

**ОДЛУКИ И РЕШЕНИЈА НА
УСТАВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА**

ЗБИРКА
на одлуки и решенија донесени во периодот
од 1 јануари до 31 декември 2006 година

Скопје, 2007 година

**Одлуки и решенија на
Уставниот суд на Република
Македонија**

**Издавач:
Уставен суд на Република Македонија**

**Збирка
(1.01. - 31.12.2006 година)**

Скопје, 2007 година

РЕДАКЦИСКИ ОДБОР:

д-р Трендафил Ивановски, претседател на Уставниот суд
на Република Македонија,

м-р Мирјана Лазарова Трајковска, судија на Уставниот суд на
Република Македонија,

Игор Спировски, судија на Уставниот суд на Република Македонија,

д-р Зоран Сулејманов, судија на Уставниот суд на Република
Македонија

Милица Николовска, генерален секретар на Уставниот суд на
Република Македонија,

Вјолца Истрефи, помлад соработник во Уставниот суд на
Република Македонија

Главен и одговорен уредник:

Татјана Јањиќ-Тодорова, државен советник во Уставниот суд на
Република Македонија

Превод на сентенците на англиски јазик:

Жаклина Којчевска, овластен судски преведувач

Компјутерска обработка:

Соња Димитрова, виш референт во Уставниот суд
на Република Македонија

СОДРЖИНА CONTENTS

I. ОДЛУКИ И РЕШЕНИЈА СО КОИ СЕ УКИНУВААТ - ПОНИШТУВААТ ОСПОРЕНИТЕ АКТИ, ОДНОСНО СЕ УТВРДУВА ДЕКА НЕМА/ИМА ОСНОВ ЗА ПОВЕДУВАЊЕ ПОСТАПКА

I. DECISIONS AND RESOLUTIONS REPEALING - REVOKING DISPUTED ACTS, THAT IS, IT HAS BEEN ESTABLISHED THAT THERE IS / THERE IS NO GROUND TO INITIATE A PROCEDURE.....

1. Одбрана и безбедност

1. Defence and security

- **Уредување постапка за управување со кризи**
- Regulating a procedure for crisis management

- **Употреба на огнено оружје**
- Use of firearms

- **Начело на еднаквост**
- Principle of equality

2. Финансии, јавни давачки и надоместоци

2. Finances, public fees and remunerations

- **Утврдување на двоен режим за присилна наплата на
пристигнати, а неплатени побарувања преку носителите на
платниот промет
(поведување на постапка)**
*- Determination of a double regime for forced payment of due and unpaid
debts through the holders of payment operations
(initiation of a procedure)*

- **Утврдување на двоен режим за присилна наплата на
пристигнати, а неплатени побарувања преку носителите на
платниот промет**
*- Determination of a double regime for forced payment of due and unpaid
debts through the holders of payment operations*

- Посебните овластувања на царинските службеници во спроведување на царинската контрола

- Special authorisations of customs officers in the carrying out of customs duty control

- Овластување на министерот за финансии да го пропише начинот на утврдување на средствата со кои располагаат непрофитните организации

- Authorisation of the Minister of Finance to prescribe the manner of determining the funds at the disposal of the non-profit organisations

- Овластување на општината да ја утврдува висината на комуналните такси

- Authorization of the municipality to define the amount of the communal fees

- Утврдување на правото и висината на средствата што и припаѓаат на секоја политичка партија која ги исполнува условите за финансирање од буџетски средства според Законот за финансирање на политичките партии

- Determination of the right and the amount of the means belonging to each political party meeting the conditions for financing from budget funds under the Law on the Financing of Political Parties

- Приватизација на државниот капитал во претпријатијата и банките односно трговските друштва

- Privatisation of state-owned capital in enterprises and banks, that is, trade companies

- Месечен пашален надоместок на членовите на Советот на општината

(поведување на постапка)

- Monthly lump-sum remuneration for the members of the Council of the municipality

(initiation of a procedure)

- Месечен пашален надоместок на членовите на Советот на општината

- Monthly lump-sum remuneration for the members of the Council of the municipality

- Подзаконски акт донесен врз основа на законска одредба што престанала да важи

(поведување на постапка)

- *Sublegal act adopted on the basis of a legal provision that ceased to be valid*
(initiation of a procedure)

- Подзаконски акт донесен врз основа на законска одредба што престанала да важи

- *Sublegal act adopted on the basis of a legal provision that ceased to be valid*

- Акт на министерот во функција на операционализација на Законот

- *Act of the Minister in the function of operationalisation of the Law*

- Издавање на лиценца за вршење на курирски услуги (поведување на постапка)

- *Issuing a licence for performing courier services*
(initiation of a procedure)

- Издавање на лиценца за вршење на курирски услуги

- *Issuing a licence for performing courier services*

- Овластување на Министерството за финансии да издава налог за блокада на средства за обезбедување наплата на пристигнати, а ненаплатени побарувања кои му се пренесени со закон

(поведување на постапка)

- *Authorisation of the Ministry of Finances to issue an order for blocking funds for securing payment of due and unpaid debts that have been transferred to it by law*
(initiation of a procedure)

- Овластување на Министерството за финансии да издава налог за блокада на средства за обезбедување наплата на пристигнати, а ненаплатени побарувања кои му се пренесени со закон

- *Authorisation of the Ministry of Finances to issue an order for blocking funds for securing payment of due and unpaid debts that have been transferred to it by law*

- Издвојување средства за проширена репродукција

- *Allocate means for enlarged reproduction*

- Воведување на местен самопридонес

- *Introduction of a local voluntary tax*

- Утврдување висина на патни и дневни трошоци на членовите на советот за присуство на седница на советот како и патни и дневни трошоци на членовите кои учествуваат во склучување на бракови

(поведување на постапка)

- Determination of the amount of travel and daily expenses of the members of the council for attending a session of the council, as well as travel and daily expenses of the members who take part in concluding marriages (initiation of a procedure)

- Утврдување висина на патни и дневни трошоци на членовите на советот за присуство на седница на советот како и патни и дневни трошоци на членовите кои учествуваат во склучување на бракови

- Determination of the amount of travel and daily expenses of the members of the council for attending a session of the council, as well as travel and daily expenses of the members who take part in concluding marriages

- Утврдување на критериуми и мерила за определување на висината на провизијата и другите елементи

(поведување на постапка)

- Establishment of criteria and measures for the determination of the amount of the commission and the other elements (initiation of a procedure)

- Утврдување на критериуми и мерила за определување на висината на провизијата и другите елементи

- Establishment of criteria and measures for the determination of the amount of the commission and the other elements

- Пропишувањето на посебни надоместоци за вршење на услугите и користење на податоците од областа на премерот и катастарот на недвижностите и премерот и катастарот на земјиштето

- Prescription of special remunerations for the performance of services and the use of data from the field of survey and cadastre of the land

- Надоместок за присуство на работните тела на Советот
Донесената Одлука на Советот на општината да влезе во сила со денот на донесувањето а не со денот на нејзиното објавување

Услови за поништување на оспорен акт
(поведување на постапка)

*- Remuneration for the presence in the working bodies of the Council
The adopted Decision of the Council of the municipality to enter into force on the date of its adoption and not on the date of its publication
Conditions for annulment of a disputed act
(initiation of a procedure)*

**- Надоместок за присуство на работните тела на Советот
Донесената Одлука на Советот на општината да влезе во сила со денот на донесувањето а не со денот на нејзиното објавување**

Услови за поништување на оспорен акт

*- Remuneration for the presence in the working bodies of the Council
The adopted Decision of the Council of the municipality to enter into force on the date of its adoption and not on the date of its publication
Conditions for annulment of a disputed act*

**- Одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност
Определување надоместок за патни трошоци на членови на Советот на МРТ кои живеат надвор од Скопје
Решението за утврдување на годишниот износ на радиодифузната такса донесено од МРТ има карактер на извршна исправа**

*- Taking away a licence for radio diffusion activity
The remuneration for travel expenses of the members of the Council of MRT living outside Skopje to be determined with an internal act
The resolution for the determination of the annual amount of radio diffusion fee adopted by MRT to be given the character of an executive title*

3. Стопанство

3. Есопому

- Владата на Република Македонија при определувањето на реонизацијата ги прифаќа зоните определени од општините
- When determining the division into areas, the Government of the Republic of Macedonia accepts the zones defined by the municipalities

- Престанок на правото на користење на земјоделското земјиште во сопственост на државата кога над правното лице корисник на ова земјиште е отворена стечајна или ликвидациона постапка

- Termination of the right to use agricultural land owned by the state when a bankruptcy or liquidation procedure has been initiated against the legal person using the land

- **Право на учество во распределба на ЦЕМТ дозволи**
- *Right to participation in the allotment of CEMT licences*

4. Правосудство, адвокатура и нотаријат
4. The Judiciary, the legal profession and the notary profession

- **Определување на казнивите дела и описите на нивните битија (поведување на постапка)**
 - *Determination of the punishable offences and descriptions of their essences (initiation of a procedure)*
- **Определување на казнивите дела и описите на нивните битија**
 - *Determination of the punishable offences and descriptions of their essences*
- **Правна помош на лица кои не се адвокати и ослободување од плаќање на трошоците за постапката**
 - *Legal assistance by persons who are not lawyers, exemption from paying the costs of the procedure*
- **Неосудуваност како посебен услов за именување на извршител, односно престанок на функцијата извршител (поведување на постапка)**
 - *No criminal records as a special condition for being appointed an executor, that is, for termination of the office of executor (initiation of a procedure)*
- **Неосудуваност како посебен услов за именување на извршител, односно престанок на функцијата извршител**
 - *No criminal records as a special condition for being appointed an executor, that is, for termination of the office of executor*
- **Замена на казна затвор со парична казна (поведување на постапка)**
 - *Replacement of a prison term with a fine (initiation of a procedure)*
- **Замена на казна затвор со парична казна**

(поведување на постапка)

- *Replacement of a prison term with a fine
(initiation of a procedure)*

- Пропишување на парична казна изразена во плата или во денари

- *Fine expressed in salary or in denars*

- Трајна забрана за засновање на работен однос во казнено-поправна односно воспитно-поправна установа

Условување на право на работа со регулирање на воената обврска

(поведување на постапка)

- *Permanent prohibition to become employed in a penitentiary, that is, penal-correctional institution*

Conditioning of a right to employment with regulation of the military obligation

- Трајна забрана за засновање на работен однос во казнено-поправна односно воспитно-поправна установа

Условување на право на работа со регулирање на воената обврска

- *Permanent prohibition to become employed in a penitentiary, that is, penal-correctional institution*

Conditioning of a right to employment with regulation of the military obligation

- Право на посебна жалба

- *Right to a separate appeal*

- Утврдување обврска за судот задолжително да определи мерка притвор

(поведување на постапка)

- *Determination of an obligation for the court to obligatorily render the measure of detention*

(initiation of a procedure)

- Утврдување обврска за судот задолжително да определи мерка притвор

- *Determination of an obligation for the court to obligatorily render the measure of detention*

- Услови за полагање на испит за извршители

(поведување на постапка)

- *Conditions for taking an examination for executors (initiation of a procedure)*

- **Услови за полагање на испит за извршители**
- *Conditions for taking an examination for executors*

- **Престанување на мандатот на член на Судскиот совет**
- *Termination of the mandate for a member of the Judicial Council*

- **Овластување Комората на медијација да ги определува наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот во постапката за медијација (поведување на постапка)**
- *Authorisation for the Chamber of Mediation to determine the award and the remuneration of the costs of the mediator in the mediation procedure (initiation of a procedure)*

- **Овластување Комората на медијација да ги определува наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот во постапката за медијација**
- *Authorisation for the Chamber of Mediation to determine the award and the remuneration of the costs of the mediator in the mediation procedure*

- **Овластување на министерот за правда со подзаконски акт да ја утврдува висината и начинот на исплата на правото на надоместокот на судиите, како и правото на надоместок за вршење на работите на судиите-поротници**
- *Empowerment of the Minister of Justice to determine, by a sublegal act, the amount and the manner of payment of the right to remuneration of the judges, as well as the right to remuneration for the performance of the tasks of the jury judges*

5. Имотно-правни работи (правна заштита на сопственоста)

5. Property-legal issues (legal protection of property)

- **Преминување на напуштена недвижност во државна сопственост**
- *Transfer of abandoned property into state property*

- **Овластување по право на надзор, за издавање на конкретни упатства во функција на полесна и унифицирана примена на**

пропишаните одредби од страна на службите задолжени за нивната примена

- Authorisation upon the right to supervision, for the issuance of concrete instructions in the function of easier and unified application of the prescribed provisions by the services tasked with their application

- Определување на градежното земјиште кое е сопственост на државата

Можноста градежното земјиште да се приватизира во целост или дел

Плаќање надомест во фаза на приватизација на градежното земјиште од државна сопственост во сопственост на корисниците на градежното земјиште кога правото на користење на градежното земјиште во општествена, државна сопственост е стекнато без надомест

- Determination of the construction land that is state-owned

Possibility for the construction land to be completely or partially privatised

Payment of compensation in the stage of privatisation of the construction land from state-owned to property of the users of the construction land when the right to use of the construction land in social, state ownership has been gained without compensation

- Конверзија на податоци за конкретна катастарска општина

- Conversion of the data for concrete cadastre municipality

- Отстапување на користење на добра од општ интерес за Републиката на начин и услови утврдени со закон

- Release for use of goods of common interest for the Republic in a manner and under conditions defined by law

**- Утврдување обврска на граѓаните за приложување на изјава
Постапка за поединечно запишување на правата на недвижностите**

(поведување на постапка)

- Determination of an obligation for the citizens to enclose a statement

Procedure for individual recording of the rights to immovable properties (initiation of a procedure)

**- Утврдување обврска на граѓаните за приложување на изјава
Постапка за поединечно запишување на правата на недвижностите**

- Determination of an obligation for the citizens to enclose a statement

Procedure for individual recording of the rights to immovable properties

- Утврдување на критериумите за јавен интерес

- *Establishment of the criteria for public interest*

- Ограничување на правото на сопственикот да располага со неговата недвижност

- *Restriction of the right to the owner to dispose with his/her immovable property*

6. Градежно земјиште

6. Construction land

- Утврдување на надоместоци

(поведување на постапка)

- *Determination of fees*

(*initiation of a procedure*)

- Утврдување на надоместоци

- *Determination of fees*

- Пренесување право на сопственост на земјиште и објекти чиј сопственик е Република Македонија

- *Transfer of the right to ownership of a land and facilities the owner of which is the Republic of Macedonia*

- Услови и начин на приватизација на градежно зејште и долготраен закуп

(поведување на постапка)

- *Conditions and manner of privatisation of construction land and long-term lease*

(*initiation of a procedure*)

- Услови и начин на приватизација на градежно земјиште

- *Conditions and manner of privatisation of construction land*

7. Работни односи

7. Labour

- Правична застапеност на граѓаните кои не се мнозинство во Република Македонија

- *An equitable representation of the citizens who are not the majority in the Republic of Macedonia*

- **Издвоено мислење по предметот У.бр.183/2004**
- *Separate opinion in view of the case U.no.183/2004*
- **Пополнување на работни места без огласување (поведување на постапка)**
- *Filling jobs without announcement (initiation of a procedure)*
- **Пополнување на работни места без огласување**
- *Filling jobs without announcement*
- **Донесување на акт во функција на операционализација на Закон**
- *Act in the function of operationalisation of a Law*
- **Правата и положбата на вработените кај "помалиот работодавач" (поведување на постапка)**
- *Rights and position of employees with "smaller employer" (initiation of a procedure)*
- **Штрајкот и медијацијата во работните спорови**
- *Strike and mediation in labour disputes*
- **Усогласување на колективните договори со законот**
- *Harmonisation of the collective agreements with the law*
- **Утврдување на групи и звања на државни службеници**
- *Establishment of groups and titles of civil servants*
- **Откажување на договорот за вработување на работникот поради неизвршување на обврските определени во актот на работодавачот**
- *Cancelation of the employment contract of the worker due to failure to perform obligations defined in the act of the employer*
- **Определување на коефициентите на сложеност за секое работно место**
- *Determination of the complexity coefficients for each job*
- **Донесување на подзаконски акт за натамошна операционализација на законските одредби за вработување на инвалидни лица**

- *Adoption of a sublegal act for further operationalisation of the legal provisions for employment of disabled persons*

- Операционализација на законски норми

- *Operationalisation of legal norms*

8. Локална самоуправа.....

8. Local Self-Government

- Надомест за присуство на седници

(поведување на постапка)

- *Remuneration for attending sessions*

(initiation of a procedure)

- Надомест за присуство на седници

- *Remuneration for attending sessions*

- Вршење на пожарничарски работи

- *Carrying out firefighting tasks*

- Услови под кои авто-такси превозниците го вршат превозот на патниците (унифицирање, боја на возила)

- *Conditions under which taxicab transporters transport passengers*

(unification, colour of vehicles)

- Овластување на советот на општината со своја одлука да определува право на месечен надоместок на претседателот и на членовите на советот

(поведување на постапка)

- *Authorisation of the council of the municipality to determine, with its decision, the right of the president and the members of the council to monthly remuneration*

(initiation of a procedure)

- Овластување на советот на општината со своја одлука да определува право на месечен надоместок на претседателот и на членовите на советот

- *Authorisation of the council of the municipality to determine, with its decision, the right of the president and the members of the council to monthly remuneration*

- Утврдување стандарди за поставување на мебел и опрема во единиците на локална самоуправа

(поведување на постапка)

- *Determination of standards for placing furniture and equipment in local self-government units (initiation of a procedure)*

- Утврдување стандарди за поставување на мебел и опрема во единиците на локална самоуправа

- *Determination of standards for placing furniture and equipment in local self-government units (initiation of a procedure)*

- Месечен пашален надомест за членовите на советот за присуство на седница на советот, како и посебен месечен надоместок за претседателот на советот

(поведување на постапка)

- *Monthly lump-sum remuneration for the members of the council for attending a session of the council, as well as special monthly remuneration for the president of the council (initiation of a procedure)*

- Месечен пашален надомест за членовите на советот за присуство на седница на советот, како и посебен месечен надоместок за претседателот на советот

- *Monthly lump-sum remuneration for the members of the council for attending a session of the council, as well as special monthly remuneration for the president of the council*

- Донесување одлука за поставување на временни објекти, мебел и урбана опрема

(поведување на постапка)

- *Taking a decision on placing temporary facilities, furniture and urban equipment (initiation of a procedure)*

- Донесување одлука за поставување на временни објекти, мебел и урбана опрема

- *Taking a decision on placing temporary facilities, furniture and urban equipment*

- Плата и надоместоци на плата на претседател на совет, градоначалник и координатори на советнички групи

(поведување на постапка)

- *Salary and remunerations for the president of the council, the mayor, and coordinators of groups of advisers (initiation of a procedure)*

- Плата и надоместоци на плата на претседател на совет, градоначалник и координатори на советнички групи

*- Salary and remunerations for the president of the council, the mayor, and coordinators of groups of advisers
(initiation of a procedure)*

- Извршување на актите на советот на општината од страна на градоначалникот но не и нивно донесување

- Enforcement of the acts of the municipality council by the mayor, but not their enactment

- Утврдување на висината на надоместокот на членови на советот за дневни трошоци како и надоместок кој се исплатува месечно

(поведување на постапка)

*- Determination of the amount of the remuneration for members of the council for daily expenses, as well as remuneration that is paid monthly
(initiation of a procedure)*

- Утврдување на висината на надоместокот на членови на советот за дневни трошоци како и надоместок кој се исплатува месечно

- Determination of the amount of the remuneration for members of the council for daily expenses, as well as remuneration that is paid monthly

- Надлежност за донесување на прописи

Право на посебен надоместок

(поведување на постапка)

*- Competence for the adoption of regulations
Right to special remuneration
(initiation of a procedure)*

- Надлежност за донесување на прописи

Право на посебен надоместок

*- Competence for the adoption of regulations
Right to special remuneration*

- Право на посебен надоместок

Повратно дејство на одлука на општина

(поведување на постапка)

*- Right to special remuneration
Retroactive effect of the decision of a municipality
(initiation of a procedure)*

- Право на посебен надоместок
Повратно дејство на одлука на општина
- Right to special remuneration
Retroactive effect of the decision of a municipality

- Продолжување на остатокот од мандатот кој веќе претходно е верификуван
- Continuation of the remaining part of the mandate that has already been verified

9. Урбанизам.....
9. Urban Planning

- Утврдување висина на трошоците во постапката за издавање на условите за планирање на просторот (поведување на постапка)
- Determination of amount of the costs in the procedure for the issuance of the conditions for spatial planning
(initiation of a procedure)

- Утврдување висина на трошоците во постапката за издавање на условите за планирање на просторот
- Determination of amount of the costs in the procedure for the issuance of the conditions for spatial planning

- Одземањето на овластувањето за вршење на геодетски работи (поведување на постапка)
- Taking away of the authorisation for carrying out geodetic tasks
(initiation of a procedure)

- Надомест на трошоците сторени за запишување на правата на недвижности
- Remuneration of the expenses incurred for the recording of the rights to immovables

- Постапка за донесување на одлука за изменување и дополнување на урбанистичка документација за населено место
- Procedure for making a decision on changing and supplementing urban planning documentation for a populated area

- Во постапката за донесување на урбанистички планови треба да се прибави мислење од надлежен орган (поведување на постапка)

- An opinion from a competent authority must be provided in the procedure for adopting urban plans (initiation of a procedure)

- Во постапката за донесување на урбанистички планови треба да се прибави мислење од надлежен орган

- An opinion from a competent authority must be provided in the procedure for adopting urban plans

- Невградување на прифатено барање во спроведена јавна анкета

(поведување на постапка)

- Non-inclusion of an accepted request in the public polls (initiation of a procedure)

- Невградување на прифатено барање во спроведена јавна анкета

- Non-inclusion of an accepted request in the public polls

- Постапка за донесување на Деталниот урбанистички план за дел од Втора урбана единица МЗ-4 Долна Влашка Маала Охрид, Урбан модул од 1 до 11 и Урбан модул 12 во втора УЕ МЗ 10 Центар - дел Охрид од 2005 - 2010 година бр. 08-3087/3 од 29 декември 2005 година

- Procedure for the adoption of the Detailed Urban Plan for part of Second Urban Unit MZ-4 Dolna Vlaska Maala Ohrid, Urban Module from 1 to 11 and Urban Module 12 in second Urban Unit MZ 10 Centar – Ohrid part from 2005 to 2010 no.08-3087/3 of 29 December 2005

- Правилник донесен врз основа на одредба во правниот поредок

(поведување на постапка)

- Rulebook based on a provision of a law that is not in the legal order (initiation of a procedure)

- Правилник донесен врз основа на одредба што не е во правниот поредок

- Rulebook based on a provision of a law that is not in the legal order

- Правилник донесен врз основа на одредба што не е во правниот поредок

(поведување на постапка)

- *Rulebook adopted on the basis of a provision that is not in the legal order (initiation of a procedure)*

- Правилник донесен врз основа на одредба што не е во правниот поредок

- *Rulebook adopted on the basis of a provision that is not in the legal order*

- Меѓусебна согласност на деталните урбанистички планови со генералниот урбанистички план

- *Mutual concordance of the detailed urban plans with the general urban plan*

- Определување на висината на надоместокот за добивање на овластување со подзаконски акт

(поведување на постапка)

- *Determination of the amount of the remuneration for obtaining an authorisation in a sublegal act*

(initiation of a procedure)

- Определување на висината на надоместокот за добивање на овластување со подзаконски акт

- *Determination of the amount of the remuneration for obtaining an authorisation in a sublegal act*

- Неискористување на правото на приговор не може да биде основ за приговор на уставноста и законитоста на спроведената постапка за изменување и дополнување на планот

- *Constitutionality and legality of the procedure for amending and supplementing of the Detailed Urban Plan may not be contested due to failure to exhaust the right of objection*

- Меѓусебна согласност на Генерален со Детален урбанистички план

- *Mutual agreement of the General with Detailed Urban Plan*

- Постапка за донесување на Детален урбанистички план

- *Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan*

10. Образование и култура

10. Education and culture

**- Услови и постапка за одземање на издадена диплома
Верификација на конечната одлука за признавање на
квалификацијата**

*- Conditions and procedure for taking away an issued diploma
Verification of the final decision for acknowledgment of the qualification*

**- Годишни програми на Министерството за образование и
наука**

- Annual programmes of the Ministry of Education and Science

**- Услов за полагање на испит за директор во основно
училиште**

- Condition to take an examination for a principal in an elementary school

**- Начин на полагање и оценување на резултатите на
учениците на завршните испити во средното образование**

*- Manner of taking and evaluating the results of the students at the final
examinations in secondary education*

**- Овластување на министерот за образование и наука со свој
пропис да ја пропише висината на надоместокот на
трошоците во постапката за нострификација**

*- Empowerment of the Minister of Education and Science to prescribe, by
his/her regulation, the amount of the remuneration of the costs in the
procedure for validation*

**- Со подзаконски акт не може да се уредат права спротивно
од законските овластувања
(поведување на постапка)**

*- With a sub-legal act rights may not be regulated in contradictions with the
legal powers
(initiation of a procedure)*

**- Со подзаконски акт не може да се уредат права спротивно
од законските овластувања**

*- With a sub-legal act rights may not be regulated in contradiction with the
legal powers*

**- Уредување на прашањето на трошоците на постапката за
нострификација на свидетелства стекнати во странство**

*- Regulation of the issue about the costs in the procedure for validation of
certificates acquired abroad*

- Утврдување на видот и висината на трошоците на постапката за акредитација

Законска можност редовен професор во пензија да се вклучи во образовниот процес со договор

- *Determination of the type and amount of costs in the accreditation procedure*

Legal possibility for a retired full professor to involve in the educational process under contract

- **Испит за директор на основно училиште**

Вршење операционализација на одредено решение дадено со закон

- *Examination for a principal of primary school*

Operationalisation of legal provision

11. Пензиско и инвалидско осигурување

11. Pension and disability insurance

- **Стаж на осигурување со зголемено времетраење како посебен услов за стекнување право на пензија**

- *Length of insurance with an increased duration as a special condition for acquiring the right to a pension*

- **Права на воените инвалиди**

- *Rights of war disabled persons*

- **Посебни права на пратениците**

(поведување на постапка)

- *Special rights of Representatives (MPs)*

(initiation of a procedure)

- **Посебни права на пратениците**

- *Special rights of Representatives*

- **Стекнување право на пензија на пратеници и членови на нивните семајства**

(поведување на постапка)

- *Gaining the right to a pension for representatives*

and members of their families

(initiation of a procedure)

- **Стекнување право на пензија на пратеници и членови на нивните семајства**

- *Gaining the right to a pension for representatives and members of their families*

- **Собранието на Република Македонија утврдува во кои случаи одреден закон ќе влезе во сила со денот на објавувањето, наместо најрано осмиот ден од денот на објавувањето**

- *The Assembly of the Republic of Macedonia determines in which cases certain law enters into force on the day of its publication, instead of the eighth day from the date of publication at earliest*

- **Лимитирање на основицата за пресметување и плаќање на придонесот од плата**

- *Limitation of the base for the calculation and payment of the contribution from salary*

12. Социјално-здравствени односи

12. Social-health relations

- **Докажување својства на осигуреник**

- *Proving capacities of an insured person*

- **Утврдување највисок износ на надоместок на плата за работниците во кои спаѓаат и жените работници кои отсутнуваат од работа**

- *Determination of the highest amount of the compensation to salary for workers including also female workers who are absent from work*

- **Издвоено мислење по предметот У.бр.216/2005**

- *Separate opinion on case U.no.216/2005*

- **Ограничување на правото на здравствено осигурување на граѓаните поради сторено кривично дело или прекршок (поведување на постапка)**

- *The limitation of the right to health insurance to the citizens as a result of a committed criminal offence or minor offence (initiation of a procedure)*

- **Ограничување на правото на здравствено осигурување на граѓаните поради сторено кривично дело или прекршок**

- *The limitation of the right to health insurance to the citizens as a result of a committed criminal or minor offence*

- **Определен период на претходно осигурување**
- *Certain period of previous insurance*

- **Еднаквост на цивили и воени лица на служба во Армијата на Република Македонија**
- *Equality between the civilians and military persons serving in the Army of the Republic of Macedonia*

13. Останато

13. Miscellaneous

- **Параметри за утврдување на категоризацијата на автобуските станици (поведување на постапка)**

- *Parameters for determining the categorisation of bus stations (initiation of a procedure)*

- **Параметри за утврдување на категоризацијата на автобуските станици**

- *Parameters for determining the categorisation of bus stations*

- **Овластувања на министерот да го пропишува начинот на остварувањето и на исплатата на правата утврдени со закон**

- *Powers of the minister to prescribe the manner of realisation and of payment of the rights defined by law*

- **Слобода на здружување**

- *Freedom of association*

- **Надомест на штета**

- *Compensation of damage*

- **Приклучување на водоснабдителниот и канализациониот систем**

- *Connection to the water supply and sewerage systems*

- **Пренесување на правото за донесување на акти во врска со извршување на законите**

- *Transfer of the right of passing acts related to the execution of the laws*

- **Издавање на гаранција за прием во државјанство на Република Македонија**

- *Issuing a guarantee for accepting to become a national of the Republic of Macedonia*

- Уредување на статус трговец-поединец

Барање изјава од физичко лице дали му е изречена забрана за вршење на дејност

(поведување на постапка)

- *Regulation of the status of individual businessman*

Requesting a statement by a natural person whether he/she has been pronounced a prohibition to perform an activity

(initiation of a procedure)

- Уредување на статус трговец-поединец

Барање изјава од физичко лице дали му е изречена забрана за вршење на дејност

- *Regulation of the status of individual businessman*

Requesting a statement by a natural person whether he/she has been pronounced a prohibition to perform an activity

- Важење, односно неважење на законски прописи во однос на законот што е во сила

(поведување на постапка)

- *Validity, that is, invalidity of legal regulations in respect of the law in effect*
(initiation of a procedure)

- Важење, односно неважење на законски прописи во однос на законот што е во сила

- *Validity, that is, invalidity of legal regulations in respect of the law in effect*

- Терминолошко усогласување на закони

(поведување на постапка)

- *Terminological harmonisation of laws*

(initiation of a procedure)

- Терминолошко усогласување на закони

- *Terminological harmonisation of laws*

- Ретроактивно дејство на законот

- *Retroactive effect of the law*

- Определување висина на трошоците што се прават при вршење на определени анализи

Министерот го утврдува само износот на надоместокот

(поведување на постапка)

- *Determination of the amount of expenses that are incurred in carrying out certain analyses*

The minister defines only the amount of the compensation (initiation of a procedure)

- Овластување на министерот да го пропишува надоместокот на трошоците на вклучување и исклучување од Листата на експерти за оцена на влијанието на проекти врз животната средина

- Authorisation of the minister to prescribe the compensation of the costs of inclusion in or exclusion from the List of Experts for the assessment of the impact of projects on the environment

- За исклучување на јавноста во работата на Собранието одлучува мнозинство од пратениците кое е помало од двотретинското мнозинство утврдено во Уставот (поведување на постапка)

- The majority of representatives, which is less than the two-thirds majority defined in the Constitution, decides on the exclusion of the public from the work of the Assembly (initiation of a procedure)

- За исклучување на јавноста во работата на Собранието одлучува мнозинство од пратениците кое е помало од двотретинското мнозинство утврдено во Уставот

- The majority of representatives, which is less than the two-thirds majority defined in the Constitution, decides on the exclusion of the public from the work of the Assembly

- Членови на изборни органи не можат да бидат лица кои биле осудувани за казниво дело

Надоместок на претседателот и членовите на изборните органи

Државната изборна комисија донесува правилник за начинот на постапување на полицијата за време на спроведување на изборите

Утврдување право за донесување на решенија како конкретни акти од надлежни органи

- Members of electoral bodies may not be persons who have been sentenced for a punishable offence

Compensation to the president and the members of the electoral bodies

State Electoral Commission adopts a rulebook about the manner of acting of the police during the conduct of the elections

Establishing a right to pass resolutions as concrete acts by competent authorities

- Овластување на советот на општината и Советот на градот Скопје да ја пропишуваат висината на надоместокот (поведување на постапка)

- Authorisation for the council of the municipality and the Council of the City of Skopje to prescribe the amount of the remuneration (initiation of a procedure)

- Овластување на советот на општината и Советот на градот Скопје да ја пропишуваат висината на надоместокот

- Authorisation by the legal provision for the council of the municipality and the Council of the City of Skopje to prescribe the amount of the remuneration

- Овластување Владата на Република Македонија со подзаконски акт да ги определи категориите на социјално необезбедени лица на кои ќе се дава земјоделско земјиште на плодоуживање и условите за користење на земјиштето

- Power of the Government of the Republic of Macedonia to define with a sub-legal act the categories of socially unprotected persons to whom agricultural land for utilisation will be distributed and the conditions for the use of the land

- Овластување на Владата на Република Македонија да ги уредува начинот, условите и постапката за давање под закуп на станови во сопственост на Републиката

- The authorisation of the Government of the Republic of Macedonia to regulate the manner, conditions, and procedure for leasing apartments owned by the Republic

- Почитувањето на добрите обичаи во облигационите односи води кон почитување на владеењето на правото

- The respect for the good customs in the obligations leads to respect for the rule of law

- Овластување на Владата на Република Македонија со акт да ја определи висината на средствата за издржување

- Authorisation of the Government of the Republic of Macedonia to define the amount of the support means by an act

- Обврска за пријавување на имотната состојба и промените на имотната состојба на лицата предвидени во Законот која настапува по влегување во сила

- The obligation to report property status and changes in property status of the persons envisaged in the Law which takes effect upon the entry into force of the Law

- Овластување на министерот со подзаконски акт да го пропишува начинот на извршување на налозите за извршување кога е задолжена трезорската сметка

- Authorisation of the minister with a sub-legal act to prescribe the manner of execution of execution orders when the safe deposit box account is charged

- Придржувањето кон моралот содржи во себе почитување на правичноста, совесноста, чесноста и хуманоста

- The adherence to morals contains in itself respect for justness, conscientiousness, honourableness, and humanity

- Овластување на министерот со свој акт да ги утврди критериумите за доделување на неповратни средства

- Authorisation of the minister with his/her act to define the criteria for allotment of non-repayable funds

- Овластување на Владата на Република Македонија утврдено во Законот за животната средина, таа да ги пропишува случаите кога се наплатува надоместокот на трошоците за дадената информација, како и случаите за ослободување од плаќање на овој надоместок (поведување на постапка)

- Authorisation of the Government of the Republic of Macedonia defined in the Law on the Environment, to prescribe the cases when the remuneration of the costs for given information is charged, as well as the cases for exemption from paying this remuneration (initiation of a procedure)

- Овластување на Владата на Република Македонија утврдено во Законот за животната средина, таа да ги пропишува случаите кога се наплатува надоместокот на трошоците за дадената информација, како и случаите за ослободување од плаќање на овој надоместок

- Authorisation of the Government of the Republic of Macedonia defined in the Law on the Environment, to prescribe the cases when the remuneration of the costs for given information is charged, as well as the cases for exemption from paying this remuneration

- Дисциплинска казна

Упатување во самица

Постапка на извршување на казни

- Disciplinary sentence

Referral to a cell for solitary confinement

Procedure for execution of sentences

- Овластување на министерот да пропишува критериуми за определување на наплатувањето на наградата за извршените дејствија во процесот на извршување, значи навлегување на извршната власт во законодавната власт

(поведување на постапка)

- Authorisation of the minister to prescribe criteria for the determination of the charge of the reward for performed actions in the process of execution means interference of the executive power in the legislative power (initiation of a procedure)

- Овластување на министерот да пропишува критериуми за определување на наплатувањето на наградата за извршените дејствија во процесот на извршување, значи навлегување на извршната власт во законодавната власт

- The authorisation that the contested legal provision gives to the Minister of Justice to prescribe criteria for the determination of the charge of the reward for performed actions in the process of enforcement means interference of the executive power in the legislative power

- Определување на висината на надоместокот на пратениците за користење автомобил во лична сопственост за службени цели и надоместок на трошоците за патарина

(поведување на постапка)

- The determination of the amount of remuneration for representatives for the use of an automobile in personal possession for official purposes and remuneration of the costs for payroll (initiation of a procedure)

- Определување на висината на надоместокот на пратениците за користење автомобил во лична сопственост за службени цели и надоместок на трошоците за патарина

- The determination of the amount of remuneration for representatives for the use of an automobile in personal possession for official purposes and remuneration of the costs for payroll

- Уредување на прашањето на времетраењето на мандатот на пратениците во Собранието на Република Македонија

(поведување на постапка)

- *Regulation of the issue regarding the length of the term of office of the representatives in the Assembly of the Republic of Macedonia (initiation of a procedure)*

- Уредување на прашањето на времетраењето на мандатот на пратениците во Собранието на Република Македонија

- *Regulation of the issue regarding the length of the term of office of the representatives in the Assembly of the Republic of Macedonia*

- Непредвидувањето на правото на жалба против одлуката на судот со која се одбива предлогот на тужителот да донесе пресуда поради изостанок

Повторување на постапката по повод конечна пресуда на Европскиот суд за човекови права.

- *Failure to envisage a right to an appeal against the decision of the court rejecting the plaintiff's proposal for it to adopt a judgment in absentia*

Reopening of the procedure on the occasion of a final judgment by the European Court for Human Rights

- Право на законодавецот со закон да ги утврди и уреди сите прашања што се од значење за референдумот и за другите облици на непосредното изјаснување на граѓаните

- *Right of the legislator to define and regulate, by law, all the issues that are important for the referendum and for the other forms of direct coming out of citizens*

- Јавен собир заради мирно изразување на мислење или протест може да се одржува на секое место кое е соодветно за таа намена

Ограничувањата на правото на мирно собирање, кои се однесуваат на начинот, времето, местото на одржувањето на јавни собири се оправдани поради потребата да бидат земени предвид сите интереси кои конкурираат со слободата на собирањето (поведување на постапка)

- *Public assembly for the purposes of peaceful expression of an opinion or a protest may be held at any place that is appropriate for that purpose*

The restrictions of the right to a peaceful assembly, which refer to the manner, time, and place of holding public assemblies, are justified due to the need to take into consideration all the interests that compete with the freedom of assembly

(initiation of a procedure)

- Ограничување на правото на мирно собирање

- *Restrictions on the right to peaceful assembly*

- Усвојување на позитивни мерки, покрај другите и од страна на судската власт

- *Adoption of positive measures, by the judicial power in addition to the others*

- Уредба донесена врз основа на одредба која не е во правниот поредок (поведување на постапка)

- *A decree adopted on the basis of a provision that is not in the legal order (initiation of a procedure)*

- Уредба донесена врз основа на одредба која не е во правниот поредок

- *A decree adopted on the basis of a provision that is not in the legal order*

- Утврдување на висината на трошоците за присилна наплата (поведување на постапка)

- *Determination of the amount of the costs for forced collection (initiation of a procedure)*

- Утврдување на висината на трошоците за присилна наплата

- *Determination of the amount of the costs for forced collection*

**- Трошоците за асистенција на Министерството за внатрешни работи да ги сноси подносителот на барањето за асистенција
Овластување на министерот со подзаконски акт да ја уреди висината на трошоците за асистенција во зависност од бројот на ангажирани припадници на полицијата, времетраењето на асистенцијата, како и целокупните материјално-технички и други стварно екстра направени трошоци**

- *The costs for assistance of the Ministry of Internal Affairs to be borne by the submitter of the request for assistance*

The authorisation of the Minister to regulate, by a sub-legal act, the amount of the costs for assistance depending on the number of engaged police officers, the length of the assistance, as well as the entire material-technical and other real extra incurred expenses

- Можноста за стекнување на бесплатни акции и акции со повластена цена не задира во сопственоста на акционерите

- *The possibility to acquire free-of-charge stocks and stocks with a reduced fare does not infringe upon the ownership of shareholders*

- Утврдување на функцијата и дејноста на објектите на државата, како и начинот и условите на нивното работење

- Determination of the function and activity of state facilities, as well as the manner and conditions of their work

- Републиката и нејзините органи, како и органите на општините и на градот Скопје во остварувањето на нивните права и должности постапуваат врз основа на овластувањата утврдени со Устав и со закон

- The Republic and its bodies, as well as the bodies of the municipalities and of the City of Skopje in the realisation of their rights and duties act on the basis of the authorisations defined by the Constitution and law

- Исполнување на услови за формирање на испитна комисија за полагање на возачкиот испит

- Meeting conditions for setting up an examining panel for taking the driver's test

- Центарот за социјална работа постапува по работите утврдени во кривично-правните прописи

- The Centre for Social Work acts upon the issues defined in the criminal-legal regulations

- Извршување на меѓународни договори

- Enforcement of international treaties

- Утврдување на обврзниците, основицата, висината и начинот на плаќање на радиодифузната такса

Утврдување на извршни исправи

- Determination of the payers, basis, amount and manner of payment of the radio diffusion fee

Determination of executive titles

**II. БАРАЊА ЗА ЗАШТИТА НА СЛОБОДИ И ПРАВА
НА ЧОВЕКОТ И ГРАЃАНИНОТ**

**II. REQUESTS FOR THE PROTECTION OF FREEDOMS AND RIGHTS
OF THE INDIVIDUAL AND CITIZEN**

- Уставниот суд ги штити слободите и правата само на човекот и граѓанинот, а не и правата на правните лица
- The Constitutional Court protects the freedoms and rights of the individual and citizen, and not the rights of legal entities

- Барање Уставниот суд да одлучува за права и интереси на странки по конкретен предмет од надлежност на судовите
- Request the Constitutional Court to decide on rights and interests of parties in a concrete case within the competence of the courts

- Барање Уставниот суд да одлучува за права и интереси на странки по конкретен предмет од надлежност на судовите
- Request the Constitutional Court to decide on rights and interests of parties in a concrete case within the competence of the courts

III. РЕШЕНИЈА ЗА ОТФРЛАЊЕ НА ИНИЦИЈАТИВИТЕ

III. RESOLUTIONS TO DISMISS INITIATIVES

1. Акти кои немаат карактер на пропис или општ акт во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија

1. Acts not having the character of a regulation or a general act in the sense of Article 110 of the Constitution of the Republic of Macedonia

- Програма за подготовка за враќање на воениот персонал на служба во Армијата на Република Македонија во цивилен живот, донесена од министерот за одбрана под бр.17-5271/1 од 21 октомври 2005 година
- Programme for the preparation and restoration of the military personnel serving in the Army of the Republic of Macedonia for civilian life, adopted by the Minister of Defence under no.17-5271/1 of 21 October 2005

- Одлука за определување на процент на акции на АД ЕСМ-Скопје за продажба во постапка на приватизација донесена под бр.19-3408/1 од 9 септември 2005 година од Владата на Република Македонија

- *Decision on the determination of a percentage of stocks of the stock company ESM- Skopje for a sale in a privatisation procedure, taken under no.19-3408/1 of 9 September 2005 by the Government of the Republic of Macedonia*

- **Одлука за утврдување на висината на коморскиот уписен влог, донесена од Адвокатската комора на Република Македонија на 30 мај 2003 година**

- *Decision on determining the amount of the chamber entry deposit, taken by the Bar Association of the Republic of Macedonia on 30 May 2003*

- **Одлука бр.02-630 од 5 јули 1995 година и Одлука бр.02-196 од 28 февруари 1997 година донесени од Собранието на акционери на АД во приватна сопственост Конфекција и трикотажа "Единство" од Струмица**

- *Decision no.02-630 of 5 July 1995 and Decision no.02-196 of 28 February 1997, taken by the Assembly of shareholders of a stock company in private ownership ready-made clothing and knitted fabrics "Edinstvo" from Strumica*

- **Одлука бр.08/458 донесена од Советот на општина Македонски Брод на седницата одржана на 9 ноември 2005 година**

- *Decision no.08/458 made by the Council of the Municipality Makedonski Brod at its session held on 9 November 2005*

- **Заклучоци бр.0701-2057/2 од 28 октомври 2005 година, донесени од Советот на општина Штип на седницата одржана на 28 октомври 2005 година**

- *Conclusions no.0701-2057/2 of 28 October 2005, adopted by the Council of the Štip Municipality at its session held on 28 October 2005*

- **Апликација на Република Македонија за членство во Европската Унија, потпишана од Претседателот на Република Македонија и Претседателот на Владата на Република Македонија**

- *Application of the Republic of Macedonia for European Union membership, signed by the President of the Republic of Macedonia and the President of the Government of the Republic of Macedonia*

- **Одлука за привремено запирање на постапката за изградба на турски гробишта во с. Василево бр.07-796/1 донесена од Советот на општина Василево на 7 ноември 2005 година**

- Decision on an interim suspension of the procedure for the construction of Turkish cemetery in the village of Vasilevo no.07-796/1 made by the Council of the municipality of Vasilevo on 7 November 2005

- Решение за распишување на избори за пратеници во Собранието на Република Македонија

- Resolution to announce elections for representatives in the Assembly of the Republic of Macedonia

- Упатство за постапката и начинот на примена на оперативно-технички средства од работници со посебни должности и овластувања во Министерството за внатрешни работи донесено од министерот за внатрешни работи во 2000 година

- Instruction about the procedure and manner of implementation of operational-technical means by workers with special duties and authorisations in the Ministry of Internal Affairs adopted by the Minister of the Interior in the year 2000

- Одлука за пренесување на користење на полетно слетните патеки (бетонски) и стабилизирани тревнати патеки бр.23-5457/1 донесена од Владата на Република Македонија на 21 декември 1999 година

- Decision on the transfer for use of the take-off and landing ways (concrete) and stabilised grass ways no.23-5457/1, taken by the Government of the Republic of Macedonia on 21 December 1999

- Одлука за изменување на Одлуката за разрешување, избор и именување на членови на Управниот одбор на Македонската радио-телевизија

- Decision on changing the Decision on discharge, election and appointment of members of the Board of Directors of the Macedonia Radio and Television

- Решение бр.17-6025/1 од 2 декември 2002 година за разрешување од должноста претседател и членови на Управниот одбор на Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството Битола, донесено од Владата на Република Македонија

- Resolution no.17-6025/1 of 2 December 2002, for discharging from duty the president and members of the Board of Directors of the Agency for an

Incentive to the Development of Agriculture Bitola, passed by the Government of the Republic of Macedonia

- Одлуката за давање на користење на недвижна ствар бр.19-2832/11 од 7 јуни 2006 година донесена од Владата на Република Македонија

- Decision on rendering for utilisation of an immovable thing no.19-2832/11 of 7 June 2006, taken by the Government of the Republic of Macedonia

- Одлука за потврдување на Одлуката за укинување на Одлуката за утврдување на најголем број одржани седници на Совет, бр. 07-3588/10 од 1 август 2006 година

- Decision on confirming the Decision on repealing the Decision on establishing the largest number of held sessions of a council, no.07-3588/10 of 1 August 2006

- Одлуката за состојбите во Јавното претпријатие „Исар“-Штип, бр. 0701-1664/1 од 24 мај 2006, донесена од советот на општина Штип

- Decision on the conditions in the Public Enterprise “Isar” – Štip, no.0701-1664/1 of 24 May 2006, taken by the Council of the Štip Municipality

- Член 76 од Статутот на Акционерското друштво „Металец Битола“ - Битола

- Article 76 of the Statute of the stock company “Metalec Bitola” from Bitola

- Член 6 став 2 алинеја 5 од Царинскиот закон

- Article 6, paragraph 2 line 5 of the Law on Customs

- Член 62 од Правилата за начинот на однесување и меѓусебните односи на работниците со посебни должности и овластувања во Министерството за внатрешни работи, број 151-24515/1 од 13 мај 2003 година, донесени од министерот за внатрешни работи на Република Македонија

- Article 62 of the Rules for the manner of conduct and mutual relations of the workers with special duties and authorisations in the Ministry of the Interior, number 151-24515/1 of 13 May 2003, adopted by the Minister of the Interior of the Republic of Macedonia

- Одлука за распишување избори за избор на претставници на членовите на Комората во здруженијата според дејности и во регионалните комори и на претставници на здруженијата според дејности и на регионалните комори во Собранието на

Стопанската комора на Македонија, број 07-256/3 од 28 јануари 2005 година

Одлука за утврдување на регионалните комори во рамките на Стопанската комора на Македонија, број 07-256/4 од 28 јануари 2005 година; Одлуката за утврдување на здруженијата според дејности во рамките на Стопанската комора на Македонија, број 07-256/5 од 28 јануари 2005 година

Одлука за верификација на мандатот на новоизбраните претставници (членови) во Собранието на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/3 од 10 март 2005 година

Одлука за донесување на Статутот на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/4 од 10 март 2005 година

Одлука за избор на претседател на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/9 од 10 март 2005 година

Одлука за избор на членови на Управниот одбор на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/10 од 10 март 2005 година

Одлука за избор на претседавач на Собранието на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/11 од 10 март 2005 година

Одлука за избор на претседател и членови на Надзорниот одбор на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/12 од 10 март 2005 година

Финансискиот план на Стопанската комора на Македонија и Одлуката за утврдување на висината на придонесот на Стопанската комора на Македонија, усвоени на 10 март 2005 година

- Decision on scheduling elections for the election of representatives of the members of the Chamber of Associations according to activities and in the regional chambers and of representatives of the associations according to activities and of the regional chambers in the Assembly of the Economic Chamber of Macedonia, number 07-256/3 of 28 January 2005

Decision on the determination of the regional chambers within the framework of the Economic Chamber of Macedonia, number 07-256/4 of 28 January 2005

Decision on the determination of the associations according to activities within the framework of the Economic Chamber of Macedonia, number 07-256/5 of 28 January 2005

Decision on verification of the mandate of the newly-elected representatives (members) in the Assembly of the Economic Chamber of Macedonia, number 07-1018/3 of 10 March 2005

Decision on adopting the Statute of the Economic Chamber of Macedonia, number 07-1018/4 of 10 March 2005

Decision on the election of a president of Economic Chamber of Macedonia, number 07-1018/9 of 10 March 2005

Decision on the election of members of the Board of Directors of the Economic Chamber of Macedonia, number 07-1018/10 of 10 March 2005

Decision on the election of chairman of the Assembly of the Economic Chamber of Macedonia, number 07-1018/11 of 10 March 2005

Decision on the election of a president and members of the Supervisory Board of the Economic Chamber of Macedonia, number 07-1018/12 of 10 March 2005

The Financial Plan of the Economic Chamber of Macedonia and the Decision on the determination of the amount of the contribution to the Economic Chamber of Macedonia, adopted on 10 March 2005

- Член 46 став 3 од Статутот на Македонскиот полициски синдикат

- Article 46, paragraph 3 of the Statute of the Macedonian Police Trade Union

- Член 4 од Правилникот за систематизација на работните места на општинската администрација на општина Делчево

- Article 4 of the Rulebook for the systematisation of the jobs of the municipal administration of Delčevo Municipality

- Правилник за утврдување на основите и коефициентите на платите, додатоците и надоместоците на воените претставници на Република Македонија во странство и на други воени и цивилни лица на служба во странство

- Rulebook on the establishment of the bases and the coefficients of the salaries, contributions and remunerations to military representatives of the Republic of Macedonia abroad and to other military and civilian persons serving abroad

**2. Акти кои еднаш биле пред оценка на Судот
(res iudicata)**

**2. Acts that have already been assessed by the Court
(res iudicata)**

- Член 17 став 1 од Законот за пензиско и инвалидско осигурување

- Article 17, paragraph 1 of the Law on Pension and Disability Insurance

- Член 58 став 3 и 4, член 60 став 4 алинеја 1, член 70 став 3 алинеја 1 и член 73 став 2 алинеја 1 од Законот за Народната банка на Република Македонија

- Article 58, paragraphs 3 and 4, Article 60 paragraph 4 line 1, Article 70 paragraph 3 line 1 and Article 73 paragraph 2 line 1 of the Law on the National Bank of the Republic of Macedonia

- Член 14 од Уредбата за начинот и постапката за утврдување на вредноста на имотот кој е предмет на денационализација

- Article 14 of the Decree about the manner and procedure for the determination of the value of the property that is the object of denationalisation

- Членот 37 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување

- Article 37 of the Law on Pension and Disability Insurance

- Закон за пензиското и инвалидското осигурување

- Law on Pension and Disability Insurance

- Членот 261 став 2 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата

- Article 261, paragraph 2 of the Law on Traffic Safety on the Roads

- Член 80-г од Законот за основното образование

- Article 80-g of the Law on Primary Education

- Член 31-ѓ од Законот за средното образование

- Article 31-đ of the Law on Secondary Education

- Член 449 став 2 од Законот за облигационите односи

- Article 449, paragraph 2 of the Law on Obligations

- Одлука за усвојување на измени и дополнувања на дел од Деталниот урбанистички план за втора станбена заедница во Тетово, бр.07-838/6 од 7 август 2002 година

- Decision on the adoption of changes and supplements to part of the Detailed Urban Plan for second housing unit in Tetovo, no.07-838/6 of 7 August 2002

- Членот 22 од Законот за објавување на законите и другите прописи и акти во „Службен весник на Република Македонија,,

- Article 22 of the Law on Publication of the Laws and Other Regulations and Acts in the "Official Gazette of the Republic of Macedonia

- **Закон за постапување по претставките и предлозите**

- Law on Acting upon Petition Requests and Proposals

- **Член 15 став 1 точка 1 од Законот за здравственото осигурување**

- Article 15, paragraph 1 item 1 of the Law on Health Insurance

- **Членовите 3, 14, 17, 18, 19, 20, 24, 34, 35, 37, 38, 41, 43, 44, 45, 46, 50, 51, 71, 73 и 83 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост**

- Articles 3, 14, 17, 18, 19, 20, 24, 34, 35, 37, 38, 41, 43, 44, 45, 46, 50, 51, 71, 73 and 83 of the Law on Privatisation and Lease of State-Owned Construction Land

- **Член 55 став 2 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите**

- Article 55 paragraph 2 of the Law on Survey, Cadastre and Entry of the Rights to Immovable Properties

- **Член 142 став 7 во делот: „Повиканото лице“ од Законот за кривичната постапка**

- Article 142 paragraph 7 in the part: "the summoned person" of the Criminal Procedure Code

- **Член 52 ставовите 1 и 2 од Законот за здравствено осигурување**

- Article 52 paragraphs 1 and 2 of the Law on Health Insurance

3. Ненадлежност

3. Competence

- **Одлуката за донесување детален урбанистички план за централно зеленило покрај реката Вардар – јужен дел (Градски парк) – Скопје, во делот на урбан модул бр. М5, донесена под бр.07-1250/1 на 6 јули 2004 година од Советот на општина Центар**

- Decision on the adoption of a detailed urban plan for central greenery along the River Vardar – southern part (City Park) – Skopje, in the part of

urban module no.M5, adopted under no.07-1250/1 on 6 July 2004 by the Council of the Centar Municipality

- Член 55 став 2 алинеја 5 од Законот за здравствено осигурување и член 55 став 2 алинеја 5 од Законот за здравствено осигурување со членовите 11 став 1 алинеја 8, 108, 118 и 144 - 160 од Законот за здравствена заштита

- Article 55 paragraph 2 line 5 of the Law on Health Insurance and Article 55 paragraph 2 line 5 of the Law on Health Insurance with Article 11 paragraph 1 line 8, Article 108, Article 118 and Articles 144-160 of the Law on Health Care

- Членовите 82, 83, 84, 85 и 86 од Законот за локалната самоуправа

- Articles 82, 83, 84, 85, and 86 of the Law on Local Self-Government

- Член 3 и член 55-а од Законот за персоналниот данок од доход

- Article 3 and Article 55-a of the Law on Personal Income Tax

- Законот за парнична постапка

- Law on Contentious Procedure

- Членовите 145, 146 и 147 од Законот за радиодифузна дејност

- Articles 145, 146 and 147 of the Law on Radio Diffusion Activity

- Анекс Правилникот за измена и дополна на Правилникот за внатрешна организација и систематизација на работните места со опис и попис на ЈЗО Медицински центар „Борис Канчески“ Гостивар бр.01-675/1 од 31 мај 2004 година

- Annex Rulebook for changes and supplements to the Rulebook about the internal organisation and systematisation of the jobs and description and a list of the public health institution medical centre “Boris Kančeski” Gostivar no.01-675/1 of 31 May 2004

- Членовите 2 и 3 од Одлуката за верификација на мандатите на членовите на Советот на општина Делчево, бр.07-301/1 од 6 април 2005 година

- Articles 2 and 3 of the Decision on verification of the mandates of the members of the Council of the Delčevo Municipality, no.07-301/1 of 6 April 2005

- Одлука за продажба на становите во сопственост на Република Македонија, донесена од Владата на Република Македонија број 19-2223/2 од 14 јули 2005 година

- Decision on the sale of the apartments owned by the Republic of Macedonia, made by the Government of the Republic of Macedonia number 19-2223/2 of 14 July 2005

- Член 21 став 5 од Законот за спречување на корупцијата

- Article 21, paragraph 5 of the Law on Prevention of Corruption

- Одлука за донесување на Детален урбанистички план за град Прилеп за Урбан блок 9/1 за кварт 1 и кварт 2, донесена од Советот на општина Прилеп под бр.07-237/5 од 15 февруари 2005 година

- Decision on the adoption of a Detailed Urban Plan for the City of Prilep for Urban Bloc 9/1 for areas 1 and 2, taken by the Council of the Prilep Municipality under no.07-237/5 of 15 February 2005

- Програмата за престанување на потребата од работници поради економски и структурални промени и права на работниците за чија работа престанала потребата во Стручната служба на Сојузот на синдикатите на Македонија, бр.0703-60/1 од 7 април 2001 година.

Одлуката за престанок на работен однос со отказ поради економски и структурални промени, бр.0703-61/1 донесена на 10 април 2001 година од Претседателството на Советот на ССМ и

Колективниот договор за уредување, односно доуредување на правата, обврските и одговорностите од работен однос во Советот на Сојузот на синдикатите на Македонија, бр.0703-180/1 од 27 јули 2000 година

- Programme for termination of the need for workers due to economic and structural changes and rights of the workers for whose job the need has terminated in the Professional Service of the Association of the Trade Unions of Macedonia, no.0703-60/1 of 7 April 2001

Decision on the termination of employment with a notice as a result of economic and structural changes, no.0703-61/1 taken on 10 April 2001 by the Presidency of the Council of the Association of Trade Unions of Macedonia and

Collective agreement for the regulation, that is, further regulation of the rights, obligations and responsibilities of employment in the Council of the Association of the Trade Unions of Macedonia, no.0703-180/1 of 27 July 2000

- Член 7 од Одлуката за отпочнување на постапката на приватизација бр. 19-1464/2 од 7 април 2006 донесена од Владата на Република Македонија и член 5 од Одлуката за изменување на Одлуката за отпочнување на постапката за приватизација, бр. 19-1464/3 од 9 мај 2006 година донесена од Владата на Република Македонија

- Article 7 of the Decision on initiating the privatisation procedure no.19-1464/2 of 7 April 2006, taken by the Government of the Republic of Macedonia, and Article 5 of the Decision on changing the Decision on initiating the privatisation procedure, no.19-1464/3 of 9 May 2006, made by the Government of the Republic of Macedonia

- Одлука бр.1399 донесена од Одборот на директори при „Хелматекс“ АД Струмица, на 15 септември 2005 година

- Decision no.1399 taken by the Board of Directors at “Helmateks” AD Strumica, on 15 September 2005

- Точка 1, алинеја 5 од Конкурсот за пријавување на кандидати за посетување на почетна обука за медијатори и за напредна обука за медијатори за лица кои веќе посетувале обука за медијатори од признаени институции, распишан од Министерството за правда и објавен во весникот „Дневник“ стр. 26, од 31 мај 2006 година

- Item 1, line 5 of the Competition for application of candidates for attending beginners' training for mediators and for advanced training for mediators for persons who have already attended training for mediators by recognised institutions, announced by the Ministry of Justice and published in the newspaper “Dnevnik” page 26, of 31 May 2006

- Член 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност со Законот за ратификација на Протоколот за пристапување на Република Македонија кон Светската трговска организација, Анекс 1, Табела 4б

- Article 5 of the Law on Changing and Supplementing the Law on Value-Added Tax with the Law on Ratification of the Protocol for Accession of the Republic of Macedonia to the World Trade Organisation, Annex 1, Table 4b

- Член 86 став 2 од Законот за извршување

- Article 86, paragraph 2 of the Law on Enforcement

- Закон за исплата на платите во Република Македонија

- Law on the Payment of Salaries in the Republic of Macedonia

- **Одлука за донесување Детален урбанистички план за градска четврт „Старо Водно“ - Скопје, број 07-545/1 од 24 мај 2001 година**

Одлука за изменување и дополнување на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за „Старо Водно“ урбани модули М¹, М², М³, М⁴ и М⁵ - Скопје, број 07-467/1 од 18 февруари 2005 година

- Decision on adopting a Detailed Urban Plan for the city quarter “Staro Vodno” – Skopje, no.07-545/1 of 24 May 2001

Decision on changing and supplementing the Decision on adopting a Detailed Urban Plan for “Staro Vodno” urban modules M¹, M², M³, M⁴, and M⁵ – Skopje, number 07-467/1 of 18 February 2005

- **Член 44, членот 45, членот 46, членот 51, членот 52 и членот 66 став 1 точка 7 од Законот за задолжителното осигурување во сообраќајот**

- Article 44, Article 45, Article 46, Article 51, Article 52, and Article 66 paragraph 1 item 7 of the Law on Compulsory Insurance in the Traffic

- **Законот за извршување**

- Law on Enforcement

4. Оспорениот акт (одредба) престанал/а да важи.....

4. The contested act (provision) has ceased to be valid

- **Член 228 став 1 точка 3 од Законот за супервизија на осигурување**

- Article 228, paragraph 1 item 3 of the Law on Supervision of Insurance

- **Колективен договор за уредување на правата, обврските и одговорностите на работниците на Фондот за здравствено осигурување на Македонија, бр.04-4198/1 од 26 мај 2003 година склучен помеѓу директорот и Синдикалната организација на Фондот за здравствено осигурување.**

- Collective agreement on the regulation of the rights, obligations and responsibilities of the workers of the Fund for Health Insurance of Macedonia, no.04-4198/1 of 26 May 2003, concluded between the director and the Trade Union organisation of the Fund for Health Insurance

- **Член 210 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување**

- Article 210 of the Law on Pension and Disability Insurance

- Член 21 од Законот за изменување и дополнување на Законот за стечај

- Article 21 of the Law on Changing and Supplementing the Law on Bankruptcy

- Член 180 став 7 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување

- Article 180, paragraph 7 of the Law on Pension and Disability Insurance

- Член 4 и член 11 став 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за енергетика

- Article 4 and Article 11 paragraph 5 of the Law on Changing and Supplementing the Law on Energy

- Одлука за утврдување на цените на услугите за користење и одржување на објектите, инсталациите и платото во рамките на границата на опфат на граничните премини во Република Македонија со кои стопанисува Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија донесена од Управниот одбор на Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија

- Decision on the determination of the costs of the services for the use and maintenance of the facilities, installations and the plateau within the frameworks of the scope of border crossing points in the Republic of Macedonia which are managed by the public enterprise for management with housing and business space of the Republic of Macedonia, taken by the Board of Directors of the public enterprise for managing housing and business space of the Republic of Macedonia

- Член 1 во делот „во врска со извршувањето на задачите кои им ги доверил Советот“, член 2 став 2 и 3, член 4 и член 5 во делот „односно евиденцијата од секторот за управни работи на Управата за внатрешни работи - Скопје при Министерството за внатрешни работи на Република Македонија и Министерството за правда за членовите на Советот ангажирани за склучување на бракови“ од Одлуката за утврдување на надоместоци на трошоци на членови на Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања на Советот на општината Ѓорче Петров бр.10-46/2 донесена на 22 јануари 2001 година

- Article 1 in the part “in connection with the execution of the tasks entrusted to them by the Council”, Article 2 paragraphs 2 and 3, Article 4, and Article 5 in the part “that is, the records from the sector for administrative matters

of the Directorate for Internal Matters – Skopje within the Ministry of the Interior of the Republic of Macedonia and the Ministry of Justice for the members of the Council engaged for concluding marriages” of the Decision on the determination of remunerations for costs to the members of the Commission for Mandates Issues, Elections and Appointments of the Council of Gjorče Petrov Municipality, no.10-46/2, taken on 22 January 2001

- Одлука за потврдување на Одлуката за утврдување на надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром за седница на работни тела, број 07-2029/10 донесена од Советот на општина Аеродром

- Decision on verification of the Decision on the determination of remunerations to the members of the Council of the Aerodrom Municipality for a session of working bodies, number 07-2029/10, taken by the Council of the Aerodrom Municipality

- Член 2 од од Законот за изменување и дополнување на Законот за локалните избори

- Article 2 of the Law on Changing and Supplementing the Law on Local Elections

- Член 185 став 1 точка 1 во делот „или на општ акт на Министерството за здравство“ од Законот за здравствена заштита

- Article 185 paragraph 1 item 1 in the part “or of a general act of the Ministry of Health” of the Law on Health Care

5. Меѓусебна согласност на општи акти

5. Mutual concordance of general acts

- Член 12 став 4 од Законот за државните службеници

- Article 12, paragraph 4 of the Law on Civil Servants

6. Нема процесни претпоставки за уставно-судска оценка

6. Absence of procedural preconditions for constitutional review

- Закон за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување

- Law on Changing and Supplementing the Law on Pension and Disability Insurance

**I. ОДЛУКИ И РЕШЕНИЈА СО КОИ СЕ УКИНУВААТ - ПОНИШТУВААТ
ОСПОРЕНИТЕ АКТИ, ОДНОСНО СЕ УТВРДУВА ДЕКА НЕМА/ИМА
ОСНОВ ЗА ПОВЕДУВАЊЕ ПОСТАПКА**

**I. DECISIONS AND RESOLUTIONS REPEALING - REVOKING
DISPUTED ACTS, THAT IS, IT HAS BEEN ESTABLISHED
THAT THERE IS / THERE IS NO GROUND TO INITIATE
A PROCEDURE.....**

1. Одбрана и безбедност

1. Defence and security

1.

- Уредување постапка за управување со кризи

- Regulating a procedure for crisis management

- Донесувањето на закон со кој се уредува областа на управување со кризи е право на Собранието на Република Македонија кое произлегува од природата на неговата уставна положба и функции утврдени во членот 68 од Уставот.

Со Законот за управување со кризи не се уредува материја поврзана со заштитата на територијалниот интегритет и независноста на Републиката во смисла на член 122 од Уставот, поради што со донесувањето на овој закон, не се задира во системот за одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Републиката.

- The adoption of a law regulating the field of crisis management is the right of the Assembly of the Republic of Macedonia deriving from the nature of its constitutional position and functions defined in Article 68 of the Constitution.

The Law on Crisis Management does not regulate a matter connected with the protection of the territorial integrity and independence of the Republic in the sense of Article 122 of the Constitution, as a result of which the adoption of this Law does not infringe upon the system for the defence of the independence and territorial integrity of the Republic.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 1 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на Законот за управување со кризи ("Службен весник на Република Македонија" бр.29/2005), во целина и посебно членовите 6, 12, 13, 16 во делот "препораките", 17, 18, 31, 35, 36 и 54 алинеја 1 во делот "насоките, препораките" и алинеја 3 во делот "препораките", 58, 59 и 60.

2. Ова решение ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

3. Стамен Филипov од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека основните одредби на член 1 став 1 и 2 и член 2 став 1 и 2 од Законот за управување со кризи биле преземени од основната одредба на член 1 став 1, 2 и 3 од Законот за одбрана ("Службен весник на Република Македонија" бр. 42/2001 и 5/2003), со тоа што биле прилагодувани на оспорениот

закон, а со тоа противуоставно се разградувал и разводнувал системот за одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Република Македонија и се повредувала одредбата од член 122 став 2 од Уставот, според која одбраната на Републиката се уредува со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници. А дека се разградувал системот за одбрана, можело да се заклучи и од преодните и завршните одредби на членовите 58, 59 и 60 од оспорениот закон. Имено, со оглед на тоа што оспорениот закон бил донесен со просто мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, со тој закон не можеле да се укинуваат постоечките одредби од Законот за одбрана, кој бил донесен со двотретинско мнозинство на гласови од вкупниот број пратеници.

Понатаму, Уставот не ги признавал термините "криза" и "кризна состојба" што ги утврдувал оспорениот закон, туку Уставот се служел единствено со термините "воена состојба" (член 124) и "вонредна состојба" (член 125), така што Уставот не дал можност и основ, покрај уставните овластувања на Владата од член 126 од Уставот, да може да се донесе и Закон за управување со кризи.

Со оспорениот закон се повредувале одредбите на членовите 8 став 1 алинеја 3, 51, 122 став 2, 124, 125 и 126 од Уставот и овој закон не би можел да опстојува во уставниот поредок на Република Македонија, ако се почитувала темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија -владеење на правото, особено затоа што оваа материја веќе била уредена со повеќе други закони, како што се Законот за одбрана, Законот за внатрешни работи, Законот за Агенцијата за разузнавање, Законот за заштита и спасување и многу други закони. Во спротивно, оспорениот закон би се појавувал како "закон над законите" што било рамно на Уставот, иако бил донесен само со просто мнозинство гласови од вкупниот број пратеници во Собранието на Република Македонија.

Членовите 6, 35 и 36 од Законот биле неодржливи од уставноправен аспект. Имено, Армијата можела да учествува во извршување на определени задачи, но само под услови и на начин утврден со Уставот и Законот за одбрана (членовите 18, 23 и 40), кој како системски закон бил донесен со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, а не под услови и на начин утврден со друг закон, како во случајот, а кој се донесувал само со просто мнозинство гласови. Претседателот на Републиката бил посебен и самостоен орган и неговото командување со вооружените сили не смеело да биде доведувано во зависност од наоѓањето или

предлогот на Владата или некој друг државен орган, надвор од вооружените сили. Според подносителот на иницијативата, дел од Армијата никако не можел да учествува во поддршка на полицијата во услови кога во кризна состојба била загрозуена безбедноста на Републиката, бидејќи вооружените сили на Република Македонија го штителе само територијалниот интегритет и независноста на Републиката, а не и безбедноста на Републиката.

Стратегискиот одбранбен преглед на Републиката не можело да биде основ за учество на дел од Армијата во справувањето со кризна состојба, затоа што овој Стратегиски одбранбен преглед не бил пропис во смисла на Уставот, а прашање било и дали воопшто постоел Стратегиски одбранбен преглед.

Упатството за оперативни и други постапки на Армијата во поддршка на полицијата во случај на кризна состојба, не можело да биде донесувано од министерот за одбрана во согласност со министерот за внатрешни работи, бидејќи оваа работа спаѓала во надлежност на претседателот на Републиката како врховен командант на вооружените сили, или евентуално на началникот на Генералштабот на Армијата, а во согласност со прописите за командување донесени од претседателот на Републиката.

Во врска со оспорените членови 12 и 13 од Законот, во иницијативата се наведува дека со раководењето на Управувачкиот комитет за координација и управување со системот за управување со кризи преку Владата се вршела непринципиелна поделба на функцијата меѓу претседателот на Републиката, како врховен командант на вооружените сили и претседател на Советот за безбедност на Република Македонија и Владата како носител на извршната власт, а со самото тоа и до ограничување на ингеренциите на претседателот на Републиката.

Имено, се отворало прашањето за уставниот основ за формирањето на Управувачкиот комитет и определувањето на сферата на неговото дејствување, ако се знаело дека Уставот, за разгледување на истите безбедносни прашања го конституирал Советот за безбедност на Република Македонија, чиј претседател бил претседателот на Републиката, а негов член бил и претседателот на Собранието на Република Македонија. Управувачкиот комитет пак бил составен само од претседателот на Владата и министри, од кои дел, заедно со претседателот на Владата, според Уставот, биле

едновременно и членови на Советот за безбедност на Република Македонија.

Со таквата законска поставеност се вршела деконституционализација на надлежностите во сферата на безбедноста, на паралелизам на телата на Република Македонија и на засегање на уставната положба, пред се, на претседателот на Република Македонија, како и на претседателот на Собранието на Република Македонија.

Во исто време и паралелно не можел да постои Совет за безбедност на Република Македонија, со кој раководи претседателот на Република Македонија и Управувачки комитет при Владата на Република Македонија за раководење со системот за управување со кризи, со кој раководи претседателот на Владата. Во случајов, можел да постои само Совет за безбедност на Република Македонија, кој како таков бил формиран непосредно врз основа на Уставот.

И со оспорените членови 17 и 18 од Законот се докажувало дека противуставно се разградувал и девалвирал постоечкиот систем за одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Републиката.

Имено, според член 20 став 1 точка 2 од Законот за одбрана, во остварувањето на одбраната Министерството за одбрана вршело процена на можните воени и други опасности со кои се загрозува суверенитетот, самостојноста и територијалниот интегритет на Републиката и загрозеноста на територијата од природни непогоди и други несреќи и се додека постоела оваа законска одредба, не можело иста таква или слична одредба да се воведува со друг закон, а кој се донесувал само со просто мнозинство на гласови на пратениците. Со други зборови, со оспорените одредби се воведувале противуставни паралелни структури во Република Македонија, што не било допуштено од уставноправен аспект, ако доследно и во целост се почитувала темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото.

Со оспорениот член 31 став 1 од Законот се повредувала одредбата на членот 126 од Уставот, според која при постоење на воена или вонредна состојба Владата во согласност со Уставот и со закон донесува уредби со законска сила. Според тоа, Уставот на Владата не и дал овластување - надлежност да донесува и одлука за постоење на кризна состојба.

За оспорениот член 31 став 3 и 6 од Законот, подносителот на иницијативата смета дека било несогласно со Уставот, Владата извештајот да го доставува и до претседателот на Републиката и претседателот во секое време да може да бара усмен и писмен извештај од Владата за состојбата во областа на управувањето со кризи, бидејќи Владата за својата работа одговарала пред Собранието, а не и пред претседателот на Републиката.

Во однос на оспорените делови од членовите 16 и 54 алинеи 1 и 3 од Законот, подносителот на иницијативата смета дека препораките и насоките не се сметале како прописи во смисла на членовите 51, 110 и 112 став 1 и 2 од Уставот и тие не биле од задолжителен правен карактер и поради тоа не можело поради нивно неизвршување да се предвидува и парична казна за прекршок.

4. Судот на седницата утврди дека содржината на Законот за управување со кризи ("Службен весник на Република Македонија" бр.29/2005) е поделена во десет глави, и тоа: I Основни одредби, II Посебни одредби, III Организација и функционирање на органите и телата во системот за управување со кризи, IV Одлучување и употреба на ресурсите, V Комуникација, координација и соработка, VI Процена на загроеноста на безбедноста на Република Македонија, VII Планирање и финансирање, VIII Инспекциски надзор, IX Казнени одредби и X Преодни и завршни одредби.

Според член 1 од Законот, со овој закон се уредува системот за управување со кризи во Република Македонија, и тоа: организацијата и функционирањето, одлучувањето и употребата на ресурсите, комуникацијата, координацијата и соработката, процена на загроеноста на безбедноста на Републиката, планирањето и финансирањето, како и други прашања сврзани со системот за управување со кризи.

Системот за управување со кризи се организира и остварува заради превенција, рано предупредување и справување со кризи кои претставуваат ризик за доброта, здравјето и животот на луѓето и животните, а се настанати од природни непогоди и епидемии или други ризици и опасности кои директно го загрозуваат уставниот поредок и безбедноста на Републиката или дел од неа, а за кои не постојат услови за прогласување воена или вонредна состојба.

Системот за управување со кризи опфаќа и прибирање на информации, процена, анализа на состојбата, утврдување на целите и задачите, развој и спроведување на потребните дејствија за превенција, рано предупредување и справување со кризи.

Според член 6 од Законот, Армијата може да учествува со дел од своите сили во случај на кризна состојба, под услови и на начин утврдени со овој закон.

Според член 12 од Законот, заради предлагање на одлуки и обезбедување на постојани консултации, координација, навремена реакција, ефикасност и соодветно искористување на расположливите ресурси во случај на кризна состојба, како и обезбедување навремена, квалитетна и реална процена на загрозеноста на безбедноста на Републиката од ризици и опасности, во системот за управување со кризи се формираат Управувачки комитет и Група за процена и се основа Дирекција за управување со кризи.

Според член 13 од Законот, Управувачкиот комитет е тело на Владата за координација и управување со системот за управување со кризи.

Управувачкиот комитет го сочинуваат министрите: за внатрешни работи, здравство, транспорт и врски, одбрана, надворешни работи и раководителот на групата за процена. Доколку составот на Управувачкиот комитет не ја одразува соодветната и правична застапеност на заедниците, составот на Управувачкиот комитет се дополнува и со други членови на Владата.

Во зависност од кризната состојба, по потреба, во работата на Управувачкиот комитет може да се вклучат и други функционери кои раководат со органите на државната управа.

Во работата на Управувачкиот комитет учествува и еден претставник од Комисијата за одбрана и безбедност на Собранието на Републиката од редот на членовите на Комисијата од најголемата политичка партија во опозиција и еден претставник од Кабинетот на претседателот на Република Македонија.

Според член 16 од Законот, органите на државната управа, општините и на градот Скопје и другите учесници во системот за управување со кризи, во рамките на нивните надлежности утврдени со закон, се должни да ги спроведуваат препораките и

другите мерки и активности на Управувачкиот комитет, донесени во согласност со овој закон.

Според член 17 од Законот, Групата за процена е тело на Владата кое врши постојано проценување на ризиците и опасностите по безбедноста на Републиката и предлага мерки и активности за нивна превенција, рано предупредување и справување со кризна состојба.

Според член 18 од Законот, Групата за процена ја сочинуваат директорите на Бирото за јавна безбедност, Управата за безбедност и контраразузнавање, Агенцијата за разузнавање; директорите и замениците на директорите на Центарот за управување со кризи и Дирекцијата за заштита и спасување; заменикот на началникот на Генералштабот на Армијата, како и раководителот на Службата за безбедност и разузнавање во Министерството за одбрана.

Составот на Групата за процена ја одразува соодветната и правична застапеност на заедниците.

Со Групата за процена раководи лице од составот на Групата за процена, кое го определува претседателот на Владата.

По потреба во работата на Групата за процена се повикуваат и други претставници на органите на државната управа, општините и градот Скопје и експерти за определената област, за што одлучува одговорното лице од став 3 на овој член.

Според член 31 од Законот, Владата донесува одлука за постоење на кризна состојба, го определува подрачјето зафатено со кризна состојба и соодветно на тоа ги активира механизмите за разрешување на кризната состојба. За донесената одлука Владата веднаш го известува Собранието и претседателот на Републиката.

Владата за активностите поврзани со одлуката од ставот 1 на овој член во рок од 48 часа усмено, а еднаш неделно писмено го известува Собранието и претседателот на Републиката.

Владата најдоцна за 30 дена по завршувањето на активностите утврдени со одлуката од ставот 1 на овој член, изготвува и доставува писмен извештај до Собранието и претседателот на Републиката.

Одлуката за постоење на кризна состојба од ставот 1 на овој член не може да трае подолго од 30 дена.

Ако кризната состојба продолжи да трае подолго од 30 дена, Владата треба да побара одобрување од Собранието за продолжување на рокот или да предложи прогласување на воена или вонредна состојба.

Собранието и претседателот на Републиката во секое време може да побараат усмен или писмен извештај за состојбата во областа за управување со кризи.

Според член 35 од Законот, дел од Армијата учествува во поддршка на полицијата во услови кога со кризната состојба е загрозувана безбедноста на Републиката, а органите на државната управа немаат соодветни ресурси и средства за нејзина превенција и справување.

Предлог до Владата за потребата за учество на дел од Армијата, согласно со Стратегискиот одбранбен преглед на Републиката дава Управувачкиот комитет.

Предлогот од ставот 2 на овој член особено содржи:

- вид и број на сили и капацитети на армиската единица;
- намена и задача за кои се бараат и
- времетраење на активноста и ангажирањето на армиската единица.

По предлог на Владата, за учество на дел од Армијата во справувањето со кризна состојба, одлучува претседателот на Републиката.

Претседателот на Републиката во секое време може да ја преоцени потребата од учеството на делот од Армијата.

Начинот на учество на дел од Армијата во кризна состојба се уредува со пропис кој го донесува претседателот на Републиката.

Според член 36 од Законот, заради обезбедување на потребната подготвеност, обука и вежби за евентуално учество на дел од Армијата во поддршка на полицијата во случај на кризна состојба, се донесува Упатство за оперативни и други постапки на Армијата во поддршка на полицијата во случај на кризна состојба.

Упатството од ставот 1 го донесува министерот за одбрана во согласност со министерот за внатрешни работи.

Според член 54 од Законот, со парична казна од 5.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок одговорното лице во субјектот учесник во системот за управување со кризи, ако:

- не ги применува одлуките, насоките, препораките и другите мерки и активности на Владата, Управувачкиот комитет и Центарот (член 44 став 1, член 16 и член 21 став 1 алинеја 3);
- не ги применува мерките за криптозаштита, противелектронско обезбедување и другите мерки за заштита пропишани со уредба на Владата (член 41);
- не ги применува препораките и заклучоците од Процената (членовите 45 и 46);
- не постапи според записникот од извршениот инспекциски надзор и не го извести инспекторот за преземените мерки (член 52 став 2) и
- не утврди работни места во актите за систематизација на работните места за работа во кризна состојба (член 9).

Според член 58 од Законот, до отпочнувањето со работа на Центарот, а најмногу 60 дена по денот на именувањето на директорот на Центарот, инспекцискиот надзор во областа на управувањето со кризи ќе продолжат да го вршат инспекторите од Министерството за одбрана согласно со одредбите на Законот за одбрана.

Според член 59 од Законот, вработените од Министерството за одбрана кои вршат работи во Републичкиот центар за известување, службата за набљудување, центрите за известување на целата територија на Републиката, во областа на криптозаштитата и во областа на подготовките за одбрана, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон, ги презема Центарот во број кој соодветствува на потребниот број вработени согласно актите за организација и сиситематизација на Центарот.

При преземање на лицата од став 1 на овој член, се води сметка за соодветната и правична застапеност на заедниците.

Објектите и опремата на Републичкиот центар за известување, службата за набљудување и центрите за известување на целата територија на Републиката и опремата за криптозаштита, возилата, архивата и документацијата кои биле во врска со извршувањето на задачи од областа на кризниот менаџмент, од Министерството за

одбрана ги презема Центарот со денот на преземањето на вработените.

Според член 60 од Законот, за спроведување на процесот на преземање на вработените, објектите, опремата, целокупната документација и архивата од членот 59 на овој закон, по именувањето на директорот на Центарот во Владата се формира Комисија составена од по еден претставник од Министерството за одбрана, Министерството за внатрешни работи, Министерството за финансии и претставник од Центарот. Комисијата процесот на преземање ќе го изврши во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

За евентуалните спорови кои не ќе може да ги реши Комисијата од ставот 1, ќе одлучува Владата.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 79 став 2 од Уставот, претседателот на Републиката е врховен командант на вооружените сили на Македонија.

Согласно член 86 од Уставот, претседателот на Републиката е претседател на Советот за безбедност на Република Македонија. Советот за безбедност на Републиката го сочинуваат: претседателот на Републиката, претседателот на Собранието, претседателот на Владата, министрите кои раководат со органите на државната управа во областите на безбедноста, одбраната и надворешните работи и тројца членови кои ги именува претседателот на Републиката. При именувањето на тројцата членови, претседателот ќе обезбеди составот на Советот, како целина, соодветно да го одразува составот на населението во Република Македонија. Советот ги разгледува прашањата сврзани со безбедноста и одбраната на Републиката и дава предлози на Собранието и Владата.

Согласно член 88 од Уставот, Владата на Република Македонија е носител на извршната власт. Своите права и должности Владата ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Согласно член 92 став 1 од Уставот, Владата и секој нејзин член, за својата работа одговараат пред Собранието.

Согласно член 122 од Уставот, вооружените сили на Република Македонија го штитат територијалниот интегритет и независноста на Републиката. Одбраната на Републиката се уредува со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според член 124 став 1 од Уставот, воена состојба настапува кога претстои непосредна воена опасност од напад врз Републиката или кога Републиката е нападната или и е објавена војна.

Според член 125 став 1 од Уставот, вонредна состојба настапува кога ќе настанат големи природни непогоди или епидемии.

6. Уставот не ги содржи термините “криза” и “кризна состојба“, но според Судот, тоа не ја исклучува ниту потребата, ни можноста Собранието на Република Македонија, согласно своите надлежности утврдени во член 68 од Уставот, со закон да уредува одредени состојби во општеството, за кои оценува дека претставуваат општ интерес за граѓаните и нивната безбедност.

Во оваа смисла, според Судот, треба да се оценува и определбата со закон да се уреди областа за управување со кризи, односно утврдување на мерките и активностите што треба да се преземат со цел заштита на животот и имотот на граѓаните од загрозувања од поголем обем од ризици и опасности по добрата и животната средина, здравјето и животот на луѓето и животните и растенијата, имотот и другите материјални добра од поголем обем, стабилноста, функционирањето на државата и нејзиниот поредок утврден со Уставот, за кои не постојат услови за прогласување воена или вонредна состојба.

Имено, со Законот за управување со кризи се уредува системот за управување со кризи во Република Македонија, кој се организира и остварува заради превенција, рано предупредување и справување со кризи кои претставуваат ризик за добрата, здравјето и

животот на луѓето и животните, а се настанати од природни непогоди и епидемии или други ризици и опасности кои директно го загрозуваат уставниот поредок и безбедноста на Република Македонија или дел од неа, а за кои не постојат услови за прогласување воена или вонредна состојба.

Оттука, според Судот, донесувањето на закон со кој се уредува областа на управување со кризи е право на Собранието на Република Македонија кое произлегува од природата на неговата уставна положба и функции утврдени во членот 68 од Уставот, поради што Судот утврди дека постои уставен основ за донесување на Законот.

7. Одбраната на Република Македонија, како организиран систем за одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Републиката е уредена со Законот за одбрана, кој согласно член 122 став 2 од Уставот, е донесен со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници и во кој се утврдени субјектите кои имаат должност за учество во одбраната на Републиката и нивните права и обврски во оваа сфера.

Со Законот за управување со кризи, пак, се уредува системот за управување со кризи во Република Македонија, кој се организира и остварува заради превенција, рано предупредување и справување со кризи кои претставуваат ризик за добрата, здравјето и животот на луѓето и животните, а се настанати од природни непогоди и епидемии или други ризици и опасности кои директно го загрозуваат уставниот поредок и безбедноста на Република Македонија или дел од неа, а за кои не постојат услови за прогласување воена или вонредна состојба.

Видно од содржината на Законот за управување со кризи, со истиот се уредува материја поврзана со превенција, рано предупредување и справување со кризи кои претставуваат ризик за добрата, здравјето и животот на луѓето и животните и кои директно го загрозуваат уставниот поредок и безбедноста на Република Македонија или дел од неа, но за кои не постојат услови за прогласување воена или вонредна состојба. Законот нема одредби кои се однесуваат на заштитата на територијалниот интегритет и независноста на Републиката. Напротив, децидно е кажано дека со Законот се уредува управувањето со кризи за кои нема услов да биде прогласена воена или вонредна состојба. Доколку кризата прерасне во воена или вонредна состојба, односно постои непосредна воена

опасност од напад врз Републиката или објава на војна или настапат големи природни непогоди или епидемии на територијата на Републиката или нејзин дел, престанува функцијата на Законот за управување со кризи и се активираат механизмите за одбрана на Републиката утврдени согласно Законот за одбрана, односно механизмите за заштита и спасување утврдени со Законот за заштита и спасување.

Врз основа на наведеното, според Судот, неспорно произлегува дека со Законот за управување со кризи не се уредува материја поврзана со заштитата на територијалниот интегритет и независноста на Републиката во смисла на член 122 од Уставот, поради што Судот утврди дека со донесувањето на овој закон, не се задира во системот за одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Републиката.

Основните одредби на Законот за управување со кризи (искажани во три члена), вообичаено како што е случај со најголемиот број закони, ја определуваат областа која се уредува со Законот, односно дефинираат што е систем за управување со кризи, кои субјекти учествуваат во овој систем и го определуваат значењето на изразите употребени во Законот.

Основната одредба од Законот за одбрана (искажана во еден член), определува дека одбраната на Републиката се организира како систем за одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Републиката, ги определува субјектите учесници во овој систем и утврдува дека одбраната се остварува во согласност со Уставот на Република Македонија, законите, Стратегијата за одбрана на Републиката, други документи и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот.

Од анализата на основните одредби во двата закони, произлегува дека основните одредби на Законот за управување со кризи се разликуваат по својата содржина од основната одредба во Законот за одбрана, како резултат на тоа што уредуваат различни области. Притоа, според Судот нема никакво значење дали при нормирањето на основните одредби во двата закони е користен сличен номотехнички пристап или дали се преземани одредби од еден закон и прилагодувани за потребите на друг закон. Впрочем, изборот на номотехнички пристап за уредување на одредена област е право на законодавецот и од тој аспект според Судот нема основ за оцена на уставноста на кој било закон.

Со членовите 58, 59 и 60 кои се сместени во Преодните и завршните одредби на Законот за управување со кризи, се уредуваат преодни решенија за создавање на услови за отпочнување со работа на Центарот за управување со кризи, како новоформиран субјект кој учествува во системот за управување со кризи. Преземањето на вработени, објекти и опрема од Министерството за одбрана во Центарот, што се регулира со наведените одредби, според Судот не значи ставање надвор од сила на одредби од Законот за одбрана, туку воспоставување рамнотежа во правниот поредок во смисла на создавање услови за заживување на примената на Законот за управување со кризи.

Ова дотолку повеќе што со членот 63 од Законот, децидно е наведен денот на влегувањето во сила и денот на отпочнување на примената на Законот, без притоа да се утврдува дека престануваат да важат одредби од други закони, што потврдува дека со Законот за управување со кризи за првпат се уредува оригинална материја која досега не била регулирана со закон.

Поради наведеното Судот утврди дека со Законот за управување со кризи не се ставаат надвор од сила одредби на Законот за одбрана или на друг закон, поради што според Судот во овој случај нема основ за поставување на правното прашање кое се наметнува во иницијативата - дали може еден закон донесен со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници (Законот за одбрана), да се дерогира со закон донесен со просто мнозинство гласови (Законот за управување со кризи). Инаку, според Судот, независно со какво мнозинство се донесени, законите имаат еднаква правна сила. Но, доколку со Уставот е утврдено квалификувано мнозинство за донесување на одреден закон, Судот смета дека е противуставно одредби на така донесен закон да се дерогираат со закон донесен со просто мнозинство.

Оттука, Судот утврди дека нема основ тврдењето на подносителот во иницијативата дека со Законот за управување со кризи се разградува и разводнува системот за одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Републиката спротивно на член 122 став 2 од Уставот.

8. Од содржината на членот 35 од Законот произлегува дека за учеството на дел од Армијата како поддршка на полицијата во справување со кризна состојба, на предлог на Владата, одлучува претседателот на Републиката, како врховен командант на

вооружените сили. Тој во секое време може да ја преоцени потребата од учеството на дел од Армијата во наведените активности.

Предлогот до Владата за учество на дел од Армијата како поддршка на полицијата при справување со одредена кризна состојба, го поднесува Управувачкиот комитет, врз основа на Стратегискиот одбранбен преглед. Во политичката рамка на Стратегискиот одбранбен преглед се наведени мисиите каде може да се ангажира Армијата, како што се: поддршка на граѓаните во заштита од ризици и опасности, вклучувајќи и способност да се асистира во настани на цивилни интервенции (елементарни и други непогоди, техничко-технолошки катастрофи, епидемии и слично; помагање и справување со заканите, ризиците и опасностите произлезени од проблемите на глобалната безбедност кои се појавуваат како тероризам, меѓународен криминал, пролиферација и сите видови на недозволена трговија и обезбедување на границата и неконвенционални и асиметрични закани.

Притоа, треба да се напомене дека Владата на Република Македонија донесе Програма за реализација на Стратегискиот одбранбен преглед на Република Македонија, бр. 23-3084/1 од 23 јуни 2003 година. Собранието на Република Македонија донесе Резолуција за развој и трансформација на одбраната ("Службен весник на Република Македонија" бр. 34/2004), со која одлучи да ја поддржи Програмата за трансформација на одбраната и Армијата на Република Македонија како документ кој ќе обезбеди завршување на започнатите процеси и документи од Стратегискиот одбранбен преглед.

Со давањето на предлогот за потребата од учество на дел од Армијата во справувањето со кризна состојба, според Судот Владата воопшто не навлегува во ингеренциите на претседателот на Републиката како врховен командант на Армијата.

Дали се исполнети условите за учество на дел од Армијата во справувањето со кризната состојба одлучува претседателот на Републиката, ценејќи го видот на кризната состојба во секој конкретен случај.

Од ваквата поставеност на односите, според Судот, несомнено произлегува дека местото и улогата на претседателот на Републиката како посебен и самостоен орган и врховен командант на Армијата, воопшто не се доведени во зависност од Владата.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот утврди дека со утврдената можност за учество на дел од Армијата како поддршка на полицијата во одредена кризна ситуација, утврдена во член 6 и 35 од Законот за управување со кризи не се повредува уставниот принципот на владеење на правото утврден со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Ова дотолку повеќе што справувањето со кризи е право и должност на сите органи на државната управа, органите на државната власт, силите за заштита и спасување, органите на општините и на градот Скопје, па во таа смисла и на Армијата на Република Македонија.

9. Од содржината на член 36 од Законот произлегува дека Упатството за оперативни и други постапки на Армијата во поддршка на полицијата во случај на кризна состојба, го донесува министерот за одбрана во согласност со министерот за внатрешни работи. Упатството се донесува заради обезбедување на потребна подготвеност, обука и вежби за евентуално учество на Армијата во поддршка на полицијата во случај на кризна состојба.

Според Судот, донесувањето на вакво упатство не може да се гледа во корелација со членот 79 став 2 од Уставот, поради што и не може да се смета дека со овластувањето на министерот за одбрана, во согласност со министерот за внатрешни работи, да го донесе наведеното упатство, се повредува или ограничува уставно утврденото право и позиција на претседателот на Републиката како врховен командант на вооружените сили на Републиката.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, министерот, меѓу другото, донесува упатства за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Според член 56 став 3 од овој закон, со упатство се пропишува начинот на постапување во извршувањето на одделни одредби на законите и другите прописи, а според член 64 став 1 од

овој закон, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Овластувањето на министерот за одбрана, во согласност со министерот за внатрешни работи за донесување на наведеното упатството се однесува само на пропишување на еден сегмент од организирањето, подготвувањето и оспособувањето на Армијата за остварување на нејзината уставна позиција утврдена во членот 122 став 1 од Уставот, кој сегмент се однесува на подготовките, обуката и вежбите кои припадниците на Армијата треба да ги преземат заради подготовка за евентуално учество на дел од Армијата во поддршка на полицијата во случај на кризна состојба.

Претседателот на Републиката, како врховен командант на вооружените сили, одлучува дали дел од Армијата ќе се употреби како поддршка на полицијата во справувањето со одредена кризна состојба. Начинот на учество на дел од Армијата во кризна состојба, согласно член 35 став 6 од Законот за управување со кризи се уредува со пропис кој го донесува претседателот на Републиката.

Поради наведеното Судот утврди дека донесувањето на Упатството од страна на министерот за одбрана во согласност со министерот за внатрешни работи е во функција на операционализација на Законот и со тоа не се нарушува уставно определеното место, улога и функции на претседателот на Републиката како врховен командант на вооружените сили на Републиката.

10. Во системот за управување со кризи, согласно член 12 и 13 од Законот за управување со кризи, се формира Управувачки комитет, како тело на Владата за координација и управување со системот за управување со кризи. Управувачкиот комитет, согласно член 15 од Законот, и предлага на Владата утврдување на постоење на кризна состојба и подрачјето кое е зафатено со кризната состојба и соодветно на тоа, дава предлог за активирање на механизми за нејзино разрешување во согласност со овој закон.

Советот за безбедност на Република Македонија, формиран согласно член 86 од Уставот, ги разгледува прашањата сврзани со безбедноста и одбраната на Републиката и дава предлози до Собранието и Владата.

Од наведените уставни и законски одредби Судот оцени дека јасно произлегува дека се работи за постоење на две различни тела кои имаат посебни ингеренции во областа за која се формирани. Уставната определба за постоење на Совет за безбедност, според Судот не го исклучува правото на законодавецот да формира и други органи и тела доколку смета дека тоа е во функција на заштита на животот, здравјето и имотот на граѓаните и нивната безбедност.

Прашањата сврзани со безбедноста и одбраната кои ги разгледува Советот за безбедност согласно член 86 од Уставот, не се истоветни со прашањата за кои е формиран Управувачкиот комитет согласно член 12 од Законот за управување со кризи. Имено, Управувачкиот комитет расправа за ситуации од најразличен и превентивен карактер заради рано предупредување и справување со кризи кои претставуваат ризик за добрата, здравјето и животот на луѓето и животните, а се настанати од природни непогоди и епидемии и други ризици и опасности кои директно го загрозуваат уставниот поредок и безбедноста на Републиката или дел од неа, а за кои не постојат услови за прогласување воена или вонредна состојба.

Фактот што во составот на двете тела членуваат исти лица (министрите за одбрана, за внатрешни работи и за надворешни работи) според Судот, не ја доведува во прашање уставната основаност за постоење на овие тела. Притоа, треба да се нагласи дека претседателот на Владата воопшто и не е член на Управувачкиот комитет, како што се наведува во иницијативата, така што не може воопшто да стане збор за непринципиелна поделба на власта помеѓу претседателот на Републиката и претседателот на Владата.

Оттука, Судот утврди дека постоењето на овие две тела не претставува воведување на паралелизам во сферата на безбедноста и одбраната на Републиката со што би се вршела деконституционализација на уставните надлежности и положба на претседателот на Републиката, како врховен командант на вооружените сили на Републиката и претседател на Советот за безбедност.

11. Групата за проценка е тело на Владата кое согласно член 17 од Законот за управување со кризи, врши постојано проценување на ризиците и опасностите по безбедноста на Републиката и предлага мерки и активности за нивна превенција, рано предупредување и справување со кризна состојба. Анализите, препораките и заклучоците, Групата за проценка, согласно член 19 од Законот, ги

доставува до Управувачкиот комитет, претседателот на Владата, претседателот на Републиката и претседателот на Собранието.

Министерството за одбрана, како орган на државната управа, согласно член 20 од Законот за одбрана, врши процена на можните воени и други опасности со кои се загрозува суверенитетот, самостојноста и територијалниот интегритет на Републиката и загрозеноста на територијата од природни непогоди и други несреќи. Оваа процена ги опфаќа можните воени загрозувања и други опасности, видови на агресија, начин на борбено дејствување на агресорот, начин на спротивставување на можните воени загрозувања и други опасности, начин на спроведување на мерките за заштита и спасување на населението и материјалните добра од воени разурнувања и последиците предизвикани од нив во воена состојба, како и констатации и предлог мерки. Процената претставува составен дел на Планот за одбрана на Републиката што го донесува претседателот на Републиката и врховен командант на вооружените сили на Републиката.

Од наведената законска регулатива Судот утврди дека недвосмислено произлегува дека надлежноста на Групата за процена се разликува од надлежноста на Министерството за одбрана за вршење на процена на можните воени и други опасности со кои се загрозува суверенитетот, самостојноста и територијалниот интегритет на Републиката.

Според Судот, право на законодавецот е да го уредува прашањето за начинот на вршење процена на ризиците и опасностите по безбедноста на Републиката од сите аспекти. Во оваа смисла, право на законодавецот е да утврди постоење на посебно владино тело, кое ќе врши процена на ризиците и опасностите по безбедноста на Републиката и ќе предлага мерки и активности за нивна превенција, рано предупредување и справување со кризна состојба.

Со ваквото законско решение, според Судот, не се воведуваат паралелни структури во Република Македонија, односно не се повредува начелото на владеење на правото утврдено во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

12. Согласно член 31 од Законот за управување со кризи, Владата донесува одлука за постоење на кризна состојба, го определува подрачјето зафатено со кризна состојба и соодветно на тоа ги активира механизмите за разрешување на кризната состојба.

Имајќи го предвид значењето на поимите употребени во Законот за управување со кризи, кои се дефинирани во членот 3 од Законот, како и од севкупната содржина на Законот, Судот утврди дека сосема јасно и недвосмислено произлегува дека кризната состојба се разликува од воена или вонредна состојба дефинирани согласно член 124 и 125 од Уставот.

Според Судот, законодавецот не ги надминал уставните рамки кога определил дека Владата, како орган на државната власт до кој се доставуваат сите информации до кои е дојдено во системот за управување со кризи, е надлежна за донесување одлука за прогласување на кризна состојба.

Имено, надлежностите на Владата не се исцрпуваат само со овластувањето да донесува уредби со законска сила при постоење на воена или вонредна состојба, утврдено со член 126 од Уставот. Напротив, со член 91 од Уставот се утврдуваат и други надлежности на Владата, при што во алинејата 14 се утврдува дека освен наведените, Владата врши и други работи утврдени со Уставот и со закон. Според Судот, тоа претставува уставна основа за овластувањето на Владата утврдено со член 31 од Законот да донесува одлука за постоење на кризна состојба.

13. Согласно член 31 од Законот за управување со кризи, за донесената одлука за постоење на кризна состојба, како и за активностите поврзани со одлуката, Владата ги известува Собранието и претседателот на Републиката. Најдоцна во рок од 30 дена по завршувањето на активностите утврдени во одлуката, Владата изготвува и доставува писмен извештај до Собранието и претседателот на Републиката. Собранието и претседателот на Републиката во секое време може да побараат усмен и писмен извештај за состојбата за управување со кризи.

Поднесувањето на извештајот од Владата до претседателот на Републиката, според Судот е во функција на обезбедување нивна координација по прашањата околу кои се допираат нивните надлежности при спроведувањето на извршната власт во делот на управување со кризи. Ова особено имајќи го предвид правото на Владата да побара и овластувањето на претседателот на Републиката да одобри учество на Армијата како поддршка на полицијата во справувањето со одредена кризна состојба. Ваквото овластување на претседателот на Републиката како врховен командант на Армијата не би можело да се реализира без целосна

информираност на претседателот на Републиката за активностите поврзани со управувањето со кризи.

Врз основа на наведеното, според Судот, во Законот се јасно утврдени надлежностите на Владата и на претседателот на Републиката во областа на управување со кризи, при што утврдената обврска на Владата за поднесување извештај до претседателот на Републиката за активностите поврзани со управувањето со кризи има основ во членот 91 од Уставот и не ја нарушува нејзината уставна положба во однос на претседателот на Републиката .

Поради тоа Судот утврди дека нема основ членот 31 од Законот за управување со кризи да се стави под сомнение во однос на членовите 79, 86 и 88 од Уставот.

14. Со членот 16 од Законот за управување со кризи се утврдува обврска за органите на државната управа, општините и градот Скопје и другите учесници во системот за управување со кризи, во рамките на нивните надлежности утврдени со закон, да ги спроведуваат препораките и другите мерки и активности на Управувачкиот комитет, донесени во согласност со овој закон. За неприменување на одлуките, насоките, препораките и другите мерки и активности на Владата, Управувачкиот комитет и Центарот, за одговорните лица во субјектот учесник во системот за управување со кризи, со членот 54 од Законот се предвидуваат парични казни за прекршок.

Имајќи предвид дека од спроведувањето на одлуките, насоките, препораките и заклучоците донесени во согласност со Законот за управување со кризи зависи успешноста на функционирањето на системот за управување со кризи, како и можните последици по животот и здравјето на граѓаните доколку истите не се почитуваат, произлегува дека законодавецот основано определил обврска за субјектите во системот за управување со кризи за нивно спроведување.

Во оваа смисла, според Судот, и препораките и насоките по својата суштина се мерки што треба да ги спроведат учесниците во системот за управување со кризи и непочитувањето на истите може да предизвика последици по здравјето и животот на неопределен круг субјекти.

Препораките и насоките се во функција на спроведување на Процената на загрозеноста на безбедноста на Републиката од сите ризици и опасности, која ја донесува Владата согласно член 45 од Законот, поради што, според Судот, законодавецот основано ги третира на ист начин како и одлуките, заклучоците и другите мерки и активности кои се донесуваат во системот за управување со кризи, давајќи им карактер на задолжителност, од причина што од спроведувањето на секоја од наведените мерки поединечно, зависи успешноста на справувањето со кризната состојба, односно заштитата на јавниот интерес.

15. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

16. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов, а во однос на членовите 6, 13, 16 и 35, Решението е донесено со мнозинство гласови. (У.бр.82/2005)

2.

- Употреба на огнено оружје

- Use of firearms

- Право на употреба на огнено оружје од страна на овластено службено лице во со закон точно определени случаи кога употребата на огнено оружје е апсолутно неопходна, не претставува повреда на неприкосновеноста на животот на човекот, односно истото не е во несогласност со Уставот на Република Македонија.

- The right to use firearms by an authorized official in legally defined cases when the use of firearms is absolutely necessary is not a violation of the inviolability

of life of the individual, that is, the same is not in discordance with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членот 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 22 март 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 35 од Законот за внатрешни работи ("Службен весник на Република Македонија" бр. бр.19/1995, 55/1997, 38/2002, 33/2003, 19/2004 и 51/2005).

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата со оспорената законска одредба се извршувала смртна казна и тоа непосредно без никаков процес и пресуда со стрелање над наводниот извршител на некое дело од страна на овластено службено лице, спротивно на одредбата на член 10 од Уставот на Република Македонија, според која животот на човекот е неприкосновен. Во Република Македонија неможе да се изрече смртна казна ниту по еден основ. Оваа уставна норма, според подносителот на иницијативата, била издигната на рамниште на кое секој мора да ја почитува, што значи и овластеното службено лице, согласно член 51 став 2 од Уставот, затоа што слободите и правата биле категории кои со закон и постапка не можеле да бидат стеснувани, ограничувани или одделени, а нивно ограничување било можно само во случаи утврдени со Уставот.

Подносителот на иницијативата смета дека бидејќи не можело да се изрече смртна казна по ниту еден основ, на тој начин не би смеело со закон да се дозволи овластеното службено лице да

употреби огнено оружје, односно да убие човек без изречена смртна казна од страна на надлежен суд.

Од овие причини, подносителот смета дека оспорената законска одредба е неодржлива од уставноправен аспект, бидејќи со неа се повредувале основните слободи и права на човекот и темелните принципи на уставниот поредок, член 8 став 1 алинеи 1 и 3, 10, 11 став 1 и 2, 13 став 1, 51 и 54 став 1, 2 и 4 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека со членот 35 од Законот за внатрешни работи се утврдува дека овластеното службено лице ќе употреби огнено оружје, ако со други средства на присилба не може:

- 1) да го заштити животот на граѓаните;
- 2) да одбие од себе непосреден напад со кој се загрозува неговиот живот;
- 3) да одбие напад на објект или личност што се обезбедува и
- 4) да се спречи бегство на лице затечено во вршење на кривично дело за кое е пропишана казна затвор во траење од најмалку пет години, како и бегство на лице лишено од слобода и лице за кое е издаден налог за лишување од слобода "заради извршување на вакво кривично дело".

4. Согласно член 8 став 1 алинеја 1 и 3 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеењето на правото.

Според член 10 од Уставот животот на човекот е неприкосновен. Во Република Македонија не може да се изрече смртна казна по ниту еден основ.

Според член 11 став 1 од Уставот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновеноста, а според ставот 2 на овој член, се забранува секој облик на мачење, нечовечко или понижувачко однесување и казнување.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други

прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Законот за внатрешните работи ги утврдува внатрешните работи и нивното вршење така што според член 6 од овој закон, работниците на Министерството за внатрешни работи работите и задачите ги извршуваат во согласност со правата, должностите и овластувањата утврдени со закон и други прописи донесени врз основа на закон и тие се должни да ги извршуваат тие работи, освен ако извршувањето на наредбата претставува кривично дело.

Според член 7 од Законот, работниците во Министерството се должни во вршењето на работите и задачите да го штитат и чуваат животот и имотот на граѓаните, да ги почитуваат слободите и правата на човекот и граѓанинот и да ги применуваат на пропишан начин само мерките и средствата на присилба што со овој закон или друг пропис се утврдени.

Во Глава III од Законот, конкретно се пропишани посебните должности и овластувања на министерството и права и должности на овластените службени лица.

Со одредбите на членовите 34 до 39 од Законот (во кои е содржан и оспорениот член 35) се определува дека овластеното службено лице може да употреби средства на присилба пропишани со акт на Владата заради воспоставување на нарушен јавен ред и мир - овластеното службено лице ќе употреби огнено оружје, ако со други средства на присилба не може: да го заштити животот на граѓаните, да одбие од себе непосреден напад со кој се загрозува неговиот живот; да одбие напад на објект или личност што се обезбедува и да се спречи бегство на лице затечено во вршење на кривично дело за кое е пропишана казна затвор во траење од најмалку пет години, како и бегство на лице лишено од слобода и лице за кое е издаден налог за лишување од слобода "заради извршување на вакво кривично дело".

Во членот 39 се предвидува дека ако средствата на присилба или огненото оружје се употребени во границите на овластувањата и во согласност со одредбите на Законот, исклучена е

одговорноста на овластеното службено лице кое ги употребило и на одговорниот работник кој ја наредил нивната употреба, како и на лице кое на повик на Министерството или на овластено службено лице укажало помош во извршувањето на службените работи.

Тргувајќи од содржината на наведените уставни и законски одредби, а имајќи ја предвид содржината на оспорената одредба и причините за нејзино оспорување, Судот утврди дека јасно произлегува дека тоа не може да се третира надвор од контекстот на другите одредби од Законот, ниту пак, од нејзината содржина произлегува можност за самоволно постапување на државните органи и исклучување на кривична и друга одговорност на овластените службени лица за незаконита употреба на средства за присилба или огнено оружје.

Неприкосновеноста на животот на човекот и неговиот физички и морален интегритет се негово основно и суштествено право, кое е реална основа за остварување на другите негови основни слободи и права. Остварувањето на таквото право не може да биде на штета на истото такво право на другите лица. Оттука, логичен е заклучокот дека овластеното службено лице кое е доведено во опасност, односно кога кон истото е упатен напад кој е непосреден и се уште трае, со употребата на огнено оружје не го повредува животот на човекот, ниту неговиот физички и морален интегритет, туку истото е преземено кога со други средства на присилба не може да го заштити животот на граѓаните, ниту од себе да одбие непосреден напад со кој се загрозува неговиот живот.

Поаѓајќи токму од таквата основа и причина, секое општество, вклучувајќи го и нашето ги задржува средствата за присилба, строго определувајќи ја со закон нивната употреба и тоа во функција на остварување на слободите и правата на човекот и граѓанинот. Во таа смисла, употребата на средствата за присилба, вклучувајќи го и огненото оружје, во со закон строго определени граници и конкретно пропишани постапки, не може да се спротивставува на уставната неприкосновеност на правото на живот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот.

Од анализата на содржината на оспорената законска одредба произлегува дека истата не е во колизија со основните слободи и права на човекот и граѓанинот, од причина што во истата јасно и прецизно се наведени случаите во кои овластеното службено лице ќе употреби огнено оружје, односно децидно се наведени

условите под кои може да се употреби истото од страна на овластено службено лице на Министерството за внатрешни работи.

Имено, во оспорената законска одредба употребата на огненото оружје од страна на овластеното службено лице е дозволено само ако е нужно во наведените случаи. Оттука, следува логичен заклучок дека не секогаш употребата на огнено оружје од страна на овластените службени лица значи повреда на загарантираната неприкосновеност на животот на човекот, а особено не тогаш кога тоа било нужно да се заштитат интересите на граѓаните и општеството од криминалот. Средствата на присилба, начинот на нивната употреба, уредувањето на употребата на огненото оружје во случаите утврдени со закон од страна на овластени службени лица на Министерството за внатрешни работи, се определени во Уредбата за употреба на средствата на присилба и огнено оружје ("Службен весник на Република Македонија" бр.22/1998 и 17/2004).

Во наведената Уредба, која всушност претставува операционализација на Законот за внатрешни работи во Глава IV со наслов "Употреба на огнено оружје" се регулира кога и на кој начин, односно како ќе се употреби огнено оружје од страна на овластеното службено лице.

Така, во членот 22 од Уредбата е предвидено дека овластеното службено лице, ако со други средства на присилба не може да го заштит животот на граѓаните или да одбие од себе непосреден напад со кој се загрозува неговиот живот, ќе употреби огнено оружје ако е физички нападнато на начин или со средство (оружје, опасно орудие или друг сличен предмет) со кој може да се загрози животот, кое претставува непосредна опасност по животот ако нападот по живот го вршат две или повеќе лица, односно напад од очигледно посилно лице или лице кое се служи со посебни вештини. Во ставот 2 од истиот член, се предвидува дека пред употребата на огненото оружје, лицето гласно се предупредува за тоа.

Во членот 23 став 1 од Уредбата, е предвидено дека овластено службено лице ќе употреби огнено оружје кон лице што врши напад врз објект или личност што се обезбедува, ако нападот е непосреден и се уште не престанал, а напаѓачот претходно бил гласно предупреден за употребата на огнено оружје.

Од анализата на наведените одредби може да се заклучи дека законодавецот при утврдување на правото на употреба на огнено оружје, во целост ги почитувал вредностите на уставниот поредок кои се однесуваат на почитувањето на основните слободи и права на човекот и граѓанинот утврдени со Уставот, како и начелото на владеењето на правото предвидени во членот 8 став 1 алинеи 1 и 3 од Уставот на Република Македонија.

Во врска со околноста кои објекти и личности овластеното службено лице ги обезбедува, Владата на Република Македонија врз основа на член 73 од Законот за внатрешни работи донесе Одлука за определување на личностите и објектите што се обезбедуваат ("Службен весник на Република Македонија" бр.88/2002 и 28/2005). Имено, во членот 1 од оваа одлука е предвидено дека со оваа одлука се определуваат личностите и објектите што се обезбедуваат. Во членовите 5, 6 и 7 од оваа одлука децидно се наведени објектите кои Министерството за внатрешни работи, односно овластено службено лице од него ги обезбедува.

Во оспорената законска одредба строго се лимитира употребата на огнено оружје и се утврдени случаи кога практично не е можно целта да се постигне со други средства на присилба, заради што посебно е акцентирана одговорноста на лицето кое употребува вакво средство, особено од аспект на основаноста, оправданоста и правилноста во секој конкретен случај.

Имено, децидно прецизираните случаи на употреба на огнено оружје, според дикцијата на законодавецот не се со цел да се "изврши смртна казна" без постапка и пресуда, како што се наведува во иницијативата, туку оспорената законска одредба е основ за прецизно разработување на случаите кога овластеното службено лице може да употреби огнено оружје. Во случај на пречекорување, злоупотреба на средствата за присилба, односно огнено оружје, неговата употреба надвор од границите на овластувањата, од случаите предвидени во Законот, одговорноста на овластеното службено лице се утврдува во секој конкретен случај, врз основа на определени факти и околности.

Врз основа на наведеното, Судот утврди дека неприкосновеноста на животот на човекот, како основно право на човекот и граѓанинот, уставноправно загарантирано со членот 10 од Уставот на Република Македонија не се повредува со оспорената

законска одредба, ниту пак се повредуваат членовите 51 и 54 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов, а по однос на членот 35 точка 3 во делот "објект", Судот го донесе со мнозинство гласови. (У.бр.10/2006)

3.

- Начело на еднаквост

- Principle of equality

- Оспорената одредба од законот според која офицерите со завршено вишо образование во вишите школи што постоеле во системот на поранешната ЈНА во процесот на структурни реформи во Армијата која подразбира редукција на офицерскиот кадар во родовите на Армијата со нивна согласност да можат да бидат поставени на формациско место за подофицери не може да биде подведено под сомнение во однос на начелото на еднаквост.

- The challenged legal provision under which the officers with completed higher education in the higher education schools that existed in the system of former YNA in the process of structural reforms in the Army which implies reduction of the officer staff in the Army arms with their consent to be assigned to a formation position for non-commissioned officers may not be questioned in view of the principle of equality.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 22 март 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 32 од Законот за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.112/2005).

2. Ристо Ајтов претседател на Самостојниот синдикат на вработените во одбраната - Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 32 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата со оспорената одредба се повредуваат темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија утврдени во член 8 став 1 алинеја 3 и 11, како и членовите 9 и 51 од Уставот на Република Македонија. Ова затоа што оспорената законска одредба се однесува само ако е во прашање офицер со завршено вишо образование на родовите на Армијата во воена школа на поранешната ЈНА, а не на пример и за офицер со завршено више образование од родовите на Армијата во школите или во Воената академија во Република Македонија. Понатаму, во иницијативата се наведува дека офицери со завршено вишо образование не постојат само во родовите на Армијата туку и во службите на Армијата.

Освен тоа, според подносителот на иницијативата со оспорената одредба офицерот со вишо образование се деградира, трансформира во подофицер кој е само со средно стручно образование, а офицерот ги остварува правата и обврските од подофицерскиот чин и должноста на која ќе биде поставен.

Со иницијативата, воедно се бара Судот да донесе решение за запирање од извршување на поединечните акти или

дејствија што се преземени врз основа на оспорената законска одредба.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 32 од Законот за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.112/2005) "во преодниот период од влегување во сила на овој закон до 31 декември 2007 година, офицер со завршено вишо образование од родовите на Армијата во воените школи на поранешната ЈНА, кој нема да биде поставен на формациско место за офицер, може со негова согласност, според потребите на службата да биде поставен на формациско место за подофицер.

Во случај од ставот 1 на овој член офицерот остварува права и обврски од чинот и должноста на која ќе биде поставен".

4. Според член 8 став 1 алинеи 3 и 11 од Уставот владеењето на правото и почитувањето на општоприфатените норми на меѓународното право се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот на Република Македонија граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба.

Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите и секој е должен да ги почитува Уставо и законите.

Имајќи ги предвид наводите во иницијативата како и содржината на оспорената одредба од член 32 од Законот, Судот ги имаше предвид и одделните одредби од Законот за служба во Армијата на Република Македонија поаѓајќи од фактот што оспорената одредба не може да се гледа изолирано сама за себе туку во контекст на целината на Законот.

Имено, со Законот за служба во Армијата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.62/2002, 98/2002, 25/2003, 71/2003 и 112/2005) се уредуваат статусот, правата, должностите и одговорностите на лицата на служба во Армијата на Република Македонија, како и системот на плати и надоместоци на плати и други права во врска со службата во Армијата.

Под служба во Армијата се смета вршење на воени должности во Армијата што ја вршат воени и цивилни лица. Воени лица во смисла на овој закон се воени старешини-офицери и подофицери и други.

Работен однос со Министерството за одбрана како офицер и подофицер може да заснова лице кое ги исполнува општите и посебните услови утврдени со овој закон (член 24 став 1).

За офицер на служба во Армијата се прима лице кое покрај општите услови од член 25 исполнува и еден од посебните услови: 1) да има завршено Воена академија; 2) да има високо образование и завршено стручно оспособување и усовршување за офицер (член 26 став 1).

Во член 28, од Законот пак, е предвидено дека за подофицер на служба во Армијата се прима лице кое покрај општите услови од член 25 на овој закон ги исполнува и посебните услови: 1) да има завршено средно образование и 2) да завршил стручно оспособување и усовршување за подофицер во траење од девет месеци.

Во член 37 од Законот, пак, покрај другото, се утврдени и чиновите на воените лица офицери и подофицери.

Така, воено лице - офицер може да има чин: потпоручник, поручник, капетан, мајор, потполковник, полковник, бригаден генерал, генерал-мајор, генерал-потполковник и генерал.

Военото лице - подофицер може да има чин: водник, постар водник, постар водник 1 класа, заставник и заставник 1 класа.

Во Глава VIII "Поставување, преместување и други односи во службата" односно во членовите 73, 74, 75 и 76 од наведениот закон, е предвидено дека воен старешина се поставува на соодветна

должност, односно формациско место според воено евиденционата специјалност, според потребите на службата во Армијата (член 73).

Воен старешина се поставува на формациско место на својот чин, а само по исклучок, по потреба на службата, може да се постави на формациско место со непосредно повисок или понизок чин (член 74).

Доколку на формациското место нема можност да биде поставен воен старешина со соодветен чин, на тоа формациско место може да биде поставен воен старешина со непосредно повисок чин по потреба на службата, при што во ваквите случаи воениот старешина ги задржува правата од својот чин и должност на која е поставен (член 75).

Во членот 76, од Законот ,пак, се предвидени случаите кога воен старешина може да биде поставен на формациско место со непосредно понизок чин: 1) поради укинување на формациското место на кое бил поставен, а нема можност да биде поставен на друго формациско место според неговиот чин; 2) кога е разрешен од должноста поради боледување и лекување во смисла на член 8 од овој закон, а нема можност да биде поставен на друго формациско место според неговиот чин, најдолго за период од една година; 3) кога со оценка на воено лекарска комисија од член 191 на овој закон е предложена промена на формациското место заради здравствени причини, а нема можност да биде поставен на формациско место според неговиот чин; 4) кога му е изречена дисциплинска мерка враќање на должност со непосредно понизок чин и 5) поради преместување по свое барање, доколку го прифати понуденото поставување.

Во случајот од став 1 на овој член, воениот старешина го задржува правото од својот чин и должноста на која ќе биде поставен, освен во случаите од став 1 точка 4 и 5 од овој член, во кои случаи ги остварува правата според чинот и должноста на која ќе биде поставен.

Во членот 226-а од Законот е предвидено дека на воен старешина може да му престане работниот однос во Министерството за одбрана поради структурни промени во актот за формација на Армијата.

Структурни промени во актот за формација на Армијата се промени кои се однесуваат на организационата поставеност на Армијата и кои предизвикуваат укинување или трансформација на единицата, командата или штабот, бараат промена на должностите или намалување на обемот на работата и укинување на формациското место.

Во случај на вакви структурни промени, воениот старешина кој во рок од 60 дена од денот на промената во актот за формација на Армијата нема да биде поставен на формациско место согласно член 74, 75 и 76 став 1 точка 1 од Законот, му престанува работниот однос, при што Министерството за одбрана му обезбедува едно од предвидените права утврдени во Законот (стекнување право на пензија, вработување кај друг работодавец, стручно оспособување или обука и исплатување на еднократен паричен надоместок или еднократен паричен надоместок утврден со одлука на Владата на Република Македонија).

Од анализата на Законот за служба во Армијата на Република Македонија произлегува дека со него е утврден степенот на образование кој треба да го поседуваат воените старешини офицери и подофицери, а тоа е високо образование за офицерскиот кадар и средно образование за подофицери кои можат да бидат поставени на формациски места на соодветен чин предвидени со закон. Притоа, во определени случаи утврдени со Законот, офицерите односно подофицерите можат да бидат поставени на формациско место со непосредно повисок или понизок чин од оној на кој биле поставени, при што со Законот се утврдени правата што во таков случај ги остваруваат.

Понатаму, од анализата на наведениот закон, а имајќи го предвид процесот на трансформација на Армијата, односно реструктурирањето на Армијата на Република Македонија по НАТО стандардите, кое реструктурирање нужно предизвикува намалување на бројот на воените старешини, произлегува дека законодавецот во насока на обезбедување на воените лица кои биле поставени на одредени формациски места кои се укинуваат или се намалува нивниот обем на работа, а кои нема можност да бидат поставени на формациско место според чинот што го имаат, утврдува истите да остварат одредени права во случај на престанок на работниот однос.

Од друга страна, пак, поаѓајќи од фактот што Република Македонија е дефинирана, покрај другото, и како социјална држава,

Судот смета дека законодавецот со намера да ги обезбеди и лицата кои не го исполнуваат основниот услов во поглед на образованието потребно за офицер – високо образование, односно да ги обезбеди воените лица офицери со вишо образование стекнато во воените школи на Армијата во поранешната ЈНА, предвидел можност, доколку тие се согласат, да бидат поставени на формациски места за подофицери, во кој случај ќе ги остваруваат правата од чинот и должноста на која ќе бидат поставени.

Оттука, имајќи го предвид наведеното како и фактот што оспорената одредба има темпорален карактер, односно таа се однесува за одреден временски период и за одредена категорија на воени старешини кои поради неисполнување на условот во поглед на образование, а со нивна согласност можат да бидат поставени на формациско место подофицер со понизок чин, Судот смета дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба со начелото на еднаквоста како и начелото на владеење на правото.

Ова становиште се заснова и врз фактот што во член 24 од Законот за одбрана се утврдува дека Армијата се состои од видови, родови и служби. Со акт на претседателот на Републиката и врховен командант на Армијата, како родови во Армијата се определени: пешадија, артилерија, оклопно механизирани единици, телекомуникации, фреквентен менаџмент, информатика и кроптозаштита, инженерија, атомско биолошко хемиска одбрана, а како служби се определени: логистика, интендантска служба, санитарска служба, ветеринарна служба, сообраќајна служба, градежна служба, техничка служба, воздухопловно техничка служба. При тоа, треба да се има предвид дека припадниците на родовите како специфична воена структура во Армијата се образуваат првенствено во воените академии и други воени школи кои биле присутни во поранешната ЈНА, а припадниците на службите се образуваат во други образовни цивилни институции. Оттука не може да се стави знак на еднаквост меѓу овие категории на воени лица, и тоа особено од аспект на остварување на правата поради структурни реформи во Армијата кои подразбираат редукција на офицерскиот кадар од редот на родовите, поради што не се основани наводите во иницијативата дека оспорената одредба треба да ги опфати и офицерите од службите во Армијата.

Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека целта на законодавецот со оспорената одредба не била да ја доведе оваа категорија на воени лица во понеповолна положба во однос на

другите воени лица од родовите и службите, туку напротив целта била истите да ги заштити имајќи го предвид фактот што се работи за воени старешини –офицери, кои се стекнале со вишо образование во вишите школи што постоеле во системот на поранешната ЈНА, а такви по осамостојувањето на Република Македонија и формирањето на Армијата на Република Македонија, не постоеле и не постојат.

Воедно, според Судот законодавецот при донесување на наведената одредба се раководиел и од специфичноста на професијата и военото образование на овие кадри кои не така лесно можат да се вклучат во структурата на цивилниот живот, поради што на истите им дава само можност и понатаму да ја вршат својата професија од воената област.

Што се однесува до наводите од иницијативата дека со оспорената одредба офицерот со вишо образование се деградира и трансформира во подофицер кој е само со средно образование, Судот оцени дека истите се неосновани, пред се имајќи предвид дека со оспорената одредба не се пропишува дека на офицерот му се одзема офицерскиот чин, туку дека тој се поставува на формациско место за подофицер и ги остварува правата и обврските од чинот и должноста на која ќе биде поставен.

Со оглед на фактот што нема основи за поведување на постапка за оценување на уставноста на оспорената одредба, Судот оцени дека не се исполнети условите за донесување на решение за запирање од извршување на поединечните акти или дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорената законска одредба.

5. Со оглед на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.14/2006)

2. Финансии, јавни давачки и надоместоци

2. Finances, public fees and remunerations

4.

- Утврдување на двоен режим за присилна наплата на пристигнати, а неплатени побарувања преку носителите на платниот промет (поведување на постапка)

- Determination of a double regime for forced payment of due and unpaid debts through the holders of payment operations (initiation of a procedure)

- Законските решенија со кои е утврден различен, односно двоен режим за присилна наплата на пристигнати, а неплатени побарувања преку носителите на платниот промет во зависност од субјектите во однос на чие побарување се јавуваат должниците, не се во согласност со принципот на владеење на правото утврден во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, ниту со член 55 став 2 од Уставот според кој Републиката обезбедува еднаква правна положба на субјектите на пазарот.

- Legal solutions defining a different, that is, a double regime for forced payment of due and unpaid debts through the holders of payment operations depending on the subjects in view of whose claim the debtors arise, are not in accordance with the principle of the rule of law stipulated in Article 8 paragraph 1 line 3 of the Constitution, nor with Article 55 paragraph 2 of the Constitution, under which the Republic ensures equal legal position of the subjects on the market.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 27 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 30 ноември 2005 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 17-а, член 14 став 1 точка 3 во делот "и налози за блокада на средства", член 2 алинеја 11 и член 16 во делот "и налозите за блокада на средствата" од Законот за платниот промет ("Службен весник на Република Македонија" бр.32/2001, 50/2001, 52/2001-исправка, 103/2001, 37/2002, 41/2002-исправка, 61/2002 и 42/2003).

2. СЕ ЗАПИРА извршувањето на поединечните акти или дејствија што се донесени, односно преземени врз основа на членовите од Законот означени во точката 1 од ова решение.

3. Панче Нефтенев од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата, наместо причини поради кои се оспорува уставноста на означените законски одредби, подносителот на иницијативата се повикува на образложението на Одлуката на Уставниот суд У.бр.117/2001 од 21 ноември 2001 година, со која е укинат член 17 став 3 од Законот за платниот промет ("Службен весник на Република Македонија" бр. 32/2001 и 50/2001), според кој министерот за финансии беше овластен, по потреба да го пропишува начинот и постапката на извршување на присилната наплата на средства на сметката на должникот кај носителот на платниот промет, во случај на недостиг на средства за потполно извршување на решението за присилна наплата.

Оттука, со оспорените законски решенија донесени по наведената одлука на Судот, според подносителот на иницијативата практично се суспендирала одлуката на Судот и се воспоставил истиот режим кој што со одлуката бил укинат, така што и со сега

оспорените одредби се повредувале член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 51 и член 98 став 1, 2 и 5 од Уставот.

Меѓутоа, според наводите во дополнувањето на иницијативата, со оспорените одредби на Законот се вршел упад во платниот систем, бидејќи без водење на соодветна постапка и без постоење на судски наслов, се налагало блокирање на сметките на учесниците во платниот промет со издавање на налог за блокада.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека државата, која во конкретните односи настапувала како посебен субјект во облигационоправните односи во името на Министерството за финансии и Агенцијата за управување со средства, со оспорените одредби на Законот си пропишувала привилегирана положба при наплатата на побарувањата кај двострани договори, запоставувајќи ги интересите на другите учесници во платниот промет. Со таквата привилегирана положба, таа всушност ги уривала елементите на пазарот и на еднаквата правна положба на пазарот, утврдени во член 55 од Уставот на Република Македонија.

Исто така, во иницијативата се наведува дека оспорените одредби биле и нејасни бидејќи упатувале на институција која не постои повеќе во правниот промет (Агенција за управување со средства), а и нивната содржина била непрецизна и конфузна, што било во спротивност на принципот на владеење на правото.

Заради спречување на ненадоместливите штети до кои можело да доведат оспорените одредби, во иницијативата се предлага Судот до донесување на конечна одлука да донесе временна мерка.

4. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 17-а од Законот, Министерството за финансии и Агенцијата за управување со средства, за пристигнатите, а неплатени побарувања кои на Агенцијата за управување со средства и на Министерството за финансии им се пренесени со закон даваат налог за блокада на средства до носителот на платниот промет каде што учесникот во платниот промет има сметка.

Во случај на недостиг на средства за потполно извршување на налогот за блокада на средства од ставот 1 на овој член, носителот на платниот промет постапува согласно со одредбите од членот 17 на овој закон.

Во членот 14 од Законот се утврдени субјектите кои што може да издаваат платен инструмент на товар на сметката на учесникот во платниот промет. Според ставот 1 точка 3 од овој член, платен инструмент може да издаде носителот на платен промет меѓу другото врз основа и на налози за блокада на средства, во кој дел се оспорува оваа точка на членот 14 од Законот.

5. Согласно член 8 став 1 алинеите 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Како една од основите на економските односи во Република Македонија, Уставот во членот 55 став 1 ја гарантира слободата на пазарот и претприемништвото, а во ставот 2 на истиот член, меѓу другото, е утврдено дека Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот.

Во членот 98 став 1 и 2 од Уставот е утврдено дека судската власт ја вршат судовите, кои се самостојни и независни и судат врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Според ставот 5 на овој член од Уставот видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон, што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Платниот промет во земјата е уреден со Законот за платниот промет, чии одредби се оспоруваат со оваа иницијатива во однос на напред означените одредби од Уставот.

Поимот "платен промет" употребен во Законот за платниот промет, според членот 2 на овој закон означува плаќања во денари што ги вршат учесниците во платниот промет преку носителите на платниот промет.

Според членот 3 од Законот, носители на платниот промет се Народната банка на Република Македонија и банките кои добиле дозвола за вршење на платен промет согласно со закон.

Во членот 8 од Законот е утврдено дека за вршење на платниот промет се користат платни инструменти, чиј вид, форма и содржина ги пропишува министерот за финансии (Инаку поимот "платен инструмент" според членот 2 од Законот означува налог со кој учесникот во платниот промет му наложува на носителот на платниот промет да изврши плаќање).

Учесникот во платниот промет (а тоа е секое домашно или странско правно и физичко лице кое врши регистрирана дејност или друго физичко лице, кое врши плаќање во денари преку носителите на платниот промет) согласно член 9 од Законот може да има повеќе сметки кај еден носител на платниот промет, како и да има сметки кај повеќе носители на платниот промет.

Според членот 16 од Законот, носителот на платниот промет е должен да ги извршува решенијата за присилна наплата и налозите за блокада на средствата во согласност со закон. Во случај да има повеќе решенија за присилна наплата и налози за блокада на средствата, истите се заведуваат во евиденции според датумот и времето на нивното пристигнување и по истиот редослед се извршуваат.

Инаку, поимот "Решение за присилна наплата" употребен во Законот за платниот промет, според членот 2 алинеја 9 на овој закон го има значењето на правосилна судска одлука за дозвола за извршување, извршно решение за казна за прекршок, извршно решение за јавни давачки или решение на други органи овластени со закон. Согласно алинејата 11 на истиот член од Законот "Налог за блокада на средства" е налог во писмена форма со кој се врши блокада на средства од сметката на учесникот - должник, согласно со закон.

Конечно, во членот 17 од Законот е утврден начинот на извршување на решението за присилна наплата од страна на носителот на платниот промет на кој му е доставено. Според ставот 2 на оспорениот член 17-а, согласно одредбите на член 17 од Законот носителот на платниот промет постапува и во случај на недостиг на средства за потполно извршување на налогот за блокада на средствата издаден од Министерството за финансии и Агенцијата за управување со средства.

Разгледувајќи ги оспорените законски одредби во контекст на наведените и другите одредби од Законот за платниот

промет произлегува дека овој закон режимот за присилна наплата на пристигнати, а неплатени побарувања преку носителите на платниот промет го уредил на различен начин зависно од субјектот на побарувањето. Така, во однос на наплатата на побарувањата на Агенцијата за управување со средства и на Министерството за финансии законодавецот ги овластил овие субјекти директно да издаваат налози за блокада на средства до носителот на платниот промет каде што учесникот во платниот промет има сметка. Овие налози носителот на платниот промет е должен да ги извршува.

За разлика од тоа, за присилна наплата на побарувањата на сите учесници во платниот промет, со плаќање од нивните сметки што се водат кај носителите на платниот промет, Законот предвидува постоење на решение за присилна наплата, со значење што овој термин го има во смисла на овој закон, а тоа е, како што е веќе наведено, правосилна судска одлука за дозвола за извршување, извршно решение за казна за прекршок, извршно решение за наплата на јавна давачка или решение на други органи овластени со закон.

Од наведеното произлегува дека Агенцијата за управување со средства и Министерството за финансии, а со тоа и државата, како посебен субјект, со оспорените законски одредби се ставени во привилегирана положба во однос на другите субјекти - учесници во платниот промет, затоа што, според овие одредби и Агенцијата и Министерството без соодветна постапка за докажување на основаноста на своето побарување и без постоење на посебна одлука (решение) од страна на надлежен орган за тоа, само со издавање на налог за блокада на средствата можат да обезбедат наплатување на своето побарување. Тоа не е случај за субјектите кои во смисла на овој закон се сметаат за учесници во платниот промет, па ниту за другите државни органи, кои, исто како и Министерството за финансии во име на Републиката имаат или може да имаат побарувања по разни основи од учесниците во платниот промет. Имено, во сите овие случаи законодавецот индиректно инсистира на потребата од постоење на извршен наслов кој што претходи на решението за присилна наплата во смисла на членот 2 алинеја 9 од Законот.

Освен тоа, според Судот ваквиот двоен режим на уредување на ова прашање ги доведува и учесниците во платниот промет во меѓусебна нееднаква положба, односно ги третира различно во зависност од субјектите во однос на чие побарување се јавуваат како должници.

Оттука, Судот изрази сомневање дека со оспорените законски одредби не само што генерално се повредува принципот на владеештвото на правото, туку се повредува и уставната определба за еднаквата правна положба на субјектите на пазарот утврдена во членот 55 став 2 од Уставот. Ова до толку повеќе што овие законски одредби неоправдано сериозно може да ја доведат во прашање способноста на одделни учесници во платниот промет за извршување на дејноста за која се регистрирани, што е пак израз на слободата на пазарот и претприемништвото.

Поради тоа, основано се постави прашањето за согласноста на членот 17-а и член 14 став 1 точка 3 во делот "и налози за блокада на средства" од Законот за платниот промет со член 8 став 1 алинеја 3 и член 55 став 2 од Уставот.

Од истите причини Судот по сопствена иницијатива ја оценуваше уставноста и го постави прашањето за согласноста со наведените уставни одредби и на членот 2 алинеја 11 и членот 16 во делот "и налозите за блокада на средствата", кои не се оспорени во иницијативата.

Што се однесува до наводите во иницијативата дека со оспорените законски одредби, меѓу другите, се повредуваат и членот 8 став 1 алинеја 4, како и членот 98 став 1, 3 и 5 од Уставот, Судот утврди дека се неосновани, затоа што постапката за присилно извршување не е резервирана за извршување само на правосилни судски одлуки, како еден вид извршен наслов, ниту, пак, таа е во исклучива судска надлежност, од кои претпоставки тргнува подносителот на иницијативата оспорувајќи ги наведените законски одредби и од аспект на означените одредби од Уставот. Во поткрепа на ова е и фактот што во нашиот правен систем извршувањето е уредено во повеќе закони меѓу кои и во Законот за извршната постапка, кој и по влегување во сила на Законот за извршување се уште е во примена.

Имено, според членот 1 став 2 од Законот за извршната постапка, одредбите на овој закон се применуваат и врз присилно извршување на одлука донесена во управна постапка која гласи на парично исполнување за кое се одлучувало во управна постапка, освен ако за тоа извршување или обезбедување со закон е определена надлежност на друг орган. Како посебен закон, во кој за присилно извршување на решението за наплата на даноците е определен друг орган, а не судот, е Законот за утврдување и наплата

на јавните приходи, а постојат и други посебни закони кои содржат одредби што се однесуваат на извршување на акти донесени во други постапки и од други органи.

Со оглед на тоа што со оспорените законски одредби не се повредува принципот на поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, ниту пак е во прашање материја што е во исклучива надлежност на судската власт, Судот не го постави прашањето за нивната согласност со членот 8 став 1 алинеја 4 и членот 98 од Уставот, во однос на кои, исто така, во иницијативата се оспорува нивната уставност.

Во врска со наводите во иницијативата, или поточно во нејзиното дополнување, дека оспорените законски одредби биле неприменливи и нејасни, бидејќи Агенцијата за управување со средства на која се упатува во оспорениот член 17-а од Законот не постоела во правниот промет, Судот утврди дека согласно член 4 од Законот за Агенцијата на Република Македонија за управување со средства ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/2001), оваа агенција престанува со работа на 31 март 2004 година. Поради тоа, овој факт, исто така, е една од причините поради кои се постави прашањето за согласноста на членот 17-а од Законот со Уставот, и се одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Со оглед на тежината на повредата и нејзината природа, како и на последиците кои можат да настанат од примената на оспорените законски одредби, Судот утврди дека во конкретниот случај се исполнети условите од членот 27 од Деловникот и одлучи како во точката 2 од ова решение.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.204/2005)

5.

- Утврдување на двоен режим за присилна наплата на пристигнати, а неплатени побарувања преку носителите на платниот промет

- Determination of a double regime for forced payment of due and unpaid debts through the holders of payment operations

- Законските решенија со кои е утврден различен, односно двоен режим за присилна наплата на пристигнати, а неплатени побарувања преку носителите на платниот промет во зависност од субјектите во однос на чие побарување се јавуваат должниците, не се во согласност со принципот на владеење на правото утврден во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, ниту со член 55 став 2 од Уставот според кој Републиката обезбедува еднаква правна положба на субјектите на пазарот.

- Legal solutions defining a different, that is, a double regime for forced payment of due and unpaid debts through the holders of payment operations depending on the subjects in view of whose claim the debtors arise, are not in accordance with the principle of the rule of law stipulated in Article 8 paragraph 1 line 3 of the Constitution, nor with Article 55 paragraph 2 of the Constitution, under which the Republic ensures equal legal position of the subjects on the market.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и членовите 27 и 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 1 февруари 2006 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВААТ член 17-а, член 14 став 1 точка 3 во делот "и налози за блокада на средства", член 2 алинеја 11 и член 16 во делот "и налозите за блокада на средствата" од Законот за платниот промет (" Службен весник на Република Македонија" бр.32/2001, 50/2001, 52/2001-исправка, 103/2001, 37/2002, 41/2002-исправка, 61/ 2002 и 42/ 2003).

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија што се донесени, односно преземени врз основа на членовите од Законот означени во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

4. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива од Панче Нефтенев од Скопје и по сопствена иницијатива со Решение У.бр.204/2005 од 30 ноември 2005 година поведе постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точката 1 од оваа одлука и го запре извршувањето на поединечните акти или дејствија што се донесени, односно преземени врз основа на тие одредби од Законот.

5. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 17-а од Законот, Министерството за финансии и Агенцијата за управување со средства, за пристигнатите, а неплатени побарувања кои на Агенцијата за управување со средства и на Министерството за финансии им се пренесени со закон даваат налог за блокада на средства до носителот на платниот промет каде што учесникот во платниот промет има сметка.

Во случај на недостиг на средства за потполно извршување на налогот за блокада на средства од ставот 1 на овој член, носителот на платниот промет постапува согласно со одредбите од членот 17 на овој закон.

Во членот 14 од Законот се утврдени субјектите кои што може да издаваат платен инструмент на товар на сметката на учесникот во платниот промет. Според ставот 1 точка 3 од овој член, платен инструмент може да издаде носителот на платен промет меѓу

другото врз основа и на налози за блокада на средства, во кој дел се оспорува оваа точка на членот 14 од Законот.

6. Согласно член 8 став 1 алинеите 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Како една од основите на економските односи во Република Македонија, Уставот во членот 55 став 1 ја гарантира слободата на пазарот и претприемништвото, а во ставот 2 на истиот член, меѓу другото, е утврдено дека Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот.

Во Амандманот XXV на Уставот е утврдено дека судската власт ја вршат судовите, кои се самостојни и независни и судат врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Според овој амандман на Уставот, исто така, видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон, што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Платниот промет во земјата е уреден со Законот за платниот промет, чии одредби се оспоруваат со оваа иницијатива во однос на напред означените одредби од Уставот.

Поимот "платен промет" употребен во Законот за платниот промет, според членот 2 на овој закон означува плаќања во денари што ги вршат учесниците во платниот промет преку носителите на платниот промет.

Според членот 3 од Законот, носители на платниот промет се Народната банка на Република Македонија и банките кои добиле дозвола за вршење на платен промет согласно со закон.

Во членот 8 од Законот е утврдено дека за вршење на платниот промет се користат платни инструменти, чиј вид, форма и содржина ги пропишува министерот за финансии.

Учесникот во платниот промет (а тоа е секое домашно или странско правно и физичко лице кое врши регистрирана дејност или друго физичко лице, кое врши плаќање во денари преку носителите на платниот промет) согласно член 9 од Законот може да има повеќе сметки кај еден носител на платниот промет, како и да има сметки кај повеќе носители на платниот промет.

Според членот 16 од Законот, носителот на платниот промет е должен да ги извршува решенијата за присилна наплата и налозите за блокада на средствата во согласност со закон. Во случај да има повеќе решенија за присилна наплата и налози за блокада на средствата, истите се заведуваат во евиденции според датумот и времето на нивното пристигнување и по истиот редослед се извршуваат.

Инаку, поимот "Решение за присилна наплата" употребен во Законот за платниот промет, според членот 2 алинеја 9 на овој закон го има значењето на правосилна судска одлука за дозвола за извршување, извршно решение за казна за прекршок, извршно решение за јавни давачки или решение на други органи овластени со закон. Согласно алинејата 11 на истиот член од Законот "Налог за блокада на средства" е налог во писмена форма со кој се врши блокада на средства од сметката на учесникот - должник, согласно со закон.

Конечно, во членот 17 од Законот е утврден начинот на извршување на решението за присилна наплата од страна на носителот на платниот промет на кој му е доставено. Според ставот 2 на оспорениот член 17-а, согласно одредбите на член 17 од Законот носителот на платниот промет постапува и во случај на недостиг на средства за потполно извршување на налогот за блокада на средствата издаден од Министерството за финансии и Агенцијата за управување со средства.

Разгледувајќи ги оспорените законски одредби во контекст на наведените и другите одредби од Законот за платниот промет произлегува дека овој закон режимот за присилна наплата на пристигнати, а неплатени побарувања преку носителите на платниот промет го уредил на различен начин зависно од субјектот на побарувањето. Така, во однос на наплатата на побарувањата на Агенцијата за управување со средства и на Министерството за финансии законодавецот ги овластил овие субјекти директно да

издаваат налози за блокада на средства до носителот на платниот промет каде што учесникот во платниот промет има сметка. Овие налози носителот на платниот промет е должен да ги извршува.

За разлика од тоа, за присилна наплата на побарувањата на сите учесници во платниот промет, со плаќање од нивните сметки што се водат кај носителите на платниот промет, Законот предвидува постоење на решение за присилна наплата, со значење што овој термин го има во смисла на овој закон, а тоа е, како што веќе е наведено, правосилна судска одлука за дозвола за извршување, извршно решение за казна за прекршок, извршно решение за наплата на јавна давачка или решение на други органи овластени со закон.

Од наведеното произлегува дека Агенцијата за управување со средства и Министерството за финансии, а со тоа и државата, како посебен субјект, со оспорените законски одредби се ставени во привилегирана положба во однос на другите субјекти - учесници во платниот промет, затоа што, според овие одредби и Агенцијата и Министерството без соодветна постапка за докажување на основаноста на своето побарување и без постоење на посебна одлука (решение) од страна на надлежен орган за тоа, само со издавање на налог за блокада на средствата можат да обезбедат наплатување на своето побарување. Тоа не е случај за субјектите кои во смисла на овој закон се сметаат за учесници во платниот промет, па ниту за другите државни органи, кои, исто како и Министерството за финансии во име на Републиката имаат или може да имаат побарувања по разни основи од учесниците во платниот промет. Имено, во сите овие случаи законодавецот индиректно инсистира на потребата од постоење на извршен наслов кој што претходи на решението за присилна наплата во смисла на членот 2 алинеја 9 од Законот.

Освен тоа, според Судот ваквиот двоен режим на уредување на ова прашање ги доведува и самите учесници во платниот промет во меѓусебна нееднаква положба, односно ги третира различно во зависност од субјектите во однос на чие побарување се јавуваат како должници.

Оттука, Судот утврди дека со оспорените законски одредби не само што генерално се повредува принципот на владеенето на правото, туку се повредува и уставната определба за еднаквата правна положба на субјектите на пазарот и поради тоа оцени дека членот 17-а и член 14 став 1 точка 3 во делот "и налози за

блокада на средства" од Законот за платниот промет не се во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 55 став 2 од Уставот. Од истите причини Судот по сопствена иницијатива оцени дека со наведените уставни одредби не е во согласност ниту член 2 алинеја 11, ни член 16 од Законот во деловите "и налозите за блокада на средствата".

7. Во врска со наводите во иницијативата дека оспорените законски одредби биле неприменливи и нејасни бидејќи Агенцијата за управување со средства на која се упатува во оспорениот член 17-а од Законот не постоела во правниот поредок, Судот утврди дека согласно член 4 од Законот за Агенцијата на Република Македонија за управување со средства ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/2001), оваа агенција престанува со работа на 31 март 2004 година. Поради тоа, овој факт, исто така, е една од причините поради кои Судот оцени дека членот 17-а од Законот не е во согласност со Уставот и одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Со оглед на тоа што оваа одлука е конечна и извршна Судот одлучи како во точката 2 од оваа одлука.

9. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.204/2005)

6.

- Посебните овластувања на царинските службеници во спроведување на царинската контрола

- Special authorisations of customs officers in the carrying out of customs duty control

- Посебните овластувања на царинските службеници да спроведуваат царинска контрола, истражни и разузнавачки мерки со цел спречу-

вање, откривање и истражување на цариснки прекршоци и кривични дела не се во спротивност со Уставот на Република Македонија од причина што во конкретниот случај не станува збор за истрага, која во секој случај треба да се спроведе согласно одредбите од Законот за кривичната постапка, туку за истражни мерки кои ги преземаат надлежните органи овластени со закон и се во насока на откривање и спречување на кривичните дела и нивните сторители.

Доколку во друг посебен закон е определено надлежност на друг орган, судот не е надлежен да ја спроведе присилната наплата, туку истата ќе се спроведе од страна на органот определен со посебниот закон.

- Special authorisations of customs officers to carry out customs duty control, investigative and investigative measures with a view to preventing, detecting and investigating customs duty misdemeanours and criminal offences are not in contradiction with the Constitution of the Republic of Macedonia for reason that in the specific case it does not concern investigation, which in any case should be conducted pursuant to the provisions of the Criminal Procedure Code, but investigative measures that are undertaken by the bodies authorised by law and are in the direction of detecting and preventing criminal offences and their perpetrators.

In case another special law defines competence of another authority, the court is not authorised to enforce the forced payment, and the same shall be conducted by the body defined by the special law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 11 јануари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 10 точка 4 во делот: "истражни и разузнавачки мерки со цел спречување, откривање и истражување на царински прекршоци и кривични дела" и точка 6 во делот: "како и спроведување на присилна наплата на истите во согласност со закон" од Законот за Царинската управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.46/2004) и

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на:

а) уставноста на член 44 став 2 точки 3 и 4 и став 3 од Законот за Царинската управа и

б) уставноста и законитоста на Уредбата за употребата на средствата за присила како и носењето и употребата на огненото оружје од страна на царинските служби ("Службен весник на Република Македонија" бр.21/2005).

3. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот за царинската управа означени во точката 1 и точката 2 под а) од ова решение и уставноста и законитоста на Уредбата означена во точката 2 под б) од ова решение.

Според подносителот на иницијативата во членот 98 став 1 и 2 од Уставот било утврдено дека судската власт ја вршат судовите кои биле самостојни и независни и судат врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Во ставот 5 од овој член од Уставот било утврдено дека видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив се уредувале со закон што се донесувал со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Во иницијативата се наведува дека поаѓајќи од наведените уставни одредби, законодавецот со Законот за кривичната постапка и Законот за прекршоците ги уредил процесните правила и правно пропишаните форми на постапување на субјектите и

учесниците во кривичната, односно прекршочната постапка, со која се обезбедувало уставното начело на презумција на невиност. Во функција на остварување на ова начело во споменатите закони било уредено постапувањето на надлежните органи кои имале задача да ги откриваат, гонат и судат сторителите на кривичните дела и на прекршоците.

Подносителот на иницијативата исто така наведува дека според Законот за кривичната постапка истрагата била стадиум во кривичната постапка во која овластените државни органи преземале одредени процесни дејствија кога постоело основано сомнение дека определено лице сторило кривично дело. Истрагата се спроведувала по барање на јавниот обвинител, а истражниот судија бил тој кој одлучувал за спроведување на истрагата.

Со оглед на изнесеното подносителот на иницијативата смета дека оспорените одредби од член 10 точките 4 и 6 од Законот за царинската управа биле во несогласност со начелото на владеење на правото и начелото на поделба на власта на законодавна, извршна и судска.

Понатаму во иницијативата се цитираат одредби од член 8 став 1 алинеја 3, членовите 10 став 1, 11 став 1, 12 став 1 и 2 и 54 став 1 и 4 од Уставот на Република Македонија, во однос на кои се оспорува членот 44 став 2 точки 3 и 4 од Законот за Царинската управа, кои содржеле опасност од злоупотреба на нејзината примена на штета на уставните принципи за неприкосновеност на животот на човекот, неговиот физички и морален интегритет и неговата слобода и биле надвор од стандардите за оправданоста на апсолутно потребна употреба на сила во смисла на член 2 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи.

Подносителот на иницијативата понатаму наведува дека според член 91 алинеја 5 од Уставот, Владата на Република Македонија донесувала уредби и други прописи за извршување на законите. Меѓутоа, во услови на непрецизни и недоволно јасни решенија со кои се надминуваале уставните рамки на надлежностите на Царинската управа смета дека Владата на Република Македонија не можела да биде овластена со закон да ги уредува поблиску таквите прашања. Со таквото законско овластување се засегаало во уредувањето на прашања од кривичната постапка и се отстапувало од општиот принцип на поделба на власта на законодавна, извршна и судска.

Од наведените причини подносителот на иницијативата смета дека автоматски не можела да постои и оспорената Уредба, како и тоа дека царинските службеници никако не би можеле да ја имаат улогата на посебно овластените службени лица на Министерството за внатрешни работи, каква што за жал им се давало со оспорените законски одредби и оспорената Уредба.

Поради изнесеното се предлага да се поведе постапка за оценување на уставноста на член 10 точка 4 и 6 (во дел од овие точки) и член 44 став 2 точка 3 и 4 и ставот 3 од овој член од Законот за Царинската управа, како и уставноста и законитоста на Уредбата за употребата на средствата за присила како и носењето и употребата на огнено оружје од страна на царинските служби.

4. Судот на седницата утврди дека според членот 10 од Законот како основни надлежности на царинската управа меѓу другото се утврдени и тие во точките 4 и 6.

Според точката 4 од овој член тие надлежности се спроведување царинска контрола, истражни и разузнавачки мерки со цел спречување, откривање и истражување на царински прекршоци и кривични дела, а според точката 6 од овој член, вршење пресметка и наплата или враќање на извозни и увозни давачки, даноци и други јавни давачки и надоместоци при увоз, извоз или транзит на стока, како и спроведување на присилна наплата на истите во согласност со закон.

Според член 44 став 2 царинските службеници можат да употребат огнено оружје кога: точка 3 - не постои друг начин да се запрат возилата, како и животни кои имаат намера да ја преминат границата и по повторените наредби од страна на царинскиот службеник да запрат и точка 4 - не можат на друг начин да спречат намерно оштетување на објекти или средства на Царинската управа.

Според членот 44 став 3 од Законот, Владата на Република Македонија, на предлог на министерот за финансии, поблиску ја пропишува употребата на средствата за присила, како и носењето и употребата на огненото оружје од страна на царинските службеници.

Судот исто така утврди дека Уредбата за употребата на средствата за присила како и носењето и употребата на огненото оружје од страна на царинските служби се состои од 4 дела: првиот

дел "Општи одредби" ги опфаќа членовите од 1 - 5, вториот дел "Употребата на средствата за присила" ги опфаќа членовите од 6 - 12, третиот дел "Носењето и употребата на огненото оружје" ги опфаќа членовите од 13 - 21, а четвртиот дел "Завршни одредби" го содржи членот 22 според кој оваа Уредба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се владеештвото на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законот. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со член 98 став 1 и 2 од Уставот е утврдено дека судската власт ја вршат судовите кои се самостојни и независни и судат врз основа на Уставот и законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Според став 5 од овој член од Уставот, видовите, надлежностите, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон, што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Со членот 88 од Уставот, Владата на Република Македонија е дефинирана како носител на извршната власт што претставува соодветна конкретизација на поделбата на власта.

Владата е самостојна и независна во утврдувањето на политиката на извршувањето на законите и во донесувањето на прописи за извршување на законите.

Владата на Република Македонија, според член 91 алинеја 6 од Уставот, покрај тоа што утврдува начела за внатрешна организација и за работа на министерствата и другите органи на управата, ја насочува и врши надзор над нивната работа.

Во рамките на тој надзор Владата со закон е овластена да презема одредени мерки во врска со работата на органите на

управата и функционерите кои раководат со тие органи, како и да презема одредени мерки за извршување, во случај на законите.

Органите на државната управа, пак, според член 96 од Уставот, работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според Законот за организација и работа на органите на државната управа, органите на државната управа, покрај другото ги извршуваат законите со непосредно применување на тие закони, вршат управен надзор и во врска со тоа преземаат мерки за кои се овластени со закон.

Со Законот за Царинската управа се уредува организацијата, делокругот на работа, начинот на вршење на работата и управувањето со Царинската управа, царинските надлежности, како и овластувањата и одговорностите при собирањето, евидентирањето, обработката и заштитата на податоци во врска со работите на Царинската управа.

Со овој закон се уредуваат специфичностите во правата, обврските и одговорностите на царинските службеници од работен однос, кодексот на однесување, наградите и признанијата, како и финансирањето на Царинската управа.

Согласно член 3 став 1 од овој закон Царинската управа е орган на државната управа во состав на Министерството за финансии со својство на правно лице.

Во ставот 2 од овој член од Законот е утврдено дека Царинската управа своите надлежности ги спроведува на целата територија на Република Македонија.

Од изнесените уставни и законски одредби произлегува дека органите на државната управа се надлежни непосредно да ги извршуваат и применуваат законите и заради нивно доследно спроведување се надлежни и да вршат управен надзор над законитоста на работата на другите субјекти на кои се однесуваат одделни закони. Во рамките на надзорот, органите на државната управа можат да преземаат и соодветни привремени мерки за отстранување на незаконитоста до завршување на судската постапка.

Пред Судот се постави прашањето дали органите на државната управа во рамките на своите овластувања непосредно да ги извршуваат и применуваат законите и да вршат управен надзор, се овластени "да преземаат истражни и разузнавачки мерки со цел спречување, откривање и истражување на царински прекршоци и кривични дела" како што е случајот со Царинската управа.

Со оглед на тоа што во оспорената законска одредба е предвидено дека Царинската управа е надлежна, меѓу другото, и за спроведување царинска контрола, истражни и разузнавачки мерки со цел спречување, откривање и истражување на царински прекршоци и кривични дела, а не и да врши истрага, Судот утврди дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената законска одредба со Уставот.

Посебните овластувања што ги имаат царинските службеници се во согласност и со Конвенцијата на Обединетите нации против транснационалниот организиран криминал ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/2004).

Така, според членот 29 став 1 од оваа Конвенција секоја Држава Страна востановува, развива или подобрува, според потребите, специфични програми за обука на лицата во нејзините служби за откривање и казнување, вклучувајќи ги и јавните обвинители, истражните судии и царинските службеници, како и други лица одговорни за превенција, откривање и спречување на кривичните дела наведени во оваа Конвенција. Овие програми можат посебно да предвидат назначувања и размена на персонал, во рамки на овластувањата дадени со внатрешното право, во однос на следното:

а) Методи за превенција, откривање и спречување на кривичните дела наведени во оваа Конвенција;

б) Патишта и техники применети од лицата осомничени за вмешаност во кривичните дела наведени во оваа Конвенција, вклучувајќи во транзитните Држави, и соодветни мерки за борба;

в) Контрола на движењето на приносите од контрабанда;

г) Откривање и контрола на движењето на приносот од криминал, на имотот, опремата и на другите средства, и на методите на трансфер, прикривањето или преправањето на тој принос, имот, опрема или на другите средства, како и на методите на борба против перењето на пари и против другите финансиски кривични дела;

д) Прибирање на докази;

ѓ) Техники на контрола во слободните трговски зони и слободните пристаништа;

е) Опрема и модерни техники за откривање и казнување, вклучувајќи и електронско набљудување, контролирана испорака и прикриени операции;

ж) Методи употребени за борба против транснационалниот организиран криминал по пат на компјутери, телекомуникациски мрежи или други современи техники; и

з) Методи употребени за заштита на жртвите и сведоците.

Со Законот за кривичната постапка во членот 142-а е предвидено дека овластувањата што ги има Министерството за внатрешни работи, во предистражната постапка и во истрагата, ги имаат и со закон овластените лица на Царинската управа на Република Македонија во случаите кога работат на откривање на кривични дела и нивни сторители и прибирање на докази заради кривично гонење на сторителите на кривичните дела: производство и пуштање во промет на штетни средства за лекување (член 212 од КЗ); производство и пуштање во промет штетни прехранбени и други производи (член 213 КЗ); неовластено производство и пуштање во промет наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори (член 215 КЗ); неовластено прибавување и располагање со нуклеарни материи (член 231 КЗ); внесување опасни материи во земјата (член 232 КЗ); изнесување односно извезување во странство на добра под привремена заштита или културно наследство или природна реткост (член 266 КЗ); перење пари и други приноси од казниво дело (член 273 КЗ); криумчарење и царинска измама (член 778-б КЗ); даночно затајување (член 279 КЗ); недозволено држење оружје и распрскувачки материи (член 396 КЗ); трговија со луѓе (член 481-а КЗ); кривични дела од членовите 59 и 60 на Законот за акцизи и други кривични дела поврзано со увоз, извоз и транзит на стоки преку граничната линија.

Според член 27 од Законот за Царинската управа, царинските службеници се надлежни за преземање на сите мерки и дејствија за откривање и спречување на царински прекршоци и кривични дела од сите области на царинското работење, во согласност со Законот за кривичната постапка и Законот за прекршоци.

Според член 28 од Законот, царински службеник може на целото царинско подрачје да ги презема сите оперативни дејствија за

прибирање информации и докази за сторени царински прекршоци и кривични дела од областа на царинското работење.

Од анализата на овие законски одредби произлегува дека Царинската управа е надлежна да презема истражни мерки со цел да се добијат и обезбедат податоци и информации за навремено и ефикасно откривање и спречување на кривичните дела, а не дека таа врши истрага.

Значи, во конкретниот случај не станува збор за истрага, која во секој случај треба да се спроведува согласно одредбите од Законот за кривичната постапка, туку за истражни мерки кои ги преземаат надлежните органи овластени со закон. Истражните мерки се во функција на откривање и спречување на кривичните дела и нивните сторители.

Врз основа на изнесеното, Судот утврди дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената точка 4 на член 10 од Законот со Уставот на Република Македонија.

6. Во основните надлежности на Царинската управа, меѓу другото, спаѓа и вршење пресметка и наплата или враќање на извозни и увозни давачки, даноци и други јавни давачки и надомстоци при увоз, извоз или транзит на стока, како и спроведување на присилна наплата на истите во согласност со закон утврдена во точката 6 на членот 10 од Законот.

Владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска од членот 8 став 1 алинеја 3 и 4 се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 1 став 2 од Законот за извршната постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр.53/1997, 59/200 и 64/2003), одредбите на овој закон се применуваат и врз присилно извршување на одлука донесена во управна постапка која гласи на исполнување на парично побарување за кое се одлучува во управна постапка, освен ако за тоа извршување или обезбедување со закон е определена надлежност на друг орган.

Постојат поголем број на закони и други прописи, кои содржат одредби што се однесуваат на извршната постапка, што посебно е изразено во областа на даноците и другите јавни давачки

како на пример: Законот за персонален данок на доход, Законот за даноците на имот и други.

Во смисла на член 15 став 2 точка 2 од Законот за извршната постапка, извршна исправа е и извршна одлука и порамнување во управна постапка, ако гласат на исполнување на парична обврска. Како одлука во извршна постапка во смисла на овој закон, се смета решение и заклучок на орган на управата, како и на правно лице, кои се донесени во вршењето на нивните јавни властувања, а како порамнување во управната постапка се смета порамнување склучено во смисла на Законот за општата управна постапка, согласно член 16 став 2 од Законот за извршната постапка.

Инаку идентични решенија содржат и одредбите од новиот Закон за извршување ("Службен весник на Република Македонија" бр.35/2005).

Согласно членот 239 од овој закон со денот на отпочнување на примената на овој закон престанува да важи Законот за извршната постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр.53/1997, 59/2000 и 64/2003).

Според членот 240 од Законот тој влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе отпочне да се применува по една година од денот на неговото влегување во сила.

Според членот 1 од законот, со овој Закон се уредуваат правилата според кои извршителите постапуваат заради присилно извршување на судска одлука која гласи на исполнување на обврска.

Според ставот 2 од овој член од Законот неговите одредби се применуваат и врз присилно извршување на одлука донесена во управна постапка која гласи на исполнување на парична обврска.

Во ставот 3 од овој член е утврдено дека одредбите на овој закон се применуваат и на извршување на брод и на воздухоплов.

Според членот 12 од Законот извршни исправи се:

- 1) Извршна судска одлука и судско порамнување;

- 2) Извршна одлука и порамнување во управна постапка, ако гласат на исполнување на парична обврска;
- 3) Извршна нотарска исправа и
- 4) Друга исправа која како извршна исправа е предвидена со закон.

Според ставот 2 од овој член од Законот, потврда за извршност дава судот, односно органот кој одлучувал за побарувањето во прв степен.

Според ставот 3 од овој член неоснованата потврда за извршноста со решение ќе ја укине истиот суд, односно орган по предлог или по службена должност.

Согласно член 272 од Законот за општата управна постапка ("Службен весник на Република Македонија бр.38/2005), извршувањето на решението донесено во управна постапка се спроведува заради остварување на парични побарувања или непарични обврски.

Според член 275 став 1 од истиот закон, извршувањето на решението се спроведува по административен пат (административно извршување), а во случаите предвидени со овој закон - по судски пат (судско извршување).

Во став 2 од истата одредба е предвидено дека административното извршување го спроведуваат органите на државната управа според одредбите на овој закон, односно на посебен закон, а судското извршување-надлежниот суд според прописите што важат за судското извршување.

Според член 276 став 2 од Законот за општата управна постапка извршувањето заради исполнување на парични обврски се спроведува по судски пат. По исклучок, извршувањето заради исполнување на парични обврски од примањата по основа на работен однос, може да се спроведе по административен пат по согласност на извршителот.

Тргувајќи од цитираните одредби на Законот за извршната постапка, произлегува дека одредбите на овој закон, по однос на присилната наплата на парични побарувања нема да се применуваат доколку во друг посебен закон е предвидено присилната наплата на паричните побарувања да ја спроведува друг орган, што е

случај со оспорениот закон, кој предвидува присилната наплата да ја спроведува орган на управата.

Од друга страна одредбите на Законот за општата управна постапка, предвидуваат присилната наплата на паричните побарувања да се спроведува според одредбите на Законот за извршната постапка, но овој Закон дозволува таквата постапка да ја спроведува друг орган доколку тоа е определено во посебен закон, па оттука, Судот оцени дека не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека материјата за присилна наплата на паричните побарувања регулирана во членот 10 став 1 точка 6 од Законот за Царинската управа припаѓа исклучиво во судска надлежност.

Тргувајќи од содржината на член 276 став 2 од Законот за општата управна постапка, произлегува дека присилната наплата на паричните обврски се спроведува по судски пат. Меѓутоа, од друга страна од содржината на член 1 став 2 од Законот за извршната постапка, произлегува дека предмет на присилна наплата во судска постапка не може да биде секоја одлука донесена во управната постапка која гласи на парично побарување, заради исклучокот содржан во оваа одредба.

Имено, доколку во друг посебен закон е определена надлежност на друг орган, судот не е надлежен да ја спроведе присилната наплата, туку истата ќе се спроведе од страна на органот определен со посебниот закон. Тоа е случај и по однос на оспорениот член 10 став 1 точка 6 од Законот за Царинската управа.

Од сето наведено, Судот утврди дека со оваа оспорена одредба не се повредува принципот на владеење на правото и принципот за поделба на власта. Ова посебно ако се има предвид дека судската извршна постапка дозволува присилна наплата на парично побарување што потекнува од управна постапка да го спроведе друг орган кога тоа е определено со друг закон, па Судот оцени дека постои јасно разграничување на извршната и судската власт. Заради изложеното Судот утврди дека се неосновани наводите во иницијативата за несогласност на оспорениот Закон со член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот.

Вака јасно разграничената надлежност помеѓу судската и управната извршна постапка го отстранува и сомнението од иницијативата за несогласност на оспорениот закон со членот 51 од Уставот на Република Македонија.

Од друга страна, содржината на оспорените одредби од Законот во целост кореспондира со членот 96 од Уставот, според кој органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите.

7. Според членот 44 став 1 од Законот за Царинската управа, царинските службеници при спроведување на своите надлежности можат да употребат средства на присила, како и да носат и да употребат огнено оружје.

Според оспорениот став 2 од овој член царинските службеници можат да употребат огнено оружје кога:

- 1) се во ситуација на самоодбрана;
- 2) не постои друг начин на запирање лица кои имаат намера да ја преминат границата и не ги почитуваат повторените наредби од страна на царинскиот службеник да запрат;
- 3) не постои друг начин да се запрат возилата, како и животни кои имаат намера да ја преминат границата и по повторените наредби од страна на царинскиот службеник да запрат (оспорена одредба) и
- 4) не можат на друг начин да спречат намерно оштетување на објекти или средства на Царинската управа (оспорена одредба).

Според оспорениот став 3 од член 44 од Законот, Владата на Република Македонија на предлог на министерот за финансии, поблиску ја пропишува употребата на средствата за присила, како и носењето и употребата на огненото оружје од страна на царинските службеници.

Врз основа на овластувањето од член 44 став 3 од Законот, Владата на Република Македонија ја донел оспорената Уредба за употребата на средствата за присила како и носењето и употребата на огненото оружје од страна на царинските служби, со која се пропишува употребата на средствата за присила, како и носењето и употребата на огненото оружје од страна на царинските службеници (член 1 од Уредбата).

Содржината на Уредбата е систематизирана во четири делови од кои во првиот дел I. "ОПШТИ ОДРЕДБИ" се опфатени и членовите од 1 - 5. Во овој дел од Уредбата, освен што се утврдува

што се смета како средства на присила во смисла на оваа Уредба (член 2), начелно се утврдуваат општите правила на постапување на овластените царински службеници во случај на употребата на средствата за присила.

Според членот 3 од Уредбата, кога постојат можности за употреба на повеќе средства за присила, ќе се употреби средството за присила кое, со оглед на настанатата ситуација, нема да предизвика штета или штетата ќе биде минимална.

Според членот 4 од Уредбата, пред секоја употреба на средства за присила или огнено оружје царинскиот службеник јасно го предупредува лицето за употребата на средствата за присила или за огнено оружје, а доколку за тоа постојат услови и се легитимира.

Во членот 5 од Уредбата е определено дека пукањето во воздух, заради сигнализација, барање помош и застрашување, како и пукање во животни кога тие го загрозуваат животот на луѓето, не се смета како употреба на огнено оружје во смисла на оваа Уредба.

Во останатите делови од Уредбата се утврдуваат "II. Употребата на средствата за присила" како и "III. Носењето и употребата на огненото оружје". Во овој дел од Уредбата, од аспект на причините поради кои се оспорува Уредбата, значаен е членот 20, според кој за употребата на средствата за присила или огнено оружје од страна на царинскиот службеник се поднесува писмен извештај на непосредно повисокиот одговорен работник заради оценување на основаноста, оправданоста и правилноста на употребата на средствата на присила, односно огненото оружје.

Извештајот од ставот 1 на овој член содржи податоци за: времето, местото и начинот на употребата на средството на присила односно огненото оружје; лицето спрема кое е употребено; видот; евентуалните последици од употребата; лично име на царинскиот службеник кој го употребил средството за присила, односно огненото оружје.

Понатаму, во четвртиот дел "IV. Завршна одредба" е предвиден членот 22 според кој оваа Уредба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето во иницијативата.

Имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби, а тргнувајќи од тоа дека подносителот на иницијативата уставноста на оспорените одредби од Законот и Уредбата всушност ги оспорува само од аспект на можноста да се злоупотребат во примената средствата на присила, кои согласно оспорениот член 34 од Законот се пропишуваат со акт на Владата, а можат да се употребат само во случаи и постапки утврдени, исто така, во Законот, Судот утврди дека не е надлежен да постапува по барањето во иницијативата, затоа што злоупотребата се утврдува во секој конкретен случај и претставува фактичко прашање што не е критериум за оценување на уставноста.

Имено, за злоупотребата за која станува збор во овој случај, може да се зборува само кога овластеното службено лице средствата на присила, вклучувајќи го и огненото оружје, ќе ги употреби надвор од границите на овластувањата, односно надвор од случаите, обемот и начините на кои во Законот е дозволено да се употребат, а тоа може да се утврди само во секој конкретен случај, врз основа на определени факти и околности.

Оттука, со оглед на тоа што злоупотребата на средствата на присила може да настане само во конкретен случај во кој се употребени едно или повеќе средства на присила, Судот оцени дека причините за оспорување на уставноста на одредбите од Законот и на уставноста и законитоста на Уредбата во суштина не се однесуваат на нивната содржина, туку на нивната примена, од чиј аспект Уставниот суд не е надлежен да ја оценува уставноста на оспорените законски одредби, односно уставноста и законитоста на оспорената Уредба.

8. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 и 2 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов, а во однос на точката 2 Судот решението го донесе со мнозинство гласови. (У.бр.76/2005)

7.

- Овластување на министерот за финансии да го пропише начинот на утврдување на средствата со кои располагаат непрофитните организации

- Authorisation of the Minister of Finance to prescribe the manner of determining the funds at the disposal of the non-profit organisations

- Оспорените одредби од Законот според кои министерот за финансии е овластен да го пропише начинот на утврдување на вредноста на средствата со кои располагаат непрофитните организации се финансиско технички норми со цел за воедначено применување на законот поради што, не може да се постави прашањето за нивната согласност со начелото на поделба на власта на законодавна, извршна и судска.

- The disputed provisions of the Law under which the Minister of Finance is authorised to prescribe the manner of determining the value of the means at the disposal of the non-profit organisations are financial-technical norms aimed at standardised implementation of the law as a result of which there may be no question as to their concordance with the principle of division of powers into legislative, executive and judicial.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 25 јануари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 14 став 6, член 15 и член 16 од Законот за сметководството на непрофитните организации ("Службен весник на Република Македонија" бр.24/2003).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 14 став 6, член 15 и член 16 од законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорените законски одредби немале уставна основа имајќи предвид дека предвидените овластувања отстапувале од темелните вредности на уставниот поредок како што се владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, и тие не можеле да се толкуваат како разработка на конкретни законски одредби што водело кон самоволност на извршната власт. Ова особено ако се има предвид член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа според кој со актите кои ги донесува министерот не можело за граѓаните да се утврдуваат права и обврски ниту да се пропишуваат надлежности на други органи.

Притоа, фактот што Министерството за финансии било надлежно да ги врши работите што се однесуваат на системот на сметководството, ревизијата и платниот промет, согласно со член 19

став 1 алинеја 7 од Законот за организација и работа на органите на државната управа не можел да биде основа за навлегување во законодавната власт.

3. Судот на седницата утврди дека со Законот за сметководството на непрофитните организации се уредува водењето на сметководствените деловни книги, сметководствените документи и обработка на податоци, признавањето на приходите и расходите, проценувањето на билансните показатели, ревалоризацијата, финансиски извештаи, доставување на финансиски извештаи и други прашања во врска со сметководството на стопанска интересна заедница, здружение на граѓани и фондации, верски заедници, религиозни групи, Црвениот крст на Република Македонија, здруженија на странци, странски и меѓународни невладини организации, хуманитарни организации и здруженија, синдикални и други правни лица основани со посебни прописи од кои произлегува дека се непрофитни организации доколку поинаку не е регулирано со друг пропис.

Според Законот непрофитните организации се должни да водат сметководство, составување и поднесување на сметководствени искази согласно со овој закон, сметководствена прифатена практика и сметководствени стандарди со цел за точно, вистинито, сигурно, сеопфатно, благовремено, ажурно и поединечно искажување на билансните позиции, состојбата на средствата, обврските, изворите на средствата, приходите и расходите и резултатите од работењето.

Понатаму во Законот е утврдено дека непрофитните организации се должни да водат деловни книги и тоа дневник, главна книга и помошни книги.

Внесувањето на податоците во деловните книги мора да се заснова врз веродостојни, вистинити и уредни сметководствени документи.

Во членовите 14, 15 и 16 од Законот поместени во Глава V "Проценување на билансните позиции, ревалоризација и попис" е утврдена обврска за непрофините организации да вршат проценување на билансните позиции, односно да ја утврдат вредноста на одделните билансни позиции. Притоа тие се должни проценувањето на билансните позиции содржани во главната книга да го спроведуваат според сметководствените начела на модифицирано настапување на деловните промени.

Понатаму, во Законот е утврдено дека долгорочните и краткорочните средства се искажуваат по набавна вредност, како и тоа што ја сочинува нивната вредност.

Во оспорениот став 6 на член 14 е предвидено дека отписот на вредноста на долгорочните средства се спроведува со праволиниска метода на отпис со примена на годишни стапки пропишани од страна на министерот за финансии.

Во ставот 7 на овој член е предвидено дека основица на отписот на долгорочните средства е набавната, односно ревалоризираната вредност на долгорочните средства.

Во оспорениот член 15 од Законот е предвидено дека непрофитните организации се должни да ги ревалоризираат долгорочните средства на начин пропишан од страна на министерот за финансии.

Во оспорениот член 16 од Законот, пак, е предвидено дека непрофитните организации се должни најмалку еднаш годишно да вршат усогласување на состојбите на средствата и нивните извори искажани во сметководството со фактичката состојба што се утврдува со попис на 31 декември на начин пропишан од страна на министерот за финансии.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002), министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и други прописи кога е за тоа овластен со закон.

Од изнесените уставни и законски одредби, произлегува дека министерството за финансии е орган на државната управа, кој работите од својата надлежност ги извршува врз основа и во рамките на Уставот и законите. Во тој контекст, врз основа на Законот за

организација и работа на органите на државната управа, министерот е овластен да донесува акти за извршување на законите.

Тргувајќи од наведените уставни одредби, целината на Законот за сметководството на непрофитните организации, содржината на оспорените одредби, како и значењето на економските категории отпис, ревалоризација, амортизација и попис, според кои во сметководствените книги се презентира вредноста на средствата со кои располагаат корисниците, Судот оцени дека не се основани наводите на подносителот на иницијативата дека со нив се доведува во прашање начелото на поделба на власта на законодавна, извршна и судска и начелото на владеење на правото.

Ова оттаму што обврската за водење на сметководствените книги и утврдувањето на вредноста на средствата со кои располагаат непрофитните организации согласно начелото на точност, вистинито, сигурно, сеопфатно и благовремено ажурирање на билансните позиции, како и усвоените меѓународни сметководствени стандарди произлегува од Законот, а министерот за финансии во насока на операционализација на оспорените одредби го утврдува начинот на пресметување и утврдување на вредноста на средствата со кои располагаат овие организации.

Според тоа Судот тврди дека со оспорените одредби од Законот министерот за финансии не пропишува обврски за непрофитните организации, туку го утврдува начинот на исполнување на обврските утврдени со Законот или поточно речено оспорените одредби се финансиско технички норми со цел за воедначено применување на Законот преку единствени сметководствени нормативи и стандарди, поради што не може да се постави прашањето за нивната согласност со уставните одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата.

5. Со оглед на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.168/2005)

8.

- Овластување на општината да ја утврдува висината на комуналните такси

- Authorization of the municipality to define the amount of the communal fees

- Општината има право да ја утврдува само висината на комуналните такси, кои како јавни давачки и како сопствени извори на приходи за финансирање на општините согласно Уставот се утврдени со закон.

- The municipality is entitled to determine only the amount of the communal fees, which as public fees and as its own sources of income for the financing of the municipality pursuant to the Constitution are defined by law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седни-цата одржана на 1 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за утврдување на висината на комуналната такса за користење на просторот за паркирање на моторни возила бр.07-1055/2 од 29 јули 2005 година, донесена од Советот на опш-тина Охрид ("Службен гласник на општина Охрид" бр. 7 од 3 август 2005 година).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за организирање на режимот на сообраќај во Централното Градско Подрачје број 07-

690/3 од 16 јуни 2005 година, донесена од Советот на општина Охрид ("Службен гласник на општина Охрид" бр.5 од 28 јуни 2005 година).

3. Слободан Димитров од Битола на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на одлуките означени во точките 1 и 2 од ова решение, со тоа што во иницијативата ја индификува, односно точно ја определува само одлуката означена во точката 2, а не и во точката 1 од ова решение.

Имено, подносителот во иницијативата најпрво наведува дека Одлуката за организирање на режимот на сообраќај во централното градско подрачје била во спротивност со член 62 од Законот за локалната самоуправа, затоа што не содржела одредби за висината на наплатата за паркирање на возилата на времените паркинг простори и улиците определени во членот 4 на Одлуката.

Во иницијативата, исто така, се наведува дека оваа одлука била во спротивност и со членот 12 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, затоа што со Деталниот урбанистички план на Охрид не се предвидувало надолжно паркирање на улиците како што тоа било определено во членот 3 од одлуката, ниту пак просторите, односно улиците определени во член 4 од одлуката се предвидувале да бидат времени паркинг простори.

Со оглед на тоа што според наводите во иницијативата со оваа одлука се воведувала јавна давачка во вид на надоместок за паркирање, со неа се повредувал и член 33, како и член 114 став 4 од Уставот, според кој општините се финансираат од сопствени извори на приходи определени само со закон, а не со подзаконски пропис какви што биле оспорените одлуки.

Понатаму, подносителот во иницијативата наведува дека и покрај направените обиди, на него не му е познато дали за висината на наплатата за паркирање на возилата на која се упатува во член 4 од оспорената одлука означена во точката 2 на ова решение, постои посебна одлука и од кого е донесена. Затоа предлага Уставниот суд по службена должност да ја прибави таквата одлука од Јавното претпријатие "Охридски комуналец" од Охрид, претпоставувајќи дека е донесена од ова претпријатие, а потоа од истите причини поради кои се оспорува одлуката означена во точката 2 од ова решение, Судот да ја оцени уставноста и законитоста и на таа одлука, доколку е донесена.

Оттука, а со оглед на тоа што во претходната постапка врз основа на одговорот и документацијата доставени од Советот на општина Охрид, е утврдено дека освен одлуката означена во точката 2 од ова решение, Советот на општината Охрид ја донел и Одлуката за утврдување на висината на комуналната такса за користење на просторот за паркирање на моторни возила, Судот како друга оспорена одлука ја прифати одлуката означена во точката 1 од ова решение, поради што и се впушти во оценување на нејзината согласност со Уставот од аспект на причините наведени во иницијативата.

На крајот, а со цел спроведувањето на оспорените одлуки да не доведе до тешко отстранливи последици на штета на граѓаните, во иницијативата се предлага Судот, до донесување на конечната одлука, согласно член 27 од Деловникот, да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија донесени, односно преземени врз основа на одлуките кои се оспоруваат.

4. Судот на седницата утврди дека оспорената одлука за утврдување на висината на комуналната такса за користење на просторот за паркирање на моторни возила, Советот на општина Охрид ја донел врз основа на член 4 од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.61/2004), член 2 од Законот за комунални такси ("Службен весник на Република Македонија" бр.61/2004) и член 42 од Статутот на општината.

Во член 1 од оваа одлука е определено дека со неа се утврдува висината на комуналната такса за користење на просторот за паркирање на моторни возила.

Според членот 2 на истата одлука, висината на комуналната такса за паркирање на патничко возило на јавни паркиралишта изнесува 30,00 денари дневно или 20,00 денари по час. Според член 3 висината на комуналната такса за паркирање на товарни моторни возила и автобуси изнесува 100,00 денари дневно, а според членот 4 таксата за паркирање на приколки изнесува 50,00 денари дневно.

Во членот 5 на оваа одлука е утврдено дека обврзник на комуналната такса е физичко и правно лице кое користи јавен простор

за паркирање на моторни возила, а во членот 6, кој е и последен се уредува нејзиното влегување во сила.

Судот на седницата во однос на одлуката означена во точката 2 од ова решение утврди дека според членот 1, со оваа одлука се регулира режимот на сообраќај во централното градско подрачје во летниот период од 1 јули 2005 до 31 август 2005 година.

Во член 2 од оваа одлука точно се определува кои се еднонасочни улици во градот Охрид и децидно се утврдува дека оваа измена е за летниот режим, а после 1 септември 2005 година важи стариот режим на сообраќај. Во член 3 се утврдува дека сообраќајот на дел од улицата "Партизанска" ќе се одвива во две ленти наменети за движење во една насока, додека десната страна од улицата ќе се користи за надолжно паркирање.

Во член 4 од оваа одлука, кој што посебно се нагласува во иницијативата и е причина за оспорување на целата одлука, се определуваат конкретни простори, односно делови од улици што ќе се користат како временни паркинг простори и се утврдува дека на нив паркирањето ќе се врши со наплата.

Во членот 5 од Одлуката се утврдува дека на дел од Плоштадот "Св. Климент Охридски" и одделни улици за цело време додека трае предложениот режим на сообраќај се исклучува моторниот сообраќај, а за снабдување на објектите од овој простор се утврдува посебен начин и се дозволува движење само на специјални возила (комунални, на МВР, на АРМ, санитарски и др.).

Во членовите 6 до 12 од оваа одлука се уредуваат прашања кои, исто така, се во врска со режимот на сообраќајот на останатите улици и делови од градот, а последните членови 13 и 14 содржат завршни одредби, меѓу кои и одредбата за влегување во сила на оваа одлука.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Во член 33 од Уставот е утврдено дека секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавни расходи на начин утврден со закон.

Во член 114 став 1 од Уставот, на граѓаните им се гарантира правото на локална самоуправа. Според ставот 4 на овој член од Уставот, општините се финансираат од сопствени извори на приходи определени со закон и со средства од Републиката.

Во член 4 од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.61/2004) комуналните такси, како локални такси утврдени со закон се утврдени како сопствени извори на приходи за финансирање на општините.

Од друга страна, комуналните такси се утврдени и се плаќаат според Законот за комуналните такси ("Службен весник на Република Македонија" бр.61/2004) во чиј член 3 став 1 точка 8 е утврдено дека комунална такса, меѓу другото, се плаќа и за користење на простор за паркирање на патнички моторни возила, товарни моторни возила и нивните приколки и автобуси, што за таа цел ќе ги определи општината.

Според член 2 од Законот, комуналните такси кои се утврдени во овој закон се плаќаат според Тарифата за комунални такси што е составен дел на овој закон, а висината на комуналните такси, во рамките утврдени во Тарифата, со одлука ја утврдува советот на општината, советот на општините на град Скопје и Советот на градот Скопје.

Тарифата за комуналните такси всушност го сочинува членот 20 од Законот и во секој нејзин тарифен број се утврдени рамките во кои може да се утврди висината на сите комунални такси утврдени со овој закон. Конкретно, рамките во кои може да се утврди висината на комуналната такса за користење на просторот за паркирање на моторни возила се утврдени во тарифниот број 8.

Од наведените законски одредби произлегува дека комуналната такса за користење на просторот за паркирање на моторните возила, како јавна давачка е утврдена со Законот за комуналните такси и дека оваа комунална такса според Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа претставува сопствен извор на приходи на општините.

Оттука, а имајќи предвид дека со оспорената одлука означена во точката 1 од ова решение се утврдува само висината на комуналната такса за користење на просторот за паркирање на

моторни возила и тоа во рамките на овластувањата утврдени со Законот за комуналните такси, Судот утврди дека наводите во иницијативата според кои и со оваа одлука се утврдувала јавна давачка и тоа како сопствен извор на приходи на општината Охрид, се неосновани и поради тоа не го постави прашањето за нејзината согласност со членовите 33 и 114 став 4 од Уставот, ниту со означените законски одредби.

6. Согласно Амандман XVII на Уставот, со кој е заменет став 1 на член 115 од Уставот, во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите утврдени во овој Амандман, меѓу кои се и комуналните дејности, од која област се и прашањата што се уредуваат во оспорената одлука означена во точката 2 од ова решение. Потврда за тоа е членот 22 став 1 точка 4 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002) во која е утврдено дека од областа на комуналните дејности општините се надлежни, меѓу другото, и за регулирање на режимот на сообраќајот.

Надлежноста на општините за регулирање на режимот на сообраќајот произлегува и од членот 61 на Законот за јавни патишта ("Службен весник на Република Македонија" бр.26/1996, 40/1999, 96/2000, 29/2002 и 68/2004), во кој е утврдено дека јавното претпријатие за патишта, односно општината или градот Скопје со сообраќајни знаци и на друг погоден начин ќе ги означат условите и ќе утврдат режим на сообраќајот на јавниот пат или улица во сите случаи кога постојат околности кои можат да го загрозат безбедното одвивање на сообраќајот.

Имајќи ги предвид наведените уставни и законски одредби како и тоа дека со оспорената одлука означена во точката 2 од ова решение се регулира режимот на сообраќај во централното градско подрачје на град Охрид, според Судот неспорно е дека Советот на општина Охрид оваа одлука ја донел во рамките и согласно надлежностите на општините утврдени во Уставот и со закон.

Меѓутоа, од содржината на членот 1, според кој со оваа одлука се регулира режимот на сообраќај само во летниот период и тоа од 1 јули 2005 до 31 август 2005 година, произлегува дека таа е од темпорален карактер и со истекот на времето за кое се однесува, оваа одлука престанала да важи и повеќе не е дел од правниот систем.

Со оглед на наведеното, Судот утврди дека во конкретниот случај постојат процесноправни пречки за одлучување по барањето за оценување на уставноста и законитоста на оваа одлука и согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот одлучи иницијативата во тој дел да ја отфрли. Судот вака одлучи и поради фактот што оваа одлука главно се оспорува од причини што таа не содржела одредби кои според подносителот на иницијативата треба да ги содржи, а Уставниот суд согласно член 110 од Уставот, за тоа не е надележен да одлучува па според член 28 алинеја 1 од Деловникот иницијативата и во овој случај се отфрла.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 124/2005)

9.

- Утврдување на правото и висината на средствата што и припаѓаат на секоја политичка партија која ги исполнува условите за финансирање од буџетски средства според Законот за финансирање на политичките партии

- Determination of the right and the amount of the means belonging to each political party meeting the conditions for financing from budget funds under the Law on the Financing of Political Parties

- Оспорените одредби од Упатството според кои од политичките партии, Државната изборна комисија и генералниот секретар на Собранието на Република Македонија се бараат одредени податоци за учество на политичките партии во

изборниот процес, избраните пратеници, градоначалници и советници во единиците на локалната самоуправа се овозможува врз основа на веродостојни податоци да се утврди правото и висината на средствата што и припаѓаат на секоја политичка партија која ги исполнува условите за финансирање од буџетски средства според Законот за финансирање на политичките партии, а согласно динамиката утврдена од страна на Министерството за финансии, по својот карактер се од оперативна природа и се во функција на извршување на Законот.

- The disputed provisions from the Instruction under which the political parties, the State Electoral Commission and the Secretary General of the Assembly of the Republic of Macedonia are required to provide certain data regarding the participation of the political parties in the electoral process, elected delegates, mayors and councillors in the units of local self-government which enables on the basis of reliable data to establish the right and the amount of the means that belong to each political party meeting the conditions for financing from the budget funds under the Law on the Financing of Political Parties, and in line with the dynamics set down by the Ministry of Finance, are of operational nature by their character and are in the function of implementation of the Law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 1 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на членовите 2, 3 и 4 од Упатството за

распределба на средствата од Буџетот на Република Македонија за годишно финансирање на политичките партии, донесен од министерот за финансии ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2005).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на членовите 2, 3 и 4 од Упатството означено во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорените членови од Упатството не биле во согласност со членовите 8 став 1 алинеи 3 и 4, 51 и 96 од Уставот, член 10 став 1, 2 и 4 од Законот за финансирање на политичките партии како и членовите 56 став 3 и 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, затоа што министерот за финансии со пропишувањето на обврски за политичките партии, Генералниот секретар на Собранието на Република Македонија и Државната изборна комисија ги пречекорил своите уставни и законски овластувања како и затоа што распоредувањето на средствата за финансирање на политичките партии од Буџетот на Република Македонија не се вршело на секои три месеци, туку согласно динамиката утврдена од страна на Министерството за финансии.

3. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 10 став 4 од Законот за финансирање на политичките партии ("Службен весник на Република Македонија" бр.76/2004) министерот за финансии донел Упатство за распределба на средствата од Буџетот на Република Македонија за годишно финансирање на политичките партии, со кое според член 1 се уредува распределбата на средствата на финансирање на политичките партии од Буџетот на Република Македонија.

Во оспорениот член 2 од Упатството е предвидено дека "политичките партии писмено го известуваат Министерството за финансии дека ги исполнуваат условите за финансирање со средства од Буџетот на Република Македонија".

Покрај известувањето од став 1 на овој член, податоци до Министерството за финансии доставуваат и генералниот секретар на Собранието на Република Македонија за избраните пратеници од секоја политичка партија и Државната изборна комисија за освоените

гласови за секоја политичка партија на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија.

Министерството за финансии поединечниот износ на средства ги уплаќа на сметките на политичките партии пријавени во писменото известување.

Според оспорениот член 3 од Упатството "средствата за финансирање на политичките партии од Буџетот на Република Македонија се распоредуваат на политички партии во текот на годината, согласно динамиката утврдена од страна на Министерството за финансии".

Во оспорениот член 4 од Упатството е предвидено дека "исплатата согласно ова Упатство може да започне кога сите политички партии кои ги исполнуваат критериумите за остварување на правото за финансирање, соодветно уредено со Законот за финансирање на политичките партии, за истото писмено ќе го известат Министерството за финансии".

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни пред Владата.

Според член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002) министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законски и други прописи кога за тоа е овластен со закон.

Според член 56 став 3 од наведениот закон со упатство се пропишува начинот на постапување во извршувањето на одделни одредби на законските и други прописи.

Со Законот за финансирање на политичките партии се уредува начинот и постапката на обезбедување на финансиските средства, располагање со средствата за тековната работа и дејствување на политичките партии, како и начинот на контрола на финансирањето и финансиско материјалното работење на политичките партии.

Политичките партии се финансираат од јавни и приватни извори на финансирање.

Јавните извори за финансирање на политичките партии се финансиски средства предвидени во Буџетот на Република Македонија и буџетите на единиците на локалната самоуправа. Вкупните средства за годишно финансирање на политичките партии се во висина од 0,06% од вкупните изворни приходи на Буџетот на Република Македонија.

Според член 10 од наведениот закон средствата за финансирање на политичките партии во износ од 30% што се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија се распоредуваат подеднакво на парламентарни и вонпарламентарни политички партии кои освоиле најмалку 1% од гласовите на излезените граѓани на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија на ниво на целата Република, односно на последните локални избори во единицата на локалната самоуправа.

Средствата за финансирање на политичките партии во износ од 70% што се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија се распоредуваат на политичките партии чии кандидати се избрани за пратеници во Собранието на Република Македонија сразмерно на бројот на нивните пратеници, односно на политичките партии чии кандидати се избрани за градоначалници и советници во општините на Република Македонија, сразмерно на бројот на нивните советници.

Средствата од ставовите 1 и 2 на овој член се распоредуваат на политичките партии секои три месеци.

Министерот за финансии ќе донесе Упатство за распределба на средствата предвидено во ставовите 1 и 2 на овој член во рок од шест месеци од денот на влегување во сила на овој закон.

Од наведените уставни и законски одредби произлегува дека министерот за финансии кој раководи со Министерството за финансии како орган на државната управа е овластен да донесува акти за извршување на законите, што впрочем во конкретниов случај е направено со Упатството за распределба на средствата од Буџетот на Република Македонија за годишно финансирање на политичките партии, поради што Судот оцени дека не се основани наводите во иницијативата дека со оспорените одредби од Упатство-то се доведува во прашање начелото на поделба на власта на законодавна, извршна и судска.

Ова оттаму што имајќи ја предвид содржината на оспорените одредби од Упатството произлегува дека тие по својот карактер се од оперативна природа и се во функција на извршување на Законот за финансирање на политичките партии и со нив не се предвидуваат обврски за наведените субјекти, туку се бараат одредени податоци со кои тие располагаат.

При заземањето на ваквото становиште, Судот ги имаше предвид одделните законски одредби во кои е утврдена надлежноста на Државната изборна комисија во процесот на изборите како и одредбите од Деловникот на Собранието на Република Македонија, а кои се однесуваат на надлежноста на генералниот секретар на Собранието на Република Македонија.

Имено, согласно Законот за избирачкиот список, Законот за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија како и Законот за локалните избори, Државната изборна комисија, покрај другото, го потврдува избирачкиот список, одлучува по барања за запишување, дополнување и бришење од избирачкиот список, ги објавува вкупните резултати од спроведените избори за советници и градоначалници во единиците на локалната самоуправа, ги утврдува резултатите од изборите, ги објавува вкупните резултати од спроведените избори за пратеници во Собранието и издава уверение на избраните пратеници, а согласно Деловникот на Собранието на Република Македонија за издавањето на легитимација на избраниот пратеник и за евиденцијата на издадената легитимација се грижи генералниот секретар на Собранието.

Оттука, Судот констатира дека со оспорената одредба од член 2 од Упатството во суштина се овозможува врз основа на веродостојни податоци добиени од политичките партии, Државната изборна комисија и генералниот секретар на Собранието на Република Македонија, да се утврди правото на финансирање на политичките партии и висината на средствата што согласно Законот за финансирање на политичките партии и припаѓаат на партијата која ги исполнува законските услови.

Од друга страна, пак, имајќи го предвид фактот дека со Законот за финансирање на политичките партии е утврдена вкупната маса на средства во Буџетот на Република Македонија од кои ќе бидат финансирани политичките партии, како и фактот што 30% од таа маса на средствата се распоредуваат подеднакво на парламентарните и вонпарламентарни политички партии кои освоиле најмалку 1% од гласовите на излезените граѓани, а 70% од таа маса се распоредуваат на политичките партии чии кандидати се избрани за пратеници сразмерно на бројот на нивните пратеници, односно на политичките партии чии кандидати се избрани за градоначалници и советници во единиците на локалната самоуправа, Судот утврди дека одредбата од член 4 од Упатството според која распределбата на средствата може да се врши откако сите политички партии ќе ги добијат потребните податоци е сосема логична и во суштина е во насока на реализација на Законот за финансирање на политичките партии, поради што оцени дека не може да се постави прашањето за нејзината согласност со уставните и законски одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата.

Воедно, Судот оцени дека со оспорената одредба од член 3 од Упатството според која распределбата на средствата ќе се врши согласно динамиката утврдена од Министерството за финансии не се доведува во прашање законската одредба според која политичките партии се финансираат на секои три месеци, имајќи предвид дека буџетските приходи и нивната распределба зависи од приливот на средствата кои го сочинуваат Буџетот на Република Македонија, а од кои средства се финансираат политичките партии.

Финансирањето на политичките партии согласно динамиката утврдена од страна на Министерството за финансии не значи дека политичките партии нема да бидат финансирани на секои три месеци, туку во рамките на тие три месеци се уредува динамиката која не го доведува во прашање рокот на финансирање на политичките партии.

5. Со оглед на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.175/2005)

10.

- Приватизација на државниот капитал во претпријатијата и банките односно трговските друштва

- Privatisation of state-owned capital in enterprises and banks, that is, trade companies

- Со Законот за приватизација на државниот капитал се уредува евиденцијата, управувањето, начинот и постапката за приватизација на државниот капитал во претпријатијата и банките односно трговските друштва. Право на законодавецот е со закон да ја пропише приватизацијата како елемент од располагањето на државата со својот капитал, а воедно ова право на законодавецот е во рамки на уставно определената надлежност на Собранието на Република Македонија да донесува закони.

- The Law on Privatisation of State-Owned Capital regulates the records, management, manner and procedure for privatisation of state-owned capital in enterprises and banks, that is, trade companies. It is the right of the legislator to define privatisation by law as an element of the disposal of the state with its capital. Concomitantly this right of the legislator is within the framework of the constitutionally defined competence of the Assembly of the Republic of Macedonia to adopt laws.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 8 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на Законот за приватизација на државниот капитал ("Службен весник на Република Македонија" бр.37/1996, 25/1999, 81/1999, 49/2000, 6/2002 и 74/2005).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата не постоел непосреден уставен основ за донесување на оспорениот закон. Тој, исто така, по до-несувањето постојано се менувал и дополнувал со што се проширил предметот на негово уредување, односно под поимот државен капитал бил опфатен и капиталот во сопственост на правни суб-јекти кои имале право на користење, располагање и управување со својот капитал. Оттаму, по сила на Законот било извршено општо подржавување на капиталот во сопственост на правните субјекти во кои спаѓале јавни установи, јавни претпријатија и други институции и организации кои вршеле јавен интерес, а всушност нивниот капитал не бил основан со средства во државна сопственост.

Во иницијативата се наведува дека со измените во Законот било вршено проширување на кругот на субјектите чии капитал е предмет на приватизација, и според членот 1 тоа биле претпријатија, банки и трговски друштва, а во членот 2 од Законот било дефинирано дека поимот државен капитал го опфаќал учеството на Република Македонија во капиталот но и учеството на органите на државната власт во вредноста на капиталот. Меѓутоа, јавните установи биле неприкосновени во остварувањето на правото на сопственост и правата кои произлегувале од сопственоста, така што секое одземање и прикажување на овој капитал по сила на законот како државен капитал, претставувало противуставен акт.

Законот се оспорува во целина од аспект на целта на Законот која претставувала "проширување на државната сопственост со капитал во сопственост на правни субјекти кој не бил создаван од државата".

Од наведените причини оспорениот закон не бил во согласност со повеќе одредби од Уставот: со член 8 став 1 алинеи 3 и 6 според кои владеењето на правото и правната заштита на сопственоста се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија; со член 30 кој се однесува на гарантирањето на правото на сопственост; со член 51 според кој секој е должен да ги почитува Уставот и законите, како и со членот 58 кој се однесува на тоа дека сопственоста и трудот се основа за управување и учество во одлучувањето.

Со иницијативата се предлага, до донесувањето на конечна одлука, Судот да донесе решение за запирање на извршување на поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорениот закон.

3. Судот на седницата утврди дека Законот за приватизација на државниот капитал содржи одредби со кои се уредува евиденцијата, управувањето, начинот и постапката за приватизација на државниот капитал во претпријатијата и банките, односно трговските друштва.

4. Според членот 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и правната заштита на сопственоста се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 30 од Уставот се гарантира правото на сопственост и правото на наследување.

Сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и на заедницата.

Никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Според членот 58 од Уставот, сопственоста и трудот се основа за управување и учество во одлучувањето.

Согласно членот 61 од Уставот, Собранието на Република Македонија е носител на законодавната власт во Републиката.

Според членот 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието донесува закони и дава автентично толкување на законите.

Од изнесените уставни одредби, меѓу другото, произлегува уставниот основ за донесување на оспорениот закон во рамки на уставно определена надлежност на Собранието на Република Македонија да донесува закони.

Од друга страна, уставниот принцип на правна заштита на сопственоста бил основ и за донесување на Законот за сопственост и други стварни права ("Службен весник на Република Македонија" бр. 18/2001), кој во членот 2 определил дека право на сопственост можат да стекнуваат сите домашни и странски физички и правни лица, вклучувајќи ја и државата и единиците на локалната самоуправа, под услови и на начин предвидени со овој и друг закон.

Законот за приватизација на државниот капитал не го регулира издвојувањето на државниот капитал од друг капитал, туку го регулира располагањето со државниот капитал кој веќе е издвоен во постапки спроведени според други закони и за овој издвоен и определен државен капитал во постапки врз основа на закони од разни области, Судот утврди дека право на законодавецот е со закон да ја пропише приватизацијата како елемент од располагањето на државата со сопствениот државен капитал.

Имено, Законот за приватизација на државниот капитал во членот 1 определил дека со овој закон се уредува евиденцијата, управувањето, начинот и постапката за приватизација на државниот капитал во претпријатијата и банките односно трговските друштва.

Според членот 2 став 1 од овој закон, државен капитал во смисла на овој закон се смета учеството (трајните влогови) на Република Македонија, односно органите на државната власт, во вредноста на претпријатијата, односно трговските друштва утврдено согласно со Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал ("Службен весник на Република Македонија" бр.38/1993 и 48/1993), Законот за трансформација на претпријатијата и задругите со општествен капитал кои стопансиуваат со земјоделско земјиште ("Службен весник на Република Македонија" бр.19/1996) и Законот за уредување на односите во врска со отплата на користени

кредити од меѓународни финансиски организации ("Службен весник на Република Македонија" бр.48/1994), влоговите на Република Македонија во вредноста на претпријатието согласно со Законот за реструктурирање на дел од претпријатијата кои во своето работење искажуваат загуби ("Службен весник на Република Македонија" бр.2/1995 и 65/1995), Законот за санација и реконструирање на дел од банките во Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.14/1995), како и капиталот стекнат по други основи во согласност со закон.

Во ставот 2 од овој член од Законот е предвидено дека под државен капитал во смисла на овој закон се сметаат и побарувањата на Република Македонија, кои се претворени или ќе се претворат во траен влог во претпријатијата, односно трговските друштва и трајниот влог на јавните претпријатија основани од Република Македонија согласно со Законот за реструктурирање на дел од претпријатијата кои во своето работење искажуваат загуби ("Службен весник на Република Македонија" бр.2/1995 и 65/1995).

Според ставот 3, одлука за претворање на побарувањата од став 2 на овој член во траен влог, донесува Владата на Република Македонија.

Според ставот 4, под државен капитал во смисла на овој закон се сметаат акциите и уделите на Република Македонија и органите на државната власт во претпријатијата и банките, односно трговските друштва стекнати по различни основи во согласност со закон.

Од изнесените одредби произлегува дека Законот за приватизација на државниот капитал во членот 1 го дефинирал предметот на уредување на овој закон. Тоа е приватизацијата на државниот капитал кој се наоѓа во претпријатијата и банките односно трговските друштва, додека во членот 2 го определил државниот капитал според основите по кои тој настанал. Имено, со Законот е утврдено дека носител (имател) на државниот капитал е Република Македонија, односно органите на државната власт и овој капитал кој се наоѓа во претпријатијата и банките односно трговските друштва е предмет на приватизацијата согласно Законот.

Со одредбите од членот 2-а и членот 2-б од Законот за изменување и дополнување на Законот за приватизација на државниот капитал ("Службен весник на Република Македонија" бр.74/2005),

е прецизирано дека под органи на државната власт во смисла на овој закон се подразбираат корисниците и единките корисници на средствата од Буџетот на Република Македонија, министерствата и другите органи на државната управа, агенции, фондови, со исклучок на Фондот за пензиското и инвалидското осигурување на Република Македонија, јавните установи, јавните претпријатија и други институции и организации кои вршат дејности од јавен интерес основани со средства во државна сопственост.

Приватизацијата на претпријатијата и организациите во државна сопственост кои со закон е утврдено дека вршат дејности од јавен интерес, односно јавните установи и јавните претпријатија и трговските друштва основани со средства во државна сопственост, се врши согласно со Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал, доколку со посебен закон поинаку не е уредено. Приватизацијата ја спроведува Министерството за економија.

Судот утврди дека по однос на прашањето дали овие посебни институции и установи кои вршеле дејности од јавен интерес биле или не биле основани со средства во државна сопственост и постоењето и обемот на тие средства, е всушност предмет на претходно утврдување според Законот за трансформација со општествен капитал. Прашањето за нивното основање со државни средства и процената на државниот капитал во овие посебни правни субјекти не е предмет на Законот за приватизација на државниот капитал, бидејќи тој како за државниот капитал во овие правни лица така и за државниот капитал во други претпријатија, банки и трговски друштва, го регулира приватизирањето, ослободувањето на државата од државниот капитал во корист на приватниот сектор.

Понатаму, со одредбите од Законот е уредено дека за вредноста на државниот капитал претпријатијата односно трговските друштва и издаваат на Република Македонија, односно на органите на државната власт обични акции, односно потврди за удели. Евиденцијата на државниот капитал во претпријатијата и банките, односно трговските друштва во име и за сметка на Република Македонија ја води Централниот депозитар за хартии од вредност, врз основа на договор меѓу министерот за финансии и Централниот депозитар за хартии од вредност. Со државниот капитал управува и расплага Владата на Република Македонија.

Остварувањето на овие права Владата на Република Македонија ги врши преку Комисија на Владата на Република

Македонија за приватизација, а организационите, административните и други стручни работи за потребите на Комисијата за приватизација ги вршат Министерството за економија и Министерството за финансии.

Според членот 9 од Законот продажбата на државниот капитал, кој е изразен во акции може да се продава преку берзата за долгорочни хартии од вредност, а државниот капитал кој е изразен во удели може да се продава преку објавување на јавен повик за прибирање на понуди. Почетната продажна цена на акциите и уделите, предмет на продажба ја утврдува Комисијата за приватизација во согласност со одредбите од Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал.

Продажбата на државниот капитал изразен во акции и удели во претпријатијата ја спроведува Министерството за економија, а продажбата на државниот капитал изразен во акции во банките и финансиските институции ја спроведува Министерството за финансии. Продажбата се врши преку јавна берзанска аукција по налог на министерот за економија, односно министерот за финансии.

Според одредбите на овој закон, средствата остварени од продажбата на државниот капитал се приход на Буџетот на Република Македонија, а надзор на спроведувањето на овој закон врши Министерството за финансии.

Од анализата на одредбите од Законот за приватизација на државниот капитал, Судот утврди дека за државниот капитал е утврден посебен правен режим во однос на акциите и уделите кои Република Македонија односно органите на државната власт ги имаат во други правни лица - претпријатија и банки односно трговски друштва, чија цел е пос-тигнување на оптимални финансиски ефекти од приватизацијата на државниот капитал изразен во акциите и уделите преку негово групирање, окрупнување и продажба. Јавните установи опфатени со овој закон се буџетски корисници чие работење и финансирање е регули-ра-но со закон, па така и приходите и расходите од нивното работење се во рамки на буџетот на Република Македонија и се нормативно уредени.

Имајќи ги предвид изнесените уставни и законски одредби и поаѓајќи од наводите во иницијативата, Судот оцени дека за Законот за приватизација на државниот капитал од аспект на целта заради која бил донесен и предметот кој го уредува во целина, а посебно во

делот на уредувањето на државниот капитал содржан во јавните установи и другите правни лица, не може да се постави прашањето за несогласност со Уставот. Ова поради тоа што со оспорениот закон не се врши по сила на законот подржавување на капитал во туѓа сопственост, бидејќи самиот Закон го регулира исклучиво располагањето односно приватизацијата на веќе проценетото учество на државата и органите на државната власт во капиталот во претпријатијата и банките односно трговските друштва, определено како државен капитал според постапки спроведени во согласност со закони од разни области кои го определувале учеството на државата во капиталот на правните субјекти.

Воедно, според Судот неоснован е наводот во иницијативата дека со оспорениот закон се определувал државен капитал кај правни лица кои немале таков капитал па поради тоа законот бил неуставен, поради тоа што од анализата на Законот произлегува дека определувањето на капиталот не е предмет на уредување на оспорениот закон, а наспроти тоа треба да се има предвид и постоењето на законската можност за судска заштита на правните интереси на субјектите при фактичкото определување на капиталот во рамки на примената на законите. Судот, исто така, утврди дека оспорениот закон има уставен основ за негово донесување во членот 68 од Уставот, а според предметот кој го уредува не е во несогласност со одредбите од Уставот.

Согласно членот 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот оцени дека нема услови за донесување на решение за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија донесени односно преземени врз основа на оспорениот закон.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 202/2005)

11.

- Месечен пашален надоместок на членовите на Советот на општината (поведување на постапка)

- Monthly lump-sum remuneration for the members of the Council of the municipality (initiation of a procedure)

- Членовите на советот на општината имаат право на надоместок за присуство на седница и надоместок на патни и дневни трошоци а не на месечен пашален надоместок.

- The members of the council of the municipality are entitled to remuneration for the attendance at a session and remuneration for the travel and daily expenses, and not to monthly lump-sum remuneration.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 15 март 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за утврдување месечен пашал за членовите на Советот на општина Струга бр.07-4008/10 донесена од Советот на општината на седницата одржана на 27 декември 2005 година («Службен гласник на општина Струга» бр.37/2006).

2. СЕ ЗАПИРА извршувањето на поединечните акти или дејствија преземени врз основа на одлуката означена во точката 1 од ова решение.

3. Рамиз Мерко, градоначалник на општина Струга на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорената одлука не била во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија и членовите 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа.

Имено, Советот на општина Струга на седницата одржана на 27 декември 2005 година на предлог на Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања, ја донел оспорената одлука со која за членовите на Советот им се утврдувал месечен паушал во износ од 10.000,00 денари, а за претседателот на Советот во износ од 13.000,00 денари.

Во иницијативата понатаму се наведува дека градоначалникот на општината постапувајќи согласно членот 51 од Законот за локалната самоуправа, а имајќи го предвид фактот дека Одлуката не била во согласност со Уставот и Законот за локалната самоуправа, донел Решение бр.08-4193/1 од 30 декември 2005 година со кое го запрел објавувањето на Одлуката за утврдување на месечен паушал на членовите на Советот и ги образложил причините за запирањето и истото го доставил до Советот на општината за да го разгледа и одлучи по него.

Советот на општина Струга на седницата одржана на 16 февруари 2006 година го разгледал решението за запирање на објавувањето на оспорената одлука и донел Заклучок бр.07-796/15, со кој го отфрлил решението и ја потврдил одлуката за утврдување на месечен паушал на членовите на Советот.

Бидејќи Советот на општината на наведената седница ја потврдил оспорената одлука, подносителот на иницијативата - градоначалникот на Општината согласно членот 51 од Законот за локалната самоуправа ја објавил Одлуката со Заклучокот за објавување бр.08-914/2 и истовремено поднел иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука пред Уставниот суд на Република Македонија.

Подносителот на иницијативата наведува дека Советот исто така, има донесено Одлука за определување на висината на

надоместокот на членовите на Советот, комисиите, одборите и другите работни тела кои извршуваат работа за Советот на општината бр.07-1543/13 на седницата одржана на 26 декември 2002 година, која била во согласност со член 100 од Законот за локална самоуправа и истата се спроведувала од 1 јануари 2003 година до влегување во сила на оспорената одлука.

Во иницијативата се наведува дека во Буџетот на општина Струга за 2006 година нема посебна ставка со која се предвидувале и утврдувале месечни паушали за членовите на Советот на општина Струга, бидејќи според Одлуката за 27 членови на Советот по 10.000,00 денари месечно и 13.000,00 денари за претседателот на Советот месечно, за 2006 година би биле потребни околу 3.000.000,00 денари само за месечни паушали.

Поради изнесеното се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлуката и воедно се бара Судот да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземени врз основа на оспорената одлука.

4. Судот на седницата утврди дека со членот 1 од оспорената одлука се утврдува месечен паушал за членовите на Советот на општина Струга, и тоа: за членовите на Советот 10.000,00 денари месечно, а за претседателот на Советот 13.000,00 денари месечно.

Во член 2 од Одлуката е предвидено средствата за месечните паушали да се обезбедат и исплатуваат од Буџетот на општина Струга.

Согласно член 3 од Одлуката со влегувањето во сила на оваа одлука престанува да важи Одлуката за определување висината на надоместокот на членовите на Советот, комисиите, одборите и другите работни тела кои извршуваат работи за Советот на општината бр.07-1543/13 од 26.12.2002 година, а во членот 4 од одлуката е предвидено дека оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен гласник на општина Струга".

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 9 од Уставот, владеењето на правото и локалната самоуправа се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според Амандманот ЦВИИ точка 1 од Уставот со кој се заменува ставот 1 на членот 115 од Уставот на Република Македонија, во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Согласно член 31 од Законот за локалната самоуправа органи на општината се советот и градоначалникот.

Според член 32 од Законот, советот е претставнички орган на граѓаните кој одлучува во рамките на надлежностите на општината.

Во членот 45 од Законот е утврдено дека членовите на советот имаат право на надоместок за присуство на седници и надоместок на патните и дневните трошоци, во рамките утврдени со закон.

Во членот 50 од Законот се утврдени надлежностите на градоначалникот меѓу кои дека градоначалникот ја контролира законитоста на прописите на советот.

Согласно членот 51 став 1 од Законот, ако градоначалникот смета дека прописот на советот не е во согласност со Уставот и законите, должен е во рок од седум дена од денот на доставувањето со решение да го запре неговото објавување, со кое ќе ги образложи причините за запирањето.

Според ставот 2 од овој член, советот е должен, во рок од 15 дена од денот на објавувањето на решението од ставот 1 на овој член, да го разгледа решението и да одлучи по него.

Според ставот 3 од овој член, ако советот го потврди прописот, градоначалникот е должен да го објави и истовремено да поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот пропис пред Уставниот суд на Република Македонија.

Во ставот 4 од овој член од Законот е утврдено дека за иницијативата од ставот 3 на овој член градоначалникот е должен да го информира министерството надлежно за вршење на работите што се однесуваат на локалната самоуправа.

Со членот 100 од овој закон е предвидено дека до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон, членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Со оспорената одлука на Советот на општината се утврдува месечен паушал за членовите на советот по 10.000,00 денари, а за претседателот на Советот 13.000,00 денари.

Тргувајќи од содржината на цитираните законски одредби произлегува дека законодавецот определил право на членовите на советот да примаат надоместок за присуство на седница и овој надоместок го ограничува до 30% од просечната нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци и го задржува правото на советниците на надомест на патни и дневни трошоци кои, до донесувањето на посебен закон ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Според тоа, Законот за локалната самоуправа не предвидува право на советниците на месечен паушал за присуство на седници во фиксен износ, како што тоа право е определено со оспорената одлука.

Оттука, анализирајќи ја содржината на оспорената одлука во однос на член 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, Судот утврди дека членовите на советот имаат право на надоместок за присуство на седници, а не на месечен паушален надоместок, поради

што оспорената одлука не е во согласност со наведените законски одредби.

Од утврдената фактичка состојба произлегува дека градоначалникот на општината ја испочитувал постапката утврдена во членот 51 од Законот за локалната самоуправа и правилно постапил по однос на оспорената одлука и, ако се тргнува од позицијата на подносител на иницијатива оваа утврдена фактичка состојба не е релевантна за градење на правното мислење на Судот. Меѓутоа, бидејќи подносителот на иницијативата истовремено е и градоначалник на општината Судот утврдил дека сепак треба да се наведе фактот дека постапувањето на градоначалникот по однос на оспорената одлука е во рамките на неговите овластувања утврдени во членот 51 од Законот за локалната самоуправа.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Судот, согласно член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, наоѓајќи дека со извршувањето на поединечните акти или дејствија преземени врз основа на оспорената одлука, може да настанат тешко отстранливи последици, поради што и одлучи како во точката 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.33/2006)

12.

- Месечен пашален надоместок на членовите на Советот на општината

- Monthly lump-sum remuneration for the members of the Council of the municipality

- Членовите на советот на општината имаат право на надоместок за присуство на седница и надоместок на патни и дневни трошоци а не на месечен паушален надоместок.

- The members of the council of the municipality are entitled to remuneration for the attendance at a session and remuneration for the travel and daily expenses, and not to monthly lump-sum remuneration.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 10 мај 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ПОНИШТУВА Одлуката за утврдување месечен паушал за членовите на Советот на општина Струга бр.07-4008/10 донесена од Советот на општината на седницата одржана на 27 декември 2005 година ("Службен гласник на општина Струга" бр.37/2006).

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија што се донесени, односно преземени врз основа на одлуката означена во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

4. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијативата поднесена од Рамиз Мерко, градоначалник на општина Струга со Решение У.бр.33/2006 од 15 март 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот и со Законот за локалната самоуправа.

5. Судот на седницата утврди дека со членот 1 од оспорената одлука се утврдува месечен паушал за членовите на Советот на општина Струга, и тоа: за членовите на Советот 10.000,00 денари месечно, а за претседателот на Советот 13.000,00 денари месечно.

Во член 2 од Одлуката е предвидено средствата за месечните паушали да се обезбедат и исплатуваат од Буџетот на општина Струга.

Согласно член 3 од Одлуката со влегувањето во сила на оваа одлука престанува да важи Одлуката за определување висината на надоместокот на членовите на Советот, комисиите, одборите и другите работни тела кои извршуваат работи за Советот на општината бр.07-1543/13 од 26.12.2002 година, а во членот 4 од одлуката е предвидено дека оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен гласник на општина Струга".

6. Според член 8 став 1 алинеи 3 и 9 од Уставот, владеењето на правото и локалната самоуправа се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според Амандманот XVII точка 1 од Уставот со кој се заменува ставот 1 на членот 115 од Уставот на Република Македонија, во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Согласно член 31 од Законот за локалната самоуправа органи на општината се советот и градоначалникот.

Според член 32 од Законот, советот е претставнички орган на граѓаните кој одлучува во рамките на надлежностите на општината.

Во членот 45 од Законот е утврдено дека членовите на советот имаат право на надоместок за присуство на седници и надоместок на патните и дневните трошоци, во рамките утврдени со закон.

Во членот 50 од Законот се утврдени надлежностите на градоначалникот меѓу кои и дека градоначалникот ја контролира законитоста на прописите на советот.

Согласно членот 51 став 1 од Законот, ако градоначалникот смета дека прописот на советот не е во согласност со Уставот и законите, е должен во рок од седум дена од денот на доставувањето со решение да го запре неговото објавување, со кое ќе ги образложи причините за запирањето.

Според ставот 2 од овој член, советот е должен, во рок од 15 дена од денот на објавувањето на решението од ставот 1 на овој член, да го разгледа решението и да одлучи по него.

Според ставот 3 од овој член, ако советот го потврди прописот, градоначалникот е должен да го објави и истовремено да поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот пропис пред Уставниот суд на Република Македонија.

Во ставот 4 од овој член од Законот е утврдено дека за иницијативата од ставот 3 на овој член градоначалникот е должен да го информира министерството надлежно за вршење на работите што се однесуваат на локалната самоуправа.

Со членот 100 од овој закон е предвидено дека до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон, членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Со оспорената одлука на Советот на општината се утврдува месечен паушал за членовите на Советот по 10.000,00 денари, а за претседателот на Советот 13.000,00 денари.

Тргувајќи од содржината на цитираните законски одредби произлегува дека законодавецот определил право на членовите на советот да примаат надоместок за присуство на седница и овој надоместок го ограничува до 30% од просечната нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци и го задржува правото на советниците на надомест на патни и дневни трошоци кои, до донесувањето на посебен закон ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Според тоа, Законот за локалната самоуправа не предвидува право на советниците на месечен паушал за присуство на седници во фиксен износ, како што тоа е определено со оспорената одлука.

Оттука, анализирајќи ја содржината на оспорената одлука Судот утврди дека членовите на советот имаат право на надоместок за присуство на седници, а не на месечен паушален надоместок, поради што оспорената одлука не е во согласност со наведените одредби од Уставот и Законот за локалната самоуправа.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.33/2006)

13.

- Подзаконски акт донесен врз основа на законска одредба што престанала да важи (поведување на постапка)

*- Sublegal act adopted on the basis of a legal provision that ceased to be valid
(initiation of a procedure)*

- Подзаконски акт што има основ во законска одредба што престанала да важи е во спротивност со Уставот и не може да е во функција на разработка на законски одредби.

- A sublegal act which is based on a legal provision that ceased to be valid is in contradiction with the Constitution and may not be in the function of working out legal provisions.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 8 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот за содржина на образецот за издавање на наод, оцена и мислење за утврдување на потребата за помош и нега од друго лице, потребната медицинска и друга документација, начинот на остварување, критериумите за утврдување на висината и висината на износот на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице ("Службен весник на Република Македонија" бр. 88/2004).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 31 став 6 во делот: "начинот на остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, како и поблиску ги утврдува критериумите за утврдување на висината и висината на износот на ова право" од Законот за социјалната заштита ("Службен весник на Република Македонија" бр. 50/1997, 16/2000, 17/2003 и 65/2004).

3. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на дел од членот 31 став 6 од Законот за социјалната заштита, означен во точката 2 од ова решение.

Воедно, со иницијативата се оспорува и уставноста и законитоста на Правилникот означен во точката 1 од ова решение и тоа по однос на:

- називот на Правилникот во делот: "начинот на остварување, критериумите за утврдување на висината и висината на износот на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице";

- член 1 во делот: "начинот на остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, како и поблиску се утврдуваат критериумите за утврдување на висината и висината на износот на ова право.";

- член 2 во делот: "и овој правилник";
- член 8 и член 9.

По однос на оспорената законска одредба, подносителот на иницијативата наведува дека начинот на остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега на друго лице, како и критериумите за утврдување на висината и висината на износот на ова право можеле да се пропишуваат само со закон, но не и со правилник на министерот. Ваквото законско овластување немало уставна основа и отстапувало од владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Врз основа на изнесеното, подносителот на иницијативата смета дека со оспорениот дел на законската одредба се повредувале член 8 став 1 алинеа 3 и 4, член 34, член 35, член 51 и 96 од Уставот на Република Македонија.

По однос на делот на називот на Правилникот, делот на членовите 1 и 2 и членовите 8 и 9, подносителот на иницијативата наведува дека врз основа на изнесените аргументи за оспорениот дел од законската одредба автоматски произлегувало дека Правилникот во оспорените делови не бил во согласност со наведените уставни одредби и со членот 31 од Законот за социјалната заштита. Воедно

постоела и несогласност со член 55 став 1, член 56 став 1 и член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, бидејќи со актите што ги донесувал министер не можело за граѓаните и правните лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

4. Судот на седницата утврди дека во оспорениот член 31 став 6 од Законот за социјална заштита, ("Службен весник на Република Македонија" бр.50/1997, 16/2000, 17/2003 и 65/2004), било предвидено дека: "министерот ја пропишува содржината на обрасците за издавање на наодот, оцената и мислењето за утврдување на потребата за помош и нега од друго лице, потребната медицинска и друга документација која се приложува кон барањето за остварување на ова право, начинот на остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, како и поблиску ги утврдува критериумите за утврдување на висината и висината на износот на ова право".

Законската одредба се оспорува во делот: "начинот на остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, како и поблиску ги утврдува критериумите за утврдување на висината и висината на износот на ова право."

Судот на седницата, исто така утврди дека оспорениот правилник носи назив: Правилник за содржина на образецот за издавање на наод, оценка и мислење за утврдување на потребата за помош и нега од друго лице, потребната медицинска и друга документација, начинот на остварување, критериумите за утврдување на висината и висината на износот на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице. Називот се оспорува во делот: "начинот на остварување, критериумите за утврдување на висината и висината на износот на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице".

Правилникот е донесен врз основа на член 31 став 6 од Законот за социјална заштита.

Според член 1 од Правилникот, со овој правилник се пропишува содржината на образецот за издавање на наодот, оценката и мислењето за утврдување на потребата за помош и нега од друго лице, потребната медицинска и друга документација која се приложува кон барањето за остварување на ова право, начинот на остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, како и поблиску се утврдуваат критериумите за утврдување на

висината и висината на износот на ова право. Одредбата се оспорува во делот: "начинот на остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, како и поблиску се утврдуваат критериумите за утврдување на висината и висината на износот на ова право".

Според член 2 од Правилникот, врз основа на утврдената фактичка состојба од страна на надлежната комисија за издавање наод, оцена и мислење за потребата од помош и нега од друго лице (во натамошниот текст: комисијата), правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице се остварува согласно Законот за социјална заштита и овој правилник. Одредбата се оспорува во делот: "и овој правилник".

Според член 8 од Правилникот висината на износот на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице изнесува 26% од просечната месечно нето плата по работник во Република Македонија остварена во последните 3 месеци, за лицата со следните болести:

- недвижно лице – потполно,
- потполно слепо лице (со 99% намален вид),
- лице со церебрална или детска парализа и параплегија,
- лице заболено со дистрофија или сродни мускуларни или невромускуларни заболувања, во краен стадиум на болеста,
- лица со тешки и најтешки пречки во интелектуалниот развој над 26 годишна возраст и лица со ментална дитериорација кај хронични психози (шизофренија, манијачна депресивна психоза, параноја),
- лице со целосна одземеност на една страна од телото или одземеност на сите 4 екстремитети и
- лица со малигно заболување во терминалниот стадиум со метастази на внатрешните органи.

Според член 9 од Правилникот, висината на износот на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице изнесува 23% од просечната месечно нето плата по работник во Република Македонија, остварена во последните 3 месеци, за лицата со следните болести:

- лица со тешко нарушен вид (97%),
- во прв стадиум на болеста на лице заболено од дистрофија или сродни мускуларни или невромускуларни заболувања,

- лице со делумна одземеност на една страна од телото (како последица на крварење на мозокот) и
- стари лица над 70 годишна возраст со трауматски повреди, оперирани поставени со плочки, шипки поради пролонгирано санирање на истите поради возраста, заради што се неподвижни.

5. Според член 110 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Судот, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Во конкретниот случај иницијативата е поднесена на 13 септември 2005 година, меѓутоа подносителот на иницијативата немал предвид дека законската одредба што ја оспорува содржински и нумерички е изменета нешто повеќе од еден месец пред поднесувањето на иницијативата.

Имено, оспорената законска одредба во повеќе наврати претрпела изменувања и дополнувања. Последен пат одредбата е изменета со членот 13 од Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита ("Службен весник на Република Македонија" бр.62/2005), кој влезе во сила на 5 август 2005 година и има сосема друга содржина и нумерација од онаа што ја оспорува подносителот на иницијативата.

Поконкретно, според член 31 став 5 од Законот, што сега е во сила, министерот со акт го пропишува начинот на остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, потребната документација која се приложува кон барањето за остварување на ова право, поблиску ги определува условите за остварување на ова право, составот и начинот на работа на стручната комисија од ставот 1 на овој член, начинот на водење евиденција за издадени наоди и содржината на образецот за давање на наод, оцена и мислење за утврдување на потребата за помош и нега на друго лице.

Со оглед на тоа што Уставниот суд, според член 110 алинеја 1 од Уставот е надлежен да ја оценува уставноста на законите што се во правна важност, но не и да ја оценува уставноста на законите што престанале да важат, Судот, согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот одлучи како во точката 2 од ова Решение.

6. Според член 110 алинеа 2 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на другите прописи и колективни договори со Уставот и законите.

Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Во членот 91 алинеја 5 од Уставот на Република Македонија е утврдено дека Владата на Република Македонија донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002), министерот, меѓу другото, донесува правилници за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Според член 56 став 1 од овој закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и други прописи заради нивно извршување, а според член 61 став 1 од овој закон, со актите што ги донесува министерот не може за граѓаните и правните лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Во членот 31 став 6 од Законот за социјалната заштита ("Службен весник на Република Македонија" бр. 50/1997, 16/2000, 17/2003 и 65/2004), беше предвидено дека: "министерот ја пропишува содржината на обрасците за издавање на наодот, оцената и мислењето за утврдување на потребата за помош и нега од друго лице, потребната медицинска и друга документација која се приложува кон барањето за остварување на ова право, начинот на остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, како и поблиску ги утврдува критериумите за утврдување на висината и висината на износот на ова право".

Постапувајќи во рамките на овластувањата кои произлегувале од цитираната законска одредба министерот за труд и социјална политика го донел оспорениот правилник.

Во Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита ("Службен весник на Република Македонија" бр. 62/2005) одредба со ваква нумерација и содржина нема или поконкретно членот 31 од Законот повеќе нема став 6, ниту има содржина каква што се прикажува од подносителот на иницијативата.

Од изнесеното произлегува дека оспорените одредби од Правилникот се засноваат врз одредба од Законот која престанала да важи, односно која повеќе не е дел од правниот поредок на државата. Оттаму, во правниот поредок егзистира Правилник, кој претставува разработка на непостоечка законска одредба.

Поради ваквата состоја, не само оспорените делови од Правилникот, туку и Правилникот во целина може да се доведе под сомнение по однос на неговата согласност со владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, бидејќи во правниот поредок можат да егзистираат подзаконски акти кои имаат основ во важечка законска одредба, што овде не е случај.

Од наведените причини може да се постави прашање за согласност на оспорениот Правилник со останатите одредби од Уставот на кои се повикува подносителот на иницијативата.

Со оглед на тоа што министерот може да донесува правилници за извршување на законите само кога за тоа е овластен со закон со цел утврдување и разработување на одделни одредби на законите и други прописи заради нивно извршување, а имајќи ја предвид изнесената фактичка и правна состојба, според оцена на Судот оспорениот Правилник повеќе не може да има функција на акт што треба да служи за извршување и доработка на законска одредба.

Оттаму, по однос на Правилникот Судот изрази сомнение и по однос на неговата согласност со членот 31 став 5 од интегралниот текст на Законот и со членовите 55 став 1 и 56 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

7. Од натамошна анализа на одредбите од последната измена и дополнување на Законот, Судот утврди дополнителен аргумент по однос на доведување под сомнение на делови од Правилникот, како и Правилникот во целина по однос на неговата согласност со Уставот и Законот за социјалната заштита.

Имено, министерот за труд и социјална политика според важечкиот член 31 став 5 од Законот, повеќе нема овластување поблиску да ги утврдува критериумите за утврдување на висината и висината на износот на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, што го доведува под сомнение Правилникот и по однос на неговата согласност со наведената законска одредба.

Според сега важечката регулатива утврдувањето на износот на овој вид надоместок и критериумите од кои зависи неговата висина се определени во членот 12 од Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита ("Службен весник на Република Македонија" бр.62/2005) или поконкретно во член 30-а, член 30-б и член 30-в од интегралниот текст на Законот.

При состојба кога со последната измена и дополнување на Законот не е оставено овластување на министерот со подзаконски акт понатаму да ја разработи материјата за критериумите за утврдување на висината и висината на износот на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице и во Законот не е содржана одредба која би го уредила натамошното важење на до тогаш донесените подзаконски акти, вклучуваќи го и оспорениот Правилник, Судот оцени дека истиот и поради оваа причина повеќе не може да егзистира во правниот поредок.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 170/2005)

14.

- Подзаконски акт донесен врз основа на законска одредба што престанала да важи

- Sublegal act adopted on the basis of a legal provision that ceased to be valid

- Подзаконски акт што има основ во законска одредба што престанала да важи е во спротивност со Уставот и не може да е во функција на разработка на законски одредби.

- A sublegal act which is based on a legal provision that ceased to be valid is in contradiction with the Constitution and may not be in the function of working out legal provisions.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 29 март 2006 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВА Правилникот за содржина на образецот за издавање на наод, оцена и мислење за утврдување на потребата за помош и нега од друго лице, потребната медицинска и друга документација, начинот на остварување, критериумите за утврдување на висината и висината на износот на правото на паричен надоместок за по-мош и нега од друго лице ("Службен весник на Република Македонија" бр. 88/2004).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија, по повод

иницијатива на Стамен Филипов од Скопје со Решение У.бр.170/2005 од 8 февруари 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од оваа одлука, бидејќи основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот и Законот за социјалната заштита.

4. Судот на седницата утврди дека оспорениот правилник носи назив: Правилник за содржина на образецот за издавање на наод, оцена и мислење за утврдување на потребата за помош и нега од друго лице, потребната медицинска и друга документација, начинот на остварување, критериумите за утврдување на висината и висината на износот на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице. Називот на Правилникот се оспорува во делот: "начинот на остварување, критериумите за утврдување на висината и висината на износот на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице".

Правилникот е донесен врз основа на член 31 став 6 од Законот за социјална заштита.

Според член 1 од Правилникот, со овој правилник се пропишува содржината на образецот за издавање на наодот, оценката и мислењето за утврдување на потребата за помош и нега од друго лице, потребната медицинска и друга документација која се приложува кон барањето за остварување на ова право, начинот на остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, како и поблиску се утврдуваат критериумите за утврдување на висината и висината на износот на ова право. Одредбата се оспорува во делот: "начинот на остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, како и поблиску се утврдуваат критериумите за утврдување на висината и висината на износот на ова право".

Според член 2 од Правилникот, врз основа на утврдената фактичка состојба од страна на надлежната комисија за издавање наод, оцена и мислење за потребата од помош и нега од друго лице (во натамошниот текст: комисијата), правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице се остварува согласно Законот за социјална заштита и овој правилник. Одредбата се оспорува во делот: "и овој правилник".

Според член 8 од Правилникот, висината на износот на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице

изнесува 26% од просечната месечно нето плата по работник во Република Македонија остварена во последните 3 месеци, за лицата со следните болести:

- неподвижно лице – потполно,
- потполно слепо лице (со 99% намален вид),
- лице со церебрална или детска парализа и параплегија,
- лице заболено од дистрофија или сродни мускуларни или невромускуларни заболувања, во краен стадиум на болеста,
- лица со тешки и најтешки пречки во интелектуалниот развој над 26 годишна возраст и лица со ментална дитериорација кај хронични психози (шизофренија, манијачна депресивна психоза, параноја),
- лице со целосна одземеност на една страна од телото или одземеност на сите 4 екстремитети и
- лица со малигно заболување во терминалниот стадиум со метастази на внатрешните органи.

Според член 9 од Правилникот, висината на износот на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице изнесува 23% од просечната месечно нето плата по работник во Република Македонија, остварена во последните 3 месеци, за лицата со следните болести:

- лица со тешко нарушен вид (97%),
- во прв стадиум на болеста на лице заболено од дистрофија или сродни мускуларни или невромускуларни заболувања,
- лице со делумна одземеност на една страна од телото (како последица на крварење на мозокот) и
- стари лица над 70 годишна возраст со трауматски повреди, оперирани поставени со плочки, шипки поради пролонгирано санирање на истите поради возраста, поради што се неподвижни.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Во членот 91 алинеја 5 од Уставот на Република Македонија е утврдено дека Владата на Република Македонија донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според член 110 алинеа 2 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на другите прописи и колективни договори со Уставот и законите.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002), министерот, меѓу другото, донесува правилници за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Според член 56 став 1 од овој закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и други прописи заради нивно извршување, а според член 61 став 1 од овој закон, со актите што ги донесува министерот не може за граѓаните и правните лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Во членот 31 став 6 од Законот за социјалната заштита ("Службен весник на Република Македонија" бр.50/1997, 16/2000, 17/2003 и 65/2004), беше предвидено дека: "министерот ја пропишува содржината на обрасците за издавање на наодот, оцената и мислењето за утврдување на потребата за помош и нега од друго лице, потребната медицинска и друга документација која се приложува кон барањето за остварување на ова право, начинот на остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, како и поблиску ги утврдува критериумите за утврдување на висината и висината на износот на ова право".

Постапувајќи во рамките на овластувањата кои произлегувале од цитираната законска одредба министерот за труд и социјална политика го донел оспорениот правилник.

Во Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита ("Службен весник на Република Македонија" бр. 62/2005) одредба со ваква нумерација и содржина нема или поконкретно членот 31 од Законот повеќе нема став 6, ниту има содржина каква што се прикажува од подносителот на иницијативата.

Имено, според член 31 став 5 од интергралниот текст на Законот, министерот со акт го пропишува начинот на остварување на

правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, потребната документација која се приложува кон барањето за остварување на ова право, поблиску ги определува условите за остварување на ова право, составот и начинот на работа на стручната комисија од ставот 1 на овој член, начинот на водење евиденција за издадени наоди и содржината на образецот за давање на наод, оцена и мислење за утврдување на потребата за помош и нега од друго лице.

Од изнесеното произлегува дека оспорените одредби од Правилникот се засноваат врз одредба од Законот која престанала да важи, односно која повеќе не е дел од правниот поредок на државата. Оттаму, во правниот поредок егзистира Правилник кој претставува разработка на непостоечка законска одредба.

Судот смета дека не само оспорените делови од Правилникот, туку и Правилникот во целина не се во согласност со владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, бидејќи во правниот поредок може да егзистираат подзаконски акти што имаат основ во важечка законска одредба, што овде не е случај.

Од наведените причини произлегува и несогласноста на оспорениот Правилник со останатите одредби од Уставот на кои се повикува подносителот на иницијативата.

Со оглед на тоа што министерот може да донесува правилници за извршување на законите само кога за тоа е овластен со закон со цел утврдување и разработување на одделни одредби на законите и други прописи заради нивно извршување, а имајќи ја предвид изнесената фактичка и правна состојба, според оцена на Судот оспорениот Правилник повеќе не е во функција на акт за извршување и доработка на законска одредба.

Оттаму, според Судот, оспорените делови од Правилникот и Правилникот во целина не се во согласност и со членот 31 став 5 од интегралниот текст на Законот за социјалната заштита и со членовите 55 став 1 и 56 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

6. Од натамошна анализа на одредбите од последната измена и дополнување на Законот, Судот утврди постоење на дополнителен аргумент по однос на несогласноста на делови од

Правилникот, како и Правилникот во целина по однос одредбите од Уставот и Законот за социјалната заштита.

Имено, министерот за труд и социјална политика според важечкиот член 31 став 5 од Законот, повеќе нема овластување поблиску да ги утврдува критериумите за утврдување на висината и висината на износот на правото на паричен надоместок за помош и неџа од друго лице, од што произлегува дека Правилникот не е во согласност и со наведената законска одредба.

Според сега важечката регулатива утврдувањето на износот на овој вид надоместок и критериумите од кои зависи неговата висина се определени во членот 12 од Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита ("Службен весник на Република Македонија" бр.62/2005), односно во член 30-а, член 30-б и член 30-в од интегралниот текст на Законот.

При состојба кога со последната измена и дополнување на Законот не е оставено овластување на министерот со подзаконски акт понатаму да ја разработи материјата за критериумите за утврдување на висината и висината на износот на правото на паричен надоместок за помош и неџа од друго лице и во Законот не е содржана одредба која би го уредила натамошното важење на дотогаш донесените подзаконски акти, вклучуваќи го и оспорениот Правилник, Судот оцени дека истиот и поради оваа причина не може да егзистира во правниот поредок.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.170/2005)

15.

- **Акт на министерот во функција на операционали-
зација на Законот**

- *Act of the Minister in the function of operationalisation of the
Law*

- **Решението донесено од министерот за
внатрешни работи во кое се утврдени цените на
образците што се користат во Министерството за
внатрешни работи кои се издаваат на барање на
граѓаните и во кои се внесуваат одредени лични
податоци и изразуваат одреден статус на лицето
барател (лични карти, изводи, пасоши, уверенија
и друго) при што цената на секој од нив зависи
од цената постигната по спроведување на
постапка согласно Законот за јавни набавки, а не
од волјата на министерот е во насока на
операционализација на законот, поради што не
може да се постави прашањето за неговата
согласност со начелото на поделба на власта на
законодавна, извршна и судска.**

- *The Resolution adopted by the Minister of Internal Affairs
which defines the prices of the forms being used in the
Ministry of Internal Affairs that are issued upon the citizens'
request and in which certain personal data are entered and
express certain status of the requester (identity cards,
excerpts, passports, certificates, and others) whereby the
price of each of them depends on the price reached upon the
conduct of a procedure pursuant to the Law on Public
Procurements, and not on the will of the Minister is in the
direction of operationalisation of the law, as a result of which
its concordance with the principle of division of powers into
legislative, executive and judicial may not be questioned.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 2 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 5 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Решението за цените на обрасците што се употребуваат во Министерството за внатрешни работи ("Службен весник на Република Македонија" бр.30/1995, 28/1998, 97/2000 и 9/2004).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 74 став 1 точка 5 од Законот за внатрешни работи ("Службен весник на Република Македонија" бр.19/1995, 55/1997, 38/2002, 33/2003, 19/2004 и 51/2005).

3. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 74 став 1 точка 5 од Законот означен во точката 1 од ова решение и оценување на уставноста и законитоста на решението означено во точката 2 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорениот член од законот не бил во согласност со Уставот затоа што овластувањето на министерот со подзаконски акт да ги пропишува цените на обрасците што ги издава Министерството немало уставна основа и со тоа се отстапувало од темелните вредности на уставниот поредок како што се владеењето на правото и поделбата на власта на законодавна, извршна и судска утврдени во член 8 став 1 алинеите 3 и 4, а воедно се повредувале и членовите 33, 51, 91 алинеи 1 и 5 и член 96 од Уставот.

Оттука, според подносителот на иницијативата и оспореното решение не било во согласност со наведените уставни одредби како и со членовите 55 став 1 и 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, бидејќи со

актите кои ги донесува министерот за граѓаните и правните лица не можат да се утврдуваат права и обврски.

4. Судот на седницата утврди дека во членот 74 став 1 од Законот за внатрешни работи ("Службен весник на Република Македонија" бр.19/1995, 55/1997, 38/2002, 33/2003, 19/2004 и 51/2005) е предвидено дека се овластува министерот да донесува подзаконски прописи за:

- 1) вршење на работите на Министерството,
- 2) вршење на работите на Управата,
- 3) ознаките за обележување на граничниот појас на копно,
- 4) времето на траењето на облеката и посебната лична опрема на полицајците,
- 5) цените на обрасците што ги издава Министерството,
- 6) начинот на постапување со привремено одземени и пронајдени предмети,
- 7) работи и задачи кои е неопходно да се извршат за време на штрајк,
- 8) други прописи утврдени со закон.

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за внатрешни работи ("Службен весник на Република Македонија" бр.19/2004) кој подносителот на иницијативата го немал предвид при поднесување на иницијативата во членот 74 став 1 по точката 2 се додава нова точка 3 вршењето на работите на граничната полиција, а точките 3, 4, 5, 6, 7 и 8 стануваат точки 4, 5, 6, 7, 8 и 9 или поточно, оспорената точка 5 станува точка 6 на член 74 со иста содржина (цените на обрасците што ги издава Министерството).

Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективните договори со Уставот и со закон.

Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Со оглед на тоа што оспорената одредба од член 74 од Законот била предмет на оценување пред Уставниот суд на Република Македонија кој со Решение У.бр.229/1997 од 18 март 1998 година, одлучил да не поведе постапка за оценување на уставноста на член 74 од Законот за внатрешни работи, Судот утврди дека се

исполнети условите за отфрлање на иницијативата согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

5. Судот понатаму утврди дека врз основа на оспорената точка 5 на член 74 од Законот за внатрешни работи, министерот за внатрешни работи донел Решение за цените на обрасците што се употребуваат во Министерството за внатрешни работи ("Службен весник на Република Македонија" бр.30/1995, 28/1998, 97/2000 и 9/2004).

Во ова решение се определени цените на обрасците што се употребуваат во Министерството за внатрешни работи и тоа за: лична карта (100,00), возачка дозвола (250,00), дозвола за возач на трактор (250,00), возачка потврда (250,00), сообраќајна дозвола (200,00), изводи од матична книга на родените, венчаните, умреница, пасош, дипломатски пасош, службен пасош и други обрасци.

Во точка II од решението е наведено дека усогласувањето на цените на обрасците наведени во точката I на ова решение се врши во зависност од корекцијата на цените на производителите.

Понатаму, во решението од Министерот за внатрешни работи ("Службен весник на Република Македонија" бр.97/2000) е предвидено дека цените на одделни обрасци се зголемуваат за два пати ако по барање на граѓанинот се издаваат за еден ден од денот на поднесување освен ако се издаваат за лекување во странство, смрт или тешка болест во семејството.

Во Решението на Министерот за внатрешни работи ("Службен весник на Република Македонија" бр.9/2004) пак, се утврдени цени на: записник, скица и потврда за извршен увид на лице место, а на барање на физичко и правно лице.

Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002), министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и други прописи кога е за тоа овластен со закон.

Од изнесените уставни и законски одредби, произлегува дека Министерството за внатрешни работи е орган на државната управа, кој работите од својата надлежност ги извршува врз основа и во рамките на Уставот и законите. Во тој контекст, врз основа на Законот за организација и работа на органите на државната управа, министерот е овластен да донесува акти за извршување на законите.

При оценување на уставноста и законитоста на оспореното решение Судот ги имаше предвид целината и одделните одредби на Законот за јавните набавки.

Со овој закон се уредува начинот и постапката за вршење на јавните набавки, покрај другите и кај органите на државната власт и органите на единиците на локалната самоуправа (член 1).

Според член 10 од наведениот закон набавувачот започнува со постапка за јавна набавка само доколку има претходно планирано и обезбедно средства со буџет, финансиски план или со инвестициона програма.

Врз основа на утврдените извори за финансирање набавувачот донесува план за своите вкупни потреби за набавка во тековната година по видови на производи (стоки) услуги и работи со кој ја определува и динамиката на реализација на набавките и постапката за јавни набавки што ќе ја користи.

За потребите на јавна набавка лицето кое е овластено односно органот надлежен да одлучува за распределувањето и користењето на средствата на набавувачот донесува одлука во која се утврдува предметот (видот) и количината на набавката, износот и изворите на средствата потребни за реализација на набавката вклучувајќи ги и трошоците за даноци, царини и други јавни давачки. Начинот и постапката за извршување на набавката, критериумите за избор на најповолен понудувач и органот, односно овластеното лице за спроведување на постапката и потребата дали набавката ќе се врши со меѓународен тендер зависат од вредноста на набавката.

Во Законот за јавните набавки утврдени се и видовите и постапките на јавните набавки како и начелото на законитост, рационалност, ефикасност и транспарентност врз кои ќе се спроведуваат јавните набавки, а се со цел да се избере најповолен понудувач со прифатливи цени и добар квалитет на предметот на јавната набавка.

Тргувајќи од наведените уставни одредби, Законот за организација и работа на органите на државната управа како и Законот за јавни набавки наспрема содржината на оспореното решение со кое се утврдени цените на обрасците што се користат во Министерството за внатрешни работи Судот смета дека не се основани наводите во иницијативата дека со оспореното решение се доведуваат во прашање уставните одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата.

Ова пред се имајќи предвид дека обрасците што се користат во работата на Министерството за внатрешни работи, не се обични обрасци - формулари, туку обрасци кои се издаваат по барање на граѓаните и во кои се внесуваат одредени лични податоци на граѓаните и тие изразуваат одреден статус на лицето барател, тие се документи за идентификација, патни, јавни исправи и други видови на обрасци кои се во надлежност само на Министерството и истите мора да бидат изработени со определен квалитет по одредени стандарди и со одредени обележја.

Притоа, цената на секој од предвидените видови на обрасци зависи од цената што ќе биде постигната по спроведување на јавната набавка за секој од видовите на обрасците, па оттаму одредувањето на цената на секој поединечен образец не зависи од волјата на министерот, туку од постигнатата цена за одреден образец на јавната исправа или документ.

Со оглед на изнесеното Судот оцени дека оспореното решение во суштина е реализација, односно операционализација на Законот за внатрешни работи и Законот за јавни набавки, поради што не може да се постави прашањето за неговата согласност со уставните одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.229/2005)

16.

**- Издавање на лиценца за вршење на курирски услуги
(поведување на постапка)**

*- Issuing a licence for performing courier services
(initiation of a procedure)*

- Законот за поштенски услуги не предвидел критериуми врз основа на кои министерот за транспорт и врски ќе го донесе актот за определување на висината на надоместокот за издавање на лиценца за вршење на курирски услуги, па поради тоа ова законско овластување нема уставен основ и е во спротивност на уставното начело за поделба на власта на законодавна, извршна и судска.

Јавното претпријатие за поштенски сообраќај Македонска пошта (Основен поштенски оператор) го води своето материјално-финансиско работење според финансиските и сметководствените правила и стандарди за трговските друштва, согласно Законот за јавни претпријатија. Но врз основа на Законот за поштенски услуги има уште едно право, а тоа е одделно да води финансиски пресметки само за одделни работи односно за резервираните услуги во услови на конкуренција, како и за курирските услуги кое ќе го пропише министерот за транспорт и врски. Тоа значи за курирските услуги кои ги вршат други поштенски оператори не се однесува актот на министерот. Овластувањето на

министерот се однесува само за конкретното работење на Јавното претпријатие и само во услови на конкуренција, за да ја извршува успешно дејноста од јавен интерес како Основен поштенски оператор на територија на Републиката. Со ова законско овластување не се повредуваат уставните вредности, туку напротив се остваруваат целите на оваа дејност од јавен интерес.

Законското овластување на министерот за транспорт и врски, на предлог на Основниот поштенски оператор, поблиску да ги утврди општите услови за вршење на поштенските услуги, Номенклатурата на поштенските услуги и подрачјата на единиците на мрежата на Основниот поштенски оператор за вршење на универзалната поштенска услуга, не е во спротивност со Уставот.

- The Law on Postal Services has not envisaged criteria on the basis of which the Minister for Transportation and Communications will adopt the act for the determination of the amount of the remuneration for the issuance of a licence for performing courier services. Therefore, this legal authorisation has no constitutional ground and is in contradiction with the constitutional principle of the division of powers into legislative, executive and judicial.

The public enterprise for postal traffic "Macedonian Post Office" (Basic Postal Operator) conducts its material and financial work according to the financial and accounting rules and standards for trade companies, pursuant to the Law on Public Enterprises. However, on the basis of the Law on Postal Services it has one more right - to separately make financial statements of accounts only about separate matters, that is, about the reserved services in conditions of competition, as well as about the courier services, which will be prescribed by the Minister of Transportation and Communications. That means that the act of the Minister does not apply to the courier services that are carried out by other postal operators. The authorisation of the Minister refers only to the specific work of the public enterprise and only in conditions of competition, so that it will carry out successfully the activity of public interest as the Basic Postal Operator on the territory of the Republic. This legal authorisation does not

violate the constitutional values, on the contrary - the purposes of this activity of public interest are realised with it.

The legal authorisation of the Minister of Transportation and Communications, upon the proposal of the Basic Postal Operator, to more specifically define the general conditions for the performance of postal services, the Nomenclature of postal services and the areas of the units of the network of the Basic Postal Operator for the performance of the universal postal service, is not in contradiction with the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 12 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 13 став 4 од Законот за поштенски услуги ("Службен весник на Република Македонија" бр.55/2002).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 11 и член 17 став 4 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точките 1 и 2 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, овластувањата на министерот за транспорт и врски пропишани со оспорените законски одредби немале уставна основа. Ова поради тоа што министерот, врз основа на наведените овластувања, имал право да регулира права и обврски кои можеле да се утврдуваат само со закон, а не со подзаконски акт. Покрај тоа, овластувањата во оспорените одредби од Законот не биле во функција на извршување на одредби од закон, туку истите значеле арбитражност. Со оглед на тоа што со оспорените одредби од Законот, се овозможувало орган на извршната власт да

уредува прашања од законодавната власт, одредбите биле во несогласност со повеќе одредби од Уставот, и тоа со: член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 33, член 51, член 68 став 1 алинеја 2 и 3, член 91 алинеја 1 и 5 и член 96.

4. Судот на седницата утврди дека според членот 11 од Законот за поштенски услуги, министерот за транспорт и врски може за Основен поштенски оператор (ОПО) да пропише посебен начин за одделно водење на финансиските пресметки за резервираните услуги во услови на конкуренција, како и за курирските услуги.

Со членот 13 став 1 и 2 од овој закон е определено дека курирски услуги можат да вршат домашни и странски правни и физички лица како поштенски оператори, врз основа на лиценца, а лиценцата ја издава министерот за транспорт и врски.

Според ставот 3 на овој член од Законот, за издадената лиценца за вршење на курирски услуги се наплатува надоместок. Средствата од надоместокот се приход на Министерството за транспорт и врски и се користат за развој на поштенската инфраструктура на ОПО, како обезбедувач на универзалната поштенска услуга.

Со оспорената одредба од ставот 4 е определено дека висината на надоместокот од ставот 3 на овој член со акт ја утврдува министерот за транспорт и врски.

Судот, исто така, утврди дека според членот 17 став 1 од Законот за поштенски услуги, за регулирање на работите за вршење и обезбедување на поштенските услуги утврдени со овој закон е надлежно Министерството за транспорт и врски.

Со оспорениот став 4 на овој член од Законот е утврдено дека министерот за транспорт и врски на предлог на ОПО, поблиску ги утврдува општите услови за вршењето на поштенските услуги, Номенклатурата на поштенските услуги, како и подрачјата на единиците на мрежата на ОПО за вршење на универзалната поштенска услуга.

5. Според членот 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Законот за поштенските услуги во членот 1 определил дека предмет на негово уредување се условите и начинот на вршење на поштенските услуги во внатрешниот и меѓународниот поштенски сообраќај, на обезбедувањето пристап на секој корисник до универзална поштенска услуга на целата територија на Република Македонија, на воведувањето на конкуренција во вршењето на поштенските услуги, меѓусебните односи на корисниците и давателите на поштенските услуги, на издавањето на поштенски марки и поштенски вредносници, како и други прашања во врска со поштенските услуги.

Како цели на овој закон се определени потребата да се обезбеди вршењето на ефикасни и навремени поштенски услуги за прием, сортирање, пренос и достава на поштенски пратки, парични средства и стоки, како на територијата на Република Македонија, така и надвор од нејзините граници, да се заштитат интересите на корисниците на поштенските услуги и да се обезбеди доверливост на поштенските пратки, да се овозможи конкуренција во областа на поштенските услуги земајќи ја предвид потребата за обезбедување на финансиската рамнотежа на ОПО со цел да го обезбеди извршувањето на универзалната поштенска услуга која опфаќа минимален обем на услуги со утврден квалитет по достапни цени за сите корисници на целата територија на Република Македонија.

Имено, Јавното претпријатие за поштенски сообраќај Македонска пошта ги врши работите како основен поштенски оператор (ОПО), ова согласно членот 66 од Законот.

Во целите на Законот е определено и обезбедување на унапредувањето на поштенска инфраструктура на целата територија на Република Македонија за поквалитетно вршење на поштенските услуги; обезбедување на извршување на универзалната поштенска услуга која се состои од резервирани и нерезервирани поштенски услуги при што резервираните поштенски услуги може да ги обезбедува само ОПО; потоа да овозможи поштенските тарифи да бидат објективни, транспарентни и недискриминаторски и да обезбеди пренесување на поштенски пратки и преку курирски услуги.

Според членот 3, вршењето на поштенските услуги и издавањето на поштенските марки и поштенските вредносници се работи од јавен интерес.

Поаѓајќи од овие цели, со членот 5 од Законот се пропишани видовите на поштенски услуги и тоа универзалната поштенска услуга (резервирани и нерезервирани поштенски услуги) и други поштенски услуги кои не се во рамките на универзалната поштенска услуга.

Во Законот е определено дека универзалната поштенска услуга вклучува прием, сортирање, пренос и достава на поштенски пратки до 2 кг. и на пакети до 31,5 кг. Во универзалната поштенска услуга не спаѓаат курирските услуги и услугите на размена на документи.

Со оспорената одредба од ставот 4 на членот 13 од Законот, се овластува министерот за транспорт и врски со свој акт да ја утврди висината на надоместокот за издавање на лиценци на домашни и странски физички и правни лица како поштенски оператори за да вршат курирски услуги.

Од анализата на оваа оспорена одредба во контекст и на другите одредби од Законот за поштенски услуги, произлегува дека законодавецот предвидел, во случајов, овластување за министерот за транспорт и врски да ја определува висината на надоместокот за наведената лиценца, меѓутоа во Законот недостасуваат критериуми врз основа на кои надлежниот министер би ја определувал висината на овој надоместок.

Со оставената можност, без конкретна законска рамка да се определува висината на надоместокот за лиценца, се остава простор за мешање на извршната власт во законодавната власт, кои во системот на поделбата на власта се јасно разграничени со Уставот. Воедно, ваквиот недостаток на оспорената одредба остава можност за арбитрност и нееднаков третман на лицата под објективизирани и еднакви услови да го остваруваат правото на лиценца.

Оттука, Судот оцени дека овластувањето кое произлегува од оспорената одредба нема уставна основа со оглед на тоа што Законот за поштенски услуги не содржи параметри за утврдување на висината на надоместокот, поради што основано се постави

прашањето за согласноста на оспорената одредба од ставот 4 на членот 13 од Законот со принципот за поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија согласно членот 8 став 1 алинеја 4 од Уставот. Конечно, даденото законско овластување на надлежниот министер со свој акт да ја утврдува висината на надоместокот без постоење на законска рамка, не претставува подзаконски акт на министерот за разработка на законска одредба заради нејзино извршување, како што предвидува членот 56 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002), туку води кон тоа со акт на министерот да се утврдуваат права и обврски за граѓаните, кои можат да се утврдуваат единствено со закон.

6. Врз основа на уставносудската анализа на одредбите од Законот за поштенски услуги, Судот, исто така, утврди дека во вториот дел од Законот, кој се однесува на "условите и начинот на вршење на универзална поштенска услуга", во членот 7 е определено дека универзалната поштенска услуга ја врши ОПО и со Законот се определени условите под кои ОПО истите ги врши (достапност на услугата под еднакви услови до сите корисници на територија на Република Македонија; понуда на поштенската услуга без било каква форма на дискриминација; доверливост и сигурност на поштенските пратки; поштенската услуга да е непрекината освен поради елементарни природни непогоди, епидемии или слично; поштенската услуга да се развива во согласност со техничките и финансиските можности на ОПО и да биде во функција на потребите на корисниците).

Според членот 9 став 1 од Законот, во рамките на универзалната поштенска услуга единствено ОПО врши резервирани поштенски услуги (кои опфаќаат прием, сортирање, пренос и достава на поштенски пратки, вклучувајќи ја и дирекната пошта, како во домашниот така и во меѓународниот поштенски сообраќај, под услов овие пратки да тежат до 350 грама).

Во ставот 2 од овој член од Законот, е определено дека резервирани поштенски услуги врши единствено ОПО заради обезбедување на финансиски средства за вршење на универзалната поштенска услуга на целата територија на Република Македонија вклучувајќи и населени места каде што тоа е економски неисплатливо како и заради изградба, одржување и унапредување на јавната поштенска мрежа. Јавната поштенска мрежа ја користи ОПО, а

доколку ја користат и други поштенски оператори, истите се должни да плаќаат надоместок за покривање на трошоците за користење на мрежата. Според ставот 3, нерезервираните поштенски услуги во рамките на универзалната поштенска услуга покрај ОПО можат да вршат и други поштенски оператори под услови и начин утврдени со овој закон.

Со членот 10 став 1 од Законот, е определено дека на тарифите што ги предлага ОПО за вршење на резервираните поштенски услуги во рамките на универзалната поштенска услуга, согласност дава Владата на Република Македонија.

Според оспорениот член 11 од Законот, министерот за транспорт и врски може за ОПО да пропише посебен начин за одделно водење на финансиските пресметки за резервираните услуги во услови на конкуренција, како и за курирските услуги.

Од изнесените законски одредби произлегува дека поштенските услуги ги вршат поштенски оператори, меѓутоа само универзалните поштенски услуги во делот на резервираните поштенски услуги се исклучиво во надлежност на вршење на ОПО – а тоа е Јавното претпријатие за поштенски сообраќај Македонска пошта, кое е сопственост на Републиката.

Владата на Република Македонија има донесено Одлука за делење на Јавното претпријатие за ПТТ сообраќај "Македонија" – Скопје на Јавно претпријатие за поштенски сообраќај "Македонски пошти" и на Јавно претпријатие за телекомуникации "Македонски телекомуникации", објавена во "Службен весник на Република Македонија" бр.72/1996.

Со Законот за јавни претпријатија ("Службен весник на Република Македонија" бр.38/1996, 6/2002 и 10/2003) општо е уредена материјата на вршењето на стопански дејности од јавен интерес преку јавни претпријатија, нивното основање, организација и други статусни прашања.

Според членот 1 од овој Закон, јавни претпријатија се основаат заради вршење на стопански дејности од јавен интерес кои претставуваат дејности кои се незаменлив услов за живот и работа на граѓаните, за работа на правните лица и на државните органи.

Според членот 3 од овој Закон, јавни претпријатија во име на Република Македонија основа Владата на Република Македонија, и тие се во сопственост на Републиката.

Со оглед на тоа што Јавното претпријатие за поштенски сообраќај Македонска пошта (ОПО) е на Републиката и е основано од Владата на Република Македонија, согласно членот 49 од Законот за јавни претпријатија тоа е должно во однос на организацијата и работењето да е во согласност со одредбите од тој закон.

Во овој контекст, поаѓајќи од фактот дека Јавното претпријатие за поштенски сообраќај Македонска пошта (ОПО) стопанисува со имот на Републиката, а Владата на Република Македонија има статус на негов основач, произлегува дека ова Јавно претпријатие согласно членот 11 од Законот за јавни претпријатија е условено да прибавува согласност од Владата при донесувањето на актите определени во овој член.

Со одредбата од членот 7 на овој закон воедно е предвидено дека јавното претпријатие го води своето материјално-финансиско работење според финансиските и сметководствените правила и стандарди за трговските друштва.

Значи, со Законот за јавни претпријатија се утврдени статусните прашања на јавните претпријатија, а со Законот за поштенски услуги утврден е режимот на вршењето на поштенските услуги, според кој како Основен поштенски оператор се определува јавно претпријатие во сопственост на Републиката.

Оттука, според Судот наспроти обврската која произлегува од Законот за јавни претпријатија за конкретното Јавно претпријатие за поштенски сообраќај "Македонска пошта", да го води своето материјално-финансиско работење според финансиските и сметководствените правила и стандарди за трговските друштва, дадено е уште едно, ново право сега како на Основен поштенски оператор (ОПО) на ова Јавно претпријатие со членот 11 од Законот за поштенски услуги. Имено, тоа може и одделно да води финансиски пресметки само за одделни работи односно за резервираните услуги во услови на конкуренција, како и за курирските услуги, кое ќе го пропише министерот за транспорт и врски.

Одредбата од членот 11 од Законот за поштенски услуги се однесува само за ОПО. Тоа значи за курирските услуги кои ги

вршат други поштенски оператори не се однесува актот на министерот.

Оспорената одредба од членот 11 од овој закон, според својата содржина дава овластување со акт на министерот да може само во услови на конкуренција да се пропише предметната работа, односно начинот за одделно водење на финансиските пресметки за одделни услуги во ОПО.

Поаѓајќи од целите на Законот и правото на законодавецот да го регулира начинот на обезбедувањето и остварувањето на тие цели во вршењето на дејноста од јавен интерес, произлегува и овластувањето на органот на извршната власт, односно на министерот во оспорената одредба од членот 11 од Законот, со што според Судот не се нарушува системот на финансиското водење на работите, туку се овозможува во посебни услови (конкуренција) да се прецизира од овој аспект работењето на Основниот поштенски оператор, и да се овозможи и одделно водење на финансиските пресметки во овој основен поштенски оператор. Со оглед на тоа што со ваквата законска определба со ништо не се повредуваат определбите во Уставот на кои се повикува подносителот во иницијативата, а од друга страна пак Уставниот суд не ја оценува целисходноста на законското решение, Судот утврди дека иницијативата во однос на оспорениот член 11 од Законот е неоснована, па поради тоа не може да се доведе во прашање уставноста на одредбата.

7. Понатаму со оспорената одредба од ставот 4 на членот 17 од Законот, се дава овластување на министерот за транспорт и врски, на предлог на ОПО, поблиску да ги утврди општите услови за вршењето на поштенските услуги, Номенклатурата на поштенските услуги, и подрачјата на единиците на мрежата на ОПО за вршење на универзалната поштенска услуга.

Оваа одредба е содржана во третиот дел од Законот, кој гласи "Надлежен орган за регулирање на работите во областа на поштенските услуги".

Таа претставува законско овластување на министерот за транспорт и врски да донесе подзаконски акт со кој на предлог на ОПО, поблиску ќе ги уреди односно ќе го операционализира вршењето на поштенските услуги во однос на општите услови за нивно остварување и номенклатурата како и подрачната мрежа на ОПО за вршење на универзалната поштенска услуга.

Во одредбите од шестиот дел од Законот (од член 29 до член 61), кој гласи "Вршење на поштенски услуги" се определени: условите за вршење на поштенски услуги; изборот на поштенски услуги; тајноста и квалитетната достава на поштенските пратки; забранета содржина на поштенските пратки; одговорноста на испраќач; плаќање на поштенски услуги; доставата, потврдувањето на прием и враќањето на поштенските пратки; правото на испраќачот да располага со поштенски пратки; обврска за поставување на поштенски сандачиња од страна на ОПО; обврска за поставување на поштенски сандачиња од страна на корисниците на поштенските услуги; неврачливи поштенски пратки; неоштетени поштенски пратки; рекламации; одговорност на поштенските оператори; одговорност на поштенските оператори за книжена поштенска пратка со откупнина; висина на надоместокот за настанатата штета; најдена поштенска пратка; застареност на побарувања; надзорот и инспекцискиот надзор.

Судот оцени дека за овие прашања заради операционализиција на вршењето на поштенските услуги според законската рамка определена во овие законски одредби, како и заради обезбедување на достапност на поштенските услуги на целата територија на Република Македонија што воедно е една од целите на уредување на материјата на овој закон, предвидено е овластувањето во оспорената одредба од ставот 4 на членот 17 врз основа на кое министерот може поблиску да ги уреди општите услови и номенклатурата на поштенските услуги како и подрачната мрежа на ОПО за вршење на универзалната поштенска услуга.

Имено, со оспорената одредба од ставот 4 на членот 17 од Законот не се дава овластување на министерот да утврдува права и обврски кои единствено можат да се утврдуваат со закон на што се однесуваат наводите во иницијативата со кои одредбата се оспорува како неуставна, туку овластувањето се однесува на министерот со подзаконски акт поблиску да ги уреди и разработи одредбите од Законот со кои се утврдени правата и обврските за граѓаните и правните лица со цел да се операционализира вршењето на поштенските услуги.

Оттука, Судот оцени дека не може за оспорената законска одредба на членот 17 став 4 основано да се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот.

8. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.172/2005)

17.

- Издавање на лиценца за вршење на курирски услуги

- Issuing a licence for performing courier services

- Законот за поштенски услуги не предвидел критериуми врз основа на кои министерот за транспорт и врски ќе го донесе актот за определување на висината на надоместокот за издавање на лиценца за вршење на курирски услуги, па поради тоа ова законско овластување нема уставен основ и е во спротивност на уставното начело за поделба на власта на законодавна, извршна и судска.

Јавното претпријатие за поштенски сообраќај Македонска пошта (Основен поштенски оператор) го води своето материјално-финансиско работење според финансиските и сметководствените правила и стандарди за трговските друштва, согласно Законот за јавни претпријатија. Но врз основа на Законот за поштенски услуги има уште едно право, а тоа е одделно да води финансиски пресметки само за одделни работи односно за резервираните услуги во услови на конкуренција, како и за курирските услуги кое ќе го пропише министерот за транспорт и врски. Тоа значи за курирските услуги кои ги вршат други поштенски оператори не се однесува актот на министерот.

Овластувањето на министерот се однесува само за конкретното работење на Јавното претпријатие и само во услови на конкуренција, за да ја извршува успешно дејноста од јавен интерес како Основен поштенски оператор на територија на Републиката. Со ова законско овластување не се повредуваат уставните вредности, туку напротив се остваруваат целите на оваа дејност од јавен интерес.

Законското овластување на министерот за транспорт и врски, на предлог на Основниот поштенски оператор, поблиску да ги утврди општите услови за вршење на поштенските услуги, Номенклатурата на поштенските услуги и подрачјата на единиците на мрежата на Основниот поштенски оператор за вршење на универзалната поштенска услуга, не е во спротивност со Уставот.

- The Law on Postal Services has not envisaged criteria on the basis of which the Minister for Transportation and Communications will adopt the act for the determination of the amount of the remuneration for the issuance of a licence for performing courier services. Therefore, this legal authorisation has no constitutional ground and is in contradiction with the constitutional principle of the division of powers into legislative, executive and judicial.

The public enterprise for postal traffic "Macedonian Post Office" (Basic Postal Operator) conducts its material and financial work according to the financial and accounting rules and standards for trade companies, pursuant to the Law on Public Enterprises. However, on the basis of the Law on postal Services it has one more right - to separately make financial statements of accounts only about separate matters, that is, about the reserved services in conditions of competition, as well as about the courier services, which will be prescribed by the Minister of Transportation and Communications. That means that the act of the Minister does not apply to the courier services that are carried out by other postal operators. The authorisation of the Minister refers only to the specific work of the public enterprise and only in conditions of competition, so that it will carry out successfully the activity of public interest as the Basic Postal Operator on the territory of the Republic. This legal authorisation does not violate the constitutional

values, on the contrary - the purposes of this activity of public interest are realised with it.

The legal authorisation of the Minister of Transportation and Communications, upon the proposal of the Basic Postal Operator, to more specifically define the general conditions for the performance of postal services, the Nomenclature of postal services and the areas of the units of the network of the Basic Postal Operator for the performance of the universal postal service, is not in contradiction with the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 24 мај 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 13 став 4 од Законот за поштенски услуги ("Службен весник на Република Македонија" бр.55/2002).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипов од Скопје, со Решение У.бр.172/2005 од 12 април 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на член 13 став 4 од Законот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека со членот 13 став 1 и 2 од овој закон е определено дека курирски услуги можат да вршат домашни и странски правни и физички лица како поштенски оператори, врз основа на лиценца, а лиценцата ја издава министерот за транспорт и врски.

Според ставот 3 на овој член од Законот, за издадената лиценца за вршење на курирски услуги се наплатува надоместок. Средствата од надоместокот се приход на Министерството за транспорт и врски и се користат за развој на поштенската

инфраструктура на основен поштенски оператор, како обезбедувач на универзалната поштенска услуга.

Со оспорената одредба од ставот 4 е определено дека висината на надоместокот од ставот 3 на овој член со акт ја утврдува министерот за транспорт и врски.

5. Според членот 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Законот за поштенските услуги во членот 1 определил дека предмет на негово уредување се условите и начинот на вршење на поштенските услуги во внатрешниот и меѓународниот поштенски сообраќај, на обезбедувањето пристап на секој корисник до универзална поштенска услуга на целата територија на Република Македонија, на воведувањето на конкуренција во вршењето на поштенските услуги, меѓусебните односи на корисниците и давателите на поштенските услуги, на издавањето на поштенски марки и поштенски вредносници, како и други прашања во врска со поштенските услуги.

Како цели на овој закон се определени потребата да се обезбеди вршењето на ефикасни и навремени поштенски услуги за прием, сортирање, пренос и достава на поштенски пратки, парични средства и стоки, како на територијата на Република Македонија, така и надвор од нејзините граници, да се заштитат интересите на корисниците на поштенските услуги и да се обезбеди доверливост на поштенските пратки, да се овозможи конкуренција во областа на поштенските услуги земајќи ја предвид потребата за обезбедување на финансиската рамнотежа на основен поштенски оператор со цел да го обезбеди извршувањето на универзалната поштенска услуга која опфаќа минимален обем на услуги со утврден квалитет по достапни цени за сите корисници на целата територија на Република Македонија.

Имено, Јавното претпријатие за поштенски сообраќај Македонска пошта ги врши работите како основен поштенски оператор (ОПО), ова согласно членот 66 од Законот.

Во целите на Законот е определено и обезбедување на унапредувањето на поштенска инфраструктура на целата територија на Република Македонија за поквалитетно вршење на поштенските услуги; обезбедување на извршување на универзалната поштенска услуга која се состои од резервирани и нерезервирани поштенски услуги при што резервираните поштенски услуги може да ги обезбедува само основен поштенски оператор; потоа да овозможи поштенските тарифи да бидат објективни, транспарентни и недискриминаторски и да обезбеди пренесување на поштенски пратки и преку курирски услуги.

Според членот 3, вршењето на поштенските услуги и издавањето на поштенските марки и поштенските вредносници се работи од јавен интерес.

Поаѓајќи од овие цели, со членот 5 од Законот се пропишани видовите на поштенски услуги и тоа универзалната поштенска услуга (резервирани и нерезервирани поштенски услуги) и други поштенски услуги кои не се во рамките на универзалната поштенска услуга.

Во Законот е определено дека универзалната поштенска услуга вклучува прием, сортирање, пренос и достава на поштенски пратки до 2 кг. и на пакети до 31,5 кг. Во универзалната поштенска услуга не спаѓаат курирските услуги и услугите на размена на документи.

Со оспорената одредба од ставот 4 на членот 13 од Законот, се овластува министерот за транспорт и врски со свој акт да ја утврди висината на надоместокот за издавање на лиценци на домашни и странски физички и правни лица како поштенски оператори за да вршат курирски услуги.

Од анализата на оваа оспорена одредба во контекст и на другите одредби од Законот за поштенски услуги, произлегува дека законодавецот предвидел, во случајов, овластување за министерот за транспорт и врски да ја определува висината на надоместокот за наведената лиценца, меѓутоа во Законот недостасуваат критериуми

врз основа на кои надлежниот министер би ја определувал висината на овој надоместок.

Според Судот со оставената можност, без конкретна законска рамка да се определува висината на надоместокот за лиценца, се остава простор за мешање на извршната власт во законодавната власт, кои во системот на поделбата на власта се јасно разграничени со Уставот. Воедно, ваквиот недостаток на оспорената одредба остава можност за арбитрерност и нееднаков третман на лицата под објективизирани и еднакви услови да го остваруваат правото на лиценца.

Оттука, Судот утврди дека овластувањето кое произлегува од оспорената одредба нема уставна основа со оглед на тоа што Законот за поштенски услуги не содржи параметри за утврдување на висината на надоместокот, поради што оспорената одредба од ставот 4 на членот 13 од Законот не е во согласност со принципот за поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија според членот 8 став 1 алинеја 4 од Уставот. Имено, актот што министерот го донесува врз основа на даденото законско овластување да ја утврдува висината на надоместокот без постоење на законска рамка, не претставува подзаконски акт на министерот за разработка на законска одредба заради нејзино извршување, како што предвидува членот 56 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002), туку води кон тоа со акт на министерот да се утврдуваат права и обврски за граѓаните, кои можат да се утврдуваат единствено со закон.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.172/2005)

18.

- Овластување на Министерството за финансии да издава налог за блокада на средства за обезбедување наплата на пристигнати, а ненаплатени побарувања кои му се пренесени со закон (поведување на постапка)

- *Authorisation of the Ministry of Finances to issue an order for blocking funds for securing payment of due and unpaid debts that have been transferred to it by law (initiation of a procedure)*

- Законското решение според кое Министерството за финансии се овластува да издава налог за блокада на средства за обезбедување наплата на пристигнати, а ненаплатени побарувања кои му се пренесени со закон, не е во согласност со принципот на владеењето на правото, ниту со уставната определба за еднаква правна положба на субјектите на пазарот.

- *The legal solution under which the Ministry of Finances is authorised to issue an order for blocking funds for securing payment of due and unpaid debts which have been transferred to it by law, is not in accordance with the principle of the rule of law, nor with the constitutional determination for equal legal position of the subjects on the market.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 27 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 14 јуни 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 1 во делот кој се однесува на налогот за блокада на средствата

и член 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за платниот промет („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/2006).

2. СЕ ЗАПИРА извршувањето на поединечните акти или дејствија што се донесени, односно преземени врз основа на членовите од Законот означени во точката 1 од ова решение.

3. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Панче Нефтенев од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорените законски одредби биле повредени повеќе уставни одредби и тоа: член 8 став 1 алинеи 3 и 4, член 51, член 55 став 1 и 2, како и Амандман XXV на Уставот.

Како причини, односно аргументи за повреда на наведените уставни одредби во иницијативата се наведува дека со оспорените законски одредби Министерството за финансии, а со тоа и самата држава како посебен правен субјект била ставена во привилегирана положба во однос на другите субјекти, затоа што со овие одредби се овозможувало само со издавање на налог за блокада, без водење претходна постапка за докажување на основаноста и утврдување на висината, Министерството за финансии во име на државата да го наплати своето побарување. На овој начин останатите учесници во платниот промет се доведувале во нерамноправна положба, со што се повредувал принципот на владеењето на правото, како и уставната определба за еднаква правна положба на субјектите на пазарот.

Притоа во иницијативата се наведува дека Уставниот суд на Република Македонија со Одлука У.бр.204/2005 од 1 февруари 2006 година, објавена во „Службен весник на Република Македонија“ бр.16/2006 ги укинал, меѓу другите, член 17-а и член 2 алинеја 11 од Законот за платниот промет што важеле во моментот на донесувањето на оваа одлука. Исто така се наведува дека со оспорените законски решенија кои биле донесени по донесувањето на означената одлука на Судот, практично се суспендирале и не се

почитувале одлуките на Судот, затоа што со овие одредби повторно се воспоставувал истиот режим на наплатување на побарувањата на Министерството за финансии кој со одлуката бил укинат. За подносителот на иницијативата индикативен е и фактот што измената на оспорените одредби од Законот е објавена во „Службениот весник на Република Македонија“ истиот ден кога е донесена означената одлука на Судот, а тоа е 1 февруари 2006 година.

Со оглед на тоа што оспорените законски одредби можеле да доведат до целосна блокада на работењето на стопанските субјекти, во иницијативата се предлага Судот до донесување на конечна одлука да донесе решение за запирање од извршување на платните налози издадени врз основа на овие одредби од Законот.

5. Судот на седницата утврди дека според членот 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за платниот промет, во Законот за платниот промет („Службен весник на Република Македонија“ бр.32/2001, 50/2001, 52/2001, 103/2001, 37/2002, 41/2002, 61/2002 и 42/2003), во членот 2 алинејата 11 се менува и гласи:

„Налог за блокада на средства“ е налог во писмена форма со кој се врши блокада на средствата од сметка на учесникот-должник, издаден од Министерството за финансии за пристигнати, а ненаплатени побарувања пренесени со закон (оспорен дел).

Со членот 5 од овој Закон, член 17 став 1 се менува и гласи:

„Министерството за финансии, дава налог за блокада на средства за пристигнатите, а ненаплатени побарувања кои на Министерството за финансии му се пренесени со закон до носителот на платниот промет каде што учесникот во платниот промет има сметка“.

Судот на седницата, исто така, утврди дека со Одлука У.бр.204/2005 од 1 февруари 2006 година, меѓу другите, ги укина членот 17-а и член 2 алинеја 11 од Законот за платниот промет („Службен весник на Република Македонија“ бр.32/2001), со сите изменувања и дополнувања објавени заклучно во „Службен весник на Република Македонија“ бр.42/2003.

Означената одлука на Судот е објавена во „Службен весник на Република Македонија“ бр.16 од 8 февруари 2006 година, од кога таа и произведува правно дејство.

Со оглед на тоа што Законот за изменување и дополнување на Законот за платниот промет со кој се изменети, меѓу другото, член 2 алинеја 11 и член 17-а став 1, е влезен во сила осмиот ден од денот на неговото објавување во „Службен весник на Република Македонија“, а тоа е 9 февруари 2006 година, не сметајќи го денот кога е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ (1 февруари 2006), Судот утврди дека со овој закон членовите 2 алинеја 11 и 17-а став 1 од Законот повторно се вратени во правниот поредок само еден ден по нивното званично укинување со означената одлука на Судот, затоа што таа всушност произведува правно дејство од 8 февруари 2006 година, кога е објавена во „Службен весник на Република Македонија“. Притоа Судот констатира дека членот 17-а, после Одлуката на Судот со која е укинат целиот овој член (и ставот 1 и ставот 2) не може да има став 1, туку има третман на единствена одредба, без ставови.

6. Во член 8 став 1 алинеите 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се утврдени како едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Во членот 55 став 1 од Уставот, како една од основите на економските односи во Република Македонија се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото. Во ставот 2 на истиот член од Уставот, меѓу другото, е утврдено дека Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот.

Според Амандман XXV на Уставот, со кој се заменува членот 98 од Уставот, судската власт ја вршат судовите, кои се самостојни и независни и судат врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Според овој Амандман на Уставот, исто така, видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон, што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Платниот промет во земјата е уреден со Законот за платниот промет, чии одредби се оспоруваат со оваа иницијатива во однос на напред означените одредби од Уставот.

Поимот "платен промет" употребен во Законот за платниот промет, според членот 2 на овој закон означува плаќања во денари што ги вршат учесниците во платниот промет преку носителите на платниот промет.

Според членот 3 од Законот, носители на платниот промет се Народната банка на Република Македонија и банките кои добиле дозвола за вршење на платен промет согласно со закон.

Учесникот во платниот промет (а тоа е секое домашно или странско правно и физичко лице кое врши регистрирана дејност или друго физичко лице, кое врши плаќање во денари преку носителите на платниот промет) согласно член 9 од Законот може да има повеќе сметки кај еден носител на платниот промет, како и да има сметки кај повеќе носители на платниот промет.

Според членот 16 од Законот, носителот на платниот промет е должен да ги извршува решенијата за присилна наплата во согласност со закон. Во случај да има повеќе решенија за присилна наплата истите се заведуваат во евиденции според датумот и времето на нивното пристигнување и по истиот редослед се извршуваат. Овие одредби се однесуваат и во поглед на налозите за блокада на средствата пред означената интервентна одлука на Судот.

Инаку, поимот "Решение за присилна наплата" употребен во Законот за платниот промет, според членот 2 алинеја 9 на овој закон го има значењето на правосилна судска одлука за дозвола за извршување, извршно решение за казна за прекршок, извршно решение за јавни давачки или решение на други органи овластени со закон.

Начинот, пак, на извршување на решението за присилна наплата од страна на носителот на платниот промет на кој му е доставено, е уреден во член 17 од Законот. Според став 2 на овој член кој, исто така, е изменет со Законот за изменување и дополнување на Законот за платниот промет („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/2006), носителот на платниот промет го извршува решението за присилна наплата од сите расположливи

средства од учесникот во платниот промет - должник кај носителот на платниот промет.

Разгледувајќи ги оспорените законски одредби во контекст на наведените и другите одредби од Законот за платниот промет произлегува дека по укинувањето на членот 17-а и другите одредби од Законот со означената одлука на Судот, со оспорениот дел на членот 1 и членот 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за платниот промет, режимот за присилна наплата на пристигнати, а ненаплатени побарувања преку носителите на платниот промет повторно се уредува на различен начин зависно од субјектот на побарувањето. Така, за наплата на своите побарувања законодавецот го овластил Министерството за финансии директно да издава налози за блокада на средства до носителот на платниот промет каде што учесникот во платниот промет има сметка, за разлика од наплатата на побарувањата на учесниците во платниот промет, исто така, од сметките што се водат кај носителите на платниот промет, во кои случаи Законот предвидува постоење на решение за присилна наплата, со значење што овој термин го има во смисла на овој закон.

Од наведеното произлегува дека Министерството за финансии, а со тоа и државата, како посебен субјект, со оспорените законски одредби се ставени во привилегирана положба во однос на другите субјекти - учесници во платниот промет, затоа што, според овие одредби Министерството без соодветна постапка за докажување на основаноста на своето побарување и без постоење на посебна одлука (решение) од страна на надлежен орган за тоа, само со издавање на налог за блокада на средствата може да обезбеди наплатување на своето побарување. Тоа не е случај за субјектите кои во смисла на овој закон се сметаат за учесници во платниот промет, па ниту за другите државни органи, кои, исто како и Министерството за финансии во име на Републиката имаат или можат да имаат побарувања по разни основи од учесниците во платниот промет. Имено, во сите овие случаи законодавецот индиректно инсистира на потребата од постоење на извршен наслов кој што претходи на решението за присилна наплата во смисла на членот 2 алинеја 9 од Законот.

Освен тоа, според Судот ваквиот двоен режим на уредување на ова прашање ги доведува и самите учесници во платниот промет во меѓусебна нееднаква положба, односно ги третира различно во зависност од субјектите во однос на чие побарување се јавуваат како должници.

Поради наведените причини, Судот изрази сомневање дека со оспорените законски одредби не само што се повредува принципот на владеењето на правото, туку се повредува и уставната определба за еднаквата правна положба на субјектите на пазарот утврдена во членот 55 став 2 од Уставот. Ова дотолку повеќе што овие законски одредби неосновано може да ја доведат во прашање способноста на одделни учесници во платниот промет за извршување на дејноста за која се регистрирани, што е пак израз на слободата на пазарот и претприемништвото.

Оттука, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на членот 1 во делот кој се однесува на налогот за блокада на средствата и членот 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за платниот промет („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/2006) со член 8 став 1 алинеја 3 и член 55 став 2 од Уставот.

7. Со оглед на тоа што во иницијативата не се наведени причини поради кои со оспорените законски одредби, меѓу другите, биле повредени и членот 8 став 1 алинеја 4, како и Амандманот ЦЦВ на Уставот, Судот не се впушти во оценување на нивната согласност со овие одредби од Уставот.

8. Имајќи ја предвид природата на повредата и тежината на последиците кои можат да настанат од примената на оспорените законски одредби, Судот утврди дека во конкретниот случај се исполнети условите од членот 27 од Деловникот и одлучи како во точката 2 од ова решение.

9. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

10. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.79/2006)

19.

- Овластување на Министерството за финансии да издава налог за блокада на средства за обезбедување наплата на пристигнати, а ненаплатени побарувања кои му се пренесени со закон

- Authorisation of the Ministry of Finances to issue an order for blocking funds for securing payment of due and unpaid debts that have been transferred to it by law

- Законското решение според кое Министерството за финансии се овластува да издава налог за блокада на средства за обезбедување наплата на пристигнати, а ненаплатени побарувања кои му се пренесени со закон, не е во согласност со принципот на владеењето на правото, ниту со уставната определба за еднаква правна положба на субјектите на пазарот.

- The legal solution under which the Ministry of Finances is authorised to issue an order for blocking funds for securing payment of due and unpaid debts which have been transferred to it by law, is not in accordance with the principle of the rule of law, nor with the constitutional determination for equal legal position of the subjects on the market.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 28 септември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ член 1 во делот кој се однесува на налогот за блокада на средствата и член 5 од Законот за изменување

и дополнување на Законот за платниот промет („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/2006).

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија што се донесени, односно преземени врз основа на членовите од Законот означени во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива поднесена од Панче Нефтенев од Скопје со Решение У.бр.79/2006 од 14 јуни 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точката 1 од оваа одлука и го запре извршувањето на поединечните акти и дејствија што се донесени односно преземани врз основа на тие одредби од Законот. Ова решение е објавено во „Службен весник на Република Македонија“ бр.82/2006.

5. Судот на седницата утврди дека според членот 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за платниот промет, во Законот за платниот промет („Службен весник на Република Македонија“ бр.32/2001, 50/2001, 52/2001, 103/2001, 37/2002, 41/2002, 61/2002 и 42/2003), во членот 2 алинејата 11 се менува и гласи:

„Налог за блокада на средства“ е налог во писмена форма со кој се врши блокада на средствата од сметка на учесникот-должник, издаден од Министерството за финансии за пристигнати, а ненаплатени побарувања пренесени со закон (оспорен дел).

Со членот 5 од овој Закон, член 17 став 1 се менува и гласи:

„Министерството за финансии, дава налог за блокада на средства за пристигнатите, а ненаплатени побарувања кои на Министерството за финансии му се пренесени со закон до носителот на платниот промет каде што учесникот во платниот промет има сметка“.

Судот на седницата, исто така, утврди дека со Одлука У.бр.204/2005 од 1 февруари 2006 година, меѓу другите, ги укина членот 17-а и член 2 алинеја 11 од Законот за платниот промет

(„Службен весник на Република Македонија“ бр.32/2001), со сите изменувања и дополнувања објавени заклучно во „Службен весник на Република Македонија“ бр.42/2003.

Означената одлука на Судот е објавена во „Службен весник на Република Македонија“ бр.16 од 8 февруари 2006 година, од кога таа и произведува правно дејство.

Со оглед на тоа што Законот за изменување и дополнување на Законот за платниот промет со кој се изменети, меѓу другото, член 2 алинеја 11 и член 17-а став 1, е влезен во сила осмиот ден од денот на неговото објавување во „Службен весник на Република Македонија“, а тоа е 9 февруари 2006 година, не сметајќи го денот кога е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ (1 февруари 2006), Судот утврди дека со овој закон членовите 2 алинеја 11 и 17-а став 1 од Законот повторно се вратени во правниот поредок само еден ден по нивното укинување со означената одлука на Судот, затоа што таа всушност произведува правно дејство од 8 февруари 2006 година, кога е објавена во „Службен весник на Република Македонија“. Притоа, Судот констатира дека членот 17-а, после Одлуката на Судот со која е укинат целиот овој член (и ставот 1 и ставот 2) не може да има став 1, туку има третман на единствена одредба, без ставови.

6. Во член 8 став 1 алинеите 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се утврдени како едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Во членот 55 став 1 од Уставот, како една од основите на економските односи во Република Македонија се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото. Во ставот 2 на истиот член од Уставот, меѓу другото, е утврдено дека Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот.

Според Амандман XXV на Уставот, со кој се заменува членот 98 од Уставот, судската власт ја вршат судовите, кои се самостојни и независни и судат врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот.

Според овој Амандман на Уставот, исто така, видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон, што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Платниот промет во земјата е уреден со Законот за платниот промет, чии одредби се оспоруваат со оваа иницијатива во однос на напред означените одредби од Уставот.

Поимот "платен промет" употребен во Законот за платниот промет, според членот 2 на овој закон означува плаќања во денари што ги вршат учесниците во платниот промет преку носителите на платниот промет.

Според членот 3 од Законот, носители на платниот промет се Народната банка на Република Македонија и банките кои добиле дозвола за вршење на платен промет согласно со закон.

Учесникот во платниот промет (а тоа е секое домашно или странско правно и физичко лице кое врши регистрирана дејност или друго физичко лице, кое врши плаќање во денари преку носителите на платниот промет) согласно член 9 од Законот може да има повеќе сметки кај еден носител на платниот промет, како и да има сметки кај повеќе носители на платниот промет.

Според членот 16 од Законот, носителот на платниот промет е должен да ги извршува решенијата за присилна наплата во согласност со закон. Во случај да има повеќе решенија за присилна наплата истите се заведуваат во евиденции според датумот и времето на нивното пристигнување и по истиот редослед се извршуваат. Овие одредби се однесуваат и во поглед на налозите за блокада на средствата пред означената интервентна одлука на Судот.

Инаку, поимот "Решение за присилна наплата" употребен во Законот за платниот промет, според членот 2 алинеја 9 на овој закон го има значењето на правосилна судска одлука за дозвола за извршување, извршно решение за казна за прекршок, извршно решение за јавни давачки или решение на други органи овластени со закон.

Начинот, пак, на извршување на решението за присилна наплата од страна на носителот на платниот промет на кој му е

доставено, е уреден во член 17 од Законот. Според став 2 на овој член кој, исто така, е изменет со Законот за изменување и дополнување на Законот за платниот промет („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/2006), носителот на платниот промет го извршува решението за присилна наплата од сите расположливи средства од учесникот во платниот промет - должник кај носителот на платниот промет.

Разгледувајќи ги оспорените законски одредби во контекст на наведените и другите одредби од Законот за платниот промет произлегува дека по укинувањето на членот 17-а и другите одредби од Законот со означената одлука на Судот, со оспорениот дел на членот 1 и членот 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за платниот промет, режимот за присилна наплата на пристигнати, а ненаплатени побарувања преку носителите на платниот промет повторно се уредува на различен начин зависно од субјектот на побарувањето. Така, за наплата на своите побарувања законодавецот го овластил Министерството за финансии директно да издава налози за блокада на средства до носителот на платниот промет каде што учесникот во платниот промет има сметка, за разлика од наплатата на побарувањата на учесниците во платниот промет, исто така, од сметките што се водат кај носителите на платниот промет, во кои случаи Законот предвидува постоење на решение за присилна наплата, со значење што овој термин го има во смисла на овој закон.

Од наведеното произлегува дека Министерството за финансии, а со тоа и државата, како посебен субјект, со оспорените законски одредби се ставени во привилегирана положба во однос на другите субјекти - учесници во платниот промет, затоа што, според овие одредби Министерството без соодветна постапка за докажување на основаноста на своето побарување и без постоење на посебна одлука (решение) од страна на надлежен орган за тоа, само со издавање на налог за блокада на средствата може да обезбеди наплатување на своето побарување. Тоа не е случај за субјектите кои во смисла на овој закон се сметаат за учесници во платниот промет, па ниту за другите државни органи, кои, исто како и Министерството за финансии во име на Републиката имаат или можат да имаат побарувања по разни основи од учесниците во платниот промет. Имено, во сите овие случаи законодавецот индиректно инсистира на потребата од постоење на извршен наслов кој што претходи на решението за присилна наплата во смисла на членот 2 алинеја 9 од Законот.

Освен тоа, според Судот ваквиот двоен режим на уредување на ова прашање ги доведува и самите учесници во платниот промет во меѓусебна нееднаква положба, односно ги третира различно во зависност од субјектите во однос на чие побарување се јавуваат како должници.

Поради наведените причини, Судот смета дека со оспорените законски одредби не само што се повредува принципот на владеењето на правото, туку се повредува и уставната определба за еднаквата правна положба на субјектите на пазарот утврдена во членот 55 став 2 од Уставот. Ова дотолку повеќе што овие законски одредби неосновано може да ја доведат во прашање способноста на одделни учесници во платниот промет за извршување на дејноста за која се регистрирани, што е пак израз на слободата на пазарот и претприемништвото.

Оттука, Судот оцени дека членот 1 во делот кој се однесува на налогот за блокада на средствата и членот 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за платниот промет („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/2006) не се во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 55 став 2 од Уставот, поради што одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Имајќи предвид дека оваа одлука е конечна, Судот одлучи како во точката 2 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.79/2006)

20.

- Издвојување средства за проширена репродукција

- Allocate means for enlarged reproduction

- Со оспорената одредба од Законот за шумите според која за субјектите кои стопанисуваат со шумите е предвидена обврска за издвојување на средства за проширена репродукција не се доведува во прашање начелото на слобода на пазарот и претприемништвото, имајќи предвид дека шумите како добра од општ интерес уживаат посебна заштита со цел за зачувување на природата, животната средина и здравјето на луѓето, поради што Судот смета дека оспорената одредба е во согласност со член 8 став 1 алинеја 10, член 55 и член 56 од Уставот.

- The disputed provision of the Law on Forests under which the subjects that manage the forests have an obligation to set aside funds for expanded reproduction, does not question the principle of freedom of the market and entrepreneurship, given that forests as goods of common interests enjoy special protection with a view to preserving nature, the environment and health of people, as a result of which the Court considers that the disputed provision is in accordance with Article 8 paragraph 1 line 10, Article 55 and Article 56 of the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 21 јуни 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 68 став 2 алинеја 1 од Законот за шумите („Службен весник на Република Македонија“ бр.47/1997, 7/2000 и 89/2004).

2. ТД „Ацо Интернационал“ с. Брвеница, ДПТУ „Мујо Промет“ с. Желино и „ФИС-КОМ“ - Тетово на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување

постапка за оценување на уставноста на член 68 став 2 алинеја 1 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителите на иницијативите оспорената одредба од Законот за шумите не била во согласност со член 55 од Уставот, затоа што правните лица кои се бавеле со дејност продажба и промет со дрвна маса биле обврзани да пресметуваат и плаќаат дополнителна давачка (3% или 2%) и ако за производство и промет со дрвени сортименти како и сите други производи биле опфатени со наплата на данок на додадената вредност во висина од 18%.

3. Судот на седницата утврди дека според член 68 од Законот за шумите поместен во Глава IV „Репродукција на шумите“ е предвидено дека „проширена репродукција на шуми во смисла на овој закон е подигање на нови шуми за пошумување на голини и ерозивни земјишта и мелиорација на непродуктивни деградирани шуми и шикари, нега и превентивна заштита на шумски култури од растителни болести, штетници и пожари, обезбедување на семе и на шумски саден материјал, изградба на инфраструктурни објекти во шума и друго“.

Според став 2 на член 68 за работите на проширената репродукција на шуми средства обезбедуваат:

- јавното претпријатие и правните лица кои вршат одгледување и заштита на шуми за посебна намена во висина од 3%, како и правните субјекти што вршат промет на дрво во висина од 2% од вредноста на продаденото дрво и

- Буџетот на Република Македонија.

4. Според член 55 од Уставот на кој се повикуваат подносителите на иницијативата, а кој е поместен во делот на основите на економски односи, во Република Македонија се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото, при што Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот и презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот.

Согласно член 56 став 1 од Уставот на Република Македонија сите природни богатства на Републиката, растителниот и животинскиот свет, добрата во општа употреба, како и предметите и

објектите од особено, културно и историско значење определени со закон се добра од општ интерес за Републиката и уживаат посебна заштита, а според ставот 3 на овој член, со закон се уредуваат начинот и условите под кои определени добра од општ интерес за Републиката можат да се отстапат на користење.

Од наведените уставни одредби произлегува дека заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата претставува значајна задача на државата и пошироко на општеството. Во член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата на животната средина и на природата се утврдени на ниво на темелна вредност на уставниот поредок. Тоа значи дека заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата е грижа не само на државата, туку и на сите граѓани, претпријатијата, установите и органите на локалната самоуправа. Сите овие субјекти се должни да обезбедат услови за зачувањето на природните и со работа создадени вредности на човековата средина и да ги отстрануваат штетните последици и дејствија што ги загрозуваат тие вредности или го доведуваат во опасност животот и здравјето на луѓето. Од овие причини и заштитата на животинскиот и растителниот свет поблиску се уредува со закон со што се создаваат нормативни претпоставки за оптимално остварување на нивната заштита во целата Република.

Во насока на операционализација на наведената уставна одредба е донесен Закон за шумите, според кој шумите како природни богатства се добра од општ интерес за Републиката и уживаат посебна заштита (член 2).

Во членот 5 од наведениот закон е предвидено дека одгледувањето, користењето и заштитата на шумите е дејност од јавен интерес, а според член 9, пак, стопанисувањето со шумите за стопанска намена се врши според општиот план и посебни планови за стопанисување со шуми, а одгледувањето и заштитата на шумите со посебна намена се врши според општиот план од ставот 1 на овој член и посебни планови за одгледување и заштита на шумите.

Според член 14 од Законот, шуми за посебна намена се шуми кои претставуваат природна реткост за одмор, спорт и рекреација. Според член 15 од Законот, шумите за посебна намена можат да бидат определени како шуми во национални паркови, заштитни шуми, шумски и ловни резервати, парк шуми, шуми за

производство на шумско семе, излетишта и шуми за потреби на науката, наставата и одбраната.

Тргувајќи од анализата на наведеното произлегува дека шумите се добра од општ интерес за Републиката и дека начинот на користењето и нивната заштита се уредени со закон, а државата е должна да обезбеди посебна нивна заштита.

Во тој контекст, Судот смета дека државата која води посебна грижа за добрата од општ интерес, а во конкретниов случај тоа се шумите има право со закон да предвиди обврска за правните субјекти кои стопанисуваат со шумите да издвојуваат средства за проширена репродукција за шумите со посебна намена, односно нормативно да го уреди прашањето на обезбедување на средства за оваа намена и да ја утврди висината на тие средства.

Имајќи го предвид наведеното, Судот смета дека наводите во иницијативите дека со оспорената одредба се доведува во прашање начелото на слободата на пазарот и претприемништвото утврден во член 55 од Уставот се неосновани, односно таа не може да биде доведена во корелација со наведената уставна одредба. Воедно Судот смета дека оспорената одредба не може да биде доведена под сомнение и во однос на член 56 од Уставот. Ова оттаму што според Судот целта на законодавецот со оваа одредба е да се обезбедат средства за одгледување и заштита на шумите како добра од општ интерес за зачувување на природата, животната средина и здравјето на луѓето, а не да ги доведе во нееднаква положба субјектите кои стопанисуваат со шуми, дотолку повеќе што субјектите на кои се однесува оспорената одредба не се наоѓаат во еднаква правна положба.

5. Со оглед на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.50/2006)

21.

- Воведување на местен самопридонес

- Introduction of a local voluntary tax

- Одлуката за воведување на местен самопридонес, што не е во целост реализирана во моментот на одстранување на Законот за општите начела на самопридонесот од правниот поредок не е неуставна и незаконита, од причина што истата нема карактер на акт донесен во функција на извршување на укинатиот Закон, туку има карактер на темпорален акт што произлегол од уставното и законско овластување на граѓаните да одлучат на референдум за прашање од заеднички интерес. Целосно остварување на легитимните очекувања на граѓаните врз основа на законски спроведено позитивно изјаснување за воведување на референдум, е една од компонентите на владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија и без значење е фактот што еден од законите врз основа на кој референдумот е спроведен е укинат во фаза на негова реализација.

- The decision on the introduction of local voluntary tax, which is not completely realised in the moment of removing the Law on General Principles of Voluntary Tax from the legal order is not unconstitutional and illegal, for reason that the same does not have the character of an act adopted in the function of implementing the repealed Law, but has the character of a temporary act that derived from the constitutional and legal authorisation of the citizens to decide in a referendum on an issue of mutual concern.

Full realisation of the legitimate expectations of citizens on the basis of a legally conducted positive coming out for the introduction of a referendum, is one of the components of the rule of law as a fundamental value of the constitutional

order of the Republic of Macedonia and without significance is the fact that one of the laws on the basis of which the referendum was conducted was repealed during the stage of its realisation.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 6 и 12 јули 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за воведување на местен самопридонес за изградба на објекти од заеднички интерес на граѓаните од месните заедници од градот и месните заедници од населените места Ваташа и Глишиќ за периодот од 1 јули 2003 година заклучно со 30 јуни 2008 година, под бр.07-760/2 донесена од Советот на општина Кавадарци на седница одржана на 27 јуни 2003 година („Службен гласник на општина Кавадарци„ бр.24/2003).

2. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија„

3. Ило Змејковски од Кавадарци на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорената одлука била донесена врз основа на Законот за општите начела на самопридонесот („Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“ бр.27/1978), кој е укинат со Одлуката на Уставниот суд У.бр.104/ 2005 од 23 ноември 2005 година.

Оттаму, во услови на целосно укинат закон, оспорената одлука требало да биде преиспитана по однос на нејзината

законитост, како и по однос на нејзината согласност со член 51 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија.

Врз основа на наведеното, подносителот на иницијативата бара Судот да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука, а потоа истата да ја укине.

4. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 17 од Законот за општите начела на самопридонесот („Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“ бр.27/1978), член 28 став 4 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002), член 37 од Статутот на општината Кавадарци и Одлуката за распишување на референдум за воведување на местен самопридонес за изградба на објекти од заеднички интерес на граѓаните од месните зедници од градот и месните заедници од населените места Ваташа и Глишиќ на референдум одржан на 15 јуни 2003 година, Советот на општина Кавадарци на седница одржана на 27 јуни 2003 година ја донел оспорената одлука.

Во член 1 од Одлуката е определено дека се воведува местен самопридонес за град Кавадарци, населените места Ваташа и Глишиќ и повеќе набројани месни заедници.

Во член 2 од Одлуката е определено дека самопридонесот се воведува во пари и се дефинира кој се е обврзан за плаќање на самопридонесот.

Во член 3 од Одлуката е определена висината на самопридонесот и тоа на 2% од точно определени основици за пресметување и уплатување (нето исплатена плата, пензија, лични примања од стопанска, нестопанска и занаетчиска дејност и друго).

Во член 4 од Одлуката е определен начинот на кој ќе се врши плаќањето, како и органите што имаат обврска да даваат извештај за прибирањето на средствата.

Во член 5 од Одлуката е определено кој е ослободен од плаќање на самопридонесот.

Според член 6 од Одлуката, самопридонесот се воведува за временски период од 5 години и тоа од 1 јули 2003 година до 30 јуни 2008 година.

Во член 7 од Одлуката е дефинирано за која намена ќе се користат прибраните средства од самопридонесот (водоснабдување, колектор за отпадни води, градска капела и друго), чиј вкупен износ е планиран на 70.000.000 денари според членот 8 од Одлуката.

Во членовите 9 до 13 од Одлуката се определува органот што е надлежен за надзорот на наплатата и употребата на средствата, надлежниот депонент, жиро сметката и надлежните органи за стручно административните и финансиски потреби на посебно формираната Комисија за реализација на самопридонесот.

Во член 14 од Одлуката е определено дека за облогот, наплатата, жалбената постапка, застареноста на побарувањето по основ на местен самопридонес и друго ќе се применува Законот за даноците на граѓаните.

Во член 15 од Одлуката е определено дека истата влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се применува од 1 јули 2003 година и ќе се објави во „Службен гласник на општина Кавадарци“.

Одлуката е заведена под број 07-760/2 од 27 јуни 2003 година и е објавена во „Службен гласник на општина Каварази“ бр.24/2003 година.

5. Според член 51 од Уставот на Република Македонија, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 112 од Уставот, Уставниот суд ќе укине или поништи закон ако утврди дека не е во согласност со Уставот. Уставниот суд ќе укине или поништи друг пропис или општ акт, колективен договор, статут или програма на политичка партија или здружение, ако утврди дека тие не се во согласност со Уставот и со закон. Одлуките на Уставниот суд се конечни и извршни.

Со точката 1 на Амандманот XVII на Уставот се заменува ставот 1 на членот 115 од Уставот на Република Македонија. Според наведената точка на Амандманот, во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку преставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното

финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Според член 73 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, при одлучувањето дали закон, пропис или општ акт ќе го поништи или ќе го укине Уставниот суд, ќе ги земе предвид сите околности што се од значење за заштитата на уставноста и законитоста, а особено тежината на повредата и нејзината природа и значењето за оставарувањето на слободите и правата на граѓаните или за односите што се воспоставени врз основа на тие акти, правната сигурност и други околности од значење за одлучувањето.

Според член 28 став 4 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002), одлуката донесена на референдум е задолжителна за советот.

Во конкретниот случај во поднесената иницијатива како единствена причина за оспорување на уставноста на оспорената одлука се наведува дека истата била донесена врз основа на Законот за општите начела на самопридонесот кој е укинат со Одлуката на Судот У.бр.104/2005 од 23 ноември 2005 година („Службен весник на Република Македонија,, бр.112/2005 од 21 декември 2005 година).

Правниот ефект од донесување на укинувачка одлука се состои во тоа што истата произведува правно дејство од моментот на нејзиното објавување во „Службен весник на Република Македонија,, (21 декември 2005 година) и од тој момент по правило настапува правната забрана за примена како на укинатиот, така и на останатите прописи што биле донесени за извршување на неуставниот, односно незаконитиот акт.

Меѓутоа, според Судот во овој случај оспорената одлука нема карактер на акт донесен во функција на извршување на сега укинатиот Закон, туку има карактер на акт што произлегол од уставното и законско овластување на граѓаните да одлучат на референдум за прашање од заеднички интерес.

Од друга страна, Одлуката како законски основ за донесување, покрај сега укинатиот Закон, како основ го има и членот 28 став 4 од Законот за локалната самоуправа, кој е во сила, а правото на граѓаните по пат на референдум да одлучуваат за

прашањата од областа на локалното финансирање произлегува и од точката 1 на Амандманот XVII на Уставот.

Исто така, во конкретниот случај е неспорно дека Законот за општите начела на самопридонесот во периодот на неговото долгогодишно правно егзистирање од 1978 до 2005 година, преставуваше основа за донесување на неопределив број одлуки за воведување на самопридонеси од кои некои се уште беа во фаза на незавршена реализација во моментот на неговото одстранување од правниот поредок, како што е случај со сега оспорената одлука.

Понатаму, во конкретниот случај станува збор за Одлука што е донесена врз основа на тогаш важечки одредби од Законот за општите начела на самопридонесот, чија законитост по однос на спроведената постапка од која произлегла не се доведува во прашање со поднесената иницијатива. Истата е резултат на спроведено позитивно изјаснување на граѓаните, чии легитимни очекувања биле врз основа на издвоените средства да ги користат изградените објектите што се од заеднички интерес. Станува збор за темпорална Одлука чија реализација е започната сметано од 1 јули 2003 година и досега според предвидената динамика треба да е реализирана за повеќе од половина и нејзината конечна реализација по однос на прибирање на средствата завршува на 30 јуни 2008 година, што значи по истекот на овој датум истата ќе престане да важи, сама по себе, заради исцрпување на нејзината примена.

Оттаму, заради карактерот на оспорената одлука, целосна реализација на легитимните очекувања на граѓаните од воведениот местен самопридонес за изградба на објекти од заеднички интерес, заради можноста од настанување на правен хаос, опасноста од нарушување на настанатите правни односи кои не се во целост реализирани, Судот оцени дека нема уставен основ за одстранување на оспорената Одлука од правниот поредок.

Впрочем, целосно остварување на легитимните очекувања на граѓаните врз основа на законски спроведено позитивно изјаснување за воведување на референдум е една од компонентите на владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова–Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и Игор Спировски. (У.бр. 59/2006)

22.

- Утврдување висина на патни и дневни трошоци на членовите на советот за присуство на седница на советот како и патни и дневни трошоци на членовите кои учествуваат во склучување на бракови (поведување на постапка)

*- Determination of the amount of travel and daily expenses of the members of the council for attending a session of the council, as well as travel and daily expenses of the members who take part in concluding marriages
(initiation of a procedure)*

- Одредбите од одлуката со кои советот на единицата на локалната самоуправа утврдил висина на патни и дневни трошоци на членовите на советот за присуство на седница на советот како и патни и дневни трошоци на членовите кои учествуваат во склучување на бракови не се во согласност со Законот за локалната самоуправа, Законот за државните службеници и Законот за извршување на Буџетот за 2006 година.

- The provisions of a decision with which the council of the local self-government unit defined an amount of travel and daily expenses for the members of the council for attending a session of the council as well as travel and daily expenses for the members taking part in concluding marriages, are not in agreement with the Law on Local Self-Government, the Law on Civil Servants, and the Law on Execution of the Budget for 2006.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 27 став 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 6 и 12 јули 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на членовите 3, 4, 6 и 7 од Одлуката за потврдување на Одлуката за утврдување на месечни трошоци и надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром, донесена од Советот на општина Аеродром на 27 април 2006 година („Службен гласник на општина Аеродром“ бр.3/2006).

2. СЕ ЗАПИРА извршувањето на поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на членовите од одлуката означени во точката 1 од ова решение.

3. Кирил Тодоровски, градоначалник на општина Аеродром на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорените членови од одлуката означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорените членови не биле во согласност со член 52 од Уставот, член 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, член 62 од Законот за државните службеници како и со член 12 од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2006 година.

Ова затоа што според член 3 и 4 од Одлуката се предвидува на членовите на Советот за присуство на седница да им се исплатуваат патни трошоци во висина од 900,00 денари месечно, а за присуство на седница да им се исплатува дневни трошоци во висина од 900,00 денари и ако за тоа нема законски основ односно надоместоците за патни и дневни трошоци се утврдуваат согласно Законот за државните службеници и Законот за извршување на Буџетот за 2006 година.

По однос на надоместокот за членовите на советот кои учествуваат во склучување на бракови утврден во член 6 од одлуката се наведува дека тој надоместок веќе е утврден во надоместокот што лицето го прима како член на советот и нема основ тој повторно да биде утврден.

Членот 7 од Одлуката според кој таа влегува во сила од 1 јануари 2006 година, а е донесена на 27 април 2006 година има повратно дејство што не е во согласност со член 52 став 4 од Уставот односно повратното дејство не е поповолно за граѓаните.

Воедно подносителот на иницијативата бара Судот да донесе решение за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на одлуката со цел спречување на ненадоместлива штета што би настанала за општината како и во оневозможување на определена група да се стекнат со одредени привилегии на штета на жителите на општина Аеродром.

Ова дотолку повеќе што Уставниот суд на Република Македонија со Одлука У.бр.130/2005 од 8 март 2006 година ја поништил Одлуката за утврдување на надоместок на членовите на Советот на општина Аеродром.

4. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Аеродром на ЦЦВВИИ седница одржана на 14 април 2006 година донел Одлука за утврдување на месечни трошоци и надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром.

Градоначалникот на општина Аеродром имајќи ги предвид одредбите од Законот за локалната самоуправа, Законот за државните службеници, Законот за извршување на Буџетот за 2006 година, како и Одлуката на Уставниот суд на Република Македонија У.бр.130/2005 од 8 март 2006 година донел Решение за запирање на објавување на Одлуката за утврдување на месечните трошоци и надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром донесена на 14 април 2006 година со укажување на нејзината несогласност со Уставот и законите.

Советот на општина Аеродром на ЦЦВВИИИ седница оджана на 27 април 2006 година донел Одлука за потврдување на Одлуката за утврдување на месечни трошоци и надоместоци на членови на Советот на општина Аеродром („Службен гласник на општина Аеродром“ бр.3/2006).

По донесување на наведената одлука градоначалникот на општината на 27 април 2006 година донел решение за објавување на донесената одлука, а на 5 мај 2006 година поднел иницијатива до Уставниот суд на Република Македонија за оценување на нејзината уставност и законитост.

Во член 1 од Одлуката е предвидено дека со оваа одлука се утврдуваат месечните трошоци и надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром.

Според член 2 од Одлуката на членовите на Советот на општина Аеродром им се утврдува надоместок за присуство на седница на Советот во износ од 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци.

Во оспорениот член 3 од Одлуката е предвидено дека на членовите на Советот им се исплатува надоместок за патни трошоци во висина од 900,00 денари.

Во оспорениот член 4 од Одлуката е предвидено дека на членовите на Советот на општина Аеродром за присуство на седница им се исплатува дневни трошоци во висина од 900,00 денари.

Во член 5 од Одлуката е предвидено дека се задолжува Комисијата за мандатни и имунитетни прашања, избори и именувања да врши утврдување на надоместоци на членовите на советот согласно член 1 и 2 за секој месец.

Во оспорениот член 6 од Одлуката е предвидено дека за членовите кои присуствуваат на склучување на бракови ќе им се исплатуваат патни и дневни трошоци во висина од 1.200,00 денари за денови во кои ќе бидат ангажирани.

Во оспорениот член 7 е предвидено дека одлуката влегува во сила на 1 јануари 2006 година, а ќе се објави во „Службен гласник на општина Аеродром“.

Според член 8 од Одлуката со влегувањето во сила на оваа одлука престанува да важи Одлуката за потврдување на Одлуката за утврдување на месечни трошоци бр.07-904/6 од 6 мај 2006 година.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 9 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и локалната

самоуправа се утврдени како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 52 став 1 од Уставот, законите и сите други прописи се објавуваат пред да влезат во сила. Според став 4 од истата одредба, законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случај кога тоа е поповолно за граѓаните.

Според член 45 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002) членовите на Советот имаат право на надоместок за присуство на седница и надоместоци на патни и дневни трошоци во рамки утврдени со закон.

Согласно членот 100 кој е поместен во Глава XV „Преодни и завршни одредби“ до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Според член 52 став 2 од Законот за државните службеници („Службен весник на Република Македонија“ бр.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 69/2004 и 81/2005) државните службеници имаат право, покрај другото и на надоместоци за патни, дневни и други трошоци за службени патувања во земјата и во странство како и трошоци за превоз до и од работа (над 2,5 км.).

Висината на надоместоците од став 2 на овој член за секоја година се утврдуваат со Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија, со Одлуката за извршување на буџетот на општината и Буџетот на Градот Скопје.

Владата на Република Македонија поблиску ја утврдува постапката и начинот на распоредување на надоместоците.

Според член 12 став 1 од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2006 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.120/2005) надоместокот за превоз до и од работно место, по претходно дадена писмена изјава се исплатува на вработените и избраните и именуваните функционери кај буџетските корисници од централната власт и единиците корисници чие место на живеење е оддалечено над 2,5 км. од работното место, но не повеќе од 900,00 денари.

Според член 15 од наведениот закон надоместокот за дневница за службено патување во Републиката без трошоци за ноќевање изнесува 800,00 денари.

Доколку патувањето траело повеќе од 12 часа се исплатува цела дневница.

За патување во траење од 8 до 12 часа се исплатува 50% од утврдениот износ во став 1 на овој член.

Доколку на вработениот му се обезбедени ноќевање и исхрана му следува 20% од утврдениот износ во ставот 1 на овој член.

Имајќи ги предвид одредбите од членовите 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа произлегува дека законодавецот за членовите на советот го утврдил правото на надоместок за присуство на седница и правото на надоместок на патни и дневни трошоци за членовите на советот.

Притоа, законодавецот правото на надоместок за присуство на седница на членовите на советот не само што го утврдил туку и го лимитирал и тој може да изнесува најмногу до 30% од просечната плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а во однос на висината на патните и дневни трошоци на членовите на советот упатува на примена на прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Во Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2006 година утврдена е висината на патните и дневните трошоци на државните службеници како и трошоци за превоз до и од работа под услов ако местото на живеење е оддалечено над 2,5 км. од работното место.

Оттука, имајќи ја предвид содржината на оспорените одредби од членовите 3, 4 и 6 од Одлуката со кои советот на единицата на локалната самоуправа ја утврдил висината на патните и дневните трошоци на членовите на советот за присуство на седница на советот како и патните и дневните трошоци на членовите кои учествуваат во склучување на бракови без притоа да ги има предвид одредбите од Законот за државните службеници и Законот за извршување на Буџетот за 2006 година Судот смета дека основано може да се постави прашањето за нивната согласност со наведените закони.

Од друга страна, пак, имајќи ја предвид содржината на оспорениот член 7 од Одлуката според кој таа влегува во сила од 1 јануари 2006 година, а истата е донесена на 27 април 2006 година, односно се утврдува повратно дејство на нејзината примена, Судот смета дека со основ може да се постави прашањето за неговата согласност со член 52 став 1 од Уставот.

6. Имајќи ја предвид содржината на оспорените членови, изразеното сомнение дека тие не се во согласност со наведените уставни и законски одредби како и фактот на повратното дејство на примената, Судот смета дека се исполнети условите од член 27 став 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за донесување на решение за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија преземени врз основа на оспорените членови.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и Игор Спировски. (У.бр.91/2006)

23.

- Утврдување висина на патни и дневни трошоци на членовите на советот за присуство на седница на советот како и патни и дневни трошоци на членовите кои учествуваат во склучување на бракови

- Determination of the amount of travel and daily expenses of the members of the council for attending a session of the council, as well as travel and daily expenses of the members who take part in concluding marriages

- Одредбите од одлуката со кои советот на единицата на локалната самоуправа утврдил висина на патни и дневни трошоци на членовите на советот за присуство на седница на советот како и патни и дневни трошоци на членовите кои учествуваат во склучување на бракови не се во согласност со Законот за локалната самоуправа, Законот за државните службеници и Законот за извршување на Буџетот за 2006 година.

- The provisions of a decision with which the council of the local self-government unit defined an amount of travel and daily expenses for the members of the council for attending a session of the council as well as travel and daily expenses for the members taking part in concluding marriages, are not in agreement with the Law on Local Self-Government, the Law on Civil Servants, and the Law on Execution of the Budget for 2006.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ПОНИШТУВААТ членовите 3, 4, 6 и 7 од Одлуката за потврдување на Одлуката за утврдување на месечни трошоци и

надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром, донесена од Советот на општина Аеродром на 27 април 2006 година („Службен гласник на општина Аеродром“ бр.3/2006), како неуставни и незаконити во време на нивното важење.

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање на извршувањето на поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на членовите од одлуката означени во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива на Кирил Тодоровски, градоначалник на општина Аеродром со Решение У.бр.91/2006, поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на оспорените членови од одлуката означени во точката 1 од оваа одлука.

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорените членови со Уставот, Законот за локалната самоуправа, Законот за државните службеници и Законот за извршување на Буџетот за 2006 година.

5. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Аеродром на XXVII седница одржана на 14 април 2006 година донел Одлука за утврдување на месечни трошоци и надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром.

Градоначалникот на општина Аеродром имајќи ги предвид одредбите од Законот за локалната самоуправа, Законот за државните службеници, Законот за извршување на Буџетот за 2006 година, како и Одлуката на Уставниот суд на Република Македонија У.бр.130/2005 од 8 март 2006 година, донел Решение за запирање на објавување на Одлуката за утврдување на месечните трошоци и надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром донесена на 14 април 2006 година, со укажување на нејзината несогласност со Уставот и законите.

Советот на општина Аеродром на XXVIII седница оджана на 27 април 2006 година, донел Одлука за потврдување на Одлуката за утврдување на месечни трошоци и надоместоци на членови на

Советот на општина Аеродром („Службен гласник на општина Аеродром“ бр.3/2006).

По донесување на наведената одлука градоначалникот на општината на 27 април 2006 година донел решение за објавување на донесената одлука, а на 5 мај 2006 година поднел иницијатива до Уставниот суд на Република Македонија за оценување на нејзината уставност и законитост.

Во член 1 од Одлуката е предвидено дека со оваа одлука се утврдуваат месечните трошоци и надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром.

Според член 2 од Одлуката на членовите на Советот на општина Аеродром им се утврдува надоместок за присуство на седница на Советот во износ од 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци.

Во оспорениот член 3 од Одлуката е предвидено дека на членовите на Советот им се исплатува надоместок за патни трошоци во висина од 900,00 денари.

Во оспорениот член 4 од Одлуката е предвидено дека на членовите на Советот на општина Аеродром за присуство на седница им се исплатува дневни трошоци во висина од 900,00 денари.

Во член 5 од Одлуката е предвидено дека се задолжува Комисијата за мандатни и имунитетни прашања, избори и именувања да врши утврдување на надоместоци на членовите на советот согласно член 1 и 2 за секој месец.

Во оспорениот член 6 од Одлуката е предвидено дека за членовите кои присуствуваат на склучување на бракови ќе им се исплатуваат патни и дневни трошоци во висина од 1.200,00 денари за денови во кои ќе бидат ангажирани.

Во оспорениот член 7 е предвидено дека одлуката влегува во сила на 1 јануари 2006 година, а ќе се објави во „Службен гласник на општина Аеродром“.

Според член 8 од Одлуката со влегувањето во сила на оваа одлука престанува да важи Одлуката за потврдување на

Одлуката за утврдување на месечни трошоци бр.07-904/6 од 6 мај 2006 година.

6. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 9 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и локалната самоуправа се утврдени како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 52 став 1 од Уставот, законите и сите други прописи се објавуваат пред да влезат во сила. Според став 4 од истата одредба, законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Според член 45 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002) членовите на Советот имаат право на надоместок за присуство на седница и надоместоци на патни и дневни трошоци во рамки утврдени со закон.

Согласно членот 100 кој е поместен во Глава XV „Преодни и завршни одредби“ до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Според член 52 став 2 од Законот за државните службеници („Службен весник на Република Македонија“ бр.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 69/2004 и 81/2005) државните службеници имаат право, покрај другото и на надоместоци за патни, дневни и други трошоци за службени патувања во земјата и во странство, како и трошоци за превоз до и од работа (над 2,5 км.).

Висината на надоместоците од став 2 на овој член за секоја година се утврдуваат со Законот за ивршување на Буџетот на

Република Македонија, со Одлуката за извршување на буџетот на општината и Буџетот на Градот Скопје.

Владата на Република Македонија поблиску ја утврдува постапката и начинот на распоредување на надоместоците.

Според член 12 став 1 од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2006 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.120/2005) надоместокот за превоз до и од работно место, по претходно дадена писмена изјава се исплатува на вработените и избраните и именуваните функционери кај буџетските корисници од централната власт и единиците корисници чие место на живеење е оддалечено над 2,5 км. од работното место, но не повеќе од 900,00 денари.

Според член 15 од наведениот закон надоместокот за дневница за службено патување во Републиката без трошоци за ноќевање изнесува 800,00 денари.

Доколку патувањето траело повеќе од 12 часа се исплатува цела дневница.

За патување во траење од 8 до 12 часа се исплатува 50% од утврдениот износ во став 1 на овој член.

Доколку на вработениот му се обезбедени ноќевање и исхрана му следува 20% од утврдениот износ во ставот 1 на овој член.

Имајќи ги предвид одредбите од членовите 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, произлегува дека законодавецот за членовите на советот го утврдил правото на надоместок за присуство на седница и правото на надоместок на патни и дневни трошоци за членовите на советот.

Притоа, законодавецот правото на надоместок за присуство на седница на членовите на советот не само што го утврдил туку и го лимитирал и тој може да изнесува најмногу до 30% од просечната плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а во однос на висината на патните и дневни трошоци на членовите на советот упатува на примена на прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Во Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2006 година утврдена е висината на патните и дневните трошоци на државните службеници, како и трошоци за превоз до и од работа, под услов ако местото на живеење е оддалечено над 2,5 км. од работното место.

Оттука, имајќи ја предвид содржината на оспорените одредби од членовите 3, 4 и 6 од Одлуката со кои советот на единицата на локалната самоуправа ја утврдил висината на патните и дневните трошоци на членовите на советот за присуство на седница на советот како и патните и дневните трошоци на членовите кои учествуваат во склучување на бракови без притоа да ги има предвид одредбите од Законот за државните службеници и Законот за извршување на Буџетот за 2006 година, Судот оцени дека тие не се во согласност со наведените закони.

Од друга страна, пак, имајќи ја предвид содржината на оспорениот член 7 од Одлуката според кој таа влегува во сила од 1 јануари 2006 година, а истата е донесена на 27 април 2006 година, односно се утврдува повратно дејство на нејзината примена, Судот оцени дека тој не е во согласност со член 52 став 4 од Уставот.

7. При одлучувањето Судот имаше предвид дека во текот на постапката оспорените членови престанале да важат, меѓутоа со оглед на фактот што врз основа на истите се вршени исплати на надоместоци за кои немало уставна и законска основа, како и фактот што според член 7 исплатата на трошоците се вршела ретроактивно, Судот оцени дека има основ за утврдување на неуставност и незаконитост на оспорените членови во време на нивното важење, согласно член 70 алинеја 6 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

9. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.91/2006)

24.

**- Утврдување на критериуми и мерила за определување на висината на провизијата и другите елементи
(поведување на постапка)**

*- Establishment of criteria and measures for the determination of the amount of the commission and the other elements
(initiation of a procedure)*

- Одредбата од Законот за јавен долг, во која обврската за наплатување на провизијата законодавецот не ја утврдил на јасен и прецизен начин, ниту пак утврдил критериуми и мерила за определување на нејзината висина и другите елементи, туку сите овие прашања ги препушта целосно да се утврдат со подзаконскиот акт на министерот за финансии, не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 51 и член 96 од Уставот

Подзаконскиот акт донесен врз основа на таквото овластување, исто така, не е во согласност со Уставот и со закон.

*- The provision of the Law on Public Debt, in which the legislator has not defined clearly and precisely the obligation for the collection of the commission, nor has it defined criteria and measures for the determination of its amount and the other elements, but leaves all these issues completely to be defined by the sublegal act of the Minister of Finances, is not in harmony with Article 8 paragraph 1 lines 3 and 4, Article 51 and Article 96 of the Constitution.
The sublegal act adopted on the basis of such authorisation is also not in concordance with the Constitution and with law.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 1 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на:

а) уставноста на член 22 став 6 од Законот за јавен долг („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2005) и

б) уставноста и законитоста на Тарифникот за провизија за издавање на државни гаранции („Службен весник на Република Македонија“ бр.30/2006), донесен од министерот за финансии на Република Македонија.

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 22 став 6 од Законот означен во точката 1 под а) на ова решение и за оценување на уставноста и законитоста на тарифникот означен во точката 1 под б), исто така, од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, овластувањето утврдено во членот 22 став 6 од Законот дека министерот за финансии има право да утврди тарифник за провизија за издавање на државна гаранција претставувало навлегување на извршната во законодавната власт, затоа што од оспорената законска одредба, како и од целината на Законот за јавен долг, произлегувало дека во овој закон нема поблиски критериуми за определување на висината на провизијата за издавање на државни гаранции, ниту пак критериуми за тоа што се подразбира под провизија за издавање на државна гаранција.

Поради тоа што за наведеното овластување на министерот за финансии во Законот немало утврдено критериуми и рамка, подносителот на иницијативата смета дека со оспорената одредба се повредени членот 8 став 1 алинеите 3 и 4, членот 51 и членот 96 од Уставот на Република Македонија.

Со оглед на тоа што врз основа на оспорената законска одредба, министерот за финансии го донел оспорениот Тарифник, подносителот на иницијативата смета дека поради истите причини и со овој Тарифник се повредувале наведените одредби од Уставот, како и членовите 56 и 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 22 став 6 од Законот, „Министерот за финансии има право да утврди тарифник за провизија за издавање на државна гаранција“.

Во однос на оспорениот Тарифник Судот утврди дека тој има само три точки во кои се утврдува следното:

„Министерството за финансии наплаќа провизија за издавање на државни гаранции за обврските на носителите на јавниот долг по основ на земени заеми од земјата и странство во висина од 0,5% од номиналниот износ на гаранцијата (точка 1 од Тарифникот).

Наплатата на провизијата се врши пред склучувањето на Договорот за издавање на државна гаранција или гарантното писмо на посебна сметка на Министерството за финансии (точка 2 од Тарифникот).

Овој тарифник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“ (точка 3 од Тарифникот).

4. Во член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се утврдени како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Во членот 96 од Уставот е утврдено дека органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002) за извршување на законите и другите прописи, министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми и други видови акти кога за тоа е овластен со закон.

Според член 61 од овој закон, во однос на кој посебно се оспорува законитоста на Тарифникот, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Од наведените уставни и законски одредби произлегува дека органите на државната управа, како дел од извршната власт, со закон можат да се овластат да донесуваат правилници, наредби, упатства и други акти за извршување на законите и дека со тие акти може само да се утврдуваат и разработуваат одделни одредби од законите заради нивно извршување, да се пропишува начинот на постапувањето во нивното извршување и слично, а не да се утврдуваат права и обврски на граѓаните и правните лица и да се пропишува надлежност на други органи. Ова од причини што правата и обврските на граѓаните и правните лица, како и надлежностите на органите на државната власт согласно Уставот може да се утврдуваат со закон, а не и со подзаконски акт.

Според член 1 од Законот за јавен долг со овој закон се уредува/уредуваат управувањето со јавниот долг, намените на државниот долг, постапката и начините на задолжување, постапката на издавање, сервисирање и престанок на државни гаранции, како и информирањето за јавниот долг.

Дефинициите, односно значењето на поимите употребени во овој закон и тоа: државен долг, јавен долг, носители на јавниот долг, задолжување, краткорочно и долгорочно задолжување, сервисирање на долг, рефинансирање, репрограмирање, државна гаранција и агент, се утврдени во членот 2 од Законот.

Така, според ставот 1 точка 2 на член 2 од Законот, јавен долг е државниот долг и сите финансиски обврски создадени преку задолжување на општините и на градот Скопје, како и на јавните претпријатија и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата, додека според точката 3 на

истиот член од Законот носители на јавниот долг се Владата на Република Македонија, општините и градот Скопје, јавните претпријатија и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата.

Дефиницијата, односно значењето на државната гаранција, за чие издавање министерот за финансии согласно оспорената законска одредба има право да утврди тарифник за провизија е определено во ставот 1 точка 10 на член 2 од Законот и според таа точка, државна гаранција е потенцијална обврска за плаќање преземена од Република Македонија во име на носителот на јавен долг за чија сметка е издадена гаранцијата.

Во членот 3 од Законот, утврдено е дека носителите на јавниот долг се задолжуваат во согласност со критериумите и постапките утврдени со овој закон.

Согласно член 8 став 3 од Законот долгот на општините и на градот Скопје, на јавните претпријатија и на трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата, влегува во пресметката на јавниот долг, но не претставува обврска на Буџетот на Република Македонија, освен во случаи кога согласно со закон се издава државна гаранција.

Издавањето, пак, на државната гаранција, сервисирањето на долгот за кој е издадена државна гаранција, правото на наплата и престанокот на државната гаранција, како прашања се уредени во посебен дел од Законот и тоа од член 21 до 24.

Во членот 21 став 1 од Законот се утврдени критериумите кои е потребно да ги исполнуваат проектите за чие финансирање се бара издавање на државна гаранција, а во ставот 2 на овој член е утврдено кои проекти имаат предност при издавање на државна гаранција.

Во член 22, пак, од Законот, чиј став 6 се оспорува со иницијативата, утврдено е следното:

„Носителите на јавниот долг поднесуваат барање до Владата на Република Македонија за поведување на постапка за добивање на заем, обезбеден со државна гаранција (став 1).

Барањето од ставот (1) на овој член задолжително треба да содржи позитивно мислење од Министерството за финансии (став 2).

Министерот за финансии или лица овластени од него задолжително учествуваат во преговорите за добивање на заем со државна гаранција (став 3).

Во име на Република Македонија, министерот за финансии потпишува договор за издавање на државна гаранција или гарантно писмо кон странски заемодавачи, како и договор за обезбедување на државната гаранција со субјектот во чие име е издадена, по претходно донесен закон за издавање на државна гаранција (став 4).

Во име на Република Македонија, министерот за финансии потпишува договор за издавање на државна гаранција или гарантно писмо кон домашни заемодавачи, како и договор за обезбедување на државната гаранција со субјектот во чие име е издадена, по претходно донесена одлука од Владата на Република Македонија (став 5).

Министерот за финансии има право да утврди тарифник за провизија за издавање на државна гаранција. (оспорен став 6 од член 22 од Законот)“

Од наведените и другите законски одредби произлегува дека предмет на уредување со Законот за јавен долг, меѓу другото, се и постапката, издавањето, сервисирањето, правото на наплата и престанокот на државните гаранции. Во тие рамки законодавецот, освен што ја дефинирал државната гаранција, утврдил дека издавањето на државна гаранција е во надлежност на Министерството за финансии, односно дека во име на Републиката, министерот за финансии потпишува договор за издавање на државна гаранција или гарантно писмо кон странски или домашни заемодавачи по претходно донесен закон за издавање на државна гаранција, односно на одлука на Владата на Република Македонија, зависно дали се работи за странски или домашен заемодавач.

Понатаму, од овие одредби, а и од Законот во целина, произлегува дека провизијата за издавање на државна гаранција законодавецот ја споменува само во една одредба и тоа во одредбата која се оспорува со иницијативата. Ова укажува дека законодавецот не само што не дефинирал што се подразбира под овој поим во смисла на овој закон, туку не утврдил ни тоа дека за издавање на државна гаранција од носителите на јавниот долг се наплатува провизија, но едноставно можноста за наплатување е

препуштено да се утврди со тарифникот за чие донесување со оспорената законска одредба е овластен министерот за финансии. Освен тоа, во Законот не се утврдени ниту критериуми, односно рамка за определување на висината на провизијата, така што и утврдувањето на нејзината висина е целосно препуштено со тарифникот на министерот за финансии, при што тој и во овој поглед има неограничено, или т.н. дискреционо право.

Оттука, имајќи го предвид наведеното, како и содржината на оспорената законска одредба, според Судот, правото, односно овластувањето на министерот за финансии утврдено во оспорениот член 22 став 6 од Законот тој да утврди тарифник за провизија за издавање на државна гаранција не е во функција на операционализација односно разработка на одделни законски одредби во смисла на нивно дообјаснување, допрецизирање или доуредување заради нивно извршување, туку во крајна линија води кон утврдување на права и обврски, конкретно на утврдување на обврска на носителите на јавен долг во смисла на овој закон за плаќање на провизија за издавање на државна гаранција, што не е дозволено. Ова, особено што во конкретниот случај обврската за наплатување на провизијата законодавецот не ја утврдил на јасен и прецизен начин, ниту пак утврдил критериуми и мерила за определување на нејзината висина и другите елементи, туку сите овие прашања се препушта единствено целосно да се утврдат со подзаконскиот акт на министерот за финансии, што впрочем е и направено со оспорениот тарифник.

Затоа, според Судот во таква ситуација, со утврденото овластување на министерот за финансии во оспорениот член 22 став 6 од Законот, законодавецот допушта мешање на извршната во законодавната власт, поради што основано се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба со член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 51 и член 96 од Уставот, во однос на кои се оспорува нејзината уставност.

5. Имајќи го предвид фактот дека министерот за финансии, врз основа на член 22 став 6 од Законот го донел Тарифникот за провизија за издавање на државни гаранции кој, исто така, се оспорува со оваа иницијатива, а со оглед на тоа што Судот поради изнесените причини изрази сомневање во уставноста на член 22 став 6 од Законот, следуваеше од истите причини да го постави прашањето за согласноста и на Тарифникот со наведените одредби од Уставот, како и со членовите 56 и 61 од Законот за организација и

работа на органите на државната управа, во однос на кои со иницијативата се оспорува неговата законитост.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.49/2006)

25.

- Утврдување на критериуми и мерила за определување на висината на провизијата и другите елементи

- Establishment of criteria and measures for the determination of the amount of the commission and the other elements

- Одредбата од Законот за јавен долг, во која обврската за наплатавање на провизијата законодавецот не ја утврдил на јасен и прецизен начин, ниту пак утврдил критериуми и мерила за определување на нејзината висина и другите елементи, туку сите овие прашања ги препушта целосно да се утврдат со подзаконскиот акт на министерот за финансии, не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 51 и член 96 од Уставот.

Подзаконскиот акт донесен врз основа на таквото овластување, исто така, не е во согласност со Уставот и со закон.

- The provision of the Law on Public Debt, in which the legislator has not defined clearly and precisely the obligation for the collection of the commission, nor has it defined criteria and measures for the determination of its amount and the other elements, but leaves all these issues completely to be defined by the sublegal act of the Minister

of Finances, is not in harmony with Article 8 paragraph 1 lines 3 and 4, Article 51 and Article 96 of the Constitution. The sublegal act adopted on the basis of such authorisation is also not in concordance with the Constitution and with law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 декември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ:

а) член 22 став 6 од Законот за јавен долг („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2005) и

б) Тарифникот за провизија за издавање на државни гаранции („Службен весник на Република Македонија“ бр.30/2006), донесен од министерот за финансии на Република Македонија.

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавување во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијативата поднесена од Стамен Филипov од Скопје со Решение У.бр.49/2006 од 1 ноември 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на член 22 став 6 од Законот означен во точката 1 под а) на оваа одлука и за оценување на уставноста и законитоста на Тарифникот означен во точката 1 под б), исто така, од оваа одлука.

4. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 22 став 6 од Законот, „Министерот за финансии има право да утврди тарифник за провизија за издавање на државна гаранција“.

Во однос на оспорениот Тарифник Судот утврди дека тој има само три точки во кои се утврдува следното:

„Министерството за финансии наплаќа провизија за издавање на државни гаранции за обврските на носителите на јавниот долг по основ на земени заеми од земјата и странство во висина од 0,5% од номиналниот износ на гаранцијата (точка 1 од Тарифникот).

Наплатата на провизијата се врши пред склучувањето на Договорот за издавање на државна гаранција или гарантното писмо на посебна сметка на Министерството за финансии (точка 2 од Тарифникот).

Овој тарифник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“ (точка 3 од Тарифникот).

5. Во член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се утврдени како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Во членот 96 од Уставот е утврдено дека органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002) за извршување на законите и другите прописи, министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми и други видови акти кога за тоа е овластен со закон.

Според член 61 од овој закон, во однос на кој посебно се оспорува законитоста на Тарифникот, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Од наведените уставни и законски одредби произлегува дека органите на државната управа, како дел од извршната власт, со закон можат да се овластат да донесуваат правилници, наредби, упатства и други акти за извршување на законите и дека со тие акти може само да се утврдуваат и разработуваат одделни одредби од законите заради нивно извршување, да се пропишува начинот на постапувањето во нивното извршување и слично, а не да се утврдуваат права и обврски на граѓаните и правните лица и да се пропишува надлежност на други органи. Ова од причини што правата и обврските на граѓаните и правните лица, како и надлежностите на органите на државната власт согласно Уставот може да се утврдуваат со закон, а не и со подзаконски акт.

Според член 1 од Законот за јавен долг, со овој закон се уредува/уредуваат управувањето со јавниот долг, намените на државниот долг, постапката и начините на задолжување, постапката на издавање, сервисирање и престанок на државни гаранции, како и информирањето за јавниот долг.

Дефинициите, односно значењето на поимите употребени во овој закон и тоа: државен долг, јавен долг, носители на јавниот долг, задолжување, краткорочно и долгорочно задолжување, сервисирање на долг, рефинансирање, репрограмирање, државна гаранција и агент, се утврдени во членот 2 од Законот.

Така, според ставот 1 точка 2 на член 2 од Законот, јавен долг е државниот долг и сите финансиски обврски создадени преку задолжување на општините и на градот Скопје, како и на јавните претпријатија и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата, додека според точката 3 на истиот член од Законот носители на јавниот долг се Владата на Република Македонија, општините и градот Скопје, јавните претпријатија и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата.

Дефиницијата, односно значењето на државната гаранција, за чие издавање министерот за финансии согласно оспорената законска одредба има право да утврди тарифник за провизија е определено во ставот 1 точка 10 на член 2 од Законот и според таа точка, државна гаранција е потенцијална обврска за плаќање преземена од Република Македонија во име на носителот на јавен долг за чија сметка е издадена гаранцијата.

Во членот 3 од Законот, утврдено е дека носителите на јавниот долг се задолжуваат во согласност со критериумите и постапките утврдени со овој закон.

Согласно член 8 став 3 од Законот долгот на општините и на градот Скопје, на јавните претпријатија и на трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата, влегува во пресметката на јавниот долг, но не претставува обврска на Буџетот на Република Македонија, освен во случаи кога согласно со закон се издава државна гаранција.

Издавањето, пак, на државната гаранција, сервисирањето на долгот за кој е издадена државна гаранција, правото на наплата и престанокот на државната гаранција, како прашања се уредени во посебен дел од Законот и тоа од член 21 до 24.

Во членот 21 став 1 од Законот се утврдени критериумите кои е потребно да ги исполнуваат проектите за чие финансирање се бара издавање на државна гаранција, а во ставот 2 на овој член е утврдено кои проекти имаат предност при издавање на државна гаранција.

Во член 22, пак, од Законот, чиј став 6 се оспорува со иницијативата, утврдено е следното:

„Носителите на јавниот долг поднесуваат барање до Владата на Република Македонија за поведување на постапка за добивање на заем, обезбеден со државна гаранција (став 1).

Барањето од ставот (1) на овој член задолжително треба да содржи позитивно мислење од Министерството за финансии (став 2).

Министерот за финансии или лица овластени од него задолжително учествуваат во преговорите за добивање на заем со државна гаранција (став 3).

Во име на Република Македонија, министерот за финансии потпишува договор за издавање на државна гаранција или гарантно писмо кон странски заемодавачи, како и договор за обезбедување на државната гаранција со субјектот во чие име е издадена, по претходно донесен закон за издавање на државна гаранција (став 4).

Во име на Република Македонија, министерот за финансии потпишува договор за издавање на државна гаранција или

гарантно писмо кон домашни заемодавачи, како и договор за обезбедување на државната гаранција со субјектот во чие име е издадена, по претходно донесена одлука од Владата на Република Македонија (став 5).

Министерот за финансии има право да утврди тарифник за провизија за издавање на државна гаранција. (оспорен став 6 од член 22 од Законот)“

Од наведените и другите законски одредби произлегува дека предмет на уредување со Законот за јавен долг, меѓу другото, се и постапката, издавањето, сервисирањето, правото на наплата и престанокот на државните гаранции. Во тие рамки законодавецот, освен што ја дефинирал државната гаранција, утврдил дека издавањето на државна гаранција е во надлежност на Министерството за финансии, односно дека во име на Републиката, министерот за финансии потпишува договор за издавање на државна гаранција или гарантно писмо кон странски или домашни заемодавачи по претходно донесен закон за издавање на државна гаранција, односно на одлука на Владата на Република Македонија, зависно дали се работи за странски или домашен заемодавач.

Понатаму, од овие одредби, а и од Законот во целина, произлегува дека провизијата за издавање на државна гаранција законодавецот ја споменува само во една одредба и тоа во одредбата која се оспорува со иницијативата. Ова укажува дека законодавецот не само што не дефинирал што се подразбира под овој поим во смисла на овој закон, туку не утврдил ни тоа дека за издавање на државна гаранција од носителите на јавниот долг се наплатува провизија, но едноставно можноста за наплатување е препуштено да се утврди со тарифникот за чие донесување со оспорената законска одредба е овластен министерот за финансии. Освен тоа, во Законот не се утврдени ниту критериуми, односно рамка за определување на висината на провизијата, така што и утврдувањето на нејзината висина е целосно препуштено со тарифникот на министерот за финансии, при што тој и во овој поглед има неограничено, или т.н. дискреционо право.

Оттука, имајќи го предвид наведеното, како и содржината на оспорената законска одредба, според Судот, правото, односно овластувањето на министерот за финансии утврдено во оспорениот член 22 став 6 од Законот тој да утврди тарифник за провизија за издавање на државна гаранција не е во функција на операционализација, односно разработка на одделни законски

одредби во смисла на нивно дообјаснување, допрецизирање или доуредување заради нивно извршување, туку во крајна линија води кон утврдување на права и обврски, конкретно на утврдување на обврска на носителите на јавен долг во смисла на овој закон за плаќање на провизија за издавање на државна гаранција, што не е дозволено. Ова, особено што во конкретниот случај обврската за наплатување на провизијата законодавецот не ја утврдил на јасен и прецизен начин, ниту пак утврдил критериуми и мерила за определување на нејзината висина и другите елементи, туку сите овие прашања се препушта единствено целосно да се утврдат со подзаконскиот акт на министерот за финансии, што впрочем е и направено со оспорениот тарифник.

Затоа, според Судот во таква ситуација, со утврденото овластување на министерот за финансии во оспорениот член 22 став 6 од Законот, законодавецот допушта мешање на извршната во законодавната власт, поради што оцени дека оспорената одредба не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 51 и член 96 од Уставот.

6. Имајќи го предвид фактот дека министерот за финансии, врз основа на член 22 став 6 од Законот го донел Тарифникот за провизија за издавање на државни гаранции за кој оцени дека не е во согласност со Уставот, Судот оцени дека поради истите причини и Тарифникот не е во согласност со наведените одредби од Уставот, како и со членовите 56 и 61 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од д-р Трендафил Ивановски кој го заменува претседателот на Судот и судиите Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.49/2006)

26.

У.бр. 150/2006

- Пропишувањето на посебни надоместоци за вршење на услугите и користење на податоците од областа на премерот и катастарот на недвижностите и премерот и катастарот на земјиштето

- Prescription of special remunerations for the performance of services and the use of data from the field of survey and cadastre of the land

- Со пропишување на посебни надоместоци за вршење на услугите и користење на податоците од областа на премерот и катастарот на недвижностите и премерот и катастарот на земјиштето, во случај на постоење на катастарски такси согласно Законот за административните такси, не се врши двојно оптоварување на граѓаните за иста услуга, бидејќи Законот за административните такси содржи изречна забрана за нивно истовремено наплатување.

- The prescription of special remuneration for the performance of services and the use of data from the field of survey and cadastre of immovable properties and the survey and cadastre of land, in the case of existence of cadastre fees pursuant to the Law on Administrative Fees, does not make a double burden on the citizens for the same service, since the Law on Administrative Fees contains an explicit prohibition against their concomitant collection.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 1 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Тарифникот за висината на надоместите за запишување во катастарот на недвижностите по барање на странка, Тарифникот за висината на надоместокот за користење на податоците од премерот и катастарот на недвижностите и Тарифникот за висината на надоместокот за заверка на геодетските елаборати за извршени геодетски работи за посебни намени („Службен весник на Република Македонија“ бр. 82/2006) донесени од Владата на Република Македонија.

2. Арјан Ибраим од с. Голем Папрадник и Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за оценување на уставноста и законитоста на актите означени во точката 1 на ова решение.

Во иницијативата на Арјан Ибраим се наведува дека трите оспорени тарифници биле во спротивност на член 52 став 3 од Уставот, како и на член 37 од Законот за административните такси („Службен весник на Република Македонија“ бр. 17/1993 и 20/1996). Со нив директно се задирало во имотната состојба на граѓаните на Република Македонија при остварувањето на нивните права како физички и правни лица. Тарифниците како подзаконски акти треба да се применуваат 8 дена по објавувањето во Службен весник, а не наредниот ден по објавувањето, што било во спротивност на член 52 став 3 од Уставот, според кој само законите можат по исклучок да влезат во сила со денот на објавувањето. Подносителот на иницијативата смета дека доносителот на оспорените акти требало да го почитува *vacatio legis*, со што на граѓаните ќе им била дадена можност да се запознаат со тарифниците.

Подносителот на иницијативата, исто така, смета дека со донесените тарифници двојно се плаќаат надоместоци и такси за користење на катастарски услуги, од причина што за користењето на наведените услуги се плаќаат административни такси детално наведени во член 37 од Законот за административните такси.

Поради овие причини, со иницијативата се предлага тарифниците да бидат поништени како неуставни и незаконити.

Со иницијативата поднесена од Стамен Филипов се оспорува само Тарифникот за висината на надоместоците за запишување во катастарот на недвижностите по барање на странка. Во иницијативата се наведува дека со Одлука на Уставниот суд У. бр. 194/2005 и У.бр. 232/2005 од 22 март 2006 е укинат член 10 ставови 3 и 4 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите.

Според подносителот на иницијативата, оспорениот Тарифник се заснова на одредба од Законот која е укината, односно која повеќе не е дел од правниот поредок на државата. Оттаму, во правниот поредок егзистира Тарифник кој претставува разработка на непостоечка законска одредба, поради што Тарифникот во целина не е во согласност со владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, како и со член 51 и член 112 став 3 од Уставот и Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите.

Поради наведеното, со иницијативата се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Тарифникот за висината на надоместоците за запишување во катастарот на недвижностите по барање на странка.

3. Судот на седницата утврди дека првооспорениот Тарифник за висината на надоместоците за запишување во катастарот на недвижностите по барање на странка го донела Владата на Република Македонија врз основа на член 10 став 3 и 4 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите („Службен весник на Република Македонија бр. 27/1986, 17/1991,84/2005 и 70/2006).

Според член 1 од Тарифникот, со овој тарифник се пропишува висината на надоместоците за запишување во катастарот на недвижностите, по барање на странка.

Во членот 2 од Тарифникот се утврдени надоместоците за поединечно запишување на правата на недвижностите.

Во членот 3 од Тарифникот, се утврдени надоместоците за запишување на правата на незапишаните недвижности по установен катастар на недвижностите.

Во членот 4 од Тарифникот, се утврдени надоместоците за запишување на заложно право – хипотека на недвижности.

Во членот 5 од Тарифникот, се утврдени надоместоците за запишување со кое се врши промена на катастарската култура/класа на земјиштето.

Во членот 6 од Тарифникот се утврдени надоместоците за запишување со кое се врши промена по основите наведени во овој член (купопродажба, раземна, подарок, наследување, судска одлука, акт за физичка делба, градба, доградба, надградба и други основи).

Во членот 7 од Тарифникот е предвидено дека надоместокот од овој тарифник соодветно ќе се применува и за евидентирање на објектите во катастарот на недвижностите, како и за евидентирање на промените на податоците во катастарот на земјиште.

Во членот 8 од Тарифникот, е предвидено дека надоместокот од овој тарифник го плаќа барателот на сметка на Државниот завод за геодетски работи.

Во член 9 од Тарифникот е предвидено тарифникот да влезе во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Судот на седницата, исто така, утврди дека второоспорениот Тарифник за висината на надоместокот за користење на податоците од премерот и катастарот на недвижностите го донела Владата на Република Македонија врз основа на член 109 став 4 од наведениот закон.

Според член 1 од Тарифникот, со овој тарифник се пропишува висината на надоместокот за користење на податоците од премерот и катастарот на недвижностите.

Во член 2 од Тарифникот се утврдени надоместоците за користење на податоците за сите видови точки од геодетската основа.

Во член 3 од Тарифникот се утврдени надоместоците за користење на податоци од елаборати од геодетски снимања.

Во член 4 од Тарифникот се утврдени надоместоците за издавање копија од катастарски план за сите размери.

Во член 5 од Тарифникот се утврдени надоместоците за издавање копија од катастарски план и фотокопија од скица од етажен премер.

Во член 6 од Тарифникот, се утврдени надоместоците за податоците од катастарскиот операт (за увид во збирка исправи, за имотен односно поседовен лист, за уверение за редослед на извршени промени за една недвиженост, за уверение за факти кои произлегуваат од катастарскиот операт, за евидентен лист, за извод од список на парцели).

Во член 7 од Тарифникот се предвидени надоместоците за примерок од топографска карта.

Според член 8 од Тарифникот, за издавање на податоци за кои со овој тарифник не е утврдена висината на надоместокот, надоместокот се определува според бројот на потребните работни часови за изготвување на податоците, во висина од 300 денари по работен час.

Според член 9 од Тарифникот, надоместокот од овој тарифник го плаќа барателот на сметка на Државниот завод за геодетски работи. Висината на надоместокот се однесува на еднократна употреба на податоците.

Според член 10 од Правилникот, со донесување на овој тарифник престанува да важи Одлуката за висината на надоместокот за користење на податоците од премерот и катастарот на недвижностите бр. 23-1163/1 од 24 јули и 27 јули 1995 година со Тарифа за висината на надоместокот на користење на податоците од премерот и катастарот на недвижностите.

Според член 11 од Тарифникот, се предвидува тарифникот да влезе во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Во однос на трето оспорениот Тарифник за висината на надоместокот за заверка на геодетските елаборати за извршени геодетски работи за посебни намени, Судот утврди дека е донесен од страна на Владата на Република Македонија врз основа на член 102 став 5 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите.

Според член 1 од Тарифникот, со овој тарифник се пропишува висината на надоместокот за заверка на геодетските елаборати за извршени геодетски работи за посебни намени кои се од влијание за одржување на премерот и катастарот на недвижностите.

Во член 2 од Тарифникот се утврдени надоместоците за заверка на геодетските елаборати изработени за потребите на просторното уредување на земјиштето врз основа на снимена фактичка состојба.

Во член 3 од Тарифникот се утврдени надоместоците за заверка на геодетските елаборати за парцелација на градежното земјиште во постапката за спроведување на урбанистичките планови (нумерички податоци).

Во член 4 од Тарифникот се утврдени надоместоците за заверка на елаборати од геодетски мерења за потребите при спроведување на промените на имотно-правните односи на земјиштето во постапката за експропријација и други постапки.

Во член 5 од Тарифникот е утврден надоместок за заверка на геодетски елаборати за физичка делба и други геодетски работи кои се од влијание за одржувањето на премерот и катастарот на недвижностите.

Во член 6 од Тарифникот, е предвидено дека надоместокот се плаќа на сметка на Државниот завод за геодетски работи.

Според член 7 од Тарифникот, овој тарифник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со член 33 од Уставот се уредува дека секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намиравањето на јавните расходи на начин утврден со закон,

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 52 став 3 од Уставот, законите влегуваат во сила најрано осмиот ден од денот на објавувањето, а по исклучок, што го утврдува Собранието, со денот на објавувањето.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 1 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, премерот, катастарот и одржувањето на премерот и катастарот и запишувањето на правата на недвижностите се вршат на начин и постапка пропишани со овој закон.

Согласно член 5 од овој закон, работите на премерот, катастарот и одржувањето на премерот и катастарот и запишувањето на правата на недвижностите се во надлежност на Државниот завод за геодетски работи. Оперативните теренски геодетски работи од ставот 1 од овој член како јавни овластувања ги вршат трговци поединци - овластени геодети и трговски друштва за геодетски работи под услови и на начин определени со овој закон.

Според член 8 став 1 од Законот, катастарот на недвижностите е јавна книга.

Според членот 9 од Законот, правата на недвижностите се стекнуваат, пренесуваат, ограничуваат и престануваат со запишувањето во катастарот на недвижностите, ако со закон не е одредено поинаку.

Според членот 10 од Законот, запишувањето на правата на недвижностите во катастарот на недвижностите е задолжително и се врши по службена должност или по барање на странката. (став 1)

За запишувањето на правата на недвижностите во катастарот на недвижностите по барање на странката се плаќаат надоместоци, а запишувањето по службена должност е ослободено од плаќање на надоместоци. (став 2)

Висината на надоместоците од ставот 2 на овој член зависи од бројот, обемот и видот на промените во катастарскиот операт и катастарскиот план кои промени настануваат со бришење, додавање или менување на податоците. (став 3)

Висината на надоместоците од ставот 2 на овој член се утврдува со тарифник кој го донесува Владата на Република Македонија, на предлог на Државниот завод за геодетски работи. (став 4).

Според членот 13 од истиот закон, премерот, катастарот и одржувањето на премерот и катастарот и запишувањето на правата на недвижностите се вршат според одредбите на Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон не е поинаку определено.

Според член 102 од Законот, геодетските работи за посебни намени во смисла на овој закон се работите кои се од влијание за одржување на премерот и катастарот на недвижностите и тоа:

- 1) изготвување на геодетски планови за потребите на просторното уредување на земјиштето;
- 2) парцелација на градежното земјиште во постапката за спроведување на урбанистичките планови;
- 3) геодетски мерења за потребите при спроведувањето на промените на имотно-правните односи на земјиштето во постапката за експропријација и други постапки и
- 4) сите други геодетски работи кои се поврзани со одржувањето на премерот и катастарот на недвижностите (став 1).

Геодетските елаборати кои се изготвуваат при вршењето на работите од ставот 1 на овој член можат да се користат откако претходно ќе се заверат во Државниот завод за геодетски работи. (став 2)

За заверка на геодетските елаборати од ставот 2 на овој член изготвувачот плаќа надомест. (став 3)

Висината на надоместокот од ставот 3 на овој член зависи од формата, обемот и содржината на геодетските елаборати. (став 4)

Висината на надоместокот од ставот 3 на овој член се утврдува со тарифник кој го донесува Владата на Република Македонија, на предлог на Државниот завод за геодетски работи. (став 5)

Според член 109 од Законот, за користење на податоците од премерот и катастарот на недвижностите се плаќа надоместок. (став 1)

Висината на надоместокот за користење на податоците од ставот 1 на овој член зависи од трошоците за нивното изготвување, формата, содржината и обемот на податоците и степенот на нивната употребливост. (став 2)

Надоместокот од ставот 1 на овој член не се плаќа за потребите на државните органи. (став 3)

Висината на надоместокот од ставот 1 на овој член се утврдува со тарифник кој го донесува Владата на Република Македонија, на предлог на Државниот завод за геодетски работи. (став 4)

Првооспорениот Тарифник за висината на надоместоците за запишување во катастарот на недвижностите по барање на странка е оспорен со двете иницијативи.

Во однос на наводите во иницијативата поднесена од Стамен Филипов, Судот утврди дека тие се неосновани од причина што Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 30 мај го донела Законот за изменување и дополнување на Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/2006 од 6 јуни 2006 година), во кој се направени измени и дополнување на повеќе одредби од Законот, согласно Одлуката на Уставниот суд на Република Македонија У.бр. 194/2005 и У.бр. 232/2005 од 22 март 2006 година.

Меѓу другите, дополнет е и членот 10 во кој се додадени два нови ставови 3 и 4, во кои се утврдени критериумите за определување на надоместоците за запишување во катастарот на

недвижностите по барање на странката (став 3) и е определено дека висината на овие надоместоци се утврдува со тарифник кој го донесува Владата на Република Македонија, на предлог на Државниот завод за геодетски работи.

Оттука, произлегува дека оспорениот Тарифник е донесен врз основа на член од Законот кој е изменет, односно има нова содржина во важечката законска одредба, поради што не може да се постави прашањето за согласноста на овој Тарифник со одредбите од Уставот и Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, на кои се повикува овој подносител на иницијативата.

Во однос на наводите во иницијативата на Арјан Ибраим, Судот утврди дека од одредбата на членот 52 од Уставот, произлегува дека законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила и тие треба да бидат објавени најдоцна во рок од 7 дена од денот на нивното донесување. Притоа, Уставот само за законите утврдил дека тие можат да влезат во сила најрано 8 ден од денот на објавувањето или по исклучок со денот на објавувањето, а додека за другите прописи не ја утврдил оваа обврска. Според тоа, оспорените тарифници на Владата можеле да влезат во сила наредниот ден по објавувањето, а не и по истекот на рокот од 8 дена како што е тоа предвидено за законите, поради што Судот не го постави прашањето за согласноста на оспорениот Тарифник со член 52 од Уставот.

Имајќи ги предвид наводите во иницијативата според кои со донесените тарифници двојно се плаќале надоместоци и административни такси, беше направена анализа и на Законот за административните такси.

Имено, согласно член 1 од Законот за административните такси „Службен весник на Република Македонија бр. 17/1993, 20/1996, 7/1998, 13/2001, 24/2003, 19/2004, 61/2004, 95/2005, 7/2006 – исправка и 70/2006), за списите и дејствата во управните работи кај органите на државната управа, органите на општината, органите на општините во Градот Скопје и органите на Градот Скопје се плаќаат административни такси според одредбите на овој закон, доколку со друг пропис поинаку не е уредено.

Според членот 3 од Законот, таксите се плаќаат по таксена тарифа, која е составен дел на овој закон.

Според членот 4, такса не може да се наплатува ако со таксената тарифа не е пропишана, ниту да се наплатува во поголем или помал износ од пропишаниот доколку со друг закон и со меѓународен договор не е определено поинаку.

Според членот 20 од овој закон, ако за вршење на услугите и користење на податоците од областа на премерот и катастарот на недвижностите и премерот и катастарот на земјиштето се пропишани посебни надоместоци, не можат да се наплатуваат административни такси пропишани со тарифа за административните такси.

Во Тарифата на административните такси, која е составен дел на Законот, под точка 5, во тарифните броеви 56 - 62 пропишани се катастарските такси.

Во тарифниот број 56 предвидени се административни такси за спроведување на сите промени во административните делови на катастарски операт, што настанале по која и да било основа, за целосна промена на насловна страна на постоечки или за отворање на нов имотен лист или нов поседовен лист, како и за измена на било кои од индикационите податоци на насловната страна на имотниот лист или на поседовниот лист од секој поединечен случај; за пренос на цели катастарски парцели од еден имотен лист или од поседовен лист во друг, за промена на катастарската култура и класа на цели катастарски парцели од секоја парцела; за промена на катастарска култура и класа на делови од катастарски парцели од секој дел на катастарската парцела; за промена на катастарската култура поради изградба или доградба на згради од секој поединечен случај; за промена поради делба на парцели со или без истовремена промена и на катастарска култура за секоја парцела (реален или идеален дел) од секоја парцела во нова состојба и за издавање други преписи и копии од катастарскиот операт и елаборат од премерот и спроведување на други промени кои не се опфатени со тарифните броеви од 56 до 62.

Во тарифниот број 57 предвидени се административни такси за премерувањата што се вршат по пријави, како и по пријавите во претходната постапка, а кои се однесуваат на делби на одделни поседи, вклучувајќи ги и канцелариските геодетско-технички работи во врска со тие премерувања.

Во тарифниот број 58 предвидени се административни такси за издавање копии од катастарски планови со прецртување

Во тарифниот број 59 предвидени се административни такси за препис од имотниот лист или од поседовниот лист и други делови од катастарски операт или за изводи од нов и за издавање уверение за движење на промени на катастарска парцела во катастарски операт.

Во тарифниот број 60 предвидени се административни такси за издавање на копија на податоци од теренски елаборат од премерот и за издавање на рачно препишани податоци од теренскиот елаборат од премерот.

Во тарифниот број 61 предвидени се административни такси за заверка на копија од план и за заверка на препис и извод од катастарскиот операт

Во тарифниот број 62 предвидени се административни такси за издавање препис или копие на координати со опис на местоположбата

Од анализата на одредбите од Законот за административните такси, произлегува дека административните такси можат да се наплатуваат само доколку се пропишани со Законот за административните такси, односно со таксената тарифа како негов составен дел. Законот, исто така, допушта за вршење на услугите и користење на податоците од областа на премерот и катастарот на недвижностите и земјиштето со друг пропис да се пропишуваат посебни надоместоци. Меѓутоа, со цел да се избегне двојното оптоварување на граѓаните за иста услуга, во членот 20 изрично е предвидено дека ако за вршење на услугите и користење на податоците од областа на премерот и катастарот на недвижностите и премерот и катастарот на земјиштето се пропишани посебни надоместоци, не можат да се наплатуваат административни такси пропишани со тарифа за административните такси. Оттука, за Судот неосновани се наводите на подносителот на иницијативата дека со оспорените тарифници директно се задирало во имотната состојба на граѓаните поради двојното плаќање на надоместоци и административни такси, бидејќи Законот тоа изречно го забранува. Доколку пак тоа е случај во практиката, тогаш станува збор за прашање за примена на законот, што е надвор од надлежноста на Уставниот суд.

Поради наведените причини, во однос на сите три тарифника, Судот не го постави прашањето за нивната согласност со Уставот, од аспект на причините на кои се повикува подносителот на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 150/2006)

27.

- Надоместок за присуство на работните тела на Советот

Донесената Одлука на Советот на општината да влезе во сила со денот на донесувањето а не со денот на нејзиното објавување

Услови за поништување на оспорен акт (поведување на постапка)

- Remuneration for the presence in the working bodies of the Council

The adopted Decision of the Council of the municipality to enter into force on the date of its adoption and not on the date of its publication

Conditions for annulment of a disputed act (initiation of a procedure)

- Не постои уставен и законски основ, врз основа на кој Советот на општината би можел да определува право на членовите на Советот на надоместок за присуство на работните тела на Советот.

Определбата донесената Одлука на Советот на општината да влезе во сила со денот на

донесувањето, а не со денот на нејзиното објавување е во спротивност со Уставот.

Постојат услови за поништување на оспорен акт, иако престанал да важи во текот на постапката, ако се утврди дека во време на важењето истиот бил неуставен и незаконит.

- There is no constitutional and legal ground on the basis of which the Council of the municipality could determine a right to remuneration for the members of Council for the attendance at the working bodies of the Council.

The determination that the adopted Decision of the Council of the municipality enters into force on the date of its adoption and not on the date of its publication is in contradiction with the Constitution.

There are conditions for annulment of the disputed act, although it ceased to be valid during the procedure, if it is found that at the time of its validity the same was unconstitutional and illegal.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 27 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 15 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлука за потврдување на Одлуката за утврдување на надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром за седници на работните тела, донесена од Советот на општина Аеродром под број 07-3588/4 од 1 август 2006 година („Службен гласник на општина Аеродром бр.10/2006).

2. СЕ ЗАПИРА извршување на поединечните акти или дејствија донесени, односно преземени врз основа на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

3. Кирил Тодоровски, градоначалник на општина Аеродром на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Имено, подносителот на иницијативата појаснува дека со Решение бр.08-3487/1 од 24 јули 2006 година го запрел објавувањето на Одлуката за утврдување на надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром за седници на работните тела, како акт што претходи на донесувањето на оспорената одлука, бидејќи ценел дека истата не е во согласност со Уставот и законските и статутарни одредби врз основа на кои истата била донесена. Меѓутоа, Советот на општината Аеродром сепак пристапил кон потврдување на така донесената одлука.

Притоа, по однос на членовите 1 и 2 од оспорената одлука, подносителот на иницијативата наведува дека биле во спротивност со членовите 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, а како во законските одредби не било предвидено посебно право на надоместок на членовите на Советот за присуство на седници на работните тела.

По однос на членот 3 од Одлуката, подносителот на иницијативата наведува дека во него било предвидено истата да влезе во сила на 1 јули 2006 година, иако била донесена на 19 јули 2006 година и објавена во службеното гласило на 1 август 2006 година, што не било во согласност со членот 52 од Уставот на Република Македонија.

На крај, подносителот на иницијативата предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста, да донесе решение за запирање на извршувањето на оспорената Одлука, а потоа истата да ја поништи.

4. Судот на седницата утврди дека, пред донесување на оспорената одлука, Советот на општина Аеродром на 19 јули 2006 година донел Одлука за утврдување на надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром за седници на работните тела, со содржина како оспорената одлука.

Градоначалникот на општината, со Решение 08-3487/1 од 24 јули 2006 година го запрел објавувањето на вака донесената одлу-

ка, бидејќи сметал дека истата не е во согласност со Уставот и одредбите од Законот за локалната самоуправа.

Решението е објавено во Службен гласник на општина Аеродром бр. 9/2006.

Потоа, Советот на општина Аеродром врз основа на член 43 став 1, член 45 и член 100 од Законот за локалната самоуправа и член, 34, член 36, член 46 од Статутот на општина Аеродром на XXXVII-та седница одржана на 31 јули 2006 година донел Одлука за потврдување на Одлуката за утврдување на надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром за седници на работните тела.

Во член 1 од Одлуката е предвидено дека на членовите на Советот на општината Аеродром им се утврдува надоместок за работа на седница на работните тела во износ од 20% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, без оглед на одржани седници за секоја седница поодделно.

Во член 2 од Одлуката е определено дека на членовите на Советот им се утврдува надоместок за дневни трошоци во износ од 800 денари без оглед на бројот на одржани седници, за секоја комисија поодделно.

Во член 3 од Одлуката е определено дека истата стапува во сила со денот на донесувањето (31 јули 2006 година), а ќе се применува од 1 јули 2006 година и ќе се објави во „Службен гласник на Општина Аеродром“.

Одлуката е објавена во наведеното гласило под број 10 од 1 август 2006 година.

По донесување на наведената одлука градоначалникот на Општината на 9 август 2006 година, по пошта, поднел иницијатива до Уставниот суд на Република Македонија за оценување на нејзината уставност и законитост.

Со писмо бр.08-4000/1 од 21 август 2006 година, градоначалникот на општината Аеродром, меѓу другото го известил Министерството за локална самоуправа за поднесената иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 9 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и локалната самоуправа се утврдени како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 52 став 1 од Уставот, законите и сите други прописи се објавуваат пред да влезат во сила. Според став 4 од истата одредба, законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Според член 45 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002) членовите на Советот имаат право на надоместок за присуство на седница и надоместоци на патни и дневни трошоци во рамки утврдени со закон.

Согласно членот 100 кој е поместен во Глава ЦВ „Преодни и завршни одредби“ до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Според член 52 став 2 од Законот за државните службеници („Службен весник на Република Македонија“ бр.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 69/2004 и 81/2005) државните службеници имаат право, покрај другото и на надоместоци за патни, дневни и други трошоци за службени патувања во земјата и во странство, како и трошоци за превоз до и од работа (над 2,5 км.).

Висината на надоместоците од став 2 на овој член за секоја година се утврдуваат со Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија, со Одлуката за извршување на буџетот на општината и Буџетот на Градот Скопје. Владата на Република Маке-

донија поблиску ја утврдува постапката и начинот на распоредување на надоместоците.

Имајќи ги предвид одредбите од членовите 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, произлегува дека законодавецот за членовите на советот го утврдил правото на надоместок за присуство на седница и правото на надоместок на дневни трошоци за членовите на советот.

Притоа, законодавецот правото на надоместок за присуство на седница на членовите на советот не само што го утврдил, туку и го лимитирал и тој може да изнесува најмногу до 30% од просечната плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а во однос на висината на дневни трошоци на членовите на советот упатува на примена на прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Во Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2006 година утврдена е висината на патните и дневните трошоци на државните службеници, како и трошоци за превоз до и од работа, под услов ако местото на живеење е оддалечено над 2,5 км. од работното место.

Оттука, имајќи ја предвид содржината на оспорената Одлука и посебно членовите 1 и 2, без притоа да се имаат предвид наведените законски одредби, според Судот истите можат да се стават под сомнение по однос на нивната законитост. Ова од причина што во цитираните законски одредби се предвидува надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, како и надоместок за дневни трошоци врз основа на прописите кои се однесуваат на државните службеници, но не се предвидува надоместок за работа на седница на работни тела без оглед на одржани седници, за секоја седница поодделно, односно не се предвидува фиксен износ на надоместокот за дневни трошоци, без оглед на одржана седница за секоја комисија поодделно како што предвидуваат членовите 1 и 2 од оспорената Одлука.

Од друга страна, пак, имајќи ја предвид содржината на членот 3 од Одлуката според кој таа влегува во сила со денот на донесувањето (31 јули 2006 година) а не по нејзиното објавување и дека се применува од 1 јули 2006 година, Судот оцени дека истата има повратно дејство во нејзината примена, поради што Одлуката

може да се стави под сомнение и по однос на нејзината согласност со член 52 став 1 и 4 од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Согласно член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот одлучи како во точката 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 149/2006)

28.

- Надоместок за присуство на работните тела на Советот

Донесената Одлука на Советот на општината да влезе во сила со денот на донесувањето а не со денот на нејзиното објавување

Услови за поништување на оспорен акт

- Remuneration for the presence in the working bodies of the Council

The adopted Decision of the Council of the municipality to enter into force on the date of its adoption and not on the date of its publication

Conditions for annulment of a disputed act

- Не постои уставен и законски основ, врз основа на кој Советот на општината би можел да определува право на членовите на Советот на надоместок за присуство на работните тела на Советот.

Определбата донесената Одлука на Советот на општината да влезе во сила со денот на

донесувањето, а не со денот на нејзиното објавување е во спротивност со Уставот.

Постојат услови за поништување на оспорен акт, иако престанал да важи во текот на постапката, ако се утврди дека во време на важењето истиот бил неуставен и незаконит.

- There is no constitutional and legal ground on the basis of which the Council of the municipality could determine a right to remuneration for the members of Council for the attendance in the working bodies of the Council.

The determination that the adopted Decision of the Council of the municipality enters into force on the date of its adoption and not on the date of its publication is in contradiction with the Constitution.

There are conditions for annulment of a disputed act, although it ceased to be valid during the procedure, if it is found that at the time of its validity the same was unconstitutional and illegal.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 13 декември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ПОНИШТУВА Одлуката за потврдување на Одлуката за утврдување на надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром за седници на работните тела, донесена од Советот на општина Аеродром под број 07-3588/4 од 1 август 2006 година („Службен гласник на општина Аеродром“ бр.10/2006).

2. СЕ СТАВА ВОН СИЛА Решението за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземаат врз основа на Одлуката означена во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

4. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијатива поднесена од Кирил Тодоровски, градоначалник на општина Аеродром со Решение У.бр.149/2006 од 15 ноември 2006 година повеќе постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со одредбите на Уставот на Република Македонија, како и со член 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа.

5. Судот на седницата утврди дека, пред донесување на оспорената одлука, Советот на општина Аеродром на 19 јули 2006 година донел Одлука за утврдување на надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром за седници на работните тела, со содржина како оспорената одлука.

Градоначалникот на општината, со Решение 08-3487/1 од 24 јули 2006 година го запрел објавувањето на вака донесената одлука, бидејќи сметал дека истата не е во согласност со Уставот и одредбите од Законот за локалната самоуправа.

Решението е објавено во Службен гласник на општина Аеродром бр.9/2006.

Потоа, Советот на општина Аеродром врз основа на член 43 став 1, член 45 и член 100 од Законот за локалната самоуправа и член, 34, член 36, член 46 од Статутот на општина Аеродром на XXXVII-та седница одржана на 31 јули 2006 година донел Одлука за потврдување на Одлуката за утврдување на надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром за седници на работните тела.

Во член 1 од Одлуката е предвидено дека на членовите на Советот на општината Аеродром им се утврдува надоместок за работа на седница на работните тела во износ од 20% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, без оглед на одржани седници за секоја седница поодделно.

Во член 2 од Одлуката е определено дека на членовите на Советот им се утврдува надоместок за дневни трошоци во износ од 800 денари без оглед на бројот на одржани седници, за секоја комисија поодделно.

Во член 3 од Одлуката е определено дека истата стапува во сила со денот на донесувањето (31 јули 2006 година), а ќе се при-

менува од 1 јули 2006 година и ќе се објави во „Службен гласник на Општина Аеродром“.

Одлуката е објавена во наведеното гласило под број 10 од 1 август 2006 година.

По донесување на наведената одлука градоначалникот на Општината на 9 август 2006 година, по пошта, поднел иницијатива до Уставниот суд на Република Македонија за оценување на нејзината уставност и законитост.

Со писмо бр.08-4000/1 од 21 август 2006 година, градоначалникот на општината Аеродром, меѓу другото го известил Министерството за локална самоуправа за поднесената иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука.

Судот, исто така, утврди дека Советот на општина Аеродром на 49-та седница одржана на 6 декември 2006 година ја укинал оспорената одлука.

6. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 9 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и локалната самоуправа се утврдени како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 52 став 1 од Уставот, законите и сите други прописи се објавуваат пред да влезат во сила. Според став 4 од истата одредба, законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Според член 45 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002), членовите на Советот имаат право на надоместок за присуство на седница и надоместоци на патни и дневни трошоци во рамки утврдени со закон.

Согласно членот 100 кој е поместен во Глава XV „Преодни и завршни одредби“ до донесувањето на законот од членот 45 на овој

закон членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Според член 52 став 2 од Законот за државните службеници („Службен весник на Република Македонија“ бр.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 69/2004 и 81/2005) државните службеници имаат право, покрај другото и на надоместоци за патни, дневни и други трошоци за службени патувања во земјата и во странство, како и трошоци за превоз до и од работа (над 2,5 км.).

Висината на надоместоците од став 2 на овој член за секоја година се утврдуваат со Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија, со Одлуката за извршување на буџетот на општината и Буџетот на Градот Скопје. Владата на Република Македонија поблиску ја утврдува постапката и начинот на распоредување на надоместоците.

Имајќи ги предвид одредбите од членовите 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, произлегува дека законодавецот за членовите на советот го утврдил правото на надоместок за присуство на седница и правото на надоместок на дневни трошоци за членовите на советот.

Притоа, законодавецот правото на надоместок за присуство на седница на членовите на советот не само што го утврдил, туку и го лимитира и тој може да изнесува најмногу до 30% од просечната плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а во однос на висината на дневни трошоци на членовите на советот упатува на примена на прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Во Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2006 година утврдена е висината на патните и дневните трошоци на државните службеници, како и трошоци за превоз до и од работа, под услов ако местото на живеење е оддалечено над 2,5 км. од работното место.

Оттука, имајќи ја предвид содржината на оспорената Одлука и посебно членовите 1 и 2, без притоа да се имаат предвид наведените законски одредби, според Судот истите не се во согласност со одредбите од наведените закони. Ова од причина што во цитираните законски одредби се предвидува надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, како и надоместок за дневни трошоци врз основа на прописите кои се однесуваат на државните службеници, но не се предвидува надоместок за работа на седница на работни тела без оглед на одржани седници, за секоја седница поодделно, односно не се предвидува фиксен износ на надоместокот за дневни трошоци, без оглед на одржана седница за секоја комисија поодделно како што предвидуваат членовите 1 и 2 од оспорената Одлука.

Од друга страна, пак, имајќи ја предвид содржината на членот 3 од Одлуката според која таа влегува во сила со денот на донесувањето (31 јули 2006 година), а ќе се применува од 1 јули 2006 година, Судот оцени дека истата има повратно дејство во нејзината примена, поради што Одлуката не е во согласност со член 52 став 1 и 4 од Уставот.

При одлучувањето, Судот ја имаше предвид околноста дека Советот на општина Аеродром ја укинал оспорената одлука, но оцени дека таа околност не е од влијание за поинакво одлучување во овој случај.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од судијата д-р Трендафил Ивановски, кој го заменува претседателот на Судот, и судиите: Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.149/2006)

29.

- Одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност

Определување надоместок за патни трошоци на членови на Советот на МРТ кои живеат надвор од Скопје

Решението за утврдување на годишниот износ на радиодифузната такса донесено од МРТ има карактер на извршна исправа

- Taking away a licence for radio diffusion activity

The remuneration for travel expenses of the members of the Council of MRT living outside Skopje to be determined with an internal act

The resolution for the determination of the annual amount of radio diffusion fee adopted by MRT to be given the character of an executive title

- Законската обврска за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност во услови кога на имателот на дозволата со судска одлука му е изречена мерка на безбедност забрана на вршење на радиодифузна дејност е во согласност со Уставот на Република Македонија.

Законската определба со интересен акт, односно со Правилникот за плати и други надоместоци, да се определува надоместокот за патните трошоци на членовите на Советот на МРТ кои живеат надвор од Скопје, е во согласност со Уставот на Република Македонија.

Со Решението во Законот да на решението за утврдување на годишниот износ на радиодифузната такса донесено од МРТ му се даде карактер на извршна исправа согласно Законот за извршување, е во согласност со точка 2 на Амандман XXI на Уставот на Република Македонија.

- The legal obligation for taking away a licence for the performance of radio diffusion activity in conditions when a security measure of prohibition to perform radio diffusion activity has been pronounced against the holder of the licence by a court decision is in concordance with the Constitution of the Republic of Macedonia.

The legal solution to determine the remuneration for the travel expenses of the members of the council of MRT living

outside Skopje with an internal act, that is, with the Rulebook for Salaries and Other Remunerations, is in agreement with the Constitution of the Republic of Macedonia.

The Resolution in the Law to render the resolution for the determination of the annual amount of the radio diffusion fee adopted by MRT the character of an executive title, pursuant to the Law on Enforcement, is in line with item 2 of Amendment XXI of the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 15 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 63 алинеја 5, член 132 став 2 во делот: „во согласност со Правилникот за плати и други надоместоци“ и член 147 став 2 во делот: „кое има карактер на извршна исправа согласно со Законот за извршување“ од Законот за радиодифузната дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр.100/2005).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорениот член 63 алинеја 5 од Законот за радиодифузната дејност, не бил во согласност со членовите 8 став 1 алинеи 3 и 4, 13, 14, 51 и 54 став 1, како и ставовите 1 и 2 од Амандманот XXV на Уставот на Република Македонија. Ова од причина што, според наводите во иницијативата, ако на имателот на дозволата со судска одлука му била изречена мерка на безбедност забрана на вршење на професија, дејност или должност (член 66 од Кривичниот законик) било противуставно (член 14 став 2 од Уставот на Република Македонија) врз основа на ваквата

судска одлука, Советот за радиодифузија да донесува и решение за одземање на дозволата.

Оспорениот дел од членот 132 став 2 од Законот, исто така, според подносителот на иницијативата, не бил во согласност со Уставот на Република Македонија, поточно со член 32 став 5 од Уставот, според кој остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори, а не и со Правилник за плати и други надоместоци како што било предвидено во оспорениот законски дел.

Со оспорениот дел од членот 147 став 2 од Законот за радиодифузната дејност, според наводите во иницијативата, се повредувале членот 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот, како и ставот 2 од Амандманот XXI на Уставот на Република Македонија, бидејќи со истиот не се предвидувало правото на жалба или друг вид на правна заштита против првостепеното решение кое го донесува Македонска радио телевизија, туку автоматски и веднаш било определено ова решение да има карактер на извршна исправа согласно со Законот за извршување. Но, подносителот на иницијативата смета дека, ваквото решение не можело да има карактер на извршна исправа ниту според член 14 став 5 од Законот за извршување, бидејќи со Законот за радиодифузната дејност не било пропишано дека жалбата не го задржува извршувањето на одлуката.

3. Судот на седницата утврди дека според член 63 од Законот за радиодифузната дејност, Советот за радиодифузија ја одзема дозволата во следниве случаи, ако:

- имателот на дозволата не започне со вршење на дејноста во рокот утврден во дозволата;
- имателот на дозволата дал неточни податоци врз основа на кои му е издадена дозволата;
- по издавањето на дозволата настанат околности што претставуваат законски пречки за имателот да врши радиодифузна дејност;
- имателот на дозволата не го плати надоместокот во рокот утврден во дозволата и
- на имателот на дозволата со судска одлука му е иречена мерка на безбедност забрана на вршење радиодифузна дејност, односно забрана за пренос на програмски сервиси преку јавна комуникациска мрежа“. (оспорен дел)

Според член 132 од овој закон, за својата работа членовите на Советот на МРТ добиваат надоместок во висина од една третина од просечно исплатената плата во Републиката, по седница.

Членовите на Советот на МРТ кои живеат надвор од Скопје, имаат право на надоместок на патните трошоци кога присуствуваат на седниците на Советот на МРТ во согласност со Правилникот за плати и други надоместоци“. (оспорен дел)

Според член 147 од Законот, работите во врска со пресметувањето, наплатувањето и насочувањето на средствата од радиодифузната такса на корисниците од членот 146 на овој закон, како и водењето на регистарот на обврзници за плаќање на радиодифузна такса, ги врши МРТ.

МРТ врз основа на регистарот на обврзници на радиодифузна такса донесува решение кое има карактер на извршна исправа согласно со Законот за извршување, за утврдување на годишниот износ на радиодифузната такса со кое обврзникот се задолжува да ја плати во 12 месечни износи. Обврзникот е должен радиодифузната такса да ја плаќа месечно најдоцна до 15-ти во месецот, во спротивно за секое задоцнување се плаќа камата утврдена со закон. Наплата се врши на сметка на МРТ која уплатените средства ги насочува на корисниците наведени во членот 145 на овој закон, во износи утврдени во членот 149 на овој закон.

4. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се владеештвото на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Согласно член 13 став 1 од Уставот лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Согласно член 14 став 1 од Уставот, никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Според Амандманот XXV од Уставот со кој е заменет членот 98 од Уставот, судската власт ја вршат судовите. Судовите се самостојни и независни. Судовите судат врз основа на Уставот и законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Со Законот за радиодифузна дејност се уредуваат условите и начинот на вршење на радиодифузната дејност и работите од јавен интерес во областа на радиодифузијата (член 1).

Во членот 41 став 1 од овој закон се предвидува дека дозволата за вршење радиодифузна дејност се издава за емитување и пренос на одреден радио или телевизиски програмски сервис независно од техничките средства за пренос под услови, на начин и по постапка утврдена со овој закон.

Според ставот 2 на членот 41 од истиот закон, забрането е вршење на радиодифузна дејност без дозвола.

Според членот 42 од Законот, дозволата е овластување со чие добивање имателот стекнува право да емитува и пренесува одреден радио или телевизиски програмски сервис наменет за прием од страна на јавноста (став 1). Со дозволата се уредува природата на програмскиот сервис (став 2). За емитување на нов програмски сервис е потребно добивање на нова дозвола (став 3).

Оспорениот член 63 од Законот, ги предвидува условите, односно случаите кога на имателот на дозволата, Советот за радиодифузија му ја одзема дозволата. Меѓу другите, е и сега оспорената ситуација Советот за радиодифузија да ја одземе дозволата ако на имателот на дозволата со судска одлука му е изречена мерка на безбедност забрана на вршење радиодифузна дејност, односно забрана на пренос на програмски сервис преку јавни комуникациски мрежи.

Тргувајќи од анализата на наведените уставни и законски одредби, јасно произлегува дека со овој закон се уредуваат условите за вршење на радиодифузната дејност, а еден од условите за вршење на истата е поседување на дозвола за вршење на радиодифузната дејност. Оттука, недопуштено е вршење на радиодифузната дејност без поседување на дозвола, односно овластување за емитување и пренесување на програмски сервис.

Обврската за одземање на дозволата во случај кога на имателот на дозволата со судска одлука му е изречена мерка на безбедност забрана на вршење радиодифузна дејност, според Судот, не е во спротивност со Уставот на Република Македонија, од причина што ова претставува логична последица од изречената споредна казна. Имено, со забраната за вршење на радиодифузната дејност, поседувањето на дозволата е бесцелно, односно беспредметно. Од овие причини, со оглед на тоа дека каузата за поседување на дозволата, односно вршењето на радиодифузната дејност не постои, оттука продолжувањето на поседување на дозволата ја губи целта на истата, со оглед дека интенцијата на законодавецот е со дозволата да се даде овластување за стекнување право за емитување и пренесување на радиотелевизиски програмски сервис.

Оправданоста на одземањето на дозволата во случаи на забраната на вршење на радиодифузна дејност, законодавецот ја дефинира и во член 59 од Законот, во кој се регулира дека за дозволата се плаќа годишен надоместок на сметка на Советот за радиодифузија. Имено, имајќи го во вид фактот дека на имателот за вршење на радиодифузната дејност му е изречена мерка забрана на вршење на радиодифузната дејност, односно истиот не ја врши дејноста за која е издадена дозволата, не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека оспорената одредба не е во согласност со Уставот на Република Македонија. Оттука, истиот нема обврска да плаќа годишен надоместок за дозвола за вршење на дејност, која всушност и не ја врши определен период. Од друга страна, пак, не е исклучена можноста за судска заштита (член 65) ниту пак за обнова на дозволата (член 66).

5. Според член 32 став 5 од Уставот остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според член 126 од Законот за радиодифузна дејност, органи на МРТ се: Советот на МРТ, Управен одбор на МРТ и извршен директор на МРТ.

Според член 127 од истиот закон, Советот на МРТ ја застапува и се грижи за остварување на интересите на јавноста во поглед на радио и телевизиските програми и работењето на МРТ (став 1). Советот на МРТ е составен од 23 члена (став 2). Членовите на Советот на МРТ ги именува Собранието на Република Македонија на предлог на овластени предлагачи (став 3).

Согласно член 132 став 1 од Законот, за својата работа членовите на Советот на МРТ добиваат надоместок во висина од една третина од просечно исплатената плата во Република Македонија, по седница.

Во оспорениот став 2 на членот 132 од Законот за радиодифузија, е предвидено дека членовите на Советот на МРТ кои живеат надвор од Скопје, имаат право на надоместок на патните трошоци кога присуствуваат на седниците на Советот на МРТ во согласност со Правилникот за плати и други надоместоци. (оспорен дел)

Тргувајќи од анализата на наведените уставни и законски одредби, јасно произлегува дека членовите на советот, кој е орган на МРТ, не се вработени лица во МРТ, туку тоа се лица кои на предлог на овластените предлагачи од членот 127 од Законот за радиодифузна дејност ги именува Собранието на Република Македонија и кои се именуваат на пет години со право на повторен избор. Оттука, логичен е заклучокот, дека овие лица немаат статус на вработени лица во МРТ, и према кои неможе да се применува уставната категорија од член 32 став 5 од Законот, односно не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор.

Законската определба со интерен акт, односно со Правилникот за плати и други надоместоци, да се определува надоместокот за патните трошоци на членовите на Советот на МРТ кои живеат надвор од Скопје, според Судот е во согласност со Уставот на Република Македонија.

6. Во Амандманот XXI од Уставот на Република Македонија се предвидува дека се гарантира правото на жалба против одлуки донесени во постапка во прв степен преде суд. (став 1)

Во ставот 2 на истиот Амандман од Уставот на Република Македонија, правото на жалба или друг вид на правна заштита против поединечни правни акти донесени во постапка во прв степен пред орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања се уредува со закон.

Според членот 145 став 2 од Законот, радиодифузната такса е јавна давачка.

Според член 145 став 3, од истиот Закон, од средствата на радиодифузната такса се финансираат следниве корисници: ЈП Македонска-радио телевизија, ЈП Македонска радиодифузија и Совет за радиодифузија.

Според член 147 став 2 од Законот, кој во дел се спори со иницијативата, се предвидува дека МРТ врз основа на регистарот на обврзници на радиодифузна такса донесува решение кое има карактер на извршна исправа согласно со Законот за извршување, за утврдување на годишниот износ на радиодифузната такса со кое обврзникот се задолжува да ја плати во 12 месечни износи. Обврзникот е должен радиодифузната такса да ја плаќа месечно најдоцна до 15 во месецот, во спротивно за секое задоцнување се плаќа камата утврдена со закон. Наплатата се врши на сметка на МРТ која уплатените средства ги насочува на корисниците наведени во членот 145 на овој закон, во износи утврдени во членот 149 на овој закон.

Јавната давачка е уставна категорија, која секој е должен да ја плаќа и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон.

Тргувајќи од ваквата уставна обврска, а притоа имајќи го во вид фактот дека со закон радиодифузната такса е определена како јавна давачка, јасна е интенцијата на законодавецот дека со донесување на решение за утврдување на годишниот износ на радиодифузната такса, се овозможува секој обврзник на радиодифузна такса да ја исполни својата со Устав предвидена обврска, односно, плаќањето на со закон утврдената јавна давачка.

Што се однесува до наводот истакнат во иницијативата дека давањето карактер на ваквото решение на извршна исправа согласно Законот за извршување, не било во согласност со Амандман XXI на Уставот на Република Македонија, бидејќи на тој начин не се дава право на жалба, според Судот не е основан. Ова од причина што согласно член 123 став 1 точка 4 од Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр.35/2005 и 50/2006) извршна исправа е и друга исправа која како извршна исправа е предвидена со закон.

Во случајов, во овој закон законодавецот на решението за утврдување на годишниот износ на радиодифузната такса, донесено од МРТ му дава карактер на извршна исправа, кое не е во спротивност со Уставот на Република Македонија, односно со ставот 2 на Амандман XXI на Уставот на Република Македонија, со кој правото на жалба, односно на правна заштита против поединечните акти донесени во прв степен не се гарантира, како што е случај со судските одлуки туку се остава тоа да се уреди со закон. Оттука, според Судот, со оспорениот дел од членот 147 став 2 од Законот за радиодифузната дејност, не се повредува ставот 2 на Амандманот XXI од Уставот на Република Македонија и не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека со истата се повредува темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото предвидено во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

7. Врз основа на наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.172/2006)

3. Стопанство

3. Економика

30.

- Владата на Република Македонија при определувањето на реонизацијата ги прифаќа зоните определени од општините

- When determining the division into areas, the Government of the Republic of Macedonia accepts the zones defined by the municipalities

- Владата на Република Македонија при определувањето на реонизацијата ги прифаќа зоните определени од општините што не може да се толкува дека со уредба ги овластува општините да ги утврдуваат зоните.

- When determining the division into areas, the Government of the Republic of Macedonia accepts the areas defined by the municipalities, which may not be interpreted that it authorises the municipalities, with a regulation, to define the zones.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 28 јуни 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законноста на Уредбата за определување на реонизација на зони на градовите и населените места во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.56/2005).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на уредбата означена во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата донесувањето на оспорената уредба не била заснована на предлогот на министерот за транспорт и врски, што било услов за донесување на оваа уредба, со што бил повреден членот 83 став 3 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост, бидејќи Владата не ја почитувала пропишаната законска процедура.

Во членот 5 став 2 од оспорената Уредба било предвидено дека реоните се состоеле од зони определени од општините. Според иницијативата, општините не можеле да бидат овластени со уредба на Владата да ги определат зоните, затоа што тоа требало да го стори Владата, согласно членот 83 став 1 од наведениот закон, односно Владата не можела своите овластувања да ги пренесува на општините.

Подносителот на иницијативата наведува дека оспорената Уредба била површно работена, а тоа произлегувало и од нејзиниот вовед во кој не било точно и потполно наведен законот, врз основа на кој била донесена таа. Со оспорената Уредба според подносителот на иницијативата се повредувале член 8 став 1 алинеи 3 и 4, член 54, 91 алинеја 5 од Уставот на Република Македонија, член 83 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост и член 36 став 2 од Законот за Владата на Република Македонија.

Врз основа на изнесеното се предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Уредбата за определување на реонизација на зони на градовите и населените места во Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според член 1 од уредбата се врши определување на реонизација на зони на градовите и населените места во Република Македонија.

Според член 2 од Уредбата со реонизацијата на градовите и населените места се опфаќаат подрачјето на една општина и населените места во рамките на општината според

територијалната организација на локалната самоуправа на Република Македонија. Според член 3 од Уредбата реонизацијата се врши според местоположбата и степенот на уреденост на градежното земјиште. Во членот 4 од оспорената Уредба е утврдено дека реонизацијата од член 2 на оваа уредба се врши со определување на реони и зони во рамки на реоните. Според член 5 од Уредбата реоните се состојат од зони определени од општините. Во членот 6 е утврдено дека составен дел на оваа уредба е Табеларниот преглед на реони и зони на градовите и населените места по општини во Република Македонија. Според член 7 од Уредбата, оваа уредба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Согласно член 110 алинеја 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите морат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според членот 88 став 1 од Уставот, Владата на Република Македонија е носител на извршната власт, а во ставот 2 од овој член од Уставот е утврдено дека своите права и должности Владата ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Според членот 36 став 2 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.59/2000 и 12/2003) со уредба Владата го уредува извршувањето на законите, утврдува начела за внатрешна организација на министерствата и другите органи на државната управа и уредува други односи во согласност со Уставот и со законите.

Според член 91 алинеја 5 од Уставот, Владата на Република Македонија донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Оспорената Уредба е донесена од страна на Владата на Република Македонија врз основа на Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост.

Имено, согласно член 83 став 1 од наведениот закон заради определување на висината на надоместокот за приватизација,

закупнини за долготраен закуп и времен закуп на градежното земјиште се врши реонизација на зоните на градовите и населените места во Република Македонија.

Според ставот 2 на овој член од Законот реонизацијата се врши според местоположбата и степенот на комуналната уреденост на градежното земјиште.

Според ставот 3 од овој член од Законот реонизацијата од ставот 1 на овој член ја определува Владата на Република Македонија на предлог на министерот за транспорт и врски.

Подносителот на иницијативата ја оспорува уредбата и поради тоа што истата според него не била донесена согласно постапката предвидена со Законот за приватизација и закуп на градежното земјиште во државна сопственост од причина што истата не била заснована на предлог на министерот за транспорт и врски.

Судот утврди дека фактот што во уводот на Одлуката објавена во „Службен весник на Република Македонија“ бр.56/2005 не е потенцирано дека Владата оспорената Уредба ја донесува на предлог на министерот за транспорт и врски, само по себе не ја прави Уредбата противзаконска поради тоа што обично прописите се доставуваат во форма на предлог до органот надлежен за донесување на тие акти, односно прописи како што е во конкретниот случај. Имено, во текот на претходната постапка Судот утврди дека оспорената уредба е донесена согласно пропишаната законска процедура, односно таа во форма на предлог до Владата е доставена од страна на министерот за транспорт и врски. Според тоа, од аспект на овие наводи не може да се доведе во прашање законитоста на оспорената уредба.

Со Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002) се утврдени надлежностите на општините. Така, во листата на надлежностите на општините согласно членот 22 од Законот е определено меѓу другото, и урбанистичкото (урбано и рурално) планирање, издавањето на одобрение за градење на објекти од локално значење утврдени со закон, уредувањето на просторот и уредувањето на градежното земјиште.

Прашањето на уредувањето на градежното земјиште е уредено со Законот за градежното земјиште („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/2001).

Во Глава III на овој Закон „Уредување на градежно земјиште“ спаѓа и членот 42 кој во ставот 1 утврдува дека под уредување на градежно земјиште во смисла на овој закон се подразбира изградба на објекти на инфраструктурата, заради обезбедување на непречен пристап до градежната парцела од јавен пат, поставување на водоводна, канализациона (фекална и атмосферска), електрична, ПТТ и друга инсталација со приклучоци до градежната парцела.

Според ставот 2 на овој член од Законот, планирањето, проектирањето и изведувањето на инфраструктурата од ставот 1 на овој член се врши според просторните и урбанистичките планови и актите што ги заменуваат тие планови како и според коефициентот на искористување на земјиштето утврден со плановите.

Според ставот 3 на овој член од Законот, уредувањето на градежното земјиште од ставот 1 на овој член може да биде извршено целосно или делумно, што го определува општината односно градот Скопје.

Во ставот 4 на овој член од Законот е утврдено дека степенот на уреденост на градежното земјиште поблиску го пропишува министерот кој раководи со Министерството за транспорт и врски.

Од наведеното произлегува дека единиците на локалната самоуправа вршат работи на уредување на градежното земјиште.

Имајќи ги предвид изнесените законски одредби и содржината на оспорената уредба, а во контекст на наводите во иницијативата, Судот утврди дека општините како единици на локалната самоуправа согласно членот 22 од Законот за локалната самоуправа и Законот за градежното земјиште се надлежни да го уредуваат градежното земјиште согласно Програмата за уредување на градежното земјиште која ја носат единиците на локалната самоуправа, согласно степенот на уреденост на градежното земјиште, кој согласно член 42 став 4 од Законот за градежно земјиште поблиску го пропишува министерот кој раководи со Министерството за транспорт и врски.

Според тоа, не се точни наводите во иницијативата дека Владата со уредба ги овластува општините да ги определуваат зоните, од причини што општините согласно наведените законски одредби имаат овластување да ги определуваат зоните, а што се однесува до Владата на Република Македонија, според Судот, таа со оспорената Уредба на ниво на државата согласно членот 83 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост заради определување на висината на надоместокот за приватизација, закупнина за долготраен закуп и времен закуп на градежното земјиште врши реонизација на зоните на градовите и населените места во Република Македонија, при што ги користи зоните утврдени претходно од општините.

Значи, Владата на Република Македонија при определувањето на реонизацијата ги прифаќа зоните определени од општините што не може да се толкува дека со уредба ги овластува општините да ги утврдуваат зоните.

Тргувајќи од наведеното Судот утврди дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената Уредба со наведените членови од Уставот и Законот за Владата на Република Македонија, како и со членот 83 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.176/2005)

31.

- Престанок на правото на користење на земјоделското земјиште во сопственост на државата кога над правното лице корисник на ова земјиште е отворена стечајна или ликвидациона постапка

- Termination of the right to use agricultural land owned by the state when a bankruptcy or liquidation procedure has been initiated against the legal person using the land

- Со членот 30-б став 3 од Законот за земјоделското земјиште не се врши одземање или ограничување на правото на сопственост, ниту на правата кои произлегуваат од сопственоста, туку се утврдува само надлежниот орган за донесување на решение за престанок на правото на користење на земјоделското земјиште во сопственост на државата кога над правното лице корисник на ова земјиште е отворена стечајна или ликвидациона постапка, во кој случај правото на користење на земјоделското земјиште во сопственост на државата согласно ставот 2 на истиот член 30-б од Законот престанува по сила на закон.

Со оваа одредба од Законот не се создава ниту нерамноправна положба на субјектите на пазарот, со оглед на тоа што таа се однесува на сите правни лица - корисници на земјоделско земјиште во сопственост на државата кога над нив е отворена стечајна или ликвидациона постапка.

- Article 30-b paragraph 3 of the Law on Agricultural Land does not take away or limit the right to property, nor the rights that arise from the property, but it establishes only the competent body for the adoption of a resolution for the termination of the right to use agricultural land owned by the state when a bankruptcy or liquidation procedure has been initiated against the legal person using the land, in which case the right to use the agricultural land owned by the state pursuant to paragraph 2 of the same Article 30-b of the Law ceases to be valid by force of law.

This provision of the Law does not create an unequal position of the subjects on the market, given that it refers to all legal persons-users of agricultural land owned by the state when a bankruptcy or liquidation procedure has been initiated against them.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 6 и 12 јули 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 30-б став 3 од Законот за земјоделското земјиште („Службен весник на Република Македонија“ бр.25/1998, 18/1999 и 2/2004).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 80-а од Законот за стечај („Службен весник на Република Македонија“ бр.55/1997, 53/2000, 37/2002 и 17/2004).

3. „Градинар,, АД - Охрид на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од законите означени во точките 1 и 2 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорените законски одредби се повредувале повеќе членови од Уставот и тоа: член 8 став 1 алинеја 1, член 30, член 55 и член 57 од Уставот.

Имено, според овие законски одредби со отворањето на стечајна постапка на правните лица кои користеле земјоделско земјиште во државна сопственост под закуп им се одземало правото на користење на ова земјиште, со што им било оневозможено да се рестартираат со поднесување на план за реорганизација согласно член 53 и другите членови од Законот за стечај. Поради тоа, овие правни лица се доведувале во нерамноправна положба на пазарот во однос на другите правни лица над кои, исто така, била отворена стечајна постапка, но за разлика од нив, овие лица можеле да се рестартираат, иако и тие користеле земјиште што не било во нивна сопственост, а земјоделието не им било основна дејност.

Исто така, оспорените членови од наведените закони сами по себе биле нејасни и двосмислени со оглед на тоа што со нив

не се утврдувале правата на објектите и насадите подигнати на земјоделското земјиште, како и на инфраструктурата по одземањето на правото на користење на ова земјиште. Во врска со ова се укажува дека во предлогот на новиот Закон за стечај, во членот 126 биле содржани одредби во кои веќе се утврдувале некои од овие права на должникот по одобрувањето на планот за реорганизација.

Со оспорените законски одредби се ограничувало и правото на легитимни очекувања од идното производство опфатено со краткорочните и долгорочните планови на акционерските друштва на кои основна дејност е земјоделското производство на градинарски и други производи, со која дејност се занимавал повеќе од 50 години и подносителот на иницијативата, односно „Градинар,, АД Охрид.

Поради наведените причини, во иницијативата се предлага Судот да ги укине оспорените законски одредби и да се спречи ликвидацијата на друштвото поради овие одредби кои според подносителот се спротивни на Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според членот 30-б став 1 од Законот за земјоделското земјиште, правото на користење на земјоделското земјиште во сопственост на државата, престанува по сила на закон, кога:

- корисникот не ги платил даноците и другите јавни давачки кои произлегуваат од користењето на земјоделското земјиште во сопственост на државата, предмет на концесија и закуп и
- со правосилно решение за денационализација земјоделското земјиште во сопственост на државата се врати во сопственост на поранешните сопственици, во обем според решението.

Според ставот 2 на оспорениот член 30-б од овој закон, на правните лица корисници на земјоделско земјиште во сопственост на државата, им престанува правото на користење на земјоделското земјиште во сопственост на државата по сила на закон и кога над нив е отворена стечајна или ликвидациона постапка, со денот на правосилноста на решението за отворање на постапката.

Основниот суд, кој ја води стечајната или ликвидационата постапка, во случаите од ставот 2 на овој член, по службена должност ќе донесе решение за престанок на правото на користење на

земјоделското земјиште во сопственост на државата на правното лице и враќање на истото во владение на државата (оспорен став).

Во оспорениот член 80-а од Законот за стечај (кој што е додаден со членот 7 од Законот за изменување и дополнување на Законот за стечај „Службен весник на Република Македонија“ бр.17/2004) утврдено е дека: „За земјоделското земјиште во државна сопственост што го користел стечајниот должник, кое во катастарската евиденција се води како земјиште на Република Македонија, судот што ја води стечајната постапка, согласно со членот 30-б став (3) од Законот за земјоделско земјиште донесува решение за престанок на правото на користење на стечајниот должник и го враќа во владение на Република Македонија, во рок од осум дена од правосилноста на решението за отворање на стечајната постапка (став 1). Во случај кога е отворена стечајна постапка, а не е донесено решението од ставот (1) на овој член, судот ќе го донесе решението во рок од 30 дена, но најдоцна до заклучувањето на стечајната постапка (став 2)“.

5. Според членот 8 став 1 алинеја 6 и 7 од Уставот на Република Македонија, темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е правната заштита на сопственоста и слободата на пазарот и претприемништвото.

Со членот 30 од Уставот се гарантира правото на сопственост и правото на наследување. Сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и заедницата. Никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Според членот 51 од Уставот, законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите.

Во делот на Уставот кој се однесува на основите на економските односи, во членот 55 е определено дека се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото и еднаквоста на субјектите на пазарот, при што државата е должна да презема мерки против монополското однесување на пазарот.

Според членот 56 став 1 од Уставот, сите природни богатства на Републиката, растителниот и животинскиот свет,

добрата во општа употреба, како и предметите и објектите од особено културно и историско значење определени со закон се добра од општ интерес на Републиката и уживаат посебна заштита.

Законот за сопственост и други стварни права ("Службен весник на Република Македонија" бр.18/2001), во членот 5 утврдил дека правото на сопственост и другите стварни права се остваруваат врз основа на слободна диспозиција со нужни ограничувања предвидени во Уставот и законите.

Со одредбата од членот 16 на овој закон е определено дека сите природни богатства, растителниот и животинскиот свет, стварите во општа употреба, градежното земјиште, шумите и земјоделското земјиште, пасиштата и водите, како и стварите и објектите од особено културно и историско значење определени со закон се ствари (добра) од општ интерес за Републиката. Според ставот 2, стварите кои врз основа на Уставот или со посебни закони се прогласени за ствари од општ интерес за Републиката можат да бидат предмет на правото на сопственост на државата односно на физички и правни лица.

Законот за земјоделското земјиште во членот 1 определил дека со овој закон се уредува користењето, располагањето и заштитата на земјоделското земјиште.

Согласно членот 2 од овој закон, земјоделското земјиште како добро од општ интерес за Републиката, ужива посебна заштита и се користи под услови и на начин утврдени со овој закон.

Според членот 5, правото на сопственост врз земјоделското земјиште, создава права и обврски и служи за доброто на сопственикот и на државата.

Со одредбите од Законот за земјоделското земјиште посебно е уреден правниот режим на земјоделското земјиште, според кој тоа може да биде во сопственост на државата и во сопственост на физички и правни лица, а во тие рамки е уредено располагањето со земјиштето под услови и на начин утврдени со законот.

На договорот за закуп, концесија или плодоуживање на земјоделското земјиште во сопственост на државата, според членот 26 од Законот соодветно се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи.

Правото на користење на земјоделското земјиште во сопственост на државата (стекнато на еден од начините предвидени во членот 15 од Законот), согласно членот 30-а од Законот престанува по сила на закон или со раскин на договор.

Случаите во кои правото на користење на земјоделското земјиште во сопственост на државата престанува по сила на закон децидно се утврдени во членот 30-б од Законот, чиј став 3 се оспорува со оваа иницијатива. Така, според став 2 на овој член, на правните лица корисници на земјоделското земјиште во сопственост на државата им престанува правото на користење на земјоделското земјиште во сопственост на државата по сила на закон и кога над нив е отворена стечајна или ликвидациона постапка, со денот на правосилноста на решението за отварање на постапката.

Од наведените законски одредби произлегува дека земјоделското земјиште, како добро од општ интерес за Републиката, може да биде во државна сопственост и во сопственост на други правни и физички лица. Понатаму, според овие одредби од Законот земјоделското земјиште во државна сопственост може да се даде на користење со концесија, под закуп или плодуюживање на други физички и правни лица согласно условите и на начин утврден со овој закон. И на крај, со овие одредби се уредуваат и условите и начинот на престанок на правото на користење на земјоделското земјиште во сопственост на државата и тоа било со раскинување на договорот или по сила на закон (членовите 30, 30-а и 30-б).

Имајќи ја предвид содржината на оспорениот став 3 на членот 30-б од Законот, а разгледувајќи ја истата во контекст на целиот овој член и на другите членови од Законот произлегува дека со ставот 3 на членот 30-б не се врши одземање или ограничување на правото на сопственост, ниту на правата кои произлегуваат од сопственоста, туку напротив се утврдува само надлежниот орган за донесување на решение за престанок на правото на користење на земјоделското земјиште во сопственост на државата кога над правното лице корисник на ова земјиште е отворена стечајна или ликвидациона постапка, во кој случај правото на користење на земјоделското земјиште во сопственост на државата согласно ставот 2 на истиот член 30-б од Законот престанува по сила на закон.

Со оглед на тоа што во конкретниот случај се работи за земјоделско земјиште, според Судот, уредувањето на користењето и располагањето со тоа земјиште, а во тие рамки и на престанокот на

правото на користење на земјоделското земјиште во државна сопственост, има уставен основ во членот 56 став 1 од Уставот и Амандманот IX на Уставот (со кој се заменува став 2 на овој член) согласно кои земјоделското земјиште како добро од општ интерес за Републиката определено со закон ужива посебна заштита и може да се отстапи на користење на начин и под услови уредени со закон.

Според Судот, со оспорената одредба на член 30-б став 3 од Законот не само што не се повредува правото на сопственост утврдено во членот 30 од Уставот, туку истата сама за себе не создава ниту нерамноправна положба на субјектите на пазарот, како што се наведува во иницијативата. Ова од причини што оваа одредба, како впрочем и ставот 2 на член 30-б од Законот, на која се надоврзува оспорениот став 3, подеднакво се однесува на сите правни лица - корисници на земјоделско земјиште во сопственост на државата кога над нив е отворена стечајна или ликвидациона постапка. Имено, во таков случај, оспорената законска одредба сите правни лица корисници на земјоделско земјиште во сопственост на државата во однос на престанокот на правото на користење на ова земјиште ги става во еднаква правна положба.

Оспорената одредба на членот 30-б став 3, заедно со ставот 2 на овој член од Законот, поконкретно се разработени, односно специфицирани во членот 126 од новиот Закон за стечај, како Леџ специјалис во однос на наведеното прашање. Впрочем, во овој член на Законот поконкретно се утврдуваат ситуациите во кои за земјоделското земјиште што го користел стечајниот должник се донесува решение за престанок на правото на користење и негово враќање во владние на Република Македонија (кога на земјиштето нема трајни вложувања), а во кои ова право преминува заедно со трајните вложувања на друго лице, кое во одредени случаи е должно вредноста на трајните вложувања да му ја исплати на стечајниот должник.

Оттука, со оглед на тоа што планот за реорганизација на стечајниот должник, како дел од стечајната постапка, како и пренесувањето на правото на користење и правата во однос на трајните вложувања на земјоделското земјиште во сопственост на државата, децидно се уредени во новиот Закон за стечај и како такви не се предмет на посебно уредување во Закон за земјоделското земјиште, според Судот, доведувањето на оспорениот член 30-б став 3 од Законот за земјоделското земјиште во врска со овие прашања е

надминато, а причините за оспорување на неговата уставност поврзани со тие прашања се неосновани или поточно беспредметни.

Поради наведеното, пред Судот не се постави прашањето за согласноста на членот 30-б став 3 од Законот за земјоделското земјиште со членовите од Уставот во однос на кои во иницијативата се оспорува неговата уставност.

6. Во врска со оспорената одредба на членот 80-а од Законот за стечај, Судот утврди дека по поднесување на иницијативата е донесен нов Закон за стечај („Службен весник на Република Македонија“ бр.34/2006), според чиј член 364, со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи претходниот Закон за стечај, со сите негови изменувања и дополнувања.

Со оглед на тоа што со оваа иницијатива се оспорува уставноста на членот 80-а од Законот за стечај, кој со влегувањето во сила на новиот Закон за стечај престана да важи и повеќе не е дел од правниот поредок на Република Македонија, Судот утврди дека во конкретниот случај постојат процесни пречки за одлучување, поради што, согласно членот 28 алинеја 3 од Деловникот, одлучи иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на членот 80-а од Законот за стечај да ја отфрли.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и Игор Спировски. (У.бр.217/2005)

32.

У. бр. 94/2006

- Право на учество во распределба на ЦЕМТ дозволи

- Right to participation in the allotment of CEMT licences

- Со одредбата според која право на учество во распределба на ЦЕМТ дозволи имаат само оние физички и правни лица чија претежна дејност е вршење на меѓународен превоз на стоки, не се нарушува уставното начело на еднаквост бидејќи правните и физичките лица кои вршат превоз како основна дејност не се во иста правна положба како и останатите физички и правни лица кои обавуваат други дејности како основна, односно претежна дејност.

Со истата одредба не се нарушува ниту уставно загарантираната слобода на пазарот и претприемништвото бидејќи со неа не се задира во правото на останатите физички и правни лица, кои не се превозници да вршат меѓународен превоз на стока, доколку тие стоки се во непосредна врска со вршењето на нивната основна дејност.

- "The provision under which only those natural and legal persons whose main activity is carrying out international transportation of goods have the right to participation in the allotment of CEMT licences, does not violate the constitutional principle of equality since natural and legal persons that carry out transportation as their main activity are not in the same legal position as the other natural and legal persons that carry out other activities as their basic, that is, chief activity.

Neither does the same provision violate the constitutionally guaranteed freedom on the market and entrepreneurship, since it does not infringe upon the right of the other natural and legal persons that are not transporters to carry out international transportation of goods, in case those goods are in direct connection with the performance of their basic activity."

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 7 став 1 од Правилникот за постапката, критериумите и начинот на распределбата на дозволите за меѓународен превоз на стоки („Службен весник на Република Македонија“ бр. 76/2005).

2. „ЛЕОВ КОМПАНИ“ ДООЕЛ од Велес преку управителот Трајче Леов, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на членот од Правилникот означен во точката 1 од ова Решение.

Според наводите во иницијативата, оспорената одредба која предвидува дека право на учество за распределба на ЦЕМТ дозволи имаат правни и физички лица т.е. превозници регистрирани на територијата на Република Македонија чија претежна дејност е вршење на меѓународен превоз на стоки во траење од најмалку една година, согласно решението за претежна дејност издадено од Државниот завод за статистика, била во спротивност со член 9 став 2 од Уставот и ја нарушувала слободата на пазарот и претприемништвото што е темелна вредност на уставниот поредок, бидејќи Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот.

Со оспорената одредба, на подносителот на иницијативата му било одземено правото на еднаков третман и положба како и другите правни субјекти на пазарот, поради тоа што во решението од Државниот завод за статистика не стоело дека меѓународниот транспорт на стоки им била претежна дејност, и покрај тоа што друштвото „Леов компани“ било регистрирано и за вршење на оваа дејност. Ова поради тоа што во нашиот правен систем не било дозволено да се имаат во исто време две претежни дејности со кои се занимава едно друштво, туку само една, која е претежна и приоритетна.

Во иницијативата понатаму се наведува дека „Леов Компани“ е еден од осумте најголеми производители на бојлери во Европа и дека поради нејзините извозни аранжмани и обемот на извозно производство, во интерес на нивната деловна политика било самите да го вршат превозот, за што располагале со пет возила што ги задоволувале меѓународните еколошки стандарди.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот став 1 на член 7 став 1 од Правилникот за постапката, критериумите и начинот на распределбата на дозволите за меѓународен превоз на стоки, право на учество за распределба на ЦЕМТ дозволи имаат правни и физички лица (во натамошниот текст: превозници) регистрирани на територијата на Република Македонија чија претежна дејност е вршење на меѓународен превоз на стоки во траење од најмалку една година, согласно решението за претежна дејност издадено од Државниот завод за статистика.

4. Според член 8 став 1 алинеја 1 и 7 од Уставот на Република Македонија основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и слободата на пазарот и претприемништвото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 55 од Уставот, се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото. Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Републиката презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот. Слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Превозот во патниот сообраќај е регулиран со Законот за превоз во патниот сообраќај („Службен весник на Република Македонија“ бр. 68/2004).

Според член 1 од овој Закон, со овој закон се уредуваат условите и начинот за вршење превоз на патници и стоки во внатрешниот и меѓународниот патен сообраќај.

Според член 2 од Законот, превозот на патници и стоки во меѓународниот патен сообраќај се врши согласно со овој закон и меѓународни договори и спогодби што ги ратификувала Република Македонија.

Во членот 3 од Законот се дефинирани одделни изрази меѓу кои, според точка 3, „превоз во меѓународен патен сообраќај“ е секој патен превоз преку најмалку една државна граница. Според точка 4 од овој член „лиценца“ е документ со кој се одобрува вршење на дејност јавен превоз во патниот сообраќај. Според точка 5, „превоз за сопствени потреби“ е превоз кој физичко или правно лице го врши за задоволување на потребите при вршење на својата дејност, односно задачи од својот делокруг. Според точка 6, „домашен превозник“ е правно или физичко лице со седиште во Република Македонија кое поседува лиценца за вршење на превоз на патници или стоки во внатрешниот или меѓународниот патен сообраќај и правно или физичко лице со седиште во Република Македонија кое врши превоз на патници или стоки во внатрешниот и меѓународниот патен сообраќај за кои согласно со одредбите од овој закон не е потребна лиценца. Според точка 35, „дозвола за превоз“ е заедничко име за повеќе видови документи утврдени со овој закон или меѓународен договор, со кој на возилото со странска регистрација му се дозволува пристап на македонските патишта и возење по нив, односно на возило со македонска регистрација пристап на патиштата на земјата чиј орган ја издал дозволата и возење по нив. Според точка 36, „ЦЕМТ дозвола“ е годишна мултилатерална дозвола за меѓународен превоз на стоки издадена од Секретаријатот на Европската конференција на министрите за транспорт.

Условите за вршење на превоз во патниот сообраќај се утврдени во Глава II од Законот, каде во членот 4 е предвидено дека домашен превозник може да врши превоз на патници и стока во внатрешниот и меѓународниот патен сообраќај врз основа на лиценца.

Видовите на лиценци за вршење на одделни видови на јавен превоз се утврдени во член 7, кој во меѓународниот патен сообраќај ги предвидува следниве видови на лиценци за: меѓународен линиски превоз на патници; меѓународен слободен превоз на патници; меѓународен превоз на патници за сопствени потреби; меѓународен јавен превоз на стоки и меѓународен превоз на стоки за сопствени потреби.

Условите за добивање на лиценца се утврдени во член 8, според кој лиценца може да добие домашно правно или физичко лице (во натамошниот текст: превозник), ако ги исполнува следниве услови:

1) да е впишано во трговскиот регистар за вршењето на превоз во патниот сообраќај и да има решение за вршење на претежна дејност за одделен вид на превоз, освен лиценци за сопствени потреби;

2) да е сопственик на едно или повеќе возила за одделни видови превози што ги исполнуваат посебните техничко-експлоатациони услови пропишани за возила за вршење на одделни видови на превоз, а за меѓународен линиски превоз на патници да е сопственик на најмалку две возила;

3) да има вработено возачи во зависност од бројот на моторните возила (автобуси, моторни товарни возила и друго) што ги исполнуваат условите предвидени со прописите за безбедност на сообраќајот на патиштата;

...

6) управителот или овластеното лице одговорно за превоз да има успешно поминато проверка за професионална компетентност;

7) да располага со сопствен капитал од најмалку 2000 ЕВРА во денарска противвредност по возило или 50 ЕВРА во денарска противвредност по тон на најголема дозволена маса на товарно возило односно по седиште во автобус;

8) да не е во сила правосилна судска пресуда за кривично дело против имотот, стопанството или безбедноста во јавниот сообраќај;

9) да има во сопственост капацитет за паркирање и одржување на возилата или доказ за користење на таков капацитет со рок на важење од најмалку четири години;

...

11) да има вработено возачи кои имаат сертификат за вршење на меѓународен превоз на патници и стока.

Според член 9, лиценците предвидени со членот 7 од овој закон ги издава Министерството за транспорт и врски, освен лиценците за општински превоз и авто-такси превоз на патници кои ги издава градоначалникот на општината, а за градот Скопје градоначалникот на градот Скопје.

Според член 11 од Законот, превозникот може да започне

да врши превоз на патници и стоки во внатрешниот и меѓународниот патен сообраќај откако ќе добие лиценца.

Превозот на стоки е регулиран со Глава В од Законот каде во член 62 е предвидено дека превозот на стоки може да се врши како внатрешен и меѓународен превоз на стоки во патниот сообраќај.

Според член 65 од Законот, меѓународниот превоз на стоки во патниот сообраќај може да се врши како билатерален, транзитен и превоз за и од трети земји.

Според член 66 од Законот, домашен превозник може да врши меѓународен превоз на стоки ако претходно има добиено лиценца за меѓународен превоз на стоки.

Покрај лиценцата, превозникот мора да има и меѓународен товарен лист и дозвола за меѓународен превоз на стока доколку таа се бара согласно со меѓународната спогодба за патен сообраќај склучена меѓу Република Македонија и земјата до, од или преку чија територија се извршува превозот .

Меѓународниот превоз на стоки може да се врши и врз основа на годишна дозвола од мултилатералната квота на дозволи од Европската конференција на министрите за транспорт (ЦЕМТ дозвола).

Според член 67 од Законот, Министерството за транспорт и врски ги добива дозволите за меѓународен превоз на стоки од надлежниот орган на другата земја врз основа на склучена меѓународна спогодба.

Годишните мултилатерални дозволи (ЦЕМТ) Министерството за транспорт и врски ги добива од Секретаријатот на Европската конференција на министрите за транспорт.

Според член 68 од Законот, распределбата на дозволите од членот 67 на овој закон ја врши Министерството за транспорт и врски.

Постапката, критериумите и начинот на распределба на дозволите ги пропишува министерот за транспорт и врски.

Според член 69, дозвола за меѓународен превоз на стока

може да добие превозник кој има лиценца за вршење на меѓународен превоз на стоки и кој ги исполнува критериумите пропишани со актот од членот 68 став 2 на овој закон.

Врз основа на член 68 став 1 од Законот за превоз во патниот сообраќај министерот за транспорт и врски го има донесено Правилникот за постапката, критериумите и начинот на распределба на дозволите за меѓународен превоз на стоки („Службен весник на Република Македонија“ бр. 76/2005), чиј член 7 став 1 е оспорен со оваа иницијатива.

Предмет на уредување на овој Правилник се всушност два вида на меѓународни дозволи и тоа: транспортни дозволи, односно дозволи за меѓународен превоз на стока што Министерството за транспорт и врски врз основа на билатералните спогодби за меѓународен превоз на стока и патници ги добива од надлежните органи на земјите со кои е предвидено превозот да се врши врз основа на дозволи и мултилатерални годишни дозволи од квотата на Европската конференција на министрите за транспорт, односно т.н. ЦЕМТ дозволи.

Согласно член 4 од Правилникот, ЦЕМТ дозвола е мултилатерална дозвола за меѓународен превоз на стоки со која може да се обавуваат неограничен број превози меѓу земјите членки на ЦЕМТ или во транзит преку нивните територии.

Составен дел на ЦЕМТ дозволата е дневникот кој се користи за транспортни операции, по хронолошки ред за секое патување на товарено или празно возило и сертификатите кои потврдуваат на која категорија припаѓа возилото. Дневникот може да се користи само за контрола на дозволата.

Одредени ЦЕМТ дозволи може да имаат територијални ограничувања. Територијалните ограничувања важат за териториите на Република Австрија, Република Италија и Република Грција. Овие дозволи имаат црвен печат со прецртана ознака на земјата во која неможе да се користи. Со ЦЕМТ дозвола не може да се врши каботажа.

Согласно оспорениот член 7 став 1 од Правилникот, право на учество во распределба на ЦЕМТ дозволи имаат правни и физички лица (во натамошниот текст: превозници) регистрирани на територијата на Република Македонија чија претежна дејност е

вршење на меѓународен превоз на стоки во траење од најмалку една година, согласно решението за претежна дејност издадено од Државниот Завод за статистика.

Според ставот 2 од истиот член, по отпочнување на издавање на лиценците од страна на Министерството за транспорт и врски право на учество ќе имаат превозници кои поседуваат лиценца за меѓународен превоз на стоки.

Превозниците претежната дејност, меѓународен превоз на стока, треба да ја вршат минимум една година пред аплицирањето и во својот возен парк да имаат возила кои ги исполнуваат минимум стандардите за позелени и сигурни возила (Еуро 2).

Согласно член 6 од Правилникот, барањето за добивање на ЦЕМТ дозвола правното и физичко лице го доставува во архивата на Министерството за транспорт и врски во период од 15 септември до 12 октомври во тековната година за наредната година. Содржината на барањето и потребната документација се детално утврдени во член 9 од Правилникот.

Согласно член 2 од Правилникот, распределбата на меѓународните дозволи за превоз на стоки ја врши Комисија за распределба на дозволи формирана од министерот за транспорт и врски.

Согласно член 10 од Правилникот, Комисијата врз основа на поднесените барања предлага распределба на ЦЕМТ дозволи за следната година за секој превозник пооделно. Комисијата има задача да изврши бодирање врз основа на поднесената документација .

Во членот 11 се утврдени начинот, односно критериумите врз основа на кои се врши бодирањето (вид на моторни возила, број на вработени, девизен прилив, исплатени плати по возач, исплатени придонеси и даноци по возач, претходно поседување на ЦЕМТ дозвола итн.).

Согласно член 12 од Правилникот, во зависност од вкупниот број на доделени бодови на сите рангирани превозници и расположивиот број на ЦЕМТ дозволи по пат на пропорција се пресметува колку бодови се потребни за доделување на секоја дозвола по вид и по важност (за кои видови возила согласно ЦЕМТ

Резолуциите е наменета и кои територијални ограничувања има).

Комисијата по разгледувањата на барањата и увидот во приложената документација составува записник за бодовната вредност на ЦЕМТ дозволите и предлог ранг листа за распределба.

Според член 13 од Правилникот, врз основа на предлогот за распределба од Комисијата, министерот за транспорт и врски носи решение за распределба на ЦЕМТ дозволите.

Листата за распределба на ЦЕМТ дозволите се објавува на огласна табла во Министерството за транспорт и врски најдоцна до 25 ноември за наредната година. Сите учесници во распределбата имаат право на жалба до Комисијата за решавање во управна постапка во втор степен од областа на транспортот и врските и животната средина при Владата на Република Македонија во рок од 8 дена од денот на приемот на решението.

Општи одредби за предметот на работење на трговското друштво се содржани во членот 62 од Законот за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/2004, 84/2005), кој поаѓа од принципот на слобода на вршење на дејноста. Имено, согласно став 1 од овој член, трговското друштво може како предмет на работење да ги врши сите дејности што не се забранети со закон. Предметот на работење на трговското друштво се запишува во трговскиот регистар со назначување на шифрата и називот на одделот и на групата на дејноста, утврден со Националната класификација на дејности. Според ставот 3 на овој член, ако за одделни дејности со закон е пропишано дека можат да се вршат само врз основа на согласност, дозвола или на друг акт на државен орган или на друг надлежен орган, уписот на таа дејност во трговскиот регистар ќе се изврши само врз основа на согласноста, дозволата или на друг акт на тој орган. Според ставот 4, трговското друштво може без упис во трговскиот регистар да врши и други дејности коишто се потребни за неговото постоење и за вршење на работите од предметот на работење, но коишто не спаѓаат непосредно во рамките на вршењето на работите од предметот на работење.

Согласно член 63 од Законот за трговските друштва, трговското друштво може да започне да врши дејност којашто е предмет на работење на друштвото по уписот на предметот на работење во трговскиот регистар и по добивањето одобрение од надлежен орган за исполнување на пропишаните услови за вршење

на дејноста во рамките на запишаниот предмет на работење ако е тоа определено со закон.

Поимот претежна дејност е дефиниран во Законот за едношалтерскиот систем и за водење на трговскиот регистар и регистар на други правни лица („Службен весник на Република Македонија“ бр. 84/2005).

Согласно член 2 став 1 точка 14 од овој закон, претежна дејност е дејноста преку која субјектот на уписот создава најголем дел од вкупниот приход.

Согласно член 7 став 1 од Законот за едношалтерскиот систем и за водење на трговскиот регистар и регистар на други правни лица, во регистарот се запишува претежната дејност со назначување на шифрата и називот на класата и поткласата на дејноста утврдена со Националната Класификација на дејностите (НКД).

Согласно член 7 став 3 од овој закон, субјектот којшто сака да запише вршење и на други дејности покрај претежната дејност класифицирани согласно НКД, што не се забранети со закон ги запишува со назнака: „сите дејности утврдени со НКД, освен оние за кои е потребна согласност, дозвола или друг акт на државен орган или на друг надлежен орган“, при што не се назначуваат дејностите.

Согласно член 8 од овој закон (начин на определување на претежната дејност), определувањето на претежната дејност и промената на претежната дејност на деловните субјекти и единиците во состав се врши врз основа на предлог на субјектот на упис.

Субјектите на упис коишто се запишуваат во Трговскиот регистар и регистарот на други правни лица во согласност со овој закон, предлогот за утврдување и промена на претежната дејност го поднесуваат со пријавата за упис во соодветниот регистар.

НКД ја донесува Владата на Република Македонија по предлог на Државниот завод за статистика.

Согласно член 9 од овој закон, ако субјектот на упис врши повеќе дејности, должен е да поднесе барање за промена на претежната дејност доколку во последните 12 месеци остварил 10% поголем дел од вкупниот приход од друга дејност, а не од дејноста

која е запишана како претежна во соодветниот регистар. Промената на претежната дејност се врши со решение што го донесува регистраторот.

5. Од анализата на одредбите од наведените закони произлегува дека дејноста меѓународен превоз на стоки домашните превозници можат да ја вршат врз основа на лиценца што ја издава Министерството за транспорт и врски врз основа на услови кои се прецизно дефинирани во Законот за патниот сообраќај. Еден од условите за добивање на лиценца е вршењето на меѓународниот превоз на стоки на правното или физичкото лице да му претставува претежна дејност која како таква е впишана во трговскиот регистар. Овој услов се однесува подеднакво на превоз на стока и патници како во меѓународниот, така и во внатрешниот патен сообраќај. Тоа значи дека интенција на законодавецот е превозот во патниот сообраќај генерално, вклучувајќи го и внатрешниот и меѓународен патен сообраќај да го вршат превозници, односно физички и правни лица специјализирани за вршење на оваа дејност со која остваруваат најголем дел од вкупниот приход и кои поседуваат лиценца за вршење на превоз. Единствениот исклучок од условот за вршење на превозот како претежна дејност законодавецот го направил за т.н. превоз за сопствени потреби кој е регулиран во посебна Глава VI од Законот за патниот сообраќај.

Согласно член 77 од Законот, превоз за сопствени потреби на патници и стока во патниот сообраќај е превоз што го вршат правни и физички лица заради задоволување на производните или услужните потреби во рамките на својата дејност.

Како превоз на стоки за сопствени потреби што го вршат превозници се смета превозот при кој се превезуваат исклучиво стоки кои се во врска со вршење на нивната основна дејност, при што стоките што се превезуваат се во нивна сопственост или се од нив произведени и продадени, дадени во обработка или доработка, поправка или од нив се дадени на складирање и слично.

При извршувањето на превозот на стоки за сопствени потреби сопственикот на возилото воедно е и сопственик на стоките кои се превезуваат, а возачот е вработен кај него.

Согласно одредбите од членот 79 од Законот, овој вид на превоз може да се обавува и во меѓународниот патен сообраќај, при што Законот определува дека при извршувањето на превозот на стоки

за сопствени потреби во меѓународниот патен сообраќај во возилото мора да се наоѓа товарен лист и доказ од кој може да се утврди дека се работи за превоз за сопствени потреби.

Од наведените одредби од Законот со кои е уреден превозот за сопствени потреби, како и одредбите кои се однесуваат на условите за добивање на лиценца за вршење на превоз, јасно произлегува дека правните и физичките лица кои се занимаваат со превоз како претежна дејност и оние кои обавуваат друга дејност како претежна дејност, а кои покрај таа основна дејност вршат и превоз на стоки заради задоволување на производните или услужните потреби во рамките на оваа друга дејност не се наоѓаат во еднаква положба, бидејќи првите се всушност превозници, а другите тоа не се.

Законодавецот, поаѓајќи токму од различната положба на превозниците и на останатите физички и правни лица, врз основа на своето овластување за законско уредување на областа патен сообраќај посебно ги утврдил и условите за вршењето на одделните видови на превоз, односно условите за добивање на потребните лиценци и дозволи, вклучувајќи ги тука и ЦЕМТ дозволите, па така за првите – превозниците вршењето на меѓународен превоз на стоки како претежна дејност, го предвидел како услов за добивање на лиценца за меѓународен превоз на стоки генерално, а со оспрената одредба од Правилникот и како услов за добивање на ЦЕМТ дозвола.

Имајќи предвид, од една страна, дека ЦЕМТ дозволата претставува посебен вид на меѓународна транспортна дозвола која е мултилатерална и со рок на важење од една година, и дека квотата на овие дозволи што годишно Република Македонија ги добива од Европската конференција на министрите за транспорт е ограничена, според Судот, наполно е оправдана интенцијата право на учество во распределбата на овие дозволи да имаат само оние физички и правни лица на кои меѓународниот превоз на стока им претставува основна дејност, со цел да се обезбеди квалитетен превоз во согласност со меѓународните стандарди. Ова дотолку повеќе што услов за добивање на ЦЕМТ дозвола, покрај претежната дејност која субјектот мора да ја врши најмалку една година пред аплицирањето, е и барањето тие во возниот парк да располагаат со возила кои ги исполнуваат минималните европски стандарди за позелени и сигурни возила (ЕУРО 2).

Оттука, според Судот, неосновани се наводите во иницијативата дека оспрената одредба од член 7 став 1 од

Правилникот за постапката, критериумите и начинот на распределба на дозволите за меѓународен превоз на стоки која предвидува право на учество во распределба на ЦЕМТ дозволи само за оние физички и правни лица чија претежна дејност е вршење на меѓународен превоз на стоки во траење од најмалку една година, ги става во нееднаква правна положба оние субјекти кои оваа дејност не ја вршат како претежна дејност. Ова од причина што уставното начело на еднаквост налага при уредувањето на односите еднакво да се постапува со субјекти кои се во еднаква односно иста правна положба, а од наведените одредби од Законот и од оспорениот правилник јасно произлегува дека правните и физичките лица кои вршат превоз како основна дејност не се во иста положба како и останатите физички и правни лица кои обавуваат други дејности како основна, односно претежна дејност. Поради овие причини, Судот утврди дека оспорената одредба од член 7 став 1 од Правилникот за постапката, критериумите и начинот на распределба на дозволите за меѓународен превоз на стоки не може да се стави под сомнение за нејзината согласност со уставното начело на еднаквост од член 9 од Уставот.

Што се однесува до наводите во иницијативата дека со оспорената одредба од Правилникот се нарушувала слободата на пазарот и претприемништвото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, Судот оцени дека и овие наводи се неосновани. Имено, со оспорената одредба од Правилникот се пропишуваат условите под кои физички и правни лица – превозници можат да учествуваат во распределбата на ЦЕМТ дозволи, при што не се задира во правото на останатите физички и правни лица да вршат меѓународен превоз на стока, но врз основа на други одредби од Законот. Всушност, законодавецот со изземањето на претежната дејност меѓународен превоз на стоки како услов за издавање на лиценца за вршење на превоз за сопствени потреби и со самото регулирање на превозот за сопствени потреби, допуштил и други физички и правни лица, кои иако не се превозници, да се занимаваат со превоз на стоки во меѓународниот сообраќај, доколку тие стоки се во непосредна врска со вршењето на нивната основна дејност.

Поради наведените причини, Судот утврди дека оспорената одредба од Правилникот не е во спротивност со член 8 став алинеја 7 и член 55 од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 94/2006)

4. Правосудство, адвокатура и нотаријат

4. The Judiciary, the legal profession and the notary profession

33.

- Определување на казнивите дела и описите на нивните битија (поведување на постапка)

*- Determination of the punishable offences and descriptions of their essences
(initiation of a procedure)*

- Согласно Уставот определувањето на казнивите дела и описите на нивните битија мора да биде конкретно, јасно и прецизно утврдено со закон, што, пак, никако не значи дека повеќекратното сторување на исти или истородни казниви дела може да се утврди како друго, ново казниво дело и за тоа да се пропише, исто така, друга казна.

- Pursuant to the Constitution the determination of the punishable offences and the descriptions of their essences must be concretely, clearly and precisely defined by law, which in no way means that the repeated perpetration of the same or similar punishable offences may be established as another, new punishable offences and also to prescribe another penalty for that.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 25 јануари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 32 од Законот за финансирање на политичките партии ("Службен весник на Република Македонија" бр.76/2004).

2. Стамен Филипков од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 32 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведуваат повеќе причини поради кои се оспорува уставноста на оваа одредба од Законот. Во таа смисла прво се наведува дека казната утврдена во оспорената законска одредба не била предвидена ниту во општата одредба на член 4 ни во посебните одредби на членовите од 11 до 32 од Законот за прекршоците, поради што со оспорената законска одредба се повредувала темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија од член 8 став 1 алинеја 3-владеење на правото и член 51 од Уставот на Република Македонија.

Потоа се наведува дека од содржината на оспорената законска одредба произлегувало дека казната што се предвидува со неа ја изрекува министерот за финансии или евентуално Владата на Република Македонија, а не суд во одредена судска постапка, поради што постоела повреда и на темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија од член 8 став 1 алинеја 4 - поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, член 13 став 1 и член 98 став 1, 2 и 5 од Уставот.

Од содржината на оспорената законска одредба исто така произлегувало дека оваа одредба не била ниту потполна, јасна и разбирлива, па затоа во практиката можело да дојде до "недоразбирање и злоупотреба на службената должност на извршната власт", со што

повторно се повредувала темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото.

И конечно, оспорената законска одредба не била во согласност и со членот 14 став 2 од Уставот, според која никој не може повторно да биде суден за дело за кое веќе бил суден и за кое е донесена правосилна судска одлука.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 32 од Законот доколку политичките партии повеќе од два пати во текот на годината направат прекршок утврден со овој закон, истите ќе бидат казнети со недобивање на буџетски средства согласно со овој закон во траење од една година.

4. Во член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, како едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени принципот на владеењето на правото и принципот на поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Според член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Со член 13 од Уставот е поврзана точката 1 на Амандман ЦЦ на Уставот, со кој се дополнува овој член од Уставот. Според овој Амандман на Уставот, за прекршоци определени со закон, санкција може да изрече орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања. Против конечна одлука за прекршок се гарантира судска заштита под услови и постапка уредени со закон.

Во член 2 од Уставниот закон за спроведување на Амандманите од XX до XXX на Уставот ("Службен весник на Република Македонија" бр.107/2005) е предвидено дека најдоцна до 30 јуни 2006 година, меѓу другите закони, ќе се донесе и Законот за прекршоците. Во член 3 став 2 од Уставниот закон е утврдено, пак, дека најдоцна во рок од 18 месеци од денот на прогласувањето на Амандманите од XX до XXX на Уставот на Република Македонија, ќе се усогласат законите врз основа на кои орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања, можат да изрекуваат санкции за сторен прекршок.

Во член 14 од Уставот е утврдено дека никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна. Никој не може повторно да биде суден за дело за кое веќе бил суден и за кое е донесена правосилна судска одлука.

Во функција на операционализација на член 14 од Уставот, со Законот за прекршоците ("Службен весник на Република Македонија" бр.15/1997 и 35/1997-исправка) се определуваат условите за прекршочната одговорност, изрекувањето и извршувањето на прекршочните санкции и се уредува прекршочната постапка.

Во членот 3 на означениот закон, начелото на законитоста во определувањето на казнивото дело и пропишувањето на казна е прифатено и утврдено на начин што според овој член од Законот никому не може да му биде изречена прекршочна санкција за дело кое, пред да е сторено, не било со закон определено како прекршок и за кое со закон не била пропишана казна.

Во членот 5 од Законот, прекршокот е дефиниран како противправно дело што со закон е определен како прекршок и чии обележја се определени со закон.

Во Законот за прекршоците, исто така, е утврден и системот на прекршочни санкции, односно видовите на санкции кои можат да се изречат за прекршок. Така, со овој закон како казни што можат да се изречат за прекршок се утврдени: парична казна и казната затвор, додека како други санкции се предвидени: прекршочна опомена, мерки на безбедност и воспитни мерки (кои се изрекуваат само спрема малолетници).

Со Законот за финансирање на политичките партии се уредуваат начинот и постапката на обезбедување на финансиските средства, располагањето со средствата за тековната работа и дејствувањето на политичката партија, како и начинот на контрола на финансирањето и финансиско-материјалното работење на политичките партии (член 1 од Законот).

Законот за финансирање на политичките партии, освен што ги уредува наведените прашања, содржи и казнени одредби во кои како прекршок се санкционирани точно и прецизно определени дејствија, односно однесувања што се спротивни на одделни одредби од самиот закон. Така на пример, според член 29 од Законот, со

парична казна од 20.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок лицето одговорно за финансиско-материјалното работење на политичката партија, доколку не изготви и достави извештај за добиените донации согласно со членот 25 на овој закон и ако не ги објави финансиските извештаи согласно со членот 27 на овој закон. Со парична казна од 100.000 до 300.000 денари ќе се казни и политичката партија за прекршокот од ставот 1 на овој член.

Разгледувајќи го оспорениот член 32 од Законот, кој исто така е поместен во делот на казнените одредби, може да се констатира дека тој и по содржина и по начинот на неговата формулација отстапува од другите казнени одредби на Законот.

Така, за разлика од останатите казнени одредби, од содржината на оспорениот член 32 од Законот произлегува дека со него фактички се санкционира едно или повеќе дејствија со кои политичките партии во текот на една година повеќекратно ќе сторат еден ист или два и повеќе различни прекршоци утврдени со овој закон. Со други зборови тоа значи дека согласно оспорената законска одредба политичките партии доколку повеќе од двапати во текот на годината сторат кој било од прекршоците утврдени со овој закон ќе се казнат условно речено за друг, нов прекршок (иако во одредбата тоа децидно не е кажано) со казна недобивање на буџетски средства согласно овој закон во траење од една година, која не е предвидена во Законот за прекршоците.

Оттука, имајќи предвид дека во конкретниот случај станува збор за казнена одредба во која не е точно и прецизно определен видот на казнивото дело, ниту пак законодавецот на непосреден, прецизен и јасен начин ги утврдил неговите законски обележја, односно битие, туку тоа го направил на начин кој не е допуштен ни според Уставот, ни според казнено-правната теорија и легислатива, Судот утврди дека оспорената законска одредба не е во функција на обезбедување како на начелото на владеењето на правото, така и на начелото на законитост при определување на казнивите дела и казните. Според овие начела определувањето на казнивите дела и описите на нивните битија мора да биде конкретно, јасно и прецизно утврдено со закон, што, пак, никако не значи дека повеќекратното сторивање на исти или истородни казниви дела може да се утврди како друго, ново казниво дело и за тоа да се пропише, исто така, друга казна, како што е впрочем направено во оспорената законска одредба.

Ова и од причина што, повеќекратното сторување на исти или истородни казниви дела во казнено-правната легислатива воопшто, а конкретно во Законот за прекршоците се третира како продолжен прекршок, во кој случај се утврдени и посебни правила за одмерување на казната од страна на судот.

Од друга страна, имајќи предвид дека оспорената законска одредба не е формулирана на прецизен и јасен начин, таа истовремено остава простор за нејзино различно толкување и можност политичка партија доколку повеќе од двапати направи ист прекршок утврден во било која друга казнена одредба од Законот повторно да биде казнета и според оспорената законска одредба, што би било во спротивност со уставната забрана за повторно судење за дело за кое веќе е донесена правосилна судска одлука утврдена во член 14 став 2 од Уставот.

Со оглед на изнесеното, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорениот член 32 од Законот со член 8 став 1 алинеја 3, член 14 и член 51 од Уставот.

Што се однесува до тврдењето во иницијативата дека со оспорената законска одредба се повредувал и принципот на поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, Судот утврди дека во овој случај не може да стане збор за повреда на овој принцип, затоа што со оспорената законска одредба воопшто не се пропишува кој орган е надлежен да постапува, односно да ја изрекува казната утврдена во неа. Од тие причини и наводите во иницијативата, според кои од оспорената законска одредба произлегувало дека казната утврдена во неа ја изрекува министерот за финансии или Владата на Република Македонија, се произволни и неосновани и како такви не може да претставуваат основ за изразување на сомневање во согласноста на оспорената законска одредба со член 8 став 1 алинеја 4, член 13 став 1 и член 98 став 1, 2 и 5 од Уставот, во однос на кои со иницијативата, исто така, се оспорува нејзината уставност.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.174/2005)

34.

- **Определување на казните дела и описите на нивните битија**

- Determination of the punishable offences and descriptions of their essences

- **Согласно Уставот определувањето на казните дела и описите на нивните битија мора да биде конкретно, јасно и прецизно утврдено со закон, што, пак, никако не значи дека повеќекратното сторување на исти или истородни казниви дела може да се утврди како друго, ново казниво дело и за тоа да се пропише, исто така, друга казна.**

- Pursuant to the Constitution, the determination of the punishable offences and the descriptions of their essences must be concretely, clearly and precisely defined by law, which in no way means that the repeated perpetration of the same or similar punishable offences may be established as another, new punishable offence and also to prescribe another penalty for that.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 8 март 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. **СЕ УКИНУВА** член 32 од Законот за финансирање на политичките партии ("Службен весник на Република Македонија" бр.76/2004).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива поднесена од Стамен Филипов од Скопје со Решение У.бр.174/2005 од 25 јануари 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на член 32 од Законот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 32 од Законот доколку политичките партии повеќе од два пати во текот на годината направат прекршок утврден со овој закон, истите ќе бидат казнети со недобивање на буџетски средства согласно со овој закон во траење од една година.

5. Во член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени принципот на владеењето на правото и принципот на поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Според член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Со член 13 од Уставот е поврзана точката 1 на Амандман XX на Уставот, со кој се дополнува овој член од Уставот. Според овој Амандман на Уставот, за прекршоци определени со закон, санкција може да изрече орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања. Против конечна одлука за прекршок се гарантира судска заштита под услови и постапка уредени со закон.

Во член 2 од Уставниот закон за спроведување на Амандманите од XX до XXX на Уставот ("Службен весник на Република Македонија" бр.107/2005) е предвидено дека најдоцна до 30 јуни 2006 година, меѓу другите закони, ќе се донесе и Законот за прекршоците. Во член 3 став 2 од Уставниот закон е утврдено, пак, дека најдоцна во рок од 18 месеци од денот на прогласувањето на Амандманите од XX до XXX на Уставот на Република Македонија, ќе се усогласат законите врз основа на кои орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања, можат да изрекуваат санкции за сторен прекршок.

Во член 14 од Уставот е утврдено дека никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна. Никој не може повторно да биде суден за дело за кое веќе бил суден и за кое е донесена правосилна судска одлука.

Во функција на операционализација на член 14 од Уставот, со Законот за прекршоците ("Службен весник на Република Македонија" бр.15/1997 и 35/1997-исправка) се определуваат условите за прекршочната одговорност, изрекувањето и извршувањето на прекршочните санкции и се уредува прекршочната постапка.

Во членот 3 на означениот закон, начелото на законитоста во определувањето на казнивото дело и пропишувањето на казна е прифатено и утврдено на начин што според овој член од Законот никому не може да му биде изречена прекршочна санкција за дело кое, пред да е сторено, не било со закон определено како прекршок и за кое со закон не била пропишана казна.

Во членот 5 од Законот, прекршокот е дефиниран како противправно дело што со закон е определен како прекршок и чии обележја се определени со закон.

Во Законот за прекршоците, исто така, е утврден и системот на прекршочни санкции, односно видовите на санкции кои можат да се изречат за прекршок. Така, со овој закон како казни што можат да се изречат за прекршок се утврдени: парична казна и казната затвор, додека како други санкции се предвидени: прекршочна опомена, мерки на безбедност и воспитни мерки (кои се изрекуваат само спрема малолетници).

Со Законот за финансирање на политичките партии се уредуваат начинот и постапката на обезбедување на финансиските средства, располагањето со средствата за тековната работа и дејствувањето на политичката партија, како и начинот на контрола на финансирањето и финансиско-материјалното работење на политичките партии (член 1 од Законот).

Законот за финансирање на политичките партии, освен што ги уредува наведените прашања, содржи и казнени одредби во кои како прекршок се санкционирани точно и прецизно определени дејствија, односно однесувања што се спротивни на одделни одредби од самиот закон. Така на пример, според член 29 од Законот, со

парична казна од 20.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок лицето одговорно за финансиско-материјалното работење на политичката партија, доколку не изготви и достави извештај за добиените донации согласно со членот 25 на овој закон и ако не ги објави финансиските извештаи согласно со членот 27 на овој закон. Со парична казна од 100.000 до 300.000 денари ќе се казни и политичката партија за прекршокот од ставот 1 на овој член.

Разгледувајќи го оспорениот член 32 од Законот, кој исто така е поместен во делот на казнените одредби, може да се констатира дека тој и по содржина и по начинот на неговата формулација отстапува од другите казнени одредби на Законот.

Така, за разлика од останатите казнени одредби, од содржината на оспорениот член 32 од Законот произлегува дека со него фактички се санкционира едно или повеќе дејствија со кои политичките партии во текот на една година повеќекратно ќе сторат еден ист или два и повеќе различни прекршоци утврдени со овој закон. Со други зборови тоа значи дека согласно оспорената законска одредба политичките партии доколку повеќе од два пати во текот на годината сторат кој било од прекршоците утврдени со овој закон ќе се казнат условно речено за друг, нов прекршок (иако во одредбата тоа децидно не е кажано) со казна недобивање на буџетски средства согласно овој закон во траење од една година, која не е предвидена во Законот за прекршоците.

Оттука, имајќи предвид дека во конкретниот случај станува збор за казнена одредба во која не е точно и прецизно определен видот на казнивото дело, ниту пак законодавецот на непосреден, прецизен и јасен начин ги утврдил неговите законски обележја, односно битие, туку тоа го направил на начин кој не е допуштен ни според Уставот, ни според казненоправната теорија и легислатива, Судот утврди дека оспорената законска одредба не е во функција на обезбедување како на начелото на владеењето на правото, така и на начелото на законитост при определување на казните дела и казните. Според овие начела определувањето на казните дела и описите на нивните битија мора да биде конкретно, јасно и прецизно утврдено со закон, што, пак, никако не значи дека повеќекратното сторување на исти или истородни казниви дела може да се утврди како друго, ново казниво дело и за тоа да се пропише, исто така, друга казна, како што е впрочем направено во оспорената законска одредба.

Ова и од причина што, повеќекратното сторување на исти или истородни казниви дела во казненоправната легислатива воопшто, а конкретно во Законот за прекршоците се третира како продолжен прекршок, во кој случај се утврдени и посебни правила за одмерување на казната од страна на судот.

Од друга страна, имајќи предвид дека оспорената законска одредба не е формулирана на прецизен и јасен начин, таа истовремено остава простор за нејзино различно толкување и можност политичка партија доколку повеќе од два пати направи ист прекршок утврден во било која друга казнена одредба од Законот повторно да биде казнета и според оспорената законска одредба, што би било во спротивност со уставната забрана за повторно судење за дело за кое веќе е донесена правосилна судска одлука утврдена во член 14 став 2 од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот оцени дека членот 32 од Законот не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 14 и член 51 од Уставот и поради тоа одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.174/2005)

35.

- Правна помош на лица кои не се адвокати и ослободување од плаќање на трошоците за постапката

- Legal assistance by persons who are not lawyers, exemption from paying the costs of the procedure

- Законодавецот има право со закон да утврди под кои услови и во кои случаи адвокатурата обезбедува правна помош, а исто така со закон да утврдува во кои случаи и под кои услови

правната помош може да ја обезбедуваат и други лица, односно субјекти.

Право на судска заштита имаат не само оние кои можат да платат адвокат, туку законодавецот им го овозможува и на оние кои според општата имотна состојба не се во можност да ги поднесуваат трошоците на постапката, со тоа што предвидел посебни одредби кои се однесуваат на ослободување од плаќање на трошоците на постапката.

- The legislator has the right to define, by law, under which conditions and in which cases the legal profession provides for legal assistance, and also to define, by law, in which cases and under which conditions the legal assistance may be rendered by other persons, that is, subjects.

The right to court protection have not only those who can pay a lawyer, but the legislator enables it also to those who according to the general property status are not in a position to bear the expenses of the procedure, by envisaging special provisions referring to the exemption from paying the costs of the procedure.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 1 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членовите 81 и 82 од Законот за парничната постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр.79/2005).

2. Мирјана Димитровска, д-р Војо Беловски, Консалтинг Велковски ДООЕЛ-Скопје, Менс Легис ДООЕЛ-Скопје, Маринко Саздовски-стечаен управник и Живко Калков-стечаен управник, сите од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа

иницијативи за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точката 1 од ова решение.

Според подносителите на иницијативите оспорените одредби од член 81 и 82 од Законот за парничната постапка создавале монополска положба на адвокатурата и на правниците кои се во работен однос со странките и правна несигурност кај граѓаните, затоа што правото на давање правна помош овие субјекти го стекнале пред влегувањето во сила на Законот за парничната постапка, што значело дека оспорените одредби од Законот имале повратно дејство што било спротивно на членот 52 став 4 од Уставот на Република Македонија.

Со оспорените одредби од Законот се вршела дискриминација на дипломираните правници кои биле во работен однос со странката во однос на другите правници кој не се во работен однос кај странките, а имале иста стручна подготовка, но не можеле да се јават како полномошници.

Во иницијативата на Мирјана Димитровска се наведува дека во членот 86 став 3 било предвидено дека адвокатски приправник може да се јави како полномошник во постапка само во прв степен за спорови што не надминуваат вредност од 1.000.000,00 денари, па се поставувало прашањето дали адвокатски приправник без еден ден работен стаж само со завршен правен факултет е постручен и поквалификуван во давање правна помош само поради фактот што е присутен во адвокатската канцеларија.

Наведените одредби од Законот се оспоруваат и од аспект на еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите. Имено, во иницијативите се наведува дека Законот ги доведувал во нерамноправна положба другите дипломирани правници, магистри и доктори по правни науки и дека на граѓаните им се ограничувало правото при изборот на полномошник, затоа што морале да се определат за адвокати и покрај тоа што некој друг (магистер или доктор на правни науки) подобро, поквалитетно и постручно ќе им давал правна помош, односно ќе ги застапувал пред судовите.

Во членот 53 од Уставот било утврдено дека адвокатурата е независна и самостојна јавна служба што не значело дека таа е единствена надлежна за давање и обезбедување правна помош и застапување пред судовите.

Во иницијативите, исто така, се наведува дека ако странката можела секогаш да се откаже од тужбеното барање, да го признае тужбеното барање, да склучи порамнување и сл., тогаш таа можела по нејзин избор и да определи, да ополномошти лице кое во нејзино име и за нејзина сметка ќе презема дејствија пред судот.

Членот 82 се оспорува и од аспект на тоа дека општествените средства се трансформирале во приватни средства, односно веќе немало општествена сопственост, туку само приватна и јавна сопственост, па оттука немало потреба да се ограничува правото на правното лице по негов избор да определува полномошник.

Со оспорените одредби од Законот се повредувал и Протоколот за пристапување на Република Македонија кон Светската Трговска Организација. Правилата на Светската Трговска Организација, а согласно тоа и обврските на Република Македонија во правните услуги содржани во листата на специфични обврски на Република Македонија не предвидувале обврска определени правни услуги задолжително да мора да бидат само од адвокати. Класификацијата на Светската Трговска Организација содржела посебен подсектор кој се однесувал на правните услуги и не правел посебна разлика помеѓу правни и адвокатски или други услуги.

Слични последици во правниот поредок произлегувале и од непочитувањето на одредбите од Спогодбата за стабилизација и асоцијација склучен меѓу Република Македонија и Европската Унија.

Согласно член 56 од оваа спогодба, Република Македонија во делот за давање услуги се обврзала да спречи преземање мерки или активности (со донесување на нови закони) со кои давањето услуги би се направило значително порестриктивно во однос на состојбата што постоела на денот на влегување во сила на спогодбата за стабилизација и асоцијација, како што бил случајот со Законот за парничната постапка.

Во иницијативите на Маринко Саздовски и Живко Калков, стечајни управници од Скопје, се наведува дека со денот на примената на Законот за парничната постапка, во судот ќе се отворале стечајни постапки со кои во име на должникот врз основа на полномошно, ќе се јавувале лицата определени во членот 81 од Законот за парничната постапка, а тоа право ќе им било скратено на стечајните управници.

Имено, сите подносителите на иницијативите сметаат дека оспорените одредби од Законот создавале монополска положба на адвокатурата и на правниците кои биле во работен однос со странките, се вршела дискриминација на дипломираните правници кои биле во работен однос со странката во однос на другите правници кои имаат иста стручна подготовка но не можеле да се јават како полномошници. Решенијата содржани во оспорените одредби биле рестриктивни и не биле во духот на Уставот на Република Македонија, на граѓаните им се ограничувало правото при изборот на полномошник и слично и затоа не биле во согласност со членовите 8, 9, 32 став 2, 52 став 4, 53, 55 од Уставот на Република Македонија, со Протоколот за пристапување на Република Македонија кон Светската Трговска Организација ратификувана на 24 јануари 2003 година ("Службен весник на Република Македонија" бр.7/2003), како и со членот 56 од Спогодбата за стабилизација и асоцијација меѓу Република Македонија и Европската Унија.

Иницијативата поднесена од Менс Легис ДООЕЛ-Скопје содржи и барање за изрекување времена мерка за запирање на извршувањето на поединечни акти или дејствија што се преземени врз основа на оспорените одредби од Законот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 81 став 1 од Законот за парничната постапка, полномошник на странката може да биде:

- адвокат,
- лице-дипломиран правник кое со странката е во работен однос и
- роднина по крв во права линија, брат, сестра или брачен другар, доколку е потполно деловно способен.

Според ставот 2 од овој член од Законот ако како полномошник се јавува лице спротивно на одредбите од ставот 1 на овој член, судот ќе донесе решение со кое на тоа лице ќе му оневозможи натамошно застапување и за тоа ќе ја извести странката.

Според ставот 3 од овој член од Законот, против решението од ставот 2 на овој член не е дозволена посебна жалба.

Според членот 82 од Законот, ако вредноста на предметот на спорот надминува 1.000.000 денари, полномошник на правно лице може да биде лице кое е дипломиран правник со положен правосуден испит и кое е во работен однос со правното лице.

4. Во член 8 од Уставот, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени и основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и слободата на пазарот и претприемништвото.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните се еднакви пред Уставот и законите.

Слободниот избор на вработување и достапноста на секое работно место, секому под еднакви услови, се едни од основните и најбитни прашања од комплексот на правото на работа, кое спаѓа во категоријата на социјално-економските права утврдени со Уставот.

Според член 50 став 1 од Уставот, секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот пред судовите и пред Уставниот суд на Република Македонија во постапка заснована врз начелата на приоритет и итност, а според ставот 2 на овој член, се гарантира судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања.

Во членот 53 од Уставот, адвокатурата е утврдена како самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон.

Во членот 54 од Уставот, кој е и последен од одделот за гаранциите на основните слободи и права е утврдено дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничуваат само во случаи утврдени со Уставот, дека слободите и правата можат да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба и дека ограничувањето не може да биде дискриминаторско и не може да се однесува за изречно наброените слободи и права во овој член од Уставот.

Од содржината на наведените уставни одредби како општ заклучок произлегува дека основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, не само што се утврдени како една од темелните вредности на уставниот поредок, туку за нивното остварување и заштита се утврдени и соодветни уставни основи. Во таа смисла посебно се

значајни гаранциите на основните слободи и права, меѓу кои е утврдена и адвокатурата, како еден од основните предуслови за остварување и заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот.

5. Законот за парничанта постапка е донесен од Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 13 септември 2005 година и е објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр.79/2005.

Со членот 1 од овој закон, се определуваат правилата на постапката врз основа на кои судот расправа и одлучува за основните права и обврски на човекот и граѓанинот во споровите од личните и семејните односи, од работните односи, како и од имотните и од другите граѓанско правни односи на физичките и правните лица, освен ако за некои од наведените спорови со посебен закон не е предвидено за нив судот да одлучува според правилата на некоја друга постапка.

Оспорените одредби од Законот спаѓаат во Петта глава на Законот во насловот "Полномошници".

Имено, според членот 80 од Законот, странките можат да преземаат дејствија во постапката лично или преку полномошници, но судот може да ја повика странката која има полномошник пред судот лично да се изјасни за фактите што треба да се утврдат во парницата.

Според ставот 2 од овој член од Законот, странката што ја застапува полномошник може пред суд да дава изјави и покрај својот полномошник.

Според Судот, целта на членот 53 од Уставот е да се утврди статусот и положбата на адвокатурата како самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон, што е израз на фактот дека правната помош дадена од стручно-квалификувана, самостојна и независна служба е основна гаранција за остварување и заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот.

Меѓутоа, вклучувањето и утврдувањето на адвокатурата со означениот статус и својство, како една од уставните гаранции за основните слободи и права, не значи дека таа е единствено надлежна за давање и обезбедување на правна помош.

Имено, согласно членот 81 став 1 од Законот за парничната постапка, право на застапување пред судовите освен адвокатите, Законот им дава и на лице - дипломиран правник кое со странката е во работен однос и на роднина по крв во права линија, брат, сестра или брачен другар и согласно членот 82 од Законот, ако вредноста на предметот на спорот надминува 1.000.000 денари, полномошник на правно лице може да биде лице кое е дипломиран правник со положен правосуден испит и кое е во работен однос со правното лице.

Законот им дава право на застапување пред судовите и на уште една категорија на лица во работните спорови. Така, според членот 406 од овој закон работникот во постапката во споровите од работните односи како полномошник може да го застапува лице - дипломиран правник кое е во работен однос во синдикатот чиј член е работникот, или во сојузот на синдикатите во кој е здружен синдикатот чиј член е работникот и соодветно ќе се применуваат одредбите од членовите 81 и 82 на овој закон.

Тргувајќи од цитираните законски одредби, а имајќи ги предвид наводите во иницијативите и уставните одредби во однос на кои се оспоруваат овие законски одредби, Судот утврди дека Законот за парничната постапка дава доволно простор странката сама да избере кое од лицата што согласно законот можат да бидат полномошници ќе го овласти да ја застапува во постапката пред суд.

Од друга страна, имајќи предвид дека со Уставот адвокатурата е дефинирана како јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон, произлегува дека законодавецот има право со закон да утврди под кои услови и во кои случаи адвокатурата обезбедува правна помош, а исто така со закон да утврдува во кои случаи и под кои услови правната помош може да ја обезбедуваат и други лица, односно субјекти.

Со оглед на тоа што со Уставот не е утврдено исклучиво право на адвокатурата да обезбедува правна помош, во конкретниот случај законодавецот со Законот за парничната постапка, освен адвокатите, овластил и другите лица определени во оспорените одредби од членот 81 и 82 од Законот да даваат правна помош.

Оттука, Судот оцени дека со оспорените членови 81 и 82 од Законот за парничната постапка не се повредува уставниот

принцип на владеење на правото ниту, пак, другите членови од Уставот посочени со иницијативите.

По однос на наводите во иницијативите дека со оспорените одредби од Законот им се дава право на судска заштита со квалитетни и стручни полномошници само на оние кои ќе можат да платат адвокат, а не и на оние кои тоа не можат да го сторат, Судот утврди дека се неосновани од причина што Законот за парничната постапка во Глава единаесетта - Трошоци на постапката предвидел одредби кои се однесуваат на ослободување од плаќање на трошоците на постапката.

Имено, според членот 163 став 1 од Законот, Судот ќе ја ослободи од плаќање на трошоците на постапката странката која според својата општа имотна состојба не е во можност да ги поднесува овие трошоци без штета за својата нужна издршка и нужната издршка на своето семејство.

Во ставот 2 од овој член е утврдено дека ослободувањето од плаќање на трошоците на постапката опфаќа ослободување од плаќање на такси и ослободување од полагање на аванс за трошоците на сведоците, вештаците, за увид и за судските огласи.

Според ставот 3 од овој член, Судот може да ја ослободи странката само од плаќање на такси ако со плаќањето на таксите значително би биле намалени средствата од кои се издржува странката и членовите на нејзиното семејство.

Според ставот 4 од овој член, при донесувањето на одлуката за ослободување од плаќање на трошоците на постапката, Судот грижливо ќе ги оцени сите околности, а особено ќе ја земе предвид вредноста на предметот на спорот, бројот на лицата што ги издржува странката и приходите што ги имаат странката и членовите на нејзиното семејство.

Според член 165 став 1 од Законот, кога странката наполно е ослободена од плаќање на трошоците на постапката (член 163 став 2), првостепениот суд по нејзино барање ќе определи да ја застапува полномошник, ако е тоа нужно заради заштита на правата на странката.

Во ставот 2 од овој член од Законот е определено дека странката на која и е назначен полномошник се ослободува од плаќање на трошоците и наградата на назначениот полномошник.

Според ставот 3 од овој член полномошникот од редот на адвокатите го назначува претседателот на судот.

Според ставот 4 од овој член, назначениот полномошник може од оправдани причини да бара да биде разрешен. За тоа одлучува надвор од главната расправа претседателот на советот, а на расправата советот. Против одлуката на судот со која се разрешува полномошникот не е дозволена жалба.

Според ставот 5 од овој член, против решението на судот со кое се усвојува барањето на странката за назначување на полномошникот не е дозволена жалба.

Согласно член 166 од Законот, кога странката е напoлно ослободена од плаќање на трошоците на постапката (член 163 став 2), од средствата на судот ќе се исплати аванс за трошоците на сведоците, вештаците, преведувачите, толкувачите, за увид и издавање на судски оглас, како и трошоците на поставениот полномошник.

Во контекст на изнесеното, а со оглед на значењето на правните односи кои по судски пат се разрешуваат во парничната постапка, како и потребата од компетентно знаење на постапката и материјалните закони заради остварување и заштита на интересите на странките во постапката, законодавецот очигледно сакал да воспостави ред во однос на лицата кои пред судот можат да се појават како полномошници на странките во постапката.

Во оваа насока е и одредбата од член 381-а од Законот за изменување и дополнување на Кривичниот законик ("Службен весник на Република Македонија" бр.19/2004) кој го санкционира надриписарството. Согласно овој член од Законикот, тој што без регистрирана дејност за надомест дава стручна и правна помош на граѓани и правни лица, а не е адвокат, ќе се казни со парична казна или со затвор до една година.

Тргувајќи од горе наведеното Уставниот суд на Република Македонија оцени дека со оспорените членови 81 и 82 од Законот за парничната постапка не се повредува уставниот принцип на владеењето на правото ниту, пак, другите членови од Уставот поради што не се постави прашањето за согласноста на оспорените одредби од законот со Уставот на Република Македонија.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.226/2005)

36.

- Неосудуваност како посебен услов за именување на извршител, односно престанок на функцијата извршител (поведување на постапка)

- No criminal records as a special condition for being appointed an executor, that is, for termination of the office of executor (initiation of a procedure)

- Трајната забрана за именување извршител поради кривична осуда за кое било кривично дело и на која било кривична санкција, односно престанокот на функцијата извршител од истите причини е непропорционална на целите поради кои законодавецот ја утврдил и предизвикува прекумерно и неоправдано ограничување на правата на граѓаните што не е во согласност со принципот на владеење на правото.

- The permanent prohibition from being appointed executor as a result of criminal conviction for any criminal offence and to any criminal sanction, that is, the termination of the office of executor due to the same reasons, is non-proportional with the aims for which the legislator defined it and causes an excessive and unjustified restriction of the citizens' rights which is not in accordance with the principle of the rule of law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 70/1992), на седницата одржана на 8 февруари 2006 година донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 32 став 1 точка 7 и член 62 став 1 точка г) од Законот за извршување (“Службен весник на Република Македонија” бр. 35/2005).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот за извршување, означени во точка 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, правните последици од осудата не можеле да настапуваат автоматски по сила на закон, туку само врз основа на правосилна судска одлука и тоа само кога за кривичното дело на сторителот му е изречена казна затвор. Меѓутоа, во оспорените одредби не било наведено дека се работи за казна затвор. Со тоа што според оспорените одредби, правните последици настапуваат по сила на законот, а не како казна (забрана) што ја изрекува судот во рамките на видовите кривични санкции предвидени во Кривичниот законик, се вршело противуставно ограничување на правата на граѓаните и оспорените законски одредби не биле во согласност со членовите 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 9, член 13 став 1, член 14 став 1, член 23, член 32 став 1 и 2, член 51, член 54 став 1 и член 98 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според член 32 став 1 точка 7 од Законот за извршување, за извршител може да биде именувано лице кое, меѓу другите услови, го исполнува условот да не е кривично осудувано и против него да не се води кривична постапка, додека според член 62 став 1 точка г), функцијата на извршителот му престанува ако биде осуден за кривично дело.

Судот понатаму утврди дека според член 1 од Законот за извршување со овој закон се уредуваат правилата според кои

извршителите постапуваат заради присилно извршување на судска одлука која гласи на исполнување на обврска. Одредбите од овој закон се применуваат и врз присилно извршување на одлука донесена во управна постапка која гласи на исполнување на парична обврска, како и на извршување на брод и на воздухоплов.

Согласно член 3 од Законот, извршителот го спроведува извршувањето.

Извршителот, заменикот на извршител и помошникот на извршител, согласно член 11 став 1 точка 6 од Законот за извршување, се дефинирани како лица кои вршат јавни овластувања утврдени со закон, именувани согласно одредбите на овој закон, кои директно одлучуваат за дејствијата што треба да се преземат во рамките на нивните овластувања за да се спроведе извршната одлука и да ги преземат извршните дејствија.

Согласно член 40 став 1 од Законот за извршување, извршителот ги презема следниве дејствија: прима писмени и усмени барања за извршување; врши достава на судски писмена; врши достава на налози, записници, заклучоци и други документи кои произлегуваат од вршењето на неговата работа; врши легитимирање на странките и учесниците во извршувањето; прибира податоци за имотната состојба на должникот во функција на извршувањето; донесува налози, заклучоци, составува записници, барања и службени белешки; врши попис, процена, пленидба, продажба на подвижни предмети, права и недвижности, прима средства од должникот, предава во владение и распределува средства; врши иселување и други извршни дејствија потребни за спроведување на извршувањето определени со закон и подзаконски акти; врши објавување во средствата за јавно информирање и врши други дејствија предвидени со закон.

Извршителот го именува министерот за правда врз основа на конкурс (член 33 од Законот).

Согласно член 31 од Законот, извршителот се именува за подрачјето на основен суд и извршува извршни исправи на судот или органот чие седиште е на подрачјето за коешто е именуван, а при спроведување на извршувањето презема дејствија на целата територија на Република Македонија.

Извршителот има свое седиште, печат, штембил, депониран потпис како и посебна сметка (член 35). Согласно член 36, Министерството за правда на именуваниот извршител, заменик на извршител и помошник на извршител им издава легитимација.

Според член 39 од Законот, извршителот не смее да врши јавни функции, или раководни, надзорни и управни функции во трговски друштва, државни заводи, служби за наплата, трговски дејности, посреднички, нотарски и адвокатски работи. Извршителот не смее да биде во служба на верска заедница или религиозна група. Овие забрани не се однесуваат на вршење научни, уметнички и наставни дејности, дејноста судски преведувач, како и за вршење должности во Комората и во меѓународните здруженија на извршители.

Со цел за непречено спроведување на извршувањето извршителот има право на пристап до сите информации и податоци од работодавецот, банките, јавните книги и регистрите за конкретен должник. Извршителот при спроведување на извршувањето има право да побара податок или асистенција од државен орган кој има обврска да соработува со извршителот (член 41 од Законот).

Извршителот подлежи на дисциплинска одговорност (Глава шеста од Законот) како и на материјална одговорност за штета причинета со незаконско спроведување на извршните дејствија и со неисполнување на должностите што ги има како извршител (член 43 од Законот).

Според член 46 од Законот, извршителот за извршените дејствија има право да наплати награда по тарифа која ја пропишува Министерот за правда.

4. Според член 8 став 1 алинеја 1 и 3 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеењето на правото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за кривично дело ѝ се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Според член 14 став 1 од Уставот, никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 23 од Уставот, секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавните функции.

Според член 32 став 1 и 2 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност и секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Според член 51 став 1 во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според член 54 став 1 слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот. Согласно став 3 на овој член, ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло или општествена положба.

5. Тргувајќи од наведените уставни одредби и одредбите од Законот за извршување и разгледувајќи ги оспорените членови 32 став 1 точка 7 и 62 став 1 точка г) од овој закон од аспект на причините наведени во иницијативата, пред Судот основано се постави прашањето за нивната согласност со уставното начело на владеење на правото, како и начелата на презумпција на невиност и законитост во пропишувањето и изрекувањето на кривичните санкции утврдени со член 13 став 1 и член 14 став 1 од Уставот.

Имено, неспорно е дека со споменатите одредби од Законот за извршување се пропишуваат правни последици од осуда за кривично дело во вид на забрана на стекнување на определено право (во случајот со оспорениот член 32 став 1 точка 7 - забрана за именување на јавна функција), односно правна последица што се состои во губење на веќе стекнато право (во случајот со оспорениот

член 62 став 1 точка г) - престанок на функцијата извршител), поради осуда за кривично дело.

Оценувајќи ги оспорените одредби од аспект на принципот на владеењето на правото што како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е гарантиран со Уставот, Судот оцени дека поради нивната непрецизност основано може да се постави прашањето за нивната согласност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

Ова од причина што во двете оспорени одредби не се наведени ниту кривичните дела, ниту пак изречените санкции што во конкретен случај би претставувале пречка едно лице да биде именувано за извршител, односно поради кои на именуваниот извршител би му престанала функцијата. Тоа значи дека во случајот со одредбата од член 32 став 1 точка 7) во делот “да не е кривично осудуван” забраната едно лице да биде именувано за извршител е генерална, односно таа се однесува на осуда за кое било кривично дело, независно од неговата природа или тежина, како и на секоја изречена санкција независно од нејзиниот вид и пак висина.

Од формулацијата на оспорената одредба на член 62 став 1 точка г), исто така, произлегува дека осудата за кое било кривично дело, на која било кривична санкција е причина за престанок на функцијата извршител.

Овој недостаток на оспорените одредби, според мислењето на Судот, го ограничува правото едно лице да биде именувано за извршител, односно правото да ја врши функцијата извршител дури и во случаи кога кривичното дело за кое лицето е осудено не е во никаква врска со оваа функција. Од овие причини, Судот смета дека формулациите на оспорените законски одредби се недоволно прецизни и јасни и како такви не обезбедуваат правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на владеењето на правото.

Според мислењето на Судот, поради нивната непрецизност, оспорените одредби би можеле да се стават под сомнение и од аспект на член 13 став 1 и член 14 став 1 од Уставот. Имено, недостатокот во двете одредби на квалификацијата “правосилна” осуда, претставува директна повреда на уставното начело на пресумпција на невиност, бидејќи доведува до тоа лицето да се смета за виновно пред неговата вина да биде утврдена со

правосилна судска одлука. Покрај тоа, според мислењето на Судот, правните последици од осудата не можат да настапуваат автоматски по сила на закон, туку тоа може да се прави само со правосилна судска одлука.

Притоа, Судот го имаше предвид новиот систем на извршување на судските одлуки воспоставен со Законот за извршување, според кој оваа надлежност преминува од државен орган - судот, на физички лица - извршители, кој нужно налага со закон јасно и прецизно да се уреди статусот, односно правата, обврските и одговорностите на извршителите како носители на јавни овластувања, вклучувајќи ги и условите потребни за вршење и престанок на оваа функција. Спроведувањето на правосилните судски одлуки несомнено претставува дејност од јавен интерес и заради неговото остварување, а пред се заради заштитата на личните и имотните права на граѓаните од евентуални злоупотреби во текот на извршувањето, државата има легитимно право со закон да ги пропише потребните услови што треба да ги исполнува едно лице за да може да биде именувано за извршител, со цел да се обезбеди оваа функција да им биде доверена на лица кои ќе ја вршат совесно, стручно, непристрасно и професионално.

Во таа смисла, Судот оцени дека предвидувањето на неосудуваноста како услов едно лице да биде именувано за извршител, не е во несогласност со Уставот. Меѓутоа, то мора да биде во согласност со општите правила и рамки за пропишување на правните последици од осудата утврдени во Кривичниот законик (Службен весник на Република Македонија бр. 37/96; 80/99; 4/2002; 43/2003; 19/2004 и 81/2005). Така, според член 101 од Кривичниот законик правните последици од осудата што се надоврзуваат на осудите за определени кривични дела, може да настапат само кога за кривичното дело на сторителот му е изречена казна затвор. Правни последици можат да се предвидат само со закон. Според член 102 од истиот законик правните последици од осудата настапуваат со денот на правосилноста на пресудата (став 1). Правните последици од осудата што се состојат во забрана на стекнување на определени права траат најдолго десет години од денот на издржаната, простената или застарената казна (став 2). Со бришење на осудата престануваат правните последици од осудата (став 3).

Според тоа, правната последица од осудата што се состои во губење, односно забрана за стекнување на права, може да egzистира само за конкретно дефинирани кривични дела за кои на

сторителот му е изречена казна затвор, а во поглед на забраната за стекнување права таа може да трае точно определен период, а не како трајна забрана за именување на определена функција.

Трајната забрана за именување извршител поради кривична осуда за неспецифицирано кривично дело и на која било кривична санкција, односно престанокот на функцијата извршител од истите причини, според мислењето на Судот е непропорционална на целите поради кои законодавецот ја утврдил, и предизвикува прекумерно и неоправдано ограничување на правата на граѓаните. Од овие причини пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на таквото ограничување на правата на граѓаните со принципот на владеење на правото содржан во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Што се однесува до одредбата од член 32 став 1 точка 7 во делот “и да не се води кривична постапка”, поради тоа што законскиот услов според кој за извршител може да биде именувано лице против кое не се води кривична постапка, доведува до состојба лицето да се смета за виновно пред неговата вина да биде утврдена со правосилна судска одлука, Судот изрази сомнение по однос на согласноста на оспорената одредба со начелото на презумпцијата на невиност од член 13 став 1 од Уставот.

6. Со оглед на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У. бр. 95/2005)

37.

- Неосудуваност како посебен услов за именување на извршител, односно престанок на функцијата извршител

- No criminal records as a special condition for being appointed an executor, that is, for termination of the office of executor

- Трајната забрана за именување извршител поради кривична осуда за кое било кривично дело и на која било кривична санкција, односно престанокот на функцијата извршител од истите причини е непропорционална на целите поради кои законодавецот ја утврдил и предизвикува прекумерно и неоправдано ограничување на правата на граѓаните што не е во согласност со принципот на владеење на правото.

- The permanent prohibition from being appointed executor as a result of criminal conviction for any criminal offence and to any criminal sanction, that is, the termination of the office of executor due to the same reasons, is non-proportional with the aims for which the legislator defined it and causes an excessive and unjustified restriction of the citizens' rights which is not in accordance with the principle of the rule of law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 70/1992), на седницата одржана на 29 март 2006 година донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 32 став 1 точка 7 и член 62 став 1 точка г) од Законот за извршување (“Службен весник на Република Македонија” бр. 35/2005).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипов од Скопје со Решение У. бр. 95/2005 од 8 февруари 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на член 32 став 1 точка 7 и член 62 став 1 точка г) од Законот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 32 став 1 точка 7 од Законот за извршување, за извршител може да биде именувано лице кое, меѓу другите услови, го исполнува условот да не е кривично осудувано и против него да не се води кривична постапка, додека според член 62 став 1 точка г), функцијата на извршителот му престанува ако биде осуден за кривично дело.

5. Според член 8 став 1 алинеја 1 и 3 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеењето на правото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за кривично дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Според член 14 став 1 од Уставот, никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 23 од Уставот, секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавните функции.

Според член 32 став 1 и 2 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и

материјална обезбеденост за време на привремена невработеност и секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот. Согласно став 3 на овој член, ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло или општествена положба.

Според член 1 од Законот за извршување, со овој закон се уредуваат правилата според кои извршителите постапуваат заради присилно извршување на судска одлука која гласи на исполнување на обврска. Одредбите од овој закон се применуваат и врз присилно извршување на одлука донесена во управна постапка која гласи на исполнување на парична обврска, како и на извршување на брод и на воздухоплов.

Согласно член 3 од Законот, извршителот го спроведува извршувањето.

Извршителот, заменикот на извршител и помошникот на извршител, согласно член 11 став 1 точка 6 од Законот за извршување, се дефинирани како лица кои вршат јавни овластувања утврдени со закон, именувани согласно одредбите на овој закон, кои директно одлучуваат за дејствијата што треба да се преземат во рамките на нивните овластувања за да се спроведе извршната одлука и да ги преземат извршните дејствија.

Согласно член 40 став 1 од Законот за извршување, извршителот ги презема следниве дејствија: прима писмени и усмени барања за извршување; врши достава на судски писмена; врши достава на налози, записници, заклучоци и други документи кои произлегуваат од вршењето на неговата работа; врши легитимирање на странките и учесниците во извршувањето; прибира податоци за имотната состојба на должникот во функција на извршувањето; донесува налози, заклучоци, составува записници, барања и службени бележки; врши попис, процена, пленидба, продажба на подвижни предмети, права и недвижности, прима средства од

должникот, предава во владение и распределува средства; врши иселување и други извршни дејствија потребни за спроведување на извршувањето определени со закон и подзаконски акти; врши објавување во средствата за јавно информирање и врши други дејствија предвидени со закон.

Извршителот го именува министерот за правда врз основа на конкурс (член 33 од Законот).

Согласно член 31 од Законот, извршителот се именува за подрачјето на основен суд и извршува извршни исправи на судот или органот чие седиште е на подрачјето за коешто е именуван, а при спроведување на извршувањето презема дејствија на целата територија на Република Македонија.

Извршителот има свое седиште, печат, штембил, депониран потпис, како и посебна сметка (член 35 од Законот). Согласно член 36 од Законот, Министерството за правда на именуваниот извршител, заменик на извршител и помошник на извршител им издава легитимација.

Според член 39 од Законот, извршителот не смее да врши јавни функции, или раководни, надзорни и управни функции во трговски друштва, државни заводи, служби за наплата, трговски дејности, посреднички, нотарски и адвокатски работи. Извршителот не смее да биде во служба на верска заедница или религиозна група. Овие забрани не се однесуваат на вршење научни, уметнички и наставни дејности, дејноста судски преведувач, како и за вршење должности во Комората и во меѓународните здруженија на извршители.

Со цел за непречено спроведување на извршувањето извршителот има право на пристап до сите информации и податоци од работодавачот, банките, јавните книги и регистрите за конкретен должник. Извршителот при спроведување на извршувањето има право да побара податок или асистенција од државен орган кој има обврска да соработува со извршителот (член 41 од Законот).

Извршителот подлежи на дисциплинска одговорност (Глава шеста од Законот) како и на материјална одговорност за штета причинета со незаконско спроведување на извршните дејствија и со неисполнување на должностите што ги има како извршител (член 43 од Законот).

Според член 46 од Законот, извршителот за извршените дејствија има право да наплати награда по тарифа која ја пропишува Министерот за правда.

6. Тргувајќи од наведените уставни одредби и одредбите од Законот за извршување и разгледувајќи ги оспорените членови 32 став 1 точка 7 и 62 став 1 точка г) од овој закон од аспект на причините наведени во иницијативата, Судот смета дека тие не се во согласност со уставното начело на владеење на правото, како и начелата на презумпција на невиност и законитост во пропишувањето и изрекувањето на кривичните санкции утврдени со член 13 став 1 и член 14 став 1 од Уставот.

Имено, неспорно е дека со споменатите одредби од Законот за извршување се пропишуваат правни последици од осуда за кривично дело во вид на забрана на стекнување на определено право (во случајот со оспорениот член 32 став 1 точка 7 - забрана за именување на јавна функција), односно правна последица што се состои во губење на веќе стекнато право (во случајот со оспорениот член 62 став 1 точка г) - престанок на функцијата извршител), поради осуда за кривично дело.

Оценувајќи ги оспорените одредби од аспект на принципот на владеењето на правото што е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија Судот смета дека поради нивната непрецизност тие не се во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

Ова од причина што во двете оспорени одредби не се наведени ниту кривичните дела, ниту пак изречените санкции што во конкретен случај би претставувале пречка едно лице да биде именувано за извршител, односно поради кои на именуваниот извршител би му престанала функцијата. Тоа значи дека во случајот со одредбата од член 32 став 1 точка 7) во делот “да не е кривично осудуван” забраната едно лице да биде именувано за извршител е генерална, односно таа се однесува на осуда за кое било кривично дело, независно од неговата природа или тежина, како и на секоја изречена санкција независно од нејзиниот вид и висина.

Од формулацијата на оспорената одредба на член 62 став 1 точка г), исто така, произлегува дека осудата за кое било кривично дело, на која било кривична санкција е причина за престанок на функцијата извршител.

Овие непрецизности на оспорените одредби, според Судот, го ограничуваат правото едно лице да биде именувано за извршител, односно правото да ја врши функцијата извршител дури и во случаи кога кривичното дело за кое лицето е осудено не е во никаква врска со оваа функција. Од овие причини, Судот утврди дека формулациите на оспорените законски одредби се недоволно прецизни и јасни и како такви не обезбедуваат правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на владеењето на правото.

Според Судот, поради нивната непрецизност, оспорените одредби не се во согласност и со член 13 став 1 и член 14 став 1 од Уставот. Имено, недостатокот во двете одредби на квалификацијата “правосилна” осуда, претставува директна повреда на уставното начело на презумпција на невиност, бидејќи доведува до тоа лицето да се смета за виновно пред неговата вина да биде утврдена со правосилна судска одлука. Покрај тоа, според Судот, правните последици од осудата не можат да настапуваат автоматски по сила на закон, туку тоа може да се прави само со правосилна судска одлука.

Притоа, Судот го имаше предвид новиот систем на извршување на судските одлуки воспоставен со Законот за извршување, според кој оваа надлежност преминува од државен орган - судот, на физички лица - извршители, кој нужно налага со закон јасно и прецизно да се уреди статусот, односно правата, обврските и одговорностите на извршителите како носители на јавни овластувања, вклучувајќи ги и условите потребни за вршење и престанок на оваа функција. Спроведувањето на правосилните судски одлуки несомнено претставува дејност од јавен интерес и заради неговото остварување, а пред се заради заштитата на личните и имотните права на граѓаните од евентуални злоупотреби во текот на извршувањето, државата има легитимно право со закон да ги пропише потребните услови што треба да ги исполнува едно лице за да може да биде именувано за извршител, со цел да се обезбеди оваа функција да им биде доверена на лица кои ќе ја вршат совесно, стручно, непристрасно и професионално.

Во таа смисла, Судот утврди дека предвидувањето на неосудуваноста како услов едно лице да биде именувано за извршител, не е во несогласност со Уставот. Меѓутоа, тоа мора да биде во согласност со општите правила и рамки за пропишување на

правните последици од осудата утврдени во Кривичниот законик (“Службен весник на Република Македонија” бр. 37/96; 80/99; 4/2002; 43/2003; 19/2004 и 81/2005). Така, според член 101 од Кривичниот законик, правните последици од осудата што се надоврзуваат на осудите за определени кривични дела, може да настапат само кога за кривичното дело на сторителот му е изречена казна затвор. Правни последици можат да се предвидат само со закон. Според член 102 од истиот законик, правните последици од осудата настапуваат со денот на правосилноста на пресудата (став 1). Правните последици од осудата што се состојат во забрана на стекнување на определени права траат најдолго десет години од денот на издржаната, простената или застарената казна (став 2). Со бришење на осудата престануваат правните последици од осудата (став 3).

Значи неосудуваноста како услов едно лице да биде именувано за извршител може да егзистира само за конкретно дефинирани кривични дела за кои на сторителот со правосилна судска пресуда му е изречена казна затвор и таа може да трае точно определен период, а не како трајна забрана за именување на оваа функција (како што е случај со дел од оспорената одредба од член 32 став 1 точка 7).

Трајната забрана за именување извршител поради кривична осуда за кое било кривично дело и на која било кривична санкција, односно престанокот на функцијата извршител од истите причини, според Судот е непропорционална на целите поради кои законодавецот ја утврдил и предизвикува прекумерно и неоправдано ограничување на правата на граѓаните. Од овие причини Судот утврди дека таквото ограничување на правата на граѓаните не е во согласност со принципот на владеење на правото содржан во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Што се однесува до одредбата од член 32 став 1 точка 7 во делот “и да не се води кривична постапка”, поради тоа што законскиот услов според кој за извршител може да биде именувано лице против кое не се води кривична постапка, доведува до состојба лицето да се смета за виновно пред неговата вина да биде утврдена со правосилна судска одлука, Судот утврди дека овој дел од оспорената одредба не е во согласност со начелото на презумпцијата на невиност од член 13 став 1 од Уставот.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У. бр. 95/2005)

38.

**- Замена на казна затвор со парична казна
(поведување на постапка)**

*- Replacement of a prison term with a fine
(initiation of a procedure)*

- Со донесување на законска одредба со која законодавецот врши замена на казна затвор со парична казна, односно на еден во друг вид на казна, се отстапува од целокупниот концепт на казнениот систем регулиран со позитивната законска регулатива и со што се повредува начелото на владеење на правото и се нарушува принципот на рамноправност и еднаквост на граѓаните пред правните норми. Законската одредба со која се одредува надлежност на повисок суд, а која е дел од законик кој е донесен со обично мнозинство и не ги регулира прашањата за надлежност на судовите, не е во согласност со Амандманот XXV од Уставот на Република Македонија.

- With the adoption of a legal provision whereby the legislator makes a replacement of a prison term with a fine, that is, of one with another type of penalty, there is a deviation from the entire concept of the penal system regulated by the positive legal regulation and thereby it violates the principle of the rule of law and disturbs the principle of egalitarianism and equality of citizens before the legal norms.

The legal provision which defines the competence of a higher court, and which is part of a code that was adopted with a simple majority vote and does not regulate the issues of competence of the courts, is not in agreement with Amendment XXV of the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 27 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 22 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 38-д од Кривичниот законик ("Службен весник на Република Македонија" бр.37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004 и 81/2005).

2. СЕ ЗАПИРА извршувањето на поединечните акти или дејствија преземени врз основа на Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Ова решение ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

4. Јоаким Илиев од Кочани на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека оспорената одредба од Кривичниот законик била во спротивност со членот 9 од Уставот на Република Македонија, од причина што со неа се повредувало уставното начело на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите. Имено, според подносителот на иницијативата со оспорената одредба од Законот се правела разлика меѓу граѓаните по основ на имотната состојба, така што "богатите" сторители на кривични дела на кои им била изречена казна затвор до една година биле ставени во

надредена положба во однос на "сиромашните" сторители на кои исто така им била изречена казна затвор до една година.

Подносителот на иницијативата, исто така, наведува дека слободата е нешто најсвето за секој граѓанин без разлика на пол, раса, боја на кожа, национално и социјално потекло, политичко и верско уверување, имотната и општествената положба и во никој случај не смеело да се прави разлика меѓу граѓаните - сторители на кривичните дела кога е во прашање слободата. Имено, според подносителот на иницијативата со оспорената законска одредба се вршела дискриминација по основ на имотната положба.

Оспорената законска одредба, исто така не била во согласност ниту со член 14 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи (чиј потписник е и Република Македонија).

Истиот подносител до Уставниот суд на Република Македонија на 13 февруари 2006 година, поднесе и дополнување на иницијативата, во кое наведува дека оспорената законска одредба од членот 38-д од Законот не е во согласност ниту со членот 98 став 5 од Уставот на Република Македонија. Истовремено се предлага и изрекување на временна мерка со која ќе се одложи примената на оспорената законска одредба.

Од наведените причини подносителот на иницијативата на Уставниот суд на Република Македонија му предлага да донесе решение со кое ќе поведе постапка за оценување на уставноста на членот 38-д од Кривичниот законик, а потоа и да донесе Одлука за поништување на истиот.

5. Судот на седницата утврди дека според член 38-д од Кривичниот законик повисокиот суд може на барање на сторителот на кривичното дело ако му е изречена казна затвор до една година, да ја замени со парична казна, имајќи ги предвид неговите лични прилики и неговото однесување по стореното кривично дело, степенот на кривичната одговорност, побудите од кои е сторено делото, како и имотната состојба на сторителот, водејќи притоа сметка за неговите други приходи, за неговиот имот и за неговите семејни обврски.

Изречената казна затвор од ставот 1 не може да се замени со парична казна, доколку сторителот кривичното дело го сторил во поврат.

При заменувањето на изречената казна затвор со парична казна од ставот 1, судот ќе го замени секој ден затвор со парична казна во висина на дневна глоба, при што бројот на дневните глоби за секој ден затвор што се заменува не може да биде помал од 50 дневни глоби.

Паричната казна со која се заменува изречената казна затвор до една година, не може повеќе да се заменува со друга казна.

6. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Принципот на владеење на правото и правната држава се два носечки постулати на уставниот поредок. Со појавата на пишаните уставни се втемелуваат овие два принципа како основни начела на уставниот поредок. Оттука, утврдувањето на владеењето на правото како основна темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија значи прифаќање на принципите на модерниот конституционализам. Владеењето на правото и правната држава не оставаат простор за нивно одделување и на теориски и на практичен план.

Воспоставувањето на правен поредок на државата е цивилизациска вредност така што владеењето на правото како една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија, истовремено значи конституирање на поредок каде што правото ќе биде основ за дејствување на сите и секого, вклучувајќи ја и државата.

Тргувајќи од наведеното, според мислењето на Судот, во конкретниов случај основано може да се постави прашањето дали со оспорената законска одредба не се повредува начелото на владеењето на правото. Ова од причина што, според Судот, со оспорената законска одредба се отстапува од целокупниот концепт на казниот систем регулиран со позитивната законска регулатива.

Имено, во Глава трета на Кривичниот законик, во која е содржана и оспорената законска одредба, во две поглавја со категоријално значење, во една кохерентна целина регулирани се казните и тоа: 1) Целите на казнувањето, видовите казни и услови за нивно изрекување и 2) Одмерување на казната. Со тоа, всушност Кривичниот законик и во делот на систематиката ги разграничил

казните различни по својата правна природа и репресивно дејство. Имено, поместувањето на целта на казнувањето на почетокот од регулативата за казните впрочем ја потврдува традицијата на казненото законодавство експлицитно и јасно да изрази што се очекува од казната, што не е цел само за себе, туку е и своевидна правна ориентација на судијата во изборот и одмерувањето на казната.

Не испуштајќи ја од вид природата на казната, кривичноправната наука континуирано поставува бројни услови и барања како неопходни карактеристики на современата казна. Токму, под влијание на овие заложби кривичноправните системи и законодавствата на цивилизираните земји прифатиле казна од јавно-правен карактер, пропишана, изречена и извршлива само од надлежен суд.

Согласно членот 32 од Кривичниот законик, покрај остварување на правдата, цел на казнувањето е: 1) спречување на сторителот да врши кривични дела и негово превоспитување и 2) воспитно да се влијае врз другите да не вршат кривични дела.

Од цитираната законска одредба, произлегува заклучок дека непроценливо е значењето на изречно определените цели на казнувањето, не само заради консеквентното дејство на начелото на законитост во ова мошне значајно подрачје, туку и како прв елемент на појдовните основи за судска индивидуализација.

Тежината на делото, како појдовна основа за сразмерна казна не се изразува само низ тежината на последицата од кривичното дело, туку низ вкупноста на објективните и субјективните елементи, од кои особено се значајни начинот на извршување на делото и вината на сторителот, кои јасно и децидно ги утврдува судот во постапка определена со закон.

Согласно член 33 став 1 од Кривичниот законик за кривични дела на кривично одговорните сторители може да им се изречат следниве казни:

- 1) казна затвор;
- 2) парична казна;
- 3) забрана на вршење професија, дејност или должност;
- 4) забрана на управување со моторно возило, и
- 5) протерување странец од земјата.

Согласно ставот 2 на членот 33 од истиот законик, казната затвор може да се изрече само како главна казна.

Согласно ставот 3 на членот 33 од Законикот, паричната казна може да се изрече како главна и како споредна казна заедно со казната затвор или со условната осуда со која е утврдена казна затвор.

Согласно член 40 од истиот законик, судот може на сторителот да му одмери казна под границата пропишана со закон или да примени поблаг вид казна кога:

1) законот предвидува дека сторителот може да се казни поблаго или

2) ќе утврди дека постојат особено олеснувачки околности кои укажуваат дека и со ублажената казна може да се постигне целта на казнувањето.

Во членот 41, пак, од Законикот во кој се содржани границите на ублажувањето на казната, се предвидува дека кога постојат услови за ублажување на казната од член 40, судот ќе ја ублажи казната во овие граници ако:

1) за кривичното дело како најмала мера на казна е пропишана затвор во траење од десет или повеќе години, казната може да се ублажи до пет години затвор;

2) за кривичното дело како најмала мерка на казна е пропишан затвор во траење од осум или повеќе години, казната може да се ублажи до четири години затвор;

3) за кривичното дело како најмала мера на казна е пропишан затвор во траење од пет или повеќе години, казната може да се ублажи до три години затвор;

4) за кривичното дело како најмала мерка на казна е пропишан затвор во траење од четири или повеќе години, казната може да се ублажи до две години затвор;

5) за кривично дело како најмала мера на казна е пропишан затвор во траење од три години или повеќе, казната може да се ублажи до една година затвор;

6) за кривично дело како најмала мера на казна е пропишан затвор во траење од една година или повеќе, казната може да се ублажи до три месеци затвор;

7) за кривичното дело е пропишана најмала мера на казна затвор под една година, казната може да се ублажи до 30 дена затвор;

8) за кривичното дело е пропишана казна затвор до три години со назначување на најмалата мера, наместо казна затвор може да се изрече парична казна; и

9) за кривично дело е пропишана парична казна со назначување на најмалата мера, казната може да се ублажи до општиот законски минимум.

Во ставот 2 од цитираниот член 41 на овој закон се предвидува дека при одлучувањето во која мера казната ќе ја ублажи според правилата од став 1, судот посебно ќе ја има предвид најмалата и најголемата мера на казна пропишана за кривичното дело.

Од содржината на цитираната законска одредба, јасно произлегува дека законодавецот јасно и децидно ги предвидува границите на ублажувањето на казната во рамките на предвидениот минимум на казна. Оттука, логичен е заклучокот дека со оспорената законска одредба всушност се дерогира одредбата од членот 41 од Законот, односно се нарушуваат темелите на другите институти, предвидени во Кривичниот законик. Токму поради тоа, според мислењето на Судот, основано може да се постави прашањето дали со оспорената законска одредба не се повредува темелниот принцип на уставниот поредок од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот - владеењето на правото.

Од анализата на оспорената законска одредба, исто така, според Судот произлегува заклучок дека истата е нејасна и непрецизна и поради тоа што воопшто не е јасно дали во случајов станува збор за замена на казна затвор изречена со правосилна судска одлука, или истата се уште е во фаза на жалбена постапка, односно станува збор за неправосилна пресуда, по која повисокиот суд може да се произнесе во изјавен редовен правен лек (жалба) и во која постапка повисокиот суд во рамките на границите што се пропишани со закон за тоа дело, а имајќи ги притоа во вид кривичната одговорност на сторителот, тежината на делото и целите на казнувањето, ќе му одмери казна на сторителот на кривичното дело. Оттука, неспорен е заклучокот дека тој, судијата, е доминус литис во постапката, и оној кој по законски спроведена постапка врз основа на своето судиско наоѓање и убедување ќе го определи видот на казната, како и висината на истата. Притоа, судот ги има предвид сите

околности што влијаат казната да биде омала или поголема, а особено: степенот на кривичната одговорност, побудите од кои е сторено делото, јачината на загрозувањето или повредата на заштитеното добро, околностите под кои е сторено делото, поранешниот живот на сторителот, неговите лични прилики и неговото однесување по стореното кривично дело, а посебно водејќи сметка за вкупното дејство на казната и нејзините последици врз можноста и потребите за ресоцијализација на сторителот. Ова се сите околности кои само судот во контрадикторна постапка во непосреден контакт со сторителот на кривичното дело, може со сигурност да ги провери и утврди и врз основа на нив да го определи видот и висината на казната.

Со Уставот исто така прецизно се дефинирани основните слободи и права на човекот и граѓанинот со што истовремено се оневозможува нивно различно толкување.

Во рамките на граѓанските и политички слободи и права Уставот покрај другото, во членот 9 став 1, определува односно утврдува дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествена положба, а според ставот 2, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Од означената уставна одредба произлегува дека Уставот не допушта дискриминација, односно нееднаквост на граѓаните во нивните слободи и права по кој било основ предвиден во оваа уставна одредба.

Тргувајќи од фактот што паричната казна е санкција од имотен карактер, а од аспект на наводите во иницијативата, Судот оцени дека основано во истата се укажува на околноста дека со оспорената законска одредба се прави разлика меѓу граѓаните по основ на имотна состојба.

Имено, од анализата на оспорената одредба всушност произлегува дека до повисокиот суд барање за замена на изречената казна затвор со парична казна може да поднесат оние сторители на кои им е изречена казна затвор до една година кои се во можност истата да ја платат. Меѓутоа, сторителите кои се со добра имотна положба на овој начин се доведуваат во привилегирана состојба за разлика од оние кои се во лоша односно слаба имотна положба, со

што всушност се нарушува начелото на еднаквост по основ на имотна положба, предвидено во членот 9 од Уставот на Република Македонија.

Имено, еднаквоста како вредносен идеал на демократијата, значи еднаквост на граѓаните пред законите, односно уживање еднаква заштита од законите. Во секое граѓанско општество присутна е и неопходна потребата во општеството да постои еднаквост, бидејќи нееднаквоста раѓа незадоволство. За заштита на човековата слобода, неопходно е обезбедување рамноправност односно луѓето да бидат еднакви пред правните норми, што според Судот, со решението во оспорената законска норма не се овозможува еднаквост на сите пред правните норми, односно законот.

Според Амандманот XXV од Уставот, со кој е заменет членот 98 од Уставот на Република Македонија, судската власт ја вршат судовите. Судовите се самостојни и независни. Судовите судат врз основа на Уставот и законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Забранети се вонредни судови. Видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Од содржината на цитираната уставна норма јасно произлегува дека видовите, надлежноста, основањето, организацијата, составот на судовите, како и постапката пред судовите се уредуваат само со закон што е донесен со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, а не и со закон донесен со обично мнозинство, како што е во случајов. Имено, со самото одредување на надлежност на повисок суд, во оспорената законска одредба која е дел од законик кој е донесен со обично мнозинство и кој не ги регулира прашањата за надлежност на судовите пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорената законска одредба со Амандманот XXV точка 4 од Уставот.

Од наведените причини, според Судот основано може да се постави прашањето за согласноста на оспорената законска одредба со членот 8 став 1 алинеја 3, член 9 став 1 и Амандман XXV точка 4 од Уставот на Република Македонија.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Судот, согласно член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, наоѓајќи дека со извршувањето на поединечните акти и дејствија преземени врз основа на оспорената одредба од Кривичниот законик, може да настапат тешко отстранливи последици, оцени дека се исполнети условите за нивно запирање од извршување, поради што и одлучи како во точката 2 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.228/2005)

39.

**- Замена на казна затвор со парична казна
(поведување на постапка)**

*- Replacement of a prison term with a fine
(initiation of a procedure)*

- Со донесување на законска одредба со која законодавецот врши замена на казна затвор со парична казна, односно на еден во друг вид на казна, се отстапува од целокупниот концепт на казнениот систем регулиран со позитивната законска регулатива и со што се повредува начелото на владеење на правото и се нарушува принципот на рамноправност и еднаквост на граѓаните пред правните норми.

Законската одредба со која се одредува надлежност на повисок суд, а која е дел од законик кој е донесен со обично мнозинство и не ги регулира прашањата за надлежност на судовите, не е во согласност со Амандманот XXV од Уставот на Република Македонија.

- With the adoption of a legal provision whereby the legislator makes a replacement of a prison term with a fine, that is, of one with another type of penalty, there is a deviation from the entire concept of the penal system regulated by the positive legal regulation and thereby it violates the principle of the rule of law and disturbs the principle of egalitarianism and equality of citizens before the legal norms.

The legal provision which defines the competence of a higher court, and which is part of a code that was adopted with a simple majority vote and does not regulate the issues of competence of the courts, is not in agreement with Amendment XXV of the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 5 април 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ПОНИШТУВА член 38-д од Кривичниот законик ("Службен весник на Република Македонија" бр.37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004 и 81/2005).

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА решението за запирање на извршување на поединечните акти и дејствија преземени врз основа на Законот означен во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

4. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Јоаким Илиев од Кочани со Решение У.бр.228/2005 од 22 февруари 2006 година, поведе постапка за оценување на уставноста на членот од законот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

5. Судот на седницата утврди дека според член 38-д од Кривичниот законик повисокиот суд може на барање на сторителот на кривичното дело ако му е изречена казна затвор до една година, да ја замени со парична казна, имајќи ги предвид неговите лични прилики и неговото однесување по стореното кривично дело, степенот на кривичната одговорност, побудите од кои е сторено делото, како и имотната состојба на сторителот, водејќи притоа сметка за неговите други приходи, за неговиот имот и за неговите семејни обврски.

Изречената казна затвор од ставот 1 не може да се замени со парична казна, доколку сторителот кривичното дело го сторил во поврат.

При заменувањето на изречената казна затвор со парична казна од ставот 1, судот ќе го замени секој ден затвор со парична казна во висина на дневна глоба, при што бројот на дневните глоби за секој ден затвор што се заменува не може да биде помал од 50 дневни глоби.

Паричната казна со која се заменува изречената казна затвор до една година, не може повеќе да се заменува со друга казна.

6. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Принципот на владеење на правото и правната држава се два носечки постулати на уставниот поредок. Со појавата на пишаните устави се втемелуваат овие два принципа како основни начела на уставниот поредок. Оттука, утврдувањето на владеењето на правото како основна темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија значи прифаќање на принципите на модерниот конституционализам. Владеењето на правото и правната држава не оставаат простор за нивно одделување и на теориски и на практичен план.

Воспоставувањето на правен поредок на државата е цивилизациска вредност така што владеењето на правото како една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија, истовремено значи конституирање на поредок во кој што правото ќе биде основ за дејствување на сите и секого, вклучувајќи ја и државата.

Тргувајќи од наведеното, според Судот, во конкретниов случај со оспорената законска одредба се повредува начелото на владеенето на правото. Ова од причина што, според Судот, со оспорената законска одредба се отстапува од целокупниот концепт на казниот систем регулиран со позитивната законска регулатива.

Имено, во Глава трета на Кривичниот законик, во која е содржана и оспорената законска одредба, во две поглавја со категоријално значење, во една кохерентна целина регулирани се казните и тоа: 1) Целите на казнувањето, видовите казни и услови за нивно изрекување и 2) Одмерување на казната. Со тоа, всушност Кривичниот законик системски ги разграничил казните различни по својата правна природа и репресивно дејство. Имено, поместувањето на целта на казнувањето на почетокот од регулативата за казните впрочем ја потврдува традицијата на казненото законодавство експлицитно и јасно да изрази што се очекува од казната, што не е цел сама за себе, туку е и своевидна правна ориентација на судијата во изборот и одмерувањето на казната.

Не испуштајќи ја од вид природата на казната, кривичноправната наука континуирано поставува бројни услови и барања како неопходни карактеристики на современата казна. Токму под влијание на овие заложби кривичноправните системи и законодавствата на цивилизираните земји прифатиле казна од јавно-правен карактер, пропишана, изречена и извршлива само од надлежен суд.

Согласно членот 32 од Кривичниот законик, покрај остварување на правдата, цел на казнувањето е: 1) спречување на сторителот да врши кривични дела и негово превоспитување и 2) воспитно да се влијае врз другите да не вршат кривични дела.

Од цитираната законска одредба, произлегува заклучок дека непроценливо е значењето на изречно определените цели на казнувањето, не само заради консеквентното дејство на начелото на законитост во ова мошне значајно подрачје, туку и како прв елемент на појдовните основи за судска индивидуализација.

Тежината на делото, како појдовна основа за сразмерна казна не се изразува само низ тежината на последицата од кривичното дело, туку низ вкупноста на објективните и субјективните елементи, од кои особено се значајни начинот на извршување на

делото и вината на сторителот, кои јасно и децидно ги утврдува судот во постапка определена со закон.

Согласно член 33 став 1 од Кривичниот законик за кривични дела на кривично одговорните сторители може да им се изречат следниве казни:

- 1) казна затвор;
- 2) парична казна;
- 3) забрана на вршење професија, дејност или должност;
- 4) забрана на управување со моторно возило, и
- 5) протерување странец од земјата.

Согласно ставот 2 на членот 33 од истиот законик, казната затвор може да се изрече само како главна казна.

Согласно ставот 3 на членот 33 од Законикот, паричната казна може да се изрече како главна и како споредна казна заедно со казната затвор или со условната осуда со која е утврдена казна затвор.

Согласно член 40 од истиот законик, судот може на сторителот да му одмери казна под границата пропишана со закон или да примени поблаг вид казна кога:

- 1) законот предвидува дека сторителот може да се казни поблаго или
- 2) ќе утврди дека постојат особено олеснувачки околности кои укажуваат дека и со ублажената казна може да се постигне целта на казнувањето.

Во членот 41, пак, од Законикот во кој се содржани границите на ублажувањето на казната, се предвидува дека кога постојат услови за ублажување на казната од член 40, судот ќе ја ублажи казната во овие граници ако:

- 1) за кривичното дело како најмала мерка на казна е пропишана затвор во траење од десет или повеќе години, казната може да се ублажи до пет години затвор;
- 2) за кривичното дело како најмала мерка на казна е пропишан затвор во траење од осум или повеќе години, казната може да се ублажи до четири години затвор;

3) за кривичното дело како најмала мерка на казна е пропишан затвор во траење од пет или повеќе години, казната може да се ублажи до три години затвор;

4) за кривичното дело како најмала мерка на казна е пропишан затвор во траење од четири или повеќе години, казната може да се ублажи до две години затвор;

5) за кривично дело како најмала мерка на казна е пропишан затвор во траење од три години или повеќе, казната може да се ублажи до една година затвор;

6) за кривично дело како најмала мерка на казна е пропишан затвор во траење од една година или повеќе, казната може да се ублажи до три месеци затвор;

7) за кривичното дело е пропишана најмала мерка на казна затвор под една година, казната може да се ублажи до 30 дена затвор;

8) за кривичното дело е пропишана казна затвор до три години со назначување на најмалата мерка, наместо казна затвор може да се изрече парична казна; и

9) за кривично дело е пропишана парична казна со назначување на најмалата мерка, казната може да се ублажи до општиот законски минимум.

Во ставот 2 од цитираниот член 41 на овој законик се предвидува дека при одлучувањето во која мера казната ќе ја ублажи според правилата од став 1, судот посебно ќе ја има предвид најмалата и најголемата мера на казна пропишана за кривичното дело.

Од содржината на цитираната законска одредба, јасно произлегува дека законодавецот јасно и децидно ги предвидува границите на ублажувањето на казната во рамките на предвидениот минимум на казна. Оттука, логичен е заклучокот дека со оспорената законска одредба всушност се дерогира одредбата од членот 41 од Законикот, односно се нарушуваат темелите на другите институти, предвидени во Кривичниот законик. Токму поради тоа, според Судот, со оспорената законска одредба се повредува темелниот принцип на уставниот поредок од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот - владеењето на правото.

Од анализата на оспорената законска одредба, исто така, според Судот произлегува заклучок дека истата е нејасна и непрецизна и поради тоа што воопшто не е јасно дали во случајов станува збор за замена на казна затвор изречена со правосилна

судска одлука, или истата се уште е во фаза на жалбена постапка, односно дали станува збор за неправосилна пресуда, по која повисокиот суд може да се произнесе по изјавен редовен правен лек (жалба) и во која постапка повисокиот суд во рамките на границите што се пропишани со закон за тоа дело, а имајќи ги притоа во вид кривичната одговорност на сторителот, тежината на делото и целите на казнувањето, ќе му одмери казна на сторителот на кривичното дело. Оттука, неспорен е заклучокот дека тој, судијата, е *dominus litis* во постапката, и оној кој по законски спроведена постапка врз основа на своето судиско наоѓање и убедување ќе го определи видот на казната, како и висината на истата. Притоа, судот ги има предвид сите околности што влијаат казната да биде помала или поголема, а особено: степенот на кривичната одговорност, побудите од кои е сторено делото, јачината на загрозувањето или повредата на заштитеното добро, околностите под кои е сторено делото, поранешниот живот на сторителот, неговите лични прилики и неговото однесување по стореното кривично дело, а посебно водејќи сметка за вкупното дејство на казната и нејзините последици врз можноста и потребите за ресоцијализација на сторителот. Ова се околности кои само судот во контрадикторна постапка во непосреден контакт со сторителот на кривичното дело, може со сигурност да ги провери и утврди и врз основа на нив да го определи видот и висината на казната.

Со Уставот исто така прецизно се дефинирани основните слободи и права на човекот и граѓанинот.

Во рамките на граѓанските и политички слободи и права Уставот, покрај другото, во членот 9 став 1, определува односно утврдува дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествена положба, а според ставот 2, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Од означената уставна одредба произлегува дека Уставот не допушта дискриминација, односно нееднаквост на граѓаните во нивните слободи и права по кој било основ предвиден во оваа уставна одредба.

Тргувајќи од фактот што паричната казна е санкција од имотен карактер, а од аспект на наводите во иницијативата, Судот

утврди дека со оспорената законска одредба се прави разлика меѓу граѓаните по основ на имотна состојба.

Имено, од анализата на оспорената одредба всушност произлегува дека до повисокиот суд барање за замена на изречената казна затвор со парична казна може да поднесат оние сторители на кои им е изречена казна затвор до една година кои се во можност истата да ја платат. Меѓутоа, сторителите кои се со добра имотна состојба на овој начин се доведуваат во привилегирана положба за разлика од оние кои се во лоша односно слаба имотна состојба, со што всушност се нарушува начелото на еднаквост по основ на имотна положба, предвидено во членот 9 од Уставот на Република Македонија.

Имено, еднаквоста како вредносен идеал на демократијата, значи еднаквост на граѓаните пред законите, односно уживање еднаква заштита од законите. Во секое граѓанско општество присутна е и неопходна потребата во општеството да постои еднаквост, бидејќи нееднаквоста раѓа незадоволство. За заштита на човековата слобода, неопходно е обезбедување рамноправност, односно луѓето да бидат еднакви пред правните норми, што според Судот, со решението во оспорената законска норма не се овозможува.

Според Амандманот XXV од Уставот, со кој е заменет членот 98 од Уставот на Република Македонија, судската власт ја вршат судовите. Судовите се самостојни и независни. Судовите судат врз основа на Уставот и законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Забранети се вонредни судови. Видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Од содржината на цитираната уставна норма јасно произлегува дека видовите, надлежноста, основањето, организацијата, составот на судовите, како и постапката пред судовите се уредуваат само со закон што е донесен со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, а не и со закон донесен со обично мнозинство, како што е во случајов. Имено, со самото одредување на надлежност на повисок суд, во оспорената законска одредба која е дел од законик кој е донесен со обично мнозинство и кој не ги регулира прашањата за надлежност на

судовите, Судот утврди дека оспорената законска одредба не е во согласност со Амандманот XXV точка 1 став 4 на Уставот.

Од наведените причини, според Судот оспорената законска одредба не е во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3, член 9 став 1 и Амандман XXV точка 1 став 4 од Уставот на Република Македонија.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.228/2005)

40.

- Пропишување на парична казна изразена во плата или во денари

- Fine expressed in salary or in denars

- Тоа што во закон се употребуваат одделни термини кои се резултат на времето кога тие се донесени, не е доволен оправдан основ за интервенција на Уставниот суд, бидејќи потребата од таквото терминолошко усогласување е вообичаена работа на законодавниот орган.

Прашањето, дали паричната казна за прекршок се изразува во денари или во плата е прашање на законодавецот кој има право да ги определува видот и начинот на извршување на санкциите, а во тие рамки е овластен и да пропишува дали паричната казна ќе биде изразена во плата или во денари.

- The fact that in a law are used separate terms that are the result of the time when they were adopted, is not a sufficiently justified ground for intervention of the Constitutional Court, since the need for such harmonisation of terms is common work of the legislative authority.

The question as to whether the fine for a violation is expressed in denars or in a salary is a matter for the legislator who has the right to determine the type and the manner of execution of sanctions, and within these framework is also authorised to prescribe whether the fine will be expressed in a salary or in denars.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 8 март 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на Законот за прекршоците против јавниот ред и мир во целина, член 20 во деловите: "националностите" и "или истакне знаме или грб кој не ги содржи обележјата пропишани со Устав" и член 20-а од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир ("Службен весник на Република Македонија" бр.25/1972, 30/1972, 29/1983, 34/1983, 8/1984, 51/1988, 19/1990 и 26/1993).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на Законот за прекршоците против јавниот ред и мир во целина и на членовите од Законот означени во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата наведениот закон бил донесен во сосема поинакви услови и време (федеративно уредена заедница - Социјалистичка Република Македонија, самоуправувањето како владеачки однос и другите вредности на социјалистичкото општество) што сега било во судир со постојните

темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија од член 8 на Уставот на Република Македонија.

Оспорениот закон содржел и суштински и термилошки неусогласености со Уставот на Република Македонија. Некои од тие неусогласености се наоѓала токму во посебно оспорениот член 20 од Законот, а тоа биле: "националностите" и "истакне знаме или грб кој не ги содржи обележјата пропишани со Устав".

Имено, според Уставот на Република Македонија не постоеле "националности", туку само "припадници на заедниците". Уставот на Република Македонија од 1991 година не ги пропишувал ниту поблиску обележјата на знамето и грбот, како што тоа беше порано, туку тоа го препуштил да се уреди со закон (член 5 став 2).

Според подносителот на иницијативата, прекршокот од член 20-а од Законот, најчесто се извршувал од припадниците на заедниците кога по повод семејни веселби, верски празници и државни празници на странска земја самоволно ги истакнувале странските државни симболи, најчесто знамето на државата Албанија. Меѓутоа, тоа сега, по се изгледа дека не претставувало прекршок од член 20-а од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир, (Член 10 од Законот за локалната самоуправа и Законот за употреба на знамињата на заедниците во Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2005).

Според член 13 од Законот за прекршоците, паричната казна за прекршок се изразува во денари, а не во плата, како што е предвидено во сите одредби од оспорениот закон.

Според тоа, со спорениот закон и посебно оспорените законски одредби се повредувал член 5 став 2, член 8 став 1 алинеја 1, 2, 3 и 11, член 48 став 1 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

Врз основа на изнесеното, му предлага на Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста на Законот за прекршоците против јавниот ред и мир во целина и посебно на член 20, во деловите: "националностите" и "или истакне знаме или грб кој не ги содржи обележјата пропишани со Устав" и на член 20-а од Законот.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 1 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир се утврдуваат прекршоците против јавниот ред и мир, прекршочните казни и заштитните мерки за повреда на јавниот ред и мир, како и условите и постапката за приредување огномет, баклада или слични приредби, условите и постапката за собирање на доброволни прилози од граѓаните, претпријатијата, политичките партии и здруженијата на граѓаните.

Со член 20 од Законот, се уредува дека кој неовластено отстрани, искине, замачка, оштети или на било кој начин ги изложи на подбив државните амблеми, знамињата на националностите, амблемите на Републиката, градот Скопје и општината или истакне знаме или грб кој не ги содржи обележјата пропишани со Устав ќе се казни со една до две и една петтина плата.

Според член 20-а од Законот, кој без одобрение или општ повик истакне знаме, грб или сличен симбол на друга држава, ќе се казни со парична казна од една и една осмина до две и една третина плати, или со казна затвор од 30 до 60 дена.

4. Согласно член 8 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е владеењето на правото.

Законот за прекршоците против јавниот ред и мир е донесен од Собранието на Социјалистичка Република Македонија и е објавен во "Службен весник на СРМ" бр.25/1972 и овој закон повеќе пати претрпел измени и дополнување, а последните измени се направени со Законот за изменување и дополнување на Законот за прекршоците против јавниот ред и мир ("Службен весник на Република Македонија" бр.26/1993), со кој е извршена суштинска и термилошка усогласеност на Законот со постојните темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Имено, согласно член 13 од овој закон зборовите "општествено политичките заедници" се заменуваат со зборовите "Републиката, градот Скопје и општината".

Согласно членот 31 од овој закон, во целиот текст на Законот во различен член и број зборовите: "општествено-политичките организации, општествените организации", "општествено политички организации и нивните органи", "општествените и

општествено-политичките организации", "општествено-политички и други организации" се заменуваат со зборовите: "политички партии и здруженија на граѓаните" во соодветен член и број.

Во целиот текст на Законот во различен член и број зборовите: "општинскиот орган на управата надлежен за внатрешни работи", "орган на управата надлежен за внатрешни работи", "органите на управата надлежни за внатрешни работи" се заменуваат со зборовите: "Министерството за внатрешни работи".

Во целиот текст на Законот во различен член и број зборовите: "организација на здружен труд и друга самоуправна организација и заедница" и "организација на здружениот труд и друга самоуправна организација и заедница или друго правно лице" се заменуваат со зборовите: "претпријатие или друго правно лице" во соодветен член и број.

Од анализата на напред наведените одредби произлегува дека оспорениот закон суштински и терминологски е усогласен со постојните темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија, поради што не се точни наводите на подносителот на иницијативата дека оспорениот закон е во судир со постојните темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Исто така, повеќе одредби од оспорениот закон, биле предмет на оценување на нивната уставност (членовите 14, 15, 21 до 25 и 33 од Законот), за кои Уставниот суд не повел постапка бидејќи оценил дека се во согласност со Уставот.

Оттука, врз основа на изнесените причини, Судот утврди дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот закон во целина со Уставот на Република Македонија.

5. Согласно член 5 став 1 од Уставот, државни симболи на Република Македонија се грб, знаме и химна.

Според ставот 2 од овој член од Уставот грбот, знамето и химната на Република Македонија се утврдуваат со закон кој се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според член 8 алинеја 2 од Уставот, темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е слободното

изразување на националната припадност, а со амандманот VI на Уставот на Република Македонија оваа алинеја се дополнува со зборовите "соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници во органите на државната власт и другите јавни институции на сите нивоа".

Со Амандманот VIII на Уставот членот 48 од Уставот се заменува и гласи:

Припадниците на заедниците имаат право слободно да го изразуваат, негуваат и развиваат својот идентитет и особеностите на своите заедници и да ги употребуваат симболите на својата заедница (став 1).

Републиката им ја гарантира заштитата на етничкиот, културниот, јазичниот и верскиот идентитет на сите заедници (став 2).

Тргувајќи од содржината на Амандманот VIII од Уставот, произлегува дека припадниците на заедниците имаат право заради изразување, негување и развивање на својот идентитет и особеностите на своите заедници да ги употребуваат симболите на своите заедници.

Со Законот за употреба на знамињата на заедниците во Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2005) се уредуваат правото и начинот на употреба на знамињата преку кои заедниците во Република Македонија го изразуваат својот идентитет и особеностите (член 1).

Според тоа употребата на симболите е предмет на уредување на други закони со кои јасно се уредени овие прашања.

Имено, со Законот за употреба на знамињата на заедниците во Република Македонија на кој се повикува подносителот на иницијативата се уредува правото и начинот на употребата само на знамињата преку кои заедниците во Република Македонија го изразуваат својот идентитет и особеностите, а со оспорените членови покрај прашањето за знамето се опфаќа и прашањето за грб, државните амблеми или сличен симбол.

Тргувајќи од содржината на Амандманот VIII од Уставот на Република Македонија неспорно е дека веќе не постои терминот "националности", туку постои "припадници на заедниците".

Тргувајќи од овој неспорен факт, а имајќи ги предвид причините за оспорување наведени од подносителот на иницијативата, според мислењето на Судот неспорноста на одделни употребени термини во законите кои се резултат на времето кога тие се донесувани, не се доволен оправдан основ за интервенција на Уставниот суд, бидејќи потребата од таквото термилошко усогласување е вообичаена работа на законодавниот орган.

Во таа смисла е и другата наведена содржина од овие две оспорени одредби, со кои според Судот не се повредуваат уставните принципи во однос на употребата на државните симболи, слободите и правата на човекот и граѓанинот, владеењето на правото, како и правото на припадниците на заедниците слободно да го изразуваат, негуваат и развиваат својот идентитет и особеностите на своите заедници и да ги употребуваат симболите на својата заедница, поради што, не може да се постави прашањето за согласноста на член 20 во оспорениот дел и на член 20-а од Законот со напред наведените одредби од Уставот.

Притоа, се има предвид дека оспорените одредби пропишуваат прекршоци против јавниот ред и мир, а не го уредуваат прашањето за употребата на симболите, кои се повод за утврдување на соодветниот прекршок.

По однос на наводите во иницијативата дека согласно Законот за прекршоците, паричната казна за прекршок се изразува во денари, а не во плата, како што било предвидено во сите одредби од оспорениот закон, Судот утврди дека тоа не се оправдани причини и аргументи за неуставноста на овие одредби, дотолку повеќе што законодавецот ги определува видот и начинот на реализирање на санкциите, а во тие рамки е овластен и да пропишува дали паричната казна ќе биде изразена во плата или во денари.

Во овој контекст, Судот оцени, исто така, дека не може наведените одредби од Законот, да ги цени во однос на Законот за прекршоците, од причини што согласно членот 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот, а не и за меѓусебната согласност на законите.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.147/2005)

41.

У. бр. 9/2006

- Трајна забрана за засновање на работен однос во казнено-поправна односно воспитно-поправна установа

**Условување на право на работа со регулирање на воената обврска
(поведување на постапка)**

- Permanent prohibition to become employed in a penitentiary, that is, penal-correctional institution

Conditioning of a right to employment with regulation of the military obligation

- Трајната забрана за засновање на работен однос во казнено-поправна односно воспитно-поправна установа, поради кривична осуда за определено кривично дело, но на неопределена кривична санкција е непропорционална и предизвикува прекумерно и неоправдано ограничување на правата на граѓаните.

Правото на работа не може да биде условено со правото и должноста на граѓанинот да ја има регулирано воената обврска.

- The permanent prohibition to become employed in a penitentiary, that is, penal-correctional institution, as a result of a criminal conviction for certain criminal offence, but to an undetermined criminal sanction, is non-proportional and causes excessive and unjustified limitation of the citizens' rights.

The right to employment may not be conditioned by the right and duty of the citizen to a regulated military obligation.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 70/1992) на седницата одржана на 15 март 2006 година донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 56 став 3 во делот: “кое не е осудувано за кривични дела против државата, против вооружените сили на Република Македонија, против животот и телото, против слободите и правата на човекот и граѓанинот, против јавните финансии, платниот промет и стопанството, против имотот или кривично дело извршено од користољубие, против службената должност и против човечноста и меѓународното право; против кое не се води кривична постапка;” и на член 58 став 1 и 2 во деловите: “и кое го има отслужено воениот рок”, од Законот за извршување на санкциите (“Службен весник на Република Македонија” бр. 2/2006)

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на деловите од членовите на Законот означени во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, правните последици од осудата не можеле да се предвидуваат по сила на закон, туку тие се утврдуваат со конкретна правосилна судска одлука, согласно членовите 13 став 1 и 14 став 1 од Уставот на Република Македонија. Оспорениот дел од одредбите, според подносителот на иницијативата, не бил во согласност и со член 54 став 1 од Уставот, бидејќи слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот, а не со закон. Со Уставот не била предвидена можност со закон, поради правни последици од осудата, да се ограничува правото на работа и слободниот избор на вработување на граѓаните кои сакаат да се вработат.

Понатаму во иницијативата, подносителот укажува дека Уставниот суд на Република Македонија со Одлука У. бр. 161/2001 од 11 декември 2002 година (“Службен весник на Република Македонија”

бр. 98/2002) го укинал членот 52 став 2 од Законот за извршување на санкциите од 1997 година, во делот: “кое не е осудувано за кривични дела против државата, против вооружените сили на Република Македонија; против животот и телото; против слободите и правата на човекот и граѓанинот; против јавните финансии, платниот промет и стопанството; против имотот или кривично дело извршено од користољубие и нечесни побуди и против службената должност; против кое се води кривична постапка”.

Според подносителот на иницијативата, со оспорениот дел од Законот се повредувале темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати со меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска од член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 4, како и членот 9, членот 13 став 1, членот 14 став 1, членот 32 став 2, членот 51, членот 54 став 1, членот 98 став 1 и 2 и членот 112 став 3 од Уставот на Република Македонија.

Во врска со оспорената одредба од член 58 став 1 и 2 од Законот за извршување на санкциите, во делот “и кое го има отслужено воениот рок”, подносителот на иницијативата наведува дека со неа се доведувало во прашање остварувањето на уставното право на работа и начелото на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, бидејќи остварувањето на едно уставно загарантирано право, како што е правото на работа, не можело да биде условено со правото и должноста на граѓанинот да го отслужи и воениот рок.

Со оспорената одредба се повредувале темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати со меѓународното право и утврдени со Уставот и владеењето на правото од член 8 став 1 алинеи 1 и 3, како и членот 9, членот 32 став 2, членот 51 и членот 54 став 1 од Уставот на Република Македонија.

Поради тоа се предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на член 56 став 3 во оспорените делови, од Законот за извршување на санкциите.

3. Судот на седницата утврди дека според член 56 став 3 од Законот за извршување на санкциите, работен однос во установата може да се заснова со лице кое не е осудувано за

кривични дела против државата, против вооружените сили на Република Македонија, против животот и телото, против слободите и правата на човекот и граѓанинот, против јавните финансии, платниот промет и стопанството, против имотот или кривично дело извршено од користољубие, против службената должност и против човечноста и меѓународното право; против кое не се води кривична постапка; на кое не му е изречена казна забрана на вршење професија, дејност или должност додека трае забраната и кое е здравствено и психофизички способно за работа во установа.

Според член 58 од Законот, за приправник во одделението за обезбедување, работен однос може да се заснова со лице кое има завршено најмалку средно образование ИВ-1 степен, кое не е постаро од 25 години, кое е физички и психички способно за вршење на работи на надзорник во установата и кое го има отслужено воениот рок. Според став 2 од истиот член, за работни места командир и заповедник во службата за обезбедување, работен однос може да се заснова со лице кое има високо образование ВИИ-1 степен, кое е физички и психички способно за вршење на овие работи во службата за обезбедување и кое го има отслужено воениот рок.

4. Во врска со оспорената одредба од член 56 став 3 од Законот, Уставниот суд на Република Македонија се произнел по однос на предметното прашање и со Одлука У.бр. 161/2001 од 11 декември 2002 година го укинал член 52 став 2 од тогаш важечкиот Закон за извршување на санкциите ("Службен весник на Република Македонија" бр.3/1997 и 23/1999) во делот "кое не е осудувано за кривични дела: против државата; против вооружените сили на Република Македонија; против животот и телото; против слободите и правата на човекот и граѓанинот; против јавните финансии, платниот промет и стопанството; против имотот или кривично дело извршено од користољубие и нечесни побуди и против службената должност, против кое не се води кривична постапка".

Меѓутоа истата содржина (дополнета само со кривични дела против човечноста и меѓународното право) од укинатата одредба е пренесена и во новиот Закон за извршување на санкциите во член 56 став 3 од Законот.

Новиот Закон за извршување на санкциите е донесен од Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 29 декември 2005 година и тој е објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 2/2006 на 9 јануари 2006.

Законот влегол во сила на 17 јануари 2006 година.

Со оглед на тоа што станува збор за нов закон, а имајќи го предвид фактот дека укинатата одредба од Законот за извршување на санкциите кој престанал да важи со денот на влегувањето во сила на новиот Закон за извршување на санкциите, повторно е вградена во новиот закон, Судот оцени дека постојат истите основи за сомневање во уставноста на член 56 став 3 во оспорените делови, од Законот за извршување на санкциите.

Имено, според член 8 став 1 алинеја 1 и 3 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеењето на правото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно, член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за кривично дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Согласно член 14 став 1 од Уставот, никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 32 став 1 и 2 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност и секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Согласно член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот. Согласно став 3 на овој член, ограничувањето на

слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло или општествена положба.

Согласно член 101 став 2 од Кривичниот законик, правните последици од осудата можат да се предвидат само со закон.

Според член 1 од Законот за извршување на санкциите, со овој закон се уредува извршувањето на санкциите изречени за кривични дела и прекршоци (во натамошниот текст: казниви дела). Законот во Глава II ги утврдува надлежните органи за извршување на санкциите, а во Глава V го уредува прашањето за работните односи во казнено-поправните и воспитно-поправните установи.

Согласно член 54 од Законот, за засновање и престанок на работен однос и на работните односи во казнено-поправните и воспитно-поправните установи се применуваат општите прописи за работните односи и општите и посебните прописи од областа на здравственото, пензиското и инвалидското осигурување, доколку со овој закон поинаку не е определено. Понатаму, во член 56 став 2 од Законот е определено дека за вршење на работите во установа може да се заснова работен однос со лице кое ги исполнува општите услови утврдени со закон и посебните услови определени со овој закон и со општиот акт за систематизација.

Согласно наведените одредби, Законот за извршување на санкциите во оспорените делови на членовите 56 став 3 и 58 став 1 и 2 предвидел посебни услови за засновање на работен однос во казнено-поправните и воспитно-поправните установи.

Тргувајќи од наведените уставни одредби и одредбите од Законот за извршување на санкциите и разгледувајќи ги оспорените членови 56 став 3 и 58 став 1 и 2 во оспорените делови, од аспект на причините наведени во иницијативата, Судот оцени дека основано може да се постави прашањето за нивната согласност со уставното начело на владеење на правото, како и начелата на презумпција на невиност и законитост во пропишувањето и изрекувањето на кривичните санкции утврдени со член 13 став 1 и член 14 став 1 од Уставот, начелото на еднаквоста на граѓаните од член 9, како и правото на работа и достапност на работните места секому под еднакви услови од член 32 став 1 и 2 од Уставот.

Имено, во оспорената одредба од член 56 став 3 од Законот, како посебен услов за вработување во овие установи е пропишана неосудуваноста за кривични дела од точно утврдени области, како и посебен услов против лицето да не се води кривична постапка.

Во врска со првиот посебен услов - неосудуваност за определени кривични дела, неспорно е дека станува збор за правна последица од осуда која се состои во забрана на стекнување определено право, во конкретниот случај правото на вработување во казнено-поправна, односно воспитно-поправна установа. Меѓутоа, во оспорената одредба од член 56 став 3, иако се наведени кривичните дела за кои осудуваноста претставува пречка за вработување во казнено-поправна, односно воспитно-поправна установа, не е наведена санкцијата, така што од формулацијата на одредбата произлегува дека осудата за некое од наведените кривични дела, но на која било кривична санкција е причина лицето да не може да заснова работен однос во установите за извршување на санкциите. Тоа значи дека едно лице нема да може да заснова работен однос во казнено-поправна, односно воспитно-поправна установа и во случаи кога за извршеното кривично дело од наведените области му е изречена некоја друга санкција освен казната затвор. Од овие причини, според мислењето на Судот, формулацијата на оспорената законска одредба на член 56 став 3 од Законот не е доволно прецизна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на владеењето на правото, поради што пред Судот основано се постави прашањето за нејзината согласност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Според мислењето на Судот, оваа оспорена одредба поради нејзината непрецизност, би можела да се стави под сомнение и од аспект на член 13 став 1 и член 14 став 1 од Уставот. Имено, недостатокот на квалификацијата “правосилно” осудувано, претставува директна повреда на уставното начело на презумпција на невиност, бидејќи доведува до тоа лицето да се смета за виновно пред неговата вина да биде утврдена со правосилна судска одлука. Покрај тоа, според Судот, правните последици од осудата не можат да настапуваат автоматски по сила на закон, туку тоа може да се прави само со правосилна судска одлука.

Судот, исто така, оцени дека предвидувањето на неосудуваноста како услов едно лице да заснова работен однос во казнено-поправна, односно воспитно-поправна установа, не е во

несогласност со Уставот. Меѓутоа, тоа мора да биде во согласност со општите правила и рамки за пропишување на правните последици од осудата утврдени во Кривичниот законик (“Службен весник на Република Македонија” бр. 37/96; 80/99; 4/2002; 43/2003; 19/2004 и 81/2005). Така, според член 101 од Кривичниот законик правните последици од осудата што се надоврзуваат на осудите за определени кривични дела, може да настапат само кога за кривичното дело на сторителот му е изречена казна затвор. Правни последици можат да се предвидат само со закон. Според член 102 од истиот законик правните последици од осудата настапуваат со денот на правосилноста на пресудата (став 1). Правните последици од осудата што се состојат во забрана на стекнување на определени права траат најдолго десет години од денот на издржаната, простената или застарената казна (став 2). Со бришење на осудата престануваат правните последици од осудата (став 3 од овој член).

Според тоа, неосудуваноста како посебен услов за засновање на работен однос може да егзистира само за конкретно дефинирани кривични дела за кои на сторителот му е изречена казна затвор и таа може да трае точно определен период, а не како трајна забрана за стекнување на определено право.

Трајната забрана за засновање на работен однос поради кривична осуда за определено кривично дело, но на неопределена кривична санкција, според мислењето на Судот е непропорционална и предизвикува прекумерно и неоправдано ограничување на правата на граѓаните. Од овие причини пред Судот како основано се постави прашањето за согласноста на таквото ограничување на правата на граѓаните со принципот на владеење на правото содржан во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Што се однесува до условот против лицето да не се води кривична постапка содржан во оваа одредба, поради тоа што посебниот услов според кој во казнено-поправна односно воспитно-поправна установа може да заснова работен однос лице против кое не се води кривична постапка, доведува до состојба лицето да се смета за виновно пред неговата вина да биде утврдена со правосилна судска одлука, според Судот и во овој дел оспорената одредба би можела да се стави под сомнение за нејзината согласност со начелото на презумпцијата на невиност од член 13 став 1 од Уставот.

5. Во оспорената одредба од член 58 став 1 и 2 од Законот, покрај другите посебни услови за засновање на работен

однос за работно место приправник во одделението за обезбедување, односно работно место командир и заповедник во службата за обезбедување, е предвидено лицето да го има отслужено воениот рок.

Според член 9 став 1 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјално потекло, политичко и верско уверување, имотната и општествена положба, а според став 2 на овој член граѓаните се еднакви пред Уставот и законите.

Според член 32 став 2 од Уставот, секому, под еднакви услови му е достапно секое работно место, а според став 5 на овој член остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Од наведените уставни одредби произлегува дека Уставот меѓу другите основни социјално економски права го утврдил и правото на работа, при што определувањето на содржината на ова право е оставено на уредување со закон и колективен договор. Според тоа, законодавецот има широк простор за уредување на бројни релевантни прашања и односи кои се од значење за остварување на наведеното право, при што автономијата на уредување на сите прашања единствено е ограничена со обврската за почитување на уставните принципи и начела, а пред се на начелото на еднаквост.

Врз основа на уставното овластување за поблиско уредување и остварување на правата на вработените и нивната положба во казнено-поправните и воспитно-поправните установи, законодавецот со Законот за извршување на санкциите, покрај другите посебни услови, за засновање на работен однос на работно место приправник, односно командир и заповедник во службата за обезбедување го утврдил и условот лицето да го има отслужено воениот рок. Притоа, Судот оцени дека со предвидениот услов кандидатот при засновање на работен однос да ја има регулирано воената обврска се доведува во прашање остварувањето на уставното право на работа и начелото на еднаквост. Имено, според мислење на Судот, остварувањето на едно уставно загарантирано право, а тоа е правото на работа не може да биде условено со правото и должноста на граѓанинот да ја има регулирано воената обврска, односно исполнувањето на обврската на едно лице кое се

наоѓа во определен статус не може да биде пречка за остварување на право од друг статус.

Тргувајќи од наведените причини, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од член 58 став 1 и 2 во делот: “и кое го има отслужено воениот рок”, од Законот за извршување на санкциите, со начелото на еднаквост и начелото на достапност на секое работно место под еднакви услови, утврдени во членовите 9 и 32 од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У. бр. 9/2006)

42.

- Трајна забрана за засновање на работен однос во казнено-поправна односно воспитно-поправна установа

Условување на право на работа со регулирање на воената обврска

- Permanent prohibition to become employed in a penitentiary, that is, penal-correctional institution

Conditioning of a right to employment with regulation of the military obligation

- Трајната забрана за засновање на работен однос во казнено-поправна односно воспитно-поправна установа, поради кривична осуда за определено кривично дело, но на неопределена кривична санкција е непропорционална и предизвикува прекумерно и неоправдано ограничување на правата на граѓаните.

Правото на работа не може да биде условено со правото и должноста на граѓанинот да ја има регулирано воената обврска.

- The permanent prohibition to become employed in a penitentiary, that is, penal-correctional institution, as a result of a criminal conviction for certain criminal offence, but to an undetermined criminal sanction, is non-proportional and causes excessive and unjustified limitation of the citizens' rights.

The right to employment may not be conditioned by the right and duty of the citizen to a regulated military obligation.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 70/1992) на седницата одржана на 10 мај 2006 година донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 56 став 3 во делот: “кое не е осудувано за кривични дела против државата, против вооружените сили на Република Македонија, против животот и телото, против слободите и правата на човекот и граѓанинот, против јавните финансии, платниот промет и стопанството, против имотот или кривично дело извршено од користољубие, против службената должност и против човечноста и меѓународното право; против кое не се води кривична постапка;” и член 58 став 1 и 2 во деловите: “и кое го има отслужено воениот рок”, од Законот за извршување на санкциите (“Службен весник на Република Македонија” бр. 2/2006)

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипov од Скопје со Решение У. бр. 9/2006 од 15 март 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на деловите од член 56 став 3 и член 58 став 1 и 2 од Законот означен во

точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 56 став 3 од Законот за извршување на санкциите, работен однос во установата може да се заснова со лице кое не е осудувано за кривични дела против државата, против вооружените сили на Република Македонија, против животот и телото, против слободите и правата на човекот и граѓанинот, против јавните финансии, платниот промет и стопанството, против имотот или кривично дело извршено од користољубие, против службената должност и против човечноста и меѓународното право; против кое не се води кривична постапка; на кое не му е изречена казна забрана на вршење професија, дејност или должност додека трае забраната и кое е здравствено и психофизички способно за работа во установа.

Според член 58 од Законот, за приправник во одделението за обезбедување, работен однос може да се заснова со лице кое има завршено најмалку средно образование IV-1 степен, кое не е постаро од 25 години, кое е физички и психички способно за вршење на работи на надзорник во установата и кое го има отслужено воениот рок. Според став 2 од истиот член, за работни места командир и заповедник во службата за обезбедување, работен однос може да се заснова со лице кое има високо образование VII-1 степен, кое е физички и психички способно за вршење на овие работи во службата за обезбедување и кое го има отслужено воениот рок.

5. Во врска со оспорената одредба од член 56 став 3 од Законот, Уставниот суд на Република Македонија се произнел по однос на предметното прашање и со Одлука У.бр. 161/2001 од 11 декември 2002 година го укинал член 52 став 2 од тогаш важечкиот Закон за извршување на санкциите ("Службен весник на Република Македонија" бр.3/1997 и 23/1999) во делот "кое не е осудувано за кривични дела: против државата; против вооружените сили на Република Македонија; против животот и телото; против слободите и правата на човекот и граѓанинот; против јавните финансии, платниот промет и стопанството; против имотот или кривично дело извршено од користољубие и нечесни побуди и против службената должност, против кое не се води кривична постапка".

Меѓутоа, истата содржина (дополнета со кривични дела против човечноста и меѓународното право) од укинатата одредба е

пренесена и во новиот Закон за извршување на санкциите во член 56 став 3 од Законот.

Новиот Закон за извршување на санкциите е донесен од Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 29 декември 2005 година и тој е објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 2/2006 на 9 јануари 2006.

Законот влегол во сила на 17 јануари 2006 година.

Со оглед на тоа што станува збор за нов закон, а имајќи го предвид фактот дека укинатата одредба од Законот за извршување на санкциите кој престанал да важи со денот на влегувањето во сила на новиот Закон за извршување на санкциите, повторно е вградена во новиот закон, Судот оцени дека членот 56 став 3 во оспорените делови од Законот за извршување на санкциите не е во согласност со Уставот.

Имено, според член 8 став 1 алинеја 1 и 3 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеењето на правото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно, член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за кривично дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Согласно член 14 став 1 од Уставот, никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 32 став 1 и 2 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност и секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Согласно член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот. Согласно став 3 на овој член, ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло или општествена положба.

Согласно член 101 став 2 од Кривичниот законик, правните последици од осудата можат да се предвидат само со закон.

Според член 1 од Законот за извршување на санкциите, со овој закон се уредува извршувањето на санкциите изречени за кривични дела и прекршоци (во натамошниот текст: казниви дела). Законот во Глава II ги утврдува надлежните органи за извршување на санкциите, а во Глава V го уредува прашањето за работните односи во казнено-поправните и воспитно-поправните установи.

Согласно член 54 од Законот, за засновање и престанок на работен однос и на работните односи во казнено-поправните и воспитно-поправните установи се применуваат општите прописи за работните односи и општите и посебните прописи од областа на здравственото, пензиското и инвалидското осигурување, доколку со овој закон поинаку не е определено. Понатаму, во член 56 став 2 од Законот е определено дека за вршење на работите во установа може да се заснова работен однос со лице кое ги исполнува општите услови утврдени со закон и посебните услови определени со овој закон и со општиот акт за систематизација.

Согласно наведените одредби, Законот за извршување на санкциите во оспорените делови на членовите 56 став 3 и 58 став 1 и 2 предвидел посебни услови за засновање на работен однос во казнено-поправните и воспитно-поправните установи.

Тргувајќи од наведените уставни одредби и одредбите од Законот за извршување на санкциите и разгледувајќи ги оспорените членови 56 став 3 и 58 став 1 и 2 во оспорените делови, од аспект на причините наведени во иницијативата, Судот утврди дека тие не се во согласност со уставното начело на владеење на

правото, како и со начелата на презумпција на невиност и законитост во пропишувањето и изрекувањето на кривичните санкции утврдени со член 13 став 1 и член 14 став 1 од Уставот, начелото на еднаквост на граѓаните од член 9 од Уставот, како и правото на работа и достапност на работните места секому под еднакви услови од член 32 став 1 и 2 од Уставот.

Имено, во оспорената одредба од член 56 став 3 од Законот, како посебен услов за вработување во овие установи е пропишана неосудуваноста за кривични дела од точно утврдени области, како и посебен услов против лицето да не се води кривична постапка.

Во врска со првиот посебен услов - неосудуваност за определени кривични дела, неспорно е дека станува збор за правна последица од осуда која се состои во забрана на стекнување определено право, во конкретниот случај правото на вработување во казнено-поправна, односно воспитно-поправна установа. Меѓутоа, во оспорената одредба од член 56 став 3, иако се наведени кривичните дела за кои осудуваноста претставува пречка за вработување во казнено-поправна, односно воспитно-поправна установа, не е наведена санкцијата, така што од формулацијата на одредбата произлегува дека осудата за некое од наведените кривични дела, е причина лицето да не може да заснова работен однос во установите за извршување на санкциите, независно од изречената казна. Тоа значи дека едно лице нема да може да заснова работен однос во казнено-поправна, односно воспитно-поправна установа и во случаи кога за извршеното кривично дело од наведените области му е изречена некоја друга казна освен казната затвор. Од овие причини, според Судот, формулацијата на оспорената законска одредба на член 56 став 3 од Законот не е доволно прецизна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на владеењето на правото, поради што Судот утврди дека таа не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Според Судот, оваа оспорена одредба поради нејзината непрецизност, не е во согласност и со член 13 став 1 и член 14 став 1 од Уставот. Имено, недостатокот на квалификацијата “правосилно” осудувано, претставува директна повреда на уставното начело на презумпција на невиност, бидејќи доведува до тоа лицето да се смета за виновно пред неговата вина да биде утврдена со правосилна судска одлука. Покрај тоа, според Судот, правните последици од осудата не можат да настапуваат автоматски по сила

на закон, туку тоа може да се прави само со правосилна судска одлука.

Судот, исто така, утврди дека предвидувањето на неосудуваноста како услов едно лице да заснова работен однос во казнено-поправна, односно воспитно-поправна установа, не е во несогласност со Уставот. Меѓутоа, тоа мора да биде во согласност со општите правила и рамки за пропишување на правните последици од осудата утврдени во Кривичниот законик (“Службен весник на Република Македонија” бр. 37/96; 80/99; 4/2002; 43/2003; 19/2004 и 81/2005). Така, според член 101 од Кривичниот законик правните последици од осудата што се надоврзуваат на осудите за определени кривични дела, може да настапат само кога за кривичното дело на сторителот му е изречена казна затвор. Правни последици можат да се предвидат само со закон. Според член 102 од истиот законик правните последици од осудата настапуваат со денот на правосилноста на пресудата (став 1). Правните последици од осудата што се состојат во забрана на стекнување на определени права траат најдолго десет години од денот на издржаната, простената или застарената казна (став 2). Со бришење на осудата престануваат правните последици од осудата (став 3 од овој член).

Според тоа, неосудуваноста како посебен услов за засновање на работен однос може да егзистира само за конкретно дефинирани кривични дела за кои на сторителот му е изречена казна затвор и таа може да трае точно определен период, а не како трајна забрана за стекнување на определено право.

Трајната забрана за засновање на работен однос поради осуда за определено кривично дело, но на неопределена кривична санкција, според мислењето на Судот е непропорционална и предизвикува прекумерно и неоправдано ограничување на правата на граѓаните. Таквото ограничување на правата на граѓаните според Судот не е во согласност со принципот на владеење на правото содржан во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Што се однесува до условот против лицето да не се води кривична постапка содржан во оваа одредба, поради тоа што посебниот услов според кој во казнено-поправна, односно воспитно-поправна установа може да заснова работен однос лице против кое не се води кривична постапка, доведува до состојба лицето да се смета за виновно пред неговата вина да биде утврдена со правосилна судска одлука, според Судот и во овој дел оспорената одредба не е

во согласност со начелото на презумпцијата на невиност од член 13 став 1 од Уставот.

6. Во оспорената одредба од член 58 став 1 и 2 од Законот, покрај другите посебни услови за засновање на работен однос за работно место приправник во одделението за обезбедување, односно работно место командир и заповедник во службата за обезбедување, е предвидено лицето да го има отслужено воениот рок.

Според член 9 став 1 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјално потекло, политичко и верско уверување, имотната и општествена положба, а според став 2 на овој член граѓаните се еднакви пред Уставот и законите.

Според член 32 став 2 од Уставот, секому, под еднакви услови му е достапно секое работно место, а според став 5 на овој член остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Од наведените уставни одредби произлегува дека Уставот меѓу другите основни социјално-економски права го утврдил и правото на работа, при што определувањето на содржината на ова право е оставено на уредување со закон и колективен договор. Според тоа, законодавецот има широк простор за уредување на бројни релевантни прашања и односи кои се од значење за остварување на наведеното право, при што автономијата на уредување на сите прашања единствено е ограничена со обврската за почитување на уставните принципи и начела, а пред се на начелото на еднаквост.

Врз основа на уставното овластување за поблиско уредување и остварување на правата на вработените и нивната положба во казнено-поправните и воспитно-поправните установи, законодавецот со Законот за извршување на санкциите, покрај другите посебни услови, за засновање на работен однос на работно место приправник, односно командир и заповедник во службата за обезбедување го утврдил и условот лицето да го има отслужено воениот рок. Притоа, Судот оцени дека со предвидениот услов кандидатот при засновање на работен однос да ја има регулирано воената обврска се доведува во прашање остварувањето на уставното право на работа и начелото на еднаквост. Имено, според

Судот, остварувањето на едно уставно загарантирано право, а тоа е правото на работа не може да биде условено со правото и должноста на граѓанинот да ја има регулирано воената обврска, односно исполнувањето на обврската на едно лице кое се наоѓа во определен статус не може да биде услов за остварување на право од друг статус.

Тргувајќи од наведените причини, Судот утврди дека оспорената одредба од член 58 став 1 и 2 во делот: “и кое го има отслужено воениот рок”, од Законот за извршување на санкциите, не е во согласност со начелото на еднаквост и начелото на достапност на секое работно место под еднакви услови, утврдени во членовите 9 и 32 од Уставот.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.9/2006)

43.

- Право на посебна жалба

- Right to a separate appeal

- Решението со кое е изречена парична казна врз основа на членот 10 став 2 и 3 од Законот за парничната постапка претставува решение против кое не е дозволена посебна жалба, туку може да се побива во жалбата против конечната одлука, поради што со ваквото решение не се отстапува од уставно гарантираното право на жалба против одлуките донесени во постапка во прв степен пред суд.

- The resolution pronouncing a fine on the basis of Article 10 paragraphs 2 and 3 of the Law on Contentious Procedure is a resolution against which no separate appeal is allowed, but it may be contested in the appeal against the final decision, as a result of which this resolution does not deviate from the constitutionally guaranteed right to appeal against decisions made in a procedure in the first instance before a court.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 29 март 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 10 став 5 од Законот за парничната постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр.79/2005).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на актот означен во точка 1 на ова решение.

Според подносителот на иницијативата, со оспорената законска одредба се исклучувало правото на посебна жалба против решение за изречена парична казна донесено од страна на суд во прв степен во парнична постапка, со што се повредувале темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Имено, посебна гаранција за остварување на личните граѓански и политички слободи и права утврдени со Уставот претставувало правото на граѓанинот на жалба против поединечните правни акти донесени во постапка во прв степен пред судовите. Правото на жалба ја имало својата основа во оправданата претпоставка дека првостепената одлука не морала секогаш да биде законита и справедлива и поради тоа по жалбата одлучувал секогаш

повисок суд со што се прокламирала и двостепеноста во одлучувањето како една од гаранциите за остварување на правата и врз закон заснованите интереси.

Понатаму, според подносителот, жалбата на решението, по правило, имала и суспензивно дејство, односно додека течел рокот за жалба и додека решението што е донесено по жалба не се доставело на казнетото лице, решението не можело да се изврши.

Меѓутоа, во случајот, како што се гледало од одредбата на став 6 на член 10 од Законот за парничната постапка, изречената парична казна присилно се наплатувала по службена должност, иако претходно не било обезбедено загарантираното уставно право на жалба.

Поради тоа, подносителот на иницијативата смета дека со оспорената законска одредба се повредувале темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија од член 8 став 1 алинеите 1 и 3, како и членовите 15, 50 став 1, 51 и 54 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според член 10 став 1 од Законот за парничната постапка (“Службен весник на Република Македонија” бр, 79/2005), судот е должен да настојува постапката да се спроведе без одолжување, во разумен рок, со што помалку трошоци и да ја оневозможи секоја злоупотреба на правата што на странките им припаѓаат во постапката.

Согласно став 2 на истиот член, со парична казна од 50 до 500 евра во денарска противвредност ќе се казни физичко лице (странка, замешувач, одговорно лице во правно лице), а со казна во висина од 250 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе се казни правно лице, кое ќе ги злоупотреби правата што му припаѓаат во постапката, доколку со овој закон поинаку не е определено.

Според став 3 на истиот член, со паричната казна од ставот 2 на овој член ќе се казни и застапникот (полномошник или законски застапник), доколку е одговорен за злоупотребата на правата.

Согласно став 4 на истиот член, паричната казна од ставовите 2 и 3 на овој член ја изрекува првостепениот суд. Надвор

од рочиштето за главната расправа казната ја изрекува судија поединец, односно претседателот на советот.

Според став 5 на истиот член, против решението со кое е изречена парична казна, не е дозволена посебна жалба.

Согласно став 6 на истиот член, ако изречената парична казна не биде доброволно платена во рокот кој го определил судот, таа присилно се наплатува по службена должност како парично побарување според Законот за извршувањето.

4. Според член 8 став 1 алинеја 1 и 3 од Уставот, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, како и владеењето на правото, се утврдени како едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според Амандманот XXI точка 1 на Уставот, со кој е заменет членот 15, се гарантира правото на жалба против одлуки донесени во постапка во прв степен пред суд.

Согласно член 50 став 1 од Уставот, секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот пред судовите и пред Уставниот суд на Република Македонија во постапка заснована врз начелата на приоритет и итност.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот, а според став 2 на истиот член, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот.

Според Амандманот XXV став 4 на Уставот, со кој е заменет членот 98, видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон, што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Од наведените уставни одредби произлегува дека посебна гаранција за остварување на личните граѓански и политички слободи и права утврдени со Уставот претставува правото на граѓанинот на жалба против поединечите правни акти донесени во постапка во прв степен пред судовите. Користејќи го ова право, граѓаните не само што имаат можност да ги заштитат своите права и интереси, туку преку правото на жалба се постигнува и отстранување на незаконитостите во работењето на судовите, со што се придонесува за јакнење на законитоста. Оттука, правото на жалба ја има својата основа во оправданата претпоставка дека првостепената одлука не мора секогаш да биде законита и справедлива и поради тоа по жалбата одлучува секогаш повисок суд со што се прокламира и двостепеност во одлучувањето како една од гаранциите за остварување на правата и врз закон заснованите интереси.

Со Законот за парничната постапка се определуваат правилата на постапката врз основа на кои судот расправа и одлучува за основните права и обврски на човекот и граѓанинот во споровите од личните и семејните односи, од работните односи, како и од имотните и другите граѓанско правни односи на физичките и правните лица, освен ако за некои од наведените спорови со посебен закон не е предвидено судот да одлучува според правилата на некоја друга постапка.

Во оспорениот член 10 од Законот се утврдува дека судот е должен да настојува постапката да се спроведе без одолжување, во разумен рок, со што помалку трошоци, како и се утврдува обврска за судот да ја оневозможи секоја злоупотреба на правата што на странките им припаѓаат во постапката. За остварување на оваа обврска, законодавецот го овластил првостепениот суд да изрекува парична казна на странката, замешувачот, одговорното лице во правното лице или застапникот кој ќе ги злоупотреби правата што му припаѓаат во постапката. Против решението со кое е изречена паричната казна, не е дозволена посебна жалба. Ако изречената парична казна не биде доброволно платена во рокот што го определува судот, таа присилно се наплатува по службена должност како парично побарување според Законот за извршувањето.

Случаите кога првостепениот суд може да изрече парична казна од член 10 став 2 и 3 на овој закон, се утврдени во натамошните одредби на Законот, и тоа: кога странката, замешувачот, полномошникот или законскиот застапник поднеле барање за изземање на судија или судија- поротник, претседателот на советот

или претседателот на судот заради очигледно попречување на судот во преземањето на одредени дејствија или заради одолжување на постапката (член 68 став 4); кога сведокот што е уредно повикан не дојде, а изостанокот не го оправда или без одобрение или оправдана причина се оддалечи од местото каде што треба да биде сослушан (член 233 став 1); кога сведокот дојде и откако е предупреден на последиците одбие да сведочи или да даде одговор на одделно прашање, а судот ќе оцени дека причините за одбивање се неоправдани (член 233 став 2); кога вештакот нема да дојде на рочиште иако е уредно повикан, а изостанокот нема да го оправда, или кога вештакот без оправдана причина одбие да врши вештачење (член 240 став 1); кога странката, законскиот застапник, полномошникот или замешувачот со свои парнични дејствија ги злоупотребиле правата признати со овој закон (член 302); кога лицето кое учествува во постапката или лицето што како слушател присуствува на расправата го навредува судот или другите учесници во постапката, ја попречува работата или не им се покорува на наредбите на претседателот на советот за одржување на редот (член 304 став 1).

Освен наведените случаи во кои против решението за изречената парична казна не се дозволува посебна жалба, во Законот има и други одредби со кои се утврдува дека против одредени решенија не се дозволува посебна жалба. Тоа се случаите кога судот донесува решение со кое е отфрлено недопуштено барање за изземање (член 66 став 4); решение со кое се усвојува барањето за изземање (член 67 став 5); решение со кое се одлучува за надомест на трошоците во постапката кои на странката и се причинети со истакнување на неосновано барање за изземање (член, 68 став 5); решение за барање на спротивната странка за надомест на трошоците на постапката (член 109 став 3); решение за надомест на спротивната странка на трошоците предизвикани по вина или случај што и се случил на странката (член 150 став 1); решение за надомест на спротивната странка на трошоците предизвикани по вина или случај што му се случил на законскиот застапник или полномошник на странката (член 150 став 2); решение со кое се усвојува преиначување на тужбата (член 180 став 8); решение со кое судот прифаќа учество на замешувач (член 195 став 3); решение со кое судот ќе ја повика странката кај која се наоѓа исправата да ја поднесе исправата на која се повикува другата странка (член 218 став 6); решение со кое е одбиен предлогот за прекин на постапката и одлучено е постапката веднаш да продолжи (член 204 став 2); решение со кое изведувањето на доказите му се доверува на

претседателот на советот или на замолен судија (член 210 став 6); решение за оправданоста на причините за одбивање на сведочење или давање одговор на одделни прашања (член 225 став 2); решение со кое барањето за изземање на вештакот се одбива (член 239 став 5); решение за определување на вештак, решение за определување на двајца или повеќе вештаци и решение во врска со повторување на вештачењето, изнесување посебен наод и мислење на одделен вештак или барање на мислење од други вештаци (член 247); решение што го донесува претседателот на советот во текот на подготвувањето на главната расправа, а кое се однесува на управување со постапката (член 263 став 2); решение со кое се дозволува или се одбива изведување на докази (член 285 став 3); решение со кое се одбиваат приговорите на странките во текот на главната расправа за тоа дали тужбеното барање спаѓа во судска надлежност, дали судот е стварно или месно надлежен, дали за истото барање веќе тече постапка, дали работата е пресудена, дали е склучено судско порамнување, ако судот одлучил веднаш да се продолжи расправањето за главната работа (член 286 став 3); решение за исклучување на јавноста (член 295 став 2).

Посебната жалба како правен инструмент се исклучува и во посебните постапки кои се утврдени во Законот. Имено, право на посебна жалба се исклучува во постапката за спорови од работните односи, во случај на донесување решение со кое се одредуваат привремени мерки заради спречување на насилно постапување или заради отстранување на ненадоместлива штета (член 407 став 2); во постапката во споровите поради смеќавање на владение, во случај на донесување решение за привремена мерка заради отстранување на итна опасност од противправно оштетување или спречување на насилство или отстранување на ненадоместлива штета (член 413 став 2).

Во одредбите од Законот со кои се уредува жалбата како редовен правен лек, во членот 368 став 2 е утврдено дека ако со овој закон изречно е определено дека посебна жалба не е дозволена, решението на првостепениот суд може да се побива само во жалбата против конечната одлука.

Согласно член 369 од Законот, навремено поднесената жалба го задржува извршувањето на решението, ако со овој закон не е поинаку определено. Решението против кое не е дозволена посебна жалба може веднаш да се изврши.

Во постапката по жалба против решение соодветно се применуваат одредбите што важат за жалбата против пресуда, освен одредбите за одговор на жалбата и за одржување расправа пред второстепениот суд (член 371).

Од анализата на Законот во целина и посебно на наведените одредби, произлегува дека судот во парничната постапка донесува одлуки во форма на пресуда или решение (член 121 став 1).

Со пресуда судот одлучува за главната работа и за споредните барања .

Решението претставува вид на судска одлука со кое судот одлучува за процесни прашања. За основаноста на тужбеното барање со решение судот одлучува само по исклучок и тоа во постапката поради смеќавање на владение и во постапката за издавање на платен налог. Одлуката за трошоците во пресудата се смета за решение.

Согласно член 337 став 1 од Законот, против пресуда донесена во прв степен странките можат да изјават жалба во рок од 15 дена од денот на доставувањето на преписот на пресудата, ако во Законот не е определен друг рок. Во меничните и чековните спорови овој рок изнесува осум дена.

Решенијата кои ги донесува првостепениот суд, во зависност од правото на изјавување на жалба против истите, се разликуваат како решенија против кои е дозволена посебна жалба, решенија против кои не е дозволена посебна жалба и решенија против кои не е дозволена жалба.

Решенијата за кои е пропишано дека не е дозволена посебна жалба, по правило, се решенија кои се однесуваат на управување со постапката и имаат за цел да се спречат злоупотребите од учесниците во постапката и одолговлекувањето на постапката.

Меѓутоа, со цел да се испита законитоста и на решенијата против кои не е дозволена посебна жалба, законодавецот утврдил дека жалбата и против ваквите решенија не е исклучена, но поради тоа што можат да имаат влијание врз одлучувањето за главната работа и поради спречување на одолговлекувањето на постапката,

истата е дозволена при изјавување на жалба против конечната одлука. Тоа значи дека во жалбата со која се побива конечната одлука се наведува незаконитоста на постапката при донесувањето на односното решение, односно неговата незаконитост. Притоа, жалба против решението можат да изјават сите учесници во постапката на кои се однесува решението (странките, замешувачите, застапниците, сведоците, вештаците). Решавајќи по жалбата, второстепениот суд ќе одлучи и за укажаната незаконитост на решението и по потреба ќе го преиначи, укине или предметот ќе го врати на повторно одлучување (член 370).

Според тоа овој вид решенија не го исклучуваат правото на жалба, поради што со ваквите решенија не се повредува уставното право на жалба против одлуките донесени во постапка во прв степен пред суд.

Со оглед на тоа што решението со кое е изречена парична казна врз основа на членот 10 став 2 и 3 од Законот претставува решение против кое не е дозволена посебна жалба, туку истото може да се побива во жалбата против конечната одлука во смисла на член 368 став 2 од Законот, според Судот со одредбата од членот 10 став 5 од Законот не се отстапува од уставно гарантираното право на жалба против одлуките донесени во постапка во прв степен пред суд, поради што и не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба со Амандманот XXI точка 1 на Уставот на Република Македонија.

Судот оцени дека прашањето за согласноста на оспорената одредба не може да се постави ни во однос на одредбата на член 50 став 1 од Уставот, според која на секој граѓанин му се гарантира судска заштита на неговите слободи и права во случај кога тие се повредени или загрозени, во постапка заснована врз начелата на приоритет и итност. Ова од причина што со оспорената одредба не се ограничува судската заштита на правата на граѓаните, туку таа е дел од постапката со која се пропишува нивното остварување. Во членот 10 од Законот чиј дел е оспорената одредба е содржано начелото на процесна економија, согласно кое судот е должен да настојува без одолговлекување и во разумен рок, со што помалку трошоци да ја спроведе постапката и да оневозможи секаква злоупотреба на процесните овластувања од странките и другите учесници во постапката, што е во функција на остварување на начелото на приоритет и итност. Притоа не се засега во правото на

учесникот во постапката кој е незадоволен од донесеното решение, истото да го побива во жалбата против конечната одлука.

Во однос на наводите во иницијативата дека оспорената одредба, меѓу другото, не е во согласност и со член 54 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за нејзината согласност и во однос на овој член од Уставот. Ова од причина што оспоренатата одредба не треба да се анализира изолирано, туку во контекст на целината на Законот, од каде неспорно произлегува дека жалба против овие решенија се остварува согласно одредбите на членот 368 став 2 од Законот. Фактот што поднесувањето на жалбата против решението е одложено до моментот на стекнување право на жалба против конечната одлука, според Судот не претставува ограничување на правото на жалба како дел од корпусот на слободи и права на човекот и граѓанинот загарантирани со Уставот на Република Македонија, туку рационално постапување во строго определена постапка со која се овозможува брзо и ефикасно постапување на судовите во споровите за кои се суди во парнична постапка, што има за цел зголемување на степенот на заштитата на правата на граѓаните и другите правни субјекти во постапката.

Поради овие причини, според Судот, не може основано да се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба ниту со член 8 став 1 алинеја 1 и 3 од Уставот, со кој како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени заштитата на основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени во Уставот, како и владеењето на правото, ни во однос на член 51 од Уставот, според кој во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и закон.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.7/2006)

44.

- Утврдување обврска за судот задолжително да определи мерка притвор (поведување на постапка)

- Determination of an obligation for the court to obligatorily render the measure of detention (initiation of a procedure)

- Оспорените одредби од Законот за кривичната постапка ја изместуваат уставната позиција на судот да одлучува за потребата и основаноста на притворот како најстрога мерка за обезбедување присуство на обвинетиот во кривичната постапка, а законодавецот преку оваа императивна норма го обврзува судот само формално да донесе решение за притвор. Утврдувајќи обврска за судот задолжително да определи мерка притвор, само затоа што Законот императивно тоа го наложува, значи дека Законот за конкретни кривични дела одлучил за мерката притвор, а не судот.

Оспорените одредби од Законот не се во согласност со член 8 алинеја 4, членовите 12 став 1 и 2, 13 став 1, како и Амандманот XXI од Уставот на Република Македонија.

- The contested provisions from the Criminal Procedure Code displace the constitutional position of the court to decide on the need and foundation for detention as the strictest measure for ensuring the presence of the defendant in the criminal procedure, and the legislator through this imperative norm obliges the court to only formally pass a resolution for detention. The determination of an obligation for the court to obligatorily render the measure of detention, only because that is required imperatively by the Law, means that the Law has decided on the measure of detention for concrete criminal offences, and not the court.

The challenged provisions from the Law are not in accordance with Article 8 line 4, Article 12 paragraphs 1 and 2, Article 13 paragraph 1, as well as Amendment XXI of the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 29 март 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 184 став 2 и член 185 став 1 во делот: "освен кога притворот е задолжителен" од Законот за кривичната постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр.15/1997, 44/2002 и 74/2004).

2. Хелсиншкиот комитет за човекови права на Република Македонија преку претседателот д-р Мирјана Најческа на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 184 став 2 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Уставниот суд на Република Македонија по сопствена иницијатива поведе постапка за оценување на уставноста на член 185 став 1 во делот: "освен кога притворот е задолжителен" од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, со донесувањето на Законот за кривичната постапка во 1997 година согласно препораките на XV Меѓународен конгрес за казнено право (одржан во Рио во 1994 година) и препораките на Комитетот на министрите на Советот на Европа (Резолуција (65) 11) и во согласност со јуриспруденцијата на Европскиот суд за човекови права во Стразбур, задолжителниот притвор бил напуштен. Меѓутоа, со членот 69 од Законот за изменување и дополнување на Законот за кривичната постапка од 2004 година, во членот 184 се додава нов став 2 во кој се предвидувало дека притворот задолжително се определувал кога постоело основано сомнение дека лицето сторило кривично дело за кое можело да се изрече казна доживотен затвор.

Со оспорената законска одредба се повредувал членот 12 став 1 и 2 од Уставот каде било предвидено дека слободата на човекот е неприкосновена. Никому не можело да му биде ограничена

слободата, освен со одлука на судот и во случаи и во постапка утврдена со закон. Според тоа, се наведува понатаму во иницијативата, со предвидувањето на задолжителниот притвор судот бил оневозможен да постапува согласно членот 184 од Законот со кој се утврдувале условите за определување на притвор затоа што квалификацијата на делото ја дава јавниот обвинител, а самиот суд бил принуден *ex officio* да определи притвор без да ги има предвид таксативно наброените услови и без спроведување на постапка за детерминирање на објективните факти кои биле неопходни за определување на притвор согласно членот 5 став 1 точка 8 од Европската конвенција за човекови права, со што автоматски произлегувало дека одлуката за притвор ја донесувал јавниот обвинител, а не судот.

Оспорената законска одредба била во несогласност и со член 5 став 1 точка 8 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи што е ратификувано со закон. Според Европскиот суд за човекови права секое лишување од слобода не требало само да биде изведено во согласност со основните и процедуралните правила на националниот закон, туку морало подеднакво да биде во согласност со членот 5 од Конвенцијата, со цел да се заштити поединецот од произволност.

Според иницијативата согласно член 5 став 3 од Европската конвенција за човекови права, се гарантирало правото на секое лице лишено од слобода да му биде судено во разумен рок или да биде пуштен(а) на слобода во очекување на судскиот претрес. Европскиот суд во неколку случаи ги поставил начелата кои судијата мора да ги примени во одобрување на притворот во сооднос со должината на времето потребно случајот да дојде пред суд, како и обврската судот да одлучува мериторно во однос на понатамошното продолжување на притворот, земајќи ги предвид сите релевантни околности и факти кои се од суштинска важност за одредување на притворот. Истовремено, Европскиот суд забранувал судијата произволно, спекулативно, или пак интуитивно да одлучува за основите за продолжување на притворот (ризикот од бегство, ризикот од попречување на правдата, потребата да се спречи ново кривично дело), туку строго врз основа на образложени, објективни факти што ќе ги направат основите за притвор веројатни.

Оспорената законска одредба според подносителот на иницијативата била во спротивност со член 13 став 1 и 2 од Уставот, а

во врска со член 6 став 2 од Европската конвенција за човекови права.

Според членот 6 став 2 од Европската конвенција за човекови права јуриспруденцијата на Европскиот суд одела и понатаму сметајќи дека не само судовите, туку и другите државни органи биле обврзани кон начелото на презумпција на невиност, а тоа значело и јавното обвинителство. Ако на тоа се надоврзело и неспорниот факт дека начелото на презумпција на невиност го става товарот на докажувањето на виноста на страната на обвинителството, а секое сомневање во однос на неа да е во корист на обвинетиот - произлегувало дека оваа презумпција не важи во случаите кога е притворот задолжителен.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека со задолжителниот притвор, практично се давало можност јавниот обвинител да ја укине презумпцијата на невиност за цела категорија обвинети, бидејќи независно од учеството на истражниот судија во постапката, одлуката за квалификација на кривичното дело за кое што се товари обвинетиот било дел од подигањето на обвинителниот акт. Со тоа, де факто Јавниот обвинител одлучувал дека целата таа категорија на обвинети ќе се третираат како виновни се додека судот со својата пресуда не одлучи поинаку. Значи, за периодот од подигањето на обвинението, па се до донесувањето на пресудата од страна на судот (кој, согласно член 338 од Законот за кривичната постапка може, но не мора да ја прифати квалификацијата на обвинението) - тие обвинети биле виновни, а судот немал можност да се впушти во мериторно разгледување на основите за изрекување притвор.

Со воведувањето на задолжителниот притвор, практично, се попречувала судската постапка заснована врз презумпцијата на невиност, а во која би се утврдила законитоста на притворот, што според Европскиот суд претставувало напуштање на владеење на правото и легализација на самоволното однесување.

Според подносителот на иницијативата оспорената законска одредба била во спротивност и со член 15 од Уставот, а во врска со член 5 став 4 од Европската конвенција за човекови права.

Имено, на прво место биле наброени судските одлуки како акти што подлежат на правото на жалба. Не било спорно дека таков акт бил и решението за притвор. Меѓутоа, за каква жалба можело да

се зборува во услови кога притворот е задолжителен, значи резултат на правна квалификација на јавниот обвинител дека обвинетиот сторил кривично дело за кое може да се изрече доживотен затвор. Доколку жалбата се однесувала на правната квалификација на јавниот обвинител - тоа не можело да се промени се до донесување на пресудата од страна на судот или доколку самиот јавен обвинител не ја промени таа квалификација. Тоа значело дека жалбата не била можна по таа основа.

Доколку жалбата се однесувала на основите за изрекување притвор - таа, исто така, не била можна, бидејќи судот не навлегувал во мериторното разгледување на тие основи, туку решението за притвор морал да го донесе исклучиво врз основа на висината на казната според правната квалификација на јавниот обвинител. Истото важело и за детерминирањето на потребата од продолжување на притворот.

Наспроти тоа, Европскиот суд инсистирал секоја одлука на домашниот суд во однос на определување на притвор да биде подложна на ревизија, односно да изјави жалба согласно член 5 став 4 од Европската конвенција за човекови права, значи утврдување објективни факти што ќе ги направат веројатни или не основите за определување на притворот. Со воведување на задолжителниот притвор во Македонија, покрај другото, се негирало или поточно се изигрувало правото на жалба.

3. Судот на седницата утврди дека согласно членот 184 став 1 од Законот за кривичната постапка ако постои основано сомнение дека определено лице сторило кривично дело, притвор против тоа лице може да се определи ако:

1) се крие, ако не може да се утврди неговиот идентитет или ако постојат други околности што укажуваат на опасност од бегство;

2) постои основан страв дека ќе ги уништи трагите на кривичното дело или ако особени околности укажуваат дека ќе ја попречува истрагата со влијание врз сведоците, соучесниците или прикривачите и

3) особени околности го оправдуваат стравот дека ќе го повтори кривичното дело или ќе го доврши обиденото кривично дело или дека ќе стори кривично дело со кое се заканува.

Судот исто така утврди дека според член 69 од Законот за изменување и дополнување на Законот за кривичната постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр.74/2002) во членот 184 се додава нов став 2 (кој е оспорен со иницијативата) според кој притвор задолжително се определува кога постои основано сомнение дека лицето сторило кривично дело за кое може да се изрече казна доживотен затвор.

Според член 185 став 1 од Законот, притвор определува истражен судија на предлог на овластен тужител, освен кога притворот е задолжителен. Против решението со кое се одбива предлогот за определување притвор, дозволена е жалба во рок од 48 часа до советот од членот 22 став 6 на овој закон.

4. Согласно член 12 став 1 од Уставот на Република Македонија слободата на човекот е неприкосновена, а во ставот 2 од овој член е утврдено дека никому не може да му биде ограничена слободата, освен со одлука на судот и во случаи и во постапка утврдена со закон.

Според член 13 став 1 од Уставот лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Според Амандман XXI точка 1 став 1 од Уставот на Република Македонија, се гарантира правото на жалба против одлуки донесени во постапка во прв степен пред суд.

Согласно член 118 од Уставот на Република Македонија, меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот правен поредок и не можат да се менуваат со закон.

Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи на Советот на Европа е ратификувана со Закон објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр.11/1997.

Според член 5 став 1 точка б од Конвенцијата секој човек има право на слобода и на безбедност. Никој не смее да биде лишен од слобода, освен врз основа на закон, меѓу другото, и ако е уапсен или притворен поради приведување пред надлежна судска власт, кога постои оправдано сомнение дека тоа лице извршило кривично дело, или кога постојат оправдани причини тоа лице да се спречи да

изврши кривично дело, или по извршувањето на кривичното дело да побегне.

Според член 5 став 3 од Конвенцијата секое лице уапсено или притворено според одредбите на став 1в од овој член мора веднаш да биде изведено пред судија или друго судско лице, со закон овластено да врши судска власт и да има право на судење во разумен рок или на пуштање на слобода во текот на судската постапка. Пуштањето може да се услови со давање гаранција дека тоа лице ќе се појави на судењето.

Согласно член 6 став 2 од Европската конвенција за човекови права секој кој е обвинет за кривично дело се смета за невин се додека неговата вина не се докаже по законски пат.

Уставот гарантирајќи ја слободата на човекот и граѓанинот оди до таму што го утврдува и времетраењето на притворот кој може до подигање на обвинение да трае најдолго 180 дена, а по подигање на обвинение притворот може да се определи или да се продолжи само со одлука на надлежен суд, во случај и во постапка утврдени со закон, што значи неговото траење не е уставно ограничено.

Од наведената одредба од член 12 од Уставот произлегува дека Уставот прокламирајќи ја неприкосновеноста на слободата на човекот како негово основно право, истовремено ги утврдува и основните услови и начинот на нејзиното ограничување, така што утврдува дека никому не може да му биде ограничена слободата, освен со одлука на судот и во случаи и во постапка утврдена со закон. Според тоа, нејзиното ограничување мора да се врши со строго почитување на законските, односно со закон пропишаните услови и постапка, со што се исклучува секако самоволие на било кој орган. Посебна гаранција е наделжноста на судот како независен и самостоен орган кој одлучува за нејзиното ограничување.

Според тоа, граѓанинот може да биде лишен од слобода кога таквиот случај е предвиден со закон и кога за тоа постои одлука на судот за негово лишување од слобода.

Од содржината на членот 13 од Уставот и од членот 6 од наведената Конвенција произлегува дека значењето на презумпцијата на невиност, меѓу другото, се состои и во тоа обвинетото лице да не

може да трпи ни една правна последица пред правосилноста на судската пресуда, ниту да се смета како виновно, односно осудено.

Имајќи предвид дека со притворот се ограничува личната слобода на човекот, Законот за кривичната постапка врз основа на Уставот детално го уредува институтот притвор како најстрога мерка за обезбедување на присуство на обвинетиот во постапката.

Имено, во членот 184 на Законот за кривичната постапка точно се утврдени основите кои треба да бидат исполнети за да може да се определи притвор спрема обвинетиот. Во членот 185 од Законот е утврдено дека притворот го определува истражниот судија со решение во кое покрај личните податоци на обвинетиот, кривичното дело за кое се обвинува, законската основа за притворот утврдена е и поука за правото на жалба по однос на утврдувањето на притворот. Во ставот 5 на член 185 е предвидено дека против решението за притвор притвореното лице може да се жали до советот (член 22 став 6) во рок од 24 часа од часот на предавањето на решението за притвор. Советот што одлучува по жалбата за притворот е должен да донесе одлука во рок од 48 часа.

За траењето на притворот по предавањето на обвинителниот акт Законот предвидува повремена контрола која се остварува по службена должност од страна на советот секои 30 дена и без предлог на странките. За траењето на притворот советот одлучува и при секое одлучување по предметот.

Притворот е сместен во Глава XVII-та од Законот за кривичната постапка, каде се утврдени мерките за обезбедување присуство на обвинетиот и за успешно водење на кривичната постапка.

Притворот е најстрогата од предвидените мерки за обезбедување присуство на обвинетиот во постапката и се состои во одземање на слободата на движењето врз основа на решение на надлежниот суд, кога се исполнети условите предвидени со овој закон.

Со оглед дека ја ограничува личната слобода на човекот, како едно од неговите неприкосновени права, во согласност со уставниот постулат дека никому не може да му биде ограничена слободата, освен со одлука на судот и во случаите и во постапка утврдена со закон, максимирано е неговото траење (180 дена) додека

постојат законски услови за тоа (член 12 од Уставот на Република Македонија).

Одредбата што ги пропишува правилата за сведување на неговото траење на најкусо нужно време ги обврзува органите и учесниците во постапката да постапуваат со "особена итност", ако обвинетиот се наоѓа во притвор.

Инаку, во Кривичниот законик ("Службен весник на Република Македонија" бр.37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003 и 19/2004) кривичните дела за кои се предвидува и казната доживотен затвор се поместени во Дваесет и седма глава "Кривични дела против безбедноста на јавниот сообраќај во поднасловите: "Грабнување воздухоплов или брод", "Загрозување на безбедноста на воздушниот сообраќај". Понатаму, во Дваесет и осма глава "Кривични дела против државата" во поднасловите "Признавање на окупација", "Убиство на претставници на највисоките државни органи", "Казнување за најтешките форми на кривични дела". Во Дваесет и деветата глава "Кривични дела против вооружените сили" во поднасловите "Спротивставување на претпоставен", "Напад врз воено лице во вршењето на службата", и во Триесет и четвртата глава "Кривични дела против човечноста и меѓународното право" во поднасловите "Геноцид", "Злосторство против човечноста", "Воено злосторство против цивилно население", "Воено злосторство против ранети и болни", "Воено злосторство против воени заробеници", "Употреба на недозволен средства на борба", "Употреба на хемиско или биолошко оружје", "Противправно убивање и ранување на непријател", "Меѓународен тероризам", "Загрозување лица под меѓународна заштита" и "Земање заложници".

Во врска со наводите во иницијативата дека за притворот не одлучува истражниот судија, туку тој е врзан за квалификацијата на делото што ја дава јавниот обвинител, Судот утврди дека законодавецот со предвидувањето на мерката задолжителен притвор за кривичните дела за кои е пропишана казна доживотен затвор, "de jure и de facto" без оглед дали има или не предлог на овластен тужител за определување на мерката притвор, тогаш кога истражниот судија спрема одредено лице донесе решение за спроведување на истрага поради постоење на основано сомнение за кривично дело за кое може да се изрече казна доживотен затвор, судијата е оневозможен врз основа на своето слободно судиско уверување и сестрана и грижлива оценка на фактите и доказите да оценува дали постојат основите утврдени во член 184 од Законот за кривичната

постапка за да ја определи мерката притвор. Дотолку повеќе што оспорената одредба е конципирана така што нема градација по однос на одредена фаза на постапката, туку таа може да се применува во текот на целата кривична постапка се до донесување на правосилна судска пресуда. Оттука, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од Законот со принципот на презумпцијата на невиност од член 13 од Уставот.

Оспорениот став 2 од член 184 од Законот за кривична постапка ја изместува уставната позиција на судот да одлучува за потребата и основаноста на притворот како најстрога мерка за обезбедување присуство на обвинетиот во кривичната постапка, а законодавецот преку оваа императивна норма го обврзува судот само формално да донесе решение за притвор. Утврдувајќи обврска за судот задолжително да определи мерка притвор, само затоа што Законот императивно тоа го наложува, значи дека Законот за конкретни кривични дела одлучил за мерката притвор, а не судот.

Оттука, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на член 184 став 2 од Законот за кривична постапка со темелната вредност на уставниот поредок - поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска од член 8 став 1 алинеја 4 и принципот дека за лишување од слобода одлучува судот од член 12 и Амандман III од Уставот на Република Македонија.

Кога кривичниот совет (од член 22 став 6 од Законот за кривичната постапка) треба да одлучи за поднесена жалба против решението на истражниот судија за задолжителен притвор, не постои законска можност, врз основа на сопствена оценка на сите релевантни докази и околности, суштински да ја оценува оправданоста на притворот, затоа што оспорената императивна законска норма за задолжителноста на притворот тоа го оневозможува. При ваква правна состојба правото на жалба ја губи основната суштина и има само процедурално значење, поради што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од Законот со правото на жалба гарантирано со Уставот на Република Македонија.

Тргувајќи од фактот дека при определување на мерката задолжителен притвор судот апсолутно не е независен во одлучувањето за оправданоста од определувањето на оваа мерка, затоа што тој мора да донесе таква мерка бидејќи законот така му наложува, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на членот 184 став 2 и на член 185 став 1 во делот:

"освен кога притворот е задолжителен" од Законот за кривичната постапка со напред наведените одредби од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.34/2005)

45.

- Утврдување обврска за судот задолжително да определи мерка притвор

- Determination of an obligation for the court to obligatorily render the measure of detention

- Оспорените одредби од Законот за кривичната постапка ја изместуваат уставната позиција на судот да одлучува за потребата и основаноста на притворот како најстрога мерка за обезбедување присуство на обвинетиот во кривичната постапка, а законодавецот преку оваа императивна норма го обврзува судот само формално да донесе решение за притвор. Утврдувајќи обврска за судот задолжително да определи мерка притвор, само затоа што Законот императивно тоа го наложува, значи дека Законот за конкретни кривични дела одлучил за мерката притвор, а не судот.

Оспорените одредби од Законот не се во согласност со член 8 алинеја 4, членовите 12 став 1 и 2, 13 став 1, како и Амандманот XXI од Уставот на Република Македонија.

- The contested provisions from the Criminal Procedure Code displace the constitutional position of the court to decide on the need and foundation for detention as the strictest measure for ensuring the presence of the defendant in the criminal procedure, and the legislator through this imperative norm obliges the court to only formally pass a resolution for detention. The determination of an obligation for the court to obligatorily render the measure of detention, only because that is required imperatively by the Law, means that the Law has decided on the measure of detention for concrete criminal offences, and not the court. The challenged provisions from the Law are not in accordance with Article 8 line 4, Article 12 paragraphs 1 and 2, Article 13 paragraph 1, as well as Amendment XXI of the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 31 мај 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ членовите 184 став 2 и 185 став 1 во делот: "освен кога притворот е задолжителен" од Законот за кривичната постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр.15/1997, 44/2002 и 74/2004).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијативата поднесена од Хелсиншкиот комитет за човекови права на Република Македонија преку претседателот д-р Мирјана Најческа и по сопствена иницијатива со Решение У.бр.34/2005 од 29 март 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот за кривичната постапка означени во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека согласно членот 184 став 1 од Законот за кривичната постапка ако постои основано сомнение дека определено лице сторило кривично дело, притвор против тоа лице може да се определи ако:

1) се крие, ако не може да се утврди неговиот идентитет или ако постојат други околности што укажуваат на опасност од бегство;

2) постои основан страв дека ќе ги уништи трагите на кривичното дело или ако особени околности укажуваат дека ќе ја попречува истрагата со влијание врз сведоците, соучесниците или прикривачите и

3) особени околности го оправдуваат стравот дека ќе го повтори кривичното дело или ќе го доврши обиденото кривично дело или дека ќе стори кривично дело со кое се заканува.

Судот исто така утврди дека според член 69 од Законот за изменување и дополнување на Законот за кривичната постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр.74/2002) во членот 184 се додава нов став 2 (кој е оспорен со иницијативата) според кој притвор задолжително се определува кога постои основано сомнение дека лицето сторило кривично дело за кое може да се изрече казна доживотен затвор.

Според член 185 став 1 од Законот, притвор определува истражен судија на предлог на овластен тужител, освен кога притворот е задолжителен. Против решението со кое се одбива предлогот за определување притвор, дозволена е жалба во рок од 48 часа до советот од членот 22 став 6 на овој закон.

Според член 8 став 1 алинеја 4 од Уставот, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

5. Согласно член 12 став 1 од Уставот на Република Македонија слободата на човекот е неприкосновена, а во ставот 2 од овој член е утврдено дека никому не може да му биде ограничена слободата, освен со одлука на судот и во случаи и во постапка утврдена со закон.

Според член 13 став 1 од Уставот лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Според Амандман XXI точка 1 став 1 од Уставот на Република Македонија, се гарантира правото на жалба против одлуки донесени во постапка во прв степен пред суд.

Согласно член 118 од Уставот на Република Македонија, меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот правен поредок и не можат да се менуваат со закон.

Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи на Советот на Европа е ратификувана со Закон објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр.11/1997.

Според член 5 став 1 точка б од Конвенцијата секој човек има право на слобода и на безбедност. Никој не смее да биде лишен од слобода, освен врз основа на закон, меѓу другото, и ако е уапсен или притворен поради приведување пред надлежна судска власт, кога постои оправдано сомнение дека тоа лице извршило кривично дело, или кога постојат оправдани причини тоа лице да се спречи да изврши кривично дело, или по извршувањето на кривичното дело да побегне.

Според член 5 став 3 од Конвенцијата секое лице уапсено или притворено според одредбите на став 1в од овој член мора веднаш да биде изведено пред судија или друго судско лице, со закон овластено да врши судска власт и да има право на судење во разумен рок или на пуштање на слобода во текот на судската постапка. Пуштањето може да се услови со давање гаранција дека тоа лице ќе се појави на судењето.

Согласно член 6 став 2 од Европската конвенција за човекови права секој кој е обвинет за кривично дело се смета за невин се додека неговата вина не се докаже по законски пат.

Уставот гарантирајќи ја слободата на човекот и граѓанинот оди до таму што го утврдува и времетраењето на притворот кој може до подигање на обвинението да трае најдолго 180 дена, а по подигање на обвинението притворот може да се определи или да се продолжи само со одлука на надлежен суд, во случај и во постапка

утврдени со закон, што значи неговото траење не е уставно ограничено.

Од наведената одредба од член 12 од Уставот произлегува дека Уставот прокламирајќи ја неприкосновеноста на слободата на човекот како негово основно право, истовремено ги утврдува и основните услови и начинот на нејзиното ограничување, така што утврдува дека никому не може да му биде ограничена слободата, освен со одлука на судот и во случаи и во постапка утврдена со закон. Според тоа, нејзиното ограничување мора да се врши со строго почитување на законските, односно со закон пропишаните услови и постапка, со што се исклучува секако самоволие на било кој орган. Посебна гаранција е наделжноста на судот како независен и самостоен орган кој одлучува за нејзиното ограничување.

Според тоа, граѓанинот може да биде лишен од слобода кога таквиот случај е предвиден со закон и кога за тоа постои одлука на судот за негово лишување од слобода.

Од содржината на членот 13 од Уставот и од членот 6 од наведената Конвенција произлегува дека значењето на презумпцијата на невиност, меѓу другото, се состои и во тоа обвинетото лице да не може да трпи ни една правна последица пред правосилноста на судската пресуда, ниту да се смета како виновно, односно осудено.

Имајќи предвид дека со притворот се ограничува личната слобода на човекот, Законот за кривичната постапка врз основа на Уставот детално го уредува институтот притвор како најстрога мерка за обезбедување на присуство на обвинетиот во постапката.

Имено, во членот 184 на Законот за кривичната постапка точно се утврдени основите кои треба да бидат исполнети за да може да се определи притвор спрема обвинетиот. Во членот 185 од Законот е утврдено дека притворот го определува истражниот судија со решение во кое покрај личните податоци на обвинетиот, кривичното дело за кое се обвинува, законската основа за притворот утврдена е и поука за правото на жалба по однос на утврдувањето на притворот. Во ставот 5 на член 185 е предвидено дека против решението за притвор притвореното лице може да се жали до советот (член 22 став 6) во рок од 24 часа од часот на предавањето на решението за притвор. Советот што одлучува по жалбата за притворот е должен да донесе одлука во рок од 48 часа.

За траењето на притворот по предавањето на обвинителниот акт Законот предвидува повремена контрола која се остварува по службена должност од страна на советот секои 30 дена и без предлог на странките. За траењето на притворот советот одлучува и при секое одлучување по предметот.

Притворот е сместен во Глава XVII-та од Законот за кривичната постапка, каде се утврдени мерките за обезбедување присуство на обвинетиот и за успешно водење на кривичната постапка.

Притворот е најстрогата од предвидените мерки за обезбедување присуство на обвинетиот во постапката и се состои во одземање на слободата на движењето врз основа на решение на надлежниот суд, кога се исполнети условите предвидени со овој закон.

Со оглед дека ја ограничува личната слобода на човекот, како едно од неговите неприкосновени права, во согласност со уставниот постулат дека никому не може да му биде ограничена слободата, освен со одлука на судот и во случаите и во постапка утврдена со закон, максимирано е неговото траење (180 дена) додека постојат законски услови за тоа (член 12 од Уставот на Република Македонија).

Одредбата што ги пропишува правилата за сведување на неговото траење на најкусо нужно време ги обврзува органите и учесниците во постапката да постапуваат со "особена итност", ако обвинетиот се наоѓа во притвор.

Инаку, во Кривичниот законик ("Службен весник на Република Македонија" бр.37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005 и 60/2006) кривичните дела за кои се предвидува и казната доживотен затвор се поместени во Дваесет и седма глава "Кривични дела против безбедноста на јавниот сообраќај во поднасловите: "Грабнување воздухоплов или брод", "Загрозување на безбедноста на воздушниот сообраќај". Понатаму, во Дваесет и осма глава "Кривични дела против државата" во поднасловите "Признавање на окупација", "Убиство на претставници на највисоките државни органи", "Казнување за најтешките форми на кривични дела". Во Дваесет и деветата глава "Кривични дела против вооружените сили" во поднасловите "Спротивставување на претпоставен", "Напад врз воено лице во вршењето на службата", и во Триесет и четвртата глава

"Кривични дела против човечноста и меѓународното право" во поднасловите "Геноцид", "Злосторство против човечноста", "Воено злосторство против цивилно население", "Воено злосторство против ранети и болни", "Воено злосторство против воени заробеници", "Употреба на недозволени средства на борба", "Употреба на хемиско или биолошко оружје", "Противправно убивање и ранување на непријател", "Меѓународен тероризам", "Загрозување лица под меѓународна заштита" и "Земање заложници".

Во врска со наводите во иницијативата дека за притворот не одлучува истражниот судија, туку тој е врзан за квалификацијата на делото што ја дава јавниот обвинител, Судот утврди дека законодавецот со предвидувањето на мерката задолжителен притвор за кривичните дела за кои е пропишана казна доживотен затвор, "де јуре и де факто" без оглед дали има или не предлог на овластен тужител за определување на мерката притвор, тогаш кога истражниот судија спрема одредено лице донесе решение за спроведување на истрага поради постоење на основано сомнение за кривично дело за кое може да се изрече казна доживотен затвор, судијата е оневозможен врз основа на своето слободно судиско уверување и сестрана и грижлива оценка на фактите и доказите да оценува дали постојат основите утврдени во член 184 од Законот за кривичната постапка за да ја определи мерката притвор. Дотолку повеќе што оспорената одредба е конципирана така што нема градација по однос на одредена фаза на постапката, туку таа може да се применува во текот на целата кривична постапка се до донесување на правосилна судска пресуда. Оттука, Судот оцени дека оспорената одредба од Законот не е во согласност со принципот на презумпцијата на невиност од член 13 од Уставот.

Оспорениот став 2 од член 184 од Законот за кривичната постапка ја изместува уставната позиција на судот да одлучува за потребата и основаноста на притворот како најстрога мерка за обезбедување присуство на обвинетиот во кривичната постапка, а законодавецот преку оваа императивна норма го обврзува судот само формално да донесе решение за притвор. Утврдувајќи обврска за судот задолжително да определи мерка притвор, само затоа што Законот императивно тоа го наложува, значи дека Законот за конкретни кривични дела одлучил за мерката притвор, а не судот.

Оттука, Судот оцени дека оспорената одредба од член 184 став 2 од Законот за кривична постапка не е во согласност со темелната вредност на уставниот поредок - поделбата на државната

власт на законодавна, извршна и судска од член 8 став 1 алинеја 4 и принципот дека за лишување од слобода одлучува судот од член 12 и Амандман III од Уставот.

Кога кривичниот совет (од член 22 став 6 од Законот за кривичната постапка) треба да одлучи за поднесена жалба против решението на истражниот судија за задолжителен притвор, не постои законска можност, врз основа на сопствена оценка на сите релевантни докази и околности, суштински да ја оценува оправданоста на притворот, затоа што оспорената императивна законска норма за задолжителноста на притворот тоа го оневозможува. При ваква правна состојба правото на жалба ја губи основната суштина и има само процедурално значење, поради што Судот утврди дека оспорената оредба од Законот не е во согласност со правото на жалба гарантирано со Уставот.

Тргувајќи од фактот дека при определување на мерката задолжителен притвор судот апсолутно не е независен во одлучувањето за оправданоста од определувањето на оваа мерка, затоа што тој мора да донесе таква мерка бидејќи законот така му наложува, Судот оцени дека членот 184 став 2 и членот 185 став 1 во делот: "освен кога притворот е задолжителен" од Законот за кривичната постапка не е во согласност со наведените одредби од Уставот на Република Македонија.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.34/2005)

46.

- Услови за полагање на испит за извршители (поведување на постапка)

*- Conditions for taking an examination for executors
(initiation of a procedure)*

- Барањето, кандидатите за полагање на испитот за извршители да достават докази за осудуваноста или неосудуваноста и против нив да не се води кривична постапка, претставува ограничувачки фактор со што се повредува принципот на презумпцијата на невиност и воедно и повреда на принципот на владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

- The requirement for the candidates to take the examination for executors to submit evidence for a criminal record or no criminal record and that no criminal proceedings are conducted against them, is a restricting factor whereby the principle of presumption of innocence is violated and concomitantly there is a violation of the principle of the rule of law as a fundamental value of the constitutional order of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 12 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 5 став 2 алинеи 3 и 4 од Правилникот за програмата и начинот на полагање на испитот за извршители

("Службен весник на Република Македонија" бр.90/2005), донесен од министерот за правда.

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот означен во точката 1 од ова решение.

Според член 5 став 2 алинеи 3 и 4 од Правилникот за програмата и начинот на полагање на испитот за извршители, кон пријавата од став 1 на овој член се приложуваат: уверение за неосудуваност и доказ дека против кандидатот не се води кривична постапка. Од таквата одредба произлегувало дека се ограничувале правата на граѓаните, како последица од осуда или како последица од водење на истрага.

Меѓутоа, одредбите на член 13 и 14 од Уставот на Република Македонија утврдувале два принципи на казнено-правниот однос, а тоа биле, прво, дека за извршеното казниво дело на сторителот можело да му се изрече казна што како таква била утврдена со закон или со друг пропис и второ, дека казната можела да се изрече само со судска одлука. Тоа значело дека казненоправниот однос се исцрпувал во релација на казненото дело и судски изречената казна за неговиот сторител и натамошни последици од неговото извршување, односно од осудата за тоа дело кои се состојат во ограничување на правата на граѓаните не биле допуштени, освен ако тоа не било изречно утврдено со Уставот, согласно член 54 став 1 од Уставот.

Освен тоа, според член 106 став 5 од Кривичниот законик било предвидено дека никој нема право да бара од граѓаните да поднесуваат докази за својата осудуваност или неосудуваност. Согласно член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа со актите кои ги донесува министерот не можело за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи. Оттаму и од овој аспект оспорените одредби биле несогласни со наведените законски одредби.

Според тоа, подносителот на иницијативата смета дека со оспорените одредби се повредувале членовите 8 став 1 алинеја 3, 13 став 1, 14 став 1, 32 став 1 и 2, 51, 54 став 1 и 96 од Уставот на Република Македонија, членот 106 став 5 од Кривичниот законик и

членот 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

3. Судот на седницата утврди дека според член 5 од Правилникот кандидатот за полагање на испитот за извршители поднесува писмена пријава до Министерството за правда.

Кон пријавата од став 1 на овој член се приложуваат следните документи:

- диплома за завршен правен факултет;
- потврда за работно искуство на правни работи од пет години, односно на извршни работи од три години;
- уверение за неосудуваност;
- доказ дека против кандидатот не се води кривична постапка;
- доказ за платени трошоци за испитот.

Документите се приложуваат во оригинал или фотокопија заверена од нотар.

4. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 11 став 1 од Уставот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени.

Според член 12 став 3 од Уставот, лицето повикано, приведено или лишено од слобода мора веднаш да биде запознато со причините за неговото повикување, приведување или лишување од слобода и со неговите права утврдени со закон и од него не може да се бара изјава. Лицето има право на бранител во полициската и судската постапка.

Според член 13 од Уставот на Република Македонија, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Во членот 14 став 1 од Уставот е утврдено дека никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Согласно член 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Според членот 32 став 1 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбедност за време на привремена невработеност, а во ставот 2 од овој член од Уставот е утврдено дека секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Во членот 54 ставот 1 од Уставот е утврдено дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Според членот 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 106 став 5 од Кривичниот законик, никој нема право да бара од граѓаните да поднесуваат докази за својата осудуваност или неосудуваност.

Според член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Тргувајќи од содржината на член 11 став 1 и член 25 од Уставот, Судот оцени дека истите ја истакнуваат вредноста и неприко-сновеноста на човечката личност како основа и смисла на гарантирањето на човековите права. Човечкото достоинство, во таа смисла, не е само едно од субјективните човекови права што изречно се препознава во член 25 од Уставот, туку и темелна вредност на демократското општество што ужива универзална заштита.

Почитувањето на моралниот интегритет и достоинството на граѓанинот во себе ја инкорпорира и улогата на државата која треба да гарантира заштита на интегритетот и достоинството на начин со кој ќе се обезбеди заштита во случај кога овие вредности се загрозени од друг, но и со избегнување на поединецот да му се

наметнуваат правни обврски да дејствува во насока на сопствена компромитација.

Во тој контекст одредбата од член 106 став 5 од Кривичниот законик со која се забранува од граѓаните да се бараат докази за нивната осудуваност или неосудуваност е јасен израз на овој втор аспект на заштита на човековото достоинство, како што тоа е општо прифатениот принцип на забрана за самообвинување на осомничениот во казненото право, кој што е изграден подеднакво врз презумпцијата на невиност и заштитата на достоинството на поединецот.

Тргувајќи од содржината на оспорената одредба од Правилникот за програмата и начинот на полагање на испитот за извршители произлегува дека во неа се предвидуваат посебните услови за полагање на испитот на извршители, меѓу другото и тие од алинеите 3 и 4 од ставот 2 на членот 5 од Правилникот. Овие посебни услови се однесуваат на доставување на уверение за неосудуваност и доказ дека против кандидатот не се води кривична постапка.

При анализа на овие посебни услови од аспект на уставните одредби, Судот утврди дека во овие делови оспорената одредба би можела да се доведе во прашање во однос на согласност со Уставот на Република Македонија.

Имено, од содржината на членот 13 и 14 од Уставот на Република Македонија произлегува дека лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука, односно дека никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон и за кое не била пропишана казна.

Во наведените уставни одредби всушност се утврдуваат два принципи на казнено-правниот однос и тоа прво: принципот на презумпција на невиност на лицето до правосилноста на судската одлука и второ, принципот на легалитет, односно законитоста во казненото право, што значи забрана за казнување за дело кое е извршено во време кога не било предвидено со закон како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Значењето на принципот на презумпцијата на невиност, меѓу другото, се состои и во тоа обвинетото лице да не може да трпи

ниедна правна последица пред правосилноста на судската пресуда, ниту да се смета како виновно, односно осудено.

Имајќи го предвид наведеното, како и содржината на оспорената одредба според која поранешната осудуваност и актуелното водење на кривичната постапка, претставуваат ограничувачки фактор за полагање на кандидатот испитот за извршители, со што се повредува начелото на презумпцијата на невиност утврдено во член 13 став 1, што воедно укажува и на повреда на принципот на владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, утврден во членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Ова од причини што, во конкретниот случај, кандидатот што би можел по други основи да го полага испитот за извршители, со оспорената одредба се смета за виновен пред да биде утврдена неговата вина со правосилна судска одлука, поради што таа по својата суштина во овој дел всушност е казнена одредба, односно има елементи на правна последица од осуда врз лицето што не произлегува од осудата, но настапува по сила на законот (еџ леге) и на овој начин се проширува правното дејство на осудата, за што не постои уставен основ.

Тргувајќи од наведеното, пред Судот се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од член 5 став 2 алинеи 3 и 4 од Правилникот за програмата и начинот на полагање на испитот за извршители со напред наведените уставни одредби, а од исти причини и со членот 106 став 5 од Кривичниот законик, како и со членот 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.219/2005)

47.

- Услови за полагање на испит за извршители

- *Conditions for taking an examination for executors*

- Барањето, кандидатите за полагање на испитот за извршители да достават докази за осудуваноста или неосудуваноста и против нив да не се води кривична постапка, претставува ограничувачки фактор со што се повредува принципот на презумпцијата на невиност и воедно и повреда на принципот на владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

- *The requirement for the candidates to take the examination for executors to submit evidence for a criminal record or no criminal record and that no criminal proceedings are conducted against them, is a restricting factor whereby the principle of presumption of innocence is violated and concomitantly there is a violation of the principle of the rule of law as a fundamental value of the constitutional order of the Republic of Macedonia.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 24 мај 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА членот 5 став 2 алинеи 3 и 4 од Правилникот за програмата и начинот на полагање на испитот за извршители, донесен од министерот за правда ("Службен весник на Република Македонија" бр.90/2005).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипов од Скопје со Решение У.бр.219/2005 од 12 април 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на членот 5 став 2 алинеи 3 и 4 од Правилникот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот и законот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 5 од Правилникот кандидатот за полагање на испитот за извршители поднесува писмена пријава до Министерството за правда.

Кон пријавата од став 1 на овој член се приложуваат следните документи:

- диплома за завршен правен факултет;
- потврда за работно искуство на правни работи од пет години, односно на извршни работи од три години;
- уверение за неосудуваност;
- доказ дека против кандидатот не се води кривична постапка;
- доказ за платени трошоци за испитот.

Документите се приложуваат во оригинал или фотокопија заверена од нотар.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 11 став 1 од Уставот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени.

Според член 12 став 3 од Уставот, лицето повикано, приведено или лишено од слобода мора веднаш да биде запознато со причините за неговото повикување, приведување или лишување од слобода и со неговите права утврдени со закон и од него не може да се бара изјава. Лицето има право на бранител во полициската и судската постапка.

Според член 13 од Уставот на Република Македонија, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Во членот 14 став 1 од Уставот е утврдено дека никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Согласно член 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Според членот 32 став 1 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност, а во ставот 2 од овој член од Уставот е утврдено дека секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Во членот 54 ставот 1 од Уставот е утврдено дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Според членот 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 106 став 5 од Кривичниот законик, никој нема право да бара од граѓаните да поднесуваат докази за својата осудуваност или неосудуваност.

Според член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Тргувајќи од содржината на член 11 став 1 и член 25 од Уставот, Судот оцени дека истите ја истакнуваат вредноста и неприкосновеноста на човечката личност како основа и смисла на гарантирањето на човековите права. Човечкото достоинство, во таа смисла, не е само едно од субјективните човекови права што изречно се препознава во член 25 од Уставот, туку и темелна вредност на демократското општество што ужива универзална заштита.

Почитувањето на моралниот интегритет и достоинството на граѓанинот во себе ја инкорпорира и улогата на државата која треба да гарантира заштита на интегритетот и достоинството на начин со кој ќе се обезбеди заштита во случај кога овие вредности се загрозени од друг, но и со избегнување на поединецот да му се наметнуваат правни обврски.

Во тој контекст одредбата од член 106 став 5 од Кривичниот законик со која се забранува од граѓаните да се бараат докази за нивната осудуваност или неосудуваност е јасен израз на овој втор аспект на заштита на човековото достоинство, како што тоа е општо прифатениот принцип на забрана за самообвинување на осомничениот во казненото право, кој што е изграден подеднакво врз презумпцијата на невиност и заштитата на достоинството на поединецот.

Тргувајќи од содржината на оспорената одредба од Правилникот за програмата и начинот на полагање на испитот за извршители произлегува дека во неа се предвидуваат посебните услови за полагање на испитот на извршители, меѓу другото и тие од алинеите 3 и 4 од ставот 2 на членот 5 од Правилникот. Овие посебни услови се однесуваат на доставување на уверение за неосудуваност и доказ дека против кандидатот не се води кривична постапка.

При анализа на овие посебни услови од аспект на уставните одредби, Судот утврди дека во овие делови оспорената одредба не е во согласност со Уставот на Република Македонија.

Имено, од содржината на членот 13 и 14 од Уставот на Република Македонија произлегува дека лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука, односно дека никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон и за кое не била пропишана казна.

Во наведените уставни одредби всушност се утврдуваат два принципи на казнено-правниот однос и тоа прво: принципот на презумпција на невиност на лицето до правосилноста на судската одлука и второ, принципот на легалитет, односно законитоста во казненото право, што значи забрана за казнување за дело кое е извршено во време кога не било предвидено со закон како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Значењето на принципот на презумпцијата на невиност, меѓу другото, се состои и во тоа обвинетото лице да не може да трпи ниедна правна последица пред правосилноста на судската пресуда, ниту да се смета како виновно, односно осудено.

Имајќи го предвид наведеното, како и содржината на оспорената одредба според која поранешната осудуваност и актуелното водење на кривичната постапка, претставуваат ограничувачки фактор за полагање на испитот за извршители од кандидатот, со што се повредува начелото на презумпцијата на невиност утврдено во член 13 став 1, што воедно укажува и на повреда на принципот на владеештвото на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, утврден во членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Ова од причини што, во конкретниот случај, кандидатот што би можел по други основи да го полага испитот за извршители, со оспорената одредба се смета за виновен пред да биде утврдена неговата вина со правосилна судска одлука, поради што таа по својата суштина во овој дел всушност е казнена одредба, односно има елементи на правна последица од осуда врз лицето што не произлегува од осудата, но настапува по сила на законот (еџ леге) и на овој начин се проширува правното дејство на осудата, за што не постои уставен основ.

Тргувајќи од наведеното, Судот оцени дека оспорената одредба од член 5 став 2 алинеи 3 и 4 од Правилникот за програмата и начинот на полагање на испитот за извршители не е во согласност со наведените уставни одредби, а од исти причини и со членот 106 став 5 од Кривичниот законик, како и со членот 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.219/2005)

48.

- Престанување на мандатот на член на Судскиот совет

- Termination of the mandate for a member of the Judicial Council

- Основот во Законот за Судскиот совет на Република Македонија на член на Советот да му престане мандатот ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело на безусловна казна затвор од најмалку шест месеци или друго кривично дело кое го прави недостоен да ја врши функцијата член на Судскиот совет, не претставува правна последица од осудата по сила на законот, туку услов и гаранција за успешно функционирање на Судскиот совет на Република Македонија.

Според тоа, таа одредба е во согласност со одредбите од Уставот на Република Македонија.

- The ground in the Law on the Judicial Council of the Republic of Macedonia that a member of the Council have his/her mandate terminated if he/she is sentenced with an effective court judgment for a criminal offence to an unconditional prison sentence of at least six months or to another criminal offence which makes him/her unfit to perform the office of a member of the Judicial Council, is not a legal consequence from the conviction by force of law, but a condition and a guarantee for the successful functioning of the Judicial Council of the Republic of Macedonia.

Accordingly, that provision is in concordance with the provisions of the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 6 и 12 јули 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 30 став 1 точка 4 од Законот за Судскиот совет на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.60/2006).

2. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорената законска одредба не била во согласност со Уставот на Република Македонија, затоа што правните последици од осудата не можеле да се утврдуваат со закон и да настапуваат автоматски по сила на закон, туку тоа можело да се прави само со конкретна правосилна судска одлука. Тоа, според подносителот на иницијативата, значело дека казнено-правниот однос се исцрпувал на релација на казнивото дело и судски изречената казна за неговиот сторител и дека натамошни последици од неговото извршување, односно од осудата за тоа дело, кои се состоеле во ограничување на правата на граѓаните не биле допуштени.

Подносителот на иницијативата посебно смета дека делот од оспорената точка на членот 30 од Законот за судскиот совет што гласи: „или друго кривично дело кое го прави недостоен да ја врши функцијата член на Судскиот совет“, бил нејасен, бидејќи од истиот не можело да се утврди на која казна и за кое кривично дело бил осуден членот на Советот.

Поради наведените причини, подносителот на иницијативата смета дека оспорената законска одредба не била во согласност со член 8 став 1 алинеја 1 и 3, член 9, член 13 став 1, член 14 став 1, член 23, член 32 став 1 и 2, член 51 и член 54 став 1 и 3 од Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека во членот 30 од Законот за Судскиот совет на Република Македонија е предвидено дека на член на Советот му престанува мандатот:

- 1) со истекот на времето за кое е избран,
- 2) по негово барање,
- 3) со исполнување на условите за старосна пензија согласно со законот,
- 4) ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело на безусловна казна затвор од најмалку шест месеца или друго кривично дело кое го прави недостоен да ја врши функцијата член на Судскиот совет, (оспорен дел)
- 5) ако на член на Советот му се утврди трајна неспособност за вршење на функцијата и
- 6) ако е избран на друга јавна функција или професија.

Во случајот од ставот 1 точка 2 на овој член мандатот престанува кога Советот, односно Собранието на Република Македонија на седница ќе ја усвои оставката.

Во случајот од ставот 1 точка 4 на овој член мандатот престанува со денот на правосилноста на пресудата.

Во случајот од ставот 1 точка 5 на овој член мандатот престанува кога Советот на седница ќе утврди исполнување на условот врз основа на претходно проведена постапка, односно кога Собранието на Република Македонија по предлог на Советот ќе утврди и ќе изгласа исполнување на услов престанок на мандатот за член на Советот избран од Собранието.

Во случај од ставот 1 точка 6 на овој член мандатот престанува со изборот на друга функција или професија“.

5. Согласно членот 8 став 1 алинеите 1 и 3 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеењето на правото.

Согласно членот 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло,

политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Со одредбата од членот 13 став 1 од Уставот е определено дека лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Со членот 14 став 1 од Уставот е определено дека никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 23 од Уставот, секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции.

Според член 32 став 1 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбедност за време на привремена невработеност. Според ставот 2 на истио член од Уставот, секому, под еднакви услови му е достапно секое работно место.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со уставот, а според ставот 3 на истикот член од Уставот, ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба.

Согласно Амандман XXVIII со кој е заменет членот 104 од Уставот на Република Македонија, Судскиот совет на Република Македонија е самостоен и независен орган на судството. Советот ја обезбедува и ја гарантира самостојноста и независноста на судската власт.

Советот го сочинуваат петнаесет члена.

По функција членови на Советот се претседателот на Врховниот суд на Република Македонија и министерот за правда.

Осум члена на Советот ги избираат судиите од своите редови. Тројца од избраните членови се припадници на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија, при што ќе се запази соодветната и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници.

Тројца членови на Советот избира Собранието на Република Македонија со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, при што мора да има мнозинство гласови од вкупниот број пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија.

Двајца членови на Советот предлага претседателот на Република Македонија, а изборот го врши Собранието на Република Македонија, од кои еден е припадник на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија.

Членовите на Советот што ги избира Собранието на Република Македонија, односно што ги предлага претседателот на Република Македонија се од редот на универзитетските професори по право, адвокатите и други истакнати правници.

Мандатот на избраните членови на Советот трае шест години, со право на уште еден избор.

Условите и постапката за избор, како и основите и постапката за престанок на функцијата и разрешување на член на Советот се уредува со закон.

Функцијата избран член на Советот е неспојлива со членување во политичка партија или со вршење на други јавни функции и професии утврдени со закон.

Во членот 1 од Законот за Судскиот совет на Република Македонија, се утврдува дека со овој закон се уредуваат постапката за изборот на Судскиот совет на Република Македонија, начинот на остварување на неговите функции и начинот на работа и одлучување.

Во членот 2 од истиот закон е содржана целта на основањето, односно дека Судскиот совет на Република Македонија е

самостоен и независен орган на судството кој ја обезбедува и гарантира независноста на судската власт, преку остварување на своите функции согласно со Уставот и законите.

Во Глава III со наслов „Постапка за избор на член на советот“ е содржан и оспорениот член 30 од Законот со поднаслов „Престанок на мандат на член на Советот“, во кој меѓу другите основи за престанок е содржан и основот (сега оспорен) дека на член на Советот му престанува мандатот ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело на безусловна казна затвор од најмалку шест месеци или друго кривично дело кое го прави недостоен да ја врши функцијата член на Судскиот совет.

Според Судот од оспорената законска одредба произлегува дека со неа не се дозволува членот на Судскиот совет да ја врши својата (јавна) функција доколку е осуден со правосилна судска одлука, што имало за последица, односно предизвикува престанок на мандатот на членот на Судскиот совет.

Во оспорената законска одредба конкретно се наведени условите, односно основите за престанок на мандатот на член на Судскиот совет, што е во согласност со Амандманот ЦЦВИИИ од Уставот на Република Македонија во кој е предвидено дека основите и постапката за престанок на функцијата и разрешувањето на член на Советот се уредуваат со закон. Според тоа интенцијата на законодавецот била со спорената законска одредба да се уредат основите и постапката за престанок на функцијата член на Судскиот совет.

Основот, односно условот за престанок на мандатот на член на Советот кога истиот е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело на безусловна казна затвор од најмалку шест месеца или друго кривично дело кое го прави недостоен да ја врши функцијата член на Судскиот совет, произлегува од потребата со закон да бидат уредени прашањата за постоење на подобност на лицето за ефикасно вршење на функцијата член на Судскиот совет. Според Судот, предвидениот основ ја исклучува можноста да се јават елементи на сомнение што би го направиле членот на Судскиот совет недостоен за вршење на оваа мошне важна функција дотолку повеќе што тоа би било основ со кој членот на Судскиот совет би го изгубил кредибилитетот за вршење на функцијата член на Судскиот совет, а во конкретниот случај и фактичка неможност да ја извршува функцијата.

Според Судот, во оспорената одредба не станува збор за повреда ниту на принципот на презумпција на невиноста на лицето утврден во член 13 став 1 од Уставот, ниту на начелото на законитост во казненото право изразено преку забраната за казнување утврдена во член 14 став 1 од Уставот. Ова од причина што оспорениот член 30 став 1 точка 4 од Законот, се однесува на лице кое веќе ја врши функцијата член на Судски совет и според која мандатот му престанува заради неговото осудување во периодот додека ја врши таа функција, а не како правна последица од правосилна судска пресуда. Оттука, според Судот, ова преставува класичен услов за престанок на мандатот поради осуда со правосилна судска пресуда, бидејќи такво лице не може да дава гаранција дека Судскиот совет на Република Македонија успешно ќе функционира. Имено, според Судот оспорената одредба е во функција на гаранција на успешно обавување на функцијата на институцијата Судски совет на Република Македонија. Од овие причини не може да се прифати наводот во иницијативата дека оспорената законска одредба не е во согласност со утврдените принципи во членовите 13 и 14 од Уставот на Република Македонија.

Судот утврди дека во конкретниот случај не се работи за правна последица од осудата кои настапуваат по сила на законот, од која претпоставка се раководел подносителот на иницијативата оспорувајќи го овој дел од законската одредба.

Имено, според Судот условот да на членот на Судскиот совет му престанува мандатот во случај кога е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело на безусловна казна затвор од најмалку шест месеци или за друго кривично дело кое го прави недостоен за вршење на оваа функција всушност произлегува од правното дејство на самата правосилна судска одлука со која е изречена оваа казна. Тоа со други зборови значи дека лицето во овој случај наведената функција не може да ја врши не како правна последица од осудата по сила на законот, туку како последица од казната што со правосилна судска одлука ја изрекол судот, на што упатува и ставот 3 од член 30 од Законот.

Оттука, Судот оцени дека во овој случај не се работи за правни последици од осудата кои настапуваат по сила на законот, за што нема уставен основ, туку за услов кој во секоја конкретна ситуација треба да биде земена предвид од страна на надлежниот орган при одлучувањето.

Тргувајќи од овластувањето дадено во Амандманот ЦЦВИИИ точка 1 став 9 од Уставот на Република Македонија, право на законодавецот е со закон да ја обезбеди и гарантира самостојноста и независноста на судската власт, преку издигање на кредибилитетот на Судскиот совет со состав на членови кои би можеле законито и квалитетно да ги извршуваат своите функции согласно со Уставот и законите, уредувајќи ги за таа цел основите поради кои на член на Советот му престанува мандатот. Ваквата законска одредба, според Судот е во согласност со одредбите од Уставот и истата ги афирмира уставно определените вредности и начела.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и Игор Спиоровски. (У.бр.109/2006)

49.

- Овластување Комората на медијација да ги определува наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот во постапката за медијација (поведување на постапка)

*- Authorisation for the Chamber of Mediation to determine the award and the remuneration of the costs of the mediator in the mediation procedure
(initiation of a procedure)*

- Овластувањето дадено во Законот, Комората на медијација да ги определува наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот во постапката за медијација, во услови кога во Законот нема критериуми и параметри за определување на висината на трошоците за

преземените дејствија на медијаторот во постапката за медијација, не е во согласност со Уставот на Република Македонија

- The authorisation given in the Law that the Chamber of Mediation determine the award and the remuneration of the costs of the mediator in the mediation procedure, in conditions when there are no criteria and parameters in the Law for the determination of the amount of the costs for the actions undertaken by the mediator in the mediation procedure, is not in harmony with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 20 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 24 став 5, во делот: „Тарифникот го донесува Комората на медијатори, по претходно прибавено позитивно мислење од министерот за правда“ од Законот за медијација („Службен весник на Република Македонија“ бр.60/2006).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот од законот означен во точка 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорениот дел од законската одредба, немал уставна основа затоа што донесувањето на тарифник за награда и надоместок по која медијаторите ќе ја наплатуваат својата награда за извршените дејствија (член 36 став 4 од Законот за медијација) можело да се врши со закон, а не со подзаконски акт - тарифник, по претходно прибавено позитивно мислење на министерот за правда.

Имено, согласно членот 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, министерот за правда не би можел ниту со Законот за медијација да биде овластен да даде позитивно мислење на Комората за медијација да таа донесе тарифник за награда и надоместок по која медијаторите ќе ја наплатуваат својата награда за извршените дејствија.

Законот за медијација, според подносителот на иницијативата, не содржел ниту поблиски критериуми и параметри за определување на висината за награда и надоместок кои медијаторите ќе ја наплатуваат за извршените дејствија, ниту пак критериуми за тоа што се подразбира под поимот награда, а што под поимот надоместок.

Од наведените причини, подносителот на иницијативата смета дека даденото овластување на Комората во оспорениот дел од законската одредба не е ниту во функција на разработка на одделни законски одредби заради нивно извршување, поради што истата не била во согласност со членовите 8 став 1 алинеите 3 и 4, 51, 91 алинеи 1 и 5, 95 став 3 и 96 од Уставот на Република Македонија.

3.. Судот на седницата утврди дека Законот за медијација во членот 24 предвидел дека во случај кога од постапката за медијација произлегуваат трошоци за странките, тие треба да бидат разумни и соодветни на значењето и вредноста на предметот на спорот и на обемот на работа на медијаторот.

Секоја страна ги сноси своите трошоци од постапката за медијација, освен ако странките поинаку не се спогодат.

Наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот ги покриваат страните на еднакви делови, освен ако страните поинаку не се договорат.

Наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот во постапката за медијација се определуваат со Тарифник.

Тарифникот го донесува Комората на медијатори, по претходно прибавено позитивно мислење на министерот за правда (оспорен дел). Тарифникот се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Постапката за медијација може да биде бесплатна за страните во случај кога страните и медијаторот ќе се договорат за тоа

или кога тоа е уредено со закон или во случај на медијација што се спроведува во суд.

4. Според член 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 95 став 3 од Уставот, организацијата и работата на органите на државната управа се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2000 и 44/2002), министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и други прописи, кога за тоа е овластен со закон.

Согласно член 56 став 1 од истиот закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и други прописи заради нивно извршување.

Согласно член 61 став 1 од Законот, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Принципите на медијацијата, како алтернативен начин на решавање на спорови, условите за медијатор, постапката на медијација и организирањето на медијаторите, се уредуваат со Законот за медијација.

Според членот 2 на овој закон, медијацијата е вонсудска постапка за решавање на спорови врз слободно изразена волја на страните со помош на трето неутрално лице - медијатор, кое нема право да неметне решавање на спорот.

Според членот 3 став 1 од овој закон, страните во спорот доброволно ја поведуваат и учествуваат во постапката за медијација и во секое време можат да се откажат од истата.

Според членот 10 став 1 од истиот Закон, кој е смесетен во Глава ИИИ со наслов „Медијатор“, медијатор е физичко лице кое им помага на странките да постигнат спогодба, без право да наметне решение на спорот, во согласност со принципите на медијацијата.

Според ставот 2 на членот 10 од Законот, медијатори можат да бидат адвокати, дипломирани правници или лица од друга професија во зависност од видот на спорот, кои завршиле обука за медијатори и ги исполнуваат условите од членот 11 на овој закон.

Според член 11 од овој закон медијаторот мора да ги исполнува следниве услови:

- 1) да има диплома за завршено високо образование;
- 2) да има најмалку пет години работн искуство;
- 3) да не му е изречена казна забрана на вршење професија, дејност или должност;
- 4) да има сертификат издаден од Комората на медијатори за завршена обука според Програмата за обука на медијатори. Програмата за обука на медијатори и Образецот за завршена обука за медијатор ќе ја донесе министерот за правда и
- 5) да биде запишан во Именикот на медијатори.

Во спорови со странски елемент, медијатор може да биде и странски државјанин, доколку е овластен да врши медијација во матичната држава, по принципот на реципроцитет и во согласност со страните во спорот.

Обуката за медијатори ја спроведува Комората на медијатори.

Трошоците за обука на медијатори ги сноси кандидатот кој ја посетува обуката за медијатори.

Во Главата IV со наслов „Постапка за медијација“ е содржан членот 13 во чиј став 1 се предвидува дека медијацијата започнува на денот кога странките во спорот во писмена форма се согласиле дека ќе учествуваат во медијацијата.

Согласно член 17 став 1 од Законот, пред почетокот на постапката за медијација, медијаторот е должен да ги запознае страните со принципите, правилата и трошоците на постапката.

Трошоците на постапка за медијација и награда на медијаторот се регулирани во оспорениот член 24 од Законот.

Во ставот 4 од членот 24 е предвидено дека наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот во постапката за медијација се определуваат со Тарифник.

Според оспорениот став 5 на овој член од Законот, Тарифникот го донесува Комората на медијатори, по претходно прибавено позитивно мислење на министерот за правда. Тарифникот се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Од анализата на наведените уставни одредби произлегува дека со Уставот точно и прецизно се дефинирани и утврдени носителите на законодавната, извршната и судската власт и јасно е направена разлика во поделбата на власта, при што со Уставот не е допуштено мешање на една во друга власт, туку власта е поставена како структура на самостојни релативно поделени власти чии статус, надлежности и односи се утврдени и гарантирани со Уставот.

Имајќи ги во вид наведените уставни и законски одредби во корелација со оспорениот дел од одредбата на член 24 од Законот, според Судот овластувањето на Комората на медијација, по прибавено мислење на министерот за правда, а ги определува наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот во постапката за медијација, нема уставна основа.

Ова пред се од причина што од целината на Законот за медијација не произлегува дека во истиот се содржани општи критериуми и параметри за определување на висината на трошоците за преземените дејствија на медијаторот во постапката за медијација. При ваква состојба, се доаѓа до констатација дека со пропишувањето

на Тарифникот, од страна на Комората на медијатори, а по прибавено мислење на министерот за правда се утврдуваат и критериумите за определување на висината на наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот, што согласно Уставот е надвор од ингеренциите на извршната власт.

Оттука, даденото овластување со оспорената законска одредба, значи навлегување на извршната во законодавната власт со што се повредуваат темелните вредности на Уставот, поради што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорениот член 24 точка 5 од Законот за медијација со наведените одредби од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.117/2006)

50.

- Овластување Комората на медијација да ги определува наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот во постапката за медијација

- Authorisation for the Chamber of Mediation to determine the award and the remuneration of the costs of the mediator in the mediation procedure

- Овластувањето дадено во Законот, Комората на медијација да ги определува наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот во постапката за медијација, во услови кога во Законот нема критериуми и параметри за определување на висината на трошоците за

преземените дејствија на медијаторот во постапката за медијација, не е во согласност со Уставот на Република Македонија

- The authorisation given in the Law that the Chamber of Mediation determine the award and the remuneration of the costs of the mediator in the mediation procedure, in conditions when there are no criteria and parameters in the Law for the determination of the amount of the costs for the actions undertaken by the mediator in the mediation procedure, is not in harmony with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 1 ноември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 24 став 5, во делот: „Тарифникот го донесува Комората на медијатори, по претходно прибавено позитивно мислење од министерот за правда“ од Законот за медијација („Службен весник на Република Македонија“ бр.60/2006).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипов од Скопје поведе постапка за оценување на уставноста на членот од Законот, означен во точка 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека Законот за медијација во членот 24 предвидел дека во случај кога од постапката за медијација произлегуваат трошоци за странките, тие треба да бидат

разумни и соодветни на значењето и вредноста на предметот на спорот и на обемот на работа на медијаторот.

Секоја страна ги сноси своите трошоци од постапката за медијација, освен ако странките поинаку не се спогодат.

Наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот ги покриваат страните на еднакви делови, освен ако страните поинаку не се договорат.

Наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот во постапката за медијација се определуваат со Тарифник.

Тарифникот го донесува Комората на медијатори, по претходно прибавено позитивно мислење на министерот за правда (оспорен дел). Тарифникот се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Постапката за медијација може да биде бесплатна за страните во случај кога страните и медијаторот ќе се договорат за тоа или кога тоа е уредено со закон или во случај на медијација што се спроведува во суд.

5. Според член 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 95 став 3 од Уставот, организацијата и работата на органите на државната управа се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2000 и 44/2002), министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и други прописи, кога за тоа е овластен со закон.

Согласно член 56 став 1 од истиот закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и други прописи заради нивно извршување.

Согласно член 61 став 1 од Законот, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Принципите на медијацијата, како алтернативен начин на решавање на спорови, условите за медијатор, постапката на медијација и организирањето на медијаторите, се уредуваат со Законот за медијација.

Според членот 2 на овој закон, медијацијата е вонсудска постапка за решавање на спорови врз слободно изразена волја на страните со помош на трето неутрално лице - медијатор, кое нема право да неметне решавање на спорот.

Според членот 3 став 1 од овој закон, страните во спорот доброволно ја поведуваат и учествуваат во постапката за медијација и во секое време можат да се откажат од истата.

Според членот 10 став 1 од истиот Закон, кој е смесетен во Глава III со наслов „Медијатор“, медијатор е физичко лице кое им помага на странките да постигнат спогодба, без право да наметне решение на спорот, во согласност со принципите на медијацијата.

Според ставот 2 на членот 10 од Законот, медијатори можат да бидат адвокати, дипломирани правници или лица од друга професија во зависност од видот на спорот, кои завршиле обука за медијатори и ги исполнуваат условите од членот 11 на овој закон.

Според член 11 од овој закон медијаторот мора да ги исполнува следниве услови:

- 1) да има диплома за завршено високо образование;

- 2) да има најмалку пет години работн искуство;
- 3) да не му е изречена казна забрана на вршење професија, дејност или должност;
- 4) да има сертификат издаден од Комората на медијатори за завршена обука според Програмата за обука на медијатори. Програмата за обука на медијатори и Образецот за завршена обука за медијатор ќе ја донесе министерот за правда и
- 5) да биде запишан во Именикот на медијатори.

Во спорови со странски елемент, медијатор може да биде и странски државјанин, доколку е овластен да врши медијација во матичната држава, по принципот на реципроцитет и во согласност со страните во спорот.

Обуката за медијатори ја спроведува Комората на медијатори.

Трошоците за обука на медијатори ги сноси кандидатот кој ја посетува обуката за медијатори.

Во Главата IV со наслов „Постапка за медијација“ е содржан членот 13 во чиј став 1 се предвидува дека медијацијата започнува на денот кога странките во спорот во писмена форма се согласиле дека ќе учествуваат во медијацијата.

Согласно член 17 став 1 од Законот, пред почетокот на постапката за медијација, медијаторот е должен да ги запознае страните со принципите, правилата и трошоците на постапката.

Трошоците на постапка за медијација и награда на медијаторот се регулирани во оспорениот член 24 од Законот.

Во ставот 4 од членот 24 е предвидено дека наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот во постапката за медијација се определуваат со Тарифник.

Според оспорениот став 5 на овој член од Законот, Тарифникот го донесува Комората на медијатори, по претходно прибавено позитивно мислење на министерот за правда. Тарифникот се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Од анализата на наведените уставни одредби произлегува дека со Уставот точно и прецизно се дефинирани и утврдени

носителите на законодавната, извршната и судската власт и јасно е направена разлика во поделбата на власта, при што со Уставот не е допуштено мешање на една во друга власт, туку власта е поставена како структура на самостојни релативно поделени власти чии статус, надлежности и односи се утврдени и гарантирани со Уставот.

Имајќи ги во вид наведените уставни и законски одредби во корелација со оспорениот дел од одредбата на член 24 од Законот, според Судот овластувањето на Комората на медијација, по прибавено мислење на министерот за правда, да ги определува наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот во постапката за медијација, нема уставна основа.

Ова, пред се од причина што од целината на Законот за медијација не произлегува дека во истиот се содржани општи критериуми и параметри за определување на висината на трошоците за преземените дејствија на медијаторот во постапката за медијација. При ваква состојба, се доаѓа до констатација дека со пропишувањето на Тарифникот, од страна на Комората на медијатори, а по прибавено мислење на министерот за правда се утврдуваат и критериумите за определување на висината на наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот, што согласно Уставот е надвор од ингеренциите на извршната власт.

Оттука, даденото овластување со оспорената законска одредба, значи навлегување на извршната во законодавната власт со што се повредуваат темелните вредности на Уставот, поради што оспорената одредба не е во согласност со наведените одредби од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.117/2006)

51.

- Овластување на министерот за правда со подзаконски акт да ја утврдува висината и начинот на исплата на правото на надоместокот на судиите, како и правото на надоместок за вршење на работите на судиите-поротници

- Empowerment of the Minister of Justice to determine, by a sublegal act, the amount and the manner of payment of the right to remuneration of the judges, as well as the right to remuneration for the performance of the tasks of the jury judges

- Со даденото законско овластување на министерот за правда со подзаконски акт да ја утврдува висината и начинот на исплата на правото на надоместокот на судиите за зголемени трошоци за нивното домување или надоместок на трошоци за превоз, кога функцијата времено ја вршат надвор од местото на живеење, правото за исплата на надоместок за селидбени трошоци за судиите или за нивните семејства, како и правото на надоместок за вршење на работите на судиите-поротници не се навлегува во законодавната власт и не се повредува независноста и самостојноста на судската власт, како дел од државната власт.

- The bestowed legal authorisation of the Minister of Justice to determine, by a sublegal act, the amount and the manner of payment of the right to remuneration for the judges for increased expenses for their housing or remuneration for the transportation costs, when they carry out the office temporarily outside of their place of residence, the right to payment of remuneration for moving expenses for the judges or for their families, as well as the right to remuneration for the performance of the tasks of the jury judges, does not infringe upon the legislative power and does not violate the independence and autonomy of the judicial power, as part of the state powers.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 27 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 61 став 3 и членот 64 став став 2 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2006).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот за судовите означени во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорените законски одредби немале уставна основа затоа што утврдувањето – пропишувањето на висината и начинот на исплата на надоместоците од ставот 1 и 2 од членот 61 и ставот 1 од членот 64 од Законот можеле да се утврдуваат, пропишуваат исклучиво со закон, а не со подзаконски акт. Исто така, од членот 64 став 4 од Законот можело да се заклучи дека платите и другите надоместоци на судиите се уредувале со закон.

Со вака даденото овластување, според подносителот на иницијативата се отстапувало од владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија од член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека во оспорените одредби, а и во целината на Законот немало поблиски критериуми за определување на висината на ваквиот вид надоместоци, ниту пак имало критериуми за тоа што се подразбирало под зголемени трошоци за домување на судијата, селидбените трошоци и надоместокот за случај кога судијата е избран или распореден во друг суд.

Оттаму, според подносителот на иницијативата, вака утврдените законски овластувања за министерот за правда да донесува

подзаконски прописи со кои се утврдувале права за граѓаните-судии, без критериуми и рамка утврдена во закон, преставувале навлегување на извршната во законодавната власт, односно преставувале повреда на уставното начело на владеење на правото.

Според тоа, подносителот на иницијативата смета дека покрај наведените уставни одредби, во овој случај се повредувале и член 51, член 91 алинеја 1 и 5 и член 96 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека согласно член 61 од Законот, кога судијата, по потреба на службата, времено е упатен судиската функција да ја врши надвор од местото на живеење, има право на надоместок за зголемени трошоци за неговото домување или надоместок на трошоци за превоз (став 1).

Судијата има право на надоместок за селидбени трошоци во случај од ставот (1) на овој член за него или за неговото семејство, како и на надоместок во случаите кога е избран или распореден во друг суд (став 2).

Министерот за правда со подзаконски акт ја утврдува висината и начинот на исплата на надоместоците од ставовите (1) и (2) на овој член (оспорениот став 3).

Според член 64 од Законот, судиите-поротници имаат право на надоместок за вршење на работите на судија-поротник (став 1).

Министерот за правда донесува поблиски прописи за надоместоците на судиите-поротници (оспорениот став 2).

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002), министерот, меѓу другото, донесува правилници за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон.

Според член 56 став 1 од овој закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и други прописи заради нивно извршување, а според член 61 став 1 од овој закон, со актите што ги донесува министерот не може за граѓаните и правните лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Заради целосно согледување на прашањето покренато со иницијативата Судот направи анализа и на други одредби од Законот за судовите и утврди дека:

Според член 39 став 9 од Законот за судовите, по исклучок, судија на апелационен и на основен суд може да биде времено упатен, но најдолго за време од една година да суди во друг суд од ист степен или во понизок суд или од еден во друг специјализиран оддел, кога поради спреченост и изземање на судија или поради значително зголемен обем на работа, намалена ажурност или поради сложеност на предметите е доведено во прашање тековното работење на судот. Според став 10 од истиот член од Законот, временото упатување на судијата од ставот 9 на овој член го врши Судски буџетски совет на Република Македонија и за тоа веднаш го известува претседателот на судот од кој се упатува и претседателот на судот во кој времено се упатува судијата.

Според член 59 од Законот, судиите ги уживаат сите права од работен однос што им припаѓаат според закон.

Според член 60 од Законот, платите и другите надоместоци на судиите се уредуваат со закон.

Според член 63 од Законот, за правата од членовите 61 (во него спаѓа оспорениот став 3) и 62 на овој закон по барање на судијата, одлучува Судскиот буџетски совет.

Тргувајќи од содржината на член 61 став 1 и 2 од Законот за судовите произлегува дека во нив е утврдено правото на надоместокот на судиите за зголемени трошоци за нивното домување или надоместок на трошоци за превоз, кога функцијата времено ја вршат надвор од местото на живеење, односно правото за исплата на надоместок за селидбени трошоци за судиите или за нивните семејства во случаите кога се избрани или распоредени во друг суд.

Понатаму, од содржината на членот 64 став 1 од Законот, произлегува дека во него е утврдено правото на надоместок за вршење на работите на судиите-поротници.

Поконкретно, од содржината на целината на цитираните одредби од Законот за судовите произлегува дека станува збор за право на надоместок кое е предвидено во закон, потреба за негова исплата се појавува во исклучителни ситуации, за него одлучува Судскиот буџетски совет, на претходно барање од судијата, а висината и начинот на исплата на надоместокот, според оспорениот член 61 став 3 од Законот се утврдува со подзаконски акт од страна на министерот за правда. Овој надоместок се обезбедува од средствата Буџетот на Република Македонија означен со „Судска власт“.

Исто така, од содржината на членовите 55, 56 и 61 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, произлегува дека министерот може со закон да биде овластен да донесува акти за нивно извршување и дека за таквото негово овластување се пропишани посебни рамки во кои тој може да се движи, со тоа што со актите за чие донесување е овластен со закон може само да се разработуваат одделни законски одредби за нивно извршување, како и да се пропишува начинот на постапувањето во извршувањето на одделни одредби од законите.

Имајќи ја предвид содржината на наведените уставни и законски одредби, и посебно содржината на оспорените одредби од Законот, Судот оцени дека овластувањето на министерот за правда со подзаконски акт да ја утврди висината и начинот на исплата на наведените надоместоци на судиите и судиите-поротници не може да се доведе под сомнение по однос на нивната согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот.

Имено, во конкретниот случај со оспорените законски одредби министерот се овластува со подзаконски акт, а во функција на извршување, разработка на законски определени права да донесе конкретни подзаконски акти, со што воедно ја остварува уставно утврдената положба на органите на државната управа, како дел од извршната власт, чија организација и работа се уредува со закон. Според тоа со оспорените одредби не се навлегува во законодавната власт и не се повредува независноста и самостојноста на судската власт, како дел од државната власт.

Во однос на прашањето, пак, дали министерот за правда се движел или излегол од рамките утврдени во членот 56 и 61 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, како и во рамките на членовите 61 став 1 и 2 и член 64 став 1 од Законот за судовите, Судот оцени дека тоа прашање може да биде предмет на оценување само во случај кога би се работело за оспорување на конкретен пропис и акт што е донесен во смисла на овластувањето утврдено во оспорените одредби.

Иако пред Судот не се постави прашањето за навлегување на извршната во законодавната власт, за него остана дилемата дали законодавецот при креирањето на нормите во Законот за судскиот буџет („Службен весник на Република Македонија“ бр.60/2003 и 37/ 2006), што не се предмет на оспорување, останал доследен во почитувањето на определбите на Уставот, вградени во Амандманот XXV и XXVIII на Уставот кои прокламираат самостојност и независност на судиската власт, вклучувајќи го тука и материјалниот аспект на самостојноста и независноста.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.100/2006)

5. Имотно-правни работи (правна заштита на сопственоста)

5. Property-legal issues (legal protection of property)

52.

- Преминување на напуштена недвижност во државна сопственост

- Transfer of abandoned property into state property

- Определбата на законодавецот напуштената недвижност да премине во државна сопственост не е стекнување на економска корист, туку ставање под режим и грижа на таквите недвижни ствари, со што не се повредува правото на сопственост кое се гарантира со Уставот.

- The determination of the legislator that the abandoned property be transferred into state property is not acquisition of economic advantage, but placing such immovable properties under a regime and care, whereby the right to property guaranteed by the Constitution is not violated.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 5 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 166 став 3 од Законот за сопственост и други стварни права ("Службен весник на Република Македонија" бр.18/2001).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 166 став 3 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата новиот систем на сопственички односи, утврден со Уставот на Република Македонија поаѓал од принципот на сопственичкиот плурализам со доминантна позиција на индивидуалната и групно приватна сопственост и со соодветно место на државната сопственост. Така, Уставот на преден план ја истакнувал приватната сопственост, што било видливо и од одредбите со кои се утврдувале основите на економските односи во Република Македонија, а посебно гарантираната слобода на пазарот и претприемништвото. Слободниот пазар и претприемништвото биле можни само во услови на доминантна приватна сопственост. Оттаму, подносителот на иницијативата смета дека и напуштената ствар предвидена во оспорената одредба не можела да биде резервирана само за државната сопственост, од кои причини со оспорената одредба се повредувал член 8 став 1 алинеи 3 и 6, членовите 30, 51 и 55 од Уставот на Република Македонија.

Врз основа на изнесеното се предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на член 166 став 3 од Законот за сопственост и други стварни права.

3. Судот на седницата утврди дека според член 166 од Законот за сопственост и други стварни права правото на сопственост престанува со напуштање на стварта.

Стварта се смета за напуштена кога нејзиниот сопственик на несомнен начин ќе изрази волја дека не сака повеќе да ја држи.

Напуштената недвижност преминува во државна сопственост.

4. Согласно член 8 став 1 алинеи 3 и 6 од Уставот, владеењето на правото и правната заштита на сопственоста се утврдени како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со член 30 од Уставот, се гарантира правото на сопственост и правото на наследување.

Сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и на заедницата. Никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон. Во случај на експропријација на сопственоста или во случај на ограничување на сопственоста се гарантира праведен надомест кој не може да биде понизок од пазарната вредност.

Тргувајќи од содржината на членот 30 од Уставот, како и од содржината на Уставот во целина, произлегува дека општествената сопственост нормативно не егзистира во Уставот, меѓутоа практично во овој период на транзиција општествената сопственост како општествено-економски однос се уште постои.

Уставот на Република Македонија, освен гаранцијата на сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, не содржи одредби за утврдување на основните облици на сопственоста, меѓутоа тргнувајќи од целината на нормативниот дел на Уставот, а особено од фактот што сопственоста е лоцирана во делот на економските права и слободи на човекот и граѓанинот може да се смета дека Уставот всушност се определил пред се за приватната сопственост како основен облик на сопственост, неисклучувајќи ја можноста од постоење на други видови сопственост.

Понатаму, иако Уставот не содржи изречни одредби за приватизација на општествената сопственост, според членот 7 од Уставниот закон за спроведување на Уставот, Собранието на Република Македонија е овластено во рок од 6 месеци да донесе закон со кој ќе се уреди начинот на трансформација на општествената сопственост. Оттука, Собранието на Република Македонија како орган на законодавната власт во рамките на генералното овластување да ги уреди односите поврзани со трансформацијата на општествената сопственост, со Уставот не е ограничено во пропишување на облиците, начинот и динамиката на таа трансформација.

Според член 1 од Законот за сопственост и други стварни права со овој закон се уредуваат правото на сопственост и другите стварни права во согласност со Уставот.

Во членот 2 од овој Закон е утврдено дека право на сопственост можат да го стекнуваат сите домашни и странски физички и правни лица, вклучувајќи ја и државата и единиците на

локалната самоуправа, под услови и на начин предвидени со овој и друг закон.

Според членот 7 од наведениот закон, стекнувањето, заштитата и престанокот на правото на сопственост и на другите стварни права се уредуваат со закон.

Од содржината на овој член од законот произлегува дека стекнувањето, заштитата и престанокот на правото на сопственост и другите стварни права се уредува со закон, што значи дека тоа не може да биде уредувано со подзаконски акт.

Стекнувањето, заштитата и престанокот на правото на сопственост е уредено во Глава IV од Законот за сопственост и други стварни права.

Според членот 112 став 1 од Законот, правото на сопственост се стекнува според закон, врз основа на правна работа и наследување, а според ставот 2 на овој член, правото на сопственост се стекнува и со одлука на надлежен орган, на начин и под услови определени со закон.

Оспорениот член 166 од Законот е сместен во Оддел VI "Престанок на правото на сопственост".

Според ставот 1 на овој член, правото на сопственост престанува со напуштањето на стварта.

Според ставот 2 од овој член, стварта се смета за напуштена кога нејзиниот сопственик на несомнен начин ќе изрази волја дека не сака повеќе да ја држи.

Во оспорениот став 3 на овој член е утврдено дека напуштената недвижност преминува во државна сопственост.

Од содржината на овој член од Законот произлегува дека стварта се смета за напуштена и правото на сопственост врз таквата ствар престанува доколку се исполнети следните два услови: прво, нејзиниот сопственик на несомнен начин ја изразил својата волја дека не сака повеќе да ја држи и второ, фактички да го напуштил владението на стварта. Чинот на напуштање на стварта е престанок на правото на сопственост. За да дојде до престанок на правото на сопственост со чинот на напуштање на стварта, потребно е напуштањето да е преземено со слободно искажана волја на

сопственикот дека се откажува од своето право на сопственост. Таа волја може да биде искажана со зборови, изречени или напишани или со знаци и конклюдентни дејствија.

Според оспорената одредба, напуштената недвижност преминува во сопственост на државата и тоа во моментот на нејзиното напуштање. За да помине во државна сопственост, ова право треба да се оствари под условите утврдени во членот 135 од Законот.

Имено, според ставот 1 на членот 135 од Законот, недвижноста е напуштена ако врз основа на изјава за откажување од сопственост дадена во форма на исправа подобна за упис на правото во јавната книга за запишување на правата на недвижностите, тоа право ќе биде избришано.

Согласно ставот 2 на членот 135 од Законот, со посебни прописи ќе се определи кога ќе се сметаат за напуштени и дека преминале во државна сопственост (сопственост на Република Македонија), оние земјишта чија обработка е сосема запустена и оние руинирани згради што не се поправени. Напуштената недвижност преминува во државна сопственост во моментот на нејзиното напуштање, ако со закон поинаку не е определено.

Од содржината на овој член од Законот произлегува дека сопственикот на недвижноста може да се одрече од своето право на сопственост, но недвижноста со тоа не станува ничија, туку со самото тоа ех lege преоѓа во сопственост на Република Македонија. Откажувањето на правото на сопственост на недвижноста мора да се стори во дадена форма подобна за упис на правото на сопственост во јавните книги за тоа право да биде избришано.

Со самиот факт на невршење на правото на сопственост недвижноста не е напуштена, правото на сопственост не престанало, па Република Македонија со самото тоа не стекнува право на сопственост на таква недвижност. Со посебни прописи се уредува кога ќе се смета за напуштена и ќе премине во сопственост на Република Македонија, земјиштето чија обработка е сосема запустена или зградите се урнатини, бидејќи не се поправени. Стекнувањето на сопственост врз основа на такви прописи нема да биде врз основа на закон, туку врз основа на одлука донесена од органите на јавната власт.

Напуштената недвижност преминува во сопственост на Република Македонија во моментот на нејзиното напуштање, а не кога е донесена одлуката за нејзиното стекнување - преоѓање во државна сопственост.

Анализирајќи ја оспорената одредба во однос на наводите во иницијативата Судот утврди дека законодавецот се определил за вакво решение, бидејќи во пракса недвижните ствари се напуштаат во ретки случаи и дека целта на преминувањето на напуштената недвижност во државна сопственост не е стекнување на економска корист, туку ставање под режим и грижа на таквите недвижни ствари и дека предност се дава на заедницата (заедницата како збир на поединци изразена преку државата), имајќи предвид дека сопственоста треба да служи за добро на поединецот и на заедницата, а во тие рамки и државната сопственост е во функција на задоволување на државните и општествените интереси.

Врз основа на изнесеното Судот оцени дека оспорената одредба од член 166 став 3 од Законот за сопственост и други стварни права не може да се доведе под сомнение за нејзината согласност со Уставот на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.112/2005)

53.

- Овластување по право на надзор, за издавање на конкретни упатства во функција на полесна и унифицирана примена на пропишаните одредби од страна на службите задолжени за нивната примена

- Authorisation upon the right to supervision, for the issuance of concrete instructions in the function of easier and unified application of the prescribed provisions by the services tasked with their application

- Овластувањето на Државниот завод за геодетски работи да издава упатства во врска со спроведувањето на Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите и на прописите донесени врз основа на него, претставува овластување по право на надзор, за издавање конкретни упатства (напатствија, инструкции) во функција на полесна и унифицирана примена на пропишаните одредби од страна на службите задолжени за нивната примена, што на овие упатства им дава карактер на конкретни, интерни акти со кои се пропишува начин на постапување од страна на стручните служби надлежни за спроведување на законот.

- The authorisation of the State Bureau for Geodetic Matters to issue instructions in connection with the implementation of the Law on Survey, Cadastre, and Recording of the Rights to Immovable Properties and the regulations adopted on the basis of it, is an authorisation upon the right to supervision, for the issuance of concrete directives (directions, instructions) in the function of an easier and unified application of the prescribed provisions by the services tasked with their application, which renders these instructions the character of concrete, internal acts which stipulate a manner of handling by the professional services competent to implement the law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 10 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 112 точка 1 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите ("Службен весник на Република Македонија" бр.27/1986, 17/1991, 84/2005 и 109/2005).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на уставноста и законитоста на Упатството во врска со начинот и постапката на поединечно запишување на правата на недвижностите, бр. 02-6980/1 од 21.10.2005 година, донесено од директорот на Државниот завод за геодетски работи.

3. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на актите означени во точка 1 на ова решение.

Според подносителот на иницијативата со оспорената одредба од Законот, на Државниот завод за геодетски работи му се давало генерално и воопштено овластување да издава упатства во врска со спроведувањето на Законот и прописите донесени врз основа на него, кое во примената ќе создавало нејаснотии и недоразбирања за кои конкретни упатства станувало збор, со што се отстапувало од член 56 став 3 од Законот за организација и работа на органите на државната управа и се повредувала темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија - владеештвото на правото од член 8 став 1 алинеја 3, како и членовите 51, 95 став 3 и 96 од Уставот на Република Македонија.

Оспореното упатство не било објавено во "Службен весник на Република Македонија", а во него било утврдено дека истото ќе се применува наредниот ден од денот на приемот на Секторот, односно Одделението за премер и катастар и ќе важело до донесувањето на подзаконските акти кои произлегуваат од Законот за изменување и дополнување на Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите ("Службен весник на Република Македонија" бр. 84/2005). Поради тоа подносителот на иницијативата смета дека Државниот завод за геодетски работи немал право и должност да го донесе ова упатство пред да се донесат поблиските прописи од Законот, односно со донесувањето на истото се повредени член 8 став 1 алинеја 3, 51 и 52 став 1 и 2 од Уставот на Република

Македонија, член 58 од Законот за изменување и дополнување на Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, членовите 81-а до 81-д од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, како и член 3 став 4 од Законот за објавување на законите и другите прописи и акти во "Службен весник на Република Македонија".

Понатаму, подносителот на иницијативата наведува дека со точка 8 став 1 од оспореното упатство, со кој се пропишувало дека барателот е должен, со поднесувањето на барањето за поединечно запишување на правото на недвижност која се наоѓа во катастарската општина во која е во примена непремерен катастар - пописен катастар на земјиште, да приложи и изјава во која ќе бидат наведени сите граничари на предметната недвижност, со име, презиме и адреса на живеење и се утврдувале права и обврски за граѓаните и другите правни лица спротивно на член 61 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, поради што со оспорениот став се повредувал член 8 став 1 алинеја 3, член 51 и член 96 од Уставот и членовите 81-а до 81- д од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите.

Според подносителот на иницијативата, оспорената точка 8 став 3 од Упатството, со која се пропишувало обезбедување учество на Јавниот правобранител во постапката на запишување на правата на недвижностите доколку предметната парцела граничи со имот на Република Македонија и има разлика во површината помеѓу пописниот катастар и премерувањето поголема од 20%, не била во согласност со членот 67 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, според кој во постапката за излагање на јавен увид на податоците за недвижностите во државна сопственост, се поканува Јавниот правобранител на Република Македонија, што подразбирало негово задолжително учество во постапката.

Подносителот на иницијативата предлага Уставниот суд, до донесување на конечна одлука по иницијативата, да донесе решение за запирање на извршувањето на оспореното упатство, со оглед на тоа што во тек е запишување на правата на недвижностите во повеќе катастарски општини во Република Македонија и притоа, со неучество на Јавниот правобранител на Република Македонија, би можеле да настанат неотстранливи штетни последици за државната сопственост.

4. Судот на седницата утврди дека според член 112 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, Државниот завод за геодетски работи има право и должност да: 1) издава упатства во врска со спроведувањето на овој закон и на прописите донесени врз основа на него и 2) врши непосреден надзор над работењето на трговците поединци-овластени геодети и трговските друштва за геодетски работи.

Судот, исто така, утврди дека Упатството во врска со начинот и постапката на поединечно запишување на правата на недвижностите, бр. 02-6980/1 од 21.10.2005 година, е донесено од директорот на Државниот завод за геодетски работи, врз основа на членот 112, а во врска со одредбите на член 81-а до 81-д од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите.

Со Упатството се појаснува начинот на спроведување на постапката за поединечно запишување на правата на недвижностите во рамките на поднесеното барање, заведувањето на барањето во деловодната книга под одреден архивски знак за подрачните одделенија за премер и катастар, односно за Секторот за премер и катастар во Скопје, формирањето на предмет по барањето, преземање на дејствија со цел комплетирање на целокупната документација потребна за запишување на правата на недвижностите, донесување на решение за поединечно запишување на правата на недвижностите и спроведување на конечното решение во списокот на промени за земјиште и згради, начинот на спроведувањето на промените во електронската база на податоци во катастарот на земјиштето и во катастарот на недвижностите. На крајот од Упатството се наведува дека истото се применува наредниот ден од денот на приемот во Секторот, односно одделението за премер и катастар и ќе важи до донесување на подзаконски акти кои произлегуваат од Законот за изменување и дополнување на Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите.

5. Во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е утврдено како една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 52 став 1 од Уставот, законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила.

Според член 95 став 1 од Уставот, државната управа ја сочинуваат министерства и други органи на управата и организации утврдени со закон, а според став 3 на истиот член, организацијата и работата на органите на државната управа се уредува со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Согласно член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Со Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите се утврдува начинот и постапката за премерот, катастарот и запишувањето на правата и недвижностите.

Со овој закон се утврдува дека работите на премерот, катастарот и одржувањето на премерот и катастарот и запишувањето на правата на недвижностите се во надлежност на Државниот завод за геодетски работи.

Согласно член 5 и 35 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, Државниот завод за геодетски работи е самостоен орган на државната управа со својство на правно лице.

Со член 42 од овој закон се утврдува дека инспекцискиот надзор опфаќа надзор над спроведувањето и примената на законите и другите прописи, а со член 43 став 1 од истиот закон, се утврдува дека инспекцискиот надзор го вршат само органите на државната управа во рамките на своите овластувања.

6. Од наведените уставни и законски одредби произлегува дека законодавецот го основал Државниот завод за геодетски работи како орган на државната управа кој има задача да ги врши работите што се однесуваат на премерот, катастарот и запишувањето на правата на недвижностите. Начинот и постапката за премерот, катастарот и запишувањето на правата на недвижностите, законодавецот ги уредил со посебен закон.

Во функција на надзор над извршувањето на одредбите на овој закон и прописите донесени врз негова основа, законодавецот со оспорениот член 112 точка 1 од Законот, го овластил Државниот завод за геодетски работи да издава упатства во врска со спроведувањето на овој закон и на прописите донесени врз основа на него. Тоа е овластување за органот на државната управа од надлежната област, преку директорот кој раководи со органот, да издава конкретни упатства (напатствија, инструкции) за начинот на примената на законските и подзаконските прописи од страна на стручните служби на Државниот завод за геодетски работи или од страна на другите овластени лица за вршење на оперативни теренски геодетски работи (трговци поединци-овластени геодети и трговски друштва за геодетски работи). Ваквото овластување не подразбира донесување на подзаконски прописи за доуредување на одредбите на Законот, туку само напатствија за начинот на примената на Законот или прописот донесен врз основа на овој закон.

Оттука, Судот оцени дека се неосновани наводите во иницијативата дека со оспорената одредба од членот 112 точка 1 од Законот се создавале нејаснотии и недоразбирања за кои конкретни упатства станувало збор. Фактот што одредбата е сместена во главата на Законот со која се уредува надзорот над примената на овој закон, доволно јасно укажува дека станува збор за издавање на упатства (напатствија) во функција на полесна и унифицирана примена на пропишаните одредби од страна на службите задолжени за нивната примена, што на овие упатства им дава карактер на конкретни, интерни акти со кои се пропишува начин на постапување од страна на стручните служби надлежни за спроведување на законот.

Врз основа на изнесеното, Судот оцени дека немаат основ наводите во иницијативата дека со оспорената одредба од Законот се повредувала темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија-владеење на правото од член 8 алинеја 3 од Уставот, како и членовите 51, 95 став 3 и 96 од Уставот на Република Македонија.

7. Судот на седницата, врз основа на доставено известување од Државниот завод за геодетски работи, бр. 03-1729/5 од 11.04.2006 година, утврди дека со донесувањето на Правилникот за начинот на запишување на правата на недвижностите и постапката за излагање ("Службен весник на Република Македонија" бр. 9/2006), оспореното упатство во врска со начинот и постапката на поединечно

запишување на правата на недвижностите, бр. 02-6980/1 од 21.10.2005 година, престанало да важи.

Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд е надлежен да одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и законите.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби, а со оглед на тоа што оспореното упатство престанало да важи и да се применува, Судот утврди дека постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата во овој дел, поради што согласно член 110 од Уставот и член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд одлучи истата да ја отфрли.

8. Врз основа на наведеното, Судот утврди дека не постојат услови за донесување решение за запирање на извршувањето на поединечни акти или дејствија што се преземаат врз основа на оспореното упатство.

9. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

10. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.15/2006)

54.

- **Определување на градежното земјиште кое е сопственост на државата**

Можноста градежното земјиште да се приватизира во целост или дел

Плаќање надомест во фаза на приватизација на градежното земјиште од државна сопственост во сопственост на корисниците на градежното земјиште кога правото на користење на градежното земјиште во општествена, државна сопственост е стекнато без надомест

*- Determination of the construction land that is state-owned
Possibility for the construction land to be completely or partially privatised
Payment of compensation in the stage of privatisation of the construction land from state-owned to property of the users of the construction land when the right to use of the construction land in social, state ownership has been gained without compensation*

- **Определувањето на градежното земјиште кое е сопственост на државата, во општа употреба не значи ограничување на сопственоста и не е во спротивност со Уставот на Република Македонија. Можноста градежното земјиште да се приватизира во целост или дел односно можност секој од сокорисниците да одлучи дали ќе пристапи кон приватизација на својот сокориснички дел, е во согласност со Уставот на Република Македонија. Обврската за плаќање надомест во фаза на приватизација на градежното земјиште од државна сопственост во сопственост на корисниците на градежното земјиште кога правото на користење на градежното земјиште во општествена, државна сопственост е стекнато без надомест, е во согласност со Уставот на Република Македонија.**

- The determination of the construction land owned by the state, generally used does not means limitation of the

ownership and is not in contradiction with the Constitution of the Republic of Macedonia.

The possibility for the construction land to be completely or partially privatised, that is, the possibility for each of the users to decide whether he/she will take on privatisation of his/her co-user part, is in accordance with the Constitution of the Republic of Macedonia.

The obligation to pay compensation in a stage of privatisation of the construction land from state property into the property of the users of the construction land when the right to utilisation of the construction land in social, state ownership has been gained without compensation, is in harmony with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 17 и 18 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членовите 1, 6, 13, 18 став 2 точка 2, член 28 став 3 алинеи 5 и 6 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост („Службен весник на Република Македонија“ бр.4/2005).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата во делот за поведување постапка за оценување на уставноста на член 14 став 2 и 5 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Драган Атанасовски од Битола, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означен во точката 1 и 2 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, која по барање на Судот дополнително е прецизирана, терминот приватизација содржан во членот 1 од оспорениот закон бил нејасен, неправилен и спротивен

на членот 8 од Уставот бидејќи со истиот се вршело привилегирање на поранешните сопственици и нивните наследници в однос на останатите корисници на градежното земјиште. Подносителот на иницијативата смета дека акој под терминот приватизација се подразбира продажба на имот кој државата гостекнала безприсилно одземање со свои средства, тогаш овој термин, според подносителот на иницијативата, бил неправилен и противуставен од причини што државата никогаш не го платила градежното земјиште и не можела да ги привилегира поранешните сопственици на градежно земјиште, како предвидувал членот 16 и нивните наследници, како било уредено во член 17 став 2 и да врши приватизација на нивното земјиште без да го платат надоместокот за земјиштето а од друга страна лицата кои купиле објект заедно со земјиштето под и околу него во време кога земјиштето било национализирано иако за таа купопродажба постолел данок за објектот така и за земјиштето, тие биле должни да платат надоместок за приватизација на градежното земјиште (член 18 став 2 точка 2).

Понатаму во иницијативата се наведува дека со оспорениот член 6 од Законот, се вршело ограничување на сопственоста и дека тоа било во спротивност со Уставот бидејќи сопственици на земјиштето кое го регулира членот 6, не биле физички или правни лица, туку истото било во државна сопственост.

Оспорената одредба од Законот содржана во членот 13, исто така, според подносителот на иницијативата, не само што создавала конфузија поради својата нејасност, туку вршела и ограничување на правото на сопственост. Имено, с примената на одредбата од членот 13, кога делумното приватизирање на земјиштето сразмерно на сокорисничкиот дел ќе се поврзел со фактичкото владение, тогаш на сосопствениците кои не го користеле земјиштето нема да им се признае правото на приватизација.

Со иницијативата се спори и членот 14 став 2 од Законот, наведувајќи дека со истата с еограничувала сопственоста по обем при што дел да биде во приватна сопственост, а друг дел од градежното земјиште заради навлегување во друга урбанистичка парцела не може да биде во приватна сопственост.

Оспорениот член 18 став 2 точка 2 од Законот, според подносителот на иницијативата, исто така, не бил во согласност со Уставот на Република Македонија, од причина што на сопствениците на објектите неосновано им се ставало обврска да го платат

градежното земјиште затоа што тие го платиле градежното земјиште заедно со купувањето на објектот. Ова од причина што со оглед на тоа што при стекнувањето на сопственоста на објектот можело да се пренесе само користењето на градежното земјиште а не и да врз истото се стекне право на сопственост.

Според наводите во иницијативата оспорениот член 28 став 3 алинеја 6 од Законот, кој предвидувал доставување на писмена изјава за непосредно и фактичко владение "криел" и друго ограничување на правото на сопственост. Имено, подносителот на иницијативата смета дека често пати сосопствениците односно заедничките сопственици дозволувале или меѓусебно се спогодувале еден да ја користи недвижнината, а притоа тие не го губеле своето право на сопственост. Во случајот со примената на одредбата од член 13 делумно приватизирање на земјиштето сразмерно на сокорисничкиот дел со обврзување на фактичко владение и непосредно владение на земјиштето, тогаш на сосопствениците кои не го користеле земјиштето нема да се признаело правото на приватизација.

Врз основа на изнесените аргументи, во иницијативата се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста на членовите 1, 6, 13, 14 став 2 и 5, член 18 став 2, 28 став 3 алинеја 5 и 6 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост.

4. Судот на седницата утврди дека согласно член 1 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост со овој закон се уредува приватизацијата, долготрајниот закуп, времениот закуп, одземањето и престанувањето на правото на користење на градежното земјиште во државна сопственост, на кое право на користење имаат физички и правни лица.

Според член 6 од Законот градежното земјиште што е во општа употреба (јавни плоштади, улици, сообраќајници, паркови и јавно сообраќајни површини) и градежното земјиште што со просторните и урбанистичките планови и актите што ги заменуваат тие планови е наменето за добро во општа употреба е во државна сопственост и не е предмет на приватизација. Правните дела спротивни на ставот (1) од овој член се ништовни и не произведуваат правно дејство.

Според член 13 од истиот закон градежното изградено земјиште на кое постојат сокориснички права може да се приватизира сразмерно на големината на сопственичкиот дел од објектот односно објектите, ако сокорисниците на градежното земјиште поинаку не се договорот.

Градежното неизградено земјиште на кое постојат сокориснички права може да се приватизира сразмерно на големината на идеалниот дел од сокорисничкото право, ако сокорисниците поинаку не се договорот.

Според член 14, пак, од истиот закон градежното земјиште може да се приватизира во целостили во дел.

Градежното земјиште, може да се приватизира во површина на стекнатото право на користење, а во рамките на градежната парцела чија површина е дефинирана со урбанистичките планови, односно акттите што ги заменуваат тие планови, ако за тоа нема пречки од правна или фактичка природа, односно во делот за кој такви пречки не постојат (оспорен дел).

Градежното земјиште може да се приватизира во рамките на градежната парцела чија површина е дефинирана со урбанистичките планови, односно со акттите што ги заменуваат тие планови, ако со актот врз основа на кој е стекнато правото на користење површината не е определена.

Градежното земјиште може да се приватизира во површина на земјиштето под објектот стекнат со правна основа, ако со урбанистичките планови или акттите што ги заменуваат тие планови, градежната парцела не е дефинирана.

Градежното земјиште на кое постои право на користење, а не може да се приватизира заради тоа што влегува во друга градежна парцела, може да се даде во долготраен закуп до реализација на урбанистичкиот план, односно акттите што го заменуваат планот (оспорен дел).

Во член 18 од Законот, е регулирано дека градежното земјиште на кое постои право на користење на физички лица стекнато без надомест, може да се приватизира од државна сопственост во сопственост на корисниците на градежното земјиште со плаќање надомест.

Се смета дека правото на користење на земјиштето од ставот (1) на овој член е стекнато без надомест, ако е стекнато со:

1) доделување на градежно земјиште на користење без надомест кога во актот за доделување на градежното земјиште не е определен надомест, односно обврска за плаќање надомест;

2) стекнување на право на сопственост на објектот со правна основа при што со пренесување на правото на сопственост на објектот е пренесено и правото на користење на градежното земјиште во општествена односно државна сопственост, (оспорен дел), и

3) предимствено право на користење на градежното земјиште за поврѓина на градежното земјиште која не е поранешна сопственост на корисникот на предимственото право, а е стекната без надомест како дооформување на градежна парцела.

Во член 28 од истиот закон, се предвидува дека барањето за приватизација се поднесува до органот на државната управа надлежен за имотно правните работи на подрачјето каде што се наоѓа градежното земјиште што е предмет на приватизација.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член треба да ги содржи:

а) основата на правото што се бара (приватизација без обврска за плаќање надомест, односно приватизација со обврска за плаќање надомест) и

б) начин на плаќање на надоместот.

(3) Кон барањето од ставот (1) на овој член се приложуваат:

- доказ за идентификација на барателот, односно лицата кои се негови наследници според прописите за наследување (фотокопија од лична карта или патна исправа за физички лица), односно извод од соодветниот регистар за правни лица;

- правната основа, односно актот врз основа на кој е стекнато правото на користење на градежното земјиште на кое се однесува барањето за приватизација (закон, тапија, пресуда, договор, решение, одлука на надлежен државен орган и друго),

- податоци за градежното земјиште од соодветната јавна книга и тоа: имотен лист од катастарот на недвижностите или поседовен лист од катастарот на земјиштето;

- извод од урбанистички план и

- писмена изјава за непосредно фактичко владение на градежното земјиште.

(4) Барањето за приватизација и прилозите се доставуваат во два примерка.

5. Правната заштита на сопственоста е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 30 од Уставот, се гарантира правото на сопственост и правото на наследување. Сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и на заедницата. Никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Од наведеното произлегува дека Уставот го гарантира правото на сопственост, при што не допушта да бидат одземени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Членот 1 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост, утврдува дека со овој закон се уредува приватизацијата, долготрајниот закуп, времениот закуп, одземањето и престанувањето на правото на користење на градежното земјиште во државна сопственост, на кое право на користење имаат физички лица.

Во членот 2 од овој закон е определено значењето на одделни изрази употребени во законот. Имено, градежно земјите е градежното изградено земјиште, определено како такво со Законот за градежното земјиште.

Градежно земјиште во државна сопственост е земјиште на кое право на сопственост има Република Македонија (точка 2 од член 2). Во точката 3 на членот 2 од овој закон се наведува дека "приватизацијата на градежно земјиште во државна сопственост" е стекнување на право на приватна сопственост на градежното земјиште во државна сопственост на кое право на користење имаат физички и правни лица.

Оттука, не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека терминот "приватизација" како термин е нејасен и противречен и спротивен на Уставот на Република Македонија и со истиот се вршело привилегирање на поранешните сопственици и

нивните наследници во однос на останатите корисници на градежното земјиште.

Корисници на градежно земјиште се: физички и правни лица кои правото на користење на градежно земјиште во државна сопственост го стекнале со правна основа.

Долготраен закуп е стварно право кое се установува меѓу Република Македонија како закуподавец и корисникот на градежното земјиште како закупец, на начин определен со овој закон. Времен закуп е закупен однос кој се установува меѓу Република Македонија како закуподавец и корисникот во чие фактичко владение е градежното земјиште, како закупец, на начин определен со овој закон.

Во членот 3 од овој закон, кој влегува во Глава I (Основни одредби) се предвидува дека корисниците на градежното земјиште во државна сопственост, за стекнување на право на сопственост, долготраен закуп и времен закуп се должни да поднесат барање под услови, на начин и во постапка утврдени со овој закон. Ако корисниците на градежното земјиште во државна сопственост за стекнување на правата од ставот (1) на овој член во роковите определени со овој закон не поднесат барање, правото се установува под услови и на начин утврдени со овој закон.

Во Глава II од овој закон со наслов "Приватизација на градежно земјиште во државна сопственост" се содржани четири потточки и тоа: 1) Начин на приватизација; 2) Услови за приватизација; 3) Надомест за приватизација на градежно земјиште и 4) Постапка за приватизација на градежното земјиште.

Од анализата на наведените одредби од Законот, според Судот, логично произлегува дека Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост, јасно и децидно го одредува значењето на терминот приватизација, што всушност истото значи и истовремено ги определува, односно утврдува начинот, условите и постапката за приватизација, како и надоместокот за приватизација на градежното земјиште. Оттука, следува констатацијата дека неосновано е тврдењето во иницијативата дека терминот приватизација е нејасен, противречен и спротивен на Уставот на Република Македонија.

Имено, Република Македонија е првиот и правиот титулар на сопственоста на градежното земјиште затоа што до таа

сопственост државата дошла на три начини: а) како сопственост на државата до 6 април 1941 година, б) со одземање на ова земјиште од неговите сопственици со присилните прописи и со присилни акти и в) со правни дела и со наследување. Оттука, Република Македонија може земјиштето што го има во своја сопственост, градежното и останатото, да го приватизира и при процесот на приватизација на градежното земјиште, државата не ги привилегира поранешните сопственици, од причина што тие никогаш немале обврска да го плаќаат градежното земјиште, ниту пак ги привилегира физичките лица наследници на лицата од членот 17 став 1, бидејќи тие градежното земјиште го стекнале со надомест поради што и приватизацијата на земјиштето се врши без обврска за плаќање надомест.

Оспорениот член 6 од Законот, исто така е содржан во Главата I (Основни одредби) и од содржината на оваа законска одредба произлегува дека законодавецот децидно укажува, односно определува дека градежното земјиште што е во општа употреба, како и градежното земјиште што со просторните и урбанистичките планови е наменето за добра во општа употреба е во државна сопственост и не е предмет на приватизацијата.

Од анализата на оваа законска одредба јасно произлегува дека државата - Република Македонија како сопственик на градежното земјиште определува што е предмет на приватизација и во кои случаи се врши изземање. Определувањето на градежното земјиште во општа употреба, со оспорената законска одредба, според Судот не значи и ограничување на сопственоста на што се укажува во иницијативата, ниту истата е во спротивност со Уставот на Република Македонија, од причини што, предметното градежно земјиште е во сопственост на државата, а не на физички и правни лица.

Анализирајќи ја одредбата од член 13 од Законот во корелација со наводите содржани во иницијативата, според Судот истата не може да се проблематизира. Ова од причина што, со одредбата од членот 13 од Законот која е содржана во Глава II со наслов "Приватизација на градежно земјиште во државна сопственост поднаслов "Начин на приватизација", се регулира правото на приватизација на градежно изградено и неизградено земјиште на кое постојат сокориснички права. Според Судот, со оваа законска одредба се регулира можноста во процесот на приватизацијата на градежното земјиште, секој од корисниците да бара приватизација на градежното земјиште, сразмерно на големината на сопственичкиот

дел на објектот, односно на големината на идеалниот дел од сокорисничкото право, доколку помеѓу сокорисниците не е постигнат поинаков договор.

Ваквото законско решение е во корелација со членот 14 став 1 од истиот Закон, каде се предвидува дека градежното земјиште може да се приватизира во целост или во дел. Оттука, произлегува логичен заклучок дека секој од сокорисниците одлучува дали ќе пристапи кон приватизација на својот сокориснички дел.

Анализирајќи ја оспорената одредба на член 18 став 2 точка 2 од Законот во однос на другите членови од Глава II на Законот, според Судот јасно произлегува дека моделот на приватизација на градежното земјиште што се уредува со овој закон е сосема поинаков и суштински различен од моделот на трансформација на правото на користење на градежно земјиште во право на сопственост што беше уреден со Законот за градежно земјиште („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/2001), чии одредби во најголем дел беа укинати со Одлука У.бр.172/2001 од 10 јули 2002 година на овој Суд, поради одредени непрецизности и други недостатоци.

Имено, според овој закон градежното земјиште на кое постои право на користење, а кое е стекнато на еден од начините утврдени во членовите 16, 17 и 19 од Законот се приватизира од државна сопственост во сопственост на корисниците на градежното земјиште без обврска да платат надоместок или да докажуваат дали надоместокот за користење на градежното земјиште кое им е доделено своевременно го платиле или не, што не беше случај со моделот на трансформацијата уреден со означениот Закон за градежно земјиште.

Исто така, за разлика од претходниот модел на трансформација, законодавецот во овој закон на доста јасен и прецизен начин во членовите 18 и 20 ги утврдил сите случаи во кои правото на користење на градежното земјиште во општествена односно државна сопственост е стекнато без надомест, а во кои случаи приватизацијата според овие членови се врши со плаќање на надомест (надомест за приватизација на кој е посветена Глава III од Законот).

Утврдувајќи ги децидно случаите во членовите 18 и 20 од Законот во кои се смета дека правото на користење на градежното

земјиште е стекнато без надомест очигледно е дека законодавецот се раководел од законската регулатива што своевременно важела за доделување на градежното земјиште во општествена односно државна сопственост за изградба на згради и други објекти и за промет на згради и други објекти. Ова пред се од причина што во сите овие случаи се работи за категорија на корисници на градежно земјиште кои правото на користење го стекнале без надоместок, а во оваа категорија спаѓаат и корисниците од оспорената одредба - член 18 став 2 точка 2 од Законот.

Имено, неспорно е дека корисниците на градежното земјиште кои правото на користење го стекнале по основ на стекнување на сопственост со купување на објектот што е изграден на тоа земјиште, освен данокот на промет, никогаш немале обврска на државата да и платат посебен надоместок за земјиштето, затоа што тоа тогаш не било во промет и со стекнувањето на правото на сопственост на објектот не се стекнувало право на сопственост на градежното земјиште, туку само се пренесувало правото на користење на тоа земјиште, што не е спорно ниту за подносителот на иницијативата.

Оттука, со оглед на тоа што членот 18 став 2 точка 2 од Законот се однесува на случај во кој правото на користење на градежното земјиште во општествена, односно државна сопственост е стекнато без надомест, наводите во иницијативата дека оваа одредба од законот била спротивна со Уставот од причини што „на сопствениците на објектите неосновано им се ставала обврска да го платат земјиштето затоа што тие го платиле со купувањето на објектот“ се неосновани и не може да се изрази сомневање во уставноста на оваа одредба од законот.

Исто така, неосновани се наводите во иницијативата според кои корисниците од членовите 16 и 17 од Законот биле привилегирани во однос на корисниците од оспорената одредба од член 18 став 2 точка 2 од Законот затоа што во сите овие одредби не станува збор за иста категорија, туку напротив за различни категории корисници кои правото на користење на градежното земјиште го стекнале по различни основи и под различни услови. Од тие причини споредбата што ја прави подносителот на иницијативата меѓу овие категории на корисници е неоснована и ирелевантна од аспект на уставното начело на еднаквост.

Поради наведеното пред Судот не се постави прашањето за согласноста на член 18 став 2 точка 2 од Законот со Уставот.

Оспорениот член 28 став 3 алинеи 5 и 6 е содржан во точката 4 од Глава II со која се регулира постапката за приватизација на градежното земјиште.

Во членот 26 од Законот се предвидува дека постапката за приватизација на градежното земјиште се покренува по барање на корисникот на градежното земјиште. Согласно членот 27 од истиот закон, барањето за приватизација од членот 26 на овој закон може да се поднесе во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Според член 28 став 1 од овој закон барањето за приватизација се поднесува до органот на државната управа надлежен за имотно-правни работи на подрачјето каде што се наоѓа градежното земјиште што е предмет на приватизација.

Ставот 3 на оспорениот член 28 од Законот определува што, односно кои докази корисникот на градежното земјиште во постапката за приватизација на градежното земјиште што е предмет на приватизација, кон барањето треба да ги приложи, а меѓу кои се и извод од урбанистички план и писмена изјава за непосредно фактичко владение на градежното земјиште.

Имено, обврската на корисникот на градежното земјиште кон барањето за приватизација да приложи и писмена изјава за непосредно фактичко владение на градежното земјиште, според Судот е во согласност со член 30 од Уставот на Република Македонија, на што се укажува во иницијативата. Ова од причина што, интенцијата на законодавецот е процесот на приватизација да се врши врз основа на чиста правна и фактичка состојба и истата е во интерес на брзо и ефикасно завршување на процесот на приватизација на градежното земјиште. Доколку пак, како што се тврди во иницијативата, сокорисниците се договориле за фактичко користење на земјиштето поинаку од утврдените сокориснички права, тогаш постапката на приватизација би се спроведувала по распишување на настанатата спорна состојба.

Обврската за приложување на извод од урбанистички план кон барањето за приватизација од страна на корисникот на градежното земјиште, исто така, според Судот е во согласност со

Уставот на Република Македонија, со оглед на тоа што на тој начин, органот на државната управа надлежен за имотно-правни работи има можност со сигурност да провери за каков вид на земјиште станува збор, односно дали истото може да биде предмет на приватизација или пак не, а при тоа имајќи го во вид членот 6 од Законот. Значи, титуларот на сопственоста има право да го определува обемот на земјиштето кое ќе го приватизира. Имено, тоа е со цел да се избегне можноста да се приватизираат градежни земјишта кои се испланирални со други акти за планирање на просторот со кои би можеле да бидат опфатени градежни земјишта наменети за добра во општа употреба што би било спротивно на член 6 од Законот.

6. Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Имајќи ја предвид наведената деловничка одредба, како и фактот дека Уставниот суд веќе еднаш ја оценувал уставноста на членот 14 став 2 и 5 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост и со Решение У.бр.140/2005 од 5 април 2006 година одлучил да не поведе постапка за оценување на неговата уставност, а со сега поднесената иницијатива оваа законска одредба се оспорува во однос на истите одредби од Уставот и поради исти причини поради кои веќе била оспорувана и оценувана нејзината уставност, сметаме дека во конкретниов случај не постојат основи за поинакво одлучување.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов, а по однос на член 18 став 2 точка 2 и член 28 став 3 алинеја 5 од Законот, решението е донесено со мнозинство гласови. (У.бр.215/2005)

55.

- Конверзија на податоци за конкретна катастарска општина

- Conversion of the data for concrete cadastre municipality

- Со конверзијата на податоците од катастар на земјиште во катастар на недвижности се декларира завршениот процес на конверзија на податоците за конкретна катастарска општина, со што не се повредуваат уставно гарантираните право на жалба и право на сопственост.

- The conversion of the data from a cadastre of land into cadastre of immovable properties declares the concluding process of conversion of the data for concrete cadastre municipality, whereby the constitutionally guaranteed right to appeal and right to property are not violated.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 20 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 81-ѓ став 3 и 4 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите („Службен весник на Република Македонија“ бр.27/1986, 17/1991 и 84/2005).

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 81-ѓ став 3 и 4 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, со оспорените законски одредби не било предвидено донесување на решение за запишување на правата на недвижностите за лицата чии недвижности по пат на конверзија биле запишани во катастарот на недвижностите и за лицата кои имале правен интерес, односно им било повредено некое право од направената конверзија, потоа не било предвидено право на жалба на запишаните права на недвижностите, или било какво друго правно средство, како што било известувањето дека е извршено запишување на правата на недвижностите.

Во така предвидената постапка за конверзија не било предвидено учество на Јавниот правобранител на Република Македонија како што било предвидено во постапката за излагање на јавен увид (член 67 од Законот), а воедно не било предвидено право на жалба на запишаните права на недвижностите заради заштита на интересите на имотот на Република Македонија.

Од наведените причини подносителот на иницијативата смета дека оспорените одредби не биле во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и 9 и став 2, член 15 и член 30 став 1 и 3 од Уставот на Република Македонија, особено затоа што истите предвидувале донесеното решение да се објави во „Службен весник на Република Македонија без да биде конечно во управната постапка.

Во иницијативата е содржано и посебно барање Судот да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземаат врз основа на оспорените одредби од Законот со оглед на тоа што за 2006 година било предвидено запишување на правата на недвижностите за повеќе катастарски општини во Република Македонија и при тоа можеле да настанат неодстранливи штетни последици за правото на сопственост на физичките и правните лица, како и за државната сопственост.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 35 од Законот за изменување и дополнување на Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите („Службен весник на Република Македонија“ бр.84/2005), е предвидено по членот 81-д да се додаде нов наслов: „4) Конверзија на податоците од катастар на земјиште во катастар на недвижности“ и нов член 81-ѓ.

Според член 81-ѓ од Законот, за земјиштето надвор од населените места, во катастарските општини за кои е во примена катастар на земјиште установен врз основа на извршен премер, ќе се

изврши конверзија на податоците од катастар на земјиште во катастар на недвижности (став 1).

Катастарските општини и земјиштето од ставот 1 на овој член ги определува директорот на Државниот завод за геодетски работи, согласно со програмите од членот 7 на овој закон (став 2).

Директорот на Државниот завод за геодетски работи ќе донесе решение за конверзија на податоците од катастар на земјиште во катастар на недвижности (оспорениот став 3).

Решението од став 3 на овој член се објавува во „Службен весник на Република Македонија“ (оспорениот став 4).

4. Согласно член 8 став 1 алинеја 3, 6 и 9 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото, правната заштита на сопственоста и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 8 став 2 од Уставот, во Република Македонија слободно е се што со Уставот и законот не е забрането.

Според точката 1 на Амандманот ЦЦИ на Уставот, се гарантира правото на жалба против одлуки донесени во постапка во прв степен пред суд (став 1). Правото на жалба или друг вид на правна заштита против поединечни правни акти донесени во постапка во прв степен пред орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања се уредува со закон (став 2).

Со овој Амандман на Уставот е заменет членот 15 од Уставот на Република Македонија.

Според член 30 став 1 и 3 од Уставот се гарантира правото на сопственост и правото на наследување и никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Според член 50 став 2 од Уставот се гарантира судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања.

5. Со донесувањето на Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите во 1986 година во Република Македонија започна процесот на напуштање на таписко-интабулациониот систем на евиденција на недвижностите и се вовеле новиот систем на единствена евиденција на недвижностите-катастар на недвижностите.

Според член 3 став 2 од Законот, катастарот на недвижностите е збир на податоци од премерот, катастарското класирање на земјиштето и на запишаните права на недвижностите.

Оттаму, новиот модерен систем на евиденција на недвижностите преставува збир на податоци за земјиштето, зградите и другите објекти на земјиштето и на утврдените права на недвижностите, податоци за промените на недвижностите и правата што врз нив настануваат и тоа за секоја катастарска општина.

Законот во членот 10 став 1 предвидел два начина за запишување на правата во катастарот на недвижностите и тоа по службена должност и по барање на странката.

Во Главата V од Законот која носи наслов: „Установување на катастарот на недвижностите“ опфатени се членовите 59 до 81-ѓ.

Според член 59 од Законот, установувањето на катастарот на недвижностите опфаќа: излагање на јавен увид на податоците за недвижностите со утврдување на правата на недвижностите (точка 1), изготвување на катастар на недвижностите (точка 2), поединечно запишување на правата на недвижностите (точка 3) и конверзија на податоците од катастар на земјиште во катастар на недвижности (точка 4).

При тоа, оспорениот член 81-ѓ од Главата V од Законот е опфатен во посебна точка 4 со наслов: „Конверзија на податоците од катастар на земјиште во катастар на недвижности“.

Тргувајќи од систематската поставеност на оспорениот член во Законот произлегува дека тој е издвоен во посебна точка на Главата V со посебен наслов, како одредба во која е уреден еден од можните законски предвидени начини за установување на катастарот на недвижностите, според членот 59 од Законот.

Понатаму, анализирајќи го подетално овој комплексен Закон по однос на четирите начини за установување на катастарот на недвижностите произлегува дека во него се предвидени различни законски решенија по однос на постапките што се спроведуваат за секој од предвидените начини на установување на катастарот на недвижностите. Соодветно на разликите во постапките Законот содржи различни законски решенија по однос на обврската за донесување на акт за запишување на правата на недвижностите, право на жалба или други правни средства, како и по однос на известувањето дека е извршено запишување на правата на недвижностите.

Тргувајќи од содржината на став 1 на членот 81-ѓ од Законот произлегува дека предвидената конверзија од катастар на земјиштето во катастар на недвижностите се однесува само по однос на земјиштето што се наоѓа надвор од населените места и тоа за катастарските општини во кои е во примена катастарот на земјиштето, кој претходно бил установен врз основа на премер.

Имено, како и катастарот на земјиштето, така и катастарот на недвижностите по својот правен карактер е јавна книга (член 8 став 1 од Законот) поради што конверзијата на податоци всушност значи преземање, пренесување на податоците од еден во друг вид на јавна книга и тоа во овој случај не станува збор за поединечно пренесување на податоците, туку за пренесување кое се однесува на катастарска општина која има земјиште што се наоѓа надвор од населеното место.

Со оглед на фактот што во овој случај со конверзијата не доаѓа до промена на податоците по содржина туку нивно пренесување во поинаков начин на евиденција на недвижноста, законодавецот и немал правна обврска да предвиди донесување на поединечно решение, а потоа и да предвиди право на жалба особено што во овој случај не станува збор за поединечен правен акт донесен во постапка во прв степен пред орган на државна управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања. Во овој случај, актот што се носи е решение за направена конверзија на податоците од катастар на земјиште во катастар на недвижности кое по својата правна природа има за цел да го декларира завршениот процес на конверзија на податоците за конкретна катастарска општина (оспорениот став 3) и истото нема конститутивен карактер по однос на запишувањето на правата на недвижностите.

Понатаму, тргнувајќи од содржината на член 71 став 4 од Законот произлегува дека секое лице кое смета дека има појако право на недвижноста одколку лицето за кое е одлучено да биде запишано како носител на правата на недвижностите, може со тужба против запишаниот носител на правата на недвижностите, своето право да го докажува во судска постапка.

Според тоа, секој што смета дека со конверзијата на податоците, како процес што се спровел на територијата на конкретна катастарска општина, му е повредено правото на сопственост, стварните и личните службености, товари и ограничувања и други права, може според член 55 од Законот, со тужба кај редовниот суд да бара бришење на запишаните права на недвижностите и враќање на запишаните права во поранешна состојба (став 1). Тужбата од став 1 на овој член може да се поднесе во рок од три години од денот на извршеното запишување (став 2).

Од друга страна, според член 108 став 2 од Законот, Државниот завод за геодетски работи е должен, по барање на заинтересирано лице да издаде исправа за фактите што произлегуваат од податоците на премерот и катастарот на недвижностите, ако за определени податоци не е определено поинаку.

Оттаму, според Судот во овој случај не може да се прифати наводот од иницијативата за повреда на Амандманот XXI на Уставот.

Донесеното решение за конверзија на податоците се објавува во „Службен весник на Република Македонија“ (оспорениот став 4), со што се врши обнародување, одосно информирање на пошироката јавност за завршената законски предвидена постапка за конверзија на податоците. Оттаму, неоснован е наводот од иницијативата дека во оспорената одредба не било предвидено сочинување на известување дека е извршено запишување на правата на недвижностите.

Што се однесува до наводот од иницијативата по однос на непредвиденото учество на Јавниот правобранител на Република Македонија во постапката за конверзија на податоците и можната повреда на членот 9 став 2 од Уставот, Судот оцени дека вака изнесените наводи се неосновани.

Имено, според концептот на постапката за конверзија на податоците и карактерот на дејствијата што се преземаат

законодавецот не предвидел учество во постапката на било кое заинтересирано или засегнато лице, а со тоа не е предвидено учество и на Јавниот правобранител на Република Македонија.

Постапката за конверзија на податоците, според замислата на законодавецот е суштински различна од постапката за излагање на јавен увид на податоците за недвижностите со утврдување на правата на недвижностите (член 59 точка 1 од Законот) од каде не е можно да се бара учеството на Јавниот правобранител на Република Македонија во постапката за конверзија како што тоа е предвидено во постапката за излагање на јавен увид (член 67 од Законот на кој укажува подносителот на иницијативата) со цел информираност и заштита на интересите на имотот на Република Македонија. Ова од едноставна причина што во постапката за конверзија на податоците не се вклучува ниту една странка можен носител на правата на недвижностите, од каде и не се предвидува учество и за Јавниот правобранител на Република Македонија.

Оттаму, оспорените став 3 и 4 од членот 81-ѓ од Законот не можат да бидат ставени под сомнение по однос на нивната согласност со членот 9 став 2 од Уставот. Ова уште повеќе што оваа уставна одредба ја гарантира еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите, но не и еднаквоста на граѓаните и институциите во дадена правна ситуација, кои како правни субјекти имаат поинаква правна положба од граѓаните.

По однос на можната повреда на членот 8 став 1 алинеја 9 од Уставот, Судот оцени дека во овој случај станува збор за несоодветно посочување на уставна одредба по однос на која би требало да се врши оцената на уставноста. Ова и од причина што во иницијативата отсуствуваат конкретни наводи во што би се состоела таквата повреда. Сепак, ако се работи за сторено погрешно означување на алинејата и подносителот ја спротиставува законската одредба по однос на нејзината согласност со член 9 став 1 алинеја 6 од Уставот, од изнесените причини таква повреда не може да се констатира.

Имајќи го предвид сето наведено по однос на специфичниот концепт на Законот по однос на постапката за конверзија на податоците од катастар на земјиште во катастар на недвижности и фактот што на овој начин се обезбедува побрз начин на евидентирање на сопственоста, без при тоа граѓаните и останатите засегнати субјекти да бидат на било кој начин оштетени, произлегува дека член

81-ѓ став 3 и 4 од Законот е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 30 став 1 и 3 од Уставот.

Конечно, наводот за несогласност на оспорената законска одредба со член 8 став 2 од Уставот е во спротивност со останатите наводи во иницијативата и во исто време по однос на овој навод нема образложени причини.

Бидејќи не може основано да се постави прашањето за согласност на оспорената законска одредба со одредбите од Уставот, Судот оцени дека не се исполнети условите од член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за донесување на решение за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземаат врз основа на оспорената одредба.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 30/2006)

56.

- Отстапување на користење на добра од општ интерес за Републиката на начин и услови утврдени со закон

- Release for use of goods of common interest for the Republic in a manner and under conditions defined by law

- Уставот дава можност определени добра од општ интерес за Републиката да се отстапат на користење под начин и услови уредени со закон. Во таа смисла и ограничувањето на правата од оспорената одредба подразбира тоа да се врши во согласност со закон, во рамки на начелата утврдени со Уставот.

- The Constitution gives a possibility for certain goods of common interest for the Republic to be released for use in a manner and under conditions defined by law. In this sense the limitation of the rights from the challenged provision implies that it be made in accordance with law, within the frameworks of the principles defined by the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 8 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 16 став 6 во делот: „и правата врз нив можат да се ограничуваат согласно со закон“ од Законот за сопственост и други стварни права („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/2001).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 16 став 6 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија била и правната заштита на сопственоста. Согласно членот 30 став 3 од Уставот, никој не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работело за јавен интерес утврден со закон.

Согласно на оваа уставна одредба се наведува понатаму во иницијативата, сопственоста и правата кои произлегуваат од неа се гледале во единство, меѓутоа, од оспорената законска одредба произлегувало дека стварите од општ интерес за Републиката уживале посебна заштита, додека пак правата кои произлегувале од таа сопственост можеле да се ограничуваат согласно со закон, што

според подносителот на иницијативата, интенцијата на уставната одредба од членот 30 став 3, не била таква.

Според тоа, оспорениот дел од одредбата не бил во согласност со членот 8 став 1 алинеите 1, 3 и 6, членот 30 став 3, членот 51, членот 54 став 1 и членот 56 став 1 и 3 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според член 16 став 6 од Законот, стварите од општ интерес за Републиката уживаат посебна заштита и правата врз нив можат да се ограничуваат согласно со закон.

4. Согласно член 8 став 1 алинеја 6 од Уставот на Република Македонија, темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е правната заштита на сопственоста.

Со член 30 од Уставот се гарантира правото на сопственост и правото на наследување.

Сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и на заедницата.

Никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои прилегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Во случај на експропријација на сопственоста или во случај на ограничување на сопственоста се гарантира праведен надомест кој не може да биде понизок од пазарната вредност.

Според член 56 став 1 од Уставот, сите природни богатства на Републиката, растителниот и животинскиот свет, добрата во општа употреба, како и предметите и објектите од особено културно и историско значење определени со закон се добра од општ интерес за Републиката и уживаат посебна заштита, а според ставот 3 на овој член од Уставот, со закон се уредуваат начинот и условите под кои определени добра од општ интерес за Републиката можат да се отстапат на користење.

Од наведените уставни одредби произлегува дека Уставот го гарантира правото на сопственост и правата кои произлегуваат од

неа, при што таа не може да биде одземена или ограничена, освен кога се работи за јавен интерес, утврден со закон.

Законот за сопственост и други стварни права во членот 2 предвидува дека право на сопственост можат да стекнуваат сите домашни и странски физички и правни лица, вклучувајќи ја и државата и единиците на локалната самоуправа, под услови и на начин предвидени со овој и друг закон.

Според членот 5 од Законот, правото на сопственост и другите стварни права се остваруваат врз основа на слободна диспозиција со нужни ограничувања предвидени во Уставот и законите.

Според член 12 од Законот, предмет на правото на сопственост се сите ствари, кои што можат да припаѓаат на физички и правни лица, освен оние што според својата природа или врз основа на закон не можат да бидат предмет на ова право.

Ствар, во смисла на овој закон, е дел од материјалната природа што може да биде во власт на човекот и што може да се индивидуализира.

Постојат различни видови на ствари зависно од нивната природа, положбата во просторот, составот, намената и другите особини врз кои правото на сопственост со закон се уредува на различни начини, водејќи сметка за општата природа на правото на сопственост.

Според членот 16 од Законот сите природни богатства, растителниот и животинскиот свет, стварите во општа употреба, градежното земјиште, шумите и земјоделското земјиште, пасиштата и водите, како и стварите и објектите од особено културно и историско значење определени со закон се ствари (добра) од општ интерес за Републиката.

Стварите кои врз основа на Уставот или со посебни закони се прогласени за ствари од општ интерес за Републиката можат да бидат предмет на правото на сопственост на државата, односно на физички и правни лица.

Облиците на сопственост врз градежното, земјоделското и шумското земјиште, пасиштата и водите се уредуваат со посебни прописи.

Ствари во општа употреба се ствари во државна сопственост кои ги користат сите физички и правни лица.

За стварите во општа употреба се грижи и со нив управува Република Македонија, ако поинаку не е определено со закон.

Стварите од општ интерес за Републиката уживаат посебна заштита и правата врз нив можат да се ограничуваат согласно со закон.

Со закон се уредуваат начинот и условите под кои определени ствари од општ интерес во државна сопственост можат да се отстапат на користење на физички и правни лица (концесија).

По својата содржина, правото на сопственост е дефинирано како право на држење, право на користење и право на располагање со одредена ствар и тоа мора да го почитуваат сите други лица. Меѓутоа ова право на сопственост мора да трпи и одредени општи и посебни ограничувања.

Со оглед на разновидноста на стварите и нивниот различен третман во Законот во членовите 12 - 16 е дадена основната класификација на стварите.

Стварите од општ интерес во оспорениот член 16 став 6 од Законот, всушност се претставени врз основа на уставните одредби од член 56 од Уставот и за нив е нагласено дека уживаат посебна заштита (без оглед дали се во приватна или државна сопственост), дека стварите во општа употреба што ги користат сите физички и правни лица се во државна сопственост и дека за нив се грижи и со нив управува Републиката.

Во оспорениот член 16 став 6 од Законот е предвидено општото уставно начело за ограничување на правото на сопственост на добрата од општ интерес за Републиката, во согласност со закон и дека одземањето или ограничувањето на правото на сопственост е еднакво за сите носители на сопственоста.

Со овие одредби од Законот всушност се операционализираат членовите 30 и 56 од Уставот на Република Македонија во кои се уредени правото на сопственост и правата кои произлегуваат од неа, како и посебната заштита на стварите што се во општ интерес со кои управува Републиката.

Со други зборови, Уставот дава можност определени добра од општ интерес за Републиката да се отстапат на користење под начин и услови уредени со закон. Во таа смисла и ограничувањето на правата од оспорената одредба подразбира тоа да се врши во согласност со закон, во рамки на начелата утврдени со Уставот.

Според тоа, анализирајќи ја оспорената одредба од член 16 став 6 од Законот во релација со членовите 30 и 56 од Уставот, произлегува дека со оспорената одредба всушност се операционализираат овие уставни одредби, поради што Судот утврди дека не може да се постави прашањето за согласноста на членот 16 став 6 во делот „и правата врз нив можат да се ограничуваат согласно со закон“ од Законот за сопственост и други стварни права со Уставот на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.97/2006)

57.

**- Утврдување обврска на граѓаните за приложување на изјава
Постапка за поединечно запишување на правата на недвижностите
(поведување на постапка)**

- Determination of an obligation for the citizens to enclose a statement

Procedure for individual recording of the rights to immovable properties (initiation of a procedure)

- Со акт на директорот на Државниот завод за геодетски работи не може да се утврдува обврска на граѓаните за приложување на изјава, со име, презиме и адреса на живеење на сите сопственици на соседните катастарски парцели кои граничат со нивната недвижност.

Исто така, со овој акт не може Јавниот правобранител на Република Македонија да биде исклучен од учеството во постапката за поединечно запишување на правата на недвижностите, доколку тие недвижности граничат со недвижност во државна сопственост.

- An obligation of the citizens to submit a statement, with a full name and address of residence of all the owners of the neighbouring cadastre lots bordering with their immovable property may not be defined with an act of the Director of the State Bureau for Geodetic Matters.

Also, with this act the Public Legal Officer of the Republic of Macedonia may not be excluded from taking part in the procedure for individual registration of the rights to immovable properties, should these properties border with immovable property owned by the state.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 1 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 22 став 1 и 3 од Правилникот за начинот на запишувањето на правата на недвижностите и начинот и постапката на излагањето („Службен весник на Република Македонија“ бр.9/2006 и 95/2006) донесен од директорот на Државниот завод за геодетски работи.

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на одредбите од Правилникот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорениот став 1 на член 22 од Правилникот се утврдувала обврска за граѓаните и правните лица, поради што подносителот на иницијативата смета дека со него се повредувал член 61 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, според кој со актите на директорот кој раководи со управна организација, каков статус има и Државниот завод за геодетски работи, не можело да се утврдуваат права и обврски.

Поради тоа, со оспорениот став 1 на член 22 од Правилникот, освен членот 61 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, истовремено се повредувал член 8 став 1 алинеја 3, член 51 и член 96 од Уставот, како и членовите 56 и 73 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите.

Според подносителот на иницијативата, со оспорениот став 3 на членот 22 од Правилникот со кој се предвидувало учество на Јавниот правобранител на Република Македонија во постапката за запишување на правата на недвижностите во случај кога недвижноста граничи со имот на Република Македонија и разликата во површината на недвижноста помеѓу пописниот катастар и премерувањето била поголема од 20%, се повредувал членот 67 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, според кој учеството на јавниот правобранител било задолжително во сите случаи кога се работи за недвижности во државна сопственост.

Поради наведеното, со оспорениот став 3 на член 22 од Правилникот, покрај наведениот член од означениот закон, исто така, се повредувал и член 8 став 1 алинеја 3, член 51 и член 96 од Уставот на Република Македонија, како и членовите 56 и 73 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот став 1 на член 22 од Правилникот при поединечно запишување на правото на недвижност која се наоѓа во катастарска општина во која е во примена катастар на земјиште - пописен катастар, барателот треба со поднесување на барањето да приложи и изјава во која ќе бидат

наведени сите граничари на предметната недвижност со име, презиме и адреса на живеење.

Во ставот 2 на член 22 од Правилникот утврдено е дека писмено известените сопственици на соседните катастарски парцели кои биле присутни на денот на увидот и премерувањето и кои се согласни со граничните линии на предметната парцела, го потпишуваат записникот од премерувањето.

Според оспорениот став 3 на член 22 од Правилникот доколку недвижноста граничи со имот на Република Македонија и има разлика во површината помеѓу пописниот катастар и премерувањето поголема од 20%, во постапката на запишување на правата на недвижностите се вклучува Јавниот правобранител на Република Македонија.

4. Во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е утврдено како една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 95 став 1 од Уставот, државната управа ја сочинуваат министерства и други органи на управата и организации утврдени со закон, а според став 3 на истиот член, организацијата и работата на органите на државната управа се уредува со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Согласно член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според член 12 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002) како управни организации, кои освен министерствата и другите органи и организации утврдени со Законот ја сочинуваат државната управа, се

основаат: Државен архив на Република Македонија; Државен завод за геодетски работи и Државен завод за статистика.

Според член 55 став 2 од истиот закон, директорот на самостојниот орган на државната управа, односно на управната организација, донесува правилници, решенија, наредби, упатства, планови, програми и други видови акти за извршување на законите и други прописи, кога за тоа е овластен со закон.

Според член 61 став 2 од овој закон, со актите кои ги донесува директорот кој раководи со самостојниот орган на државната управа, односно со управната организација не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Согласно член 1 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, („Службен весник на СРМ“ бр.27/1986 и 17/1991 и „Службен весник на Република Македонија“ бр.84/2005, 109/2005 и 70/2006), премерот, катастарот и одржувањето на премерот и катастарот и запишувањето на правата на недвижностите се вршат на начин и постапка пропишани со овој закон.

Согласно член 5 од овој закон работите на премерот, катастарот и одржувањето на премерот и катастарот и запишувањето на правата на недвижностите се во надлежност на Државниот завод за геодетски работи.

Според член 10 став 1 од истиот закон, запишувањето на недвижностите во катастарот на недвижностите е задолжително и се врши по службена должност или по барање на странката.

Премерот, катастарот и запишувањето на правата на недвижностите согласно членот 13 на овој закон се вршат според одредбите на Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон не е определено поинаку.

Според членот 50 од Законот, во катастарот на недвижностите се запишуваат: правото на сопственост, стварните и личните службености, товари и ограничувања и други права за кои запишувањето е определено со закон.

Согласно членот 53 од Законот, како носители на правата на недвижностите можат да се запишат домашни и странски физички

и правни лица, вклучувајќи ја и државата и единиците на локалната самоуправа под услови и на начин предвидени со овој или друг закон.

Во членот 56 од Законот утврдено е дека директорот на Државниот завод за геодетски работи ќе донесе поблиски прописи за начинот на запишувањето на правата на недвижностите.

Во Глава V од Законот се уредуваат прашањата во врска со установувањето на катастарот на недвижностите, кое според членот 59 опфаќа: излагање на јавен увид на податоците за недвижностите со утврдување на правата на недвижностите, изготвување на катастар на недвижностите, поединечно запишување на правата на недвижностите и конверзија на податоците од катастар на земјиштето во катастар на недвижности.

Излагањето на јавен увид на податоците за недвижностите согласно член 61 став 1 од Законот го врши Државниот завод за геодетски работи кој според член 63 со оглас за секоја катастарска општина го определува местото и времето на започнувањето на излагањето.

Според членот 64 став 1 од Законот, Државниот завод за геодетски работи го повикува секое физичко и правно лице најдоцна 8 дена пред денот на излагањето да дојде во определено време и место и да ги донесе сите исправи што служат како доказ за правата на недвижностите.

Во членот 67 од Законот утврдено е дека во постапката за излагање на јавен увид на податоците за недвижностите во државна сопственост, се повикува Јавниот правобранител на Република Македонија.

Во членот 73 од Законот утврдено е дека директорот на Државниот завод за геодетски работи ќе донесе поблиски прописи за начинот и постапката на излагањето.

Согласно член 80-а од Законот, по установувањето на катастарот на недвижностите, правата на недвижностите од членот 65 на овој закон се запишуваат по барање на странката, согласно со одредбите на овој закон кои се однесуваат на постапката за излагање на јавен увид на податоците за недвижностите со утврдување на правата на недвижностите.

Постапката за поединечното запишување на правата на недвижностите е уредена во посебен поднаслов „3 Поединечно запишување на правата на недвижностите“ на Глава V „Установување на катастар на недвижности“. Овој поднаслов го сочинуват член (81-а, 81-б, 81-в, 81-г и 81-д), кои се додадени по членот 81 со Законот за изменување и дополнување на Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите („Службен весник на Република Македонија“ бр.84/2006). Од сите овие членови, како побитни за одлучување во конкретниот предмет се член 81-а, член 81-б став 2 и член 81-в од Законот. Имено, согласно член 81-а од Законот, поединечното запишување на правата на недвижностите се врши по барање на странката во премерени и непремерени катастарски општини каде што е во примена катастар на земјиштето.

Во член 81-б став 2 од Законот пропишано е дека во непремерените катастарски општини податоците на земјиштето и зградите се прибираат со увид и премер на самото место, за што уредно ќе бидат писмено известени сопствениците на соседните катастарски парцели.

Според членот 81-в од Законот, по прибирањето на податоците за земјиштето и зградите, се спроведува постапка согласно со одредбите на овој закон кои се однесуваат на постапката за излагање на јавен увид на податоците за недвижностите со утврдување на правата на недвижностите.

Имајќи ги предвид наведените и другите одредби од Законот, директорот на Државниот завод за геодетски работи врз основа на овластувањето утврдено во член 56 и член 73 од Законот го донел Правилникот, чии одредби се оспоруваат со оваа иницијатива.

Според член 1 од Правилникот, со овој правилник се пропишува начинот на запишувањето на правата на недвижностите и начинот и постапката на излагањето.

Содржината на Правилникот е систематизирана во четири поглавја, а оспорениот член 22 е поместен во ИИИ поглавје насловено како „Излагање на податоците за недвижностите по барање на странката“, или поконкретно во вториот поднаслов „2. Поединечно запишување на правата на недвижностите“ од ова поглавје.

Разгледувајќи ја содржината на оспорениот став 1 на член 22 од Правилникот во однос на наведените одредби од Законот, а

особено во однос на членот 81-б став 2 од Законот, според Судот јасно произлегува дека со оваа оспорена одредба не се врши операционализација, односно разработка на законската одредба содржана во член 81-б став 2 од Законот заради нејзино извршување, односно примена, како што се наведува во мислењето на Државниот завод за геодетски работи доставено до Судот со допис бр.03-7052/2 од 5 октомври 2006 година.

Напротив, според Судот обврската за приложување на изјавата во која ќе бидат наведени сите граничари на предметната недвижност со име, презиме и адреса на живеење при поднесување на барањето за поединечно запишување на правото на недвижност која се наоѓа во катастарска општина во која е во примена катастар на земјиште - пописен катастар, (односно која се наоѓа во непремерена катастарска општина), утврдена во оспорената одредба на ставот 1 на член 22 од Правилникот води кон неефикасност, дури и до неизвршување на член 81-б став 2 од Законот, затоа што граѓаните не секогаш ќе бидат во можност да ги наведат точно сите тие податоци за сопствениците на соседните катастарски општини, од причини што не располагаат со такви податоци, а ниту имаат начин да дојдат до нив.

Затоа, податоците кои се потребни заради уредно писмено известување на сопствениците на соседните катастарски општини со кои граничи недвижноста за која е поднесено барањето за поединечно запишување на правата на таа недвижност, според Судот треба да ги обезбеди самиот Државен завод за геодетски работи било од сопствените податоци со кои тој располага или пак на друг начин, а не за тоа да ги обврзува граѓаните. Впрочем, ваквата обврска на граѓаните не произлегува и од самата одредба на членот 81-б став 2 од Законот.

Тргувајќи од наведените причини, Судот утврди дека наводите во иницијативата според кои со оспорениот став 1 на член 22 од Правилникот се пропишувала обврска за граѓаните и правните лица се основани и поради тоа основано се постави прашањето за согласноста на ова одредба со одредбите од Уставот и Законот за организација и работа на органите на државната управа, во однос на кои се оспорува нејзината уставност и законитост.

5. Што се однесува до оспорениот став 3 на член 22 од Правилникот, со кој според наводите во иницијативата бил повреден член 67 од Законот, а со тоа истовремено биле повредени и

членовите од Уставот наведени во иницијативата, Судот оцени дека основано може да се проблематизира уставноста и законитоста и на оваа одредба од Правилникот. Ова од причини што согласно членот 67 од Законот, кој што е и основа за оспорување на уставноста и законитоста на оваа одредба од Правилникот, во постапката на излагање на јавен увид на податоците за недвижностите во државна сопственост, секогаш и во секој случај се поканува Јавниот правобранител на Република Македонија. Тоа, со други зборови значи дека со овој член од Законот не се дозволува, односно не се допушта во постапката за излагање на јавен увид на податоците за недвижностите во државна сопственост Јавниот правобранител на Република Македонија во ниеден случај да не биде поканет, или, пак, да се поканува само во определени случаи, како што е и случајот на кој се однесува оспорената одредба на ставот 3 на член 22 од Правилникот.

Според Судот, оспорената одредба на ставот 3 на член 22 од Правилникот не може да се оправда не само од аспект на член 67 од Законот, во однос на кој со иницијативата се оспорува, туку и од аспект на член 81-б став 2 од Законот, според кој во секој случај при поединечното запишување на правата на недвижностите во непремерените катастарски општини, за увидот и премерот на самото место уредено се известуваат сопствениците на сите соседни катастарски парцели, па оттука секогаш се известува и Јавниот правобранител на Република Македонија, доколку овие недвижности граничат со катастарска парцела во државна сопственост. Затоа, за Судот не се прифатливи причините и аргументите на Државниот завод за геодетски работи изнесени во прилог на уставноста и законитоста на решението од ставот 3 на член 22 од Правилникот.

Според Судот, исто така, не е од влијание за уставноста и законитоста на оваа одредба од Правилникот ниту наводот во мислењето на Државниот завод за геодетски работи дека решението во членот 22 став 3 од Правилникот не значи дека Јавниот правобранител нема можност да се произнесе во случај кога разликата на површината помеѓу пописниот катастар и премерувањето е до 20%, бидејќи до него секогаш и во секој случај се доставувало решението од извршеното излагање на кое тој имал право на жалба.

Поради наведеното, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на членот 22 став 3 од Правилникот со означените одредби од Законот, како и со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 на ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.20/2006)

58.

**- Утврдување обврска на граѓаните за приложување на изјава
Постапка за поединечно запишување на правата на недвижностите**

*- Determination of an obligation for the citizens to enclose a statement
Procedure for individual recording of the rights to immovable properties*

- Со акт на директорот на Државниот завод за геодетски работи не може да се утврдува обврска на граѓаните за приложување на изјава, со име, презиме и адреса на живеење на сите сопственици на соседните катастарски парцели кои граничат со нивната недвижност. Исто така, со овој акт не може Јавниот правобранител на Република Македонија да биде исклучен од учеството во постапката за поединечно запишување на правата на недвижностите, доколку тие недвижности граничат со недвижност во државна сопственост.

- An obligation of the citizens to submit a statement, with a full name and address of residence of all the owners of the neighbouring cadastre lots bordering with their immovable property may not be defined with an act of the Director of the State Bureau for Geodetic Matters.

Also, with this act the Public Legal Officer of the Republic of Macedonia may not be excluded from taking part in the procedure for individual registration of the rights to immovable properties, should these properties border with immovable property owned by the state.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 декември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 22 ставовите 1 и 3 од Правилникот за начинот на запишувањето на правата на недвижностите и начинот и постапката на излагањето („Службен весник на Република Македонија“ бр.9/2006 и 95/2006) донесен од директорот на Државниот завод за геодетски работи.

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијатива поднесена од Стамен Филипов од Скопје, со Решение У.бр.20/2006 од 1 ноември 2006 година, поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на одредбите од Правилникот означен во точката 1 од оваа одлука.

4. Судот на седницата утврди дека според оспорениот став 1 на член 22 од Правилникот при поединечно запишување на правото на недвижност која се наоѓа во катастарска општина во која е во примена катастар на земјиште - пописен катастар, барателот треба со поднесување на барањето да приложи и изјава во која ќе бидат наведени сите граничари на предметната недвижност со име, презиме и адреса на живеење.

Во ставот 2 на член 22 од Правилникот утврдено е дека писмено известените сопственици на соседните катастарски парцели

кои биле присутни на денот на увидот и премерувањето и кои се согласни со граничните линии на предметната парцела, го потпишуваат записникот од премерувањето.

Според оспорениот став 3 на член 22 од Правилникот доколку недвижноста граничи со имот на Република Македонија и има разлика во површината помеѓу пописниот катастар и премерувањето поголема од 20%, во постапката на запишување на правата на недвижностите се вклучува Јавниот правобранител на Република Македонија.

5. Во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е утврдено како една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 95 став 1 од Уставот, државната управа ја сочинуваат министерства и други органи на управата и организации утврдени со закон, а според став 3 на истиот член, организацијата и работата на органите на државната управа се уредува со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Согласно член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според член 12 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002) како управни организации, кои освен министерствата и другите органи и организации утврдени со Законот ја сочинуваат државната управа, се основаат: Државен архив на Република Македонија; Државен завод за геодетски работи и Државен завод за статистика.

Според член 55 став 2 од истиот закон, директорот на самостојниот орган на државната управа, односно на управната организација, донесува правилници, решенија, наредби, упатства,

планови, програми и други видови акти за извршување на законите и други прописи, кога за тоа е овластен со закон.

Според член 61 став 2 од овој закон, со актите кои ги донесува директорот кој раководи со самостојниот орган на државната управа, односно со управната организација не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Согласно член 1 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, („Службен весник на СРМ“ бр.27/1986 и 17/1991 и „Службен весник на Република Македонија“ бр.84/2005, 109/2005 и 70/2006), премерот, катастарот и одржувањето на премерот и катастарот и запишувањето на правата на недвижностите се вршат на начин и постапка пропишани со овој закон.

Согласно член 5 од овој закон работите на премерот, катастарот и одржувањето на премерот и катастарот и запишувањето на правата на недвижностите се во надлежност на Државниот завод за геодетски работи.

Според член 10 став 1 од истиот закон, запишувањето на недвижностите во катастарот на недвижностите е задолжително и се врши по службена должност или по барање на странката.

Премерот, катастарот и запишувањето на правата на недвижностите согласно членот 13 на овој закон се вршат според одредбите на Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон не е определено поинаку.

Според членот 50 од Законот, во катастарот на недвижностите се запишуваат: правото на сопственост, стварните и личните службености, товари и ограничувања и други права за кои запишувањето е определено со закон.

Согласно членот 53 од Законот, како носители на правата на недвижностите можат да се запишат домашни и странски физички и правни лица, вклучувајќи ја и државата и единиците на локалната самоуправа под услови и на начин предвидени со овој или друг закон.

Во членот 56 од Законот утврдено е дека директорот на Државниот завод за геодетски работи ќе донесе поблиски прописи за начинот на запишувањето на правата на недвижностите.

Во Глава В од Законот се уредуваат прашањата во врска со установувањето на катастарот на недвижностите, кое според членот 59 опфаќа: излагање на јавен увид на податоците за недвижностите со утврдување на правата на недвижностите, изготвување на катастар на недвижностите, поединечно запишување на правата на недвижностите и конверзија на податоците од катастар на земјиштето во катастар на недвижности.

Во членот 67 од Законот утврдено е дека во постапката за излагање на јавен увид на податоците за недвижностите во државна сопственост, се повикува Јавниот правобранител на Република Македонија.

Во членот 73 од Законот утврдено е дека директорот на Државниот завод за геодетски работи ќе донесе поблиски прописи за начинот и постапката на излагањето.

Согласно член 80-а од Законот, по установувањето на катастарот на недвижностите, правата на недвижностите од членот 65 на овој закон се запишуваат по барање на странката, согласно со одредбите на овој закон кои се однесуваат на постапката за излагање на јавен увид на податоците за недвижностите со утврдување на правата на недвижностите.

Постапката за поединечното запишување на правата на недвижностите е уредена во посебен поднаслов „3 Поединечно запишување на правата на недвижностите“ на Глава В „Установување на катастар на недвижности“. Од членовите што го сочинуваат овој поднаслов како побитни за одлучување во конкретниот предмет се член 81-а, член 81-б став 2 и член 81-в од Законот. Имено, согласно член 81-а од Законот, поединечното запишување на правата на недвижностите се врши по барање на странката во премерени и непремерени катастарски општини каде што е во примена катастар на земјиштето.

Во член 81-б став 2 од Законот пропишано е дека во непремерените катастарски општини податоците на земјиштето и зградите се прибираат со увид и премер на самото место, за што

уредно ќе бидат писмено известени сопствениците на соседните катастарски парцели.

Според членот 81-в од Законот, по прибирањето на податоците за земјиштето и зградите, се спроведува постапка согласно со одредбите на овој закон кои се однесуваат на постапката за излагање на јавен увид на податоците за недвижностите со утврдување на правата на недвижностите.

Имајќи ги предвид наведените и другите одредби од Законот, директорот на Државниот завод за геодетски работи врз основа на овластувањето утврдено во член 56 и член 73 од Законот го донел Правилникот, чии одредби се оспоруваат со оваа иницијатива.

Според член 1 од Правилникот, со овој правилник се пропишува начинот на запишувањето на правата на недвижностите и начинот и постапката на излагањето.

Содржината на Правилникот е систематизирана во четири поглавја, а оспорениот член 22 е поместен во ИИИ поглавје насловено како „Излагање на податоците за недвижностите по барање на странката“, или поконкретно во вториот поднаслов „2. Поединечно запишување на правата на недвижностите“ од ова поглавје.

Разгледувајќи ја содржината на оспорениот став 1 на член 22 од Правилникот во однос на наведените одредби од Законот, а особено во однос на членот 81-б став 2 од Законот, според Судот јасно произлегува дека со оваа оспорена одредба не се врши операционализација, односно разработка на законската одредба содржана во член 81-б став 2 од Законот заради нејзино извршување, односно примена, како што се наведува во мислењето на Државниот завод за геодетски работи доставено до Судот со допис бр.03-7052/2 од 5 октомври 2006 година.

Напротив, според Судот обврската за приложување на изјавата во која ќе бидат наведени сите граничари на предметната недвижност со име, презиме и адреса на живеење при поднесување на барањето за поединечно запишување на правото на недвижност која се наоѓа во катастарска општина во која е во примена катастар на земјиште - пописен катастар, (односно која се наоѓа во непремерена катастарска општина), утврдена во оспорената одредба на ставот 1 на член 22 од Правилникот води кон неефикасност, дури и до

неизвршување на член 81-б став 2 од Законот, затоа што граѓаните не секогаш ќе бидат во можност да ги наведат точно сите тие податоци за сопствениците на соседните катастарски општини, од причини што не располагаат со такви податоци, а ниту имаат начин да дојдат до нив.

Затоа, податоците кои се потребни заради уредно писмено известување на сопствениците на соседните катастарски општини со кои граничи недвижноста за која е поднесено барањето за поединечно запишување на правата на таа недвижност, според Судот треба да ги обезбеди самиот Државен завод за геодетски работи било од сопствените податоци со кои тој располага или пак на друг начин, а не за тоа да ги обврзува граѓаните. Впрочем, ваквата обврска на граѓаните не произлегува и од самата одредба на членот 81-б став 2 од Законот.

Тргувајќи од наведените причини, Судот утврди дека наводите во иницијативата според кои со оспорениот став 1 на член 22 од Правилникот се пропишувала обврска за граѓаните и правните лица се основани и поради тоа оцени дека истиот не е во согласност со одредбите од Уставот и од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

Што се однесува до оспорениот став 3 на член 22 од Правилникот, со кој според наводите во иницијативата бил повреден член 67 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, а со тоа истовремено биле повредени и членовите од Уставот наведени во иницијативата, Судот оцени дека и овој став на член 22 од Правилникот не е во согласност со Уставот и со Законот. Ова од причини што согласно членот 67 од Законот, во постапката на излагање на јавен увид на податоците за недвижностите во државна сопственост, секогаш и во секој случај се поканува Јавниот правобранител на Република Македонија. Тоа, со други зборови значи дека со овој член од Законот не се дозволува, односно не се допушта во постапката за излагање на јавен увид на податоците за недвижностите во државна сопственост Јавниот правобранител на Република Македонија во ниеден случај да не биде поканет, или, пак, да се поканува само во определени случаи, како што е и случајот на кој се однесува оспорената одредба на ставот 3 на член 22 од Правилникот.

Според Судот, оспорената одредба на ставот 3 на член 22 од Правилникот не може да се оправда не само од аспект на член 67

од Законот, во однос на кој со иницијативата се оспорува, туку и од аспект на член 81-б став 2 од Законот, според кој во секој случај при поединечното запишување на правата на недвижностите во непремерените катастарски општини, за увидот и премерот на самото место уредено се известуваат сопствениците на сите соседни катастарски парцели, па оттука секогаш се известува и Јавниот правобранител на Република Македонија, доколку овие недвижности граничат со катастарска парцела во државна сопственост.

Поради наведеното, Судот оцени дека членот 22 став 3 од Правилникот не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот и со напред наведените одредби од Законот за организација и работа на органите на државната управа и Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 на оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од судијата д-р Трендафил Ивановски кој го заменува претседателот на Судот и судиите Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.20/2006)

59.

- Утврдување на критериумите за јавен интерес

- Establishment of the criteria for public interest

- Со оглед на тоа што во Уставот не е дефинирано што се подразбира под терминот „јавен интерес“ и врз основа на кои критериуми тој се утврдува со закон оценката за тоа што е јавен интерес е препуштена на законодавецот, кој во тој поглед ужива дискреционо право до одреден степен, односно до степен таквата негова оценка/одлука да не е очигледно без разумна основа.

- Given that the Constitution does not define what is implied by the term "public interest" and on the basis of which criteria the same is defined by law, the appraisal as to what is public interest is left to the legislator, which in this regard enjoys a discretionary right to a certain degree, that is, to a degree that such his appraisal/decision is not obviously without a reasonable ground.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 20 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на Законот за дополнување на Законот за експропријација („Службен весник на Република Македонија“ бр.46/2005).

2. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Љупка Попеска од Охрид на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, со оспорениот закон, со кој законодавецот повторно го вовел веќе еднаш напуштениот термин својствен за претходниот систем „предимствено право на градба“ директно се повредувало правото на сопственост. Како причини, односно аргументи за тоа, во иницијативата се наведува дека одземањето на недвижноста, во конкретниот случај на неизграденото градежно земјиште, од сопственикот и негово пренесување на друго лице за изградба на станбени, деловни и стопански објекти предвидени со детални урбанистички планови значело одземање заради лични потреби и стекнување на профит, а

не заради потреби од јавен интерес, како што било утврдено во оспорениот закон.

Имено, подносителот на иницијативата смета дека одземањето на неизградено градежно земјиште од страна на државата заради остварување на предимствено право на градба на станбени, деловни или стопански објекти од страна на физички и правни лица кои се во нивен личен интерес не може да биде од јавен интерес, затоа што објектите од јавен интерес служеле за доброто на целата заедница, а не на поединци. Оттука, според подносителот на иницијативата законодавецот не смеел да го третира како јавен интерес одземањето на правото на сопственост за изградба на станбени, деловни и стопански објекти.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека со оспорениот закон, со кој се предвидувало дека стекнувањето на предимственото право на градба претставувало општ интерес, што всушност не можело да биде, не само што се повредувал членот 30 од Уставот, туку истовремено се повредувал и членот 9 од Уставот, како и член 14 од Европската конвенција за човекови права. Ова од причина што со овој закон граѓаните се доведувале во нерамноправна положба, затоа што за реализација на деталните урбанистички планови на едни граѓани им се одземала сопственоста на градежното неизградено земјиште, а на други не, иако и едните и другите „неоправдано не сакале да градат“. Имено, согласно овој закон граѓаните кои се единствени сопственици на неизградено градежно земјиште што ја сочинува градежната парцела и „неоправдано не сакаат да градат“ се ставале во привилегирана положба во однос на граѓаните кои се сосопственици на градежното неизградено земјиште што ја сочинуваат градежната парцела, кои исто така „неоправдано не сакаат да градат“, затоа што на првата повластена категорија граѓани согласно овој закон во таков случај не можело да им биде одземано земјиштето за разлика од втората категорија граѓани на кои неизграденото градежно земјиште може да им биде одземано според одредбите на оспорениот закон,

Со оглед на тоа што предимствено право на градба можело да се стекне и над државно земјиште, што значи дека за приватни цели можело да се експроприра и државно земјиште, според наводите во иницијативата со овој противуставен закон се изигрувале прописите кои предвидуваат продажба на државно земјиште со јавно наддавање, а се одбегнувала и можноста да се постигне повисока цена на државното земјиште преку јавното

наддавање. На тој начин оспорениот закон ги ставал во нееднаква правна положба субјектите на пазарот поради што тој бил во спротивност и со член 55 од Уставот на Република Македонија.

Според наводите во иницијативата, во оспорениот закон не можело да се оправда ниту решението со кое сопствениците на различните катастарски парцели во состав на градежната парцела се присилувале да постигнат договор за заедничка градба на предвидениот објект на таа парцела, затоа што тоа било вградено со цел да се овозможи изигрување на економските законитости што владееле при договорањето во корист на градежните фирми, а на штета на дел од сопствениците на градежната парцела што не ги прифаќаат условите договорени со другите сопственици. Ова е уште една причина поради која овој закон, исто така, бил во спротивност со членот 55 од Уставот.

Со оглед на тоа што во оспорениот закон не било предвидено правото на жалба против решението на судот со кое ги задолжува сопствениците на градежното неизградено земјиште во определен рок да постигнат договор за заедничка градба под закана на присилните прописи, овој закон ги повредувал и член 15 од Уставот на Република Македонија, како и членот 13 од Европската конвенција за човековите права во кој е пропишано правото на ефикасен национален правен лек.

Поради изнесените причини, а заради тежината на последиците од примената на оспорениот закон, подносителот на иницијативата предлага Судот да го поништи Законот, а до донесување на конечна одлука се предлага Судот да донесе решение за запирање на извршувањето на дејствијата што се преземаат за стекнување предимствено право на градба на предлагачите во предметот ВПП.бр.81/2005 што се води пред Основниот суд во Охрид.

4. Судот на седницата утврди дека со член 1 од оспорениот Закон, во Законот за експропријација („Службен весник на Република Македонија“ бр.33/1995, 20/1998, 40/1999 и 31/2003) во членот 2 став 1 по алинејата 15 се додава нова алинеја според која како јавен интерес се утврдува изградбата на станбени, деловни и стопански објекти предвидени за градење со детални урбанистички планови, заради стекнување на предимствено право на градба на неизградено градежно земјиште.

Според членот 45-а, кој со член 2 од оспорениот Закон е додаден по член 45 од Законот за експроприација, предимствено право на градба е право со кое под услови, на начин и во постапка утврдени со овој закон, се стекнува сопственикот на градежно неизградено земјиште да гради станбени, деловни или стопански објекти предвидени за градење на тоа земјиште со детални урбанистички планови.

Стекнувањето на правото од ставот 1 на овој член е во општ интерес.

Предимственото право на градба може да го стекнуваат домашни физички и правни лица, вклучувајќи ја и државата.

Во останатите нови членови 45-б, 45-в, 45-г, 45-д, 45-ѓ, 45-е, 45-ж, 45-з, 45-с, 45-и, 45-ј и 45-к кои со член 2 од оспорениот Закон се исто така додадени по член 45 од Законот за експроприација, се уредуваат начинот, условите и постапката за стекнување на предимственото право на градба, за чие стекнување, по предлог на сопствениците на неизградено градежно земјиште кои имаат мнозинство на сопственост на тоа земјиште, одлучува надлежен суд, според правилата на вонпроцесната постапка.

5. Според членот 8 став 1 алинеја 6, 7 и 10 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се правната заштита на сопственоста; слободата на пазарот и претприемништвото и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата.

Со членот 30 од Уставот се гарантира правото на сопственост и правото на наследување. Сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и заедницата. Никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон. Во случај на експроприација на сопственоста или во случај на ограничување на сопственоста се гарантира праведен надомест кој не може да биде понизок од пазарната вредност.

Според членот 51 од Уставот, законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите.

Во членот 55 од Уставот, кој е поместен во делот за основите на економските односи, се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото, како и еднаквоста на субјектите на пазарот, за што државата е должна да презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот.

Според членот 56 став 1 од Уставот, сите природни богатства на Републиката, растителниот и животинскиот свет, добрата во општа употреба, како и предметите и објектите од особено културно и историско значење определени со закон се добра од општ интерес на Републиката и уживаат посебна заштита.

Законот за сопственост и други стварни права ("Службен весник на Република Македонија" бр.18/2001), во членот 5 утврдил дека правото на сопственост и другите стварни права се остваруваат врз основа на слободна диспозиција со нужни ограничувања предвидени во Уставот и законите.

Со одредбата од членот 16 на овој закон е определено дека сите природни богатства, растителниот и животинскиот свет, стварите во општа употреба, градежното земјиште, шумите и земјоделското земјиште, пасиштата и водите, како и стварите и објектите од особено културно и историско значење определени со закон се ствари (добра) од општ интерес за Републиката. Според ставот 2, стварите кои врз основа на Уставот или со посебни закони се прогласени за ствари од општ интерес за Републиката можат да бидат предмет на правото на сопственост на државата односно на физички и правни лица.

Законот за градежното земјиште („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/2001) во членот 1 определил дека со овој закон се уредуваат правата и обврските во поглед на градежното земјиште и уредувањето на тоа земјиште.

Согласно членот 2 од овој закон, градежното земјиште е добро од општ интерес за Републиката и ужива посебна заштита на начин и услови утврдени со овој закон. Уредувањето на градежното земјиште е дејност од јавен интерес.

Според членот 5, исто така, од овој закон, сопственоста врз градежното земјиште создава права и обврски и служи за доброто на сопственикот и на заедницата.

Понатаму, со Законот за градежното земјиште посебно е утврдено дека ова земјиште може да биде во сопственост на државата и во сопственост на физички и правни лица, дека носителот на правото на сопственост на ова земјиште, може земјиштето да го отуѓи и даде под долготраен и краткотраен закуп, дека на градежното земјиште може да се заснова и хипотека и дека градежното земјиште може да се експроприра на начин и под услови определени со прописите за експропријација (член 12).

Согласно член 42 од Законот за градежното земјиште под уредување на градежно земјиште во смисла на овој закон се подразбира изградба на објекти на инфраструктурата заради обезбедување на непречен пристап до градежната парцела од јавен пат, поставување на водоводна, канализациона, електрична, ПТТ и друга инсталација со приклучоци до градежната парцела.

Уредувањето на градежното земјиште, кое според овој закон е дејност од јавен интерес, во рамките на подрачјето утврдено со генерален и детален урбанистички план го вршат општините, односно градот Скопје врз основа на соодветна програма, чија содржина е утврдена во членот 45 од Законот за градежното земјиште.

Освен уредувањето на градежното земјиште, согласно Законот за локалната самоуправа, во надлежност на општините спаѓа и урбанистичкото (урбано и рурално) планирање, издавањето на одобрение за градење на објекти од локално значење утврдени со закон, како и уредувањето на просторот воопшто.

Просторното и урбанистичкото планирање на просторот пак, се врши согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005) со кој се уредуваат условите и начинот на системот на просторното и урбанистичко планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесување на плановите, спроведувањето на плановите и др.

Изработувањето, донесувањето и спроведувањето на просторниот план на Република Македонија и на урбанистичките планови во членот 3 од Законот за просторно и урбанистичко планирање се утврдени како работи од јавен интерес.

Прашањата во врска со експропријацијата на сопственоста и правата кои произлегуваат од неа на земјиште, згради и други објекти (недвижности) заради изградба на објекти и изведување други работи од јавен интерес, утврдување на јавниот интерес и определувањето на праведниот надомест за експроприраните недвижности се уредени со Законот за експропријација („Службен весник на Република Македонија“ бр.33/1995, 20/1998, 40/1999, 31/2003 и 46/2005).

Во членот 2 став 1 од овој закон (по чија алинеја 15 со член 1 од оспорениот закон се додава нова алинеја) предвидено е: дека јавен интерес утврден со овој закон е уредувањето, рационалното користење и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата со изградба на објекти и изведување на работи предвидени со актите за планирање на просторот, кои, пак, објекти и работи конкретно се утврдени со овој член од Законот.

Согласно член 3 став 1 точка 1 од Законот, експропријацијата може да се врши за потребите на државата, за потребите на јавните претпријатија и фондови, како и за потребите на образованието, воспитувањето, науката и друго кога дејноста се врши како јавна (државна служба). Според точката 2 на став 1 на овој член од Законот, експропријација може да се врши и за потребите на општините и градот Скопје, како и за јавните претпријатија и фондови основани од нив. Во точката 3 на ставот 1 на истиот член од Законот, пак е предвидено дека експропријација може да се врши и за потребите на правни и физички лица за изградба на објекти и изведување на други работи од јавен интерес, предвидени во членот 2 на овој закон.

Според членот 4 на Законот, со експропријацијата престанува правото на сопственоста и другите права што произлегуваат од сопственоста на недвижностите (потполна експропријација), а со експропријацијата може, исто така, само да се ограничи правото на сопственост со установување на право на службеност, закуп и сл. (непотполна експропријација).

Од наведените законски одредби произлегува дека согласно член 56 од Уставот, земјиштето, па оттука и градежното неизградено градежно земјиште за какво што станува збор во оспорените одредби од Законот, со закон е утврдено како добро од општ интерес за Републиката, кое независно во чија сопственост се наоѓа, ужива посебна заштита и се користи на начин и под услови

утврдени, исто така, со закон што само по себе значи ограничување на правото на слободно користење на градежното земјиште од страна на сопственикот. Во таа смисла треба да се има предвид дека намената на градежното земјиште, границите на зоните според намената на земјиштето, парцелацијата на градежното земјиште, површините за градење на градби определени со градежни линии, максималната висина на градбите, посебните услови за изградба на поединечни градежни парцели, потоа изградбата на сообраќајната, комуналната и друга инфраструктура на просторот, се само дел од прашањата за кои се содржани плански решенија во просторните и урбанистичките планови согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Она што произлегува од наведените законски одредби, а што е посебно значајно за овој предмет е дека сопственоста на земјиштето, па и на градежното земјиште и правата кои произлегуваат од неа, може да бидат предмет на експропријација со која престанува правото на сопственоста и другите права кои произлегуваат од неа или пак само се ограничува правото на сопственоста, зависно дали се работи за потполна или непотполна експропријација.

Меѓутоа, согласно Законот за експропријација, експропријацијата на земјиштето и другите недвижности (згради и други објекти) се врши заради изградба на објекти и изведувањето на други работи од јавен интерес утврден со овој и друг закон. Меѓу работите кои овој закон ги утврдува од јавен интерес се и уредувањето, рационалното користење и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата со изградба на станбени, деловни и стопански објекти предвидени за градење со детални урбанистички планови, заради стекнување на предимствено право на градба на неизградено градежно земјиште (член 2 став 1 алинеја 16 од Законот за експропријација или член 1 од оспорениот Закон).

Според членот 45-а, став 1, кој со членот 2 од Законот што се оспорува е додаден по членот 45 од Законот за експропријација, предимствено право на градба е право со кое под услови, на начин и постапка утврдени со овој закон, се стекнува сопственикот на градежно неизградено земјиште да гради станбени, деловни или стопански објекти предвидени за градење на тоа земјиште со детални урбанистички планови. Според ставот 2 на овој член, стекнувањето на предимственото право на градба е во општ интерес, а според ставот

3, предимственото право на градба може да го стекнуваат домашни и физички и правни лица, вклучувајќи ја и државата.

Во членот 45-з, кој, исто така, е додаден по членот 45 од Законот за експропријација со членот 2 на оспорениот закон, предвидено е дека заради остварување - реализација на предимственото право на градба и изградба на станбени, деловни и стопански објекти предвидени за градење со детални урбанистички планови, градежното неизградено земјиште, сопственост на сопствениците кои не се стекнале со предимствено право на градба, ќе се експроприра во сопственост на сопствениците на градежното неизградено земјиште кои се стекнале со предимствено право на градба.

Според членот 45-с, на поранешните сопственици од членот 45-з на овој закон им припаѓа паричен надоместок не помал од пазарната вредност на градежното неизградено земјиште што се експроприра.

Имајќи предвид дека во наведените одредби од Законот за дополнување на Законот за експропријација е утврден јавниот (општиот) интерес заради чие остварување, односно реализација се врши експропријација, односно одземање на правото на сопственост на сопствениците на градежното неизградено земјиште кои не се стекнале со предимствено право на градба и негово пренесување на сопствениците на тоа земјиште кои се стекнале со предимственото право на градба и дека на поранешните сопственици за експроприраното земјиште им припаѓа паричен надоместок не помал од пазарната вредност на тоа земјиште, според Судот овие одредби, како и Законот во целина се во согласност со членот 30 од Уставот, во однос на кој посебно се оспорува неговата уставност. Ова од причини што согласно овој член од Уставот, Собранието е овластено со закон да го утврдува јавниот интерес и врз таа основа да предвидува меѓу другото и одземање на сопственоста, што е случај и со неизграденото градежно земјиште согласно оспорениот закон.

Притоа, ниту во членот 30, ни во било кој друг член од Уставот не е дефинирано што се подразбира под терминот „јавен интерес“ и врз основа на кои критериуми тој се утврдува со закон. Оттука, според Судот оценката за тоа што е јавен интерес Уставот ја препуштил на законодавецот, така што во тој поглед законодавецот ужива дискреционо право до одреден степен, односно до степен таквата негова оценка/одлука да не е очигледно без разумна основа.

Тргувајќи од наведеното, постоењето на јавниот интерес поради кој може да се предвидат мерките на лишување, односно одземање на сопственоста, во секој, па и во овој случај, според Судот, првенствено може да се оправда со легитимната цел што треба да се постигне со таквите мерки. Во конкретниот случај, според Образложението на Предлогот на оспорениот закон, неговото донесување било поттикнато од потребата на сопствениците со еднакви или поголеми сопственички права на градежно неизградено земјиште да им се овозможи остварување на правата кои произлегуваат од нивната сопственост, односно на правото на градба на станбени, деловни и стопански објекти предвидени со деталните урбанистички планови на тоа земјиште, во случај кога градежното неизградено земјиште што ја сочинува градежната парцела има повеќе сопственици, односно сосопственици од кои некои сакаат да градат, а други не.

Исто така, во конкретниот случај е битно дека при утврдувањето на институтот предимствено право на градба во оспорениот закон, законодавецот ја имал предвид состојбата со градежното неизградено земјиште во Република Македонија која се карактеризирала со тоа што голем дел од градежните парцели на кои со деталните урбанистички планови е предвидена изградба на станбени, деловни и стопански објекти ги сочинувале градежно неизградено земјиште во сопственост на најмалку двајца или повеќе сопственици или сосопственици меѓу кои, исто така, во голем број не можело да се постигне договор за заедничка градба било од субјективни било од објективни причини.

Со оглед на наведеното, како и на тоа дека целта што требала да се постигне со донесувањето на оспорениот закон, според образложението е да се надмине постојната состојба на градежното неизградено градежно земјиште која била една од пречките за изградба на станбени, деловни и стопански објекти предвидени со деталните урбанистички планови, а со тоа и за нивна реализација, односно спроведување што е од јавен интерес согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање, според Судот и изградбата на овие објекти заради стекнување на предимствено право на градба на сопственикот на неизградено градежно земјиште, исто така, би можела да се смета за легитимна цел од јавен интерес. Ова особено ако се има предвид дека со стекнувањето на предимственото право на градба на сопственикот на градежното неизградено земјиште да гради станбени, деловни или стопански објекти предвидени со детални урбанистички планови не само што се придонесува за

реализација на урбанистичките планови, туку истовремено државата на тој начин на сопствениците на тоа земјиште им создава подостапни услови за домување, живот и работа, што е нејзина грижа и обврска во рамките на спроведувањето на социјалната и економската политика, воопшто.

Оттука, според Судот одземањето, односно експропријацијата на сопственоста во функција на остварувањето, односно реализацијата на предимственото право на градба претставува разумна и пропорционална мерка за остварување на целите од јавен интерес утврден во оспорениот закон. Ова дотолку повеќе ако се има предвид и тоа дека на сопствениците од кои им се одзема градежното неизградено земјиште согласно овој закон им припаѓа паричен надомест не помал од пазарната вредност на земјиштето што се експроприра.

Со оглед на наведеното, Судот утврди дека наводите во иницијативата според кои изградбата на станбени, деловни и стопански објекти предвидени за градење со детални урбанистички планови заради стекнување предимствено право на градење на неизградено градежно земјиште не може да е од јавен интерес и да го оправда одземањето на сопственоста на неизградено градежно земјиште согласно оспорениот закон, се неосновани и поради тоа не го постави прашањето за согласноста на оспорениот закон со членот 30 од Уставот.

Судот не го постави прашањето за согласноста на оспорениот закон ниту со членот 9 од Уставот, кој, исто така, во иницијативата се наведува дека бил повреден со овој закон. Ова од причини што лишувањето, односно одземањето на правото на сопственост од едно лице и негово пренесување во корист на друго лице, согласно оспорениот закон се врши под услови, на начин и во постапка утврдена со овој закон, кои еднакво важат и се применуваат во секој конкретен случај на разрешување на односите меѓу сопствениците на градежното неизградено земјиште. Утврдените услови, начин и постапка за стекнување на правото на предимствено право со оспорениот закон, според Судот не се само гаранција за обезбедување на еднаквост меѓу граѓаните, туку се гаранција и за нивната правна сигурност, како елемент на начелото на владеењето на правото, кое во член 8 од Уставот е утврдено како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Во однос, пак, на наводите во иницијативата дека со оспорениот закон се создавала нееднаквост меѓу граѓаните - сопственици на градежно неизградено земјиште, затоа што според овој закон градежното неизградено земјиште не се одзимало од сите сопственици на ова земјиште, туку само од некои, иако сите тие од различни причини не сакаат „неоправдано да градат“ објекти предвидени со деталните урбанистички планови, Судот утврди дека овие наводи се неосновани и поради нив не може да се проблематизира согласноста на оспорениот закон со член 9 од Уставот. Ова од причина што во иницијативата се прави споредба меѓу две категории на граѓани кои се наоѓаат во различна правна и фактичка состојба, а во таков случај не се однесува, односно применува начелото на еднаквост.

Дека се работи за споредување меѓу две категории на сопственици на градежно неизградено земјиште кои се наоѓаат во различна правна и фактичка состојба, произлегува од следното:

Одредбите на оспорениот закон, според кој крајната цел е одземање, односно експропријација на градежното неизградено земјиште, се однесуваат за одземање на градежно неизградено земјиште исклучиво кога тоа земјиште има два и повеќе сопственици (а не еден сопственик) и кога земјиштето на повеќе сопственици сочинува една градежна парцела на која според деталните урбанистички планови е предвидена изградба на соодветен објект (станбен, деловен или стопански), а меѓу сопствениците не може да се постигне договор за заедничка изградба на тој објект. Оттука, јасно произлегува дека за изградба на објект од страна на сопствениците на градежното неизградено земјиште кои се единствени сопственици одлучуваат самите тие и не зависат од волјата на друг, што не е случај кога на тоа земјиште се сопственици двајца или повеќе. Или со други зборови, во првиот случај правото на користење на сопственото градежно неизградено земјиште за изградба на објект не зависи и не е условено со волјата на друг, за разлика од вториот случај, односно ситуација кога сопствениците на градежното неизградено земјиште што сочинува една градежна парцела за користење на сопственото земјиште за изградба на објект се зависни од нивната меѓусебна волја.

Тргувајќи токму од наведената правна и фактичка состојба во која се наоѓаат сопствениците на делови од градежното земјиште што сочинуваат една градежна парцела, а со цел да им се овозможи правото на сопственост на ова земјиште да го искористат

по сопствена волја, во случај кога во тоа се спречени поради неможноста да се постигне договор за заедничка градба на објектите со другите сопственици, односно сосопственици, законодавецот во нивен интерес, а во интерес и на целата заедница, односно држава, го предвидел стекнувањето на предимственото право на градба.

Во наведениот контекст, треба да се има предвид дека предимственото право на градба согласно оспорениот закон го стекнува сопственикот, односно сосопственикот на градежното неизградено земјиште, а не некој друг, и тоа само тогаш кога нивната сопственост на тоа земјиште ја сочинува градежната парцела најмалку 50%. Тоа значи дека предимственото право на градба им се признава на поголемите, односно доминантните сопственици на градежното неизградено земјиште што ја сочинува градежната парцела, што е логично и оправдано решение.

Исто така, треба да се има предвид дека градежното неизградено земјиште кое според оспорениот закон се експроприра заради реализација на предимственото право на градба се одзема од сопственост на сопствениците кои не се стекнале со предимствено право, а се пренесува во сопственост на сопствениците на градежното неизградено земјиште кои се стекнале со ова право. Значи, градежното неизградено земјиште во овој случај се одзема во корист на сопственикот на градежното неизградено градежно земјиште кое заедно со одземеното ја сочинува градежната парцела на која е предвидена градба, а не во корист на трето лице.

Од наведено произлегува дека категоријата на сопственици на градежно неизградено земјиште за кои станува збор во оспорениот закон се наоѓаат во сосема поинаква правна и фактичка состојба во однос на другите сопственици на градежно неизградено земјиште, па оттука и нивната споредба е несоодветна.

Имајќи предвид дека согласно оспорениот закон под услови, на начин и постапка утврдени со Законот, предимствено право на градба може да се стекне и на градежно неизградено земјиште во сопственост на државата, (член 45-в) и дека уредувањето, рационалното користење и хуманизацијата на просторот и заштитата на животната средина и на природата со изградба на станбени, деловни и стопански објекти предвидени со детални урбанистички планови заради стекнувањето на ова право е утврдено од јавен интерес (член 2 став 1 алинеја 16 или член 1 од оспорениот закон), според Судот наводите во иницијативата според

кои одземањето, односно експропријацијата на државното земјиште се вршела за приватни цели, како и тоа дека со експропријацијата на ова земјиште во функција на остварување на предимствено право на градба се вршело изигрување на прописите за продажба на државното земјиште со јавно наддавање се, исто така, неосновани и неприфатливи. Поради тоа, овие наводи не претставуваат оправдан основ за изразување на сомнение за согласноста на оспорениот закон ниту со член 55 од Уставот, во однос на кој, исто така, се оспорува неговата уставност.

Условот дека предимственото право на градба може да се стекне доколку не се постигне договор за заедничка градба меѓу сопствениците, односно сосопствениците е запазен и во постапката пред судот. Ова произлегува од членот 45-ѓ од Законот, според кој судот пред да пристапи кон одлучувањето ќе ги задолжи сопствениците на градежното неизградено земјиште чија сопственост ја сочинуваат градежната парцела во определен рок да постигнат договор за заедничка градба.

Непредвидувањето на правото на правен лек, односно на жалба против одлуката на судот со која се задолжуваат сопствениците во определен рок да постигнат договор за заедничка градба, според Судот не го прави оспорениот закон во спротивност со Амандман XXI на Уставот, како што смета подносителот на иницијативата. Ова пред се и од причина што ваквата одлука на судот нема карактер на одлука во смисла на Амандманот XXI на Уставот, бидејќи судот со таа одлука (решение или заклучок) не одлучува за правната работа за која е надлежен согласно оспорениот закон, туку оваа негова одлука е во функција на постигнување на договор за заедничка градба помеѓу сите сопственици, односно сосопственици на градежното неизградено земјиште. Имено, според Судот, одредбата од членот 45-ѓ од Законот, треба да се толкува дека со неа законодавецот им остава последна можност сопствениците сами и заеднички да одлучат за користење на сопственото земјиште, за да не дојде до интервенција на државата, преку утврдување на предимственото право и експропријацијата, за тоа да одлучува таа. Експропријацијата, пак, која законодавецот во овој случај ја предвидел, според Судот претставува мерка на државата, со која се овозможува сопственикот на градежното неизградено земјиште да го оствари правото на градба на објекти предвидени со деталните урбанистички планови на тоа земјиште, само во исклучителни случаи утврдени во оспорениот закон. Ваквата констатација произлегува од таму што предимственото право на градба, а заради чие остварување, односно реализација се

врши експропријација на градежното неизградено земјиште, согласно оспорениот закон се стекнува само кога меѓу сопствениците или сосопствениците на градежното неизградено земјиште не може да се постигне договор за заедничка градба (член 45-б од Законот). Во спротивно, односно доколку има таков договор, сопствениците без интервенција на државата го остваруваат правото на градба.

Поради наведеното, Судот не го постави прашањето за согласноста на оспорениот Закон ниту со Амандман ЦЦИ на Уставот, во врска со кој, исто така, се оспорува неговата уставност.

6. Со оглед на тоа што не изрази сомнение во согласноста на оспорениот закон со Уставот, Судот утврди дека предлогот за донесување на решение за запирање на извршувањето на актите и дејствијата донесени, односно преземени врз основа на овој закон, е, исто така, неоснован.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.5/2006)

60.

- Ограничување на правото на сопственикот да располага со неговата недвижност

- Restriction of the right to the owner to dispose with his/her immovable property

- Прибележувањето на спорот во имотниот лист што се врши по барање на заинтересираното лице кое смета дека со запишаните права на одредена недвижност во катастарот на

недвижностите му е повредено неговото право само по себе не значи и ограничување на правото на сопственикот да располага со неговата недвижност, ниту пак, значи забрана на нотарите да вршат солемизација на договор за купопродажба на недвижноста за која е ставена таквата забелешка.

- The noting of the dispute in the ownership list that is made upon the request of the interested person who considers that with the recorded rights to certain property in the cadastre of immovable properties his/her right is violated by itself, does not mean restriction of the right of the owner to dispose with his/her property, nor does it mean prohibition of the notaries to make solemnisation of a sales contract for the immovable property for which such a note is made.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 27 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 55 став 3 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите („Службен весник на Република Македонија“ бр.27/1986, 17/1991, 84/2005, 109/2005 и 70/2006).

2. Боби Спирковски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредба од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорената законска одредба се овозможувало органот да изврши прибележување во имотниот лист на судскиот спор од член 55 став 3 од Законот

исклучиво врз основа на презентираниот тужба и доказот дека истата е поднесена пред надлежниот суд, без претходно да спроведе соодветна постапка и да донесе управен акт за основаноста на барањето за прибележување. Ова значело дека постоел автоматизам на прибележувањето на поведениот спор за предметната недвижност и тоа само во оние катастарски општини во кои е востановен катастар на недвижности, додека во останатите катастарски општини во кои бил во сила и се применувал катастар на земјиште согласно Законот за премер и катастар на земјиштето („Службен весник на СРМ“ бр.34/1972 и 13/1978) прибележувањето можело да се врши само врз основа на актите донесени од надлежните органи кои се однесувале на факти и околности сврзани со недвижностите евидентирани во катастарот на земјиште. Оттука, произлегувало дека оспорената одредба можела да се применува само на одделни, а не на сите граѓани на Република Македонија, поради што се создавала нееднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, што било во спротивност со член 9 став 2 од Уставот.

Според подносителот на иницијативата оспорената одредба на член 55 став 3 од Законот истовремено не била во согласност и со член 58 став 1 од истиот закон, според кој кон барањето за прибележување, требало да се поднесе исправа во законски пропишана форма, судска одлука, одлука на државен орган или тоа можело да се стори по сила на закон, што укажувало дека основ за ставање прибелешка не можело да биде само по себе поднесена граѓанска тужба. Понатаму, подносителот на иницијативата наведува дека примената на оспорената одредба создавала можност за нејзина злоупотреба, што во праксата често и се случувало. Според него, поведениот судски спор не можел да биде причина за попречување во располагањето со имотот кој е во сопственост на граѓанинот, туку причина за тоа можела да биде само правосилна судска пресуда донесена по повод тужбата.

Освен тоа, со ставањето прибелешка само врз основа на презентирани тужба со која е поведен спор, според подносителот на иницијативата, се ограничувало правото на располагање, а се оставало и простор за причинување на ненадоместлива штета за носителот на правото на запишаната недвижност. Практиката покажала дека вака ставената прибелешка го попречувала носителот на правото слободно да располага со предметниот имот, со оглед дека се оневозможувало склучување на договори со кои се врши промет со недвижноста, бидејќи нотарите одбивале да извршат заверка, односно солемнизација на сочинета приватна исправа во која

предмет била недвижност врз која имало ставена прибелешка врз основа на оспорената одредба. Исто така, недвижноста за која била ставена прибелешка дека е поведен спор, деловните банки не ја прифаќале како гаранција при кредитното работење, односно одбивале да склучат договор за востановување на заложно право врз таквата недвижност, со што на носителот на правото му се оневозможувало да располага со сопственоста слободно и согласно уставно загарантираните права. Оттука, ставената прибелешка во имотниот лист за поднесената тужба, според последиците кои таа во пракса ги предизвикувала за сопственикот на недвижноста, била еднаква на ставање забрана на промет со предметната недвижност и покрај тоа што такво нешто можело да се стори само врз основа на решение со кое е определена привремена мерка донесена од надлежен суд.

Поради наведеното подносителот на иницијативата смета дека со оспорената законска одредба се ограничувало правото на сопственикот да располага со својата ствар, што не било во согласност со член 8 алинеја 6 и член 30 од Уставот, како и со член 10 од Законот за сопственост и други стварни права.

3. Судот на седницата утврди дека според член 55 став 1 од Законот, секој што смета дека со запишувањето на правата на недвижностите е повредено неговото право на недвижностите, може со тужба кај редовниот суд да бара бришење на запишаните права на недвижностите и враќање на запишаните права во поранешна состојба.

Тужбата од став 1 на овој член може да се поднесе во рок од 3 години од денот на извршеното запишување (став 2 на член 55 од Законот).

Според оспорениот став 3 на членот 55 од Законот, по барање на заинтересирано лице спорот може да се прибележи во имотниот лист.

4. Според член 8 став 1 алинеја 6 од Уставот, правната заштита на сопственоста е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Во член 30 став 1 од Уставот се гарантира правото на сопственост. Според ставот 2 на овој член од Уставот, сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и

на заедницата, додека според ставот 3 од овој член, никому не може да му биде одземена или ограничена сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Согласно член 1 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, премерот, катастарот и одржувањето на премерот и катастарот и запишувањето на правата на недвижностите се вршат на начин и постапка пропишани со овој закон.

Согласно член 5 од овој закон работите на премерот, катастарот и одржувањето на премерот и катастарот и запишувањето на правата на недвижностите се во надлежност на Државниот завод за геодетски работи.

Според член 10 став 1 од истиот закон, запишувањето на недвижностите во катастарот на недвижностите е задолжително и се врши по службена должност или по барање на странката.

Според членот 50 од Законот, во катастарот на недвижностите се запишуваат: правото на сопственост, стварните и личните службености, товари и ограничувања и други права за кои запишувањето е определено со закон.

Според член 57 од Законот, во катастарот на недвижности се вршат два вида запишување и тоа: укнижување и прибележување. Укнижувањето е запишување на правата на недвижностите на определен носител на тие права, а прибележувањето е запишување на определени околности и факти кои се од влијание на правата на недвижностите.

Имајќи ги предвид наведените уставни и законски одредби, а разгледувајќи ја оспорената законска одредба во однос на тие одредби, како и во целината на член 55 од Законот, според Судот, со оваа законска одредба не се врши одземање, ниту ограничување на правото на сопственост и правата што произлегуваат од ова право, туку само се упатува дека заинтересираното лице може да бара да се прибележи во имотниот лист спорот заведен по тужбата за бришење на запишаните права во катастарот и враќање на тие права во поранешна состојба од членот 55 став 1 од Законот. Инаку, ова прибележување не е задолжително, туку се врши по барање на заинтересираното лице, односно на лицето кое што смета дека со

запишаните права на одредена недвижност му е повредено неговото право, поради што и завел спор пред надлежниот суд за бришење на запишаните права.

Оттука, со оглед на тоа што прибележувањето на наведениот спор во имотниот лист само по себе не значи и ограничување на правото на сопственикот да располага со недвижноста, според Судот не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека со оспорената законска одредба се врши ограничување на правото на сопственост, или поточно на правото на располагање што произлегува од ова право.

Поради наведеното, Судот не го постави прашањето за согласноста на член 55 став 3 од Законот со член 8 став 1 алинеја 6 и член 30 од Уставот.

Во однос на наводите во иницијативата дека во пракса поради ставената прибелешка во имотниот лист се води спор, нотарите не вршеле солемнизација на договор за купопродажба на недвижност за која била ставена таква прибелешка или деловните банки овие недвижности не ги прифаќале како гаранција за кредит, според Судот, овие наводи не може да бидат причина за изразување на сомнение во согласноста на оспорената законска одредба со Уставот, затоа што тие третираат прашања кои навлегуваат во сферата на примената на оваа законска одредба за што Уставниот суд не е надлежен да одлучува. Имено, Уставниот суд е надлежен да одлучува за согласноста на оспорената законска одредба од аспект на нејзината содржина, а не и од аспект на толкувањето и примената на ова одредба од наведените субјекти и последиците од нивното постапување, од кои причини во иницијативата во најголем дел и се оспорува нејзината уставност.

Тргувајќи од тоа дека според наводите во иницијативата оспорената законска одредба не била во согласност и со член 10 од Законот за сопственост и други стварни права, Судот, исто така, утврди дека не е надлежен да одлучува и за ова прашање, односно не е надлежен да одлучува за меѓусебната согласност на одредби од два закона.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.217/2006)

6. Градежно земјиште

6. *Construction land*

61.

- Утврдување на надоместоци (поведување на постапка)

*- Determination of fees
(initiation of a procedure)*

- Овластувањето на министерот да ја определува висината на надоместоците за добивање на лиценца за управител и изведувач на градба, надоместокот за добивање на овластување, како и за пропишување на начинот на пресметување и висината на надоместокот за работа на комисијата за нострификација, без постоење на законска рамка и критериуми за определување на нивната висина не е во согласност со владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

- The authorisation of the Minister to determine the amount of the fees for obtaining a licence for an administrator and executer of a construction, the fee for the obtaining of authorisation, as well as for the prescription of the manner of calculation and the amount of the fee for the work of the

commission for validation, without the existence of a legal framework and criteria for determining their amount is not in harmony with the rule of law and the division of state powers into legislative, executive and judicial, as the fundamental values of the constitutional order of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 25 јануари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на:

- членот 14 став 2 во делот: "Висината на надоместокот ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот";

- членот 22 став 4 во делот: " Висината на надоместокот ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот";

- членот 32 став 5 во делот: "и висината на надоместокот за добивање на овластување од ставот (4) на овој член" и

- членот 48 став 4 во делот: "и начинот на пресметување и висината на надоместокот за работа на комисијата" од Законот за градење ("Службен весник на Република Македонија" бр.51/2005).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на деловите од одредбите од Законот за градење, означени во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорените делови од одредбите немале уставна основа, затоа што утврдувањето на висината на надоместоците со акт на министерот, а не со закон, било спорно. Со даденото законско овластување министерот да ја утврдува висината на надоместокот за работа на комисиите се отстапувало од поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Вака наведеното овластување, според подносителот на иницијативата не преставувало извршување на одредби од закон, туку значело арбитражност и можност за нееднаков третман на субјектите. Според тоа, подносителот на иницијативата смета дека со оспорените одредби се повредувале член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 33, член 51, член 68 став 1 алинеја 3, член 91 алинеја 1 и 5 и член 96 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според член 14 став 1 од Законот за градење, градителот може да определи лице, кое во негово име ќе ги води сите организациони работи за следење на процесот на градење, на ниво на идеја, преку проект, изградба, се до добивање на одобрение за употреба, со финансиско и материјално следење на средствата во процесот на изградбата за градби од прва до трета категорија, од членот 50 од овој закон. Управителот на градба може да биде лице регистрирано во трговскиот регистар за вршење на таа дејност, ако има лиценца и вработено најмалку едно лице од архитектонска или градежна струка со овластување.

За добивање на лиценцата од став 1 на овој член управителот на градба е должен да плати соодветен надоместок. Висината на надоместокот ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот (став 2).

Членот 14 став 2 од Законот се оспорува во делот: "Висината на надоместокот ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот".

Според член 22 од Законот, изведувач на градби од прва и втора категорија, од членот 50 на овој закон е правно лице кое е

регистрирано во трговскиот регистар, за изведување на градежни работи кое има лиценца А со важност од пет години, со можност за нејзино продолжување, издадена од Комората (став 1).

Изведувач на градби од трета, четврта и петта категорија, од членот 50 од овој закон е правно лице кое е регистрирано во трговскиот регистар, за изведување на градежни работи кое има лиценца Б, со важност од десет години со можност за нејзино продолжување, издадена од Комората (став 2).

За добивање на лиценците од ставовите 1 и 2 на овој член, изведувачот е должен да плати соодветен надоместок. Висината на надоместокот ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот (став 4).

Членот 22 став 4 од Законот се оспорува во делот: "Висината на надоместокот ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот".

Според член 32 од Законот, за вршење на работи: изработка на проектна документација, ревизија на проекти, надзор на изградбата е неопходно овластување од Комората (став 1).

Овластувањето Б се добива од Комората, за градби од трета и четврта категорија од членот 50 на овој закон, со важност од седум години и со можност за негово продолжување (став 2).

Овластувањето А за градби од прва и втора категорија од членот 50 на овој закон се добива од Комората, по најмалку пет години од добиеното овластување Б од ставот 2 на овој член. Овластувањето А е со важност од пет години, со можност за негово продолжување (став 3).

За добивање на овластувањето од ставовите 2 и 3 на овој член се плаќа надоместок (став 4).

Начинот на издавање, продолжување и одземање на овластувањето од ставовите 2 и 3 на овој член, како и формата и содржината на образецот за овластувањето А и овластувањето Б и висината на надоместокот за добивање на овластување од ставот 4 на овој член, ги пропишува министерот кој раководи со органот на

државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот (став 5).

Членот 32 став 5 се оспорува во делот: "и висината на надоместокот за добивање на овластување од ставот 4 на овој член".

Според член 47 став 1 од Законот, идејниот проект, основниот проект и изведбениот проект за градби од членот 50 на овој закон, изработени според странски прописи се усогласуваат со прописите за градење на Република Македонија со утврдување на усогласеност на проектите-нострификација.

Според член 48 од Законот, нострификацијата на проектите ја спроведува Комората (став 1).

Нострификацијата од ставот 1 на овој член ја врши комисија. Комисијата ја именува претседателот на Комората. За членови на комисијата се именуваат претставници од Комората со овластувања добиени согласно член 32 од овој закон (став 2).

Комисијата од ставот 2 на овој член составува писмен извештај, го заверува проектот и дава согласност за нострификација (став 3).

Постапката за нострификација, содржината на писмениот извештај, согласноста за нострификација, начинот на заверување на проектите од страна на комисијата и начинот на пресметување и висината на надоместокот за работа на комисијата ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот (став 4).

Членот 48 став 4 се оспорува во делот: "и начинот на пресметување и висината на надоместокот за работа на комисијата".

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 33 од Уставот, секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон, а според член 68 став 1 алинеја 3 од

Уставот, Собранието на Република Македонија ги утврдува јавните давачки.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002), министерот, меѓу другото, донесува правилници за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Според член 56 став 1 од овој закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување, а според член 61 став 1 од овој закон, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Од анализата на целината на одредбите од Законот за градење, како и од анализата на оспорените одредби според мислењето на Судот, произлегува дека законодавецот предвидел овластување за министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот да ги определува висината на: надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба, надоместокот за добивање на лиценца за изведувач на градби и надоместокот за добивање на овластување за вршење на работите од членот 32 став 1 од Законот, како и за пропишување на начинот на пресметување и висината на надоместокот за работа на комисијата за нострификација. Меѓутоа, во целината на Законот, како и во оспорените законските одредби недостасуваат критериуми врз основа на кои надлежниот министер би ја определувал висината на четирите различни по вид надоместоци.

Според Судот, со оставената можност, без критериуми, односно конкретна законска рамка да се определува висина на надоместоците за: добивање на двата видови лиценца, за добивање на овластување или пак за работа на комисијата за нострификација, се остава простор за мешање на извршната во законодавната власт,

кои, пак, во системот на поделбата на власта се јасно разграничени. Воедно, ваквиот недостаток на оспорените одредби остава и можност за арбитрност.

Оттука, според Судот овластувањето што произлегува од оспорните одредби нема уставна основа со оглед на тоа што Законот за градење не содржи никакви параметри за утврдување на висината на надоместоците, поради што основано се постави прашањето за согласноста на деловите на оспорените одредби со принципот на поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија од членот 8 став 1 алинеја 4 од Уставот.

Конечно, даденото законско овластување на надлежниот министер да ја утврди висината на наведените надоместоци без постоење на законска рамка, според мислењето на Судот не би можело да биде во функција на утврдување и разработка на одделни законски одредби заради нивно извршување, како што предвидел член 56 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа и води кон утврдување на права и обврски за граѓаните и правните лица во подзаконски акт, што не е дозволено ни според член 61 став 1 од истиот закон.

Од истите причини оспорените делови од одредбите би можеле да се стават под сомнение и по однос на нивната согласност со останатите одредби од Уставот на кои се повикува подносителот на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот, одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 155/2005)

62.

- Утврдување на надоместоци

- *Determination of fees*

- Овластувањето на министерот да ја определува висината на надоместоците за добивање на лиценца за управител и изведувач на градба, надоместокот за добивање на овластување, како и за пропишување на начинот на пресметување и висината на надоместокот за работа на комисијата за нострификација, без постоење на законска рамка и критериуми за определување на нивната висина не е во согласност со владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

- *The authorisation of the Minister to determine the amount of the fees for obtaining a licence for an administrator and executer of a construction, the fee for the obtaining of authorisation, as well as for the prescription of the manner of calculation and the amount of the fee for the work of the commission for validation, without the existence of a legal framework and criteria for determining their amount, is not in harmony with the rule of law and the division of state powers into legislative, executive and judicial, as the fundamental values of the constitutional order of the Republic of Macedonia.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 22 март 2006 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВААТ: членот 14 став 2 во делот: "Висината на надоместокот ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот.", членот 22 став 4 во делот: "Висината на надоместокот ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот.", членот 32 став 5 во делот: "и висината на надоместокот за добивање на овластување од ставот (4) на овој член" и членот 48 став 4 во делот: "и начинот на пресметување и висината на надоместокот за работа на комисијата" од Законот за градење ("Службен весник на Република Македонија" бр.51/2005).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијатива на Стамен Филипov од Скопје со Решение У.бр.155/2005 од 25 јануари 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на деловите од одредбите од Законот за градење, означени во точката 1 од оваа одлука, бидејќи основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 14 став 1 од Законот за градење, градителот може да определи лице, кое во негово име ќе ги води сите организациони работи за следење на процесот на градење, на ниво на идеја, преку проект, изградба, се до добивање на одобрение за употреба, со финансиско и материјално следење на средствата во процесот на изградбата за градби од прва до трета категорија, од членот 50 од овој закон. Управителот на градба може да биде лице регистрирано во трговскиот регистар за вршење на таа дејност, ако има лиценца и вработено најмалку едно лице од архитектонска или градежна струка со овластување.

За добивање на лиценцата од став 1 на овој член управителот на градба е должен да плати соодветен надоместок. Висината на надоместокот ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот (став 2).

Членот 14 став 2 од Законот се оспорува во делот: "Висината на надоместокот ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот".

Според член 22 од Законот, изведувач на градби од прва и втора категорија, од членот 50 на овој закон е правно лице кое е регистрирано во трговскиот регистар, за изведување на градежни работи кое има лиценца А со важност од пет години, со можност за нејзино продолжување, издадена од Комората (став 1).

Изведувач на градби од трета, четврта и петта категорија, од членот 50 од овој закон е правно лице кое е регистрирано во трговскиот регистар, за изведување на градежни работи кое има лиценца Б, со важност од десет години со можност за нејзино продолжување, издадена од Комората (став 2).

За добивање на лиценците од ставовите 1 и 2 на овој член, изведувачот е должен да плати соодветен надоместок. Висината на надоместокот ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот (став 4).

Членот 22 став 4 од Законот се оспорува во делот: "Висината на надоместокот ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот".

Според член 32 од Законот, за вршење на работи: изработка на проектна документација, ревизија на проекти, надзор на изградбата е неопходно овластување од Комората (став 1).

Овластувањето Б се добива од Комората, за градби од трета и четврта категорија од членот 50 на овој закон, со важност од седум години и со можност за негово продолжување (став 2).

Овластувањето А за градби од прва и втора категорија од членот 50 на овој закон се добива од Комората, по најмалку пет години од добиеното овластување Б од ставот 2 на овој член. Овластувањето А е со важност од пет години, со можност за негово продолжување (став 3).

За добивање на овластувањето од ставовите 2 и 3 на овој член се плаќа надоместок (став 4).

Начинот на издавање, продолжување и одземање на овластувањето од ставовите 2 и 3 на овој член, како и формата и содржината на образецот за овластувањето А и овластувањето Б и висината на надоместокот за добивање на овластување од ставот 4 на овој член, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот (став 5).

Членот 32 став 5 се оспорува во делот: "и висината на надоместокот за добивање на овластување од ставот 4 на овој член".

Според член 47 став 1 од Законот, идејниот проект, основниот проект и изведбениот проект за градби од членот 50 на овој закон, изработени според странски прописи се усогласуваат со прописите за градење на Република Македонија со утврдување на усогласеност на проектите-нострификација.

Според член 48 од Законот, нострификацијата на проектите ја спроведува Комората (став 1).

Нострификацијата од ставот 1 на овој член ја врши комисија. Комисијата ја именува претседателот на Комората. За членови на комисијата се именуваат претставници од Комората со овластувања добиени согласно член 32 од овој закон (став 2).

Комисијата од ставот 2 на овој член составува писмен извештај, го заверува проектот и дава согласност за нострификација (став 3).

Постапката за нострификација, содржината на писмениот извештај, согласноста за нострификација, начинот на заверување на проектите од страна на комисијата и начинот на пресметување и висината на надоместокот за работа на комисијата ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот (став 4).

Членот 48 став 4 од Законот се оспорува во делот: "и начинот на пресметување и висината на надоместокот за работа на комисијата".

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 33 од Уставот, секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон, а според член 68 став 1 алинеја 3 од Уставот, Собранието на Република Македонија ги утврдува јавните давачки.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002), министерот, меѓу другото, донесува правилници за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Според член 56 став 1 од овој закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување, а според член 61 став 1 од овој закон, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Од анализата на целината на одредбите од Законот за градење, како и од анализата на оспорените одредби според Судот произлегува дека законодавецот предвидел овластување за министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот да ги определува висината на: надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба, надоместокот за добивање на лиценца за изведувач на градби и надоместокот за добивање на овластување за вршење на работите од членот 32 став 1 од Законот, како и за пропишување на начинот на пресметување и висината на надоместокот за работа на комисијата за нострификација. Меѓутоа, во целината на Законот, како и во оспорените законски одредби

недостасуваат критериуми врз основа на кои надлежниот министер би ја определувал висината на четирите видови надоместоци.

Според Судот, со оставената можност, без конкретна законска рамка да се определува висината на надоместоците за: добивање на двата видови лиценца, за добивање на овластување или пак за работа на комисијата за нострификација се остава простор за мешање на извршната во законодавната власт, кои, пак, во системот на поделбата на власта се јасно разграничени. Воедно ваквиот недостаток на оспорените одредби остава и можност за арбитрерност.

Оттука, според Судот овластувањето што произлегува од оспорните одредби нема уставна основа со оглед на тоа што Законот за градење не содржи никакви параметри за утврдување на висината на надоместоците, поради што оцени дека оспорените делови на законските одредби не се во согласност со принципот за поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија од членот 8 став 1 алинеја 4 од Уставот.

Конечно, даденото законско овластување на надлежниот министер да ја утврди висината на наведените надоместоци без посто-ење на законска рамка, според Судот не е во функција на утврдување и разработка на одделни законски одредби заради нивно извршување, како што е предвидено во член 56 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа и води кон утврдување на пра-ва и обврски за граѓаните и правните лица во подзаконски акт, што не е дозволено според член 61 став 1 од истиот закон.

Од истите причини оспорените делови од одредбите не се во согласност и со останатите одредби од Уставот на кои се повикува подносителот на иницијативата.

6. Врз основа на изнесеното Судот, одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 155/2005)

63.

- Пренесување право на сопственост на земјиште и објекти чиј сопственик е Република Македонија

- Transfer of the right to ownership of a land and facilities the owner of which is the Republic of Macedonia

- Пренесувањето на правото на сопственост на земјиште и објекти чиј сопственик е Република Македонија, од Република Македонија на корисниците на тоа земјиште и објекти, не задира во правото на сопственост на граѓаните и не е во спротивност со член 30 од Уставот на Република Македонија.

- The transfer of the right to ownership of a land and facilities the owner of which is the Republic of Macedonia, from the Republic of Macedonia to the users of the land and facilities, does not infringe upon the right to ownership of the citizens and is not in contradiction with Article 30 of the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 15 март 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на Законот за преобразба на Електростопанство на Македонија - Акционерско друштво за производство, пренос и дистрибуција на електрична енергија во државна сопственост ("Службен весник на Република Македонија" бр.19/2004 и 109/2005) во целина и посебно членот 5-а од истиот закон.

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата во делот за оценување на уставноста и законитоста на Јавниот повик за учество на меѓународен тендер за приватизација на мнозински пакет акции во претпријатието за дистрибуција и снабдување со електрична енергија на Република Македонија АД Електростопанство на Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.107/2005).

3. ВМРО-ДПМНЕ (ВМРО - Демократска партија за македонско национално единство) - Скопје и Велимир Јовановски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста, односно уставноста и законитоста на Законот означен во точката 1, односно на актот означен во точката 2 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, поднесена од ВМРО-ДПМНЕ, Владата на Република Македонија започнува постапка за приватизација на АД - Електростопанство на Македонија без претходно да го разреши проблемот со имотно-правните односи на земјиштето и објектите на начин како што тоа било регулирано со постојните правни прописи.

Имено, подносителот на иницијативата смета дека начинот кој со оспорената законска одредба ги разрешувал имотно-правните односи бил во спротивност со темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија. Со тоа се вршело упад во правниот систем на државата. Според иницијативата, на тој начин се суспендирале сите прописи во Република Македонија со кои бил уреден начинот и постапката за стекнување на сопственост на недвижности, земјиште и објекти во Република Македонија и со декрет се налагало на Државниот завод за геодетски работи по службена должност да изврши незаконити дејствија со тоа што спорниот имот ќе се заведе во катастарот и ќе го запише со право на сопственост во катастарот на недвижностите на АД - ЕСМ и покрај тоа што тој имот бил спорен. На овој начин се кршеле основните начела предвидени во член 8 став 1 алинеи 3 и 8 од Уставот, во кои експлицитно е нагласено дека во Република Македонија темелна вредност на поредокот е владеењето на правото и правната држава и заштитата на сопственоста.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека дистрибутивната мрежа не е во сопственост на државата, туку во дел од неа има сопственост и на граѓаните кои плаќале комунален придонес при изградба на семејни, станбени згради или други објекти во комуналии има дел од износот што е наменет за спроведување на

електрична енергија до објектите што се градат. Оттука според иницијативата спорен имот државата не може да разрешува со план за поделба на имотот. Според подносителот на иницијативата, со оспорената законска одредба државата вршела национализација на објекти и земјиште кое е во сопственост на граѓани и правни лица на Република Македонија.

Подносителот на иницијативата, исто така, смета дека со оспорената законска одредба се кршел членот 30 од Уставот на Република Македонија со кој се гарантира правото на сопственост и правото на наследување, а во случај на експропријација на сопственоста или во случај на ограничување на сопственоста се предвидува праведен надомест кој не може да биде помал од пазарната вредност.

Според подносителот на иницијативата оспорената законска одредба била во спротивност и со член 56 од Уставот во кој е уредено дека сите природни богатства, добрата во општа употреба, се добра од општ интерес на Републиката и уживаат посебна заштита. Со закон се уредувал начинот и условите под кои определени добра од општ интерес за Републиката можат да се отстапат за користење.

Во конкретниов случај водата за постојните хидроцентрали и новите што ќе се градат не можеле да се продаваат т.е. објектите кои што користат вода како општо добро можат да се дадат само на користење - концесија на определено време.

Во иницијативата поднесена од Велимир Јовановски од Скопје, се оспорува Законот за преобразба на Електростопанство на Македонија Акционерско друштво за производство, пренос и дистрибуција на електрична енергија во државна сопственост во целина, и меѓу другото се наведува дека истиот не е во согласност со член 56 став 1 од Уставот, бидејќи во конкретниов случај станува збор за електрична енергија (производство, пренос и дистрибуција) како добро во општа употреба која исто како и другите добра од општ интерес може да се отстапат само на користење на начин и услови утврдени со закон.

Имено, бидејќи се работело за електрична енергија (производство, пренос и дистрибуција) како добро во општа употреба од член 56 став 1 од Уставот, согласно член 56 став 3 од Уставот на Република Македонија, ова добро не можело ни да се оттуѓи, ни да се продаде, туку само да се отстапи на користење на начин и услови утврдени со закон. Таква можност, според подносителот на

иницијативата, кога станува збор за електрична енергија, пропишувал Законот за енергетика во членовите 3, 5 и од 50 до 60.

Понатаму, во иницијативата на Велимир Јовановски се наведува дека јавниот повик за учество на меѓународен тендер за приватизација на мнозински пакет акции во претпријатието за дистрибуција и снабдување со електрична енергија во Република Македонија - АД Електростопанство на Македонија, бил нејасен од причина што претпријатието за кое е распишан јавниот повик се занимавало само со дистрибуција и снабдување со електрична енергија, а претпријатието од членот 4 став 1 алинеја 1 се занимавало со производство, дистрибуција и снабдување со електрична енергија, или поточно претпријатието за кое бил распишан спорниот јавен повик не ја вршело дејноста производство на електрична енергија.

Од содржината на членот 5-а од Законот, според наводите во иницијативата, произлегува дека потенцијалниот купувач на претпријатието огласено на оспорениот јавен повик станува потенцијален сопственик и де фацто и де иуре не само на објектите, туку и на земјиштето на кое се наоѓаат објектите на претпријатието од јавниот повик. Тоа, според подносителот на иницијативата, не било во согласност со член 31 од Уставот на Република Македонија, бидејќи под странско лице се подразбира физичко, а не и правно лице. Имено, странски правни лица не можеле да се стекнат со право на сопственост на земјиште во Република Македонија.

Поради наведените причини во двете иницијативи, се предлага Судот да донесе решение со кое ќе поведе постапка за оценување на уставноста на членот 5-а од Законот за преобразба на Електростопанство на Македонија, Акционерско друштво за производство, пренос и дистрибуција на електрична енергија во државна сопственост, како и на уставноста и законитоста на јавниот повик за учество на меѓународен тендер за приватизација на мнозински пакет акции во претпријатието за дистрибуција и снабдување со електрична енергија во Република Македонија АД Електростопанство на Македонија.

Согласно член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија во иницијативата на Велимир Јовановски се предлага и донесување решение за запирање на извршувањето на оспорениот јавен повик, бидејќи со неговото извршување би можеле да настапат тешко отстранливи последици.

4. Судот на седницата утврди дека со Законот за преобразба на Електростопанство на Македонија Акционерско друштво за производство, пренос и дистрибуција на електрична енергија во државна сопственост се уредува преобразбата на Електростопанство на Македонија Акционерско друштво за производство, пренос и дистрибуција на електрична енергија во државна сопственост.

Според членот 5-а од истиот закон правата на сопственост на недвижностите и тоа објекти и земјишта кои пред преобразбата биле во владение на АД Електростопанство на Македонија, а во катастарот на земјиштето и катастарот на недвижностите биле евидентирани и запишани на име на Република Македонија независно од фактот на евидентираниот корисник на земјиштето и објектите, а кои со преобразбата и планот за поделба припаднале на АД Електростопанство на Македонија или друштвата основани од него или на друштвата настанати со реструктуирање на АД Електростопанство на Македонија или неговите правни наследници и АД МЕПСО, во катастарот на земјиштето и катастарот на недвижностите ќе се евидентираат и запишат на АД Електростопанство на Македонија или друштвата основани од него или на друштвата настанати со реструктуирање на АД Електростопанство на Македонија или неговите правни наследници и АД МЕПСО врз основа на планот за поделба на истите.

Правата на сопственост на објектите кои пред преобразбата биле во владение на Електростопанство на Македонија, а во катастарот на земјиштето и катастарот на недвижностите не биле евидентирани и запишани на име на Република Македонија, а кои се изградени на земјиште во сопственост на Република Македонија независно од фактот на евидентираниот корисник на земјиштето, а кои со преобразбата и планот за поделба припаднале на АД Електростопанство на Македонија или друштвата основани од него или на друштвата настанати со реструктуирање на АД Електростопанство на Македонија или неговите правни наследници и АД МЕПСО, во катастарот на земјиштето и на катастарот на недвижностите ќе се евидентираат и запишат на АД Електростопанство на Македонија или друштвата основани од него или на друштвата настанати со реструктуирање на АД Електростопанство на Македонија или неговите правни наследници и АД МЕПСО врз основа на планот за поделба на истите.

Објектите и земјиштата утврдени во планот за поделба, Државниот завод за геодетски работи по службена должност ќе ги евидентира во катастарот на земјиштето и ќе ги запише со право на сопственост во катастарот на недвижностите на АД Електростопанство

на Македонија или друштвата основани од него или на друштвата настанати со реструктурирање на АД Електростопанство на Македонија или неговите правни наследници и АД МЕРСО.

Оспорениот Јавен повик за учество на меѓународен тендер за приватизација на мнозински пакет акции во претпријатието за дистрибуција и снабдување со електрична енергија на Република Македонија АД Електростопанство на Македонија е содржан во делот "Јавни набавки" од "Службен весник на Република Македонија" бр.107/2005. Истиот е објавен од Владата на Република Македонија, преку Министерството за економија согласно Законот за преобразба на АД Електростопанство на Македонија и Одлуката на Владата на Република Македонија бр.19-3408/1. Јавниот повик содржи вкупно 7 (седум) точки, кои, меѓу другото, содржат покана на заинтересираните страни да ги достават своите апликации за учество во меѓународниот јавен тендер за предложената продажба на стратешки инвеститор, потоа што се треба да содржи апликацијата и какви и за што докази да се обезбедат, известување дека информации за условите и процедурата за квалификации се содржани во Претквалификациската апликација за понудувачи која ќе биде по претходно барање обезбедена од лице кое е наведено во точката 6 од јавниот повик.

Во точката 7 се наведува дека ниту еден дел од оваа покана на ниту еден начин не ја обврзува Владата на Република Македонија да продаде било кој дел од АД Електростопанство на Македонија ниту, пак, влијае на нејзиното право да ги суспендира, прекине или измени условите на тендерската процедура.

5. Според Уставот на СРМ од 1974 година, општествената сопственост како материјална основа на трудот беше еден од основните уставни институти, врз кој се градеше самоуправувањето како доминантен општествено-економски однос. Процесот на губењето на нејзината улога на доминантна уставна категорија започна со Амандманите на Уставот на СРМ од 1990 година, со кои се создаде двојност на продукционите односи во земјата, за да биде конечно нормативно елиминирана со Уставот на Република Македонија од 1991 година. Имено, со означените Амандмани се вовеле сопственичкиот плурализам со рамноправност на сите форми на сопственост. Со тоа Амандманите ја отстранија доминантната положба на општествената сопственост во однос на другите сопственосни форми и дадоа можност за нејзина трансформација од општествено-економска основа на самоуправниот продукционен однос во класична сопственосно-правна категорија со определување титулар на правата и обврските што произлегуваат од неа.

Со Уставот на Република Македонија се воспостави битно нов концепт на општествено уредување. Во неговата основа лежи граѓанската демократија и гаранција на сопственоста во граѓанско-правна смисла. Така, согласно член 30 став 1 од Уставот се гарантира правото на сопственост, а според ставот 3, никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Поаѓајќи од основната интенција на Уставот за изградба на граѓанско општество кому општествената сопственост не му е иманентна, туку негова основна карактеристика е правото на сопственост како граѓанско-правен однос, тој не може ни да ја гарантира општествената сопственост. Поради тоа, одредбите од член 30 од Уставот се однесуваат исклучиво на сопственоста во граѓанско-правна смисла на зборот. Со други зборови, општествената сопственост нормативно не егзистира во Уставот на Република Македонија, туку претставува затечена категорија од поранешниот уставен поредок, така што обврската за нејзиното трансформирање произлегува непосредно од самиот Устав на Република Македонија. Затоа, според член 7 од Уставниот закон за спроведување на Уставот, Собранието на Република Македонија е овластено во рок од 6 месеци да донесе закон со кој ќе се уреди начинот на трансформацијата на општествената сопственост. Притоа законодавното тело е овластено да ги утврди условите, начините и формите на нејзиното трансформирање во некоја од сопственичките категории. Во оваа смисла, законодавецот е слободен во изборот како на називот на законот, така и во определувањето дали овој процес ќе се спроведува преку трансформација на претпријатијата што работат со капитал во општествена сопственост во некои од познатите видови на сопственост, со почитување на темелните вредности на уставниот поредок утврдени во членовите 8, 30, 57 и 58 од Уставот. Оттука, Собранието на Република Македонија како орган на законодавната власт во рамките на генералното овластување да ги уреди односите поврзани со трансформацијата на општествената сопственост, со Уставот не е ограничено во пропишување на начинот, облиците и динамиката на таа трансформација.

Тргувајќи од содржината на членот 30 на Уставот, како и од содржината на Уставот во целина, произлегува дека општествената сопственост нормативно не егзистира во Уставот, меѓутоа практично во овој период на транзиција општествената сопственост како општествено-економски однос се уште постои.

Уставот на Република Македонија, освен гаранцијата на сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, не содржи одредби за утврдување на основните облици на сопственоста, меѓутоа, тргнувајќи од целината на нормативниот дел од Уставот, а особено од фактот што сопственоста е лоцирана во делот на економските права и слободи на човекот и граѓанинот може да се смета дека Уставот всушност се определил пред се за приватната сопственост како основен облик на сопственост, неисклучувајќи ја можноста од постоење на други видови сопственост.

Стекнувањето и заштитата на правото на сопственост посебно е уредено во Глава IV од Законот за сопственост и други стварни права ("Службен весник на Република Македонија" бр.18/2001).

Според членот 112 став 1 од Законот, правото на сопственост се стекнува според закон, врз основа на правна работа и со наследување. Според ставот 2 на овој член, правото на сопственост се стекнува и со одлука на надлежен државен орган, на начин и под услови определени со закон.

Од содржината на цитираната одредба произлегува дека со неа се уредени начините на стекнување на правото на сопственост. Меѓутоа, без оглед за кој начин на стекнување на право на сопственост се работи, секое стекнување на тоа право, за да биде признато и заштитено со објективното право мора да има своја правна основа - Иустус титулус аљуиеренди. Како вакви правни основи на стекнување на сопственост Законот во член 112 ги наведува законот, правното дело, наследувањето и одлуката на државен орган. Сите овие правни основи на стекнување на правото на сопственост Законот ги предвидува во исклучиво императивна смисла: правото на сопственост се стекнува само по закон, врз основа на правна работа, со наследување и одлука на државен орган. Таму каде што постои правна основа без предавање на подвижните ствари, односно запишување во јавните книги кај недвижностите може да станува збор за облигационо право, а за да едно облигационо право се претвори во квалитетно стварно право е потребно и предавање на ствартата, односно запишување на тоа право во јавните книги за недвижностите.

Во членот 2 од Законот за сопственост и други стварни права се предвидува дека право на сопственост можат да стекнуваат сите домашни и странски физички и правни лица, вклучувајќи ја и

државата и единиците на локалната самоуправа, под услови и на начин предвидени со овој и друг закон.

Законот за приватизација на државниот капитал ("Службен весник на Република Македонија" бр.37/1996, 25/1999, 81/1999, 49/2000, 6/2002 и 74/2005) го регулира располагањето со државниот капитал кој веќе е издвоен во постапка спроведена според други закони. Оттука, за овој издвоен и определен државен капитал во постапка спроведена врз основа на Законот за трансформација на претпријатија со општествен капитал и други законски основи, право на законодавецот е со закон да ја пропише приватизацијата како елемент од располагањето на државата со сопствениот државен капитал.

Имено, Законот за приватизација на државниот капитал во членот 1 определил дека со овој закон се уредува евиденцијата, управувањето, начинот и постапката за приватизација на државниот капитал во претпријатијата и банките односно трговските друштва.

Според членот 2 став 1 од овој закон, за државен капитал во смисла на овој закон се смета учеството (трајните влогови) на Република Македонија, односно органите на државната власт, во вредност на претпријатијата, односно трговските друштва утврдено согласно Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал ("Службен весник на Република Македонија" бр.38/1993, 48/1993-исправка, 21/1998, 25/1999, 39/1999, 81/1999, 49/2000, 6/2002, 31/2003 и 38/2004), Законот за трансформација на претпријатијата и задругите со општествен капитал кои стопанисуваат со земјоделско земјиште и Законот за уредување на односите во врска со отплата на користени кредити од меѓународни финансиски организации, влоговите на Република Македонија во вредноста на претпријатието согласно со Законот за реструктурирање на дел од претпријатијата кои во своето работење искажуваат загуби, Законот за санација и реконструирање на дел од банките во Република Македонија, како и капиталот стекнат по друга основа во согласност со овој закон.

Од изнесените одредби произлегува дека Законот за приватизација на државниот капитал во членот 1 го дефинирал предметот на уредување на овој закон, а тоа е приватизацијата на државниот капитал кој се наоѓа во претпријатијата и банките односно трговските друштва, додека пак во членот 2 го определил државниот капитал според основите по кои тој настанал. Од особена важност, е дека во членот 2 став 1 од овој Закон е утврдено дека носител односно имател на државниот капитал е Република Македонија, односно органите на

државната власт и кој се наоѓа во претпријатијата и банките односно трговските друштва, е предмет на приватизацијата согласно Законот.

Приватизацијата на претпријатијата и организациите во државна сопственост кои со закон е утврдено дека вршат дејност од јавен интерес, односно јавните установи и јавните претпријатија и трговските друштва основани со средства во државна сопственост, се врши согласно со Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал, доколку со посебен закон поинаку не е уредено, а истата ја спроведува Министерството за економија.

Во членот 1 став 1 од Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал се предвидува дека со овој закон се уредуваат условите, начините и постапката за трансформација на претпријатијата со општествен капитал во претпријатија во кои е определен сопственикот, како и начините и постапката за продажба на акциите и уделите кои во постапката за трансформација и се издадени на Агенцијата.

Според ставот 2 на членот 1 од овој Закон трансформација на претпријатието со општествен капитал од став 1 на овој член се врши со организирање на претпријатието во акционерско друштво или друштво со ограничена одговорност со капитал во приватна сопственост, односно со определен сопственик, под условите и постапката утврдени со овој закон и со Законот за трговските друштва. Трансформацијата се врши и со продажба на општествениот капитал или на сите средства на претпријатието.

Во смисла на наведеното, Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 24 март 2004 година го донесе Законот за преобразба на Електростопанство на Македонија, Акционерско друштво за производство, пренос и дистрибуција на електрична енергија во државна сопственост, објавен во Службен весник на Република Македонија бр.19/2004.

Во членот 1 од овој закон се предвидува дека со овој закон се уредува преобразбата на Електростопанство на Македонија Акционерско друштво за производство, пренос и дистрибуција на електрична енергија во државна сопственост.

Согласно членот 2 од Законот, под преобразба, во смисла на овој закон, се подразбира реструктурирање и приватизација на АД Електростопанство на Македонија на начин и под услови утврдени со овој закон.

Според членот 5 од овој закон во постапката за реструктурирање средствата, вработените, правата и обврските на АД Електростопанство на Македонија ќе се поделат согласно со планот за поделба, и тоа:

а) средствата, вработените, правата и обврските поврзани со дејноста, производство и дистрибуција на електрична енергија ќе се пренесат на АД Електростопанство на Македонија и

б) средствата, вработените, правата и обврските поврзани со дејноста за пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем ќе се пренесат на АД МЕПСО.

Според членот 7 став 1 од овој Закон приватизацијата на АД Електростопанство на Македонија и/или на друштвата основани од него може да се изврши преку продажба на дел или на сите акции на АД Електростопанство на Македонија и/или на друштвата основани од него и/или на друштвата настанати со реструктурирање на АД Електростопанство на Македонија или на овие правни наследници со една или повеќе трансакции на инвеститор, и тоа:

- преку склучување на договор за продажба на малцински пакет на акции со меѓународни финансиски институции,

- преку тендер во кој е вклучена претквалификација, на начин и по постапка што ги пропишува Владата на Република Македонија и/или

- на друг начин утврден со закон.

Во членот 8 од овој закон се предвидува дека реструктурирањето на АД Електростопанство на Македонија и приватизацијата на АД Електростопанство на Македонија и/или на друштвата основани од него и/или друштвата настанати со реструктурирање на АД Електростопанство на Македонија или неговите правни наследници се врши врз основа на претходно донесена одлука, односно други акти сврзани со процесот на преобразбата од страна на Владата на Република Македонија, врз начелата на транспарентност, недискриминираност, објективност и согласно со пазарните услови.

Од цитираната одредба, односно од содржината на членот 8 на оспорениот закон, произлегува правото за реструктурирање и за приватизација, како и начинот на кои истото ќе се врши. Имено, во оваа законска одредба е определено дека таа ќе се врши врз основа на претходно донесена одлука или други акти сврзани со процесот на

преобразбата од страна на Владата на Република Македонија. Меѓутоа, Република Македонија во конкретниов случај се определува процесот на преобразба, односно приватизацијата на АД Електростопанство на Македонија да го регулира со Закон, а не со Одлука така што се донесе Законот за изменување и дополнување на Законот за преобразба на Електростопанство на Македонија Акционерско друштво за производство, пренос и дистрибуција на електрична енергија во државна сопственост, со чиј член 5-а став 1 всушност Република Македонија како титулар - сопственик одлучила правото на сопственост на земјиштето и објектите да го евидентира и запише на нивните корисници АД Електростопанство на Македонија или друштвата основани од него или на друштвата настанати со реструктурирање на АД Електростопанство на Македонија или неговите правни наследници и АД МЕПСО. Имено, токму во тоа е и содржината на правото на сопственост, т.е. нејзината позитивна страна е што сопственикот има право својата ствар да ја држи, целосно да ја користи и да располага со неа по своја волја, доколку тоа не е спротивно на закон или на некое право на друго лице.

Тргувајќи од фактот што недвижностите, односно објектите и земјиштата опишани во ставот 1 на членот 5-а од оспорениот закон, во катастарот на земјиштето и катастарот на недвижностите биле запишани и евиденирани на име на Република Македонија, односно државата е сопственик на овие недвижности, не може да се прифати тврдењето на подносителите на иницијативата дека истата не е во согласност со член 30 од Уставот. Ова од причина што со пренесувањето на правото на сопственост од Република Македонија на АД Електростопанство на Македонија, не се задира во правото на сопственост на граѓаните, бидејќи во конкретниов случај станува збор за располагање со недвижности кои се во сопственост на Република Македонија. На овој начин се врши деривативно стекнување, односно се пренесува веќе постоечкото право на сопственост, од претходникот - Република Македонија на стекнувачот - во случајов или е АД Електростопанство на Македонија, со сите сопственички овластувања и обврски.

Врз основа на наведеното, правото на сопственост се стекнува според закон врз основа на правна работа и со наследување (член 112 од Законот за сопственост и други стварни права).

Во членот 113 од Законот за сопственост и други стварни права се предвидува дека според закон правото на сопственост се стекнува со создавање нова ствар, со мешање и спојување, со градење на земјиште, со одржување, со одвојување на плодовите, со стекнување

сопственост од несопственик, со окупација, со припојување и таложее, со промена на корито на водотек и создавање на остров и во други случаи определни со закон.

Во членот 113 се наброени оригинерните начини на стекнување на правото на сопственост т.е. оние случаи во кои правото на сопственост не се стекнува на веќе постоечко право на сопственост од претходникот на стекнувачот, туку се заснова ново право на сопственост кое не се изведува, не деривира од досегашното право на сопственост бидејќи има самостојна правна основа и свое настанување. За сите наведени оригинерни начини на стекнување на право на сопственост наведени во член 113, правото на сопственост се стекнува "по самиот закон".

Со оспорениот став 2 во членот 5-а од Законот за изменување и дополнување на Законот за преобразба на Електростопанство на Македонија Акционерско друштво за производство, пренос и дистрибуција на електрична енергија во државна сопственост се регулира, односно се утврдува правото на сопственост на објектите кои не биле евидентирани и запишани на име на Република Македонија, но биле изградени на земјиште во сопственост на Република Македонија. Имајќи го ова во вид, Судот утврди дека конкретното решение од став 2 на оспорениот член 5-а од Законот не е во спротивност со членот 30 од Уставот на Република Македонија, од причина што без оглед на тоа дали на тоа земјиште има или нема изградено објекти (со или без градежна документација) изградени од Република Македонија или од туѓ градител (Електростопанство на Македонија или друго правно лице) станува збор за земјиште односно недвижност на Република Македонија што и дава можност согласно Законот за сопственост и други стварни права, да ја пренесува сопственоста на недвижностите од Република Македонија, во случајов на Електростопанство на Македонија.

Според член 56 став 1 од Уставот, сите природни богатства на Републиката, растителниот и животинскиот свет, добрата во општа употреба како и предметите и објектите од особено културно и историско значење определени со закон се добра од општ интерес за Републиката и уживаат посебна заштита, а според став 3 од овој член, со закон се уредуваат начинот и условите под кои определени добра од општ интерес за Републиката можат да се отстапат на користење.

Во цитираната уставна норма децидно се наведува што се претставува добро од општ интерес. Имајќи го во вид фактот што предмет на оспорениот член од Законот се недвижности, (објекти и

земјиште) во сопственост на Република Македонија, кои согласно цитираната уставна норма не припаѓаат на добра од општ интерес, Судот оцени дека истата не е во несогласност ниту со член 56 од Уставот на која се укажува во поднесените иницијативи.

Според член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Во врска со оспорениот јавен повик, Судот утврди дека истиот не претставува пропис во смисла на цитираната уставна норма, поради што Уставниот суд не е надлежен да ја оценува неговата уставност и законитост. Имено, според Судот, оспорениот јавен повик за учество на меѓународен тендер за приватизација на мнозински пакет акции во претпријатието за дистрибуција и снабдување со електрична енергија на Република Македонија АД Електростопанство на Македонија е дејствие на Владата на Република Македонија преземено преку Министерството за економија, со цел да прибере апликации за приватизација на мнозински пакет акции, за што Уставниот суд на Република Македонија не е надлежен да одлучува.

Во поглед на барањето за донесување на решение за запирање на извршување на поединечни акти или дејствија што се преземени врз основа на јавниот повик, имајќи во вид дека според Судот истиот не е пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија, се утврди дека не се исполнети условите за донесување на вакво решение согласно член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

6. Врз основа на наведеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов, а по однос на член 5-а од Законот решението е донесено со мнозинство гласови. (У.бр.2/2006)

64.

- Услови и начин на приватизација на градежно земјиште и долготраен закуп (поведување на постапка)

*- Conditions and manner of privatisation of construction land and long-term lease
(initiation of a procedure)*

- Државата како сопственик на градежното земјиште има право да ги определува условите и начинот на приватизацијата, односно да определи кое градежно земјиште не е предмет на приватизација како што предвидел во оспорената законска одредба.

Градежното земјиште на кое постои право на користење, а не може да се приватизира заради тоа што влегува во друга градежна парцела може да се даде во долготраен закуп до реализација на урбанистичкиот план, односно актите што го заменуваат планот.

- The state as the owner of the construction land has the right to define the conditions and the manner of privatisation, that is, to define which construction land is not the object of privatisation, as envisaged in the disputed legal provision.

The construction land to which there is a right to utilisation, and may not be privatised for reasons that it enters into another construction lot, may be given to a long-term lease until the realisation of the urban plan, that is, the acts that replace the plan.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 5 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 81 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/2005).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 14 став 2 и 5 од законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Велика Стојковска од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост означени во точките 1 и 2 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата (која во текот на постапката е дополнета) со оспорената одредба од член 14 став 2 се исклучувале од приватизација градежните земјишта кои се наоѓале во граници на развој и кои биле опфатени со генералните урбанистички планови или со општи акти на општините и кои претставувале катастарски парцели на кои главно правото на користење било запишано на корисниците по основ на наследство од поранешна сопственост и кои би требало да се приватизира без надоместок.

Земјиштата кои биле надвор од урбанистичките планови за населените места, се воделе на име на физички лица, а се наоѓале во комплексите на земјоделските комбинати кои биле одземени заради формирање на таквите комплекси, исто така не можело по овој закон да се приватизираат, а услов за да се изврши размена на земјиштата било истите да се приватизираат.

Земјиштата кои биле надвор од урбанистичките планови за населените места кои биле национализирани со акт за национализација од 1964 година и биле претворени во градежни земјишта, исто така, не можело да се приватизираат.

Членот 14 став 5 од Законот се оспорува од причини што истиот не дозволувал приватизација на градежното земјиште кое што влегува во друга градежна парцела, туку можело да се даде само во долготраен закуп до реализација на урбанистичкиот план. Со оваа

оспорена одредба, се наведува понатаму во иницијативата се одложувала приватизацијата на земјиштето до реализација на урбанистичкиот план. Познато било во праксата дека некои одделни делови од планот не се реализирани дури и после 40 години од неговото донесување. Доколку градежното земјиште кое со некој негов дел било опфатено во друга градежна парцела, односно влегувало во објекти од јавен интерес како улици, паркови, зеленила, јавни објекти и слично, можело да се одземе од сопственикот на земјиштето при реализацијата на урбанистичкиот план со надомест исплатен на сопственикот на земјиштето.

Според подносителот на иницијативата членот 81 од Законот, преносот на правото на сопственост на објектите го условувал со поднесување на барање за приватизација на земјиштето, долготраен или времен закуп. Оваа одредба се оспорува поради тоа што со објектот се пренесувало и корисничкото право на земјиштето, па не било јасно што штити законодавецот со оваа одредба и затоа што барање за приватизација на земјиштето може да поднесе новиот корисник, а не да ја продолжува постапката која е поведена од поранешниот корисник.

Подносителот на иницијативата смета дека со наведените оспорени одредби од Законот се повредувале темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија од член 8 алинеи 3 и 6, членовите 30 и 55 од Уставот на Република Македонија, поради што бара да се поведе постапка за оценување на нивната уставност.

4. Судот на седницата утврди дека според членот 14 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост:

(1) Градежното земјиште може да се приватизира во целост или во дел.

(2) Градежното земјиште, може да се приватизира во површина на стекнатото право на користење а во рамките на градежната парцела чија површина е дефинирана со урбанистичките планови, односно актите што ги заменуваат тие планови, ако за тоа нема пречки од правна или фактичка природа, односно во делот за кој такви пречки не постојат.

(3) Градежното земјиште може да се приватизира во рамките на градежната парцела чија површина е дефинирана со урбанистичките планови, односно со актите што ги заменуваат тие

планови, ако со актот врз основа на кој е стекнато правото на користење површината не е определена.

(4) Градежното земјиште може да се приватизира во површина на земјиштето под објектот стекнат со правна основа, ако со урбанистичките планови или актите што ги заменуваат тие планови, градежната парцела не е дефинирана.

(5) Градежното земјиште на кое постои право на користење, а не може да се приватизира заради тоа што влегува во друга градежна парцела, може да се даде во долготраен закуп до реализација на урбанистичкиот план, односно актите што го заменуваат планот.

Според член 81 од Законот, корисниците на градежното изградено земјиште во државна сопственост до стекнувањето на право на сопственост, долготраен закуп или времен закуп, правото на користење на градежното изградено земјиште можат да го пренесуваат само со преносот на правото на сопственост на објектот, ако поднеле барање за стекнување на правото на сопственост, долготраен закуп или времен закуп на градежното земјиште во државна сопственост согласно со овој закон.

Правните дела спротивни на ставот 1 од овој член се ништовни и не произведуваат правно дејство.

5. Правната заштита на сопственоста е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 30 од Уставот се гарантира правото на сопственост и правото на наследување. Сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и на заедницата. Никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Од наведеното произлегува дека Уставот го гарантира правото на сопственост, при што не допушта да бидат одземени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Членот 1 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост утврдува дека со овој закон се

уредува приватизацијата, долготрајниот закуп, времениот закуп, одземањето и престанувањето на правото на користење на градежното земјиште во државна сопственост, на кое право на користење имаат физички и правни лица.

Во членот 2 од овој закон е определено значењето на одделни изрази употребени во законот. Така, градежно земјиште е градежното изградено и градежно неизградено земјиште, определено како такво со Законот за градежното земјиште.

Градежно земјиште во државна сопственост е земјиште на кое право на сопственост има Република Македонија. Приватизација на градежно земјиште во државна сопственост е стекнување на право на приватна сопственост на градежното земјиште во државна сопственост на кое право на користење имаат физички и правни лица. Корисници на градежно земјиште се: физички и правни лица кои правото на користење на градежно земјиште во државна сопственост го стекнале со правна основа. Долготраен закуп е стварно право кое се востановува меѓу Република Македонија како закуподавач и корисникот на градежното земјиште како закупец, на начин определен со овој закон. Времен закуп е закупен однос кој се востановува меѓу Република Македонија како закуподавач и корисникот во чие фактичко владение е градежното земјиште, како закупец, на начин определен со овој закон.

Во членот 3 од овој закон, кој влегува во Глава I (Основни одредби) од овој Закон, се предвидува дека корисниците на градежното земјиште во државна сопственост, за стекнување на право на сопственост, долготраен закуп и времен закуп се должни да поднесат барање под услови, на начин и во постапка утврдени со овој закон. Ако корисниците на градежното земјиште во државна сопственост за стекнување на правата од ставот 1 на овој член во роковите определени со овој закон не поднесат барање, правото се востановува под услови и на начин утврдени со овој закон.

Приватизацијата на градежното земјиште претставува еден од сегментите на приватизација на општествената - државната сопственост.

Приватизацијата на општествената - државната сопственост е вршена во повеќе сегменти (претпријатија со општествен капитал, станбени згради и станови, деловен простор, денационализација) и со повеќе закони (Закон за трансформација на претпријатија-

та со општествен капитал, Закон за продажба на станови во општествена сопственост, Закон за продажба на деловен простор, Закон за денационализација).

Според членот 6 од Законот, градежното земјиште што е во општа употреба (јавни плоштади, улици, сообраќајници, паркови и јавно-сообраќајни површини) и градежното земјиште што со просторните и урбанистичките планови и актите што ги заменуваат тие планови е наменето за добро во општа употреба е во државна сопственост и не е предмет на приватизација. Правните дела спротивни на ставот 1 од овој член се ништовни и не произведуваат правно дејство.

Според членот 7 од Законот, градежното неизградено земјиште во државна сопственост кое физички или правни лица го користат врз основа на закуп, заради поставување - изградба на времени објекти или други намени, не е предмет на приватизација.

Во Глава II од овој закон со наслов "Приватизација на градежно земјиште во државна сопственост", се содржани четири потточки и тоа: 1) Начин на приватизација, 2) Услови за приватизација, 3) Надомест за приватизација на градежно земјиште и 4) Постапка за приватизација на градежното земјиште. Во оваа глава спаѓа и оспорената одредба од член 14 според која во ставот 1 предвидува дека градежното земјиште може да се приватизира во целост или во дел.

Во оспорениот став 2 од овој член е утврдено дека градежното земјиште, може да се приватизира во површина на стекнатото право на користење, а во рамките на градежната парцела чија површина е дефинирана со урбанистичките планови, односно актите што ги заменуваат тие планови, ако за тоа нема пречки од правна или фактичка природа, односно во делот за кој такви пречки не постојат.

Од содржината на наведените законски одредби произлегува дека државата како сопственик на градежното земјиште има право да ги определува условите и начинот на приватизацијата, односно да определи кое градежно земјиште не е предмет на приватизација, како што предвидел во членовите 6 и 7 од Законот.

Врз таква основа државата определила дека градежното земјиште може да се приватизира во површина на стекнатото право

на користење, а во рамките на градежната парцела, како и дека предмет на приватизација не се добрата во општа употреба или градежното земјиште што со актите за планирање на просторот е наменето за добро во општа употреба.

Значи, титуларот на сопственоста има право да го определува обемот на земјиштето кое ќе го приватизира.

Согласно оспорениот член 14 став 5 од Законот, градежното земјиште на кое постои право на користење, а не може да се приватизира заради тоа што влегува во друга градежна парцела, може да се даде во долготраен закуп до реализација на урбанистичкиот план, односно актите што го заменуваат планот.

Од содржината на оваа законска одредба произлегува дека градежното земјиште, кое според урбанистичкиот план влегува во друга градежна парцела поради што и не може да се приватизира, законодавецот предвидел можност истото да се даде на долготраен закуп до реализација на урбанистичкиот план.

Судот, исто така, оцени дека и во овој случај законодавецот има право да ја определи политиката на приватизацијата, а во тие рамки и да ги определи условите и обемот на земјиштето кое ќе биде предмет на приватизација, со што не се доведуваат во прашање уставните вредности на кои се повикува подносителот на иницијативата.

6. Во членот 26 од Законот кој е содржан во четвртата потточка од втората глава (Постапка за приватизација на градежното земјиште) е предвидено дека постапката за приватизација на градежното земјиште се покренува по барање на корисникот на градежното земјиште.

Барањето за приватизација од членот 26 на овој закон може да се поднесе во рок од две години од денот на влегување во сила на овој закон (член 27).

Оспорениот член 81 од Законот е содржан во Глава VII со наслов "Посебни одредби" и поднаслов "Промет на правото на користење на градежното изградено земјиште".

Од содржината на оваа законска одредба произлегува дека законодавецот преносот на правото на користење на градежното

изградено земјиште го врзува со преносот на правото на сопственост на објектот и под услов корисникот на градежното изградено земјиште да има поднесено барање за стекнување на правото на сопственост, долготраен закуп или времен закуп на градежното земјиште во државна сопственост. Имено, за пренесување на правото на користење на градежното изградено земјиште е неопходно да е започната постапката за приватизација на градежното земјиште што е условено со поднесување на барање од страна на корисникот на градежното земјиште до надлежниот државен орган.

Според Судот, условиувањето, како што е определено во оспорената одредба дека правото на користење на градежното изградено земјиште во државна сопственост не може да се пренесува со пренесување на сопственоста на објектот, доколку претходно не било поднесено барање за приватизација на земјиштето, всушност значи ограничување на правото на сопственост и слободниот промет на пазарот.

Ова поради тоа што членот 3 став 1 од Законот за градежно земјиште ("Службен весник на Република Македонија" бр.53/2001), кој е општ закон со кој се уредува режимот на градежното земјиште е дефинирано дека градежното земјиште претставува изградено и неизградено земјиште планирано со градење со просторни и урбанистички планови и актите што ги заменуваат тие планови.

Според ставот 2 од овој член, изградено градежно земјиште во смисла на ставот 1 на овој член од Законот, е градежно земјиште врз кое е изграден објект од траен карактер, согласно со закон и земјиштето што служи за редовна употреба на објектот.

Според членот 6 од Законот за градежно земјиште, градежното земјиште може да биде во сопственост на Република Македонија и на домашни физички и правни лица под услови утврдени со овој и друг закон.

Со членот 7 од овој закон е определено дека сопственоста на градежното земјиште ја опфаќа неговата површина и сето она што со него е трајно поврзано, а се наоѓа на површината или под неа, ако со закон поинаку не е определено.

Значи, Законот воспоставил заемна неподвоена врска во однос на сопственоста на објектот и земјиштето што служи за негова

редовна употреба, дефинирајќи го како градежно изградено земјиште, при што таа врска не може да го ограничи правото на располагање како елемент на правото на сопственост врз изградениот објект.

Друго е прашањето дали видот на приватизацијата на изграденото градежно земјиште ќе се оствари со плаќање на надомест за земјиштето или без плаќање на надомест во корист на Републиката, што е комплексно прашање за кое Судот определил свои ставови во однос на регулирањето на преминот на правото на користење во право на сопственост на градежното земјиште во својата Одлука по предметот У.бр.172/2001 ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2002).

Со оглед на изнесеното, Судот оцени дека основано може да се постави прашањето на согласноста на членот 81 од Законот со членот 30 и 55, како и членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

8. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов.

Решението во однос на точката 1 Судот го донесе со мнозинство гласови. (У.бр.140/2005)

65.

- Услови и начин на приватизација на градежно земјиште

- Conditions and manner of privatisation of construction land and long-term lease

- Условувањето, како што е определено во оспорената одредба од Законот дека правото на користење на градежното изградено земјиште во државна сопственост не може да се пренесува со пренесување на сопственоста на објектот, доколку претходно не било поднесено барање за приватизација на земјиштето, всушност значи ограничување на правото на сопственост и слободниот промет на пазарот.

- The conditioning, as defined in the disputed provision of the Law that the right to utilisation of the construction built land owned by the state may not be transferred with the transfer of the ownership of the facility, in case previously no request has been made for privatisation of the land, actually means restriction of the right to property and free circulation on the market.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 21 јуни 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА членот 81 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост („Службен весник на Република Македонија“ бр.4/2005).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијативата на Велика Стојковска од Скопје со Решение У.бр.140/2005 од 5 април 2006 година, поведе постапка за оценување на уставноста на членот 81 од Законот означен во точката 1 од ова одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 81 од Законот, корисниците на градежното изградено земјиште во државна сопственост до стекнувањето на право на сопственост, долготраен закуп или времен закуп, правото на користење на градежното изградено земјиште можат да го пренесуваат само со преносот на правото на сопственост на објектот, ако поднеле барање за стекнување на правото на сопственост, долготраен закуп или времен закуп на градежното земјиште во државна сопственост согласно со овој закон.

Правните дела спротивни на ставот 1 од овој член се ништовни и не произведуваат правно дејство.

5. Правната заштита на сопственоста е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 30 од Уставот се гарантира правото на сопственост и правото на наследување. Сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и на заедницата. Никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Од наведеното произлегува дека Уставот го гарантира правото на сопственост, при што не допушта да бидат одземени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Членот 1 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост утврдува дека со овој закон се уредува приватизацијата, долготрајниот закуп, времениот закуп, одземањето и престанувањето на правото на користење на градежното земјиште во државна сопственост, на кое право на користење имаат физички и правни лица.

Во членот 2 од Законот е определено значењето на одделни изрази употребени во Законот. Така, градежно земјиште е градежното изградено и градежно неизградено земјиште, определено како такво со Законот за градежното земјиште.

Градежно земјиште во државна сопственост е земјиште на кое право на сопственост има Република Македонија. Приватизација на градежно земјиште во државна сопственост е стекнување на право

на приватна сопственост на градежното земјиште во државна сопственост на кое право на користење имаат физички и правни лица. Корисници на градежно земјиште се: физички и правни лица кои правото на користење на градежно земјиште во државна сопственост го стекнале со правна основа. Долготраен закуп е стварно право кое се востановува меѓу Република Македонија како закуподавач и корисникот на градежното земјиште како закупец, на начин определен со овој закон. Времен закуп е закупен однос кој се востановува меѓу Република Македонија како закуподавач и корисникот во чие фактичко владение е градежното земјиште, како закупец, на начин определен со овој закон.

Во членот 3 од овој закон, се утврдува дека корисниците на градежното земјиште во државна сопственост, за стекнување на право на сопственост, долготраен закуп и времен закуп се должни да поднесат барање под услови, на начин и во постапка утврдени со овој закон. Ако корисниците на градежното земјиште во државна сопственост за стекнување на правата од ставот 1 на овој член во роковите определени со овој закон не поднесат барање, правото се востановува под услови и на начин утврдени со овој закон.

Приватизацијата на градежното земјиште претставува еден од сегментите на приватизација на општествената - државната сопственост.

Приватизацијата на општествената - државната сопственост е вршена во повеќе сегменти (претпријатија со општествен капитал, станбени згради и станови, деловен простор, денационализација) и со повеќе закони (Закон за трансформација на претпријатијата со општествен капитал, Закон за продажба на станови во општествена сопственост, Закон за продажба на деловен простор, Закон за денационализација).

Според членот 6 од Законот, градежното земјиште што е во општа употреба (јавни плоштади, улици, сообраќајници, паркови и јавно-сообраќајни површини) и градежното земјиште што со просторните и урбанистичките планови и актите што ги заменуваат тие планови е наменето за добро во општа употреба е во државна сопственост и не е предмет на приватизација. Правните дела спротивни на ставот 1 од овој член се ништовни и не произведуваат правно дејство.

Во членот 26 од Законот кој е содржан во четвртата потточка од втората глава (Постапка за приватизација на градежното земјиште) е предвидено дека постапката за приватизација на градежното земјиште се покренува по барање на корисникот на градежното земјиште.

Барањето за приватизација од членот 26 на овој закон може да се поднесе во рок од две години од денот на влегување во сила на овој закон (член 27).

Оспорениот член 81 од Законот е содржан во Глава ВИИ со наслов "Посебни одредби" и поднаслов "Промет на правото на користење на градежното изградено земјиште". Од содржината на оваа законска одредба произлегува дека законодавецот преносот на правото на користење на градежното изградено земјиште го врзува со преносот на правото на сопственост на објектот и под услов корисникот на градежното изградено земјиште да има поднесено барање за стекнување на правото на сопственост, долготраен закуп или времен закуп на градежното земјиште во државна сопственост. Имено, за пренесување на правото на користење на градежното изградено земјиште е неопходно да е започната постапката за приватизација на градежното земјиште што е условено со поднесување на барање од страна на корисникот на градежното земјиште до надлежниот државен орган.

Според Судот, условувањето, како што е определено во оспорената одредба дека правото на користење на градежното изградено земјиште во државна сопственост не може да се пренесува со пренесување на сопственоста на објектот, доколку претходно не било поднесено барање за приватизација на земјиштето, всушност значи ограничување на правото на сопственост и слободниот промет на пазарот. Ова поради тоа што членот 3 став 1 од Законот за градежно земјиште ("Службен весник на Република Македонија" бр.53/2001), кој е општ закон со кој се уредува режимот на градежното земјиште е дефинирано дека градежното земјиште претставува изградено и неизградено земјиште планирано за градење со просторни и урбанистички планови и актите што ги заменуваат тие планови.

Според ставот 2 од овој член, изградено градежно земјиште во смисла на ставот 1 на овој член од Законот, е градежно земјиште врз кое е изграден објект од траен карактер, согласно со закон и земјиштето што служи за редовна употреба на објектот.

Според членот 6 од Законот за градежно земјиште, градежното земјиште може да биде во сопственост на Република Македонија и на домашни физички и правни лица под услови утврдени со овој и друг закон.

Со членот 7 од овој закон е определено дека сопственоста на градежното земјиште ја опфаќа неговата површина и сето она што со него е трајно поврзано, а се наоѓа на површината или под неа, ако со закон поинаку не е определено.

Законот за градежното земјиште воспоставил заемна неподвоена врска во однос на сопственоста на објектот и земјиштето што служи за негова редовна употреба, дефинирајќи го како градежно изградено земјиште, при што таа врска не може да го ограничи правото на располагање како елемент на правото на сопственост врз изградениот објект.

Друго е прашањето дали видот на приватизацијата на изграденото градежно земјиште ќе се оствари со плаќање на надомест за земјиштето или без плаќање на надомест во корист на Републиката, што е комплексно прашање за кое Судот утврдил свои ставови во однос на регулирањето на преминот на правото на користење во право на сопственост на градежното земјиште во својата Одлука по предметот У.бр.172/2001 ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2002).

Со оглед на изнесеното, Судот оцени дека членот 81 од Законот за приватизација и закуп на градежното земјиште во државна сопственост не е во согласност со членот 8 став 1 алинеја 6 и со членот 30 од Уставот на Република Македонија.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.140/2005)

7. Работни односи

7. Labour

66.

- Правична застапеност на граѓаните кои не се мнозинство во Република Македонија

- *An equitable representation of the citizens who are not the majority in the Republic of Macedonia*

- Принципот на афирмативна акција или позитивна дискриминација применет во оспорените законски одредби има за цел да се реализира соодветна и правична застапеност на граѓаните кои не се мнозинство во Република Македонија во секторот на државните службеници со што се оживотворува, операционализира уставното начело од Аманманот VI на Уставот. Овој принцип во релација со членот 9 и 32 од Уставот го зајакнува принципот на еднаквост на граѓаните според националното потекло, како и принципот за достапност на работното место секому под еднакви услови.

Даденото законско овластување, со акт на Владата на Република Македонија да се уредат прашањата кои се однесуваат на начинот на вработување на припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија, наместо тоа да се стори со закон и колективен договор, не може да ги доведе под сомнение оспорените законски одредби (посебно член 95-а став 1 и 2 од Законот) по однос на согласноста со член 32 став 5 од Уставот, особено поаѓајќи од местото и улогата на Владата на Република Македонија во системот на организацијата на власта. Овластувања на Владата на Република

Мкедонија не излегуваат надвор од уставно утврдените овластувања. Уставниот суд не е надлежен да ја оценува меѓусебната согласност на одредбите од ист правен акт.

- The principle of affirmative action or positive discrimination applied in the challenged legal provisions is aimed at realising a corresponding and equitable representation of the citizens who are not the majority in the Republic of Macedonia in the sector of civil servants thereby enlivening, operationalising the constitutional principle in Amendment VI of the Constitution. This principle in relation with Articles 9 and 32 of the Constitution reinforces the principle of equality of the citizens based on national origin, as well as the principle of accessibility of a job to each person under equal conditions.

The given legal authorisation, with an act of the Government of the Republic of Macedonia to govern the questions referring to the manner of employment of the members of the communities that are not the majority in the Republic of Macedonia, instead of doing it with a law and collective agreement, may not question the disputed legal provisions (especially Article 95-a paragraphs 1 and 2 of the Law) in view of the agreement with Article 32 paragraph 5 of the Constitution, notably taking as a starting point the position and role of the Government of the Republic of Macedonia in the system of the organisation of the powers. The authorisations of the Government of the Republic of Macedonia do not go beyond the constitutionally defined authorisations.

The Constitutional Court is not competent to appraise the mutual concordance of the provisions of a same legal act.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 25 јануари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 95-а и членот 95-б од Глава VIII. Преодни и завршни одредби од Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 69/2004 и 81/2005).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата во делот со кој се бара поведување на постапка за оценување на меѓусебната согласност на член-новите 95-а и 95-б со членовите 11, 12, 13, 14 и 15 од Законот за државните службеници, означен во точката 1 од ова решение.

3. Ова Решение ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

4. Бранко Костовски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 2 од Законот за дополнување на Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр. 69/2004).

Со оглед на тоа што оспорениот член 2 од наведениот закон ги содржи членовите 95-а и 95-б од интегралниот текст на Законот, означен во точката 1 од ова решение, Судот во постапката ја оценуваше согласноста на овие одредбите од интегралниот текст со Уставот на Република Македонија.

Според подносителот на иницијативата, со оспорените одредби се давала можност одредени граѓани да бидат во привилегирана положба во однос на останатите со што се кршеле член 9 и член 32 од Уставот, како и членовите 11 до 15 од Законот за државните службеници.

Поконкретно со оспорените одредби се овозможувало припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија преку одредена селекција и обука да добијат третман, право, можност, привилегија и приоритет да бидат избрани за конкретно работно место пред сите останати граѓани кои живеат во Република Македонија. Меѓутоа, според подносителот на

иницијативата, работните места требало да бидат достапни на секого под еднакви услови, според член 32 од Уставот.

Со оспорените одредби се овозможувало припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија да се вработуваат директно, без објавување на јавен оглас, без запазување на критериумите на стручност и компетентност, со спроведување на обука, а нивното распоредување на работните места го вршела Владата на Република Македонија. По однос на припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија било предвидено да не се применуваат членовите 11 до 15 од Законот за државните службеници. Наспроти тоа за останатите граѓани се предвидувало вработување преку објавување на јавен оглас, приправнички стаж и полагање на стручен или приправнички испит, распоредување на работни места од страна на самиот работодавец или работник овластен од него.

Поради разликите што постоеле во одредбите од Законот што ја уредуваат постапката за вработување на припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија и постапката за вработување на останатите граѓани на Република Македонија, подносителот на иницијативата смета дека се повредувал уставниот принцип за забрана на дискриминацијата на граѓаните по основ на национална припадност и достапноста на работните места под еднакви услови.

Истовремено, подносителот на иницијативата не ја оспорува потребата од вработување на припадниците на заедниците заради примена на начелото на соодветна и правична застапеност, меѓутоа смета дека ова начело треба да се реализира со спроведување на законски пропишана постапка под еднакви услови за секого и без дискриминација.

Оттаму, се предлага Судот да донесе одлука за поништување на оспорените членови од Законот и воедно да донесе решение за запирање на извршувањето на сите дејствија што се преземаат врз основа на оспорените одредби.

5. Судот на седницата утврди дека според содржината на членот 2 од Законот за дополнување на Законот за државните службеници во Глава VIII. Преодни и завршни одредби, по членот 95 се додаваат два нови членови 95-а и 95-б.

Според член 95-а став 1 од Законот, заради примена на соодветна и правична застапеност и за вработување на припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија во органите од членот 3 став 2 и 3 на овој закон, како стручни државни службеници и стручно-административни државни службеници преку спроведување на обука за работа во државна служба, Владата на Република Македонија донесува посебна одлука.

Според став 2 од овој член на Законот, со одлуката од став 1 на овој член особено се уредуваат огласувањето на потребата за вработување на припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија во органите од членот 3 ставови 2 и 3 на овој закон, распишувањето на оглас за пријавување на кандидати за следење на обука за работа во државна служба, спроведувањето на обуката, утврдување на орган да изврши селекција на пријавените кандидати, утврдување на услови кои треба да ги исполнат кандидатите, дефинирање на критериумите врз основа на кои се врши селекција на пријавените кандидати, утврдување на субјект задолжен да ја организира и спроведе обуката, утврдување на периодот за кој се спроведува обуката и друго.

Според став 3 од овој член на Законот, за припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија кои успешно завршиле обука за стручни државни службеници и стручно-административни државни службеници, успешната обука се смета за положен стручен испит, како и приправничкиот испит и истите нема да го полагаат испитот утврден со член 12 од овој закон.

Според став 4 од овој член на Законот, припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија кои успешно ќе ја завршат обуката за стручни државни службеници и стручно-административни државни службеници се вработуваат и распоредуваат во органите од член 3 ставови 2 и 3 на овој закон без објавување на јавен оглас и за истите не се применуваат одредбите од членовите 11, 12, 13, 14 и 15 на овој закон.

Според став 5 од овој член на Законот, распоредувањето на стручните државни службеници и стручно-административните државни службеници од ставот 5 на овој член во органите од членот 3 ставови 2 и 3 на овој закон го врши Владата на Република Македонија.

Според содржината на член 95-б од Законот, спроведувањето на обуката за работа во државна служба за припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија и нивното вработување од членот 95-а на овој закон ќе се применува до 31 декември 2006 година.

6. Според Амандманот ВИ на Уставот на Република Македонија, со кој е дополнета алинејата 2 на членот 8 став 2, слободното изразување на националната припадност; соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници во органите на државната власт и другите јавни институции е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 до Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 32 став 1 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност. Според став 2 од овој член, секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место. Според став 5 од истиот член на Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Согласно член 3 став 1 од Законот за државните службеници, државен службеник е лице кое врши стручни, нормативно-правни, извршни, управно-надзорни работи и решава управни работи во согласност со Устав и со закон.

Според став 2 од овој член на Законот, државен службеник во смисла на став 1 од овој член е лице вработено во органите на државната управа, во општинската администрација и администрацијата на градот Скопје и стручните служби на: Собранието на Република Македонија, претседателот на Република Македонија, Владата на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија, Врховниот суд на Република Македонија, судовите, Републичкиот судски совет, Народниот правобранител, Јавното обвинителство, Државната изборна комисија, Државната комисија за спречување на корупцијата, Дирекцијата за заштита на личните податоци, Комисијата за заштита на конкуренцијата,

Агенцијата за државни службеници и Државниот завод за ревизија: (во натамошниот текст: органите од членот 3 став 2 на овој закон).

Според став 3 од овој член на Законот, одредбите на овој закон се применуваат на лицата вработени во установите на кои им се доверени јавни овластувања и на установите што вршат дејности од јавен интерес, ако тоа е утврдено со закон.

Согласно член 3-а од Законот, при вработување во органите од членот 3 став 2 и 3 на овој закон, се применува начелото на соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници, во сите звања утврдени со овој закон и почитување на критериумите на стручност и компетентност.

Во Глава II од Законот под наслов "Вработување на државните службеници" е уредена постапката за вработување на државните службеници воопшто, а во Глава VIII од Законот под наслов "Преодни и завршни одредби", во која спаѓаат оспорените одредби е уредена постапката за вработување на граѓаните кои припаѓаат на сите заедниците во Република Македонија, како исклучок од редовната постапка за вработување.

7. Тргувајќи од содржината на Амандманот VI од Уставот, произлегува дека со него е утврдено начелото на соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници во органите на државната власт и другите јавни институции на сите нивоа, што воедно е и определба на членот 3-а од Законот.

Притоа, оценувајќи ја оваа темелна вредност преку принципот на афирмативна акција или позитивна дискриминација, кој е содржан во наведената темелна вредност во релација со членот 9 и 32 од Уставот, произлегува дека овој принцип го зајакнува принципот на еднаквост на граѓаните според националното потекло, како и принципот за достапност на работното место секому под еднакви услови.

Имено, со цел реализација на оваа темелна вредност и создавање на реални претпоставки за вработување на припадниците на заедниците во органите на државната власт и другите јавни институции, како и заради отстранување на постоечката нерамноправност, законо-давецот се определил по однос на припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија да се спроведе постапка за вработување на начин

содржан во оспорените одредби, како исклучок од редовната постапка за вработување.

Дека реално станува збор за исклучок упатува и фактот што оспорените одредби се проектирани во Глава VIII. Преодни и завршни одредби, чиј член 95-б од Законот, предвидел спроведувањето на обуката за работа во државна служба за припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија и нивното вработување од членот 95-а да се применува до 31 декември 2006 година.

Оспорените законски одредби го уредуваат прашањето за достапност на работните места на припадниците на заедниците преку принципот на афирмативна акција, односно позитивна дискриминација и имаат за цел да се реализира соодветна и правична застапеност на граѓаните кои не се мнозинство во Република Македонија во секторот на државните службеници со што се оживотворува, операционализира уставното начело од Аманманот VI на Уставот. Во членот 95-б се определува временскиот период во кој треба да се спроведе операционализацијата на наведената темелна вредност.

Оттаму, според Судот, конкретните разлики што се јавуваат во двата видови постапки за вработување на државните службеници на кои се укажува во поднесената иницијатива, можат да најдат свое уставно оправдување во принципот на рационалност и целисходност и побрза имплементација на соодветната и правична застапеност на припадниците на заедниците во секторот на државните службеници, со што во крајна линија се реализира и програмата "Обука за стручно-административни државни службеници припадници на заедниците за работа во државната служба" на Европската Агенција за реконструкција.

Даденото законско овластување, со акт на Владата на Република Македонија да се уредат прашањата кои се однесуваат на начинот на вработување на припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија, наместо тоа да се стори со закон и колективен договор, според Судот, не може да ги доведе под сомнение оспорените одредби (посебно член 95-а став 1 и 2 од Законот) по однос на согласноста со член 32 став 5 од Уставот, особено поаѓајќи од местото и улогата на Владата на Република Македонија во системот на органи-зацијата на власта.

Имено, согласно член 91 алинеја 5 од Уставот, Владата на Република Македонија донесува уредби и други прописи за извршување на законите. Во таа смисла законодавецот во членот 95-а став 2 од Законот, ја овластил Владата да ја операционализира, законската одредба преку донесување на одлуката со која се уредува огласувањето на потребата за вработување на припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија, да распише оглас за пријавување на кандидати за следење на обука за работа во државна служба, спроведувањето на обуката, утврдување на орган да изврши селекција на пријавените кандидати, утврдување на услови кои треба да ги исполнат кандидатите, дефинирање на критериумите врз основа на кои се врши селекција на пријавените кандидати, утврдување на субјект задолжен да ја организира и спроведе обуката, утврдување на периодот за кој се спроведува обуката и друго.

Оттаму, според Судот наведените овластувања не излегуваат надвор од уставно утврдените овластувања.

Конечно, реализација на темелната вредност за соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија во органите на државната власт и другите јавни институции на сите нивоа, утврдена во Амандманот VI на Уставот не е спорна и за подносителот на иницијативата.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

9. Според член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласност на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Тргувајќи од надлежност на Уставниот суд определена во членот 110 алинеја 1 и 2 од Уставот произлегува дека Уставниот суд не е надлежен да ја оценува меѓусебната согласност на одредбите од ист закон, поради што Судот одлучи како во точката 2 од ова решение.

10. Решение во делот под точка 1, Судот го донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов, а Решението во делот под точката 2 едногласно. (У.бр. 183/2004)

Издвоено мислење по предметот У.бр.183/2004

- Separate opinion in view of the case U.no.183/2004

Врз основа на член 25 став 6 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) по моето гласање против точката 1 од Решението У.бр.183/2004 од 26 јануари 2006, го издвојувам и писмено го образложувам следното

ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ

Судот со означеното решение одлучи да не поведе постапка за оценување на уставноста на членовите 95-а и 95-б од Законот за државните службеници, со кои се воведува посебен систем, односно режим на вработување и стекнување на статус на државен службеник во државните органи на припадниците на заедниците што не се мнозинство во Република Македонија, кој ќе важи до истекот на 2006 година.

Според Судот, а и според мене, овој посебен систем претставува исклучок од редовната постапка за вработување. Но тој факт, и покрај наведувањето дополнителни факти во Решението што упатуваат на тоа дека реално станува збор за исклучок (овие членови биле во преодните одредби на Законот), ниту е спорен, ниту кажува нешто за тоа дали тој исклучок може да се оправда од гледиште на уставното право. Секако, исклучокот не може да се оправда самиот себе. Потребно е да се согледа каква состојба тој исклучок создава во правниот систем за да се оцени дали произлегува од некое правило

или принцип на Уставот или, напротив, повредува некое такво правило или принцип.

Фактот дека посебниот систем од оспорените одредби од Законот е исклучок од редовниот систем, сам по себе го открива фактот дека во Законот постојат два паралелни системи на вработување и стекнување статус на државен службеник разграничени според националната припадност на субјектите на кои се однесуваат оспорените одредби. Беглото споредување на овие два системи покажува драстични разлики помеѓу субјектите како во поглед на условите и постапката за вработување (на пример, обуката од член 95-а како услов за вработување имплицира дека тој член се однесува на лица кои инаку не би можеле да пристапат во државна служба според редовниот систем, инаку оспорените членови воопшто не би биле потребни), така и во поглед на условите за стекнување со статус на државен службеник (на пример, лицата од оспорените членови од Законот не мора да полагаат стручен или приправнички испит, што е нужно според редовниот систем). Впрочем, оспорените членови изречно ја исклучуваат примената на редовниот систем по овие прашања за една класа на субјекти и тоа не е спорно. Оттука, не би требало да биде спорно, и ми се чини дека не е, дека оспорените одредби воспоставуваат различен третман при вработувањето, односно стекнувањето со статус на државен службеник за класа на субјекти определена според нивната национална припадност. Според тоа, спорно е дали може да се оправда различниот третман според националната припадност од гледиште на Уставот. Ако може, тогаш исклучокот че биде оправдан не затоа што е исклучок, кој трае до 31 декември 2006, туку затоа што тој може да опстане како правило.

Судот, во точката 7 од Решението, го гради својот став за оправдување на различниот третман врз основа на Амандманот VI на Уставот според кој соодветната и правичната застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници во органите на државната управа и другите јавни институции на сите нивоа претставува темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија. И јас се согласувам дека оваа уставна одредба е основна за одлучување во овој случај. Исто така се согласувам дека во оваа уставна одредба е содржан принципот на позитивна дискриминација кој, не би рекол дека ги зајакнува, туку има одредено влијание врз интерпретацијата на правото на еднаквост од чл. 9 и правото на достапност на работните места секому под еднакви услови од чл. 32 од Уставот. Таа темелна вредност, исто така, и дава легитимно право на државата да преземе мерки за нејзино остварување, односно да го применува

принципот на позитивна дискриминација при вработувањето на граѓаните во државна служба. Во што е тогаш разликата помеѓу мнозинското и моето малцинско мислење во конкретниот случај?

Според моето мислење, соодветната и правична застапеност ниту е единствена, ниту највисока темелна вредност на уставниот поредок и затоа нејзината функција и значење треба да се оценува во релација со други темелни вредности и принципи кои се релевантни за дадената ситуација. Правото или принципот на еднаквост од чл. 9 и правото на достапност на работните места под еднакви услови од чл. 32 од Уставот се секако дел од темелните вредности на уставниот поредок (член 8 став 1 алинеја 1) и се релевантни за контекстот на оспорените одредби од Законот. Оттука, остварувањето на соодветната и правична застапеност не може да го исклучи суштинското важење на правото на еднаквост и правото на достапност на работните места под еднакви услови за сите граѓани, како што ни последниве две не можат да го исклучат суштинското важење на правото на соодветна и правична застапеност. Со други зборови, мерките за остварување на соодветна и правична застапеност на сите заедници не можат да го диференцираат системот на државна служба и да ги стават граѓаните како кандидати, односно како државни службеници во различна положба во поглед на остварувањето на тој статус, затоа што суштинското важење на принципот на еднаквост налага тие да бидат третирани еднакво во тоа својство, значи според еднакви услови, независно од тоа што при вработувањето некои лица добиваат предност заради остварување на соодветната и правична застапеност врз основа на национална припадност. Ако овие релации не важат, тогаш навистина е доволно да се констатира дека некоја мерка е преземена заради остварување на темелната вредност за соодветна и правична застапеност на заедниците и да се тврди дека, токму поради тоа, е во согласност со Уставот. Јас сметам дека приемот во државна служба и стекнувањето со статус на државен службеник под различни услови за лица од различна националност, не само што го повредува принципот на еднаквост изведен од чл. 9 и чл. 32 од Уставот и применет како принцип инхерентен на системот на државна служба, туку ја извртува темелната вредност за соодветна и правична застапеност, во несоодветна и неправична застапеност. Не верувам дека некој би се согласил дека е правично две лица да се стекнат со ист статус ако за едното се бара високо образование и долгогодишно искуство, на пример, а за другото завршена обука, колку и да е таа добра. Таквата примена на соодветната и правична застапеност на заедниците со која се урива принципот на еднаквост што е инхерентен на системот

на државна служба, ја трансформира таа темелна вредност во сопствена спротивност.

Судот, меѓутоа, го гради мнозинското мислење во друг правец, кој како критериум за одлучување во предметот го поставува доминантното важење на соодветната и правична застапеност како темелна вредност на уставниот поредок, покрај која другите темелни вредности на Уставот, таков е мојот впечаток, се само бледа сенка. Притоа, главниот аргумент за оправдување на несомнено различниот третман што го воведуваат оспорените одредби од Законот се бара во целта на тие одредби, имено да обезбедат "реализација на оваа темелна вредност и создавање реални претпоставки за вработување на припадниците на заедниците во органите на државната власт и другите јавни институции, како и заради отстранување на постоечката нерамноправност.." со што "се оживотворува, операционализира уставното начело од Амандман VI на Уставот", за да се заклучи дека "конкретните разлики што се јавуваат во двата видови постапки за вработување на државните службеници на кои се укажува во поднесената иницијатива, можат да најдат свое уставно оправдување во принципот на рационалност и целисходност и побрза имплементација на соодветната и правична застапеност на припадниците на заедниците во секторот на државните службеници, со што во крајна линија се реализира и програмата 'Обука за стручно-административни државни службеници припадници на заедниците за работа во државна служба' на Европската Агенција за реконструкција".

Јас не спорам дека целта на оспорените одредби од Законот е таа што е опишана и како што е запишана во првата реченица на членот 95-а. Правичната застапеност не е цел само на овие одредби, туку и на други одредби од Законот како генерална цел која мора да се остварува и во редовната постапка, но таму со почитување на принципите на компетентност и стручност. Дури понапред реков дека таа е легитимна цел. Јас само тврдам дека легитимната цел што треба да ја остварат оспорените одредби од Законот не е доволна основа за оправдување на различниот третман што тие го воспоставуваат во рамките на системот на државна служба, од гледиште на Уставот. Во тој контекст, не би можел да се согласам со мислењето во Решението дека конкретните разлики во двата видови постапки можат да најдат свое *уставно* оправдување во принципите на рационалност и целисходност, ни во побрзата имплементација на темелната вредност за соодветна и правична застапеност, а најмалку во реализацијата на програмата на Агенцијата за реконструкција. Напросто, ни едно од наведените нешта

не е уставен принцип, па дури ни правен принцип, освен рационалноста која ја наоѓаме во форма на "разумност" како принцип на јуриспруденцијата во англо-саксонските системи. Повикувањето на овие нешта може да биде релевантно за законодавецот при креирањето на законските одредби, но тие не се релевантни за уставното оправдување на тие одредби, затоа што тие повторно ни ги предочуваат целите на законот како критериум на уставноста на различниот третман.

Ние можеме да препознаеме одредена цел во секој закон, дури и кога тој не ја соопштува. Ние секако, како што е случај во овој предмет, можеме да тврдиме дека целта на некој закон е остварување на уставна вредност и дека затоа е добра цел. Ние можеме да мислиме дека и некоја друга цел на законот е добра и да веруваме, дури да знаеме, дека ако не сите, тогаш барем големото мнозинство луѓе ја сметаат за добра цел и дека ги сметаат мерките за нејзино остварување за исправни, односно целисходни. Меѓутоа, функцијата на Уставот, помеѓу другото, е да ги заштити правата на поединците од она што мнозинството го смета за исправно. Оцената на исправноста на употребените средства со оглед на целите што треба да се остварат е работа на законодавецот. Оцената на исправноста на употребените средства со оглед на уставните права и принципи е работа на Уставниот суд. Во овој случај имам впечаток, за кој би сакал да е погрешен, дека правото или принципот на еднаквост како да потклекнува пред целисходноста.

Судија на Уставниот суд на
Република Македонија

Игор Спировски

67.

- Пополнување на работни места без согласување (поведување на постапка)

*- Filling jobs without announcement
(initiation of a procedure)*

- Вработувањето, односно пополнувањето на слободни работни места без огласување со директно склучување на договор за вработување претставува нерамноправност на граѓаните и ограничување на правото на достапност на секое работно место под еднакви услови за оние граѓани кои воопшто не се запознати дека има слободни работни места поради што оспорената одредба ја прави несогласна со Уставот на Република Македонија.

- Employment, that is, filling job vacancies without announcement by direct conclusion of an employment contract means inequality of the citizens and restriction of the right to availability of each job under equal conditions for those citizens who are not familiar at all that there are job vacancies, as a result of which the challenged provision is in contradiction with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 8 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 22 став 1 точка 4 од Законот за работните односи ("Службен весник на Република Македонија" бр.62/2005).

2. Петре Илиевски, адвокат од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 22 став 1 точка 4 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорената одредба ги доведувала граѓаните во нееднаква положба во поглед на достапноста на работното место и претставувала нерамноправност на граѓаните.

Во иницијативата се наведува дека Уставниот суд на Република Македонија по однос на ова прашање се произнел и зачудувал фактот што законодавецот повторно ја вградува истата одредба која не била во согласност со членот 9 став 2 и член 32 став 1 од Уставот на Република Македонија.

Ако со Уставот на Република Македонија секому му било достапно секое работно место, под еднакви услови, не можело со Законот за работните односи да се регулира ова право спротивно на Уставот.

Поради изнесеното подносителот на иницијативата бара, Уставниот суд да го укине членот 22 став 1 точка 4 од Законот за работните односи.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 22 став 1 од Законот за работните односи, работодавецот потребата од работници ја обезбедува преку:

1) огласување на јавен оглас во дневниот печат на товар на работодавачот;

2) објавување во службата надлежна за посредување при вработување, без наплата, во согласност со закон;

3) посредување на службата надлежна за посредување при вработување преку упатување на лица за вработување од евиденцијата на невработените лица;

4) обезбедување работник од страна на самиот работодавач без огласување со директно склучување на договор за вработување со него (оспорена точка) и

5) агенција за посредување при вработување со наплата од работодавачот, во согласност со закон.

4. Уставниот суд на Република Македонија се произнел по однос на предметното прашање и со Одлука У.бр.73/2004 од 18 мај 2005 година го укинал членот 9 во делот "обезбедување од страна на самиот работодавец без огласување со склучување и заверка на договор за работа" од Законот за работните односи ("Службен весник на Република Македонија" бр. 80/1993, 14/1995, 53/1997, 21/1998, 25/2000, 3/2001, 50/2001, 25/2003 и 40/2003) меѓутоа, истата содржина од укинатата одредба е пренесена и во новиот Закон за работните односи во членот 22 став 1 точка 4 според кој "обезбедување работник од страна на самиот работодавач без огласување со директно склучување на договор за вработување со него", а кој се оспорува со предметната иницијатива.

Новиот Закон за работните односи е донесен од Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 22 јули 2005 година и е објавен во "Службен весник на Република Македонија" на 28 јули 2005 година.

Законот влегол во сила на 4 август 2005 година.

Со оглед на тоа што станува збор за нов закон, а имајќи го предвид фактот дека укинатата одредба од Законот за работните односи кој престанал да важи со донесувањето на новиот Закон за работните односи (4 август 2005 година), е вградена и во новиот закон кој е во важност, Судот оцени дека и во случајов се исполнети условите за поведување постапка за оценување на уставноста на член 22 став 1 точка 4 од Законот за работните односи.

Според член 8 став 1 алинеи 1 и 3 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, како и владеењето на правото.

Согласно член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Во делот на одредбите од Уставот кои се однесуваат на економските, социјалните и културните права, во членот 32 став 1 е утврдено дека секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбедност за време на привремена невработеност. Според ставот 2 на овој член, секому под еднакви услови му е достапно секое работно место, а според ставот 5, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Членот 22 од Законот за работните односи ги утврдува начините на кои работодавачот може да ја задоволи потребата од работници. Меѓу другите начини, овој член од Законот допушта обезбедување на работници од страна на самиот работодавач без огласување со директно склучување на договор за вработување.

Уставната гаранција за достапноста на работното место секому под еднакви услови е едно од основните права на граѓанинот кое воедно претставува и гаранција за неговата економска и социјална сигурност и ја изразува определбата секој човек способен за работа тоа право да го оствари под определени услови и објективни можности и за секој вид работа.

Определбата содржана во членот 22 став 1 точка 4 од Законот за работните односи за обезбедување на работници од страна на самиот работодавач без огласување, според Судот граѓаните ги доведува во нееднаква положба во поглед на достапноста на работното место. Имено, пополнувањето на одредено работно место без огласување значи дека некои граѓани се привилегирани и полесно засноваат работен однос без притоа да има транспарентност и меѓусебна конкуренција.

Вработувањето, односно пополнувањето на слободни работни места без огласување со директно склучување на договор за вработување претставува нерамноправност на граѓаните и ограничување на правото на достапност на секое работно место за оние граѓани кои воопшто не се запознати дека има слободни работни места поради што Судот оцени дека основано се поставува прашањето за согласноста на членот 22 став 1 точка 4 од Законот за

работните односи со членовите 9 и 32 од Уставот на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.134/2005)

68.

- Пополнување на работни места без огласување

- Filling jobs without announcement

- Вработувањето, односно пополнувањето на слободни работни места без огласување со директно склучување на договор за вработување претставува нерамноправност на граѓаните и ограничување на правото на достапност на секое работно место под еднакви услови за оние граѓани кои воопшто не се запознати дека има слободни работни места поради што оспорената одредба ја прави несогласна со Уставот на Република Македонија.

- Employment, that is, filling job vacancies without announcement by direct conclusion of an employment contract means inequality of the citizens and restriction of the right to availability of each job under equal conditions for those citizens who are not familiar at all that there are job vacancies, as a result of which the challenged provision is in contradiction with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 29 март 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 22 став 1 точка 4 од Законот за работните односи ("Службен весник на Република Македонија" бр.62/2005).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Петре Илиевски од Скопје, со Решение У.бр.134/2005 од 8 февруари 2006 година, поведе постапка за оценување на уставноста на членот од законот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според членот 22 став 1 од Законот за работните односи, работодавачот потребата од работници ја обезбедува преку:

1) огласување на јавен оглас во дневниот печат на товар на работодавачот;

2) објавување во службата надлежна за посредување при вработување, без наплата, во согласност со закон;

3) посредување на службата надлежна за посредување при вработување преку упатување на лица за вработување од евиденцијата на невработените лица;

4) обезбедување работник од страна на самиот работодавач без огласување со директно склучување на договор за вработување со него (оспорена точка) и

5) агенција за посредување при вработување со наплата од работодавачот, во согласност со закон.

5. Уставниот суд на Република Македонија се произнел по однос на предметното прашање и со Одлука У.бр.73/2004 од 18 мај 2005 година го укинал членот 9 во делот "обезбедување од страна на самиот работодавач без огласување со склучување и заверка на договор за работа" од Законот за работните односи ("Службен весник

на Република Македонија" бр. 80/1993, 14/1995, 53/1997, 21/1998, 25/2000, 3/2001, 50/2001, 25/2003 и 40/2003) меѓутоа, истата содржина од укинатата одредба е пренесена и во новиот Закон за работните односи во членот 22 став 1 точка 4 според кој "обезбедување работник од страна на самиот работодавач без огласување со директно склучување на договор за вработување со него", а кој се оспорува со предметната иницијатива.

Новиот Закон за работните односи е донесен од Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 22 јули 2005 година и е објавен во "Службен весник на Република Македонија" на 28 јули 2005 година.

Законот влегол во сила на 4 август 2005 година.

Со оглед на тоа што станува збор за нов закон, а имајќи го предвид фактот дека укинатата одредба од Законот за работните односи кој престанал да важи со донесувањето на новиот Закон за работните односи (4 август 2005 година), е вградена и во новиот закон кој е во важност, Судот оцени дека во случајов се исполнети условите за укинување на член 22 став 1 точка 4 од Законот за работните односи.

Според член 8 став 1 алинеи 1 и 3 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, како и владеењето на правото.

Согласно член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Во делот на одредбите од Уставот кои се однесуваат на економските, социјалните и културните права, во членот 32 став 1 е утврдено дека секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбедност за време на привремена невработеност. Според ставот 2 на овој член, секому под еднакви услови му е достапно секое работно место, а според ставот 5, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други

прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Членот 22 од Законот за работните односи ги утврдува начините на кои работодавачот може да ја задоволи потребата од работници. Меѓу другите начини, овој член од Законот допушта обезбедување на работници од страна на самиот работодавач без огласување со директно склучување на договор за вработување.

Уставната гаранција за достапноста на работното место секому под еднакви услови е едно од основните права на граѓанинот кое воедно претставува и гаранција за неговата економска и социјална сигурност и ја изразува определбата секој човек способен за работа тоа право да го оствари под определени услови и објективни можности и за секој вид работа.

Определбата содржана во членот 22 став 1 точка 4 од Законот за работните односи за обезбедување на работници од страна на самиот работодавач без огласување, според Судот граѓаните ги доведува во нееднаква положба во поглед на достапноста на работното место. Имено, пополнувањето на одредено работно место без огласување значи дека некои граѓани се привилегирани и полесно засноваат работен однос без притоа да има транспарентност и меѓусебна конкуренција.

Вработувањето, односно пополнувањето на слободни работни места без огласување со директно склучување на договор за вработување претставува нерамноправност на граѓаните и ограничување на правото на достапност на секое работно место под еднакви услови за оние граѓани кои воопшто не се запознати дека има слободни работни места поради што Судот оцени дека членот 22 став 1 точка 4 од Законот за работните односи не е во согласност со членовите 9 и 32 од Уставот на Република Македонија.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.134/2005)

69.

**- Донесување на акт во функција на
операционализација на Закон**

- Act in the function of operationalisation of a Law

- Со даденото законско овластување на министерот да ги пропишува поблиските услови кои треба да ги исполнат членовите на научно техничката комисија која е помошно тело на Министерството, а со цел утврдување на најдобрите можни достапни техники е во насока на операционализација на законот, не се доведува во прашање начелото на поделба на власта на законодавна, извршна и судска.

Со даденото законско овластување на министерот да ги утврди поблиските услови кои треба да ги исполни лицето истакнат експерт, а во рамките на минимум утврдени услови кои треба да ги исполнува лицето експерт не се доведува во прашање начелото на поделба на власт.

- The given legal authorisation to the Minister to prescribe the more specific conditions that must be met by the members of the scholarly-technical commission, which is an auxiliary body of the Ministry, and with a view to defining the best possible available techniques and in the direction of the operationalisation of the law, does not question the principle of the division of powers into legislative, executive and judicial.

The given legal authorisation to the Minister to define the more specific conditions that must be met by the person a distinguished expert, and within the framework of a minimum established conditions that must be met by the person-expert does not question the principle of the division of powers.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 8 март 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 104 став 6 и член 132 став 3 од Законот за животната средина ("Службен весник на Република Македонија" бр. 53/2005).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 104 став 6 и член 132 став 3 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата, оспорените законски одредби немале уставна основа, бидејќи отстапувале од темелните вредности на уставниот поредок, како што се владеење на правото и поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска и тие овластувања не можат да се толкуваат како разработка на конкретни законски одредби. Ова особено ако се има предвид одредбата од член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

Фактот, што Министерството за животна средина и просторно планирање ги врши работите што се однесуваат на следење на состојбата на животната средина, заштита на водата, почвата, флората, фауната, воздухот, озонската обвивка од загадување, заштита од бучава, радијација и други активности, согласно член 28 став 1 алинеја 1, 2, 3 и 4 од Законот за организација и работа на органите на државната управа не може да биде основ за навлегување во законодавната власт.

Поради тоа, подносителот смета дека со постоењето на оспорените законски одредби се повредувал членот 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 51, член 68 став 1 и 2 и член 96 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека со Законот за животната средина се уредуваат правата и должностите на Република Македонија на општината и градот Скопје и на општините во градот Скопје, како и правата и должностите на правните и физичките лица во обезбедување услови за заштита и унапредување на животната средина, заради остварување на правото на граѓаните на здрава животна средина.

Мерките и активностите за заштита и унапредување на животната средина се од јавен интерес.

Во членот 4 од наведениот закон се утврдени целите што треба да се остварат со донесување на овој закон, а тоа се: зачувување, заштита, обновување и унапредување на квалитетот на животната средина, заштитата на животот и здравјето на луѓето, заштитата на биолошката разновидност, рационално и одржливо користење на природните богатства и спроведување и унапредување на мерките за решавање на регионалните и глобалните проблеми на животната средина, а кои цели, покрај другото, се постигнуваат, и со отстранување на негативните влијанија врз животната средина, контрола на активностите кои ја загрозуваат животната средина.

Во натамошната постапка Судот утврди дека во Глава XII "Интегрирани еколошки дозволи на инсталации кои што влијаат врз животната средина", односно во членот 95 став 1 од Законот е предвидено дека активностите на новите инсталации или значителните промени на постоечките кои ги определува Владата на Република Македонија можат да се вршат само по претходно добиена интегрирана еколошка дозвола, освен во точно определени случаи од алинеите 1 и 2 на овој став.

Во ставот 2 на овој член е предвидено дека дозволата од ставот 1 на овој член се издава како А - интегрирана еколошка дозвола која ја издава органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или Б - интегрирана еколошка дозвола која ја издаваат општините или градот Скопје, согласно со член 123 од овој закон.

Во членовите 96-121 од Законот се предвидени активности на операторот барател на А - интегрирана еколошка дозвола и Министерството за животна средина и просторно планирање како доносител на решението за издавање на дозвола.

Од наведеното произлегува дека операторите кои ќе вршат определена професионална активност преку инсталации или веќе вршат определени дејности преку инсталации кои ги определува Владата на Република Македонија, тие активности ќе продолжат да ги вршат доколку добијат интегрирана еколошка дозвола од надлежниот орган во зависност дали се работи за А или Б интегрирана економска дозвола.

Притоа, пред да се добие интегрирана еколошка дозвола претходно е потребно да се утврди дали операторот ги применува најдобрите можни достапни техники во Република Македонија.

За утврдување на најдобрите можни достапни техники согласно член 104 од наведениот закон министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина формира "Научно техничка комисија" за најдобри достапни техники составена од истакнати експерти од областа на техниката, економијата и животната средина.

Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина по потреба ја консултира оваа комисија.

По предлог на Комисијата органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги утврдува најдобрите достапни техники за Република Македонија утврдени според одделни сектори.

Во оспорениот став 6 е предвидено дека министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува поблиските услови кои треба да ги исполнат членовите на комисијата од ставот 1 на овој член.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3, 4 и 10 од Уставот на Република Македонија, покрај другите, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се предвидени владеење на правото, поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска, како и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштита и унапредувањето на животната средина и природата.

Според член 43 став 1 од Уставот секој човек има право на здрава животна средина, а според став 2 на овој член секој е должен да ја унапредува и штити животната средина и природата.

Републиката обезбедува услови за остварување на правото на граѓаните на здрава животна средина.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови на акти за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Според член 61 став 1 од овој закон, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Тргувајќи од наведените уставни и законски одредби како и анализата на член 104 од Законот за животна средина во однос на оспорениот став 6 на овој член, произлегува дека со законот министерот е овластен да формира комисија од истакнати стручни лица од областа на техниката, економијата и животната средина кои врз основа на научните и стручните сознанија во одделните области, како квалификувани и стручни кадри му предлагаат на органот на државната управа, односно на Министерството за животна средина да ги утврди најдобрите можни достапни техники кои ќе бидат појдовната основа дали одреден оператор ќе добие интегрирана еколошка дозвола која ќе претставува основа за максимална можна заштита на животната средина.

Оттука, имајќи го предвид наведеното, Судот смета дека даденото законско овластување министерот да ги пропишува

поблиските услови кои треба да ги исполнат членовите на оваа комисија, која е помошно тело на Министерството во остварување на своите надлежности, е во насока на операционализација на законската одредба од член 104 гледано во целина, а не парцијално само според став 6 на член 104 од Законот.

Од тие причини Судот утврди дека оспорениот став 6 на член 104 од Законот не може да биде подведен под сомнение во однос на одредбите од Уставот на кои се повикува подносителот.

5. Судот, понатаму утврди дека во Глава XIII "Генерална еколошка ревизија" од Законот за животната средина е предвидено дека операторот е должен да изврши генерална еколошка ревизија при престанок на активностите на инсталацијата со А - интегрирана еколошка дозвола и при целосен или делумен пренос на А - интегрираната еколошка дозвола.

Генералната еколошка ревизија можат да ја вршат правни и физички лица кои поседуваат сертификат за еколошки ревизор.

Генералната еколошка ревизија се изведува според меѓународни унифицирани стандарди и општоприфатени методологии и принципи.

Во членот 132 од Законот е предвидено дека: 1. министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина формира комисија за регистрирање на еколошки ревизори и 2. Комисијата е составена од пет члена избрани од редот на истакнати експерти со мандат од две години со право на реизбор.

Според оспорениот став 3 на овој член министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува поблиските услови кои треба да ги исполнат членовите на комисијата од став 1 на овој член како и начинот на нивниот избор и разрешување.

Комисијата од ставот 1 на овој член утврдува дека лицето кое бара да се регистрира како еколошки ревизор ги исполнува условите за тоа, им издава сертификат "еколошки ревизор" на лицата кои ги исполнуваат условите, предлага суспензија на сертификатот како и бришење на регистрацијата од Регистарот од ставот 10 на овој член и врши надзор над работата на еколошките ревизори.

Понатаму во овој член од законот се утврдени условите што треба да ги исполнат лицата кои бараат да бидат регистрирани како еколошки ревизор, како и случаите кога еколошкиот ревизор може да биде избиршан од Регистарот на еколошки ревизори.

Од анализата на одредбата од член 132 произлегува дека министерот со закон е овластен да ја формира Комисијата за регистрирање на еколошки ревизори, утврден е составот, мандатот и надлежност на оваа комисија. Воедно, законот утврдил дека комисијата министерот ја формира од редот на истакнати експерти што според мислењето на Судот е доволна појдовна основа, односно рамка министерот да ги утврди поблиските услови кои треба да ги исполнуваат членовите на комисијата.

Ова, дотолку повеќе, што од целината на Законот за животната средина може да се утврди дека во Министерството за животна средина и просторно планирање во насока на остварување на целите на заштита и унапредување на животната средина се установува и води листа на експерти (член 68, член 85 и член 96) при што во овие одредби се утврдени условите кои треба да ги исполнуваат лицата кои можат да бидат подведени под категоријата експерти во смисла на овој закон.

Според овие одредби, експерт е лице со високо образование во областа на природните и техничките науки и пет години работно искуство во соодветната област за која се вклучува во листата на експерти.

Оттука, со оглед на тоа што законодавецот ги утврдил условите кои треба да ги исполнува лицето за да може да се подведе под категоријата експерт, Судот смета дека министерот имајќи ги предвид минимум утврдените услови во законот, кои треба да ги исполнува лицето за да се смета за експерт, има доволно јасна законска рамка да ги утврди специфичните поблиски услови кои треба да ги исполнува лицето за да се смета за истакнат експерт, кои се секако построги и зависат од објективни показатели за резултатите од работата и угледот на лицето во дадената професија.

Имајќи го предвид статусот и надлежностите на оваа комисија од една страна, како и фактот што со закон се утврдени општи и јасни рамки за тоа кои лица можат да бидат членови на оваа комисија (истакнати експерти), Судот оцени дека даденото овластување на министерот да ги утврди поблиските услови на

членовите на комисијата не значи нарушување на начелото на поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска односно, нема навлегување на извршната во законодавната власт.

Со оглед на наведеното, Судот оцени дека и по однос на оваа оспорена одредба не може да се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот.

5. Со оглед на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.153/2005)

70.

**- Правата и положбата на вработените кај "помалиот работодавач"
(поведување на постапка)**

*- Rights and position of employees with "smaller employer"
(initiation of a procedure)*

- Ослободувањето на "помалиот работодавач" од обврската со акт да ги определи посебните услови за вршење на работата на секое поединечно работно место, не ги става вработените кај овие работодавачи во нееднаква положба во остварувањето на правата од работниот однос во однос на вработените кај другите работодавачи.

Отстранувањето на работници од процесот на работа во одговор на веќе започнат штрајк, поради поттикнување на насилничко и недемократско однесување не претставува дискреционо право на работодавачот, бидејќи одредбата од членот 83

од Законот за работните односи содржи објективизирани критериуми односно причини поврзани со однесувањето на работникот поради кои тој може да биде отстранет од работа.

- The exemption of the “smaller employer” from the obligation with an act to define the special conditions for the performance of the work in each individual job does not place the employees with these employers in an unequal position in the realisation of the rights from the labour in view of the employees with the other employers.

The removal of workers from the working process in response to an already commenced strike, owing to inciting violent and undemocratic conduct is not a discretionary right of the employer, since the provision in Article 83 of the Labour Law contains objectivised criteria, that is, reasons connected with the conduct of the worker as a result of which he/she may be removed from work.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 70/1992) на седницата одржана на 15 март 2006 година донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 236 став 3 во делот “и акт на министерот надлежен за работите од областа на трудот” од Законот за работните односи (“Службен весник на Република Македонија” бр. 62/2005).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 5 став 1 точка 4, член 19 став 2 и член 237 од законот означен во точка 1 од ова решение.

3. Сојузот на Синдикатите на Македонија од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од законот означени во точките 1 и 2 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека со утврдувањето што претставува “помал работодавач” во член 5, став 1 точка 4 и со одредбата од член 19 став 2, според која за вработените кај “помал работодавач” работодавачот не е должен со акт да ги определи посебните услови за вршење на работата на секое поединечно работно место, голем број на работници ќе биле ставени во нееденква положба во остварувањето на правата од работен однос само од причина што се вработени во трговско друштво или друг правен субјект кај кого се вработени помалку од 50 вработени. Со ваквото диференцирање и ставањето во повластена положба на “помалите работодавачи” се нарушувале темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија утврдени во член 8 алинеја 1 и 3, бидејќи во областа на работните односи ќе се создадела правна несигурност што негативно ќе влијаело на вклучувањето на Република Македонија во европските интеграциони процеси.

Понатаму во иницијативата се наведува дека одредбата од член 236 став 3 не била во согласност со член 8 став 1 алинеја 11, бидејќи била спротивна на член 8 од Меѓународниот пакт за економските, социјалните и културните права на ООН како и на Конвенцијата на Меѓународната организација на трудот од 1948 година за синдикалната слобода и за заштита на синдикалното право чиј потписник била и Република Македонија, како и на член 38 од Уставот на Република Македонија кој го гарантирал правото на штрајк. За подносителот на иницијативата не е спорно воведувањето на институтот на помирување пред започнувањето на штрајкот, но овој правен институт не можел да биде регулиран со акт на министерот, туку исклучиво со закон или колективен договор.

Во врска со оспорената одредба од член 237 од Законот за работни односи, подносителот на иницијативата наведува дека таа е во спротивност со член 9 и член 38 став 1 од Уставот, бидејќи со вакви општи законски одредби на работодавачот му се давале огромни можности по своја слободна оценка да отстрани 2% од учесниците во штрајкот ако лично смета дека тие “поттикнуваат насилничко и недемократско однесување”. Подносителот на иницијативата смета дека во ниеден дел од Законот не е утврдена постапка и обележјата на тоа што претставува “поттикнување на насилничко и недемократско однесување” за време на преговорите меѓу работниците и работодавачот во време на веќе започнат штрајк, па вака даденото дискреционо право работодавачите често ќе го

применувале и злоупотребувале за време на штрајк. Поради ваквата неуставна одредба, според мислењето на подносителот на иницијативата, ќе заживеала праксата токму членовите на штрајкувачките одбори да бидат отстранувани од штрајкот со што штрајкот ќе го изгубел своето значење. Во таа смисла подносителот на иницијативата укажува дека за насилничко и недемократско однесување постои кривична одговорност, па секој кој извршува такви дејствија подлежи кривично-правна санкција изречена во соодветна судска постапка.

Поради наведените причини, подносителот на иницијативата смета дека со оспорените членови бил нарушен принципот на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законот, не бил обезбеден механизам за заштита на работникот вработен кај “помал работодавач”, односно била загрозувана правната сигурност на работникот и биле нарушени принципот на владеење на правото и принципот на почитување на општоприфатените норми на меѓународното право, поради што предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорените одредби од Законот за работни односи и да ги поништи.

4. Судот на седницата утврди дека според оспорената одредба од член 236 став 3 од Законот за работните односи, штрајкот не смее да започне пред завршување на постапката за помирување, согласно со овој закон и акт на министерот надлежен за работите од областа на трудот. Оваа оспорена одредба е содржана во Глава XX од Законот за работните односи под наслов “штрајк”.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3, 4 и 11 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска и почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 32 став 5 од Уставот остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според член 38 од Уставот се гарантира правото на штрајк. Со закон може да се ограничат условите за остварување на правото на штрајк во вооружените сили, полицијата и органите на управата.

Според член 8 од Меѓународниот пакт за економските, социјалните и културните права, меѓу другото, е предвидена обврска за државите членки да го обезбедат правото на штрајк, што се остварува според законите на секоја земја.

Според член 6 од Европската социјална повелба, со цел да обезбедат вистинска примена на правото на колективно преговарање, Страните-договорнички се обврзуваат, меѓу другото, да ги поттикнуваат воведувањето и примената на соодветни механизми за доброволно миреење и арбитража при решавањето на работните спорови, и им го признаваат правото на работниците и работодавачите на заеднички акции во случај на судири на интересите, вклучувајќи го и правото на штрајк, со резерва на обврските што би можеле да произлезат од важечките колективни договори.

Разгледувајќи ја оспорената одредба од Законот, Судот оцени дека во основа станува збор за одредба со која се воведува обврска за претходно исцрпување на постапката за помирување пред да се пристапи кон штрајк како средство за заштита на економските и социјалните права на работниците.

Мирното решавање на индивидуалните и колективните работни спорови е регулирано со одредбите од член 182 и 183 од Законот за работните односи.

Според член 182 од овој закон, во случај на индивидуален или колективен работен спор, работодавачот и работникот можат да се договорат решавањето на спорот да го доверат на посебен мировен совет составен од три члена, од кои по еден определуваат работодавачот и работникот и еден кој заеднички ќе го определат.

Мирното решавање на колективни работни спорови по пат на арбитража е уредено со член 183 од Законот. Според став 1 на овој член, со колективен договор може да се определи арбитража за решавање на колективни работни спорови. Со колективниот договор се одредува составот, постапката и други прашања значајни за работата на арбитражата (став 2).

Покрај овие два члена, одредба за мирно решавање на колективни работни спорови е содржана во член 235 од Законот, согласно која ако настане спор во постапката на склучување, изменување и дополнување на колективен договор, спорот се решава

по мирен пат (став 1). Страните на спорот можат решавањето на колективниот работен спор спогодбено да го доверат на арбитража.

Од наведените законски одредби кои се однесуваат на мирното решавање на работните спорови, произлегува дека интенцијата на законодавецот била регулирањето на овој институт да не биде предмет на императивни законски норми, односно постапката за мирно решавање на спорови да се препушти на уредување со колективни договори, во зависност од волјата односно спогодбата на работниците и работодавачите.

Од формулацијата на оспорената одредба на член 236 став 3 од Законот не произлегува јасно што е предмет на уредување на актот на министерот надлежен за работите од областа на трудот, односно дали со овој актот на министерот ќе се уредат прашања поврзани со штрајкот или пак актот на министерот се однесува на постапката за помирување со цел доуредување на одделни дополнителни прашања од процедурален карактер, специфични за трудовите спорови, како дел од регулативата поврзана со законската рамка на медијацијата.

Според оцената на Судот, овие два института, имено штрајкот и медијацијата во трудовите спорови се тесно поврзани, од причина што мирното решавање на работните спорови во определени случаи може да има превентивен карактер во смисла на спречување на штрајкот, односно во случај на отпочнат штрајк да претставува средство за разрешување на настанатиот спор по вонсудски пат. Оттука, според мислењето на Судот, за оцена на уставноста на оспорената одредба од решавачко значење е фактот што и двата институти се однесуваат на прашања поврзани со работните односи, кои пак согласно член 32 став 5 од Уставот се уредуваат со закон и со колективни договори, односно не можат да бидат предмет на уредување со подзаконски акт на министерот надлежен за работите од областа на трудот. Според тоа, министерот нема уставна основа за донесување на таков акт.

Покрај тоа, Судот оцени дека поради нејасност и непрецизност на оспорената одредба, во која не е утврдено што ќе претставува предмет на регулирање на актот на министерот надлежен за работите од областа на трудот, таа не може да претставува валидна законска основа за овластување на министерот да донесе таков подзаконски акт.

Врз основа на наведеното, пред Судот се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба на член 236 став 3 во делот: “и акт на министерот надлежен за работите од областа на трудот” од Законот за работните односи со одредбите од членовите 8 став 1 алинеја 3 и 4, 32 став 5 и 38 од Уставот.

6. Судот на седницата утврди дека според член 5 став 1 точка 4 од Законот за работните односи, “помал работодавач” е работодавач кој вработува до 50 работници, а според член 19 став 2, работодавачот е должен со акт да ги определи посебните услови за вршење на работата на секое подинечно работно место. Оваа обврска не се однесува на помалите работодавачи.

Според член 8 став 1 алинеја 1, 3, 4 и 11 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска и почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Уставот на Република Македонија во делот на нормите кои се однесуваат на основните слободи и права на човекот и граѓанинот ги утврдил економските, социјалните и културните права.

Во овој дел од Уставот, со член 32 став 1 е утврдено дека секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност.

Според став 2 од овој член секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место. Според став 5 од овој член остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Поаѓајќи од изнесените уставни одредби, законодавецот односите во областа на трудот ги уредил со Законот за работните

односи. Согласно член 1 став 1 од Законот, со овој закон се уредуваат работните односи меѓу работниците и работодавачите кои се воспоставуваат со склучување на договор за вработување. Според став 2 од истиот член работниот однос се уредува со овој и со друг закон, колективен договор и договорот за вработување.

Работодавач според Законот (член 5 став 1 точка 3) е “правно и физичко лице, како и друг субјект (орган на државна власт, орган на единица на локалната самоуправа, подружница на странско друштво, дипломатско и конзуларно претставништво) кои вработуваат работници врз основа на договор за вработување”.

Законот за работните односи ги уредува и работните односи на работниците вработени во органите на државната власт, органите на единиците на локалната самоуправа, установите, јавните претпријатија, заводите, фондовите, организациите и други правни и физички лица кои вработуваат работници, доколку со друг закон поинаку не е определено. (член 3)

Законот за работните односи во Глава XIX ги регулира колективните договори. Според член 206 со колективните договори се уредуваат правата и обврските на договорните страни кои го склучиле тој договор, а може да содржи и правни правила со кои се уредува склучувањето, содржината и престанокот на работните односи и други прашања од работните односи или во врска со работните односи.

Работниот однос се заснова со потпишување на договорот за вработување и сите права, обврски и одговорности врз основа на вршењето на работата од работниот однос и вклучување во задолжителното социјално осигурување врз основа на работниот однос започнуваат да се остваруваат со денот на стапувањето на работникот на работа, договорени во договорот за вработување (член 13 од Законот).

Во член 28 став 1 од Законот пропишана е содржината на договорот за вработување. Покрај ова, во став 2 од истиот член е определено дека договорот за вработување може да содржи и други права и обврски определени со овој и друг закон и колективен договор.

Согласно член 12 став 2 од Законот со договорот за вработување, односно со колективен договор не може да се определат помали права од правата утврдени со закон, а ако содржат

такви одредби се сметаат за ништовни и се применуваат соодветни одредби од закон. Согласно став 3 од овој член со договорот за вработување, односно со колективен договор може да се одредат правата кои за работниците се поповолни, отколку што ги определува овој закон. Според став 4, правата од работен однос утврдени со Уставот, закон и колективен договор не можат да се одземаат или ограничат со акти и дејствија на работодавачот.

Законот за работните односи на единствен начин ги уредил правата и обврските за сите работници и за секој работодавач дефиниран согласно член 5 став 1 точка 3 кој вработува работници врз основа на договор за вработување.

Единствената диференцијација на работодавачите законодавецот ја направил во оспорената одредба од член 5 став 1 точка 4 дефинирајќи го помалиот работодавач како работодавач кој вработува до 50 работници. Врз основа на оваа диференцијација, законодавецот во член 19 став 2, (кој исто така е оспорен) го ослободил помалиот работодавач од обврската со акт да ги определи посебните услови за вршење на работата на секое поединечно работно место.

Актот со кој се определуваат посебните услови за вршење на работата на секое поединечно работно место е всушност актот за систематизација на работните места со кој се утврдува бројот и структурата на потребите од работници и кој е во функција на обезбедување на потребата од работници за одделните работни места. Во таа смисла актот за систематизација не претставува акт со кој се уредуваат права и обврски од работниот однос, бидејќи од наведените одредби од Уставот (член 32 став 5) како и посочените одредби од Законот за работните односи произлегува дека работните односи се уредени, односно пропишани со закон и дека колективните договори, договорите за вработување и актите на работодавачот можат да го уредуваат работниот однос само во рамките утврдени со законот и на начин кој произлегува од одредбите од законот. Правата од работен однос утврдени во Законот за работните односи и во колективните договори важат за сите вработени независно од бројот на вработените, односно големината на работодавачот и независно од тоа дали конкретниот работодавач има или нема донесено акт со кој се определени посебните услови за вршење на работата на секое поединечно работно место.

Оттука и недонесувањето на актот за систематизација, односно актот на работодавачот со кој се определуваат посебните услови за вршење на работата на секое поединечно работно место, според мислењето на Судот, не може да ги стави работниците во понеповолна положба. Ова посебно ако се има предвид одредбата од член 19 став 1 од Законот, според која работникот кој склучува договор за вработување мора да ги исполнува условите за вршење на работата, определени со закон, актот на работодавачот, односно условите барани од страна на работодавачот. Тоа значи дека исполнувањето на условите за вршење на работата е предуслов за склучување на договор за вработување помеѓу работникот и работодавачот и тие на работникот однапред му се познати, бидејќи кога работодавачот вработува работници по пат на јавен оглас, тој е должен во јавниот оглас да ги наведе условите што се бараат за вршење на работата (член 23 став 1 од Законот). Согласно член 28 став 1 точка 3 од Законот за работните односи, исто така, називот на работното место, односно податоците за видот на работата за која што работникот склучува договор за вработување со краток опис на работата што ќе ја врши според договорот за вработување се составни делови на договорот за вработување и со нив работникот се запознава во моментот на склучувањето на договорот за вработување.

Покрај тоа, во функција на обезбедување еднаква положба во остварувањето на правата од работниот однос, во Законот за работните односи постојат повеќе одредби со кои се забранува дискриминацијата на кандидатот за вработување, односно работникот. Така, општата забрана на дискриминација на кандидатот за вработување или работникот утврдена во членот 6 од Законот, со членот 7 став 4 е проширена и на околности кои непосредно се поврзани со работните односи и условите за работа, па во таа смисла, покрај другото, дискриминацијата е забранета и во однос на условите за вработување, вклучувајќи ги и критериумите и условите за избор на кандидати за вршење на определена работа (член 7 став 4 точка 1), во која било гранка на дејности и на сите нивоа на професионална хиерархија, условите за работење и работа и сите права од работен однос (член 7 став 4 точка 4 од Законот).

Оттука, Судот оцени дека оспорената одредба на член 19 став 2 од Законот за работните односи, нема за цел да ги стави работниците кај помалите работодавачи во нееднаква положба, туку е со интенција да ги ослободи малите работодавачи од обврската за донесување на одделни акти (актот за систематизација), во кои

поради малиот број на вработени не постојат организациони и кадровски претпоставки и стручни служби за донесување на соодветните акти.

Тргувајќи од фактот дека актот на работодавачот е интерен акт, а не пропис и дека со таквиот акт се уредуваат интерни и конкретни прашања од процесот на работата, а не прашања од кои зависи положбата на вработените, а имајќи предвид дека самото диференцирање на мали работодавачи, во однос на средните и големите, не значи нарушување на принципот на еднаквата правна положба на субјектите на пазарот, според оцената на Судот, ослободувањето на “помалиот работодавач” од обврската со акт да ги определи посебните услови за вршење на работата на секое поединечно работно место, не ги става вработените кај овие работодавачи во нееднаква положба во остварувањето на правата од работниот однос во однос на вработените кај другите работодавачи. Поради наведените причини Судот оцени дека нема основа оспорените одредби на член 5 став 1 точка 4 и член 19 став 2 да се стават под сомнение во поглед на нивната уставност.

7. Во врска со оспорената одредба на член 237 од Законот, Судот на седницата утврди дека според став 1 од овој член, работодавачот може да отстрани работници од процесот на работа само во одговор на веќе започнат штрајк. Според став 2 од истиот член, бројот на работници отстранети од работа не смее да биде поголем од 2% од бројот на работниците учесници во штрајкот. Согласно ставот 3, работодавачот може да ги отстрани од процесот на работа само оние работници кои со своето однесување поттикнуваат насилничко и недемократско однесување, со што се оневозможуваат преговорите меѓу работниците и работодавачот. За работниците отстранети од работа, за времето додека се отстранети од работа, работодавачот е должен да ги уплатува придонесите утврдени со посебните прописи за најниската основица за плаќање на придонесите (став 4).

Понатаму, согласно член 243 (кој не е оспорен) синдикатот може да бара од надлежниот суд да забрани исклучување од работа за време на штрајк спротивно на одредбите на закон. Согласно став 2 на овој член, синдикатот може да бара надомест на штета која тој или работниците ја претрпеле поради исклучување од работа за време на штрајк кое не е извршено во согласност со закон.

Од анализата на целината на Законот за работните односи произлегува дека овој институт, имено отстранувањето од работа, Законот за работните односи на општ начин го регулира со одредбата од членот 83 во која се предвидени случаите, односно причините поради кои работникот може да биде отстранет од работа од кај работодавачот. Така согласно оваа одредба, по оцена на работодавачот, со писмен налог на овластеното лице кај работодавачот, работникот се отстранува од кај работодавачот со надоместок во висина на платата на работникот, до донесувањето на одлуката за отказ на договорот за вработување, ако: 1) работникот со своето присуство кај работодавачот го загрозува животот или здравјето на работниците или други лица или се оштетуваат средства од поголема вредност; 2) присуството на работникот кај работодавачот штетно ќе се одразува врз работењето кај работодавачот; 3) присуството на работникот оневозможува утврдување на одговорноста за повреда на работните обврски; и 4) кога против работникот е покрената кривична постапка од надлежен орган за кривично дело сторено на работа или во врска со работата. За работникот отстранет од работа Законот предвидел заштита односно право на приговор кој не го задржува од извршување писмениот налог.

Од анализата на оспорената одредба на член 237 од Законот, доведена во врска со општата одредба за отстранување од работа од член 83 од Законот, Судот оцени дека се неосновани наводите на подносителот на иницијативата дека во ниту еден дел од Законот не е утврдена постапка и обележја на тоа што претставува поттикнување на насилничко и недемократско однесување и дека тоа претставува дискреционо право на работодавачот. Во наведениот член 83, според оцена на Судот се содржани доволно објективизирани критериуми, односно причини поврзани со однесувањето на работникот поради кои тој може да биде отстранет од работа.

Покрај тоа, Судот смета дека одредбите од член 243 од Законот (со кои е предвидено дека Синдикатот може да бара од надлежниот суд да забрани исклучување од работа за време на штрајк спротивно на одредбите од Законот, како и предвиденото право на надомест на штета што тој или работниците ја претрпеле поради исклучување од работа за време на штрајк кое не е извршено во согласност со закон), како и член 244 (кој предвидува итна во постапувањето на судот во овие случаи), овозможуваат одлуката за законитоста на отстранувањето од работа на работникот во случај на штрајк да ја донесе независен орган, односно суд во итна постапка,

што според Судот претставува доволна гаранција, односно заштита на работникот од злоупотреби на институтот отстранување од работа.

Тргувајќи од наведените причини, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од член 237 од Законот со одредбите од Уставот.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

9. Решението во однос на точка 1, Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов, а решението во однос на точка 2, Судот го донесе со мнозинство гласови. (У. бр. 187/2005)

71.

- Штрајкот и медијацијата во работните спорови

- Strike and mediation in labour disputes

- Штрајкот и медијацијата во работните спорови спаѓаат во областа на работните односи, кои согласно член 32 став 5 од Уставот се уредуваат со закон и со колективни договори и не можат да бидат предмет на уредување на подзаконски акт на министерот.

- Strike and mediation in labour disputes are ranked in the field of labour, which pursuant to Article 32 paragraph 5 of the Constitution are governed by law and by collective agreements and may not be the subject of regulation of a sublegal act of the Minister.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 70/1992) на седницата одржана на 10 мај 2006 година донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 236 став 3 во делот “и акт на министерот надлежен за работите од областа на трудот” од Законот за работните односи (“Службен весник на Република Македонија” бр. 62/2005).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Сојузот на Синдикатите на Македонија од Скопје со Решение У. бр. 187/2005 од 15 март 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на член 236 став 3 во делот “и акт на министерот надлежен за работите од областа на трудот” од Законот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според оспорената одредба од член 236 став 3 од Законот за работните односи, штрајкот не смее да започне пред завршување на постапката за помирување, согласно со овој закон и акт на министерот надлежен за работите од областа на трудот. Оваа оспорена одредба е содржана во Глава XX од Законот за работните односи под наслов “Штрајк”.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3, 4 и 11 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска и почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 32 став 5 од Уставот остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според член 38 од Уставот се гарантира правото на штрајк. Со закон може да се ограничат условите за остварување на правото на штрајк во вооружените сили, полицијата и органите на управата.

Според член 8 од Меѓународниот пакт за економските, социјалните и културните права, меѓу другото, е предвидена обврска за државите членки да го обезбедат правото на штрајк, што се остварува според законите на секоја земја.

Според член 6 од Европската социјална повелба, со цел да обезбедат вистинска примена на правото на колективно преговарање, Страните-договорнички се обврзуваат, меѓу другото, да ги поттикнуваат воведувањето и примената на соодветни механизми за доброволно миреење и арбитража при решавањето на работните спорови, и им го признаваат правото на работниците и работодавачите на заеднички акции во случај на судири на интересите, вклучувајќи го и правото на штрајк, со резерва на обврските што би можеле да произлезат од важечките колективни договори.

Разгледувајќи ја оспорената одредба од Законот, Судот оцени дека во основа станува збор за одредба со која се воведува обврска за претходно исцрпување на постапката за помирување пред да се пристапи кон штрајк како средство за заштита на економските и социјалните права на работниците.

Мирното решавање на индивидуалните и колективните работни спорови е регулирано со одредбите од член 182 и 183 од Законот за работните односи.

Според член 182 од овој закон, во случај на индивидуален или колективен работен спор, работодавачот и работникот можат да се договорат решавањето на спорот да го доверат на посебен мировен совет составен од три члена, од кои по еден определуваат работодавачот и работникот и еден кој заеднички ќе го определат.

Мирното решавање на колективни работни спорови по пат на арбитража е уредено со член 183 од Законот. Според став 1 на овој член, со колективен договор може да се определи арбитража за решавање на колективни работни спорови. Со колективниот договор се одредува составот, постапката и други прашања значајни за работата на арбитражата (став 2).

Покрај овие два члена, одредба за мирно решавање на колективни работни спорови е содржана во член 235 од Законот, согласно која ако настане спор во постапката на склучување, изменување и дополнување на колективен договор, спорот се решава по мирен пат (став 1). Страните на спорот можат решавањето на колективниот работен спор спогодбено да го доверат на арбитража.

Од наведените законски одредби кои се однесуваат на мирното решавање на работните спорови, произлегува дека интенција на законодавецот била регулирањето на овој институт да не биде предмет на императивни законски норми, односно постапката за мирно решавање на спорови да се препушти на уредување со колективни договори, во зависност од волјата, односно спогодбата на работниците и работодавачите.

Од формулацијата на оспорената одредба на член 236 став 3 од Законот, не произлегува јасно што е предмет на уредување на актот на министерот надлежен за работите од областа на трудот, односно дали со овој актот на министерот ќе се уредат прашања поврзани со штрајкот или пак актот на министерот се однесува на постапката за помирување со цел доуредување на одделни дополнителни прашања од процедурален карактер, специфични за трудовите спорови, како дел од регулативата поврзана со законската рамка на медијацијата.

Според оцената на Судот, овие два институти, имено штрајкот и медијацијата во трудовите спорови се тесно поврзани, од причина што мирното решавање на работните спорови во определени случаи може да има превентивен карактер во смисла на спречување на штрајкот, односно во случај на отпочнат штрајк да претставува средство за разрешување на настанатиот спор по вонсудски пат. Оттука, според Судот, за оцена на уставноста на оспорената одредба од решавачко значење е фактот што и двата институти се однесуваат на прашања поврзани со работните односи, кои пак согласно член 32 став 5 од Уставот се уредуваат со закон и со колективни договори, односно не можат да бидат предмет на уредување со подзаконски акт на министерот надлежен за работите од областа на трудот. Според тоа, министерот нема уставна основа за донесување на таков акт.

Покрај тоа, Судот оцени дека поради нејасност и непрецизност на оспорената одредба, во која не е утврдено што ќе претставува предмет на регулирање на актот на министерот надлежен за работите од областа на трудот, таа не може да

претставува валидна законска основа за овластување на министерот да донесе таков подзаконски акт.

Врз основа на наведеното, Судот утврди дека оспорената одредба на член 236 став 3 во делот: “и акт на министерот надлежен за работите од областа на трудот” од Законот за работните односи не е во согласност со одредбите од членовите 8 став 1 алинеја 3 и 4, 32 став 5 и 38 од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.187/2005)

72.

- Усогласување на колективните договори со законот

- Harmonisation of the collective agreements with the law

- Со законската определба колективните договори да се усогласат во рок од шест месеци со Законот за работни односи, а до склучувањето на новите колективни договори непосредно да се применуваат одредби од Законот, се афирмира уставното начело за согласноста на прописите со закон.

- The legal determination that the collective agreements should be harmonised within six months with the Labour Law, and until the conclusion of the new collective agreements to implement directly the provisions from the Law, affirms the constitutional principle of concordance of the regulations with a law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 5 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 269 став 2 од Законот за работните односи ("Службен весник на Република Македонија" бр.62/2005).

2. Александар Гоџо од Охрид на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 269 став 2 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, со оспорената одредба од Законот за работните односи со која било регулирано дека престануваат да важат колективните договори кои нема да се усогласат во рок од шест месеци од денот на влегување во сила на овој закон, всушност се пропишувало губење на веќе стекнати поволни права за работниците од работен однос со склучените колективни договори од поранешен период.

Со оглед на тоа што оспорената одредба од Законот била неповолна за работниците и спротивна на нивните интереси како страна на колективните договори во сферата на работните односи, оспорената законска одредба била во несогласност со одредбите од Уставот и тоа со членот 8 според кој владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, со членот 32 според кој остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор, и со членот 51 кој определува дека во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со иницијативата, исто така се бара Судот да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечните акти или

дејствија кои се донесени односно преземени врз основа на оспорената законска одредба.

3. Судот на седницата утврди дека во делот на преодните и завршните одредби од Законот за работните односи, со членот 267 е предвидено дека постапките за остварување и заштита на правата започнати пред денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе се довршат според одредбите на законот кој важел во време на започнување на постапката освен ако одредбите од овој закон не се поповолни за работникот.

Според членот 268 од овој закон министерот надлежен за работите од областа на трудот ќе ги донесе подзаконските прописи за спроведување на овој закон во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, а до денот на влегувањето во сила на подзаконските прописи ќе се применуваат постојните прописи.

Со членот 269 став 1 од Законот е предвидено дека постојните колективни договори и акти на работодавачот ќе се усогласат со овој закон најдоцна во рокот од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Со оспорената одредба од ставот 2 на овој член од Законот е предвидено дека колективните договори кои нема да се усогласат во рокот определен во ставот 1 на овој член престануваат да важат.

Според ставот 3 и ставот 4 од овој член од Законот, до склучувањето на колективните договори и донесувањето на акти на работодавачот согласно со овој закон, непосредно се применуваат одредбите на овој закон.

Постојните договори за работа склучени до влегувањето во сила на овој закон се сметаат за договори за вработување.

4. Според членот 8 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Во делот на одредбите од Уставот кои се однесуваат на основните слободи и права на човекот и граѓанинот, со членот 32 став

5 е определено дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор.

Во Уставот се предвидени и норми за обезбедување на остварувањето на основните слободи и права преку одредбите во делот кој се однесува на гаранции на основните слободи и права. Во тие рамки, со членот 51 од Уставот е предвидено дека во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Законот за работните односи во членот 1 определил дека предмет на уредување на овој закон се работните односи меѓу работниците и работодавачите кои се воспоставуваат со склучување на договор за вработување, и дека работниот однос се уредува со овој и со друг закон, колективен договор и договорот за вработување.

Во уредувањето на овие односи Законот ги следи уставните определби за пазарното стопанство и положбата на сопственоста во организирањето на трудот и капиталот во општествено-економскиот систем на Републиката каде работниот однос ги изгубил елементите од поранешниот систем на доброволен однос меѓу работникот и организацијата односно работодавачот заради вршење на работи и задачи со средства во општествена сопственост и претставува договорен однос меѓу работникот и работодавачот заради вршење на определени работи и врз основа на договорниот - облигационен однос меѓу работникот и работодавачот настануваат права и обврски од моментот на склучување на договорот.

Во системот на правата и обврските утврдени со Законот за работните односи, со членот 12 став 1 е определно дека при склучувањето и престанувањето на договорот за вработување и во времетраењето на работниот однос работодавачот и работникот се должни да ги почитуваат одредбите на овој и други закони, меѓународните договори што ја обврзуваат Република Македонија и другите прописи, колективните договори и актите на работодавачот.

Според ставот 2 на овој член од Законот, со договорот за вработување, односно со колективен договор не може да се определат помали права од правата утврдени со закон, и ако содржат такви одредби, се сметаат за ништовни и се применуваат соодветни одредби од Законот. Според ставот 3, со договорот за вработување,

односно со колективен договор може да се одредат правата, кои за работниците се поповолни, отколку што ги определува овој закон, а според ставот 4, правата од работен однос утврдени со Уставот, закон и колективен договор не можат да се одземат или ограничат со акти и дејствија на работодавачот.

Оттука, уставно загарантираните права врз чија основа со закон се утврдени правата од работен однос, а со колективните договори е препуштено да се уредува нивното остварување, не можат да бидат одземени и ограничени од страна на работодавачот. Врз основа на овој правен систем, со одредбите од Законот за работните односи се уредени колективните договори. Тие, поради тоа, треба да го следат законскиот концепт кој е во важност, заради остварување на односите во оваа сфера на начин предвиден со Законот, а не на поинаков начин од тој што е предвиден со Законот.

Со одредбите од Законот за работните односи кои се однесуваат на колективните договори, се утврдени видовите на колективни договори, кои можат да бидат општ на ниво на Република кој се склучува за стопанството и за јавниот сектор, потоа посебен колективен договор на ниво на гранка и поединечен колективен договор на ниво на работодавач.

Со Законот, исто така се уредени прашањата за: примената и важноста на колективните договори; предметот на колективното договарање; обврска за колективно договарање; лицата кои ги обврзува колективниот договор; обликот на колективниот договор; учесниците во склучувањето на колективен договор; репрезентативност на синдикатот и услови за определување на репрезентативноста на синдикатот; услови за определување на репрезентативност на работодавачите; спогодба за здружување заради учество во склучување на колективен договор; надлежност за решавање на споровите за репрезентативност на синдикатот односно на здружението на работодавачите; страни за склучување на општ колективен договор (тоа се репрезентативното здружување на работодавачите и репрезентативниот синдикат за територијата на Република Македонија); страни за склучување на посебен колективен договор за гранка, односно дејност (тоа се репрезентативниот синдикат и репрезентативното здружение на работодавачите на ниво на гранка, односно дејност); страни за склучување на посебен или поединечен колективен договор за јавни претпријатија и јавни установи (тоа се основачот или органот кого тој ќе го овласти и репрезентативниот синдикат); страни за склучување на поединечен

колективен договор (тоа се репрезентативниот синдикат кај работодавачот и овластеното лице од работодавачот); одбор за преговори; овластување за склучување на колективен договор (претставниците на синдикатите и на здруженијата на работодавачите кои учествуваат во преговорите за склучување на колективен договор и кои склучуваат колективен договор, мора да имаат овластување од своите органи); должност за исполнување на обврските од колективните договори; и други прашања.

Со членот 226 од Законот е утврдено дека колективен договор може да се склучи на определено време за период од две години, со можност за продолжување, со писмена согласност на страните на договорот.

Според членот 227 од Законот, колективниот договор склучен на определено време престанува да важи со истекот на времето за кое е склучен, а важењето на колективниот договор може да престане и со спогодба на сите учесници или со откажување на начин утврден со колективниот договор.

Според членот 229 став 1 од Законот, колективниот договор мора да содржи одредби за отказниот рок и постапката за откажување, изменување и дополнување на колективниот договор.

Со членот 231 став 1 од Законот е предвидено дека секој општ и грански колективен договор и секоја измена (изменување, дополнување, откажување или пристапување) на колективниот договор пред нивното објавување мора да се достави за регистрација до министерството надлежно за работите од областа на трудот.

Според членот 232 од Законот, колективните договори мора јавно да се објават. Општите и гранските колективни договори и нивните измени и дополнувања се објавуваат во "Службен весник на Република Македонија", а поединечните колективни договори се објавуваат на начин утврден со договорот.

Со членот 234 од Законот е предвидено дека страна на колективен договор може со тужба пред надлежен суд да бара заштита на правата од колективен договор, а согласно членот 235 од Законот, ако настане спор во постапка на склучување, изменување и дополнување на колективен договор, спорот се решава по мирен пат. Страните во спорот можат решавањето на колективниот работен спор спогодбено да го доверат на арбитража.

Во делот на преодните и завршните одредби од Законот, со членот 269 став 1 е предвидено дека постојните колективни договори и акти на работодавачот ќе се усогласат со овој закон најдоцна во рокот од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, а со оспорената одредба од ставот 2 на овој член од Законот е предвидено дека колективните договори кои нема да се усогласат во рокот определен во ставот 1 на овој член престануваат да важат.

Од овие законски одредби произлегува дека склучените колективни договори од поранешен период, ќе престанат да важат по сила на Законот, (без оглед на содржината на колективните договори).

Според Судот, законодавецот со тоа што предвидел да престанат да важат колективните договори ако во рок од шест месеци не се усогласат со овој закон, и предвидел до склучувањето на новите колективни договори непосредно да се применуваат одредбите од Законот, го афирмирал уставното начело за согласноста на прописите со закон и за таа цел ја определил динамиката на новото колективно договарање под услови и на начин определени со овој закон.

Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека неоснован е наводот во иницијативата дека оспорената законска одредба ги нарушувала правата на работниците стекнати со склучените колективни договори пред донесување на новиот Закон за работните односи, па поради тоа одредбата била во несогласност со Уставот. Ова особено и поради тоа што со оспорената одредба во контекст и на другите одредби од Законот, се обезбедува склучување на нови колективни договори врз основа на одредбите од закон кој е во правниот поредок, а кој воедно предвидел во колективните договори да не можат да се определат помали права за работниците од оние утврдени со законот. Тоа ја изразува законската определба за грижа и обезбедување на определена граница на права, во рамки на социјалниот статус на работниците и воопшто во сферата на работните односи, врз чија основа треба да се склучат новите колективни договори.

Поради изнесеното Судот утврди дека не може основано да се постави прашањето за несогласност на оспорената одредба од Законот за работните односи со одредбите од членот 8 алинеја 3,

членот 32 став 5 и членот 51 од Уставот на кои се повикува иницијативата.

Со оглед на тоа, согласно членот 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, нема услови за донесување на решение за запирање на извршување на поединечните акти или дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорената одредба од Законот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.181/2005)

73.

- Утврдување на групи и звања на државни службеници

- Establishment of groups and titles of civil servants

- Одредбата од Законот за државните службеници во која се утврдени групите и звањата на државни службеници и бројот на бодовите кои произлегуваат од видот и карактерот на работите што ги врши државниот службеник не е во несогласност со член 32 став 1 и 2 од Уставот.

- The provision of the Law on Civil Servants which defines the groups and titles of civil servants and the number of points deriving from the type and character of the tasks that the civil servant performs is not in accordance with Article 32 paragraphs 1 and 2 of the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 12 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 36 став 2 од Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/ 2003, 85/2003, 17/2004, 69/2004 и 81/2005).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот за систематизација на работните места на општинската администрација на општина Ресен бр.08-222/1 донесен од градоначалникот на општина Ресен на 31 мај 2004 година.

3. Јован Каралиевски од Ресен на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 36 став 2 од Законот означен во точката 1 од ова решение и на уставноста и законитоста на Правилникот означен во точката 2 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорениот правилник не бил во согласност со принципот на владеење на правото утврден во Уставот на Република Македонија, како и со член 5 од Законот за државните службеници, затоа што групирањето и вреднувањето на работните места предвидени во Правилникот не се засновале врз начелото на законитост, еднаквост, транспарентност, предвидливост и правичност.

Ова меѓу другото и поради фактот што определувањето на звањето соработник за правни работи на правните референти во правната служба за помош на граѓаните во општината Ресен не било во согласност со вреднувањето и сложеноста на службените работи и задачи од стручен аспект.

Понатаму, подносителот на иницијативата наведува дека при донесување на оспорениот правилник воопшто не било водено сметка за начелото на транспарентност и компетентност, па така од раководно место началник на одделние во управно правни работи, јавен правобранител во два мандати и заменик јавен правобранител, тој бил распореден на работно место референт во правната служба, каде веќе имало распоредено постоен референт, а на секретарот на советот, градскиот архитект и некои раководители на одделенија им било овозможено и натаму да ги користат истите привилегии.

Во однос на оспорениот член 36 став 2 од Законот за државните службеници, подносителот смета дека групирањето на работните места и нивно рангирање во самиот закон значело ограничување на економските и социјалните права на секој поединец, а со тоа и повреда на член 32 став 1 и 2 од Уставот.

4. Судот на седница утврди дека според член 33 од Законот за државните службеници, државниот службеник има право на плата и надометоци на плата под услови и критериуми утврдени со овој закон.

Платите и надоместоците на плати на државните службеници се усогласуваат со средствата обезбедени од Буџетот на Репуб-лика Македонија во буџетот на општината и во Буџетот на град Скопје.

Според член 34 и 35 од Законот, платата на државниот службеник се состои од основна и исклучителна компонента. Основната компонента ја сочинуваат: основна плата, додаток на плата за звање и додаток на плата за кариера. Основната плата, пак, зависи од степенот на образованието и работното искуство.

Во членот 36 од Законот е предвидено дека со додатокот на плата за звање се обезбедува вреднување на секое звање во зависност од видот и обемот на работата, сложеноста, одговорноста и извршување на работа.

Во оспорениот став 2 на член 36 се утврдени групите и звањето што можат да бидат предвидени во органите на државната управа, а на кои се применува Законот за државните службеници, како и бројот на бодовите што за соодветното звање може да ги добие државниот службеник и тие се движат од 660 бода за генерален секретар, до 100 бода за помлад референт.

Според член 32 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбедност за време на привремена невработеност и секому под еднакви услови му е достапно секое работно место.

Според став 5 на овој член од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и колективен договор.

Според член 1 од Законот за државните службеници со овој закон се уредува статусот, правата, должностите и одговорностите на државниот службеник, како и системот на плати и надоместоци на плати на државните службеници.

Членот 5 од наведениот закон предвидува дека системот на плати и надоместоци на плати е уреден со овој закон и се заснова врз начелото на законитост, еднаквост, транспарентност, предвидливост и правичност.

Од наведените уставни и законски одредби произлегува дека со оспорениот став 2 на член 36 од Законот, додатокот на плата за звање се вреднува согласно утврдената група и звање како и бодовите утврдени за секоја група и звање на државниот службеник.

Имајќи го предвид наведеното, произлегува дека Законот за државните службеници предвидел посебни правила од јавно правен карактер кои се разликуваат од оние што важат за вработените во стопанството на кои се применува Законот за работните односи и колективните договори. Ова, оттаму што исплатата на плати и надоместоци на плати на државните службеници се врши од Буџетот на Република Македонија во кој се определени буџетските рамки и општата политика на јавната потрошувачка наспроти исплатата на платите на вработените во стопанството и другите дејности што се врши од други извори на средства.

Според тоа, Судот оцени дека решението содржано во оспорениот член 36 став 2 од Законот за државните службеници, во кој се утврдени групите и звањата на државните службеници и бројот на бодовите кој произлегува од видот и карактерот на работите што ги врши државниот службеник во државниот орган, не може да биде

подведено под сомнение во однос на уставните одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата.

5. Понатаму, Судот утврди дека врз основа на член 50 став 1 точка 12 од Законот за локалната самоуправа и Статутот на општина Ресен, градоначалникот на општина Ресен на 31 мај 2004 година донел Правилник за систематизација на работни места на општинската администрација во општина Ресен.

Со овој правилник се утврдува бројот на вработените потребни за вршење на работите од надлежност на општинската администрација во општина Ресен, називот, распоредот и описот на работните места, како и условите потребни за вршење на работите и задачите.

Правилникот содржи 15 одредби распоредени во следниве тематски целини: основни одредби; систематизација на работни места со табеларен преглед на називот на работното место; вид на образование и работното искуство; опис на работните места во сектор за правни финансиски, општествени, развојни и општи работи и преодни и завршни одредби.

Воедно, Судот утврди дека оспорениот правилник престанал да важи, односно дека на 25 октомври 2005 година бил донесен Правилникот за систематизација на работните места на општинската администрација бр.08-1265/1.

Според член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и законите.

Според член 28 алинеја 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето и ако постојат други процесни пречки за одлучување по барањето.

Поаѓајќи од правните елементи што го определуваат прописот, а според кои тој треба да содржи општи норми на однесување, да уредува односи на субјектите во правото на општ начин и да утврдува права и обврски на неопределен број на субјекти во правото, Судот утврди дека оспорениот акт нема карактер на пропис во смисла на изнесената уставна одредба, поради што не е подобен за уставносудска оценка.

Оттука, имајќи ја предвид содржината на оспорениот акт произлегува дека истиот не е пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија, туку интерен акт со кој се овозможува остварување на работата во единиците на локалната самоуправа, поради што иницијативата се отфрла.

Воедно, Судот оцени дека иницијативата се отфрла и од причини што оспорениот правилник престанал да важи и не е во примена, поради што одлучи како во точката 2 од ова решение.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.218/2005)

74.

- Откажување на договорот за вработување на работникот поради неизвршување на обврските определени во актот на работодавачот

- Cancellation of the employment contract of the worker due to failure to perform obligations defined in the act of the employer

- Со законските решенија дека работодавачот може да му го откаже договорот за вработување на работникот ако во рамки на неговите обврски не ги извршува и оние кои се определени во актот на работодавачот, а воедно работодавачот е должен на видно место во работните простории да ги истакне правилата за работниот ред и дисциплина, не се повредува членот 32 став 5 од Уставот.

- The legal solutions that the employer may cancel the employment contract of the worker if within his/her obligations he/she fails to perform also those that are defined in the act of the employer, and at the same time the employer is obliged to post, in a visible place in the working rooms, the rules of the working order and discipline, do not violate Article 32 paragraph 5 of the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 18 октомври 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 79 во делот „акт на работодавачот“, и на член 81 став 3 од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2005).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на уставноста на член 81 став 1 во делот „акт на работодавачот“, став 2 во делот „и со правилата на работодавачот за работниот ред и дисциплина“, и членот 82 став 1 во делот „правилата за работниот ред и дисциплина“, од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Тодор Пљаков од Велес, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точките 1 и 2 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорените законски одредби биле содржани во делот од Законот кој го уредувал „Откажувањето на договорот за вработување поради кршење на работниот ред и дисциплина или работните обврски со отказан рок“. Со оглед на тоа што законодавецот во оспорените одредби предвидел на работникот да му престане работниот однос за

неизвршување на работните обврски или кршење на работниот ред и дисциплина предвидени во актите на работодавачите, а не само за обврските предвидени во рамките на закон и колективен договор, според наводите во иницијативата оспорените одредби од Законот за работни односи биле во несогласност со членот 32 став 5 од Уставот, според кој остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и колективен договор.

4. Судот на седницата утврди дека Законот за работните односи во членот 79 предвидел дека работодавачот може да му го откаже договорот за вработување од лични причини на страна на работникот, ако работникот не ги извршува работните обврски утврдени со закон, колективен договор, акт на работодавачот и договорот за вработување, или ако ги крши работниот ред и дисциплина.

Според членот 81 став 1 од овој закон, работодавачот може да му го откаже договорот за вработување на работникот поради кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на обврските утврдени со закон, колективен договор, акт на работодавачот и договорот за вработување со отказан рок, особено ако не ги почитува и извршува работите наведени во оваа одредба.

Во ставот 2 од овој член од Законот е определено дека со закон, колективен договор и со правилата на работодавачот за работниот ред и дисциплина може да се утврдат и други случаи на кршење на работниот ред и дисциплина.

Според ставот 3 од овој член, правилата за работниот ред и дисциплина, работодавачот е должен да ги истакне на видно место во работните простории на работодавачот и да ги достави до синдикатот.

Во членот 82 од овој закон е уредено дека работодавачот може на работникот да му го откаже договорот за вработување без отказан рок во случаите на кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски утврдени со овој или друг закон, колективен договор, правилата за работниот ред и дисциплина и договорот за вработување, а особено ако работникот: 1) неоправдано изостане од работа три последователни работни дена или пет работни дена во текот на една година; 2) го злоупотреби боледувањето; 3) не се придржува кон прописите за здравствена заштита, заштита при работа, пожар, експлозија, штетно дејствување

на отрови и други опасни материи и ги повредува прописите за заштита на животната средина; 4) внесува, употребува или е под дејство на алкохол и наркотични средства; 5) стори кражба или во врска со работата намерно или од крајно невнимание предизвика штета на работодавачот и 6) оддаде деловна, службена или државна тајна.

5. Уставот на Република Македонија во делот на нормите кои се однесуваат на основните слободи и права на човекот и граѓанинот ги утврдил економските, социјалните и културни права.

Во овој дел од Уставот, со членот 32 став 1 е определено дека секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбедност за време на привремена невработеност.

Според ставот 2 и ставот 3 од овој член од Уставот, секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место и секој вработен има право на соодветна заработувачка.

Во ставот 4 е определено дека секој вработен има право на платен дневен, неделен и годишен одмор и од овие права вработените не можат да се откажат.

Со ставот 5 од овој член од Уставот е утврдено дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор.

Во делот на одредбите на Уставот кои се однесуваат на гаранциите на основните слободи и права, со членот 51 е утврдено дека во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Законот за работните односи во членот 1 определил дека работните односи меѓу работниците и работодавачите се воспоставуваат со склучување на договор за вработување и дека работниот однос се уредува со овој и со друг закон, колективен договор и договорот за вработување.

Согласно членот 3, со овој закон се уредуваат и работните односи на работниците вработени во органите на државната власт,

органицте на единиците на локалната самоуправа, установите, јавните претпријатија, заводите, фондовите, организациите и други правни и физички лица кои вработуваат работници, доколку со друг закон поинаку не е определено.

Работниот однос може да престане само на начин и под услови утврдени со закон и колективен договор.

Во работниот однос секоја од страните е должна да ги исполнува пропишаните и договорените права, обврски и одговорности.

Во членот 12 став 1 од Законот е определено дека при склучувањето и престанувањето на договорот за вработување и во времетраењето на работниот однос работодавачот и работникот се должни да ги почитуваат одредбите на овој и други закони, меѓународните договори што ја обврзуваат Република Македонија и другите прописи, колективните договори и актите на работодавачот.

Според ставот 2 на овој член од Законот, со договорот за вработување, односно со колективен договор не може да се определат помали права од правата утврдени со закон, а ако содржат такви одредби, се сметаат за ништовни и се применуваат соодветни одредби од закон.

Во ставот 3 е определено дека со договорот за вработување, односно со колективен договор може да се одредат правата, кои за работниците се поповолни, отколку што ги определува овој закон.

Според ставот 4 на овој член од Законот, правата од работен однос утврдени со Уставот, закон и колективен договор не можат да се одземаат или органичат со акти и дејствија на работодавачот.

Законот за работните односи во членот 13 го определил (дефинирал) договорот за вработување дека со него се заснова работен однос.

Според Судот од анализата на изнесените законски одредби произлегува дека предмет на уредување на Законот се права и обврски од работен однос. Договорот кој се склучува помеѓу работодавачот и работникот за работниот однос, има карактер на

правна работа помеѓу страните на договорот кој врз основа на Законот е лимитиран во однос на тоа да нема помали права и обврски од оние утврдени со законот, но се допушта договорно зголемување на правата на работниците од работниот однос.

Оттука, со законот се пропишуваат а со договорот конкретно се уредуваат во согласност со законот, правата од работен однос. Имено, со членот 12 од Законот јасно е определено дека актите на работодавачот не можат да содржат одземања и ограничувања на права од работен однос кои се утврдени со Уставот, закон и колективен договор.

Поаѓајќи од наводите во иницијативата и од анализата на оспорената одредба од членот 79 од Законот според која работодавачот може да му го откаже договорот за вработување на работникот ако во рамки на неговите обврски не ги извршува и оние кои се определени во актот на работодавачот, Судот оцени дека неможе да се доведе во прашање уставноста на оспорениот дел од одредбата.

Ова поради тоа што со актите на работодавачот се уредуваат интереси и конкретни прашања од процесот на работата, а не прашања од кои зависи положбата на вработените, односно тие не претставуваат прописи со кои покрај со закон и со колективен договор би се уредувале правата на вработените и нивната положба. Обезбедувањето на процесот на работа не е само обврска туку и одговорност на работодавачот од повеќе аспекти со цел да се обезбедат квалитетни услуги или квалитетен (техничко-технолошки) производствен процес согласно стандардите пропишани за вршењето на работните задачи. Со оглед на тоа со актите на работодавачите се уредуваат прашањата од процесот на работата во зависност од нејзиниот вид и специфичност, и откажувањето на договорот за вработување на работникот предвидено со законот поради неизвршување на неговите обврски определени во актот на работодавачот не е прашање со кое се повредуваат уставни права, туку е законско регулирање на односите во процесот на работниот однос кое допушта обврските да се разработат со актите на работодавачот.

Во однос на оспорената одредба од членот 81 став 3 од Законот за работните односи, Судот исто така утврди дека неможе да се доведе во прашање нејзината уставност од аспект на наводите во иницијативата. Ова поради тоа што Судот со Решение У.бр.150/2005 од 7 декември 2005 година не повел постапка за оценување на

установоста на делови од одредбите од ставот 1 и 2 од членот 81 од Законот со кои било уредено меѓу другото и прашањето кога работодавачот можел да му го откаже договорот за вработување на работникот поради кршење на работниот ред и дисциплина и неисполнување на обврските утврдени со правилата во актот на работодавачот за работниот ред и дисциплина. Соодветно на ставот на Судот за карактерот на актите на работодавачите кои се определени во Законот, и врз основа на веќе изнесената уставносудска анализа, Судот оцени дека не може да се оспори уставноста ниту на ставот 3 од членот 81 од Законот, кој единствено упатува на обврска на работодавачот правилата да ги истакне на видно место во работните простории на работодавачот и да ги достави до синдикатот.

6. Согласно членот 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Со оглед на тоа што Судот со погоренаведеното Решение У.бр.150/2005 веќе одлучувал и не повел постапка за оценување на уставноста на оспорените одредби од членот 81 став 1 во делот „акт на работодавачот“, став 2 во делот „и со правилата на работодавачот за работниот ред и дисциплина“, и членот 82 став 1 во делот „правилата за работниот ред и дисциплина“, и утврдил дека не се во спротивност со членот 32 став 5 од Уставот, Судот оцени дека во случајов постојат услови за отфрлање на иницијативата во однос на овие оспорени законски одредби.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.103/2006)

75.

- Определување на коефициентите на сложеност за секое работно место

- Determination of the complexity coefficients for each job

- Определувањето на коефициентите на сложеност за секое работно место, во рамките на иста група на сложеност, како елемент од кој зависи определувањето на висината на платата на здравствените работници и здравствените соработници, претставува право и обврска на страните надлежни за склучување на Колективниот договор.

- The determination of the complexity coefficients for each job, within the frameworks of the same group of complexity, as an element from which depends the determination of the amount of the salary of health workers and health associates, is a right and obligation of the parties competent for the conclusion of the Collective Agreement.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 29 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 14 алинеи 9, 16 и 20 во делот кој се однесува на високо стручен медицински кадар, здравствени соработници и други самостојни стручни соработници со магистериум и со специјализација во структурата од Колективниот договор дел за плати, други права по основ на плата и надоместоци на плата на ниво на работодавец, склучен помеѓу Самостојниот синдикат на Клинички

центар и други здравствени организации во Република Македонија и Јавната здравствена установа - Универзитетски клинички центар Скопје, под број 0101-78 и број 0101-5283/1 од 26 јуни 2006 година.

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за еднакво вреднување во делот на основната плата на категоријата работници со завршена специјализација по медицинска биохемија, во Колективниот договор означен во точка 1 на ова решение.

3. Олга Џајковска - Левајковиќ, Цветко Тодоровски, Виданка Лукаревска, Снежана Саболиќ, Јованка Серафилоска и Ангел Митревски преку полномошник Васко Томановиќ, адвокат од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителите на иницијативата, со оспорените одредби се создавала нееднаквост во однос на вреднувањето на основната плата меѓу вработените само поради профилот на стручното образование, при што незаконски се фаворизирала медицинската и фармацевтската струка наспрема другите, а се занемарувале сложеноста и одговорноста на работните задачи кои под исти услови ги извршувале другите категории на работници.

Имено, во наведениот колективен договор меѓу другото, во алинеја 9, на здравствените соработници со специјализација (психолог со специјализација, специјалист по медицинска педагогија, биолог, физичар, дефектолог, биохемичар, хемичар и сл.) им бил определен коефициент - 4,93, во алинеја 16 на дипломиран фармацевт специјалист коефициент- 5,45 и во алинеја 20 на доктор на медицина специјалист, коефициент - 6,52.

Со иницијативата се оспорува законитоста на ваквиот начин на определување на наведените коефициенти.

Имено, подносителите на иницијативата биле дипломирани хемичари-специјалисти кои ги извршувале своите работни обврски на различни работни места во рамките на актот за систематизација на Јавната здравствена установа (гинекологија, лабораторија во педијатрија, биохемиска лабораторија при Клиника за неврологија). Онака како што било извршено основното вреднување на работните места за иста сложеност на работните задачи било повредено правото на подносителите на иницијативата во поглед на

нивното право на еднакво вреднување на основната плата со останатите работници - специјалисти. При тоа требало да се има предвид дека според актот за систематизација, наведените работни задачи може да ги извршуваат специјалисти по медицинска биохемија. Поточно, работите можеле да ги извршуваат доктори на медицина-специјалисти, дипломирани фармацевти - специјалисти, дипломирани стоматолози - специјалисти и дипломирани хемичари - специјалисти. Исто така, требало да се има предвид дека без оглед на тоа за кое факултетско образование станувало збор специјалистичкиот испит се полагал врз основа на иста програма, пред иста комисија врз основа на што се добивало уверение за завршена специјализација по медицинска биохемија.

Оттука можело да се заклучи дека наведените коефициенти, во поглед на основната плата за исти работи и иста сложеност на работите, подносителите на иницијативата, како дипломирани хемичари, ги ставале во нееднаква положба наспрема останатиот високо стручен медицински кадар со специјализација во струката. Со други зборови, на наведената категорија вработени лица во Јавната здравствена организација само и единствено поради профилот на стручното образование (медицински факултет, фармацевтски факултет и др.) им се определувале поголеми права во поглед на основната плата.

Подносителите на иницијативата се на мислење дека при колективното преговарање и договарање, страните во колективниот договор морале да го имаат предвид претходно изнесеното, а тоа значи дека наведената категорија на работници, без оглед на нивниот факултетски профил, да биле еднакво вреднувани во делот на основната плата, бидејќи на исто место ги извршувале истите работни задачи. Подносителите на иницијативата укажуваат дека ваков став по ова прашање имал и Народниот правобранител на Република Македонија.

Врз основа на напред наведеното, се предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорените одредби од Колективниот договор, како спротивни на член 9 став 2, член 32 ставовите 3 и 5 и член 51 од Уставот на Република Македонија и член 106 став 1 од Законот за работните односи.

4. Судот на седницата утврди дека во Колективниот договор дел за плати, други права по основ на плата и надоместоци

на плата на ниво на работодавец, склучен помеѓу Самостојниот синдикат на Клинички центар и други здравствени организации во Република Македонија и Јавната здравствена установа - Универзитетски клинички центар Скопје на 26 јуни 2006 година, во член 14 алинеи 9, 16 и 20 во делот кој се однесува на високо стручен медицински кадар, здравствени соработници и други самостојни стручни соработници со магистериум и со специјализација во струката, здравствени соработници со специјализација (психолог со специјализација, специјалист по медицинска педагогија, биолог, физичар, дефектолог, биохемичар, хемичар и сл.) се вреднувани со коефициент 4,93; дипломиран фармацевт специјалист е вреднуван со коефициент 5,45, а доктор на медицина - специјалист, е вреднуван со коефициент 6,52.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото, е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 32 став 2 од Уставот, секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место. Согласно став 3 од истиот член, секој има право на соодветна заработувачка, а согласно став 5, оставрувањата на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 1 од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ број 62/2005), со овој закон се уредуваат работните односи меѓу работниците и работодавачите кои се воспоставуваат со склучување на договор за вработување. Работниот однос се уредува со овој и со друг закон, колективен договор и договор за вработување.

Согласно член 12 став 2 од овој закон, со договорот за вработување, односно со колективниот договор не може да се определат помали права од правата утврдени со закон, а ако содржат такви одредби, се сметаат за ништовни и се применуваат соодветни

одредби од закон. Согласно ставот 3 на истиот член, со договорот за вработување, односно со колективен договор може да се одредат правата кои за работниците се поповолни, отколку што ги определува овој закон, а според ставот 4 на овој член, правата од работен однос утврдени со Уставот, закон и колективен договор не можат да се одземаат или ограничат со акти и дејствија на работодавачот.

Согласно член 105 став 1 од овој закон, работникот има право на заработувачка-плата, согласно со закон, колективен договор и договорот за вработување. Според ставот 3 на истиот член, платата е составена од основна плата, дел од платата за работна успешност и додатоци, ако со друг закон поинаку не е определено.

Основната плата, согласно член 106 став 1 од Законот, се определува земајќи ги предвид барањата на работното место за кое работникот го склучил договорот за вработување. Работната успешност на работникот, согласно став 2 на истиот член, се определува земајќи ги предвид домаќинскиот однос, квалитетот и обемот на вршењето на работата, за која што работникот го склучил договорот за вработување, а додатоците се определуваат за посебните услови при работа, кои произлегуваат од распоредот на работното време и тоа за работа во смени, работа во поделено работно време, ноќна работа, продолжена работа, работа во недела, работа во празници определени со закон и додаток за работен стаж.

Според член 107 од овој закон, платата на работникот за работа со полно работно време не може да биде пониска од најниската плата утврдена според закон и колективен договор.

Согласно член 203 од истиот закон, колективен договор се склучува како општ на ниво на Република, посебен на ниво на гранка и поединечен на ниво на работодавач.

Општиот колективен договор, согласно член 205 од овој закон, се применува непосредно и е задолжителен за работодавачите кои се членови на здружението на работодавачите потписници на колективниот договор или кои дополнително му пристапиле на здружението. Колективниот договор на ниво на гранка се применува непосредно и е задолжителен за работодавачите кои се членови на здружението на работодавачите потписници на колективниот договор или кои дополнително му пристапиле на здружението.

Според член 206 од истиот закон, со колективните договори се уредуваат правата и обврските на договорните страни кои го склучиле тој договор, а може да содржи и правни правила со кои се уредува склучувањето, содржината и престанокот на работните односи и други прашања од работните односи или во врска со работните односи. Правните норми содржани во колективниот договор се применуваат непосредно и се задолжителни за сите лица на кои, во согласност со одредбите на овој договор, се применува колективниот договор.

Согласно член 207 од истиот закон, лицата кои според овој закон можат да бидат страна на колективниот договор, се должни со добра волја да преговараат за склучување на колективен договор во врска со прашањата кои според овој закон можат да бидат предмет на колективниот договор.

Сопред член 210 од Законот, колективен договор склучуваат работодавачот или репрезентативното здружение на работодавачите и репрезентативниот синдикат.

Согласно член 220 од истиот закон, поединечен колективен договор за јавните претпријатија и јавните установи склучуваат основачот или органот кој тој ќе го овласти и репрезентативниот синдикат кај работодавачот.

Врз основа на наведената законска регулатива, на 26 јуни 2006 година е склучен поединечен колективен договор на ниво на работодавач, помеѓу Самостојниот синдикат на Клинички центар и други здравствени организации во Република Македонија и Јавната здравствена установа - Универзитетски клинички центар Скопје, со кој се одредуваат платите, другите примања по основ на плата и надоместоците на плата на работниците во Универзитетскиот клинички центар.

Според член 2 од овој колективен договор, платата на работникот во Јавната здравствена установа Универзитетски клинички центар-Скопје се состои од следните компоненти: плата за извршена работа; плата по основ на услови за работа; плата по основ на раководење и одговорност; надоместок на плата и дополнителна плата од учество во добивката.

Согласно член 6 став 3 од овој колективен договор, платата на работникот е составена од основната плата, дел од

платата за работна успешност и додатоците, ако со закон не е поинаку определено.

Според член 8 од истиот колективен договор, платата на работникот за полно работно време и нормален учинок, утврдено врз основа на сложеноста на работните задачи и нормалните услови за работа, не може да биде пониска од најниската плата утврдена за одделни степени на сложеност утврдени со член 14 од овој договор, која установата, односно работодавачот се должни да ја исплатат на работникот.

Со оспорениот член 14 од овој колективен договор, се утврдува дека најниската плата за одделни степени на сложеност се утврдува така што најниската плата за најнизок степен на сложеност се множи со коефициентите за одделни степени на сложеност. Како степен на сложеност утврден според степенот на образование во смисла на овој колективен договор се вреднува степенот на образование утврден како услов во актот за организација и систематизација на работните места кај работодавачот. Притоа, во овој член се утврдуваат поединечните работи, односно занимања во Јавната здравствена установа Универзитетски клинички центар и се класифицираат во пет групи на сложеност.

Здравствените соработници со специјализација (психолог со специјализација, специјалист по медицинска педагогија, биолог, физичар, дефектолог, биохемичар, хемичар и сл.), дипломираните фармацевти - специјалисти и докторите по медицина - специјалисти, се вреднувани во занимања од ИВ група на сложеност, со коефициенти во распон од 3,90 - 7,20, во подгрупата на високо стручен медицински кадар, соработници и други самостојни соработници со магистериум и со специјализација во структурата.

Од анализата на наведените одредби и Колективниот договор во целина, Судот оцени дека Колективниот договор - дел за плати, други права по основ на плата и надоместоци на плата на ниво на работодавец, склучен помеѓу Самостојниот синдикат на Клинички центар и други здравствени организации во Република Македонија и Јавната здравствена установа - Универзитетски клинички центар Скопје, е во рамките на уредување на овие основи утврдени со Уставот и Законот за работните односи.

Имено, Колективниот договор е склучен од овластени страни за склучување поединечен колективен договор на ниво на

работодавач и со него се уредуваат прашања кои се однесуваат на остварувањето на правото на заработувачка - плата на лицата вработени во Јавната здравствена установа Универзитетски клинички центар. Платата што овие лица ја остваруваат е составена од основна плата, дел од платата за работна успешност и додатоци, што е во согласност со законските определби за остварување на плата. Во оваа смисла, во членот 14 од Колективниот договор се утврдени поединечните работни места, односно звања кои постојат во оваа јавна здравствена установа и истите се класифицирани во пет групи на сложеност, при што се утврдува коефициентот на сложеност за секое работно место, односно звање, од што зависи висината на основната плата на секој работник.

Во однос на оспорените одредби од членот 14 од Колективниот договор кои се предмет на иницијативата, во кои се утврдени коефициентите на сложеност на работа на определени работни места, односно звања, Судот констатира дека сите оспорени работни места, односно звања се вреднувани во рамките на соодветниот степен на стручна подготовка - специјализација, односно во категоријата на високо стручен медицински кадар, здравствени соработници и други самостојни стручни соработници со магистериум и со специјализација во струката, што значи дека работниците не се ставени во нееднаква положба во однос на признавањето на нивната стручна подготовка како елемент од кој зависи определувањето на висината на основната плата.

Определувањето, пак, на конкретниот коефициент на сложеност за секое работно место, во рамките на иста група на сложеност, зависно од сложеноста и одговорноста на работните задачи, според Судот, претставува право и обврска на страните надлежни за склучување на Колективниот договор. Ова особено заради тоа што истите имаат законска обврска за меѓусебно преговарање заради уредување на правата и обврските на договорните страни, при што треба да се има предвид значењето на колективното договарање во системот на работното законодавство, утврдено во член 32 став 5 од Уставот на Република Македонија.

Притоа, со увид во Колективниот договор за здравствената дејност на Република Македонија, кој како посебен колективен договор на ниво на гранка е склучен помеѓу Министерството за здравство на Република Македонија и репрезентативниот Самостоен синдикат за здравство, фармација и социјална заштита на Република Македонија, Судот констатира дека

наведените работни места, односно звања во оспорениот колективен договор се вреднувани во рамките на групите на сложеност и коефициентите утврдени за соодветните поединечни работи во гранковиот колективен договор, од каде произлегува дека работниците во Јавната здравствена установа Универзитетски клинички центар, во однос на определувањето на основната плата, не се ставени во нерамноправна положба во однос на другите вработени во здравството.

Оттука, според Судот, различното определување на коефициенти на сложеност за специјализација во различни струки (медицина, фармација, хемија), односно различните коефициенти на сложеност за специјализација на здравствени работници и здравствени соработници утврден во системот на колективното договарање, се израз на потребите, барањата и карактерот на Јавната здравствената установа Универзитетски клинички центар, што е во рамките на уставната и законската определба дека правото на плата на работникот се уредува со закон и со колективни договори. Наводите во иницијативата дека со различните коефициенти незаконски се фаворизирала медицинската и фармацевтската струка наспрема другите струки не може да претставуваат основ за изразување на сомневање во уставноста и законитоста на оспорените одредби, затоа што определувањето на овие критериуми е фактичко прашање за кое Судот не е надлежен да одлучува.

Поради наведеното пред Судот не се постави прашањето за согласноста на оспорените одредби од член 14 од Колективниот договор со член 9 став 2, член 32 ставовите 3 и 5 и член 51 од Уставот и член 106 став 1 од Законот за работните односи.

6. Во однос на наводите во иницијативата кои се однесуваат на потребата од еднакво вреднување во делот на основната плата за работите кои ги вршат специјалисти по медицинска биохемија, кои работи можеле да ги извршуваат доктори на медицина-специјалисти, дипломирани фармацевти-специјалисти, дипломирани стоматолози-специјалисти и дипломирани хемичари-специјалисти, Судот утврди дека се исполнети условите за отфрлање на иницијативата во тој дел.

Имено, со иницијативата се бара определување на единствен коефициент на сложеност, односно единствено вреднување во делот на основната плата за работници со завршена специјализација по медицинска биохемија, која како посебен вид на

специјализација не се наведува за ниедно работно место, односно звање во член 14 од Колективниот договор, поради што и не се утврдува коефициент на сложеност за истата.

Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Имајќи ја предвид наведената уставна одредба со која е утврдена надлежноста на Уставниот суд на Република Македонија, како и наводите во иницијативата, произлегува дека со иницијативата се бара да се изврши еднакво вреднување во делот на основната плата на категоријата работници со завршена специјализација по медицинска биохемија, што подразбира изменување на постојниот Колективен договор. Со оглед дека ваквото барање излегува надвор од рамките на надлежноста на Уставниот суд, Судот утврди дека се исполнети условите за отфрлање на иницијативата согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.155/2006)

76.

- Донесување на подзаконски акт за натамошна операционализација на законските одредби за вработување на инвалидни лица

- Adoption of a sublegal act for further operationalisation of the legal provisions for employment of disabled persons

- Агенцијата за вработување како јавна установа која врши јавни услуги поврзани со вработувањето, врз основа на посебни закони е овластена оваа материја, вклучително и работното оспособување на инвалидните лица, да ја уредува со закон. Оттука, и Законот за вработување на инвалидни лица, дава доволна законска рамка и основа за донесување на подзаконски акт за натамошна операционализација на законските одредби за вработување на инвалидни лица, така што самото законско овластување за подзаконско уредување на работното оспособување на инвалидните лица не е спорно од гледна точка на принципот на поделбата на власта.

- The Employment Agency as a public institution performing public services connected with employment, on the basis of special laws is authorised to regulate by law this matter, including the training for work of disabled persons. Hence, the Law on Employment of Disabled Persons provides for a sufficient framework and basis for the adoption of a sublegal act for further operationalisation of the legal provisions for employment of disabled persons, so that the very legal authorisation for sublegal regulation of the training for work of disabled persons is not disputable from the aspect of the principle of division of powers.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 29 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на:

а) уставноста на член 12 став 4 од Законот за вработување на инвалидни лица („Службен весник на Република Македонија“ бр. бр.44/2000, 16/2004, 62/2005 и 113/2005); и

б) уставноста и законитоста на Правилникот за работно оспособување на инвалидни лица („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/2004).

2. Стамен Филипov од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означен во точката 1 а) од ова решение и уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 б) од ова решение.

Според подносителот на иницијативата со оспорената законска одредба се повредувале темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, затоа што оваа материја можела да се уредува само со закон, а не со подзаконски акт на Агенцијата за вработување, како што тоа било предвидено во оспорената одредба, а врз основа на што е донесен оспорениот правилник.

Оттука, подносителот на иницијативата смета дека оспорената законска одредба не била во согласност со член 8 став 1 алинеи 3 и 4, член 51, член 68 став 1 алинеја 2, член 91 алинеи 1 и 5, членот 95 став 3 и членот 96 од Уставот на Република Македонија.

Оспорениот правилник, поради наведеното, не бил во согласност со член 61 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, според кој со актите кои ги донесува директорот кој раководи со самостојниот орган на државната управа, односно со управната организација, не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Поради наведените причини подносителот на иницијативата предлага Уставниот суд да поведе постапка за

оценување на уставноста на член 12 став 4 од Законот за вработување на инвалидни лица и уставноста и законитоста на Правилникот за работно оспособување на инвалидни лица.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 12 став 4 од Законот за вработување на инвалидни лица, работното оспособување може да се врши кај работодавецот и кај друг работодавец според посебни програми под услови и на начин утврдени со акт на Агенцијата.

Судот на седницата, исто така, утврди дека според член 1 од Правилникот за работно оспособување на инвалидни лица, со овој правилник се уредуваат: начинот и условите за работно оспособување на невработено инвалидно лице заради вработување и работно оспособување на вработеното инвалидно лице за практична работа за определени работи согласно потребите на работодавецот и инвалидното лице; правата и обврските на работодавецот и невработеното односно вработеното инвалидно лице; изборот на невработеното инвалидно лице за работно оспособување; верификација на работната оспособеност на инвалидното лице; евиденцијата за работното оспособување и други прашања од значење за работното оспособување.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 35 став 3 од Уставот, Републиката им обезбедува посебна заштита на инвалидните лица и услови за нивно вклучување во општествениот живот.

Според член 51 од Уставот, законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите.

Законот за вработување на инвалидни лица во членот 1 определил дека предмет на негово уредување се посебните услови за вработување и работење на инвалидните лица: кога самостојно

вршат дејност како трговец поединец чиј работодавец има својство на работодавец во државната администрација, единиците на локалната самоуправа, јавните претпријатија, установи, агенции и фондови и други државни институции, како и условите за основање и погодностите за работење на трговското друштво за вработување на инвалидни лица.

Според членот 2 став 1 од овој закон, инвалидно лице, во смисла на овој закон, е лице со оштетен вид, оштетен слух, со пречки во гласот, говорот и јазикот, телесно инвалидно лице, лице со пречки во интелектуалниот развоток и лице со комбинирани пречки кое поради степенот на инвалидност има специфични потреби во работењето. Според ставот 2 од овој член, инвалидно лице се смета и инвалид на трудот со преостаната или намалена работна способност и ако се води во евиденцијата на Агенцијата за вработување на Република Македонија како невработено лице.

Работното оспособување на инвалидните лице е уредено со посебни одредби од Законот. Така според член 12 став 1, работно оспособување, во смисла на овој закон, е оспособување на инвалидното лице за практична работа за определени работи согласно со потребите на работодавецот и инвалидното лице. Според ставот 2 на овој член, невработеното инвалидно лице на работно оспособување заради вработување кај работодавецот го упатува Агенцијата за вработување на Република Македонија. Според ставот 3, вработеното инвалидно лице, кое не е оспособено за вршење на соодветни работи, на работно оспособување го упатува работодавецот. Според оспорениот став 4 на овој член, работното оспособување може да се врши кај работодавецот и кај друг работодавец според посебни програми под услови и на начин утврдени со акт на Агенцијата.

Горенаведената одредба подносителот ја оспорува од аспект на владеењето на правото и поделбата на власта како темелни вредности на уставниот поредок бидејќи оваа материја можела да се уредува само со закон, а не со подзаконски акт. Законитоста на оспорениот Правилник подносителот ја оспорува од аспект на член 56 став 1 и член 61 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, според кој со актите кои ги донесува директорот кој раководи со самостојниот орган на државната управа, односно со управната организација не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Имајќи ги предвид овие наводи, пред Судот се постави прашањето за статусот, односно положбата на Агенцијата за вработување и нејзините надлежности.

Положбата на Агенцијата за вработување, нејзините надлежности, организација и управување се уредени со Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност („Службен весник на Република Македонија бр. 37/1997, 25/2000, 101/2000, 50/2001, 25/2003, 37/2004, 4/2005 и 50/2006).

Според член 1 од овој закон, со овој закон се уредуваат прашањата за размена на трудот, правата и обврските на работодавците, невработените лица и државата, во врска со вработувањето и осигурувањето во случај на невработеност и други прашања од значење за вработувањето.

Според член 3 од Законот, основни задачи на размената на трудот се: евидентирање на работодавците и нивните потреби од работници; примања на понуди за слободни работни места од работодавците и идентификување на потребите на работодавците според условите во искажаните потреби од работници; евидентирање на невработените лица според нивните квалификации, знаења и искуства; споредување на потребите на работодавецот со квалификацијата, знаењето и искуството на невработените лица; обезбедување информации на работодавецот и на невработените лица за пазарот на трудот; упатување на невработените лица на обука, преквалификација или доквалификација за вработување; помош на работодавците при вработување на невработени лица со поволни услови; обезбедување посебни услуги за вработување на невработените инвалидни лица; професионална ориентација на невработените и други лица заради избор на занимање или вработување по пат на тестирање и разговор; следење на искажаните нереализирани потреби од работници кај работодавецот; истражување, следење и анализирање на појавите и движењата на пазарот на трудот; обезбедување стручна и географска мобилност на работната сила заради усогласување на понудата и побарувачката од работна сила во Република Македонија и странство; воспоставување и одржување на добри односи и соработка на Заводот за вработување на Република Македонија со работодавците и лицето кое донесува одлуки за избор при вработување и обезбедување права по основа на осигурување во случај на невработеност.

Според член 4 од Законот, стручните, организациските, административните и други работи што се однесуваат на вработувањето и осигурувањето во случај на невработеност ги врши Агенцијата за вработување на Република Македонија како јавна установа. Според член 5 од Законот, дејноста на Агенцијата е од јавен интерес.

Согласно член 86 од Законот, Агенцијата е јавна установа за територијата на Република Македонија. Агенцијата е правно лице со седиште во Скопје.

Според член 88 од Законот, организацијата на Агенцијата, органите, нивната надлежност и начинот на одлучување, како и другите прашања значајни за работата и работењето на Агенцијата поконкретно се уредуваат со Статутот на Агенцијата.

Согласност на Статутот и на актите за организација и систематизација на Агенцијата дава Владата на Република Македонија.

Според член 89 од овој закон, со Агенцијата управува управен одбор.

Управниот одбор е составен од девет члена од редот на стручни лица со познавање или искуство во областа на вработувањето, од кои пет претставници именува Владата на Република Македонија, а по два претставника се именуваат од организацијата на работодавците и организацијата на мнозинскиот синдикат за време од четири години, со право на повторен избор.

Според член 90 од Законот, Управниот одбор на Агенцијата, меѓу другото, донесува Статут и други акти.

Според член 91, Со Агенцијата за вработување раководи директор.

Директорот на Агенцијата за вработување и заменикот на директорот ги именува и разрешува Владата на Република Македонија на предлог на министерот надлежен за работите на трудот.

За директор на Агенцијата за вработување и за заменик на директорот може да биде именувано лице кое има висока стручна

подготовка и најмалку пет години работно искуство по дипломирањето.

Мандатот на директорот и на заменикот на директорот трае четири години, со можност за повторен избор.

Според член 94 од Законот, министерството надлежно за работите на трудот, врши надзор над спроведувањето на овој закон. Министерството надлежно за работите на трудот може да запре од извршување општ акт на Заводот, ако не е во согласност со Уставот и закон и во рок од 15 дена ќе покрене постапка пред Уставниот суд на Република Македонија за оцена на уставноста и законитоста на истиот.

Според член 95 од Законот, средствата за финансирање на правата на невработените лица од осигурување во случај на невработеност и на дејноста на Агенцијата се обезбедуваат од: придонесот за вработување што го пресметува и уплатува работодавецот од бруто платата на работникот; Буџетот на Република Македонија и други извори.

Од наведените одредби од Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност јасно произлегува дека Агенцијата за вработување претставува јавна установа која врши дејност од јавен интерес и која се основа заради обавување на стручни, организациони, административни и други работи што се однесуваат на вработувањето и осигурувањето во случај на невработеност. Според тоа, Агенцијата за вработување не е орган на државната управа (ниту самостоен орган на државната управа, ниту управна организација) како што смета подносителот на иницијативата, туку јавна установа. Статусот на јавните установи е регулиран со Законот за установите („Службен весник на Република Македонија бр. 32/2005, 120/2005). Согласно овој закон, „установа“ е секоја форма на организирање заради вршење на јавна услуга како дејност која не е подведена под трговските дејности утврдени со закон (нестопанска дејност) и која може со закон да биде утврдена како дејност од јавен интерес. „Јавна установа“ е установа основана со средства во државна сопственост како државна (национална) установа или установа основана од општината или градот Скопје со средства во сопственост на општината, односно градот Скопје како општинска јавна установа, односно јавна установа на градот Скопје. „Јавна услуга“ е дејност која ја вршат установите во областа на образованието, науката, културата, здравството, социјалната

заштите, детската заштита, заштитата на лица со интелектуална или телесна попреченост, како и во други дејности кои со закон се утврдени како јавна услуга. „Акти на установата“, се акти со кои на општ начин надлежните органи на установата уредуваат одредени прашања. Согласно член 33 од овој закон, установата е овластена да донесува акти со кои се уредуваат прашања од значење за работата на установата во согласност со закон и со статутот.

Од анализата на одредбите од наведените закони, произлегува дека Агенцијата за вработување како јавна установа работите од сферата на вработувањето ги врши како јавни услуги од јавен интерес. Во надлежност на Агенцијата за вработување спаѓа остварувањето на мошне значајни активности од сферата на размената на трудот (услуги од областа на размената на трудот за работодавците и невработените лица и други лица што бараат работа, давање совети на работодавците за законите и други прописи и нивната примена, обука, преквалификација или доквалификација, професионална ориентација на невработените лица и други лица кои бараат работа, посредување при вработување, евиденција на работодавци и невработени лица, осигурување во случај на невработеност итн.). Заради остварување на овие работи од својата надлежност, со посебен закон - Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност е предвидено Агенцијата, односно нејзиниот Управен одбор да можат да донесуваат акти. Овластувањето на Агенцијата да донесува подзаконски акти конкретно во сферата на вработувањето на инвалидни лица произлегува од одредбите на Законот за вработување на инвалидни лица. Значи, Агенцијата за вработување како јавна установа која врши јавни услуги поврзани со вработувањето, врз основа на наведените посебни закони е овластена оваа материја, вклучително и работното оспособување на инвалидните лица, да ја уредува со закон. Оттука, Законот за вработување на инвалидни лица, според мислењето на Судот, дава доволна законска рамка и основа за донесување на подзаконски акт за натамошна операционализација на законските одредби за вработување на инвалидни лица, така што самото законско овластување за подзаконско уредување на работното оспособување на инвалидните лица не е спорно од гледна точка на принципот на поделбата на власта на што се темелат наводите во иницијативата. Поради наведените причини, Судот утврди дека оспорената одредба од член 12 став 4 од Законот за вработување на инвалидни лица не би можела да се стави под сомнение за нејзината согласност со уставните одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата.

Од анализата на одредбите од наведените закони, исто така, произлегува дека во конкретниот случај Управниот одбор на Агенцијата за вработување има законско овластување со акт да ја уреди материјата за работно оспособување на инвалидни лица, што и го направил со донесување на оспорениот Правилник за работно оспособување на инвалидни лица.

Уставноста и законитоста на Правилникот за работно оспособување на инвалидни лица, подносителот на иницијативата ги оспорува по автоматизам, без конкретно да наведе кои негови одредби се во спротивност со Уставот и со законот. Во отсуство на наводи за конкретни одредби од оспорениот правилник, а имајќи предвид дека, самото овластување на Агенцијата за вработување за регулирање на оваа материја не е во спротивност на Уставот и на законот, целината на оспорениот Правилник Судот не ја стави под сомнение за неговата согласност со одредбите од Уставот и Законот за организација и работа на органите на државната управа од аспект на причините наведени во иницијативата.

Поради наведените причини, пред Судот не се постави прашањето за согласноста на член 12 став 4 од Законот за вработување на инвалидни лица со Уставот, односно за согласноста на Правилникот за работно оспособување на инвалидни лица со Уставот и со Законот за организација и работа на органите на државната управа.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова-Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 101/2006)

77.

- Операционализација на законски норми

- *Operationalisation of legal norms*

- Со оспорените одредби од Правилникот со кои се доуредува начинот на остварување на со закон утврденото право инвалидните лица работно да се оспособуваат, правото на работодавецот да бара оспособување на инвалидните лица и правото овие субјекти да користат средства од Посебниот фонд, во суштина се врши операционализација на законските норми за остварување на наведеното право, поради што не може да се постави прашањето за нивната согласност со Уставот, Законот за инвалидни лица и Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност.

- *The disputed provisions of the Rulebook which further governs the manner of realisation of the right defined by law under which disabled persons are to be trained to work, the right of the employer to request training of disabled persons and the right of these subjects to use funds from the Special Fund, essentially operationalise the legal norms for the exercise of the noted right, as a result of which there may be no question as to their concordance with the Constitution, the Law on Disabled Persons and the Law on Employment and Insurance in Case of Unemployment.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 6 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 1 во делот „правата и обврските на работодавецот и невработеното односно вработеното инвалидно лице“, член 15, член 16, член 17, член 18 став 2, член 21, член 22 и член 23 од Правилникот за работно оспособување на инвалидни лица, донесен од Управниот одбор на Агенцијата за вработување во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.54/2004).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на членовите означени во точката 1 од ова решение од Правилникот за работно оспособување на инвалидни лица.

Според наводите на подносителот на иницијативата наведените одредби од Правилникот не биле во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 51 и член 96 од Уставот на Република Македонија, член 12 став 4 од Законот за вработување на инвалидни лица и членовите 56 став 1 и 61 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, затоа што со актите што ги донесува Управниот одбор на Агенцијата за вработување не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Во член 12 став 4 од Законот за вработување на инвалидни лица предвидено е дека работното оспособување може да се врши кај работодавецот и кај други работодавци според посебна програма под услови и на начин утврдени со акт на Заводот. Меѓутоа, Управниот одбор на Агенцијата за вработување во Република Македонија ги надминал и овие законски овластувања кога на своја рака изворно ги утврдил правата и обврските на работодавците и невработените односно вработените лица.

3. Судот на седницата утврди дека Во член 1 од Правилникот за работно оспособување на инвалидни лица е предвидено дека со овој правилник се уредуваат: начинот и условите за работно оспособување на невработено инвалидно лице заради вработување и работно оспособување на вработеното инвалидно

лице за практична работа за определени работи согласно потребите на работодавецот и инвалидното лице, правата и обврските на работодавецот и невработеното односно вработеното инвалидно лице (оспорен дел), изборот на невработеното инвалидно лице за работно оспособување, верификација на работната оспособеност на инвалидното лице, евиденцијата за работно оспособување и други прашања од значење за работното оспособување.

Во оспорениот член 15 од Правилникот е предвидено дека работодавецот чие барање за доделување на средства од посебниот фонд за работно оспособување е решено негативно, нема право да поднесе барање за работно оспособување на инвалидни лица пред истекот на една година сметано од денот на одбивањето на барањето.

Во оспорениот член 16 од Правилникот е предвидено дека Центарот за вработување склучува договор со секое инвалидно лице вклучено во Програмата за работно оспособување, со кој поблиску се регулираат правата и обврските од работното оспособување.

Средствата кои се доделуваат за работно оспособување на невработеното инвалидно лице изнесуваат: за секое невработено инвалидно лице, парична помош во месечен износ од 5000,00 денари, а за реализација на Програмата за работно оспособување кај работодавецот, како надомест на трошоци за група од 1 до 5 лица средства во месечен износ од 10.000 денари, од 6 до 10 лица средства во месечен износ од 20.000 денари и над 10 лица средства во месечен износ од 30.000 денари.

Средствата кои се доделуваат за работно оспособување на вработено инвалидно лице изнесуваат: за секое вработено инвалидно лице парична помош во месечен износ од 3000,00 денари, за реализација на Програмата за работно оспособување кај работодавецот, како надомест на трошоци за група од 1 до 5 лица средства во месечен износ од 8000,00 денари, од 6 до 10 лица средства во месечен износ од 16.000 денари и над 10 лица средства во месечен износ од 24.000 денари.

Средствата од став 1 алинеја 1 и од став 2 алинеја 1 од овој член, Центарот за вработување врз основа на договор ги исплаќа на инвалидните лица, а средствата од став 1 алинеја 2 и став 2 алинеја 2 од овој член Центарот за вработување врз основа на договор ги исплаќа на жиро-сметка на работодавецот за чии потреби

се врши работното оспособување на инвалидни лица, односно на работодавецот кај кого работното оспособување ќе се изведува.

Во оспорениот став 2 на член 18 од Правилникот е предвидено дека работодавецот е должен до Центарот за вработување месечно да доставува известување за редовноста на секое инвалидно лице кое работно се оспособува.

Во оспорениот член 21 од Правилникот е предвидено дека работодавецот со невработеното инвалидно лице кое работно се оспособило е должен да заснова работен однос на неопределено време веднаш, а најдоцна 8 дена по завршување на работното оспособување.

Ако работодавецот од неоправдани причини го прекине работното оспособување пред неговото завршување должен е на Центарот за вработување да му ги надомести средствата во рок од 8 дена од денот на прекилот на работното оспособување со законска затезна камата.

Работодавецот е должен да ги врати примените средства за инвалидно лице со кое по успешното завршување на работното оспособување не заснова односно засновал работен однос на неопределено време, а на кое му престанал работниот однос не по вина на инвалидното лице, пред истекот на една година од денот на засновањето на работниот однос.

По засновањето на работниот однос, работодавецот не може да го намали бројот на вработените инвалидни лица на неопределено време во рок од една година, освен во случаите кога работниот однос престанува по сила на закон или во случај на смрт.

Работодавецот е должен да ги врати примените средства за вработените инвалидни лица кои работно се оспособени ако им престане работниот однос пред истекот на една година од денот на засновање на работниот однос, освен по сила на закон или во случај на смрт.

Во оспорениот член 22 од Правилникот е предвидено дека инвалидното лице кое по своја вина или волја ќе го прекине работното оспособување должно е на Центарот за вработување да му ги надомести средствата во рок од 8 дена од денот на прекилот на работното оспособување со законска затезна камата и истото се

брише од евиденција на невработени лица и може повторно да се пријави по истекот на една година.

Инвалидното лице кое со успех ќе го заврши работното оспособување и заснова работен однос на неопределено време и доколку во рок од една година од денот на засновањето на работниот однос му престане истиот, по негова волја или вина должен е на Центарот за вработување да му ги надомести средствата заедно со законски затезна камата.

Во оспорениот член 23 од Правилникот е предвидено дека барателот на средствата од Посебниот фонд за работно оспособување на кого му се дадени средствата, повторно може да поднесе барање за доделување на средства по истекот на една година од денот на вработувањето на инвалидното лице кое било упатено на работно оспособување, освен за работно оспособување на веќе вработени инвалидни лица.

4. Според член 34 од Уставот граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Според член 35 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Според став 2 на наведениот член од Уставот, Републиката им гарантира право на помош на немоќните и на неспособните за работа граѓани.

Според став 3 од наведениот член Републиката им обезбедува посебна заштита на инвалидните лица и услови за нивно вклучување во општествениот живот.

Во насока на операционализација на наведените уставни одредби, покрај другите донесени се Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност и Законот за вработување на инвалидни лица.

Со Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност („Службен весник на Република Македонија“ бр.37/1997, 25/2000, 101/2000, 50/2001, 25/2003 и 37/2004) се уредуваат прашања на размена на трудот, правата и обврските на работода-

вечот, невработени лица и државата во врска со вработување и осигурување во случај на невработеност и други прашања од значење за вработувањето.

Во член 3 од Законот покрај другите основни задачи на размена на трудот е и обезбедување на посебни услови за вработување на невработените инвалидни лица.

Според членовите 4 и 5 од наведениот закон стручните организациски, административни и други работи што се однесуваат на вработувањето и осигурувањето ги врши Агенцијата за вработување како јавна установа која врши дејност од јавен интерес.

Според член 15 став 1 од наведениот закон со обука, преквалификација или доквалификација се овозможува стекнување и дополнување на знаењето на невработеното и други лица заради вработување. Обуката, преквалификација или доквалификација се организира и врши во Агенцијата, односно работодавецот, според посебни програми, под услови и на начин утврдени со актот на Агенцијата.

Според член 89 од Законот со Агенцијата за вработување управува Управниот одбор кој е составен од девет члена од редот на стручни лица со познавање или искуство од областа на вработувањето од кои пет претставници именува Владата на Република Македонија, а по два претставника се именуваат од организацијата на работодавецот и организацијата на мнозинскиот синдикат за време од четири години со право на повторен избор.

Според член 90, пак, од Законот, Управниот одбор покрај другото, донесува статут и други акти, управува со средства на Агенцијата, одлучува за користење на средства на Агенцијата, одлучува и за други работи утврдени со Закон и Статут на Агенцијата.

Од наведеното произлегува дека Агенцијата за вработување е јавна установа која врши дејност од јавен интерес и со неа управува Управен одбор како колективно тело на управување со точно утврдени надлежности меѓу кои тој е овластен да донесува акти, а кои се однесуваат на операционализација на правото на инвалидите утврдени со закон.

Оттука, Судот смета дека не се основани наводите во иницијативата дека Управниот одбор не е овластен да донесува

прописи за извршување на законот и дека такво овластување има само Агенцијата, затоа што Управниот одбор е тело кое управува со Агенцијата и таа може да ги врши своите надлежности, само преку органите на управување и раководење.

5. Со Законот за вработување на инвалидни лица („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/2000, 16/2004, 62/2005 и 113/2005) се уредуваат посебни услови за вработување и работење на инвалидни лица: кога самостојно вршат дејност како трговец поединец кај работодавец или има својство на работодавец во државната администрација, единицата на локалната самоуправа, јавните претпријатија, установите, агенциите и фондовите и други државни институции како и условите за основање и погодностите за работење на трговските друштва за вработување на инвалидни лица - заштитни друштва.

Од анализата на содржината на членовите 4, 6, 12, 12а и 15 од Законот произлегува дека законодавецот утврдил општи рамки, а кои се однесуваат на правата на инвалидните лица работно да се оспособуваат, а кои се евидентирани во Агенцијата за вработување, дека овие лица ги упатува Агенцијата за вработување кај работодавецот, дека во Агенцијата за вработување со закон е основан посебен фонд од чии средства 10% се исклучиво наменети за финансирање на подобрувањето на условите и работењето на инвалидни лица и адаптација на работните места при што Агенцијата со корисникот на средствата склучува договор за користење на средствата.

Со Правилникот за работно оспособување на инвалидни лица се уредува работното оспособување на инвалидното лице за практична работа за определени работи согласно потребите на работодавецот и инвалидното лице; кои инвалидни лица се упатуваат на работно оспособување; кој ги упатува овие лица; кој врши оценка на работната способност заради добивање на наод, оценка и мислење за работна способност за работното место за кое се оспособува лицето.

Во членовите 6 и 7 од Правилникот е утврдено кој поднесува барање за оспособување на вработено односно невработено инвалидно лице како и тоа кои документи се потребни да бидат доставени кон барањето за работно оспособување.

Во членовите 8, 9, 10 и 11 од Правилникот е утврдено дека работното оспособување се врши врз основа на програма (теоретски и практичен дел) изработена од работодавецот во соработка со Центарот за вработување и времетраење на работното оспособување кое не може да биде пократко од 1 ниту подолго од 3 месеци.

Центарот за вработување по поднесеното барање за работно оспособување врши увид кај работодавецот кој искажал потреба за работно оспособување на инвалидно лице односно кај друг работодавец, каде се врши работното оспособување, како и доставување на мислење до Агенцијата за вработување, а Управниот одбор одлучува за доделување на средства од Посебниот фонд за реализација на програмата за работно оспособување со донесување на решение.

Во членот 13 од Правилникот е предвидено дека за изведување на работно оспособување на инвалидни лица врз основа на решение на Управниот одбор се склучува договор помеѓу Центарот за вработување и работодавецот кој искажал потреба за работно оспособување, а ако работното оспособување се врши кај друг работодавец учесник во договорот е и работодавецот кај кого работното оспособување ќе се изведува.

Во член 14 од Правилникот се утврдени елементите на договорот од член 13, а кои се однесуваат на: опис на работата, оспособување услови под кои ќе се изведува работата, оспособувањето, бројот на инвалидни лица кои работно ќе се оспособуваат, времетраењето на работното оспособување, лица обучувачи кои ќе го спроведуваат оспособувањето, трошоци за реализирање на работното оспособување, засновање на работен однос на неопределено време со работно оспособените инвалидни лица и други меѓусебни права и обврски.

Понатаму, во оспорените членови е утврдена висината на средствата што од Посебниот фонд се доделуваат за работно оспособување на невработено односно вработеното инвалидно лице, рок во кој работодавецот не може да поднесе барање за доделување на средства за работно оспособување, склучување на посебни договори на Центарот со секое инвалидно лице вклучено во програмата за работно оспособување, обврска на работодавецот да ги врати примените средства на лицата кои успешно го завршиле работното оспособување, а не ги вработил како и обврската на

инвалидното лице кое по своја вина ќе го прекине работното оспособување да ги врати средствата.

6. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се владеењето на правото и поделбата на власта на законодавна, извршна и судска.

Согласно член 51 став 1 од Уставот, законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамки на Уставот и законите.

Во членот 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2000 и 44/2002), министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и други прописи, кога за тоа е овластен со закон.

Во членот 56 став 1 од овој закон е предвидено дека со правилник се утврдуваат и се разработуваат одделни одредби на законите и други прописи заради нивно извршување.

Имајќи ги предвид наведените уставни и законски одредби наспрема целината на Правилникот и неговите оспорени одредби сметаме дека не се основани наводите во иницијативата дека со оспорените одредби од Правилникот се уредуваат права и обврски за граѓанинот и со тоа се доведува во прашање начелото на поделба на власта и други одредби од Уставот и законите. Ова затоа што правата на инвалидните лица работно да се оспособуваат и правата на работодавецот да бара оспособување на инвалидни лица кои се вработени кај него е утврдено со Законот за инвалидни лица. Од друга страна, ова право инвалидните лица односно работодавците да можат да го остварат, односно да ги користат средства за работно оспособување на инвалидни лица строго наменски со оглед на фактот што средствата се обезбедуваат од Посебниот фонд основан точно за оваа намена за што овие субјекти склучуваат посебни договори.

Оттука, според мислењето на Судот со оспорените одредби иако навидум може да се добие впечаток дека се утврдуваат права и обврски за инвалидните лица и работодавците ако ти се гледаат изолирано од целината на Законот за инвалидни лица, во суштина се врши операционализација на законските норми за остварување на правото на инвалидните лица работно да се оспособат. Имено, со нив се доуредува начинот на остварување на со закон утврденото право за што впрочем согласно член 15 од Законот за инвалидните лица, лицата кои го остваруваат ова право и ги користат средствата од Посебниот фонд склучуваат договор со Агенцијата, или поточно речено со оспорените одредби во суштина се разработуваат елементите од договорот склучен меѓу Агенцијата за вработување, инвалидното лице и работодавецот кој има потреба од работно оспособување на инвалидно лице или работодавец кај кого се врши работното оспособување на инвалидното лице, поради што не може да се постави прашањето за нивната согласност со уставните и законските одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.176/2006)

8. Локална самоуправа

8. *Local Self-Government*

78.

- Надомест за присуство на седници (поведување на постапка)

*- Remuneration for attending sessions
(initiation of a procedure)*

- Членовите на Советот на општината имаат право на надоместок за присуство на седници утврден со закон, а не право на месечен пашален надоместок. Такво право не е утврдено за градоначалникот на општината, затоа што функцијата ја врши професионално и има право на плата утврдена со закон.

- The members of the Council of the municipality are entitled to remuneration for attending sessions as defined by law, and are not entitled to monthly lump-sum remuneration. Such right is not prescribed for the mayor of the municipality, since he/she performs the office professionally and has the right to a salary defined by law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 27 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 25 јануари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за утврдување надоместок на членовите на Советот на општина Аеродром и на градоначалникот на општина Аеродром, бр.07-172/1 од 14 јуни 2005 година, донесена од Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања на Советот на општина Аеродром ("Службен гласник на град Скопје" бр.7/2005).

2. СЕ ЗАПИРА извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземаат врз основа на Одлуката означена во точката 1 од оваа одлука.

3. Јонче Цветковски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Подносителот на иницијативата наведува дека оспорената одлука е донесена од работно тело – Комисија за мандатни прашања, избори и именувања на Советот на општина Аеродром, кое нема законски основ да уредува прашања, поради што смета дека Одлуката била донесена спротивно на член 36 став 1 точка 1 од Законот за локалната самоуправа, каде како единствен надлежен орган кој донесува прописи е утврден советот на општината.

Со оглед на тоа што со оспорената одлука на членовите на Советотот на општината им било утврдено право на месечен пашален надоместок, наспроти одредбите на член 45 и член 100 од Законот за локалната самоуправа, според кои членовите на Советот имале право на надоместок најмногу до 30% од просечната месечна плата во Републиката, подносителот на иницијативата смета дека оспорената одлука не била во согласност со наведените одредби од Законот.

Понатаму, подносителот на иницијативата наведува дека градоначалникот ја врши функцијата професионално, поради што смета дека определениот месечен надоместок во член 5 од оспорената одлука бил во спротивност со член 17-в од Законот за платите и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во

Републиката, со кој се утврдува висината на платата на градоначалникот.

Со оглед на тоа што во оспорената одлука било предвидено таа да се применува од месец април 2005 година, а не од нејзиното објавување во службеното гласило на општината, односно да има ретроактивно дејство, подносителот на иницијативата смета дека истата не била во согласност со член 51 и 52 став 4 од Уставот на Република Македонија.

Во иницијативата е содржан и посебен предлог за донесување решение за запирање на извршувањето на оспорената одлука, од причина што неосновано се злоупотребувале парите на граѓаните.

4. Судот на седницата утврди дека Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања на Советот на општина Аеродром, на седницата одржана на 14 јуни 2005 година, врз основа на член 45 и член 100 од Законот за локалната самоуправа и член 24 и 46 од Статутот на општина Аеродром, донела Одлука за утврдување надоместок на членовите на Советот на општина Аеродром и на градоначалникот на општина Аеродром.

Според член 1 од Одлуката, со оваа одлука се утврдува надоместокот на членовите на Советот на општината Аеродром за извршување на задачите сврзани со остварувањето на функцијата член на Советот, која ќе важи до донесување на нов Закон за надоместоци на членовите на Советот.

Според член 2 од Одлуката, надоместокот од член 1 на одлуката на членовите на Советот се утврдува во месечен износ од 14.000,00 денари, и тоа за присуство на седници, учество во работата на работните тела на Советот, за извршување на задачите кои ќе ги довери Советот, за непосредно следење на одредени прашања од надлежност на Советот, за учество во изготвување и проучување материјали за Советот, за контактирање со институции и граѓани и за посета на месните заедници, општествени организации и здруженија на граѓани и за вршење на други задачи.

Според член 3 од Одлуката, на претседателот на Советот на општината за подготовка на седница, координација и водење на седници на Советот, му се утврдува дополнителен износ од 6.000,00 денари месечно.

Според член 4 од Одлуката, на членовите на Советот определени за склучување на бракови, за ангажираност на деновите кога склучуваат бракови им се утврдува надоместок од 1.200,00 денари во кој е пресметан и надоместок за користење на превоз.

Според член 5 од Одлуката, на градоначалникот на општината за вршење на работите определени од Советот му се определува месечен надоместок во износ од 25.000,00 денари.

Според член 6 од Одлуката, Одлуката ќе ја изврши градоначалникот во рок од 7 дена по донесувањето на Буџетот на општина Аеродром.

Според член 7 од Одлуката, Одлуката ќе се применува од месец април 2005 година, а според член 8, Одлуката ќе се објави во "Службен гласник на град Скопје".

Одлуката е донесена под бр. 07-172/1 од 14 јуни 2005 година и објавена е во "Службен гласник на град Скопје", бр.7/ 2005 од 4 јули 2005 година.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 52 став 1 од Уставот, законите и сите други прописи се објавуваат пред да влезат во сила. Според став 4 од истата одредба, законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случај кога тоа е поповолно за граѓаните.

Согласно член 32 став 1 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002), советот е претставнички орган на граѓаните кој одлучува во рамките на надлежностите на општината. Согласно став 2 на истиот член, за разгледување на прашања и утврдување предлози од одредена

област, советот од својот состав може да формира постојани и повремени комисиии. Согласно став 3 на истиот член, составот и начинот на изборот на членовите на комисиите од ставот 2 се уредуваат со статутот.

Со член 36 од истиот закон се утврдува надлежноста на советот на општината, при што во став 1 точка 1 се утврдува дека во надлежност на советот на општината е да го донесува статутот на општината и другите прописи.

Според член 45 од истиот закон, членовите на советот имаат право на надоместок за присуство на седници и надоместок на патните и дневните трошоци, во рамките утврдени со закон.

Согласно член 100 од Законот, кој се наоѓа во Главата XV Преодни и завршни одредби, до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон, членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Според член 52 став 2 од Законот, градоначалникот ја врши својата функција професионално. Согласно став 3 на истиот член, за време на вршењето на функцијата градоначалникот не може да врши друга професионална дејност. Согласно став 8 на истиот член, платата и надоместоците на градоначалникот се уредуваат со закон.

Согласно член 17-в став 1 од Законот за платите и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката ("Службен весник на Социјалистичка Република Македонија" бр. 36/1990, "Службен весник на Република Македонија" бр. 38/1991, 23/1997 и 37/2005), коефициентот за утврдување на платите на градоначалниците на општините и за градоначалникот на град Скопје изнесува од 2,70 до 3,70. Според став 2 на истиот член, коефициентот од став 1 се определува според бројот на жителите на општината. Според став 3 на истиот член, коефициентот за утврдување на платата на градоначалникот на град Скопје изнесува 3,70. Според став 4 на истиот член, градоначалниците кои функцијата ја вршат волонтерски, имаат право на надоместок на плата во висина од 30%

од соодветниот износ во став 1 на овој член. Според став 5 на истиот член, правата на градоначалниците утврдени со овој закон им припаѓаат на градоначалниците од денот на нивниот избор до крајот на месецот во кој им престанал мандатот, ако со овој закон не е поинаку определено.

Тргувајќи од содржината на членот 32 став 1, 2 и 3 и членот 36 став 1 точка 1 од Законот за локалната самоуправа, произлегува дека законодавецот определил дека советот на општината, како претставнички орган на граѓаните, може за разгледување на прашања и предлози од одредена област, од својот состав да формира постојани и повремени комисии. Во рамките на оваа законска надлежност, Советот на општина Аеродром формирал Комисија за мандатни прашања, избори и именувања. Меѓутоа, законодавецот јасно определил дека статутот и другите прописи на општината ги донесува советот на општината. Во надлежност на Комисијата е да разгледува одредени прашања и да дава предлози до Советот на општината за начинот на нивното решавање, од што несомнено произлегува дека Комисијата нема надлежност да одлучува, односно да донесува прописи.

Со оглед на тоа што оспорената одлука е донесена од страна на Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања, а не од Советот на општината, Судот оцени дека може основано да се постави прашањето за нејзината согласност со членот 36 став 1 точка 1 од Законот за локалната самоуправа.

Од содржината на членовите 45 и 100 на Законот за локалната самоуправа произлегува дека законодавецот утврдил членовите на советот да имаат право на надоместок за присуство на седници најмногу до 30% од просечната нето месечна плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, како и право на надомест на патни и дневни трошоци кои ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници. Наведените одредби не предвидуваат посебно право на надоместок на членовите на советот за: присуство на седници, учество во работа на работните тела на советот, за извршување на задачите кои ќе ги довери советот, за непосредно следење на одредени прашања од надлежност на советот, за учество во изготвување и проучување на материјали за советот, за контактирање со институции и граѓани, за посети на месните заедници, општествени организации и здруженија на граѓани, за вршење на други задачи или пак за ангажираност во деновите кога се склучуваат бракови.

Според тоа, Законот за локалната самоуправа не предвидува право на советниците на месечен паушал за присуство на седници и извршување на други задачи во фиксен износ, како што тоа право е определено во оспорената одлука.

Оттаму, анализирајќи ја содржината на оспорената одлука во однос со одредбите од член 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, Судот утврди дека членовите на Советот имаат право на надоместок за присуство на седници утврден со закон, а не право на месечен паушален надоместок, од што произлегува дека Одлуката би можела да се стави под сомнение во однос на нејзината согласност со наведените законски одредби.

Врз основа на одредбите на Законот за локалната самоуправа Судот оцени дека претседателот на Советот е член на советот и како таков може да има право на надоместок како и другите советници, но не и на дополнителен месечен паушален надоместок, како што определува оспорената одлука.

Од содржината на членот 52 на Законот за локалната самоуправа произлегува дека функцијата градоначалник се извршува професионално. Градоначалникот има право на плата и надоместоци на плата утврдени со закон. Платата и надоместоците на градоначалникот се определуваат во согласност со одредбите на Законот за платите и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката.

Со оглед на тоа што со членот 45 од Законот за локалната самоуправа се утврдува право на надоместок за присуство на седници за членовите на советот, а такво право не се утврдува за градоначалникот, Судот оцени дека надоместокот на градоначалникот утврден со оспорената одлука може основано да се стави под сомнение во однос на согласноста со наведената законска одредба.

Имајќи предвид дека оспорената одлука е донесена на 14 јуни 2005 година, а објавена во Службен гласник бр. 7 од 4 јули 2005 година и се предвидува примена од месец април 2005 година, односно наместо по објавувањето, се утврдува повратно дејство на нејзината примена, Судот оцени дека Одлуката може да се стави под сомнение и по однос на нејзината согласност со членот 52 став 1 од Уставот.

Освен тоа што, според оцената на Судот во овој случај не станува збор за повратно дејство што е поповолно за граѓаните како што определил членот 52 став 4 од Уставот, туку за повратно дејство поповолно за конкретно определен помал број на лица - вршители на должност членови на Советот на точно определена единица на локалната самоуправа, општината Аеродром, Судот оцени дека Одлуката може да се стави под сомнение и по однос на нејзината согласност со оваа уставна одредба.

6. Согласно член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот одлучи како во точка 2 на ова решение.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.130/2005)

79.

- Надомест за присуство на седници

- *Remuneration for attending sessions*

- Членовите на Советот на општината имаат право на надоместок за присуство на седници утврден со закон, а не право на месечен пашален надоместок. Такво право не е утврдено за градоначалникот на општината, затоа што функцијата ја врши професионално и има право на плата утврдена со закон.

- The members of the Council of the municipality are entitled to remuneration for attending sessions as defined by law, and are not entitled to monthly lump-sum remuneration. Such right is not prescribed for the mayor of the municipality, since he/she performs the office professionally and has the right to a salary defined by law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 8 март 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ПОНИШТУВА Одлуката за утврдување надоместок на членовите на Советот на општина Аеродром и на градоначалникот на општина Аеродром, бр.07-172/1 од 14 јуни 2005 година, донесена од Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања на Советот на општина Аеродром ("Службен гласник на град Скопје" бр.7/2005).

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија донесени, односно преземени врз основа на одлуката означена во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

4. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијатива поднесена од Јонче Цветковски од Скопје, со Решение У.бр.130/2005 од 25 јануари 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 на оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со одребите од Уставот на Република Македонија, како и со член 36, 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа.

5. Судот на седницата утврди дека Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања на Советот на општина Аеродром, на седницата одржана на 14 јуни 2005 година, врз основа на член 45 и член 100 од Законот за локалната самоуправа и член 24 и 46 од Статутот на општина Аеродром, донела Одлука за утврдување надоместок на членовите на Советот на општина Аеродром и на градоначалникот на општина Аеродром.

Според член 1 од Одлуката, со оваа одлука се утврдува надоместокот на членовите на Советот на општината Аеродром за извршување на задачите сврзани со остварувањето на функцијата член на Советот, која ќе важи до донесување на нов Закон за надоместоци на членовите на Советот.

Според член 2 од Одлуката, надоместокот на членовите на Советот се утврдува во месечен износ од 14.000,00 денари, и тоа за присуство на седници, учество во работата на работните тела на Советот, за извршување на задачите кои ќе ги довери Советот, за непосредно следење на одредени прашања од надлежност на Советот, за учество во изготвување и проучување материјали за Советот, за контактирање со институции и граѓани и за посета на месните заедници, општествени организации и здруженија на граѓани и за вршење на други задачи.

Според член 3 од Одлуката, на претседателот на Советот на општината за подготовка на седница, координација и водење на седници на Советот, му се утврдува дополнителен износ од 6.000,00 денари месечно.

Според член 4 од Одлуката, на членовите на Советот определени за склучување на бракови, за ангажираност на деновите кога склучуваат бракови им се утврдува надоместок од 1.200,00 денари во кој е пресметан и надоместок за користење на превоз.

Според член 5 од Одлуката, на градоначалникот на општината за вршење на работите определени од Советот му се определува месечен надоместок во износ од 25.000,00 денари.

Според член 6 од Одлуката, Одлуката ќе ја изврши градоначалникот во рок од 7 дена по донесувањето на Буџетот на општина Аеродром.

Според член 7 од Одлуката, Одлуката ќе се применува од месец април 2005 година, а според член 8, Одлуката ќе се објави во "Службен гласник на град Скопје".

Одлуката е донесена под бр. 07-172/1 од 14 јуни 2005 година и е објавена во "Службен гласник на град Скопје", бр.7/2005 од 4 јули 2005 година.

6. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 52 став 1 од Уставот, законите и сите други прописи се објавуваат пред да влезат во сила. Според став 4 од истата одредба, законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случај кога тоа е поповолно за граѓаните.

Согласно член 32 став 1 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002), советот е претставнички орган на граѓаните кој одлучува во рамките на надлежностите на општината. Согласно став 2 на истиот член, за разгледување на прашања и утврдување предлози од одредена област, советот од својот состав може да формира постојани и повремени комисиии. Согласно став 3 на истиот член, составот и начинот на изборот на членовите на комисиите од ставот 2 се уредуваат со статутот.

Со член 36 од истиот закон се утврдува надлежноста на советот на општината, при што во став 1 точка 1 се утврдува дека во надлежност на советот на општината е да го донесува статутот на општината и другите прописи.

Според член 45 од истиот закон, членовите на советот имаат право на надоместок за присуство на седници и надоместок на патните и дневните трошоци, во рамките утврдени со закон.

Согласно член 100 од Законот, кој се наоѓа во Глава XV Преодни и завршни одредби, до донесувањето на законот од членот

45 на овој закон, членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Според член 52 став 2 од Законот, градоначалникот ја врши својата функција професионално. Согласно став 3 на истиот член, за време на вршењето на функцијата градоначалникот не може да врши друга професионална дејност. Согласно став 8 на истиот член, платата и надоместоците на градоначалникот се уредуваат со закон.

Согласно член 17-в став 1 од Законот за платите и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката ("Службен весник на Социјалистичка Република Македонија" бр. 36/1990, "Службен весник на Република Македонија" бр. 38/1991, 23/1997 и 37/2005), коефициентот за утврдување на платите на градоначалниците на општините и за градоначалникот на град Скопје изнесува од 2,70 до 3,70. Според став 2 на истиот член, коефициентот од став 1 се определува според бројот на жителите на општината. Според став 3 на истиот член, коефициентот за утврдување на платата на градоначалникот на град Скопје изнесува 3,70. Според став 4 на истиот член, градоначалниците кои функцијата ја вршат волонтерски, имаат право на надоместок на плата во висина од 30% од соодветниот износ во став 1 на овој член. Според став 5 на истиот член, правата на градоначалниците утврдени со овој закон им припаѓаат на градоначалниците од денот на нивниот избор до крајот на месецот во кој им престанал мандатот, ако со овој закон не е поинаку определено.

7. Тргувајќи од содржината на членот 32 став 1, 2 и 3 и членот 36 став 1 точка 1 од Законот за локалната самоуправа, произлегува дека законодавецот определил дека советот на општината, како претставнички орган на граѓаните, може за разгледување на прашања и предлози од одредена област, од својот состав да формира постојани и повремени комисии. Во рамките на оваа законска надлежност, Советот на општина Аеродром формирал Комисија за мандатни прашања, избори и именувања. Меѓутоа, законодавецот јасно определил дека статутот и другите прописи на општината ги донесува советот на општината. Во надлежност на

Комисијата е да разгледува одредени прашања и да дава предлози до Советотот на општината за начинот на нивното решавање, од што несомнено произлегува дека Комисијата нема надлежност да одлучува, односно да донесува прописи.

Со оглед на тоа што оспорената одлука е донесена од страна на Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања, а не од Советотот на општината, Судот утврди дека истата не е во согласност со членот 36 став 1 точка 1 од Законот за локалната самоуправа.

Од содржината на членовите 45 и 100 на Законот за локалната самоуправа произлегува дека законодавецот утврдил членовите на советот да имаат право на надоместок за присуство на седници најмногу до 30% од просечната нето месечна плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, како и право на надомест на патни и дневни трошоци кои ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници. Наведените одредби не предвидуваат посебно право на надоместок на членовите на советот: за присуство на седници, учество во работа на работните тела на советот, за извршување на задачите кои ќе ги довери советот, за непосредно следење на одредени прашања од надлежност на советот, за учество во изготвување и проучување на материјали за советот, за контактирање со институции и граѓани, за посети на месните заедници, општествени организации и здруженија на граѓани, за вршење на други задачи или пак за ангажираност во деновите кога се склучуваат бракови.

Според тоа, Законот за локалната самоуправа не предвидува право на советниците на месечен пашал за присуство на седници и извршување на други задачи во фиксен износ, како што тоа право е определено во оспорената одлука.

Оттаму, анализирајќи ја содржината на оспорената одлука во однос со одредбите од член 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, Судот утврди дека членовите на Советот имаат право на надоместок за присуство на седници утврден со закон, а не право на месечен пашален надоместок, од што произлегува дека Одлуката не е во согласност со наведените законски одредби.

Врз основа на одредбите на Законот за локалната самоуправа Судот оцени дека претседателот на Советот е член на советот и како таков може да има право на надоместок како и другите

советници, но не и на дополнителен месечен паушален надоместок, како што определува оспорената одлука.

Од содржината на членот 52 на Законот за локалната самоуправа произлегува дека функцијата градоначалник се извршува професионално. Градоначалникот има право на плата и надоместоци на плата утврдени со закон. Платата и надоместоците на градоначалникот се определуваат во согласност со одредбите на Законот за платите и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката.

Со оглед на тоа што со членот 45 од Законот за локалната самоуправа се утврдува право на надоместок за присуство на седници за членовите на советот, а такво право не се утврдува за градоначалникот, Судот утврди дека надоместокот на градоначалникот утврден со оспорената одлука не е во согласност со наведената законска одредба.

Имајќи предвид дека оспорената одлука е донесена на 14 јуни 2005 година, а објавена во Службен гласник бр. 7 од 4 јули 2005 година и се предвидува примена од месец април 2005 година, односно наместо по објавувањето, се утврдува повратно дејство на нејзината примена, Судот оцени дека Одлуката не е во согласност со членот 52 став 1 од Уставот.

Освен тоа, според оценка на Судот во овој случај не станува збор за повратно дејство што е поповолно за граѓаните како што определил членот 52 став 4 од Уставот, туку за повратно дејство поповолно за конкретно определен помал број на лица - вршители на должност членови на Советот и градоначалник на точно определена единица на локалната самоуправа, општината Аеродром, поради што Судот утврди дека оспорената одлука не е во согласност со оваа уставна одредба.

8. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точка 1 од оваа одлука.

9. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.130/2005)

80.

- Вршење на пожарникарски работи

- *Carrying out firefighting tasks*

- Прашањата што се однесуваат на пожарникарството не се класични државни функции, туку со процесот на децентрализацијата тие преминале во надлежност на единиците на локалната самоуправа, кои пожарникарските работи ги вршат согласно Законот за локалната самоуправа.

Делот на оспорената одредба од Законот не може да се доведе во релација со финансиските можности на општината, од причини што законодавецот воспоставил систем на финансирање на единиците на локалната самоуправа.

- The issues referring to firefighting are not classical state functions, but with the process of decentralisation they were transferred to the competence of the local self-government units which carry out firefighting tasks pursuant to the Law on local Self-Government.

The part of the challenged provision of the Law may not be brought into relation with the financial possibilities of the municipality, for reasons that the legislator established a system of financing of the units of local self-government.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 1 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 28 во делот "при што трошоците за нивно остварување паѓаат на товар на општината на чие подрачје е гасен

пожарот" од Законот за пожарникарството ("Службен весник на Република Македонија" бр.67/2004).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на делот од одредбата од Законот означена во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата делот на оспорената одредба "при што трошоците за нивно остварување паѓаат на товар на општината на чие подрачје е гасен пожарот" не бил во согласност со Уставот на Република Македонија, затоа што прашањата што се однесуваат на пожарникарството воопшто биле класични државни функции во надлежност на Републиката, а не на единиците на локалната самоуправа, па според тоа и одговорноста за надомест на штета настаната кај доброволниот пожарникар кој за време на гаснењето на пожарот ќе го изгуби животот, не можело да биде на товар на единиците на локалната самоуправа во која е гасен пожарот, туку на товар на државата. Во иницијативата се наведува и тоа дека мора да се има предвид и материјалната можност на општината да ја надомести оваа штета, а со тоа некои оштетени граѓани ќе биле обештетени а другите не, поради тоа што општината едноставно немала финансиски средства.

Со оспорената одредба од Законот се повредувал членот 8 став 1 алинеи 3, 4 и 9, членовите 9, 51, 61, 88, 91 алинеја 1 и членот 115 од Уставот на Република Македонија.

Врз основа на изнесеното се предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорениот дел од законската одредба.

3. Судот на седницата утврди дека според член 28 став 1 од Законот за пожарникарството, доброволен пожарникар кој за време на гаснењето на пожар ќе се повреди или разболе, а таа повреда или болест настапи непосредно или како исклучива последица од гаснење на пожарот, е осигуран согласно со прописите за здравствено, пензиско и инвалидско осигурување, како и за повреда на работниците за време на работа.

Според ставот 2 од овој член времето и местото на настанувањето на повредата го потврдува раководителот на

интервенцијата на пожарот при чие гаснење се повредил пожарникарот, а повредата се пријавува на надлежниот орган.

Согласно ставот 3 од овој член ако пожарникарот од ставот 1 на овој член, за време на гаснењето на пожарот го загуби животот, членовите на неговото семејство имаат право на надомест на трошоците за погреб и други права од пензиското осигурување, при што трошоците за нивно остварување паѓаат на товар на општината на чие подрачје е гасен пожарот.

4. Според член 8 став 1 алинеја 4 и 9 од Уставот, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска и локалната самоуправа, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија, а според член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 61 став 1 од Уставот, Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавна власт на Републиката, според член 88 од Уставот, Владата на Република Македонија е носител на извршната власт и своите права и должности ги врши врз основа и во рамките на Уставот и закон, а според член 91 алинеја 1 од Уставот, Владата ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и е одговорна за нивното извршување.

Според Амандман XVII точка 1 на Уставот со кој е заменет ставот 1 на член 115 од Уставот, во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон. Според член 115 став 2 од Уставот, општината е самостојна во вршењето на надлежностите утврдени со Уставот и закон, а надзорот врз законитоста на нејзината работа го врши Републиката. Според ставот 3 од овој член на Уставот, Републиката со закон може да довери вршење на определени работи на општината.

Со Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002) меѓу другото се утврдуваат надлежностите на општината, кои како збир на работи од јавен

интерес од локално значење кои општината, во согласност со закон има право да ги врши на своето подрачје и е одговорна за нивното вршење.

Во листата на надлежности утврдена со член 22 од овој закон, во точката 11 е предвидено и тоа дека во нејзината надлежност спаѓа и противпожарната заштита што ја вршат територијалните противпожарни единици.

Со Законот за пожарникарството се уредува формирањето, организирањето и дејствувањето на противпожарните единици, доброволните противпожарни здруженија, гаснењето на пожарите, како и условите за производство, ставање во употреба и одржување на уредите, опремата и средствата за гаснење на пожари.

Според членот 2 од овој закон, пожарникарството е работа чие трајно и непречено извршување го обезбедува Република Македонија и општините и градот Скопје, односно општините во градот Скопје во согласност со закон. Пожарникарството е работа од стручен и хуманитарен карактер од јавен интерес.

Членот 3 од овој Закон утврдува дека пожарникарството е дел од единствениот систем за заштита и спасување во Републиката.

Од анализата на овие уставни и законски одредби произлегува дека општините како единици на локалната самоуправа се надлежни и за вршењето на пожарникарството.

Во функција на поуспешно и поефикасно организирање и дејствување на пожарникарството се формираат противпожарни единици.

Така согласно членот 5 став 1 од Законот, заради гаснење на пожари, спасување на животот на граѓаните и заштита на имотот загрозени од пожари и експлозии, укажување на техничка помош при незгоди и опасни ситуации, како и извршување на други работи при несреќи и непогоди, се формираат противпожарни единици.

Според ставот 2 од овој член од Законот противпожарните единици од ставот 1 на овој член, можат да вршат и определени непрофитабилни услуги заради подобрување на нивната техничка опременост и услови за работа, кои не смеат да го оневозможуваат или попречуваат извршувањето на функциите од ставот 1 на овој член.

Согласно ставот 3 од овој член територијални противпожарни единици формираат Градот Скопје и општините: Битола, Велес, Гевгелија, Гостивар, Кочани, Куманово, Охрид, Прилеп, Струмица, Тетово, Штип, Ресен, Кавадарци, Валандово, Дебар, Берово, Веница, Делчево, Крива Паланка, Кратово, Струга, Кичево, Крушево, Македонски Брод, Радовиш, Свети Николе, Пробиштип, Демир Хисар и Неготино.

Според ставот 4 од истиот член територијални противпожарни единици можат да формираат и општините чие седиште е оддалечено повеќе од 20 километри од општините од ставот 3 на овој член.

Во ставот 5 од овој член од Законот е утврдено дека, заради оперативно делување при гаснењето на големи пожари на целата територија на Република Македонија, територијалните противпожарни единици на Градот Скопје и општините: Битола, Куманово, Тетово, Прилеп, Велес, Кавадарци, Гевгелија, Струмица, Кичево, Охрид, Кочани, Штип и Гостивар, ќе дејствуваат и како противпожарни единици на Република Македонија.

Во членот 6 од Законот се утврдени критериумите за формирање на територијални противпожарни единици од кои суштинско значење имаат: бројот на жителите во општините, меѓусебната оддалеченост на општините - општински центри, односно нивната оддалеченост на најблиската територија на противпожарна единица, степенот на загрозеност од пожари и така натаму.

Според членот 28 став 1 од Законот, доброволен пожарник кој за време на гаснењето на пожар ќе се повреди или разболе, а таа повреда или болест настапи непосредно или како исклучива последица од гаснење на пожарот, е осигуран согласно со прописите за здравствено, пензиско и инвалидско осигурување, како и за повреди на работниците за време на работа.

Во ставот 2 од овој член е утврдено дека времето и местото на настанувањето на повредата го потврдува раководителот на интервенцијата на пожарот при чие гаснење се повредил пожарникот, а повредата се пријавува на надлежниот орган.

Според оспорениот став 3 од овој член од Законот, ако пожарникот од ставот 1 на овој член, за време на гаснењето на пожарот го загуби животот, членовите на неговото семејство имаат

право на надомест на трошоците за погреб и други права од пензиското осигурување, при што трошоците за нивно остварување паѓаат на товар на општината на чие подрачје е гасен пожарот.

5. Тргувајќи од содржината на цитираните законски одредби произлегува дека прашањата што се однесуваат на пожарникарството не се класични државни функции како што се наведува во иницијативата, туку, со процесот на децентрализација на власта тие преминале во надлежност на единиците на локалната самоуправа, кои пожарникарските работи ги вршат согласно членот 22 став 1 точка 11 од Законот за локалната самоуправа.

По однос на наводите во иницијативата дека општините немаат материјални можности за надомест на трошоците за остварување на правата на членовите на семејството на пожарникар кој за време на гаснење на пожарот го загубил животот, Судот утврди дека во одредбите од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа се уредува и финансирањето на единиците на локалната самоуправа.

Имено, согласно членот 3 од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.61/2004 и 96/2004), извори на финансирање на општината се: сопствени извори на приходи, дотации на средства од Буџетот на Република Македонија и од буџетите на фондовите и задолжувањето.

Во рамките на наведениот закон, поточно во Глава VIII се предвидени одредбите кои се однесуваат на финансиската нестабилност на општината, како и конкретни мерки и активности што се преземаат за надминување на финансиската нестабилност на општината.

Имајќи го предвид фактот дека успехот и ефикасноста на противпожарните единици во голема мера зависи од начинот на нивното финансирање, во Глава VI (членовите 49, 50, 51 и 52) од Законот за пожарникарството се определени повеќе извори на средства за финансирање на противпожарните единици и организацијата на гаснењето на пожарите.

Така, согласно членот 49 од Законот, средствата за финансирање на противпожарните единици и организацијата на гаснењето на пожарите се обезбедуваат од:

- Буџетот на Република Македонија;
- Буџетот на општината и Буџетот на градот Скопје;
- 12% од наплатените премии за осигурување на моторните возила (каска) и осигурување од одговорност од употреба на моторните возила;
- средствата од наплатени парични казни за сторени прекршоци од областа на заштитата од пожари и експлозии;
- доброволни прилози и други средства од осигурителните друштва, фондации, правни и физички лица, наменети за унапредување на заштитата од пожари и
- приходи од сопствени извори за извршени услуги согласно со членот 5 став 2 на овој закон.

Овие средства (освен средствата од ставот 1 алинеја 3 на членот 49 од Законот) согласно ставот 3 и 4 на овој член од Законот се приход на буџетот на општината.

Оттука, имајќи го предвид изнесеното Судот утврди дека оспорениот дел од членот 28 на Законот за пожарникарство, во делот "при што трошоците за нивно остварување паѓаат во товар на општината на чие подрачје е гасен пожарот" не може да се доведе во релација со финансиските можности на општината, од причини што законодавецот воспоставил систем на финансирање на единиците на локалната самоуправа.

Тргувајќи од изнесеното, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот дел од членот 28 од Законот за пожарникарството со Уставот на Република Македонија.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.105/2005)

81.

- Услови под кои авто-такси превозниците го вршат превозот на патниците (унифицирање, боја на возила)

- *Conditions under which taxicab transporters transport passengers (unification, colour of vehicles)*

- Законското овластување со акт на советот на општината односно Советот на градот Скопје да се утврдат условите во врска со бојата на такси возилата, претставува натамошно допрецизирање на условите под кои авто-такси превозниците кои имаат добиено лиценца ќе го вршат превозот на патници и со нив се создаваат неопходните претпоставки за уредување на односите во областа на авто-такси превозот на патници, што претставува законска обврска на единицата на локалната самоуправа односно градот Скопје.

Определувањето на условите во врска со бојата на возилата со кои ќе се врши авто такси превоз на патници со акт на советот на општината, односно градот Скопје, не е ограничувачки фактор за вршење на дејноста - авто-такси превоз, и не значи нарушување на уставно загарантираната слобода на пазарот и претприемништвото и еднаквата правна положба на субјектите на пазарот, туку напротив создавање еднакви услови за вршење на авто такси превоз на сите легални такси превозници, што е оправдано заради подобра организација и воспоставување на ред во сообраќајот во интерес на корисниците на авто-такси превозот.

Со овластувањето на општината за определување на условите во врска со бојата на такси возилата не се задира во правото на авто-такси компанијата да го користи логото на својата фирма, заштитено како трговска марка согласно закон.

- The legal authorisation to define, with an act of the council of the municipality that is the Council of the City of Skopje, the conditions regarding the colour of the taxi vehicles, is a further specification of the conditions under which taxicab transporters who have obtained a licence will transport passengers and with them are created the necessary preconditions for regulation of the relations in the field of taxicab transportation of passengers, which is a legal obligation of the unit of local self-government that is the City of Skopje.

The determination of the conditions regarding the colour of the vehicles with which taxicab transportation of passengers is carried out with an act of the council of the municipality, that is, the City of Skopje, is not a limiting factor for the performance of the activity - taxicab transportation -, and does not mean a violation of the constitutionally guaranteed freedom of the market and entrepreneurship and the equal legal position of the subjects on the market, but on the contrary – creation of equal conditions for the performance of taxicab transportation of all legal taxi transporters, which is justified for the purposes of better organisation and establishment of order in the traffic in the interest of the users of the taxicab transportation.

The authorisation of the municipality to define the conditions in connection with the colour of the taxi vehicles does not infringe upon the right of the taxicab company to use the logo of its company, protected as a trademark pursuant to law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и на членовите 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 70/1992) на седницата одржана на 8 март 2006 година донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 54 алинеја 3 од Законот за превоз во патниот сообраќај (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 68/2004);

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата во делот за оценување на согласноста на оспорената одредба од точка 1 на ова решение со одредбите од Законот за индустриска сопственост.

3. Авто-такси компанијата “РИВА” од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 54 алинеја 3 од Законот означен во точка 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата секое правно и физичко лице, како и секоја такси компанија има сопственост над логото на својата фирма и сопственост на бојата на своите возила заштитени како трговска марка и дека бојата на такси возилата, формата, големината и воопшто изгледот на таблата која треба да е сместена на покривот од такси возилата не можат со закон или со подзаконски акт да им се наметнуваат на правни лица во приватна сопственост кои ја вршат оваа дејност. Поради тоа, подносителот на иницијативата смета дека нарушувањето на правата од сопственоста на правните и физичките лица, вклучувајќи ги такси компаниите било противуставно, односно спротивно на член 8 став 1 алинеја 6 и 7 и на член 30 од Уставот.

Според подносителот на иницијативата, унификацијата која незаконски им се наметнувала на авто-такси компаниите, нивната потполна меѓусебна идентичност како во поглед на бојата на возилата така и во поглед на формата, големината и натписот на таблата ја ограничувала слободата на пазарот и претприемништвото и еднаквата положба на субјектите на пазарот гарантирани со член 55 од Уставот. Покрај големата штета што со тоа им се нанесувала на авто-такси превозниците кои веќе потрошиле многу средства за создавање на своја препознатлива трговска марка (интелектуален имот), штета им се нанесувала и на граѓаните кои секојдневно ги користат такси услугите доведувајќи ги во заблуда во поглед на тоа кој е вистински давател на услугата.

Во иницијативата понатаму се прави паралела на одредбите од Законот за превоз во патниот сообраќај и Законот за индустриска сопственост, и се укажува на нивната меѓусебна неусогласеност.

Поради наведените причини, подносителот на иницијативата предлага Уставниот суд да го укине член 54 алинеја 3 од Законот за превоз во патниот сообраќај и да ги поништи сите правни дејства

кои се предизвикани и кои би можеле да настанат со неговата примена.

Во иницијативата, исто така, се предлага до донесување на конечна одлука, Уставниот суд да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечни акти или дејствија преземени врз основа на оспорената одредба, бидејќи со нивното извршување би можеле да настанат тешко надоместливи последици.

4. Судот на седницата утврди дека според член 54 алинеја 3 од Законот за превоз во патниот сообраќај (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 68/2004), со актот на советот на општината или на советот на градот Скопје особено се утврдуваат, меѓу другите, и условите во врска со бојата на такси возилата.

5. Според член 8 став 1 алинеја 1, 6 и 7 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, правната заштита на сопственоста и слободата на пазарот и претприемништвото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 30 став 1 од Уставот, се гарантира правото на сопственост и правото на наследување. Според став 2, сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на подинецот и на заедницата. Според став 3, никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Според член 55 од Уставот, се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото. Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Републиката презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот. Слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Според член 114 став 1 од Уставот, на граѓаните им се гарантира правото на локална самоуправа.

Според Амандман XVI на Уставот со кој е заменет ставот 5 на член 114, локалната самоуправа се уредува со закон кој се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број на пратеници, при што мора да има мнозинство гласови од вкупниот број пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија.

Согласно Амандман XVII на Уставот, со кој е заменет став 1 на член 115 од Уставот, во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите утврдени со овој Амандман, меѓу кои се и комуналните дејности.

Врз основа на овие уставни одредби донесен е Законот за локална самоуправа (“Службен весник на Република Македонија” бр. 5/2002) кој во член 22 ја утврдува и листата на надлежностите на општината. Согласно член 22 став 1 точка 4 од наведениот закон, во надлежност на општината е и вршењето на комуналните дејности во рамките на кои и уредувањето и организирањето на јавниот локален превоз на патници.

Согласно член 62 став 1 од Законот за локалната самоуправа, во вршењето на работите од својата надлежност советот донесува прописи, и тоа статут, програми, планови, одлуки и други прописи утврдени со закон.

Според член 1 од Законот за превоз во патниот сообраќај (“Службен весник на Република Македонија” број 68/2004 година) со овој закон се уредуваат условите и начинот за вршење превоз на патници и стоки во внатрешниот и меѓународниот патен сообраќај.

Според член 3 точка 1 од Законот, јавен превоз на патници и стока е превоз кој под еднакви услови им е достапен на сите корисници. Согласно точка 21 на овој член, авто такси превоз на патници е превоз што се врши со патнички возила со најмногу пет седишта сметајќи го и седиштето на возачот, а според точка 32 од истиот член, такси станица е уреден простор наменет за паркирање на патнички такси возила кои чекаат позив на превоз.

Авто такси превозот на патници е регулиран со одредбите од член 52 до 55 од наведениот закон.

Согласно член 52 од Законот, авто-такси превоз на патници можат да вршат правни и физички лица ако добијат лиценца за вршење на овој вид превоз.

Условите за добивање на лиценца се определени во член 8 од Законот. Според овој член, лиценца може да добие домашно правно или физичко лице (во натамошниот текст: превозник), ако ги исполнува следниве услови: 1) да е впишано во трговскиот регистар за вршење на превоз во патниот сообраќај и да има решение за вршење претежна дејност за одделен вид на превоз освен лиценци за сопствени потреби; 2) да е сопственик на едно или повеќе возила за одделни видови превози што ги исполнуваат посебните техничко-експлоатациони услови пропишани за возила за вршење на одделни видови на превоз, а за меѓународен линиски превоз на патници да е сопственик на најмалку две возила; 3) да има вработено возачи во зависност од бројот на моторните возила (автобуси, моторни товарни возила и друго) што ги исполнуваат условите предвидени со прописите за безбедност на сообраќајот на патиштата; 4) да има вработено авто такси возачи; 5) во возилото за вршење на авто-такси превоз на патници да има вградено фискален апарат; 6) управителот или овластеното лице одговорно за превоз да има успешно поминато проверка за професионална компетентност; 7) да располага со сопствен капитал од најмалку 2000 евра во денарска противвредност по возило или 50 евра во денарска противвредност по тон на најголема дозволена маса на товарно возило односно по седиште во автобус; 8) да не е во сила правосилна судска пресуда за кривично дело против имотот, стопанството или безбедноста во јавниот сообраќај; 9) да има во сопственост капацитет за паркирање и одржување на возилата или доказ за користење на таков капацитет со рок на важење од најмалку четири години; 10) во возилата за вршење на општински линиски превоз на патници да има вградено фискален апарат и 11) да има вработено возачи кои имаат сертификат за вршење на меѓународен превоз на патници и стока.

Согласно член 9 од Законот, лиценците за авто-такси превоз на патници ги издава градоначалникот на општината, а за градот Скопје градоначалникот на градот Скопје.

Согласно член 53 од Законот, покрај условите за вршење на авто-такси превоз на патници пропишани со одредбите на овој закон, авто-такси превозниците мораат да ги исполнуваат и условите пропишани од страна на советот на општината или на Советот на градот Скопје.

Согласно член 54 од Законот (во рамките на кој се наоѓа и оспорената одредба), со актот на советот на општината или на Советот на градот Скопје особено се уредуваат условите во врска со: локацијата и капацитетите на такси станиците, обележувањето и опремувањето на такси станиците, бојата на возилата, (оспорена одредба) и тарифата и начинот на користење на такси станиците.

Согласно член 55 од Законот, при вршењето на авто-такси превоз, во возилото мора да има вградено исправен, пломбиран и баждарен таксиметар. При вршењето на превозот задолжително мора да биде вклучен таксиметарот и цената на превозот да се наплатува врз основа на износот утврден во таксиметарот. На покривот на возилото и на бочните страни на возилото со кое се врши авто-такси превоз на патници мора да биде истакнат називот “ТАЏИ”, а на бочните страни покрај називот такси и бројот од регистарот на такси превозниците.

Посебните техничко-експлоатациони услови што треба да ги исполнуваат возилата за вршење на такси превозот се регулирани со Правилник за посебните техничко-експлоатациони услови за возилата за вршење на одделни видови на превоз во патниот сообраќај (“Службен весник на Република Македонија” бр. 73/1999 и 46/2001), донесен од министерот за сообраќај и врски.

Согласно член 2 од овој Правилник, под посебни техничко - експлоатациони услови се подразбираат условите што моторните возила во зависност од видот на јавниот превоз треба да ги исполнуваат заради обезбедување на квалитетен и безбеден превоз.

Посебните техничко-експлоатациони услови што треба да ги исполнуваат патничките моторни возила за авто-такси превоз на патници се регулирани со член 14 од Правилникот, согласно кој авто-такси превоз на патници може да се врши со патнички возила кои покрај условите утврдени со Законот за превоз во патниот сообраќај и прописите за безбедноста на сообраќајот на патиштата и пропишаните стандарди ги исполнуваат и следните посебни техничко-експлоатациони услови: 1) имаат најмалку 4 бочни врати; 2) исправен уред за греење и за вентилација; 3) потребен простор за багаж на патниците; 4) сигурносни и појаси за патниците; 5) исправен радио апарат; 6) исправен алармен уред кој се активира од седиштето на возачот или инсталиран алармен сигнал во радио станиците; и 7) исправна радио станица.

Во член 15 од Правилникот е регулиран изгледот односно формата, големината и бојата на таблата со натписот "TAXI" која се истакнува на покривот на возилото.

Од анализата на наведените одредби од Законот за превоз во патниот сообраќај произлегува дека авто-такси превозот како посебен вид на јавен превоз е регулиран со посебни одредби од овој закон кој пропишува определени услови што треба да ги исполнуваат лицата што се занимаваат со овој вид превоз. Притоа со Законот се пропишани само некои од условите за вршење на авто-такси превозот (условите кои се однесуваат на добивањето на лиценца за авто-такси превоз), додека пак за останатите услови (од наведениот член 54), Законот упатува на нивно регулирање од страна на општината односно градот Скопје.

Од наведените уставни одредби кои се однесуваат на локалната самоуправа кои понатаму се операционализирани во посочените одредби од Законот за локална самоуправа и Законот за превоз во патниот сообраќај, неспорно произлегува овластувањето на општината за уредување и организирање на јавниот локален превоз на патници, во кој спаѓа и авто-такси превозот кој претежно се одвива на подрачјето на општината односно на подрачјето на градот Скопје.

Законското овластување со акт на советот на општината односно Советот на градот Скопје да се утврдат условите во врска со: локацијата и капацитетите на такси станиците, обележувањето и опремувањето на такси станиците, тарифата и начинот на користење на такси станиците и бојата на такси возилата, според мислењето на Судот, значи натамошно допрецизирање на условите под кои авто-такси превозниците кои имаат добиено лиценца ќе го вршат превозот на патници и со нив се создаваат неопходните претпоставки за уредување на односите во областа на авто-такси превозот на патници, за што не само што нема забрана, туку напротив, претставува законска обврска на единицата на локалната самоуправа односно градот Скопје.

Во таа смисла и определувањето на условите во врска со бојата на возилата со кои ќе се врши авто такси превоз на патници со акт на советот на општината, односно градот Скопје, не претставува ограничувачки фактор за вршење на дејноста - авто-такси превоз, од причина што бојата на возилата не е услов за добивање на лиценца што е неопходна за вршење на овој вид на јавен превоз. Бојата на такси возилата не претставува ниту техничко-експлоатационен услов

што треба да го исполнуваат моторните возила за вршење на авто-такси превоз на патници. Оттука и определувањето на условите во врска со бојата на такси-возилата од страна на советот на општината односно градот Скопје, според оцената на Судот не ја нарушува уставно загарантираната слобода на пазарот и претприемништвото од причина што со тоа не се ограничува правото на авто-такси превозниците да ја вршат својата дејност - авто такси превоз.

Според мислењето на Судот, исто така, со законското овластување на општината, односно градот Скопје со акт да ги определат условите во врска со бојата на авто-такси возилата не се нарушува еднаквата правна положба на субјектите на пазарот, како што смета подносителот на иницијативата, туку напротив се создаваат еднакви услови за вршење на авто такси превоз на сите легални такси превозници. Поблиското определување на условите во врска со бојата на такси возилата според оцената на Судот е оправдано и заради подобра организација и воспоставување на ред во сообраќајот, што е пред се во интерес на корисниците на авто-такси превозот.

Поради наведените причини Судот оцени дека оспорената одредба на член 54 алинеја 3 од Законот, не би можела да се стави под сомнение во однос на член 8 став 1 алинеја 7 и член 55 од Уставот.

Во врска со наводите во Иницијативата дека со оспорената одредба се повредувало правото на сопственост, во смисла на интелектуална сопственост, Судот оцени дека нема основа оспорената одредба да се проблематизира од аспект на член 8 став 1 алинеја 6 и член 30 од Уставот на Република Македонија, од причина што со овластувањето на општината за определување на условите во врска со бојата на такси возилата не се задира во правото на авто-такси компанијата да го користи логото на својата фирма, заштитено како трговска марка согласно закон.

Во врска со наводите во кои се укажува на неусогласеност на оспорената одредба од Законот за превоз во патниот сообраќај со Законот за индустриска сопственост, Судот утврди дека согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, не е надлежен да ја оценува меѓусебната согласност на законите.

Во поглед на барањето за донесување на решение за запирање на извршувањето на поединечни акти или дејствија што се преземени врз основа на оспорениот член 54 алинеја 3 од Законот за превоз во патниот сообраќај, имајќи предвид дека според наоѓањето на Судот оспорената одредба не е во несогласност со Уставот на Република Македонија, се утврди дека не се исполенти условите за донесување на вакво решение согласно член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 и 2 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У. бр.1/2006)

82.

- Овластување на советот на општината со своја одлука да определува право на месечен надоместок на претседателот и на членовите на советот (поведување на постапка)

- Authorisation of the council of the municipality to determine, with its decision, the right of the president and the members of the council to monthly remuneration (initiation of a procedure)

- Овластувањето советот на општината со своја одлука да определува право на претседателот и на членовите на советот на месечен надоместок (паушал) за трошоци направени во извршување на задачите утврдени со актите на советот на општината, за присуство на седниците и извршување на други задачи во фиксен износ, не е во согласност со Уставот на Република Македонија и Законот за локалната самоуправа.

- The authorisation of the council of the municipality to determine, with its decision, the right of the president and the members of the council to monthly remuneration (lump-sum) for expenses incurred in the performance of the tasks defined by the acts of the council of the municipality, for attending sessions and for the performance of other tasks in a fixed amount, is not in harmony with the Constitution of the Republic of Macedonia and the Law on Local Self-Government.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 27 став 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 26 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на членовите 2, 3, 4 и 6 став 2 во делот "односно евиденцијата од Органот за внатрешни работи за членовите на Советот што учествуваат при склучување на брак и матичарите" од Одлуката за висината на надоместокот на членовите на Советот на општина Гевгелија бр.07-501/1 од 28 февруари 2006 година, донесена од Советот на општина Гевгелија ("Службен гласник на општина Гевгелија" бр.6/2006).

2. СЕ ЗАПИРА извршувањето на поединечните акти или дејствија преземени врз основа на членовите на одлуката означена во точката 1 од ова решение.

3. Драги Дилев, градоначалник на општина Гевгелија на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на членовите од Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата членовите 2, 3, 4 и 6 од оспорената одлука не биле во согласност со член 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа.

Имено, Советот на општина Гевгелија на седницата одржана на 28 февруари 2006 година, ја донел оспорената одлука со која за членовите на советот се утврдувало право на надоместок за присуство на седница на Советот на општината без оглед на нејзиното времетраење во висина од 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија, исплатена во последните три месеци. Со истата одлука, исто така, се утврдувало право на членовите на Советот на општината на месечен надоместок за трошоците направени во извршувањето на задачите утврдени со актите на Советот на општината и тоа за членовите на Советот во износ од 7.000,00 денари, а за претседателот на Советот во износ од 10.000,00 денари.

Во иницијативата понатаму се наведува дека градоначалникот на општината постапувајќи согласно членот 51 од Законот за локалната самоуправа, а имајќи го предвид фактот дека одлуката не била во согласност со Законот за локалната самоуправа, донел Решение за запирање на објавувањето на Одлуката за висината на надоместокот на членовите на Советот на општина Гевгелија, и истото било доставено до Советот на општината, но Советот на општината на седницата одржана на 14 март 2006 година по разгледување на Решението, ја потврдил Одлуката за висината на надоместокот на членовите на Советот на општина Гевгелија донесена на 28 февруари 2006 година и со тоа повторно биле повредени одредбите на членот 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа.

Поради изнесеното се предлага Судот да поведе постапка за оценување на законитоста на оспорените членови на Одлуката и воедно се бара Судот да донесе временна мерка со која ќе се запрат од извршување поедиенчните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорената одлука до донесување на конечна одлука.

4. Судот на седницата утврди дека со членот 1 од оваа одлука се утврдува дека членовите на Советот на општината имаат право на надоместок за присуство на седниците на Советот на општината.

Надоместокот на членовите на Советот за присуство на седница на Советот без оглед на нејзиното времетраење изнесува 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци.

Според член 2 од Одлуката за трошоците направени во извршувањето на задачите утврдени со актите на Советот на членовите на Советот се определува месечен надоместок и тоа:

- на членовите на Советот во износ од 7.000,00 денари
- на претседателот на Советот во износ од 10.000,00 денари.

Според член 2 од Одлуката членовите на комисиите и другите работни тела на Советот имаат право на надоместок за извршување на задачите од својата надлежност.

Надоместокот од претходниот став изнесува 700,00 денари за учество во работата на седницата на работното тело.

Надоместокот се исплаќа по завршувањето на седницата односно по завршувањето на прекинатата или одложената седница како за една седница завршена во еден ден.

Според член 4 од Одлуката членовите на Советот на општината за учество при склучување на брак имаат право на надоместок во износ од 700 денари независно од бројот на склучените бракови.

Право на надоместок за учество при склучување на брак во деновите на државните празници и неделите имаат и матичарите во износ од 400 денари.

Според член 5 од истата одлука членовите на Советот, комисиите и другите работни тела на Советот за службени патувања надвор од општината имаат право на надоместок на патни и дневни трошоци според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Согласно член 6 од истата одлука средствата за надоместокот утврден со оваа одлука ќе се обезбеди со Буџетот на општината, а ќе ги исплатува Одделението за финансии и локални даноци и такси.

Исплата на надоместокот ќе се врши врз основа на евиденцијата за присуство што ја води општинската администрација, односно евиденцијата од Органот за внатрешни работи за членовите на Советот што учествуваат при склучување на брак и матичарите.

Во член 7 е предвидено дека со влегувањето во сила на оваа одлука престанува да важи одлуката за утврдување на

надоместок на членовите на советот на општина Гевгелија ("Службен гласник на општина Гевгелија" бр.11/02).

Во член 8 се предвидува дека оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен гласник на општина Гевгелија".

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 9 од Уставот, владеењето на правото и локалната самоуправа се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите.

Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според Амандманот XVII точка 1 од Уставот со кој се заменува ставот 1 на членот 115 од Уставот на Република Македонија, во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Согласно член 31 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002), органи на општината се советот и градоначалникот.

Според член 32 од Законот, советот е претставнички орган на граѓаните кој одлучува во рамките на надлежностите на општината.

Во членот 45 од Законот е утврдено дека членовите на советот имаат право на надоместок за присуство на седници и надоместок на патните и дневните трошоци, во рамките утврдени со закон.

Во членот 50 од Законот, се утврдени надлежностите на градоначалникот меѓу кои градоначалникот ја контролира законитоста на прописите на советот.

Согласно членот 51 став 1 од Законот, ако градоначалникот смета дека прописот на советот не е во согласност со Уставот и законите, должен е во рок од седум дена од денот на доставувањето со решение да го запре неговото објавување, со кое ќе ги образложи причините за запирањето.

Според ставот 2 од овој член, советот е должен, во рок од 15 дена од денот на објавувањето на решението од ставот 1 на овој член, да го разгледа решението и да одлучи по него. Во ставот 3, пак, од овој член, се предвидува дека ако советот го потврди прописот, градоначалникот е должен да го објави и истовремено да поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот пропис пред Уставниот суд на Република Македонија. Во ставот 4 од овој член од Законот е утврдено дека иницијативата од ставот 3 на овој член градоначалникот е должен да го информира министерството надлежно за вршење на работите што се однесуваат на локалната самоуправа.

Согласно членот 100 од овој закон, до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон, членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Тргувајќи од содржината на цитираните законски одредби произлегува дека законодавецот утврдил право на членовите на советот да примаат надоместок за присуство на седница и овој надоместок го ограничува со горен лимит најмногу до 30% од просечната нето месечна плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци и го задржува правото на советниците на надомест на патни и дневни трошоци кои, до донесување на посебниот закон ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Со одредбите од овој закон, според Судот, не се навлегува во посебно уредување на правото на месечен надоместок

на членовите на советот за учество во работа на работните тела на советот, за извршување на задачите утврдени со актите на советот, за непосредно следење на одредени прашања од надлежност на Советот, за ангажираност во деновите кога се склучуваат бракови, како што се определува во членот 3 и 4 од оспорената одлука.

Според тоа, Законот за локалната самоуправа не предвидува право на советниците на месечен надоместок за трошоци направени во извршување на други задачи во фиксен износ, како што тоа е определено со членовите 2, 3, 4 и 6 од оспорената одлука.

Анализирајќи ја содржината на оспорената одлука во однос на член 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, Судот утврди дека членовите на Советот имаат право на надоместок за присуство на седници, а не и на месечен надоместок, поради што се доведува во прашање согласноста на членовите 2, 3, 4 и 6 од Одлуката со наведените законски одредби.

Врз основа на одредбите на Законот за локалната самоуправа, Судот оцени дека претседателот на советот е член на советот и како таков може да има право на надоместок како другите членови, но не и на месечен (пашален) надоместок како што определува членот 2 од оспорената одлука.

Оттука, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорените членови 2, 3, 4 и 6 став 2 во делот: "односно евиденцијата од Органот за внатрешни работи за членовите на Советот што учествуваат при склучување на брак и матичарите", со членовите 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Судот согласно член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, наоѓајќи дека со извршувањето на поединечните акти или дејствија преземени врз основа на оспорените членови од Одлуката, може да настанат тешко отстранливи последици, поради што одлучи како во точката 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.54/2006)

83.

- Овластување на советот на општината со своја одлука да определува право на месечен надоместок на претседателот и на членовите на советот

- Authorisation of the council of the municipality to determine, with its decision, the right of the president and the members of the council to monthly remuneration

- Овластувањето советот на општината со своја одлука да определува право на претседателот и на членовите на советот на месечен надоместок (паушал) за трошоци направени во извршување на задачите утврдени со актите на советот на општината, за присуство на седниците и извршување на други задачи во фиксен износ, не е во согласност со Уставот на Република Македонија и Законот за локалната самоуправа.

- The authorisation of the council of the municipality to determine, with its decision, the right of the president and the members of the council to monthly remuneration (lump-sum) for expenses incurred in the performance of the tasks defined by the acts of the council of the municipality, for attending sessions and for the performance of other tasks in a fixed amount, is not in harmony with the Constitution of the Republic of Macedonia and the Law on Local Self-Government.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 21 јуни 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ПОНИШТУВААТ членовите 2, 3, 4 и 6 став 2 во делот "односно евиденцијата од Органот за внатрешни работи за

членовите на Советот што учествуваат при склучување на брак и матичарите" од Одлуката за висината на надоместокот на членовите на Советот на општина Гевгелија бр.07-501/1 од 28 февруари 2006 година, донесена од Советот на општина Гевгелија ("Службен гласник на општина Гевгелија" бр.6/2006).

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија, преземени врз основа на одлуката означена во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијатива поднесена од Драги Дилев, градоначалник на општина Гевгелија со Решение У.бр.54/2006 од 26 април 2006 година, поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на членовите од актот означени во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со одредбите од Уставот на Република Македонија, како и со член 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа.

5. Судот на седницата утврди дека со членот 1 од оваа одлука се утврдува дека членовите на Советот на општината имаат право на надоместок за присуство на седниците на Советот на општината.

Надоместокот на членовите на Советот за присуство на седница на Советот без оглед на нејзиното времетраење изнесува 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци.

Според член 2 од Одлуката за трошоците направени во извршувањето на задачите утврдени со актите на Советот на членовите на Советот се определува месечен надоместок и тоа:

- на членовите на Советот во износ од 7.000,00 денари
- на претседателот на Советот во износ од 10.000,00 денари.

Според член 2 од Одлуката членовите на комисиите и другите работни тела на Советот имаат право на надоместок за извршување на задачите од својата надлежност.

Надоместокот од претходниот став изнесува 700,00

денари за учество во работата на седницата на работното тело.

Надоместокот се исплаќа по завршувањето на седницата, односно по завршувањето на прекинатата или одложената седница како за една седница завршена во еден ден.

Според член 4 од Одлуката членовите на Советот на општината за учество при склучување на брак имаат право на надоместок во износ од 700,00 денари независно од бројот на склучените бракови.

Право на надоместок за учество при склучување на брак во деновите на државните празници и неделите имаат и матичарите во износ од 400,00 денари.

Според член 5 од истата одлука членовите на Советот, комисиите и другите работни тела на Советот за службени патувања надвор од општината имаат право на надоместок на патни и дневни трошоци според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Согласно член 6 од истата одлука средствата за надоместокот утврден со оваа одлука ќе се обезбеди со Буџетот на општината, а ќе ги исплатува Одделението за финансии и локални даноци и такси.

Исплата на надоместокот ќе се врши врз основа на евиденцијата за присуство што ја води општинската администрација, односно евиденцијата од Органот за внатрешни работи за членовите на Советот што учествуваат при склучување на брак и матичарите.

Во член 7 е предвидено дека со влегувањето во сила на оваа одлука престанува да важи Одлуката за утврдување на надоместок на членовите на Советот на општина Гевгелија ("Службен гласник на општина Гевгелија" бр.11/02).

Во член 8 се предвидува дека оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен гласник на општина Гевгелија".

6. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 9 од Уставот, владеењето на правото и локалната самоуправа се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите.

Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според Амандманот XVII точка 1 од Уставот со кој се заменува ставот 1 на членот 115 од Уставот на Република Македонија, во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Согласно член 31 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002), органи на општината се советот и градоначалникот.

Според член 32 од Законот, советот е претставнички орган на граѓаните кој одлучува во рамките на надлежностите на општината.

Во членот 45 од Законот е утврдено дека членовите на советот имаат право на надоместок за присуство на седници и надоместок на патните и дневните трошоци, во рамките утврдени со закон.

Во членот 50 од Законот, се утврдени надлежностите на градоначалникот меѓу кои градоначалникот ја контролира законитоста на прописите на советот.

Согласно членот 51 став 1 од Законот, ако градоначалникот смета дека прописот на советот не е во согласност со Уставот и законите, должен е во рок од седум дена од денот на доставувањето со решение да го запре неговото објавување, со кое ќе ги образложи причините за запирањето.

Според ставот 2 од овој член, советот е должен, во рок од 15 дена од денот на објавувањето на решението од ставот 1 на овој член, да го разгледа решението и да одлучи по него. Во ставот 3, пак, од овој член, се предвидува дека ако советот го потврди прописот, градоначалникот е должен да го објави и истовремено да поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот пропис пред Уставниот суд на Република Македонија. Во ставот 4 од овој член од Законот е утврдено дека

иницијативата од ставот 3 на овој член градоначалникот е должен да го информира министерството надлежно за вршење на работите што се однесуваат на локалната самоуправа.

Согласно членот 100 од овој закон, до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон, членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Тргувајќи од содржината на цитираните законски одредби произлегува дека законодавецот утврдил право на членовите на советот да примаат надоместок за присуство на седница и овој надоместок го ограничува со горен лимит најмногу до 30% од просечната нето месечна плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци и го задржува правото на советниците на надомест на патни и дневни трошоци кои, до донесување на посебниот закон ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Со одредбите од овој закон, според Судот, не се навлегува во посебно уредување на правото на месечен надоместок на членовите на советот за учество во работа на работните тела на советот, за извршување на задачите утврдени со актите на советот, за непосредно следење на одредени прашања од надлежност на советот, за ангажираност во деновите кога се склучуваат бракови, како што се определува во членот 3 и 4 од оспорената одлука.

Според тоа, Законот за локалната самоуправа не предвидува право на советниците на месечен надоместок за трошоци направени во извршување на други задачи во фиксен износ, како што тоа е определено со членовите 2, 3, 4 и 6 од оспорената одлука.

Анализирајќи ја содржината на оспорената одлука во однос на член 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, Судот утврди дека членовите на Советот имаат право на надоместок за присуство на седници, а не и на месечен надоместок.

Врз основа на одредбите на Законот за локалната самоуправа, Судот оцени дека претседателот на советот е член на

советот и како таков може да има право на надоместок како другите членови, но не и на месечен (пашален) надоместок како што определува членот 2 од оспорената одлука.

Оттука, Судот утврди дека оспорените членови 2, 3, 4 и 6 став 2 во делот: "односно евиденцијата од Органот за внатрешни работи за членовите на Советот што учествуваат при склучување на брак и матичарите" од Одлуката не се во согласност со одредбите од Уставот и со членовите 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.54/2006)

84.

- Утврдување стандарди за поставување на мебел и опрема во единиците на локална самоуправа (поведување на постапка)

- Determination of standards for placing furniture and equipment in local self-government units (initiation of a procedure)

- Единиците на локалната самоуправа кои со свои акти утврдиле стандарди за поставување на мебел и опрема на подрачјето на единицијата на локалната самоуправа ги пречекориле законските овлатувања и уредиле прашања од надлежност на градот Скопје како посебна единица на локалната самоуправа, поради што Судот смета дека оспорените акти не се во согласност со Уставот и Законот за градот Скопје.

- The units of local self-government which defined, with their acts, standards for placing furniture and equipment in the territory of the local self-government unit have exceeded their legal powers and governed issues within the competence of the City of Skopje as a special unit of local self-government, as a result of which the Court finds that the disputed acts are not in accordance with the Constitution and the Law on the City of Skopje.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 10 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на:

- Одлуката за поставување мебел и опрема за вршење на комерцијални услуги на изградени инфраструктурни објекти на подрачјето на општина Кисела Вода, донесена од Советот на општина Кисела Вода бр.07-1860/3 на 25 август 2005 година, ("Службен гласник на град Скопје" бр.10/2005).

- Правилникот за условите, критериумите, нормативите и начинот на користење на јавни пешачки површини за вршење на комерцијални услуги, донесен од градоначалникот на општина Кисела Вода бр.08-2117 на 2 септември 2005 година ("Службен гласник на град Скопје" бр.10/2005), и

- Одлуката за поставување мебел и опрема за вршење комерцијални услуги на изградени и инфраструктурни објекти на подрачјето на општина Ѓорче Петров, донесена од Советот на општина Ѓорче Петров бр.07-2886/5 на 31 октомври 2005 година ("Службен гласник на град Скопје" бр.14/2005).

2. СЕ ЗАПИРААТ од извршување поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на актите означени во точката 1 од ова решение.

3. Трифун Костовски градоначалник на град Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актите означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата со оспорените прописи се повредувале одредбите од член 10 став 1 точка 1 алинеја 5, член 11 и член 15 став 1 точка 1 алинеја 5 и став 3 од Законот за градот Скопје затоа што од наведените законски одредби произлегувало дека општините во градот Скопје немаат овластување да ја уредуваат предметната материја, туку тоа е во надлежност на градот Скопје. Во постапката за издавање на одобренија за поставување на времени објекти, мебел и урбана опрема општините во градот Скопје треба да ги почитуваат стандардите утврдени од градот Скопје и да побараат и добијат претходна согласност од градот Скопје. Спротивно на ова со оспорените прописи на општините, според нивната содржина се уредува материја и се утврдуваат стандарди.

Понатаму подносителот на иницијативата наведува дека содржината на оспорените прописи со кои се уредува начинот на поставување и користење на мебел и опрема на изградени инфраструктурни објекти на подрачјето на општината за давање на угостиелски и на трговски услуги од страна на физички и правни лица, постапката за давање дозвола, одобрение, содржината на барањето и на дозволата и инспекцискиот надзор е речиси идентична со содржината на прописите на градот Скопје и тоа со Одлуката за поставување мебел и опрема за комерцијални услуги на изградени инфраструктурни објекти на подрачјето на град Скопје ("Службен гласник на град Скопје" бр.7/2003) и Правилникот за поставување мебел и опрема на јавни пешачки површини ("Службен гласник на град Скопје" бр.10/2003).

Воедно, подносителот на иницијативата бара Судот да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорените акти со оглед на фактот што од граѓаните и правните субјекти неосновано се наплатуваат пари.

4. Судот на седницата утврди дека врз основа на членовите 20 и 22 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002) и соодветните одредби од статутите на општините Кисела Вода и Ѓорче Петров, советите на соодветните општини донеле одлука за поставување мебел и опрема за времени комерцијални услуги на изградени инфраструктурни објекти на подрачјето на општината Кисела Вода и на општината Ѓорче Петров.

Со оспорените одлуки кои се со идентична содржина е предвидено дека со нив се уредува начинот на поставување и користење на мебел и опрема на изградени инфраструктурни објекти на подрачјето на општина Кисела Вода и Ѓорче Петров за давање на угостителски и на трговски услуги од страна на физички и правни лица, постапка за добивање на дозвола, содржина на барањето и на дозволата и инспекцискиот надзор (член 1).

Поставувањето и користењето на мебел и опрема за вршење на комерцијални услуги на јавен простор е дозволено само ако е во согласност со одредби на одлуките и со прописи донесени за нивно спроведување (член 2).

Во член 3 од оспорените одлуки е предвидено дека под изградени инфраструктурни објекти се подразбираат плоштади, тротоари, пешачки улици и површини (јавни пешачки површини).

При поставувањето на опрема на јавните пешачки површини мора да се обезбедат услови за непречено и безбедно одвивање на движењето на пешаците (член 4).

Опремата што се користи за давање на комерцијални услуги на јавните пешачки површини не смее да биде прицврстена за подлогата за да не се оштетува и заради лесно и брзо отстранување на опремата (член 5).

При користењето на јавните пешачки површини за комерцијални услуги не смеат да се поставуваат архитектонски бариери што можат да го попречат движењето на пешаците или да го отежнат или оневозможат движењето на хендикепирани лица.

Корисниците на кои им е дозволено поставување на опрема не смеат да преземаат градежни зафати на јавни пешачки површини со кои се менува материјалот и нивелитетот на пешачките

површини и не смеат да монтираат платформи или рампи од каков било материјал (член 6).

Користењето на јавните површини за комерцијални услуги не треба да го нарушува карактерот, изгледот и употребата на околниот општински простор, не смее негативно да влијае на изгледот и на користење на објектите и на зоните со статус на споменик на културата или на зоните со посебен заштитен режим и не смее да создава бучава над дозволената граница и на кој било друг начин да ги попречува функциите на домувањето (член 7).

Поставувањето на опремата не е дозволено на делот од тротоари во зоната на свртување на улицата, односно во зоната на вкрстување на улицата што е поблиску од осум метри од пресечната точка на регулациони линии.

Во членот 9 од одлуките е предвидено дека во зависност од природата на дејноста и од начинот на нејзиното остварување, општината може да издаде дозвола, односно одобрение за:

- поставување на опрема за вршење на угостителски дејности на јавни пешачки површини (за сезонски карактер на јавни пешачки површини при што подготвувањето на пијалоците и храната се врши исклучително во објектот, а јавните пешачки површини се користат само за служење на гостите);

- за поставување на опрема за вршење на трговска дејност за целогодишно користење на јавни пешачки површини, при што складирањето, пакувањето и наплатата на стоката се врши исклучително во објектите, а јавните пешачки површини се користат само за изложување на стоката и

- за вршење на угостителска или трговска дејност на јавни пешачки површини со самостојни монтажни или со подвижни тезги.

Во членовите 10 и 11 од одлуките е предвидено која опрема може да биде поставена на јавните пешачки површини во зависност од тоа дали се врши угостителска или трговска дејност (маси со столици или клупи, шанкови со столови, пултови, жардињери, фрижидери, тезги, тенди, чадори, штандови и друго).

Во членовите 14 до 17 од оспорените одлуки е предвидена содржината на барањето што го поднесуваат физичките и правните

лица за добивање на дозвола, односно одобрение до надлежниот општински орган, содржината на дозволата што ја издава надлежниот општински орган и времетраењето на дозволата за краткотрајно користење на јавни пешачки површини со можност за продолжување.

Во членовите 18 до 21 од одлуките е предвидено кој врши надзор над спроведувањето на одлуката, како и овластувањето на инспекторот на општината во случаи кога корисникот не се придржува на условите наведени во дозволата и можноста на корисникот во случај на одземање на дозволата да изјави жалба до второстепената комисија.

Во членот 22 поместен во "Преодните и завршните одредби" е предвидена обврска за корисниците во рок од 30 дена по влегување во сила на одлуката да поднесат барање за добивање на дозвола, а доколку не поднесат такво барање должни се да ја отстранат поставената опрема.

Поставувањето на опремата на јавните пешачки патеки во смисла на одлуката се врши согласно условите, критериумите, нормативите и начинот на користењето на јавните површини утврдени со правилник донесен од градоначалникот на општината (член 23).

Имајќи предвид дека подносителот на иницијативата во својот поднесок наведува дека оспорените одлуки по својата содржина речиси се идентични со Одлуката за поставување на мебел и опрема за комерцијални услуги на изградени инфраструктурни објекти на подрачјето на град Скопје донесена од Советот на град Скопје, Судот изврши увид и во наведената одлука.

Од извршената анализа на означената одлука е утврдено дека оспорените одлуки се со идентична содржина како и Одлуката на градот Скопје со исклучок на одредбите кои се однесуваат на тоа кој го донесува актот за утврдување на условите, критериумите, нормативите и начинот на поставување на мебел и опрема или поточно речено во Одлуката за градот Скопје тоа е Градскиот комитет за урбанизам, комунално станбени работи, сообраќај и заштита на човековата околина, а во одлуките на општините тоа е градоначалникот на општината.

Воедно, во одлуката на градот Скопје се предвидени и критериуми врз основа на кои градскиот орган ја утврдува висината на

закупнината што треба да ја плати имателот на опремата за користење на јавните пешачки површини.

5. Судот, понатаму утврди дека врз основа на член 23 од Одлуката за поставување мебел и опрема за давање комерцијални услуги на изградени инфраструктурни објекти на подрачјето на општина Кисела Вода и член 57 од Статутот на општина Кисела Вода градоначалникот на општина Кисела Вода на 29 септември 2005 година донел Правилник за условите, критериумите, нормативите и начинот на користење јавни пешачки површини за вршење на комерцијални услуги ("Службен гласник на град Скопје" бр.10/2005).

Со овој правилник се уредуваат условите, критериумите, нормативите и начинот на користењето простор пред деловната просторија за вршење на дејноста, поставување на витрини и изложување на стоки надвор од деловната зграда и за користење на плоштади и друг простор во општината Кисела Вода со цел за изложување на предмети, приредување на изложби и за други забавни приредби за вршење на дејноста (во натамошниот текст: користење на јавни пешачки површини, односно користење на опрема за давање комерцијални услуги) – член 1.

Во делот на "Општи услови", односно во членовите 2 до 10 од наведениот правилник е предвидено дека опремата што се користи за давање на комерцијални услуги не смее на никаков начин да биде прицврстена за подлогата, дека при користењето на јавните површини за давање на комерцијални услуги не смеат да се поставуваат архитектонски бариери, користењето на јавните површини не смее да го нарушува карактерот и изгледот на околниот простор, опремата и јавниот простор мора да се одржуваат во исправна состојба, видовите на производите и услугите што се продаваат на јавните пешачки површини мора да овозможат краткотрајна трансформација, а производите и услугите не смеат да предизвикуваат непријатни миризби, при поставување на опрема на јавните површини, минимално слободно проодни површини од попречениот профил на тротоари или на пешачки улици мора да изнесува 1,50 м., а на улиците на кои има поголем обем на пешаци и сообраќај, минималната проодна широчина може да изнесува и повеќе од 1,50 м. за што одлучува Секторот за урбанизам односно надлежниот општински орган, поставувањето на опремата на јавна пешачка површина е дозволено само во широчина на лицето на катастарската парцела во сопственост или во закуп (графички прилог бр.1), поставувањето на опремата не е дозволена во делот на

тротоари во зоната на свртување, односно во зоната на вкрстување на улиците, а границата на таа зона се утврдува на осум метри од просечната точка на регулационите линии или на страна на пешачкиот премин што е подалеку од крстосницата (графички приказ бр. 2) при поставување на опрема на плоштади, аголни проширувања и други пошироки пешачки површини мора да се почитуваат специфичните услови на локацијата, интензитетот на пешачкото движење за што одлучува надлежниот општински орган.

Во членовите 11 до 15 "Поставување опрема за вршење на угостителска дејност на јавна пешачка површина" од оспорениот правилник се утврдени параметри кои мора да бидат почитувани при поставување на тенди; минималната широчина на површината на јавната пешачка површина при поставување на пултови; шанкови со столици, маси со столици на кои се служи само пијалок и слатки пецива или слично, маси со столици или клупи на кои се служат полни оброци. При поставување на овој вид на опрема мора да се почитуваат одредени услови (графички прилози 3, 4, 5, 6 и 7).

Во членовите 16 до 19 од Правилникот "Поставување на опрема за вршење на трговска дејност на јавни пешачки површини" се утврдени параметрите и условите кои мора да бидат почитувани при поставување на овој вид на опрема за вршење на комерцијални дејности на јавните пешачки површини (графички прилози 8, 9, 10 и 11).

Во членовите 20 и 21 "Вршење угостителска или трговска дејност на јавна пешачка површина со самостојни монтажни или со подвижни тезги" од Правилникот се утврдени условите кои мора да бидат почитувани за вршење на трговска или угостителска дејност кога дејноста се врши со самостојни монтажни или подвижни тезги (прилог бр.12).

Во членовите 22 до 26 "Посебни одредби" од оспорениот правилник е предвидено дека барањето кое го поднесува лицето за добивање на дозвола за поставување на опрема на јавна пешачка површина е должно да го достави заедно со детален цртеж со опис на постојната состојба на бараната површина во размер 1 : 50 како и детален цртеж со опис на бараната површина со опремата што се поставува во размер 1 : 50.

За користење на јавната пешачка површина за давање на комерцијални услуги надлежниот орган издава дозвола на образец кој е составен дел на Правилникот.

Понатаму во Правилникот е утврден рокот на важењето на дозволата за сезонско поставување на опрема, дозволата за поставување на опрема за вршење на трговска дејност, рокот на важењето на дозволата за краткотрајно користење на јавната пешачка површина, можноста за продолжување на дозволата и обврските на корисникот по истекот на рокот на важењето на дозволата.

Во натамошната постапка е утврдено дека оспорениот Правилник е идентичен со Правилникот за поставување мебел и опрема на јавните пешачки површини донесен од Градскиот комитет за урбанизам, комунално станбени работи, сообраќај и заштита на човековата околина бр.18/1505/2 од 1 јуни 2003 година.

6. Во текот на постапката, а по поднесување на иницијативата е утврдено дека Советот на град Скопје на седницата одржана на 15 март 2006 година донел Одлука за стандарди за поставување на времени објекти, мебел и урбана опрема на подрачјето на град Скопје бр.07-842/1 ("Службен гласник на град Скопје" бр.4/2006).

Со оваа одлука се уредуваат стандарди за поставување на времени објекти, мебел и урбана опрема на јавни пешачки површини на подрачјето на град Скопје, постапката за давање согласност за поставување како и други прашања од значење за поставувањето на урбаната опрема.

Со денот на влегувањето во сила на оваа одлука престанува да важи Одлуката за поставување на мебел и опрема за комерцијални услуги на изградени инфраструктурни објекти на подрачјето на град Скопје ("Службен гласник на град Скопје" бр.7/2003), Правилникот за поставување на мебел и опрема на јавните пешачки површини ("Службен гласник на град Скопје" бр.10/2003) и Правилникот за определување на висината на закупнината за користење на јавни пешачки површини ("Службен гласник на град Скопје" бр.10/2003).

7. Членот 117 став 1 од Уставот утврдува дека градот Скопје е посебна единица на локалната самоуправа чија организација се уредува со закон.

Според точка 2 на Амандман XVII со кој се заменува став 2 на членот 117 од Уставот во градот Скопје граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од значење за градот Скопје, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Според член 117 став 4 од Уставот, градот Скопје е самостоен во вршењето на надлежностите утврдени со Уставот и со закон, а надзорот над законитоста на неговата работа ја врши Републиката.

Со Законот за градот Скопје ("Службен весник на Република Македонија" бр.55/2004) се уредува организацијата на градот Скопје како посебна единица на локалната самоуправа, надлежностите и финансирањето на градот Скопје и на општините во градот Скопје, употребата на јазиците на заедниците во градот Скопје и во општините во градот Скопје, соработката меѓу градот Скопје и општините во градот Скопје, како и други прашања од значење за градот Скопје.

Во членот 10 од наведениот закон се утврдени надлежностите, односно работите од јавен интерес од локално значење за градот Скопје.

Така во став 1 точка 1 алинеја 5 е предвидено дека во рамките на планирањето и уредувањето на просторот градот ги утврдува стандардите и дава согласност за поставување на времени објекти, мебел и урбана опрема на подрачјето на градот Скопје.

Според член 11 од наведениот закон, градот Скопје во вршењето на работите од својата надлежност донесува и обезбедува примена на единствената регулатива, се грижи за исто ниво на услуги и подеднаква достапност на граѓаните со примена на исти стандарди.

Во членот 15, пак, од законот се утврдени надлежностите на општините во градот Скопје, односно работите од јавен интерес од локално значење на општините во градот Скопје. Па така во рамките на овие надлежности а кои се однесуваат на планирање и уредување на просторот во единицата на локалната самоуправа, единицата на локалната самоуправа издава одобрение за поставување временни објекти, мебел и урбана опрема.

Во членот 17 од наведениот закон е предвидено дека општините во градот Скопје, во рамките на законот, во согласност со начелото на супсидијарност, имаат право на подрачјето на општината да ги вршат работите од јавен интерес од значење за општината што не се исклучени од нивната надлежност, не се во надлежност на органите на државната власт или во надлежност на органите на градот Скопје.

Имајќи ја предвид уставната поставеност на градот Скопје како посебна единица на локалната самоуправа чија организација се уредува со закон како и утврдените надлежности согласно Законот за градот Скопје произлегува дека во рамките на надлежностите градот Скопје при планирање и уредување на просторот утврдува стандарди и дава согласност за поставување на временни објекти, мебел и урбана опрема на подрачјето на градот Скопје. Утврдувањето на стандардите од страна на градот Скопје е со цел обезбедување на единствена примена на исти стандарди од страна на единиците на локалната самоуправа кои го сочинуваат градот Скопје, а за издавањето на одобрението за поставување на временни објекти одлучува единицата на локалната самоуправа на чие подрачје се врши дејноста.

Со оглед на тоа што со оспорените прописи донесени од Советот на општина Кисела Вода и Советот на општина Горче Петров се утврдуваат стандарди за поставување на мебел и опрема за вршење на комунални услуги на подрачјето на единиците на локалната самоуправа, кои прашања согласно Законот се во надлежност на градот Скопје, пред Судот основано се постави прашањето за нивната согласност со напред наведените одредби од Уставот и Законот за градот Скопје.

8. При донесување на решението за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорените акти, Судот оцени дека е оправдано да се очекува дека со извршување на поединечните акти и дејствија донесени односно

преземени врз основа на оспорените акти, може да настапат тешко отстранливи последици и дека поради тоа се исполнети условите од член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, поради што одлучи како во точката 2 од ова решение.

9. Со оглед на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

10. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов, а во однос на точката 2, Решението е донесено со мнозинство гласови. (У.бр.6/2006)

85.

- Утврдување стандарди за поставување на мебел и опрема во единиците на локална самоуправа

- Determination of standards for placing furniture and equipment in local self-government units (initiation of a procedure)

- Единиците на локалната самоуправа кои со свои акти утврдиле стандарди за поставување на мебел и опрема на подрачјето на единицијата на локалната самоуправа ги пречекориле законските овлатувања и уредиле прашања од надлежност на градот Скопје како посебна единица на локалната самоуправа, поради што Судот смета дека оспорените акти не се во согласност со Уставот и Законот за градот Скопје.

- The units of local self-government which defined, with their acts, standards for placing furniture and equipment in the territory of the local self-government unit exceeded their legal powers and governed issues within the competence of

the City of Skopje as a special unit of local self-government, as a result of which the Court finds that the disputed acts are not in accordance with the Constitution and the Law on the City of Skopje.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 28 јуни 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ:

- Одлуката за поставување мебел и опрема за вршење на комерцијални услуги на изградени инфраструктурни објекти на подрачјето на општина Кисела Вода, донесена од Советот на општина Кисела Вода бр.07-1860/3 на 25 август 2005 година, ("Службен гласник на град Скопје" бр.10/2005).

- Правилникот за условите, критериумите, нормативите и начинот на користење на јавни пешачки површини за вршење на комерцијални услуги, донесен од градоначалникот на општина Кисела Вода бр.08-2117 на 2 септември 2005 година ("Службен гласник на град Скопје" бр.10/2005), и

- Одлуката за поставување мебел и опрема за вршење комерцијални услуги на изградени и инфраструктурни објекти на подрачјето на општина Ѓорче Петров, донесена од Советот на општина Ѓорче Петров бр.07-2886/5 на 31 октомври 2005 година ("Службен гласник на град Скопје" бр.14/2005).

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на актите означени во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива на Трифун Костовски градоначалник на град Скопје со Решение У.бр.6/2006 од 10 мај 2006 година, поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на актите означени во точката 1 од оваа одлука.

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорените акти со Уставот и Законот за градот Скопје.

5. Судот на седницата утврди дека врз основа на членовите 20 и 22 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002) и соодветните одредби од статутите на општините Кисела Вода и Ѓорче Петров, советите на соодветните општини донеле одлука за поставување мебел и опрема за времени комерцијални услуги на изградени инфрасуктурни објекти на подрачјето на општината Кисела Вода и на општината Ѓорче Петров.

Со оспорените одлуки кои се со идентична содржина е предвидено дека со нив се уредува начинот на поставување и користење на мебел и опрема на изградени инфраструктурни објекти на подрачјето на општина Кисела Вода и Ѓорче Петров за давање на угостителски и на трговски услуги од страна на физички и правни лица, постапка за добивање на дозвола, содржина на барањето и на дозволата и инспекцискиот надзор (член 1).

Поставувањето и користењето на мебел и опрема за вршење на комерцијални услуги на јавен простор е дозволено само ако е во согласност со одредби на одлуките и со прописи донесени за нивно спроведување (член 2).

Во член 3 од оспорените одлуки е предвидено дека под изградени инфраструктурни објекти се подразбираат плоштади, тротоари, пешачки улици и површини (јавни пешачки површини).

При поставувањето на опрема на јавните пешачки површини мора да се обезбедат услови за непречено и безбедно одвивање на движењето на пешаците (член 4).

Опремата што се користи за давање на комерцијални услуги на јавните пешачки површини не смее да биде прицврстена за подлогата за да не се оштетува и заради лесно и брзо отстранување на опремата (член 5).

При користењето на јавните пешачки површини за комерцијални услуги не смеат да се поставуваат архитектонски бариери што можат да го попречат движењето на пешаците или да го отежнат или оневозможат движењето на хендикепирани лица.

Корисниците на кои им е дозволено поставување на опрема не смеат да преземаат градежни зафати на јавни пешачки површини со кои се менува материјалот и нивелитетот на пешачките површини и не смеат да монтираат платформи или рампи од каков било материјал (член 6).

Користењето на јавните површини за комерцијални услуги не треба да го нарушува карактерот, изгледот и употребата на околниот општински простор, не смее негативно да влијае на изгледот и на користење на објектите и на зоните со статус на споменик на културата или на зоните со посебен заштитен режим и не смее да создава бучава над дозволената граница и на кој било друг начин да ги попречува функциите на домувањето (член 7).

Поставувањето на опремата не е дозволено на делот од тротоари во зоната на свртување на улицата, односно во зоната на вкрстување на улицата што е поблиску од осум метри од пресечната точка на регулациони линии.

Во членот 9 од одлуките е предвидено дека во зависност од природата на дејноста и од начинот на нејзиното остварување, општината може да издаде дозвола, односно одобрение за:

- поставување на опрема за вршење на угостителски дејности на јавни пешачки површини (за сезонски карактер на јавни пешачки површини при што подготвувањето на пијалоците и храната се врши исклучително во објектот, а јавните пешачки површини се користат само за служење на гостите);

- за поставување на опрема за вршење на трговска дејност за целогодишно користење на јавни пешачки површини, при што складирањето, пакувањето и наплатата на стоката се врши

исклучително во објектите, а јавните пешачки површини се користат само за изложување на стоката и

- за вршење на угостителска или трговска дејност на јавни пешачки површини со самостојни монтажни или со подвижни тезги.

Во членовите 10 и 11 од одлуките е предвидено која опрема може да биде поставена на јавните пешачки површини во зависност од тоа дали се врши угостителска или трговска дејност (маси со столици или клупи, шанкови со столови, пултови, жардињери, фрижидери, тезги, тенди, чадори, штандови и друго).

Во членовите 14 до 17 од оспорените одлуки е предвидена содржината на барањето што го поднесуваат физичките и правните лица за добивање на дозвола, односно одобрение до надлежниот општински орган, содржината на дозволата што ја издава надлежниот општински орган и времетраењето на дозволата за краткотрајно користење на јавни пешачки површини со можност за продолжување.

Во членовите 18 до 21 од одлуките е предвидено кој врши надзор над спроведувањето на одлуката, како и овластувањето на инспекторот на општината во случаи кога корисникот не се придржува на условите наведени во дозволата и можноста на корисникот во случај на одземање на дозволата да изјави жалба до второстепената комисија.

Во членот 22 поместен во "Преодните и завршните одредби" е предвидена обврска за корисниците во рок од 30 дена по влегување во сила на одлуката да поднесат барање за добивање на дозвола, а доколку не поднесат такво барање должни се да ја отстранат поставената опрема.

Поставувањето на опремата на јавните пешачки патеки во смисла на одлуката се врши согласно условите, критериумите, нормативите и начинот на користењето на јавните површини утврдени со правилник донесен од градоначалникот на општината (член 23).

Имајќи предвид дека подносителот на иницијативата во својот поднесок наведува дека оспорените одлуки по својата содржина речиси се идентични со Одлуката за поставување на мебел и опрема за комерцијални услуги на изградени инфраструктурни објекти на подрачјето на град Скопје донесена од Советот на град Скопје, Судот изврши увид и во наведената одлука.

Од извршената анализа на означената одлука е утврдено дека оспорените одлуки се со идентична содржина како и Одлуката на градот Скопје со исклучок на одредбите кои се однесуваат на тоа кој го донесува актот за утврдување на условите, критериумите, нормативите и начинот на поставување на мебел и опрема или поточно речено во Одлуката за градот Скопје тоа е Градскиот комитет за урбанизам, комунално станбени работи, сообраќај и заштита на човековата околина, а во одлуките на општините тоа е градоначалникот на општината.

Воедно, во одлуката на градот Скопје се предвидени и критериуми врз основа на кои градскиот орган ја утврдува висината на закупнината што треба да ја плати имателот на опремата за користење на јавните пешачки површини.

6. Судот, понатаму утврди дека врз основа на член 23 од Одлуката за поставување мебел и опрема за давање комерцијални услуги на изградени инфраструктурни објекти на подрачјето на општина Кисела Вода и член 57 од Статутот на општина Кисела Вода градоначалникот на општина Кисела Вода на 29 септември 2005 година донел Правилник за условите, критериумите, нормативите и начинот на користење јавни пешачки површини за вршење на комерцијални услуги ("Службен гласник на град Скопје" бр.10/2005).

Со овој правилник се уредуваат условите, критериумите, нормативите и начинот на користењето простор пред деловната просторија за вршење на дејноста, поставување на витрини и изложување на стоки надвор од деловната зграда и за користење на плоштади и друг простор во општината Кисела Вода со цел за изложување на предмети, приредување на изложби и за други забавни приредби за вршење на дејноста (во натамошниот текст: користење на јавни пешачки површини, односно користење на опрема за давање комерцијални услуги).

Во делот на "Општи услови", односно во членовите 2 до 10 од наведениот правилник е предвидено дека опремата што се користи за давање на комерцијални услуги не смее на никаков начин да биде прицврстена за подлогата, дека при користењето на јавните површини за давање на комерцијални услуги не смеат да се поставуваат архитектонски бариери, користењето на јавните површини не смее да го нарушува карактерот и изгледот на околниот простор, опремата и јавниот простор мора да се одржуваат во

исправна состојба, видовите на производите и услугите што се продаваат на јавните пешачки површини мора да овозможат краткотрајна трансформација, а производите и услугите не смеат да предизвикуваат непријатни миризби, при поставување на опрема на јавните површини, минимално слободно проодни површини од попречениот профил на тротоари или на пешачки улици мора да изнесува 1,50 м., а на улиците на кои има поголем обем на пешаци и сообраќај, минималната проодна широчина може да изнесува и повеќе од 1,50 м. за што одлучува Секторот за урбанизам односно надлежниот општински орган, поставувањето на опремата на јавна пешачка површина е дозволено само во широчина на лицето на катастарската парцела во сопственост или во закуп (графички прилог бр.1), поставувањето на опремата не е дозволена во делот на тротоари во зоната на свртување, односно во зоната на вкрстување на улиците, а границата на таа зона се утврдува на осум метри од просечната точка на регулационите линии или на страна на пешачкиот премин што е подалеку од крстосницата (графички приказ бр. 2) при поставување на опрема на плоштади, аголни проширувања и други пошироки пешачки површини мора да се почитуваат специфичните услови на локацијата, интензитетот на пешачкото движење за што одлучува надлежниот општински орган.

Во членовите 11 до 15 "Поставување опрема за вршење на угостителска дејност на јавна пешачка површина" од оспорениот правилник се утврдени параметри кои мора да бидат почитувани при поставување на тенди; минималната широчина на површината на јавната пешачка површина при поставување на пултови; шанкови со столици, маси со столици на кои се служи само пијалок и слатки пецива или слично, маси со столици или клупи на кои се служат полни оброци. При поставување на овој вид на опрема мора да се почитуваат одредени услови (графички прилози 3 до 7).

Во членовите 16 до 19 од Правилникот "Поставување на опрема за вршење на трговска дејност на јавни пешачки површини" се утврдени параметрите и условите кои мора да бидат почитувани при поставување на овој вид на опрема за вршење на комерцијални дејности на јавните пешачки површини (графички прилози 8 до 11).

Во членовите 20 и 21 "Вршење угостителска или трговска дејност на јавна пешачка површина со самостојни монтажни или со подвижни тезги" од Правилникот се утврдени условите кои мора да бидат почитувани за вршење на трговска или угостителска дејност

кога дејноста се врши со самостојни монтажни или подвижни тезги (прилог бр.12).

Во членовите 22 до 26 "Посебни одредби" од оспорениот правилник е предвидено дека барањето кое го поднесува лицето за добивање на дозвола за поставување на опрема на јавна пешачка површина е должно да го достави заедно со детален цртеж со опис на постојната состојба на бараната површина во размер 1 : 50 како и детален цртеж со опис на бараната површина со опремата што се поставува во размер 1 : 50.

За користење на јавната пешачка површина за давање на комерцијални услуги надлежниот орган издава дозвола на образец кој е составен дел на Правилникот.

Понатаму во Правилникот е утврден рокот на важењето на дозволата за сезонско поставување на опрема, дозволата за поставување на опрема за вршење на трговска дејност, рокот на важењето на дозволата за краткотрајно користење на јавната пешачка површина, можноста за продолжување на дозволата и обврските на корисникот по истекот на рокот на важењето на дозволата.

Воедно, Судот утврди дека оспорениот Правилник е идентичен со Правилникот за поставување мебел и опрема на јавните пешачки површини донесен од Градскиот комитет за урбанизам, комунално станбени работи, сообраќај и заштита на човековата околина бр.18/1505/2 од 1 јуни 2003 година.

7. Во текот на постапката, а по поднесување на иницијативата е утврдено дека Советот на град Скопје на седницата одржана на 15 март 2006 година донел Одлука за стандарди за поставување на времени објекти, мебел и урбана опрема на подрачјето на град Скопје бр.07-842/1 ("Службен гласник на град Скопје" бр.4/2006).

Со оваа одлука се уредуваат стандарди за поставување на времени објекти, мебел и урбана опрема на јавни пешачки површини на подрачјето на град Скопје, постапката за давање согласност за поставување како и други прашања од значење за поставувањето на урбаната опрема.

Со денот на влегувањето во сила на оваа одлука престанува да важи Одлуката за поставување на мебел и опрема за комерцијални услуги на изградени инфраструктурни објекти на подрачјето на град Скопје ("Службен гласник на град Скопје" бр.7/2003), Правилникот за поставување на мебел и опрема на јавните пешачки површини ("Службен гласник на град Скопје" бр.10/2003) и Правилникот за определување на висината на закупнината за користење на јавни пешачки површини ("Службен гласник на град Скопје" бр.10/2003).

8. Членот 117 став 1 од Уставот утврдува дека градот Скопје е посебна единица на локалната самоуправа чија организација се уредува со закон.

Според точка 2 на Амандман XVII со кој се заменува став 2 на членот 117 од Уставот во градот Скопје граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од значење за градот Скопје, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Според член 117 став 4 од Уставот, градот Скопје е самостоен во вршењето на надлежностите утврдени со Уставот и со закон, а надзорот над законитоста на неговата работа ја врши Републиката.

Со Законот за градот Скопје ("Службен весник на Република Македонија" бр.55/2004) се уредува организацијата на градот Скопје како посебна единица на локалната самоуправа, надлежностите и финансирањето на градот Скопје и на општините во градот Скопје, употребата на јазиците на заедниците во градот Скопје и во општините во градот Скопје, соработката меѓу градот Скопје и општините во градот Скопје, како и други прашања од значење за градот Скопје.

Во членот 10 од наведениот закон се утврдени надлежностите, односно работите од јавен интерес од локално значење за градот Скопје. Така во став 1 точка 1 алинеја 5 е предвидено дека во рамките на планирањето и уредувањето на просторот градот ги утврдува стандардите и дава согласност за

поставување на времени објекти, мебел и урбана опрема на подрачјето на градот Скопје.

Според член 11 од наведениот закон, градот Скопје во вршењето на работите од својата надлежност донесува и обезбедува примена на единствената регулатива, се грижи за исто ниво на услуги и подеднаква достапност на граѓаните со примена на исти стандарди.

Во членот 15 од Законот се утврдени надлежностите на општините во градот Скопје, односно работите од јавен интерес од локално значење на општините во градот Скопје. Во рамките на овие надлежности, а кои се однесуваат на планирање и уредување на просторот во единицата на локалната самоуправа, единицата на локалната самоуправа издава одобрение за поставување времени објекти, мебел и урбана опрема.

Во членот 17 од наведениот Закон е предвидено дека општините во градот Скопје, во рамките на Законот, во согласност со начелото на супсидијарност, имаат право на подрачјето на општината да ги вршат работите од јавен интерес од значење за општината што не се исклучени од нивната надлежност, не се во надлежност на органите на државната власт или во надлежност на органите на градот Скопје.

Имајќи ја предвид уставната поставеност на градот Скопје како посебна единица на локалната самоуправа чија организација се уредува со закон, како и утврдените надлежности согласно Законот за градот Скопје, произлегува дека во рамките на надлежностите, градот Скопје при планирање и уредување на просторот утврдува стандарди и дава согласност за поставување на времени објекти, мебел и урбана опрема на подрачјето на градот Скопје. Утврдувањето на стандардите од страна на градот Скопје е со цел обезбедување на единствена примена на исти стандарди од страна на единиците на локалната самоуправа кои го сочинуваат градот Скопје, а за издавањето на одобрението за поставување на времени објекти одлучува единицата на локалната самоуправа на чие подрачје се врши дејноста.

Со оглед на тоа што со оспорените прописи донесени од Советот на општина Кисела Вода и Советот на општина Ѓорче Петров се утврдуваат стандарди за поставување на мебел и опрема за вршење на комунални услуги на подрачјето на единиците на локалната самоуправа, кои прашања согласно Законот се во

надлежност на градот Скопје, Судот оцени дека оспорените акти не се во согласност со наведените одредби од Уставот и Законот за градот Скопје.

9. Со оглед на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од оваа одлука.

10. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.6/2006)

86.

- Месечен пашален надомест за членовите на советот за присуство на седница на советот, како и посебен месечен надоместок за претседателот на советот (поведување на постапка)

- Monthly lump-sum remuneration for the members of the council for attending a session of the council, as well as special monthly remuneration for the president of the council (initiation of a procedure)

- Одлуката на советот на општината со која се предвидува месечен пашален надомест за членовите на советот за присуство на седница на советот, како и посебен месечен надоместок за претседателот на советот не е во согласност со Уставот и Законот за локалната самоуправа.

- The decision of the council of the municipality envisaging monthly lump-sum remuneration for the members of the council for attending a session of the council, as well as special monthly remuneration for the president of the council is not in harmony with the Constitution and the Law on Local Self-Government.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 27 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 24 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за измена и дополна на Одлуката за определување на компензација за присуство на седница на членовите на Советот како и другите надоместоци и компензации за избрани лица донесена од Советот на општина Желино бр.0701-223/5 од 13 април 2006 година („Службен гласник на општина Желино„ бр.4/2006 од 17 април 2006 година).

2. СЕ ЗАПИРААТ од извршување поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на одлуката означена во точката 1 од ова решение.

3. Кенан Алиу, градоначалник на општина Желино на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорената одлука не била во согласност со Уставот и со членовите 36, 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа.

Имено Советот на општина Желино на седницата одржана на 25 јули 2005 година донело Одлука за определување на надоместоци за присуство на седница на членовите на Советот и други надоместоци. На 24 март 2006 година од Советот на општина Желино донел Одлука за измена и дополнување на одлуката од 25 јули 2005 година.

Одлуката за измена и дополнување од 24 март 2006 година градоначалникот на општината не ја објавил, туку донел Решение за запирање на објавување. Советот на општината оспорената одлука со истата содржина и по враќањето од страна на

градоначалникот повторно ја потврдил на седницата од 13 април 2006 година.

Поради повторното изгласување од страна на советот на општината, а согласно законот градоначалникот донел Решение за објавување на одлуката и истовремено поднел иницијатива до Уставниот суд на Република Македонија за оценување на нејзината согласност со Уставот и законот, а воедно бара Судот да донесе решение за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на оспорената одлука.

4. Судот на седницата утврди дека согласно член 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, Советот на општина Желино на 25 јули 2005 година донел Одлука за определување на компензација за присуство на седница на членовите на советот како и другите надоместоци и компензација за избрани лица.

Со оваа одлука според член 1 се определувала компензација за присуство на седница на членовите на советот, компензација за патни трошкови, компензација за склучени бракови за членовите на советот, компензација за работа на комисији на Советот на општина Желино и други компензации што прилегуваат од обавување на редовните функции.

Во членот 2 од Одлуката било предвидено дека компензацијата за присуство на седница на членовите на советот, без разлика на времетраењето на седницата е 30% од месечната просечна нето плата на Република Македонија, пресметана на последните 3 месеци согласно Законот за локалната самоуправа.

Според член 3 компензација за работа на комисији на Советот на општина Желино ќе биде 800,00 денари, а компензација за склучување на бракови на членови на Советот на општина Желино е 1.000,00 денари.

Во член 4 од Одлуката било предвидено дека компензација за патните и дневните трошкови како и други компензации што произлегуваат од спроведувањето на редовната функција, се плаќаат согласно Одлуката за спроведување на Буџетот на општина Желино кој се донесува секоја година, согласно законот.

На 24 март 2006 година Советот на општина Желино донел Одлука за измена и дополнување на Одлуката за определување на компензација за присуство на седница на членови на Советот како и други надоместоци за избрани лица (бр.0701-172/3).

Според член 1 од оваа одлука со неа се врши измена и дополна на Одлуката од 25 јули 2005 година или поточно речено членот 2 се брише и има нова содржина: компензацијата на членовите на Советот ќе биде месечно во сума од 9.000,00 денари и 1.000,00 денари дневница.

На членот 2 му се додава нова алинеја: „На претседателот на Советот освен месечната компензација му се одобрува и додаток во сума од 5.000,00 денари за секој месец.

Во членот 2 од Одлуката е предвидено дека кај член 4 се брише зборот „диторе„ и после точката се додава зборот „за релацијата Желино, Соларево и Мероно и обратно„ компензацијата за патни трошоци ќе биде во сума од 6.000,00 денари.

Согласно член 51 став 1 од Законот за локалната самоуправа градоначалникот на општина Желино донел Решение за запирање на објавување на Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за определување на надоместок за присуство на седница на членовите на Советот и надоместок за избрани лица (бр.08-207/2 од 30 март 2006 година). Во образложението на решението градоначалникот укажал дека донесената одлука не била во согласност со член 100 од Законот за локалната самоуправа.

На 13 април 2006 година Советот на општината повторно со иста содржина ја донел Одлуката за измена и дополнување на Одлуката за определување на компензација за присуство на седници на членовите на Советот како и други надоместоци и компензација за избрани лица (оспорена со иницијативата).

По донесување на наведената одлука градоначалникот на општина Желино на 17 април 2006 година донел Решение за објавување на Одлуката и истиот ден поднел иницијатива пред Уставниот суд на Република Македонија.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 9 од Уставот, владеењето на правото и локалната самоуправа се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите.

Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според Амандманот ЦВИИ точка 1 од Уставот со кој се заменува ставот 1 на членот 115 од Уставот на Република Македонија, во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните слугби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Согласно член 31 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002), органи на општината се советот и градоначалникот.

Според член 32 од Законот, советот е претставнички орган на граѓаните кој одлучува во рамките на надлежностите на општината.

Во членот 45 од Законот е утврдено дека членовите на советот имаат право на надоместок за присуство на седници и надоместок на патните и дневните трошоци, во рамките утврдени со закон.

Во членот 50 од Законот, се утврдени надлежностите на градоначалникот меѓу кои градоначалникот ја контролира законитоста на прописите на советот.

Согласно членот 51 став 1 од Законот, ако градоначалникот смета дека прописот на советот не е во согласност со Уставот и законите, должен е во рок од седум дена од денот на доставувањето со решение да го запре неговото објавување, со кое ќе ги образложи причините за запирањето.

Според ставот 2 од овој член, советот е должен, во рок од 15 дена од денот на објавувањето на решението од ставот 1 на овој

член, да го разгледа решението и да одлучи по него. Во ставот 3, пак, од овој член, се предвидува дека ако советот го потврди прописот, градоначалникот е должен да ја објави и истовремено да поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот пропис пред Уставниот суд на Република Македонија. Во ставот 4 од овој член од Законот е утврдено дека иницијативата од ставот 3 на овој член градоначалникот е должен да го информира министерството надлежно за вршење на работите што се однесуваат на локалната самоуправа.

Согласно членот 100 од овој закон, до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон, членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Тргувајќи од содржината на цитираните законски одредби произлегува дека законодавецот определил право на членовите на советот да примаат надоместок за присуство на седница и овој надоместок го ограничува со горен лимит најмногу до 30% од просечната нето месечна плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци и го задржува правото на советниците на надомест на патни и дневни трошоци кои, до донесување на посебниот закон ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Анализирајќи ја содржината на оспорената одлука во однос на член 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, произлегува дека членовите на Советот имаат право на надоместок за присуство на седници, а не и на месечен надоместок, поради што основано се поставува прашањето за согланоста на Одлуката со наведените законски одредби.

Врз основа на одредбите на Законот за локалната самоуправа, Судот смета дека претседателот на Советот е член на советот и како таков може да има право на надоместок како другите членови, но не и на месечен (паушален) надоместок како што определува оспорената одлука.

6. Во врска со предлогот на подносителот на иницијативата, Судот да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземени врз основа на оспорената одлука, Судот оцени дека се исполнети условите од член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за донесување на такво решение.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.77/2006)

87.

- Месечен пашален надомест за членовите на советот за присуство на седница на советот, како и посебен месечен надоместок за претседателот на советот

- Monthly lump-sum remuneration for the members of the council for attending a session of the council, as well as special monthly remuneration for the president of the council

- Одлуката на советот на општината со која се предвидува месечен пашален надомест за членовите на советот за присуство на седница на советот, како и посебен месечен надоместок за претседателот на советот не е во согласност со Уставот и Законот за локалната самоуправа.

- The decision of the council of the municipality envisaging monthly lump-sum remuneration for the members of the council for attending a session of the council, as well as special monthly remuneration for the president of the council is not in harmony with the Constitution and the Law on Local Self-Government.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ПОНИШТУВА Одлуката за измена и дополна на Одлуката за определување на компензација за присуство на седница на членовите на Советот како и другите надоместоци и компензации за избрани лица донесена од Советот на општина Желино бр.0701-223/5 од 13 април 2006 година („Службен гласник на општина Желино„ бр.4/2006 од 17 април 2006 година).

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање од извршување поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на одлуката означена во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива на Кенан Алиу, градоначалник на општина Желино со Решение У.бр.77/2006 од 24 мај 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на одлуката означена во точката 1 од оваа одлука.

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот и Законот за локалната самоуправа.

5. Судот на седницата утврди дека согласно член 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, Советот на општина Желино на 25 јули 2005 година донел Одлука за определување на компензација за присуство на седница на членовите на советот како и другите надоместоци и компензација за избрани лица.

Со оваа одлука според член 1 се определувала компензација за присуство на седница на членовите на советот, компензација за патни трошкови, компензација за склучени бракови за членовите на советот, компензација за работа на комисији на Советот на општина Желино и други компензации што прилегуваат од обавување на редовните функции.

Во членот 2 од Одлуката било предвидено дека компензацијата за присуство на седница на членовите на советот, без разлика на времетраењето на седницата е 30% од месечната просечна нето плата на Република Македонија, пресметана на последните 3 месеци согласно Законот за локалната самоуправа.

Според член 3 компензација за работа на комисији на Советот на општина Желино ќе биде 800,00 денари, а компензација за склучување на бракови на членови на Советот на општина Желино е 1.000,00 денари.

Во член 4 од Одлуката било предвидено дека компензација за патните и дневните трошкови како и други компензации што произлегуваат од спроведувањето на редовната функција, се плаќаат согласно Одлуката за спроведување на Буџетот на општина Желино кој се донесува секоја година, согласно законот.

На 24 март 2006 година Советот на општина Желино донел Одлука за измена и дополнување на Одлуката за определување на компензација за присуство на седница на членови на Советот како и други надоместоци за избрани лица (бр.0701-172/3).

Според член 1 од оваа одлука со неа се врши измена и дополна на Одлуката од 25 јули 2005 година или поточно речено членот 2 се брише и има нова содржина според која компензацијата на членовите на Советот ќе биде месечно во сума од 9.000,00 денари и 1.000,00 денари дневница.

На членот 2 му се додава нова алинеја: „На претседателот на Советот освен месечната компензација му се одобрува и додаток во сума од 5.000,00 денари за секој месец“.

Во членот 2 од Одлуката е предвидено дека кај член 4 се брише зборот „диторе,“ и после точката се додава зборот „за релацијата Желино, Соларево и Мероно и обратно,“ компензацијата за патни трошоци ќе биде во сума од 6.000,00 денари.

Согласно член 51 став 1 од Законот за локалната самоуправа градоначалникот на општина Желино донел Решение за запирање на објавување на Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за определување на надоместок за присуство на седница на членовите на Советот и надоместок за избрани лица (бр.08-207/2 од 30 март 2006 година). Во образложението на решението градоначалникот укажал дека донесената одлука не била во согласност со член 100 од Законот за локалната самоуправа.

На 13 април 2006 година Советот на општината повторно со иста содржина ја донел Одлуката за измена и дополнување на Одлуката за определување на компензација за присуство на седници на членовите на Советот како и други надоместоци и компензација за избрани лица (оспорена со иницијативата).

По донесување на наведената одлука градоначалникот на општина Желино на 17 април 2006 година донел Решение за објавување на Одлуката и истиот ден поднел иницијатива пред Уставниот суд на Република Македонија.

6. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 9 од Уставот, владеењето на правото и локалната самоуправа се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите.

Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според Амандманот ЦВИИ точка 1 од Уставот со кој се заменува ставот 1 на членот 115 од Уставот на Република Македонија, во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Согласно член 31 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002), органи на општината се советот и градоначалникот.

Според член 32 од Законот, советот е претставнички орган на граѓаните кој одлучува во рамките на надлежностите на општината.

Во членот 45 од Законот е утврдено дека членовите на советот имаат право на надоместок за присуство на седници и надоместок на патните и дневните трошоци, во рамките утврдени со закон.

Во членот 50 од Законот, се утврдени надлежностите на градоначалникот меѓу кои градоначалникот ја контролира законитоста на прописите на советот.

Согласно членот 51 став 1 од Законот, ако градоначалникот смета дека прописот на советот не е во согласност со Уставот и законите, должен е во рок од седум дена од денот на доставувањето со решение да го запре неговото објавување, со кое ќе ги образложи причините за запирањето.

Според ставот 2 од овој член, советот е должен, во рок од 15 дена од денот на објавувањето на решението од ставот 1 на овој член, да го разгледа решението и да одлучи по него. Во ставот 3, пак, од овој член, се предвидува дека ако советот го потврди прописот, градоначалникот е должен да го објави и истовремено да поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот пропис пред Уставниот суд на Република Македонија. Во ставот 4 од овој член од Законот е утврдено дека иницијативата од ставот 3 на овој член градоначалникот е должен да го информира министерството надлежно за вршење на работите што се однесуваат на локалната самоуправа.

Согласно членот 100 од овој закон, до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон, членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Имајќи ја предвид содржината на цитираните законски одредби произлегува дека законодавецот определил право на членовите на советот да примаат надоместок за присуство на седница и овој надоместок го ограничува со горен лимит најмногу до 30% од просечната нето месечна плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци и го задржува правото на советниците на надомест на патни и дневни трошоци кои, до донесување на посебниот закон да им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Анализирајќи ја содржината на оспорената одлука во однос на членовите 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, произлегува дека членовите на Советот имаат право на надоместок за присуство на седници, а не и на месечен надоместок, како што тоа е предвидено со оспорената одлука, поради што Судот оцени дека таа не е во согласност со наведените уставни и законски одредби.

Врз основа на одредбите од Законот за локалната самоуправа, Судот оцени дека претседателот на Советот е член на советот и како таков може да има право на надоместок како другите членови, но не и на месечен (паушален) надоместок како што определува оспорената одлука.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.77/2006)

88.

- **Донесување одлука за поставување на временни објекти, мебел и урбана опрема (поведување на постапка)**
 - *Taking a decision on placing temporary facilities, furniture and urban equipment*
(initiation of a procedure)

- **Согласно одредбите од Законот за градот Скопје, во надлежност на Градот Скопје а не на општината Аеродром е донесувањето на одлука за поставување на временни објекти, мебел и урбана опрема, па поради тоа оспорената одлука на општината Аеродром не е во согласност со закон.**

- Pursuant to the provisions of the Law on the City of Skopje, it is within the competence of the City of Skopje and not of the Aerodrom municipality to take a decision on placing temporary facilities, furniture and urban equipment. Consequently, the challenged decision of the Aerodrom municipality is not in accordance with law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 27 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 7 јуни 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на Одлуката за поставување мебел и опрема за вршење комецијални услуги на изградени и инфраструктурни објекти на подрачјето на општина Аеродром („Службен гласник на Град Скопје“ бр.1 од 31 јануари 2006 година).

2. СЕ ЗАПИРААТ од извршување поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на одлуката означена во точката 1 од ова решение.

3. Кирил Тодоровски како градоначалник на општина Аеродром - Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорената одлука била донесена од Советот на општината, а во членот 36 од Законот за локалната самоуправа во надлежностите на советот на општината не било предвидено дека може да донесува одлуки за комерцијална употреба на јавните пешачки површини, туку напротив во членот 50 од овој закон било предвидено градоначалникот на општината да решава за управни работи за права, обврски и интереси на правни и физички лица во согласност со закон.

Во иницијативата, исто така се наведува дека со одредбите од членот 14 и членот 16 од оспорената одлука било предвидено физичките и правните лица да ги поднесуваат предметните барања до комисијата за урбанизам и комунални дејности во општината која ќе ги разгледувала барањата и ќе одлучувала по нив, но со Статутот на општината Аеродром оваа комисија била формирана само да разгледува прашања од областа на планирањето во урбанистичките планови и слични прашања, а не да има надлежност да одлучува за права и обврски.

Од овие причини со иницијативата се предлага Судот да поведе постапка за оценување на законитоста на оспорената одлука како несогласна со одредбите од Законот за локална самоуправа и воедно да донесе временна мерка, односно решение за запирање на извршување на актите и дејствијата донесени односно преземени врз основа на оспорената одлука, согласно членот 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Аеродром на седница од 12 декември 2005 година ја донел оспорената Одлука за поставување мебел и опрема за вршење комерцијални услуги на изградени и инфраструктурни објекти на подрачјето на општина Аеродром.

Со одредбите на оваа одлука се уредува начинот на поставување и користење на мебел и опрема на изградени инфраструктурни објекти на подрачјето на општина Аеродром за давање на угостителски и на трговски услуги (комерцијални услуги) од страна на физички и на правни лица, постапката за добивање одобрение, содржината на барањето и на одобрението како и инспекцискиот надзор. Воедно, според одредбите од членот 14 и членот 16 од оваа одлука е утврдено дека физичките и правните лица можат да поднесуваат барања до комисијата за урбанизам и комунални дејности за добивање одобрение за комерцијална употреба на јавната пешачка површина, наведено е што треба да содржи барањето, како и дека оваа комисија ги разгледува барањата, врши увид и проверка на доставените податоци на лице место и одлучува по барањата.

5. Според членот 117 став 1 од Уставот на Република Македонија, градот Скопје е посебна единица на локалната самоуправа чија организација се уредува со закон.

Според точка 2 на Амандман XVII со кој се заменува став 2 на членот 117 од Уставот, во градот Скопје граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од значење за градот Скопје, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Според членот 117 став 4 од Уставот, градот Скопје е самостоен во вршењето на надлежностите утврдени со Уставот и со закон, а надзорот над законитоста на неговата работа ја врши Републиката.

Со Законот за градот Скопје ("Службен весник на Република Македонија" бр.55/2004) се уредува организацијата на градот Скопје како посебна единица на локалната самоуправа, надлежностите и финансирањето на градот Скопје и на општините во градот Скопје, употребата на јазиците на заедниците во градот Скопје и во општините во градот Скопје, соработката меѓу градот Скопје и општините во градот Скопје, како и други прашања од значење за градот Скопје.

Во членот 10 од наведениот закон се утврдени надлежностите, односно работите од јавен интерес од локално значење за градот Скопје.

Според ставот 1 точка 1 алинеја 5 од овој член е уредено дека во рамките на планирањето и уредувањето на просторот градот ги утврдува стандардите и дава согласност за поставување на времени објекти, мебел и урбана опрема на подрачјето на градот Скопје.

Согласно членот 11 од овој закон, градот Скопје во вршењето на работите од својата надлежност донесува и обезбедува примена на единствената регулатива, се грижи за исто ниво на услуги и подеднаква достапност на граѓаните со примена на исти стандарди.

Во членот 15 од Законот, се утврдени надлежностите на општините во градот Скопје, односно работите од јавен интерес од локално значење на општините во градот Скопје и во рамките на овие надлежности, а кои се однесуваат на планирање и уредување на просторот во единицата на локалната самоуправа, единицата на локалната самоуправа издава одобрение за поставување времени објекти, мебел и урбана опрема.

Според членот 17 од наведениот закон општините во градот Скопје, во рамките на законот, во согласност со начелото на супсидијарност, имаат право на подрачјето на општината да ги вршат работите од јавен интерес од значење за општината што не се исклучени од нивната надлежност, што не се во надлежност на органите на државната власт или што не се во надлежност на органите на градот Скопје.

Според Судот, имајќи ја предвид уставната поставеност на градот Скопје, како посебна единица на локалната самоуправа, чија организација се уредува со закон, како и утврдените надлежности согласно Законот за градот Скопје, произлегува дека во рамките на надлежностите, при планирање и уредување на просторот, градот Скопје утврдува стандарди и дава согласност за поставување на времени објекти, мебел и урбана опрема на подрачјето на градот Скопје. Утврдувањето на стандардите од страна на градот Скопје е со цел за обезбедување на единствена примена на исти стандарди од страна на единиците на локалната самоуправа кои го сочинуваат градот Скопје, а за издавањето на одобрението за поставување на

времени објекти одлучува единицата на локалната самоуправа на чие подрачје се врши дејноста.

Во текот на постапката, Судот утврди дека Советот на градот Скопје на седницата одржана на 15 март 2006 година донел Одлука за стандарди за поставување на времени објекти, мебел и урбана опрема на подрачјето на град Скопје бр.07-842/1 ("Службен гласник на град Скопје" бр.4/2006).

Со оваа одлука се уредуваат стандардите за поставување на времени објекти, мебел и урбана опрема на јавни пешачки површини на подрачјето на град Скопје, постапката за давање согласност за поставување како и други прашања од значење за поставувањето на урбаната опрема.

Поради погореизнесеното, а не од причините наведени во иницијативата, Судот оцени дека општината Аеродром со донесувањето на оспорената одлука ги пречекорила законските овластувања и презела надлежност да уредува прашања кои согласно Законот за градот Скопје се во надлежност на градот Скопје, па поради тоа според Судот основано може да се постави прашањето за законитоста на оспорената одлука.

Со оглед на изнесеното, Судот оцени дека со извршувањето на поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорената одлука можат да настапат тешки отстранливи последици, па поради тоа се исполнети условите за донесување на решение согласно член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.40/2006)

89.

- Донесување одлука за поставување на временни објекти, мебел и урбана опрема

- Taking a decision on placing temporary facilities, furniture and urban equipment

- Согласно одредбите од Законот за градот Скопје, во надлежност на Градот Скопје а не на општината Аеродром е донесувањето на одлука за поставување на временни објекти, мебел и урбана опрема, па поради тоа оспорената одлука на општината Аеродром не е во согласност со закон.

- Pursuant to the provisions of the Law on the City of Skopje, it is within the competence of the City of Skopje and not of the Aerodrom municipality to take a decision on placing temporary facilities, furniture and urban equipment. Consequently, the challenged decision of the Aerodrom municipality is not in accordance with law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Одлуката за поставување мебел и опрема за вршење комерцијални услуги на изградени и инфраструктурни објекти на подрачјето на општина Аеродром, донесена од Советот на општина Аеродром број 07-190/1 од 20 декември 2005 година („Службен гласник на Град Скопје“ број 1 од 31 јануари 2006 година).

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на актот означен во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива на Кирил Тодоровски, градоначалник на општина Аеродром, со Решение У.број 40/2006 поведе постапка за оценување на законитоста на актот означен во точката 1 од оваа одлука, и го запре извршувањето на поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на актот.

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорената Одлука со Законот за градот Скопје.

5. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Аеродром на седница од 12 декември 2005 година ја донел оспорената Одлука за поставување мебел и опрема за вршење комерцијални услуги на изградени и инфраструктурни објекти на подрачјето на општина Аеродром.

Со одредбите на оваа одлука се уредува начинот на поставување и користење на мебел и опрема на изградени инфраструктурни објекти на подрачјето на општина Аеродром за давање на угостителски и на трговски услуги (комерцијални услуги) од страна на физички и на правни лица, постапката за добивање одобрение, содржината на барањето и на одобрението како и инспекцискиот надзор. Воедно, според одредбите од членот 14 и членот 16 од оваа одлука е утврдено дека физичките и правните лица можат да поднесуваат барања до комисијата за урбанизам и комунални дејности за добивање одобрение за комерцијална употреба на јавната пешачка површина, наведено е што треба да содржи барањето, како и дека оваа комисија ги разгледува барањата, врши увид и проверка на доставените податоци на лице место и одлучува по барањата.

6. Судот, исто така утврди дека според членот 117 став 1 од Уставот на Република Македонија, градот Скопје е посебна единица на локалната самоуправа чија организација се уредува со закон.

Според точка 2 на Амандман XVII со кој се заменува став 2 на членот 117 од Уставот, во градот Скопје граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од значење за градот Скопје, а особено во областите на јавните служби,

урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Според членот 117 став 4 од Уставот, градот Скопје е самостоен во вршењето на надлежностите утврдени со Уставот и со закон, а надзорот над законитоста на неговата работа ја врши Републиката.

Со Законот за градот Скопје ("Службен весник на Република Македонија" бр.55/2004) се уредува организацијата на градот Скопје како посебна единица на локалната самоуправа, надлежностите и финансирањето на градот Скопје и на општините во градот Скопје, употребата на јазиците на заедниците во градот Скопје и во општините во градот Скопје, соработката меѓу градот Скопје и општините во градот Скопје, како и други прашања од значење за градот Скопје.

Во членот 10 од наведениот закон се утврдени надлежностите, односно работите од јавен интерес од локално значење за градот Скопје.

Според ставот 1 точка 1 алинеја 5 од овој член е уредено дека во рамките на планирањето и уредувањето на просторот градот ги утврдува стандардите и дава согласност за поставување на времени објекти, мебел и урбана опрема на подрачјето на градот Скопје.

Согласно членот 11 од овој закон, градот Скопје во вршењето на работите од својата надлежност донесува и обезбедува примена на единствената регулатива, се грижи за исто ниво на услуги и подеднаква достапност на граѓаните со примена на исти стандарди.

Во членот 15 од Законот, се утврдени надлежностите на општините во градот Скопје, односно работите од јавен интерес од локално значење на општините во градот Скопје и во рамките на овие надлежности, а кои се однесуваат на планирање и уредување на просторот во единицата на локалната самоуправа, единицата на локалната самоуправа издава одобрение за поставување времени објекти, мебел и урбана опрема.

Според членот 17 од наведениот закон општините во градот Скопје, во рамките на законот, во согласност со начелото на супсидијарност, имаат право на подрачјето на општината да ги вршат работите од јавен интерес од значење за општината што не се исклучени од нивната надлежност, што не се во надлежност на органите на државната власт или што не се во надлежност на органите на градот Скопје.

Според Судот, имајќи ја предвид уставната поставеност на градот Скопје, како посебна единица на локалната самоуправа, чија организација се уредува со закон, како и утврдените надлежности согласно Законот за градот Скопје, произлегува дека во рамките на надлежностите, при планирање и уредување на просторот, градот Скопје утврдува стандарди и дава согласност за поставување на времени објекти, мебел и урбана опрема на подрачјето на градот Скопје. Утврдувањето на стандардите од страна на градот Скопје е со цел за обезбедување на единствена примена на исти стандарди од страна на единиците на локалната самоуправа кои го сочинуваат градот Скопје, а за издавањето на одобрението за поставување на времени објекти одлучува единицата на локалната самоуправа на чие подрачје се врши дејноста.

Судот, исто така утврди дека Советот на градот Скопје на седницата одржана на 15 март 2006 година донел Одлука за стандарди за поставување на времени објекти, мебел и урбана опрема на подрачјето на град Скопје бр.07-842/1 ("Службен гласник на град Скопје" бр.4/2006).

Со оваа одлука се уредуваат стандардите за поставување на времени објекти, мебел и урбана опрема на јавни пешачки површини на подрачјето на град Скопје, постапката за давање согласност за поставување како и други прашања од значење за поставувањето на урбаната опрема.

Поради погореизнесеното, а не од причините наведени во иницијативата, Судот утврди дека општината Аеродром со донесувањето на оспорената одлука ги пречекорила законските овластувања и презела надлежност да уредува прашања кои согласно Законот за градот Скопје се во надлежност на градот Скопје, па поради тоа Судот оцени дека оспорениот акт не е во согласност со Законот за градот Скопје.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.40/2006)

90.

У.бр.107/2006

**- Плата и надоместоци на плата на претседател на совет, градоначалник и координатори на советнички групи
(поведување на постапка)**

*- Salary and remunerations for the president of the council, the mayor, and coordinators of groups of advisers
(initiation of a procedure)*

- Претседателот на советот и координаторите на советничките групи имаат право, како и другите советници, на надоместок за присуство на седници утврден со закон, но не и право на месечен пашал за учество, организирање и работа, односно утврдување на дневен ред за седниците на советот.

Градоначалникот на општината функцијата ја извршува професионално за што остварува право на плата и надоместоци на плата утврдени со закон, но не и право на месечен пашал за учество, организирање и работа на седниците на советот.

- The president of the council and the coordinators of the groups of advisers are entitled, as the other advisers, to remuneration for attending sessions as defined by law, but are not entitled to a monthly lump-sum for participation,

organisation and work, that is, establishment of an agenda for the sessions of the council.

The mayor of the municipality performs his/her function professionally, for which he/she exercises a right to a salary and remunerations as defined by law, but not a right to monthly lump-sum for participation, organisation and work at the sessions of the council.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 27 став 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 6 и 12 јули 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за потврдување на Одлуката за утврдување на месечните трошоци и надоместоци на градоначалникот и претседателот на Советот на општина Аеродром и на координатори на советничките групи, бр. 07-2029/12 од 16 мај 2006 година ("Службен гласник на општина Аеродром" бр.4/2006).

2. СЕ ЗАПИРА извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземаат врз основа на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

3. Кирил Тодоровски, градоначалник на општина Аеродром, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорената одлука не била во согласност со член 52 од Уставот на Република Македонија и член 45 од Законот за локалната самоуправа.

Имено, Советот на општина Аеродром, на седницата одржана на 27 април 2006 година, донел Одлука за утврдување на

месечните трошоци и надоместоци на градоначалникот и претседателот на Советот на општина Аеродром и на координаторите на советничките групи. Оваа одлука, според подносителот на иницијативата, била противуставна и противзаконита затоа што во цитираните одредби врз чија основа била донесена Одлуката, никаде не се предвидувало правото на месечни трошоци и надоместоци за градоначалникот, претседателот на советот и на координаторите на советничките групи, како што тоа се утврдувало со Одлуката, како и се предвидувало повратно дејство на Одлуката, поради што Градоначалникот на општина Аеродром, согласно член 51 од Законот за локалната самоуправа, со Решение бр. 04-1925/1 од 28 април 2006 година го запрел објавувањето на Одлуката.

На наредната седница одржана на 11 мај 2006 година, Советот на општина Аеродром донел Одлука за потврдување на Одлуката за утврдување на месечните трошоци и надоместоци на градоначалникот и претседателот на Советот на општина Аеродром и на координаторите на советничките групи, бр. 07-2029/12 од 16 мај 2006 година, по што, согласно член 51 став 3 од Законот за локалната самоуправа, градоначалникот донел Решение за објавување на Одлуката и ја поднел оваа иницијатива за нејзино поништување.

Во иницијативата е содржан и посебен предлог за донесување временна мерка за запирање на извршувањето на оспорената одлука, поради спречување на ненадоместлива штета која би настанала за општината, како и поради оневозможување на определена група лица да се стекнат со одредени привилегии на штета на жителите на општина Аеродром. Ова дотолку повеќе што Уставниот суд на Република Македонија со Одлука У. бр. 130/2005 од 08 март 2006 година ја поништил Одлуката за утврдување на надоместок на членовите на Советот на општина Аеродром и на градоначалникот на општина Аеродром, бр. 07-172/1 од 14 јуни 2005 година, а пред Уставниот суд била поднесена иницијатива од страна на градоначалникот на општина Аеродром и за Одлуката за потврдување на Одлуката за утврдување на месечните трошоци и надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром, бр. 07-1767/2 од 27 април 2006 година. Бидејќи со оспорената одлука се регулирало правото на надоместок на градоначалникот и претседателот на Советот на општина Аеродром и на координаторите на пратеничките групи идентично како во поништената одлука, подносителот на иницијативата смета дека советниците упорно останувале на својот став и немале намера да се откажат од исплатата на незаконски утврдениот паричен надоместок.

4. Судот на седницата утврди дека според член 1 од оспорената одлуката, со оваа одлука се утврдуваат месечни трошоци и надоместокот на градоначалникот и на претседателот на Советот на општина Аеродром и на координаторите на советничките групи.

Според член 2 од Одлуката, на градоначалникот на општина Аеродром за учество, организирање и работа на седници и работни тела на Советот, му се утврдува месечен надоместок во износ од 30.000 денари.

Според член 3 од Одлуката, на претседателот на Советот на општина Аеродром за учество, организирање и работа на седници и работни тела на Советот, му се утврдува месечен надоместок во износ од 10.000 денари.

Согласно член 4 од Одлуката, на координаторите на советничките групи за учество, организирање и утврдување на дневен ред за седниците, им се утврдува месечен надоместок во износ од 1.500 денари.

Според член 5 од Одлуката, Одлуката влегува во сила од 01 јануари 2006 година, а ќе се објави во "Службен гласник на општина Аеродром".

Одлуката е донесена под бр. 07-2029/12 од 16 мај 2006 година и објавена е во "Службен гласник на општина Аеродром" бр.4/2006 од 16 мај 2006 година.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 9 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и локалната самоуправа се утврдени како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 52 став 1 од Уставот, законите и сите други прописи се објавуваат пред да влезат во сила. Според став 4 од истата одредба, законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случај кога тоа е поповолно за граѓаните.

Според Амандманот XVII точка 1 од Уставот со кој се заменува ставот 1 на членот 115 од Уставот на Република Македонија, во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Согласно член 31 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002), органи на општината се советот и градоначалникот.

Според член 32 став 1 од овој закон, советот е претставнички орган на граѓаните кој одлучува во рамките на надлежностите на општината.

Согласно член 45 од истиот закон, членовите на советот имаат право на надоместок за присуство на седници и надоместок на патните и дневните трошоци, во рамките утврдени со закон.

Согласно член 100 од Законот, кој се наоѓа во главата ЦВ Преодни и завршни одредби, до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон, членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Во членот 50 од Законот се утврдени надлежностите на градоначалникот, меѓу кои спаѓа и надлежноста да ја контролира законитоста на прописите на советот.

Со член 51 од Законот се регулира начинот на контролата на законитоста на прописите пред нивното објавување. Така, согласно став 1 на овој член, ако градоначалникот смета дека прописот на советот не е во согласност со Уставот и законите, должен е во рок од седум дена од денот на доставувањето со решение да го запре неговото објавување, со кое ќе ги образложи причините за запирањето. Според ставот 2 на истиот член, советот е

должен, во рок од 15 дена од денот на објавувањето на решението од ставот 1 на овој член, да го разгледа решението и да одлучи по него. Во ставот 3 на истиот член се утврдува дека ако советот го потврди прописот, градоначалникот е должен да го објави и истовремено да поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот пропис пред Уставниот суд на Република Македонија. Според ставот 4 на овој член, за поднесената иницијатива од ставот 3, градоначалникот е должен да го информира министерството надлежно за вршење на работите што се однесуваат на локалната самоуправа.

Согласно член 52 став 2 од Законот, градоначалникот ја врши својата функција професионално. Согласно став 3 на истиот член, за време на вршењето на функцијата градоначалникот не може да врши друга професионална дејност. Согласно став 8 на истиот член, платата и надоместоците на градоначалникот се уредуваат со закон.

Согласно член 17-в став 1 од Законот за платите и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката ("Службен весник на Социјалистичка Република Македонија" бр. 36/1990, "Службен весник на Република Македонија" бр. 38/1991, 23/1997 и 37/2005), коефициентот за утврдување на платите на градоначалниците на општините и за градоначалникот на град Скопје изнесува од 2,70 до 3,70. Според став 5 на истиот член, правата на градоначалниците утврдени со овој закон им припаѓаат на градоначалниците од денот на нивниот избор до крајот на месецот во кој им престанал мандатот, ако со овој закон не е поинаку определено.

6. Од анализата на членовите 45 и 100 на Законот за локалната самоуправа произлегува дека законодавецот за членовите на советот утврдил право на надоместок за присуство на седници, кој го ограничил во висина до 30% од просечната нето месечна плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, како и утврдил право на надомест на патни и дневни трошоци кои ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Со наведените одредби, како и со другите одредби од Законот, не се утврдува посебно право на надоместок на претседателот на советот и на координаторите на советничките групи

за учество, организирање и работа, односно утврдување на дневен ред за седниците.

Според тоа, Судот утврди дека Законот за локалната самоуправа не ги издвојува претседателот на советот и координаторите на советничките групи од другите советници во однос на правото на надоместок за присуство на седница, поради што и не предвидува за нив посебно право на месечен паушал за учество, организирање и работа, односно утврдување на дневен ред за седниците, како што тоа е определено во оспорената одлука.

Оттаму, анализирајќи ја содржината на оспорената одлука во однос со одредбите од член 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, произлегува дека претседателот на советот и координаторите на советничките групи имаат право, како и другите советници, на надоместок за присуство на седници утврден со закон, а не и право на месечен паушален надоместок за учество, организирање и работа, односно утврдување на дневен ред за седниците, поради што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорената одлука со наведените законски одредби.

Од содржината на членот 52 на Законот за локалната самоуправа произлегува дека функцијата градоначалник се извршува професионално. Градоначалникот има право на плата и надоместоци на плата утврдени со закон. Платата и надоместоците на градоначалникот се определуваат во согласност со одредбите на Законот за платите и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката.

Со оглед на тоа што со членот 45 од Законот за локалната самоуправа се утврдува право на надоместок за присуство на седници за членовите на советот, а такво право не се утврдува за градоначалникот, Судот оцени дека надоместокот на градоначалникот за учество, организирање и работа на седниците на советот утврден со оспорената одлука може основано да се стави под сомнение во однос на согласноста со наведената законска одредба.

Имајќи предвид дека оспорената одлука е донесена на 11 мај 2006 година, објавена е во „Службен гласник на општина Аеродром“ бр. 4 од 16 мај 2006 година и се предвидува нејзина примена од 01 јануари 2006 година, односно наместо по

објавувањето, се утврдува повратно дејство на нејзината примена, Судот оцени дека Одлуката може да се стави под сомнение и по однос на нејзината согласност со членот 52 став 1 од Уставот.

Освен тоа, според Судот во овој случај не станува збор за повратно дејство што е поповолно за граѓаните како што определил членот 52 став 4 од Уставот, туку за повратно дејство поповолно за конкретно определен помал број на лица - градоначалникот и претседателот на Советот на општина Аеродром и координаторите на советничките групи, поради што Одлуката може да се стави под сомнение и по однос на нејзината согласност со оваа уставна одредба.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

8. Судот, согласно член 27 став 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, наоѓајќи дека со извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземаат врз основа на оспорената одлука можат да настанат тешко отстранливи последици, оцени дека е основано барањето на подносителот на иницијативата за изрекување временна мерка, поради што одлучи како во точка 2 на ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и Игор Спиоровски. (У.бр.107/2006)

91.

- Плата и надоместоци на плата на претседател на совет, градоначалник и координатори на советнички групи

*- Salary and remunerations for the president of the council, the mayor, and coordinators of groups of advisers
(initiation of a procedure)*

- Претседателот на советот и координаторите на советничките групи имаат право, како и другите советници, на надоместок за присуство на седници утврден со закон, но не и право на месечен пашал за учество, организирање и работа, односно утврдување на дневен ред за седниците на советот.

Градоначалникот на општината функционира ја извршува професионално за што остварува право на плата и надоместоци на плата утврдени со закон, но не и право на месечен пашал за учество, организирање и работа на седниците на советот.

- The president of the council and the coordinators of the groups of advisers are entitled, as the other advisers, to remuneration for attending sessions as defined by law, but are not entitled to a monthly lump-sum for participation, organisation and work, that is, establishment of an agenda for the sessions of the council.

The mayor of the municipality performs his/her function professionally, for which he/she exercises a right to a salary and remunerations as defined by law, but not a right to monthly lump-sum for participation, organisation and work at the sessions of the council.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 алинеја 6 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ПОНИШТУВА Одлуката за потврдување на Одлуката за утврдување на месечните трошоци и надоместоци на градоначалникот и претседателот на Советот на општина Аеродром и на координатори на советничките групи, бр. 07-2029/12 од 16 мај 2006 година ("Службен гласник на општина Аеродром" бр.4/2006) како неуставна и незаконита во време на нејзиното важење.

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија донесени, односно преземени врз основа на одлуката означена во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

4. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијатива поднесена од Кирил Тодоровски, градоначалник на општина Аеродром, со Решение У.бр.107/2006 од 6 и 12 јули 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 на оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со одредбите од Уставот на Република Македонија, како и со член 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа.

5. Судот на седницата утврди дека според член 1 од оспорената одлуката, со оваа одлука се утврдуваат месечни трошоци и надоместокот на градоначалникот и на претседателот на Советот на општина Аеродром и на координаторите на советничките групи.

Според член 2 од Одлуката, на градоначалникот на општина Аеродром за учество, организирање и работа на седници и работни тела на Советот, му се утврдува месечен надоместок во износ од 30.000 денари.

Според член 3 од Одлуката, на претседателот на Советот на општина Аеродром за учество, организирање и работа на седници и работни тела на Советот, му се утврдува месечен надоместок во износ од 10.000 денари.

Согласно член 4 од Одлуката, на координаторите на советничките групи за учество, организирање и утврдување на дневен ред за седниците, им се утврдува месечен надоместок во износ од 1.500 денари.

Според член 5 од Одлуката, Одлуката влегува во сила од 01 јануари 2006 година, а ќе се објави во "Службен гласник на општина Аеродром".

Одлуката е донесена под бр. 07-2029/12 од 16 мај 2006 година и објавена е во "Службен гласник на општина Аеродром" бр.4/2006 од 16 мај 2006 година.

6. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 9 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и локалната самоуправа се утврдени како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 52 став 1 од Уставот, законите и сите други прописи се објавуваат пред да влезат во сила. Според став 4 од истата одредба, законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Според Амандманот XVII точка 1 од Уставот со кој се заменува ставот 1 на членот 115 од Уставот на Република Македонија, во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Согласно член 31 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002), органи на општината се советот и градоначалникот.

Според член 32 став 1 од овој закон, советот е претставнички орган на граѓаните кој одлучува во рамките на надлежностите на општината.

Согласно член 45 од истиот закон, членовите на советот имаат право на надоместок за присуство на седници и надоместок на патните и дневните трошоци, во рамките утврдени со закон.

Согласно член 100 од Законот, кој се наоѓа во главата „Преодни и завршни одредби“, до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон, членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Во членот 50 од Законот се утврдени надлежностите на градоначалникот, меѓу кои спаѓа и надлежноста да ја контролира законитоста на прописите на советот.

Со член 51 од Законот се регулира начинот на контролата на законитоста на прописите пред нивното објавување. Така, согласно став 1 на овој член, ако градоначалникот смета дека прописот на советот не е во согласност со Уставот и законите, должен е во рок од седум дена од денот на доставувањето со решение да го запре неговото објавување, со кое ќе ги образложи причините за запирањето. Според ставот 2 на истиот член, советот е должен, во рок од 15 дена од денот на објавувањето на решението од ставот 1 на овој член, да го разгледа решението и да одлучи по него. Во ставот 3 на истиот член се утврдува дека ако советот го потврди прописот, градоначалникот е должен да го објави и истовремено да поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот пропис пред Уставниот суд на Република Македонија. Според ставот 4 на овој член, за поднесената иницијатива од ставот 3, градоначалникот е должен да го информира министерството надлежно за вршење на работите што се однесуваат на локалната самоуправа.

Согласно член 52 став 2 од Законот, градоначалникот ја врши својата функција професионално. Согласно став 3 на истиот член, за време на вршењето на функцијата градоначалникот не може да врши друга професионална дејност. Согласно став 8 на истиот член, платата и надоместоците на градоначалникот се уредуваат со закон.

Согласно член 17-в став 1 од Законот за платите и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката ("Службен весник на Социјалистичка Република Македонија" бр. 36/1990, "Службен весник на Република Македонија" бр. 38/1991,

23/1997 и 37/2005), коефициентот за утврдување на платите на градоначалниците на општините и за градоначалникот на град Скопје изнесува од 2,70 до 3,70. Според став 5 на истиот член, правата на градоначалниците утврдени со овој закон им припаѓаат на градоначалниците од денот на нивниот избор до крајот на месецот во кој им престанал мандатот, ако со овој закон не е поинаку определено.

7. Од анализата на членовите 45 и 100 на Законот за локалната самоуправа произлегува дека законодавецот за членовите на советот утврдил право на надоместок за присуство на седници, кој го ограничил во висина до 30% од просечната нето месечна плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, како и утврдил право на надомест на патни и дневни трошоци кои ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Со наведените одредби, како и со другите одредби од Законот, не се утврдува посебно право на надоместок на претседателот на советот и на координаторите на советничките групи за учество, организирање и работа, односно утврдување на дневен ред за седниците.

Според тоа, Судот утврди дека Законот за локалната самоуправа не ги издвојува претседателот на советот и координаторите на советничките групи од другите советници во однос на правото на надоместок за присуство на седница, поради што и не предвидува за нив посебно право на месечен паушал за учество, организирање и работа, односно утврдување на дневен ред за седниците, како што тоа е определено во оспорената одлука.

Оттаму, анализирајќи ја содржината на оспорената одлука во однос со одредбите од член 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, произлегува дека претседателот на советот и координаторите на советничките групи имаат право, како и другите советници, на надоместок за присуство на седници утврден со закон, а не и право на месечен паушален надоместок за учество, организирање и работа, односно утврдување на дневен ред за седниците, поради што Судот оцени дека оспорената одлука не е во согласност со наведените законски одредби.

Од содржината на членот 52 на Законот за локалната самоуправа произлегува дека функцијата градоначалник се извршува

професионално. Градоначалникот има право на плата и надоместоци на плата утврдени со закон. Платата и надоместоците на градоначалникот се определуваат во согласност со одредбите на Законот за платите и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката.

Со оглед на тоа што со членот 45 од Законот за локалната самоуправа се утврдува право на надоместок за присуство на седници за членовите на советот, а такво право не се утврдува за градоначалникот, Судот утврди дека надоместокот на градоначалникот за учество, организирање и работа на седниците на советот утврден со оспорената одлука не е во согласност со наведената законска одредба.

Имајќи предвид дека оспорената одлука е донесена на 11 мај 2006 година, објавена е во „Службен гласник на општина Аеродром“ бр. 4 од 16 мај 2006 година и се предвидува нејзина примена од 01 јануари 2006 година, односно наместо по објавувањето, се утврдува повратно дејство на нејзината примена, Судот оцени дека Одлуката не е во согласност со членот 52 став 1 од Уставот.

Освен тоа, според Судот во овој случај не станува збор за повратно дејство што е поповолно за граѓаните како што определил членот 52 став 4 од Уставот, туку за повратно дејство поповолно за конкретно определен помал број на лица - градоначалникот и претседателот на Советот на општина Аеродром и координаторите на советничките групи, поради што Одлуката не е во согласност и со оваа уставна одредба.

Судот имаше предвид дека во текот на постапката оспорената Одлука престана да важи, меѓутоа врз основа на истата се вршени исплати на надоместоци за кои немало уставна и законска основа, при што Одлуката имала и ретроактивно дејство, поради што оцени дека има основа за утврдување на нејзина неуставност и незаконитост во време на нејзиното важење, согласно член 70 алинеја 6 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 од оваа одлука.

9. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.107/2006)

92.

- Извршување на актите на советот на општината од страна на градоначалникот но не и нивно донесување

- Enforcement of the acts of the municipality council by the mayor, but not their enactment

- Градоначалникот на општината согласно со закон го обезбедува извршувањето на актите на советот на општината само според планираните намени и средства во буџетот на општината, меѓутоа тој не може во рамки на вршењето на таа функција истовремено наместо советот на општината и да ги донесува актите на општината.

- The mayor of the municipality, pursuant to law, ensures the enforcement of the acts of the municipality council only according to the planned purposes and funds in the budget of the municipality. However, he/she may not within the framework of the performance of that office concomitantly adopt the acts of the municipality instead of the council of the municipality.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 20 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на член 12 од Одлуката за потврдување на Одлуката за востановување на општински признанија и награди, донесена од Советот на општина Аеродром под број 07-737/6 од 10 март 2006 година („Службен гласник на општина Аеродром“ број 1/2006).

2. Кирил Тодоровски, градоначалник на општина Аеродром во Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на членот 12 од Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорениот член од Одлуката предвидувал Советот на општината Аеродром да донесе правилник со кој ќе се утврделе начинот, условите, критериумите и постапката за доделување на општински признанија и награди, меѓутоа таков акт требал да донесе градоначалникот на општината, а не Советот на општината. Ова поради тоа што градоначалникот имал надлежност да го „конкретизира извршувањето“ на одлуките на Советот на општината, а со тоа и на предметната Одлука за востановување на општински признанија и награди, но во случајов Советот на општината преку преземањето на правото да го донесе правилникот кој е утврден во оспорената одредба, го оневозможил градоначалникот да го донесе правилникот и на тој начин да ја изврши Одлуката за востановување на општински признанија и награди.

Од овие причини оспорената одредба од Одлуката била во несогласност со членот 50 став 1 точка 4 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002) и во несогласност со членот 51 од Статутот на општина Аеродром („Службен гласник на град Скопје“ бр.7/2005)), според кои одредби градоначалникот го обезбедувал извршувањето на одлуките на советот.

3. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Аеродром донел Одлука за потврдување на Одлуката за востановување на општински признанија и награди, број 07-737/6 од 10 март 2006 година („Службен гласник на општина Аеродром“ број 1/2006). Според членот 1, со оваа одлука се востановуваат општински признанија и награди што ги доделува општина Аеродром - Скопје и се

уредува постапката за нивно доделување. Со одредбите од членот 2 и членот 3 е определено дека општинските признанија и награди се доделуваат за значајни остварувања и особени постигнувања и придонес за развојот и афирмацијата на општината и се доделуваат на поединци и правни лица од општината Аеродром, од Републиката и од странство. Според членот 4, одлука (конкретна) за доделување на општински признанија и награди донесува Советот на општината Аеродром, а согласно членот 5 општинските признанија и награди се доделуваат во форма на плакети, признанија, благодарници и спомен плакети.

Со членовите 6, 7, 8 и 9 од Одлуката е определено во кои случаи и на кого се доделуваат плакети, признанија, благодарници и спомен плакети.

Според членот 10, покрај општинските признанија Советот може да додели и награди во форма на пари и предмети.

Со членот 11 од Одлуката, предлог за доделување на општински признанија и награди со писмено образложение може да поднесат субјектите кои согласно Статутот на општината се овластени да предлагаат донесување на општ акт, поединци, асоцијации и организации.

Со оспорениот член 12 од Одлуката е определено дека начинот, условите, критериумите и постапката за доделување на општински признанија и награди се утврдува со посебен правилник што го донесува Советот на општина Аеродром и истиот ќе се објави во „Службен гласник на град Скопје“.

Според членот 13, оваа одлука влегува во сила осмиот ден од објавувањето во „Службен гласник на град Скопје“.

4. Согласно членот 3 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002), единици на локалната самоуправа се општините, тие се правни лица и ги извршуваат своите надлежности преку органи избрани непосредно од граѓаните.

Според членот 20 од овој закон, општините, во рамките на законот, во согласност со начелото на супсидијарност, имаат право на своето подрачје да ги вршат работите од јавен интерес од локално

значење, што не се исклучени од нивна надлежност или не се во надлежност на органите на државната власт.

Во правниот поредок на Република Македонија егзистира Законот за одликувања и признанија на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.48/2002) и со овој закон е уредена материјата само за одликувањата и признанијата на Републиката.

Со оглед на тоа што прашањето за признанија и награди кои ги доделува општината не е со закон исклучено од надлежностите на општините, ниту е опфатено во надлежност на органите на државната власт, Судот оцени дека не постои законска пречка општините да го уредат со свои акти ова прашање следејќи ги рамките во одредбите од Законот за локалната самоуправа.

Според членот 31 од Законот за локалната самоуправа органи на општината се: советот и градоначалникот.

Со одредбите од овој закон, во надлежност на градоначалникот меѓу другото е определено дека го предлага годишниот буџет и годишната сметка на буџетот на општината како и го извршува буџетот на општината, а во надлежност на советот, е определено дека го донесува буџетот и годишната сметка на буџетот на општината.

Со членот 32 став 1 од овој закон е уредено дека советот е претставнички орган на граѓаните кој одлучува во рамките на надлежностите на општината, а со членот 50 став 1 точка 4 од овој закон е уредено дека градоначалникот го обезбедува извршувањето на одлуките на советот.

Според членот 26 од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.61/2004 и 96/2004), средствата од буџетот на општината можат да се користат само за намените и износите утврдени во буџетот.

Согласно членот 28 од овој закон, Советот на општината го донесува буџетот за наредната година најдоцна до 31 декември во тековната година.

Со членот 30 е определено дека за извршување на буџетот е одговорен градоначалникот на општината. Потписник на сметката на буџетот на општината е градоначалникот на општината или во негово

отсуство, од него две овластени лица вработени во општинската администрација. Општината не може да изврши плаќање доколку одговорниот сметководител претходно писмено не потврди дека расходот е одобрен во буџетот и дека се обезбедени потребните средства.

5. Од изнесените законски одредби, според Судот, произлегува дека законското овластување на советот на општината да одлучува, а градоначалникот на општината да го обезбедува извршувањето на одлуките на советот, има законски рамки определени со финансиските можности на општината утврдени со буџетот, кои не допуштаат неограничено донесување и извршување на одлуки и други акти.

Во овој контекст, Судот утврди дека Советот на општината Аеродром, согласно членот 32 став 1 од Законот за локалната самоуправа има законски основ за донесување на предметната Одлука со која се востановени општинските признанија и награди. Во тие рамки не е незаконита и оспорената одредба од членот 12 од Одлуката со која се утврдува дека начинот, условите, критериумите и постапката за доделување на општинските признанија и награди ќе се уреди со посебен правилник што ќе го донесе Советот на општината Аеродром.

Градоначалникот на општината има законска обврска согласно членот 50 став 1 точка 4 од Законот за локалната самоуправа да го обезбеди извршувањето на предметната Одлука, која според предметот што го уредува значи и дека за нејзино исполнување е потребно да постои испланирано и обезбедено пари и предмети за наградите. Имајќи го предвид наведеното и имајќи ги предвид одредбите од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа Судот оцени дека градоначалникот може согласно со закон да го обезбеди извршувањето на актите на советот на општината само според планираните намени и средства во буџетот на општината.

Оттука, Судот утврди дека неможе да се доведе во прашање законитоста на оспорената одредба од Одлуката на Советот на општината Аеродром како несогласна со членот 50 став 1 точка 4 и со другите одредби од Законот за локалната самоуправа од причините наведени во иницијативата. Ова затоа што неможе заради остварување на правото на извршување, градоначалникот да го присвои и правото да одлучува и да донесува правилници и други акти за прашањата од надлежност на советот на општината, туку својата надлежност која е во насока на обезбедување на извршувањето на

одлуките на советот ќе ја остварува преку своите ингеренции во доменот на финансирањето на општината.

Со оглед на наведеното Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласност на оспорената одредба од Одлуката со одредбите на Законот за локална самоуправа, а во однос на наводот во иницијативата за несогласност на оспорената одредба од Одлуката со Статутот на општината Аеродром, согласно членот 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд нема надлежност да ја оценува меѓусебната согласност на општинските акти.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.55/2006)

93.

- Утврдување на висината на надоместокот на членови на советот за дневни трошоци како и надоместок кој се исплатува месечно (поведување на постапка)

*- Determination of the amount of the remuneration for members of the council for daily expenses, as well as remuneration that is paid monthly
(initiation of a procedure)*

- Одредбите од одлуките на советот на единиците на локалната самоуправа во кои е утврдена висината на надоместок на членови на советот за дневни трошоци како и надоместок кој се исплатува месечно без притоа да се утврди за што се однесува тој надоместок не се во согласност со Уставот, Законот за локалната самоуправа, Законот за државните службеници

како и Законот за извршување на Буџетот за 2006 година.

- The provisions in the decisions of the council of the local self-government units that define the amount of the remuneration for members of the council for daily expenses as well as remuneration that is paid monthly without thereby establishing what this remuneration refers to, are not in concordance with the Constitution, the Law on Local Self-Government, the Law on Civil Servants, as well as the Law on the Execution of the Budget for 2006.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 18 октомври 2006 година, донесе

Р Е Ш Е Н И Е

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста и законитоста на членовите 3, 4 и 5 од Одлуката за потврдување на Одлуката за утврдување на надоместок на членовите на Советот на општина Аеродром за седници на Советот бр.07-3588, донесена од Советот на општина Аеродром на 31 јули 2006 година („Службен гласник на општина Аеродром“ бр.10/2006).

2. СЕ ЗАПИРА извршувањето на поединечните акти или дејствија донесени односно преземени врз основа на член 3, 4 и 5 од одлуката означена во точката 1 од ова решение.

3. Градоначалникот на општина Аеродром Кирил Тодоровски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на член 3, 4 и 5 од одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата членовите 3 и 4 од Одлуката со која за членовите на Советот се

утврдува одредена висина за дневни трошоци за присуство на седници, како и месечен надомест во одредена висина без да се дефинира за што се исплатува надоместокот, не биле во согласност со член 100 од Законот за локалната самоуправа, член 62 од Законот за државни службеници и членовите 12 и 15 од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2006 година.

Оспорениот член 5 од Одлуката не бил во согласност со член 52 од Уставот затоа што со него се утврдува дека таа ќе се применува и на ситуации и пред нејзиното донесување.

Воедно подносителот на иницијативата бара Судот да донесе решение за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на оспорената одлука со цел спречување на ненадоместлива штета која би настанала за општината. Ова дотолку повеќе што Уставниот суд на Република Македонија на повеќе наврати интервенирал и поништил одлуки на Советот на општина Аеродром кои на истоветен начин го уредуваат прашањето за надоместок на членовите на советот.

4. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Аеродром на седницата одржана на 19 јули 2006 година, донел Одлука за утврдување на месечни трошоци и надоместоци на членовите на советот на општина Аеродром за седница на советот.

Градоначалникот на општина Аеродром имајќи ги предвид одредбите од Законот за локалната самоуправа, Законот за државните службеници како и Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2006 година донел Решение за запирање на објавување на наведената одлука („Службен гласник на општина Аеродром“ бр.9/2006).

Советот на општина Аеродром на 31 јули 2006 година донел Одлука за потврдување на Одлуката за утврдување на надоместо на членовите на Советот на општина Аеродром за седници на Советот.

Во оспорениот член 3 од Одлуката е предвидено дека на членовите на Советот им се исплатувал надоместок во износ од 900,00 денари месечно.

Во оспорениот член 4 од Одлуката е предвидено дека на членовите на Советот им се исплатувале дневни трошоци во износ од 900,00 денари за присуство на седница.

Во оспорениот член 5 од Одлуката е предвидено дека одлуката стапува во сила со денот на донесувањето, а ќе се применува од 1 јули 2006 година и ќе се објави во „Службен гласник на општина Аеродром“.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 9 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и локалната самоуправа се утврдени како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 52 став 1 од Уставот, законите и сите други прописи се објавуваат пред да влезат во сила. Според став 4 од истата одредба, законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Според член 45 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002) членовите на Советот имаат право на надоместок за присуство на седница и надоместоци на патни и дневни трошоци во рамки утврдени со закон.

Согласно членот 100 кој е поместен во Глава XV „Преодни и завршни одредби“ до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Според член 52 став 2 од Законот за државните службеници („Службен весник на Република Македонија“ бр.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 69/2004 и 81/2005) државните службеници имаат

право, покрај другото и на надоместоци за патни, дневни и други трошоци за службени патувања во земјата и во странство, како и трошоци за превоз до и од работа (над 2,5 км.).

Висината на надоместоците од став 2 на овој член за секоја година се утврдуваат со Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија, со Одлуката за извршување на буџетот на општината и Буџетот на Градот Скопје.

Владата на Република Македонија поблиску ја утврдува постапката и начинот на распоредување на надоместоците.

Според член 12 став 1 од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2006 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.120/2005) надоместокот за превоз до и од работно место, по претходно дадена писмена изјава се исплатува на вработените и избраните и именуваните функционери кај буџетските корисници од централната власт и единиците корисници чие место на живеење е оддалечено над 2,5 км. од работното место, но не повеќе од 900,00 денари.

Според член 15 од наведениот закон надоместокот за дневница за службено патување во Републиката без трошоци за ноќевање изнесува 800,00 денари.

Доколку патувањето траело повеќе од 12 часа се исплатува цела дневница.

За патување во траење од 8 до 12 часа се исплатува 50% од утврдениот износ во став 1 на овој член.

Доколку на вработениот му се обезбедени ноќевање и исхрана му следува 20% од утврдениот износ во ставот 1 на овој член.

Имајќи ги предвид одредбите од членовите 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, произлегува дека законодавецот за членовите на советот го утврдил правото на надоместок за присуство на седница и правото на надоместок на патни и дневни трошоци за членовите на советот.

Притоа, законодавецот правото на надоместок за присуство на седница на членовите на советот не само што го

утврдил туку и го лимитирал и тој може да изнесува најмногу до 30% од просечната плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а во однос на висината на патните и дневни трошоци на членовите на советот упатува на примена на прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Во Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2006 година утврдена е висината на патните и дневните трошоци на државните службеници, како и трошоци за превоз до и од работа, под услов ако местото на живеење е оддалечено над 2,5 км. од работното место.

Имајќи ја предвид содржината на оспорените одредби од членовите 3 и 4 од Одлуката со кои Советот на единицата на локалната самоуправа ја утврдил висината на дневните трошоци на членовите на советот за присуство на седница, како и висината на надоместокот кој се исплатува месечно без да се утврди за што се однесува тој надоместок (дали се работи за патен трошок или нешто друго) основано може да се постави прашањето за нивната согласност со наведените законски одредби.

Воедно, според Судот основано може да се постави прашањето за согласноста на член 5 од Одлуката со член 52 од Уставот имајќи предвид дека таа влегува во сила со денот на донесувањето (31 јули 2006 година), а не по објавувањето, а ќе се применува од 1 јули 2006 година со што се утврдува повратно дејство на нејзината примена.

По однос на барањето за донесување на решение за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на оспорените членови, Судот оцени дека се исполнети условите од член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за донесување на вакво решение.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.147/2006)

94.

- Утврдување на висината на надоместокот на членови на советот за дневни трошоци како и надоместок кој се исплатува месечно

- Determination of the amount of the remuneration for members of the council for daily expenses, as well as remuneration that is paid monthly

- Одредбите од одлуките на советот на единиците на локалната самоуправа во кои е утврдена висината на надоместок на членови на советот за дневни трошоци како и надоместок кој се исплатува месечно без притоа да се утврди за што се однесува тој надоместок не се во согласност со Уставот, Законот за локалната самоуправа, Законот за државните службеници како и Законот за извршување на Буџетот за 2006 година.

- The provisions in the decisions of the council of the local self-government units that define the amount of the remuneration for members of the council for daily expenses as well as remuneration that is paid monthly without thereby establishing what this remuneration refers to, are not in concordance with the Constitution, the Law on Local Self-Government, the Law on Civil Servants, as well as the Law on the Execution of the Budget for 2006.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 27 декември 2006 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ ПОНИШТУВААТ членовите 3, 4 и 5 од Одлуката за потврдување на Одлуката за утврдување на надоместок на членовите на Советот на општина Аеродром за седници на Советот бр.07-3588, донесена од Советот на општина Аеродром на 31 јули 2006 година („Службен гласник на општина Аеродром“ бр.10/2006).

2. СЕ СТАВА ВОН СИЛА решението за запирање од извршувањето на поединечните акти или дејствија донесени односно преземени врз основа на член 3, 4 и 5 од одлуката означена во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива на Кирил Тодоровски градоначалник на општина Аеродром со Решение У.бр.147/2006 поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на член 3, 4 и 5 од актот означен во точката 1 од оваа одлука. Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот, Законот за локална самоуправа, Законот за државните службеници и Законот за извршување на Буџетот за 2006 година.

5. Доносителот на оспорениот акт го извести Судот дека Советот на општина Аеродром на седницата одржана на 6 декември 2006 година ја укинал Одлуката за која Уставниот суд на Република Македонија повел постапка.

Меѓутоа и покрај фактот што оспорената одлука е укината од доносителот на актот, Судот оцени дека тоа не е од влијание Судот да ја продолжи постапката и да донесе одлука со која истата ќе ја поништи.

6. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Аеродром на седницата одржана на 19 јули 2006 година, донел Одлука за утврдување на месечни трошоци и надоместоци на членовите на советот на општина Аеродром за седница на советот.

Градоначалникот на општина Аеродром имајќи ги предвид одредбите од Законот за локалната самоуправа, Законот за

државните службеници како и Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2006 година донел Решение за запирање на објавување на наведената одлука („Службен гласник на општина Аеродром“ бр.9/2006).

Советот на општина Аеродром на 31 јули 2006 година донел Одлука за потврдување на Одлуката за утврдување на надоместо на членовите на Советот на општина Аеродром за седници на Советот.

Во оспорениот член 3 од Одлуката е предвидено дека на членовите на Советот им се исплатувал надоместк во износ од 900,00 денари месечно.

Во оспорениот член 4 од Одлуката е предвидено дека на членовите на Советот им се исплатувале дневни трошоци во износ од 900,00 денари за присуство на седница.

Во оспорениот член 5 од Одлуката е предвидено дека одлуката стапува во сила со денот на донесувањето, а ќе се применува од 1 јули 2006 година и ќе се објави во „Службен гласник на општина Аеродром“.

7. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 9 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и локалната самоуправа се утврдени како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 52 став 1 од Уставот, законите и сите други прописи се објавуваат пред да влезат во сила. Според став 4 од истата одредба, законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Според член 45 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002) членовите на Советот имаат право на надоместок за присуство на седница и надоместоци на патни и дневни трошоци во рамки утврдни со закон.

Согласно членот 100 кој е поместен во Глава XV „Преодни и завршни одредби“ до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон, членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното време-траење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Според член 52 став 2 од Законот за државните службеници („Службен весник на Република Македонија“ бр.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 69/2004 и 81/2005) државните службеници имаат право, покрај другото и на надоместоци за патни, дневни и други трошоци за службени патувања во земјата и во странство, како и трошоци за превоз до и од работа (над 2,5 км.).

Висината на надоместоците од став 2 на овој член за секоја година се утврдуваат со Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија, со Одлуката за извршување на буџетот на општината и Буџетот на Градот Скопје.

Владата на Република Македонија поблиску ја утврдува постапката и начинот на распоредување на надоместоците.

Според член 12 став 1 од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2006 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.120/2005) надоместокот за превоз до и од работно место, по претходно дадена писмена изјава се исплатува на вработените и избраните и именуваните функционери кај буџетските корисници од централната власт и единиците корисници чие место на живеење е оддалечено над 2,5 км. од работното место, но не повеќе од 900,00 денари.

Според член 15 од наведениот закон надоместокот за дневница за службено патување во Републиката без трошоци за ноќевање изнесува 800,00 денари.

Доколку патувањето траело повеќе од 12 часа се исплатува цела дневница.

За патување во траење од 8 до 12 часа се исплатува 50% од утврдениот износ во став 1 на овој член.

Доколку на вработениот му се обезбедени ноќевање и исхрана му следува 20% од утврдениот износ во ставот 1 на овој член.

Имајќи ги предвид одредбите од членовите 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, произлегува дека законодавецот за членовите на советот го утврдил правото на надоместок за присуство на седница и правото на надоместок на патни и дневни трошоци за членовите на советот.

Притоа, законодавецот правото на надоместок за присуство на седница на членовите на советот не само што го утврдил туку и го лимитирал и тој може да изнесува најмногу до 30% од просечната плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а во однос на висината на патните и дневни трошоци на членовите на советот упатува на примена на прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Во Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2006 година утврдена е висината на патните и дневните трошоци на државните службеници, како и трошоци за превоз до и од работа, под услов ако местото на живеење е оддалечено над 2,5 км. од работното место.

Имајќи ја предвид содржината на оспорените одредби од членовите 3 и 4 од Одлуката со кои Советот на единицата на локалната самоуправа ја утврдил висината на дневните трошоци на членовите на советот за присуство на седница, како и висината на надоместокот кој се исплатува месечно без да се утврди за што се однесува тој надоместок (дали се работи за патен трошок или нешто друго) Судот оцени дека тие не се во согласност со Уставот и со наведените закони.

Воедно, Судот оцени дека оспорениот член 5 не е во согласност со член 52 од Уставот имајќи предвид дека одлуката влегла во сила со денот на донесувањето (31 јули 2006 година), а не по објавувањето, а ќе се применувала од 1 јули 2006 година, со што се утврдува повратно дејство на нејзината примена.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

9. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.147/2006)

95.

**- Надлежност за донесување на прописи
Право на посебен надоместок
(поведување на постапка)**

*- Competence for the adoption of regulations
Right to special remuneration
(initiation of a procedure)*

**- Со оглед на тоа што постојаните комисији на советот на општината, согласно Законот за локалната самоуправа се формираат само за разгледување на прашања и утврдување на предлози од одредена област, советот на општината не може да им пренесува надлежност за донесување на прописи
Според Законот за локалната самоуправа, членовите на советот на општината немаат право на посебен надоместок за нивното учество при склучување на бракови.**

*- Given that the permanent commissions of the municipality council, pursuant to the Law on Local Self-Government are formed only for considering issues and establishing proposals from certain area, the municipality council may not transfer them competence for adopting regulations.
Under the Law on Local Self-Government, the members of the municipality council are not entitled to special remuneration for their participation when concluding marriages.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 27, 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 8 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на:

а) Одлуката за пренесување на надлежност („Службен гласник на град Скопје“ бр.14/2005) и

б) Одлуката за утврдување надоместок на членовите на Советот на општината Карпош определени за учество при склучување на бракови во Матичната служба на град Скопје („Службен гласник на град Скопје“ бр.14/2005).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на називот и член 1 став 1 во делот „за вршење на задачите што им ги доверил Советот“, како и член 2 став 2 и 3 од Одлуката за определување надоместок на членовите на Советот на општината Карпош за вршење на задачите што им ги доверил Советот („Службен гласник на град Скопје“ бр.4/1997, 11/1999 и 7/2002).

3. СЕ ЗАПИРА извршувањето на поединечните акти или дејствија донесени, односно преземени врз основа на одлуките означени во точката 1 од ова решение.

4. Јонче Цветковски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на одлуките означени во точката 1 од ова решение, како и на оспорените одредби од одлуката означена во точката 2 од ова решение.

Во иницијативата најпрво се наведува дека Одлуката за определување надоместок на членовите на Советот на општината Карпош за вршење на задачите што им ги доверил Советот, во оспорениот дел на називот и во член 1 став 1 не била термилошки

и суштински усогласена со Уставот и со Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002) кој што за разлика од претходниот Закон за локална самоуправа врз чија основа била донесена оваа одлука, не го предвидувал правото на членовите на советот на општината на трошоци направени во извршување на задачите што им ги доверил советот.

Членот 2 став 2 од истата одлука, исто така, не бил во согласност со Законот за локалната самоуправа, затоа што според овој став на член 2 надоместокот се утврдувал и за учество во работните тела на советот, а од членот 45 и 100 од Законот не произлегувало ова право на членовите на советот. Ставот 3, пак, на истиот член од Одлуката не бил во согласност со Законот за локална самоуправа, затоа што со него се овластувала Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања да ги утврдува надоместоците определени со ова одлука, што било во спротивност со членот 32 став 2 од Законот.

Законитоста на одлуката означена во точката 1 под а) од ова решение со иницијативата се оспорува од истите причини од кои се оспорува членот 2 став 3 од претходно наведената одлука.

Со оглед на тоа што Законот за локалната самоуправа во членовите 40 и 100 не предвидувал право на членовите на советот на општината на надоместок за извршување на други работи, како што е и учеството во склучување на бракови, според наводите во иницијативата и одлуката означена во точката 1 под б) од ова решение, исто така, не била во согласност со овие членови од Законот за локалната самоуправа.

Од наведените причини, во иницијативата се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на означените одредби, односно на одлуките, а исто така, се предлага до донесување на конечната одлука Судот да донесе решение за запирање на извршувањето на овие одлуки.

5. Судот на седницата утврди дека според член 1 од оспорената одлука означена во точката 1 под а) од ова решение, со таа одлука, Советот на општината Карпош пренесува надлежност на Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања на Советот на општината Карпош, да донесува Одлука за утврдување на надоместоци на членовите на Советот на општината Карпош за секој месец посебно.

Оваа одлука според членот 2 влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен гласник на град Скопје“.

Во однос на содржината на оспорената одлука означена во точката 1 под б) од ова решение, Судот утврди дека таа има вкупно пет члена од кои во членот 1 се утврдува дека на членовите на Советот на општината Карпош, определени за учество при склучување на бракови во Матичната служба на град Скопје се утврдува надоместок во износ од 1.500,00 денари.

Според член 2 од истата одлука, надоместокот утврден во член 1 од оваа Одлука се исплатува посебно за секој ден, без оглед на бројот на склучените бракови во тој ден, кога определените членови на Советот биле ангажирани за склучување на бракови во Матичната служба на град Скопје.

Надоместокот утврден во оваа одлука според нејзиниот член 3, се исплатува од Буџетот на општината Карпош, врз основа на потврда за присуство при склучување на брак, издадена од Матичната служба на град Скопје.

Во член 4 се утврдува дека со донесувањето на оваа одлука престануваат да важат член 3 и 4 од Одлуката за определување надоместок на членовите на Советот на општината Карпош за вршење на задачите што им ги доверил Советот („Службен гласник на град Скопје“ бр.4/1997, 11/1999 и 7/2002), а додека во член 5 се утврдува дека оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на град Скопје“.

И на крај, во врска со оспорените одредби на одлуката означена во точката 2 од ова решение, Судот утврди дека оваа одлука, не е во правниот поредок, што се констатира од писменото известување од доносителот на актот.

6. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 52 став 1 од Уставот, законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила.

Согласно член 32 став 1 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002), советот е претставнички орган на граѓаните кој одлучува во рамките на надлежностите на општината. Согласно став 2 на истиот член, за разгледување на прашања и утврдување предлози од одредена област, советот од својот состав може да формира постојани и повремени комисиии. Согласно став 3 на истиот член, составот и начинот на изборот на членовите на комисиите од ставот 2 се уредуваат со статутот.

Со член 36 од истиот закон се утврдува надлежноста на советот на општината, при што во став 1 точка 1 се утврдува дека во надлежност на советот на општината е да го донесува статутот на општината и другите прописи.

Од наведените законски одредби произлегува дека советот на општината, како претставнички орган на граѓаните, може за разгледување на прашања и за утврдување на предлози од одредена област од својот состав да формира постојани и повремени комисиии. Меѓутоа, законодавецот јасно определил дека статутот на општината и другите прописи ги донесува советот на општината, од што несомнено произлегува дека постојаните и повремени комисиии, како работни тела на советот немаат ингеренции да одлучуваат за донесување на општи акти, односно прописи со кои се уредуваат прашања од надлежност на општината.

Оттука, имајќи го предвид наведеното, како и содржината на оспорената Одлука за пренесување на надлежноста, со која Советот на општина Карпош и пренесува на Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања да донесува одлука за утврдување на надоместоци на членовите на Советот на општината Карпош за секој месец посебно, Судот утврди дека основано може да се постави прашањето за согласноста на оваа одлука со членот 32 од Законот за локалната самоуправа, а особено со ставот 2 на овој член од Законот, на кој што посебно се повикува Советот на оваа општина во основот за нејзиното донесување. Имено, токму во ставот 2 на членот 32 од Законот децидно и јасно е утврдено дека постојаните и повремени комисиии советот на општината може да ги формира само за разгледување на прашања и утврдување на предлози од одредена

област, а не и за донесување на прописи, како што е и одлуката за чие донесување, со оваа оспорена одлука надлежноста на Советот на општина Карпош е делегирана на Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања.

Имајќи предвид дека според член 2 од оваа одлука, таа влегува во сила со денот на донесувањето, а не по нејзиното објавување, Судот по сопствена иницијатива оцени дека и од овој аспект може да се постави прашањето за согласноста на овој член од одлуката со член 52 став 1 од Уставот.

Со оглед на тоа што Советот на општината Карпош, заедно со оспорените одлуки, во прилог достави и извадоци од Деловникот на Советот на општината, со одредби во кои е утврден делокругот на оваа комисија, според Судот тие одредби од Деловникот, не може да претставуваат аргумент за законитоста на оспорената одлука, затоа што делокругот на работните тела на Советот, па и на Комисијата во конкретниот случај треба да кореспондира, односно да е во согласност со местото и улогата на постојаните и повремените комисији утврдени во членот 32 од Законот за локалната самоуправа.

При оценувањето на уставноста и законитоста на оспорената Одлука за утврдување надоместок на членовите на Советот на општина Карпош, определени за учество при склучување на бракови во Матичната служба на град Скопје, Судот ги имаше предвид членовите 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, во однос на кои се оспорува нејзината законитост.

Според член 45 од истиот закон, членовите на советот имаат право на надоместок за присуство на седници и надоместок на патните и дневните трошоци, во рамките утврдени со закон.

Согласно член 100 од Законот, кој се наоѓа во Глава ЦВ Преодни и завршни одредби, до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон, членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Од содржината на наведените членови од Законот за локалната самоуправа произлегува дека законодавецот утврдил членовите на советот да имаат право на надоместок за присуство на седници на советот најмногу до 30% од просечната нето месечна плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, како и право на надомест на патни и дневни трошоци кои ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници. Овие одредби не предвидуваат право на други надоместоци на членовите на советот како што е на пример: надоместок за присуство на седници и учество во работа на работните тела на советот, за непосредно следење на одредени прашања од надлежност на советот, за учество во изготвување и проучување на материјали за советот, ниту пак, за вршење на други задачи кои ќе ги определи Советот, како што е и учеството, односно ангажираноста на членовите на Советот во деновите кога се склучуваат бракови.

Оттаму, со оглед на тоа што Законот за локалната самоуправа не предвидува право на советниците на посебен надоместок за нивното учество при склучување на бракови, какво што право е определено во оспорената одлука, Судот изрази сомневање дека со оваа одлука се повредуваат одредбите од член 45 и 100 од Законот, поради што и основано го постави прашањето за нејзината согласност со овие законски одредби, а исто така и со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

7. Тргувајќи од тоа дека Одлуката за определување надоместок на членовите на Советот на општината Карпош за вршење на задачите што им ги доверил Советот, според известувањето добиено од Советот на општина Карпош под бр.07-3549/2 од 11 јули 2006 година не е повеќе во важност и не се применува после донесувањето и влегувањето во сила на Одлуката за пренесување на надлежност, со која надлежноста за донесување на одлука за утврдување на надоместоци на членовите на Советот на општина Карпош за секој месец посебно е пренесена на Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања, Судот утврди дека постојат процесни пречки за оценување на уставноста и законитоста на оваа одлука во оспорените делови, поради што одлучи иницијативата во тој дел да ја отфрли согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Судот.

8. Имајќи ги предвид видот и тежината на последиците кои би можеле да настанат со извршувањето на оспорените одлуки,

согласно член 27 од Деловникот Судот одлучи, до донесувањето на конечната одлука, да го запре извршувањето на поединечните акти или дејствија што се донесени, односно преземани врз основа на одлуките означени во точката 1 од ова решение.

9. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1, 2 и 3 од ова решение.

10. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.132/2005)

96.

- Надлежност за донесување на прописи Право на посебен надоместок

*- Competence for the adoption of regulations
Right to special remuneration*

- Со оглед на тоа што постојаните комисии на советот на општината, согласно Законот за локалната самоуправа се формираат само за разгледување на прашања и утврдување на предлози од одредена област, советот на општината не може да им пренесува надлежност за донесување на прописи

Според Законот за локалната самоуправа, членовите на советот на општината немаат право на посебен надоместок за нивното учество при склучување на бракови.

- Given that pursuant to the Law on Local Self-Government the permanent commissions of the municipality council are formed only for considering issues and establishing proposals from certain area, the municipality council may not transfer them competence for adopting regulations.

Under the Law on Local Self-Government, the members of the municipality council are not entitled to special remuneration for their participation when concluding marriages.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 декември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ПОНИШТУВААТ:

а) Одлуката за пренесување на надлежност, бр.07-3662/8 од 11 ноември 2005 година („Службен гласник на град Скопје“ бр.14/2005) и

б) Одлуката за утврдување надоместок на членовите на Советот на општината Карпош определени за учество при склучување на бракови во Матичната служба на град Скопје, бр.07-3662/9 од 11 ноември 2005 година („Службен гласник на град Скопје“ бр.14/2005).

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија донесени, односно преземени врз основа на одлуките означени во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијатива поднесена од Јонче Цветковски од Скопје, со Решение У.бр.132/2006 од 8 ноември 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на одлуките означени во точката 1 од оваа одлука. Со ова решение истовремено се запре

извршувањето на поединечните акти или дејствија донесени, односно преземени врз основа на овие одлуки.

5. Судот на седницата утврди дека според член 1 од оспорената одлука означена во точката 1 под а) од оваа одлука, Советот на општината Карпош пренесува надлежност на Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања на Советот на општината Карпош, да донесува Одлука за утврдување на надоместоци на членовите на Советот на општината Карпош за секој месец посебно.

Оваа одлука според членот 2 влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен гласник на град Скопје“.

Во однос на содржината на оспорената одлука означена во точката 1 под б) од оваа одлука, Судот утврди дека таа има вкупно пет члена од кои во членот 1 се утврдува дека на членовите на Советот на општината Карпош, определени за учество при склучување на бракови во Матичната служба на град Скопје се утврдува надоместок во износ од 1.500,00 денари.

Според член 2 од Одлуката, надоместокот утврден во член 1 од оваа Одлука се исплатува посебно за секој ден, без оглед на бројот на склучените бракови во тој ден, кога определените членови на Советот биле ангажирани за склучување на бракови во Матичната служба на град Скопје.

Според член 3 од Одлуката, надоместокот утврден во оваа одлука се исплатува од Буџетот на општината Карпош, врз основа на потврда за присуство при склучување на брак, издадена од Матичната служба на град Скопје.

Во член 4 од Одлуката се утврдува дека со донесувањето на оваа одлука престануваат да важат член 3 и 4 од Одлуката за определување надоместок на членовите на Советот на општината Карпош за вршење на задачите што им ги доверил Советот („Службен гласник на град Скопје“ бр.4/1997, 11/1999 и 7/2002), а додека во член 5 се утврдува дека оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на град Скопје“.

6. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 52 став 1 од Уставот, законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила.

Согласно член 32 став 1 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002), советот е претставнички орган на граѓаните кој одлучува во рамките на надлежностите на општината. Согласно став 2 на истиот член, за разгледување на прашања и утврдување предлози од одредена област, советот од својот состав може да формира постојани и повремени комисиии. Согласно став 3 на истиот член, составот и начинот на изборот на членовите на комисиите од ставот 2 се уредуваат со статутот.

Со член 36 од истиот закон се утврдува надлежноста на советот на општината, при што во став 1 точка 1 се утврдува дека во надлежност на советот на општината е да го донесува статутот на општината и другите прописи.

Од наведените законски одредби произлегува дека советот на општината, како претставнички орган на граѓаните, може за разгледување на прашања и за утврдување на предлози од одредена област од својот состав да формира постојани и повремени комисиии. Меѓутоа, законодавецот јасно определил дека статутот на општината и другите прописи ги донесува советот на општината, од што несомнено произлегува дека постојаните и повремени комисиии, како работни тела на советот немаат ингеренции да одлучуваат за донесување на општи акти, односно прописи со кои се уредуваат прашања од надлежност на општината.

Оттука, имајќи го предвид наведеното, како и содржината на оспорената Одлука за пренесување на надлежноста, со која Советот на општина Карпош и пренесува на Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања да донесува одлука за утврдување на надоместоци на членовите на Советот на општината Карпош за секој месец посебно, Судот утврди дека оваа одлука не е во согласност со членот 32 од Законот за локалната самоуправа, а особено со ставот 2 на овој член од Законот, во кој јасно и децидно е утврдено дека постојаните и повремени комисиии советот на општината може да ги

формира само за разгледување на прашања и утврдување на предлози од одредена област, а не и за донесување на прописи.

Имајќи предвид дека според член 2 од оваа одлука, таа влегува во сила со денот на донесувањето, а не по нејзиното објавување, Судот по сопствена иницијатива оцени дека оваа одлука не е во согласност и со член 52 став 1 од Уставот.

При оценувањето на уставноста и законитоста на оспорената Одлука за утврдување надоместок на членовите на Советот на општина Карпош, определени за учество при склучување на бракови во Матичната служба на град Скопје, Судот ги имаше предвид членовите 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, во однос на кои се оспорува нејзината законитост.

Според член 45 од истиот закон, членовите на советот имаат право на надоместок за присуство на седници и надоместок на патните и дневните трошоци, во рамките утврдени со закон.

Согласно член 100 од Законот, кој се наоѓа во Глава ЦВ Преодни и завршни одредби, до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон, членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Од содржината на наведените членови од Законот за локалната самоуправа произлегува дека законодавецот утврдил членовите на советот да имаат право на надоместок за присуство на седници на советот најмногу до 30% од просечната нето месечна плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, како и право на надоместок на патни и дневни трошоци кои ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници. Овие одредби не предвидуваат право на други надоместоци на членовите на советот, како што е надоместок за присуство на седници и учество во работа на работните тела на советот, за непосредно следење на одредени прашања од надлежност на советот, за учество во изготвување и проучување на материјали за советот, или пак, за вршење на други задачи кои ќе ги определи советот, како што е и учеството, односно ангажираноста на членовите на советот во деновите кога се склучуваат бракови.

Оттаму, со оглед на тоа што Законот за локалната самоуправа не предвидува право на советниците на посебен надоместок за нивното учество при склучување на бракови, какво што право е определено во Одлуката означена во точката 1 под б) од оваа одлука, Судот оцени дека таа одлука не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот и со наведените законски одредби.

7. Со оглед на тоа што оваа одлука е конечна, Судот утврди дека се исполнети условите решението за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија донесени, односно преземани врз основа на одлуките означени во точката 1 од оваа одлука да го стави вон сила.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од оваа одлука.

9. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од судијата д-р Трендафил Ивановски кој го заменува претседателот на Судот и судиите Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.132/2006)

97.

**- Право на посебен надоместок
Повратно дејство на одлука на општина
(поведување на постапка)**

*- Right to special remuneration
Retroactive effect of the decision of a municipality
(initiation of a procedure)*

- Членовите на Советот немаат право на посебен надоместок во деновите кога учествуваат во склучување на бракови во Матичната служба на

град Скопје, поради што Судот оцени дека оспорената Одлука не е во согласност со Законот за локалната самоуправа.

Исто така, оспорената Одлука е донесена на 19 јули 2006 година и објавена во „Службен гласник на општина Аеродром“ бр.10/2006, и се предвидува примена од 1 јули 2006 година, односно наместо по објавувањето, што значи дека во конкретниот случај станува збор за повратно дејство на нејзината примена, што ја прави оспорената Одлука несогласна и со членот 52 став 1 од Уставот.

- The members of the council are not entitled to special remuneration in the days when they participate in concluding marriages in the Marriage Registry Office of the City of Skopje, as a result of which the Court found that the challenged Decision is not in accordance with the Law on Local Self-Government.

Also, the disputed Decision was taken on 19 July 2006 and published in the "Official Gazette of Aerodrom Municipality" no.10/2006, and it was envisaged to begin to be implemented as of 1 July 2006, that is, not following its publication, which means that the concrete case concerns a retroactive effect of its implementation, which makes the disputed Decision contrary to Article 52 paragraph 1 of the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 8 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за потврдување на Одлуката за утврдување на надоместоци за патни и дневни трошоци за членовите кои учествуваат при склучување на бракови во матичната служба на Град

Скопје, објавена во „Службен гласник на општина Аеродром“ бр.10/2006.

2. СЕ ЗАПИРА извршувањето на поединечните акти или дејствија донесени, односно преземени врз основа на одлуката означена во точката 1 од ова решение.

3. Кирил Тодоровски од општина Аеродром на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, Советот на општина Аеродром на својата XXXVII седница која била одржана на 31 јули 2006 година ја донел оспорената Одлука, а пред тоа, Советот на општината на XXXVI седница која била одржана на ден 19 јули 2006 година донел Одлука за утврдување на надоместоци за патни и дневни трошоци за членовите кои учествуваат при склучување на бракови во матичната служба на град Скопје.

Во членот 1 на наведената Одлука било предвидено дека на членовите на Советот кои учествувале во склучување на бракови во матичната служба на град Скопје, им се утврдувало паричен надоместок за патни и дневни трошоци, за деновите во кои учествувале во работата на матичната служба во износ од 1200,00 денари, а во членот 2 од Одлуката било утврдено дека истата ќе се применува од 1 јули 2006 година, и ако била донесена на 19 јули 2006 година.

Според подносителот на иницијативата на членовите на советот кои учествувале во склучување на бракови во матичната служба на град Скопје не им следуvalo паричен надоместок заради тоа што на нив веќе им било утврден надоместок, како членови на Советот, така што во тој надоместок биле утврдени и трошоците за нивното учество во работата на матичната служба.

Понатаму во иницијативата се наведува дека одредбите од Статутот на општината наведени како основ за донесување на оспорената Одлука, се однесувале на можноста за формирање на постојани и привремени комисији на Советот, а во членот 46 од Статутот било утврдена надлежноста на Комисијата за мандатни и имунитетни прашања, според кој, меѓу другото, Комисијата определува плати, надоместоци, и други примања на избраните и

именуваните лица, како и ја определува висината на надоместокот на патните и дневните трошоци на членовите на Советот, како и трошоците направени во извршувањето на задачите што ги доверил Советот.

Со оглед на изнесеното подносителот на иницијативата смета дека оспорената Одлука не е во согласност со членот 52 од Уставот на Република Македонија и Законот за локалната самоуправа, меѓутоа, не наведува конкретни членови од Законот.

Подносителот на иницијативата во својство на градоначалник на општината согласно членот 51 од Законот за локалната самоуправа, со решение бр.08-3490/1 од 24 јули 2006 година, го запрел објавувањето на наведената Одлука. Советот на општината на XXXVII седница која била одржана на 31 јули 2006 година, донел Одлука за потврдување на Одлуката за утврдување на надоместоци за патни и дневни трошоци за членовите кои учествуваат при склучување на бракови во матичната служба на град Скопје.

Градоначалникот на општината (подносителот на иницијативата) при ваква состојба постапил согласно членот 51 од Законот за локалната самоуправа и од Уставниот суд на Република Македонија бара да се поништи оспорената одлука, а исто така, предлага Судот да донесе и временна мерка за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземени врз основа на оспорената Одлука.

4. Судот на седницата утврди дека според член 1 од оспорената Одлука, на членовите на Советот на општина Аеродром кои учествуваат при склучување на бракови во матичната служба на град Скопје, им се утврдува паричен надоместок за патни и дневни трошоци, за деновите во кои учествуваат во работата на матичната служба во износ од 1200,00 денари.

Според член 2 од оспорената Одлука, оваа одлука стапува во сила со денот на донесувањето, а ќе се применува од 1.07.2006 година и ќе се објави во „Службен гласник на општина Аеродром“.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 9 од Уставот, владеењето на правото и локалната самоуправа се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите.

Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според Амандманот XVII точка 1 од Уставот со кој се заменува ставот 1 на членот 115 од Уставот на Република Македонија, во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Согласно член 31 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002), органи на општината се советот и градоначалникот.

Според член 32 од Законот, советот е претставнички орган на граѓаните кој одлучува во рамките на надлежностите на општината.

Во членот 45 од Законот е утврдено дека членовите на советот имаат право на надоместок за присуство на седници и надоместок на патните и дневните трошоци, во рамките утврдени со закон.

Во членот 50 од Законот, се утврдени надлежностите на градоначалникот меѓу кои градоначалникот ја контролира законитоста на прописите на советот.

Согласно членот 51 став 1 од Законот, ако градоначалникот смета дека прописот на советот не е во согласност со Уставот и законите, должен е во рок од седум дена од денот на доставувањето со решение да го запре неговото објавување, со кое ќе ги образложи причините за запирањето.

Според ставот 2 од овој член, советот е должен, во рок од 15 дена од денот на објавувањето на решението од ставот 1 на овој член, да го разгледа решението и да одлучи по него. Во ставот 3, пак,

од овој член, се предвидува дека ако советот го потврди прописот, градоначалникот е должен да го објави и истовремено да поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот пропис пред Уставниот суд на Република Македонија. Во ставот 4 од овој член од Законот е утврдено дека за иницијативата од ставот 3 на овој член градоначалникот е должен да го информира министерството надлежно за вршење на работите што се однесуваат на локалната самоуправа.

Градоначалникот на општината со поднесувањето на иницијативата за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука и објавувањето на истата во службено гласило, всушност постапил согласно неговите овластувања утврдени во членовите 50 и 51 од Законот за локалната самоуправа.

Согласно членот 100 од овој закон, до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон, членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Имајќи ја предвид содржината на цитираните законски одредби произлегува дека законодавецот определил право на членовите на советот да примаат надоместок за присуство на седница и овој надоместок го ограничува со горен лимит најмногу до 30% од просечната нето месечна плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци и го задржува правото на советниците на надомест на патни и дневни трошоци кои, до донесување на посебниот закон да им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Наведените одредби не предвидуваат посебно право на надоместок на членовите на Советот за нивното ангажирање во деновите кога се склучуваат бракови. Оттаму, анализирајќи ја содржината на оспорената одлука во однос на одредбите од член 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, произлегува дека членовите на Советот немаат право на посебен надоместок во деновите кога учествуваат во склучување на бракови во Матичната служба на град Скопје, поради што пред Судот се постави прашањето

за согласноста на оспорената Одлука со наведените законски одредби.

Исто така, оспорената Одлука е донесена на 19 јули 2006 година и објавена во „Службен гласник на општина Аеродром“ бр.10/2006, и се предвидува примена од 1 јули 2006 година, односно наместо по објавувањето, што значи дека во конкретниот случај станува збор за повратно дејство на нејзината примена, што ја прави оспорената Одлука несогласна и со членот 52 став 1 од Уставот.

Освен тоа, во овој случај не станува збор за повратно дејство што е поповолно за граѓаните како што определил членот 52 став 4 од Уставот, туку за повратно дејство поповолно за конкретно определен помал број на лица - членови на Советот на точно определена единица на локалната самоуправа, Општина Аеродром, поради што пред Судот основано се постави прашањето на согласносота на оспорената одлука и со оваа уставна одредба.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.145/2006)

98.

**- Право на посебен надоместок
Повратно дејство на одлука на општина**

*- Right to special remuneration
Retroactive effect of the decision of a municipality*

- Членовите на Советот немаат право на посебен надоместок во деновите кога учествуваат во склучување на бракови во Матичната служба на град Скопје, поради што Судот оцени дека

оспорената Одлука не е во согласност со Законот за локалната самоуправа.

Исто така, оспорената Одлука е донесена на 19 јули 2006 година и објавена во „Службен гласник на општина Аеродром“ бр.10/2006, и се предвидува примена од 1 јули 2006 година, односно наместо по објавувањето, што значи дека во конкретниот случај станува збор за повратно дејство на нејзината примена, што ја прави оспорената Одлука несогласна и со членот 52 став 1 од Уставот.

- The members of the council are not entitled to special remuneration in the days when they participate in concluding marriages in the Marriage Registry Office of the City of Skopje, as a result of which the Court found that the challenged Decision is not in accordance with the Law on Local Self-Government.

Also, the disputed Decision was taken on 19 July 2006 and published in the "Official Gazette of Aerodrom Municipality" no.10/2006, and it was envisaged to begin to be implemented as of 1 July 2006, that is, not following its publication, which means that the concrete case concerns a retroactive effect of its implementation, which makes the disputed Decision contrary to Article 52 paragraph 1 of the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 27 декември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ПОНИШТУВА Одлуката за потврдување на Одлуката за утврдување на надоместоци за патни и дневни трошоци за членовите кои учествуваат при склучување на бракови во матичната служба на Град Скопје, објавена во „Службен гласник на општина Аеродром“ бр.10/2006.

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање на извршувањето на поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на одлуката означена во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијативата поднесена од Кирил Тодоровски, градоначалник на општина Аеродром, со Решение У.бр.145/2006 од 8 ноември 2006 година, поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за утврдување на надоместоци за патни и дневни трошоци за членовите кои учествуваат при склучување на бракови во матичната служба на Град Скопје, објавена во „Службен гласник на општина Аеродром“ бр.10/2006.

5. Судот на седницата утврди дека според член 1 од оспорената Одлука, на членовите на Советот на општина Аеродром кои учествуваат при склучување на бракови во матичната служба на град Скопје, им се утврдува паричен надоместок за патни и дневни трошоци, за деновите во кои учествуваат во работата на матичната служба во износ од 1200,00 денари.

Според член 2 од оспорената Одлука, оваа одлука стапува во сила со денот на донесувањето, а ќе се применува од 1.07.2006 година и ќе се објави во „Службен гласник на општина Аеродром“.

6. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 9 од Уставот, владеењето на правото и локалната самоуправа се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите.

Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според Амандманот ЦВИИ точка 1 од Уставот со кој се заменува ставот 1 на членот 115 од Уставот на Република Македонија, во единиците на локалната самоуправа граѓаните

непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Согласно член 31 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002), органи на општината се советот и градоначалникот.

Според член 32 од Законот, советот е претставнички орган на граѓаните кој одлучува во рамките на надлежностите на општината.

Во членот 45 од Законот е утврдено дека членовите на советот имаат право на надоместок за присуство на седници и надоместок на патните и дневните трошоци, во рамките утврдени со закон.

Во членот 50 од Законот, се утврдени надлежностите на градоначалникот меѓу кои градоначалникот ја контролира законитоста на прописите на советот.

Согласно членот 51 став 1 од Законот, ако градоначалникот смета дека прописот на советот не е во согласност со Уставот и законите, должен е во рок од седум дена од денот на доставувањето со решение да го запре неговото објавување, со кое ќе ги образложи причините за запирањето.

Според ставот 2 од овој член, советот е должен, во рок од 15 дена од денот на објавувањето на решението од ставот 1 на овој член, да го разгледа решението и да одлучи по него. Во ставот 3, пак, од овој член, се предвидува дека ако советот го потврди прописот, градоначалникот е должен да го објави и истовремено да поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот пропис пред Уставниот суд на Република Македонија. Во ставот 4 од овој член од Законот е утврдено дека за иницијативата од ставот 3 на овој член градоначалникот е должен да го информира министерството надлежно за вршење на работите што се однесуваат на локалната самоуправа.

Градоначалникот на општината со поднесувањето на иницијативата за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука и објавувањето на истата во службено гласило, всушност постапил согласно неговите овластувања утврдени во членовите 50 и 51 од Законот за локалната самоуправа.

Согласно членот 100 од овој закон, до донесувањето на законот од членот 45 на овој закон, членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Имајќи ја предвид содржината на цитираните законски одредби произлегува дека законодавецот определил право на членовите на советот да примаат надоместок за присуство на седница и овој надоместок го ограничува со горен лимит најмногу до 30% од просечната нето месечна плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци и го задржува правото на советниците на надомест на патни и дневни трошоци кои, до донесување на посебниот закон да им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Наведените одредби не предвидуваат посебно право на надоместок на членовите на Советот за нивното ангажирање во деновите кога се склучуваат бракови. Оттаму, анализирајќи ја содржината на оспорената одлука во однос на одредбите од член 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа, произлегува дека членовите на Советот немаат право на посебен надоместок во деновите кога учествуваат во склучување на бракови во Матичната служба на град Скопје, поради што Судот оцени дека оспорената Одлука не е во согласност со наведените законски одредби.

Исто така, оспорената Одлука е донесена на 19 јули 2006 година и објавена во „Службен гласник на општина Аеродром“ бр.10/2006, и се предвидува примена од 1 јули 2006 година, односно наместо по објавувањето, што значи дека во конкретниот случај станува збор за повратно дејство на нејзината примена, што ја прави оспорената Одлука несогласна и со членот 52 став 1 од Уставот.

Освен тоа, во овој случај не станува збор за повратно дејство што е поповолно за граѓаните како што определил членот 52 став 4 од Уставот, туку за повратно дејство поповолно за конкретно определен помал број на лица - членови на Советот на точно определена единица на локалната самоуправа, Општина Аеродром, поради што Судот утврди дека оспорената одлука не е во согласност и со оваа уставна одредба.

Судот, исто така, имаше предвид дека во текот на постапката оспорената Одлука престана да важи, меѓутоа врз основа на истата се вршени исплати и надоместоци за кои немало уставна и законска основа, при што Одлуката имала и ретроактивно дејство, поради што оцени дека има основа за утврдување на нејзина неуставност и незаконитост во време на нејзиното важење, согласно член 70 алинеја 6 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.145/2006)

99.

- Продолжување на остатокот од мандатот кој веќе претходно е верификуван

- Continuation of the remaining part of the mandate that has already been verified

- Мандатот на член на советот, кој стапува на местото на член на советот чиј мандат престанал е во функција на остварувањето на целината на мандатот што го добиле кандидатите од една

конкретна утврдена листа, со цел да го продолжи остатокот од мандатот кој веќе претходно е верификуван.

Не е спротивно на одредбите од Законот за локалната самоуправа наредниот кандидат од листата на членови на советот, кој доаѓа за остатокот на мандатот на местото на член на советот чиј мандат е одземен или му престанал, до моментот на давањето на свечената изјава да се смета како член на Советот на општината и да може присуствува на седниците на Советот без да има право да одлучува.

- The mandate of a member of the council, who comes to the position of a member of the council whose mandate has terminated is in the function of realising the wholeness of the mandate that has been won by the candidates from a concrete defined list, with a view to continuing the remaining part of the mandate which has been verified previously.

It is not in contradiction with the provisions of the Law on Local Self-Government that the next candidate on the list of members of the council, who comes for the remaining part of the mandate to the position of a member of the council whose mandate has been taken or has terminated, until the moment of taking the solemn oath to be considered as a member of the Council of the municipality without the right to decision-making.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 20 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на:

а) Буџетот на општина Ново Село за 2006 година, заведен под бр.07-1315/1 од 29 декември 2005 година („Службен гласник на општина Ново Село “ бр.10/2005) и

б) Одлука на Советот на општина Ново Село за извршување на Буџетот на општина Ново Село за 2006 година, бр.07-1316/1 од 29 деке-мври 2005 година, („Службен гласник на општина Ново Село“ бр.10/2005).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлука за измена на средствата на Буџетот на општина Ново Село за 2005 година, донесена од Советот на општина Ново Село, под бр.07-1314/1 од 29 декември 2005 година („Службен гласник на општина Ново Село “ бр.10/2005).

3. Тања Дедејска од Струмица на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актите означени во точката 1 и 2 од ова решение.

Според наводите од иницијативата, на седницата на Советот на општината Ново Село, одржана на 28 декември 2005 година од вкупно петнаесет членови на Советот биле присутни седум. Претседателот на Советот ја отворил седницата и констатирал дека на неа се присутни осум членови на Советот, при тоа броејќи го како член на Советот и Тони Котев кој допрва требал да биде избран како член и чиј мандат требал да се верификува на таа седница.

Оттаму, според подносителот на иницијативата Советот на општината го немал потребниот кворум за работа и Претседателот на Советот не можел да констатира со „седум гласови“ за од осум присутни, меѓу кои и Тони Котев, кој немал право на глас, дека предлогот е прифатен и дека неговиот мандат е верификуван.

Потоа во продолжение на седницата присутните седум членови и новиот член на Советот едногласно ги донеле: Одлуката за измена на средствата на Буџетот на општина Ново Село за 2005 година, Буџетот на општина Ново Село за 2006 година и Одлуката на Советот на општина Ново Село за извршување на Буџетот на општина Ново Село за 2006 година.

Оттаму, сето наведено било спротивно на член 8 став 1

алиенја 3 од Уставот на Република Македонија и член 41 став 1 од Законот за локалната самоуправа, според кој Советот на општината може да работи ако на седницата присуствуваат мнозинство од вкупниот број членови на советот.

4. Судот на седницата утврди дека општинската изборна комисија на Ново Село врз основа на член 76 став 1 од Законот за локалните избори на 11 ноември 2005 година му издала уверение на Тони Котев за член на Советот на општината Ново Село.

Според содржината на Записникот од одржаната десетта седница на Советот на општината Ново Село, заведен под деловоден бр.07-1272/1 од 11 јануари 2006 година, одржана на 28 декември 2005 година отпочнала со констатација на претседателот на Советот дека на седницата се присутни осум членови на Советот. Потоа, е предложено дополнување на дневниот ред како прва точка - Верификација на мандатот на новиот член на Советот од коалицијата „За Македонија заедно“- Тони Котев. Вака проширениот дневен ред е усвоен со седум гласа „за“ од осум присутни членови на Советот.

По однос на првата точка од дневниот ред во записникот е констатирано дека претседателот на Советот ја повикал верификационата трочлена комисија да се повлече и дал 15 минути пауза за работа на комисијата. Потоа комисијата направила увид во наведеното уверение и записнички констатирала дека лицето Тони Котев е избран за член на Советот, поради што во продолжение на седницата е предложено да се верификува неговиот мандат и истиот да даде свечена изјава.

Седницата продолжила со гласање по предлогот на верификационата комисија и е констатирано дека со седум гласови „за“ од осум присутни членови таквиот предлог е прифатен, по што Тони Котев ја потпишал и прочитал свечената изјава со што станал член на Советот.

Формална одлука за верификација на мандатот на Тони Котев од страна на Советот на општината не е донесена.

Работата на Советот продолжила со расправа и одлучување по останатите точки од дневниот ред, кои се прифатени со осум гласови „за“ од осум присутни членови на Советот на кој начин се донесени оспорените:

Одлуката за измена на средствата на Буџетот на општина Ново Село

за 2005 година, Буџетот на општина Ново Село за 2006 година и Одлуката на Советот на општина Ново Село за извршување на Буџетот на општина Ново Село за 2006 година.

Оспорената одлука за измена на средствата на Буџетот на општина Ново Село за 2005 година се состои од 5 членови. Со одредбите се уредува во кои делови од Буџетот на Општината се направени промените и во кој обем. Одлуката е заведена под бр. 07-1314/1 од 29 декември 2005 година.

Со оспорениот Буџет на општина Ново Село за 2006 година, заведен под бр.07-1315/1 од 29 декември 2005 година, е утврден вкупниот Буџет на општината за 2006 година, како и приходите и расходите, според намени и програми и друго.

Оспорената одлука за извршување на буџетот на општината Ново Село за 2006 година, заведена под бр. 07-1316/1 од 29 декември 2005 година се состои од 21 член во кои се разработува начинот на извршувањето на Буџетот.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 9 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и локалната самоуправа се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 37 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија, бр.5/2002), првата седница на новоизбраниот совет ја свикува претседателот на советот од претходниот состав најдоцна во рок од 20 дена од денот на завршувањето на изборите (став 1). Ако советот не се свика во рок од ставот 1 на овој член, членовите на советот сами се состануваат и под претседавање на најстариот член на советот го конституираат советот во рок од десет дена по истекот на рокот од ставот 1 на овој член (став 2). Ако седницата не се одржи во рокот од ставот 2 на овој член ќе се распишат нови избори за членовите на советот на начин утврден со закон (став 3).

Според член 38 од Законот, новизбраните членови на конститутивната седница на советот даваат и потпишуваат свечена изјава, која гласи: „Јас (име и презиме) свечено изјавувам дека правата и должностите на член на советот ќе ги вршам совесно и чесно и дека при нивното вршење ќе ги почитувам Уставот, законот,

прописите на советот и дека ќе го штитам уставниот поредок на Република Македонија“.

Според член 41 од Законот, советот може да работи ако на седницата присуствуваат мнозинство од вкупниот број членови на советот (став 1). Советот одлучува со мнозинство гласови од присутните членови, ако со закон и со статутот поинаку не е определено (став 1).

Според член 28 став 6 од Законот за локалните избори ("Службен весник на Република Македонија" бр. 46/96, 48/1996-исправка, 56/1996-исправка, 12/2003, 35/2004, 42/2004-исправка, 45/2004-пречистен текст, 52/ 2004, 60/2004 и 4/2005), листата на кандидати за советници содржи онолку кандидати колку што се избираат членови на совет, а според став 8 од истиот член од Законот, редоследот на кандидатите во листата на кандидати го утврдува подносителот на листата.

Според член 67 од Законот, изборната комисија ги пресметува вкупните резултати од гласањето во општината (став 1). Изборната комисија резултатите од гласањето ги пресметува врз основа на записниците со сумираните резултати од избирачките одбори и целокупниот изборен материјал (став 2). Изборната комисија резултатите ги утврдува според бројот на гласовите што ги добиле листите на кандидати за членови на советот одделно врз основа на сумираните резултати од избирачките одбори (став 3). Утврдувањето на резултатите од изборите се врши со примена на Д'Хондтовата формула (став 4). При распределбата на советничките места за избрани се сметаат онолку кандидати колку што места добила листата (став 9). Од листата на кандидати за членови на советот се избрани кандидатите наведени во листата според утврдениот редослед (став 10).

Според член 68 од Законот, изборната комисија за утврдувањето на резултатите од гласањето составува записник (став1). Според став 2 алинеја 6 и 7 од истиот член од Законот, во записникот, меѓу другото се внесуваат податоци за резултатите од гласањето и тоа бројот на добиени советнички места од листата на кандидати и името и презимето на избраните кандидати.

Според член 73 од Законот, официјалните резултати од изборите кои содржат конечни податоци за вкупниот број избирачи кои гласале во општината, односно градот Скопје, бројот на гласовите

што ги добиле листите на кандидати и бројот на освоените места што ги добила политичката партија, односно групата избирачи, утврдени според Д'Хондтовиот модел, изборните комисији ги објавуваат најдоцна во рок од три дена од конечното завршување на изборите (став 1). На избраните кандидати за членови на советот, односно на избраниот градоначалник, изборната комисија им издава уверение за изборот (став 3).

Според член 76 од Законот, ако на член на советот му престане или му биде одземен мандатот поради една од причините утврдени во Законот за локалната самоуправа и овој закон, тогаш член на советот за остатокот од мандатот станува наредниот кандидат од листата (став 1). Изборната комисија го известува наредниот кандидат од листата во случаите од ставот 1 на овој член, во рок од три дена по престанокот на мандатот на советникот (став 2). Кандидатот од ставот 1 на овој член е должен писмено да ја известува изборната комисија дали го прифаќа мандатот во рок од осум дена од денот на приемот на известувањето од ставот 2 на овој член (став 3). Ако кандидатот согласно со ставот 3 од овој член не го прифати мандатот, тоа право се пренесува на наредниот кандидат од листата (став 4).

6. Тргувајќи од анализата на одредбите од Законот за локалните избори, кој бил во важност во време на донесување на оспорените акти, произлегува дека Изборната комисија ги утврдува резултатите според бројот на гласовите што ги добиле листите на кандидати за членови на советот, одделно врз основа на сумираните резултати од избирачките одбори (член 67 став 3). При тоа при распределбата на советничките места за избрани се сметаат онолку кандидати колку што места добила листата (став 9). Официјалните резултати, меѓу другото, содржат и податоци за бројот на освоените места што ги добила секоја од политичките партии (член 73 став 1), а на избраните кандидати за членови на советот, изборната комисија им издава уверение за изборот (став 3 од истиот член). Кога на член на советот на општината ќе му престане или ќе му биде одземен мандатот на негово место доаѓа наредниот кандидат од листата, за остатокот од мандатот, а според процедура утврдена во членот 76 од Законот.

Оттаму, мандатот на член на советот кој стапува на местото на член на советот чиј мандат престанал е во функција на остварувањето на целината на мандатот што го добиле кандидатите од една конкретна утврдена листа, што значи членот што доаѓа како

замена само за остатокот на мандатот го продолжува мандатот кој веќе претходно е верификуван.

Инаку, верификацијата на новиот состав на советот на општината се врши на начин утврден во членовите 37 и 38 од Законот за локалните избори, во кои одредби не е утврден потребниот број на присуство на новоизбраните членови на советот за да конститутивната седница биде одржана. Притоа, ако овие одредби се разгледуваат заедно со членот 41 став 1 од Законот, кој го решава прашањето на потребното мнозинство на членови на советот за работа на советот, произлегува дека на конститутивната седница треба да присуствуваат мнозинството од вкупниот број членови на советот, или во овој случај од 15 членови на Советот потребно е присуство на 8 членови на Советот.

Неспорно во конкретниот случај на седницата на Советот на општина Ново Село присуствувале 8 лица од кои 7 членови на Советот и осмиот, лицето Тони Котев, кој дошол на закажаната седница врз основа на издадено уверение од 11 ноември 2005 година на Општинската изборна комисија Ново Село дека е избран за член на Советот на општината. Во тој момент тој бил поканет и присуствувал на седницата на Советот како член на Советот, за да го продолжи остварувањето на остатокот од претходно верификуваниот мандат на целината на советничката група на која и припаѓал. Со оглед на фактот што за неговото полноправно вклучување во работата на Советот на општината недостасувал формалниот чин давање предлог од Комисијата за верификација на општината Ново Село и на давање на свечена изјава, согласно член 38 од Законот, Советот на општината правилно ценел дека тој е осмиот присутен член на Советот, но истиот нема право на глас се до давањето на свечената изјава.

Имено, според оценка на Судот, базирана на содржината на наведените законски одредби, од моментот кога наредниот кандидат од листата на членови на советот доаѓа за остатокот на мандатот на местото на член на советот чиј мандат е одземен или му престанал, па се до моментот на давањето на свечената изјава тоа лице има својство на член на Советот и може да присуствува на седниците на Советот, неговото присуство е релевантно за потребниот вкупен број за работа на Советот на општината, но заради формалниот недостаток нема право да одлучува.

Оттаму, според Судот, Советот на општината не постапил спротивно на член 41 став 1 од Законот за локалната самоуправа кога констатирал дека на седницата на советот одржана на 28 декември 2005 година го има потребниот кворум од осум членови на Советот за работа на закажаната седница, броејќи го како присутен и лицето Тони Котев. Потоа пристапил кон гласање по предлогот на Комисијата за верификација и со седум гласа „за“ констатирал дека истиот може да ја даде свечената изјава, Притоа според член 41 став 2 од Законот за локалната самоуправа на Советот на општината Ново Село за одлучување му биле потребни 6 гласови „за“ од присутните членови.

Со оглед на околноста што Судот утврди дека Советот на општината Ново Село не направил повреда на членот 41 став 1 од Законот за локалната самоуправа кога како присутен на почетокот на седницата на Советот, без право на глас го броел и лицето Тони Котев и правилно сметал дека има кворум за работа, произлегува дека наведената одредба од Законот не е повредена и при донесувањето на Буџетот на општина Ново Село за 2006 година и Одлука на Советот на општина Ново Село за извршување на Буџетот на општина Ново Село за 2006 година.

Врз основа на изнесеното пред Судот не се постави прашањето за повреда на членот 41 од Законот за локалната самоуправа ниту по однос на постапката за верификација на мандатот на лицето Тони Котев, ни по однос на согласноста на Буџетот на општина Ново Село за 2006 година и Одлука на Советот на општина Ново Село за извршување на Буџетот на општина Ново Село за 2006 година. Од истите причини не може да се постави и прашањето за согласност со одредбите од Уставот на кои се повикува подносителот на иницијативата.

7. Според член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Во конкретниот случај во поднесената иницијатива се оспорува уставноста и законитоста и на Одлука за измена на средствата на Буџетот на општина Ново Село за 2005 година. По

однос на оваа оспорена одлука Судот утврди дека неможе да се впушти во оценување на уставноста и законитоста на постапката за нејзиното донесување од причина што истата е акт со времен карактер кој престанал да важи со истекот на 2005 година и како таква не била дел од правниот поредок, како во време на поднесувањето на иницијативата така и во време на одлучувањето на Судот.

Оттаму, по однос на оваа оспорена одлука, Судот оцени се исполнети условите за отфрлање на иницијативата, согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 и 2 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 115/2006)

9. Урбанизам

9. *Urban Planning*

100.

- Утврдување висина на трошоците во постапката за издавање на условите за планирање на просторот (поведување на постапка)

- Determination of amount of the costs in the procedure for the issuance of the conditions for spatial planning (initiation of a procedure)

- Овластувањето на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање со подзаконски акт да ја утврдува висината на трошоците во постапката за издавање на условите за планирање на просторот, односно овластувањето на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршењето на работите од областа на уредувањето на просторот со подзаконски акт да ја утврдува висината на надоместокот за добивање на овластување за вршење дејност-носител на изработка на урбанистички планови, односно планер, потписник на планска документација, како и висината на трошоците направени за работите врзани за постапката на донесување на решение за локациски услови, без критериуми и рамка утврдени во закон, претставува навлегување на извршната во законодавната власт, односно претставува повреда на уставното начело на владеење на правото.

- The authorisation of a minister to define, by a sublegal act, the amount of the costs in the procedure for issuing the conditions for spatial planning, that is, the amount of the

remuneration for obtaining the authorisation for the performance of the activity of a holder of drafting urban plans, that is, a planner, signer of planning documentation, as well as the amount of the costs incurred for the tasks linked with the procedure for passing a resolution for location conditions, without criteria and framework defined in a law, is encroachment of the executive into the legislative power, that is, is a violation of the constitutional principle of the rule of law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членот 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 15 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 15 став 3, втората реченица, член 18 став 5 во делот "како и висината на надоместокот за добивање на овластување" и член 56 став 2 од Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.51/2005).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорените законски одредби немале уставна основа, затоа што пропишувањето на висината на надоместокот и трошоците со акт на министерот, наместо со закон, било спорно. Според подносителот, со даденото законско овластување министерот изворно да ја пропишува висината на надоместокот и трошоците се отстапувало од темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија – поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Овластувањето утврдено во оспорените одредби на Законот, според подносителот на иницијативата, не претставувало

извршување на одредба на Законот, туку истата значела арбитрерност и можност од нееднаков третман кон субјектите.

Фактот што Министерството за животна средина и просторно планирање ги врши работите што се однесуваат на просторното планирање (член 28 став 1 алинеја 6 од Законот за организација и работа на органите на државната управа), според подносителот на иницијативата не смеело да биде основ за навлегување во законодавната власт.

Од овие причини, подносителот на иницијативата смета дека со оспорените законски одредби се повредувале членот 8 став 1 алинеите 3 и 4, членовите 33, 51, 68 став 1 алинеја 3, членот 91 алинеја 1 и 5 и членот 96 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според член 15 став 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, за согледување на планските можности за планирање на просторот, односно изготвување на урбанистички планови освен детален урбанистички план, донесувачот на планот е должен да побара услови за планирање на просторот, од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање, согласно со закон.

Согласно став 2 на истиот член, условите за планирање на просторот од ставот 1 на овој член се издаваат во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето. Во случај на постоење на објективни причини рокот може да се продолжи најмногу за уште 15 дена.

Согласно став 3 на истиот член, трошоците за издавање на условите од ставот 1 на овој член паѓаат на товар на барателот. Висината на овие трошоци ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање и тие не можат да бидат повисоки од реално направените трошоци.

Според член 18 став 1 од Законот, изработување на урбанистички планови вршат правни лица кои поседуваат лиценца добиена од Комората на овластени архитекти и овластени инженери, ако во редовен работен однос имаат вработено најмалку пет дипломирани инженери архитекти од кои најмалку еден со овластување за носител на изработка на урбанистички планови и

други стручни лица за планирање на инфраструктурата со соодветно високо образование.

Согласно став 2 на истиот член, носител на изработување на урбанистички планови, односно планер, потписник на планската документација, може да биде дипломиран инженер архитект кој поседува овластување за вршење на оваа дејност.

Согласно став 3 на истиот член, за добивање овластување од ставот 2 на овој член лицето треба да има три години работно искуство во изработка на урбанистички планови, три референци од областа на урбанистичкото планирање и да ги знае прописите од оваа област. Овластување може да добие и лице кое има пет години искуство во спроведување на плановите, една година искуство во изработка на плановите, две референци од областа на урбанистичкото планирање и да ги знае прописите од оваа област. Овластување може да добие и лице со една година искуство во планирање или спроведување на плановите, со завршени постдипломски студии од областа на урбанистичкото планирање и да ги знае прописите од оваа област.

Согласно став 4 на истиот член, за добивање овластување од ставот 2 на овој член Комората формира комисија која проверува дали се исполнети условите за добивање овластување согласно со овој закон. Комисијата се состои од претседател и четири члена кои се со најмалку десет години работно искуство од областа на урбанистичкото планирање.

Согласно став 5 од истиот член, начинот и постапката за добивање на овластување од ставот 2 на овој член, содржината, начинот на издавање и одземање на овластувањето, како и висината на надоместокот за добивање на овластување, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот. Овластувањето се издава за десет години и може да се продолжува по истекот на рокот, доколку имателот на овластувањето шест месеци пред истекот на рокот поднесе писмено барање до Комората. Правото за обновување на овластувањето носителот на изработката на плановите може да го загуби, доколку при изработката на плановите постапува спротивно на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Според член 56 став 1 од Законот, трошоците направени за работите врзани за постапката на донесување на решението за локациски услови, паѓаат на товар на барателот.

Согласно став 2 на истиот член, висината на трошоците од ставот 1 на овој член ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови на акти за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Според член 64 став 1 од овој закон, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Согласно член 116 став 1 од Законот за општата управна постапка ("Службен весник на Република Македонија" број 38/2005), посебните издатоци во готови пари на органот што ја води постапката, како што се: патните трошоци на службените лица, издатоците за сведоци, вештаци, толкувачи, увид, огласи и слично, а кои настанале со спроведување на постапката по некоја управна работа, по правило ги поднесува оној што ја предизвикал целата постапка. Согласно член

117 став 1 од истиот закон, секоја странка по правило сама ги поднесува своите трошоци предизвикани со постапката, како што се трошоците за доаѓање, денгуба, издатоците за такси, за правно застапување, стручно помагање и друго. Согласно член 120 став 1 од истиот закон, во решението со кое се завршува постапката органот што го донесува решението определува кој ги поднесува трошоците на постапката, нивниот износ и на кого и во кој рок треба да му се платат.

Со член 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, се предвидува дека со овој закон се уредуваат условите и начинот на системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесување на плановите, спроведувањето на плановите и следењето на реализацијата на плановите, надзорот и други прашања од областа на просторното и урбанистичкото планирање.

Согласно член 3 од истиот закон, изработувањето, донесувањето и спроведувањето на Просторниот план на Република Македонија и на урбанистичките планови, се утврдени како работи од јавен интерес.

Со член 5 од истиот закон е утврдено значењето на одделни изрази употребени во овој закон, при што под “просторен план” се подразбира план за намена и користење на просторот на територијата на Републиката, под “урбанистички план” се подразбира план за уредување и користење на просторот во рамките на планскиот опфат на град, село или друго подрачје утврдено во планот, а под “услови за планирање на просторот” се подразбира извод од просторниот план во кој се наведени поблиските услови за изработка на плановите од пониско ниво.

Во член 5 став 2 на истиот закон е утврдено дека при спроведувањето на урбанистичките планови, се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

Со член 26 од истиот закон е утврдено дека Собранието на Република Македонија го донесува Просторниот план на Републиката, Советот на градот Скопје донесува генерален урбанистички план на градот Скопје, советите на општините во градот Скопје донесуваат детален урбанистички план, урбанистички план за село и урбанистички план надвор од населено место, советите на

општините со седиште во град донесуваат генерален урбанистички план, детален урбанистички план, урбанистички план за село и урбанистички план надвор од населено место, а советите на општините во село донесуваат урбанистички план за село и урбанистички план надвор од населено место.

Имајќи ги предвид наведените законски одредби произлегува дека општината, како донесувач на урбанистичкиот план, согласно член 15 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, е должна да побара услови за планирање на просторот, од органот на државната управа – министерството надлежно за вршење на работите од областа на просторното планирање, согласно со закон. Трошоците за издавање на бараните услови паѓаат на товар на барателот, односно општината. Висината на овие трошоци ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање и тие не можат да бидат повисоки од реално направените трошоци.

Од анализата на наведената законска одредба, како и од целината на Законот, произлегува дека во Законот за просторно и урбанистичко планирање нема поблиски критериуми за определување на висината на трошоците во постапката за издавање на бараните услови, ниту пак критериуми за тоа што се подразбира под реално направени трошоци во постапката.

И покрај тоа што не е спорно дека во постапката за издавање на бараните услови се применуваат одредбите на Законот за општата управна постапка, каде во член 116 став 1 се утврдени видовите на трошоци што се признаваат во управната постапка (патни трошоци на службените лица, издатоците за сведоци, вештаци, толкувачи, увид, огласи и слично), Судот оцени дека и овој закон нема критериуми кои би претставувале законска рамка за министерот со подзаконски акт да ја пропише висината на трошоците во постапката, кои не можат да бидат поголеми од реалните трошоци.

Согласно членот 18 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, Комората на овластени архитекти и овластени инженери формира комисија која има надлежност да врши проверка дали одредено лице-дипломиран инженер архитект ги исполнува со закон пропишаните услови за добивање овластување за вршење дејност-носител на изработување урбанистички план, односно планер, потписник на планска документација. Комисијата се состои од

претседател и четири члена кои се со најмалку десет години работно искуство од областа на урбанистичкото планирање. Начинот и постапката за добивање на наведеното овластување, формата, содржината, начинот на издавање и одземање на овластувањето, како и висината на надоместокот за добивање на овластувањето, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот.

Од анализата на наведената одредба, како и од целината на Законот може да се констатира дека во Законот нема критериуми за определување на висината на надоместокот за добивање на овластувањето за вршење на дејноста.

Притоа треба да се има предвид дека согласно членот 18 став 4 од Законот, Комората формира комисија која проверува дали се исполнети условите за добивање овластување согласно со овој закон. Законот го определува составот на комисијата, но нема одредби за определување на висината на надоместокот за ангажирање на членовите во комисијата, ниту пак одредби дека Комората го определува надоместокот за нивното ангажирање. При ваква состојба, од анализата на ставот 5 на истиот член, произлегува дека во висината на надоместокот за добивање на овластувањето која треба да ја пропише министерот, треба да биде земен предвид и надоместокот за ангажирање на членовите на комисијата, како дел од постапката без кој не може да се издаде овластувањето.

И покрај тоа што е неспорно дека одредбите на Законот за општата управна постапка кои се однесуваат на трошоците на постапката се применуваат и во постапката за издавање на овластувањето согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање, Судот оцени дека овие одредби не се доволна рамка и основа за тоа министерот со свој акт да ја пропише висината на надоместокот за добивање на овластување за вршење дејност носител на изработување на урбанистички план.

Согласно член 5 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, решението за локациски услови е дефинирано како управен акт со кој се уредуваат условите под кои може да се гради градба на една градежна парцела.

Согласно член 52 став 1 од истиот закон, решение за локациски услови за градби од локално значење утврдени со закон

донесува градоначалникот на општината, а согласно став 2 од истиот член, решение за локациски услови за градби од значење за Републиката утврдени со закон донесува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот. Со ставот 3 на истиот член се утврдуваат потребните документи кои се поднесуваат со барањето за добивање решение за локациски услови. Со ставот 4 се разработува постапката за издавање на решението која ја спроведува надлежниот орган.

Со член 56 став 1 се утврдува дека трошоците направени за работите врзани за постапката за донесување на решението за локациски услови, паѓаат на товар на барателот. Согласно ставот 2 на истиот член, висината на трошоците направени во постапката за донесување на решението ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот.

Од содржината на наведените законски одредби, како и од целината на Законот за просторно и урбанистичко планирање, произлегува дека Законот нема параметри со кои поблиску би се определила висината на трошоците во постапката.

И покрај тоа што е неспорно дека одредбите на Законот за општата управна се применуваат и во постапката за издавање на овластувањето согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање, според Судот, овие одредби не се доволна рамка и основа за тоа министерот со свој акт да ја пропише висината на надоместокот за добивање на овластување за вршење дејност носител на изработување на урбанистички план.

Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека овластувањето на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање со подзаконски акт да ја утврдува висината на трошоците во постапката за издавање на условите за планирање на просторот, односно овластувањето на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршењето на работите од областа на уредувањето на просторот со подзаконски акт да ја утврдува висината на надоместокот за добивање на овластување за вршење дејност-носител на изработка на урбанистички планови, односно планер, потписник на планска документација, како и висината на трошоците направени за работите врзани за постапката на донесување на

решение за локациски услови, може да се стават под сомнение во однос на нивната уставна основа.

Ваквата констатација Судот ја заснова врз фактот што ниту Законот за просторно и урбанистичко планирање, ни Законот за општата управна постапка не содржат критериуми и мерила за утврдување на висината на надоместокот, односно трошоците во постапката.

И покрај тоа што наведените трошоци и надоместок немаат карактер на јавна давачка во смисла на член 68 став 1 алинеја 3 од Уставот, според Судот утврдувањето на критериуми и мерила за определувањето на нивната конкретна висина сепак претставува законска материја. Ова од причина што станува збор за утврдување на висината на трошоците кои паѓаат на товар на барателите, кои можат да бидат граѓани и правни лица, што пак од друга страна значи дека со определувањето на висината на трошоците со подзаконски акт донесен од страна на министерот, се пропишуваат права и обврски за граѓаните и правните лица спротивно на забраната утврдена во членот 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

Вака утврдените законски овластувања за министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање, односно за министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршењето на работите од областа на уредувањето на просторот, да донесуваат прописи со кои се утврдуваат права и обврски за граѓаните и правните лица, без критериуми и рамка утврдени во закон, според оцена на Судот претставува навлегување на извршната во законодавната власт, иако постои нивна јасна уставна поделеност, односно претставува повреда на уставното начело на владеење на правото.

Од наведените причини, според Судот основано може да се постави прашањето за согласноста на оспорените законски одредби со членот 8 став 1 алинеите 3 и 4, членот 51 и членот 96 од Уставот на Република Македонија

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.158/2005)

101.

- Утврдување висина на трошоците во постапката за издавање на условите за планирање на просторот

- Determination of amount of the costs in the procedure for the issuance of the conditions for spatial planning

- Овластувањето на министерот со подзаконски акт да ја утврдува висината на трошоците во постапката за издавање на условите за планирање на просторот, односно висината на надоместокот за добивање на овластување за вршење дејност-носител на изработка на урбанистички планови, односно планер, потписник на планска документација, како и висината на трошоците направени за работите врзани за постапката на донесување на решение за локациски услови, без критериуми и рамка утврдени во закон, претставува навлегување на извршната во законодавната власт, односно претставува повреда на уставното начело на владеење на правото.

- The authorisation of a minister to define, by a sublegal act, the amount of the costs in the procedure for issuing the conditions for spatial planning, that is, the amount of the remuneration for obtaining the authorisation for the performance of the activity of a holder of drafting urban plans, that is, a planner, signer of planning documentation, as well as the amount of the costs incurred for the tasks linked with the procedure for passing a resolution for location conditions, without criteria and framework defined in a law, is encroachment of the executive into the legislative power,

that is, is a violation of the constitutional principle of the rule of law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 18 мај 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 15 став 3, втората реченица, член 18 став 5 во делот "како и висината на надоместокот за добивање на овластување" и член 56 став 2 од Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.51/2005).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијатива поднесена од Стамен Филипов од Скопје, со Решение У.бр.158/2005 од 15 февруари 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на член 15 став 3, втората реченица, член 18 став 5 во делот "како и висината на надоместокот за добивање на овластување" и член 56 став 2 од Законот означен во точката 1 на оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со одребите на Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека според член 15 став 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, за согледување на планските можности за планирање на просторот, односно изготвување на урбанистички планови освен детален урбанистички план, донесувачот на планот е должен да побара услови за планирање на просторот, од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање, согласно со закон.

Согласно став 2 на истиот член, условите за планирање на просторот од ставот 1 на овој член се издаваат во рок од 30 дена

од денот на поднесувањето на барањето. Во случај на постоење на објективни причини рокот може да се продолжи најмногу за уште 15 дена.

Согласно став 3 на истиот член, трошоците за издавање на условите од ставот 1 на овој член паѓаат на товар на барателот. Висината на овие трошоци ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање и тие не можат да бидат повисоки од реално направените трошоци.

Според член 18 став 1 од Законот, изработување на урбанистички планови вршат правни лица кои поседуваат лиценца добиена од Комората на овластени архитекти и овластени инженери, ако во редовен работен однос имаат вработено најмалку пет дипломирани инженери архитекти од кои најмалку еден со овластување за носител на изработка на урбанистички планови и други стручни лица за планирање на инфраструктурата со соодветно високо образование.

Согласно став 2 на истиот член, носител на изработување на урбанистички планови, односно планер, потписник на планската документација, може да биде дипломиран инженер архитект кој поседува овластување за вршење на оваа дејност.

Согласно став 3 на истиот член, за добивање овластување од ставот 2 на овој член лицето треба да има три години работно искуство во изработка на урбанистички планови, три референци од областа на урбанистичкото планирање и да ги знае прописите од оваа област. Овластување може да добие и лице кое има пет години искуство во спроведување на плановите, една година искуство во изработка на плановите, две референци од областа на урбанистичкото планирање и да ги знае прописите од оваа област. Овластување може да добие и лице со една година искуство во планирање или спроведување на плановите, со завршени постдипломски студии од областа на урбанистичкото планирање и да ги знае прописите од оваа област.

Согласно став 4 на истиот член, за добивање овластување од ставот 2 на овој член Комората формира комисија која проверува дали се исполнети условите за добивање овластување согласно со овој закон. Комисијата се состои од претседател и четири

члена кои се со најмалку десет години работно искуство од областа на урбанистичкото планирање.

Согласно став 5 од истиот член, начинот и постапката за добивање на овластување од ставот 2 на овој член, содржината, начинот на издавање и одземање на овластувањето, како и висината на надоместокот за добивање на овластување, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот. Овластувањето се издава за десет години и може да се продолжува по истекот на рокот, доколку имателот на овластувањето шест месеци пред истекот на рокот поднесе писмено барање до Комората. Правото за обновување на овластувањето носителот на изработката на плановите може да го загуби, доколку при изработката на плановите постапува спротивно на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Според член 56 став 1 од Законот, трошоците направени за работите врзани за постапката на донесување на решението за локациски услови, паѓаат на товар на барателот.

Согласно став 2 на истиот член, висината на трошоците од ставот 1 на овој член ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови на акти за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Според член 64 став 1 од овој закон, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Согласно член 116 став 1 од Законот за општата управна постапка (“Службен весник на Република Македонија” број 38/2005), посебните издатоци во готови пари на органот што ја води постапката, како што се: патните трошоци на службените лица, издатоците за сведоци, вештаци, толкувачи, увид, огласи и слично, а кои настанале со спроведување на постапката по некоја управна работа, по правило ги поднесува оној што ја предизвикал целата постапка. Согласно член 117 став 1 од истиот закон, секоја странка по правило сама ги поднесува своите трошоци предизвикани со постапката, како што се трошоците за доаѓање, денгуба, издатоците за такси, за правно застапување, стручно помагање и друго. Согласно член 120 став 1 од истиот закон, во решението со кое се завршува постапката органот што го донесува решението определува кој ги поднесува трошоците на постапката, нивниот износ и на кого и во кој рок треба да му се платат.

Со член 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, се предвидува дека со овој закон се уредуваат условите и начинот на системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесување на плановите, спроведувањето на плановите и следењето на реализацијата на плановите, надзорот и други прашања од областа на просторното и урбанистичкото планирање.

Согласно член 3 од истиот закон, изработувањето, донесувањето и спроведувањето на Просторниот план на Република Македонија и на урбанистичките планови, се утврдени како работи од јавен интерес.

Со член 5 од истиот закон е утврдено значењето на одделни изрази употребени во овој закон, при што под “просторен план” се подразбира план за намена и користење на просторот на територијата на Републиката; под “урбанистички план” се подразбира план за уредување и користење на просторот во рамките на

планскиот опфат на град, село или друго подрачје утврдено во планот, а под “услови за планирање на просторот” се подразбира извод од просторниот план во кој се наведени поблиските услови за изработка на плановите од пониско ниво.

Во член 5 став 2 на истиот закон е утврдено дека при спроведувањето на урбанистичките планови, се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

Со член 26 од истиот закон е утврдено дека Собранието на Република Македонија го донесува Просторниот план на Републиката, Советот на градот Скопје донесува генерален урбанистички план на градот Скопје, советите на општините во градот Скопје донесуваат детален урбанистички план, урбанистички план за село и урбанистички план надвор од населено место, советите на општините со седиште во град донесуваат генерален урбанистички план, детален урбанистички план, урбанистички план за село и урбанистички план надвор од населено место, а советите на општините во село донесуваат урбанистички план за село и урбанистички план надвор од населено место.

Имајќи ги предвид наведените законски одредби произлегува дека општината, како донесувач на урбанистичкиот план, согласно член 15 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, е должна да побара услови за планирање на просторот, од органот на државната управа – министерството надлежно за вршење на работите од областа на просторното планирање, согласно со закон. Трошоците за издавање на бараните услови паѓаат на товар на барателот, односно општината. Висината на овие трошоци ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање и тие не можат да бидат повисоки од реално направените трошоци.

Од анализата на наведената законска одредба, како и од целината на Законот, произлегува дека во Законот за просторно и урбанистичко планирање нема поблиски критериуми за определување на висината на трошоците во постапката за издавање на бараните услови, ниту пак критериуми за тоа што се подразбира под реално направени трошоци во постапката.

И покрај тоа што не е спорно дека во постапката за издавање на бараните услови се применуваат одредбите на Законот за општата управна постапка, во чиј член 116 став 1 се утврдени видовите на трошоци што се признаваат во управната постапка (патни трошоци на службените лица, издатоците за сведоци, вештаци, толкувачи, увид, огласи и слично), според Судот и овој закон нема критериуми кои би претставувале законска рамка за министерот со подзаконски акт да ја пропише висината на трошоците во постапката, кои не можат да бидат поголеми од реалните трошоци.

Согласно членот 18 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, Комората на овластени архитекти и овластени инженери формира комисија која има надлежност да врши проверка дали определено лице-дипломиран инженер архитект ги исполнува со закон пропишаните услови за добивање овластување за вршење дејност-носител на изработување урбанистички план, односно планер, потписник на планска документација. Комисијата се состои од претседател и четири члена кои се со најмалку десет години работно искуство во областа на урбанистичкото планирање. Начинот и постапката за добивање на наведеното овластување, формата, содржината, начинот на издавање и одземање на овластувањето, како и висината на надоместокот за добивање на овластувањето, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот.

Од анализата на наведената одредба, како и од целината на Законот Судот констатира дека во Законот нема критериуми за определување на висината на надоместокот за добивање на овластувањето за вршење на дејноста.

Притоа, треба да се има предвид дека согласно членот 18 став 4 од Законот, Комората формира комисија која проверува дали се исполнети условите за добивање овластување согласно со овој закон. Законот го определува составот на комисијата, но нема одредби за определување на висината на надоместокот за ангажирање на членовите во комисијата, ниту пак одредби дека Комората го определува надоместокот за нивното ангажирање. При ваква состојба, од анализата на ставот 5 на истиот член, произлегува дека во висината на надоместокот за добивање на овластувањето која треба да ја пропише министерот, треба да биде земен предвид и надоместокот за ангажирање на членовите на комисијата, како дел од постапката без кој не може да се издаде овластувањето.

Судот утврди дека и одредбите на Законот за општата управна постапка кои се однесуваат на трошоците на постапката, а кои се применуваат и во постапката за издавање на овластувањето согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање, не се доволна рамка и основа за тоа министерот со свој акт да ја пропише висината на надоместокот за добивање на овластување за вршење дејност носител на изработување на урбанистички план.

Согласно член 5 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, решението за локациски услови е дефинирано како управен акт со кој се уредуваат условите под кои може да се гради градба на една градежна парцела.

Согласно член 52 став 1 од истиот закон, решение за локациски услови за градби од локално значење утврдени со закон донесува градоначалникот на општината, а согласно став 2 од истиот член, решение за локациски услови за градби од значење за Републиката утврдени со закон донесува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот. Со ставот 3 на истиот член се утврдуваат потребните документи кои се поднесуваат со барањето за добивање решение за локациски услови. Со ставот 4 се разработува постапката за издавање на решението која ја спроведува надлежниот орган.

Со член 56 став 1 се утврдува дека трошоците направени за работите врзани за постапката за донесување на решението за локациски услови, паѓаат на товар на барателот. Согласно ставот 2 на истиот член, висината на трошоците направени во постапката за донесување на решението ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот.

Од содржината на наведените законски одредби, како и од целината на Законот за просторно и урбанистичко планирање, произлегува дека Законот нема параметри со кои поблиску би се определила висината на трошоците во постапката.

Судот, исто така утврди дека одредбите на Законот за општата управна постапка кои се применуваат и во постапката за издавање на овластувањето согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање, не се доволна рамка и основа за тоа министерот со свој акт да ја пропише висината на надоместокот за

добивање на овластување за вршење дејност носител на изработување на урбанистички план.

Имајќи го предвид наведеното, Судот утврди дека овластувањето на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање со подзаконски акт да ја утврдува висината на трошоците во постапката за издавање на условите за планирање на просторот, односно овластувањето на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршењето на работите од областа на уредувањето на просторот со подзаконски акт да ја утврдува висината на надоместокот за добивање на овластување за вршење дејност-носител на изработка на урбанистички планови, односно планер, потписник на планска документација, како и висината на трошоците направени за работите врзани за постапката на донесување на решение за локациски услови, немаат уставна основа.

Ваквата констатација Судот ја заснова врз фактот што ниту Законот за просторно и урбанистичко планирање, ни Законот за општата управна постапка не содржат критериуми и мерила за утврдување на висината на надоместокот, односно трошоците во постапката.

Наведените трошоци и надоместок, иако немаат карактер на јавна давачка во смисла на член 68 став 1 алинеја 3 од Уставот, според Судот утврдувањето на критериуми и мерила за определувањето на нивната конкретна висина претставува законска материја. Ова од причина што станува збор за утврдување на висината на трошоците кои паѓаат на товар на барателите, кои можат да бидат граѓани и правни лица, што пак од друга страна значи дека со определувањето на висината на трошоците со подзаконски акт донесен од страна на министерот, се пропишуваат права и обврски за граѓаните и правните лица спротивно на забраната утврдена во членот 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

Вака утврдените законски овластувања за министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање, односно за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот, да донесува прописи со кои се утврдуваат права и обврски за граѓаните и правните лица, без критериуми и рамка утврдени во закон, според Судот претставува навлегување на извршната во законодавната власт, иако

постои нивна јасна уставна поделеност, односно претставува повреда на уставното начело на владеење на правото.

Од наведените причини, Судот утврди дека оспорените законски одредби не се во согласност со членот 8 став 1 алинеите 3 и 4, членот 51 и членот 96 од Уставот на Република Македонија

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точка 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.158/2005)

102.

- Одземањето на овластувањето за вршење на геодетски работи (поведување на постапка)

- Taking away of the authorisation for carrying out geodetic tasks (initiation of a procedure)

- Одземањето на овластувањето за вршење на геодетски работи на овластениот геодет поради нестручно и несовесно работење на овластениот геодет не претставува правна последица од осудата која настапува по сила на Законот, туку мерка (забрана) која е од времен карактер и има за цел заштитна функција за непречено одвивање и стручно работење во сите фази на постапката за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, поради што истото не е во несогласност со Уставот на Република Македонија.

- The taking of the authorisation for carrying out geodetic tasks away from the authorised geodesist due to his/her unprofessional and unconscientious work is not a legal consequence from the sentence that takes place by force of Law, but a measure (prohibition) which is of an interim character and has as an aim a protection function for an unobstructed development and professional work in all the stages of the procedure for survey, cadastre and recording of the rights to immovable properties, as a result of which the same is not in disagreement with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 1 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на:

а) уставноста на:

- член 10 став 3 и 4;

- член 71 став 2 во делот: "и против него не може да се поведе управен спор";

- член 103-г став 3 во делот: "како и висината на надоместокот за издавање на овластување";

- член 103-ј став 2 и 3; и

- член 110 став 2 и 3 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите ("Службен весник на СРМ" бр.27/1986 и 17/1991 и "Службен весник на Република Македонија" бр.84/2005).

б) уставноста и законитоста на:

- Правилникот за начинот на издавање, продолжување и одземање на овластување за овластен геодет, висината на надоместокот за издавање и овластување и за формата и содржината на образецот на овластувањето ("Службен весник на Република Македонија" бр.100/2005) во делот на насловот "висината на надоместокот за издавање на овластување";

- член 1 во делот: "висината на надоместокот за издавање на овластување" и
- член 11 став 1 од Правилникот.

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 122-б став 4 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите ("Службен весник на СРМ" бр.27/1986 и 17/1991 и "Службен весник на Република Македонија" бр.84/2005).

3. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означен во точките 1 под а) и 2, како и на Правилникот означен во точката 1 под б) од ова решение.

Во првоподнесената иницијатива според подносителот на иницијативата законските решенија предвидени во членовите 10 став 3, 103-г став 3, 103-ј став 2 и 110 став 2 од оспорениот Закон претставувале законски основ за донесување на подзаконски акт кој по својата содржина би бил акт на уредување на материја која се уредувала единствено со закон. Подносителот на иницијативата смета дека вакво-то овластување отстапувало од општиот принцип на поделба на влас-та. Имено, подносителот на иницијативата смета дека директорот како еден од органите на извршната власт не можел да има овластувања кои ги има законодавната власт. Даденото овластување на директорот на Држав-ниот завод за геодетски работи со свои акти да ја пропишува висината на надоместокот за издавање на овластување и со тарифник да ги утврдува другите надоместоци, според подносителот на иницијативата, значело пренесување на ингеренциите од законодавната власт кон извршната, што не било во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 33, член 68 став 1 алинеја 2, член 91 алинеја 1 и 5 и член 96 од Уставот на Република Македонија.

Решението дадено во членот 71 став 2 од оспорениот закон, според подносителот на иницијативата, било спротивно на член 50 став 2 од Уставот. Имено, со оспорениот дел од Законот не можело да се исклучи правото на управен спор или да се услови со тужба во парнична постапка против запишаниот носител на правата на недвижностите. Со оспорениот законски дел се повредувал член 8 став 1 алинеја 3, член 50 став 2, член 51 и член 54 став 1 од Уставот.

Подносителот на иницијативата, исто така, смета дека и членот 122-б не е во согласност со Уставот, односно со член 8 став 1 алинеја 3, член 13 став 1, член 14 став 1, член 51 и член 54 став 1 од причина што правна последица не можела да се предвидува по сила на законот, како во случајов, ако не постои правосилна судска одлука.

Истиот подносител до Уставниот суд поднесе уште една иницијатива со која повторно бара поведување постапка за оценување на уставноста на член 103-г став 3, во делот: "како и висината на надоместокот за издавање на овластување од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, но во второподнесената иницијатива бара оценување и на уставноста и законитоста на Правилникот за начинот на издавање, продолжување и одземање на овластување за овластен геодет, висината на надоместокот за издавање на овластување и за формата и содржината на образецот на овластувањето, во делот на насловот: "висината на надоместокот за издавање на овластување", на член 1 во делот: "висината на надоместокот за издавање на овластување" како и на член 11 став 1 од истиот правилник.

Подносителот на иницијативата смета дека висината на надоместокот за издавање на овластување може да се пропишува само со закон, а не со подзаконски акт особено поради тоа што оспорениот закон не содржи никакви критериуми за утврдување на висината на надоместокот за издавање на овластување. Оттука, според подносителот на иницијативата, оспорениот член 103-г став 3 од Законот, не можел да се толкува како разработка на конкретна законска норма во функција на нејзино извршување.

Оспорениот правилник, според подносителот на иницијативата, исто така, не бил во согласност со членовите 8 став 1 алинеи 3 и 4, член 33, член 51, член 68 став 1 алинеја 2, член 91 алинеи 1 и 5 и член 96 од Уставот на Република Македонија, како и со членовите 55 став 2, 56 став 1 и 61 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, бидејќи со актите кои ги донесува директорот не можело за граѓаните и правните лица да се утврдуваат права и обврски (а во таа смисла ниту висината на надоместокот за издавање на овластување), ни да се пропишува надлежност на други органи.

Уставниот суд на Република Македонија, согласно член 14 став 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија се впушти во оценување на уставноста на членовите 10 став 4, 103-ј

став 3 и 110 став 3 од оспорениот закон, по однос на принципот на владеење на правото, односно ја оценуваше нивната согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека според член 10 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите запишувањето на правата на недвижностите во катастарот на недвижностите е задолжително и се врши по службена должност или по барање на странката.

За запишување на правата на недвижностите во катастарот на недвижностите по барање на странка се плаќаат надоместоци, а запишувањето по службена должност е ослободено од плаќање на надоместоци.

Висината на надоместоците од ставот 2 на овој член се утврдува со тарифник кој го донесува директорот на Државниот завод за геодетски работи.

Согласност на тарифникот од ставот 3 на овој член дава Владата на Република Македонија.

Според член 71 од Законот против решението од членот 70 на овој закон може да се поднесе жалба до Комисијата за решавање на управни работи во втор степен од областа на премерот, катастарот и запишување на правата на недвижностите при Владата на Република Македонија.

Решението на Комисијата од ставот 1 на овој член е конечно и извршно и против него не може да се поведе управен спор.

Конечното решение се спроведува во катастарскиот план и операт.

Секое лице кое смета дека има појако право на недвижноста отколку лицето за кое е одлучено да биде запишано како носител на правата на недвижностите, може со тужба против запишаниот носител на правата на недвижностите, своето право да го докажува во судска постапка.

По барање на заинтересираното лице спорот ќе се прибележи во имотниот лист.

Според член 103-г од Законот со звање овластен геодет може да се стекне физичко лице кое ги исполнува следниве услови:

- 1) да е државјанин на Република Македонија;
- 2) да е дипломиран геодетски инженер со најмалку три години работно искуство на геодетските работи;
- 3) да има положен испит за стекнување овластување за овластен геодет.

За стекнување на овластувањето за овластен геодет од ставот 1 на овој член се плаќа надоместок на Комората на овластени архитекти и овластени инженери.

Начинот на издавање, продолжување и одземање на овластувањето, како и висината на надоместокот за издавање на овластување, просториите и опремата потребни за извршување на геодетските работи, формата и содржината на образецот на овластувањето, формата, содржината и начинот на водење на именикот ги пропишува директорот на Државниот завод за геодетски работи.

Комората на овластени архитекти и овластени инженери е должна по спроведувањето на испитот во рок од пет дена да ги извести лицата кои не го положиле испитот, а на лицата кои го положиле испитот да им издаде овластување.

Според член 103-ј трговецот поединец-овластен геодет и трговското друштво за геодетски работи за извршените геодетски работи се должни да наплаќаат надомест според тарифник.

Тарифникот според ставот 1 на овој член го донесува директорот на Државниот завод за геодетски работи.

Согласност на тарифникот дава Владата на Република Македонија.

Според член 110 висината на надоместокот за користење на податоците од премерот и катастарот на недвижностите се утврдува со тарифник.

Тарифникот од ставот 1 на овој член го донесува директорот на Државниот завод за геодетски работи.

Согласност на тарифникот дава Владата на Република Македонија.

Според член 122-б ако во рокот определен според членот 122-а од овој закон трговецот поединец - овластен геодет и трговско друштво за геодетски работи не ги отстранат утврдените недостатоци, директорот на Државниот завод за геодетски работи поднесува предлог до Комората на овластени архитекти и овластени инженери за одземање на овластувањето за вршење на геодетски работи на овластениот геодет.

Против решението на Комората од ставот 1 на овој член, незадоволната странка може да поднесе жалба до надлежната второстепена комисија при Владата на Република Македонија.

Врз основа на извршното решение ќе се изврши бришење од именикот на трговци поединци - овластени геодети и трговски друштва за геодетски работи.

Овластениот геодет на кого му е одземено овластувањето не може пред истекот на пет години од денот на одземањето на овластувањето да се стекне со ново овластување.

Правилникот за начинот на издавање, продолжување и одземање на овластување за овластен геодет, висината на надоместокот за издавање на овластување и за формата и содржината на образецот на овластувањето, донесен од Директорот на Државниот завод за геодетски работи, содржи 13 члена.

Според член 1 од Правилникот со овој правилник се пропишуваат: начинот на издавање, продолжување и одземање на овластување за овластен геодет, висината на надоместокот за издавање на овластување и формата и содржината на образецот на овластувањето.

Според член 11 од истиот правилник кандидатот кој го полага испитот за стекнување овластување за овластен геодет плаќа надоместок во висина од 7.000,00 денари.

5. Уставот на Република Македонија во членот 8 став 1 алинеја 3 и 4, утврдил дека владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со член 33 од Уставот се уредува дека секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намиравањето на јавните расходи на начин утврден со закон, а според член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 12 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002) како самостојни органи на државната управа се основаат: Комисија за односи со верските заедници и религиозни групи; Агенција за млади и спорт; Агенција за исселеништво; Агенција за информации и Агенција за развој и инвестиции.

Како управни организации, пак, се основаат: Државен архив на Република Македонија; Државен завод за геодетски работи, и Државен завод за статистика.

Согласно член 35 од Законот за организација и работа на органите на државната управа Државниот завод за геодетски работи ги врши работите што се однесуваат на премерот, катастарот и запишувањето на правата на недвижностите. Државниот завод за геодетски работи има својство на правно лице.

Според член 55 став 2 од истиот закон, директорот на самостојниот орган на државната управа, односно управна организација, донесува правилници, решенија, наредби, упатства, планови, програми и други видови акти за извршување на законите и други прописи, кој за тоа е овластен со закон. Според член 60 став 2 од овој закон, директорот кој раководи со самостојниот орган на државната управа, односно со управната организација може да донесе задолжителни инструкции за извршување на работите што како јавни овластувања со закон им се доверени да ги извршуваат правни и физички лица, како и на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје.

Според член 61 став 2 од овој закон, со актите кои ги донесува директорот кој раководи со самостојниот орган на државната управа, односно со управната организација не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Согласно член 1 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, премерот, катастарот и одржувањето на премерот и катастарот и запишувањето на правата на недвижностите се вршат на начин и постапка пропишани со овој закон.

Согласно член 5 од овој закон работите на премерот, катастарот и одржувањето на премерот и катастарот и запишувањето на правата на недвижностите се во надлежност на Државниот завод за геодетски работи. Оперативните теренски геодетски работи од ставот 1 од овој член како јавни овластувања ги вршат трговци поединци - овластени геодети и трговски друштва за геодетски работи под услови и на начин определени со овој закон.

Според членот 13 од истиот закон, премерот, катастарот и одржувањето на премерот и катастарот и запишувањето на правата на недвижностите се вршат според одредбите на Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон не е поинаку определено.

Врз основа на законското овластување кое произлегува од членот 10 став 3, член 103-ј став 2 и член 110 став 2 од Законот, директорот на Државниот завод за геодетски работи висината на надоместоците за запишување на правата на недвижностите во катастарот на недвижностите по барање на странката, за надомест за извршени геодетски работи како и надоместок за користење на податоците од премерот и катастарот на недвижностите, со Тарифник ги утврдува, односно пропишува директорот на Државниот завод за геодетски работи, на кој согласност дава Владата на Република Македонија. Во членот 103-г став 3 законодавецот дава и овластување на директорот на Државниот завод за геодетски работи да ја пропишува висината на надоместокот за издавање на овластување за овластен геодет.

Од анализата на наведените уставни одредби произлегува дека со Уставот точно и прецизно се дефинирани и утврдени носителите на законодавната, извршната и судската власт и

јасно е направена разлика во поделбата на власта, при што со Уставот не е допуштено мешање на една во друга власт, туку власта е поставена како структура на самостојни релативно поделени власти чии статус, надлежности и односи се утврдени и гарантирани со Уставот.

Имајќи ги во вид наведените уставни и законски одредби во корелација со содржината на оспорените законски одредби, односно членовите 10 став 3 и 4, 103-г став 3, 103-ј став 2 и 3 и 110 став 2 и 3, според Судот овластувањето на директорот на Државниот завод за геодетски работи да утврдува, односно пропишува Тарифник за утврдување на висината на надоместоците во одредени фази во постапката на премерот и катастарот и запишувањето на правата на недвижностите, а на кое согласност дава Владата на Република Македонија, нема уставна основа.

Ваквата констатација се заснова, пред се врз фактот што Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите не содржи критериуми и мерила за определување на висината на надоместоците за трошоците кои се сторени за запишување на правата на недвижностите во катастарот на недвижностите, а по барање на странката, потоа утврдување на висината на надоместокот за извршените геодетски работи од страна на трговецот-поединец-овластен геодет или трговското друштво за геодетски работи, како и за висината на надоместокот за користење на податоците од премерот и катастарот на недвижностите. При ваква состојба, произлегува дека директорот на Државниот завод за геодетски работи, при утврдувањето, односно пропишувањето на Тарифникот ги утврдил и критериумите за определување на висината и начинот на плаќање на надоместоците. Оттука, даденото овластување со оспорените законски одредби, во конкретниов случај директорот со свои акти да пропишува критериуми за определување на висината на плаќање на надоместоците, според Судот, значи навлегување во законодавната власт која е издвоена од извршната власт, што е спротивно на членот 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 91 алинеја 1 и 5 и член 96 од Уставот на Република Македонија. Од овие причини Судот оцени дека се доведува во прашање уставноста на членовите 10 став 3 и 4, 103-г став 3 во делот: "како и висината на надоместокот за издавање на овластување", 103-ј став 2 и 3 и член 110 став 2 и 3 од Законот.

Според Судот даденото овластување на директорот на Државниот завод за геодетски работи со подзаконски пропис, односно со свои акти да ја определува висината на надоместокот за издавање

на овластување (член 103-г став 3) ги надминува уставните рамки, поради што основано се постави прашањето за согласноста на правилникот во оспорените делови со Уставот и Законот за организација и работа на органите на државната управа.

Согласно член 55 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната управа директорот на самостојниот орган на државната управа, односно управната организација донесува правилници, решенија, наредби, упатства, планови, програми и други видови акти за извршување на законите и другите прописи, кога за тоа е овластен со закон. Според член 56 став 1 од овој закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и други прописи заради нивно извршување, а според член 61 став 2 од овој закон, со актите кои ги донесува директорот кој раководи со самостојниот орган на државната управа, односно со управната организација не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Тргувајќи од наведените уставни и законски одредби, а имајќи ја предвид содржина на оспорените делови од одредбите на оспорениот Правилник, овластувањето на директорот на Државниот завод за геодетски работи со подзаконски акт да ја пропишува висината на надоместокот за издавање на овластување за звање овластен геодет, според Судот, нема уставна основа, од причина што во Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите не се содржани никакви критериуми во однос на ова прашање.

Според Судот, ова овластување отстапува од општиот принцип на поделба на власта на законодавна, извршна и судска. Ваквата подзаконска формулација не може да се смета како разработка на конкретна законска норма во функција на нејзино извршување.

Во Глава II со наслов "Основни слободи и права на човекот и граѓанинот" од Уставот на Република Македонија е содржан оддел 3 со поднаслов "Гаранции на основните слободи и права". Во членот 50 од Уставот се предвидува дека секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот пред судовите и пред Уставниот суд на Република Македонија во постапка заснована врз начелата на приоритет и итност. Се гарантира судска

заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања.

Согласно член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Според член 70 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, врз основа на околностите утврдени во постапката за излагање, Државниот завод за геодетски работи донесува решение.

Според ставот 2 на член 70 од Законот, решението особено содржи:

- а) податоци за недвижностите;
- б) означување на правата на недвижностите и носителите на тоа право;
- в) стварни и лични службености, товари и ограничувања, и
- г) налог за запишување на податоците за недвижностите и за носителите на правата за недвижностите.

Според членот 71 став 1 од оспорениот закон, против решението од членот 70 на овој закон може да се поднесе жалба до Комисијата за решавање на управни работи во втор степен од областа на премерот, катастарот и запишувањето на правата на недвижностите, при Владата на Република Македонија.

Според членот 71 став 2 од истиот закон, решението на Комисијата од ставот 1 на овој член е конечно и извршно и против него не може да се поведе управен спор.

Според Судот, законската определба содржана во членот 71 став 2 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, со која се предвидува дека решението на Комисијата од ставот 1 на овој член е конечно и извршно и против него не може да се води управен спор, не е во согласност со членот 50 став 2 од Уставот.

Принципот на владеење на правото како темелна вредност на уставниот поредок го добива своето потполно значење и дефинитивна изграденост дури во моментот кога е воведена судска контрола над управните акти од страна на независни судови. Основна

и непосредна цел на управниот спор е да ги заштити правата на граѓаните од самоволна и арбитрерна управа, а со тоа да ја прошири можноста за почитување на правото и на демократијата во поширока смисла на зборот. Управниот спор е мошне значајна правна институција која има за цел да ја штити законитоста на управните акти, со тоа и правата на граѓаните и нивните слободи, како и правниот поредок и демократијата воопшто. Целта на управниот спор е утврдувањето на законитоста на управниот акт.

Имајќи во вид дека под управен акт се подразбира поединечен конкретен управен акт на државен орган или организација, односно заедница што вршат јавни овластувања со кои се решава за правата и обврските на поединците правните лица и на другите правни субјекти, според Судот решението во членот 71 од Законот за кое е дозволена жалба до Комисијата за решавање на управни работи од втор степен од областа на премерот, катастарот и запишувањето на правата на недвижностите при Владата на Република Македонија, има карактер на управен акт. Оттука произлегува и констатацијата дека против конечниот акт во управна постапка, може да се поведе управен спор.

Децидната забрана за поведување на управен спор против решението во оспорената законска одредба (член 71 став 2), пред Судот, основано се постави прашањето за неговата согласност со членот 50 став 2 од Уставот на Република Македонија, каде се гарантира судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања.

6. Една од основните цели на Уставот на Република Македонија е воспоставувањето на владеењето на правото во системот на власта. Овој уставен принцип со членот 8 од Уставот е определен како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука. Според член 14 став 1 од Уставот, никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Во членот 54 став 1 од Уставот е предвидено дека слободите и правата на човекот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Во членот 122-б од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, всушност е регулирано дека доколку при вршењето на надзор од страна на Државниот завод за геодетски работи над работењето на овластените геодети, се утврдат недостатоци, кои нема да се отстранат во определен рок, тогаш Комората на овластени архитекти и овластени инженери, по предлог на директорот на Државниот завод за геодетски работи, ќе донесе решение со кое му се одзема овластувањето за вршење геодетски работи на овластениот геодет. Истиот, има право на жалба до надлежната второстепена комисија при Владата на Република Македонија. Во оспорениот став 4 од членот 122-б од Законот, всушност се одредува дека овластениот геодет кому му е одземено овластувањето не може повторно пред истекот на пет години од денот на одземањето на овластувањето да се стекне со ново овластување.

Поаѓајќи од изнесените уставни и законски норми, Судот утврди дека оспорената одредба од ставот 4 на членот 122-б од Законот не е во несогласност со Уставот кога причината за одземање на овластувањето за вршење на геодетските работи на овластениот геодет е нестручно и несовесно работење на овластениот геодет. Со други зборови, овде не се работи за правни последици од осудата кои настапуваат по сила на законот, како што тврди подносителот на иницијативата. Имено, во конкретнава правна ситуација станува збор за околност која во секоја ситуација треба да биде земена предвид од страна на надлежниот орган, дотолку повеќе што тоа се оценува и во жалбена постапка пред второстепена комисија при Владата на Република Македонија, што потоа со оглед на карактерот на актот, не ја исклучува и судската заштита.

Од изнесеното, според Судот, со оспорениот став 4 од членот 122-б од Законот, не се повредува уставното начело на владеење на правото од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, затоа што овој став од членот 122-б пред се има заштитна функција за непречено одвивање и стручно работење во сите фази на постапката за премерот, катастарот и запишувањето на правата на недвижностите, што се одразува токму со забраната, која е од времен карактер, самиот овластен геодет повторно да поднесе ново барање за овластен геодет.

Воедно, нема повреда ниту на начелото на презумпцијата на невиност утврдена во членот 13 став 1 од Уставот, бидејќи оспорениот дел од одредбата по својата суштина не е казнена одредба и не го смета лицето за виновно, пред неговата вина да биде утврдена со правосилна судска одлука, па со самото тоа нема ни повреда на одредбата од член 14 став 1 од Уставот.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.194/2005, У.бр. 232/2005)

103.

- Надомест на трошоците сторени за запишување на правата на недвижности

- Remuneration of the expenses incurred for the recording of the rights to immovables

- Овластувањето дадено во законска одредба директорот на управната организација со свои акти да пропишува критериуми за определување висината на надоместоците за трошоците сторени за запишување на правата на недвижностите во катастарот на недвижности, е во спротивност со Уставот на Република Македонија.

Законската определба со која се предвидува дека против решението донесено во управна постапка, кое е конечно и извршно, не може да се води управен спор, не е во согласност со член 50 став 2 од Уставот на Република Македонија.

- The authorisation given in a legal provision that the director of the administrative organisation prescribe, with his/her acts, criteria for the determination of the amount of the remunerations for the expenses incurred for the recording of the rights to immovable properties in the cadastre of immovable properties, is in contradiction with the Constitution of the Republic of Macedonia.

The legal provision envisaging that an administrative dispute may not be conducted against the resolution passed in an administrative procedure, and which is final and enforceable, is not in accordance with Article 50 paragraph 2 of the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 22 март 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ:

а) член 10 став 3 и 4; член 71 став 2 во делот: "и против него не може да се поведе управен спор"; член 103-г став 3 во делот: "како и висината на надоместокот за издавање на овластување"; член 103-ј став 2 и 3; и член 110 став 2 и 3 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите ("Службен весник на СРМ" бр.27/1986 и 17/1991 и "Службен весник на Република Македонија" бр.84/2005), и

б) Правилникот за начинот на издавање, продолжување и одземање на овластување за овластен геодет, висината на надоместокот за издавање и овластување и за формата и содржината на образецот на овластувањето ("Службен весник на Република Македонија" бр.100/2005) во делот на насловот "висината на надоместокот за издавање на овластување"; член 1 во делот: "висината на надоместокот за издавање на овластување" и член 11 став 1 од овој Правилник.

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипov од Скопје, со Решение У.бр.194/2005 и У.бр.232/2005 од 1 февруари 2006 година, поведе постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означени во точката 1 под а) и на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 под б) од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 10 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите запишувањето на правата на недвижностите во катастарот на недвижностите е задолжително и се врши по службена должност или по барање на странката.

За запишување на правата на недвижностите во катастарот на недвижностите по барање на странка се плаќаат надоместоци, а запишувањето по службена должност е ослободено од плаќање на надоместоци.

Висината на надоместоците од ставот 2 на овој член се утврдува со тарифник кој го донесува директорот на Државниот завод за геодетски работи.

Согласност на тарифникот од ставот 3 на овој член дава Владата на Република Македонија.

Според член 71 од Законот против решението од членот 70 на овој закон може да се поднесе жалба до Комисијата за решавање на управни работи во втор степен од областа на премерот, катастарот и запишување на правата на недвижностите при Владата на Република Македонија.

Решението на Комисијата од ставот 1 на овој член е конечно и извршно и против него не може да се поведе управен спор.

Конечното решение се спроведува во катастарскиот план и операт.

Секое лице кое смета дека има посилно право на недвижноста отколку лицето за кое е одлучено да биде запишано како

носител на правата на недвижностите, може со тужба против запишаниот носител на правата на недвижностите, своето право да го докажува во судска постапка.

По барање на заинтересираното лице спорот ќе се прибежи во имотниот лист.

Според член 103-г од Законот со звање овластен геодет може да се стекне физичко лице кое ги исполнува следниве услови:

- 1) да е државјанин на Република Македонија;
- 2) да е дипломиран геодетски инженер со најмалку три години работно искуство на геодетски работи;
- 3) да има положен испит за стекнување овластување за овластен геодет.

За стекнување на овластувањето за овластен геодет од ставот 1 на овој член се плаќа надоместок на Комората на овластени архитекти и овластени инженери.

Начинот на издавање, продолжување и одземање на овластувањето, како и висината на надоместокот за издавање на овластување, просториите и опремата потребни за извршување на геодетските работи, формата и содржината на образецот на овластувањето, формата, содржината и начинот на водење на именикот ги пропишува директорот на Државниот завод за геодетски работи.

Комората на овластени архитекти и овластени инженери е должна по спроведувањето на испитот во рок од пет дена да ги извести лицата кои не го положиле испитот, а на лицата кои го положиле испитот да им издаде овластување.

Според член 103-ј трговецот поединец-овластен геодет и трговското друштво за геодетски работи за извршените геодетски работи се должни да наплаќаат надомест според тарифник.

Тарифникот според ставот 1 на овој член го донесува директорот на Државниот завод за геодетски работи.

Согласност на тарифникот дава Владата на Република Македонија.

Според член 110 висината на надоместокот за користење на податоците од премерот и катастарот на недвижностите се утврдува со тарифник.

Тарифникот од ставот 1 на овој член го донесува директорот на Државниот завод за геодетски работи.

Согласност на тарифникот дава Владата на Република Македонија.

Правилникот за начинот на издавање, продолжување и одземање на овластување за овластен геодет, висината на надоместокот за издавање на овластување и за формата и содржината на образецот на овластувањето, донесен од Директорот на Државниот завод за геодетски работи, содржи 13 члена.

Според член 1 од Правилникот со овој правилник се пропишуваат: начинот на издавање, продолжување и одземање на овластување за овластен геодет, висината на надоместокот за издавање на овластување и формата и содржината на образецот на овластувањето.

Според член 11 од истиот правилник кандидатот кој го полага испитот за стекнување овластување за овластен геодет плаќа надоместок во висина од 7.000,00 денари.

5. Во Уставот на Република Македонија во членот 8 став 1 алинеја 3 и 4, е утврдено дека владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со член 33 од Уставот се уредува дека секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон, а според член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во

рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 12 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002) како самостојни органи на државната управа се основаат: Комисија за односи со верските заедници и религиозни групи; Агенција за млади и спорт; Агенција за иселеништво; Агенција за информации и Агенција за развој и инвестиции.

Како управни организации, пак, се основаат: Државен архив на Република Македонија; Државен завод за геодетски работи, и Државен завод за статистика.

Согласно член 35 од Законот за организација и работа на органите на државната управа Државниот завод за геодетски работи ги врши работите што се однесуваат на премерот, катастарот и запишувањето на правата на недвижностите. Државниот завод за геодетски работи има својство на правно лице.

Според член 55 став 2 од истиот закон, директорот на самостојниот орган на државната управа, односно управна организација, донесува правилници, решенија, наредби, упатства, планови, програми и други видови акти за извршување на законите и други прописи, кој за тоа е овластен со закон. Според член 60 став 2 од овој закон, директорот кој раководи со самостојниот орган на државната управа, односно со управната организација може да донесе задолжителни инструкции за извршување на работите што како јавни овластувања со закон им се доверени да ги извршуваат правни и физички лица, како и на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје.

Според член 61 став 2 од овој закон, со актите кои ги донесува директорот кој раководи со самостојниот орган на државната управа, односно со управната организација не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Согласно член 1 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, премерот, катастарот и одржувањето на премерот и катастарот и запишувањето на правата

на недвижностите се вршат на начин и постапка пропишани со овој закон.

Согласно член 5 од овој закон работите на премерот, катастарот и одржувањето на премерот и катастарот и запишувањето на правата на недвижностите се во надлежност на Државниот завод за геодетски работи. Оперативните теренски геодетски работи од ставот 1 од овој член како јавни овластувања ги вршат трговци-поединци-овластени геодети и трговски друштва за геодетски работи под услови и на начин определени со овој закон.

Според членот 13 од истиот закон, премерот, катастарот и одржувањето на премерот и катастарот и запишувањето на правата на недвижностите се вршат според одредбите на Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон не е поинаку определено.

Врз основа на законското овластување кое произлегува од членот 10 став 3, член 103-ј став 2 и член 110 став 2 од Законот, директорот на Државниот завод за геодетски работи висината на надоместоците за запишување на правата на недвижностите во катастарот на недвижностите по барање на странката, за надомест за извршени геодетски работи како и надоместок за користење на податоците од премерот и катастарот на недвижностите, ги утврдува со Тарифник, на кој согласност дава Владата на Република Македонија. Во членот 103-г став 3 законодавецот дава и овластување на директорот на Државниот завод за геодетски работи да ја пропишува висината на надоместокот за издавање на овластување за овластен геодет.

Од анализата на наведените уставни одредби произлегува дека со Уставот точно и прецизно се дефинирани и утврдени носителите на законодавната, извршната и судската власт и јасно е направена разлика во поделбата на власта, при што со Уставот не е допуштено мешање на една во друга власт, туку власта е поставена како структура на самостојни релативно поделени власти чии статус, надлежности и односи се утврдени и гарантирани со Уставот.

Имајќи ги во вид наведените уставни и законски одредби во корелација со содржината на оспорените законски одредби, односно членовите 10 став 3 и 4, 103-г став 3, 103-ј став 2 и 3 и 110 став 2 и 3, според Судот овластувањето на директорот на Државниот завод за геодетски работи да утврдува, односно пропишува Тарифник

за утврдување на висината на надоместоците во одредени фази во постапката на премерот и катастарот и запишувањето на правата на недвижностите, а на кој согласност дава Владата на Република Македонија, нема уставна основа.

Ваквата констатација се заснова, пред се врз фактот што Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите не содржи критериуми и мерила за определување на висината на надоместоците за трошоците кои се сторени за запишување на правата на недвижностите во катастарот на недвижностите, а по барање на странката, потоа утврдување на висината на надоместокот за извршените геодетски работи од страна на трговецот-поединец-овластен геодет или трговското друштво за геодетски работи, како и за висината на надоместокот за користење на податоците од премерот и катастарот на недвижностите. При ваква состојба, произлегува дека директорот на Државниот завод за геодетски работи, при утврдувањето, односно пропишувањето на Тарифникот ги утврдил и критериумите за определување на висината и начинот на плаќање на надоместоците. Оттука, даденото овластување со оспорените законски одредби, во конкретниов случај директорот со свои акти да пропишува критериуми за определување на висината на надоместоците, според Судот, значи навлегување во законодавната власт која е издвоена од извршната власт, што е спротивно на членот 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 91 алинеја 1 и 5 и член 96 од Уставот на Република Македонија. Од овие причини Судот оцени дека членовите 10 став 3 и 4, 103-г став 3 во делот: "како и висината на надоместокот за издавање на овластување", 103-ј став 2 и 3 и член 110 став 2 и 3 од Законот, не се во согласност со наведените одредби од Уставот.

Според Судот даденото овластување на директорот на Државниот завод за геодетски работи со подзаконски пропис, односно со свои акти да ја определува висината на надоместокот за издавање на овластување (член 103-г став 3) ги надминува уставните рамки, поради што правилникот во оспорените делови не е во согласност со Уставот и Законот за организација и работа на органите на државната управа.

Согласно член 55 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната управа директорот на самостојниот орган на државната управа, односно управната организација донесува правилници, решенија, наредби, упатства, планови, програми и други видови акти за извршување на законите и другите

прописи, кога за тоа е овластен со закон. Според член 56 став 1 од овој закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и други прописи заради нивно извршување, а според член 61 став 2 од овој закон, со актите кои ги донесува директорот кој раководи со самостојниот орган на државната управа, односно со управната организација не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Тргувајќи од наведените уставни и законски одредби, а имајќи ја предвид содржина на оспорените делови од одредбите на оспорениот Правилник, овластувањето на директорот на Државниот завод за геодетски работи со подзаконски акт да ја пропишува висината на надоместокот за издавање на овластување за звање овластен геодет, според Судот, нема уставна основа, од причина што во Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите не се содржани никакви критериуми во однос на ова прашање.

Според Судот, ова овластување отстапува од општиот принцип на поделба на власта на законодавна, извршна и судска. Ваквата подзаконска формулација не може да се смета како разработка на конкретна законска норма во функција на нејзино извршување.

Во Глава II со наслов "Основни слободи и права на човекот и граѓанинот" од Уставот на Република Македонија е содржан оддел 3 со поднаслов "Гаранции на основните слободи и права". Во членот 50 од Уставот се предвидува дека секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот пред судовите и пред Уставниот суд на Република Македонија во постапка заснована врз начелата на приоритет и итност. Се гарантира судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања.

Согласно член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Според член 70 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, врз основа на околностите утврдени во постапката за излагање, Државниот завод за геодетски работи донесува решение.

Според ставот 2 на член 70 од Законот, решението особено содржи:

- а) податоци за недвижностите;
- б) означување на правата на недвижностите и носителите на тоа право;
- в) стварни и лични службености, товари и ограничувања, и
- г) налог за запишување на податоците за недвижностите и за носителите на правата за недвижностите.

Според членот 71 став 1 од оспорениот закон, против решението од членот 70 на овој закон може да се поднесе жалба до Комисијата за решавање на управни работи во втор степен од областа на премерот, катастарот и запишувањето на правата на недвижностите, при Владата на Република Македонија.

Според членот 71 став 2 од истиот закон, решението на Комисијата од ставот 1 на овој член е конечно и извршно и против него не може да се поведе управен спор.

Според Судот, законската определба содржана во членот 71 став 2 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите, со која се предвидува дека решението на Комисијата од ставот 1 на овој член е конечно и извршно и против него не може да се води управен спор, не е во согласност со членот 50 став 2 од Уставот.

Принципот на владеење на правото како темелна вредност на уставниот поредок го добива своето потполно значење и дефинитивна изграденост дури во моментот кога е воведена судска контрола над управните акти од страна на независни судови. Основна и непосредна цел на управниот спор е да ги заштити правата на граѓаните од самоволна и арбитрерна управа, а со тоа да ја прошири можноста за почитување на правото и на демократијата во поширока смисла на зборот. Управниот спор е мошне значајна правна институција која има за цел да ја штити законитоста на управните акти, со тоа и правата на граѓаните и нивните слободи, како и правниот поредок и демократијата воопшто. Целта на управниот спор е утврдувањето на законитоста на управниот акт.

Имајќи во вид дека под управен акт се подразбира поединечен конкретен управен акт на државен орган или организација што вршат јавни овластувања со кои се решава за правата и обврските на поединците, правните лица и на другите правни субјекти, според Судот решението во членот 71 од Законот за кое е дозволена жалба до Комисијата за решавање на управни работи од втор степен од областа на премерот, катастарот и запишувањето на правата на недвижностите при Владата на Република Македонија, има карактер на управен акт. Оттука произлегува и констатацијата дека против конечниот акт во управна постапка, може да се поведе управен спор.

Децидната забрана за поведување на управен спор против решението во оспорената законска одредба (член 71 став 2), според Судот, не е во согласност со членот 50 став 2 од Уставот на Република Македонија, во кој се гарантира судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.194/2005 и У.бр. 232/2005)

104 .

- Постапка за донесување на одлука за изменување и дополнување на урбанистичка документација за населено место

- Procedure for making a decision on changing and supplementing urban planning documentation for a populated area

- Не може да се постави прашањето за согласноста на Одлуката за изменување и дополнување на урбанистичка документација за населено место со Законот за просторно и урбанистичко планирање, кога таа е донесена од советот на општината како надлежен орган и во постапка предвидена со Закон.

- There may not be a question raised as to the harmony of the Decision on changing and supplementing urban planning documentation for a populated area by the Law on Spatial and Urban Planning, when it has been made by the council of the municipality as a competent body and in a procedure stipulated by Law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 12 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за измена и дополна на Урбанистичката документација за населено место Другово – во делот Градба - селски гробишта, донесена од Советот на општина Другово, бр. 07-57/5 од 15 април 1999 година ("Службен гласник на општина Другово" бр. 9 од 21 април 1999 година).

2. Душко Стефаноски, Драге Сарџоски, Иво Аврамоски, Стојанче Павлески, Зоран Штерјоски и др., сите од с. Другово, општина Другово, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точка 1 на ова решение.

Според подносителите на иницијативата оспорената урбанистичка документација на општина Другово не е донесена во законски предвидена постапка и од страна на законски определени

органи и не се почитувани сите фази на постапката за изменување и дополнување на урбанистичката документација.

Имено, без да се имало валидно донесена програма од советот, пристапено е кон измена на урбанистичката документација. Потоа, противно на законот, изработката на урбанистичката документација била дадена на организација без јавен тендер, за која постоело сомневање дали има овластување да врши изработка на урбанистички планови.

Понатаму, при донесувањето на урбанистичката документација не бил почитуван Правилникот за начинот и постапката за донесување на урбанистички планови и не била вршена стручна ревизија и стручно мислење од Министерството за транспорт и врски. Ова од причина што сакајќи по секоја цена да се прошири локацијата за гробиштата, не биле почитувани ниту стандардите за планирање и уредување на просторот. На овој дел имало обиди од порано да се прошират гробиштата, но имајќи предвид дека истите се наоѓаат во непосредна близина на објекти за живеење (дури и до 10 метри) на овој дел не можело да се планира проширување на гробиштата, бидејќи истите како објекти од четврта класа согласно член 48 од Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот, мора да имаат зона на санитарна заштита од 201 до 500 метри, што било уредено со член 47 од истиот правилник. Потоа, не било извршено испитување за состојбата со подземни води, како и за заштитата на животната средина. Сето ова било пропуштено како резултат на непочитување на постапката за донесување на планот-урбанистичката документација. Овој проблем бил присутен од порано, поради што надлежниот орган за урбанистичко планирање не дозволил проширување на гробиштата, за што како доказ се приложува Решение на Одделението за урбанизам, градежни и станбени и комунални работи – Кичево, бр. 11-1502/2 од 15 ноември 1989 година.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека при донесувањето на планот, стручната расправа и јавната анкета не биле соодветно организирани. Иако имало неколку поднесени барања против новопредвидената локација за проширување на селските гробишта, доносителот на планот воопшто не ја организирал јавната анкета, ниту повикал овластени претставници од органот на државната управа, ниту им одговорил на подносителите на анкетните листови, ниту сочинил извештај од стручната расправа и јавната анкета. Подносителите на иницијативата поднеле анкетни листови, но

по нив никогаш не добиле можност да учествуваат во организирана јавна анкета. Се работело за грубо игнорирање на забелешките и укажувањата на заинтересираните лица. Со таквата урбанистичка документација, се повредувале одредбите на Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот ("Службен весник на Република Македонија" бр. 69/1999 и 102/2000) кој бил во важност при донесувањето на урбанистичката документација.

При донесувањето на урбанистичката документација, според подносителите на иницијативата, воопшто не се имале предвид одредбите на член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија, член 17, 18 и 21-а од Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр. 4/1996, 28/1997, 53/2001 и 45/2002), Правилникот за начинот и постапката за донесување на урбанистички планови ("Службен весник на Република Македонија" бр. 2/2002) и Правилникот за стандардите и нормативите за уредување на просторот ("Службен весник на Република Македонија" бр. 2/2002), поради што се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука.

Подносителите на иницијативата наведуваат дека со оспорената урбанистичка документација за делот на проширување на гробиштата официјално не се согласувал и актуелниот градоначалник на општина Другово, кој со допис до Министерството за животна средина и просторно планирање веќе побарал услови за планирање на просторот со цел започнување на законска процедура за нова локација на православните гробишта во с. Другово.

На крајот се предлага врз основа на член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, до донесување на конечна одлука, Судот да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорената одлука.

3. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Другово донел Одлука за измена и дополна на урбанистичката документација за населено место Другово, општина Другово, бр. 07-57/5 од 15 април 1999 година ("Службен гласник на општина Другово" бр. 9 од 21 април 1999 година).

Според член 1 на оваа одлука, со оваа одлука се врши измена и дополна на урбанистичката документација за населено место Другово, општина Другово.

Согласно член 2 на истата одлука, со измените и дополните на урбанистичката документација за населеното место Другово се опфатени: зоната за домување, производната зона и сервиси, зоната за рекреација, зоната на објекти од јавна намена, зоната на трговски деловни и други содржини од заеднички карактер, црковно обредните објекти, гробиштата и стопанската зона (фарми).

Овие зони се однесуваат на следните катастарски парцели - КП: 769, 766/1, 766/2, 767, 756, 1205/1, 558/2, 558/3, 418, 412, 413, 415, 416, 366, 115, 553, 75/1, 75/2, 436/1, 436/3, делови од 404/2, 435/5, 393, фарми: 739, 709, 708, 707, 710, 711, 712 и 705, сите за КО Другово, а согласно приложената техничка документација.

Согласно член 3 на Одлуката, составен дел на оваа одлука е техничката документација која се состои од текстуален и графички прилог, а под број 40/99 од март 1999 година, изработена од ПП “Перкан Проект”-Прилеп.

Според член 4 од оваа одлуката, Одлуката влегува во сила со денот на објавувањето, а ќе се објави во “Службен гласник на општина Другово”.

4. Според член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот, уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата се утврдени како едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Планирањето на просторот, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесување на плановите, доделувањето на градежното земјиште, утврдувањето на услови за градба и надзор над спроведување на законот, во времето на донесувањето на оспорената одлука, се уредувани со Законот за просторно и урбанистичко планирање (“Службен весник на Република Македонија” бр. 4/1996, 28/1997, 18/1999). Подоцнежните изменувања и дополнувања на Законот (“Службен весник на Република Македонија” бр. 53/2001 и 45/2002) не се од значење за оценувањето на законитоста на оспорената одлука, поради што не се земени

предвид во анализата на правната и фактичката состојба по овој предмет.

Со член 7 од овој закон се утврдени видовите планови кои се донесуваат во зависност од просторот кој е предмет на планирање, при што се утврдува дека за населено место во општината се донесува урбанистичка документација.

Со член 12 од истиот закон се утврдува дека урбанистичката документација за населено место во општината се донесува за населено место од селски карактер, како и се утврдува дека содржината на урбанистичката документација особено содржи: намена на површините со граница на опфатот, основна сообраќајна мрежа и друга инфраструктура, услови и режим за градба и соодветни графички прикази.

Со член 16 став 1 од Законот се утврдува дека изработување на урбанистички план, освен генерален урбанистички план, може да врши и организација, односно институција овластена од Министерството надлежно за работите на урбанизмот. Согласно ставот 2 на истиот член, овластување за изработка на урбанистички план може да добие организација, односно институција која во редовен работен однос има најмалку три овластени лица – со лиценца за изработка на урбанистички планови.

Во член 17 став 1 од Законот се утврдува дека плановите од член 7 на овој закон се изработуваат како нацрт и предлог на план. Според став 3 на истиот член, по нацртот на деталниот урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општина, се спроведува јавна анкета. Согласно став 5 на истиот член, јавната анкета по деталниот урбанистички план и урбанистичката документација за населено место во општина, ги организира општината, односно градот Скопје.

Според член 18 став 1 на овој закон, јавната анкета по нацртот на деталниот урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општина се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 15 дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот, доставуваат писмени забелешки, на анкетни листови, до организаторот на анкетата. Согласно став 4 на истиот член, извештај за стручната расправа и јавната анкета за плановите

од член 17 став 5 на овој закон, со образложение за неприфатените забелешки, изработува општината, односно градот.

Согласно член 19 од Законот, пред организирањето на стручната расправа и јавната анкета, на нацртот на плановите од членот 7 на овој закон се врши стручна ревизија која ја врши стручно научна институција или комисија што ги определува министерот надлежен за работите на урбанизмот.

Согласно член 20 став 1 од Законот, измените и дополнувањата на плановите од член 7 на овој закон се вршат по иста постапка пропишана за нивно донесување, доколку со овој закон не е поинаку уредено.

Според членот 21-а од Законот, при изработување на урбанистички план задолжително се применуваат урбанистички нормативи и стандарди за планирање на просторот од различни области вклучени во интегралното планирање на просторот, кои ги донесува министерот надлежен за работите на урбанизмот, по претходно добиено мислење од министерствата надлежни за соодветните области.

Во оваа смисла, министерот за урбанизам и градежништво донел Правилник за стандарди и нормативи за планирање на просторот (“Службен весник на Република Македонија” бр. 69/1999 и 102/2000).

Согласно член 22 став 3 од Законот, општината донесува урбанистички план – урбанистичка документација за населено место во општината, а согласно став 6 на истиот член, овие урбанистички планови можат да се спроведат по издавањето на согласност од министерството надлежно за работите на урбанизмот. Со оваа согласност, согласно член 23 став 1 од Законот, се потврдува дека планот е донесен согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Согласно член 27 од Законот, министерот надлежен за работите на урбанизмот е надлежен да пропише начин и постапка за донесување на плановите (членовите 17 и 18). Во оваа смисла, министерот за урбанизам, градежништво и заштита на животната средина има донесено Правилник за поблиската содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за

донесување на просторните и урбанистичките планови (“Службен весник на Република Македонија” бр. 18/1997 година).

Од изнесените законски одредби произлегува дека законодавецот, во функција на обезбедување на уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, утврдил прецизна регулатива во врска со планирањето на просторот, точно определувајќи ги плановите за просторно и урбанистичко планирање, нивната содржина и постапката за нивно донесување.

Од увидот и анализата на доставената документација за донесување на Одлуката за изменување и дополнување на Урбанистичката документација за населено место Другово, општина Другово, Судот оцени дека Советот на општина Другово, како надлежен орган за донесување на наведената одлука, ги презел сите законски определени дејствија во постапката за донесување на истата.

Имено, на донесувањето на Одлуката и претходи донесување на Програма со која се планираат неопходните активности за изработка и ревизија на постојните планови, како и за нивно изменување и дополнување; нацрт-урбанистичката документација е изработена од претпријатие регистрирано за просторно и урбанистичко планирање и проектирање; согласно член 19 од Законот извршена е стручна ревизија на нацртот од страна на надлежен орган – Јавно претпријатие за просторни и урбанистички планови – подружница Битола; даден е одговор на стручната ревизија на нацрт планот од страна на изработувачот ПП "Перкан Проект" Прилеп; организирана е јавна анкета во согласност со член 17 и 18 од Законот; изработен е извештај од јавната анкета согласно член 18 став 4 од Законот; изработен е извештај дека забелешките од јавната анкета се вградени во конечната верзија на Предлог-планот; согласно член 22 став 3 од Законот донесена е Одлука за измена и дополна на Урбанистичката документација за населено место Другово и согласно член 22 став 6 од Законот, од страна на Министерството за урбанизам и градежништво, дадена е потребната согласност за спроведување на Одлуката, со која се потврдува дека урбанистичката документација е донесена согласно со одредбите на Законот и прописите донесени врз основа на овој закон.

Со оглед на вака утврдената фактичка состојба, според Судот при донесувањето на Одлуката не е сторена повреда на законски предвидената постапка за донесување на урбанистичка документација за населено место, поради што Судот оцени дека не се основани наводите во иницијативата дека при донесување на урбанистичката документација за населено место Другово се повредени одредбите на членот 17 и 18 од Законот за просторно и урбанистичко планирање. Ова особено од причина што за утврдување на правната валидност на постапката за донесување на оспорената одлука, според Судот, од значење е фактот дали општината организира јавна анкета по нацрт-урбанистичката документација во смисла на член 17 и 18 од Законот, што во случајов неспорно е сторено, а прашањето дали подносителите на иницијативата поднеле анкетни листови на јавната анкета во врска со проширувањето на гробиштата и дали истите се земено предвид при утврдувањето на конечниот предлог на урбанистичката документација, е фактичко прашање кое не е во надлежност на Судот.

Во однос на наводите во иницијативата за оспорување на одлуката во однос на членот 21-а од Законот за просторно и урбанистичко планирање, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за нејзината согласност ниту со овој член од Законот. Ова од причини што стандардите и нормативите за планирање на просторот, пропишани со правилник на министерот надлежен за работите на урбанизмот, а на кои се упатува во овој член од Законот, се задолжителни за изработувачите на урбанистичката документација, па оттука не е во надлежност на Судот да оценува дали тие во конкретниот случај се почитувани или не. Освен тоа, стандардите и нормативите за планирање на просторот се пропишуваат со акт на министерот надлежен за работите на урбанизмот, а не со закон, што им дава карактер на пропис со иста правна сила како и оспорената одлука (подзаконски акт), поради што Судот не е надлежен да ја оценува нивната меѓусебна согласност.

Наведеното на соодветен начин се однесува и во однос на наводите во иницијативата за согласноста на оспорената одлука со одредбите на Правилникот за поблиската содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на просторните и урбанистичките планови, кој министерот надлежен за работите на урбанизмот е надлежен да го донесе согласно член 27 од Законот.

Врз основа на наведеното, а имајќи предвид дека според Судот, не е сторена повреда на законски пропишаната постапка за донесување на урбанистичката документација за населено место Другово, Судот оцени дека се неосновани и наводите во иницијативата дека со оспорената одлука е повреден членот 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија, според која уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата се издигнати на ниво на темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Наводите во иницијативата дека со оспорената урбанистичка документација за делот на проширување на гробиштата официјално не се согласувал и актуелниот градоначалник на општина Другово, кој веќе започнал постапка за добивање на нова локација за гробиштата во согласност со закон, не се од значење за оценувањето на уставноста и законитоста на оспорената одлука.

Врз основа на изнесеното, Судот оцени дека не постојат услови за донесување решение за запирање на извршувањето на поединечните акти и дејствија преземени врз основа на оспорената одлука, во делот кој се однесува на проширување на гробиштата во населено место Другово.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.29/2006)

105.

**- Во постапката за донесување на урбанистички планови треба да се прибави мислење од надлежен орган
(поведување на постапка)**

*- An opinion from a competent authority must be provided in the procedure for adopting urban plans
(initiation of a procedure)*

- Урбанистичките планови донесени од советите на општината Охрид, Струга, Ресен и Дојран, за кои во постапката за нивното донесување не е прибавено мислење од надлежниот орган за заштита на природните реткости, не се во согласност со темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија од член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот - уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и уредувањето на животната средина и на природата и со Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро.

- The urban plans adopted by the councils of the municipality of Ohrid, Struga, Resen and Dojran, for which in the procedure for their adoption no opinion was provided from the body competent for the protection of the natural rarities, are not in accordance with the fundamental value of the constitutional order of the Republic of Macedonia in Article 8 paragraph 1 line 10 of the Constitution – arrangement and humanisation of the space and protection and arrangement of the environment and nature, and with the Law on the Protection of Lake Ohrid, Lake Prespa and Lake Dojran.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 27 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 70/1992) на седницата одржана на 19 април 2006 година донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за дел од Шестата урбана единица, урбан блок 1 на град Охрид, бр.07-2087/4 од 27 декември 2005 година, донесена од Советот на општина Охрид и објавена во “Службен гласник на општина Охрид“ бр. 11 од 29 декември 2005 година;

2. СЕ ЗАПИРА извршувањето на поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на Одлуката означена во точка 1 од ова решение;

3. СЕ ОТФРЛА иницијативата во делот за оценување на меѓусебната согласност на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план означена во точка 1 од ова решение, со Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот (“Службен весник на Република Македонија” бр.2/2002 и 50/2003) и Правилникот за поблиска содржина и начинот на графичка обработка за планот и начинот на постапката за донесување на урбанистички план (“Службен весник на Република Македонија” бр.2/2002).

4. Јованка Баракоска од Охрид, застапувана од адвокат Марјан Попески од Охрид на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точка 1 од ова решение.

Во иницијативата се укажува дека во постапката за донесување на оспорената Одлука за донесување на Детален урбанистички план за дел од Шестата урбана единица, урбан блок 1 на град Охрид (ДУП) не бил изготвен извештај за стручната расправа и јавната анкета со образложение за неприфатените забелешки од страна на општината, со што биле повредени одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање кои се однесуваат на

постапката за донесување и измена на деталните урбанистички планови на општините.

Со оспорената одлука, според подносителот на иницијативата, се вршела дехуманизација на животниот простор на граѓаните со што се повредувал член 43 од Уставот – правото на здрава животна средина.

Во иницијативата понатаму се укажува на повреда на одредбата од член 21 од Законот за просторно и урбанистичко планирање во врска со обврската за почитување на нормативите и стандардите за уредување на просторот при изготвувањето на урбанистичките планови. Подносителот на иницијативата цитира повеќе одредби од Правилникот за поблиската содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на просторните и урбанистичките планови и од Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот, кои, според негово мислење, не биле почитувани при изработката на оспорениот ДУП.

Поради наведените причини, подносителот на иницијативата предлага Уставниот суд на Република Македонија да ја поништи оспорената одлука.

Подносителот во иницијативата истакнува и посебно барање за донесување на решение за запирање на извршување на дејствија за добивање на одобрение за градба на Кп. бр. 15065 што се преземаат врз основа на оспорената одлука, затоа што можеле да настанат сериозни, тешко отстранливи последици за стабилноста и сигурноста на делот на куќата на подносителот на иницијативата.

Во дополнувањето на иницијативата се наведува дека при донесувањето на оспорената одлука не било постапено согласно член 9 од Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското езеро (“Службен весник на СРМ“ бр. 45/1977) кој се уште е во сила. Подносителот на иницијативата смета дека при изготвувањето на Деталниот урбанистички план за Шестата урбана единица, Урбан модул 1, не е изготвен проект за заштита на Охридското езеро согласно наведениот закон, поради што Советот на општината Охрид постапил спротивно на овој закон кога ја донел оспорената одлука без прибавено мислење од надлежниот орган за заштита на Охридското езеро.

Поради наведените причини, подносителот на иницијативата му предлага на Уставниот суд да ја оцени законитоста на оспорената одлука и од аспект на Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското езеро и да ја поништи оспорената одлука и по тој основ.

5. Судот на седницата утврди дека оспорената одлука содржи 6 члена. Со членот 1 од Одлуката се констатира дека се донесува Детален урбанистички план за дел од 6-та урбана единица, урбан блок 1 - Охрид, 2005-2010. Со членот 2 од Одлуката се определува дека со овој ДУП се опфаќа просторот со површина од 3,5 ха. Граници на урбаниот блок се улицата "Јане Сандански" од југоисток, крак на улица "Јане Сандански" од југозапад, новопроектирани улица 1 и 2 и дел од улица "Даме Груев" од северозапад и улицата "Карпош Војвода" од североисток. Со членот 3 од Одлуката се предвидува дека Деталниот урбанистички план со технички број 235/2003 изработен од Институтот за урбанизам, сообраќај и екологија ИН-ПУМА - Скопје содржи: Графички прилози (синтезен приказ и синтезен приказ - инфраструктурни системи и текстуален дел) просторен концепт, билансни показатели и основни параметри за уредување на просторот. Графичките прилози, текстуалниот дел и параметрите за уредување на просторот се составен дел на планот, изготвен според Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр. 4/1996, 27/1997, 18/1999, 102/2000, 53/2001 и 2/2002). Со членот 4 од Одлуката се предвидува дека ДУП со сите негови делови се чува, следи и реализира во Секторот за урбанистичко планирање и заштита на животната средина на општина Охрид. Со членот 5 од Одлуката се определува дека ДУП се заверува со печат на Советот на општина Охрид и потпис на претседателот на Советот на општина Охрид. Членот 6 од Одлуката содржи одредба за нејзино влегување во сила (осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен гласник на општина Охрид").

По поднесувањето на иницијативата, Советот на општина Охрид до Уставниот суд ја достави комплетната документација што претходела на донесување на оспорениот акт и тоа:

- Одлука за донесување на ДУП бр. 07-3087/4 од 27 декември 2005 година;
- Предлог-план изготвен од ДОО "ИН-ПУМА" - Скопје, со тех. бр. 235-2003 од октомври 2004 година;

- Согласност на Предлог-ДУП бр. 13-16537 од 30 ноември 2004 година;
- Барање согласност бр. 08-1261/71 од 25 ноември 2004 година;
- Нацрт-план од декември 2003 година;
- Програма за изработка на урбанистички планови бр. 07-64/3 од 30 јануари 2004 година;
- Стручна ревизија на Нацрт-план изготвена од ДОО “Полигопроект-про“ - Гостивар од март 2004 година;
- Одговор на стручна ревизија од изготвувачот на планот од март 2004 година;
- Стручно мислење од Министерството за транспорт и врски бр. 12-2896 од 29 март 2004 година;
- Записник и заклучок за утврдување на Нацрт-планот, бр. 22-1261/31 од 28 мај 2004 година;
- Одлука за организирање на јавна анкета по Нацрт-планот, бр. 22-1261/32 од 28 мај 2004 година;
- Соопштение за јавна анкета за Нацрт-планот објавено во печатен медиум;
- Записник од стручна консултација по Нацрт-планот, бр. 22-1261/58 од 4 октомври 2004 година;
- Извештај од јавна анкета по Нацрт-планот со стручна консултација, бр. 08-1261/68 од 15 ноември 2004 година;
- Известување за постапување по Извештајот од јавната анкета бр. 08-1261/69 од 18 ноември 2004 година;

Врз основа на приложената документација, Судот утврди дека Нацрт-Деталниот урбанистички план за дел од Шестата урбана единица, Урбан блок 1, Охрид е изработен од ДОО “ИН-ПУМА“ Институт за урбанизам, сообраќај и екологија, од Скопје, со технички број 235-03 во декември 2003 година.

На Нацрт-планот била извршена стручна ревизија од страна на ДОО “Полигопроект-про“ Гостивар во март 2004 година за што бил изготвен Извештај во кој биле содржани определени забелешки и сугестии.

Изработувачот на Нацрт-ДУП “ИН-ПУМА“ во март 2004 година дал одговор на стручната ревизија со кој биле прифатени забелешките и сугестиите од стручната ревизија.

На Нацрт-ДУП Министерството за транспорт и врски дало стручно мислење бр. 13-2896 од 29 март 2004 година, во кое се дадени определени забелешки, како и укажување дека е потребно во Нацрт-ДУП да се вградат сугестиите и забелешките од стручната ревизија и од стручното мислење.

Секторот за урбанистичко планирање и заштита на животната средина при општината Охрид, по констатирањето дека во планот се прифатени и вградени забелешките и сугестиите од стручната ревизија и стручното мислење, со записник и заклучок бр. 22-1261/31 од 28 мај 2004 година го утврдила Нацрт-Деталниот урбанистички план за дел од Шестата урбана единица, Урбан модул 1 на општина Охрид, 2004-2009.

На 28 мај 2004 градоначалникот на општина Охрид донел решение бр. 08-1261/32 за организирање на јавна анкета по Нацрт-ДУП кое било објавено во дневен весник на 22 јуни 2004.

Јавната анкета по Нацрт - ДУП била спроведена од 23 јуни 2004 до 5 јули 2004 година.

На 5 јули 2004 година била извршена стручна консултација по Нацрт – ДУП, за која бил изготвен записник бр. 22-1261-58 од 4 октомври 2004 година.

Општина Охрид изготвила Извештај за спроведената јавна анкета и стручна консултација бр. 08 – 1261/68 од 15 ноември 2004 година. Во Извештајот се наведува дека биле доставени 18 анкетни листови со забелешки на планот. Биле прифатени забелешките по 8 анкетни листови, делумно биле прифатени забелешките по 5 анкетни листови, а забелешките по 5 анкетни листови не биле прифатени. Од Извештајот се гледа дека подносителот на иницијативата, Јованка Баракоска доставила 9 забелешки, кои не биле прифатени, но за кои бил даден одговор.

Во Известувањето за постапување по Извештајот од спроведената јавна анкета и стручна консултација бр. 08-1261/69 од 18 ноември 2004 се констатира дека во предлог планот е постапено според образложението во Извештајот, односно дека прифатените забелешки се вградени во Предлог-планот.

На 25 ноември 2004 година со барање 08-1261/71, општина Охрид побарала согласност на Предлог-ДУП од Министерството за транспорт и врски.

Врз основа на доставената документација од општина Охрид, Министерството за транспорт и врски на 23 декември 2004 година дало согласност (бр. 13-16537) на Предлог ДУП за дел од Шестата урбана единица, Урбан блок 1 во Охрид.

На 27 декември 2005 година Советот на општината Охрид ја донел оспорената одлука за донесување на детален урбанистички план за дел од Шестата урбана единица, урбан блок 1, Охрид 2005-2010. Одлуката била објавена во "Службен гласник на општина Охрид" бр. 11 од 29 декември 2005.

6. Согласно член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија, уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и уредувањето на животната средина и на природата е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 2 од Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/1996, 28/1997, 18/1999, 53/2001 и 45/2002), просторното и урбанистичкото планирање е континуиран процес кој се обезбедува со изработување, донесување и спроведување на просторни и урбанистички планови кои меѓусебно се усогласуваат.

Според член 7 од Законот, во зависност од просторот што е предмет на планирање се донесува, покрај другите и детален урбанистички план.

Деталниот урбанистички план, според член 11 став 1 од Законот, се донесува за одделни делови од населените места и други подрачја за кои е донесен генерален урбанистички план. Според содржината на став 3 од оваа одредба, деталниот урбанистички план содржи синтезен графички приказ на планските решенија во границата на урбаното подрачје со билансни показатели за урбаните модули и инфраструктурата. Деталниот урбанистички план, како план од пониско ниво мора да биде усогласен со Генералниот урбанистички план. Во ставот 4, е определено дека документацијата на деталниот урбанистички план за постојната состојба и проекциите претставуваат документациона основа на планот, која заедно со

нацрт-планот се доставува на стручна ревизија според член 19 на овој Закон.

Од содржината на член 17 став 1 од Законот произлегува дека плановите од член 7 од овој закон се изработуваат како нацрт и предлог на план, а по нацртот на деталниот урбанистички план се спроведува јавна анкета.

Одлука за јавна анкета по нацрт деталниот урбанистички план во општината донесува градоначалникот на општината, по утврдување на нацртот на планот од страна на општинската администрација (член 17 став 7).

Според член 18 од Законот, јавната анкета по деталниот урбанистички план ја организира општината и се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 10 дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот, доставуваат писмени забелешки на анкетни листови до организаторот на анкетата. За времето и местото каде ќе биде изложен планот задолжително се објавува соопштение во јавните гласила. Извештај за јавната анкета за деталните урбанистички планови со образложение за неприфатените забелешки изработува општината (став 4).

Во смисла на член 19 од Законот, на нацртот на плановите од член 7 од овој закон, пред организирањето на стручната расправа, односно јавната анкета, се врши стручна ревизија. Стручната ревизија на урбанистичките планови според програмата од членот 13 на овој закон ја врши стручна научна институција или комисија што ја определува, односно формира министерот надлежен за работите за уредување на просторот.

Согласно член 20 од овој закон, измените и дополнувањата на плановите се вршат по иста постапка пропишана за нивното донесување, доколку со овој закон не е поинаку уредено.

Според член 22 став 6 и 7 и член 23 од овој Закон, урбанистичките планови се донесуваат по издавањето согласност од Министерството надлежно за работите на урбанизмот.

7. Имајќи ги предвид наведените законски одредби во контекст на доставената документација и утврдената фактичка состојба, Судот утврди дека постапката за донесување на Деталниот

урбанистички план за дел од Шестата урбана единица, урбан блок 1 на град Охрид, бр.07-2087/4 од 27 декември 2005 година, донесена од Советот на општина Охрид е спроведена согласно Законот за просторното и урбанистичкото планирање, бидејќи во постапката за изготвување и донесување на оспорената одлука за наведениот ДУП се испочитувани сите фази на постапката предвидени во овој закон. Од овие причини Судот оцени дека не може да се постави прашањето за нејзината согласност со одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Меѓутоа, имајќи ја предвид одредбата од член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот, од која произлегува дека при уредување и хуманизација на просторот се бара почитување на законските прописи кои се однесуваат и на заштита и унапредување на животната средина и на природата, според Судот, во постапката за донесување на урбанистички планови, општините Охрид, Струга, Ресен и Дојран треба да ги почитуваат и одредбите од Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското езеро (“Службен весник на СРМ“ бр. 45/1977) со кои овие езера, како добро од општ интерес се споменици на природата и се под посебна заштита.

Согласно член 1 од Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското езеро, нивните води, крајбрежија, извори и водотоци, поради карактеристичните одлики и природна убавина, геолошки, геоморфолошки, хидролошки, хидробилошки, лимнолошки и други научни вредности, културно, естетско, образовно-воспитно, здравствено, рекреативно, туристичко и друго стопанско значење се прогласени за споменици на природата од особено значење за општествената заедница и се ставени под посебна заштита.

За заштита на езерата како добра од општ интерес кои се користат за задоволување на општи и поединечни потреби, Законот предвидел редица превентивни и други мерки за заштита. Меѓу другите, во членот 7 став 1 алинеја 5 од Законот, се предвидува дека заради заштита на езерата се забранува внесување во езерата непречистени отпадни води од населените места и индустриски објекти.

Во членот 9 став 1 од Законот се предвидува дека градежни, хидромелиоративни, хортикултурни или други работи на крајбрежјата на езерата можат да се изведуваат само под услови и на начин утврдени со просторните планови на регионите, просторните планови на општините Охрид, Струга, Ресен и Дојран, урбанистичките

плани на населените места и урбанистичките плани на подрачјата со специјална намена, како и со прописите за спроведување на овие плани.

Согласно став 2 на членот 9 од истиот закон, планиите од став 1 на овој член се донесуваат по претходно прибавено мислење од Републичкиот завод за заштита на природните реткости.

Имајќи го во вид фактот што Советот на општина Охрид во постапката која претходела на донесување на оспорената одлука, не побарал мислење од органот надлежен за заштита на природните реткости, пред Судот основано се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот и Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро.

8. Што се однесува до наводите во иницијативата за несогласноста на планот со Правилникот за поблиската содржина и начинот на графичка обработка на планиите и за начинот и постапката за донесување на просторните и урбанистичките плани и Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот, на што е ставен главниот акцент во иницијативата, Судот оцени дека не е надлежен да се произнесува по истите, поради следното:

Согласно член 110 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Судот одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со уставот и со законите.

Имајќи ја предвид оваа одредба од Уставот, Судот оцени дека не е надлежен да одлучува за меѓусебната согласност на прописите од ист правен ранг.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето.

Имајќи го предвид фактот дека оспорената одлука за Деталниот урбанистички план за дел од Шестата урбана единица, урбан блок 1 на град Охрид е од ист правен ранг со наведените правилници, Судот оцени дека иницијативата во овој дел треба да биде отфрлена.

9. При донесување на ова решение Судот оцени дека е оправдано да се очекува дека со извршувањето на поединечните акти и дејствија преземени врз основа на оспорената одлука може да настанат тешко отстранливи последици и дека поради тоа се исполнети условите од член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за запирање на нивното извршување.

10. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1, 2 и 3 од ова решение.

11. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов.(У. бр. 24/2006)

106.

- Во постапката за донесување на урбанистички планови треба да се прибави мислење од надлежен орган

- An opinion from a competent authority must be provided in the procedure for adopting urban plans

- Урбанистичките планови донесени од советите на општината Охрид, Струга, Ресен и Дојран, за кои во постапката за нивното донесување не е прибавено мислење од надлежниот орган за заштита на природните реткости, не се во согласност со темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија од член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот - уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и уредувањето на животната средина и на природата и со Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро.

- The urban plans adopted by the councils of the municipality of Ohrid, Struga, Resen and Dojran, for which in the procedure for their adoption no opinion was provided from the body competent for the protection of the natural rarities, are not in accordance with the fundamental value of the constitutional order of the Republic of Macedonia in Article 8 paragraph 1 line 10 of the Constitution – arrangement and humanisation of the space and protection and arrangement of the environment and nature, and with the Law on the Protection of Lake Ohrid, Lake Prespa and Lake Dojran.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 70/1992), на седницата одржана на 21 јуни 2006 година донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за дел од Шестата урбана единица, урбан блок 1 на град Охрид, бр.07-2087/4 од 27 декември 2005 година, донесена од Советот на општина Охрид и објавена во “Службен гласник на општина Охрид“ бр. 11 од 29 декември 2005 година;

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање од извршување на подинечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на одлуката означена во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

4. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Јованка Баракоска од Охрид со Решение У. бр. 24/2006 од 19 април 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нејзината согласност со

Уставот и Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро.

5. Судот на седницата утврди дека оспорената одлука содржи 6 члена. Со членот 1 од Одлуката се констатира дека се донесува Детален урбанистички план за дел од 6-та урбана единица, урбан блок 1 - Охрид, 2005-2010. Со членот 2 од Одлуката се определува дека со овој ДУП се опфаќа просторот со површина од 3,5 ха. Граници на урбаниот блок се улицата "Јане Сандански" од југоисток, крак на улица "Јане Сандански" од југозапад, новопроектирани улица 1 и 2 и дел од улица "Даме Груев" од северозапад и улицата "Карпош Војвода" од североисток. Со членот 3 од Одлуката се предвидува дека Деталниот урбанистички план со технички број 235/2003 изработен од Институтот за урбанизам, сообраќај и екологија ИН-ПУМА - Скопје содржи: Графички прилози (синтезен приказ и синтезен приказ - инфраструктурни системи) и текстуален дел (просторен концепт, билансни показатели и основни параметри за уредување на просторот). Графичките прилози, текстуалниот дел и параметрите за уредување на просторот се составен дел на планот, изготвен според Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр. 4/1996, 27/1997, 18/1999, 102/2000, 53/2001 и 2/2002). Со членот 4 од Одлуката се предвидува дека ДУП со сите негови делови се чува, следи и реализира во Секторот за урбанистичко планирање и заштита на животната средина на општина Охрид. Со членот 5 од Одлуката се определува дека ДУП се заверува со печат на Советот на општина Охрид и потпис на претседателот на Советот на општина Охрид. Членот 6 од Одлуката содржи одредба за нејзино влегување во сила (осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен гласник на општина Охрид").

По поднесувањето на иницијативата, Советот на општина Охрид до Уставниот суд ја достави комплетната документација што претходела на донесување на оспорениот акт.

Врз основа на приложената документација, Судот утврди дека Нацрт-Деталниот урбанистички план за дел од Шестата урбана единица, Урбан блок 1, Охрид е изработен од ДОО "ИН-ПУМА" Институт за урбанизам, сообраќај и екологија од Скопје, со технички број 235-03 во декември 2003 година.

На Нацрт-планот била извршена стручна ревизија од страна на ДОО "Полигопроект-про" Гостивар во март 2004 година за

што бил изготвен Извештај во кој биле содржани определени забелешки и сугестии.

Изработувачот на Нацрт-ДУП “ИН-ПУМА“ во март 2004 година дал одговор на стручната ревизија со кој биле прифатени забелешките и сугестиите од стручната ревизија.

На Нацрт-ДУП Министерството за транспорт и врски дало стручно мислење бр. 13-2896 од 29 март 2004 година, во кое се дадени определени забелешки, како и укажување дека е потребно во Нацрт-ДУП да се вградат сугестиите и забелешките од стручната ревизија и од стручното мислење.

Секторот за урбанистичко планирање и заштита на животната средина при општината Охрид, по констатирањето дека во планот се прифатени и вградени забелешките и сугестиите од стручната ревизија и стручното мислење, со записник и заклучок бр. 22-1261/31 од 28 мај 2004 година го утврдила Нацрт–Деталниот урбанистички план за дел од Шестата урбана единица, Урбан модул 1 на општина Охрид, 2004-2009.

На 28 мај 2004 градоначалникот на општина Охрид донел решение бр. 08-1261/32 за организирање на јавна анкета по Нацрт–ДУП кое било објавено во дневен весник на 22 јуни 2004.

Јавната анкета по Нацрт - ДУП била спроведена од 23 јуни 2004 до 5 јули 2004 година.

На 5 јули 2004 година била извршена стручна консултација по Нацрт – ДУП, за која бил изготвен записник бр. 22-1261-58 од 4 октомври 2004 година.

Општина Охрид изготвила Извештај за спроведената јавна анкета и стручна консултација бр. 08 – 1261/68 од 15 ноември 2004 година. Во Извештајот се наведува дека биле доставени 18 анкетни листови со забелешки на планот. Биле прифатени забелешките по 8 анкетни листови, делумно биле прифатени забелешките по 5 анкетни листови, а забелешките по 5 анкетни листови не биле прифатени. Од Извештајот се гледа дека подносителот на иницијативата, Јованка Баракоска доставила 9 забелешки, кои не биле прифатени, но за кои бил даден одговор.

Во Известувањето за постапување по Извештајот од спроведената јавна анкета и стручна консултација бр. 08-1261/69 од 18 ноември 2004 се констатира дека во предлог планот е постапено според образложението во Извештајот, односно дека прифатените забелешки се вградени во Предлог-планот.

На 25 ноември 2004 година со барање 08-1261/71, општина Охрид побарала согласност на Предлог-ДУП од Министерството за транспорт и врски.

Врз основа на доставената документација од општина Охрид, Министерството за транспорт и врски на 23 декември 2004 година дало согласност (бр. 13-16537) на Предлог ДУП за дел од Шестата урбана единица, Урбан блок 1 во Охрид.

На 27 декември 2005 година Советот на општината Охрид ја донел оспорената одлука за донесување на детален урбанистички план за дел од Шестата урбана единица, урбан блок 1, Охрид 2005-2010. Одлуката била објавена во "Службен гласник на општина Охрид" бр. 11 од 29 декември 2005.

6. Согласно член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија, уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и уредувањето на животната средина и на природата е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 2 од Законот за просторно и урбанистичко планирање што бил во примена кога е донесена оспорената одлука ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/1996, 28/1997, 18/1999, 53/2001 и 45/2002), просторното и урбанистичкото планирање е континуиран процес кој се обезбедува со изработување, донесување и спроведување на просторни и урбанистички планови кои меѓусебно се усогласуваат.

Според член 7 од Законот, во зависност од просторот што е предмет на планирање се донесува, покрај другите и детален урбанистички план.

Деталниот урбанистички план, според член 11 став 1 од Законот, се донесува за одделни делови од населените места и други подрачја за кои е донесен генерален урбанистички план. Според содржината на став 3 од оваа одредба, деталниот урбанистички план содржи синтезен графички приказ на планските решенија во

границата на урбаното подрачје со билансни показатели за урбаните модули и инфраструктурата. Деталниот урбанистички план, како план од пониско ниво мора да биде усогласен со Генералниот урбанистички план. Во ставот 4, е определено дека документацијата на деталниот урбанистички план за постојната состојба и проекциите претставуваат документациона основа на планот, која заедно со нацрт-планот се доставува на стручна ревизија според член 19 на овој Закон.

Од содржината на член 17 став 1 од Законот произлегува дека плановите од член 7 од овој закон се изработуваат како нацрт и предлог на план, а по нацртот на деталниот урбанистички план се спроведува јавна анкета.

Одлука за јавна анкета по нацрт деталниот урбанистички план во општината донесува градоначалникот на општината, по утврдување на нацртот на планот од страна на општинската администрација (член 17 став 7).

Според член 18 од Законот, јавната анкета по деталниот урбанистички план ја организира општината и се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 10 дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот, доставуваат писмени забелешки на анкетни листови до организаторот на анкетата. За времето и местото каде ќе биде изложен планот задолжително се објавува соопштение во јавните гласила. Извештај за јавната анкета за деталните урбанистички планови со образложение за неприфатените забелешки изработува општината (став 4).

Во смисла на член 19 од Законот, на нацртот на плановите од член 7 од овој закон, пред организирањето на стручната расправа, односно јавата анкета, се врши стручна ревизија. Стручната ревизија на урбанистичките планови според програмата од членот 13 на овој закон ја врши стручна научна институција или комисија што ја определува, односно формира министерот надлежен за работите за уредување на просторот.

Согласно член 20 од овој закон, измените и дополнувањата на плановите се вршат по иста постапка пропишана за нивното донесување, доколку со овој закон не е поинаку уредено.

Според член 22 став 6 и 7 и член 23 од овој Закон, урбанистичките планови се донесуваат по издавањето согласност од Министерството надлежно за работите на урбанизмот.

7. Имајќи ги предвид наведените законски одредби во контекст на доставената документација и утврдената фактичка состојба, Судот утврди дека постапката за донесување на Деталниот урбанистички план за дел од Шестата урбана единица, урбан блок 1 на град Охрид, бр.07-2087/4 од 27 декември 2005 година, донесена од Советот на општина Охрид е спроведена согласно Законот за просторното и урбанистичкото планирање, бидејќи во постапката за изготвување и донесување на оспорената одлука за наведениот Детален урбанистички план се испочитувани сите фази на постапката предвидени во овој закон. Од овие причини Судот не го постави прашањето за нејзината согласност со одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Меѓутоа, имајќи ја предвид одредбата од член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот, од која произлегува дека при уредување и хуманизација на просторот се бара почитување на законските прописи кои се однесуваат и на заштита и унапредување на животната средина и на природата, според Судот, во постапката за донесување на урбанистички планови, општините Охрид, Струга, Ресен и Дојран се должни да ги почитуваат и одредбите од Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро (“Службен весник на СРМ“ бр. 45/1977) со кои овие езера, како добро од општ интерес се споменици на природата и се под посебна заштита.

Согласно член 1 од Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското езеро, нивните води, крајбрежија, извори и водотоци, поради карактеристичните одлики и природна убавина, геолошки, геоморфолошки, хидролошки, хидробилошки, лимнолошки и други научни вредности, културно, естетско, образовно-воспитно, здравствено, рекреативно, туристичко и друго стопанско значење се прогласени за споменици на природата од особено значење за општествената заедница и се ставени под посебна заштита.

За заштита на езерата како добра од општ интерес кои се користат за задоволување на општи и поединечни потреби, Законот предвидел редица превентивни и други мерки за заштита. Меѓу другите, во членот 7 став 1 алинеја 5 од Законот, се предвидува дека заради заштита на езерата се забранува внесување во езерата

непречистени отпадни води од населените места и индустриски објекти.

Во членот 9 став 1 од Законот се предвидува дека градежни, хидромелиоративни, хортикултурни или други работи на крајбрежјата на езерата можат да се изведуваат само под услови и на начин утврдени со просторните планови на регионите, просторните планови на општините Охрид, Струга, Ресен и Дојран, урбанистичките планови на населените места и урбанистичките планови на подрачјата со специјална намена, како и со прописите за спроведување на овие планови.

Согласно став 2 на членот 9 од истиот закон, плановите од став 1 на овој член се донесуваат по претходно прибавено мислење од Републичкиот завод за заштита на природните реткости.

Имајќи го во вид фактот што Советот на општина Охрид во постапката која претходела на донесување на оспорената одлука, не побарал мислење од органот надлежен за заштита на природните реткости, Судот утврди дека оспорената Одлука не е во согласност со Уставот и со Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од оваа одлука.

9. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У. бр. 24/2006)

107.

- Невградување на прифатено барање во спроведена јавна анкета

(поведување на постапка)

*- Non-inclusion of an accepted request in the public polls
(initiation of a procedure)*

- Не вградувањето во конечниот урбанистички план, без никакво образложение, на прифатено барање во спроведената јавна анкета, претставува повреда на законски пропишаната постапка за донесување на детален урбанистички план за населено место.

- The non-inclusion into the final urban plan, without any explanation whatsoever, of an accepted request in the public polls conducted, is a violation of the legally prescribed procedure for the adoption of a detailed urban plan for an inhabited area.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 27 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 28 јуни 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за населба „Чифлик“- урбан блок А - Општина Кичево, бр. 07-1474/5 од 17.08.2005 година („Службен гласник на општина Кичево“ бр 5/2006).

2. СЕ ЗАПИРА извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземаат врз основа на Одлуката означена во точка 1 од ова решение.

3. СЕ ОТФРЛА иницијативата во делот за оценување на меѓусебната согласност на Одлуката означена во точка 1 од ова решение со Правилникот за поблиската содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на урбанистичките планови („Службен весник на Република Македонија“ бр. 2/2002).

4. Биљана Гавриловска од Кичево и Марика и Младен Јанаќиески, исто така од Кичево на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа посебни иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата и дополнувањето (прецизирањето) на иницијативата на првиот подносител, оспорениот Детален урбанистички план (во натамошниот текст: ДУП) не бил во согласност со член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија, затоа што во постапката за неговото донесување биле направени суштествени повреди предвидени во член 17 и 18 од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Имено, забелешките на подносителот дадени на јавната анкета (парцелата 1996/1 која била во негово владение 32 години да остане како посебна, со предвидена маркица П+2, одвоена од парцелата 1996/2) иако биле прифатени и одобрени во Извештајот по јавната анкета, не биле вградени во донесениот ДУП, така што наместо две посебни парцели, постои само една парцела 1996 со постоечки објект, а предвидениот објект П+2 не постои, со што подносителот бил оштетен.

Причината за ваквата состојба, според подносителот на иницијативата бил фактот што ДУП е изгласан во вакум простор, од страна на новоформирианиот совет на општина Кичево, на собрание на советот на кое сеуште не бил избран претседател на советот, што според него значи дека одлуката е неуставна бидејќи е донесена, пред избор на претседател, односно пред конституирање на советот. Исто така наведува дека при донесувањето на ДУП, од страна на советот на општина Кичево воопшто не биле разгледани доставените приговори и предлози.

Врз основа на наведеното, подносителот му предлага на Уставниот суд да ја поништи оспорената одлука, а со оглед дека на предвидената градежна парцела може да се издаде одобрение за градба на трети лица, како и да се поведат управни постапки за денационализација, согласно член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, до донесување на Одлуката на Уставниот суд, предлага Уставниот суд да донесе решение за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија преземени врз основа на оспорената одлука.

Според наводите во иницијативата на вторите подносителите, целокупната постапка за донесување на ДУП била правена спротивно на важечкиот Закон за просторно и урбанистичко планирање и Правилникот за поблиската содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на урбанистичките планови („Службен весник на Република Македонија“ бр. 2/2002).

Имено, при донесувањето на ДУП не биле почитувани сите фази во постапката. Така, општина Кичево поднела барање до Министерството за транспорт и врски за издавање согласност за Предлог ДУП за „Чифлик“ -УБ „А“ во Кичево, заведено под број 08-163/1 од 09.02.2002 година. На ова барање, Министерството за транспорт и врски ја вратило доставената документација, со акт бр. 13-1322 од 23.02.2005 година, со укажување дека е потребно да се постапи по стручното мислење на Министерството. Општината, наместо да го врати нацрт планот пред граѓаните како истите би биле во можност да дадат свои забелешки, спротивно на член 11 и член 12 од Правилникот, почекала малку и истата документација, без никаква интервенција ја вратила повторно до Министерството за транспорт и врски, со акт бр. 08-163/2 од 09.03.2005 година. Потоа Министерството дало согласност на Предлог - ДУП, а врз основа на таа согласност, Советот на општина Кичево ја донело оспорената одлука.

Доколку не се направеле наведените незаконити дејствија, подносителите на иницијативата наведуваат дека ќе имале можност да интервенираат на начин што ќе укажеле дека границите на К.П. бр.1868 не можеле да бидат во темелот на објектот, повлечени со линија со фасадата, кога се знаело дека објектот има заштитни тротоари и отсекогаш постоел простор за редовна употреба кој требало да се има предвид при донесувањето на ДУП.

На крајот, наведуваат дека видно од комплетната документација која и претходи на оспорената одлука, тогашниот градоначалник на своја рака, без согласност на стручниот тим (што се гледало од фактот што истите не биле потпишувани на ниеден пропратен акт, туку стоел само потписот на градоначалникот) ја донел оспорената одлуката, со што истата била целосно незаконита, поради што предлагаат Судот да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука и предлагаат Судот

да определи времена мерка за недавање на никакви согласности врз основа на вака изменетиот урбанистички план.

5. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Кичево на седницата одржана на 17.08.2005 година, донел Одлука за донесување на Детален урбанистички план за населба „Чифлик“-урбан блок А - Општина Кичево, заведена под број 07-1474/5.

Според член 1 од Одлуката, со оваа одлука се донесува Детален урбанистички план за населба „Чифлик“-Урбан блок А во Кичево со Предлог планот изготвен од ДООЕЛ „Стил-проект“ Прилеп со тех. бр. 10/04 од март 2005 година.

Согласно член 2 од Одлуката, планот од член 1 на оваа одлука содржи: Документациона основа, Текстуално образложение, Графички прилози според законски одредби, Стручна ревизија на Нацрт планот изготвена од АД „ЗУАС“-Скопје, од јули 2004 година, Извештај по јавната анкета за Нацрт планот, бр. 08-1472/2 од 18.11.2004 година, Согласност на Предлог планот, издадена од Министерството за транспорт и врски-Сектор за уредување на просторот во Скопје, со бр. 13-20803 од 0.04.2005 година.

Според член 3 од Одлуката, Планот се заверува во рок од 8 дена од денот на донесувањето, во седум (7) примероци со потпис и печат од доносителот на планот и се доставува до надлежните служби согласно член 27 став 4 од ЗПУП („Службен весник на Република Македонија“ бр. 51/2005), еден се чува во архивот на донесувачот на Планот, еден кај органот што го спроведува, еден во надлежниот државен архив, еден примерок се доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работи за уредување на просторот, еден примерок се доставува до Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам, еден примерок се доставува до Државниот завод за геодетски работи и седмиот примерок се изложува во Одделението за комунални дејности при Општина Кичево заради достапност во јавноста.

Согласно член 4 од истата одлука, Планот ќе го спроведува Одделението за урбанизам и заштита на животната средина на Општина Кичево.

Според член 5 од Одлуката, примерок од оваа одлука се доставува до ЕЛС-Општина Кичево -Одделение за комунални дејности, Одделение за урбанизам и заштита на животната средина и

до Министерството за транспорт и врски -Скопје, Сектор за уредување на просторот Скопје.

Со член 6 од Одлуката се утврдува дека Одлуката влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на Општина Кичево“.

Одлуката е објавена во „Службен гласник на општина Кичево“, бр.5/2006 година.

6. Според член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата се утврдени како едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Условите и начинот на системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесување на плановите, спроведувањето на плановите и следењето на реализацијата на плановите, надзорот и други прашања од областа на просторното и урбанистичкото планирање се уредени со Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр. 51/2005). Во Главата VI Преодни и завршни одредби на овој закон, во член 80 е утврдено дека постапката за донесување на урбанистичките планови започната пред денот на примената на овој закон (1 јули 2005 година), ќе продолжи според одредбите на законот кој бил во сила на денот на нивното отпочнување, доколку урбанистичкиот план ја поминал фазата на стручна расправа или фазата на јавна анкета и јавна презентација.

Со оглед на тоа што Судот утврди дека во времето на отпочнувањето на постапката за донесување на Деталниот урбанистички план за општина Кичево и спроведената јавна анкета по нацрт-планот во сила бил Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр. 4/1996, 28/1997, 18/1999, 53/2001 и 45/2002), анализата на правната и фактичката состојба во врска со постапката за донесување на оспорената одлука се врши во однос на овој закон.

Со член 7 од овој закон се утврдени видовите планови кои се донесуваат во зависност од просторот кој е предмет на планирање, и тоа: просторни планови, во кој спаѓа просторен план на Републиката

и урбанистички планови, во кои спаѓаат: генерален урбанистички план, детален урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општината.

Со член 16 став 1 од Законот се утврдува дека изработување на сите урбанистички планови врши правно лице овластено од министерот надлежен за работите на уредувањето на просторот, ако во редовен работен однос има најмалку три овластени лица – со лиценца за изработка на урбанистички планови. Согласно ставот 2 на истиот член, овластување за изработка на урбанистички планови, освен генерален урбанистички план може да добие правно лице кое во редовен работен однос има најмалку едно овластено лице – со лиценца за изработка на урбанистички планови.

Во член 17 став 1 од Законот се утврдува дека плановите од член 7 на овој закон се изработуваат како нацрт и предлог на план. Според став 3 на истиот член, по нацртот на деталниот урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општина, се спроведува јавна анкета. Согласно став 5 на истиот член, јавната анкета по деталниот урбанистички план и урбанистичката документација за населено место во општина, ги организира општината, односно градот Скопје. Согласно став 7 на овој член, одлука за организирање јавна анкета по нацрт детален урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општината донесува градоначалникот на општината, односно градоначалникот на Град Скопје по утврдување на нацртот на планот од страна на општинската администрација. Согласно став 8 на истиот член, органите на државната управа, како и институциите особено од областа на заштитата на спомениците на културата, во текот на изработката на плановите од членот 7 на овој закон, доставуваат свои барања со предлог на мерки и режим на планирање и уредување на просторот.

Според член 18 став 1 на овој закон, јавната анкета по нацртот на деталниот урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општина се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 10 дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот, доставуваат писмени забелешки, на анкетни листови, до организаторот на анкетата. Согласно ставот 2 на истиот член, за времето и местото каде ќе биде изложен планот, задолжително се објавува соопштение во јавните гласила. Согласно став 4 на истиот член, извештај за стручната расправа и јавната

анкета за плановите од член 17 став 5 на овој закон, со образложение за неприфатените забелешки, изработува општината, односно Градот Скопје.

Согласно член 19 став 1 од Законот, пред организирањето на стручната расправа и јавната анкета, на нацртот на плановите од членот 7 на овој закон се врши стручна ревизија. Согласно став 2 на истиот член, стручната ревизија на урбанистичките планови според Програмата од членот 14 на овој закон ја врши правно лице кое има добиено овластување од член 16 став 1 на овој закон, што го определува градоначалникот, која ја врши стручно научна институција или комисија што ги определува министерот надлежен за работите на урбанизмот. Согласно став 4 на овој член, изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по стручната ревизија.

Согласно член 20 став 1 од Законот, измените и дополнувањата на плановите од член 7 на овој закон се вршат по иста постапка пропишана за нивно донесување, доколку со овој закон не е поинаку уредено.

Според членот 21-а од Законот, при изработување на урбанистички план од членот 7 точка 2 на овој закон (генерален урбанистички план, детален урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општината) задолжително се применуваат нормативи и стандарди за уредување на просторот, кои ги донесува министерот надлежен за работите на уредувањето на просторот.

Согласно член 22 став 3 од Законот, општината донесува генерален урбанистички план, детален урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општината, а согласно став 6 на истиот член, овие урбанистички планови се донесуваат по издавањето согласност на предлогот на планот од страна на министерството надлежно за работите на уредувањето на просторот. Со оваа согласност, согласно член 23 став 1 од Законот, се потврдува дека планот е изработен согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

7. Од изнесените законски одредби произлегува дека законодавецот, во функција на обезбедување на уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата, како темелна вредност на

уставниот поредок на Република Македонија, утврдил прецизна регулатива во врска со планирањето на просторот, точно определувајќи ги плановите за просторно и урбанистичко планирање, нивната содржина и постапката за нивно донесување.

Имајќи ја предвид наведената законска регулатива, како и увидот и анализата на доставената документација за донесување на Одлуката за донесување на ДУП за населба „Чифлик“ - Урбан блок А - општина Кичево, Судот оцени дека општина Кичево, како надлежен орган за донесување на наведената одлука, ги спровела сите законски определени дејствија во постапката за донесување на истата, и тоа:

Нацрт- деталениот урбанистички план на дел од населбата „Чифлик“ во Кичево - Урбан блок „А“ (во натамошниот текст: Нацрт-план) е изработен од „Стил проект“ ДООЕЛ Прилеп во март 2004 година.

Стручна ревизија на Нацрт-планот, согласно член 19 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, е изработена од АД за урбанизам, архитектура и инженеринг „ЗУАС“ Скопје, во јули 2004 година, за што е изготвен извештај во кој се содржани определени забелешки и сугестии.

Согласно член 19 став 4 од истиот закон, изработувачот на Нацрт-планот дал одговор по забелешките од стручната ревизија, бр. 08-04 од 09 август 2004 година, со кој главно се прифатени сите забелешки и сугестии.

Министерството за транспорт и врски на Нацрт-планот дало Стручно мислење бр. 13-11329 од 20 септември 2004 година, во кое се дадени определени сугестии и забелешки, како и укажување дека постапката за изработка на планот може да продолжи по вградување на сугестиите и забелешките од Стручната ревизија и Стручното мислење.

Изработувачот на Нацрт-планот доставил до Министерството за транспорт и врски Извештај за постапување по Стручното мислење, бр. 15/04 од 21 октомври 2004 година.

Органот за уредување и употреба на градежно земјиште во градежниот реон на општина Кичево донел Заклучок бр. 08-1371/2

од 25 октомври 2004 година со кој го утврдил текстот на Нацрт-планот.

На 25 октомври 2004 година градоначалникот на општина Кичево донел Одлука за организирање јавна анкета по Нацрт-планот, која била јавно објавена.

Јавната анкета по Нацрт-планот траела 10 дена, во периодот од 25 октомври 2004 година до 5 ноември 2004 година.

На ден 11 ноември 2004 година била извршена стручна консултација по Нацрт-планот, за која бил изготвен записник бр. 08-1433/2 од 11 ноември 2004 година.

Општина Кичево изготвила Извештај по јавната анкета, бр. 08-1472/2 од 18 ноември 2004 година. Во Извештајот се наведува дека на јавната анкета биле поднесени 12 анкетни листови со забелешки по планот, кои Комисијата ги разгледала. Од извештајот може да се констатира дека првиот подносител на иницијативата, Биљана Гавриловска, доставила барање на анкетен лист бр. 3, кое е прифатено од Комисијата. Исто така се констатира дека вторите подносителите на иницијативата, Маринка и Младен Јанакиевски, немале доставено анкетни листови.

Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата доставил Мислење по Нацрт-планот, бр. 08-1489/2 од 19 ноември 2004 година, во кое укажува дека планот се прифаќа само откако ќе се постапи по забелешките кои ги изнесуваат во мислењето.

Во Известувањето за постапувањето бр. 08-1472/3 од 07 февруари 2005 година, општина Кичево констатира дека во Предлагот - планот главно е постапено по Извештајот од јавната анкета, стручната ревизија и стручното мислење.

Со акт бр. 13-1322 од 23 февруари 2005 година, Министерството за транспорт и врски ја враќа до општина Кичево документацијата доставена со барањето на согласност на Предлог-планот, со укажување дека планската документација треба да се изработи согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање и да се постапи во целост по Стручното мислење на Министерството за транспорт и врски, како и по мислењето на Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата.

Изработувачот на Нацрт-планот, односно на Предлог-планот, „Стил проект“ Прилеп, до Министерството за транспорт и врски доставил Извештај по Стручното мислење по предлог-планот, бр. 15/04/2 од 08 март 2005 година. Во извештајот се наведува дека целосно е постапено по напатствијата од стручното мислење на Министерството за транспорт и врски и по забелешките на Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата, поради што сметаат дека се исполнети условите за добивање на согласност на Предлог-планот.

Министерството за транспорт и врски, со свој акт бр. 13-2803 од 05 април 2005 година, по разгледување на доставеното барање и приложената документација, согласно член 22 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, издало согласност на Предлог-планот.

На 17 август 2005 година, советот на општина Кичево ја донел оспорената одлука за донесување Детален урбанистички план за населба „Чифлик“ - урбан блок А - општина Кичево.

8. Судот утврди дека законодавецот, имајќи го предвид значењето на јавната анкета како дел од постапката за донесување на урбанистички план преку која се овозможува запознавање и учество на граѓаните и јавноста во уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштита и унапредување на животната средина и на природата, што претставува темелна вредност на уставното уредување на Република Македонија, во член 18 став 4 на истиот закон, утврдил обврска за општината како организатор на јавната анкета, да изработи извештај за стручната расправа и јавната анкета, со образложение за неприфатените забелешки.

Анализирајќи ја оваа законска одредба, Судот оцени дека со истата, освен што децидно се утврдува обврска за општината да ги образложи причините за неприфаќање на одредено барање изложено на јавната анкета, исто така произлегува и обврска за општината да ги вгради во Предлог-урбанистичкиот план сите барања изнесени на јавната анкета, за кои таа одлучила дека се исполнети условите за нивното прифаќање. Доколку тоа не е случај, според Судот, смислата на постоење на јавна анкета во постапката за донесување на урбанистички план го губи своето значење утврдено со Законот и станува празна форма која не им овозможува на граѓаните фактичко влијание при уредувањето и хуманизацијата на просторот.

Според Судот, фактот што на организираната јавна анкета во постапката за донесување Детален урбанистички план за населбата „Чифлик,, - Урбан блок А - во општина Кичево, првиот подносител на иницијативата поднел барање на анкетен лист бр. 3 во врска со парцелата 1996, кое според Извештајот по јавната анкета било прифатено со обврска да се постапи по истото и да се вгради во конечниот урбанистички план, но што, видно од донесениот ДУП и писменото известување од градоначалникот на општина Кичево, доставено во претходната постапка (бр. 07-1858/2 од 31.05.2006 година) не е сторено и не е вградено во конечниот урбанистички план, без никакво образложение, претставува повреда на законски пропишаната постапка за донесување на детален урбанистички план за населено место.

Поради тоа пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорената одлука со член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот и членовите 17 и 18 од Законот за просторно и урбанистичко планирање кој важел во времето на нејзиното донесување.

9. Во однос на наводите на вторите подносителите на иницијативата за несогласноста на оспорената одлука со Правилникот за поблиската содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на урбанистичките планови, Судот не е надлежен да се произнесува по истите, поради следното:

Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Судот одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Имајќи ја предвид оваа одредба на Уставот, како и фактот што оспорената одлука и наведениот правилник имаат карактер на прописи - подзаконски акти со иста правна сила, Судот оцени дека не е надлежен да ја оценува нивната меѓусебна согласност.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето.

Оттука, имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби, Судот оцени дека се исполнети условите иницијативата во овој дел да биде отфрлена.

10. При донесување на ова решение Судот оцени дека основано може да се очекува дека со извршувањето на поединечните акти и дејствија преземени врз основа на оспорената одлука може да настанат штетни последици, поради што се исполнети условите од член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за запирање на нивното извршување.

11. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1, 2 и 3 од ова решение.

12. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.65/2006)

108.

- Невградување на прифатено барање во спроведена јавна анкета

- Non-inclusion of an accepted request in the public polls

- Не вградувањето во конечниот урбанистички план, без никакво образложение, на прифатено барање во спроведената јавна анкета, претставува повреда на законски пропишаната постапка за донесување на детален урбанистички план за населено место.

- The non-inclusion into the final urban plan, without any explanation whatsoever, of an accepted request in the public polls conducted, is a violation of the legally prescribed procedure for the adoption of a detailed urban plan for an inhabited area.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за населба „Чифлик“- урбан блок А - Општина Кичево, бр. 07-1474/5 од 17.08.2005 година („Службен гласник на општина Кичево“ бр 5/2006).

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање од извршување на подинечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на Одлуката означена во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

4. Уставниот суд на Република Македонија со Решение У. бр. 65/2006 од 28 јуни 2006 година, поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за населба „Чифлик“- урбан блок А - Општина Кичево, бр. 07-1474/5 од 17.08.2005 година („Службен гласник на општина Кичево“ бр 5/2006), го запре извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземаат врз основа на наведената одлука, како и ја отфрли иницијативата во делот за оценување на меѓусебната согласност на наведената одлука со Правилникот за поблиската содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на урбанистичките планови („Службен весник на Република Македонија“ бр. 2/2002).

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорената одлука со член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија и членовите 17 и 18 од Законот за просторно планирање кој важел во времето на нејзиното донесување.

5. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Кичево на седницата одржана на 17.08.2005 година, донел Одлука за донесување на Детален урбанистички план за населба „Чифлик“-урбан блок А - Општина Кичево, заведена под број 07-1474/5.

Според член 1 од Одлуката, со оваа одлука се донесува Детален урбанистички план за населба „Чифлик“-Урбан блок А во Кичево со Предлог планот изготвен од ДООЕЛ „Стил-проект“ Прилеп со тех. бр. 10/04 од март 2005 година.

Согласно член 2 од Одлуката, планот од член 1 на оваа одлука содржи: Документациона основа, Текстуално образложение, Графички прилози според законски одредби, Стручна ревизија на Нацрт планот изготвена од АД „ЗУАС“-Скопје, од јули 2004 година, Извештај по јавната анкета за Нацрт планот, бр. 08-1472/2 од 18.11.2004 година, Согласноост на Предлог планот, издадена од Министерството за транспорт и врски-Сектор за уредување на просторот во Скопје, со бр. 13-20803 од 0.04.2005 година.

Според член 3 од Одлуката, Планот се заверува во рок од 8 дена од денот на донесувањето, во седум (7) примероци со потпис и печат од доносителот на планот и се доставува до надлежните служби согласно член 27 став 4 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр. 51/2005), еден се чува во архивот на донесувачот на Планот, еден кај органот што го спроведува, еден во надлежниот државен архив, еден примерок се доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работи за уредување на просторот, еден примерок се доставува до Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам, еден примерок се доставува до Државниот завод за геодетски работи и седмиот примерок се изложува во Одделението за комунални дејности при Општина Кичево заради достапност во јавноста.

Согласно член 4 од истата одлука, Планот ќе го спроведува Одделението за урбанизам и заштита на животната средина на Општина Кичево.

Според член 5 од Одлуката, примерок од оваа одлука се доставува до ЕЛС-Општина Кичево -Одделение за комунални дејности, Одделение за урбанизам и заштита на животната средина и до Министерството за транспорт и врски -Скопје, Сектор за уредување на просторот Скопје.

Со член 6 од Одлуката се утврдува дека Одлуката влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на Општина Кичево“.

Одлуката е објавена во „Службен гласник на општина Кичево“, бр.5/2006 година.

6. Според член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата се утврдени како едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Условите и начинот на системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесување на плановите, спроведувањето на плановите и следењето на реализацијата на плановите, надзорот и други прашања од областа на просторното и урбанистичкото планирање се уредени со Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр. 51/2005). Во Главата VI Преодни и завршни одредби на овој закон, во член 80 е утврдено дека постапката за донесување на урбанистичките планови започната пред денот на примената на овој закон (1 јули 2005 година), ќе продолжи според одредбите на законот кој бил во сила на денот на нивното отпочнување, доколку урбанистичкиот план ја поминал фазата на стручна расправа или фазата на јавна анкета и јавна презентација.

Со оглед на тоа што Судот утврди дека во времето на отпочнувањето на постапката за донесување на Деталниот урбанистички план за општина Кичево и спроведената јавна анкета по нацрт-планот во сила бил Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр. 4/1996, 28/1997, 18/1999, 53/2001 и 45/2002), анализата на правната и фактичката состојба во врска со постапката за донесување на оспорената одлука се вршени во однос на овој закон.

Со член 7 од овој закон се утврдени видовите планови кои се донесуваат во зависност од просторот кој е предмет на планирање, и тоа: просторни планови, во кој спаѓа просторен план на Републиката и урбанистички планови, во кои спаѓаат: генерален урбанистички

план, детален урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општината.

Со член 16 став 1 од Законот се утврдува дека изработување на сите урбанистички планови врши правно лице овластено од министерот надлежен за работите на уредувањето на просторот, ако во редовен работен однос има најмалку три овластени лица – со лиценца за изработка на урбанистички планови. Согласно ставот 2 на истиот член, овластување за изработка на урбанистички планови, освен генерален урбанистички план може да добие правно лице кое во редовен работен однос има најмалку едно овластено лице – со лиценца за изработка на урбанистички планови.

Во член 17 став 1 од Законот се утврдува дека плановите од член 7 на овој закон се изработуваат како нацрт и предлог на план. Според став 3 на истиот член, по нацртот на деталниот урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општина, се спроведува јавна анкета. Согласно став 5 на истиот член, јавната анкета по деталниот урбанистички план и урбанистичката документација за населено место во општина, ги организира општината, односно градот Скопје. Согласно став 7 на овој член, одлука за организирање јавна анкета по нацрт детален урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општината донесува градоначалникот на општината, односно градоначалникот на Град Скопје по утврдување на нацртот на планот од страна на општинската администрација. Согласно став 8 на истиот член, органите на државната управа, како и институциите особено од областа на заштитата на спомениците на културата, во текот на изработката на плановите од членот 7 на овој закон, доставуваат свои барања со предлог на мерки и режим на планирање и уредување на просторот.

Според член 18 став 1 на овој закон, јавната анкета по нацртот на деталниот урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општина се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 10 дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот, доставуваат писмени забелешки, на анкетни листови, до организаторот на анкетата. Согласно ставот 2 на истиот член, за времето и местото каде ќе биде изложен планот, задолжително се објавува соопштение во јавните гласила. Согласно став 4 на истиот член, извештај за стручната расправа и јавната анкета за плановите од член 17 став 5 на овој закон, со образложение

за неприфатените забелешки, изработува општината, односно Градот Скопје.

Согласно член 19 став 1 од Законот, пред организирањето на стручната расправа и јавната анкета, на нацртот на плановите од членот 7 на овој закон се врши стручна ревизија. Согласно став 2 на истиот член, стручната ревизија на урбанистичките планови според Програмата од членот 14 на овој закон ја врши правно лице кое има добиено овластување од член 16 став 1 на овој закон, што го определува градоначалникот, која ја врши стручно научна институција или комисија што ги определува министерот надлежен за работите на урбанизмот. Согласно став 4 на овој член, изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по стручната ревизија.

Согласно член 20 став 1 од Законот, измените и дополнувањата на плановите од член 7 на овој закон се вршат по иста постапка пропишана за нивно донесување, доколку со овој закон не е поинаку уредено.

Според членот 21-а од Законот, при изработување на урбанистички план од членот 7 точка 2 на овој закон (генерален урбанистички план, детален урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општината) задолжително се применуваат нормативи и стандарди за уредување на просторот, кои ги донесува министерот надлежен за работите на уредувањето на просторот.

Согласно член 22 став 3 од Законот, општината донесува генерален урбанистички план, детален урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општината, а согласно став 6 на истиот член, овие урбанистички планови се донесуваат по издавањето согласност на предлогот на планот од страна на министерството надлежно за работите на уредувањето на просторот. Со оваа согласност, согласно член 23 став 1 од Законот, се потврдува дека планот е изработен согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

7. Од изнесените законски одредби произлегува дека законодавецот, во функција на обезбедување на уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, утврдил прецизна

регулатива во врска со планирањето на просторот, точно определувајќи ги плановите за просторно и урбанистичко планирање, нивната содржина и постапката за нивно донесување.

Имајќи ја предвид наведената законска регулатива, како и увидот и анализата на доставената документација за донесување на Одлуката за донесување на ДУП за населба „Чифлик“ - Урбан блок А - општина Кичево, Судот оцени дека општина Кичево, како надлежен орган за донесување на наведената одлука, ги спровела сите законски определени дејствија во постапката за донесување на истата, и тоа:

Нацрт- деталениот урбанистички план на дел од населбата „Чифлик“ во Кичево - Урбан блок „А“ (во натамошниот текст: Нацрт-план) е изработен од „Стил проект“ ДООЕЛ Прилеп во март 2004 година.

Стручна ревизија на Нацрт-планот, согласно член 19 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, е изработена од АД за урбанизам, архитектура и инженеринг „ЗУАС“ Скопје, во јули 2004 година, за што е изготвен извештај во кој се содржани определени забелешки и сугестии.

Согласно член 19 став 4 од истиот закон, изработувачот на Нацрт-планот дал одговор по забелешките од стручната ревизија, бр. 08-04 од 09 август 2004 година, со кој главно се прифатени сите забелешки и сугестии.

Министерството за транспорт и врски на Нацрт-планот дало Стручно мислење бр. 13-11329 од 20 септември 2004 година, во кое се дадени определени сугестии и забелешки, како и укажување дека постапката за изработка на планот може да продолжи по вградување на сугестиите и забелешките од Стручната ревизија и Стручното мислење.

Изработувачот на Нацрт-планот доставил до Министерството за транспорт и врски Извештај за постапување по Стручното мислење, бр. 15/04 од 21 октомври 2004 година.

Органот за уредување и употреба на градежно земјиште во градежниот реон на општина Кичево донел Заклучок бр. 08-1371/2 од 25 октомври 2004 година со кој го утврдил текстот на Нацрт-планот.

На 25 октомври 2004 година градоначалникот на општина Кичево донел Одлука за организирање јавна анкета по Нацрт-планот, која била јавно објавена.

Јавната анкета по Нацрт-планот траела 10 дена, во периодот од 25 октомври 2004 година до 5 ноември 2004 година.

На ден 11 ноември 2004 година била извршена стручна консултација по Нацрт-планот, за која бил изготвен записник бр. 08-1433/2 од 11 ноември 2004 година.

Општина Кичево изготвила Извештај по јавната анкета, бр. 08-1472/2 од 18 ноември 2004 година. Во Извештајот се наведува дека на јавната анкета биле поднесени 12 анкетни листови со забелешки по планот, кои Комисијата ги разгледала. Од извештајот може да се констатира дека првиот подносител на иницијативата, Биљана Гавриловска, доставила барање на анкетен лист бр. 3, кое е прифатено од Комисијата. Исто така се констатира дека вторите подносителите на иницијативата, Маринка и Младен Јанакиевски, немале доставено анкетни листови.

Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата доставил Мислење по Нацрт-планот, бр. 08-1489/2 од 19 ноември 2004 година, во кое укажува дека планот се прифаќа само откако ќе се постапи по забелешките кои ги изнесуваат во мислењето.

Во Известувањето за постапувањето бр. 08-1472/3 од 07 февруари 2005 година, општина Кичево констатира дека во Предлогот - планот главно е постапено по Извештајот од јавната анкета, стручната ревизија и стручното мислење.

Со акт бр. 13-1322 од 23 февруари 2005 година, Министерството за транспорт и врски ја враќа до општина Кичево документацијата доставена со барањето на согласност на Предлог-планот, со укажување дека планската документација треба да се изработи согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање и да се постапи во целост по Стручното мислење на Министерството за транспорт и врски, како и по мислењето на Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата.

Изработувачот на Нацрт-планот, односно на Предлог-планот, „Стил проект“ Прилеп, до Министерството за транспорт и

врски доставил Извештај по Стручното мислење по предлог-планот, бр. 15/04/2 од 08 март 2005 година. Во извештајот се наведува дека целосно е постапено по напатствијата од стручното мислење на Министерството за транспорт и врски и по забелешките на Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата, поради што сметаат дека се исполнети условите за добивање на согласност на Предлог-планот.

Министерството за транспорт и врски, со свој акт бр. 13-2803 од 05 април 2005 година, по разгледување на доставеното барање и приложената документација, согласно член 22 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, издало согласност на Предлог-планот.

На 17 август 2005 година, советот на општина Кичево ја донел оспорената одлука за донесување Детален урбанистички план за населба „Чифлик“ - урбан блок А - општина Кичево.

8. Судот утврди дека законодавецот, имајќи го предвид значењето на јавната анкета како дел од постапката за донесување на урбанистички план преку која се овозможува запознавање и учество на граѓаните и јавноста во уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштита и унапредување на животната средина и на природата, што претставува темелна вредност на уставното уредување на Република Македонија, во член 18 став 4 на истиот закон, утврдил обврска за општината како организатор на јавната анкета, да изработи извештај за стручната расправа и јавната анкета, со образложение за неприфатените забелешки.

Анализирајќи ја оваа законска одредба, Судот оцени дека со истата, освен што децидно се утврдува обврска за општината да ги образложи причините за неприфаќање на одредено барање изложено на јавната анкета, исто така произлегува и обврска за општината да ги вгради во Предлог-урбанистичкиот план сите барања изнесени на јавната анкета, за кои таа одлучила дека се исполнети условите за нивното прифаќање. Доколку тоа не е случај, според Судот, смислата на постоење на јавна анкета во постапката за донесување на урбанистички план го губи своето значење утврдено со Законот и станува празна форма која не им овозможува на граѓаните фактичко влијание при уредувањето и хуманизацијата на просторот.

Според Судот, фактот што на организираната јавна анкета во постапката за донесување Детален урбанистички план за

населбата „Чифлик,, - Урбан блок А - во општина Кичево, првиот подносител на иницијативата поднел барање на анкетен лист бр. 3 во врска со парцелата 1996, кое според Извештајот по јавната анкета било прифатено со обврска да се постапи по истото и да се вгради во конечниот урбанистички план, но што, видно од донесениот ДУП и писменото известување од градоначалникот на општина Кичево, доставено во претходната постапка (бр. 07-1858/2 од 31.05.2006 година) не е сторено и не е вградено во конечниот урбанистички план, без никакво образложение, претставува повреда на законски пропишаната постапка за донесување на детален урбанистички план за населено место.

Поради тоа Судот утврди дека оспорената одлука не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот и членовите 17 и 18 од Законот за просторно и урбанистичко планирање кој важел во времето на нејзиното донесување.

9. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

10. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.65/2006)

109.

- Постапка за донесување на Деталниот урбанистички план за дел од Втора урбана единица МЗ-4 Долна Влашка Маала Охрид, Урбан модул од 1 до 11 и Урбан модул 12 во втора УЕ МЗ 10 Центар - дел Охрид од 2005 - 2010 година бр. 08-3087/3 од 29 декември 2005 година

- Procedure for the adoption of the Detailed Urban Plan for part of Second Urban Unit MZ-4 Dolna Vlaska Maala Ohrid, Urban Module from 1 to 11 and Urban Module 12 in second Urban Unit MZ 10 Centar – Ohrid part from 2005 to 2010 no.08-3087/3 of 29 December 2005

- Имајќи ја предвид фактичката состојба утврдена врз основа на доставена документација, Судот утврди дека постапката за донесување на Деталниот урбанистички план за дел од Втора урбана единица МЗ-4 Долна Влашка Маала Охрид, Урбан модул од 1 до 11 и Урбан модул 12 во втора УЕ МЗ 10 Центар - дел Охрид од 2005 - 2010 година бр. 08-3087/3 од 29 декември 2005 година, донесена од Советот на општина Охрид е спроведена согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање, бидејќи во постапката за изготвување и донесување на оспорената одлука за наведениот детален урбанистички план се испочитувани сите фази на постапката предвидени во овој закон, за што Судот утврди дека не може да се постави прашањето за нејзината согласност со одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

- Given the actual facts of the case established on the basis of submitted documentation, the Court found that the procedure for the adoption of the Detailed Urban Plan for part of Second Urban Unit MZ-4 Dolna Vlaska Maala Ohrid, Urban Module from 1 to 11 and Urban Module 12 in second Urban Unit MZ 10 Centar – Ohrid part from 2005 to 2010 no.08-3087/3 of 29 December 2005, adopted by the Council of the Municipality of Ohrid, was implemented pursuant to the Law on Spatial and Urban Planning, since in the procedure for the adoption of the challenged decision on the noted detailed urban plan all the stages of the procedure envisaged in this law were observed, for which the Court found that there may be no question raised as to its concordance with the provisions of the Law on Spatial and Urban Planning.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен

весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за дел од втора УЕ, М34 Долна Влашка Маала-Охрид, урбан модул од 1 до 11 2005-2010 и Деталниот урбанистички план за дел од втора УЕ, М3 10 Центар дел Охрид, урбан модул 12 2005-2010 донесена од Советот на општина Охрид под бр.08-3087/3 на седницата одржана на 27 декември 2005 година („Службен гласник на општина Охрид“ бр.11/2005).

2. СЕ ОТФРЛААТ иницијативите во делот за поведување постапка за оценување на согласноста на оспорената одлука со Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот („Службен весник на Република Македонија“ бр.2/2002 и 50/2003).

3. Славе Трајаноски, Менка Црвенкоска, Томе Трајаноски, Ванчо Бојков, Панче Радески, Ванчо Бајков и Ристо Бајков, Климент Хаџиев, Иван Белкоски, Љупчо Попоски, Наум Данаиловски, Филипина Момироска, Михајло Наумоски, Угрин Попоски, Гоце Петрески, Перо Јанкоски, Тео Гериколески и Ристо Трајаноски сите од Охрид на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според иницијативата од 31 јануари 2006 година поднесена од Славе Трајаноски, Менка Црвенкоска, Томе Трајаноски, Ванчо Бојков и Панче Радески се наведува дека со оспорената одлука било нарушено стекнатото право на граѓаните предвидено во член 3 и 3-а од Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот и била извршена измена на постоечките урбанистички решенија во смисла на скратување на локации кои претходно биле одобрени како што бил случајот со локација на КП.бр.17117/4 која била скратена за 7 м², сообраќајница на која гравитирале веќе изградени објекти со платени комуналии, како и тоа дека биле предвидени нови објекти и сообраќајници кои со претходното урбанистичко решение не биле предвидени со оваа ширина и габарит.

Подносителите на иницијативата понатаму наведуваат дека поднеле анкетни листови со кои барале да не им биде нарушено стекнатото право, односно претходно предвидената улица на КП.бр.17115/1, 17116, 16944/3, 17115/4, 17113 и друго да остане како сообраќајница која оди од улица Партизанска кон улица Кеј Маршал Тито.

Со донесувањето на оспорената одлука за Деталниот урбанистички план на 2 урбана единица не биле почитувани законските одредби според кои предлагачите на Деталниот урбанистички план се должни планот да го стават на јавен увид и да даваат одговори на доставените анкетни листови.

Со оглед на изнесеното овие подносителите на оваа иницијатива бараат Судот да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука и воедно бараат и времена мерка.

Во втората иницијатива од 8 февруари 2006 година поднесена од Ванчо Бојков и Ристо Бојков се наведува дека со оспорената Одлука се повредени одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање од членовите: 2, 11, 14, 24, 27 и 31 и одредбите од Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот и тоа членовите: 2, 3, 11, 13, 18 и 54. Со донесувањето на Деталниот урбанистички план „У2“ Охрид не била водена сметка планот да преставува континуиран процес, ниту била обезбедена хуманизација на просторот, ниту пак била унапредена и заштитена животната средина за семејната куќа на урбанистичка парцела бр.9.34. Имено со оформувањето на нова урбанистичка парцела бр.9.36 и новиот објект кој бил предвиден за градба со висина од 10.20 м и габарит 11,00 на 16,00 м. целосно не бил почитуван членот 3 од Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот.

Според оваа иницијатива за да биде оформена новата урбанистичка парцела бр.9.36 на постојната 9.34, согласно членот 11 од наведениот Правилник требало да има 1,2 м. минимално растојание од најистурените делови од постојниот објект до границата на соседната урбанистичка парцела. Терасите и другите еркерни испусти на постојниот објект или се поклопувале со меѓата на урбанистичката парцела или висат во дворовите на соседните урбанистички парцели. Приземната доградба која била дадена со планот на постојниот објект од 1997 година во габарит била намалена

и покрај тоа намалување од доградбата до границата на ново формираната урбанистичка парцела било предвидено растојание од само 0,60 м., што било спротивно на член 18 од наведениот Правилник според кој, до секоја урбанистичка парцела се обезбедува еден пристап со возило од улицата на која таа се евидентира (станбена улица со ширина од 2,75 - 3 м.), а во случајов има само 2 м., така да новата формирана урбанистичка парцела не можела да постои согласно членот 13 од Правилникот во кој било предвидено дека за самостојна семејна куќа од минимална површина на урбанистичката парцела од 280 м² и минимална широчина од 15 м². Осончувањето и природното осветлување на објектот 9.34 било оневозможено со дадената висина на венец од 10.20 м. на новиот објект во парцелата 9.36 што се докажувало со специјална анализа за осончување на објекти.

Во иницијативата, исто така, се наведува дека објектот на урбанистичката парцела 9.34 согласно одобрението за градење во приземјето имало две гаражи кои сега со новиот план биле ставени надвор од функција, односно бил одземен колскиот пристап до нив.

Имено, во нацрт планот на тој простор било предвидено детско игралиште опкружено со „колско пешачки“ сообраќајници, а со донесениот план детското игралиште се брише и на тоа место се предвидуваат семејни куќи со број од 9.14а до 9.14г (четири куќи) од кои со урбанистичката парцела 9.14г комплетно се затвора пристапот до гаражите на урбанистичката парцела 9.34. Исто така, со оспорениот Детален урбанистички план за „У2“ Охрид бил оневозможен пристапот на противпожарните возила и возилата за брза помош до урбанистичката парцела 9.34.

Предлогот на оспорениот урбанистички план беше изложен на јавен увид само за време на работното време во определена канцеларија на Одделението за урбанизам на општината Охрид, така да увидот бил ограничен само во работното време на службениците задолжени за планот во таа канцеларија.

Со оглед на изнесеното се бара Судот да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената Одлука.

Во иницијативата на Хаџиев Климент се наведува дека со оспорената Одлука било повредено стекнатото право на граѓаните утврдено во членот 3 и 3а од Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот и биле извршени измени на постоечките и

презентираните урбанистички решенија на јавната анкета во смисла на скратување на локации кои претходно биле одобрени.

Според иницијативата на Иван Белкоски со оспорената Одлука драстично бил изменет претходниот урбанистички план и биле предвидени локации за градба, кои не биле предвидени со Основниот план за 2 урбана единица во КО Охрид и истата била донесена спротивно на Законот со што се повредувале јавниот интерес за хуманизација на просторот и била на штета на мнозинството на граѓани кои живеат во Охрид.

Со оспорената Одлука било повредено стекнатото право на граѓаните што било против членовите 3 и 3а од Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот.

Имено, индивидуалната станбена зграда во која живее подносителот на оваа иницијатива, се наоѓала во оваа урбана единица во Охрид на улица „Кеј Маршал Тито“ бр.54, која била изградена во 1990 година со уредна документација за градба согласно урбанистичкиот план.

Според подносителот на иницијативата во нацрт планот кој беше изложен во просториите на општина Охрид и даден на јавен увид, не постоел прилепен објект до неговиот постоен објект - куќа.

Овие измени и дополнувања на нацрт планот биле направени спротивно на законските одредби, односно не била спроведена законска постапка.

Поради изнесеното се бара Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената Одлука и воедно да донесе решение за времена мерка.

Подносителот Иван Белкоски поднесе и дополнување на иницијативата заведена на 18 јули 2006 година во кое ги повторува скоро сите наводи наведени во првата иницијатива со тоа што додава дека со овој план (оспорениот) на соседот на неговата куќа од исток на КП.бр.17067 му се дава право на надградба со што во целост му се заградувал видикот на неговата куќа и светлината која ја имал единствено од таа страна.

Овој подносител на иницијативата, исто така, бара Судот да донесе решение за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на оспорената одлука.

Според иницијативата на Ристо Трајаноски оспорената Одлука не била донесена согласно одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање и тоа членот 11 став 1, според кој било потребно да се донесе генерален урбанистички план, а таков Советот на општината Охрид нема донесено, а Деталниот урбанистички план бил работен на неажурирани катастарски планови. Комисијата која била формирана од градоначалникот на општината не му одговорила на анкетниот лист на подносителот на иницијативата со што се повредувал членот 24 став 8 од Законот.

Оспорената Одлука не била во согласност со членот 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија, според која при уредување и хуманизација на просторот се барало почитување на законските прописи кои се однесуваат и на заштита и унапредување на животната средина и на природата.

Во конкретниот случај, Советот на општината Охрид во постапката која претходела на донесувањето на оспорената Одлука не побарал мислење од органот надлежен за заштита на природните реткости со што се повредувал членот 9 став 2 од Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро.

Поради сето наведено овој иницијатор предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената Одлука.

Како посебно е барањето Судот да донесе решение за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на оспорената одлука.

Во иницијативата насловена како поднесок, поднесена на 1 март 2006 година (која во текот на претходната постапка беше прецизирана) од Поповски Љупчо, Наум Данаиловски, Филипина Момироска, Угрин Попоски, Михајло Наумоски, Гоце Петрески, Перо Јанкоски и Тео Герикочески се наведува дека согласно нацрт планот на Деталниот урбанистички план за втора урбана единица модул 9 на КП.бр.17101 Ко Охрид за време на јавната анкета била предвидена локација за детско игралиште, а во модул 9 КП.17099 КО Охрид

немало предвидено локација за изградба на објектот. Меѓутоа, со донесувањето на Одлуката за усвојување на Деталниот урбанистички план за втора единица Охрид од увидот констатирале дека на КП.17101 КО Охрид Модул 9 се предвидени две локации со посебни нумерички површини - локација 9,14б и 9,14в, а на КП.17099 била нацртна нова локација во модул 9 како локација 9,14а.

Според овие подносителите на оваа иницијатива со наведеното се повредувал членот 24 став 9 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, според кој доколку комисијата од ставот 6 на овој член оцени дека нацрт планот со прифатените забелешки од јавната анкета претрпел значајни промени, градоначалникот на општината за нацрт планот со вградени забелешки во планот повторно спроведува јавна презентација и јавна анкета, што во конкретниот случај тоа од страна на градоначалникот на општината не било сторено.

Со оглед на тоа што со оспорената одлука во модул 9 има промени на регулационите линии на КП.17099 и 17101 КО Охрид со нацртување на нови локации и тоа локација 9,14а и локација 9,14б и 14в со што не биле почитувани стекнатите права на граѓаните каде што имале изградено објекти, овие подносителите на иницијативата бараат Судот да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената Одлука.

4. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Охрид донел Одлука за донесување на Детален урбанистички план за дел од втора УЕ. МЗ4 Долна Влашка Маала - Охрид, урбан модул од 1 до 11 2005-2010 и Детален урбанистички план за дел од втора УЕ. МЗ 10 Центар дел Охрид, урбан модул 12 2005-2010 година бр. 08-3087/3 од 29 декември 2005 година и објавена во „Службен гласник на општина Охрид бр.11/2005 година.

Според член 1 со оваа одлука се донесува Детален урбанистички план за дел од втора УЕ, МЗ 4 Долна Влашка Маала - Охрид, урбан модул од 1 до 11 2005-2010 и Деталниот урбанистички план за дел од втора УЕ, МЗ 10 Центар дел Охрид, урбан модул 12 - 2005-2010.

Според член 2 со овој Детален урбанистички план се опфаќа простор во површина од 26.0 ха. Граници на опфатениот простор се улиците: од југоисток „АСНОМ“ од североисток „Туристичка“, од северозапад „Јане Сандански“ и урбан модул 12 од

улицата „Ванчо Николески“ спрема езеро и од југ улицата „Кеј Маршал Тито“.

Според член 3 од Одлуката Деталниот урбанистички план со технички број 10/2005 изработен од Полог проект ПРО ДОО - Гостивар како и технички број 17/2005 изработен од ДОО „Урбан“ - Охрид содржи: Графички приказ со билансни показатели, синтезен приказ, синтезен приказ-инфраструктурни системи и Текстуален дел - просторен концепт, билансни показатели и основни параметри за уредување на просторот.

Графичките прилози, текстуалниот дел и параметрите за уредување на просторот кои се составен дел на планот, се изготвени според Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.4/1996, 27/1997, 18/1999, 102/2000, 53/2001 и 2/2002).

Според член 4 деталниот урбанистички план со сите негови делови се чува, следи и реализира во Секторот за урбанистичко планирање и заштита на животната средина на Општина Охрид.

Според член 5 деталниот урбанистички план се заверува со печат на Советот на општина Охрид и потпис на претседателот на Советот на општина Охрид.

Според член 6 оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на општина Охрид“.

5. Во членот 8 став 1 алинеи 3 и 10 од Уставот како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени владеењето на правото и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата.

Условите и начинот на системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесување на плановите, спроведувањето на плановите и следењето на реализацијата на плановите, надзорот и други прашања од областа на просторното и урбанистичкото планирање се уредени со Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005).

Во Главата VI Преодни и завршни одредби на овој закон, во членот 80 е утврдено дека постапката за донесување урбанистички планови започната пред денот на примената на овој закон (1 јули 2005 година), ќе продолжи според одредбите на Законот кој бил во сила на денот на нивното отпочнување, доколку урбанистичкиот план ја помести фазата на стручна расправа или фазата на јавна анкета и јавна презентација.

Имајќи го предвид изнесеното, анализата на правната и фактичката состојба во однос на постапката за донесување на оспорената одлука донесена на 29 декември 2005 година, Судот ја врши во однос на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.4/1996, 28/1997, 18/1999, 53/2001 и 45/2002) кој бил во сила во времето на отпочнувањето на постапката за донесување на оспорената Одлука.

Деталниот урбанистички план, според член 11 став 1 од Законот, се донесува за одделни делови од населените места и други подрачја за кои е донесен генерален урбанистички план. Според став 3 од истиот член, деталниот урбанистички план содржи синтезен графички приказ на планските решенија во границата на урбаното подрачје со билансни показатели за урбаните модули и инфраструктурата. Деталниот урбанистички план, како план од пониско ниво мора да биде усогласен со Генералниот урбанистички план. Во ставот 4, е определено дека документацијата на деталниот урбанистички план за постојната состојба и проекциите претставуваат документациона основа на планот, која заедно со нацрт-планот се доставува на стручна ревизија според член 19 на овој закон.

Според членот 17 став 1 од Законот плановите од член 7 на овој закон се изработуваат како нацрт и предлог на план. Според ставот 3 на овој член од Законот по нацртот на деталниот урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општина, се спроведува јавна анкета. Во ставот 5 од овој член од Законот е утврдено дека стручната расправа по просторниот план на општина и на Град Скопје и по генералниот урбанистички план, како и јавната анкета по деталниот урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општина, ги организира општината, односно градот Скопје. Согласно ставот 7 на овој член, одлука за организирање на јавна анкета по нацрт детален урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општината донесува градоначалникот на општината, односно

градоначалникот на градот Скопје по утврдување на нацртот на планот од страна на општинската администрација. Според ставот 8 од овој член како и институциите особено од областа на заштитата на спомениците на културата, во текот на изработката на плановите од членот 7 на овој Закон, доставуваат свои барања со предлог на мерки и режим на планирање и уредување на просторот.

Според член 18 од Законот, јавната анкета по деталниот урбанистички план ја организира општината и се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 10 дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот, доставуваат писмени забелешки на анкетни листови до организаторот на анкетата. За времето и местото каде ќе биде изложен планот задолжително се објавува соопштение во јавните гласила. Според ставот 4 од овој член, извештај за јавната анкета за деталните урбанистички планови со образложение за неприфатените забелешки изработува општината, односно градот Скопје.

Согласно членот 19 став 1 од Законот, на нацртот на плановите од член 7 од овој закон, пред организирањето на стручната расправа, односно јавната анкета, се врши стручна ревизија. Според ставот 2 на овој член стручната ревизија на урбанистичките планови според програмата од членот 13 на овој закон ја врши стручна научна институција или комисија што ја определува, односно формира министерот надлежен за работите за уредување на просторот.

Согласно член 20 став 1 од овој закон, измените и дополнувањата на плановите се вршат по иста постапка пропишана за нивното донесување, доколку со овој закон не е поинаку уредено.

Според член 22 став 6 и 7 и член 23 од овој Закон, урбанистичките планови се донесуваат по издавањето согласност од Министерството надлежно за работите на урбанизмот.

Имајќи ги предвид изнесените законски одредби и утврдената фактичка состојба врз основа на доставена документација, Судот утврди дека постапката за донесување на Деталниот урбанистички план за дел од Втора урбана единица МЗ-4 Долна Влашка Маала Охрид, Урбан модул од 1 до 11 и Урбан модул 12 во втора УЕ МЗ 10 Центар - дел Охрид од 2005 - 2010 година бр. 08-3087/3 од 29 декември 2005 година, донесена од Советот на општина Охрид е спроведена согласно Законот за просторно и

урбанистичко планирање, бидејќи во постапката за изготвување и донесување на оспорената одлука за наведениот детален урбанистички план се испочитувани сите фази на постапката предвидени во овој закон, за што Судот утврди дека не може да се постави прашањето за нејзината согласност со одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Во иницијативата на Ристо Трајаноски се наведува и тоа дека Советот на општина Охрид не побарал мислење од органот надлежен за заштита на природните реткости со што бил повреден членот 9 став 2 од Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро.

Во постапката за донесување на урбанистичките планови согласно членот 8 став 1 алинеја 10 од Уставот, при уредување и хуманизација на просторот се бара почитување на законските одредби кои се однесуваат и на заштита и унапредување на животната средина и на природата. Во оваа смисла општина Охрид, Струга, Ресен и Дојран во постапката за донесување на урбанистичките планови треба да ги почитуваат и одредбите од Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро („Службен весник на Република Македонија“ бр.45/1997) со кој овие езера, како добро од општ интерес се споменици на природата и се под посебна заштита.

Согласно член 1 од Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро, нивните води, крајбрежија, извори и водотоци, поради карактеристичните одлики и природна убавина, геолошки, геоморфолошки, хидролошки, хидробиолошки, лимнолошки и други научни вредности, културно, естетско, образовно-воспитно, здравствено, рекреативно, туристичко и друго стопанско значење се прогласени за споменици на природата од особено значење за општествената заедница и се ставени под посебна заштита.

За заштита на езерата како добра од општ интерес кои се користат за задоволување на општи и поединечни потреби, Законот предвидел редица превентивни и други мерки за заштита. Меѓу другите, во членот 7 став 1 алинеја 5 од Законот, се предвидува дека заради заштита на езерата се забранува внесување во езерата непречистени отпадни води од населените места и индустриски објекти.

Во членот 9 став 1 од Законот се предвидува дека градежни, хидромелиоративни, хортикултурни или други работи на крајбрежјата на езерата можат да се изведуваат само под услови и на начин утврдени со просторните планови на регионите, просторните планови на општините Охрид, Струга, Ресен и Дојран, урбанистичките планови на населените места и урбанистичките планови на подрачјата со специјална намена, како и со прописите за спроведување на овие планови.

Согласно став 2 на членот 9 од истиот закон, плановите од став 1 на овој член се донесуваат по претходно прибавено мислење од Републичкиот завод за заштита на природните реткости.

Од доставената документација на општина Охрид Судот утврди дека, таа со писмо бр.15-5629/1 од 19 декември 2005 година побарала мислење од Министерството за животна средина и просторно планирање во врска со донесувањето на Одлуката за деталниот урбанистички план.

Министерството за животна средина во својот одговор (мислење) бр.15-5629/4 од 26 декември 2005 година информира дека го прифаќа понудениот концепт на оспорениот Детален урбанистички план со одредени забелешки. Според тоа, не се точни наводите во иницијативата дека Советот на општина Охрид не побарал мислење од органот надлежен за заштита на природните реткости.

Со оглед на тоа што Советот на општина Охрид во постапката која претходела на донесување на оспорената одлука, побарал мислење од органот надлежен за заштита на природните реткости, кое нешто од доставената документација е утврдено како фактичка состојба Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одлука со Уставот и наведениот закон.

Што се однесува до наводите во сите поднесени иницијативи дека оспорената одлука не била согласна со Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот, Судот смета дека не е надлежен да ја оцени согласноста на оспорената одлука со наведениот Правилник, поради следното:

Согласно член 110 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Судот одлучува за согласноста на законите со Уставот и

за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Имајќи ја предвид оваа одредба од Уставот, Судот утврди дека Уставниот суд не е надлежен да одлучува за меѓусебната согласност на прописите од ист правен ранг.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето.

Имајќи го предвид фактот дека оспорената Одлука е од ист правен ранг со наведениот Правилник и имаат карактер на прописи и подзаконски акти со иста правна сила, Судот утврди дека не е надлежен да ја оценува нивната меѓусебна согласност.

Оттука, имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби, Судот утврди дека се исполнети условите иницијативите во овој дел да се отфрлат.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.19/2006)

110.

- Правилник донесен врз основа на одредба во правниот поредок (поведување на постапка)

*- Rulebook based on a provision of a law that is not in the legal order
(initiation of a procedure)*

- Поради тоа што Правилникот на министерот за транспорт и врски се заснова на одредба од Законот за градење која не е во правниот поредок затоа што била укината со одлука на Судот, произлегува дека оспорениот Правилник нема основ за уредување на дел од прашањата кои се нејзин предмет.

- Since the Rulebook of the Minister of Transportation and Communications is based on a provision from the Law on Construction which is not in the legal order for it was repealed by a decision of the Court, it arises that the disputed Rulebook has no ground to regulate some of the issues that are its subject-matter.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 18 октомври 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на деловите кои гласат „и висината на надоместокот за добивање на лиценцата“, во насловот и членот 1, како и членот 6 од Правилник за начинот за издавање, продолжување и одземање на лиценца А за изведувач на градби од прва и втора категорија и лиценца Б за изведувач на градби од трета, четврта и петта категорија на градби, минималниот број на стручни лица и работници и нивната стручна подготовка за раководење и извршување на работи и техничка и друга опременост за работи кои ги врши изведувачот, формата и содржината на образецот на лиценцата, формата, содржината и начинот на водење на регистарот и висината на надоместокот за добивање на лиценцата („Службен весник на Република Македонија“ бр.15/2006), донесен од министерот за транспорт и врски на Република Македонија.

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорениот Правилник е донесен врз основа на член 22 став 4 и 7 од Законот за градење, меѓутоа со Одлука У.бр.155/2005 од 22 март 2006 година Уставниот суд на Република Македонија го укинал членот 22 став 4 од Законот, во делот: „Висината на надоместокот ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот“.

Со оглед на тоа според наводите во иницијативата, престанал законскиот основ за постоење на оспорениот Правилник во правниот поредок. Од овие причини оспорениот Правилник бил во несогласност со повеќе одредби од Уставот, и тоа член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 33, член 68 став 1 алинеја 3, член 31 алинеја 1 и 5, член 96 и член 112 став 3. Оспорениот Правилник не бил во согласност и со повеќе одредби од Законот за организација и работа на органите на државната управа, и тоа член 55 став 1, член 56 став 1 и член 61 став 1.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот правилник е донесен од министерот за транспорт и врски, врз основа на членот 22 став 4 и 7 од Законот за градење.

Во членот 1 од овој Правилник е утврдено дека со него се пропишува начинот за издавање, продолжување и одземање на лиценца А за изведувач на градби од прва и втора категорија и лиценца Б за изведувач на градби од трета, четврта и петта категорија на градби, минималниот број на стручни лица и работници и нивната стручна подготовка за раководење и извршување на работи и техничка и друга опременост за работи кои ги врши изведувачот, формата и содржината на образецот на лиценцата, формата, содржината и начинот на водење на регистарот и висината на надоместокот за добивање на лиценцата.

Со останатите одредби од Правилникот, освен членот 6, се уредуваат прашањата за кои е донесен Правилникот.

Висината на надоместокот за добивање на лиценца е уредена со членот 6 од овој Правилник и е определено дека за

издавање на лиценца А се плаќа надоместок во висина од 10.000 денари, а за издавање на лиценца Б се плаќа надоместок во висина од 5.000 денари. Надоместокот е предвидено да се плаќа на сметка на Комората на овластени архитекти и овластени инженери.

4. Според членот 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според членот 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостјно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни пред Владата.

Според членот 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2000 и 44/2002), министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законски и други прописи кога за тоа е овластен со закон.

Според членот 56 став 1 од Законот, со правилник се утврдуваат и се разработуваат одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување.

Според Судот имајќи го предвид наведеното произлегува дека органите на државната управа имаат уставно овластување да донесуваат подзаконски акти во функција на извршување на законите, особено кога законодавецот препуштил операционализацијата на законските одредби да се уреди со акт на министерот, поаѓајќи од местото и улогата на органите на државната управа во системот на организацијата на власта.

Меѓутоа, со оглед на тоа што во конкретниов случај оспорениот Правилник е донесен врз основа на одредба од Законот за градење („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005) која не е во правниот поредок, Судот утврди дека оспорениот

Правилник нема законски основ за уредување на дел од прашањата кои се нејзин предмет.

Имено, со Одлука У.бр.155/2005 од 22 март 2006 година Уставниот суд на Република Македонија го укинал членот 22 став 4 од Законот за градење, во делот кој се однесувал дека висината на надоместокот ја утврдува министерот, од причини што Законот не содржел критериуми врз основа на кои надлежниот министер би ја определувал висината на надоместокот за лиценците А и Б кои се однесувале на градењето.

Со оглед на тоа, во однос на насловот и членот 1 од Правилникот, во деловите кои гласат: „и висината на надоместокот за добивање на лиценцата“ и во однос на членот 6, Судот оцени дека основано може да се постави прашањето за нивната согласност со наведените уставни одредби и со Законот за градење.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.166/2006)

111.

- Правилник донесен врз основа на одредба што не е во правниот поредок

- Rulebook based on a provision of a law that is not in the legal order

- Поради тоа што Правилникот на министерот за транспорт и врски се заснова на одредба од Законот за градење која не е во правниот поредок затоа што била укината со одлука на

Судот, произлегува дека оспорениот Правилник нема основ за уредување на дел од прашањата кои се нејзин предмет.

- Since the Rulebook of the Minister of Transportation and Communications is based on a provision from the Law on Construction which is not in the legal order for it was repealed by a decision of the Court, it arises that the disputed Rulebook has no ground to regulate some of the issues that are its subject-matter.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 декември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ деловите кои гласат „и висината на надоместокот за добивање на лиценцата“, во насловот и членот 1, како и членот 6 од Правилникот за начинот за издавање, продолжување и одземање на лиценца А за изведувач на градби од прва и втора категорија и лиценца Б за изведувач на градби од трета, четврта и петта категорија на градби, минималниот број на стручни лица и работници и нивната стручна подготовка за раководење и извршување на работи и техничка и друга опременост за работи кои ги врши изведувачот, формата и содржината на образецот на лиценцата, формата, содржината и начинот на водење на регистарот и висината на надоместокот за добивање на лиценцата („Службен весник на Република Македонија“ бр.15/2006), донесен од министерот за транспорт и врски на Република Македонија.

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по поднесена иницијатива на Стамен Филипov од Скопје, со Решение У.бр.166/2006 од 18 октомври 2006 година поведе постапка за оценување на

уставноста и законитоста на одредбите од Правилникот означени во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот и со Законот за градење.

4. Судот на седницата утврди дека оспорениот правилник е донесен од министерот за транспорт и врски, врз основа на членот 22 став 4 и 7 од Законот за градење.

Во членот 1 од овој Правилник е утврдено дека со него се пропишува начинот за издавање, продолжување и одземање на лиценца А за изведувач на градби од прва и втора категорија и лиценца Б за изведувач на градби од трета, четврта и петта категорија на градби, минималниот број на стручни лица и работници и нивната стручна подготовка за раководење и извршување на работи и техничка и друга опременост за работи кои ги врши изведувачот, формата и содржината на образецот на лиценцата, формата, содржината и начинот на водење на регистарот и висината на надоместокот за добивање на лиценцата.

Со останатите одредби од Правилникот, освен членот 6, се уредуваат прашањата за кои е донесен Правилникот.

Висината на надоместокот за добивање на лиценца е уредена со членот 6 од овој Правилник и е определено дека за издавање на лиценца А се плаќа надоместок во висина од 10.000 денари, а за издавање на лиценца Б се плаќа надоместок во висина од 5.000 денари. Надоместокот е предвидено да се плаќа на сметка на Комората на овластени архитекти и овластени инженери.

5. Според членот 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според членот 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостјно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни пред Владата.

Според членот 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2000 и 44/2002), министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законски и други прописи кога за тоа е овластен со закон.

Според членот 56 став 1 од Законот, со правилник се утврдуваат и се разработуваат одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување.

Според Судот имајќи го предвид наведеното произлегува дека органите на државната управа имаат уставно овластување да донесуваат подзаконски акти во функција на извршување на законите, особено кога законодавецот препуштил операционализацијата на законските одредби да се уреди со акт на министерот, поаѓајќи од местото и улогата на органите на државната управа во системот на организацијата на власта.

Меѓутоа, со оглед на тоа што во конкретниов случај оспорениот Правилник е донесен врз основа на одредба од Законот за градење („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005) која не е во правниот поредок, Судот утврди дека оспорениот Правилник нема законски основ за уредување на дел од прашањата кои се нејзин предмет.

Имено, со Одлука У.бр.155/2005 од 22 март 2006 година Уставниот суд на Република Македонија го укинал членот 22 став 4 од Законот за градење, во делот кој се однесувал дека висината на надоместокот ја утврдува министерот, од причини што Законот не содржел критериуми врз основа на кои надлежниот министер би ја определувал висината на надоместокот за лиценците А и Б кои се однесувале на градењето.

Со оглед на тоа, во однос на насловот и членот 1 од Правилникот, во деловите кои гласат: „и висината на надоместокот за добивање на лиценцата“ и во однос на членот 6, Судот утврди дека не се во согласност со наведените уставни одредби и со Законот за градење.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од судијата д-р Трендафил Ивановски, кој го заменува претседателот на Судот и судиите Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.166/2006)

112.

- Правилник донесен врз основа на одредба што не е во правниот поредок (поведување на постапка)

- Rulebook adopted on the basis of a provision that is not in the legal order (initiation of a procedure)

- Оспорениот правилник кој е донесен врз основа на одредба од Законот за градење која не е повеќе во правниот поредок, нема законски основ за уредување на прашањето на висината на надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба.

- The disputed rulebook that was adopted on the basis of a provision of the Law on Construction that is no longer in the legal order has no legal ground to govern the issue regarding the amount of the remuneration for obtaining a licence for construction administrator.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 18 октомври 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на деловите кои гласат „и висината на надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба“; во насловот и членот 1, како и членот 4 од Правилникот за начинот на издавање, продолжување и одземање на лиценца за управител на градба од Прва, Втора и Трета категорија, формата и содржината на образецот на лиценцата, формата, содржината и начинот на водењето на регистарот за издадени лиценци и висината на надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба („Службен весник на Република Македонија“ бр.15/2006), донесен од министерот за транспорт и врски на Република Македонија.

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на одредбите од актот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека со Одлука У. бр. 155/2005 од 22 март 2006 година, Уставниот суд го укинал член 14 став 2 во делот: „Висината на надоместокот ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот“ од Законот за градење, од причина што Законот за градење не содржел никакви параметри и критериуми за утврдување на висината на надоместоците, така што наведената законска одредба не била во согласност со принципот на поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска. Даденото законско овластување на надлежниот министер да ја утврдува висината на наведените надоместоци без постоење на законска рамка, според Уставниот суд, не било во функција на утврдување и разработка на одделни законски одредби заради негово извршување, туку водело кон утврдување на права и обврски за граѓаните и правните лица со подзаконски акт, спротивно на Законот за организација и работа на органите на државната управа.

Според подносителот на иницијативата, со оглед на тоа што е укинат законскиот основ за донесување на оспорениот правилник, наведениот Правилник не може да опстојува во правниот поредок, бидејќи тоа би било спротивно на член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 33, член 68 став 1 алинеја 3, член 91 алинеја 1 и 5, член 96 и

член 112 став 3 од Уставот на Република Македонија, како и член 55 став 1, член 56 став 1 и член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

Поради наведеното, предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот за начинот на издавање, продолжување и одземање на лиценца за управител на градба од Прва, Втора и Трета категорија, формата и содржината на образецот на лиценцата, формата, содржината и начинот на водењето на регистарот за издадени лиценци и висината на надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот правилник, бил донесен од страна на министерот за транспорт и врски, врз основа на член 14 став 2 и 5 од Законот за градење. Правилникот содржи 10 члена.

Според член 1 од Правилникот, со овој правилник се пропишува начинот на издавање, продолжување и одземање на лиценца за управител на градба од прва, втора и трета категорија, формата и содржината на образецот на лиценцата, формата, содржината и начинот на водењето на регистарот за издадени лиценци и висината на надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба.

Според член 4, за издавање на лиценца за управител на градба се плаќа надоместок во висина од 10 000 денари. Надоместокот од став 1 на овој член се плаќа на сметка на Комората.

Останатите членови од Правилникот, уредуваат прашања кои се однесуваат на образецот на лиценцата, начинот на издавање на лиценцата, продолжувањето на лиценцата, одземањето на лиценцата, водењето на регистарот на издадени лиценци како и одредба за стапување во сила на правилникот.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други

прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002), министерот, меѓу другото, донесува правилници за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон.

Според член 56 став 1 од овој закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување, а според член 61 став 1 од овој закон, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Уставниот суд со Одлука У.бр. 155/2005 од 22 март 2006 година меѓу другите, го укина ставот 2 на член 14 став во делот: "Висината на надоместокот ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот", од Законот за градење. Во образложението на оваа одлука, Судот застапа на становиште дека во отсуство на критериуми во самиот закон, врз основа на кои надлежниот министер би ја определувал висината на надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба, се остава простор за мешање на извршната во законодавната власт, односно дека ваквото овластување на министерот за транспорт и врски нема уставна основа и претставува повреда на принципот за поделбата на државната власт од член 8 став 1 алинеја 4 од Уставот.

Од ова произлегува, дека оспорениот правилник е донесен врз основа на одредба од Законот за градење („Службен весник на Република Македонија“ бр. 51/2005) која не е повеќе во правниот поредок, односно дека оспорениот Правилник нема законски основ за уредување на прашањето на висината на надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба.

Правилникот е донесен и врз основа на ставот 5 на член 14 од Законот за градење според кој, начинот на издавање, продолжување и одземање на лиценцата од ставот 1 на овој член, формата и содржината на образецот на лиценцата, формата, содржината и начинот на водењето на регистарот од ставот 4 на овој член, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот. Ова значи дека оспорениот правилник ја уредува целата оваа материја, а не само прашањето за висината на надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба.

И покрај тоа што со поднесената иницијатива Правилникот се оспорува во целост, со оглед на тоа што правниот основ за уредување на другите прашања што се предмет на овој правилник, освен прашањето за надоместокот, и понатаму останува валиден, односно важечки, пред Судот основано се постави прашањето за согласност со Уставот и со наведените закони, на оние делови од Правилникот со кои се уредува прашањето на надоместокот и неговата висина, односно деловите кои гласат: „и висината на надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба“ во насловот и во членот 1, како и членот 4 од Правилникот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.164/2006)

113.

- Правилник донесен врз основа на одредба што не е во правниот поредок

- Rulebook adopted on the basis of a provision that is not in the legal order

- Оспорениот правилник кој е донесен врз основа на одредба од Законот за градење која не е повеќе во правниот поредок, нема законски основ за уредување на прашањето на висината на надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба.

- The disputed rulebook that was adopted on the basis of a provision of the Law on Construction that is no longer in the legal order has no legal ground to govern the issue regarding the amount of the remuneration for obtaining a licence for construction administrator.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 70/1992), на седницата одржана на 13 декември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ деловите кои гласат: „и висината на надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба“, во насловот и членот 1, како и членот 4 од Правилникот за начинот на издавање, продолжување и одземање на лиценца за управител на градба од Прва, Втора и Трета категорија, формата и содржината на образецот на лиценцата, формата, содржината и начинот на водењето на регистарот за издадени лиценци и висината на надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба („Службен весник на Република Македонија“ бр. 15/2006), донесен од министерот за транспорт и врски на Република Македонија.

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипov од Скопје, со Решение У. бр. 164/2006 од 18 октомври 2006 година, поведе постапка за оценување на уставноста

на деловите од актот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот и со закон.

4. Судот на седницата утврди дека оспорениот правилник, бил донесен од страна на министерот за транспорт и врски, врз основа на член 14 став 2 и 5 од Законот за градење. Правилникот содржи 10 члена.

Според член 1 од Правилникот, со овој правилник се пропишува начинот на издавање, продолжување и одземање на лиценца за управител на градба од прва, втора и трета категорија, формата и содржината на образецот на лиценцата, формата, содржината и начинот на водењето на регистарот за издадени лиценци и висината на надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба.

Според член 4, за издавање на лиценца за управител на градба се плаќа надоместок во висина од 10 000 денари. Надоместокот од став 1 на овој член се плаќа на сметка на Комората.

Останатите членови од Правилникот, уредуваат прашања кои се однесуваат на образецот на лиценцата, начинот на издавање на лиценцата, продолжувањето на лиценцата, одземањето на лиценцата, водењето на регистарот на издадени лиценци како и одредба за стапување во сила на Правилникот.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002), министерот, меѓу другото, донесува правилници за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон.

Според член 56 став 1 од овој закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување, а според член 61 став 1 од овој закон, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Уставниот суд со Одлука У.бр. 155/2005 од 22 март 2006 година меѓу другите, го укина ставот 2 на член 14 во делот: "Висината на надоместокот ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот", од Законот за градење. Во образложението на оваа одлука, Судот застапа на становиште дека во отсуство на критериуми во самиот закон, врз основа на кои надлежниот министер би ја определувал висината на надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба, се остава простор за мешање на извршната во законодавната власт, односно дека ваквото овластување на министерот за транспорт и врски нема уставна основа и претставува повреда на принципот за поделбата на државната власт од член 8 став 1 алинеја 4 од Уставот.

Од ова произлегува, дека оспорениот правилник е донесен врз основа на одредба од Законот за градење („Службен весник на Република Македонија“ бр. 51/2005) која не е повеќе во правниот поредок, односно дека оспорениот Правилник нема законски основ за уредување на прашањето на висината на надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба.

Правилникот е донесен и врз основа на ставот 5 на член 14 од Законот за градење според кој, начинот на издавање, продолжување и одземање на лиценцата од ставот 1 на овој член, формата и содржината на образецот на лиценцата, формата, содржината и начинот на водењето на регистарот од ставот 4 на овој член, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот. Ова значи дека оспорениот правилник ја уредува

целата оваа материја, а не само прашањето за висината на надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба.

И покрај тоа што со поднесената иницијатива Правилникот се оспорува во целост, со оглед на тоа што правниот основ за уредување на другите прашања што се предмет на овој правилник, освен прашањето за надоместокот, и понатаму останува валиден, односно важечки, Судот утврди дека деловите од Правилникот со кои се уредува прашањето на надоместокот и неговата висина, односно деловите кои гласат: „и висината на надоместокот за добивање на лиценца за управител на градба“ во насловот и во членот 1, како и членот 4 од Правилникот не се во согласност со Уставот и со наведените закони.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од судијата д-р Трендафил Ивановски кој го заменува претседателот на Судот и судиите Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.164/2006)

114.

- Меѓусебна согласност на деталните урбанистички планови со генералниот урбанистички план

- Mutual concordance of the detailed urban plans with the general urban plan

- Судот нема надлежност да ја цени меѓусебната согласност на деталните урбанистички планови како планови од пониско ниво со генералниот урбанистички план, и тоа е прашање кое се третира од Министерството за транспорт и врски во постапката на давање согласност за донесување на деталниот урбанистички план.

- The court has no competence to assess the mutual concordance of the detailed urban plans as plans of lower level than the general urban plan, and that is a matter that is treated by the Ministry of Transportation and Communications in the procedure for giving agreement for the adoption of the detailed urban plan.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 18 октомври 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на Одлуката за донесување на Деталниот урбанистички план за Расадник, број 07-97/3 од 30 септември 2003 година („Службен гласник на Град Скопје“ бр.12 од 28 октомври 2003 година), донесена од Советот на општината Кисела Вода - Скопје.

2. Звонимир Стефанов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорената Одлука била во несогласност со членот 11 став 3 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.4/1996, 28/1997, 18/1999, 53/2001 и 45/2002) кој важел во времето на донесувањето на Деталниот урбанистички план за Расадник.

Имено, со наведената законска одредба било предвидено дека деталниот урбанистички план, како план од пониско ниво, морал да биде усогласен со генералниот урбанистички план.

Меѓутоа, во случајов според иницијативата, со Деталниот урбанистички план за Расадник била испланирана одредена

површина од земјиштето во овој реон, за намена која не била предвидена со Генералниот урбанистички план за градот Скопје, односно на земјиштето на КП.број 14232 КО - Скопје, се предвидувало изградба на паркиралиште, верски објект (црква) и игралиште а во Генералниот урбанистички план за градот Скопје биле предвидени содржини со друга намена односно спортски центри, објекти и терени.

3. Судот на седницата утврди дека со членот 1 од оспорената одлука е определено дека се донесува Деталниот урбанистички план за Расадиќ заради урбанизација на просторот на поранешниот Расадиќ како дел од Институтот за овоштарство и усогласување на намената на овој простор со околните содржини. Документацијата е изработена во согласност со Законот за просторно и урбанистичко планирање, Правилникот за поблиска содржина и начин на графичка обработка на плановите и Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот.

Со членот 2 од Одлуката се определени и подробно опишани границите на урбаниот опфат на планот, а според членот 3, Деталниот урбанистички план го содржи планираниот развој и графички дел, при што текстуалниот, графичкиот дел и одредбите за реализација се составен дел од оваа одлука.

Со одредбите од членовите 4, 5 и 6 од ова одлука е определено дека планот се заверува со печат на Советот на општината Кисела Вода и потпис на претседателот на Советот на општината, а одделението за урбанизам во рок од 60 дена од донесувањето на оваа одлука ќе обезбеди комплетна документација за остварување на планскиот документ и ќе се грижи за реализација на планот.

Со членот 7 од Одлуката е определено дека оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на град Скопје“.

4. Во член 8 став 1, алинеите 3 и 10 од Уставот како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени владеењето на правото и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата.

Видовите на плановите, содржината, изработувањето, како и постапката за донесување на плановите пред донесувањето на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на

Република Македонија“ бр.51/2005) биле уредени со Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/1996, 28/1997, 18/1999, 53/2001 и 45/2002), кој важел во времето на донесувањето на Деталниот урбанистички план за Расадник со оспорената Одлука.

Според членот 2 од овој закон, просторното и урбанистичкото планирање е континуиран процес кој се обезбедува со изработување, донесување и спроведување на просторни и урбанистички планови кои меѓусебно се усогласуваат.

Во членот 7 од Законот, во зависност од просторот кој е предмет на планирање, се утврдени видовите на планови, меѓу кои се и генералниот и деталниот урбанистички план.

Според членот 11 став 1 од Законот, деталниот урбанистички план се донесува за одделни делови на населените места и други подрачја за кои е донесен генерален урбанистички план. Според ставот 3 на овој член од Законот, деталниот урбанистички план содржи синтезен графички приказ на планските решенија во границата на урбанистичкото подрачје со билансни показатели за урбаните модули и инфраструктурата. Синтезниот графички приказ содржи: граница на урбаното подрачје, намена на земјиштето на урбаните модули, површина за изградба на објекти определени со градежни линии и максимална висина, сообраќајна мрежа и др. Во овој став, исто така, е утврдено дека деталниот урбанистички план, како план од пониско ниво, мора да биде усогласен со Генералниот урбанистички план.

Согласно членот 17 став 1 од Законот, плановите се изработуваат како нацрт и предлог на план. Според ставот 3 на овој член од Законот, по нацртот на деталниот урбанистички план се спроведува јавна анкета, а одлуката за спроведување на јавната анкета согласно ставот 7 на овој член ја донесува градоначалникот на општината, по утврдување на нацртот на планот од страна на општинската администрација.

Според членот 18 став 1 од Законот, јавната анкета се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 10 дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од подрачјето опфатено со планот, доставуваат писмени забелешки на анкетни листови, до организаторот на анкетата. Според ставот 2 на овој член, за времето и местото каде ќе биде изложен планот, задолжително се

објавува соопштение во јавните гласила. Извештај за јавната анкета по нацртот на деталниот урбанистички план, со образложение за неприфатените забелешки изработува општината.

Согласно член 19 од Законот, пред организирањето на јавната анкета, на нацртот на деталниот урбанистички план се врши стручна ревизија, од страна на правно лице што има добиено овластување од членот 16 став 1 на овој закон, што го определува градоначалникот. Изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по стручната ревизија.

Согласно членот 22 став 4 и 5 од Законот, Генералниот урбанистички план на град Скопје го донесува градот Скопје, а деталниот урбанистички план за населено место за подрачјето на општината го донесува општината од подрачјето на градот Скопје.

Според ставот 6 на членот 22 од Законот, урбанистичките планови од ставовите 4 и 5 на овој член се донесуваат по издавањето согласност на предлогот на планот од страна на министерството надлежно за работите на уредувањето на просторот.

5. Имајќи ја предвид наведената законска регулатива и врз основа на фактичката состојба која произлегува од документацијата за донесување на оспорената одлука, Судот утврди дека општината Кисела Вода, како надлежен орган за донесување на Одлуката, ги спровела сите законски определени дејствија во постапката, и тоа: Нацрт-планот е изработен од Институтот за урбанизам, сообраќај и екологија „ИН-ПУМА“ Скопје со тех. број 235/2002; стручната ревизија на Нацрт-планот е изготвена од Архитектонскиот факултет, во февруари 2003 година и одговор на стручната ревизија е даден од изработувачот на нацрт-планот, во мај 2003 година; дадено е стручно мислење на Министерството за транспорт и врски под број 13-2900 од 9 април 2003 година, како и мислење од Главниот архитект број 18-а - 1309/1 од 5 јуни 2003 година; донесен е заклучок за утврдување на Нацрт-планот број 15-750/2 од 11 јуни 2003 година од страна на одделението во општината за работите на урбанизмот; Градоначалникот на општината донел одлука број 08-750/3 од 11 јуни 2003 година за организирање на јавна анкета и издадено е соопштение во дневен весник на 13 јуни 2003 година за јавен увид на нацрт-планот со траење од 10 дена; изготвен е извештај од јавната анкета број 08-899/1 од 2 јули 2003 година за поднесените (прифатени и неприфатени) приговори на граѓаните и тоа е вградено во планот од страна на „ИН-ПУМА“; предлог-планот е

изработен со тех. број 235/2002 во јули 2003 година и Министерството дало согласност број 13-7275 од 8 јули 2003 година а потоа со оспорената Одлука планот е донесен од Советот на општината.

Поаѓајќи од надлежноста на Уставниот суд на Република Македонија согласно членот 110 од Уставот на Република Македонија да одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите, Судот нема надлежност да ја цени меѓусебната согласност на деталните урбанистички планови како планови од пониско ниво со Генералниот урбанистички план, што воедно во случајов произлегува од наводите во иницијативата во однос на предметниот план за кој се однесува оспорената одлука.

Со оглед на тоа, од приложената документација при утврдувањето на фактичката состојба за спроведувањето на постапката за донесувањето на предметниот план, Судот утврди дека Министерството за транспорт и врски дало согласност за донесување на планот, и во тие рамки е третирано прашањето на усогласеноста на содржините на Деталниот урбанистички план како план од пониско ниво со Генералниот урбанистички план. Од аспект на уставносудската анализа на законитоста на предметниот план за кој се однесува оспорената одлука, релевантно е дека сите фази и дејствија на донесување на планот се запазени и спроведени согласно со закон.

Со оглед на изнесената правна и фактичка состојба, Судот оцени дека постапката за донесување на Деталниот урбанистички план за Расадник со оспорената одлука, била во согласност со Законот за просторно и урбанистичко планирање, поради што пред Судот не се постави прашањето за законитоста на оспорената одлука.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.137/2006)

115.

- Определување на висината на надоместокот за добивање на овластување со подзаконски акт (поведување на постапка)

- Determination of the amount of the remuneration for obtaining an authorisation in a sublegal act (initiation of a procedure)

- Определувањето на висината на надоместокот за добивање на овластување во подзаконски акт, а за кое во Законот не се содржани критериуми и мерила за определување на истиот, не е во согласност со Уставот на Република Македонија.

- The determination of the amount of the remuneration for obtaining an authorisation in a sublegal act, while there are no criteria and measures in the Law to determine the same, is not in harmony with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 1 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на деловите кои гласат: „и висината на надоместокот за добивање на овластувањето“, во насловот и членот 1, како и членот 3 од Правилникот за начинот за издавање, продолжување и одземање на овластување за изработка на проектна документација, ревизија на проекти и надзор над изградбата, формата и содржината на образецот за овластувањето А и овластувањето Б и висината на надоместокот за добивање на овластувањето („Службен весник на

Република Македонија“ бр.15/2006) донесен од министерот за транспорт и врски на Република Македонија.

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорениот Правилник бил донесен врз основа на член 32 став 5 од Законот за градење, меѓутоа со Одлука на Уставниот суд на Република Македонија У.бр.155/2005 од 22 март 2006 година, Уставниот суд го укинал членот 32 став 5 од Законот, во делот: „и висината на надоместокот за добивање на овластување од ставот (4) на овој член“.

Со оглед на тоа според наводите во иницијативата, престанал законскиот основ за постоење на оспорениот Правилник во правниот поредок. Од овие причини оспорениот Правилник бил во несогласност со повеќе одредби од Уставот, и тоа член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 68 став 1 алинеја 3, член 91 алинеи 1 и 5, член 96 и член 112 став 3 од Уставот, како и со членовите 55 став 1, член 56 став 1 и член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот Правилник е донесен од министерот за транспорт и врски, врз основа на член 32 став 5 од Законот за градење.

Во членот 1 од Правилникот е утврдено дека со овој правилник се пропишува начинот на издавање, продолжување и одземање на овластување за изработка на проектна документација, ревизија на проекти и надзор над изградбата за градби од прва, втора, трета и четврта категорија на градби, формата и содржината на образецот за овластување А и овластување Б и висината на надоместокот за добивање на овластувањето.

Со останатите одредби од Правилникот, освен членот 3, се уредуваат прашањата за кои е донесен Правилникот, освен висината на надоместокот за добивање на овластувањето.

Членот 3 од овој Правилник предвидел дека за издавање на овластување А се плаќа надоместок во висина од 1500 денари, а за издавање на овластување Б се плаќа надоместок во висина од 500

денари. Надоместокот за добивање на овластувањето се плаќа на сметка на Комората.

4. Според членот 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да го почитува Уставот и законите.

Според членот 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни пред Владата.

Според членот 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2000 и 44/2002) министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и другите прописи кога за тоа е овластен со закон.

Според членот 56 став 1 од Законот, со правилник се утврдуваат и се разработуваат одделни одредби на законите и други прописи заради нивно извршување.

Според Судот имајќи го предвид наведеното произлегува дека органите на државната управа имаат уставно овалстување да донесуваат подзаконски акти во функција на извршување на законите, особено кога законодавецот препуштил операционализацијата на законските одредби да се направи со акт на министерот, поаѓајќи од местото и улогата на органите на државната управа во системот на организацијата на власта.

Меѓутоа, со оглед на фактот што оспорениот Правилник е донесен врз основа на одредба од Законот за градење („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005) која во дел не е повеќе во правниот поредок произлегува дека оспорениот Правилник нема законски основ за уредување на дел од прашањата кои се содржина во во оспорениот Правилник. Имено, Уставниот суд со Одлука

У.бр.155/2005 од 22 март 2006 година го укинал членот 32 став 5 од Законот за градење, во делот кој се однесувал на овластувањето на министерот, да ја определува висината на надоместокот од причина што Законот не содржел критериуми врз основа на кои надлежниот министер би ја определувал висината на надоместокот за добивање на овластувањето.

Од овие причини, Судот оцени дека во однос на насловот и членот 1 од Правилникот во деловите кои гласат: „и висината на надоместокот за добивање на овластувањето“ и во однос на членот 3, основано може да се постави прашањето за согласност со наведените уставни одредби и со Законот за градење.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.165/2006)

116.

- Неискористување на правото на приговор не може да биде основ за приговор на уставноста и законитоста на спроведената постапка за изменување и дополнување на планот

- Constitutionality and legality of the procedure for amending and supplementing of the Detailed Urban Plan may not be contested due to failure to exhaust the right of objection

- Советот на општината не ги повредил одредбите од Уставен и Законот за просторно и урбанистичко планирање кога при донесување на оспорената одлука за измена и дополнување на деталниот урбанистички план на конкретен објект во дел му дал карактер на легален, а во

дел на времен објект, бидејќи тоа е фактичко и имотно-правно прашање за кое не е надлежен да одлучува Уставниот суд на Република Македонија.

По однос на евентуалните пропусти на лице-планер ангажирано од Советот на општината во фазата на изработување на планот во прикажувањето на постојната состојба, постои можност за приговор во организираната и спроведената јавна анкета и кога таквото право нема да се искористи не може да се приговара на уставноста и законитоста на спроведената постапка за изменување и дополнување на планот.

-The Council of the Municipality has not violated the provisions of the Constitution and the Law on Spatial and Urban Planning when by enactment of the disputed Decision on Changing and Supplementing of the Detailed Urban Plan, a particular building considered in part as a legal construction, and in part as a temporary construction, because that is factual and property-legal issue for which the Constitutional Court of the Republic of Macedonia is not competent to decide.

Regarding the alleged omission by the planer engaged by the Council of the Municipality for the preparation of the plan, made in presenting of the existing situation, there is a possibility for objection to be raised during the organized and implemented public poll and when that right is not used, the constitutionality and legality of the implemented procedure on changing and supplementing of the plan may not be contested.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 6 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на Одлуката за донесување на измена и дополна на Детален урбанистички план за дел од „Централниот градско подрачје“ - Куманово, урбан блок помеѓу улиците: ул. „Доне Божинов“, ул. „Октомвриска револуција“, ул. „Панче Пешев“, ул. „Димитар Влахов“ и ул. „Пионерска“ во Куманово, донесена од Советот на општина Куманово под бр.07-601/6 од 30 јуни 2004 година ("Службен гласник на општина Куманово" бр.13 и 14 од 2004 година).

2. Милена Петрушевиќ од Куманово на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорената одлука била спротивна на членот 11 од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Имено, со измената на планот била опфатена и измена на КП 14806, сопственост на Светислав Анастасовски од Куманово. По однос на оваа конкретна КП повредата на постапката за донесување на оспорената одлука се состоела во тоа што површината на парцелата, како и површината на објектот што се наоѓал на неа не биле вцртани со реална димензија, односно според нивната постојна состојба. Поконкретно, целиот објект бил со димензии 18 м на 20 м, а планерот при измената и дополнувањето го претставил објектот со димензии 20 м на 14 м.

Поради тоа што планерот не излегол на лице место за да ја забележи реалната состојба, постапил самоволно и направил неправилни грешки кога објектот го прикажал со нереални димензии, кога еден дел од објектот го третирал како објект од времен карактер и кога не водел сметка за пристапот до објектот, што значи дека не ја почитувал наведената законска одредба, која предвидела постојната состојба да е основа на планот.

3. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Куманово на седницата одржана на 30 јуни 2004 година, ја донел оспорената одлука.

Во членот 1 од Одлуката е определено дека се донесува имена и дополна на Деталниот урбанистички план за дел од „Централното градско подрачје“ - Куманово урбан блок помеѓу улиците: ул. „Доне Божинов“, ул. „Октомвриска револуција“, ул. „Панче Пешев“, ул. „Димитар Влахов“ и ул. „Пионерска“, во Куманово, според техничка документација бр.49/2002.

Во членот 2 од Одлуката е определено дека нејзин составен дел се текстуалниот дел со билансни показатели и синтезниот графички приказ.

Во членот 3 од Одлуката е определен начинот на заверка на Деталниот урбанистички план.

Во членот 4 од Одлуката е определено дека Одлуката влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службениот гласник на општина Куманово".

Одлуката е заверена под број 07-601/6 од 30 јуни 2004 година и е објавена во "Службен гласник на општина Куманово" број 13 и 14 од 2004 година.

4. Исто така, Судот на седницата утврди дека Советот на општина Куманово донел Програма за изработка на урбанистички планови и документација за град Куманово за 2001 година, заведена под бр.07-332/1 од 8 февруари 2001 година.

Стручната ревизија на Нацрт-измената и дополнувањето на планот е изготвена од Д.О.О „Теплан“-Тетово во ноември 2002 година.

Одговор на ревизијата е изготвен од „Урбан проект“ Д.О.О. Куманово во декември 2002 година.

Градоначалникот на општината Куманово со Одлука бр. 23-2507/2 од 3 декември 2004 година определил организирање на јавна анкета на Нацртот на измената и дополнувањето на Деталниот урбанистички план.

Соопштението за организирање на јавната анкета е објавено во весникот „Кумановски весник“, а јавната анкета била спроведена во периодот од 4 до 15 декември 2002 година.

Според Извештајот од спроведената јавна анкета бр.23-1639/1 од 11 јули 2003 година, за конкретниот Нацрт-план биле поднесени 4 приговори и сите биле прифатени.

Известувањето за постапување по Извештајот од спроведената јавна анкета, составено од главниот архитект на Куманово е со бр.21-271/1 од 11 февруари 2004 година.

Министерството за транспорт и врски дало согласност на Предлог-планот, заведена под бр.13-2057 од 21 јуни 2003 година, по што Советот на општината ја донел и објавил оспорената одлука.

5. Според член 2 став 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр. 4/1996, 28/1997, 18/1999, 53/2001 и 45/2002) кој бил во примена кога е донесена оспорената одлука, просторното и урбанистичкото планирање е континуиран процес кој се обезбедува со изработување, донесување и спроведување на просторни и урбанистички планови кои меѓусебно се усогласуваат.

Според член 7 од Законот, во зависност од просторот што е предмет на планирање се донесува, покрај другите и генерален и детален урбанистички план.

Според член 10 став 1 од Законот, генералните урбанистички планови се донесуваат за подрачја на населено место, стопански комплекс и за други подрачја предвидени за градба.

Според став 2 од истиот член од Законот, генералниот урбанистички план содржи синтезен графички приказ на планските решенија во границите на урбаното подрачје со билансни показатели за урбаните единици и блокови и за инфраструктурата. Синтезниот графички приказ содржи: граница за урбано подрачје, намена на земјиштето на урбаните блокови, решенија на генералните водови и објекти на сообраќајна и друга инфраструктура. Билансните показатели содржат: податоци за површините и намените, показатели за инфраструктурата и параметри за уредување на просторот на урбаните блокови, согласно наведените стандарди и нормативи. Генералниот урбанистички

тички план, како план од пониско ниво мора да биде усогласен со Просторниот план.

Според член 11 став 1 од Законот, деталниот урбанистички план се донесува за одделни делови од населените места и други подрачја за кои е донесен генерален урбанистички план.

Според став 2 од истиот член од Законот, опфатот на урбаниот блок за кој се изработува детален урбанистички план може да изнесува максимум 30 хектари, а минималниот опфат зависи од големината на урбаниот модул определен со сообраќајници, водотеци и слично, со максимално почитување на постојната состојба, доколку е во согласност со генералниот урбанистички план.

Според член 11 став 3 од Законот, деталниот урбанистички план содржи синтезен графички приказ на планските решенија во границата на урбаното подрачје со билансни показатели за урбаните модули и инфраструктурата. Синтезниот графички приказ содржи: граница за урбаното подрачје, намена на земјиштето на урбаните модули со градежни парцели, површина за изградба на објекти определени со градежни линии и максимална висина, сообраќајна мрежа со нивелманско решение, решенија на секундарни водови и објекти на инфраструктура. Билансните показатели содржат: податоци за површините, показатели за инфраструктурата и параметри за уредување на просторот на урбаните модули, согласно со соодветните стандарди и нормативи. Деталниот урбанистички план, како план од пониско ниво мора да биде усогласен со генералниот урбанистички план.

Според член 11 став 4 од Законот, документацијата на деталниот урбанистички план за постојната состојба и проекциите претставуваат документациона основа на планот, која заедно со нацрт планот се доставува на стручна ревизија според член 19 на овој закон.

Според член 17 став 1 од Законот, плановите од член 7 од овој закон се изработуваат како нацрт и предлог на план, а според став 3 од истиот член по нацртот на деталниот урбанистички план се спроведува јавна анкета. Одлука за јавна анкета по нацрт деталниот урбанистички план во општината донесува градоначалникот на општината, по утврдување на нацртот на планот од страна на општинската администрација (член 17 став 7).

Според член 18 од Законот, јавната анкета по деталниот урбанистички план ја организира општината и се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 10 дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот, доставуваат писмени забелешки на анкетни листови до организаторот на анкетата. За времето и местото каде ќе биде изложен планот задолжително се објавува соопштение во јавните гласила. Извештај за јавната анкета за деталните урбанистички планови со образложение за неприфатените забелешки изработува општината (став 4).

Според член 19 од Законот, на нацртот на плановите од член 7 од овој закон, пред организирањето на стручната расправа односно јавната анкета, се врши стручна ревизија. Стручната ревизија, на урбанистичките планови според програмата од членот 13 на овој закон ја врши стручна научна институција или комисија што ја определува, односно формира министерот надлежен за работите за уредување на просторот.

Согласно член 20 од овој закон, измените и дополнувањата на плановите се вршат по иста постапка пропишана за нивното донесување, доколку со овој закон не е поинаку уредено.

Според член 22 став 6 од овој закон, урбанистичките планови се донесуваат по издавањето согласност на предлогот на планот од Министерството надлежно за работите на уредување на просторот. Според член 23 став 1 од Законот, со согласноста од став 6 на член 22 од овој закон, се потврдува дека планот е изработен согласно со: одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

6. Оценувајќи ја оспорената одлука по однос на нејзината согласност со одредбите од Законот за просторното и урбанистичкото планирање, а врз основа на целокупно приложената документација Судот утврди дека Советот на општината оспорената одлука ја донел во законски предвидена постапка, со почитување на сите фази на постапката за изменување и дополнување на деталниот урбанистички план.

Притоа, по однос на наводот за повреда на членот 11 од Законот сторена од страна на планерот на начин што при планирањето не излегол на лице место, не ја зел предвид реалната, постој-

на состојба и димензиите на КП 14806 и дел од објектот го прикажал како времен, Судот оцени дека се неосновани.

Имено, планерот е дипломиран инженер архитект кој ги исполнува со закон пропишаните услови за добивање овластување за вршење на дејност планер, и тој според своите надлежности не е доносител на одлуката за измена и дополна на планот, туку доносител на актот е Советот на општината. Планерот е лице ангажирано од Советот на општината во фазата на изработување на планот и во случај да е сторен било каков пропуст во прикажувањето на постојната состојба, подносителот на иницијативата имал можност да поднесе свој приговор во организираната и спроведената јавна анкета, но тоа не го сторил.

Од друга страна, од наводите на иницијативата и од приложената документација произлегува дека дел од објектот е прикажан како времен, што значи дека истиот сепак е евидентиран како постоечки во прикажаната постојната состојба, како основа на планот. Притоа, дали Советот на општината погрешно или правилно на дел од објектот му дал карактер на времен, наместо на траен, легално изграден објект е фактичко прашање за кое Судот не е надлежен да одлучува, бидејќи во крајна линија тоа води кон решавање на индивидуално, конкретно имотно-правно прашање.

Оттаму, Советот на општината при донесување на оспорената одлука не ги повредил одредбите од Законот за просторното и урбанистичко планирање и посебно членот 11, на кој се посочува во иницијативата, поради што пред Судот не се постави прашањето за согласноста за оспорената одлука со одредбите од овој закон.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 88/2006)

117.

- Определување на висината на надоместокот за добивање на овластување со подзаконски акт

- Determination of the amount of the remuneration for obtaining an authorisation in a sublegal act

- Определувањето на висината на надоместокот за добивање на овластување во подзаконски акт, а за кое во Законот не се содржани критериуми и мерила за определување на истиот, не е во согласност со Уставот на Република Македонија.

- The determination of the amount of the remuneration for obtaining an authorisation in a sublegal act, while there are no criteria and measures in the Law to determine the same, is not in harmony with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 20 декември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ деловите кои гласат: „и висината на надоместокот за добивање на овластувањето“, во насловот и членот 1, како и членот 3 од Правилникот за начинот за издавање, продолжување и одземање на овластување за изработка на проектна документација, ревизија на проекти и надзор над изградбата, формата и содржината на образецот за овластувањето А и овластувањето Б и висината на надоместокот за добивање на овластувањето („Службен весник на Република Македонија“

бр.15/2006) донесен од министерот за транспорт и врски на Република Македонија.

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипov од Скопје со Решение У.бр.165/2006 од 1 ноември 2006 година, поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на деловите од членовите од Правилникот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот и Законот за градење.

4. Судот на седницата утврди дека оспорениот Правилник е донесен од министерот за транспорт и врски, врз основа на член 32 став 5 од Законот за градење.

Во членот 1 од Правилникот е утврдено дека со овој правилник се пропишува начинот на издавање, продолжување и одземање на овластување за изработка на проектна документација, ревизија на проекти и надзор над изградбата за градби од прва, втора, трета и четврта категорија на градби, формата и содржината на образецот за овластување А и овластување Б и висината на надоместокот за добивање на овластувањето.

Со останатите одредби од Правилникот, освен членот 3, се уредуваат прашањата за кои е донесен Правилникот, освен висината на надоместокот за добивање на овластувањето.

Членот 3 од овој правилник предвидел дека за издавање на овластување А се плаќа надоместок во висина од 1500 денари, а за издавање на овластување Б се плаќа надоместок во висина од 500 денари. Надоместокот за добивање на овластувањето се плаќа на сметка на Комората.

5. Според членот 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други

прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да го почитува Уставот и законите.

Според членот 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни пред Владата.

Според членот 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2000 и 44/2002) министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и другите прописи кога за тоа е овластен со закон.

Според членот 56 став 1 од Законот, со правилник се утврдуваат и се разработуваат одделни одредби на законите и други прописи заради нивно извршување.

Според Судот, имајќи го предвид наведеното, произлегува дека органите на државната управа имаат уставно овалстување да донесуваат подзаконски акти во функција на извршување на законите, особено кога законодавецот препуштил операционализацијата на законските одредби да се направи со акт на министерот, поаѓајќи од местото и улогата на органите на државната управа во системот на организацијата на власта.

Меѓутоа, со оглед на фактот што оспорениот Правилник е донесен врз основа на одредба од Законот за градење („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005) која во дел не е повеќе во правниот поредок, произлегува дека оспорениот Правилник нема законски основ за уредување на дел од прашањата кои се содржина во оспорениот Правилник. Имено, Уставниот суд со Одлука У.бр.155/2005 од 22 март 2006 година го укинал членот 32 став 5 од Законот за градење, во делот кој се однесувал на овластувањето на министерот, да ја определува висината на надоместокот од причина што Законот не содржел критериуми врз основа на кои надлежниот министер би ја определувал висината на надоместокот за добивање на овластувањето.

Од овие причини, Судот оцени дека во однос на насловот и членот 1 од Правилникот во деловите кои гласат: „и висината на надоместокот за добивање на овластувањето“ и во однос на членот 3,

не се во согласност со наведените уставни одредби и со Законот за градење.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.165/2006)

118.

- Меѓусебна согласност на Генерален со Детален урбанистички план

- Mutual agreement of the General with Detailed Urban Plan

- Судот нема надлежност да ја цени меѓусебната согласност на деталните урбанистички планови како планови од пониско ниво со генералниот урбанистички план, и тоа е прашање кое се третира од Министерството за транспорт и врски во постапката на давање согласност за донесување на деталниот урбанистички план.

- The Court does not have competence to assess the mutual agreement of the detailed urban plans as plans of a lower level compared with the general urban plan, and that is an issue that is treated by the Ministry of Transportation and Communications in the procedure for giving consent for the adoption of the detailed urban plan.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 2 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 27 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план „Стара железничка станица“ - Скопје, донесена од Советот на општина Центар - Скопје под бр.07-1322/1 од 15 јули 2003 година ("Службен гласник на град Скопје" бр.10/2003).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката за изменување и дополнување на Одлука за донесување на Детален урбанистички план „Стара железничка станица“-Скопје, донесена од Советот на општина Центар-Скопје под бр.07-1965/1 од 12 ноември 2003 година ("Службен гласник на град Скопје" бр.13/2003).

3. Мино Јакимовски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на законитоста на актите означени во точките 1 и 2 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, со оспорената Одлука за донесување на урбанистички план се предвидувала изградба на катна гаража-урбанистичка парцела 1.1 со маркица поголема од 2000 м² и висина поголема од 20м на аголот помеѓу улиците „Мито Хаџивасилев Јасмин“ и „Водњанска“, а наспроти објектот на „Нова Македонија“. Притоа, градењето на катна гаража било спротивно на намената во Генералниот урбанистички план за град Скопје, кој на ова место предвидел парковско зеленило, што преставувало тешка повреда на одредбите на Генералниот урбанистички план за град Скопје и Законот за просторниот и урбанистичко планирање. На вака предвидениот Детален урбанистички план, Министерството за транспорт и врски издало согласност, иако по својата надлежност требало да ја провери и потврди законитоста на постапката за донесување на планот.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека повредата на законската регулатива при донесување на деталниот план не застанала тука, бидејќи по само четири месеци Советот на општината Центар донел Одлука за изменување и дополнување на Одлуката за донесување на дел од деталниот урбанистички план, со која измена и дополнување не само што не била одстранета катната гаража, туку било предвидено нејзино проширување на 3000 м² и висина од 21 м

со поинаква намена „катна гаража со деловен простор“. Според тоа, Советот на општината Центар по втор пат во соработка со Министерството за транспорт и врски донел детален урбанистички план во спротивност со Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Врз основа на изнесеното во иницијативата се предлага Судот да поведе постапка за оценување на законитоста на наведените одлуки, а потоа истите да ги укине.

4. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Центар на седницата одржана на 15 јули 2003 година донел Одлука за донесување на детален урбанистички план „Стара железничка станица“ - Скопје.

Во членот 1 од Одлуката е определено дека деталниот урбанистички план ги почитува определбите на генералниот урбанистички план на Град Скопје бр.8/2002, Законот за просторното и урбанистичко планирање, Правилникот за поблиска содржина и начинот на графичката обработка на плановите и Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот, со наведување на соодветните службени гласила.

Во членот 2 од Одлуката се определени границите на деталниот урбанистички план и тоа на следниот начин: на северозапад по осовината на бул. „Водњанска“, на југозапад по осовината на ул. „Железничка“, на североисток по осовината на ул. „Мито Хаџивасилев Јасмин“ и на југоисток по осовината на новопроектираната улица „Бихачка“. Просторот опфаќа површина од 14,28 ха. Потоа, во став 2 од овој член се дава приказ на видовите на објекти што се предвидуваат и нивната површина. Во истиот став, меѓу другото во точката 3 е определено дека се планираат катни гаражи со површина од 0,80 ха.

Во членот 3 од Одлуката е определено дека деталниот урбанистички план содржи текстуален дел и графички прилози и се определува што се од останата документација е составен дел од Одлуката.

Во членот 4 од Одлуката е определен начинот на заверка на Деталниот урбанистички план.

Во членот 5 е определено дека Одделението за урбанизам на Општината во рок од 60 дена ќе обезбеди комплетна документација за остварување на планскиот документ.

Во членот 6 е определено дека Планот со сите негови делови ќе се чува и за неговата реализација ќе се грижи Одделението за урбанизам на Општината.

Во членот 7 е определено дека Одлуката влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службениот гласник на град Скопје".

Одлуката е заверена под број 07-1322/1 од 15 јули 2003 година и е објавена во "Службен гласник на град Скопје" бр.10/2003 година.

Советот на општина Центар на седницата одржана на 21 ноември 2003 година, донел Одлука за изменување и дополнување на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план „Стара железничка станица“-Скопје.

Во членот 1 од Одлуката е наведено дека Одлука за донесување на Детален урбанистички план „Стара железничка станица“ - Скопје, бр.07-1322/1 од 15 јули 2003 година ("Службен гласник на град Скопје" бр.10/2003), во членот 2 се менува и гласи:

- Просторот со кој е опфатен Деталниот урбанистички план е со 3,58 ха и е во рамките на следните граници: на северозапад по осовината на бул. „Водњанска“, на југозапад по осовината на ул. „Македонија“, на југоисток по осовината на новопроектираната пешачка пасарела и на североисток по осовината на ул. „Мито Хаџивасилев Јасмин“.

Во ставот 2 на овој член е определено како се предвидуваат утврдените граници на зафатот од ставот 1 на истиот член и притоа по однос на урбаниот модул 1 во алинејата 2 се определува како вид на објект катни гаражи со деловни простории со површина од 0,7 ха.

Во членот 2 од Одлуката е определено што содржат измените и дополнувањата (текстуален дел, графички дел и останата документација).

Во членот 3 од Одлуката е определен начинот на заверка на деталниот урбанистички план.

Во членот 4 е определено дека Одлуката влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службениот гласник на град Скопје".

Одлуката е заверена под број 07-1965/1 од 21 ноември 2003 година и е објавена во "Службен гласник на град Скопје" бр.13/2003 година. Оваа одлука била предмет на оценка по однос на нејзината законитост во постапката по предметот У.бр.204/2003.

Од доставената целокупна документација Судот, исто така, утврди дека Стручната ревизија на Нацрт-Деталниот урбанистички план „Стара железничка станица“, општина Центар-Скопје, заведена под тех.бр.18/2003 од мај 2003 година изготвило ЈП „Штип-Проект“ од Штип.

Одговор на извршената ревизија е даден од Институтот за урбанизам, сообраќај и екологија „ИН-ПУМА“ заведен по тех.бр.52/2003 од мај 2003 година.

По повод бараното стручно мислење за Нацрт-Планот, Министерството за транспорт и врски-Сектор за уредување на просторот во Скопје, дало стручно мислење бр.13-5150/3 од 28 мај 2003 година.

Главниот архитект на град Скопје по Нацрт-Деталниот урбанистички план дал стручно мислење бр.18а-1519/1 од 11 јуни 2003 година.

Со Заклучок бр.18-982/4 од 16 јуни 2003 година Одделението за урбанизам при Општината го утврдило Нацрт-Планот и определило доставување на Заклучокот до Градоначалникот на Општината, заради организирање на јавна анкета.

Градоначалникот на општината Центар со Одлука бр.08-982/5 од 16 јуни 2003 година определил организирање на јавна анкета на Нацртот на Деталниот урбанистички план и тоа во траење од 10 дена.

Соопштението за организирање на јавната анкета е објавено во весникот „Дневник“ на 17 јуни 2003 година.

Поканата за организирање на стручна консултација по Нацрт - Планот носи бр.18-982/6 од 23 јуни 2003 година и од неа

произлегува дека стручна консултација била закажана за 25 јуни 2003 година.

Од М.З. Мито Хаџивасилев“- Скопје изготвен е список бр. 03-69 од 30 јуни 2003 година на поднесени анкетни листови и тоа 22 на број.

Освртот од стручната консултација носи бр.18-982/7 од 2 јули 2003 година.

Стручна комисија, оформена од градоначалникот на општината, по повод спроведената јавна анкета и поднесените анкетни листови изготвила извештајот бр.16-982/8 од 4 јули 2003 година. Од известувањето бр.18-982/9 од 4 јули 2003 година на Одделението за урбанизам произлегува дека од доставените 22 забелешки, две се прифатени и вградени во Планот.

Министерството за транспорт и врски дало согласност на Предлог-Планот, заведена под бр.13-7425 од 10 јули 2003 година, по што Советот на општината ја донел и објавил оспорената Одлука за донесување на Детален урбанистички план „Стара железничка станица“ - Скопје.

Стручната ревизија на Нацрт-измените и дополнувањата на Деталниот урбанистички план за дел од „Стара железничка станица“, општина Центар-Скопје, заведена под тех.бр.50/2003 од октомври 2003 година изготвило ЈП „Штип-Проект“ од Штип.

Одговор на извршената ревизија е даден од Институтот за урбанизам, сообраќај и екологија „ИН-ПУМА“ заведен по тех.бр.52а/2003 од октомври 2003 година.

По повод бараното стручно мислење за Нацрт-Планот, Министерството за транспорт и врски-Сектор за уредување на просторот во Скопје, дало стручно мислење бр.13-1174 од 21 октомври 2003 година.

Главниот архитект на град Скопје по Нацрт измената и дополнувањето на деталниот урбанистички план дал стручно мислење бр.18а-3087/1 од 22 октомври 2003 година, без забелешки.

Со Заклучок бр.18-1769/3 од 21 октомври 2003 година Одделението за урбанизам при Општината ја утврдило Нацрт измена-

та и дополнувањето на Планот и определило доставување на Заклучокот до градоначалникот на Општината, заради организирање на јавна анкета.

Градоначалникот на општината Центар со Одлука бр.08-1769/4 од 21 октомври 2003 година определил организирање на јавна анкета на Нацрт измената и дополнување на Деталниот урбанистички план и тоа во траење од 10 дена.

Соопштението за организирање на јавната анкета е објавено во весникот „Дневник“ на 23 октомври 2003 година, а исправката на соопштението е објавена наредниот ден.

Поканата за организирање на стручна консултација по Нацрт - Планот носи бр.1769/5 од 5 ноември 2003 година и од неа произлегува дека стручна консултација била закажана за 7 ноември 2003 година.

Од М.З. Мито Хаџивасилев“- Скопје изготвен е список бр. 03-74 од 3 ноември 2003 година на поднесени анкетни листови и тоа 2 на број.

Освртот од стручната консултација носи бр.18-1769/5 од 10 ноември 2003 година.

Стручна комисија, оформена од Градоначалникот на општината, по повод спроведената јавна анкета и поднесените анкетни листови изготвила извештајот бр.18-1769/7 од 10 ноември 2003 година. Од известувањето бр.18-1769/8 од 11 ноември 2003 година на Одделението за урбанизам произлегува дека доставените 2 забелешки, не се прифатени.

Министерството за транспорт и врски дало согласност на Предлог изменувањето и дополнувањето на Планот, заведена под бр. 13-12530 од 13 ноември 2003 година, по што Советот на општината ја донел и објавил оспорената Одлука за изменување и дополнување на Одлука за донесување на Детален урбанистички план.

5. Според член 2 став 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/1996, 28/1997, 18/1999, 53/2001 и 45/2002), кој бил во сила во време на донесување на оспорените одлуки, просторното и урбанистичкото планирање е континуиран процес кој се обезбедува со изработување,

донесување и спроведување на просторни и урбанистички планови кои меѓусебно се усогласуваат.

Според член 7 од Законот, во зависност од просторот што е предмет на планирање се донесува, покрај другите и генерален и детален урбанистички план.

Според член 10 став 1 од Законот, генералните урбанистички планови се донесуваат за подрачја на населено место, стопански комплекс и за други подрачја предвидени за градба.

Според став 2 од истиот член од Законот, генералниот урбанистички план содржи синтезен графички приказ на планските решенија во границите на урбаното подрачје со билансни показатели за урбаните единици и блокови и за инфраструктурата. Синтезниот графички приказ содржи: граница за урбано подрачје, намена на земјиштето на урбаните блокови, решенија на генералните водови и објекти на сообраќајна и друга инфраструктура. Билансните показатели содржат: податоци за површините и намените, показатели за инфраструктурата и параметри за уредување на просторот на урбаните блокови, согласно наведените стандарди и нормативи. Генералниот урбанистички план, како план од пониско ниво мора да биде усогласен со просторниот план.

Според член 11 став 1 од Законот, деталниот урбанистички план се донесува за одделни делови од населените места и други подрачја за кои е донесен генерален урбанистички план.

Според став 2 од истиот член од Законот, опфатот на урбаниот блок за кој се изработува детален урбанистички план може да изнесува максимум 30 хектари, а минималниот опфат зависи од големината на урбаниот модул определен со сообраќајници, водотеци и слично, со максимално почитување на постојната состојба, доколку е во согласност со генералниот урбанистички план.

Според член 11 став 3 од Законот, деталниот урбанистички план содржи синтезен графички приказ на планските решенија во границата на урбаното подрачје со билансни показатели за урбаните модули и инфраструктурата. Синтезниот графички приказ содржи: граница за урбаното подрачје, намена на земјиштето на урбаните модули со градежни парцели, површина за изградба на објекти определени со градежни линии и максимална висина,

сообраќајна мрежа со нивелманско решение, решенија на секундарни водови и објекти на инфраструктура. Билансните показатели содржат: податоци за површините, показатели за инфраструктурата и параметри за уредување на просторот на урбаните модули, согласно со соодветните стандарди и нормативи. Деталниот урбанистички план, како план од пониско ниво мора да биде усогласен со генералниот урбанистички план.

Според член 11 став 4 од Законот, документацијата на деталниот урбанистички план за постојната состојба и проекциите претставуваат документациона основа на планот, која заедно со нацрт планот се доставува на стручна ревизија според член 19 на овој Закон.

Според член 17 став 1 од Законот, плановите од член 7 од овој закон се изработуваат како нацрт и предлог на план, а според став 3 од истиот член по нацртот на деталниот урбанистички план се спроведува јавна анкета. Одлука за јавна анкета по нацрт деталниот урбанистички план во општината донесува градоначалникот на општината, по утврдување на нацртот на планот од страна на општинската администрација (член 17 став 7).

Според член 18 од Законот, јавната анкета по деталниот урбанистички план ја организира општината и се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 10 дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот, доставуваат писмени забелешки на анкетни листови до организаторот на анкетата. За времето и местото каде ќе биде изложен планот задолжително се објавува соопштение во јавните гласила. Извештај за јавната анкета за деталните урбанистички планови со образложение за неприфатените забелешки изработува општината (став 4).

Според член 19 од Законот, на нацртот на плановите од член 7 од овој закон, пред организирањето на стручната расправа односно јавата анкета, се врши стручна ревизија. Стручната ревизија на урбанистичките планови според програмата од членот 13 на овој закон ја врши стручна научна институција или комисија што ја определува односно формира министерот надлежен за работите за уредување на просторот.

Согласно член 20 од овој Закон, измените и дополнувањата на плановите се вршат по иста постапка пропишана за нивното донесување, доколку со овој закон не е поинаку уредено.

Согласно член 22 став 4 од Законот, Градот Скопје донесува генерален урбанистички план на Град Скопје, додека согласно став 5 од истиот член од Законот, општината од подрачјето на Град Скопје донесува детален урбанистички план и урбанистичка документација за населено место за подрачјето на општината.

Според член 22 став 6 од овој Закон, урбанистичките планови се донесуваат по издавањето согласност на предлогот на планот од Министерството надлежно за работите на уредување на просторот. Според член 23 став 1 од Законот, со согласноста од став 6 на член 22 од овој закон, се потврдува дека планот е изработен согласно со: одредбите од овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон.

6. Според член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Поаѓајќи од надлежноста на Уставниот суд на Република Македонија согласно наведената уставна одредба, произлегува дека Судот нема надлежност да ја цени меѓусебната согласност на деталите урбанистички планови како планови од пониско ниво со генералниот урбанистички план, што воедно во случајов произлегува од наводите во иницијативата во однос на предметниот план за кој се однесува оспорената одлука.

Со оглед на тоа што, од приложената документација при утврдувањето на фактичката состојба за спроведувањето на постапката за донесувањето на предметниот план, Судот утврди дека Министерството за транспорт и врски дало согласност за донесување на деталниот план, и во тие рамки е третирано прашањето на усогласеноста на содржините на деталниот урбанистички план како план од пониско ниво со генералниот урбанистички план. Од аспект на уставносудската анализа на законитоста на предметниот план за кој се однесува оспорената одлука, релевантно е дека сите фази и дејствија на донесување на планот се запазени и спроведени согласно со закон.

7. Согласно член 28 став 1 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Имено, со Решение У.бр.204/2003 од 21 април 2004 година, Судот не повел постапка за оценување на законитоста на Одлуката за измена и дополнување на Деталниот урбанистички план за дел од "Стара железничка станица", донесена од Советот на општина Центар под бр.07-1965/1 од 21 ноември 2003 година.

Во таа постапка пред Судот не се поставило прашањето за законитоста на постапката за донесување на одлуката за изменување и дополнување на одлуката за донесување на деталниот урбанистички план по однос на спроведените фази од постапката, а според оценка на Судот прашањето што сега се покренува со иницијативата не би можело да преставува основ за поинакво одлучување.

Оттаму, Судот оцени дека станува збор за работа за која веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.142/2006)

119.

- Постапка за донесување на Детален урбанистички план

- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan

- Судот не го поставува прашањето за согласнот на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план со одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање кога Советот на општината постапката за нејзино донесување ја спровел со сите предвидени фази во Законот со почитување на цитираните законски одредби.

- The Court does not raise the question as to the concordance of the Decision on the adoption of a Detailed Urban Plan with the provisions from the Law on Spatial and Urban Planning when the Council of the Municipality has conducted the procedure for its adoption in line with all the stages envisaged in the Law by observing the quoted legal provisions.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 27 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план, УАЕ бр.1, урбан блок 1/3 урбан модул 2 во Прилеп, донесена од Советот на општина Прилеп, под бр.07-1451/4 од 3 август 2006 година ("Службен гласник на општина Прилеп" бр.8/ 2006).

2. Славко Јанкулоски од Прилеп на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорената одлука била донесена на „криминален начин“ со што бил грубо прекршен Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Имено, оспорената одлука била донесена со цел да се удоволи на соседот на подносителот на иницијативата, иако по однос на неговиот објект постоеле правосилна одлука на Врховниот суд на Република Македонија и решение за уривање на истиот, а со Деталниот урбанистички план на штета на подносителот на иницијативата се предвидувало објектот да има форма на буквата „Г“, наспроти неговата постојана праволиниска и правоаголна форма.

Поради неприменувањето, односно погрешното применување на членот 28 став 5 од Законот за просторно и урбанистичко планирање се повредувале и членовите 24 став 6, 7, 8 и 9 и член 31 од истиот Закон.

Во иницијативата, исто така, се наведува и тоа дека поради неприменувањето, односно погрешната примена на членовите 21, 22 и 23 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање, во кои одредби било предвидено како при планирањето треба да изгледа една градежна парцела дошло и до повреда на наведениот Закон.

4. Судот на седницата утврди Советот на општина Прилеп на седницата одржана на 3 август 2006 година донел Одлука за донесување на детален урбанистички план за УАЕ бр.1, урбан блок 1/3 урбан модул 2 во Прилеп.

Во членот 1 од Одлуката е определено дека се донесува деталниот урбанистички план за наведениот Урбан модул, како што е означено во графичките прилози составен дел на оваа одлука. Потоа, во овој член од одлуката се дадени границите на планирањето.

Во членот 2 од Одлуката децидно е определено кои прилози ги содржи планот.

Во членот 3 од Одлуката е определен начинот на заверка на деталниот урбанистички план.

Во членот 4 од Одлуката е определено дека Советот на општина Прилеп, е должен во рок од 30 дена да обезбеди картирање на планот и картираните подлоги да ги достави до Државниот завод за геодетски работи на чување и користење, како подлоги за издавање на нумерички податоци.

Во членот 5 од Одлуката е определено дека планот ќе го спроведува надлежниот орган на општина Прилеп.

Во членот 6 од Одлуката е определено дека заверен примерок од планот се доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот.

Во членот 7 од Одлуката е определено дека Одлуката влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службениот гласник на општина Прилеп".

Одлуката е заверена под број 07-1451/4 од 3 август 2006 година и е објавена во "Службен гласник на општина Прилеп" бр.8/2006.

Од целокупно приложената документација, Судот, исто така, утврди дека Советот на општина Прилеп на седница одржана на 22 ноември 2004 година донел Програма за просторни и урбанистички планови за 2005 година за општина Прилеп, објавена во „Службен гласник на општина Прилеп“ бр.10/2004.

Нацртот на Деталниот урбанистички план за град Прилеп УАЕ бр.1 (3) - урбан блок 1(3) урбан модул 2 во Прилеп, заведен по тех.бр.12-1/05 е изготвен од страна на „Урбанизам“-ДОО-Битола и „Биро Плус“-Прилеп во април 2005 година.

Стручната ревизија на Нацрт-деталниот урбанистички план, заведена под тех.бр.69/2005 од мај 2005 година изготвил ИН-Пума, Институт за урбанизам, сообраќај и екологија, ДОО Скопје.

Одговор на извршената ревизија е даден од „Урбанизам“-ДОО-Битола во јуни 2005 година.

По повод бараното стручно мислење за Нацрт-Планот, Министерството за транспорт и врски-Сектор за уредување на просторот во Скопје, дало стручно мислење бр.13-7877 од 11 јули 2005 годи-

на дека по вградување на сугестиите и забелешките постапката за усвојување на планот може да продолжи.

Со Одлука бр.07 2813/15 од 13 декември 2005 Советот на општина Прилеп го утврдил Нацртот на Деталниот урбанистички план.

Градоначалникот на општината Прилеп со Одлука бр.24-427/1 од 20 декември 2005 година определил организирање на јавна анкета на Нацртот на Деталниот урбанистички план и тоа во траење од најмалку 15 работни дена и со соопштение бр.24-777/7 од 20 декември 2005 година определил јавната анкета да се спроведе во периодот од 26 до 31 декември 2005 година и од 4 до 17 јануари 2006 година.

Соопштението за организирање на јавната анкета е објавено во весникот „Дневно“ на 24 декември 2005 година.

Поканата за организирање на стручна консултација по Нацрт - Планот е со бр.18-982/6 од 23 јуни 2003 година и од неа произлегува дека стручна консултација била закажана за 25 јуни 2003 година.

Во анкетниот лист бр.10, заведен под бр.24-182/6-10 од 13 јануари 2006 година поднел Славко Јанкулоски, подносител на иницијативата.

Од М.З. Мито Хаџивасилев“- Скопје изготвен е список бр. 03-69 од 30 јуни 2003 година на поднесени анкетни листови и тоа 22 на број.

Овластениот претставник на градоначалникот на општината Прилеп, составил записник од одржаната јавна анкета, заведен под бр.09-29/2 од 17 јануари 2006 година и по однос на овој Нацрт-план констатирал дека немало поднесени забелешки. Дополнително е утврдено дека подносителот на забелешката бил регистриран како подносител на забелешка во постапка по друг план.

Стручна комисија, по повод спроведената јавна анкета и поднесените анкетни листови изготвила извештај бр.09-78/2 од 17 јануари 2005 година од чија содржина произлегува дека сегашниот подносител на иницијативата, бил регистриран како подносител на забелешка по друг план и дека неговата забелешка не се прифаќа.

Министерството за транспорт и врски дало согласност на Предлог-планот, заведена под бр.18-7784 од 10 мај 2006 година, по што Советот на општината ја донел и објавил оспорената одлука за донесување на Детален урбанистички план.

Со допис бр.09-78/9 од 18 мај 2006 година Славко Јанкулоски е извесен дека неговата забелешка не е прифатена, кој е примен од подносителот на иницијативата на 15 јуни 2006 година.

5. Според член 80 од Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.51/2005), постапката за донесување на урбанистичките планови започната пред денот на примената на овој закон, ќе продолжи според одредбите на законот кој бил во сила на денот на нивното отпочнување, доколку урбанистичкиот план ја преминал фазата на стручна расправа или фазата на јавна презентација.

Според член 85 од Законот, овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија" (30 јуни 2005 година), а ќе се применува од 1 јули 2005 година.

Со оглед на тоа што Судот утврди дека во времето на отпочнувањето на постапката за донесување на деталниот урбанистички план јавната анкета не била спроведена и во постапката за планирање биле спроведени само фазите: нацрт-план, ревизија и одговор на ревизија, анализата на правната и фактичката состојба во постапката пред Судот беше направена по однос на наведените фази според Законот што беше во сила, а по однос на останатите фази од постапката според Законот што сега е во сила.

Имено, според член 17 став 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/1996, 28/1997, 18/1999, 53/ 2001 и 45/2002) , плановите од член 7 од овој закон се изработуваат како нацрт и предлог на план.

Според член 19 од истиот закон, на нацртот на плановите од член 7 од овој закон, пред организирањето на стручната расправа односно јавата анкета, се врши стручна ревизија. Стручната ревизија на урбанистичките планови според програмата од членот 13 на овој закон ја врши стручна научна институција или комисија што ја определува односно формира министерот надлежен за работите за уредување на просторот.

Според член 2 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, кој сега е во сила, просторното и урбанистичкото планирање е континуиран процес кој се обезбедува со изработување, донесување и спроведување на просторен план и урбанистички планови со цел да се обезбеди уредување и хармонизација на просторот и унапредување на животната средина и природата (став 1). Просторниот план на Република Македонија и урбанистичките планови континуирано меѓу себе се усогласуваат и дополнуваат (став 2).

Според член 7 од Законот, во зависност од просторот што е предмет на планирање, покрај другите, се донесува и детален урбанистички план.

Според член 11 од Законот, детален урбанистички план се донесува за плански опфат, за кој е донесен генерален урбанистички план (став 1). Деталниот урбанистички план содржи текстуален и графички приказ на планските решенија на опфатот, како и билансни показатели за планскиот опфат и за инфраструктурата (став 2).

Понатаму, во ставовите 3, 4 и 5 од истиот член од Законот е определено што содржат графичките прикази, текстуалниот дел на планот и билансните показатели.

Според член 11 став 7 од Законот, деталниот урбанистички план, како план од пониско ниво мора да биде усогласен со Генералниот урбанистички план.

Според член 22 од Законот, плановите од членот 7 од овој закон се изработуваат во две фази, односно како нацрт на планот и предлог на план (став 1).

Според член 24 од Законот, по нацртот на деталниот урбанистички план, општината спроведува јавна анкета (став 1). Организирањето на јавната анкета по планот од став 1 на овој член го врши градоначалникот на општината, по утврдување на нацртот на планот од страна на советот (став 2). За спроведената јавна анкета се изработува извештај (став 3). Јавната анкета од став 1 на овој член се спроведува со излагање на планот на јавно место кое се наоѓа во кругот на месната самоуправа, при што јавната анкета трае најмалку 15 работни денови, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот можат да доставуваат забелешки, предлози и мислења на анкетни листови (став 4). Извештај од јавната анкета со образложение од прифатените

и неприфатените забелешки за плановите од ставот 1 на овој член, изработува стручна комисија формирана од градоначалникот на општината, која е составена од три члена, и тоа: носителот на изработка на планот, одговорно лице на општинската администрација надлежно за урбанисричко планирање и истакнат научен и стручен работник од областа на урбанистичкото планирање (став 6). Извештајот од ставот 6 на овој член е составен дел на одлуката за донесување на предлогот на планот (став 7). Врз основа на извештајот, комисијата од ставот 6 на овој член е должна писмено да го извести секое лице кое поднело анкетен лист со образложение за прифаќањето или неприфаќањето на хеговите забелешки или предлози (став 8). Доколку комисијата од ставот 6 на овој член оцени дека нацртот на планот со прифатените забелешки од јавната анкета претрпел значајни промени (промена на границата на урбанистичкиот опфат, промени на регулационите линии, промена на намената на земјиштето и промени во поголем обем на други параметри утврдени во планот), градоначалникот на општината за нацртот на планот со вградени забелешки во планот повторно организира јавна анкета (став 9). Времето и местото каде што ќе биде изложен планот и спроведувањето на јавната анкета, задолжително се објавува со соопштение во јавните гласила, а соопштението задолжително ги содржи податоците, местоположбата и површината на опшфатот на планот, како и образложенијата на планските решенија(став 10).

Според член 25 став 1 од Законот, на плановите од членот 7 точка 2 алинеји 1, 2, 3 и 4 на овој закон, изработени во форма на предлог на план се издава согласност од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, со која се потврдува дека плановите се изработени согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон (став 1).

Според став 2 од истиот член од Законот, согласноста од ставот 1 на овој член се издава во рок од 30 работни дена од денот на поднесувањето на барањето од страна на доносителот на планот, а доколку не се издаде во определениот рок ќе се смета дека согласноста е издадена. Мислењето од став 2 на овој член се издава, исто така, во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето од страна на доносителот на планот.

Според став 3 од истиот член од Законот, по добивањето на согласноста од ставот 1 на овој член, планот се доставува до надлежниот орган за донесување.

Според член 28 став 5 од Законот, измени и дополнувања на плановите и делови од плановите од членот 7 од овој закон се вршат по истата постапка пропишана за нивното донесување.

6. Оценувајќи ја оспорената одлука по однос на нејзината согласност со одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање кој бил и кој сега е во примена, а врз основа на целокупно приложената документација Судот утврди дека Советот на општината во постапките за донесување на деталниот урбанистички план ги спровел сите предвидени фази во постапката со почитување на цитираните законски одредби.

Впрочем, подносителот на иницијативата остварил учество во спроведената јавна анкета и приговарал на исти околности како во поднесената иницијатива, но Советот на општината не ги прифатил неговите забелешки за што е уредно известен, на начин како што е определено во член 24 став 6, 7, 8 и 9 од Законот, што сега е во сила.

Според Судот не може да се постави прашањето и за согласност на оспорената одлука со членот 28 став 5 од Законот, бидејќи во овој случај не станува збор за постапка за измена и дополнување на детален урбанистички план, туку за постапка за негово донесување.

Оттаму, не може да се постави прашањето за согласност на оспорената одлука како по однос на одредбите од поранешниот Закон за просторно и урбанистичко планирање, така и по однос на одредбите од Законот за просторно и урбанистичко кој сега е во сила.

7. Според член 110 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Имено, тргнувајќи од оцената на целината на наводите во поднесената иницијатива, произлегува дека таа во најголем дел содржи наводи за решавање на индивидуален имотноправен спор, за кој Уставниот суд, согласно член 110 од Уставот не е надлежен да одлучува.

Уставниот суд, исто така, не е надлежен да одлучува и по однос на наводите за несогласност на оспорената одлука со членовите 21, 22 и 23 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање, бидејќи и Одлуката и овој правилник се подзаконски прописи, односно прописи со иста правна сила.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 192/2006)

10. Образование и култура
10. Education and culture

120.

- Услови и постапка за одземање на издадена диплома
Верификација на конечната одлука за признавање на квалификацијата

- Conditions and procedure for taking away an issued diploma
Verification of the final decision for acknowledgment of the qualification

- Оставената законска можност условите и постапката за одземање на издадената диплома да бидат уредени со правилник на универзитетот произлегува од автономија на универзитетот. Со законското овластување на министерот надлежен за работите на високото образование да ја потпише конечната одлука за признавање на квалификацијата не се доведува во прашање автономијата на универзитетот, бидејќи на овој начин министерот само го верификува она што во претходната постапка го утврдиле компетентни тела (Информативниот центар и Стручната комисија) по однос на вредноста на странска образовна квалификација.

- The legal possibility for the conditions and the procedure for taking away an issued diploma to be regulated by a rulebook of the university stems from the autonomy of the university.

The legal power of the Minister competent for the issues of university education to sign the final decision for the acknowledgment of the qualification does not question the autonomy of the university, since in this manner the Minister only verifies what was defined in the previous procedure by the competent bodies (the Information Centre and the Expert Commission) in view of the value of a foreign educational qualification.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 8 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 125 став 2 во делот: "Условите и постапката за одземање на издадената диплома се утврдуваат со правилник на универзитетот." и членот 173 став 2 во делот: "Одлуката ја потпишува министерот надлежен за работите на високото образование." од Законот за високото образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.64/2000, 49/2003 и 113/2005).

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на деловите од Законот за високото образование, означени во точката 1 од ова Решение.

Имено, подносителот на иницијативата, по цитирање на делот од членот 125 став 2 од Законот, наведува дека условите и постапката за одземање на издадената диплома можеле да се утврдуваат само со закон, но не и со правилник на универзитетот. Оттаму, со оспорениот дел од одредбата се повредувале член 8 став 1 алинеја 3, член 46, член 51, член 68 став 1 и 2 и член 91 алинеја 5 од Уставот на Република Македонија.

По цитирање на делот од членот 173 став 2 од Законот, подносителот на иницијативата наведува дека оспорениот дел бил неодржлив од истите причини и образложенија содржани во Одлуката на Судот У.бр.181/2002 од 26 февруари 2003 година со која биле укинати членовите 165, 168 и 178 од истиот закон, како несогласни со член 8 став 1 алинеја 3, член 46 и член 58 став 2 од Уставот.

Имено, според подносителот на иницијативата, обемот, содржината и досегот на автономијата на универзитетот значеле исклучување на државните органи во активностите и делувањето на универзитетот.

Врз основа на изнесеното, подносителот на иницијативата предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста на деловите од двете законски одредби.

3. Судот на седницата утврди дека според воведната реченица на член 125 став 2 од Законот за високото образование, условите и постапката за одземање на издадената диплома се утврдуваат со правилник на универзитетот. Условите поблиску се утврдуваат со статутот на факултетот, односно на високата стручна школа.

Оваа одредба се оспорува во делот: "Условите и постапката за одземање на издадената диплома се утврдуваат со правилник на универзитетот.", или како што ја означува подносителот на иницијативата прва реченица на ставот 2 од член 125 од Законот.

Според член 173 став 1 од Законот, во одлуката за признавање на квалификацијата е содржано дека странската квалификација ги исполнува општите и посебните барања поставени за пристап во високото образование или вработување во Република Македонија.

Според став 2 од истиот член, предлогот на одлуката за признавање на квалификацијата ја потпишува претседателот на стручната комисија. Одлуката ја потпишува министерот надлежен за работите на високото образование.

Оваа одредба се оспорува во делот: "Одлуката ја потпишува министерот надлежен за работите на високото образование.", или како што ја означува подносителот на иницијативата втора реченица на ставот 2 од членот 173 од Законот.

4. Според член 46 од Уставот на Република Македонија, на универзитетот му се гарантира автономија (став 1). Условите за основање, вршење и престанок на дејноста на универзитетот се уредуваат со закон (став 2).

Според член 1 од Законот за високото образование, со овој закон се уредуваат условите и постапката за основање, финансирање и престанок на високообразовните установи и се утврдуваат основите за организација, развој и вршење на високообразовната дејност.

Според член 2 точка 2 од Законот, "автономија на универзитет" значи академска слобода, академско управување и неприкосновеност на автономјата, а според точка 36 од истиот член "универзитет" значи највисока автономна високообразовна, научна, односно уметничка установа која ја сочинуваат високообразовни установи основани според овој закон.

Според член 6 од Законот, високото образование е достапно на државјаните на Република Македонија; странските државјани, под услови на реципроцитет, како и на лицата без државјанство по услови утврдени со закон и со ратификувани меѓународни акти.

Според член 11 алинеја 2 и 4 од Законот, академската слобода, меѓу другото опфаќа: слобода на утврдувањето на правила на студирање, утврдување услови и критериуми за додипломски и последипломски студии, студии за стекнување на научен степен доктор на науки (во натамошниот текст: докторски студии), односно за стекнувањето на докторат на науки, како и други видови на образование.

Според член 12 алинеја 2 и 11 од Законот, автономјата на управувањето со високообразовната установа, меѓу другото се остварува со воспоставување и уредување на внатрешната организација и одлучувањето за други права утврдени со статутот на високообразовната институција.

Според член 74 став 1 и 6 од Законот, наставно- научниот, односно наставничкиот совет како орган на управување и стручен орган на факултетот, односно високата школа може за одделни студиски програми, или за други потреби да формира стручни тела утврдени со статутот. Во членот 75 од Законот е определена надлежноста на овие органи, со оставена можност според алинејата 19 да вршат и други работи утврдени со овој закон и статут.

Во членот 100 од Законот се определени условите за запишување на студенти на додипломски студии, а во став 4 е определено дека условите и критериумите за запишување на додипломски студии на државната високообразовна установа се утврдуваат со правилник на универзитетот.

Во член 114 од Законот се определни условите за запишување на магистарски и специјалистички студии, а во став 4 од истиот член е определено дека запишувањето на последипломски студии се врши врз основа на конкурс, под условите и во постапка утврдени со одлуката за организирање на последипломски студии.

Во член 119 од Законот се определени условите за запишување на студентите на докторски студии.

Според член 125 став 1 од Законот, на студент кој завршил додипломски и последипломски студии, или се здобил со научен степен доктор на науки може да му се одземе издадената диплома, ако се утврди дека не исполнувал услови за добивање на статус на студент на соодветна високообразовна установа, дека се здобил со соодветно звање спротивно на условите за стекнување на научно, односно стручно звање утврдени со статутот на високообразовната установа, или дека сторил кривично дело поврзано со стекнување на дипломата.

Според оспорениот дел од член 125 став 2 од Законот, условите и постапката за одземање на издадената диплома се утврдуваат со правилник на универзитетот.

5. Тргувајќи од содржината на член 46 став 2 од Уставот произлегува дека условите, вршењето и престанокот на дејноста на универзитетот се уредуваат со закон, што значи дека автономијата на универзитетот не е апсолутна категорија што се исцрпува само со наведената уставна одредба. Материјата по однос на тоа што претставува автономија на универзитетот и кои се елементите на автономијата на универзитетот, Уставот препушта да биде предмет на уредување со закон.

За Универзитетот да ја врши својата дејност неминовно е на него да се образуваат додипломци, последипломци или студенти на докторски студии под општи услови утврдени во член 6, член 100, член 114 и член 119 од Законот, како и под посебни услови утврдени со актите на високообразовните институции, според спецификата на високообразовниот процес. Впрочем, членот 11 алинеја 4 од Законот под академска слобода подразбира, меѓу другото, утврдување услови и критериуми за додипломски и последипломски студии, студии за стекнување на научен степен доктор на науки, односно за стекнување на звање доктор на науки, како и други видови на образование.

Оттаму, Судот оцени дека целината на Законот во доволна мера ги определува условите под кои наведените категории студенти можат да стекнат право на образование на соодветните високообразовни установи.

Членот 125 став 1 од Законот, кој претходи на оспорениот дел од ставот 2 на истата одредба ги уредува случаите кога доаѓа до одземање на дипломата и тоа: кога ќе се утврди дека не биле исполнети услови за добивање на статус на студент на соодветна високообразовна установа, дека истиот се здобил со соодветно звање спротивно на условите за стекнување на научно, односно стручно звање утврдени со статутот на високообразовната установа или дека сторил кривично дело поврзано со стекнување на дипломата.

Според тоа, по оценка на Судот членот 125 став 1 од Законот во претежен дел, по својот карактер е воопштена одредба што ги опфаќа случаите на неисполнување на претходно, со истиот закон, предвидените услови за стекнување на право на образование на високообразовна институција.

Оттука, не може да се прифатат како основани наводите на подносителот на иницијативата дека делот од членот 125 став 2 од Законот не е во согласност со членот 46 од Уставот, затоа што оставал можност условите за одземање на издадената диплома да бидат уредени со правилник на универзитетот, оттаму што од анализата на целината на одредбите од Законот и посебно членот 125 став 1, произлегува дека условите се утврдени со самиот закон. Тоа што во оспорениот дел од одредбата се дава овластување на универзитетот со правилник да ги уреди условите за одземање на издадена диплома е само во функција на разработка, операционализација или извршување на наведените законските одредби.

Тргувајќи од содржината на член 46 став 2 од Уставот, произлегува дека со закон се уредуваат условите за основање, вршење и престанок на дејноста на универзитетот. Постапката за одземање на диплома не е услов за вршење на дејноста на универзитетот, од каде произлегува дека не е неминовно истата да биде уредена со закон, туку постапката може да се уреди и со подзаконски акт.

Од друга страна, од анализата на членовите 74 и 75 од Законот може да се утврди органот што ја спроведува постапката за

одземање на диплома. Имено, наставно-научниот, односно наставничкиот совет формира стручни тела утврдени со статутот кои вршат работи утврдени со овој закон и статутот на универзитетот.

Според Судот, тоа преставува доволна законска рамка за идентификација на органот што ја спроведува постапката за одземање диплома, од што произлегува дека и по однос на законското решение постапката за одземање на издадената диплома да се утврди со правилник на универзитетот, содржано во оспорениот дел од членот 125 став 2 од Законот, не би можело да се изрази основано сомнение по однос на согласноста со членот 46 од Уставот.

Впрочем, ако се има предвид дека дипломата ја издава високообразовната установа, уставно и правно е оправдано истата да биде одземена од страна на високообразовната установа, кога ќе се утврди дека се исполнети условите за тоа.

Конечно, бидејќи подносителот на иницијативата не наведува конкретни причини за несогласност на членот 125 став 2 од Законот по однос на член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 51, член 68 став 1 алинеја 2 и член 91 алинеја 5 од Уставот, Судот оцени дека не се исполнети претпоставките од член 15 од Деловникот на Уставниот суд за оценка на уставноста по однос на овие одредби.

6. Поаѓајќи од суштината на универзитетската установа како носител на правото и обврската за професионално, стручно и компетентно вршење на високообразовната дејност, произлегува дека оваа установа е единствено надлежна да ја потврдува во соодветна законска постапка вредноста, квалитетот и спроведливоста на високообразовната квалификација со домашната и да врши признавање на така стекнатата квалификација.

Притоа, според член 2 точка 24 од Законот "признавање" значи формално признавање од страна на компетентно тело на вредноста на странска образовна квалификација во поглед на пристапот кон образовните активности или вработување.

Во Глава дванаесетта со наслов: "Признавање на високообразовни студии" што ги опфаќа членовите 165 до 180 од Законот се уредени условите за признавање на високообразовните студии стекнати во странство, надлежните органи и постапката за признавање.

Во член 168 став 1 од Законот, меѓу другото е предвидено дека Информативниот центар ја утврдува валидноста на оригиналните документи, во смисла на нивна легализација, проверување на автентичноста, припадноста на институцијата на високообразовниот систем на земјата во која е добиена високообразовната квалификација и друго, односно исполнувањето на формално-правните услови за да се пристапи кон признавање на еднаквоста на најблиска до наставно-научната област за признавање на странска високообразовна квалификација.

Во член 172 став 1 алинеја 3 од Законот е предвидено дека, покрај другите потребни документи Стручната комисија која ја врши процената може да побара и други дополнителни документи потребни за проценка, односно за признавање на квалификацијата.

Според воведната реченица на член 173 став 2, која претходи на оспорениот дел од одредбата, предлогот на одлуката за признавање на квалификацијата ја потпишува претседателот на стручната комисија.

Во оспорениот дел од член 173 став 2 од Законот е предвидено дека одлуката за признавање на квалификацијата ја потпишува министерот надлежен за работите на високото образование.

Тргувајќи од содржината на цитираните одредби, произлегува дека постапката за признавање на високообразовна квалификација е комплексна постапка во која најнапред постапува Информативниот центар, преку проверка на исполнувањето на формално-правните услови, потоа Стручната комисија врши проценка дали има услови за признавање на квалификацијата, по што следува потпишување на предлог одлуката, а конечната одлука за признавање на квалификацијата ја потпишува министерот надлежен за работите на високото образование.

Судот оцени дека министерот надлежен за работите на високото образование со законското овластување да ја потпише конечната одлука за признавање на квалификацијата не ја доведува во прашање автономијата на универзитетот, гарантирана во членот 46 од Уставот, од причина што истиот само го верификува она што во претходната постапка го утврдиле компетентни тела (Информативниот центар и Стручната комисија) по однос на вредноста на странска образовна квалификација.

Ова уште повеќе ако се има предвид дека признатата странска квалификација може да биде издадена не само со цел пристап кон натамошно образование, туку и за пристап кон вработување. Исто така, треба да се има предвид дека автономијата на универзитетот не е апсолутна уставна категорија, истата се уредува со закон и во таа смисла Законот за високото образование во Глава тринаесетта со наслов "Надзор во работата на високообразовната установа" во член 181, 181а, 182 и 183 уредил на кој начин и во кои случаи министерот надлежен за работите во високото образование го врши надзорот над работата на високообразовните установи.

Конечно, повикувањето на подносителот на иницијативата на Одлуката на Судот У.бр.181/2002 од 26 февруари 2003 година, со која меѓу другото беше укинат член 168 од Законот е несоодветно за конкретниот случај. Имено, по повод оваа Одлука донесени се измени и дополнувања на Законот и според сегашното законско решение содржано во новиот член 168 од Законот, со наслов "надлежност" се уредува надлежноста на сите органи кои постапуваат во врска со признавањето на странската квалификација, а министерот надлежен за работите за високото образование, според ставот 6, ако утврди дека се исполнети условите утврдени со закон, ја потпишува конечната одлука за признавање.

Ова е сосема идентично решение со она што е содржано во оспорениот дел од одредбата, кој пак спаѓа во делот со наслов "постапка за признавање".

Оттаму, Судот оцени дека не може да се постави прашање за согласноста на оспорениот дел од член 173 став 2 од Законот по однос на неговата согласност со член 46 од Уставот.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 148/2005)

121.

- Годишни програми на Министерството за образование и наука

- Annual programmes of the Ministry of Education and Science

- Овластувањето на Министерството за образование и наука да донесува годишни програми и акти за условите и критериумите за доделување средства за остварување на Програмата за научно-истражувачката дејност, претставува овластување за спроведување на законските одредби што се однесуваат на поттикнување и помагање на научно-истражувачката дејност, усовршување на кадрите и остварување на Програмата за научно-истражувачката дејност во границите на целите и критериумите утврдени во законот, а не основ за самостојно уредување на материја што е во надлежност на законодавецот.

- The authorisation of the Ministry of Education and Science to adopt annual programmes and acts about the conditions and the criteria for awarding funds for the realisation of the Programme for Scholarly-Research Activity, is an authorisation to implement the legal provisions referring to the stimulation and support for scholarly-research activity, advanced training of the staff and realisation of the programme for Scholarly-Research Activity within the limits and aims and criteria defined in the law, and not a ground for autonomous regulation of a matter that is within the competence of the legislator.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 5 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на:

а) уставноста на член 36 во делот: "и акти за условите и критериумите за доделување средства за остварување на Програмата за научно-истражувачка дејност" од Законот за научно-истражувачката дејност ("Службен весник на Република Македонија" бр.13/1996 и 29/2002) и

б) уставноста и законитоста на Правилникот за утврдување на услови и критериуми за доделување на средства за создавање на научно-истражувачки кадри, донесен од министерот за образование и наука ("Службен весник на Република Македонија" бр.33/2004).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста, односно уставноста и законитоста на актите означени во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорениот член од Законот на органот на државната управа му дал овластувања кои излегувале надвор од уставните рамки и темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија – владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска. Дотолку повеќе што Законот не ги утврдил ни основните критериуми – рамки, туку тоа му било препуштено да го уредува министерот за образование и наука. Таквото овластување за органот на државната управа не претставувало извршување на законска одредба, туку основ за утврдување на услови и критериуми за додлеување на средства за создавање на научно-истражувачка дејност, што било исклучиво право и овластување на законодавната власт.

Според тоа, подносителот на иницијативата смета дека со оспорената законска одредба се повредувал членот 8 став 1 алинеи 3 и 4, член 51, член 68 став 1 алинеја 2, член 91 алинеи 1 и 5 и член 96 од Уставот на Република Македонија.

Поради наведените причини подносителот на иницијативата смета дека и оспорениот Правилник по автоматизам не бил во

согласност со наведените уставни одредби, Законот за научноистражувачката дејност и Законот за организација и работа на органите на државната управа (членовите 56 и 61).

Врз основа на изнесеното се предлага, Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на дел од членот 36 од Законот и уставноста и законитоста на Правилникот за утврдување на услови и критериуми за доделување на средства за создавање на научно-истражувачки кадри.

3. Судот на седницата утврди дека според член 36 од Законот, годишни програми и акти за условите и критериумите за доделување средства за остварување на Програмата за научно-истражувачка дејност, донесува Министерството за образование и наука.

Судот, исто така, утврди дека со Правилникот за утврдување на услови и критериуми за доделување на средства за создавање на научноистражувачки кадри се определуваат критериумите и условите за доделување на средства за создавање на млади научно-истражувачки кадри (член 1).

Во дел 2 од Правилникот "Посебни одредби" се предвидени: услови и критериуми за стипендии за последипломски студии во земјата и странство; стипендии за стекнување на докторат во земјата и во странство и изработката на магистерски и докторски трудови.

4. Според член 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според членот 68 став 1 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите.

Во членот 91 алинеи 1 и 5 од Уставот на Република Македонија е утврдено дека Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и е одговорна за нивното извршување и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр. 58/2000 и 44/2002) министерот, меѓу другото, донесува правилници за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Согласно член 56 став 1 од овој закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување, а според член 61 став 1 од овој закон со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Со Законот за научно-истражувачката дејност се уредуваат системот, начелата, јавниот интерес, облиците на организирањето и управувањето во научно-истражувачката дејност, начините на поттикнувањето и помагањето на развојот на научно-истражувачката дејност, научно-истражувачките кадри и други прашања од интерес за научно-истражувачката дејност.

Во членот 2 од овој закон е утврдено дека системот на научно-истражувачката дејност опфаќа научни истражувања, оспособување и усовршување на кадри за научно-истражувачка работа и научно-истражувачка инфраструктура.

Согласно член 3 став 4 од Законот, резултатите од научните истражувања се вреднуваат и соопштуваат преку рецензирање, објавување на научни трудови, научна критика, оцена од експерти и примена во практиката.

Во членот 4 од Законот е утврдено дека оспособувањето и усовршувањето на кадрите за научно-истражувачка работа опфаќа мотивирање, насочување и развивање на научно-истражувачките способности кај младите, избор и прифаќање на научниот подмладок,

постдипломски, докторски и други форми и начини на оспособување, усовршување и унапредување на кадрите.

Во членот 7 од Законот е утврдено кои научни истражувања претставуваат јавен интерес, дека програма за научно-истражувачка дејност донесува Владата на Република Македонија и во ставот 4 на овој член е утврдено дека со Програмата за научно-истражувачката дејност се утврдуваат обемот, структурата и подрачјата на јавниот интерес во научно-истражувачката дејност.

Понатаму со овој закон е уредено дека Републиката со финансиски средства учествува во поттикнувањето, помагањето и остварувањето на јавниот интерес определен со овој закон и со Програмата за научно-истражувачката дејност (член 34 став 1).

Според ставовите 2 и 3 од овој член, Програмата за научно-истражувачката дејност ја донесува Владата на Република Македонија по правило од време за 5 години.

Во членот 35 од Законот се утврдуваат целите и правците на научно-истражувачката дејност.

Оспорениот член 36 од Законот е поместен во Четврта глава "Поттикнување и помагање на развојот на научно-истражувачката дејност" според кој годишни програми и акти за условите и критериумите за доделување средства за остварување на Програмата за научно-истражувачката дејност донесува Министерството за образование и наука.

Во членот 37 од Законот е утврдено дека средствата за остварување на Програмата за научно-истражувачката дејност се обезбедуваат од Буџетот на Републиката, како и од камати, дивденди, легати, подароци, завештанија, фондации и друго, а согласно членот 38 од Законот со овие средства располага Министерството за образование и наука.

Во членот 39 од Законот е утврдено дека при Министерството за образование и наука се формира Совет за научно-истражувачка дејност како советодавно стручно тело на министерот за образование и наука, составен од претседател и шест членови, кои пак согласно ставот 2 од овој член ги именува министерот од редот на истакнати научни работници за време од четири години.

Надлежностите на овој совет се утврдени во членот 40 од Законот, кој меѓу другото учествува и во изготвувањето на актите што се однесуваат на условите и критериумите за доделување средства за реализација на Програмата за научно-истражувачката дејност.

Во членовите 44 и 45 од Законот е предвидено дека средствата за научно-истражувачката дејност по правило се доделуваат по пат на јавен конкурс што го распишува Министерството за образование и наука и дека Министерството за доделените средства склучува договор со корисникот.

Тргувајќи од анализата на овие законски одредби во контекст на наводите во иницијативата и имајќи ја предвид оспорената одредба од Законот, произлегува дека законодавецот ги утврдил основните цели и критериуми за остварување на Програмата за научно-истражувачката дејност, а со тоа и рамките за финансиско помагање и поттикнување на оваа дејност, како дејност од јавен интерес.

Според тоа, Министерството за образование и наука при утврдувањето на поблиските услови и критериуми за доделување на средства за научно-истражувачката дејност има јасни законски рамки за облиците на оспособување и усовршување на кадрите за релевантните високо-образовни стандарди што се обезбедуваат преку улогата на Советот за научно-истражувачка дејност и функциите на Програмата за научно-истражувачката дејност во која се содржани критериумите за обемот на средствата потребни за нејзиното остварување.

Оттука, овластувањето на Министерството за образование и наука од оспорениот член 36 од Законот, претставува овластување за спроведување на законските одредби што се однесуваат на поттикнување и помагање на научно-истражувачката дејност, усовршување на кадрите и остварување на Програмата за научно-истражувачката дејност во границите на целите и критериумите утврдени во Законот, а не основ за самостојно уредување на материја што е во надлежност на законодавецот.

Поради тоа, Судот смета дека овластувањето на министерот за образование и наука предвидено во оспорениот член 36 од Законот претставува операционализација на законските одредби во функција на нивно извршување и не може да се доведе во сомнение во однос на одредбите од Уставот на кои се повикува

подносителот на иницијативата, имено, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Следствено, Судот оцени дека не може да се постави и прашањето за уставноста и законитоста на оспорениот правилник за утврдување на услови и критериуми на средства за создавање на научно-истражувачки кадри, донесен од министерот за образование и наука.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.169/2005)

122.

- Услов за полагање на испит за директор во основно училиште

- Condition to take an examination for a principal in an elementary school

- Право на законодавецот е со закон да ги пропише условите кои треба да ги исполнува секој кандидат за избор на директор на основно училиште, а во тие рамки условот за полагање на испит за директор во основно училиште не е во несогласност со Уставот, бидејќи подеднакво се однесува за сите граѓани.

- It is the right of the legislator to prescribe, by law, the conditions that each candidate should meet to be elected a principal in an elementary school, and within those frameworks the condition for taking an examination for a principal in an elementary school is not in disagreement with the Constitution, since it applies to all citizens equally.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 12 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 59 став 2 и член 76 од Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.63/2004).

2. Ристо Арсов од Струмица, Богатин Арсовски од Македонска Каменица, Ѓорѓи Багевски од Делчево, Петко Митревски од Битола, Нико Наумов од Битола, Љупчо Стефановски од Бистрица, Татјана Дамчевска од Битола и Слободанка Тасевска, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативите со оспорените законски одредби било предвидено за директор на основно училиште да се избира лице кое покрај општите услови утврдени со закон ги исполнува и условите за наставник, педагог или психолог во основно училиште, да има најмалку пет години работно искуство во установа за воспитно-образовна работа верифицирано од Министерството и положен испит за директор кој е должен да го положи во рок од една година од денот на изборот за директор доколку истиот го немал претходно положено.

Со оваа обврска за полагање на испит за директор, се ограничувало правото кое било утврдено за граѓаните во членот 32 став 2 од Уставот, дека секому под еднакви услови му е достапно секое работно место, како и се повредувала одредбата од членот 51 став 1 од Уставот според која во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот.

Воедно, со иницијативите се наведува дека оспорените одредби од Законот биле неуставни и поради тоа што не предвидувале за постојните директори кои имале вишо образование да продолжат во основните училишта да ја вршат работата како директори на училиштата, затоа што им била дадена можност и на

наставниците со вишо образование да ја вршат одделенската и предметната настава во основните училишта.

3. Судот на седницата утврди дека Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.63/2004) во членот 59 предвидел дека членот 98 се менува и гласи: "Директорот е раководен орган на основното училиште и е одговорен за законитоста во работата и за материјално-финансиското работење на училиштето.

За директор на основно училиште се избира лице кое покрај општите услови утврдени со закон ги исполнува и условите за наставник, педагог или психолог во основно училиште, има најмалку пет години работно искуство во установа за воспитно-образовна работа верифицирано од Министерството и положен испит за директор.

По исклучок, доколку нема пријавено кандидат со положен испит за директор, за директор може да биде избрано и лице кое не положило испит за директор, но е должно истиот да го положи во рок од една година од денот на изборот за директор.

Доколку избраниот директор не го положи испитот за директор во рокот утврден во ставот 3 на овој член, му престанува мандатот на директор.

Испитот за директор од ставот 2 на овој член се полага пред стручна комисија формирана од министерот составена од претставници на стручните органи на Министерството и универзитетите.

Стручната комисија на кандидатот што го положил испитот му издава уверение за положен испит за директор.

Мандатот на членовите на комисијата од ставот 5 на овој член е две години со право на уште еден избор.

Програмата за полагање на испит за директор ја донесува министерот, на предлог на комисијата од ставот 5 на овој член.

Мандатот на директорот трае четири години.

Директорот на основното училиште го избира и разрешува градоначалникот на општината, согласно со овој закон.

Постапката и начинот на полагањето на испитот за директор, како и формата и содржината на уверението, со посебен акт ги пропишува министерот.

Според членот 76 од овој Закон, постојните директори се должни во рок од една година од почетокот на примената на членот 60 од овој закон да положат испит за директор.

Доколку постојните директори не го положат испитот за директор во рокот утврден во ставот 1 на овој член, им престанува мандатот на директор.

4. Според членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 9 став 2 од Уставот е определено дека граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според членот 32 став 2 од Уставот, секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Согласно членот 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Согласно членот 1 од Законот за основно образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 63/2004, 55/2005, 81/2005, 113/2005 и 35/2006) со овој закон се уредува дејноста на основното образование како дел од единствениот воспитно-образовен систем.

Според членот 11 од Законот за основното образование, дејноста на основното училиште е од јавен интерес, основното училиште има својство на правно лице и се запишува во судски регистар.

Според членот 96 став 1 од Законот, орган на управување во основното училиште е училишен одбор.

Во членот 98 став 1 од Законот е определено дека директорот е раководен орган на основното училиште и е одговорен за законитоста во работата и за материјално-финансиското работење во училиштето.

Според членот 99 став 1 од Законот, директорот на основното училиште ја организира и раководи воспитно-образовната и друга работа, самостојно донесува одлуки од делокругот на неговата надлежност утврдена со закон и актите на училиштето и го застапува училиштето пред трети лица.

Во ставот 2 од овој член се определени работите во надлежност на директорот.

Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.63/2004) со членот 59 со кој го изменил членот 98 од Законот, покрај определбата во ставот 1 дека директорот е раководен орган на основното училиште кој е одговорен за законитоста во работењето и материјално-финансиското работење, во ставот 2 ги утврдил условите за избор на директор.

Имено, според оспорената одредба од ставот 2, за директор на основно училиште се избира лице кое покрај општите услови, меѓу другото е предвидено да има положен испит за директор на начин определен со законот.

Со оспорениот член 76 од Законот е предвидено дека постојните директори се должни во рок од една година од почетокот на примената на членот 60 од овој закон (од денот на конституирањето на советите на општините и на градот Скопје и изборот на градоначалниците на општините и градоначалникот на градот Скопје) да положат испит за директор. Доколку постојните директори не го положат испитот за директор во рокот, им престанува мандатот на директор.

Со членот 100-в од Законот е предвидено дека директор кој повторно не е именуван на јавен оглас или е разрешен не по своја вина пред истекот на времето за кое е именуван се распоредува на работно место соодветно на неговата стручна подготовка во училишта на подрачјето на општината и во градот Скопје.

Имајќи ги предвид изнесените уставни и законски одредби и врз основа на уставносудската анализа на оспорените одредби Судот оцени дека тие не можат да се доведат под сомнение за несогласност со Уставот од аспект на наводите во иницијативите. Ова поради тоа што право на законодавецот е со закон да ги пропише условите кои треба да ги исполнува секој кандидат за избор на директор на основно училиште и врз основа на тоа законодавецот ги определил правата и обврските кои подеднакво се однесуваат на сите граѓани без да издвојува како привилегирани едни во однос на други со законското решение за полагање на испит за директор во основно училиште.

Со оглед на тоа, а имајќи предвид дека Судот не одлучува за потребата од други законски решенија кои според подносителите на иницијативите би требало да бидат содржани и од тој аспект истите не ги третираше, Судот утврди дека оспорените законски одредби се во согласност со Уставот.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.222/2005)

123.

- Начин на полагање и оценување на резултатите на учениците на завршните испити во средното образование

- Manner of taking and evaluating the results of the students at the final examinations in secondary education

- Фактот што во Законот за средното образование не е прецизиран видот на прописот што ќе го донесе министерот за начинот на полагањето и оценувањето на резултатите на учениците на завршните испити во средното образование (правилник, упатство, решение), туку тоа е оставено на диспозиција на министерот во рамките на надлежностите утврдени со Законот за организација и работа на органите на државната управа, одредбата на законот не ја прави нејасна, непотполна и неразбирлива и со истата не се повредува темелната вредноста на уставниот поредок - владеење на правото.

- The fact that in the Law on Secondary Education there is no specification as to the type of the regulation that the Minister will adopt about the manner of taking and evaluating the results of the students in the final examinations in the secondary education (rulebook, instruction, resolution), but that is left to the disposition of the Minister within the framework of the competences defined by the Law on the Organisation and Work of the Bodies of State Administration, does not make the provision of the law unclear, incomplete and unintelligible, and the same does not violate the fundamental value of the constitutional order – the rule of law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 17 и 18 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 38 став 2, во делот: "и со посебен пропис што го донесува министерот" од Законот за средното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005 и 35/2006).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на актот означен во точка 1 на ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорената одредба со која министерот за образование се овластува да донесе посебен пропис за начинот на полагањето и оценувањето на резултатите на учениците на испитите во државната матура, училишната матура и завршниот испит била крајно нејасна, непотполна и неразбирлива за кој посебен пропис станува збор и кои одредби од законите со неа ќе се утврдуваат и разработуваат заради нивно извршување. Ова затоа што согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и други прописи кога за тоа е овластен со закон.

Меѓутоа, според подносителот на иницијативата, со Законот за средното образование, кој е системски закон, министерот немал овластување да донесува и посебен пропис за која било состојба или ситуација. Според подносителот на иницијативата, посебен пропис се донесувал само при постоење на воена или вонредна состојба, согласно член 126 од Уставот на Република Македонија.

Освен тоа, во одредбите на Законот за средното образование не биле предвидени рамки и параметри за донесување на посебен пропис.

Според тоа, подносителот на иницијативата смета дека со оспорената одредба се повредувал членот 8 алинеите 3 и 4, членот 51, членот 91 алинеите 1 и 5 и особено членот 96 од Уставот на Република Македонија, поради што предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорената одредба.

3. Судот на седницата утврди дека според член 38 став 2 од Законот за средното образование, начинот на полагањето и оценувањето на резултатите на учениците на испитите во државната матура, училишната матура и завршниот испит од став 1 на овој член се уредуваат со Концепцијата за државна матура, училишна матура и

завршен испит во јавното средно образование и со посебен пропис што го донесува министерот.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 44 од Уставот, секој има право на образование. Образованието е достапно на секого под еднакви услови. Основното образование е задолжително и бесплатно.

Според член 45 од Уставот, граѓаните имаат право, под услови утврдени со закон, да основаат приватни образовни установи во сите степени на образованието, освен во основното образование.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите, а според алинеја 5, Владата донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Согласно член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови на акти за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон.

Организацијата, функционирањето и управувањето во средното образование во Република Македонија, како дел од системот на воспитанието и образованието, се уредува со Законот за средното образование.

Согласно член 2 на овој закон, средното образование се остварува во средни училишта кои се организираат како јавни средни училишта (средно општинско училиште, односно средно училиште на градот Скопје и државно средно училиште) и приватни училишта.

Според членот 10 на истиот закон, средно општинско училиште може да основа општината, со одлука на советот на општината по претходно прибавено мислење од Владата на Република Македонија, а државно средно училиште основа Владата. Приватно средно училиште може да основа домашно и странско правно и физичко лице врз основа на одобрение, кое го дава Владата на Република Македонија по претходно мислење од министерството надлежно за вршење на работите од областа на образованието, доколку се исполнети условите од член 11 на овој закон и доколку плановите и програмите содржат минимум на нормативи и стандарди утврдени за јавното средно училиште.

Со членот 11 од Законот се утврдени условите за основање на средно училиште (да постои потреба на општината, односно државата од одреден вид кадри, да се обезбедат средства потребни за работа, да се донесат планови и програми за воспитно-образовна работа и да се обезбеди опрема, простор, соодветен наставен кадар по сите предмети и доволен број ученици според педагошките стандарди и нормативи), кои важат подеднакво за основање и на јавни и на приватни средни училишта.

Според член 21 од Законот, со наставните планови и наставните предмети се уредуваат целите, наставните подрачја, теми и содржини, образовните стандарди и профилот на наставникот што ја реализира наставата. Образовните стандарди, на предлог на Државниот испитен центар, ги донесува министерот. Програмите се изработуваат според модел на програми кој го донесува министерот на предлог на Бирото за развој на образованието. Во моделот се утврдува и флексибилноста во реализација на наставните подрачја и теми.

Согласно член 22 став 1 од Законот, плановите и програмите за јавните училишта ги изготвува Бирото за развој на образованието, а ги донесува министерот.

Согласно член 32 од Законот, средното образование се остварува преку планови и програми за:

- гимназиско образование,

- стручно образование,
- средно уметничко образование и
- средно образование за ученици со посебни образовни потреби.

Според член 33 од Законот, учениците во гимназиското образование полагаат државна матура или училишна матура. Во гимназиското образование може да се реализира и програма за меѓународна матура, која е со иста важност како и гимназиското образование.

По завршување на јавното стручно образование со четиригодишно траење, учениците согласно член 35 став 2 од Законот, полагаат државна матура или завршен испит, а по завршувањето на јавното стручно образование со тригодишно траење учениците, согласно член 35 став 3 од Законот, полагаат завршен испит.

Учениците кои ја завршиле последната година во јавното уметничко образование, согласно член 37 од Законот, полагаат училишна матура според утврдени програми.

Во зависност од следењето на сообразените програми за соодветни занимања, односно образовни профили во средното образование за ученици со посебни образовни потреби, согласно член 39 од Законот, учениците со посебни образовни потреби можат да полагаат државна матура или завршен испит.

Согласно член 38 став 1 од Законот, испитните програми за полагање на испитите во државна матура, училишна матура, завршен испит и меѓународна матура ги донесува министерот, на предлог на Бирото за развој на образованието.

Согласно став 2 на истиот член, начинот на полагањето и оценувањето на резултатите на учениците на испитите во државната матура, училишната матура и завршниот испит ќе се уредат со Концепција за државна матура, училишна матура и завршен испит во јавното средно образование и со посебен пропис, што ги донесува министерот надлежен за вршење на работите од областа на образованието.

5. Од анализата на наведените уставни и законски одредби несомнено произлегува дека, поаѓајќи од уставните гаранции

за обезбедување на правото на образование на секого под еднакви услови, законодавецот со Законот за средното образование јасно определил дека средното образование во Република Македонија се остварува во јавни и приватни средни училишта, утврдил единствени услови за основање на средните училишта, ги определил видовите на средно образование и ги утврдил видовите на завршни испити што се полагаат во секој вид на средно образование.

Испитните програми за полагање на завршните испити што се полагаат во секој вид на средно образование (државна матура, училишна матура, завршен испит и меѓународна матура), законодавецот определил дека ги донесува министерот надлежен за вршење на работите од областа на образованието, на предлог на Бирото за развој на образованието.

Законодавецот го овластил министерот, на предлог на Државниот матурски одбор, да донесе и Концепција за државна матура, училишна матура и завршен испит во јавното средно образование, како и со посебен пропис да го уреди начинот на полагањето и оценувањето на резултатите на учениците на завршните испити.

Според Судот, овластувањето на министерот надлежен за вршење на работите од областа на образованието, да донесе посебен пропис со кој на единствен начин ќе се уреди начинот на полагањето и оценувањето на резултатите на учениците на завршните испити во средното образование, е во функција на разработка на одредбите во Законот за средното образование заради нивно извршување во законски утврдените рамки, што е согласно на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

Имено, полагањето на завршните испити во средното образование е право и должност на учениците утврдено со Законот. Со Законот се утврдени видовите на завршниот испит во зависност од видот на средното образование и испитните програми за полагање на завршните испити во секој вид на средно образование. Овластувањето со подзаконски акт да се уреди начинот, постапката, организацијата, составот на органите кои ќе го спроведуваат испитот и други прашања од значење за спроведување на испитот, според Судот претставува само доразработување на одредбите на Законот за полагање на завршниот испит, во функција на нивно извршување и не значи овластување кое навлегува во законодавната власт, поради

што и не се повредува уставниот принцип на владеење на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Видот на прописите и другите акти кои е овластен да ги донесува министерот во рамките на организирањето и обезбедувањето законито и ефикасно вршење на работите и задачите на министерството со кое раководи, се определува согласно одредбите на член 56 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, каде е утврдено дека со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување, со наредба се наредува или забранува постапување во определена ситуација која има општо значење за извршување на законите и другите прописи, со упатство се пропишува начинот на постапување во извршувањето на одделни одредби на законите и другите прописи, а со план и програма се утврдуваат и се разработуваат одделни прашања за извршување на законите и другите прописи за кои е потребно утврдување на рокови и динамика на нивно извршување. Во рамките на оваа законска одредба се определува и видот на прописот кој министерот надлежен за вршење на работите во областа на образованието ќе го донесе за начинот на полагањето и оценувањето на резултатите на учениците на завршните испити во средното образование.

Оттука, Судот оцени дека фактот што во оспорената одредба од Законот за средното образование не е прецизиран видот на прописот што ќе го донесе министерот за начинот на полагањето и оценувањето на резултатите на учениците на завршните испити во средното образование (правилник, упатство, решение), туку тоа е оставено на диспозиција на министерот во рамките на надлежностите утврдени со Законот за организација и работа на органите на државната управа, одредбата на законот не ја прави нејасна, непотполна и неразбирлива, како што се наведува во иницијативата, поради што со истата не се повредува темелната вредноста на уставниот поредок - владеење на правото.

Врз основа на наведеното, неспорно е дека посебниот пропис за начинот на полагањето и оценувањето на резултатите на учениците на завршните испити во средното образование, за чие донесување е овластен министерот за образование и наука, е подзаконски акт во функција на разработка на одредбите на Законот за средното образование, заради нивно извршување, поради што Судот утврди дека не може да се доведе под сомнение дека ваквиот

акт има карактер на посебен пропис во смисла на член 126 од Уставот, како што наведува подносителот во иницијативата.

Имено, согласно наведениот член од Уставот, при постоење на воена или вонредна состојба, Владата во согласност со Уставот и со закон донесува уредби со законска сила. Ваквото овластување на Владата трае до завршувањето на воената или вонредната состојба, за што одлучува Собранието. Посебниот пропис за начинот на полагањето и оценувањето на резултатите на учениците на завршните испити во средното образование, пак, согласно Законот за средното образование, го донесува министерот кој раководи со Министерството за образование и наука, кое пак е орган на државната управа основан за вршење на работите од областа на воспитанието и образованието од сите видови и степени, од што несомнено произлегува неспојливоста на карактерот на овој пропис со карактерот на уредба со законска сила која ја донесува Владата во ситуација на воена или вонредна состојба.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.44/2006)

124.

- Овластување на министерот за образование и наука со свој пропис да ја пропише висината на надоместокот на трошоците во постапката за нострификација

- Empowerment of the Minister of Education and Science to prescribe, by his/her regulation, the amount of the remuneration of the costs in the procedure for validation

- Фактот, дека во Законот за средното образование се пропишани критериуми, односно рамки, овластувањето на министерот за образование и наука со свој пропис да ја пропише висината на надоместокот на трошоците во постапката за нострификација не може да се подведе под сомнение по однос на неговата согласност со Уставот.

- *The fact that the Law on Secondary Education prescribes criteria, that is, frameworks of the authorisation of the Minister of Education and Science with his/her signature to prescribe the amount of the costs in the procedure for validation may not be brought in question in view of its concordance with the Constitution.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 85-а став 2 од Законот за средното образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 52/2002-пречистен текст, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005 и 35/2006).

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 85-а став 2 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорената законска одредба според која висината на надоместокот на трошоците од ставот 1 на овој член и начинот на распределбата на надоместокот, ги пропишува министерот, не била во согласност со

одредбите од член 8 став 1 алинеи 3 и 4, членовите 33, 68 став 1 алинеја 3, 91 алинеи 1 и 5 и член 96 од Уставот на Република Македонија.

Од содржината на оспорената законска одредба произлегувало дека законодавецот предвидел овластување на министерот да ја пропише висината на надоместокот на трошоците во постапката за нострификација врз основа на направените реални трошоци и начинот на распределбата на тој надоместок.

Меѓутоа, според подносителот на иницијативата во целината на Законот, како и во оспорената законска одредба недостасувале критериуми врз основа на кои надлежниот министер би ја определувал висината на надоместокот на трошоците во постапката за нострификација, ниту, пак, имало критериуми, што се подразбирало под „направени реални трошоци“.

Според тоа, оспорената законска одредба оставила можност за арбитрерност и мешање на извршената власт во законодавната власт, кои пак, во системот на поделбата на власта биле јасно разграничени.

Оттука, според иницијативата, овластувањето што произлегувало од оспорената одредба од законот немало уставна основа, со оглед на тоа што Законот за средното образование, не содржел параметри за утврдување на висината на надоместокот на трошоците во постапката за нострификација врз основа на направените реални трошоци, поради што оспорената законска одредба не била во согласност со наведените уставни одредби.

Врз основа на изнесеното се предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на член 85-а став 2 од Законот за средното образование.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 85-а став 1 од Законот, надоместокот на трошоците во постапката за нострификација се утврдува врз основа на направените реални трошкови.

Според оспорениот став 2 на овој член од Законот, висината на надоместокот на трошоците од ставот 1 на овој член и начинот на распределбата на надоместокот, ги пропишува министерот.

4. Според членот 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон, а според ставот 2 на овој член од Уставот секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 68 став 1 алинеи 2 и 3 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите и ги утврдува јавните давачки.

Според член 91 алинеи 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Со Законот за средното образование се уредува организација, функционирањето и управувањето во средното образование, како дел од системот на воспитанието и образованието (член 1).

Според членот 2 од Законот, во средното образование се остваруваат планови и програми за гимназиско и стручно образование. Средното образование се остварува во средни училишта кои се организираат како јавни училишта (државни и општински, односно училишта на Град Скопје) и приватни училишта.

Дејноста што се остварува во средното училиште е од јавен интерес и се врши како јавна служба.

Средното училиште има својство на правно лице и се запишува во Централниот регистар на Република Македонија.

Во Глава VIII „Нострификација и еквиваленција на свидетелства стекнати во странство“ е уредена и постапката за

нострификација и признавање на еквиваленција на диплома или свидетелство стекнато во странство.

Така, согласно членот 78 став 1 од Законот, државјанин на Република Македонија кој во странство завршил средно образование или завршил одделна година од средното образование, има право да бара нострификација или признавање на еквиваленција во согласност со овој закон, доколку со меѓународните договори не е поинаку определено.

Според ставот 2 на овој член од Законот, странски државјанин и лице без државјанство има право да бара нострификација или признавање на еквиваленција на свидетелство стекнато во странство.

Членот 79 од Законот утврдува дека под нострификација се подразбира признавање на свидетелство стекнато во странство, а под еквиваленција се подразбира изедначување на свидетелството стекнато во странство со свидетелство стекнато во Република Македонија.

Според ставот 2 од овој член од Законот нострификацијата, односно признавање на еквиваленција на свидетелство стекнато во странство врши Министерството.

Според членот 80 од Законот свидетелството стекнато во странство со извршената нострификација и со признавање на еквиваленција се изедначува со соодветно свидетелство издадано во Република Македонија.

Во членот 85 став 1 од Законот е утврдено дека решение за нострификација и решение за признавањето еквиваленција на свидетелството стекнато во странство донесува комисија составена од истакнати стручњаци што ја формира министерот, а во ставот 2 од овој член е утврдено дека против решението за одбивање на нострификација, односно еквиваленција, може да се поднесе жалба до надлежната комисија на Владата на Република Македонија.

Според членот 85-а став 1 од Законот, надоместокот на трошоците во постапката за нострификација се утврдува врз основа на направените реални трошоци.

Според оспорениот став 2 од овој член од Законот висината на надоместокот на трошоците од ставот 1 на овој член и

начинот на распределбата на надоместокот, ги пропишува министерот.

Од анализата на наведените уставни одредби произлегува дека со Уставот точно и прецизно се дефинирани и утврдени носителите на законодавната, извршната и судската власт и јасно е направена разлика во поделбата на власта, при што со Уставот не е допуштено мешање на една во друга власт, туку власта е поставена како структура на самостојни релативно поделени власти чии статус, надлежности и односи се утврдени и гарантирани со Уставот.

Разгледувајќи го оспорениот став 2 на членот 85-а од Законот, во контекст на ставот 1 од овој член, произлегува дека законодавецот во ставот 1 на овој член од Законот веќе утврдил рамка за определување на висината на надоместокот на трошоците во постапката за нострификација, а тоа е дека наведената висина треба да е во рамките на направените реални трошоци. Тоа значи дека министерот за образование и наука при определување на висината на надоместокот на трошоците во постапката за нострификација задолжително треба да води сметка висината на овој надоместок да биде разумна и соодветна во рамките на тоа што значи реални трошоци.

Оттука, имајќи предвид дека за наведеното законско овластување на министерот за образование и наука со свој пропис да ја пропише висината на надоместокот на трошоците во постапката за нострификација, во Законот се пропишани критериуми, односно рамка, според Судот ова законско овластување на министерот утврдено во оспорениот член 85-а став 2 од Законот не може да се подведе под сомнение по однос на неговата согласност со Уставот.

Според тоа, Судот утврди дека оспорениот член 85-а став 2 од Законот за средното образование е во согласност со Уставот на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.69/2006)

125.

- Со подзаконски акт не може да се уредат права спротивно од законските овластувања (поведување на постапка)

- With a sub-legal act rights may not be regulated in contradictions with the legal powers (initiation of a procedure)

- Со статутот на Универзитетот како подзаконски акт не можат да се уредат правата спротивно од законските овластувања кои се утврдени со Законот за високото образование.

- The Statute of the University as a sub-legal act may not regulate rights in contradiction with the legal powers that are defined by the Law on University Education.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 20 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на член 72в и член 72г од Статутот на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ - Битола.

2. Еленица Ршковска од Битола на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на одредбите од Статутот означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорените одредби од Статутот биле во несогласност со членот 70 став 11 од Законот за

високото образование. Ова поради тоа што со наведената законска одредба било утврдено дека ректорот може да го отповика потврдувањето на изборот на декан, под условите утврдени со Статутот на Универзитетот, со што ректорот ја започнува постапката на неговото разрешување, а наспроти ова со оспорените одредби од Статутот била предвидена долга и несоодветна постапка за отповикување која не завршувала со разрешување на деканот, односно директорот, на што децидно упатувал Законот. Оттука била несогласноста на одредбите од Статутот со Законот за високото образование и со иницијативата се бара Судот да поведе постапка за оценување на законитоста на оспорените одредби од Статутот.

3. Судот на седницата утврди дека со членот 72в од Статутот на Универзитетот „Св. Климент Охридски,, - Битола е предвидено дека со донесувањето на решението за отповикување на потврдувањето на изборот, Наставно-научниот совет на Факултетот, односно Наставничкиот совет на високата стручна школа е должен да поведе постапка за разрешување на деканот односно директорот.

Доколку Наставно-научниот совет, односно Наставничкиот совет го разреши деканот, односно директорот на истата седница избира в.д. декан, односно в.д. директор за период најмногу до 3 месеци.

Доколку Наставно-научниот совет, односно Наставничкиот совет не постапи по претходниот став, ректорот во рок од 15 дена назначува в.д. декан, односно в.д. директор за период најмногу до 3 месеци.

За в.д. декан, односно в.д. директор може да биде избрано односно назначено лице кое ги исполнува условите за избор на декан односно директор.

Според членот 72г од Статутот доколку Наставно-научниот совет, односно Наставничкиот совет не го разреши деканот, односно директорот, ректорот може повторно да го задолжи Наставно-научниот совет, односно Наставничкиот совет да спроведе постапка за разрешување на деканот, односно директорот.

Доколку Наставно-научниот совет, односно Наставничкиот совет не го разреши деканот, односно директорот и во повторената постапка постапката за отповикување на потврдувањето на изборот на деканот, односно директорот се запира.

4. Согласно членот 1 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.64/2000 и 49/2003), со овој закон се уредуваат условите и постапката за основање, финансирање и престанок на високообразовните установи и се утврдуваат основите за организација, управување, развој и за вршење на високообразовна дејност.

Според членот 2 точка 36 од овој закон, универзитетот е највисока автономна високообразовна, научна односно уметничка установа која ја сочинуваат високообразовни установи основани според овој закон. Според членот 8 од Законот, основен акт на високообразовната установа е статутот со кој се уредува внатрешната организација, начинот на вршење на високообразовната дејност, овластувањата и начинот на работа и одлучување на нејзините органи, други прашања од значење за нејзината дејност и работење, за кои со овој закон е предвидено да се уредуваат со статут, како и други односи во согласност со остварувањето на нејзината автономија. Статутот го донесува органот на управување на високообразовната установа.

Согласно членот 64 став 1 од овој закон, органи на универзитетот се: универзитетски сенат, ректор, и ректорска управа.

Според членот 68 од овој закон, ректорот е раководен орган на универзитетот, тој се избира од редовните професори за време од четири години, според начинот и условите утврдени со статутот на универзитетот.

Со одредбите од ставовите 1, 2 и 3 на членот 70 од овој закон се определени надлежностите на ректорот, потребата од овозможување на достапност на ректорот на универзитетот до документите и информациите на високообразовните и другите установи во негов состав за прашања од значење за остварување на целите и задачите на универзитетот, како и должноста на ректорот најмалку еднаш во годината до сенатот и основачот да поднесува извештај за работата на универзитетот.

Според ставот 5 на овој член од Законот, ректорот е одговорен за законитоста и статутарноста на работата на универзитетот и на високообразовните и другите установи во негов состав и има право и должност да запре од извршување акт на нивните органи, за кој смета дека е спротивен на законот, на статутот, општиот акт или одлуката на универзитетот.

Според ставот 6 и ставот 7 од овој член од Законот, за запрениот акт ректорот поведува постапка пред надлежниот суд, а за одлуката, односно општиот акт кој е во спротивност со статутот, друг општ акт или одлука на универзитетот, ректорот покренува постапка за нивното укинување пред ректорската управа, која донесува одлука за укинување. Високообразовната установа чиј акт е укинат, може да поднесе жалба до сенатот и одлуката на сенатот е конечна.

Според ставот 9, ако во законски определениот рок не се избере декан и во рок од еден месец не се избере в.д. декан, в.д. декан назначува ректорот за време определено со статутот на универзитетот.

Според ставот 10 од овој член од Законот, ректорот не го потврдува изборот на деканот ако тој не ги исполнил условите предвидени со овој закон или при повреда на постапката за избор.

Според ставот 11 од овој член од Законот, ректорот може да го отповика потврдувањето на изборот на декан под условите утврдени со статутот на универзитетот, со што ја започнува постапката на неговото разрешување.

5. Овие одредби од Законот за високото образование се поблиску уредени со Статутот на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ - Битола, кој е донесен од Сенатот на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ - Битола.

Судот утврди дека со членот 72а од Статутот е уредено прашањето кога ректорот нема да го потврди изборот на декан на факултет, односно директор на висока стручна школа, а со членот 72б од Статутот е уредено прашањето кога ректорот може да го отповика своето потврдување на изборот на декан односно директор.

Во вториот случај со членот 72б од Статутот е утврдено дека ректорот може да го отповика потврдувањето на избор на декан, односно на директор ако: - дополнително се констатира дека избраниот декан, односно директор, не ги исполнува условите за избор предвидени со Законот за високо образование или е повредена постапката за избор; - не поднесе извештај за работа на факултетот, односно високата стручна школа во роковите определени со закон, Статутот на Универзитетот и високообразовната установа; - нема да запре од извршување акт на органите на факултетот, односно

високата стручна школа кој е во спротивност со закон, Статутот и општ акт, а чија спротивност е докажана од надлежен орган; - деканот, односно директорот не ги спроведува одлуките на органите на Универзитетот кои влегуваат во негова надлежност.

За спроведување на постапката за утврдување на случаите од претходниот став на овој член, ректорот формира Комисија. Во постапката учествува и деканот, односно директорот.

Понатаму, Судот утврди дека со одредбите од членот 72в од Статутот, кои се оспорени со иницијативата, е уредено дека со донесувањето на решението на ректорот за отповикување, Наставно-научниот совет на Факултетот, односно Наставничкиот совет на високата стручна школа е должен да поведе постапка за разрешување на деканот односно директорот. Доколку го разреши, на истата седница избира в.д. декан односно в.д. директор за период најмногу до 3 месеци. Доколку Наставно-научниот совет, односно Наставничкиот совет не постапи по претходниот став, ректорот во рок од 15 дена назначува в.д. декан, односно в.д. директор за период најмногу до 3 месеци.

За в.д. декан, односно в.д. директор може да биде избрано односно назначено лице кое ги исполнува условите за избор на декан односно директор.

Од анализата на изнесените одредби од членот 72в од Статутот произлегува дека по донесување на решението на ректорот на Универзитетот за отповикување на изборот на декан (директор), Наставно-научниот совет на Факултетот, односно Наставничкиот совет на високообразовната установа, има обврска да поведе постапка. Таа постапка е за разрешување на деканот, односно директорот.

Во тие рамки со одредбите на овој оспорен член од Статутот е уредена ситуацијата кога деканот е разрешен и е избран в.д. декан од страна на Наставно-научниот совет на факултетот, и ситуација кога тоа не е сторено и ректорот на Универзитетот директно назначува в.д. декан, па оттаму можно е истовремено да има двајца декани - неразрешен и в.д. декан.

Понатаму, со одредбите од членот 72г од Статутот кои исто така се оспорени со иницијативата е уредено дека доколку Наставно-научниот совет, односно Наставничкиот совет не го

разрешава деканот, односно директорот, ректорот може повторно да го задолжи Наставно-научниот совет, односно Наставничкиот совет да спроведе постапка за разрешување на деканот, односно директорот.

Доколку Наставно-научниот совет, односно Наставничкиот совет не го разреши деканот, односно директорот и во повторната постапка, постапката за отповикување на потврдувањето на изборот на деканот, односно директорот се запира.

Од анализата на овие оспорени статутарни одредби јасно произлегува дека започнатата постапка на Наставно-научниот совет може да заврши без разрешување на декан односно директорот, што не е интенција на законодавецот.

Според Судот ова значи дека со Статутот, како подзаконски акт, вољата и позицијата на Наставно научниот совет на факултетот односно Наставничкиот совет, се става над позицијата и овластувања утврдени со закон во однос на ректорот на Универзитетот, кој има законско овластување под определени услови да го отповика потврдениот избор на декан, односно директор со цел негово разрешување.

Со членот 70 од Законот за високото образование утрдени се правата и обврските на ректорот на Универзитетот, меѓу кои со ставот 11 е определено дека ректорот може да го отповика потврдениот избор на декан под условите утврдени со статутот на универзитетот со што ја започнува постапката на неговото разрешување. Интенцијата на законодавецот е во статутот да се уредат и процесуираат условите за започнување на постапката за разрешување на декан на факултетот кому ректорот му го отповикал потврдениот избор, заради конечно негово разрешување од страна на Наставно-научниот совет на факултетот, и не е оставена законска можност и покрај одлуката на ректорот за отповикување, со статутарните одредби да се определи запирање на разрешувањето.

Имајќи ги предвид изнесените одредби од Законот за високото образование и оспорените одредби од Статутот на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ - Битола, Судот оцени дека за оспорените одредби од Статутот основано може да се постави прашањето за нивната согласност со членот 70 од Законот за високото образование.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.62/2006)

126.

- Со подзаконски акт не може да се уредат права спротивно од законските овластувања

- With a sub-legal act rights may not be regulated in contradiction with the legal powers

- Со статутот на Универзитетот како подзаконски акт не можат да се уредат правата спротивно од законските овластувања кои се утврдени со Законот за високото образование.

- The Statute of the University as a sub-legal act may not regulate rights in contradiction with the legal powers that are defined by the Law on University Education.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 8 ноември 2006 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВААТ член 72в и член 72г од Статутот на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ - Битола.

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по поднесена иницијатива на Еленица Ршковска од Битола со Решение У.бр.62/2006 од 20 септември 2006 година поведе постапка за оценување на законитоста на одредбите од Статутот означени во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Законот за високото образование.

4. Судот на седницата утврди дека со членот 72в од Статутот на Универзитетот „Св. Климент Охридски,, - Битола е предвидено дека со донесувањето на решението за отповикување на потврдувањето на изборот, Наставно-научниот совет на Факултетот, односно Наставничкиот совет на високата стручна школа е должен да поведе постапка за разрешување на деканот односно директорот.

Доколку Наставно-научниот совет, односно Наставничкиот совет го разреши деканот, односно директорот на истата седница избира в.д. декан, односно в.д. директор за период најмногу до 3 месеци.

Доколку Наставно-научниот совет, односно Наставничкиот совет не постапи по претходниот став, ректорот во рок од 15 дена назначува в.д. декан, односно в.д. директор за период најмногу до 3 месеци.

За в.д. декан, односно в.д. директор може да биде избрано односно назначено лице кое ги исполнува условите за избор на декан односно директор.

Според членот 72г од Статутот доколку Наставно-научниот совет, односно Наставничкиот совет не го разреши деканот, односно директорот, ректорот може повторно да го задолжи Наставно-научниот совет, односно Наставничкиот совет да спроведе постапка за разрешување на деканот, односно директорот.

Доколку Наставно-научниот совет, односно Наставничкиот совет не го разреши деканот, односно директорот и во повторената постапка, постапката за отповикување на потврдувањето на изборот на деканот, односно директорот се запира.

5. Согласно членот 1 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.64/2000 и 49/2003), со овој закон се уредуваат условите и постапката за основање, финансирање и престанок на високообразовните установи и се утврдуваат основите за организација, управување, развој и за вршење на високообразовна дејност.

Според членот 2 точка 36 од овој закон, универзитетот е највисока автономна високообразовна, научна односно уметничка установа која ја сочинуваат високообразовни установи основани според овој закон. Според членот 8 од Законот, основен акт на високообразовната установа е статутот со кој се уредува внатрешната организација, начинот на вршење на високообразовната дејност, овластувањата и начинот на работа и одлучување на нејзините органи, други прашања од значење за нејзината дејност и работење, за кои со овој закон е предвидено да се уредуваат со статут, како и други односи во согласност со остварувањето на нејзината автономија. Статутот го донесува органот на управување на високообразовната установа.

Согласно членот 64 став 1 од овој закон, органи на универзитетот се: универзитетски сенат, ректор, и ректорска управа.

Според членот 68 од овој закон, ректорот е раководен орган на универзитетот, тој се избира од редовните професори за време од четири години, според начинот и условите утврдени со статутот на универзитетот.

Со одредбите од ставовите 1, 2 и 3 на членот 70 од овој закон се определени надлежностите на ректорот, потребата од овозможување на достапност на ректорот на универзитетот до документите и информациите на високообразовните и другите установи во негов состав за прашања од значење за остварување на целите и задачите на универзитетот, како и должноста на ректорот најмалку еднаш во годината до сенатот и основачот да поднесува извештај за работата на универзитетот.

Според ставот 5 на овој член од Законот, ректорот е одговорен за законитоста и статутарноста на работата на универзитетот и на високообразовните и другите установи во негов состав и има право и должност да запре од извршување акт на нивните органи, за кој смета дека е спротивен на законот, на статутот, општиот акт или одлуката на универзитетот.

Според ставот 6 и ставот 7 од овој член од Законот, за запрениот акт ректорот поведува постапка пред надлежниот суд, а за одлуката, односно општиот акт кој е во спротивност со статутот, друг општ акт или одлука на универзитетот, ректорот покренува постапка за нивното укинување пред ректорската управа, која донесува одлука за укинување. Високообразовната установа чиј акт е укинат, може да поднесе жалба до сенатот и одлуката на сенатот е конечна.

Според ставот 9, ако во законски определениот рок не се избере декан и во рок од еден месец не се избере в.д. декан, в.д. декан назначува ректорот за време определено со статутот на универзитетот.

Според ставот 10 од овој член од Законот, ректорот не го потврдува изборот на деканот ако тој не ги исполнил условите предвидени со овој закон или при повреда на постапката за избор.

Според ставот 11 од овој член од Законот, ректорот може да го отповика потврдувањето на изборот на декан под условите утврдени со статутот на универзитетот, со што ја започнува постапката на неговото разрешување.

Наведените одредби од Законот за високото образование поблиску се уредени со Статутот на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ - Битола, кој е донесен од Сенатот на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ - Битола.

Со членот 72а од Статутот е уредено прашањето кога ректорот нема да го потврди изборот на декан на факултет, односно директор на висока стручна школа, а со членот 72б од Статутот е уредено прашањето кога ректорот може да го отповика своето потврдување на изборот на декан односно директор.

Во вториот случај со членот 72б од Статутот е уредено дека ректорот може да го отповика потврдувањето на избор на декан, односно на директор ако: - дополнително се констатира дека

избраниот декан, односно директор, не ги исполнува условите за избор предвидени со Законот за високо образование или е повредена постапката за избор; - не поднесе извештај за работа на факултетот, односно високата стручна школа во роковите определени со закон, Статутот на Универзитетот и високообразовната установа; - нема да запре од извршување акт на органите на факултетот, односно високата стручна школа кој е во спротивност со закон, Статутот и општ акт, а чија спротивност е докажана од надлежен орган; - деканот, односно директорот не ги спроведува одлуките на органите на Универзитетот кои влегуваат во негова надлежност.

За спроведување на постапката за утврдување на случаите од претходниот став на овој член, ректорот формира Комисија. Во постапката учествува и деканот, односно директорот.

Од анализата на изнесените одредби и од членот 72в од Статутот произлегува дека по донесување на решението на ректорот на Универзитетот за отповикување на изборот на декан (директор), Наставно-научниот совет на Факултетот, односно Наставничкиот совет на високообразовната установа, има обврска да поведе постапка. Таа постапка е за разрешување на деканот, односно директорот. Во тие рамки со одредбите на оспорениот член 72в од Статутот е уредена ситуацијата кога деканот е разрешен и е избран в.д. декан од страна на Наставно-научниот совет на факултетот, и ситуација кога тоа не е сторено и ректорот на Универзитетот директно назначува в.д. декан, па оттаму можно е истовремено да има двајца декани - неразрешен и в.д. декан.

Понатаму, со одредбите од членот 72г од Статутот кои исто така се оспорени со иницијативата е уредено дека доколку Наставно-научниот совет, односно Наставничкиот совет не го разреши деканот, односно директорот, ректорот може повторно да го задолжи Наставно-научниот совет, односно Наставничкиот совет да спроведе постапка за разрешување на деканот, односно директорот.

Доколку Наставно-научниот совет, односно Наставничкиот совет не го разреши деканот, односно директорот и во повторната постапка, постапката за отповикување на потврдувањето на изборот на деканот, односно директорот се запира.

Од анализата на овие оспорени статутарни одредби јасно произлегува дека започнатата постапка на Наставно-научниот совет

може да заврши без разрешување на декан односно директорот, што не е интенција на законодавецот.

Според Судот ова значи дека со Статутот, како подзаконски акт, вољата и позицијата на Наставно научниот совет на факултетот односно Наставничкиот совет, се става над позицијата и овластувања утврдени со закон во однос на ректорот на Универзитетот, кој има законско овластување под определени услови да го отповика потврдениот избор на декан, односно директор со цел негово разрешување.

Со членот 70 од Законот за високото образование утрдени се правата и обврските на ректорот на универзитетот, меѓу кои со ставот 11 е определено дека ректорот може да го отповика потврдениот избор на декан под условите утврдени со статутот на универзитетот со што ја започнува постапката на неговото разрешување. Интенцијата на законодавецот е во статутот да се уредат и процесуираат условите за започнување на постапката за разрешување на декан на факултетот кому ректорот му го отповикал потврдениот избор, заради конечно негово разрешување од страна на Наставно-научниот совет на факултетот, и не е оставена законска можност и покрај одлуката на ректорот за отповикување, со статутарните одредби да се определи запирање на разрешувањето.

Имајќи ги предвид изнесените одредби од Законот за високото образование и оспорените одредби од Статутот на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ - Битола, Судот утврди дека оспорените одредби од Статутот не се во согласност со членот 70 од Законот за високото образование.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.62/2006)

127.

- Уредување на прашањето на трошоците на постапката за нострификација на свидетелства стекнати во странство

- Regulation of the issue about the costs in the procedure for validation of certificates acquired abroad

- Со одредбите од Законот за основното образование (*lex specialis*) и со одредбите од Законот за општата управна постапка (*lex generalis*) целосно е законски уредено прашањето на трошоците од постапката за нострификација на свидетелства стекнати во странство.

*- The provisions in the Law on Primary Education (*lex specialis*) and the provisions in the Law on General Administrative Procedure (*lex generalis*) fully legally govern the issue about the costs in the procedure for validation of certificates acquired abroad.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 28 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 93-а став 2 од Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 52/2002-пречистен текст, 40/2003, 42/2003, 63/2004, 55/2005, 81/2005, 113/2005 и 35/2006).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 93-а став 2 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорената одредба од Законот предвидувала висината на надоместокот на трошоците во постапката за нострификација да ја пропишува министерот за образование, меѓутоа ова законско овластување немало уставна основа. Ова поради тоа што со Законот не биле утврдени критериуми врз основа на кои министерот би ја определувал висината на надоместокот на трошоците во постапката за нострификација ниту било пропишано што се тоа реални трошоци, поради што била оставена можност без конкретна законска рамка министерот да ги утврдува трошоците. Воедно, со оспорената одредба било овозможено извршната власт да презема надлежност од законодавната власт, со тоа што на министерот му било дадено овластување да уредува прашања кои се законска материја односно да утврдува права и обврски, без критериуми утврдени со закон.

Од овие причини според иницијативата оспорената законска одредба била во несогласност со повеќе одредби од Уставот, и тоа член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 33, член 68 став 1 алинеја 3, член 91 алинеја 1 и 5 и член 96.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 93-а став 1 од Законот за основното образование е предвидено дека надоместокот на трошоците во постапката за нострификација се утврдува врз основа на направените реални трошоци.

Според оспорената одредба од ставот 2 на овој член од Законот, висината на надоместокот на трошоците од ставот 1 на овој член и начинот на распоредбата на надоместокот, ги пропишува министерот.

4. Според членот 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други

прописи со Уставот и со закон, и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според членот 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони, а согласно членот 91 алинеја 1 и 5 Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршување на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Согласно членот 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Со Законот за основното образование се уредува дејноста на основното образование како дел од единствениот воспитно-образовен систем.

Според членот 11 од овој закон, дејноста на основното училиште е од јавен интерес.

Судот, исто така утврди дека во делот на одредбите од Законот кои се однесуваат на нострификација и еквиваленција на свидетелства стекнати во странство е уредено дека со нострификацијата се врши признавање на свидетелство стекнато во странство во целина во поглед на правата што му припаѓаат на имателот на свидетелството стекнато во Република Македонија. Нострификацијата, односно признавањето на еквиваленцијата на свидетелството стекнато во странство на барање на странките ја врши Министерството. Решение за нострификација и решение за признавање на еквиваленција на свидетелство стекнато во странство донесува Комисија што ја образува министерот за образование, составена од истакнати стручни лица. Против решението за одбивање на нострификацијата, односно еквиваленцијата, може да се изјави жалба до надлежната комисија на Владата на Република Македонија.

Од изнесеново произлегува дека прашањата за нострификација и еквиваленција се со закон определени да се решаваат во управна постапка.

Согласно членот 3 од Законот за општата управна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.38/2005), во

управните области за кои со закон е пропишана посебна постапка, се постапува според одредбите на тој закон.

Според одредбите на овој закон се постапува по сите прашања во управните области што не се уредени со посебен закон.

Оттука, Законот за општата управна постапка има супсидијарна примена.

Во делот на одредбите од овој закон, кој се однесува на „Трошоци на постапката“, со членот 116 став 1 е уредено дека посебните издатоци во готови пари на органот што ја води постапката, како што се: патните трошоци на службените лица, издатоците за сведоци, вештаци, толкувачи, увид, огласи и слично, а кои настанале со спроведувањето на постапката по некоја управна работа, по правило, го поднесува оној што ја предизвикал постапката.

Според ставот 2, од овој член од Законот, кога лицето кое учествувало во постапката по своја вина или несоодветно однесување ќе предизвика трошоци за одделни дејствија во постапката, должно е да ги поднесе тие трошоци.

Според ставот 3 од овој член, кога постапката што е поведена по службена должност е завршена поволно за странката, трошоците на постапката ги поднесува органот што ја повел постапката.

Според членот 120 став 1 од Законот, во решението со кое се завршува постапката органот што го донесува решението определува кој ги поднесува трошоците на постапката, нивниот износ, и на кого и во кој рок треба да му се исплатат.

Судот оцени дека со овие и други одредби од Законот за општата управна постапка е регулирана материјата на трошоците на постапката.

Во случајов, со одредбите од Законот за основното образование (*Lex specialis*) и со одредбите од Законот за општата управна постапка, (*Lex generalis*) целосно е законски уредено прашањето на трошоците од постапката за нострификација, како во однос на тоа што опфаќаат трошоците во постапката со што се дефинирани и определени рамките и критериумите во

пресметувањето на трошоците, така и во однос на органот што ги носи решенијата, обврската за плаќање и други прашања.

Со оглед на изнесено, Судот оцени дека неможе да се прифатат наводите во иницијативата дека оспорената одредба од членот 93-а од Законот за основното образование била неуставна бидејќи со Законот не биле утврдени рамки и критериуми за определување на трошоците во постапката, односно тие биле препуштени да се уредуваат со подзаконски акт, поради што посебно се повредувал уставниот принцип на поделба на власта, туку напротив оцени дека ова прашање е целосно уредено со закон, а со подзаконскиот акт на министерот е препуштено само да се операционализира законот.

Имено, со иницијативата подносителот, по однос на оспорениот член од Законот, автоматски, надвор од комплексот закони во системот на уредување на тие прашања со закон, ја оспорува одредбата без основана аргументација.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.68/2006)

128.

**- Утврдување на видот и висината на трошоците на постапката за акредитација
Законска можност редовен професор во пензија да се вклучи во образовниот процес со договор**

Determination of the type and amount of costs in the accreditation procedure

Legal possibility for a retired full professor to involve in the educational process under contract

- Давањето на мислење на Одборот за акредитација на министерот надлежен за високото образование, а со цел да се утврди видот и висината на трошоците во постапката за акредитација е доволно објективна рамка министерот да ги утврди тие трошоци, што е во насока на операционализација на законските одредби, поради што не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот член од Законот со Уставот.

Со давањето на законската можност редовен професор во пензија да се вклучи во образовниот процес со договор, не се нарушува начелото на еднаквост, поаѓајќи од фактот што овие лица можат да бидат вклучени само по исклучок односно по исцрпување на можноста во образовниот процес да бидат вклучени лица кои ги исполнуваат формалните услови за редовен професор.

- Giving an opinion by the Accreditation Board to the minister competent for university education, and with a view to defining the type and amount of the costs in the procedure for accreditation is a sufficiently objective framework for the minister to determine those costs, which is in the direction of operationalisation of the legal provisions, as a result of which there may not be a question about the agreement of the challenged article of the Law with the Constitution.

The giving of a legal possibility for a retired full professor to involve in the educational process under contract, does not violate the principle of equality, taking as a starting point the fact that these persons may be involved only as an exception, that is, after the exhaustion of the possibility to include persons meeting the formal conditions for a full professor in the educational process.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 18 октомври 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 27 став 6 и член 154 став 3 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.64/2000, 49/2003 и 113/2005).

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 27 став 6 и член 154 став 3 од законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорениот член 27 став 6 од Законот не бил во согласност со: член 8 став 1 алинеја 4 односно со начелото на поделба на власта на законодавна, извршна и судска, со член 33, член 51, член 68 став 1 алинеја 2 и 3, член 91 алинеја 1 и 5, а особено со член 96 од Уставот на Република Македонија, затоа што во целината на Законот како и во оспорениот член недостасуваат критериуми врз основа на кои министерот надлежен за работите од високото образование би ги утврдувал видот и висината на надоместокот за трошоци во постапката на акредитација.

Со оставањето можност на министерот без критериум, односно конкретна законска рамка да се утврдува видот и висината на надоместокот се оставал простор за мешање на извршната во законодавната власт.

Оттука, според подносителот даденото законско овластување на министерот - надлежен за работата на високото образование да ги утврдува видот и висината на трошоците не би можело да биде во функција на утврдување и разработка на одделни законски одредби заради нивно извршување.

Според подносителот на иницијативата оспорениот член 154 став 3 од Законот не бил во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 32 став 5, член 34 и член 51 од Уставот на Република Македонија затоа што со дадената можност на редовните професори во пензија да работат и по нивното пензионирање по договор за дело или договор за вработување на определено време се создавала можност за нееднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, како и можност од привилегии, злоупотреба и манипулација. Ова затоа што

сите граѓани на Република Македонија кои по сила на закон се пензионирани, по нивното пензионирање не можат да заработуваат и од друг извор, надвор од пензијата, што за жал не се однесувало на еден дел редовни професори.

3. Судот на седницата утврди дека во оспорениот член 27 став 6 од Законот е утврдено дека „министерот за образование и наука, по претходно мислење на одборот за акредитација ги утврдува видот и висината на надоместокот за трошоци во постапката за акредитација“.

Според членот 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон, а според ставот 2 на овој член од Уставот секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 68 став 1 алинеи 2 и 3 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите и ги утврдува јавните давачки.

Според член 91 алинеи 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Со Законот за високото образование се уредуваат условите и постапката за основање, финансирање и престанок на високообразовната установа и се утврдуваат основите на организација, управување, развој и вршење на високообразовната дејност.

Во членот 23 од Законот поместен во Глава ИВ „Обезбедување и оценување на квалитетот на високото образование“ е предвидено дека наведениот систем опфаќа: одобрување потврдување и признавање на високообразовната установа, што се

остварува преку акредитација; процена на квалитетот на вршењето на високообразовната дејност, на управувањето, финансирањето, академски и други активности кои се остваруваат преку систем на еволуација и други активности и механизми за оценување на квалитетот на високото образование.

Согласно членовите 24, 25 и 26 од Законот доделувањето на статусот, потврдувањето и признавањето на високообразовни установи го врши Одборот за акредитација кој е самостојно тело, составено од 15 члена со точно законски утврден состав на членовите на Одборот кој согласно дадените овластувања одлучува врз принципот на стручност и компетентност.

Во членот 27 од Законот е предвидено дека Одборот за акредитација самостојно ја воспоставува внатрешната организација, го организира своето работење, ја утврдува програмата на активностите, ја утврдува методологијата на акредитацијата и методологијата на еволуација и предлага финансиски план за трошоците.

Одборот за акредитација може да основа експертски комисии на кои им ја определува нивната надлежност во постапката за акредитација.

Работата, начинот на одлучување, методологијата и постапката за акредитација како и други прашања поблиску се уредуваат со правилник.

Правилникот од став 3 на овој член го донесува Одборот за акредитација, а согласност дава Владата на Република Македонија.

Средствата за работа на Одборот за акредитација се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија во посебна ставка.

Според член 42 од Законот, акредитацијата се врши според постапка утврдена со овој закон.

Акредитацијата се врши со решение. Одборот за акредитација решението го донесува за секоја високообразовна установа одделно во рок од 60 дена кој може да биде продолжен уште за 60 дена ако тоа го бараат околностите. Против решението на Одборот за акредитација може да се поднесе тужба до Врховниот суд

на Република Македонија чија одлука е конечна. Постапката пред Врховниот суд е итна.

Од анализата на целината на Законот за високото образование, како и од другите одредби со кои се уредува составот, надлежноста и постапката за акредитација произлегува дека Одборот за акредитација како самостојно тело презема одредени дејствија за што се прават трошоци кои согласно членовите 116 и 120 од Законот за општата управна постапка ги сноси странката по чие барање се спроведува постапката за акредитација за што се донесува решение.

Имајќи го предвид фактот што со оспорената одредба е уредено прашањето дека за спроведување на постапката за акредитација на високообразовната установа се предизвикуваат трошоци на постапката кои произлегуваат како резултат на спроведување дејствија од страна на Одборот за акредитација или комисији кои ги основа Одборот, Судот смета дека давањето мислење на Одборот за акредитација на министерот надлежен за високото образование, а со цел да се утврди видот и висината на трошоци во постапката е доволно објективна рамка, министерот да ги утврди тие трошоци, што е во насока на операционализација на законските одредби.

Со оглед на изнесеното произлегува дека се неосновани наводите во иницијативата дека со даденото законско овластување на министерот да ги утврди видот и висината на надоместоци се доведува во прашање начелото на поделба на власта.

Воедно, Судот ги оцени како неосновани наводите во иницијативата дека оспорената одредба не била во согласност со член 33 и член 68 од Уставот на кои само се повикува подносителот на иницијативата, затоа што во конкретниов случај не станува збор за јавна давачка чиј вид, висина, олеснувања и ослободувања мора да бидат утврдени со закон, како што смета тој, туку за надоместок на трошоци во постапката кој барателот за акредитација треба да ги плати за спроведената постапка.

Врз основа на наведеното пред Судот не се постави прашањето за согласносота на член 27 став 6 од Законот со одредбите од Уставот.

4. Судот исто така утврди дека во оспорениот член 154 став 3 од Законот е предвидено дека „ако наставно научниот совет

утврди дека на јавен конкурс не се јавил кандидат кој ги исполнува формалните услови за избор на наставно-научно звање и ако утврди потреба за вклучување на редовен професор во пензија во вршењето на додипломски студии, високообразовната установа може, по исклучок, за една наставна дисциплина да склучи договор за извршување на тие работи, за време кое не може да биде подолго од една учебна година. Наставно научниот совет за утврдување потреба за вклучување на редовен професор во пензија за секоја учебна година, но не повеќе од три учебни години“.

Според член 9 од Уставот на Република Македонија, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба.

Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Во член 32 од Уставот со кој се гарантира правото на работа како едно од основните економски права на човекот и граѓанинот, меѓу другото, е утврдено дека секому под еднакви услови му е достапно секое работно место.

Според член 34 од Уставот, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдено со закон и со колективен договор.

Од наведените уставни одредби произлегува дека како основни социјално економски права, меѓу другите се утврдени правото на работа, правото на социјална сигурност и правото на социјално осигурување како одраз на социјалниот карактер на државата.

Меѓутоа, наведените права Уставот само начелно ги утврдува, а определувањето на нивната содржина во смисла на утврдувањето на посебните видови права што им припаѓаат на граѓаните, категоријата на граѓани кои можат да ги остварат тие права, нивниот обем и висина, условите, средствата и постапката за нивно остварување е предвидено да биде уредено со закон и колективен договор, при што законодавецот при уредувањето на тие права единствено е ограничен со обврската за почитување на уставните принципи и начела, а пред се уставното начело на еднаквост.

Остварувањето на правото на вработување и положбата на вработените, врз основа на уставните овластувања, поконкретно се уредени со Законот за работните односи и соодветниот закон од одредена област, како израз на специфичноста на дејноста што се обавува.

Со Законот за високото образование, покрај другото, е уредено прашањето кое се однесува на наставно научните, наставните и соработничките звања, критериумите за избор на наставници во наведените звања, постапката и времето за кои се врши изборот во наведените звања.

Според Законот лицата избрани во наставно научно звање се доцент, вонреден професор и редовен професор.

Редовен професот избран во наведеното звање кое и по втор пат ќе биде избрано во ова звање со над 60 години старост по изборот стекнува работен однос на неопределено време и го задржува звањето редовен професор доживотно.

Изборот во наставно-научните, наставните и соработнички звања се врши по пат на државен конкурс, а постапката по конкурсот може да трае најмногу шест месеци, а ако тоа се заврши во тој рок постапката се запира и се распишува нов конкурс (член 139 од Законот).

Во членот 154 став 1 од Законот е предвидено дека на лицето избрано во наставно-научно, или наставно звање, кое во текот на учебната година ги исполнило условите за пензионирање, работниот однос му трае до крајот на учебната година.

Во ставот 2 од наведениот член е предвидено дека редовен професор во пензија има право да изведува последипломски и докторски студии или да работи на научно истражувачки проекти под услови определени со статутот на високообразовната установа.

Од содржината на наведените законски одредби произлегува дека наставно научниот совет како надлежен орган за избор на кандидат во наставно научно звање може по исклучок за определено време да вклучи редовен професор во пензија при што вклучувањето на ваков професор е условено, а тоа е на конкурсот да не се јавило лице кое ги исполнува формалните услови и тоа за една

наставна дисциплина за време од една, а најмногу до три учебни години.

Имајќи ги предвид наведените уставни и законски одредби како и содржината на оспорената одредба, според Судот со давањето на законската можност редовен професор во пензија да биде вклучен во образовниот процес со договор, не се нарушува начелото на еднаквост, поаѓајќи од фактот што овие лица можат да бидат вклучени само по исклучок односно по исцрпување на можноста во образовниот процес да бидат вклучени лица кои ги исполнуваат формалните услови за редовен професор.

Оттука, имајќи ја предвид специфичноста на образовниот процес како двигател на развојот на заедницата, Судот смета дека целта на ваквото законско решение не е во насока на создавање на можност за нееднаквост на граѓаните пред Уставот и законот, односно утврдување на привилегии за една категорија на граѓани, туку е во насока на обезбедување на континуитет во образовниот процес кој ќе се обезбеди од стручни кадри кои биле вклучени во образовниот систем, а при тоа нивната возраст не е пречка за успешно извршување на задачите.

Оваа законска одредба, според Судот е израз на доследно почитување на едно од основните економски права, а тоа е правото на работа кое со Уставот не е ограничено во смисла на утврдување на горната граница на возраст до кога граѓанинот може да го остварува ова право за разлика од правото на пензионирање кое граѓанинот може да го оствари со навршување на одредени години на стаж и старост.

Врз основа на изнесеното пред Судот не се постави прашањето за согласноста на член 154 став 3 од Законот со одредбите на Уставот.

5. Со оглед на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов, а во однос на член 154 став 3 решението е донесено со мнозинство гласови.(У.бр.43/2006)

129.

**- Испит за директор на основно училиште
Вршење операционализација на одредено решение
дадено со закон**

*- Examination for a principal of primary school
Operationalisation of legal provision*

- Можноста дадена во Законот, доколку нема пријавено кандидат со положен испит за директор, за директор да може да биде избрано лице кое не положило испит за директор со обврска во период од една година да го положи тој испит, не значи повреда на уставното начело на еднаквост на граѓаните, ниту правото на достапност на секое работно место.

Не е повреден членот 61 од Законот за организација на работа на органите на државната управа, кога со подзаконски акт и не се утврдуваат права и обврски за граѓаните, кога со истиот се врши операционализација на одредено решение дадено во закон.

- The possibility given in the Law to elect for a principal person who has not taken an examination for a principal with an obligation to take that examination within a period of one year, in case there is no registered candidate with a passed examination for a principal, does not mean a violation of the constitutional principle of equality of citizens, nor of the right of availability of each job.

When a sub-legal act does not define rights and obligations for the citizens, but the same operationalises certain resolution given in a law, there is no violation of Article 61 of the Law on the Organisation of the Bodies of State Administration.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 15 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на:

а) уставноста на член 98 ставовите 3, 5, 8 и 11 од Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 63/2004, 55/2005, 81/2005, 113/2005 и 35/2006), и

б) уставноста и законитоста на Правилникот за постапката и начинот на полагањето на испитот за директор на основно училиште, како и формата и содржината на уверението („Службен весник на Република Македонија“ бр.36/2005).

2. Мирјана Русевска од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе две иницијативи за оценување на уставноста на одредбата од Законот означена под а) од точката 1, односно на уставноста и законитоста на актот означен под б) од точката 1 од ова решение.

Во едната иницијатива, се оспорува член 98 став 3 и 5 од Законот за основното образование. Како причина за оспорување, се наведува тоа дека со оспорениот став 3 од член 98 од Законот се повредувало уставното начело на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите - член 9 од Уставот и правото на учество во вршење на јавни функции од член 23 од Уставот, како и достапноста на секое работно место уредено со член 32 став 2 од Уставот на Република Македонија.

Со оспорениот став 5 од членот 98 од Законот, според подносителката на иницијативата се давало дискреционо право на министерот нетранспарентно да формира комисија, бидејќи Законот не дефинирал од кои стручни органи на Министерството и универзитетите ќе ги одбере членовите на Комисијата, на кој начин и кои критериуми, односно оспорената одредба не била целосна.

Со втората иницијатива, подносителката го спори ставот 8 од членот 98 од истиот закон, од причина што смета дека со оваа законска одредба и се давала можност на комисијата од времен карактер и министерот да донесат Програма за полагање на испит за

директор, а кое требало да го направи Бирото за развој на образование и наука, во согласност со член 23 став 2 алинеја 2 и став 3 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

Ставот 11 од оспорениот член 98 од Законот според подносителот на иницијативата, исто така е противуставен, бидејќи не предвидува која установа ќе биде задолжена за донесување на Програмата и на кој начин.

Според наводите во иницијативата оспорениот Правилник бил во спротивност со Законот, затоа што Програмата за полагање на испитот, како негов составен дел, министерот ја донел без предлог од комисијата. Исто така, членот 2 став 2, членот 4 став 2 и 3, членовите 5, 6, 7 став 2, 8, 9 и 10 од оспорениот Правилник не биле во согласност со член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

Предвид на наведеното во двете иницијативи се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста на членот 98 став 3, 5, 8 и 11 од Законот за основното образование, како и на уставноста и законитоста на оспорениот Правилник.

3. Судот на седницата утврди дека според став 1 на член 98 од Законот за основното образование директорот е раководен орган на основното училиште и е одговорен за законитоста во работата и за материјално-финансиското работење на училиштето.

Според ставот 2 од овој член за директор на основно училиште се избира лице кое покрај општите услови утврдени со закон ги исполнува и условите за наставник, педагог или психолог во основно училиште, има најмалку пет години работно искуство во установа за воспитно-образовна работа верифицирана од Министерството и положен испит за директор.

Според ставот 3 на истиот член по исклучок, доколку нема пријавено кандидат со положен испит за директор, за директор може да биде избрано и лице кое не положило испит за директор, но е должно истиот да го положи во рок од една година од денот на изборот за директор.

Во ставот 4 од овој член на Законот е предвидено дека доколку избраниот директор не го положи испитот за директор во

рокот утврден во ставот 3 на овој член, му престанува мандатот на директор.

Според став 5 на овој член од Законот, испитот за директор од ставот 2 на овој член се полага пред стручна комисија формирана од министерот составена од претставници на стручните органи на Министерството и универзитетите.

Ссогласно став 6 на овој член, стручната комисија на кандидатот што го положил испитот му издава уверение за положен испит за директор.

Ставот 7, пак, на овој член, предвидува дека мандатот на членовите на комисијата од ставот 5 на овој член е две години со право на уште еден избор.

Според ставот 8 на овој член, програмата за полагање на испит за директор ја донесува министерот, на предлог на комисијата од ставот 5 на овој член.

Според ставот 9 на овој член, мандатот на директорот трае четири години.

Според ставот 10 на овој член, директорот на основното училиште го избира и разрешува градоначалникот на општината, согласно со овој закон.

Во членот 11 на овој член, постапката и начинот на полагањето на испитот за директор, како и формата и содржината на уверението, со посебен акт ги пропишува министерот“.

Со оспорениот правилник се уредуваат постапката и начинот на полагањето на испитот за директор на основното училиште, како и формата и содржината на уверението за положен испит за директор.

Составен дел на овој правилник е Програмата за полагање на испит за директор на основно училиште (член 1).

4. Според членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно членот 9 став 1 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви (став 2).

Согласно член 23 од Уставот, секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции.

Согласно членот 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Согласно член 95 став 3 од Уставот, организацијата и работата на органите на државната управа се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Согласно член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно членот 1 од Законот за основното образование, со овој закон се уредува дејноста на основното образование како дел од единствениот воспитно-образовен систем.

Според членот 11 од Законот за основното образование, дејноста на основното училиште е од јавен интерес, основното училиште има својство на правно лице и се запишува во судски регистар.

Според членот 96 став 1 од Законот, орган на управување со основното училиште е училшен одбор, а според членот 98 став 1 од Законот, директорот е раководен орган на основното училиште и е одговорен за законитоста во работата и за материјално-финансиското работење во училиштето.

Според членот 99 став 1 од Законот, директорот на основното училиште ја организира и раководи воспитно-образовната и друга работа, самостојно донесува одлуки од делокругот на неговата надлежност утврдена со закон и актите на училиштето и го

застапува училиштето пред трети лица. Ставот 2 на овој член, пак, ги определува работите што се во надлежност на директорот.

Со оспорениот член 98 од Законот, кој со членот 59 од Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.63/2004) во целост е изменет, всушност се уредува надлежноста на директорот како раководен орган на основното училиште кој е одговорен за законитоста во работата и за материјално-финансиското работе на училиштето и јасно и децидно се разработени и дадени условите и постапката за избор на директор.

Според Судот, наводите во иницијативата дека со оспорените ставови од членот 98 од Законот се повредувало уставното начело на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, како и достапноста на секое работно место, се неосновани. Ова од причина што прокламираното уставно начело на еднаквост на граѓаните во суштинска смисла значи и обврска на законодавецот во законите да утврдува исти услови под кои граѓаните ќе ги остваруваат своите слободи, права и должности, без притоа да се прави разлика меѓу нив по основ на полот, националната припадност и другите основи утврдени во членот 9 став 1 од Уставот. Оттука, право е на законодавецот со закон да ги пропише условите кои треба да ги исполнува секој кандидат за избор на директор на основно училиште. Токму, врз основа на ова законодавецот ги определил правата и обврските кои подеднакво се однесуваат за сите граѓани без да се издвојува како привилегирани едни во однос на други, со полагање на испит за директор во основното училиште.

Можноста дадена во оспорениот став 3 од овој член од Законот, доколку нема пријавено кандидат со положен испит за директор, за директор да може да биде избрано и лице кое не положило испит за директор со обврска во период од една година да го положи тој испит, не значи повреда на уставното начело на еднаквост на граѓаните, ниту правото на достапност на секое работно место, од причина што ова решение е во случај кога нема пријавено кандидат со положен испит на директор. Основно правило е дека ова работно место било достапно за секому, но во услови кога нема кандидат кој го исполнува овој услов (положен испит на директор), а во интерес на обавување на основната воспитно-образовна дејност, односно во функција на законитоста во работењето на училиштето што според Судот, е во согласност со Уставот на Република Македонија.

Што се однесува до оспорените ставови 5 и 8 од членот 98 од Законот, односно дека истите се нетранспарентни и дискриминаторски бидејќи давале можност комисијата (формирана од министерот а составена од претставници на стручните органи на Министерството и универзитетот) да предлага програма за полагање на испит за директор, според Судот е во согласност со Уставот. Имено, со законското овластување, испитот за директор од ставот 2 на овој член, да се полага пред стручна комисија, односно програмата за полагање на испит за директор да ја донесува министерот, а на предлог на комисијата од ставот 5 на оспорената законска одредба, не се повредува темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото од член 8 став 1 алинеја 3, ниту членот 9 од Уставот. Ова од причина што, комисијата е составена од стручни лица од редовите во Министерството за образование и наука, како и претставници од универзитетите кои се вклучени, инволвирани во областа на воспитно-образовната дејност, така што не може да се оспори законската претпоставка дека тие лица се компетентни да го вршат испитот за директори, односно да даваат предлог за донесување на програма за полагање на испит за директор од страна на министерот. Прашањето зошто законодавецот не определил овие работи, наместо комисијата да ги врши Бирото за образование, излегува надвор од рамките на надлежноста на Судот.

5. Тргувајќи од фактот дека во оспорениот член 98 од Законот за основното образование се децидно дадени условите и критериумите за постапката и начинот на полагањето на испитот за директор на основно училиште, како и формата и содржината на уверението, донесувањето на оспорениот Правилник од министерот за образование и наука, според Судот претставува само разработка, односно операционализација на законското решение, со што всушност е испочитуван правниот принцип подзаконските акти да се донесуваат врз основа на закон и исклучиво заради негово извршување и со тоа не е повреден член 61 став 1 од Законот за организација на работа на органите на државната управа, на што се укажува во иницијативата.

Наводот во иницијативата, дека со оспорениот Правилник се утврдуваат права и обврски и се пропишува надлежност на комисијата за полагање на испитот за директор со што се повредувал членот 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, е неоснован. Ова од причини што оспорениот Правилник, поблиску ја пропишува постапката и начинот на полагање

на испитот за директор, а не утврдува права и обврски. На тој начин со овој Правилник не се повредува членот 61 став 1 од Законот, на кој се укажува во иницијативата.

6. Врз основа на наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.95/2006)

11. Пензиско и инвалидско осигурување

11. Pension and disability insurance

130.

- Стаж на осигурување со зголемено времетраење како посебен услов за стекнување право на пензија

- Length of insurance with an increased duration as a special condition for acquiring the right to a pension

- Законското овластување Владата на Република Македонија да утврдува соодветни единици и одредени должности во команда на корпус и во воени установи во кои службата се врши под трупни услови и на кои стажот на осигурување се смета со зголемено времетраење како посебен услов за стекнување право на пензија не е во несогласност со Уставот на Република Македонија.

- The legal authorisation of the Government of the Republic of Macedonia to determine appropriate units and certain duties in a command of a corps and in military institutions in which the service is carried out under troop conditions (in the field) and for which the length of insurance is counted with an increased duration as a special condition for acquiring the right to a pension is not in disagreement with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 25 јануари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 94 точка 3 под б) во делот: "и соодветна единица и одредени должности во команда на корпус и во воени установи во кои службата се врши под трупни услови, а кои ги утврдува Владата на Република Македонија по предлог на министерот за одбрана" од Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/1993, 3/1994, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/ 2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005 и 101/2005).

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Подносителот на иницијативата смета дека оспорениот дел од законската одредба на член 94 точка 3 под б) нема уставна основа од причина што според член 34 од Уставот, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени само со закон и со колективен договор, а не и со друг подзаконски пропис

што го донесува Владата на Република Македонија, како носител на извршната власт.

Според наводите во иницијативата, со оспорениот дел од законската одредба се создавала нееднаквост на граѓаните помеѓу осигурениците во одбраната и другите осигуреници во Република Македонија, што било во спротивност со член 9 од Уставот. Имено, во оспорениот дел од законската одредба била дадена ингеренција на Владата на Република Македонија, а по предлог на министерот за одбрана поконкретно да ја утврди соодветната единица и да ги утврди должностите во команда на корпус и во воена установа во кои службата се врши под трупни услови. Вакви условувања или ограничувања, за другите осигуреници во Република Македонија, не постоеле, со што наведените осигуреници во одбраната противуставно биле условувани со донесување на подзаконски акт во однос на другите осигуреници.

Поради наведеното, подносителот смета дека оспорениот дел од законската одредба не бил во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 34, член 35 став 1 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 94 од оспорениот дел од законот е предвидено дека на осигурениците во Министерството за одбрана на служба во постојаниот состав на Армијата на Република Македонија (војници по договор, помлади офицери и офицери и граѓански лица на служба во Армијата) стажот на осигување им се смета со зголемено траење, и тоа:

1) секои 12 месеци ефективно поминати на тие должности се сметаат како 18 месеци стаж на осигување во:

а) летечка служба - на должност активен пилот, извидувач, радист, авиомеханичар, аерофотограф или на други должности на кои вршеле летачка служба или како припадник на органот на санитарска служба на испитување и тренирање на летачите или за испитување на заштитната опрема во барокоморите, односно во авионите, ако при такво испитување и тренирање летале најмалку 90 часа годишно;

б) падобранска служба -на должности активен падобранец
и

в) должност на нуркач;

2) секои 12 месеци ефективно поминати на тие должности се сметаат како 16 месеци стаж на осигурување во:

а) вршење работи на член на специјален експериментален екипаж за испитување на вооружување во фаза на освојување на производство и завршни експерименти и испитување, ако на експериментите и испитувањата помине просечно најмалку половина од вкупното годишно работно време;

б) вршење работи на радиолошка, билошка и хемиска заштита во лабораториски и полигонски услуги, што ќе ги утврдил министерот за одбрана и

в) вршење на работи на електронско извидување и работи на криптозаштита, безбедност и разузнавачки и контраразузнавачки работи и воена полиција;

3) секои 12 месеци ефективно поминати на тие должности се сметаат како 15 месеци стаж на осигурување во:

а) вршење работи на радарски уреди на кои се изложени на радарски зрачења и тоа: лице кое врши поправка, посложени дотерувања и испитувања или работи како инструктор - наставник на поправка на радарски уреди, ако на тие работи помине просечно најмалку 3/4 од вкупното годишно работно време и

б) вршење должности во трупа заклучно со бригада и соодветна единица и одредени должности во команда на корпус и во воени устанви во кои службата се врши под трупни услови, а кои ги утврдува Владата на Република Македонија по предлог на министерот за одбрана и (оспорен дел)

4) секои 12 месеци ефективно поминати на тие должности се сметаат како 14 месеци стаж на осигурување во вршење на работи на овластени службени лица кои вршат работи на безбедноста, разузнавачки и контраразузнавачки работи во одбраната и Армијата и воена полиција кои не спаѓаат во должностите од точка 2 под в) на овој член.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 9 од Уставот е утврдено дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата, независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното

потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба, а според ставот 2 на овој член, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 34 од Уставот граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор, а според член 35 став 1 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјалната праведност.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Од наведените уставни одредби јасно произлегува дека Уставот го прокламира и утврдува општиот принцип на правото на граѓаните на социјална сигурност и социјално осигурување кое е пуштено на уредување со закон и колективен договор. Уставот, исто така, ја прокламира грижата на Републиката за социјална заштита и социјална сигурност на граѓаните, која се остварува врз основа на начелото на социјална праведност. Според тоа, видовите на правата што се стекнуваат од социјалното осигурување, нивната висина, начин на стекнување и користење се резервирани за законодавната власт.

Оттука, Законот за пензиското и инвалидското осигурување го уредува задолжителното пензиско и инвалидско осигурување на работниците во работен однос и на физичките лица кои вршат дејност, основите на капитално финансирано пензиско осигурување, како и посебните услови по кои одделни категории на осигуреници ги остваруваат правата од пензиското и инвалидското осигурување.

Во оваа насока Законот во Глава ИВ регулира прашања во врска со начинот на стекнување и остварување на правата на определени категории осигуреници под посебни услови. Осигурениците во одбраната, особено категоријата на осигуреници определена во оспорениот дел од законската одредба, поради специфичните услови на извршување на нивните работи и работни задачи се стекнуваат со статус на категорија на осигуреници под посебни услови што всушност претставува основ за остварување на

посебните права во осигурувањето, а во кое се вбројува и правото на стаж на осигурување што се смета со зголемено траење.

Фактот што различни категории на осигуреници не остваруваат еднакви права, односно немаат еднаква пензиска основа, туку обемот на тие права и висината на пензиската основа, како и правото на стаж на осигурување што се смета со зголемено траење зависи од повеќе елементи, не може да претставува основ за повреда на принципот на еднаквост.

Законското решение во оспорениот дел од законската одредба вршење должности во трупна заклучно со бригада и соодветна единица и одредени должности во команда на корпус и во воени установи во кои службата се врши под трупни услови да ги утврдува Владата на Република Македонија, а по предлог на министерот за одбрана, според Судот не е во несогласност со Уставот. Имено, токму од уставните норми произлегува надлежноста на Владата да утврдува начела на внатрешна организација и за работа на министерството.

Согласно член 91 точка 6 од Уставот, Владата на Република Македонија утврдува начела за внатрешна организација и за работа на министерствата и другите органи на управата, ја насочува и врши надзор над нивната работа.

Оттука, Судот утврди дека Владата на Република Македонија со свој пропис, а по предлог на Министерот за одбрана има ингеренции да утврдува и соодветни единици и одредени должности во команда на корпус и во воени установи во кои службата се врши под трупни услови. Според Судот, таквото овластување е во уставно утврдената рамка и поради што пред Судот не се постави прашањето за согласноста за оспорениот дел од одредбата на член 94 точка 3 под б) од Законот со одредбите од Уставот на Република Македонија"

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.208/2005)

131.

- Права на воените инвалиди

- *Rights of war disabled persons*

- Пропишувањето на медицинските индикации и контраиндикации за бањско и климатско лекување, траењето на лекувањето, условите, постапката и начинот на остварувањето на ова право, како и пропишувањето на оштетувањата на организмот врз основа на кои воениот инвалид има право на моторно возило, како и за видот на моторното возило, со подзаконски акт од страна на министерот за труд и социјална политика е во функција на разработување на одредбите од Законот за правата на воените инвалиди, на членовите на нивните семејства и на членовите на паднатите борци.

- The stipulation of medical indications and contraindications for mineral spring and climate medical treatment, the duration of the treatment, the conditions, the procedure and the manner of realisation of this right, as well as the stipulation of the damages to the body on the basis of which the war disabled person is entitled to a motor vehicle, as well as about the type of the motor vehicle, by a sub-legal act by the minister of labour and social policy is in the function of working out the provisions in the Law on the Rights of War Disabled Persons, of their families and of the members of the soldiers killed in action.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 15 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 47 став 1 во делот "и пропис донесен врз основа на овој закон" и став 3, како и член 48 став 3 од Законот за правата на воените инвалиди, на членовите на нивните семејства и на членовите на паднатите борци ("Службен весник на Република Македонија" бр.13/1996 и 21/1996-исправка).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорените законски одредби претставувале овластувања за министерот за труд и социјална политика да донесува прописи за кои нема уставна основа.

Имено, овластувањето во членот 47 став 1 од Законот, што гласи: " и пропис донесен врз основа на овој закон", ставот 3 од истиот член и членот 48 став 3 од Законот, претставувале овластувања за кои нема уставна основа, особено поради тоа што Законот не содржел никакви критериуми во однос на тие прашања.

Според подносителот на иницијативата, тргнувајќи од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија – владеење на правото и поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска, министерот како орган на државната управа не можел да има овластувања во законодавната власт. А согласно член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, со актите кои ги донесувал министерот не можело за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Од овие причини, подносителот на иницијативата смета дека со оспорените законски одредби се повредувале членот 8 став 1 алинеите 3 и 4, членовите 51, 68 став 1 алинеја 2, членот 91 алинеја 1 и 5 и членот 96 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според член 47 став 1 од Законот за правата на воените инвалиди, на членовите на нивните

семејства и на членовите на паднатите борци, воените инвалиди имаат право на бањско и климатско лекување под условите пропишани со овој закон и пропис донесен врз основа на овој закон.

Согласно став 2 на истиот член, бањското и климатското лекување во смисла на овој закон е продолжен вид на лекување од болестите што се пропишани како индикации за тоа лекување што се врши во специјализирани здравствени организации во кои при лекувањето се применува и природен фактор, други здравствени организации во кои претежно при лекувањето се применува природниот фактор или други организации основани за одмор и рекреација и во кои во лекувањето се применува природниот фактор.

Согласно став 3 на истиот член, министерот за труд и социјална политика со прописот од став 1 на овој член ќе ги пропише индикациите и контраиндикациите за бањско и климатско лекување, траењето на лекувањето, условите, постапката и начинот на остварувањето на бањското и климатското лекување.

Според член 48 став 1 од Законот, воениот инвалид на кого својството на воен инвалид од I група му е признато трајно поради ампутација на долните екстремитети или тешки оштетувања на долните екстремитети, изедначени со ампутација на екстремитетите и воениот инвалид кому својството на воен инвалид од I група му е признато трајно врз основа на губење на видот на обете очи, има право на патничко моторно возило со зафатнина до 1000 см³.

Согласно ставот 2 на истиот член, воениот инвалид може повторно да го оствари правото на патничко моторно возило по истекот на десет години од денот на преземањето на порано применото-купено возило.

Согласно ставот 3 на истиот член, министерот за труд и социјална политика ќе донесе пропис за оштетувањата на организмот врз основа на кои воениот инвалид има право на моторно возило и за видот на моторното возило.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите.

Според член 91 алинеја 1 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите, а според алинеја 5 донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Во членот 36 од Уставот е предвидено дека Републиката им гарантира посебни социјални права на борците од Антифашистичката војна и од сите националноослободителни војни на Македонија, на воените инвалиди, на прогонуваните и затвораните за идеите на самобитноста на македонскиот народ и неговата државност, како и на членовите на нивните семејства кои немаат можности за материјална и социјална егзистенција. Според ставот 2 од овој член, посебните права се уредуваат со закон.

Правата на воените инвалиди, на членовите на нивните семејства и на членовите на семејствата на паднатите борци се уредени со Законот за правата на воените инвалиди, на членовите на нивните семејства и на членовите на семејствата на паднатите борци.

Со членовите 4 до 7 од овој закон се утврдува кои лица имаат статус на воен инвалид од војните, а со членовите 9 до 14 се утврдува кои лица имаат статус на мирновременски воен инвалид. Со членовите 15 и 16 се утврдува што се подразбира под семејство на паднат борец, а со членот 17 се утврдуваат членовите на семејството на воен инвалид.

Во членот 18 од Законот се утврдени посебните права на воените инвалиди, на членовите на нивните семејства, како и на членовите на семејствата на паднатите борци, и тоа: правото на

лична инвалиднина, семејна и зголемена семејна инвалиднина, инвалидски додаток, додаток за помош и нега од страна на друго лице, ортопедски додаток, бањско и климатско лекување, право на патничко моторно возило, додаток на деца и професионална рехабилитација, здравствена заштита, помош во случај на смрт и бесплатен и повластен превоз, а според член 19 од овој закон, заради остварување на правата според овој закон воените инвалиди се распоредуваат во десет групи на воен инвалидитет, според степенот на оштетувањето на организмот изразен во процент.

Остварувањето на правото на бањско и климатско лекување на воените инвалиди, како едно од посебните права за овие лица, се уредува со оспорениот член 47 од Законот, а остварувањето на правото на бесплатно патничко моторно возило на воениот инвалид се уредува со оспорениот член 48 на Законот.

Со членот 80 од Законот се утврдува дека воениот инвалидитет, правото на додаток за нега и помош, ортопедскиот додаток, бањското и климатското лекување, правото на бесплатно моторно возило, како и неспособноста за работа како услов за остварување на правата според овој закон, се утврдуваат врз основа на наодите и мислењата од надлежните лекарски комисии, формирани како првостепена и второстепена лекарска комисија.

Согласно член 83 став 1 од истиот закон, воениот инвалид се упатува на бањско климатско лекување врз основа на одобрение од лекарска комисија, односно комисија на лекари вештаци. Согласно став 2 на истиот член, лекарската комисија и комисијата на лекари вештаци, ги сочинуваат по три члена-лекари, а согласно став 3 на истиот член, членовите на овие лекарски комисии ги именува министерот за труд и социјална политика.

Согласно член 89 од Законот, во постапката за остварување на правата според овој закон се применуваат одредбите на Законот за општата управна постапка, ако со овој закон не е определено поинаку.

Согласно член 94 од Законот, средствата за остварување и користење на правата пропишани со овој закон се обезбедуваат од Буџетот на Републиката.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, министерот донесува

правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови на акти за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Според член 61 став 1 од овој закон, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Од наведените уставни одредби произлегува дека Уставот гарантира посебни, социјални права за борците од Антифашистичката војна и од сите националноослободителни војни на Македонија, воените инвалиди, прогонуваните и затвораните лица за идеите на самобитноста на македонскиот народ и неговата државност, како и на членовите на нивните семејства кои немаат можности за материјална и социјална егзистенција и дека овие права Републиката ги уредува со закон.

Од анализата на наведените и другите законски одредби несомнено произлегува дека, поаѓајќи од уставните гаранции за овие посебни права, Законот за правата на воените инвалиди, на членовите на нивните семејства и на членовите на паднатите борци, децидно ги утврдил корисниците на посебните права, видовите на правата за овој вид заштита, висината, користењето и престанокот на правата, постапката за нивното остварување и изворите на средствата (од Буџетот на Републиката).

Во таа смисла Законот, со одредбите од членот 47, јасно определил дека под бањско и климатско лекување во смисла на овој закон, се подразбира лекување кое може да го остваруваат воените инвалиди како продолжен вид на лекување од болестите што се пропишани како индикации за лекување со примена на природен фактор во здравствените и други организации основани за одмор и рекреација каде тоа лекување може да се врши. Со одредбите од членот 80 и 83, законодавецот определил дека за потребата од бањско и климатско лекување решаваат стручни лекарски комисии формирани како првостепена и второстепена лекарска комисија, односно дека на бањско и климатско лекување воениот инвалид се упатува само врз основа на одобрение од стручна лекарска комисија, дадено во пропишана постапка.

Индикациите и контраиндикациите за бањско и климатско лекување, траењето на лекувањето, како и условите, постапката и начинот на остварувањето на бањското и климатското лекување, законодавецот не ги утврдил со Законот, туку за истите со член 47

став 3 од Законот, го овластил министерот за труд и социјална политика, да ги пропише со подзаконски акт.

На ист начин законодавецот постапил и во низа други одредби од Законот, кога определил дека со подзаконски акт донесен од министерот за труд и социјална политика, ќе се доразработи остварувањето на правата на воените инвалиди (додаток за нега и помош од страна на друго лице-член 42 став 3, ортопедски додаток-член 45 став 3, патничко моторно возило-член 48 став 3, бесплатен и повластен превоз-член 57 став 5).

Според Судот, Законот за правата на воените инвалиди, на членовите на нивните семејства и на членовите на паднатите борци со тоа што јасно ги утврдува корисниците на правото на бањско и климатско лекување, ја утврдува суштината на ова лекување (лекување со примена на природен фактор), како и ги утврдува органите и постапката за остварување на ова право, го утврдил законскиот основ и условите за остварување на ова право, односно ја определил законската рамка за неговото остварување.

Имено, согласно Законот, бањско и климатско лекување можат да остварат само воени инвалиди кои боледуваат од болести што се пропишани како индикации за лекување кое се врши во здравствени и други организации за одмор и рекреација во кои во лекувањето се применува природен фактор, а остварувањето на ова право се врши по одобрување од стручна лекарска комисија, во пропишана постапка.

Според Судот, пропишувањето на медицинските индикации и контраиндикации за бањско и климатско лекување, траењето на лекувањето, условите, постапката и начинот на остварувањето на ова право со подзаконски акт од страна на министерот за труд и социјална политика е во функција на разработување на одредбите од Законот за правата на воените инвалиди, на членовите на нивните семејства и на членовите на паднатите борци, заради нивно извршување во законски утврдените рамки, што е согласно на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа и нема функција на акт со кој се утврдуваат права и обврски за граѓаните или правните лица што е забрането со член 61 став 1 од истиот закон. Според тоа, Судот оцени дека даденото овластување на министерот за труд и социјална политика за донесување на подзаконскиот акт не значи овластување кое навлегува во законодавната власт, поради што и не се повредува

уставниот принцип на владеење на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Поради наведеното, Судот утврди дека оспорените одредби на членот 47 од Законот имаат своја уставна основа и дека со истите не се повредува уставниот принцип на владеење на правото и поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска, утврдени со член 8 став 1 алинеите 3 и 4 на Уставот. Според Судот, исто така, неосновани се и наводите на подносителот на иницијативата дека со оспорените одредби се повредувале член 51, член 68 став 1 алинеја 2, член 91 алинеја 1 и 5 и член 96 од Уставот.

Од анализата на членот 48 од Законот, според Судот, критериумите за определување на оштетувањата на организмот врз основа на кои воениот инвалид има право на моторно возило, како и за видот на моторното возило, всушност произлегуваат од ставот 1 на истиот член.

Имено, услов за остварување на правото на бесплатно моторно возило е лицето да има статус на воен инвалид од И група на кого својството му е признато трајно, поради ампутација на долните екстремитети или тешки оштетувања на долните екстремитети изедначени со ампутација на екстремитетите, односно врз основа на губење на видот на двете очи. Тоа значи дека при донесувањето на подзаконскиот акт, министерот е врзан за оштетувања на организмот кои имаат за последица ампутација на долните екстремитети или тешки оштетувања на долните екстремитети изедначени со ампутација на екстремитетите, односно губење на видот на двете очи. Само таквите оштетувања можат да предизвикаат инвалидност за која, во смисла на Законот, лицето има право на бесплатно моторно возило.

Поради наведеното Судот оцени дека се неосновани наводите на подносителот на иницијативата дека Законот не содржи никакви критериуми по однос на прашањето за пропишување на оштетувањата на организмот од значење за остварување на правото на бесплатно патничко моторно возило, поради што министерот, иако припаѓа на извршната власт, со донесувањето на прописот неосновано навлегувал во законодавната власт.

Напротив, Судот оцени дека донесувањето на наведениот пропис е во функција на разработка на одредбите од Законот за правата на воените инвалиди, на членовите на нивните семејства и

на членовите на паднатите борци, со кои се утврдува правото на бесплатно моторно возило за одредена категорија воени инвалиди заради нивно извршување, со што според Судот, не се повредува уставниот принцип на владеење на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, утврдени со член 8 став 1 алинеите 3 и 4 на Уставот, како и не се повредуваат член 51, член 68 став 1 алинеја 2, член 91 алинеја 1 и 5 и член 96 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.173/2005)

132.

**- Посебни права на пратениците
(поведување на постапка)**

*- Special rights of Representatives (MPs)
(initiation of a procedure)*

- Одредбата од член 31 алинеја 7 од Законот за пратениците според кој само пратениците а не и другите носители на јавни функции покрај платата и другите надоместоци и на плата примаат и надоместок за присуство на седници на Собранието на Република Македонија и на работно тело на Собранието не е во согласност со начелото дека секој вработен има право на соодветна заработувачка согласно неговиот придонес во работата како и со начелото на еднаквост меѓу носителите на јавни функции кои не примаат ваков вид на надоместок,

Одредбите од членовите 40, 41, 42, 43, 44 и 45 од Законот за пратениците според кои пратениците можат да остваруваат право на предвремена старосна пензија со наполнети 25 години пензиски стаж и 55 старост (маж), односно 25 години пензиски стаж и 53 старост (жена); - право на предвремена пензија да можат да остваруваат и пратениците на кои ќе им престане мандатот тогаш кога ќе ги исполнат условите во поглед на годините на стаж и старост ако во моментот на престанок на мандатот не ги исполнуваат предвидените услови, односно ова право како резервирано право пратеникот ќе може да го оствари и по протек на определен временски период; - правото на висината на предвремена пензија да се утврдува во висина од 80% од просечната плата исплатена на пратеникот во претходните три месеци; - право на утврдување на пензија во висина од 80% да можат да го остваруваат и пратениците кои претходно оствариле право на пензија по друг основ односно таа пензија да биде коригирана и да изнесува 80% од платата на пратеникот ако тоа е поповолно за пратеникот; - право на висината на инвалидската пензија на пратеникот и семејната пензија на членовите на семејството на почитнатиот пратеник да се утврдува во висина од 80% како што се утврдува и висината на предвремената старосна пензија на пратеникот; - право наведените пензии да се усогласуваат според порастот на платите на пратениците, како и тоа дека средствата потребни за исплата на пензиите остварени според Законот за пратениците до исполнување на условите предвидени со Законот за пензиското и инвалидското осигурување, како и средствата за разликата меѓу висината на пензијата определена според овој закон и определената според Законот за пензиското и инвалидското осигурување да се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија, односно со кои законодавецот утврдил поинакви услови и начин на остварување на наведените водиви на

пензии кои во основа не можат да бидат ништо друго освен стекнување натие права под привилегирани услови и се однесуваат само на пратеници, а не и на други носители на јавни функции не се во согласност со начелата на еднаквоста, владеење на правото и социјалната праведност утврдени во Уставот на Република Македонија.

Одредбите од членовите 47 и 48 од Законот за пратениците според кои остварувањето на правото на предвремена старосна пензија, висината на предвремената старосна, инвалидска и семејна пензија се протега на пратениците кои имаат исполнето најмалку половина мандатен период на пратеник во Собранието, како и пратеници кои правото на плата го остварувале во Собранието на Република Македонија почнувајќи од првиот плуралистички состав на Собранието на независна и самостојна Република Македонија, не се во согласност со начелото на забрана на повратно дејство на законот и начелото на владеење на правото.

- The provision of Article 31 line 7 of the Law on Representatives, under which only the Representatives but not the other holders of public functions shall, in addition to their salary and other remunerations to the salary, receive a remuneration for the attendance of sessions of the Assembly of the Republic of Macedonia and in a working body of the Assembly, is not in concordance with the principle that each employee has the right to an appropriate earning in accordance with his/her contribution to the work and with the principle of equality between holders of public functions who do not receive this type of remuneration.

The provisions in Articles 40, 41, 42, 43, 44 and 45 of the Law on Representatives, under which representatives may exercise the right to an early old-age pension having completed 25 years of accrued time and 55 years of age (men), that is, 25 years of accrued time and 53 years of age (women); - representatives who shall have their term of office terminated to have the right to an early pension when they meet the conditions in respect of the length of service and age, in case at the moment of the termination of their

mandate they do not meet the conditions envisaged, that is, the representative may realise this right as a reserved right even after certain period of time has passed by; - the right to the amount of early pension to be established as high as 80% of the average salary paid to the representative in the previous three months; - representatives who have previously exercised the right to a pension on different ground to be able to realise the right to a pension as high as 80%, that is, to correct that pension and to make it be 80% of the salary of the representative if that is more favourable for him/her; - the right to have the amount of the disability pension of the representative and the family pension of the family members of a deceased representative be defined as high as 80% in the same way as the amount of the early old-age pension of the representative; -right to harmonise the pensions mentioned based on the rise of the salaries of representatives, while the funds necessary for the payment of the salaries realised under the Law on Representatives until the meeting of the conditions envisaged in the Law on Pension and Disability Insurance, as well as the funds for the difference between the amount of the pension defined under this Law and the one defined under the Law on Pension and Disability Insurance, to be provided from the Budget of the Republic of Macedonia, that is, with which the legislator has defined different conditions and manner of realisation of the types of pensions described, which basically are nothing but exercise of those rights under privileged terms and refer to representatives only, but not also to other holders of public functions, are not in harmony with the principles of equality, the rule of law, and social justice stipulated in the Constitution of the Republic of Macedonia.

The provisions in Articles 47 and 48 of the Law on Representatives, under which the realisation of the right to an early old-age pension, the amount of the early old-age, disability and family pensions extends to representatives who have completed at least half of the term of office as a representative in the Assembly, as well as representatives who have realised their right to salary in the Assembly of the Republic of Macedonia commencing with the first pluralist composition of the Assembly of independent and autonomous Republic of Macedonia, are not in accordance with the principle of prohibition of a retroactive effect of the law and the principle of the rule of law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 22 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 31 став 1 алинеја 7 и членовите 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47 и 48 од Законот за пратениците ("Службен весник на Република Македонија" бр.84/2005).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка на уставноста на Законот во целина, член 31 став 1 алинеи 4, 5, 11 и 12 и членовите 36, 37, 38, 39, 46 и 49 од Законот за пратениците ("Службен весник на Република Македонија" бр.84/2005).

3. Информативен центар за граѓанско општество - Скопје, преку полномошникот Влатко Илиевски од Скопје, Илија Мовков од Скопје, ВМРО-ДПМНЕ-Скопје, преку полномошникот Ѓорѓи Наумов од Скопје, Демократски сојуз-Скопје, Стамен Филипков од Скопје, Сојузот на борците од народно ослободителната и антифашистичка војна на Македонија - Скопје, Јонче Цветковски од Скопје, Лигата за демократија - Скопје, Општинскиот одбор на Сојузот на борците од НОВ - Кавадарци, Ѓорѓи Ангеловски од Прилеп, Маријан Калимановски од Скопје, Панче Докузов од Штип и Стојанче Столески од Тетово на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за оценување на уставноста на Законот за пратениците во целина и на членовите од Законот означени во точките 1 и 2 од ова решение.

4. - Информативниот центар за граѓанско општество ги оспорува членовите 40 и 41 став 1 од наведениот закон.

Според наводите во иницијативата со наведените членови се повредувало уставното начело на еднаквост и уставното начело на социјална праведност затоа што пратениците во поглед на правото и висината на старосната пензија се издвојуваат како посебна категорија на граѓани кои само поради нивниот статус и положба во општеството се издвојуваат од системот на пензиското и

инвалидското осигурување со што се воспоставува нов систем за остварување на правото на пензија на пратениците.

Оспорениот член 40 од Законот пропишувал привилегирани услови за остварување на старосна пензија на пратениците со оглед на тоа што преку правото на предвременно пензионирање (категирија непозната во системот на пензиското и инвалидското осигурување) се воведувала можност пратениците да можат да се пензионираат со наполенти 25 години пензиски стаж и 55 години старост (маж) односно 53 години старост (жена) за разлика од останатите граѓани.

Оспорениот член 41 став 1 од Законот пропишувал привилегирани услови за пратениците во начинот на утврдување на висината на предвременото пензионирање која изнесувала 80% од просечната плата исплатена на пратеникот во последните три месеци.

Иако нормативната функција на државата во уредувањето на правата од пензиското осигурување на пратениците со Уставот не е димензионирана со законите мора да бидат утврдени такви односи кои еднакво ќе се однесуваат за сите граѓани.

- Илија Мовков од Скопје со иницијативата бара Судот да ја оцени уставноста на Законот за пратениците во однос на начелото на еднаквост утврдено во Уставот на Република Македонија.

- ВМРО-ДПМНЕ го оспорува Законот за пратениците во целина и членовите 40, 41, 42, 43 став 2, 47 и 48.

Според наводите на подносителот на иницијативата од содржината на одредбите од Законот недвосмислено произлегува дека прашањата што ги уредува Законот се регулирани со највисокиот правен акт на државата а тоа е Уставот, со Деловникот на Собранието како и со Законот за плати и други надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и други избрани и именувани лица во Републиката што значи законот не врши операционализација на Уставот, туку само ги препишал одредбите од наведените прописи што е излишно и непотребно. Тоа што претставува новина во Законот воглавно се членовите 40, 41, 42, 43 став 2, 47 и 48.

Наведените одредби од Законот не биле во согласност со Уставот на Република Македонија бидејќи со нив се повредувале, кршеле основните принципи, начела и постулати на кои почива Уставот на Република Македонија и тоа: се кршел основниот постулат според кој Република Македонија покрај другото е и социјална држава; дека темелна вредност на уставниот поредок е почитувањето на правото на граѓаните; дека граѓаните се еднакви пред Уставот и законите и дека е забранета дискриминација на граѓаните по било кој основ.

Понатаму подносителот наведува дека оспорените одредби кои имаат лукративен карактер со кои е предвидена корист, привилегии и посебни бенефиции за одредена категорија на граѓани (во случајот пратениците) без постоење на било каков правен основ за утврдување и доделување на вакви привилегии.

Ако основ за добивање на наведените привилегии е фактот што тие се избрани на непосредни и слободни избори тогаш таква корист и бенефиции би требало да се однесува и на другите избрани и именувани лица во Република Македонија.

Оттука, подносителот на иницијативата смета дека со оспорените одредби со кои е предвидено правото на предвременно старосно пензионирање на пратениците со 25 години пензиски стаж и 55 години старост, односно 53 години за жени, со правото на предвремена пензија да се стекнат и пратеници кои имаат најмалку половина мандатен период на пратеник во Собранието на Република Македонија сметајќи од денот верификација на мандатот како и правото за утврдување на висината на предвремена пензија од 80% од просечната плата исплатена на пратеникот во претходните три месеци се повредуваат уставни одредби од член 1 став 1, член 2 став 2, член 8 став 1 алинеја 1, член 9, член 32 став 3 и 5, член 34, член 35 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

Поради изнесеното подносителот предлага Уставниот суд да одржи јавна седница на која ќе бидат поканети и по одржаната расправа Судот да ги укине или поништи оспорените членови.

- Демократскиот сојуз го оспорува член 40 од Законот за пратениците и според наводите во иницијативата тој бил во спротивност со член 9 од Уставот, затоа што со него пратениците се стекнувале со привилегиран статус при обезбедување на старосна

пензија. Оспорената одредба не била во согласност и со системскиот Закон за пензиско и инвалидско осигурување.

- Според наводите во иницијативата на Стамен Филипov и иницијативата на Сојузот на борците од НОВ кои се идентични не постоел уставен основ за донесување на Законот за пратениците. Ова пред се ако се има во предвид дека повеќето одредби од законот се преземени од Уставот или одделни прашања се уредени со Деловникот на Собранието на Република Македонија, а прашањето за плати и други надоместоци на пратениците е уредено со Законот за плати и други надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и други избрани и именувани лица во Републиката.

Понатаму подносителите на иницијативата наведуваат дека со донесување на оспорениот закон, законодавецот внел дискриминаторски одредби со кои прави голема несфатлива радикална разлика меѓу луѓето што може да се воочи од член 49, според кој со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат одредби од Законот за плати и други надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и други избрани и именувани лица во Републиката што се однесуваат на пратениците, а одредби што се однесуваат за другите избрани и именувани лица во Републиката остануваат во сила. Оттука со оспорениот закон не била запазена уставната обврска за граѓаните да бидат еднакво третирали и недискриминирани.

За подносителите на иницијативата посебно се проблематични членовите 36 став 1 и 2, 40 и 41 од Законот за пратениците.

Оспорениот член 36 став 1 и 2 не бил во согласност со член 32 став 1 и 3 од Уставот затоа што пратеникот по престанување на мандатот можел да добие само надоместок поради привремена невработеност како што тоа е предвидено за сите граѓани, но не и плата по престанување на мандатот за период од 1 година, а најмногу за уште шест месеци доколку во тоа време стекнува право на старосна пензија.

Според подносителите на иницијативата со оспорените одредби од член 40, 41 и 44 од Законот за пратеници се доведуваат во прашање уставните начела според кои Република Македонија, покрај другото е социјална држава, начелото на еднаквост, начелото

наа владеење на правото како и начелото на хуманизам, социјална правда и солидарност утврдени во Устаавот на Република Македонија, затоа што правото на предвременно пензионирање се остварувало со воведување на поволни услови само за пратениците, а не и за други избрани и именувани лица и вработени.

Овие одредби не биле во согласност со наведените темелни вредности утврдени со Уставот ако се имало предвид и фактот што висината на пензијата не се ограничувала на највисок износ на старосна пензија како што тоа се прави за други осигуреници (член 28 од Законот за изменување и дополнување на ЗПИО ("Службен весник на Република Македонија" бр.24/2000) и не се усогласувала според движењето на индексот на трошоците за живот во висина од 80% и движењето на просеечно исплатена нето плата на секој вработено во Република Македонија во висина од 20% туку се усогласува според порастот на платите на пратениците во Собранието.

Воедно, подносителите на иницијативата наведуваат дека треба да се има предвид и фактот дека Законот за пензиското и инвалидското осигурување на единствен начин го уредил пензиското и инвалидското осигурување на работниците неправедјќи никаква разлика во остварувањето на правата по основ на работа односно вработување во стопанството, во јавниот сектор, пратеници и други избрани и именувани лица (член 4 и член 11 точка 3 од ЗПИО).

Понатаму, според подносителите на иницијативите одредбата од член 47, а која предвидува дека правата утврдени во Глава VI од Законот а се однесува на "Права на пратениците по престанување на мандатот" не била во согласност со член 52 став 4 од Уставот, односно има повратно дејство со оглед на тоа што правата се протегаат наназад и тоа на пратениците од првиот плуралистички состав на Собранието на Република Македонија од 1990 година, кои имаат исполнето најмалку половина мандатен период на пратеник во Собранието како и пратеник кој правото на плата по негово барање го остварувал во Собранието и на пратеник кој професионално ја извршува функцијата пратеник.

Оттука, според наводите во иницијативата постоењето само на еден број луѓе (пратеници) кои поради својата функција и влијание во општеството стекнале односно си приграбиле посебна положба како за време на мандатот и потоа е голема потенцијална опасност за раслојување, распаѓање на ова општество на кој начин се

минимизира целта на уставно утврдената рамноправност и еднаквост на граѓаните.

Според тоа со оспорениот Закон се повредувал член 1 став 1, член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 8, член 9, член 32 ставовите 1, 3 и 5, член 34, член 35 став 1, член 51, член 52 став 4, член 61 став 2, член 65 став 5, член 64 став 6 и член 72 став 4 од Уставот.

Воедно со иницијативата се бара Судот да изрече времена мерка.

- Подносителот Јонче Цветковски од Скопје го оспорува член 31 став 1 алинеите 5, 7, 11 и 12 и членовите 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 47 и 48 од Законот за пратениците.

Според наводите на иницијативата со членот 31 став 1 алинеите 5, 7, 11 и 12 се повредувало уставното начело на еднаквата правна положба на корисниците на буџетските средства.

Ова затоа што имајќи ја предвид одредбата од член 8 став 2 од Законот за пратеници функцијата пратеник се врши професионално.

Професионалното вршење на функцијата пратеник подразбира прифаќање и вршење на сите права и обврски кои произлегуваат од Уставот, Деловникот на Собранието и други прописи. Неспорно е дека работата на Собранието и на неговите работни тела се одвива на седници како што е неспорно дека за професионалното вршење на функцијата пратеник се исплатува плата, придонеси од плата и други надоместоци. Оттука, произлегува дека во платата е апсорбирано и правото на надоместок на трошоци за присуство на пратениците на седници на Собранието и на работните тела. Пратеникот својата функција ја врши во Собранието што не е исто со службеното патување надвор од местото во кое се врши функцијата.

Од друга страна пак треба да се има предвид дека со Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2005 година на единствен начин за сите корисници на буџетски средства се пропишани единствени критериуми и основи за трошење на буџетските средства.

Понатаму подносителот на иницијативата наведува дека членот 36 од Законот не бил во согласност со член 1 став 1, член 32

став 1 и член 63 став 1 од Уставот. Ова затоа што законодавецот со донесување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност ги операционализирал уставните одредби и обезбедил еднакви права за граѓаните на кои по разни основи им престанал работниот однос и правото на плата и соодветна заработувачка.

Професионалното вршење на претеничката функција за која се остварува плата, придонеси од плата и други надоместоци претставува воспоставен работен однос со орган на државната власт односно со државата. Во тој поглед пратениците се изедначени со правата што ги остваруваат и другите граѓани.

Поаѓајќи од јасните уставни решенија со оспорената одредба од член 36 од Законот не се пропишувала еднаква правна положба на граѓаните, туку напротив со предвидувањето на правото на плата пратеникот да може да го оствари и по престанок на функцијата, во рок од една година, а во одредени случаи уште за шест месеци се нарушувало начелото на еднаквост помеѓу граѓаните кои се наоѓаат во иста општествена положба.

Членовите 37, 38 и 39 се во функција на оспорениот член 36 и се нераскинливо поврзани и не можат самостојно да егзистираат поради што и тие не се во согласност со Уставот.

Според подносителот на иницијативата оспорениот член 40 од Законот за пратениците не бил во согласност со член 9 став 1 од Уставот затоа што поаѓајќи од оваа уставна императивна одредба законодавецот бил должен при уредувањето на правата за остварувањето на правото на пензија пратениците да ги стави во иста и еднаква положба со сите други граѓани кои остваруваат право на пензија. Токму поради тоа што со оспорениот член се пропишувала поинаква и различна положба (привилегирана) само за една категорија на граѓани, а не општата што е пропишана за сите граѓани со Законот за пензиското и инвалидското осигурување се повредувало и начелото на владеење на правото како темелна вредност на уставниот поредок.

Оспорениот член 41 став 1 од Законот не бил во согласност со уставното начело на еднаквост затоа што основите за пресметување на пензијата на пратеникот се утврдувала во висина од 80% од просечната плата исплатена на пратеникот во претходните три месеци што е сосема различно кога се утврдува висината на пензијата кај другите осигуреници според ЗПИО.

Оспорениот став 2 на член 41 не бил во согласност со член 52 став 4 од Уставот од причини што основницата од 80% за утврдување на пензијата на пратеникот ја имаат и пратениците кои веќе стекнале пензија по друг основ доколку тоа е поповолно за нив.

Членовите 42, 43 и 44 се спротивни со уставните одредби и тие не можат да егзистираат без членот 41 од Законот.

Понатаму според подносителот на иницијативата оспорениот член 47 став 2 од Законот за пратениците не бил во согласност со уставното начело на еднаквост и начелото на забрана на повратно дејство на законите, затоа што право на предвремена пензија имале само одредена категорија на граѓани пратеници кои правото на плата по нивно барање во месечен износ го оствариле во Собранието од првиот плуралистички состав на Собранието на независна и самостојна Македонија како и на пратениците кои професионално ја извршуваат функцијата.

Според подносителот на иницијативата членот 48 кој е во функција на примена на оспорените одредби не може самостојно да опстојува и со интервенција во другите одредби од Законот тој би бил неприменлив.

Подносителот на иницијативата бара Судот да ги поништи оспорените одредби, а до конечна одлука Судот да изрече временна мерка.

- Според наводите во иницијативата на Лигата за демократија одредбите од членовите 40, 41 и 42 од Законот за пратениците не бил во согласност со член 9 од Уставот, затоа што со нив се определувале поволности што не се резултат од условите за работење кои би се категоризирале со зголемен психофизички напор при работење како што е тоа случај со одредена категорија осигуреници (во одбраната и во органите за внатрешни работи).

- Претседателството на Општинскиот одбор на Сојузот на борците од НОВ - Кавадарци во писмениот поднесок до Уставниот суд на Република Македонија наведуваат дека се приклучуваат кон иницијативата на Републичкиот одбор на Сојузот на борците од НОВ на Македонија.

- Според наводите на подносителот на иницијативата Ѓорѓи Ангеловски од Прилеп оспорениот член 40 од Законот за пратеници не бил во согласност со член 9 и 51 од Уставот затоа што со донесувањето на наведениот закон пратениците самите за себе си обезбедиле привилегии, бенефиции, имунитет, моќ и други погодности.

- Според наводите на иницијативата на Марјан Калимановски од Скопје членовите 40, 41, 42, 43 став 2, 44 и 45 став 3 од Законот за пратениците не биле во согласност со член 9 од Уставот затоа што условите под кои пратениците можеле да се стекнат со предвремена старосна пензија висината на предвремената старосна, инвалидска односно семејната пензија, се сосема различни и поповолни од оние за другите осигуреници кои ги остваруваат овие права согласно Законот за ПИОМ.

Понатаму подносителот наведува дека согласно член 95 и 101 од ЗПИОМ осигурениците работници во Министерството за внатрешни работи и Министерството за одбрана можеле да се стекнат со право на предвремена пензија со старост како и пратениците но тие работници требало да имаат поминато во наведените министерства најмалку 15 години работен стаж со зголемено траење и како втор услов е работниот однос да им престанува заради потребите на службата.

Согласно член 47 од Законот за пратениците пратениците со две годишен пратенички стаж имаат право на предвремена старосна пензија со 55 односно 53 години старост и пензиски стаж од најмалку 25 години, а осигурениците од одбраната и полицијата со приближно иста старост треба да имаат 15 години работен стаж со зголемено траење и тоа само ако органот кај кого работи ги пензионира, а не и по сопствена желба на осигуреникот.

Членот 40 од Законот за пратениците ги става пратениците во поповолна положба во однос на сите останати осигуреници па дури и во однос на оние вработени осигуреници кои биле вработени во одбраната и МВР по однос на висината на определување на старосната пензија затоа што за пратениците тој износ е 80% од пратеничката плата во последните три месеци пред престанување на мандатот предвидени во членовите 41, 42 и 43 како и по однос на усогласување на пензиите на пратениците кои се усогласуваат согласно порастот на платите на пратениците.

Со оспорените членови 42 и 43 од Законот за пратениците се повредува начелото на еднаквост имајќи предвид дека пратеникот се стекнува со право на инвалидска пензија во висина на предвремената старосна пензија но и членовите на неговото семејство се ставаат во поповолна положба во однос на другите граѓани кои се стекнуваат со семејна пензија со оглед на фактот што како основ за определување на семејната пензија се зема пензијата што покојниот пратеник ја користел или би ја користел.

Во натамошниот дел од иницијативата подносителот наведува дека имајќи ја предвид одредбата од член 45 став 3 од Законот за пратениците со кој се уредува начинот на исплатата и средствата од кои се исплатуваат пензиите, законодавецот е свесен дека со овој закон се нарушуваат основните принципи за остварување на право на пензија предвидувајќи средствата кои се јавуваат како разлика меѓу правото на пензија по Законот за пратениците и ЗПИОМ да се надоместуваат од Буџетот на Република Македонија.

Ова значи дека законодавецот (пратениците) се свесни дека од Фондот на ПИОМ не може да им се исплатат пензии под услови и висина различна од другите осигуреници бидејќи пензиите се исплатуваат врз основа на упатените придонеси од страна на осигурениците, а само за одредени осигуреници се предвидува исплата на повисоки пензии од уплатените придонеси врз основа на принципот на солидарност (минимални пензии).

Ова уште повеќе ако се знае дека согласно член 180 став 7 од Законот за ПИОМ осигурениците не можат да плаќаат придонеси за осигурување со основица повисока од три месечни плати исплатени во Република Македонија што значи овие осигуреници се максимирани да плаќаат придонеси и дека остваруваат пензија на основица која е помала од платата на пратениците. Платата на пратениците е повисока од три месечните плати исплатени во Република Македонија.

- Според наводите на подносителот на иницијативата Панче Докузов од Штип членовите 36 став 1 и 2 и членовите 40 и 41 од Законот за пратениците не биле во согласност со член 32 став 1 и 3 од Уставот, ова затоа што можноста пратеникот да остварува плата и по престанок на функцијата една година а најмногу уште шест месеци доколку во тоа време стекнува право на старосна пензија е во спротивност со член 32 став 1 и 3 од Уставот бидејќи највисокиот акт

во државата преферира само материјална обезбедност за време на привремена невработеност кој што треба да важи за сите граѓани.

Со оспорената одредба од член 40 од Законот за пратениците се прави дискриминација спрема останатите избрани функционери во државата за кои не е предвидена предвремена пензија што е во спротивност и со член 17 став 1 од Законот за ПИОМ.

Одредбата од член 41 од Законот не била во согласност со член 8, 9 и 10 од Уставот затоа што предвидената висина на пратениците од 80% прво не се утврдува од месечниот просек на плати што ги остварува осигуреникот за вкупното траење на осигурувањето туку за последните три месеци и второ, таа висина не е лимитирана на највисок износ како и за другите осигуреници.

Оттаму со наведените законски решенија се нарушувало начелото на еднаквост утврдено во член 9 од Уставот.

Во понатамошниот дел од иницијативата подносителот наведува дека имајќи ја предвид одредбата од член 45 став 3 од Законот за пратениците со кој се уредувал начинот на исплатата и средствата од кои се исплатуваат пензиите, законодавецот бил свесен дека со овој закон се нарушуваат основните принципи за остварување на правата на пензии предвидувајќи средствата кои се јавуваат како разлика меѓу правото на пензија по Законот за пратениците и Законот за ПИОМ да се надоместуваат од Буџетот на Република Македонија.

Членот 47 од Законот за пратениците не бил во согласност со член 8, 9, 32, 34, 35, 51, 52, 61, 62, 64 и 72 од Уставот затоа што со дадената можност на пратениците да ги користат дадените права од Глава VI од Законот за пратениците се нарушува концептот на еднаквоста на граѓаните како и забрана на повратното дејство на прописите.

Според подносителот на иницијативата членот 49 од Законот исто така бил дискриминаторски во однос на другите избрани функционери и именувани лица во Република Македонија.

Воедно подносителот бара Судот да донесе временна мерка.

- Подносителот Стојанче Столески од Тетово го оспорува член 31 став 1 алинеја 4 и 7 и членовите 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43,44, 45, 46, 47 и 48 од Законот за пратениците затоа што тие не биле во согласност со Уставот.

Имено членот 31 став 1 алинеја 4 од Законот за пратениците не бил во согласност со Уставот затоа што пратеникот пред да биде избран од граѓаните се претставувал како стручно образовано лице и затоа избирачите го избрале за свој претставник. Тој бил избран да биде нивни претставник само за четири години за кој пратеникот стручно нема потреба од усовршување и образование.

Членот 31 став 1 алинеја 7 од Законот за пратениците не бил во согласност со Уставот затоа што пратеникот е во работен однос во Собранието за што прима плата и други надоместоци кои надоместоци му овозможуваат да присуствува на седници, (превоз и исхрана) поради што надоместокот за присуство на седница нема уставен основ.

Оспорените одредби од Глава VI односно членовите од 36 до 48 од Законот за пратениците не бил во согласност со Уставот затоа што со нив се дискриминираат граѓаните кои ги избираат пратениците.

5. Судот на седницата утврди дека со Законот за пратениците ("Службен весник на РМ" бр.84/2005) се уредуваат прашањата на извршувањето на функцијата претеник, како и правата и должностите на пратениците во Собранието на Република Македонија.

Според член 2 став 1 од Законот, граѓаните на Република Македонија ги избираат пратениците во Собранието согласно со Уставот на Република Македонија, а според став 2 на овој член пратеникот е претставник на граѓаните кој одлучува по свое уверување.

Мандатот на пратеникот му престанува во случаите утврдени со Уставот и закон.

Пратеникот не може да биде отповикан од функцијата пратеник при што согласно член 4 од наведеениот Закон функцијата пратеник во Собранието се врши професионално.

Во членот 5 од Законот е регулирано прашањето на неспојивоста на функцијата пратеник во Собранието со вршење на други јавни функции или професии.

Во членовите 6, 7 и 8 од Законот поместени во Глава ИИ "Започнување и престанување на мандатот на пратеникот" се уредени прашањата кои се однесуваат на тоа кој го верификува мандатот на пратеникот, од кога почнува да тече мандатот, издавањето на пратеничката легитимација како и случаите кога на пратеникот му престанува мандатот пред истекот на времето за кое е избран.

Во членот 9 од Законот поместен во Глава ИИИ "Неспоивост на функцијата пратеник во Собранието со вршење на друга јавна функција и професија" децидно е наведено неспоивоста на функцијата пратеник со други јавни функции оставајќи можност со други закони да биде утврдена неспоивоста на функцијата пратеник и со други функции. Воедно е утврдено дека функцијата пратеник е неспоива и со вршење на дејност со профитна цел како и тоа дека со денот на верификација на мандатот на пратеникот кој имал заснован работен однос му престанува работниот однос.

Во Главата ИВ од Законот од членовите 10 до 21 се предвидени правата и должностите на пратениците, а кои се однесуваат на тоа дека: пратеникот е должен да присуствува на седница на Собранието и на работно тело и да учествува во работата и одлучувањето на Собранието; пратеникот членува најмалку во едно работно тело на Собранието; тој е должен да ги чува податоците од доверлива природа; има право и должност да предлага донесување закони и други прописи; заедно со најмалку 19 пратеници да предлага (распишување на референдум за прашања од надлежност на Собранието, да поднесува барање за давање на автентично толкување на закони; да учествува во подготвување на текстови на закони и други прописи што ги донесува Собранието на предлог на пратеник; да поднесува амандмани на предлози на закони; да предлага расправа по прашања од јавен интерес; да предлага предлози на заклучоци по прашања што се разгледуваат на седница на Собранието; да избира и да биде избран во работните тела на Собранието; заедно со најмалку четири пратеници да постави интерпелација за работата на Владата; заедно со најмалку 19 партеници да предлага основање на анкетни комисии за сите области и за сите прашања од јавен интерес; заедно со најмалку 19 пратеници да постави прашање на доверба на Владата; заедно со најмалку 19 пратеници да предлага кандидат за претседател и потпретседател на

Собранието; заедно со најмалку 29 пратенци да предлага кандидат за претседател на Републиката; заедно со најмалку 29 пратеници да предлага прогласување на воена состојба; заедно со најмалку 29 пратеници да предлага постоење на вонредна состојба на територијата на Република Македонија или на нејзин дел; заедно со најмалку 29 пратеници да предлага пристапува кон измена на Уставот на Република Македонија; заедно со најмалку 39 пратеници да предлага стапување, односно истапување од сојуз или заедница со други држави; заедно со најмалку 39 пратеници да предлага стапување, односно истапување од членство во меѓународни организации и да предлага и други прашања од надлежност на Собранието; да поставува пратеничко прашање на Владата и на секој министер поединечно како и на други носители на јавни функции кои ги избира и именува Собранието.

Пратеникот за времетраењето на мандатот ужива имунитет.

Во Глава В "Услови за работа и други права на пратениците во текот на мандатот" односно во членовите од 23 до 34 од Законот се уредуваат прашањата кои се однесуваат на работното време на пратеникот, годишниот одмор, плата и други надоместоци на пратениците, други лични примања и надоместоци на трошоци и други услови за работа на пратениците.

Во Главата VI од Законот "Права на пратениците по престанување на мандатот" се предвидени права на пратениците кои се однесуваат на тоа дека: пратеникот кој бил во работен однос по престанок на мандатот има право да се врати на работното место или друга работа која одговара на видот и степенот на неговото стручно образование; право на пратеникот по престанок на мандатот да остварува плата за време од една година или најмногу за уште шест месеци по негово барање (членовите 35, 36, 37, 38 и 39).

Во членовите 40, 41, 42, 43 и 44 од Законот, а кои впрочем се оспорени и со најголемиот број на иницијативите предвидено е дека пратеникот може да оствари: предвремена пензија под одредени поповолни услови во однос на годините на старост и стаж; висината на старосната пензија се утврдува во износ од 80% од просечната плата на пратеникот во последните три месеци; висината на инвалидската и семејната пензија исто така се утврдува во износ од 80% од просечната плата на пратеникот; начинот на усогласувањето на сите видови на пензии како и тоа дека потребните средства за

остварување на сите видови на пензии до исполнувањето на условите според Законот за пензиското и инвалидското осигурување ќе бидат обезбедни од Буџетот на Република Македонија.

Во Главата ВИИ "Преодни и завршни одредби" е утврдено од кога почнува да се применува овој закон како и тоа дека тој се однесува на пратениците од првиот плуралистички состав на Собранието на Република Македонија кои остварувале плата во Собранието како и пратениците кои имаат најмалку половина мандатен период во Собранието (член 47 и 48).

Со денот на влегувањето во сила на овој закон, според член 49 престануваат да важат одредбите од Законот за плати и други надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и други избрани и именувани лица во Република Македонија.

Поаѓајќи од структурата на Уставот на Република Македонија во однос на остварувањето на законодавната власт Собранието на Република Македонија има генерално овластување да донесува закони заради уредување на односите во сите области на општествениот живот. Отсуството на изречно уставно овластување за законско уредување на определени прашања не се пречка согласно член 68 од Уставот, Собранието да донесува закони во оние области и за оние прашања за кои ќе оцени дека е потребно.

Имајќи го предвид наведеното Судот смета дека постои уставен основ за донесување на оспорениот закон.

Притоа фактот што во Законот за пратениците се превземени одделни одредби од Уставот на Република Македонија од Деловникот на Република Македонија и од Законот за пратениците не го прави законот неуставен.

Оттука Уставниот суд не може да се впушти во тоа дали одредена материја ќе биде уредена со еден или повеќе закони, дотолку повеќе што во законодавната практика во државата има поголем број случаи кога уставни законски одредби се пренесени во законите.

Со оглед на наведеното Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот закон во целина со Уставот.

6. Понатаму Судот утврди дека во членот 31 од Законот за пратениците кој е поместен во Глава В точка 4 "Други лични примања и надоместоци на трошоци" пратеникот има право на надоместоци на трошоци кои се однесуваат на превоз до работа и од работа, хранарина, селење од местото на постојаното живеење, дневници за службени патувања и друго.

Во оспорениот член 31 став 1 алинеја 7 од Законот за пратениците е предвиден надоместок на трошоци за присуство на седница на Собранието во висина на дневницата утврдена за службени патувања во земјата.

Со Законот за плати и други надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Република Македонија ("Службен весник на СРМ" бр.36/1990 ии "Службен весник на РМ" бр.38/1991, 23/1997 и 37/2005) се определени надоместоци за определени материјални трошоци и други примања на носителите на јавни функции.

Притоа, во овој закон се предвидени скоро сите надоместоци на трошоци кои можат да ги примат носителите на јавните функции како и пратениците освен надоместокот за присуство на седница кој со Законот за пратениците е предвиден само за пратениците.

Согласно член 9 од Уставот граѓаните се еднакви пред Уставот и законите.

Во членот 32 став 2 од Уставот е предвидено дека на секој под еднакви услови му е достапно секое работно место, а според став 5 на овој член остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Согласно член 51 став 1 од Уставот законите мора да бидат во согласност со Уставот а сите други прописи со Уставот и законите.

Имајќи ги предвид наведените уставни одредби наспрема содржината на одредбата од член 31 точка 7 од Законот се поставува прашањето дали пратениците кои за времетраењето на пратеничката функција примаат плата, со примањето на трошоци за присуство на седница на Собранието и на работно тело тие не се ставени во

поповолна положба во однос на другите носители на јавни функции кои имаат ист статус и се корисници на средства од Буџетот.

Во одговор на поставеното прашање Судот го имаше предвид членот 64 од Уставот според кој пратеникот има право на надоместок утврден со закон.

Во Законот за плати и други надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката кој беше донесен пред Уставот на Република Македонија и кој со одредени измени се уште е во важност пратеникот за вршење на пратеничката функција имал право на плата доколку бил на постојана работа во Собранието. Доколку, пак, тој не бил на постојана работа во Собранието имал право на надоместок во висина на разликата меѓу платата што ја остварувал од работен однос и полниот износ на плата на пратеник кој бил на постојана работа во Собранието.

Пратеникот кој не остварувал плата во Собранието и не добивал надоместок односно разлика во плата имал право на надоместок во висина од 30% од полниот износ на плата на пратеникот.

Со Законот за избор на пратеници ("Службен весник на РМ" бр.42/2002) и Деловникот на Собранието на Република Македонија ("Службен весник на РМ" бр. 60/2002) функцијата пратеник се врши професионално и пратеникот не може да врши каква било друга функција или дејност што значи за вршење на пратеничката функција пратеникот добива плата и заснова работен однос.

Во членот 29 од Деловникот е предвидено дека пратеникот има право и должност да присуствува на седница на Собранието и да учествува во работењето и одлучувањето.

Според член 29 став 3 од Деловникот на пратеникот кој отсутува најмногу три пати од седница на Собранието а за тоа не го извести претседателот на Собранието му се одбива 5% од платата за секој ден отсуство.

Од наведеното недвосмислено произлегува дека пратеникот има право и должност да присуствува на седница на Собранието на Република Македонија и на работно тело за што

прима плата поради што со основ се поставува прашањето што бил мотивот на законодавецот и целта што се сакала да се постигне со предвидувањето на правото на трошоци за присуство на седници на пратеникот.

Во конкретниов случај според мислењето на Судот не може да се најдат аргументи кои би го оправдале овој вид на надоместок кој единствено е предвиден само за пратениците, а не и за другите носители на јавни функции кои исто така учествуваат во работата на органите или телата во кои се избрани.

Оттука, пред Судот основано се постави прашањето дали одредбата од член 31 алинеја 7 од Законот кореспондира односно е во согласност со начелото дека секој вработен има право на соодветна заработувачка согласно неговиот придонес во работата како и со начелото на еднаквост меѓу носителите на јавни функции.

7. Судот исто така утврди дека во членот 31 од Законот за пратениците, покрај другите надоместоци на трошоци што му припаѓаат на пратеникот во оспорената алинеја 4 е предвиден надоместок за стручно усовршување и образование, во алинеја 5 е предвиден надоместок за погребни трошоци во висина на просекот на двете последни плати на починатиот пратеник; во алинеја 11, пак, од Законот е предвиден надоместок на трошоци за одвоен живот на пратеникот од семејството; а во алинеја 12 е предвидена отпремнина при заминување во пензија во износ од три просечни плати остварени во претходните три месеци.

Имајќи ги предвид одредбите од член 9, 32 и 51 од Уставот Судот смета дека законодавецот со цел за успешно извршување на пратеничката функција е овластен да предвиди одредени надоместоци како предуслови за вршење на пратеничката функција.

Имено со овозможувањето на пратеникот да се надградува и стручно усовршува се овозможува не само изградување и полн развој на личноста на пратеникот туку се допринесува и во подигнувањето на степенот на стручното надградување на пратениците кои со своите знаења и стручност ќе допринесат за поуспешно извршување на функцијата пратеник поради што оспорената алинеја 4 не може да биде доведена под сомнение во однос на наведените уставни одредби.

Воедно Судот смета дека и надоместокот за одвоен живот што пратеникот може да го добие претставува еден предуслов за успешно извршување на пратеничката функција поради што и во однос на оваа одредба не би можело да се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

Имајќи ги предвид уставните одредби од член 1 став 1, член 34 и 35 од Уставот наспрема содржината на одредбите од член 31 алинеи 5 и 12, а кои се однесуваат на надоместоци за погребни трошоци на пратеникот и отпремнина при заминување во пензија Судот смета дека предвидените надоместоци се израз на социјалниот карактер на државата и обезбедување на заштитата и социјалната сигурност на граѓаните согласно начелото на социјална праведност поради што не може да се постави прашањето за нивната согласност со наведените уставни одредби како и со начелото на еднаквост утврдено во член 9 од Уставот.

8. Понатаму Судот утврди дека во членот 36 став 1 од Законот за пратениците е утврдено дека пратеникот има право на плата по престанување на мандатот за време од една година, а според став 2 на овој член пратеникот може да остварува плата според одредбите од овој член подолго од една година а најмногу уште шест месеци доколку во тоа време стекнува право на старосна пензија.

За време на остварувањето на ова право пратеникот нема право на други лични примања и надоместоци освен надоместокот од член 31 точка 5 и 12 (погребни трошоци и отпремнина).

Согласно член 37, 38 и 39 од Законот за пратениците пратеникот се стекнува со ова право по негово барање кое се поднесува во рок од 30 дена од денот на престанок на мандатот, кое право му престанува било со исполнување на услови за старосна пензија со вработување биде избран на друга државна функција врз основа на која остварува плата иако тоа сам го побара.

Платата на пратеникот по овој основ се исплатува од средствата на Буџетот на Република Македонија.

Од анализата на оспорените одредби произлегува дека пратеникот остварува плата и по престанок на функцијата за определен временски период и тоа по лично барање.

Согласно член 19 од Законот за плати и други надоместоци ... право на плата по престанок на мандатот според овој закон е предвиден и за други носители на јавни функции.

Оттука, може да се изведе заклучок дека со предвидувањето на ова право за сите носители на функции во Републиката, а не само за пратениците не се основани наводите во иницијативата дека со оспорените одредби од Законот за пратениците се нарушува еднаквоста меѓу носителите на јавни функции односно лицата кои имаат исти статус.

Воедно Судот смета дека неосновани се наводите во иницијативата дека пратениците по престанок на функцијата пратеник треба материјално да бидат обезбедни како и другите граѓани на кои под било кој основ им престанал работниот однос.

Ова оттаму што по престанок на функцијата пратеник доколку пратеникот тоа го бара (ако не се вработи или не биде избран на друга функција) на пратеникот не му престанува работниот однос односно тој и понатаму е во работен однос со државата која може но не мора да го ангажира.

Според тоа Судот смета дека не може да се стави знак на равенство меѓу граѓаните на кои по било кој основ им престанал работниот однос и пратениците како и другите носители на јавни функции на кои не им престанал работниот однос поради што тие не се наоѓаат во еднаква правна положба и на нив не може да се примени ист закон односно Законот за обезбедување за време на привремена невработеност.

Оттука според мислењето на Судот целта на законодавецот на пропишувањето на ова право на пратениците со Законот за пратениците и со Законот за плати и др. надоместоци ... и за другите носители на јавни функции не била да ги привилегира и заштити овие лица туку да го сочува дигнитетот на функцијата што одредено лице во определен период ја вршело.

Со оглед на наведеното Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорените одредби со уставните одредби на кои се повикуваат подносителите на иницијативите.

9. Понатаму Судот утврди во оспорениот член 40 од Законот за пратениците е предвидено дека "пратеникот на кого му престанал мандатот може да оствари право на предвремена старосна пензија ако наполнил 25 години пензиски стаж и 55 години старост (маж) односно 25 години пензиски стаж и 53 години старост (жена).

Доколку во моментот на престанок на мандатот пратеникот нема навршено 25 години пензиски стаж правото на предвремена старосна пензија може да го оствари кога ќе наврши најмалку 25 години пензиски стаж и 55 години старост (маж) односно 53 години старост (жена).

Во оспорениот член 41 од Законот за пратениците е предвидено дека предвремената старосна пензија од членот 40 на овој Закон се утврдува во висина од 80% од просечната плата исплатена на пратеникот во претходните три месеци.

Право по овој член имаат и пратениците кои претходно стекнале пензија по друга основа доколку тоа е поповолно за нив.

Во оспорениот член 42 од Законот за пратениците е предвидено "висината на инвалидската пензија кај пратеникот со загубена работна способност се определува согласно со членот 41 од овој Закон доколку таа е поповолна во однос на пензијата утврдена според Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Во оспорениот член 43 од Законот за пратениците е предвидено дека членовите на семејството на покојниот пратеник имаат право на семејна пензија под услови и на начин утврдени со Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Основица за пресметување на пензијата од ствот 1 на овој член претставува пензијата што покојниот пратеник ја користел или би ја користел според член 41 од овој Закон.

Во оспорениот член 44 од Законот за пратениците е предвидено дека пензијата утврдена со овој закон се усогласува според порастот на платите на пратениците во Собранието.

Во оспорениот член 45 од Законот за пратениците начинот и постапката за остварување на предвремената старосна инвалидска и семејна пензија се спроведуваат според одредбите од овој закон и Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Пензијата ја пресметува и исплатува Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија во постапка утврдена со Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Средствата потребни за исплата на пензиите остварени според овој закон до денот на исполнувањето на условите утврдени со Законот за ПИОМ како и средствата за разликата меѓу висината на пензијата определена според овој закон и пензијата определена според Законот за пензиското и инвалидското осигурување до исполнување на тие услови се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

Од анализата на наведените одредби произлегува дека со нив е утврдено: - право на предвремена пензија само за пратениците односно одредена категорија на носители на јавни функции под услови и висина сосема поинакви од оние кои се уредени во системскиот Закон за пензиското и инвалидското осигурување; - право на предвремена пензија да можат да остваруваат и пратениците на кои ќе им престане мандатот тогаш кога ќе ги исполнат условите во поглед на годините на стаж и старост ако во моментот на престанок на мандатот не ги исполнуваат предвидените услови, односно ова право како резервирано право пратеникот ќе може да го оствари и по протек на определен временски период; - правото на висината на предвремена пензија да се утврдува во висина од 80% од просечната плата исплатена на пратеникот во претходните три месеци; - право на утврдување на пензија во висина од 80% да можат да го остваруваат и пратениците кои претходно оствариле право на пензија по друг основ односно таа пензија да биде корегирана и да изнесува 80% од платата на пратеникот ако тоа е поповолно за пратеникот; - правно на висината на инвалидската пензија на пратеникот и семејната пензија на членовите на семејството на почитнатиот пратеник да се утврдува во висина од 80% како што се утврдува и висината на предвремената старосна пензија на пратеникот; - право на наведените пензии да се усогласуваат според порастот на платите на пратениците како и тоа дека средствата потребни за исплата на пензиите остварени според Законот за пратениците до исполнување на условите предвидени со Законот за пензиското и инвалидското осигурување како и средствата за разликата меѓу висината на пензијата определена според овој закон и определената според Законот за пензиското и инвалидското осигурување да се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

За целосно согледување за тоа дали и до кој степен Законот за пратениците отстапува по однос на утврдувањето на условите за стекнување на пензија и висината на старосната, инвалидската и семејната пензија Судот ги имаше предвид одредбите од Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Имено, со Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на РМ" бр.80/1993, 3/1994, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000, 5/2001, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005 и 101/2005) како системски закон се уредува задолжителното пензиско и инвалидско осигурување на работниците во работен однос, основите на капиталното финансиско пензиско осигурување како и посебните услови под кои одделни категории на осигуреници ги остваруваат правата од пензиското и инвалидското осигурување.

Според овој закон осигурениците стекнуваат право на старосна пензија кога ќе наполнат 64 години живот (маж) односно 62 години живот (жена) и најмалку 15 години стаж (член 17).

Понатаму во наведениот закон е утврден начинот на стекнување и висината на старосната, инвалидската и семејната пензија највисокиот и најнискиот износ на старосна пензија како и начинот на усогласување на видовите на пензии.

Воедно Судот утврди дека во Главата ИВ од Законот за пензиското и инвалидското осигурување "стекнување и остварување на правата на определени категории осигуреници под посебни услови" е предвидено дека одредени осигуреници вработени во Министерството за одбрана, Министерството за внатрешни работи, Министерството за правда и Казнено поправните установи и Воспитно поправните домови на кои стажот на осигурување им се смета со зголемено траење со оглед на тежината на работните задачи кои ги извршуваат можат да остварат право на пензија ако имаат најмалку 25 години пензиски стаж од кои 15 години ефективно поминати на работни места за кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење и 55 односно 50 години живот ако работниот однос им престане по потреба на службата.

За овие осигуреници старосната пензија е определена и изнесува 62% односно 65,6% и таа се зголемува за 1,2% односно 1,44% од пензиската основа за секоја година при што таа не може да изнесува повеќе од 80% од пензиската основа (член 94 до 109).

10. Според Уставот на Република Македонија македонската држава се дефинира како суверена, самостојна, демократска и социјална држава.

Граѓаните на Република Македонија власта ја остваруваат преку демократски избрани претставници по пат на референдум и други облици на непосредно изјаснување.

Во членот 8 од Уставот како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија меѓу другото се утврдени владеењето на правото и политичкиот плурализам и слободни непосредни демократски избори.

Според член 9 граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 32 став 3 секој вработен има право на соодветна заработувачка.

Согласно член 34 граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдено со закон и со колективен договор, а според член 35 Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност согласно начелото за социјална праведност.

Непосредните и слободни избори претставуваат непосреден облик на изразување на граѓанскиот суверенитет. Преку изборите граѓаните ги избираат своите претставници во претставничките тела и на тој начин учествуваат во конституирањето на органите на државната власт.

Според Уставот организацијата на државната власт ја сочинуваат Собранието на Република Македонија, претседателот на Република Македонија, Владата на Република Македонија, судството, Јавното обвинителство, Уставниот суд на Република Македонија и Народниот правобранител.

Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт во Републиката.

Според членот 61 став 2 од Уставот, организацијата и функционирањето на Собранието се уредуваат со Уставот и со Деловникот, а според членот 62 став 5, начинот и условите за избор на пратениците се уредуваат со закон што се донесува со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Со Уставот меѓу другото е утврдено дека Собранието го сочинуваат од 120 до 140 пратеници кои се избираат на општи, непосредни и слободни избори со тајно гласање, тие не можат да бидат отповикани и се избираат за време од четири години. Пратениците согласно членот 64 од Уставот, уживаат имунитет и пратеникот не може да биде повикан на кривична одговорност или да биде притворен за искажано мислење или за гласање во Собранието, ниту може да биде притворен без одобрување на Собранието, освен ако е затечен во вршењето на кривично дело за кое е пропишана казна затвор во траење од најмалку пет години. Собранието, исто така, може да одлучи да се примени имунитет над пратеникот и кога тој самиот не се повикал на него, ако е тоа потребно заради вршење на функцијата пратеник. За време на мандатот пратениците не подлежат на обврска во вооружените сили.

Пратеникот има право на надоместок утврден со закон.

Според членот 65 од Уставот, мандатот на пратеникот ќе му престане кога е осуден за кривично дело за кое е пропишана казна затвор во траење од најмалку пет години. Со одредбата од ставот 4 на овој член од Уставот е предвидено дека на пратеникот може да му биде одземен мандатот кога е осуден за кривично или друго казниво дело што го прави недостоен за вршење на функцијата пратеник, како и за неоправдано отсуство од Собранието повеќе од шест месеци.

Одземањето на мандатот го утврдува Собранието со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според членот 66 од Уставот, Собранието е во постојано заседание и работи на седници кои ги свикува претседателот на Собранието.

Собранието, во рамките на своите надлежности определени во членот 68 од Уставот, има уставотворна и законодавна функција, односно ги донесува и изменува Уставот и законите, ги утврдува јавните давачки, донесува републички буџет и завршна сметка на буџетот, ратификува меѓународни договори, донесува

одлука за менување на граници на Републиката, распишува референдум, избира Влада на Република Македонија, избира судии на Уставниот суд на Република Македонија, врши избор и разрешување на судии, дава амнестија и врши други работи утврдени со Уставот.

Со Законот за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија се уредени начинот, условите и постапката за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија, а со Деловникот на Собранието на Република Македонија покрај тоа што е утврдена организационата и функционалната поставеност на Собранието со него се уредуваат и прашања кои се однесуваат на правото и должноста на пратеникот да присуствува на седница на Собранието и да учествува во работата на Собранието, правото на формирање на пратенички групи, правото на информирање на пратениците и обезбедување на услови за вршење на функцијата пратеник, право на пратеникот да поставува пратенички прашања, интерпелација, чување на тајна, имунитет на пратеникот, престанување и одземање на мандатот на пратеникот и друго.

Од наведените уставни, законски и деловнички одредби произлегува дека правата на пратениците кои произлегуваат од карактерот на пратеничкиот мандат како слободен мандат може да се групираат во права кои пратеникот ги остварува самостојно преку индивидуална активност и права кои пратеникот ги остварува колективно, а сето тоа заради остварување на надлежноста на Собранието како институционализирана, демократска и политичка форма.

Имајќи ја предвид изложената норматива, неспорно може да се констатира дека содржината на оспорените одредби од членовите 40, 41, 42, 43, 44 и 45 од Законот за пратениците битно отстапуваат од општо утврдените принципи за остварување на правата од областа на пензиското и инвалиското осигурување.

Исто така неспорно е дека во Законот за пензиското и инвалидското осигурување има отстапувања од општоутврдените принципи за стекнување на правата од пензиското и инвалидското осигурување за одредени категории на работници и тоа во Министерството за внатрешни работи, Министерството за надворешни работи и Казнено поправните и Воспитно поправните домови - затвори. Имено, истите можат под поповолни односно поразлични услови од општоутврдените да остваруваат право на

пензија и тоа поради специфичноста, тежината на работното место и условите под кои ги извршуваат работите и работните задачи и обврски.

Оттука, Судот смета дека оспорените одредби од законот сами по себе и *a priori* не може да бидат спротивни на уставниот принцип на еднаквост (член 9 од Уставот на Република Македонија) или принципот владеење на правото (член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот) затоа што законодавецот утврдил поразлични – поповолни услови за предвремената старосна пензија за оваа категорија осигуреници. Меѓутоа, според Судот, вака утврдените услови мора да се засноваат на оправдани причини, да бидат во прифатлив сооднос во однос на општо утврдените принципи на регулирање на овие права во оваа област, без основи да не се издвојуваат од групацијата на осигуреници на која и припаѓаат и секако да одговараат на општите социјални состојби и околности, за да не би се довела во прашање одредбата од член 1 од Уставот на Република Македонија со која Република Македонија е дефинирана и како социјална држава што индиректно може да се рефлектира врз останатите уставни принципи еднаквост, владеење на правото, социјална праведност, а особено предвиденото во Уставот во член 1 став 1 каде Република Македонија е дефинирана како демократска и социјална држава.

Од таму во случајов како спорно се поставува прашањето: кои биле причините односно оправданите аргументи од кои се раководел законодавецот врз основа на кои само за одредена категорија на осигуреници, односно само за пратениците утврдил вакви права кои во основа значат привилегии?

Во образложението на предлог законот такви оправдани причини не се дадени па аналогно на тоа, во непостоење на такви причини, се поставува прашањето дали статусот, односно правната положба на пратениците која произлегува пред се од Уставот, односно начинот на стекнување на мандатот, правната природа и времетраењето на мандатот, претставничкиот карактер на функцијата, специфичноста на правото, должностите и одговорноста на пратеничката функција, јавноста во работата, ограничениот мандат, неможноста на пратеникот да врши друга професија, должност или профитна дејност и др., може да биде основ односно причини до степен за отстапување на законодавецот од начелото на еднаквост на правата од областа на пензиското и инвалидското осигурување.

Според Судот изнесената положба односно статус на пратеникот во правниот систем на државата не може да бидат оправдани причини или услови или оправдани до степен за да може да се отстапи од општоутврдените принципи во оваа област.

Напротив со самиот факт што законодавецот, утврдил пред се: многу низок минимален број на години на стаж на осигурување и старост за стекнување на поповолна старосна пензија за пратениците наспроти утврдените во општиот закон за пензиското и инвалидското осигурување за сите граѓани, потоа стекнување на право на предвремена старосна пензија не само по основ на вложен труд и години на старост, туку и по основ на пратенички мандат (најмалку 2 години пратенички мандат), утврдување на висината на износот на старосна пензија по поповолни основи од постојаните и слично, За Судот не само што непостојат оправдани причини за тоа туку повеќе од видно е дека оспорените одредби драстично отстапуваат од општо утврдените принципи и не се приближни ниту на оние со кои законодавецот отстапил од овие принципи предвидувајќи посебни услови за пензионирање на одредена категорија на работници, веќе споменати.

Од друга страна пак имајќи ја предвид целокупната законска регулатива со која се утврдени прашањата кои се однесуваат на правото и должностите на другите носители на јавни функции, односно избрани или именувани лица во Република Македонија, а за нив не се утврдени вакви права основано може да се постави прашањето на еднаквоста на носителите на јавни функции. Имено, во конкретниот случај Судот смета дека со предвидувањето на поповолни услови само за одредена група на носители на јавни функции кои се во иста општествена положба со останатите носители на јавни функции законодавецот има нееднаков третман што е на штета на оние кои не се опфатени со овој или друг закон.

Исто така, Судот сметак дека оспорените одредби не може изолирано да се гледаат и од општите социјални услови и воопшто животниот стандард на граѓаните во Републиката, а тие се такви какви што се, односно непроменети барем во последните неколку години, или барем не се променети до степен за да ги оправда овие привилегии и погодности утврдени како права во оспорените одредби.

Во овој контекст е и нееднаквоста односно различноста на оспорената одредба од член 45 од Законот во однос на обезбедување

на финансиски средства за реализација на законот. Имено, иако не се зафаќаат средства од Фондот за пензиското и инвалидското осигурување сепак се прават нови зафати на средства (некој ќе рече не на штета на осигурениците на Фондот, но секако не може да се каже дека не е на штета на сите граѓани) и тоа само за одредена група на осигуреници.

Правото на еднаквост пред законот претпоставува еден од облиците на остварување на правата на еднаквост на човекот и граѓанинот воопшто. Ова право опфаќа два елемента и тоа прво, дека сите граѓани еднакво се третираат пред законите и второ, дека законот еднакво се применува кон сите граѓани од страна на државните органи. Со други зборови правото на еднаквост пред законот значи заштита на граѓанинот од секаков вид на дискриминација во уживањето на правата, но и во остварувањето на законодавните обврски.

Од анализата на наведената уставна одредба произлегува дека уставното начело на еднаквост го обврзува законодавецот во уредувањето на односите начелото на еднаквост да го согледа на конкретен, а не на апстрактен начин преку правилото дека со еднаквите еднакво треба да се постапува, а со нееднаквите нееднакво.

Од тука имајќи го предвид изнесеното основано се поставува прашањето дали со тоа што со оспорените законски одредби законодавецот утврдил поинакви услови и начин на предвремена старосна пензија кои во основа неможат да бидат ништо друго освен привилегии и се однесуваат само на пратениците, а не на сите носители на јавни функции кои се во иста општествена положба или на сите граѓани без да за тоа постојат оправдани основи, законодавецот ги става граѓаните во нееднаква положба односно директно се спротивни на членот 9 од Уставот на Република Македонија.

11. Судот исто така утврди дека во член 47 од наведениот Закон е предвидено дека правата утврдени во Глава VI на овој Закон им припаѓаат на пратениците кои имаат исполнето најмалку половина мандатен период на пратеник во Собранието сметајќи од денот на верификација на мандатот.

Правото од ставот 1 на овој член им припаѓа на пратениците кои правото на плата по нивно барање во месечен износ

го остварувале во Собранието почнувајќи од првиот плуралистички состав на Собранието на независна и самостојна Македонија, како и на пратениците кои професионално ја извршуваат функцијата пратеник.

Според член 48 од наведениот Закон лицата кои ги исполнуваат условите за остварување на правото на пензија утврдено во Глава VI на овој Закон, правото на пензија ќе започне да го остваруваат од денот на верификација на мандатот на пратениците кои ќе бидат избрани на првите наредни избори за пратеници во Собранието.

Од анализата на оспорените одредби произлегува дека правата утврдени во Главата VI од Законот за пратениците, а кои се однесуваат на правото на предвремена старосна пензија, висината на предвремената старосна пензија, инвалидската и семејната пензија во висина од 80% од просечната плата на пратеникот исплатена во последните три месеци се протега на: пратениците кои имаат исполнето најмалку половина мандатен период на пратеник во Собранието, сметајќи од денот на верификација на мандатот како и пратениците кои правото на плата по нивно барање го остварувале во Собранието на Република Македонија почнувајќи од првиот плуралистички состав на Собранието на независна и самостојна Македонија.

Според член 52 став 4 од Уставот на Република Македонија законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство освен по исклучок во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Во правната теорија забраната на повратното дејство на законите значи забрана на примена на законите на правните ситуации и односи што настапиле пред нивното влегување во сила. Оваа уставна забрана се однесува и за сите други прописи а не само за законите.

Забраната на повратното дејство или ретроактивното дејство на законите е демократски принцип со кој во суштина се зацврстува правната сигурност на граѓаните и претставува брана од поткопување на идејата за правото.

Уставот на Република Македонија не го димензионира правото на повратното дејство на законите кога тоа е поповолно за

граѓаните. Во споредбеното уставно право повратното дејство на законите по правило се врзува само за казненото законодавство.

Оттука во Република Македонија не само во казненото право туку и во другите области на општествениот живот законите можат да имаат повратно дејство доколку тоа е поповолно за граѓаните на Република Македонија.

Во конкретниов случај факт е дека законот има повратно дејство што е поповолно но само за одредена категорија на граѓани пратеници носители на јавни функции.

Со оглед на наведеното Судот смета дека основано може да се постави прашањето за согласноста на оспорените одредби со начелото на забрана на повратното дејство на законите како и со начелото на владеење на правото.

12. Судот исто така утврди дека во членот 46 од Законот за пратениците поместен во Преодните и завршните одредби е предвидено дека правата утврдени со овој закон им припаѓаат на пратениците во Собранието од денот на верификација на мандатот до крајот на месецот во кој им престанал мандатот на пратеник.

Во членот 49 од наведениот закон е предвидено дека со денот на влегувањето во сила на овој закон, престануваат да важат одредбите од Законот за плати и други надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и други избрани и именувани лица во Република Македонија.

Во однос на наведените одредби од Законот за пратениците со кои според подносителите на иницијативата се доведува во прашање начелото на еднаквост без притоа да се наведат доволно аргументи за нивно оспорување, Судот смета дека истите не може да бидат подведени под сомнение во однос на одредбите од Уставот на кои се повикуваат подносителите на иницијативата.

13. Во однос на барањето на одделни подносиители за донесување решение за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на оспорениот закон Судот оцени дека не се исполнети условите од член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

14. Со оглед на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

15. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.191/2005)

133.

- Посебни права на пратениците

- *Special rights of Representatives (MPs)*

- Одредбата од член 31 алинеја 7 од Законот за пратениците според кој само пратениците а не и другите носители на јавни функции покрај платата и другите надоместоци и на плата примаат и надоместок за присуство на седници на Собранието на Република Македонија и на работно тело на Собранието не е во согласност со начелото дека секој вработен има право на соодветна заработувачка согласно неговиот придонес во работата како и со начелото на еднаквост меѓу носителите на јавни функции кои не примаат ваков вид на надоместок, Одредбите од членовите 40, 41, 42, 43, 44 и 45 од Законот за пратениците според кои пратениците можат да остваруваат право на предвремена старосна пензија со наполнети 25 години пензиски стаж и 55 старост (маж), односно 25 години пензиски стаж и 53 старост (жена); - право на предвремена пензија да можат да остваруваат и пратениците на кои ќе им престане мандатот тогаш кога ќе ги исполнат условите во поглед на годините на стаж и старост ако во моментот на престанок на мандатот не ги

исполнуваат предвидените услови, односно ова право како резервирано право пратеникот ќе може да го оствари и по протек на определен временски период; - правото на висината на предвремена пензија да се утврдува во висина од 80% од просечната плата исплатена на пратеникот во претходните три месеци; - право на утврдување на пензија во висина од 80% да можат да го остваруваат и пратениците кои претходно оствариле право на пензија по друг основ односно таа пензија да биде коригирана и да изнесува 80% од платата на пратеникот ако тоа е поповолно за пратеникот; - право на висината на инвалидската пензија на пратеникот и семејната пензија на членовите на семејството на почитнатиот пратеник да се утврдува во висина од 80% како што се утврдува и висината на предвремената старосна пензија на пратеникот; - право наведените пензии да се усогласуваат според порастот на платите на пратениците, како и тоа дека средствата потребни за исплата на пензиите остварени според Законот за пратениците до исполнување на условите предвидени со Законот за пензиското и инвалидското осигурување, како и средствата за разликата меѓу висината на пензијата определена според овој закон и определената според Законот за пензиското и инвалидското осигурување да се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија, односно со кои законодавецот утврдил поинакви услови и начин на остварување на наведените водиви на пензии кои во основа не можат да бидат ништо друго освен стекнување натие права под привилегирани услови и се однесуваат само на пратеници, а не и на други носители на јавни функции не се во согласност со начелата на еднаквоста, владеење на правото и социјалната праведност утврдени во Уставот на Република Македонија.

Одредбите од членовите 47 и 48 од Законот за пратениците според кои остварувањето на правото на предвремена старосна пензија,

висината на предвремената старосна, инвалидска и семејна пензија се протега на пратениците кои имаат исполнето најмалку половина мандатен период на пратеник во Собранието, како и пратеници кои правото на плата го остварувале во Собранието на Република Македонија почнувајќи од првиот плуралистички состав на Собранието на независна и самостојна Република Македонија, не се во согласност со начелото на забрана на повратно дејство на законот и начелото на владеење на правото.

- The provision of Article 31 line 7 of the Law on Representatives, under which only the Representatives but not the other holders of public functions shall, in addition to their salary and other remunerations to the salary, receive a remuneration for the attendance of sessions of the Assembly of the Republic of Macedonia and in a working body of the Assembly, is not in concordance with the principle that each employee has the right to an appropriate earning in accordance with his/her contribution to the work and with the principle of equality between holders of public functions who do not receive this type of remuneration.

The provisions in Articles 40, 41, 42, 43, 44 and 45 of the Law on Representatives, under which representatives may exercise the right to an early old-age pension having completed 25 years of accrued time and 55 years of age (men), that is, 25 years of accrued time and 53 years of age (women); - representatives who shall have their term of office terminated to have the right to an early pension when they meet the conditions in respect of the length of service and age, in case at the moment of the termination of their mandate they do not meet the conditions envisaged, that is, the representative may realise this right as a reserved right even after certain period of time has passed by; - the right to the amount of early pension to be established as high as 80% of the average salary paid to the representative in the previous three months; - representatives who have previously exercised the right to a pension on different ground to be able to realise the right to a pension as high as 80%, that is, to correct that pension and to make it be 80% of the salary of the representative if that is more favourable for him/her; - the right to have the amount of the disability pension of the representative and the family pension of the

family members of a deceased representative be defined as high as 80% in the same way as the amount of the early old-age pension of the representative; -right to harmonise the pensions mentioned based on the rise of the salaries of representatives, while the funds necessary for the payment of the salaries realised under the Law on Representatives until the meeting of the conditions envisaged in the Law on Pension and Disability Insurance, as well as the funds for the difference between the amount of the pension defined under this Law and the one defined under the Law on Pension and Disability Insurance, to be provided from the Budget of the Republic of Macedonia, that is, with which the legislator has defined different conditions and manner of realisation of the types of pensions described, which basically are nothing but exercise of those rights under privileged terms and refer to representatives only, but not also to other holders of public functions, are not in harmony with the principles of equality, the rule of law, and social justice stipulated in the Constitution of the Republic of Macedonia.

The provisions in Articles 47 and 48 of the Law on Representatives, under which the realisation of the right to an early old-age pension, the amount of the early old-age, disability and family pensions extends to representatives who have completed at least half of the term of office as a representative in the Assembly, as well as representatives who have realised their right to salary in the Assembly of the Republic of Macedonia commencing with the first pluralist composition of the Assembly of independent and autonomous Republic of Macedonia, are not in accordance with the principle of prohibition of a retroactive effect of the law and the principle of the rule of law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 12 април 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ член 31 став 1 алинеја 7 и членовите 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47 и 48 од Законот за пратениците ("Службен весник на Република Македонија" бр.84/2005).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесени иницијативи од Информативниот центар за граѓанско општество - Скопје, преку полномошникот Влатко Илиевски од Скопје, Илија Мавков од Скопје, ВМРО-ДПМНЕ-Скопје, преку полномошникот Ѓорѓи Наумов од Скопје, Демократски сојуз-Скопје, Стамен Филипков од Скопје, Сојузот на борците од Народно ослободителната и антифашистичка војна на Македонија - Скопје, Јонче Цветковски од Скопје, Лигата за демократија - Скопје, Општинскиот одбор на Сојузот на борците од НОВ - Кавадарци, Ѓорѓи Ангелески од Прилеп, Маријан Калиманоски од Скопје, Панче Докузов од Штип и Стојанче Столески од Тетово, со Решение У.бр.191/2005 од 22 февруари 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на членовите означени во точката 1 од оваа одлука од Законот за пратениците.

Собранието на Република Македонија како доносител на Законот за пратеници во определениот рок не достави одговор на наводите на решението за поведување на постапка за оценување на уставноста на оспорените членови.

4. Судот на седницата утврди дека во членот 31 од Законот за пратениците кој е поместен во Глава V точка 4 "Други лични примања и надоместоци на трошоци" пратеникот има право на надоместоци на трошоци кои се однесуваат на превоз до работа и од

работа, хранарина, селење од местото на постојано живеалиште во местото каде што ја врши функцијата пратеник, стручно усовршување и образование, погребни трошоци во висина на просекот на двете последни плати на починатиот пратеник, дневница за службено патување во земјата без трошоци за ноќевање до 8% од просечната плата по работник исплатена во стопанството на Република Македонија во претходните три месеци, трошоци за ноќевање кои се признаваат според приложената сметка, освен во хотелите од Де-лукс категорија, дневница за службено патување во странство, надоместок за користење на автомобили во лична сопственост за службени цели во висина од 30% од продажната цена на еден литар гориво, според

изминат километар за возилото кое се користи, надоместок за одвоен живот од семејството, кој изнесува 40% од просечната месечна нето плата исплатена во Република Македонија во претходните три месеци и отпремнина при заминување во пензија во износ од три просечни месечни плати, остварени во претходните три месеца.

Во оспорениот член 31 став 1 алинеја 7 од Законот за пратениците е предвиден надоместок на трошоци за присуство на седници на Собранието и на работното тело на Собранието во висина на дневницата утврдена за службени патувања во земјата.

Со Законот за плати и други надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Република Македонија ("Службен весник на Социјалистичка Република Македонија" бр.36/1990 и "Службен весник на Република Македонија" бр. 38/1991, 23/1997 и 37/2005) се определени надоместоци за определени материјални трошоци и други примања на носителите на јавни функции.

Оттука, Судот утврди дека, во овој закон се предвидени скоро сите надоместоци на трошоци кои можат да ги примат носителите на јавните функции како и пратениците освен надоместокот за присуство на седница кој со Законот за пратениците е предвиден само за пратениците.

Согласно член 9 од Уставот граѓаните се еднакви пред Уставот и законите.

Во членот 32 став 2 од Уставот е предвидено дека секому под еднакви услови му е достапно секое работно место, а според став 5 на овој член, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Согласно член 51 став 1 од Уставот законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите.

Според член 64 од Уставот пратеникот има право на надоместок утврден со закон.

Во Законот за плати и други надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката, кој беше донесен пред Уставот на

Република Македонија и кој со одредени измени се уште е во важност, пратеникот за вршење на пратеничката функција имал право на плата доколку бил на постојана работа во Собранието. Доколку, пак, тој не бил на постојана работа во Собранието имал право на надоместок во висина на разликата меѓу платата што ја остварувал од работен однос и полниот износ на плата на пратеник кој бил на постојана работа во Собранието.

Пратеникот кој не остварувал плата во Собранието и не добивал надоместок односно разлика на плата имал право на надоместок во висина од 30% од полниот износ на плата на пратеникот.

Според Изборниот законик ("Службен весник на Република Македонија" бр.40/2006), Законот за пратениците и Деловникот на Собранието на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија " бр. 60/2002) функцијата пратеник се врши професионално, пратеникот заснова работен однос и не може да врши каква било друга функција или дејност и за вршење на пратеничката функција пратеникот добива плата.

Во членот 29 од Деловникот е предвидено дека пратеникот има право и должност да присуствува на седница на Собранието и да учествува во работењето и одлучувањето.

Според член 29 став 3 од Деловникот на пратеникот кој отсутува најмногу три пати од седница на Собранието, а за тоа не го извести претседателот на Собранието му се одбива 5% од платата за секој ден отсуство.

Од наведеното недвосмислено произлегува дека пратеникот има право и должност да присуствува на седница на Собранието на Република Македонија и на работно тело за што прима плата поради што во конкретниов случај според Судот не може да се најдат аргументи кои би го оправдале овој вид на надоместок кој единствено е предвиден само за пратениците, а не и за другите носители на јавни функции кои исто така учествуваат во работата на органите или телата во кои се избрани, односно имаат ист статус и се корисници на средства од Буџетот.

Оттука, Судот оцени дека одредбата од член 31 став 1 алинеја 7 од Законот не кореспондира, односно не е во согласност со начелото дека секој вработен има право на соодветна заработувачка

согласно неговиот придонес во работата, како и со начелото на еднаквост меѓу носителите на јавни функции.

5. Понатаму, Судот утврди во оспорениот член 40 од Законот за пратениците е предвидено дека пратеникот на кого му престанал мандатот може да оствари право на предвремена старосна пензија ако наполнил 25 години пензиски стаж и 55 години старост (маж) односно 25 години пензиски стаж и 53 години старост (жена).

Доколку во моментот на престанок на мандатот пратеникот нема навршено 25 години пензиски стаж, правото на предвремена старосна пензија може да го оствари кога ќе наврши најмалку 25 години пензиски стаж и 55 години старост (маж), односно 53 години старост (жена).

Во оспорениот член 41 од Законот за пратениците е предвидено дека предвремената старосна пензија од членот 40 на овој закон се утврдува во висина од 80% од просечната плата исплатена на пратеникот во претходните три месеци.

Правото од овој член го имаат и пратениците кои претходно стекнале пензија по друга основа доколку тоа е поповолно за нив.

Во оспорениот член 42 од Законот за пратениците е предвидено дека висината на инвалидската пензија кај пратеникот со загубена работна способност се определува согласно со членот 41 од овој закон, доколку таа е поповолна во однос на пензијата утврдена според Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Во оспорениот член 43 од Законот за пратениците е предвидено дека членовите на семејството на покојниот пратеник имаат право на семејна пензија под услови и на начин утврдени со Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Основица за пресметување на пензијата од ставот 1 на овој член претставува пензијата што покојниот пратеник ја користел или би ја користел според член 41 од овој Закон.

Во оспорениот член 44 од Законот за пратениците е предвидено дека пензијата утврдена со овој закон се усогласува според порастот на платите на пратениците во Собранието.

Во оспорениот член 45 од Законот за пратениците начинот и постапката за остварување на предвремената старосна, инвалидска и семејна пензија се спроведуваат според одредбите од овој закон и Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Пензијата ја пресметува и исплатува Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија во постапка утврдена со Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Средствата потребни за исплата на пензиите остварени според овој закон до денот на исполнувањето на условите утврдени со Законот за пензиското и инвалидското осигурување, како и средствата за разликата меѓу висината на пензијата определена според овој закон и пензијата определена според Законот за пензиското и инвалидското осигурување до исполнување на тие услови се обезбедуват од Буџетот на Република Македонија.

Од анализата на наведените одредби произлегува дека со нив е утврдено: право на предвремена пензија само за пратениците, односно одредена категорија на носители на јавни функции под услови и висина сосема поинакви од оние кои се уредени во системскиот Закон за пензиското и инвалидското осигурување; право на предвремена пензија да можат да остваруваат и пратениците на кои ќе им престане мандатот тогаш кога ќе ги исполнат условите во поглед на годините на стаж и старост ако во моментот на престанок на мандатот не ги исполнуваат предвидените услови, односно ова право како резервирано право пратеникот ќе може да го оствари и по протек на определен временски период; правото на висината на предвремена пензија да се утврдува во висина од 80% од просечната плата исплатена на пратеникот во претходните три месеци; право на утврдување на пензија во висина од 80% да можат да го остваруваат и пратениците кои претходно оствариле право на пензија по друг основ односно таа пензија да биде коригирана и да изнесува 80% од платата на пратеникот ако тоа е поповолно за пратеникот; право на висината на инвалидската пензија на пратеникот и семејната пензија на членовите на семејството на починатиот пратеник да се утврдува во висина од 80% како што се утврдува и висината на предвремената старосна пензија на пратеникот; право наведените пензии да се усогласуваат според порастот на платите на пратениците, како и тоа дека средствата потребни за исплата на пензиите остварени според Законот за пратениците до исполнување на условите предвидени со Законот за пензиското и инвалидското осигурување, како и средствата за разликата меѓу висината на пензијата определена според овој

закон и определената според Законот за пензиското и инвалидското осигурување да се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

За целосно согледување за тоа дали и до кој степен Законот за пратениците отстапува од општите правила утврдени со Законот за пензиското и инвалидското осигурување по однос на утврдувањето на условите за стекнување на пензија и висината на старосната, инвалидската и семејната пензија, Судот ги имаше предвид одредбите од Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Имено, со Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на РМ" бр.80/1993, 3/1994, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000, 5/2001, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005 и 101/2005) се уредува системот на задолжителното пензиско и инвалидско осигурување на работниците во работен однос, основите на капиталното финансиско пензиско осигурување, како и посебните услови под кои одделни категории на осигуреници ги остваруваат правата од пензиското и инвалидското осигурување.

Според овој закон осигурениците стекнуваат право на старосна пензија кога ќе наполнат 64 години живот (маж) односно, 62 години живот (жена) и најмалку 15 години стаж (член 17).

Понатаму, во наведениот закон е утврден начинот на стекнување и висината на старосната, инвалидската и семејната пензија, највисокиот и најнискиот износ на старосна пензија, како и начинот на усогласување на видовите пензии.

Воедно, Судот утврди дека во Глава IV од Законот за пензиското и инвалидското осигурување "Стекнување и остварување на правата на определени категории осигуреници под посебни услови" е предвидено дека одредени осигуреници вработени во Министерството за одбрана, Министерството за внатрешни работи, Министерството за правда, Казнено-поправните установи и Воспитно-поправните домови на работни места на кои стажот на осигурување им се смета со зголемено траење со оглед на тежината на работните задачи кои ги извршуваат можат да остварат право на пензија ако имаат најмалку 25 години пензиски стаж од кои 15 години ефективно поминати на работни места за кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење и 55, односно 50 години живот ако работниот однос им престане по потреба на службата.

За овие осигуреници старосната пензија е определена и изнесува 62%, односно 65,6% и таа се зголемува за 1,2% односно 1,44% од пензиската основа за секоја година при што таа не може да изнесува повеќе од 80% од пензиската основа (член 94 до 109).

Во член 1 од Уставот, Република Македонија се дефинира како суверена, самостојна, демократска и социјална држава.

Според став 2 на член 2 од Уставот, граѓаните на Република Македонија власта ја остваруваат преку демократски избрани претставници, по пат на референдум и други облици на непосредно изјаснување.

Во членот 8 од Уставот, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија, меѓу другото, се утврдени владеењето на правото, политичкиот плурализам и слободните непосредни демократски избори.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 32 став 3 од Уставот, секој вработен има право на соодветна заработувачка.

Согласно член 34 од Уставот, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдено со закон и со колективен договор, а според член 35 Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност согласно начелото на социјална праведност.

Непосредните и слободни избори претставуваат непосреден облик на изразување на граѓанскиот суверенитет. Преку изборите граѓаните ги избираат своите претставници во претставничките тела и на тој начин учествуваат во конституирањето на органите на државната власт.

Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт во Републиката.

Според членот 61 став 2 од Уставот, организацијата и функционирањето на Собранието се уредуваат со Уставот и со Деловникот, а според членот 62 став 5, начинот и условите за избор на пратениците се уредуваат со закон што се донесува со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Со Уставот, меѓу другото, е утврдено дека Собранието го сочинуваат од 120 до 140 пратеници кои се избираат на општи, непосредни и слободни избори со тајно гласање, тие не можат да бидат отповикани и се избираат за време од четири години. Пратениците согласно членот 64 од Уставот, уживаат имунитет и пратеникот не може да биде повикан на кривична одговорност или да биде притворен за искажано мислење или за гласање во Собранието, ниту може да биде притворен без одобрување на Собранието, освен ако е затечен во вршење на кривично дело за кое е пропишана казна затвор во траење од најмалку пет години. Собранието, исто така, може да одлучи да се примени имунитет над пратеникот и кога тој самиот не се повикал на него, ако е тоа потребно заради вршење на функцијата пратеник. За време на мандатот пратениците не подлежат на обврска во вооружените сили.

Пратеникот има право на надоместок утврден со закон.

Според членот 65 од Уставот, мандатот на пратеникот ќе му престане кога е осуден за кривично дело за кое е пропишана казна затвор во траење од најмалку пет години. Со одредбата од ставот 4 на овој член од Уставот е предвидено дека на пратеникот може да му биде одземен мандатот кога е осуден за кривично или друго казниво дело што го прави недостоен за вршење на функцијата пратеник, како и за неоправдано отсуство од Собранието повеќе од шест месеци.

Одземањето на мандатот го утврдува Собранието со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според членот 66 од Уставот, Собранието е во постојано заседание и работи на седници кои ги свикува претседателот на Собранието.

Собранието, во рамките на своите надлежности определени во членот 68 од Уставот, има уставотворна и законодавна функција, односно ги донесува и изменува Уставот и законите, ги утврдува јавните давачки, донесува републички буџет и завршна сметка на буџетот, ратификува меѓународни договори, донесува

одлука за менување на граници на Републиката, распишува референдум, избира Влада на Република Македонија, избира судии на Уставниот суд на Република Македонија, врши избори, именувања и разрешувања и на други носители на јавни и други функции утврдени со Уставот и со закон, врши политичка контрола и надзор над Владата и над другите носители на јавни функции што се одговорни пред Собранието, дава амнестија и врши други работи утврдени со Уставот.

Во член 1 од Изборниот законик е предвидено дека со овој законик се уредуваат начинот, условите и постапката за избор на пратедател на Република Македонија, за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија, за членови на советите на општините и Советот на град Скопје, за избор на градоначалник на општините и градоначалник на град Скопје, а со Деловникот на Собранието на Република Македонија, покрај тоа што е утврдена организационата и функционалната поставеност на Собранието се уредуваат и прашања кои се однесуваат на правото и должноста на пратеникот да присуствува на седница на Собранието и да учествува во работата на Собранието, правото на формирање на пратенички групи, правото на информирање на пратениците и обезбедување на услови за вршење на функцијата пратеник, право на пратеникот да поставува пратенички прашања, интерпелација, чување на тајна, имунитет на пратеникот, престанување и одземање на мандатот на пратеникот и друго.

Од наведените уставни, законски и деловнички одредби произлегува дека правата на пратениците кои произлегуваат од карактерот на пратеничкиот мандат како слободен мандат може да се групираат во права кои пратеникот ги остварува самостојно преку индивидуална активност и права кои пратеникот ги остварува колективно, а сето тоа заради остварување на надлежноста на Собранието.

Имајќи го предвид изнесеното, неспорно може да се констатира дека содржината на оспорените одредби од членовите 40, 41, 42, 43, 44 и 45 од Законот за пратениците битно отстапува од општо утврдените принципи за остварување на правата од областа на пензиското и инвалидското осигурување.

Неспорно е дека во Законот за пензиското и инвалидското осигурување, исто така, има отстапувања од општите принципи за стекнување на правата од пензиското и инвалидското осигурување за

одредени категории на работници и тоа во Министерството за внатрешни работи, Министерството за надворешни работи, Казнено-поправните и Воспитно-поправните домови. Имено, истите можат под поповолни, односно различни услови од општите да остваруваат право на пензија и тоа поради специфичноста, тежината на работното место и условите под кои ги извршуваат работите и работните задачи и обврски.

Оттука, Судот оцени дека оспорените одредби од Законот сами по себе и однапред не може да бидат спротивни на уставниот принцип на еднаквост (член 9 од Уставот на Република Македонија) или принципот владеење на правото (член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот), затоа што законодавецот утврдил различни – поповолни услови за предвремената старосна пензија за оваа категорија осигуреници. Меѓутоа, според Судот, вака утврдените услови мора да се засноваат на оправдани причини, да бидат во прифатлив сооднос со општите принципи на регулирање на овие права во оваа област, без основи да не се издвојуваат од групацијата на осигуреници на која и припаѓаат за да не би се довела во прашање одредбата од член 1 од Уставот на Република Македонија со која Република Македонија е дефинирана како демократска и социјална држава што индиректно може да се рефлектира врз останатите уставни принципи еднаквост, владеење на правото и социјална праведност.

Во образложението на Предлогот на законот такви оправдани причини не се дадени па соодветно на тоа, при непостоење на такви причини, се поставува прашањето дали статусот, односно правната положба на пратениците која произлегува пред се од Уставот, односно начинот на стекнување на мандатот, правната природа и времетраењето на мандатот, претставничкиот карактер на функцијата, специфичноста на правата, должностите и одговорноста на пратеничката функција, јавноста во работата, ограничениот мандат, неможноста на пратеникот да врши друга професија, должност или профитна дејност и др., може да биде основ, односно причини до степен за отстапување на законодавецот од начелото на еднаквост на правата од областа на пензиското и инвалидското осигурување.

Според Судот, изнесената положба, односно статус на пратеникот во правниот систем на државата не може да бидат оправдани причини или услови за отстапување од општите принципи во оваа област до степен како што тоа е направено во оспорениот закон.

Напротив, со самиот факт што законодавецот утврдил пред се: многу низок минимален број на години на стаж на осигурување и старост за стекнување на поповолна старосна пензија за пратениците наспроти утврдените во општиот закон за пензиското и инвалидското осигурување за сите граѓани, потоа стекнување на право на предвремена старосна пензија не само по основ на вложен труд и години на старост, туку и по основ на пратенички мандат (најмалку 2 години пратенички мандат), утврдување на висината на износот на старосна пензија по поповолни основи од постојаните и слично, за Судот не само што за тоа не постојат оправдани причини, туку еклатантно е дека оспорените одредби отстапуваат од општите принципи и не се приближни ниту на оние со кои законодавецот отстапил од овие принципи предвидувајќи посебни услови за пензионирање на одредена категорија на работници.

Од друга страна, пак, имајќи ја предвид целокупната законска регулатива со која се утврдени прашањата кои се однесуваат на правата и должностите на другите носители на јавни функции, односно избрани или именувани лица во Република Македонија, а за нив не се утврдени вакви права, основано може да се постави прашањето на еднаквоста на носителите на јавни функции. Имено, во конкретниот случај, Судот оцени дека со предвидувањето на поповолни услови само за одредена група на носители на јавни функции кои се во иста општествена положба со останатите носители на јавни функции законодавецот има нееднаков третман што е на штета на оние кои не се опфатени со овој или друг закон.

Правото на еднаквост е еден од темелните правни принципи утврдени во Уставот на Република Македонија. Ова право опфаќа два елемента, и тоа прво, дека сите граѓани имаат право да бидат еднакво третирани пред законите и второ, дека законот еднакво се применува кон сите граѓани од страна на државните органи. Со други зборови, правото на еднаквост пред законот значи заштита на граѓанинот од секаков вид на дискриминација во уживањето на правата, но и во остварувањето на обврските.

Од анализата на наведената уставна одредба произлегува дека уставното начело на еднаквост го обврзува законодавецот во уредувањето на односите начелото на еднаквост да го согледа на конкретен, а не на апстрактен начин преку правилото дека со еднаквите еднакво треба да се постапува, а со нееднаквите нееднакво.

Оттука, имајќи го предвид изнесеното Судот оцени дека со оспорените законски одредби законодавецот утврдил поинакви услови и начин на остварување на предвремена старосна пензија кои во основа не можат да бидат ништо друго освен стекнување на права под привилегирани услови и се однесуваат само на пратениците, а не на сите носители на јавни функции кои се во иста општествена положба или на сите граѓани без за тоа да постојат оправдани основи, со што законодавецот ги става граѓаните во нееднаква положба, што е во директна спротивност со членот 9 од Уставот на Република Македонија.

6. Судот, исто така, утврди дека во член 47 од наведениот закон е предвидено дека правата утврдени во Глава VI на овој закон им припаѓаат на пратениците кои имаат исполнето најмалку половина мандатен период на пратеник во Собранието сметајќи од денот на верификација на мандатот.

Правото од ставот 1 на овој член им припаѓа на пратениците кои правото на плата по нивно барање во месечен износ го остварувале во Собранието почнувајќи од првиот плуралистички состав на Собранието на независна и самостојна Македонија, како и на пратениците кои професионално ја извршуваат функцијата пратеник.

Според член 48 од наведениот закон, лицата кои ги исполнуваат условите за остварување на правото на пензија утврдено во Глава VI на овој закон, правото на пензија ќе започне да го остваруваат од денот на верификација на мандатот на пратениците кои ќе бидат избрани на првите наредни избори за пратеници во Собранието.

Од анализата на оспорените одредби произлегува дека правата утврдени во Главата VI од Законот за пратениците, а кои се однесуваат на правото на предвремена старосна пензија, висината на предвремената старосна пензија, инвалидската и семејната пензија во висина од 80% од просечната плата на пратеникот исплатена во последните три месеци се протега на: пратениците кои имаат исполнето најмалку половина мандатен период во Собранието, сметајќи од денот на верификација на мандатот како и пратениците кои правото на плата по нивно барање го остварувале во Собранието на Република Македонија почнувајќи од првиот плуралистички состав на Собранието на независна и самостојна Република Македонија.

Според член 52 став 4 од Уставот на Република Македонија законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Забраната на повратното, односно ретроактивното дејство е принцип со кој се зацврстува правната сигурност на граѓаните и претставува брана од подривање на идејата за владеење на правото.

Оттука, отстапувањето од овој принцип и според Уставот на Република Македонија е допуштено само доколку е во корист на остварување на слободите и правата на граѓаните.

Во конкретниов случај факт е дека Законот има повратно дејство што е поповолно, но само за определена категорија на граѓани-пратениците како носители на јавни функции по основ на нивниот статус.

Со оглед на наведеното, Судот оцени дека оспорените одредби од член 47 и 48 од Законот за пратениците не се во согласност со принципот на забрана на повратното дејство на законите како и со начелото на владеење на правото.

7. Со оглед на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Ова одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.191/2005)

134.

- Стекнување право на пензија на пратеници и членови на нивните семејства (поведување на постапка)

- Gaining the right to a pension for representatives and members of their families (initiation of a procedure)

- Предвидувањето право за пратениците и членовите на нивните семејства да стекнат право на пензија под услови, начин и постапка утврдени со посебен закон не е во согласност со Уставот и уставните принципи за еднаквост на граѓаните, владеење на правото и социјалната праведност. Ова од причина што определена категорија граѓани само поради нивната општествена положба, се издвојува од единствениот систем на пензиското и инвалидското осигурување со што се дава можност во системот на пензиското осигурување да се воспостави нов систем за остварување право на пензија на определена категорија граѓани.

Оспорениот закон не е во согласност со начелото на владеење на правото, бидејќи во него се употребени термини непознати за Уставот на Република Македонија („осигуреник избран на непосредни избори“, „претставнички дом“, и други), што го прави нејасен и неприменлив.

Повторното уредување исти прашања какви што биле во укинатиот закон, го нарушува принципот на конечност и извршност на одлуките на Уставниот суд.

- The envisagement of a right for the representatives and the members of their families to gain a right to a pension under conditions, in a manner, and in a procedure defined by a special law, is not in harmony with the Constitution and with the constitutional principles of equality of citizens, the rule of law, and social justice. This for a reason that certain

category of citizens only because of their social position stands out from the single system of pension and disability insurance whereby a possibility is given in the pension insurance system to establish a new system for realisation of a right to pension for certain category of citizens.

The contested law is not in harmony with the principle of the rule of law since it has terms that are unknown to the Constitution of the Republic of Macedonia ("insured person elected in direct elections", "house of representatives", and others), which makes it unclear and inapplicable.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 19 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на Законот за дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.84/2005).

2. Стамен Филипов, Марјан Калиманоски и Велимир Јовановски, сите од Скопје, Младен Веселинов, Љубомир Јанев, Михаил Протоѓеров, Филип Јованов и Александар Гарвански, сите од Штип, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста на Законот означен во точката 1 на ова решение.

Според наводите во иницијативата на Стамен Филипов, врз основа на оспорениот закон определена категорија на граѓани, само поради нивната општествена положба, се издвојувала од системот на пензиското и инвалидското осигурување. Според него всушност, во системот на пензиско осигурување се воспоставувал нов систем за остварување на право на пензија на определена категорија граѓани.

Имено, од оспорениот закон несомнено произлегувало како услов за стекнување на право на пензија само осигуреникот да бил избран во претставничкиот орган, без оглед дали имал претходен пензиски стаж и вложувања во пензискиот фонд. Покрај постоењето на начелото на еднаквост, ова било надвор од концептот за социјално осигурување и ги доведувало во прашање уставните начела за социјално осигурување, социјална правда, владеење на правото, хуманизмот и солидарноста.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека иста ваква законска одредба постоела во членот 1 став 4 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2001), кој Закон бил укинат од страна на Уставниот суд на Република Македонија со Одлуката У.бр.23/2001 од 21 ноември 2001 година.

Со оглед на тоа што законодавецот повторно ја вовел истата одредба со донесување на Законот за дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување, подносителот на иницијативата смета дека грубо се повредувал и членот 112 став 3 од Уставот.

Покрај оваа уставна одредба, подносителот на иницијативата смета дека со оспорената одредба се повредувале и член 8 став 1 алинеја 1, 3 и 8, член 9, член 32 став 1 и 5, член 34 и член 35 од Уставот.

Според наводите од иницијативата на Маријан Калиманоски од Скопје, не било спорно правото на пратениците и членовите на нивните семејства да стекнат право на пензија, туку спорни биле условите за остварување на тоа право. Притоа, подносителот на иницијативата прави споредба на вака даденото право на пратениците и членовите на нивните семејства со правото на остварување на пензија на вработените во одбраната и полицијата и наведува дека не само по однос на нив, туку и по однос на останатите осигуреници се создавала нееднаква положба, со што се повредувал членот 9 од Уставот.

Во иницијативата на Велимир Јовановски, член 1 од Законот се оспорува по однос на неговата согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 9 и член 64 од Уставот.

Имено, според подносителот на иницијативата не било спорно дека пратениците се граѓани на Република Македонија, меѓутоа со оспорената одредба се ставале во позиција да можат да стекнат право на пензија по престанување на мандатот под услови, на начин и постапка утврдени со посебен закон, што ги доведувало во нееднаква положба во однос на сите други граѓани кои правото го остварувале според Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

За подносителот на иницијативата, исто така не е спорно дека пратениците, согласно член 64 од Уставот уживаат посебни права, меѓутоа според него во тие права не спаѓало и стекнување на тоа право на начин како што предвидувал оспорениот член од Законот.

Доколку на сето наведено се надоврзел и членот 65 од Уставот, во кој бил уреден начинот на кој престанува мандатот на пратениците кои се избрани на непосредни избори, како и фактот дека членовите на нивните семејства не биле по автоматизам, исто така избрани на непосредни избори, според подносителот на иницијативата се доаѓало до заклучок дека оспорениот член од Законот не бил во согласност и со владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Според наводите од иницијативата на Младен Веселинов, Љубомир Јанев, Михаил Протогеров, Филип Јованов и Александар Гарвански, со оспорениот закон флагрантно се кршеле уставните права на граѓаните на Република Македонија утврдени во членот 9 од Уставот и се доведувала во прашање еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите.

Имено, пратениците ја искористиле својата надлежност за донесување на закони и си земале за слобода да донесат нов закон за нивните права и спротивно на Уставот се ставиле на повисок степен, со права поголеми од останатите граѓани на Република Македонија.

Врз основа на изнесеното оценуваат дека Уставниот суд при одлучувањето по нивната иницијатива треба да ги има предвид член 9, член 50, член 51 од Уставот и согласно член 112 од Уставот да го укине оспорениот закон.

3. Судот на седницата утврди дека според член 1 од Законот за дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување во Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/1993, 3/1994, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000, 5/2001, 50/2001, 85/2003, 50/2004 и 4/2005) во членот 17 се додава нов став 3, кој гласи:

"Осигуреникот избран на непосредни избори во претставничкиот дом, како и членовите на неговото семејство можат да стекнат право на пензија по престанувањето на мандатот под услови, на начин и постапка утврдени со посебен закон".

Во членот 2 од Законот е предвидено овој закон да влезе во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

4. Според член 8 став 1 алинеја 1, 3 и 8 од Уставот, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени во Уставот, владеењето на правото и хуманизмот, социјалната правда и солидарноста се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 32 став 1 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност.

Според член 32 став 5 од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор.

Според член 34 од Уставот, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Според член 35 став 1 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Според член 112 став 3 од Уставот, одлуките на Уставниот суд се конечни и извршни.

Со Законот за пензиското и инвалидското осигурување, како системски закон, се уредува задолжителното пензиско и инвалидско осигурување на работниците во работен однос, основите на капиталното финансиско пензиско осигурување, како и посебните услови под кои одделни категории на осигуреници ги остваруваат правата од пензиското и инвалидското осигурување.

Од наведените уставни одредби произлегува дека уставна обврска на законодавецот при уредување на односите во врска со остварувањето на правото на старосна пензија како основно право од правото на социјално осигурување, е граѓаните да ги стави во еднаква правна положба.

Според оспорениот закон се предвидува условите, начинот и постапката за остварување на ова право за пратениците и членовите на нивните семејства да се утврдат со посебен закон што несомнено укажува дека определена категорија граѓани само поради нивната општествена положба, се издвојува од единствениот систем на пензиското и инвалидското осигурување. Всушност, со оспорениот закон е дадена можност во системот на пензиското осигурување да се воспостави нов систем за остварување право на пензија на определена категорија граѓани, при што со посебен закон ќе се утврдат условите, начинот и постапката за остварување на правото на пензија.

Поаѓајќи од ваквата дадена можност, законодавецот со Законот за пратениците ("Службен весник на Република Македонија" бр. 84/2005), утврдил посебни услови и начин на остварување на право на пензија на пратениците и членовите на нивните семејства.

Меѓутоа, Уставниот суд, поаѓајќи од уставните принципи за еднаквост на граѓаните, владеење на правото и социјалната праведност, со Одлука У. бр. 191 /2005 од 12 април 2006 година ги укина одредбите од Законот за пратениците, кои се однесуваа на остварување на правата од пензиското и инвалидското осигурување под посебни услови.

Со оглед на овој факт, пред Судот основано се постави прашањето дали по донесување на Одлуката на Уставниот суд, оспорениот закон со кој се дава можност за уредување на правата на

пратениците од областа на пензиското и инвалидското осигурување под посебни услови, може и понатаму да опстојува во правниот поредок на Република Македонија и дали со неговото натамошно опстојување се доведува во прашање начелото на владеење на правото.

Воедно, пред Судот се постави прашањето дали оспорениот закон е во согласност со начелото на владеење на правото, имајќи предвид дека во истиот се употребени термини непознати за Уставот на Република Македонија (претставнички дом), што го прави нејасен и неприменлив.

Исто така, Судот смета дека оспорениот закон би можел да биде ставен под сомнение и по однос на неговата согласност со член 112 став 3 од Уставот, од причина што при неговото донесување, законодавецот немал предвид дека Судот со Одлука У.бр.23/2001, У.бр.24/2001 и У.бр.48/2001 од 21 ноември 2001 година ("Службен весник на Република Македонија" бр. 97/2001), меѓу другото го укинал членот 1 став 6 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2001 година), кој во основа бил со истоветна содржина како сега оспорениот, што значи дека за истоветна содржина на закон Судот констатирал неуставност.

Оттаму, бидејќи со оспорениот закон, повторно се уредуваат исти прашања какви што биле во укинатиот закон, Судот оцени дека законодавецот не постапил во согласност со одлуките на Уставниот суд кои се конечни и извршни.

Според тоа, со натамошното опстојување на оспорениот закон би можел да се наруши принципот на конечност и извршност на одлуките на Уставниот суд, од причина што ваквата поставеност не дозволува нивно толкување, пролонгирање или пак оневозможување на нивното извршување.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.193/2005)

135.

- Стекнување право на пензија на пратеници и членови на нивните семејства

- Gaining the right to a pension for representatives and members of their families

- Предвидувањето право за пратениците и членовите на нивните семејства да стекнат право на пензија под услови, начин и постапка утврдени со посебен закон не е во согласност со Уставот и уставните принципи за еднаквост на граѓаните, владеење на правото и социјалната праведност. Ова од причина што определена категорија граѓани само поради нивната опште-ствена положба, се издвојува од единствениот систем на пензи-ското и инвалидското осигурување со што се дава можност во системот на пензиското осигурување да се воспостави нов систем за остварување право на пензија на определена категорија граѓани.

Оспорениот закон не е во согласност со начелото на владеење на правото, бидејќи во него се употребени термини непознати за Уставот на Република Македонија („осигуреник избран на непосредни избори“, „претставнички дом,, и други), што го прави нејасен и неприменлив.

- The envisagement of a right for the representatives and the members of their families to gain a right to a pension under conditions, in a manner, and in a procedure defined by a special law, is not in harmony with the Constitution and with the constitutional principles of equality of citizens, the rule of law, and social justice. This for a reason that certain category of citizens only because of their social position stands out from the single system of pension and disability insurance whereby a possibility is given in the pension insurance system to establish a new system for realisation of a right to pension for certain category of citizens.

The contested law is not in harmony with the principle of the rule of law since it has terms that are unknown to the

Constitution of the Republic of Macedonia ("ensured person elected in direct elections", "house of representatives", and others), which makes it unclear and inapplicable.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 12 јули 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Законот за дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.84/2005).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијативи на Стамен Филипов, Марјан Калиманоски и Велимир Јовановски, сите од Скопје, Младен Веселинов, Љубомир Јанев, Михаил Протоѓеров, Филип Јованов и Александар Гарвански, сите од Штип, со решение У.бр.193/2005 од 19 април 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на Законот означен во точката 1 од оваа одлука бидејќи основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека според член 1 од Законот за дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување во Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/1993, 3/1994, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000, 5/2001, 50/2001, 85/2003, 50/2004 и 4/2005) во членот 17 се додава нов став 3, кој гласи:

"Осигуреникот избран на непосредни избори во претставничкиот дом, како и членовите на неговото семејство можат да стекнат право на пензија по престанувањето на мандатот под услови, на начин и постапка утврдени со посебен закон".

Во членот 2 од Законот е предвидено овој закон да влезе во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

5. Според член 8 став 1 алинеја 1, 3 и 8 од Уставот, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени во Уставот, владеењето на правото и хуманизмот, социјалната правда и солидарноста се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 32 став 1 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност.

Според член 32 став 5 од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор.

Според член 34 од Уставот, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Според член 35 став 1 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Според член 112 став 3 од Уставот, одлуките на Уставниот суд се конечни и извршни.

Со Законот за пензиското и инвалидското осигурување, како системски закон, се уредува задолжителното пензиско и инвалидско осигурување на работниците во работен однос, основите на капиталното финансиско пензиско осигурување, како и посебните услови под кои одделни категории на осигуреници ги остваруваат правата од пензиското и инвалидското осигурување.

Од наведените уставни одредби произлегува дека уставна обврска на законодавецот при уредување на односите во врска со остварувањето на правото на старосна пензија како основно право од правото на социјално осигурување, е граѓаните да ги стави во еднаква правна положба.

Според оспорениот закон се предвидува условите, начинот и постапката за остварување на ова право за пратениците и членовите на нивните семејства да се утврдат со посебен закон што несомнено укажува дека определена категорија граѓани само поради нивната општествена положба, се издвојува од единствениот систем на пензиското и инвалидското осигурување. Всушност, со оспорениот закон е дадена можност во системот на пензиското осигурување да се воспостави нов систем за остварување право на пензија на определена категорија граѓани, при што со посебен закон ќе се утврдат условите, начинот и постапката за остварување на правото на пензија.

Поаѓајќи од ваквата дадена можност, законодавецот со Законот за пратениците ("Службен весник на Република Македонија" бр.84/2005), утврдил посебни услови и начин на остварување на право на пензија на пратениците и членовите на нивните семејства.

Меѓутоа, Уставниот суд, поаѓајќи од уставните принципи за еднаквост на граѓаните, владеење на правото и социјалната праведност, со Одлука У.бр.191/2005 од 12 април 2006 година ги укина одредбите од Законот за пратениците, кои се однесуваа на остварување на правата од пензиското и инвалидското осигурување под посебни услови.

Со оглед на овој факт, според Судот, оспорениот закон со кој се дава можност за уредување на правата на пратениците од областа на пензиското и инвалидското осигурување под посебни услови не може и понатаму да опстојува во правниот поредок на Република Македонија затоа што се доведува во прашање начелото на владеење на правото.

Воедно, Судот смета дека оспорениот закон не е во согласност со начелото на владеење на правото, имајќи предвид дека во истиот се употребени термини непознати за Уставот на Република Македонија („осигуреник избран на непосредни избори“, „претставнички дом“, и други), што го прави нејасен и неприменлив.

Исто така, оспорениот закон не е во согласност со член 112 став 3 од Уставот, од причина што при неговото донесување, законодавецот немал предвид дека Уставниот суд со Одлука У.бр. 23/2001, У.бр.24/2001 и У.бр.48/2001 од 21 ноември 2001 година ("Службен весник на Република Македонија" бр. 97/2001), меѓу другото го укинал членот 1 став 6 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2001 година), кој во основа бил со истоветна содржина како сега оспорениот, што значи дека за истоветна содржина на закон Судот констатирал неуставност.

Оттаму, бидејќи со оспорениот закон, повторно се уредуваат исти прашања какви што биле во укинатиот закон, Судот оцени дека законодавецот не постапил во согласност со одлуките на Уставниот суд кои се конечни и извршни.

Според тоа, со натамошното опстојување на оспорениот закон се нарушува принципот на конечност и извршност на одлуките на Уставниот суд, од причина што ваквата поставеност не дозволува нивно толкување, пролонгирање или пак оневозможување на нивното извршување.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и Игор Спировски. (У.бр.193/2005)

136.

У.бр.128/2006

- Собранието на Република Македонија утврдува во кои случаи одреден закон ќе влезе во сила со денот на објавувањето, наместо најрано осмиот ден од денот на објавувањето

- The Assembly of the Republic of Macedonia defines in which cases certain law enters into force on the day of its publication, instead of the eighth day from the date of publication at earliest

- Определбата конкретен закон да влезе во сила со денот на објавувањето во службеното гласило не е спротивна на членот 52 став 3 од Уставот, бидејќи станува збор за исклучок кој му дозволува на Собранието на Република Македонија да утврди во кои случаи одреден закон ќе влезе во сила со денот на објавувањето, наместо најрано осмиот ден од денот на објавувањето.

Околноста што претходните измени и дополнувања на конкретен закон и основниот текст на законот влегувале во сила осмиот ден од денот на објавувањето во службеното гласило, а некоја подоцнежна измена и дополнување влегла во сила со денот на објавувањето не е околност што го повредува начелото на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите.

- The definition that certain law enters into force on the day it was published in the official gazette is not in contradiction with Article 52 paragraph 3 of the Constitution, since it concerns an exception that allows the Assembly of the Republic of Macedonia to define in which cases certain law enters into force on the day of its publication, instead on the eighth day from the date it was published at the earliest.

The circumstance that the previous changes and supplements to a concrete law and the basic text of the law entered into force on the eighth day from the date of their publication in the official gazette, and some later change and supplement entered into force on the date when they were published is not a circumstance that violates the principle of equality of citizens before the Constitution and laws.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 18 октомври 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 11 од Законот за изменување и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност („Службен весник на Република Македонија“ бр.4/2005).

2. Раде Стојковски од Крива Паланка на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 11 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, со оспорената одредба било предвидено наведениот закон да влезе во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, за што не постоела уставна основа, од каде смета дека е повреден членот 52 од Уставот. Ова од причина што не биле исполнети условите конкретниот закон да влезе во сила со денот на објавувањето, дотолку повеќе што сите претходно донесени измени и дополнувања на овој закон влегувале во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Воедно, според подносителот на иницијативата постоела и повреда на начелото на рамноправност на граѓаните пред Уставот и законите (член 9), од причина што тој ќе можел да оствари право на паричен надоместок во случај на невработеност, доколку било предвидено овој закон да влезе во сила осмиот ден од денот на објавувањето, што сега не било случај, иако со примена на претходните измени и дополнувања работниците остварувале такви права.

Со ваковото законско решение, освен на подносителот на иницијативата, им биле повредени правата и на неограничен број други граѓани, кои се бореле за парче леб и биле на возраст од 59 или 60 години.

Врз основа на сите изнесени причини подносителот на иницијативата предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста на одредбата, а потоа истата да ја поништи.

3. Судот на седницата утврди дека според член 11 од Законот за изменување и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност, овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“ (17 јануари 2005 година).

4. Според член 9 од Уставот на Република Македонија, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 52 од Уставот, законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила (став 1). Законите и другите прописи се објавуваат во „Службен весник на Република Македонија“ најдоцна во рок од седум дена од денот на нивното објавување (став 2). Законите влегуваат во сила најрано осмиот ден од објавувањето во Службен весник на Република Македонија, а по исклучок, што го утврдува Собранието, со денот на објавувањето (став 3). Законите и другите прописи неможат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните (став 4).

Од содржината на членот 52 од Уставот на Република Македонија произлегува дека истиот е поместен во главата за основните слободи и права на човекот и граѓанинот и тоа во делот за гаранции на основните слободи и права. Самиот овој факт укажува дека Уставот на Република Македонија не приоѓа на објавувањето на законите и другите прописи како на техничко прашање, туку како на прашање кое длабоко навлегува во уставните гаранции на основните слободи и права на човекот и граѓанинот. Воедно Уставот во оваа одредба го утврдува временскиот период во кој законите и другите прописи треба да бидат објавени по нивното донесување и го утврдува вакатио легис.

Понатаму, од наведената уставна одредба произлегува дека објавувањето на законите и другите прописи е во функција на обезбедување на принципот на владеење на правото и остварувањето на слободите и правата на човекот и граѓанинот, како претпоставка

за правната сигурност на граѓаните и другите правни субјекти. Објавувањето, пак, на законите и другите прописи претставува акт на обнародување на тие акти и нивно ставање на увид на јавноста. Имено, со неговото донесување, промулгирање, односно потпишување и објавување, законот, односно другиот пропис станува перфектен, односно применлив акт. Имајќи го предвид карактерот и значењето на објавувањето на законите и другите прописи, Уставот утврдил обврска тие да се објавуваат во "Службен весник на Република Македонија", како службено гласило на Републиката.

Исто така, од анализата на наведената уставна одредба произлегува дека основно уставно правило е законите да влегуваат во сила, односно да се применуваат најрано осмиот ден од денот на нивното објавување во "Службен весник на Република Македонија", а по исклучок што го утврдува Собранието, со денот на објавувањето. Вториот исклучок се состои во тоа законите и другите прописи да неможат да имаат повратно дејство, освен во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Имајќи го предвид наведеното, како и содржината на оспорениот член 11 од Законот, Судот оцени дека во конкретниот случај станува збор за предвидениот исклучок од членот 52 став 3 од Уставот, кој му дозволува на Собранието на Република Македонија да утврди во кои случаи одреден закон ќе влезе во сила со денот на објавувањето, наместо најрано осмиот ден од денот на објавувањето.

Оттаму, оспорената одредба не би можела да биде доведена под сомнение по однос на нејзината согласност со членот 52 став 3 од Уставот.

Од друга страна, законските решенија што се пропишуваат со Законот во кој е содржана оспорената одредба важат за во иднина, сметано од денот на објавувањето, за идни правни состојби, кое нешто и му е познато на подносителот на иницијативата, и истиот не го оспорува законот од аспект на понеповолно, ретроактивно дејство за него или за неограничен број на граѓани. Напротив, според подносителот на иницијативата се работи за идно понеповолно дејство на Законот, се поради околноста што истиот стапил во сила со денот на објавувањето, а не осум дена по неговото објавување.

Значи, во конкретниот случај, формално правно е запазен принципот за објавување на законите пред нивното влегување во сила и воедно е направен исклучок по однос на вакатио легис, како

уставно предвидена можност за Собранието на Република Македонија, по исклучок, да определи одреден закон да стапи во сила со денот на објавувањето, од каде не може да се постави прашањето за согласност на оспорената одредба со членот 52 од Уставот.

Што се однесува до наводот за повреда на членот 9 од Уставот, според Судот таквиот навод е неоснован. Имено, тргнувајќи од фактот што на денот на влегувањето во сила на секоја поединечна измена и дополнување на Законот, вклучувајќи ја и последната, граѓаните што претендирале или претендираат за остварување на паричен надоместок за случај на невработеност не се наоѓале во иста фактичка положба и ист правен режим, Судот оцени дека не може да се постави и прашањето за согласноста на оспорената законска одредба со членот 9 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 128/2006)

137.

- Лимитирање на основицата за пресметување и плаќање на придонесот од плата

- Limitation of the base for the calculation and payment of the contribution from salary

- Со законското лимитирање на основицата за пресметување и плаќање на придонесот од плата, односно основицата на осигурување, на три просечни плати по работник во Републиката, не се врши дискриминација помеѓу осигурениците, бидејќи ова ограничување се

однесува за сите граѓани, односно осигуреници што се наоѓаат во еднаква правна положба, односно на сите осигуреници кои ќе пристапат во задолжително капитално финансирано пензиско осигурување

- The legal limitation of the base for the calculation and payment of the contribution from salary, that is, the base for insurance, to three average salaries per employee in the Republic, does not discriminate between the insured persons, since this limitation applies to all citizens, that is, insured persons that are in equal legal position, that is, to all insured persons who join the compulsory capital financed old-age benefits.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 1 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 180-а во делот: „за осигурениците кои ќе пристапат во задолжително капитално финансирано пензиско осигурување“ од Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ (80/1993, 3/1994, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005, 101/2005 и 70/2006).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означен во точката 1 на ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорениот дел од одредбата бил дискриминаторски бидејќи ги создавал следниве разлики: на пример, двајца вработени во иста фирма, на исто работно место, со иста плата, која е повисока од поставената основица како

горна граница, а кои се разликуваат според тоа што едниот припаѓа на Фондот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, а другиот не. Според подносителот на иницијативата, работодавачите имаат интерес да ги задржат на работа или да ги вработат само оние кои се во Фондот од оспорената одредба, заради плаќање на помал придонес за пензиско и инвалидско осигурување, со што се создава нееднаквост меѓу вработените граѓани. Подносителот наведува дека претходно не постоела ваква дискриминаторска одредба во овој закон и одредбата се однесувала на сите осигуреници подеднакво.

Подносителот на иницијативата смета дека на оспорената одредба не и е местото во Законот за пензиското и инвалидското осигурување, туку во Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување („Службен весник на Република Македонија бр. 29/2002, 85/2003, 40/2004 и 113/2005).

Покрај тоа, во иницијативата се наведува дека оспорената одредба е неопределена и дека е нејасно од кои причини основницата за пресметување и плаќање на придонесот не може да биде повисока од три просечни плати, како што тоа било предвидено за физичките лица во членот 180 став 3 од Законот, односно зошто оваа основница не е иста по висина како и кај другите осигуреници.

Подносителот на иницијативата смета дека утврдените права од социјално осигурување по овој основ не се однесуваат еднакво на сите осигуреници, со што се повредувале темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија – владеењето на правото и хуманизмот, социјалната правда и солидарноста од член 8 став 1 алинеи 3 и 8, еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите од член 9, членот 34, членот 35 став 1 и членот 51 од Уставот на Република Македонија.

Поради изнесеното, се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорениот дел од член 180-а од Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 180-а од Законот за пензиското и инвалидското осигурување, за осигурениците кои ќе пристапат во задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, основница за осигурување и плаќање на придонесот од плата, односно основница на осигурување,

не може да биде повисока од три просечни плати по работник во Републиката објавени во тековниот месец.

4. Според член 8 став 1 алинеја 1 и 8 од Уставот, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и хуманизмот, социјалната правда и солидарноста се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 став 1 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Според ставот 2 од овој член, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 34 од Уставот граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Според член 35 став 1 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно начелото на социјална праведност.

Врз основа на овие уставни одредби, системот на пензиското и инвалидското осигурување е уреден со Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Според член 1 од Законот, со овој закон се уредува задолжителното пензиско и инвалидско осигурување на работниците во работен однос и на физичките лица кои вршат дејност, основите на капиталното финансирано пензиско осигурување, како и посебните услови под кои одделни категории на осигуреници ги остваруваат правата од пензиското и ивалидското осигурување.

Според членот 2 од Законот, системот на пензиското и инвалидското осигурување е составен од:

-задолжително пензиско и инвалидско осигурување врз основа на генерациска солидарност;

-задолжително капиталното финансирано пензиско осигурување и

-доброволно капиталното финансирано пензиско осигурување.

Задолжителното и доброволното капитално финансирано пензиско осигурување поблиску ќе се уредат со посебни закон.

Според член 3 од Законот, со задолжително пензиско и инвалидско осигурување по основ на работа, а врз начелото на социјална праведност и генерациска солидарност, се остваруваат права во случај на старост, намалување или губење на работната способност, смрт и телесно оштетување.

Според членот 4 од Законот, правата од пензиското и инвалидското осигурување се стекнуваат и остваруваат во зависност од начинот, должината и обемот на вложувањето на средствата за пензиско и инвалидско осигурување под услови утврдени со овој закон.

Во членот 5 од Законот, се утврдени правата од пензиското и инвалидското осигурување, меѓу кои е и правото на старосна пензија.

Во членовите 11 до 15 од Законот, се определени осигурените лица опфатени со пензиското и инвалидското осигурување.

Основите на капиталното финансирано пензиско и инвалидско осигурување се уредени во Глава ВИИ од Законот.

Така, според член 131 од Законот, со задолжително капитално финансирано пензиско осигурување се опфаќаат осигурениците од членовите 11, освен индивидуалните земјоделци обврзници на данок од приход од земјоделска дејност на кои земјоделската дејност им е единствено занимање (индивидуални земјоделци), 12 и 13 на овој закон, кои првпат во задолжително пензиско и инвалидско осигурување пристапиле од 1 јануари 2003 година, освен осигурениците од Глава ИВ - Стекнување и остварување на правата на определени категории осигуреници под посебни услови.

Според член 132 од Законот, осигурениците од членовите 11, освен индивидуалните земјоделци обврзници на данок на приход од земјоделска дејност на кои земјоделската дејност им е единствено занимање (индивидуални земјоделци), 12 и 13 на овој закон, кои биле опфатени со задолжително пензиско и инвалидско осигурување до 1 јануари 2003 година, можат по сопствен избор да се вклучат во

задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, освен осигурениците од Глава IV-Стекнување и остварување на правата на определени категории осигуреници под посебни услови.

Според член 132-а од Законот, придонесот за пензиско и инвалидско осигурување се распределува и тоа 65% за задолжително пензиско и инвалидско осигурување врз основа на генерациска солидарност и 35% за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување.

Според член 132- б од Законот, осигуреникот кој задолжително плаќа придонес за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување има индивидуална сметка и е член во приватен пензиски фонд (став 1).

Пензијата од задолжително капитално финансирано пензиско осигурување зависи од акумулираните придонеси и остварениот принос од инвестираните акумулирани придонеси по одбивањето на трошоците (став 2).

По остварувањето право на старосна пензија, од задолжително пензиско и инвалидско осигурување врз основа на генерациска солидарност, средствата на осигуреникот од индивидуалната сметка се пренесуваат во посебна институција овластена за исплата на пензии (став 3).

Основањето и работењето на институциите од став 3 на овој член се уредува со посебен закон (став 4).

Според член 132-в од Законот, кога осигуреникот ќе оствари право на инвалидска пензија или семејна пензија од задолжително пензиско и инвалидско осигурување врз основа на генерациска солидарност, приватниот пензиски фонд ги пренесува акумулираните придонеси и остварениот принос на Фондот за исплата на инвалидската, односно семејната пензија.

Според член 180 став 1 од Законот, основица за пресметување и плаќање на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување, како и за стажот на осигурување кој се смета со зголемено трење, претставува бруто плата, во која се содржани придонесите и даноците што се плаќаат од платата. Во натамошните ставови на овој член е определено што претставува основица за пресметување и плаќање на придонесот, односно основицата за осигурување за одделните категории на осигурени лица.

Според ставот 10 на член 180, основницата за пресметување и плаќање на придонесот, односно основницата за осигурување, не може да биде пониска од 65% од просечната нето плата по работник во Републиката објавена во тековниот месец.

Според оспорениот член, 180-а, за осигурениците кои ќе пристапат во задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, основница за осигурување и плаќање на придонесот од плата, односно основница на осигурување, не може да биде повисока од три просечни плати по работник во Републиката објавени во тековниот месец.

Во член 33 од Законот, содржани се одредби кои се однесуваат на висината на старосната пензија. Така според ставот 1 на овој член, старосната пензија за осигурениците од член 131 на овој закон се утврдува од пензиската основа во проценти определени зависно од должината на пензискиот стаж која за секоја година пензиски стаж изнесува 0,75% (маж), односно 0,86% (жена) од пензиската основа, а за пензиски стаж пократок од 1 година, а најмалку шест месеци изнесува 0,375 % (маж), односно 0,43% (жена) од пензиската основа.

Според ставот 2 на овој член, старосната пензија за осигурениците од член 132 на овој закон се утврдува од пензиската основа во проценти кои за секоја година исполнет пензиски стаж до нивната уплата на придонесот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување изнесуваат 2,33% (маж), односно 2,60% (жена), а за пензиски стаж пократок од една година, а најмалку шест месеци изнесува 1,165 % (маж), односно 1,30% (жена), но најмногу 11,65% (маж), односно 13,00% (жена) од пензиската основа. За секоја натамошна година пензиски стаж исполнет по нивната уплата на придонесот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, пензијата се определува во висина од 0,75% (маж), односно 0,86% (жена), а за пензиски стаж пократок од една година, а најмалку шест месеци изнесува 0,375% (маж), односно 0,43% (жена) од пензиската основа.

Согласно член 28 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиско и инвалидско осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/2000), за осигурениците кои не пристапиле во задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, највисоката пензија не може да изнесува повеќе од 80% до 2015 година, а по 2015 година не повеќе

од процентите утврдени во член 65 став 1 на овој закон од просечната плата остварена во нестопанството во Републиката во предходната година зголемена за 2,7 пати.

Со измените и дополнувањата на Законот за пензиското и инвалидското осигурување од март 2000 година, отпочна реформата на пензискиот систем преку воведување на трестолбен пензиски систем.

Првиот и вториот столб го сочинуваат задолжителното пензиско и инвалидско осигурување, при што првиот столб се темели врз генерациска солидарност и е тековно финансиран, односно служи за обезбедување на пензиите на постојните пензионери. Вториот столб е капитално финансиран, односно се состои од индивидуални сметки во кои вработените осигуреници депонираат дел од нивните придонеси кои се инвестираат на пазарот на капитал и акумулираат камата, и по пензионирањето се користат како извор на пензионерскиот приход, односно служат за обезбедување на пензијата во иднина. Третиот столб претставува доброволно пензиско осигурување кое во целост е капитално финансирано.

За лицата кои ќе останат осигурани само во првиот столб на пензискиот систем, при пресметката и исплатата на пензиите законот предвидува ограничување на максималниот износ на пензијата кој изнесува 2.7 пати по 80% од просечната плата остварена во нестопанството. (член 28 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиско и инвалидско осигурување од март 2000 година („Службен весник на Република Македонија бр. 24/2000).

За оние осигуреници кои ќе се вклучат во двестолбниот систем, пензија ќе се исплаќа и од првиот и од вториот столб, при што за овие осигуреници со оспорената одредба од член 180-а од Законот, се воведува ограничување на максималната основица за пресметување и плаќање на придонесот која изнесува 3 просечни плати по работник во Републиката.

Тргнувајќи од тоа дека согласно Уставот, правото на социјална сигурност и социјално осигурување на граѓаните, а во тие рамки и на пензиското и инвалидското осигурување, како дел од социјалното осигурување, се уредува со закон и колективен договор, право е на законодавецот во оваа сфера да ги утврдува видовите на права, условите за стекнување, висината, начинот на стекнување и

користење на правата и други прашања кои се од значење за остварување на социјалната сигурност на граѓаните. Во таа смисла, право на законодавецот е да ја утврди и висината на пензиската основица, како и висината на најниската односно највисоката пензија, водејќи при тоа сметка законските решенија еднакво да се однесуваат на граѓаните односно осигурениците кои се наоѓаат во еднаква правна положба.

Оттука, според Судот, неосновани се наводите во иницијативата дека оспорената одредба е дискриминаторска поради тоа што не се однесува на сите осигуреници подеднакво, од причина што осигурениците кои ќе останат осигурани само во првиот столб на пензискиот систем и оние кои ќе пристапат во задолжително капитално финансирано пензиско осигурување не се наоѓаат во еднаква правна положба.

Задолжителното пензиско и инвалидско осигурување врз основа на генерациска солидарност функционира врз принципот на меѓугенерациска солидарност, при што лицата со повисоки приходи плаќаат за лицата со пониски приходи. Имено, лицата кои имале високи плати и плаќале придонес на цел износ, сепак добиваат пензија чија висина со законот е ограничена, а не пензија која соодветствува на уплатата. Утврдувајќи ја највисоката пензија, законодавецот се раководел токму од начелото на социјалната праведност со цел пензијата на одделни осигуреници да се определува зависно од реалните финансиски можности на Републиката, а не од нивната пензиска основа, а притоа и со вака определената пензија на оваа категорија граѓани да не им се наруши материјалната и социјалната сигурност. Според тоа, не е случајна и определбата на законодавецот во овој закон да го вгради начелото на социјалната праведност како основно начело врз кое се заснова и целиот систем на задолжителното пензиско и инвалидско осигурување (член 3 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување).

Во задолжителното капитално финансирано пензиско осигурување, сите уплатени придонеси кои се акумулираат се водат на индивидуална сметка на членот и му припаѓаат на членот по исполнувањето на условите за пензионирање. На тој начин и пензијата на оваа категорија на осигуреници е во непосредна зависност со обемот на вложените средства. Меѓутоа, со оглед на тоа што средствата се инвестираат, односно акумулираат и создаваат принос кој не може однапред да се определи бидејќи зависи од идни и

честопати неизвесни настани, за оваа категорија на осигуреници не е можно однапред ограничување на висината на пензијата, поради што со оспорената одредба од Законот се воведува ограничување на највисоката основица, што индиректно значи лимитирање на пензијата.

Токму заради обезбедување на еднаквост на граѓаните, постои ограничување за сите осигуреници во пензискиот систем, со таа разлика што за осигурениците во едностволбниот систем има ограничување на пензијата, додека за осигурениците во двостолбниот систем има ограничување на највисоката основица за плаќање на придонес, што индиректно значи и лимитирање на идната пензија. Со воспоставувањето на тростолбниот пензиски систем, ќе се даде можност на лицата со повисоки плати да плаќаат дополнително, заради остварување повисоки идни пензии.

Значи законското лимитирање на основицата за пресметување и плаќање на придонесот од плата, односно основицата на осигурување, на три просечни плати по работник во Републиката, се однесува за сите граѓани, односно осигуреници што се наоѓаат во еднаква правна положба, односно на сите осигуреници кои ќе пристапат во задолжително капитално финансирано пензиско осигурување поради што, според Судот, не можат да бидат прифатени приговорите на подносителот на иницијативата, дека се вршело дискриминација помеѓу осигурениците.

Поради наведените причини, пред Судот не се постави прашањето за согласноста на член 180-а од Законот за пензиското и инвалидското осигурување со одредбите од Уставот на кои се повикува подносителот на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 136/2006)

12. Социјално-здравствени односи

12. *Social-health relations*

138.

- Докажување својства на осигуреник

- Proving capacities of an insured person

- Задолжителното здравствено осигурување се заснова врз плаќање придонес и финансиска дисциплина на осигурениците за обезбедување на здравствените услуги, па поради тоа докажувањето на својството на осигуреник кое законот го предвидел како обврска на граѓаните за остварување на правата од задолжителното здравствено осигурување не може да се смета дека ги повредува уставните вредности кои се однесуваат на социјалниот карактер на Републиката.

- The compulsory health insurance is based on the payment of contributions and the financial discipline of insured persons for the provision of health services. Therefore, the proving of the capacity of an insured person that is envisaged by the law as an obligation for the citizens to realise the rights from the compulsory health insurance may not be considered to violate the constitutional values that refer to the social character of the Republic.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 15 март 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 27 став 1 во делот: "и доказ дека придонесот за задолжителното здравствено осигурување е платен", од Законот за здравственото осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.25/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005).

2. Ванчо Спасески, Драгица Спасеска, Миодраг Кузмановски, Снежана Кузмановска и Радмила Васева, сите од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на дел од одредбата од Законот означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорениот дел од одредбата од Законот за здравствено осигурување, бил во несогласност со Уставот на Република Македонија, затоа што остварувањето на правото на граѓаните од задолжителното здравствено осигурување се условувало со задолжително плаќање на придонес, без оглед дали плаќањето било објективно можно. Имено, со општата одредба на членот 2 став 2 од Законот, се прокламирало дека задолжително здравствено осигурување се востановува за сите граѓани на Република Македонија заради обезбедување на здравствени услуги и парични надоместоци врз начелата на сеопфатност, солидарност и еднаквост.

Во таков случај со оспорената законска одредба не можело да се условува остварувањето на правата од задолжителното здравствено осигурување со плаќање на придонес за тоа, особено што реалната состојба на вработените била тешка и нивните работодавачи често не го плаќале придонесот за здравственото осигурување, без вина на работниците.

Од овие причини, според иницијативата, оспорената одредба од Законот била во несогласност со повеќе одредби од Уставот, и тоа со членот 1 став 1, членот 8 став 1 алинеја 3 и 8, член 9 став 2, член 34, член 35, член 39, член 51 и член 54 став 1.

Со иницијативата се предлага до донесувањето на конечна одлука, Судот да донесе решение за запирање на извршување на поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорената законска одредба.

3. Судот на седницата утврди дека со членот 27 став 1 од Законот за здравственото осигурување се предвидува дека правата од задолжителното здравствено осигурување во рамките на обемот на правата утврдени со овој закон, осигурените лица ги остваруваат врз основа на здравствена легитимација или картичка за здравствено осигурување и доказ дека придонесот за задолжителното здравствено осигурување е платен.

Според ставот 2 на овој член од Законот, формата и содржината на здравствената легитимација, односно на картичката за здравствено осигурување, начинот на издавање и користење, како и доказот од став 1 на овој член ги утврдува Фондот со општ акт.

4. Во членот 1 став 1 од Уставот на Република Македонија е определено дека Република Македонија е суверена, самостојна, демократска и социјална држава.

Според членот 8 алинеја 8 од Уставот, темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е хуманизмот, социјалната правда и солидарноста, а според членот 9 став 2 граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Во членот 34 од Уставот е предвидено дека граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Согласно членот 39 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита, а граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите.

Според членот 1 од Законот за здравствено осигурување, предмет на уредување на овој закон е здравственото осигурување на граѓаните, правата и обврските од здравственото осигурување, како и начинот на спроведување на здравственото осигурување.

Здравственото осигурување на граѓаните со Законот е уредено преку востановување на задолжително и доброволно здравствено осигурување и во тие рамки се уредени правата и обврските на овие два диференцирани облици на здравствено осигурување.

Во членот 3 од овој закон е определно дека задолжителното здравствено осигурување го спроведува Фондот за здравствено осигурување на Македонија, кој согласно членот 53 се основа за таа цел, дејноста која ја врши е од јавен интерес и врши јавни овластувања утврдени со овој закон. Во делот на одредбите во Законот кои се однесуваат на задолжителното здравствено осигурување, со членот 4 е определено дека осигурени лица, во смисла на овој закон, се осигурениците и членовите на нивното семејство.

Според членот 5, со овој закон задолжително се осигуруваат лицата кои се подробно набројани во четиринаесет алинеи во одредбата.

Со задолжителното здравствено осигурување на осигурените лица им се обезбедува право на основни здравствени услуги под услови утврдени со овој закон во случај на болест и повреда надвор од работа и повреда на работа и професионално заболување.

Обезбедувањето на здравствените услуги на осигурените лица е фундаментална содржина на здравственото осигурување.

Здравственото осигурување како елемент на правото на социјалното осигурување за своја темелна основа ја има одредбата на Уставот во членот 35 став 1, според која Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност, како и уставната одредба дека хуманизмот, социјалната правда и солидарноста се темелни вредности на уставниот поредок.

Поаѓајќи од уставната одредба со закон и колективен договор да се уредат правата на граѓаните од оваа сфера врз основа на наведените уставни начела, со Законот за здравственото осигурување е пропишан системот на здравственото осигурување како дел од социјалното осигурување, кој треба да обезбеди функционирање на примањата и давањата на здравствените услуги во рамки на здравствената заштита на осигурениците. Заради обезбедување на средства за функционирањето на овој систем, со членот 37 од Законот е предвидено дека средства за задолжителното здравствено осигурување се обезбедуваат од: 1) придонеси од бруто платите и надоместоците на платите на вработените, потоа од пензиите и надоместоците од пензиското и инвалидското осигурување, од приходите на лицата кои самостојно вршат дејност, од средствата за невработените лица и од средствата на другите обврзници на

придонес; 2) дополнителен придонес за случај на повреда на работа и професионално заболување; 3) учество на осигурениците; 4) буџетот на Републиката; 5) камата и дивиденда; 6) подароци, легати и 7) други приходи.

Во членот 38 од Законот е предвидено дека осигурениците од член 5 на овој закон плаќаат придонес за задолжителното здравствено осигурување.

Според членот 46 од Законот, стапките на придонесите за задолжителното здравствено осигурување се утврдуваат како единствени стапки кои по предлог на Владата, ги утврдува Собранието на Република Македонија.

Судот утврди дека од изнесените уставни и законски норми произлегува дека грижата на Републиката за социјалната сигурност на граѓаните, покрај нормативната функција за начинот на остварување на правото, опфаќа и нормирање на системот на обезбедување на материјални и финансиски средства зошто без остварување на оваа компонента правата би биле како декларација без никаква вредност, што ја осмислува државата како социјална држава.

Со оглед на тоа, со Законот за здравственото осигурување во регулирањето на системот на функционирање на правата и обврските од здравственото осигурување е предвидена и одредбата од членот 27 став 1 која во дел се оспорува и е означена во Законот со поднаслов "докажување на својството осигуреник", а со која е предвидено дека правата од задолжителното здравствено осигурување во рамки на обемот на правата утврдени со овој закон, осигурените лица ги остваруваат врз основа на здравствена легитимација или картичка за здравствено осигурување и доказ дека придонесот за задолжителното здравствено осигурување е платен. Со оспорување на делот од одредбата "и доказ дека придонесот за задолжителното здравствено осигурување е платен", со иницијативата всушност се сака да се елиминира доказот за платен придонес за задолжителното здравствено осигурување а со тоа и да се отстрани индивидуализацијата на оние кои имаат својство на осигурени лица што е определено со плаќање на придонес како финансиска обврска на осигурувањето, односно да се напушти системот на финансирање на задолжителното здравствено осигурување воспоставен со овој закон.

Од анализата на оспорената законска одредба, а во контекст на целината на Законот, Судот утврди дека таа е дел од

одредбите со кои се уредуваат односите и правата и обврските на субјектите во системот на осигурувањето во сферата на здравството, што е право на законодавецот да го уреди со закон согласно со членот 34 од Уставот. Со оспорената законска одредба се детерминира остварувањето на правата од задолжителното здравствено осигурување со докажување дека лицето има својство на осигуреник, односно тоа треба да има доказ дека придонесот е платен, со што осигурувањето е условен однос на субјектите кои ги примаат и оние кои ги пружаат здравствените услуги. Преку задолжителното здравствено осигурување кое се заснова врз плаќање на придонес и финансиска дисциплина на осигурениците заради реализација на услугите, на што се однесува и оспорената законска одредба, се обезбедува еднаква здравствена заштита на сите осигуреници без оглед на основицата за учеството во придонесот. Со оглед на тоа според Судот ваквата законска регулатива во потполност ги изразува определбите на Уставот, во членот 1 дека Република Македонија е социјална држава; во членот 8 алинеја 8 според која темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е хуманизмот, социјалната правда и солидарноста; во членот 9 според кој граѓаните пред Уставот и законите се еднакви; во членот 35 кој се однесува на тоа дека Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност, и во членот 39 според кој на секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита, а граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите.

Врз основа на изнесеното Судот утврди дека за оспорената одредба од Законот не може основано да се постави прашањето за согласноста со Уставот. Со оглед на тоа нема услови согласно членот 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за донесување на решение за запирање на извршување на поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорената одредба од Законот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.209/2005)

139.

- Утврдување највисок износ на надоместок на плата за работниците во кои спаѓаат и жените работници кои отсутнуваат од работа

- Determination of the highest amount of the compensation to salary for workers including also female workers who are absent from work

- Преку задолжителното здравствено осигурување кое се заснова на плаќање придонес, солидарност и финансиска дисциплина на осигурениците се обезбедуваат еднакви права и здравствена заштита на сите осигуреници без оглед на основицата за учество во придонесот. Во контекст на овој законски систем е правната и економската оправданост на законското решение со кое се утврдува највисокиот износ на висината на надоместок на плата за работниците во кои спаѓаат и жените работници кои отсутнуваат од работа. Оспорената законска одредба е во согласност со Уставот.

- The compulsory health insurance that is based on the payment of contribution, solidarity and financial discipline of insurees provides for equal rights and health care to all irrespective of the base for participation in the contribution. In the context of this legal system is the legal and economic justification of the legal solution defining the highest amount of the compensation to salary for workers including the female workers that are absent from work. The challenged legal provision is in agreement with the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 31 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 17 став 3 од Законот за здравственото осигурување (“Службен весник на Република Македонија“ бр.25/2000, 34/2000-исправка, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003 и 84/2005).

2. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Сојузот на синдикатите на Македонија – Секција на жени при ССМ, Скопје; Весна Димитрова од Скопје; Ирена Живковиќ и Зорица Черепналкоска од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 17 став 3 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата на Сојузот на синдикатите на Македонија – Секција на жени при ССМ, Скопје, се наведува дека не се согласувале со начинот на кој се определувала висината на надоместокот на плата во оспорената одредба од Законот за здравствено осигурување. Имено, со одредбата било предвидено основницата за исплаќање на надоместок на плата за време на привремена спреченост за работа во текот на бременост, раѓање или мајчинство, да биде во износ најмногу до две просечни месечни нето плати исплатени во Републиката во претходната година. На тој начин со оспорената одредба се вршело ограничување на износот на надоместокот. Поради тоа работодавците не би биле стимулирани уплаќањето за здравственото осигурување да го вршат за своите вработени на основа на повисок износ од плата. Од овој взаемен однос на права и обврски, Фондот за здравственото осигурување би изгубил многу повеќе финансиски средства отколку што би заштедил со ограничувањето предвидено во оспорената законска одредба.

Воедно, со одредбата се овозможувало да продолжи неповолната состојба на намалување на наталитетот во Република Македонија. Од овие причини со иницијативата се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорената одредба од Законот, како несогласна со повеќе одредби од Уставот, и тоа со: членовите 32, 39, 41 и 42.

Во иницијативата на Весна Димитрова од Скопје се наведува дека било неуставно законското решение во оспорената одредба од Законот за здравствено осигурување. Имено осигурениците – жени (кои користат отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство, како и други осигуреници) кои се осигурани на плата повисока од износот на две просечни месечни нето плати исплатени во Републиката во претходната година, се во нерамноправна положба во однос на сите други осигуреници кои примаат пониска плата односно до износот на две просечни месечни нето плати исплатени во Републиката во претходната година, бидејќи обврските од осигурувањето им се различни. Од ова произлегувало дека оние кои примаат поголеми плати и уредно го плаќаат придонесот за здравствено осигурување на износот од таа плата, ќе примаат надомест во износ од 30%, 50% или 70% од основицата на платата за разлика од оние со помали плати, кои ќе достигнат 100%,

Со оспорената законска одредба не се водела хумана популациона политика на државата за зголемување на наталитетот на населението и не се заштитувало мајчинството и децата кои биле ставени во понеповолна положба од социјален и економски аспект.

Од овие причини оспорената законска одредба била во несогласност со повеќе одредби од Уставот, и тоа со: членот 8 став 1 алинеја 8 и со членовите 41 и 42.

Во иницијативата на Ирена Живковиќ и Зорица Черепналкоска, од Скопје, се наведува дека со оспорената одредба од Законот за здравствено осигурување се укинувале права на мајките да добиваат надомест на плата за своето отсуство од работа врз основа на висината на платениот придонес за здравствено осигурување и всушност административно по сила на закон им бил определен највисокиот износ на надомест на плата.

Имено, врз основа на Законот постоела обврска за плаќање придонес за здравствено осигурување (според членот 38 од Законот), а како основица се земала платата на работникот на која се пресметувал и се плаќал придонесот за здравствено осигурување. Тоа значело дека единствено мерило за утврдување на висината на надоместокот на плата требало да биде платата што ја прима работникот, а не некои други мерила. Надоместокот на плата требал да ги следи овие правила а не да се ограничува неговиот највисок износ, како што е тоа сторено со оспорената одредба.

Во иницијативата се наведува дека при оценување на уставноста на оспорената законска одредба се наметнувало прашањето дали може законот да го лимитира правото на надоместокот на плата за породилно отсуство, особено кога станува збор за право што мајката го стекнала врз основа на обврска за плаќање на придонес процентуално одреден на платата а не на обврска да плаќа придонес што би бил линеарно одреден или што би бил лимитиран со горна граница.

Според иницијативата оспорената одредба од Законот за здравствено осигурување била во несогласност со Уставот, и тоа со членот 8 став 1 алинеја 8, членот 9 став 2, членот 41 став 1 и членот 42 став 1. Имено, ограничувањето предвидено во оспорената одредба од Законот за здравствено осигурување било спротивно на уставно определените вредности – хуманизмот и социјалната правда и праведноста од кои произлегувало дека правата и обврските од здравственото осигурување би требале да бидат во сразмерен сооднос кој би довел и до еднаквост на граѓаните да ги користат правата соодветно на придонесот кој го платиле за тоа во сферата на здравственото осигурување. Според наводите во иницијативата принципот на солидарноста значел обврска за плаќање на придонес без оглед дали се ползувале или не здравствените услуги, но со овој принцип неможело да се оправда примањето на надомест на плата кој немал битна врска со висината на придонесот на осигурувањето на работникот односно не се остварувало правното начело еднаква вредност на давањата. Воедно, со оспорената одредба не се остварувала уставно загарантираната заштита на мајчинството.

Од овие причини со иницијативите се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорената одредба од Законот.

4. Судот на седницата утврди дека во членот 17 став 1 од Законот за здравствено осигурување е предвидено дека висината на надоместокот на плата за време на привремена спреченост за работа ја определува работодавецот, односно Фондот со општ акт, но најмалку во висина од 70% од основицата за надоместокот на плата.

Според ставот 2 на овој член од Законот, по исклучок од став 1 на овој член висината на надоместокот на плата за време на привремената спреченост за работа предизвикана со повреда на работа, професионална болест, за време на давање крв, ткиво или орган, како и за време на отсуство поради бременост, раѓање и

мајчинство изнесува 100% од основицата на надоместокот на плата утврдена според член 16 на овој закон.

Со оспорениот став 3 на овој член е предвидено дека висината на надоместокот на плата пресметан врз основа на член 16 на овој закон неможе да биде повисока од износот на две просечни месечни нето плати исплатени во Републиката во претходната година.

5. Уставот на Република Македонија во членот 1 став 1 определил дека Република Македонија е суверена, самостојна, демократска и социјална држава.

Според членот 8 алинеја 8 од Уставот, темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е хуманизмот, социјалната правда и солидарноста, а според членот 9 став 2 граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Во членот 34 од Уставот е предвидено дека граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Согласно членот 39 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита, а граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите.

Според членот 1 од Законот за здравствено осигурување, предмет на уредување на овој закон е здравственото осигурување на граѓаните, правата и обврските од здравственото осигурување, како и начинот на спроведување на здравственото осигурување.

Здравственото осигурување на граѓаните со Законот е уредено преку востановување на задолжително и доброволно здравствено осигурување и во тие рамки се уредени правата и обврските на овие два диференцирани облици на здравствено осигурување.

Задолжителното здравствено осигурување се востановува, според член 2 од Законот, за сите граѓани на Република Македонија заради обезбедување на здравствени услуги и парични надоместоци врз начелата на сеопфатност, солидарност, еднаквост и

ефективно користење на средствата под услови утврдени со овој закон, а доброволното здравствено осигурување се установува за обезбедување на здравствени услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствен осигурување.

Во членот 3 од овој закон е определно дека задолжителното здравствено осигурување го спроведува Фондот за здравствено осигурување на Македонија, кој согласно членот 53 се основа за таа цел, дејноста која ја врши е од јавен интерес и врши јавни овластувања утврдени со овој закон. Во делот на одредбите во Законот кои се однесуваат на задолжителното здравствено осигурување, со членот 4 е определено дека осигурени лица, во смисла на овој закон, се осигурениците и членовите на нивното семејство.

Според членот 5, со овој закон задолжително се осигуруваат лицата кои се подробно набројани во одредбата.

Здравственото осигурување како елемент на правото на социјалното осигурување за своја темелна основа ја има определбата на Уставот во членот 35 став 1, според која Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност, како и уставната определба дека хуманизмот, социјалната правда и солидарноста се темелни вредности на уставниот поредок.

Начелото на солидарност во Законот за здравственото осигурување се изразува преку заемниот однос помеѓу самите осигуреници во здравственото осигурување кои независно дали имаат потреба да ги користат здравствените услуги, тие имаат обврска за континуирано плаќање на придонес за задолжително здравствено осигурување, заради создавање на материјални можности за обезбедување услови и средства за остварување на правата утврдени со Законот, за осигурениците на кои тоа им е потребно.

Солидарноста во здравственото осигурување се протега само помеѓу осигурениците кои ги измируваат законските обврски и членовите на нивните семејства. Во спротивно, здравственото осигурување кое би ги опфаќало трошоците за неосигурени лица и за лицата кои редовно не го плаќаат придонесот, не би можело економски да се одржи бидејќи не би почивало на правни и економски принципи.

Поаѓајќи од уставната определба со закон и колективен договор да се уредат правата на граѓаните од оваа сфера врз основа на уставните начела, со Законот за здравственото осигурување е пропишан системот на здравственото осигурување како дел од социјалното осигурување, кој треба да обезбеди функционирање на примањата и давањата на здравствените услуги во рамки на здравствената заштита на осигурениците. Заради обезбедување на средства за функционирањето на овој систем, со членот 37 од Законот е предвидено дека средства за задолжителното здравствено осигурување се обезбедуваат од: 1) придонеси од бруто платите и надоместоците на платите на вработените, потоа од пензиите и надоместоците од пензиското и инвалидското осигурување, од приходите на лицата кои самостојно вршат дејност, од средствата за невработените лица и од средствата на другите обврзници на придонес; 2) дополнителен придонес за случај на повреда на работа и професионално заболување; 3) учество на осигурениците; 4) буџетот на Републиката; 5) камата и дивиденда; 6) подароци, легати и 7) други приходи.

Во членот 38 од Законот е предвидено дека осигурениците од член 5 на овој закон плаќаат придонес за задолжителното здравствено осигурување.

Придонесот се пресметува на основица на плата која не може да биде помала од најниската плата по работник, утврдена со колективен договор помножена со просечниот коефициент на сложеност на трудот кај работодавецот (член 40 став 4 од Законот).

Според членот 46 од Законот, стапките на придонесите за задолжителното здравствено осигурување се утврдуваат како единствено стапки кои по предлог на Владата, ги утврдува Собранието на Република Македонија.

Од изнесените уставни и законски норми произлегува дека грижата на Републиката за социјалната сигурност на граѓаните, покрај нормативната функција за начинот на остварување на правото опфаќа и нормирање на системот на обезбедување на материјални и финансиски средства зошто без остварување на оваа компонента правата би биле како декларација без никаква вредност, што ја осмислува државата како социјална држава.

Понатаму, со Законот за здравственото осигурување во регулирањето на системот на функционирање на правата и обврските

од здравственото осигурување се уредени и правата на парични надоместоци. Во членот 13 е предвидено правото на надомест на плата за време на привремена спреченост за работа, а во членот 14 е предвидено правото на надомест на плата за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство. Овие права се однесуваат на осигурениците од член 5 став 1 точки 1, 2, 3 и 4 на овој закон.

Осигурениците определени во овие точки на одредбата се: 1) лица во работен однос; 2) лица кои се избрани или именувани на постојани должности, јавни и други функции, ако за вршењето на таа функција примаат плата; 3) државјани на Република Македонија кои се во работен однос кај странски работодавци или во служба во меѓународни мисии и организации, странски дипломатски и конзуларни претставништва или во лична служба на странски државјани на територија на Република Македонија и 4) лица кои вршат самостојна дејност.

Основицата за утврдување на надоместокот на плата е уредена во одредбите од членот 16 од Законот. Според ставот 1 од овој член, основницата за пресметување на надоместок на плата претставува просечниот месечен износ на исплатената нето плата на која е платен придонесот за задолжителното здравствено осигурување во последните шест месеци пред настанувањето на случајот поради кој се стекнува правото на надоместокот.

Во останатите ставови 2, 3 и 4 од овој член од Законот е предвидено дека ако за осигуреникот не може да се утврди основница за надоместокот според став 1 на овој член, основницата за надоместокот ќе се утврди од платата што ја остварил за деновите поминати на работа во периодот пред настанување на случајот.

За осигурениците од член 5 став 1 точка 4 на овој закон, основница за пресметување на надоместок на плата претставува основницата на која е платен придонесот за задолжителното здравствено осигурување.

По исклучок од ставовите 1 и 3 на овој член, доколку во последните шест месеца пред настанувањето на случајот поради кој се стекнува правото на надоместок на плата кај работодавачот се зголемува платата само за осигуреникот кој треба да го оствари тоа право, во тој случај основница за пресметување на надоместоко претставува просечниот месечен износ на исплатената нето плата на

кој е платен придонесот за здравствено осигурување во периодот од последните шест месеца пред настанувањето на случајот.

Висината на надоместокот на плата е уредена во одредбите од членот 17 од Законот.

Според ставот 1 на овој член од Законот, висината на надоместокот на плата за време на привремена спреченост за работа ја определува работодавецот, односно Фондот со општ акт, но најмалку во висина од 70% од основицата за надоместокот на плата.

Во ставот 2 е предвидено дека по исклучок од став 1 на овој член висината на надоместокот на плата за време на привремената спреченост за работа предизвикана со повреда на работа, професионална болест, за време на давање крв, ткиво или орган, како и за време на отсуство поради бременост, раѓање и мајчинство изнесува 100% од основицата на надоместокот на плата утврдена според член 16 на овој закон.

Со одредбата од ставот 3 на овој член од Законот, која е оспорена со иницијативите, е предвидено дека висината на надоместокот на плата пресметан врз основа на членот 16 на овој закон не може да биде повисока од износот на две просечни месечни нето плати исплатени во Републиката во претходната година.

Од анализата на оспорената законска одредба а во контекст на целината на Законот, Судот оцени дека таа е дел од одредбите со кои се уредуваат односите на правата и обврските на субјектите во системот на осигурувањето во сферата на здравството, што е право на законодавецот да го уреди со закон согласно со членот 34 од Уставот.

Со оспорената одредба од ставот 3 на членот 17 од Законот за здравственото осигурување, се утврдува највисокиот износ на висината на надоместокот на плата за осигурениците од членот 5 став 1 алинеи 1, 2, 3 и 4 од овој закон, било да се работи за отсуство од работа поради привремена спреченост или за отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство.

Од претходно наведеното произлегува дека со членот 16 од Законот, е определена основицата по која се пресметува надоместокот на плата. Меѓутоа, по сила на Законот во ставот 1 од членот 17 се интервенира по однос на лимитот на најмалата висина

на надоместокот на плата, кога се работи за привремена спреченост за работа. Тоа значи, по сила на закон се утврдува процент како можен најмал износ на надомест на плата од пресметаната основица по членот 16 на Законот, и намера и грижа на законодавецот да обезбеди социјална сигурност и на оние осигуреници на кои износот на надоместот на плата би бил препуштен без ограничувања во однос на минимумот да се утврдува од работодавачот односно од Фондот со општ акт.

Понатаму, Судот оцени дека со Законот се овозможува остварување на социјалната сигурност преку обезбедување на надомест на плата во висина од 100% од основицата на надоместокот на плата утврден според членот 16 од овој закон, како за осигурениците поради определената привремена спреченост за работа така и за осигурениците кои отсутнуваат од работа поради бременост, раѓање и мајчинство. Имено, правата на надомест на плата се изедначени во овој случај за наведените осигуреници, во кои категоријата на осигуреници кои отсутнуваат од работа поради бременост, раѓање и мајчинство немаат поинакви односно помали права од останатите наведени осигуреници. Еднаквоста во висината на надоместокот на плата е обезбедена со одредбата од ставот 2 на членот 17 од Законот.

Со Законот за работните односи ("Службен весник на Република Македонија" бр.62/2005), во Главата XII "Посебна заштита", се определени правата од работен однос на заштитата на работниците поради бременост, раѓање и родителство. Отсуството од работа поради бременост, раѓање и родителство е уредено со овој закон, како право од работен однос, а само висината на правото на надоместок за отсуство е предмет на уредување со Законот за здравственото осигурување.

Со оглед на тоа, уредувањето на правото на надоместокот на плата: во однос на основицата за пресметување на надоместокот; во однос на најмалата висина од основицата за надоместок на плата за осигурениците поради привремена спреченост за работа; во однос на утврдување на правото во износ од 100% од основицата за надомест на плата за осигурениците во кои спаѓаат и оние чие отсуство од работа е поради бременост, раѓање и мајчинство; и посебно во однос на определбата за утврдување на највисокиот износ на висината на надоместокот на плата на осигурениците во кои се и оние кои отсутнуваат од работа поради бременост, раѓање и мајчинство; се прашања кои законодавецот има

право да ги уреди со закон на начин на кој тоа е сторено со Законот за здравственото осигурување, а во кој оспорената одредба не може изолирано да се разгледува од останатите одредби од Законот. Ова поради тоа што овој систем на задолжително здравствено осигурување има за цел да постигне баланс на правата и обврските со што треба да се оствари начелото на еднаквост во задолжителното здравствено осигурување од кое произлегува осигурениците да имаат еднаков третман во однос на обврската да платат придонес за задолжителното здравствено осигурување, како и еднакво право кога имаат потреба и под исти услови да користат здравствена заштита без оглед на основот на осигурување, односно на категоријата на осигуреник на која и припаѓаат и без оглед на висината на платениот придонес. Тоа се елементи на системот на задолжителното здравствено осигурување утврден со Законот.

Имено, преку задолжителното здравствено осигурување кое се заснова на плаќање на придонес и финансиска дисциплина на осигурениците се обезбедуваат еднакви права и здравствена заштита на сите осигуреници без оглед на основицата за учество во придонесот.

Оттука, според Судот на полно во контекст на овој законски систем на уредување на задолжителното здравствено осигурување е правната и економска оправданост на законското решение во оспорената одредба од Законот со кое се утврдува највисокиот износ на висината на надомест на плата за работниците а во тие рамки и за жените работници кои отсутуваат од работа поради бременост, раѓање и мајчинство. Ова поради тоа што целта на надоместот на плата е материјално-финансиска заштита на осигурениците за периодот додека отсутуваат од работа.

Оваа заштита треба да го покрива до определен распон на најнизок и највисок лимит, надоместот за да се обезбеди за сите осигуреници (со пониски или повисоки платени придонеси), основна материјално-финансиска заштита во периодот на отсуство од работа, што е и целта со задолжителното здравствено осигурување, а со тоа да се остварат и уставно нормираните вредности.

Според Судот, целта на оспорената законска одредба во контекст и на останатите одредби од Законот е обезбедување на остварување токму на вредностите утврдени со Уставот, во членот 1, според кој Република Македонија е определена и како социјална држава; во членот 8 став 1 алинеја 8, според која одредба како

темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е хуманизмот, социјалната правда и солидарноста; во членот 32 став 1 кој се однесува на тоа дека секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбедност за време на привремена невработеност; во членот 34 со кој е определено дека граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор; во членот 39 дека на секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита и граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите; во членот 41 став 2 со кој е определено дека Републиката води хумана популациона политика и членот 42 став 1 според кој Републиката посебно ги заштитува мајчинството, децата и малолетните лица.

Според Судот овој систем на вредности определени со Уставот, на чија основа е воспоставено задолжителното здравствено осигурување не треба да се поврзува со она што се посочува во иницијативите, дека во задолжителното здравствено осигурување требало да владее принципот на "еднаква вредност на давањата и примањата" односно во основата на ова здравствено осигурување да владее ново финансиско правило според кое висината на надоместокот на плата, само и исклучиво да зависи од висината на придонесот кој бил исплаќан за здравственото осигурување индивидуално за секој осигуреник и исклучиво во рамки на индивидуалните давања и примања, надвор од колективот на останатите осигуреници. Во тие рамки, во кои посебно се издвојуваат правата на жените и децата односно на вработените чие отсуство од работа е поради бременост, раѓање и мајчинство, со иницијативите всушност се прави обратно, се негираат наведените уставни вредности, бидејќи осигурениците во задолжителното здравствено осигурување ги остваруваат здравствените услуги (во кои спаѓаат и надоместоците на плата) на начин и финансиски систем на осигурување уреден со закон на што упатува членот 34 од Уставот, кој треба да постигне материјално-финансиска заштита на осигурениците, а во тие рамки грижа и за мајчинството, децата и хуманата популациона политика, но на ниво на колективот од осигурениците, а не со исклучиво поединечно рангирање на правата со облигациони-договорни односи во сферата на задолжителното здравствено осигурување.

Од овие причини Судот утврди дека наводите во иницијативите не можат основано да ја доведат во прашање

уставноста на оспорената одредба од Законот за здравствено осигурување.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.216/2005)

- Издвоено мислење по предметот У.бр.216/2005

- Separate opinion on case U.no.216/2005

Врз основа на член 25 став 6 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), по моето гласање против Решението У.бр.216/2005 од 31 мај 2006 година, го издвојувам и писмено го образложувам следното

ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ

Судот со означеното решение, подржано од мнозинството судии, одлучи да не поведе постапка за оценување на уставноста на членот 17 став 3 од Законот за здравственото осигурување (“Службен весник на Република македонија“ бр. 25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003 и 84/2005) со образложение кое, во намерата оспорената одредба да не се гледа изолирано, се потпира на правни и социо-економски релации за кои не можам да се согласам дека се основа за убедливоста на ставот за согласноста на таа одредба со Уставот.

Оспорената одредба од ставот 3 на член 17 од Законот, со која се максимира висината на надоместокот за време на

привремена спреченост за работа по различни основи, вклучително и поради бременост, раѓање и мајчинство, на две просечни плати, стана дел од членот 17 од Законот со нејзиното додавање како нов став 3 извршено со измените и дополнувањата на Законот во 2005 (“Службен весник на Република Македонија“ бр.84/2005).

Ставовите 1 и 2 на членот 17 од Законот, како што се гледа од Решението, содржеа и се уште содржат јасна и принципиелна концепција за правото на надоместок на плата, реализирана преку две суштински гаранции: првата, за минималната висина на надоместокот од 70% од основицата (став 1) и втората, за надоместок во висина од 100% од основицата за посебни случаи на привремена спреченост за работа, меѓу кои и бременоста, раѓањето и мајчинството (став 2). Не треба да се докажува дека овие два става се во совршена согласност со принципот на владеењето на правото, начелото на еднаквост, пропорционалноста како општ правен принцип и, посебно, со уставната заштитата на мајчинството. Ова затоа што, прво, тие ставови се општи и правно сигурни, односно важат за секој што е во ситуација на привремена спреченост за работа од здравствени причини, второ, тие обезбедуваат еднаков третман на корисниците на правото на надоместокот на плата во зависност од причините за отсуството, трето, 100% надомест на плата во ставот 2 е оправдан со оглед на посебните околности кои ја предизвикале привремената спреченост за работа или со посебниот придонес кој лицата од тој став го даваат за постигнување на општо добро (крводарителите или родилките) и, четврто, затоа што посебниот третман на отсуството поради бременост, раѓање и мајчинство е директна последица на остварувањето на уставната обврска на Републиката од член 42 во врска со член 41 од Уставот за посебната заштита на мајчинството и обезбедувањето на правото на човекот слободно да одлучува за создавање на деца. Последново посебно го нагласувам затоа што смислата на пропишување право на надоместок на плата во висина од 100% за родилките е само во тоа да не бидат доведени во ситуација својата одлука за создавање деца да ја одмеруваат во однос на губењето на нивниот економски статус, или поинаку, покрај товарот (и радоста) на раѓањето и подигањето на бебето, да не го поднесуваат и товарот на сопствената економска деградација. Тоа е, верувам за секого, здрава смисла и укажувам дека е во целосна согласност со Уставот.

Со додавањето на оспорениот став 3 на членот 17 од Законот во 2005 година, оваа концепција и принципите што ја поддржуваат крајно се релативизираат, налик на релативизирањето

на принципите на заедницата во Орвеловата “Животинска фарма“, до степен на нивна сериозна повреда како уставни принципи.

Тоа е резултат, пред се, на тоа што максимирањето на надоместокот на плата е арбитражен критериум кој нема никаква врска со квалитативните услови за остварување на, прво, правото на отсуство од работа поради здравствени причини и второ, правото на надоместок на плата заснован врз такви причини. Ефектот од оспорената одредба, оттука, е во одземањето на елементите на општост и правна сигурност на ставовите 1 и 2 од членот 17, затоа што иако тие формално важат и, како што се наведува во Решението, нешто гарантираат, тие всушност веќе не важат или барем не важат секогаш и за секого и не гарантираат ништо. Според тоа, тие одредби веќе немаат општост и не обезбедуваат правна сигурност како суштински елементи на владеењето на правото, токму поради важењето на ставот 3.

Потоа, оспорената одредба јасно воспоставува нееднаков третман на субјекти што припаѓаат на иста класа според арбитражен, а не иманентен критериум. Ако правото на 100% надоместок на плата во случај на отсуство поради бременост, раѓање и мајчинство е во корист на жените во таква ситуација, тогаш тоа право мора да го имаат сите жени во таа ситуација. Тоа е барање и на принципот на еднаквост, но и на уставната должност за заштита на мајчинството на секоја, а не само на некои мајки. Со оспорената одредба од Законот, напротив, само некои мајки ја уживаат слободата на одлучување за создавање на деца и за нивно подигање без да бидат принудени да трпат деградација на својот економски статус. Другите, оние кои врз легитимна основа имаат повисока плата од две просечни, иако се во иста ситуација како родилки и мајки, таа своја општествена улога мора да ја остваруваат со губење на својот економски статус. Излегува дека заштитата на мајчинството веќе не зависи од тоа дали жената е во таква состојба, туку од тоа колкава и е платата. Тоа е класичен пример на нееднаков третман заснован врз имотната состојба што е изречно забранет со членот 9 од Уставот.

Овој суштински аспект на неуставноста на оспорената одредба по основ на нееднаквост не е третиран во Решението на Судот. Таму се третира еден друг, според нивото, второстепен аспект на еднаквоста, поттикнат од наводите во иницијативите, кој го испитува балансот помеѓу висината на придонесите на осигурениците и висината на надоместокот на плата. Во Решението, во точка 4 став 34, тој баланс се прогласува за тотално нерелевантен во овој предмет

преку тврдењето дека системот на здравственото осигурување го остварува принципот на еднаквост на тој начин што “осигурениците да имаат еднаков третман во однос на обврската да платат придонес за задолжително осигурување, како и еднакво право кога имаат потреба и под исти услови да користат здравствена заштита без оглед на основот на осигурување... и без оглед на висината на платениот придонес“. Оваа теорија на солидарноста е валидна кога се работи за услуги на здравствената заштита, но применета на теренот на надоместокот на плата таа се претвора во теорија на егалитаризам, која е невалидна. Кога би била валидна, законот би морало во овие случаи да предвиди еднаков надоместок на плата за сите, независно од висината на придонесот односно платата. Со други зборови, ако мнозинството судии се доследни на теоријата што ја преферираат, би морало да заклучат дека секоја жена во случај на бременост, раѓање и мајчинство треба да прима еднаков надоместок на плата независно од висината на придонесот, што ќе рече некои ќе примаат, на пример, надоместок два пати поголем од нивната плата односно придонес, а други два пати помал. Наместо тоа, во ставот 37 од истата точка на Решението, се заклучува дека “оваа заштита треба да го покрива до определен распон на најнизок и највисок лимит надоместокот за да се обезбеди за сите осигуреници (со пониски или повисоки платени придонеси) основна материјално-финансиска заштита во периодот на отсуство од работа, што е и целта со задолжителното здравствено осигурување, а со тоа да се остварат и уставно нормираните вредности.“ Според тоа веќе не се работи за обезбедување “еднаква здравствена заштита“, туку за обезбедување “основна материјално-финансиска заштита“, што е веќе нова теорија.

Наспроти ова, несомнен доказ дека висината на придонесот, односно платата е релевантен критериум за правото на надоместок на плата, е самиот Закон. Законот е тој што недвосмислено во своите принципиелни одредби го врзува остварувањето на надоместокот на плата како индивидуално право со висината на придонесот односно платата на осигуреникот. Она што законодавецот го прави со оспорената одредба е заштеда на средствата на Фондот за сметка на правата и еднаквата положба на определена категорија корисници според нивната имотна состојба. Ако оправдувањето на тоа ограничување се бара во социјалната правда, тогаш мора да се испита дали таа легитимна цел се остварува со пропорционални средства, односно да се пронајде фер баланс помеѓу индивидуалното право и јавниот интерес. Ова, меѓутоа, покажува дека односот помеѓу придонесот и правото на надоместок на плата е и тоа како релевантен, без оглед на тоа каква

е конечната одлука. Социјалната правда, или ако сакате дистрибутивната правда, веќе е употребена во системот на здравственото осигурување со тоа што за никого не е спорно дека во него се придонесува според економската сила, а се користи според здравствената потреба. Меѓутоа, не е спорно ни тоа дека осигурениците со подобра економска моќ имаат поголем индивидуален придонес односно товар во системот на здравствена заштита како општо добро. Кога во еден контекст на регулирање во кој основната разумна цел е поединецот да не ја изгуби или сериозно да ја влоши својата заслужена социјална положба, како што е контекстот на правото на надоместок на плата во случаите што ги разгледуваме, општото добро се сака да се постигне со ограничување токму на тоа индивидуално право, тогаш не е можно да се тврди дека ограничувањето го задоволува тестот на пропорционалност. Во услови кога поединецот има несомнено постојан поголем придонес за некој систем на општо добро, натамошното ограничување на неговото индивидуално право во тој систем што го диференцира од другите поединци во иста положба, не само што е противречно, туку, да се изразам со јазикот на Европскиот суд за човекови права, на овие поединци им наметнува несразмерно тежок товар што не е во фер баланс ниту со јавниот интерес, ни со правата и положбата на другите.

Сето изнесено важи за сите случаи што ги регулира целината на членот 17 од Законот. Со право и во Решението, а и во ова издвоено мислење, посебно се има во вид ситуацијата на жената-мајка, која, според моето мислење, со оспорената одредба од Законот, поради нејзината имотна состојба стекната со труд, се доведува во положба истовремено да биде фактор на економскиот развој на земјата, истакнат платежен субјект во буџетот и фондовите, родилка и мајка на нашите поколенија, од која згора се бара за таа благородна цел како жртва да го принесе и својот социјален статус и благосостојба. Последново не само што е неуставно, туку е премногу и допира до достоинството на индивидуата како заштитена уставна вредност.

Судија
на Уставниот суд на Република
Македонија
Игор Спировски

140.

- Ограничување на правото на здравствено осигурување на граѓаните поради сторено кривично дело или прекршок (поведување на постапка)

- The limitation of the right to health insurance to the citizens as a result of a committed criminal offence or minor offence (initiation of a procedure)

- Ограничувањето на правото на здравствено осигурување на граѓаните поради сторено кривично дело или прекршок, независно од фактот што лицето ги исполнува законски пропишаните услови за остварување на правото на задолжително здравствено осигурување е непропорционално и ги доведува овие лица во нерамноправна положба во однос на другите осигуреници.

-“The limitation of the right to health insurance to citizens as a result of a committed criminal or minor offence, irrespective of the fact that the person meets the legally prescribed conditions for the realisation of the right to compulsory health insurance, is disproportionate and brings these persons in an unequal position in view of the other insurees.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 70/1992) на седницата одржана на 14 јуни 2006 година донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 10 став 1 точка 15 од Законот за здравственото осигурување (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 25/2000, 34/2000-

исправка, 96/2000,50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 119/2005-пречистен текст и 37/2006).

2. Радован Зечевиќ од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 10 став 1 точка 15 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата од оспорената одредба произлегува дека осигурениците кои се повредиле по сопствена вина ќе морале да си ги надоместат трошоците за лекување, независно од тоа дали таквите последици настанале за време на работа или вон работното време, иако за нив уредно биле уплатувани соодветни придонеси. Според оспорената одредба и лица осудени од небрежност ќе морале да ги надоместуваат трошоците за лекување. Од оспорената одредба произлегувале и други нелогичности кои биле последица на нејзината противуставност.

Според наводите во иницијативата со оспорената одредба практично се пропишувала, односно утврдувала правна последица од осуда по сила на закон, што претставувало казна, што било недопуштено според Уставот, бидејќи правните последици од осудата не можат да настапуваат по сила на закон, туку само со правосилна судска одлука и тоа само тогаш кога на сторителот му е изречена казна затвор. Вакавата одредба ги ограничувала граѓаните во користењето на нивните права и ги ставала во нерамноправна положба. Во конкретниот случај со ограничување на правата од задолжително здравствено осигурување осигурениците биле ставени во нерамноправна положба, иако тие под еднакви услови треба да ги користат овие права. Подносителот на иницијативата смета дека вака утврдената норма претставувала недопуштена казна.

Подносителот на иницијативата се повикува на член 13 и член 14 од Уставот, според кои за извршено кривично дело на сторител може да му се изрече казна што како таква е утврдена со закон или друг пропис и казната може да се изрече само со судска одлука, што значи дека казнено-правниот однос треба да заврши на релација казниво дело и судски изречена казна и дека натамошни последици, како во оспорената одредба кои се состојат во ограничување на правата, не се допуштени, освен ако тоа не е изречно утврдено со Уставот (член 54 став 1 од Уставот).

Покрај изнесените причини вака како што е формулирана оваа одредба, не можела да го издржи тестот на уставност и поради нејзината непрецизност и нејасност, создавањето забуна, што директно го повредувало принципот на владеење на правото. Според подносителот на иницијативата, задолжителното здравствено осигурување е право кое произлегува од работен однос, за него осигуреникот плаќа придонеси и нелогично било да се мисли дека тој намерно или со умисла би предизвикал состојба за потоа да користи лекување со делумна или соодветна партиципација.

Поради изнесените причини, подносителот на иницијативата предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорената одредба.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорената одредба од член 10 став 1 точка 15 од Законот, со задолжителното здравствено осигурување не се опфатени здравствените услуги лекување кое е последица на кривично дело или прекршок што го сторил самиот осигуреник.

4. Според член 8 став 1 алинеја 1 и 3 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеењето на правото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 34 од Уставот, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Според член 35 став 1 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Според член 39 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита, а според ставот 2 на овој член, граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот. Согласно став 3 на овој член, ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба.

Тргувајќи од уставните одредби на членовите 34, 35 и 39 од Уставот, како и од карактерот на Република Македонија како социјална држава што има за цел воспоставување на социјална заштита и правда, Републиката обезбедува здравствена заштита што има основа и во темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - хуманизмот, социјалната правда и солидарноста. При тоа, Уставот само утврдил право на социјално осигурување и го гарантирал правото на здравствена заштита, а условите, начинот и обемот на правата препуштил да се уредат со закон.

Здравственото осигурување, како еден сегмент на системот на социјалното осигурување е уреден со Законот за здравственото осигурување ("Службен весник на Република Македонија бр. 25/2000, 34/2000-исправка, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 119/2005-пречистен текст и 37/2006). Според членот 1 од Законот за здравствено осигурување, предмет на уредување на овој закон е здравственото осигурување на граѓаните, правата и обврските од здравственото осигурување, како и начинот на спроведување на здравственото осигурување.

Здравственото осигурување на граѓаните со Законот е уредено преку установување на задолжително и доброволно здравствено осигурување.

Задолжителното здравствено осигурување се установува, според член 2 од Законот, за сите граѓани на Република Македонија заради обезбедување на здравствени услуги и парични надоместоци врз начелата на сеопфатност, солидарност, еднаквост и ефективно користење на средствата под услови утврдени со овој закон, а доброволното здравствено осигурување се установува за обезбедување на здравствени услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување.

Во членот 3 од овој закон е определено дека задолжителното здравствено осигурување го спроведува Фондот за здравствено осигурување на Македонија, додека пак доброволното здравствено осигурување можат да го спроведуваат друштва за осигурување основани според прописите за осигурување.

Според член 4 од Законот, осигурени лица, во смисла на овој закон, се осигурениците и членовите на нивното семејство. Според членот 5, со овој закон задолжително се осигуруваат лицата кои се подробно наведени во одредбата.

Согласно член 8 од Законот, со задолжително здравствено осигурување на осигурените лица им се обезбедува право на основни здравствени услуги под услови утврдени со овој закон, во случај на: 1) болест и повреда надвор од работа и 2) повреда на работа и професионално заболување.

Основните здравствени услуги пак, според член 9 се:

- а) во примарната здравствена заштита:
 - 1) здравствени услуги заради утврдување, следење и проверување на здравствената состојба;
 - 2) преземање на стручно медицински мерки и постапки за унапредување на здравствената состојба, спречување, сузбивање и рано откривање на болестите и други нарушувања на здравјето;
 - 3) укажување на итна медицинска помош, вклучувајќи и превоз со санитарско возило кога е тоа неопходно;
 - 4) лекување во ординација, односно во домот на корисникот;
 - 5) здравствена заштита во врска со бременост и породување;
 - 6) спроведување на превентивни, терапевтски и рехабилитациони мерки;
 - 7) превенција, лекување и санирање на болестите на устата и забите и

8) лекови според листата на лекови што со општ акт ја утврдува Фондот на кој министерот за здравство дава согласност;

б) во специјалистичко-консултативната здравствена заштита:

- 1) испитување и утврдување на заболувањата, повредите и здравствената состојба;
- 2) спроведување на специјализирани дијагностички, терапевтски и рехабилитациони постапки и
- 3) протези, ортопедски и други помагала, помошни и санитарски справи и материјали и забнотехнички средства според индикации утврдени со општ акт на Фондот на кој министерот за здравство дава согласност;

в) во болничката (краткотрајна и долготрајна) здравствена заштита:

- 1) испитување и утврдување на здравствената состојба, лекување, рехабилитација, нега, сместување и исхрана во болнички услови;
- 2) лекови според листата на лекови што со општ акт ја утврдува Фондот на кој министерот за здравство дава согласност, како и помошни материјали кои служат за примена на лековите и санитарските и друг материјал потребен за лекување и
- 3) сместување и исхрана на придружник при неопходно придружување на дете до тригодишна возраст, додека е на болничко лекување, но најмногу до 30 дена и
- 4) обдукција на умрени по барање на здравствени установи.

Здравствените услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување се набројани во член 10 од Законот и тоа се:

- 1) естетски операции кои не се медицински индицирани;
- 2) користење на повисок стандард на здравствени услуги во болничката здравствена заштита над утврдените стандарди;
- 3) бањско климатско лекување;
- 4) медицинска рехабилитација на дегенеративни заболувања според општ акт утврдено од министерот за здравство, освен за деца до 18-годишна возраст;
- 5) лекови кои не се опфатени со листите на лекови од член 9 на овој закон;
- 6) протези, ортопедски и други помагала, помошни и санитарски справи и материјали и забнотехнички средства

- кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување или се изработени од надстандарден материјал;
- 7) општа нега, сместување и исхрана во геронтолошка установа;
 - 8) специјалистичко-консулативни и болнички здравствени услуги без упат од избраниот лекар;
 - 9) прекинување на бременост, ако не е медицински индицирано;
 - 10) лекување како последица на непридржување на упатствата од лекарот;
 - 10-а) вештачко оплодување по трет неуспешен обид за оплодување;
 - 11) издавање на сите видови лекарски уверенија;
 - 12) набавка на нови протетски и ортопедски справи и други помагала пред утврдениот рок;
 - 13) отрезнување и лекување од акутна алкохолизирана состојба, како и за намерни труења, кои не се предизвикани од душевни растројства;
 - 14) лекување во странство, ако лекувањето е извршено без одобрение од Фондот, за дел од трошоците кои се повисоки од трошоците на соодветните услуги од основните здравствени услуги во земјата;
 - 15) лекување кое е последица на кривично дело или прекршок што го сторил самиот осигуреник; (оспорена одредба)
 - 16) прегледи, испитувања и упатувања до надлежниот орган за оценување на работната способност, според прописите за пензиското и инвалидското осигурување, кога тие се вршат по барање на осигуреникот, работодавецот или друг орган;
 - 17) незадолжително вакцинирање;
 - 18) лекување, односно рехабилитација од болести на зависност над 30 дена;
 - 19) прегледи на умрени и обдукција по барање на надлежни органи или граѓани;
 - 20) здравствени прегледи на вработените кои се упатуваат на работа во странство од страна на работодавците, како и прегледите и превентивните мерки на здравствена заштита за патување во странство;
 - 21) лекување од последици на третман од надрилекари или употреба на надрилекарства и
 - 22) други здравствени услуги кои според овој закон не паѓаат на товар на средствата на Фондот.

Согласно член 27 став 1 од Законот, правата од задолжителното здравствено осигурување во рамките на обемот на правата утврдени со овој закон, осигурените лица ги остваруваат врз основа на здравствена легитимација или картичка за здравствено осигурување и доказ дека придонесот за задолжителното здравствено осигурување е платен.

Законот за здравственото осигурување во членот 37 ги определува изворите на средства од кои се обезбедуваат средства за задолжително осигурување (придонеси од платите и надоместоците на платите на вработените, пензии и надоместоци од пензиското и инвалидското осигурување, приходите на лицата кои самостојно вршат дејност; средства за невработените лица и средствата на другите обврзници на придонес, дополнителен придонес за случај на повреда на работа и професионално заболување; учество на осигурениците; буџетот на Републиката; камати и дивиденда; подароци, легати и други приходи.

Согласно член 38 од Законот, осигурениците од член 5 на овој закон плаќаат придонес за задолжително здравствено осигурување.

Согласно член 73 од Законот, граѓаните за себе и за членовите на своите семејства, односно работодавците за своите работници, можат дополнително да се осигураат со доброволно здравствено осигурување согласно со овој закон и прописите за осигурување, заради покривање на трошоците за здравствени услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување.

Согласно член 74 од Законот, доброволното здравствено осигурување може да се воспостави само како дополнително за лица за кои претходно е воспоставено задолжително здравствено осигурување.

Во делот на одредбите од Законот кои се однесуваат на надоместок на штета, покрај другите случаи кога Фондот за здравствено осигурување може да бара надомест на штета, во членот 88 став 1 е предвидено правото на Фондот да бара надоместок за причинетата штета од лице кое предизвикало болест, повреда или смрт на корисник на права од задолжителното здравствено осигурување.

Согласно член 81 став 2 од Законот, штетата за која Фондот има право да бара надоместок во случаите предвидени со овој закон ги опфаќа трошоците за здравствена заштита, надоместокот на платата и други парични надоместоци кои се исплатуваат на товар на средствата на Фондот.

Во членот 82 од Законот е предвидено дека при утврдување на правата на надоместок на штета во случаите предвидени со овој закон се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи.

5. Од анализата на наведените уставни и законски одредби произлегува дека правата и обврските од здравственото осигурување како и условите под кои тие можат да се користат се уредени со Законот за здравственото осигурување. Со задолжителното здравствено осигурување по разни основи е опфатен најширок круг на граѓани со тоа што за граѓаните кои не се опфатени со ова осигурување е утврдена можност тие доброволно да пристапат кон задолжителното здравствено осигурување. На овој начин, со Законот за здравственото осигурување скоро на секој граѓанин на Република Македонија, во случаите и под услови утврдени со овој закон, му се обезбедува остварување на уставно утврденото право на социјална сигурност и социјално, односно здравствено осигурување, како и правото на здравствена заштита, кои се израз на социјалниот карактер на Република Македонија.

Фундаментална содржина на здравственото осигурување претставува заштитата на здравјето, односно обезбедувањето на здравствените услуги на осигурените лица. Видот и обемот на основните здравствени услуги што произлегуваат од задолжителното здравствено осигурување се утврдени во наведениот член 9 од Законот, со позитивно набројување на здравствените услуги на сите нивоа на здравствена заштита.

Основниот пакет на здравствени услуги кои им се обезбедуваат на осигурениците со задолжителното здравствено осигурување, осигурениците ги користат во случај на болест и повреда надвор од работа како и во случај на повреда на работа и професионално заболување. Во рамките на условите под кои можат да се користат правата од здравственото осигурување, законот го предвидел и редовното уплатување на придонесот за здравствено осигурување. Нередовното плаќање на придонесот претставува причина поради која може да се ускратат правата од задолжителното

здравствено осигурување. Така согласно член 52 од Законот, за осигурениците за кои Фондот ќе утврди дека придонесот не е редовно уплатуван или уплатата задоцнила повеќе од 60 дена, правата од задолжителното здравствено осигурување на осигурените лица им се ускратуваат, освен правото на итна медицинска помош.

Од одредбите на Законот, произлегува дека за користење на здравствените услуги од задолжителното здравствено осигурување, односно т.н. основни здравствени услуги ирелевантна е причината поради која настанала болеста, односно повредата од кои произлегува потребата од здравствена заштита.

Од друга страна пак, со оспорената одредба од член 10 став 1 точка 15 од Законот, предвидено е дека со задолжителното здравствено осигурување не се опфатени здравствените услуги на лекување кое е последица на кривично дело или прекршок што го сторил самиот осигуреник.

При анализата на оспорената одредба, поаѓајќи првенствено од нејзината формулација, пред Судот се постави прашањето за значењето и содржината на терминот “лекување”. Имено, доколку оваа одредба се анализира во контекст на останатите основи, односно случаи од член 10 став 1 кога здравствените услуги не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување, може да се заклучи дека речиси во сите останати одредби јасно и прецизно се дефинирани конкретните здравствени услуги што паѓаат на товар на самиот осигуреник (естетски операции кои не се медицински индицирани; користење на повисок стандард на здравствени услуги во болничката здравствена заштита над утврдените стандарди; бањско климатско лекување; медицинска рехабилитација на дегенеративни заболувања; протези, ортопедски и други помагала, помошни и санитарски справи и материјали и забнотехнички средства кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување или се изработени од надстандарден материјал; општа нега, сместување и исхрана во геронтолошка установа; специјалистичко-консулативни и болнички здравствени услуги без упат од избраниот лекар итн.) Тоа не е случај со оспорената одредба, во која не е наведено за каква конкретна здравствена услуга станува збор, туку е употребен општиот термин “лекување”. Оттука пред Судот се постави прашањето дали терминот “лекување” ги опфаќа и основните здравствени услуги од член 9 кои спаѓаат во рамките на задолжителното здравствено осигурување и кои би требало да му бидат достапни секому под условите утврдени

со законот, независно од причината која ја предизвикала потребата од користење на здравствени услуги што значат основна здравствена заштита.

Од формулацијата на одредбата, исто така, не е јасно дали таа се однесува на лекувањето на осигуреникот кој го сторил кривичното дело или прекршокот или пак се однесува на лекување на друго лице од последиците на казнивото дело сторено од осигуреникот, или пак ги покрива и двата случаи.

Во вториот случај, доколку интенцијата на законодавецот била трошоците за лекување на осигурено лице од последица на кривично дело што го сторил друг осигуреник да не паднат на товар на Фондот, туку на сторителот на кривичното дело односно прекршок, ваквата одредба според Судот е логична и оправдана со оглед на тоа што и според општите начела на облигационото право произлегува дека тој што ќе му причини штета на друг, должен е да ја надомести. Ова го овозможува и член 78 од Законот според кој Фондот има право да бара надоместок за причинетата штета од лице кое предизвикало болест, повреда или смрт на корисник на права од задолжителното здравствено осигурување.

Според Судот одредбата би можела да се проблематизира доколку нејзина цел е трошоците за лекување на самиот осигуреник од последиците на кривичното дело, односно прекршок што самиот тој го сторил да не паднат на товар на средствата од Фондот. Ова, според Судот, би значело ограничување на правото на задолжително здравствено осигурување на лицето од причини поврзано со неговото поведение, односно неговата вина за сторено казниво дело, независно од тоа што лицето ги исполнува законски пропишаните услови за користење на правата од здравствено осигурување, односно независно од фактот што осигуреникот редовно и уредно ги исполнува обврските поврзани со плаќањето на придонес, со што овие лица се доведуваат во нерамноправна положба во однос на останатите осигурени лица.

Вината за сторено казниво дело е работа во надлежност на судот, само судот е тој кој ги утврдува околностите под кои е сторено едно казниво дело, неговите последици, како и вината на сторителот и врз основа на тоа изрекува со закон пропишана санкција.

Оспорената одредба, според мислењето на Судот, го ограничува правото на задолжително здравствено осигурување. Ограничувањето на правото на здравствено осигурување на граѓаните поради сторено кривично дело или прекршок, независно од фактот што лицето ги исполнува законски пропишаните услови за остварување на правото на задолжително здравствено осигурување е непропорционално и ги доведува овие лица во нерамноправна положба во однос на другите осигуреници.

Според Судот, оспорената одредба поради својата непрецизна формулација остава широк простор, односно дискреција за оној што ќе ја применува (службеник во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување) да го определи нејзиниот опсег како во однос на видот на здравствените услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување поради сторено кривично дело или прекршок, така и во поглед на лицата на кои таа се однесува (дали само на осигуреникот – сторител на кривично дело или пак и други лица, исто така осигуреници кои претрпеле штета од кривично дело односно прекршокот сторен од осигуреникот), што претставува повреда на уставното начело на владеење на правото гарантирано со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Поради наведените причини пред Судот се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од член 10 став 1 точка 15 од Законот за здравственото осигурување со одредбите од член 8 став 1 алинеја 3, член 9 и член 34 од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У. бр. 60/2006)

141.

- Ограничување на правото на здравствено осигурување на граѓаните поради сторено кривично дело или прекршок

- The limitation of the right to health insurance to the citizens as a result of a committed criminal or minor offence

-Ограничувањето на правото на здравствено осигурување на граѓаните поради сторено кривично дело или прекршок, независно од фактот што лицето ги исполнува законски пропишаните услови за остварување на правото на задолжително здравствено осигурување е непропорционално и ги доведува овие лица во нерамноправна положба во однос на другите осигуреници.

-The limitation of the right to health insurance to citizens as a result of a committed criminal or minor offence, irrespective of the fact that the person meets the legally prescribed conditions for the realisation of the right to compulsory health insurance, is disproportionate and brings these persons in an unequal position in view of the other insurees.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 70/1992), на седницата одржана на 3 октомври 2006 година донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 10 став 1 точка 15 од Законот за здравственото осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 25/2000, 34/2000-исправка, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 119/2005 – пречистен текст и 37/2006).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Радован Зечевиќ од Скопје, со Решение У. бр. 60/2006 од 14 јуни 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на членот од Законот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според оспорената одредба од член 10 став 1 точка 15 од Законот, со задолжителното здравствено осигурување не се опфатени здравствените услуги лекување кое е последица на кривично дело или прекршок што го сторил самиот осигуреник.

5. Според член 8 став 1 алинеја 1 и 3 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеештвото на правото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 34 од Уставот, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Според член 35 став 1 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Според член 39 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита, а според ставот 2 на овој член, граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот. Согласно став 3 на овој член, ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба.

Тргувајќи од уставните одредби на членовите 34, 35 и 39 од Уставот, како и од карактерот на Република Македонија како социјална држава што има за цел воспоставување на социјална заштита и правда, Републиката обезбедува здравствена заштита што има основа и во темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - хуманизмот, социјалната правда и солидарноста. При тоа, Уставот само утврдил право на социјално осигурување и го гарантирал правото на здравствена заштита, а условите, начинот и обемот на правата препуштил да се уредат со закон.

Здравственото осигурување, како еден сегмент на системот на социјалното осигурување е уреден со Законот за здравственото осигурување ("Службен весник на Република Македонија бр. 25/2000, 34/2000-исправка, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 119/2005-пречистен текст и 37/2006). Според членот 1 од Законот, предмет на уредување на овој закон е здравственото осигурување на граѓаните, правата и обврските од здравственото осигурување, како и начинот на спроведување на здравственото осигурување.

Здравственото осигурување на граѓаните со Законот е уредено преку установување на задолжително и доброволно здравствено осигурување.

Задолжителното здравствено осигурување се установува, според член 2 од Законот, за сите граѓани на Република Македонија заради обезбедување на здравствени услуги и парични надоместоци врз начелата на сеопфатност, солидарност, еднаквост и ефективно користење на средствата под услови утврдени со овој закон, а доброволното здравствено осигурување се установува за обезбедување на здравствени услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување.

Во членот 3 од овој закон е определено дека задолжителното здравствено осигурување го спроведува Фондот за здравствено осигурување на Македонија, додека пак доброволното здравствено осигурување можат да го спроведуваат друштва за осигурување основани според прописите за осигурување.

Според член 4 од Законот, осигурени лица, во смисла на овој закон, се осигурениците и членовите на нивното семејство. Според членот 5, со овој закон задолжително се осигуруваат лицата кои се конкретно наведени во одредбата.

Согласно член 8 од Законот, со задолжително здравствено осигурување на осигурените лица им се обезбедува право на основни здравствени услуги под услови утврдени со овој закон, во случај на: 1) болест и повреда надвор од работа и 2) повреда на работа и професионално заболување.

Основните здравствени услуги пак, според член 9 се:

- а) во примарната здравствена заштита:
 - 9) здравствени услуги заради утврдување, следење и проверување на здравствената состојба;
 - 10) преземање на стручно медицински мерки и постапки за унапредување на здравствената состојба, спречување, сузбивање и рано откривање на болестите и други нарушувања на здравјето;
 - 11) укажување на итна медицинска помош, вклучувајќи и превоз со санитарско возило кога е тоа неопходно;
 - 12) лекување во ординација, односно во домот на корисникот;
 - 13) здравствена заштита во врска со бременост и породување;
 - 14) спроведување на превентивни, терапевтски и рехабилитациони мерки;
 - 15) превенција, лекување и санирање на болестите на устата и забите и
 - 16) лекови според листата на лекови што со општ акт ја утврдува Фондот на кој министерот за здравство дава согласност;
- б) во специјалистичко-консултативната здравствена заштита:
 - 4) испитување и утврдување на заболувањата, повредите и здравствената состојба;

- 5) спроведување на специјализирани дијагностички, терапевтски и рехабилитациони постапки и
- 6) протези, ортопедски и други помагала, помошни и санитарски справи и материјали и забнотехнички средства според индикации утврдени со општ акт на Фондот на кој министерот за здравство дава согласност;

в) во болничката (краткотрајна и долготрајна) здравствена заштита:

- 4) испитување и утврдување на здравствената состојба, лекување, рехабилитација, нега, сместување и исхрана во болнички услови;
- 5) лекови според листата на лекови што со општ акт ја утврдува Фондот на кој министерот за здравство дава согласност, како и помошни материјали кои служат за примена на лековите и санитарските и друг материјал потребен за лекување и
- 6) сместување и исхрана на придружник при неопходно придружување на дете до тригодишна возраст, додека е на болничко лекување, но најмногу до 30 дена и
- 4) обдукција на умрени по барање на здравствени установи.

Здравствените услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување се набројани во член 10 од Законот и тоа се:

- 23) естетски операции кои не се медицински индицирани;
- 24) користење на повисок стандард на здравствени услуги во болничката здравствена заштита над утврдените стандарди;
- 25) бањско климатско лекување;
- 26) медицинска рехабилитација на дегенеративни заболувања според општ акт утврдено од министерот за здравство, освен за деца до 18-годишна возраст;
- 27) лекови кои не се опфатени со листите на лекови од член 9 на овој закон;
- 28) протези, ортопедски и други помагала, помошни и санитарски справи и материјали и забнотехнички средства кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување или се изработени од надстандарден материјал;
- 29) општа нега, сместување и исхрана во геронтолошка установа;
- 30) специјалистичко-консулативни и болнички здравствени услуги без упат од избраниот лекар;

- 31) прекинување на бременост, ако не е медицински индицирано;
- 32) лекување како последица на непридржување на упатствата од лекарот;
- 10-а) вештачко оплодување по трет неуспешен обид за оплодување;
- 33) издавање на сите видови лекарски уверенија;
- 34) набавка на нови протетски и ортопедски справи и други помагала пред утврдениот рок;
- 35) отрезнување и лекување од акутна алкохолизирана состојба, како и за намерни труења, кои не се предизвикани од душевни растројства;
- 36) лекување во странство, ако лекувањето е извршено без одобрение од Фондот, за дел од трошоците кои се повисоки од трошоците на соодветните услуги од основните здравствени услуги во земјата;
- 37) лекување кое е последица на кривично дело или прекршок што го сторил самиот осигуреник; (оспорена одредба)
- 38) прегледи, испитувања и упатувања до надлежниот орган за оценување на работната способност, според прописите за пензиското и инвалидското осигурување, кога тие се вршат по барање на осигуреникот, работодавецот или друг орган;
- 39) незадолжително вакцинирање;
- 40) лекување, односно рехабилитација од болести на зависност над 30 дена;
- 41) прегледи на умрени и обдукција по барање на надлежни органи или граѓани;
- 42) здравствени прегледи на вработените кои се упатуваат на работа во странство од страна на работодавците, како и прегледите и превентивните мерки на здравствена заштита за патување во странство;
- 43) лекување од последици на третман од надрилекари или употреба на надрилекарства и
- 44) други здравствени услуги кои според овој закон не паѓаат на товар на средствата на Фондот.

Согласно член 27 став 1 од Законот, правата од задолжителното здравствено осигурување во рамките на обемот на правата утврдени со овој закон, осигурените лица ги остваруваат врз основа на здравствена легитимација или картичка за здравствено осигурување и доказ дека придонесот за задолжителното здравствено осигурување е платен.

Законот за здравственото осигурување во членот 37 ги определува изворите на средства од кои се обезбедуваат средства за задолжително осигурување (придонеси од платите и надоместоците на платите на вработените, пензии и надоместоци од пензиското и инвалидското осигурување, приходите на лицата кои самостојно вршат дејност; средства за невработените лица и средствата на другите обврзници на придонес, дополнителен придонес за случај на повреда на работа и професионално заболување; учество на осигурениците; буџетот на Републиката; камати и дивиденда; подароци, легати и други приходи.

Согласно член 38 од Законот, осигурениците од член 5 на овој закон плаќаат придонес за задолжително здравствено осигурување.

Согласно член 73 од Законот, граѓаните за себе и за членовите на своите семејства, односно работодавците за своите работници, можат дополнително да се осигураат со доброволно здравствено осигурување согласно со овој закон и прописите за осигурување, заради покривање на трошоците за здравствени услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување.

Согласно член 74 од Законот, доброволното здравствено осигурување може да се воспостави само како дополнително за лица за кои претходно е воспоставено задолжително здравствено осигурување.

Во делот на одредбите од Законот кои се однесуваат на надоместок на штета, покрај другите случаи кога Фондот за здравствено осигурување може да бара надомест на штета, во членот 88 став 1 е предвидено правото на Фондот да бара надоместок за причинетата штета од лице кое предизвикало болест, повреда или смрт на корисник на права од задолжителното здравствено осигурување.

Согласно член 81 став 2 од Законот, штетата за која Фондот има право да бара надоместок во случаите предвидени со овој закон ги опфаќа трошоците за здравствена заштита, надоместотокот на платата и други парични надоместоци кои се исплатуваат на товар на средствата на Фондот.

Во членот 82 од Законот е предвидено дека при утврдување на правата на надоместок на штета во случаите предвидени со овој закон се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи.

6. Од анализата на наведените уставни и законски одредби произлегува дека правата и обврските од здравственото осигурување како и условите под кои тие можат да се користат се уредени со Законот за здравственото осигурување. Со задолжителното здравствено осигурување по разни основи е опфатен најширок круг на граѓани со тоа што за граѓаните кои не се опфатени со ова осигурување е утврдена можност тие доброволно да пристапат кон задолжителното здравствено осигурување. На овој начин, со Законот за здравственото осигурување скоро на секој граѓанин на Република Македонија, во случаите и под услови утврдени со овој закон, му се обезбедува остварување на уставно утврденото право на социјална сигурност и социјално, односно здравствено осигурување, како и правото на здравствена заштита, кои се израз на социјалниот карактер на Република Македонија.

Фундаментална содржина на здравственото осигурување претставува заштитата на здравјето, односно обезбедувањето на здравствените услуги на осигурените лица. Видот и обемот на основните здравствени услуги што произлегуваат од задолжителното здравствено осигурување се утврдени во наведениот член 9 од Законот, со позитивно набројување на здравствените услуги на сите нивоа на здравствена заштита.

Основниот пакет на здравствени услуги кои им се обезбедуваат на осигурениците со задолжителното здравствено осигурување, осигурениците ги користат во случај на болест и повреда надвор од работа како и во случај на повреда на работа и професионално заболување. Во рамките на условите под кои можат да се користат правата од здравственото осигурување, Законот го предвидел и редовното уплатување на придонесот за здравствено осигурување. Нередовното плаќање на придонесот претставува причина поради која може да се ускратат правата од задолжителното здравствено осигурување. Така, согласно член 52 од Законот, за осигурениците за кои Фондот ќе утврди дека придонесот не е редовно уплатуван или уплатата задоцнила повеќе од 60 дена, правата од задолжителното здравствено осигурување на осигурените лица им се ускратуваат, освен правото на итна медицинска помош.

Од одредбите на Законот, произлегува дека за користење на здравствените услуги од задолжителното здравствено осигурување, односно т.н. основни здравствени услуги ирелевантна е причината поради која настанала болеста, односно повредата од кои произлегува потребата од здравствена заштита.

Од друга страна пак, со оспорената одредба од член 10 став 1 точка 15 од Законот, предвидено е дека со задолжителното здравствено осигурување не се опфатени здравствените услуги на лекување кое е последица на кривично дело или прекршок што го сторил самиот осигуреник.

При анализата на оспорената одредба, поаѓајќи првенствено од нејзината формулација, пред Судот се постави прашањето за значењето и содржината на терминот “лекување”. Имено, доколку оваа одредба се анализира во контекст на останатите основи, односно случаи од член 10 став 1 кога здравствените услуги не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување, може да се заклучи дека речиси во сите останати одредби јасно и прецизно се дефинирани конкретните здравствени услуги што паѓаат на товар на самиот осигуреник (естетски операции кои не се медицински индицирани; користење на повисок стандард на здравствени услуги во болничката здравствена заштита над утврдените стандарди; бањско климатско лекување; медицинска рехабилитација на дегенеративни заболувања; протези, ортопедски и други помагала, помошни и санитарски справи и материјали и забнотехнички средства кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување или се изработени од надстандарден материјал; општа нега, сместување и исхрана во геронтолошка установа; специјалистичко-консултативни и болнички здравствени услуги без упат од избраниот лекар итн.) Тоа не е случај со оспорената одредба, во која не е наведено за каква конкретна здравствена услуга станува збор, туку е употребен општиот термин “лекување”. Оттука за Судот е нејасно дали терминот “лекување” ги опфаќа и основните здравствени услуги од член 9 кои спаѓаат во рамките на задолжителното здравствено осигурување и кои би требало да му бидат достапни секому под условите утврдени со Законот, независно од причината која ја предизвикала потребата од користење на здравствени услуги што значат основна здравствена заштита.

Од формулацијата на одредбата, исто така, не е јасно дали таа се однесува на лекувањето на осигуреникот кој го сторил

кривичното дело или прекршокот или пак се однесува на лекување на друго лице од последиците на казнивото дело сторено од осигуреникот, или пак ги покрива и двата случаи.

Одредбата на член 10 став 1 точка 15 од Законот, според Судот, е проблематична со оглед на тоа што нејзина цел е трошоците за лекување на самиот осигуреник од последиците на кривичното дело, односно прекршок што самиот тој го сторил да не паднат на товар на средствата од Фондот. Ова, според Судот, претставува ограничување на правото на задолжително здравствено осигурување на лицето од причини поврзано со неговото поведение, односно неговата вина за сторено казниво дело, независно од тоа што лицето ги исполнува законски пропишаните услови за користење на правата од здравствено осигурување, односно независно од фактот што осигуреникот редовно и уредно ги исполнува обврските поврзани со плаќањето на придонес, со што овие лица се доведуваат во нерамноправна положба во однос на останатите осигурени лица.

Вината за сторено казниво дело е работа во надлежност на судот, само судот е тој кој ги утврдува околностите под кои е сторено едно казниво дело, неговите последици, како и вината на сторителот и врз основа на тоа изрекува со закон пропишана санкција.

Оспорената одредба, според Судот, го ограничува правото на задолжително здравствено осигурување. Ограничувањето на правото на здравствено осигурување на граѓаните поради сторено кривично дело или прекршок, независно од фактот што лицето ги исполнува законски пропишаните услови за остварување на правото на задолжително здравствено осигурување е непропорционално и ги доведува овие лица во нерамноправна положба во однос на другите осигуреници.

Според Судот, оспорената одредба поради својата непрецизна формулација остава широк простор, односно дискреција за оној што ќе ја применува (службеник во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување) да го определи нејзиниот опсег како во однос на видот на здравствените услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување поради сторено кривично дело или прекршок, така и во поглед на лицата на кои таа се однесува (дали само на осигуреникот – сторител на кривично дело или пак и други лица, исто така осигуреници кои претрпеле штета

од кривичното дело, односно прекршокот сторен од осигуреникот), што претставува повреда на уставното начело на владеење на правото гарантирано со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Поради наведените причини Судот утврди дека оспорената одредба од член 10 став 1 точка 15 од Законот за здравственото осигурување не е во согласност со одредбите од член 8 став 1 алинеја 3, член 9 и член 34 од Уставот.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У. бр. 60/2006)

142.

- Определен период на претходно осигурување

- *Certain period of previous insurance*

- Со предвидувањето на претходното осигурување во траење од шест месеци како услов за остварување на правото на надоместок на плата, осигурениците не се ставаат во нееднаква правна положба, ниту пак се дискриминираат осигурениците жени кои користат породилно отсуство бидејќи овој услов се однесува на сите осигуреници и на сите основи поради кои може да се оствари право на паричен надоместок (болест, повреда, породилно отсуство). За осигурените лица се еднакви правата, но и обврските за плаќање на придонес, а плаќањето на придонес само по себе подразбира постепено на определен период на претходно осигурување.

-The stipulation of the preliminary insurance for a period of six months as a condition to realise the right to compensation to salary, does not place the insured persons in an unequal legal position, nor discriminates the female insured persons that use maternity leave since this condition refers to all insured persons and to all grounds on which one may realise the right to a pecuniary compensation (illness, injury, maternity leave). The insurees have the same rights, but also the same obligations to pay contribution, while the payment of the contribution by itself implies the existence of certain period of preliminary insurance.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 15 став 1 точка 1 од Законот за здравственото осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.25/2000,34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 119/2005 – пречистен текст и 37/2006).

2. Марија Георгиева од Скопје и Здружението на судски вештаци од Скопје, претставувано од претседателот на Здружението, Димитар Андоновски, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста на членот од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата на Марија Георгиева се наведува дека оваа измена во Законот за здравствено осигурување била неуставна, непотребно ги уценувала осигурениците, го дискриминирала правото на надоместок на плата за породилното отсуство и го дестимулирала наталитетот. Во иницијативата се укажува дека измена на Законот со иста ваква содржина, но во благо изменета

форма веќе еднаш била поништена од Уставниот суд. Оспорената одредба подносителот на иницијативата ја спротивставува на член 39 член 40 и член 42 од Уставот. Поради наведените причини во иницијативата се предлага Уставниот суд да ја поништи оспорената одредба.

Во иницијативата од Здружението на судски вештаци, се наведува дека со оспорената одредба една поголема група на работници, кои прв пат се вработуваат и немаат работен стаж од 6 месеци, не можеле да ги користат правата од здравствено осигурување како другите работници со стаж поголем од 6 месеци, со што тие се ставале во нерамноправна положба во однос на другите вработени по однос на примање на надоместоци на плата за време на спреченост поради болести кои законодавецот не ги предвидел во оспорената точка 1, со што оспорената одредба била спротивна на член 9 став 2 од Уставот. Во иницијативата се предлага Уставниот суд да ја прифати иницијативата со што ќе даде јасен сигнал до Владата на Република Македонија дека буџетските дефицити не би требало да се пополнуваат со кршење на основните права и слободи на граѓаните гарантирани со Уставот и ќе се оневозможи некоја друга Влада, во зависност од потребите на Буџетот, да изврши измени на овој член со тоа што бројката од 6 месеци, да ја замени со 12, 16, 18 итн.

3. Судот на седницата утврди дека според член 15 од Законот за здравственото осигурување, осигурениците од членовите 13 и 14 на овој закон можат да остварат право на надоместок на плата, ако ги исполнуваат и следниве услови:

1) ако здравственото осигурување траело најмалку шест месеци пред настапување на случајот, освен во случаите на повреда на работа и професионално заболување;

2) придонесот за задолжителното здравствено осигурување редовно да е уплатуван или со задоцнување од најмногу 60 дена, и

3) оцената за привремена спреченост за работа да ја дал избраниот лекар, односно лекарската комисија.

4. Според член 1 став 1 од Уставот, Република Македонија е суверена, самостојна, демократска и социјална држава.

Според член 8 став 1 алинеја 1 и 8 од Уставот, темелни вредност на уставниот поредок на Република Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во

меѓународното право и утврдени со Уставот и хуманизмот, социјалната правда и солидарноста.

Според член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 34 од Уставот, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Според член 35 став 1 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Согласно член 39 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита, а граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите.

Според член 42 од Уставот, Републиката посебно ги заштитува мајчинството, децата и малолетните лица.

Согласно наведените уставни одредби, системот на здравственото осигурување во Република Македонија, како дел од социјалното осигурување, е уреден со Законот за здравственото осигурување, чија одредба се оспорува со оваа иницијатива.

Според член 1 од Законот, предмет на уредување на овој закон е здравственото осигурување на граѓаните, правата и обврските од здравственото осигурување, како и начинот на спроведување на здравственото осигурување.

Задолжителното здравствено осигурување се установува, според член 2 од Законот, за сите граѓани на Република Македонија заради обезбедување на здравствени услуги и парични надоместоци врз начелата на сеопфатност, солидарност, еднаквост и ефективно користење на средствата под услови утврдени со овој закон, а доброволното здравствено осигурување се установува за обезбедување на здравствени услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување.

Во член 3 од овој закон е определно дека задолжителното здравствено осигурување го спроведува Фондот за здравствено

осигурување на Македонија, кој согласно членот 53 се основа за таа цел, и кој врши дејност од јавен интерес и јавни овластувања утврдени со овој закон.

Во согласност со начелата на задолжителност и сеопфатност, во член 5 став 1 од Законот, таксативно се утврдени лицата - осигуреници кои подлежат на задолжителното здравствено осигурување, а во ставот 2 на овој член е утврдена можност граѓаните кои не се опфатени со задолжително здравствено осигурување доброволно да пристапат кон него. Освен на овие лица, според член 6 од Законот, задолжителното здравствено осигурување се обезбедува и на членовите на нивните семејства, ако тие лично не се осигурени по некој основ од членот 5 на овој закон.

Покрај правото на здравствени услуги, во рамките на воспоставеното задолжително здравствено осигурување, според член 12 од Законот, на осигурениците им се обезбедува и право на парични надоместоци и тоа: 1) право на надоместок на плата за време на привремена спреченост за работа поради болест и повреда и за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство и 2) право на надоместок на патни трошоци.

Случаите кога може да се оствари право на надоместок на плата за време на привремена спреченост за работа поради болест и повреда се пропишани во член 13 од Законот (болест и повреда надвор од работа; повреда на работа и професионална болест; лекување и медицинско испитување; негување на болно дете до тригодишна возраст; негување на болен член на потесно семејство над тригодишна возраст, но најмногу до 30 дена; неопходно придружување на болно лице упатено на преглед или лекување надвор од местото на живеење; неопходно придружување на болно дете до тригодишна возраст додека е на болничко лекување, но најмногу до 30 дена; доброволно давање на крв, ткиво или орган и изолираност заради спречување на зараза).

Согласно член 14 став 1 од Законот, право на надоместок на плата за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство можат да остварат осигурениците од член 5 став 1 точка 1 до 4 на овој закон. Надоместокот на плата се исплатува за деновите за кои се остварува плата и во траење утврдено со прописите за работните односи.

Условите за остварување на правото на надоместок на плата се утврдени во членот 15 од Законот, според кој осигурениците од членовите 13 и 14 на овој закон, можат да остварат право на надоместок на плата, ако ги исполнуваат и следниве услови: 1) ако здравственото осигурување траело најмалку шест месеци пред настапување на случајот, освен во случаите на повреда на работа и професионално заболување (оспорена одредба), 2) придонесот за задолжителното здравствено осигурување редовно да е уплатуван или со задоцнување од најмногу 60 дена, и 3) оцената за привремена спреченост за работа да ја дал избраниот лекар, односно лекарската комисија.

Согласно член 16 став 1, основна за пресметување на надоместокот на плата претставува просечниот месечен износ на исплатена нето плата на која е платен придонесот за задолжителното здравствено осигурување во последните шест месеци пред настанувањето на случајот поради кој се стекнува право на надоместокот.

Во останатите ставови 2, 3 и 4 од овој член од Законот е предвидено дека ако за осигуреникот не може да се утврди основна за надоместокот според став 1 на овој член, основната за надоместокот ќе се утврди од платата што ја остварил за деновите поминати на работа во периодот пред настанување на случајот.

За осигурениците од член 5 став 1 точка 4 на овој закон, основна за пресметување на надоместок на плата претставува основната на која е платен придонесот за задолжителното здравствено осигурување. По исклучок од ставовите 1 и 3 на овој член, доколку во последните шест месеца пред настанувањето на случајот поради кој се стекнува правото на надоместок на плата кај работодавачот се зголемува платата само за осигуреникот кој треба да го оствари тоа право, во тој случај основна за пресметување на надоместокот претставува просечниот месечен износ на исплатената нето плата на кој е платен придонесот за здравствено осигурување во периодот од последните шест месеца пред настанувањето на случајот.

Средствата за задолжителното здравствено осигурување, вклучувајќи ги и средствата за надоместокот на плата се обезбедуваат од придонесите.

Обврската за плаќање на придонесот за задолжително здравствено осигурување е утврдена во членот 38 од Законот и на неа подлежат сите осигуреници од членот 5 од Законот кои задолжително се осигуруваат.

Според членот 52 став 1 на Законот, за осигурениците за кои Фондот ќе утврди дека придонесот не е редовно уплатуван или уплатата задоцнила повеќе од 60 дена, правата од задолжителното здравствено осигурување на осигурените лица се скратуваат, освен правото на итна медицинска помош.

5. Од овие и другите одредби на Законот, произлегува дека со задолжително здравствено осигурување, по разни основи, е опфатен најширок круг на граѓани со тоа што за граѓаните кои не се опфатени со ова осигурување е утврдена можност тие доброволно да пристапат кон задолжителното здравствено осигурување. На овој начин, со Законот за здравствено осигурување скоро на секој граѓанин на Република Македонија, во случаите и под услови утврдени со овој закон, му се обезбедува остварување на уставно утврденото право на социјална сигурност и социјално, односно здравствено осигурување, како и правото на здравствена заштита, кои се израз на социјалниот карактер на Република Македонија.

Во функција на остварување на наведените уставни права е и правото на надоместок на плата, за кое станува збор во оспорената законска одредба. Имено, со утврдување на ова право законодавецот, освен здравствена заштита, со овој закон обезбедил и социјална, односно материјална сигурност на осигуреникот, а со тоа и на неговото семејство, во случај кога тој поради болест или повреда не е во состојба да заработува. Од оспорената одредба произлегува дека остварувањето на правото на надоместок на плата во случај на привремена спреченост на работа поради болест и повреда, како и надоместок на плата за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство е условено со претходно осигурување во траење од најмалку шест месеци пред настапување на случајот.

Од анализата на оспорената одредба произлегува дека условот за претходно осигурување во траење од шест месеци за остварување на право на надоместок на плата, важи за сите осигуреници и тој ги покрива сите основи, односно осигурени случаи: болест, повреда и отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство. Исклучок е направен само во однос на повреда на работа

и професионално заболување, што практично значи дека во случај на повреда на работа и професионално заболување осигурениците можат да остварат право на паричен надоместот и кога работниот однос, односно осигурувањето траело помалку од шест месеци, од причина што овие случаи можат да настанат и првиот ден од вработувањето, а причините за повредата не зависат само од работникот, туку и од обезбеденост на условите за работа, што претставува обврска на работодавачот. Поради тоа, со Законот е предвидена обврска за работодавачите да плаќаат дополнителен придонес за здравствено осигурување за повреда на работа и професионално заболување, заради покривање на зголемениот ризик од овие осигурени случаи.

Оттука, имајќи го предвид фактот што овој услов се однесува на сите осигуреници и што тој се однесува на сите осигуреници поради кои може да се оствари право на паричен надоместок (болест, повреда, породилно отсуство) според Судот, неосновани се наводите во иницијативата дека оспорената одредба ги ставала во нееднаква правна положба осигурениците, како и наводите дека со тоа се дискриминирани осигурениците жени кои користат породилно отсуство.

Имено, системот на здравствено осигурување се темели на принципите на заемност и солидарност. Начелото на солидарност во суштина претставува заемен однос помеѓу сите осигуреници во задолжителното здравствено осигурување кој се остварува преку обврската за континуирано плаќање на придонесот за задолжително здравствено осигурување и користењето на основните здравствени услуги и други права утврдени во Законот, во случаи кога на осигурениците тоа им е потребно, односно кога ги исполнуваат условите за тоа. Вака сфатено начелото на солидарноста, може да се протега само помеѓу осигурениците кои ја измируваат законската обврска за плаќање на придонесот, а не и осигурениците кои воопшто или нередовно или подолго време не го плаќаат. Ова од причини што оваа обврска според Законот се однесува на сите осигуреници и што од нејзиното исполнување зависи обезбедувањето на материјалната основа, односно средства за остварување на правата од задолжителното здравствено осигурување. Во спротивно, секое изедначување на правата на осигурениците без оглед дали тие ја исполниле или не обврската за плаќање на придонесот би било во несогласност со начелото на солидарност, а би се довело во прашање и функционирањето на системот на здравственото осигурување, односно остварувањето на правата од ова осигурување. Во таа

смисла, и здравственото осигурување кое би ги опфаќало трошоците за неосигурени лица и за лицата кои редовно не го плаќаат придонесот, не би можело економски да се одржи бидејќи не би почивало на правни и економски принципи. Според тоа, принципот на солидарност и заемност воспоставен со Законот се состои во различните вложувања на осигурениците во Фондот за здравствено осигурување, а не и во изедначување на правата на осигурениците без оглед дали се исполнети обврските за плаќање на придонесот.

Со оспорената одредба од Законот не се нарушува еднаквоста на граѓаните затоа што за осигурените лица се еднакви правата, но и обврските за плаќање на придонес, а плаќањето на придонес само по себе подразбира постење на определен период на претходно осигурување, во конкретниот случај, осигурување во траење од шест месеци. Фактот што во конкретниот случај законодавецот се определил тој период на претходно осигурување да изнесува шест месеци, според Судот, е право на законодавецот, што има своја уставна основа во одредбата од членот 34 од Уставот, според која граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Определувањето на условите за остварувањето на правата во оваа област, и во тој контекст, предвидувањето на претходното осигурување во траење од шест месеци како услов за остварување на правото на надоместок на плата, се прашања кои законодавецот има право да ги уреди со закон на начин на кој тоа е сторено со Законот за здравственото осигурување, а во кој оспорената одредба не може изолирано да се согледува од останатите одредби од Законот.

Имено, во Законот за здравственото осигурување и пред оваа измена и дополнување, остварувањето на правото на паричен надоместок на определен начин, индиректно било поврзано со период на вработеност, односно претходно осигурување во траење од шест месеци. Тоа произлегува од анализата на останатите одредби од Законот, посебно оние одредби кои се однесуваат на пресметување на надоместокот на плата, каде како основица се зема просечниот месечен износ на исплатена плата на која е платен придонесот за задолжителното здравствено осигурување во последните шест месеци пред настанувањето на случајот поради кој се стекнува правото на надоместокот.

Претходното осигурување во определено траење како услов за остварување на правото на паричен надоместок за привремена спреченост за работа поради болест и повреда и отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство, претставува и меѓународен стандард. Имено, Конвенцијата за минималните стандарди за социјалното осигурување, донесена во рамките на Меѓународната организација на трудот во 1952 година, а чиј потписник е и Република Македонија, во делот на надоместоците за случај на болест, како и за надоместок во случај на мајчинство, предвидува т.н. квалификационен период што се смета за неопходен заради спречување на злоупотреба и истиот го дефинира како период за кој се плаќале придонеси, или период на вработеност, или период на престој, или нивна комбинација, во случај кога се пропишани.

Оттука и целта на оспорената одредба, анализирана во контекст на целината на членот 15 и останатите одредби од Законот, е всушност да се спречат злоупотребите на правото на паричен надоместок (фиктивни вработувања заради стекнување на правото на паричен надоместок, по што следува престанок на работниот однос) како и да се обезбеди финансиска дисциплина со што и системот на здравствено осигурување би бил поставен на стабилни основи. Ова произлегува и оттаму што грижата на Републиката за социјалната сигурност на граѓаните, покрај нормативната функција за начинот на остварување на правото опфаќа и нормирање на системот на обезбедување на материјални и финансиски средства, зашто без остварување на оваа компонента правата би биле како декларација без никаква вредност, што ја осмислува државата како социјална држава.

Имајќи го предвид наведеното, Судот утврди дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената законска одредба со одредбите од Уставот во однос на кои се оспорува нејзината уставност.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 210/2005)

143.

- Еднаквост на цивили и воени лица на служба во Армијата на Република Македониј

- Equality between the civilians and military persons serving in the Army of the Republic of Macedonia

- За повреда на принципот на еднаквост станува збор само кога се во прашање различни права и обврски за граѓани кои се наоѓаат во еднаква правна положба, што не е случај со цивилните и воените лица на служба во Армијата на Република Македонија, меѓу кои не може да се стави знак на еднаквост во однос на остварување на правата по било кој основ, па ниту по основ на престанок на работниот однос поради структурни промени во актот за формацијата на Армијата.

За повреда на принципот на еднаквост не станува збор и во случај кога законодавецот за две различни права на иста категорија граѓани утврдил различни услови за нивно остварување.

- There is a violation of the principle of equality only when there are different rights and obligations for citizens who are in an equal legal position, which is not the case with civilian and military persons serving in the Army of the Republic of Macedonia, between whom there cannot be a mark of equality for the realisation of the rights on any ground, not even on a ground of termination of employment as a result of structural changes in the act for the formation of the Army.

There cannot be a violation of the principle of equality also in a case when the legislator has defined different conditions for the realisation of two different rights of a same category of citizens.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 15 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 226-а во целина и посебно на став 1, став 3 во целина и посебно во делот „извршени согласно со динамичкиот план за трансформација на единиците, командите и штабовите на Армијата“, став 4 алинеја 1 и став 5 на овој член во делот „Министерството за одбрана“ и член 226-б став 1 и став 2 во делот „Министерството за одбрана“ од Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2002, 98/2002, 25/2003, 71/2003 и 112/2005).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на Законот за дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2002).

3. Самостојниот синдикат на вработените од одбраната - Скопје, Звонко Додевски од Штип, Стамен Филипov и други, Томе Стојчевски, Тишовски Горги и други, Миле Петровски, Љупчо Врангеловски, Аце Ивановски, Јован Арсовски, Јован Спасевски, Димко Цветковски и Симо Спиоровски, сите од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата поднесена од Звонко Додевски од Штип се предлага поведување на постапка за оценување на уставноста и на Законот означен во точката 2 од ова решение.

Според наводите во иницијативата поднесена од Самостојниот синдикат на вработените во одбраната, со ставот 1 на членот 226-а од Законот се повредувал член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 32 став 1 и 5 и член 51 од Уставот, затоа што согласно овој став работниот однос во Министерството за одбрана можел да

престане само на воените старешини, а не и на цивилните лица на служба во Армијата, поради што тие во тој поглед биле дискриминирани во однос на воените старешини.

Како аргумент за тоа, во оваа иницијатива, меѓу другото, се наведува дека е несфатливо зошто во оспорениот став 1 на членот 226-а од Законот не биле опфатени и цивилните лица на служба во Армијата, кога во други членови од Законот било утврдено дека одредбите на овој закон, кои се однесуваат на воените лица, а се однесуваат на престанок на работниот однос по потреба на службата, соодветно се однесуваат и на цивилните лица на служба во Армијата.

Ставот 3 на членот 226-а од Законот со оваа иницијатива се оспорува од истите причини и во однос на истите одредби од Уставот како и ставот 1 на овој член. Меѓутоа, во делот „извршени согласно со динамичкиот план за трансформацијата на единиците, командите и штабовите“ овој став посебно се оспорува бидејќи ваквиот план не постоел како пропис, а ниту бил објавен во Службен весник на Република Македонија, поради што оспорениот став 3 на член 226-а од Законот во овој дел бил неуставен, односно спротивен и на членот 52 став 1 и 2 од Уставот.

Со оглед на тоа што според членот 68 алинеја 4 од Уставот постоел само Буџет на Република Македонија, а не и буџет на Министерството за одбрана, со ставот 5 на членот 226-а и со ставот 2 на член 226-б во делот „Министерството за одбрана“, според наводите во оваа иницијатива, се повредувала означената уставна одредба.

Решението на членот 226-б став 1 од Законот со оваа иницијатива се оспорува затоа што со него не се предвидувал докуп на стаж најмногу до пет години, како што тоа било предвидено во ставот 2 на член 4 од Законот за дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.71/2003). Поради тоа подносителот на оваа иницијатива смета дека со оспорениот член 226-б став 1 од Законот се повредуваат член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 32 став 1 и член 51 од Уставот. Со оваа оспорена одредба истовремено се повредувал и членот 34 од Уставот затоа што пензиската основа во висина од 80%, која била загарантирана за сите граѓани, со оваа одредба противуставно се намалувала за 1% за секоја година пензиски стаж пократок од 40 години само за воените старешини од членот 226-а став 4 алинеја 1 од Законот.

Поради наведените причини, со оваа иницијатива се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста на член 226-а став 1, став 3 и посебно во делот „извршени согласно со динамичкиот план за трансформација на единиците, командите и штабовите на Армијата, на став 5 во делот „Министерството за одбрана“, член 226-б став 1 и став 2 во делот „Министерството за одбрана“ од Законот.

Во оваа иницијатива исто така се предлага Судот, до донесувањето на конечната одлука, да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечни акти или дејствија што се донесени, односно преземани врз основа на оспорените законски одредби.

Во иницијативата поднесена од Стамен Филипov и други се предлага поведување постапка за оценување на уставноста на целиот член 226-а од Законот. Од наводите изнесени во оваа иницијатива произлегува дека уставноста на членот 226-а од Законот се оспорува од истите причини и во однос на истите членови од Уставот, поради кои во иницијативата поднесена од Самостојниот синдикат на вработените во одбраната се оспоруват само ставот 1 и ставот 3 на членот 226-а од Законот.

Во сите останати иницијативи се бара оценување на уставноста само на членот 226-а став 4 алинеја 1 од Законот, затоа што во оваа одредба, а ниту во било која друга одредба од Законот, за групата воени старешини на која се однесувал членот 226-а од Законот не се предвидува докуп на стаж, како што тоа било предвидено во членот 4 став 2 и 3 на Законот за дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.71/2003). Поради тоа, овие подносителите на иницијативи сметаат дека според сегашните законски одредби воените старешини биле ставени во нееднаква положба, затоа што една група можела да се пензионира без докуп на стаж и таа била оштетена, а друга, со докуп на стаж, која е привилегирана.

Со иницијативата поднесена од Звонко Додевски од Штип посебно се бара преиспитување на уставноста и на Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2002), „затоа што при одредување на лицата кои ги исполнувале условите за пензионирање според Законот („Службен весник на Република Македонија“ бр.112/2005), а истите остануваат на работа и понатаму, никаде не се регулирани критериумите за останување во работен однос“, како што на пример во членовите 52 и

61 во тој закон биле утврдени критериуми за оценувањето и унапредувањето на воените лица, односно на офицерите во повисок чин.

4. Судот на седницата утврди дека членот 226-а од Законот во целост гласи:

„На воен старешина може да му престане работниот однос во Министерството за одбрана и поради структурни промени во актот за формацијата на Армијата. (оспорен став)

Структурни промени во актот за формацијата на Армијата се промени кои се однесуваат на организационата поставеност на Армијата и кои предизвикуваат укинување или трансформација на единицата, командата или штабот, бараат промена на должностите или намалување на обемот на работата и укинување на формациски места.

На воениот старешина, кој во рок од 60 дена од структурните промени во актот за формација на Армијата извршени согласно со динамичкиот план за трансформација на единиците, командите и штабовите на Армијата, нема да биде поставен на формациско место согласно со одредбите на членовите 74, 75 или 76 став 1 точка 1 од овој закон или го одбие понуденото поставување, му престанува работниот однос во Министерството за одбрана (оспорен цел став и дел од ставот).

Во случај на престанок на работниот однос во смисла на ставот 3 на овој член, Министерството за одбрана на воениот старешина му обезбедува едно од следниве права:

- стекнување право на пензија под условите утврдени со овој закон, со најмалку 25 години пензиски стаж, без оглед на возраста, доколку не исполнува услови за старосна пензија; (оспорена алинеја)

- вработување кај друг работодавец - државен орган, јавно претпријатие, јавна установа, единица на локалната самоуправа и градот Скопје, фондови, агенции, заводи и други правни лица основани со закон, без огласување на работното место, со преземање и склучување договор за работа на работно место кое одговара на неговата стручна подготовка, односно квалификација;

- стручно оспособување (додипломско и последипломско образование или обука преку определени курсеви) и исплата на еднократен паричен надоместок или

- еднократен паричен надоместок во висина утврдена со одлука на Владата на Република Македонија, но не помала од висината на испратнината утврдена со општите прописи во случај на откажување на договорот за вработување од деловни причини.

Средствата за реализирање на правата утврдени со ставот 4 на овој член се обезбедуваат од буџетот на Министерството за одбрана (оспорен дел).

Во однос на членот 226-б од Законот, чиј став 1, а во дел и ставот 2 на овој член, исто така, се оспоруваат со иницијативите, Судот утврди дека според став 1 на овој член од Законот висината на пензијата од членот 226-а став 4 алинеја 1 на овој закон се утврдува во зависност од должината на исполнетиот пензиски стаж, со тоа што пензиската основа во висина од 80%, се намалува за 1% за секоја година пензиски стаж пократок од 40 години. (оспорен став)

Според ставот 2 на член 226-б од Законот, средствата за исплата на пензијата од ставот 1 на овој член до навршување на годините на живот за остварување на правото на старосна пензија по прописите за пензиското и инвалидското осигурување, се обезбедуваат од буџетот на Министерството за одбрана. (оспорен дел)

Правото на пензија од ставот 1 на овој член се остварува во Фондот за пензиското и инвалидското осигурување.

5. Во член 8 став 1 алинеја 3 и 8 од Уставот на Република Македонија, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени принципот на владеењето на правото и на хуманизмот, социјалната правда и солидрноста.

Во членот 9 став 1 од Уставот предвидено е дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Според ставот 2 на овој член, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 32 став 5 од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор.

Во членот 34 од Уставот утврдено е дека граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Членот 51 став 1 од Уставот предвидува дека законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Според ставот 2 на овој член, секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Од содржината на наведените одредби од Уставот произлегува дека правата на вработените и нивната положба, како и правата од пензиското и инвалидското осигурување, како дел од социјалното осигурување, се уредуваат со закон и со колективен договор.

Врз основа на овие уставни одредби е донесен Законот за работните односи, Законот за пензиското и инвалидското осигурување, Законот за одбрана, Законот за служба во Армијата на Република Македонија и ред други закони од овие сфери.

Со Законот за служба во Армијата на Република Македонија се уредуваат статусот, правата, должностите и одговорностите на лицата на служба во Армијата на Република Македонија, како и системот на плати и надоместоци на плати и други прашања во врска со службата во Армијата.

Во членот 3 од Законот е утврдено дека служба во Армијата вршат воени и цивилни лица. Воени лица во смисла на овој закон, покрај останатите, се и воените старешини - офицери и подофицери, на кои се однесуваат и оспорените одредби од Законот, а додека цивилни лица се лицата на служба во Армијата поставени на должности согласно со актот за формација на Армијата.

Концепцијата на Законот за служба во Армијата на Република Македонија е така поставена што во посебни глави и со посебни одредби се уредени статусот, правата, должностите и одговорностите на воените лица, а во посебна глава (ЦЦ) пак, се уредени сите овие прашања што се однесуваат на цивилните лица на служба во Армијата. Од анализата на Законот во целина произлегува дека основа за ваквата негова концепција всушност се различните права, обврски и одговорности утврдени во самиот закон за овие две категории лица на служба во Армијата на Република Македонија, (воени и цивилни), кои пак разлики се должат на специфичните по вид

и сложеност работи и задачи што овие лица ги вршат, како и посебните услови за нивно извршување, а оттука и посебното место и улога што тие го имаат во остварувањето на одбраната на Републиката, воопшто.

Со оглед на тоа што според Законот за служба во Армијата на Република Македонија воените и цивилните лица на служба во Армијата на Република Македонија имаат различни по вид и обем права, должности и одговорности, произлегува дека тие согласно овој закон, а и другите закони, не се во еднаква, туку напротив се во различна правна положба. Оттука, и правото на законодавецот е, во рамките на утврдувањето на правата, должностите и одговорностите на лицата во служба во Армијата (член 1 од Законот) да го утврди правото во оспорените одредби од Законот само на воените старешини како воени лица, а не и за цивилните лица во служба на Армијата на Република Македонија, без притоа да се смета дека со тие одредби е повреден принципот на еднаквост. Ова од причини што за повреда на овој принцип може да стане збор само кога се во прашање различни права и обврски за граѓани кои се наоѓаат во еднаква правна положба, што не е случај со цивилните и воените лица на служба во Армијата на Република Македонија, меѓу кои не може да се стави знак на еднаквост во однос на остварување на правата по било кој основ, па ниту по основ на престанок на работниот однос поради структурни промени во актот за формацијата на Армијата.

Според тоа, наводите во иницијативите дека со став 1, став 3 и став 4 алинеја 1 на член 226-а, како и со целиот овој член од Законот се повредувало начелото на еднаквост утврдено во член 9 од Уставот, бидејќи тие одредби не се однесувале и за цивилните лица на служба во Армијата на Република Македонија, според Судот, се неосновани и поради тоа не може да се изрази сомневање за нивната согласност со член 9 од Уставот.

Меѓутоа, со оглед на тоа што членот 226-а став 4 алинеја 1 од Законот во однос на членот 9 од Уставот со некои иницијативи се оспорува и од причини што со него се создавала правна нееднаквост меѓу самите воени старешини, затоа што тие до крајот на 2007 година можеле правото на пензија да го остваруваат под различни услови Судот при оценување на оспорениот став 4 алинеја 1 на член 226-а од Законот, ја имаше предвид и содржината на членот 4 од Законот за дополнување на Законот за служба во Армијата на Република

Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.71/2003), на кој се повикуваат овие подносителите.

Имено, според членот 4 од наведениот Закон, во преодниот период од денот на влегувањето во сила на овој закон до 31 декември 2007 година, воен старешина и цивилно лице на служба во Армијата стекнува право на старосна пензија кога ќе наполни пензиски стаж 40 години (маж), односно 35 години (жена), без оглед на возраста. (став 1)

За исполнување на условите од ставот 1 на овој член се врши докуп на стаж, најмногу до пет години. (став 2)

Основицата за докуп на стаж се определува од платата исплатена последниот месец пред остварување на правото на пензија и времето на докупот на стаж, а средствата ги обезбедува Министерството за одбрана. (став 3)

Поблиски прописи за начинот и постапкаа за докуп на стаж донесува министерот за одбрана“. (став 4 на член 4 од овој закон)

Разгледувајќи ја оспорената одредба на ставот 4 алинеја 1 од Законот во однос на одредбата на членот 4 од Законот за дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија може да се констатира дека овие две одредби се со различно време на важење и тоа: оспорената одредба важи за неодредено време, а одредбата на членот 4 од означениот закон е од темпорален карактер, односно важи само за одреден временски период (до крајот на идната година).

Исто така, наведените две одредби се разликуваат и во однос на тоа кога може да се остварува правото на пензија под условите предвидени во нив. Така, правото на пензија согласно условите утврдени во оспорената одредба на членот 226-а ставот 4 алинеја 1 од Законот (кое е само едно од правата утврдени во овој член, а во чија целина треба да се посматра и оваа одредба за да се сфати нејзината цел и суштина), воениот старешина може да го остварува само ако работниот однос му престане поради структурни промени во актот за формација на Армијата и тоа во смисла на став 1, 2 и 3 од истиот член на овој Закон, додека остварувањето на правото на пензија под услови утврдени во членот 4 од означениот Закон за дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија, не се условува со престанок на работниот однос исклучиво по тој основ.

Оттука, не е случајно што во двете овие одредби, за правата што се стекнуваат под условите утврдени во нив законодавецот оперира со различни термини, односно дефиниции. Имено, во членот 4 од означениот закон станува збор за стекнување право на старосна пензија, кое е утврдено и во системскиот Закон за пензиското и инвалидско осигурување, кое осигурениците го стекнуваат под посебни услови утврдени во овој закон, додека во оспорениот став 4 алинеја 1 на членот 226-а од Законот се работи за право на пензија (без префиксот старосна), а ова право под услови утврдени во таа одредба воениот старешина може да го стекне доколку не ги исполнува условите за старосна пензија.

Од наведеното произлегува дека во тие две законски одредби всушност се работи за две различни, а не за исти права, како што сметаат подносителите на иницијативите. Поради тоа, според Судот во ваков случај не може да стане збор за нееднаквост на воените старешини затоа што основано и оправдано е законодавецот за две различни права да утврдува и различни услови за нивно остварување.

Оттука, наводите во иницијативите дека со оспорената одредба на ставот 4 алинеја 1 на членот 226-а од Законот воените старешини на служба во Армијата на Република Македонија се доведуваат во нееднаква, односно нерамноправна положба, затоа што во неа не се предвидувала можност за докуп на стаж, како што тоа било предвидено во членот 4 на означениот закон, според Судот се неосновани, поради што и од аспект на овие наводи не може да се постави прашањето за согласноста на членот 226-а став 4 алинеја 1 од Законот со членот 9 од Уставот, ниту пак на членот 226-б став 1 од Законот, кој, исто така, од истите причини се оспорува во однос на овој член од Уставот со иницијативата на Самостојниот синдикат на вработени во одбраната.

Со оглед на тоа што во конкретниот случај се оспоруваат законски одредби и тоа одредби на членовите 226-а и 226-б од Законот за служба во Армијата на Република Македонија, кои се поместени во Глава XVIII - Престанок на работниот однос, а во кои како Леџ специалис на специфичен, јасен и прецизен начин се уредува престанокот на работниот однос во Министерството за одбрана на воен старешина, при што едно од правата што во тој случај му се обезбедува на воениот старешина е и правото на пензија под услови и висина утврдени со овој закон, кое, пак, како право од социјалното осигурување е во функција на обезбедување на

социјалната сигурност, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорените законски одредби ниту со членот 8 став 1 алинеја 3, членот 32 став 5 и членот 34 од Уставот, во однос на кои, исто така, се оспорува нивната уставност.

Што се однесува до наводите во некои од иницијативите дека посебно оспорениот дел на ставот 3 на членот 226-а од Законот не бил во согласност со член 32 став 5, член 34 и со член 52 од Уставот, затоа што според овие членови правата од работниот однос и од социјалното осигурување се уредувале со закон и со колективен договор, а не и со „динамичкиот план за трансформацијата на единиците, командите и штабовите“ кој што не само што не постоел како пропис, туку не бил ниту објавен во „Службен весник на Република Македонија“, Судот оцени дека и овие наводи се неосновани од следните причини:

Динамичкиот план, на кој се однесува оспорениот дел на членот 226-а од Законот според известувањето од Министерството за одбрана под бр.16/4-1853/1 од 23 март 2006 година, бил утврден со Одлуката за организациско формациски промени во Армијата на Република Македонија, донесена од Претседателот на Републиката согласно член 18 став 1 точка 1 од Законот за одбрана, а во рамките на реализацијата на зацртаните активности, односно реформите во Армијата на Република Македонија по НАТО стандардите, што наметнуваат, меѓу другото, и редуција, односно намалување на офицерскиот и подофицерскиот кадар, за која цел и во чија функција се и оспорените одредби од Законот.

За сите овие и други мерки и активности, Самостојниот синдикат на вработените во одбраната преку свои претставници редовно бил информиран и активно учествувал и предлагал решенија по определени прашања, вклучувајќи го и прашањето за редуција на пресоналот.

Со оглед на тоа што со динамичкиот план за трансформација на единиците, командите, штабовите на Армијата на Република Македонија според известувањето на Министерството за одбрана се утврдени конкретни рокови и динамика на структурните промени и трансформација на единиците, командите и штабовите на Армијата, според кои ќе се вршат структурни промени во актот за формацијата на Армијата, кој, исто така, согласно Законот за одбрана го донесува Претседателот на Републиката, според Судот, овој план е од оперативно-техничка природа и нема карактер на пропис, кој би

подлежел на уставната обврска за објавување во „Службен весник на Република Македонија“. Впрочем, таквиот карактер не произлегува ниту од оспорениот дел на ставот 3 на членот 226-а од Законот, ни од целината на овој член.

Поради наведеното, Судот не го постави прашањето за согласноста и на овој посебно оспорен дел на ставот 3 на член 226-а од Законот, со членовите од Уставот, во однос на кои со иницијативите се оспорува неговата уставност.

6. Во врска, пак, со оспорениот дел на ставот 5 од членот 226-а и ставот 2 на член 226-б од Законот, „од буџетот на Министерството за одбрана“ Судот утврди дека ваквата определба на законодавецот значи дека средствата за намената од овој член нема да се бараат дополнително од Буџетот на Република Македонија, бидејќи тие, според известувањето на Министерството за одбрана, во Буџетот на Република Македонија за 2006 година веќе биле предвидени и одобрени на Министерството за одбрана, а ќе се користеле според определена динамика.

Со оглед на наведеното, како и на фактот што Министерството за одбрана согласно постојната регулатива е корисник на Буџетот на Република Македонија, од каде се обезбедуваат и сите негови потребни средства, неспорно е дека во конкретниот случај иако формално е употребен терминот „од буџетот на Министерството за одбрана“ суштински под овој термин се подразбира и се мисли на Буџетот на Република Македонија. Од тие причини, Судот не изрази сомневање во уставноста на наведените оспорени делови на овие членови од Законот.

Во однос на барањето да се оценува уставноста на Законот за дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2002) затоа што не содржел критериуми за останување на работа на лицата кои ги исполнувале условите за пензија, Судот утврди дека оваа измена на Законот, ниту Законот во целина, воопшто не го содржи институтот „останување на работа на лицата кои ги исполнуваат условите за пензија“, па затоа, безпредметно е да се утврдуваат критериуми за нешто што не содржи.

Оттука, со оглед на тоа што се бара оценување на уставноста на Законот за дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија, поради тоа што тој не содржи

одредби какви што подносителот смета дека треба да содржи, Судот одлучи иницијативата во тој дел, согласно член 28 од Деловникот, да ја отфрли.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.13/2006, У.бр.27/2006)

13. Останато

13. *Miscellaneous*

144.

- Параметри за утврдување на категоризацијата на автобуските станици (поведување на постапка)

- Parameters for determining the categorisation of bus stations (initiation of a procedure)

- Оспорената одредба од Законот во која не се содржани никакви параметри за утврдување на категоризацијата на автобуски станици, ниту пак, критериуми и рамка за утврдување на видот и висината на надоместокот не е во согласност со начелото на поделба на власта на законодавна, извршна и судска.

Оспорениот Правилник донесен од страна на министерот, а со кој за граѓаните се пропишуваат права и обврски не е во согласност со Уставот и Законот за организација и работа на органите на државната управа.

- The disputed provision of the Law which does not contain any parameters for determining the categorisation of bus stations, nor criteria and framework for the determination of the manner and amount of the compensation is not in accordance with the principle of division of powers into legislative, executive and judicial.

The contested Rulebook adopted by the minister, and which prescribes rights and obligations for the citizens, is not in harmony with the Constitution and with the Law on the Organisation and Work of Bodies of State Administration.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 30 ноември 2005 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на:

а) уставноста на член 57 став 2 од Законот за превоз во патниот сообраќај ("Службен весник на Република Македонија" бр.68/2004) и

б) уставноста и законитоста на Правилникот за категоризација на автобуските станици, нивната опременост и висината на надоместокот за нивно користење, донесен од министерот за транспорт и врски ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2005).

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 57 став 2 од Законот за превоз во патниот сообраќај и уставноста и законитоста на Правилникот означен во точката 1-б од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорената законска одредба не била во согласност со член 8 став 1 алинеи 3 и 4, член 33, член 51, член 68 став 1 алинеи 2 и 3, член 91 алинеи 1 и 5 и член 96 од Уставот, затоа што во Законот не се утврдени основни критериуми - рамки за категоризација на автобуските станици, туку тоа е препуштено да го уреди министерот. При тоа таквото овластување не претставува извршување на законска одредба туку основ за непосредна категоризација на автобуските станици, нивната опременост и висината на надоместокот за користење.

Оттука, според подносителот на иницијативата и оспорениот правилник не бил во согласност со наведените уставни одредби.

3. Судот на седницата утврди дека со Законот за превоз во патниот сообраќај ("Службен весник на Република Македонија" бр.68/2004) се уредуваат условите и начинот за вршење на превоз на патници и стоки во внатрешниот и меѓународниот патен сообраќај.

Во членот 3 точка 26 од наведениот Закон е утврдено дека автобуска станица е простор одреден за прием и испраќање на автобуси и патници кој треба да има покриени перони, уредени за безбедно влегување и излегување на патници, простории за задржување на патниците и на возниот персонал, за чување на багажот, санитарии, сообраќајно биро и со посебни прописи утврдена опрема.

Во членот 57 од Законот е предвидено дека автобуската станица мора да дава услуги под еднакви услови за сите превозници кои вршат линиски превоз на патниците, по цена утврдена за определена категорија на автобуска станица.

Во оспорениот став 2 на член 57 од Законот е предвидено дека "категоризацијата на автобуските станици, нивната опременост и висината на надоместот за користење ги пропишува министерот за транспорт и врски".

Понатаму, Судот утврди дека врз основа на член 57 став 2 од наведениот закон министерот за транспорт и врски донел Правилник за категоризација на автобуските станици, нивната опременост и висината на надоместокот за нивно користење.

Со овој правилник се утврдува категоризацијата на автобуските станици, нивната опременост и висината на надоместокот што се плаќа за нивно користење.

Според член 2 од Правилникот категоризацијата на автобуските станици ја утврдува Комисија за категоризација составена од 3 члена, од кои два члена од Министерството за транспорт и врски и еден повремени член од општината односно градот Скопје.

Правното или физичкото лице кое управува или на кое му е доверено управувањето со автобуската станица поднесува писмено барање за утврдување на категоријата на автобуска станица.

Во член 5 од Правилникот е предвидено дека автобуската станица се категоризира во четири категории и тоа А, Б, В и Г во

зависност од содржините со кои располага, нивната опременост, функционалност и квалитет.

Понатаму во Правилникот е предвидено дека категоризацијата на автобуските станици се определува врз основа на основни и дополнителни критериуми при што за секоја категорија е утврден минималниот број на бодови во зависност од опременоста, сообраќајните површини за паркирање, работното време и пратечките содржини на автобуската станица.

Во членовите од 15 до 19 од Правилникот е утврдена висината на надоместот што се плаќа за користење на автобуската станица.

Имено во правилникот е предвидено дека за користење на автобуската станица превозникот плаќа надомест за одредени видови на услуги и тоа: 1) надоместок на име провизија за продажба на возни билети која за меѓуопштински превоз изнесува од 7% до 10% по продаден билет, а за меѓународен превоз од 10% до 15% по продаден билет; 2) надомест за користење на перони при поаѓање и доаѓање на автобуските кој е утврден во зависност од категоризацијата на автобуската станица и видот на превозот.

4. Уставот на Република Македонија во членот 8 став 1 алинеи 3 и 4, утврдил дека владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со член 33 од Уставот, се уредува дека секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намиривањето на јавните расходи на начин утврден со закон, а според член 68 став 1 алинеја 3 од Уставот, Собранието на Република Македонија ги утврдува јавните давачки.

Според член 91 алинеи 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002), министерот, меѓу другото, донесува правилници за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Според член 56 став 1 од овој закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување, а според член 61 став 1 од овој закон, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Од анализата на одредбите од Законот за превоз во патниот сообраќај како и оспорената одредба според мислењето на Судот произлегува дека интенцијата на законодавецот била прашањето за критериумите за категоризацијата на автобуските станици, како и критериумите за утврдување на надоместокот за нивно користење да не биде предмет на законско уредување, туку сите овие прашања да ги пренесе во надлежност на министерот за транспорт и врски што впрочем со оспорениот правилник е направено.

Имено, во оспорениот правилник министерот за транспорт и врски преку посебна комисија врз основа на критериуми определени во самиот правилник ја утврдува категоријата на автобуски станици, па во зависност од категоријата на автобуската станица се утврдени видовите на надоместоците и нивната висина.

Оттука, според мислењето на Судот овластувањето кое произлегува од оспорната одредба нема уставна основа со оглед на тоа што Законот не содржи никакви параметри за утврдување на категоризацијата на автобуските станици ниту, пак, критериуми за утврдување на видот и висината на надоместоците кои ќе бидат разработени со акт на министерот, поради што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на наведената одредба со уставните одредби.

Воедно, пред Судот основано се постави и прашањето за согласноста на оспорениот правилник со Уставот и Законот за организација и работа на органите на државната управа, имајќи предвид дека со него за граѓаните се пропишуваат права и обврски кои единствено можат да бидат утврдени со закон, а не со подзаконски акт донесен од страна на министерот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.160/2005)

145.

- Параметри за утврдување на категоризацијата на автобуските станици

- Parameters for determining the categorisation of bus stations

- Оспорената одредба од Законот во која не се содржани никакви параметри за утврдување на категоризацијата на автобуски станици, ниту пак, критериуми и рамка за утврдување на видот и висината на надоместокот не е во согласност со начелото на поделба на власта на законодавна, извршна и судска.

Оспорениот Правилник донесен од страна на министерот, а со кој за граѓаните се пропишуваат права и обврски не е во согласност со Уставот и Законот за организација и работа на органите на државната управа.

- The disputed provision of the Law which does not contain any parameters for determining the categorisation of bus stations, nor criteria and framework for the determination of the manner and amount of the compensation is not in accordance with the principle of division of powers into legislative, executive and judicial.

The contested Rulebook adopted by the minister, and which prescribes rights and obligations for the citizens, is not in harmony with the Constitution and with the Law on the Organisation and Work of Bodies of State Administration.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 1 февруари 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА:

а) член 57 став 2 од Законот за превоз во патниот сообраќај ("Службен весник на Република Македонија" бр.68/2004) и

б) Правилникот за категоризација на автобуските станици, нивната опременост и висината на надоместокот за нивно користење, донесен од министерот за транспорт и врски ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2005).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива на Стамен Филипov од Скопје со Решение У.бр.160/2005 од 30 ноември 2005 година поведе постапка за оценување на уставноста на член 57 став 2 од Законот за превоз во патниот сообраќај и уставноста и законитоста на Правилникот означен во точката 1-б од ова решение.

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорениот член од Законот со Уставот и за согласноста на оспорениот Правилник со Уставот и Законот за организација и работа на органите на државната управа.

4. Судот на седницата утврди дека со Законот за превоз во патниот сообраќај се уредуваат условите и начинот за вршење на превоз на патници и стоки во внатрешниот и меѓународниот патен сообраќај.

Во членот 3 точка 26 од наведениот Закон е утврдено дека автобуска станица е простор одреден за прием и испраќање на

автобуси и патници кој треба да има покриени перони, уредени за безбедно влегување и излегување на патници, простории за задржување на патниците и на возниот персонал, за чување на багажот, санитарии, сообраќајно биро и со посебни прописи утврдена опрема.

Во членот 57 од Законот е предвидено дека автобуската станица мора да дава услуги под еднакви услови за сите превозници кои вршат линиски превоз на патниците, по цена утврдена за определена категорија на автобуска станица.

Во оспорениот став 2 на член 57 од Законот е предвидено дека "категоризацијата на автобуските станици, нивната опременост и висината на надоместот за користење ги пропишува министерот за транспорт и врски".

Понатаму, Судот утврди дека врз основа на член 57 став 2 од наведениот закон министерот за транспорт и врски донел Правилник за категоризација на автобуските станици, нивната опременост и висината на надоместокот за нивно користење.

Со овој правилник се утврдува категоризацијата на автобуските станици, нивната опременост и висината на надоместокот што се плаќа за нивно користење.

Според член 2 од Правилникот категоризацијата на автобуските станици ја утврдува Комисија за категоризација составена од 3 члена, од кои два члена од Министерството за транспорт и врски и еден повремен член од општината, односно градот Скопје.

Правното или физичкото лице кое управува или на кое му е доверено управувањето со автобуската станица поднесува писмено барање за утврдување на категоријата на автобуска станица.

Во член 5 од Правилникот е предвидено дека автобуската станица се категоризира во четири категории и тоа А, Б, В и Г во зависност од содржините со кои располага, нивната опременост, функционалност и квалитет.

Понатаму во Правилникот е предвидено дека категоризацијата на автобуските станици се определува врз основа на основни и дополнителни критериуми при што за секоја категорија е утврден минималниот број на бодови во зависност од опременоста, сообра-

ќајните површини за паркирање, работното време и пратечките содржини на автобуската станица.

Во членовите од 15 до 19 од Правилникот е утврдена висината на надоместот што се плаќа за користење на автобуската станица.

Имено во Правилникот е предвидено дека за користење на автобуската станица превозникот плаќа надомест за одредени видови на услуги и тоа: 1) надоместок на име провизија за продажба на возни билети која за меѓуопштински превоз изнесува од 7% до 10% по продаден билет, а за меѓународен превоз од 10% до 15% по продаден билет; 2) надомест за користење на перони при поаѓање и доаѓање на автобуските кој е утврден во зависност од категоризацијата на автобуската станица и видот на превозот.

5. Уставот на Република Македонија во членот 8 став 1 алинеи 3 и 4, утврдил дека владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со член 33 од Уставот, се уредува дека секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон, а според член 68 став 1 алинеја 3 од Уставот, Собранието на Република Македонија ги утврдува јавните давачки.

Според член 91 алинеи 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002), министерот, меѓу другото, донесува правилници за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Според член 56 став 1 од овој закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување, а според член 61 став 1 од овој закон, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и

другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Од анализата на одредбите од Законот за превоз во патниот сообраќај, како и од оспорената одредба според мислењето на Судот произлегува дека интенцијата на законодавецот била прашањето за критериумите за категоризацијата на автобуските станици, како и критериумите за утврдување на надоместокот за нивно користење да не биде предмет на законско уредување, туку сите овие прашања да ги пренесе во надлежност на министерот за транспорт и врски што впрочем со оспорениот правилник е направено.

Имено, во оспорениот правилник министерот за транспорт и врски преку посебна комисија врз основа на критериуми определени во самиот правилник ја утврдува категоријата на автобуски станици, па во зависност од категоријата на автобуската станица се утврдени видовите на надоместоците и нивната висина.

Тргувајќи од наведеното Судот утврди дека овластувањето кое произлегува од оспорната одредба нема уставна основа со оглед на тоа што Законот не содржи никакви параметри за утврдување на категоризацијата на автобуските станици ниту, пак, критериуми и рамка за утврдување на видот и висината на надоместоците кои ќе бидат разработени со акт на министерот, поради што оцени дека оспорената одредба од Законот не е во согласност со наведените уставни одредби.

Воедно, Судот оцени дека оспорениот правилник со кој за граѓаните се пропишуваат права и обврски кои единствено можат да бидат утврдени со закон, а не со подзаконски акт донесен од страна на министерот, не е во согласност со Уставот и Законот за организација и работа на органите на државната управа.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.160/2005)

146.

- Овластувања на министерот да го пропишува начинот на остварувањето и на исплатата на правата утврдени со закон

- Powers of the minister to prescribe the manner of realisation and of payment of the rights defined by law

- Не е во несогласност со Уставот министерот за труд и социјална политика со свој акт да го пропишува начинот на остварувањето и на исплатата на правата утврдени со закон, затоа што овие прашања се од оперативно-техничка природа и се во функција на извршување на закон, а не на уредување и определување на содржината на самите права.

- It is not in discordance with the Constitution that the Minister of Labour and Social Policy prescribe, by his/her act, the manner of realisation and of payment of the rights defined by law, since these issues are of operational-technical nature and are in the function of execution of a law, and not of regulation and determination of the contents of the rights themselves.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 11 јануари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на:

а) член 6 став 3 од Законот за правата на носителите на "Партизанска споменица 1941", на лицата одликувани со Орден на народен херој и на борците од Шпанската националноослободителна и револуционерна војна од 1936 до 1939 година ("Службен весник на Република Македонија" бр.75/1993) и

б) Правилникот за начинот на остварување на правата, начинот на исплатата на примањата на носителите на "Партизанска споменица 1941", на лицата одликувани со Орден на народен херој и на борците од Шпанската националноослободителна и револуционерна војна од 1936 до 1939 година и евиденција на извршените исплати ("Службен весник на Република Македонија" бр.36/1994).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 6 став 3 од Законот и на Правилникот означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата овластувањето на министерот за труд и социјална политика утврдено во оспорениот член 6 став 3 од Законот со свој акт да го пропишува начинот на остварувањето на правата и исплатата на истите, немало уставна основа затоа што оваа материја се пропишувала со закон. Со ваквото законско овластување на министерот се отстапувало од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Оспореното овластување на министерот за труд и социјална политика немало основа ниту во членот 36 став 2 од Уставот, затоа што и од овој член не произлегувала можноста со општ акт на министерот да се уредуваат или доуредуваат посебните социјални права на носителите на "Партизанска споменица 1941 година", на лицата одликувани со орден на народен херој и на борците на Шпанската националноослободителна и револуционерна војна од 1936 до 1939 година.

Поради наведените причини, подносителот на иницијативата смета дека оспорениот член 6 став 3 од Законот не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 36 став 2, член 51, член 91 алинеја 1 и 5 и член 96 од Уставот.

Со оглед на тоа што врз основа на оспорената законска одредба е донесен оспорениот правилник, подносителот на иницијативата смета дека автоматски и овој правилник не може да опстане во правниот поредок од истите причини како и законската одредба.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 6 став 1 од Законот е определено дека правата пропишани со овој закон се остваруваат преку подрачните организациони единици на Министерството за труд и социјална политика во општината во чие подрачје корисникот има живеалиште. Во ставот 2 на овој член е утврдено дека средствата за обезбедување на правата пропишани со овој закон се обезбедуваат во Буџетот на Република Македонија.

Според оспорениот став 3 на член 6 од Законот, начинот на остварувањето на правата и исплатата на истите ги пропишува министерот за труд и социјална политика.

Судот на седницата, исто така, утврди дека правилникот кој што во целина се оспорува со оваа иницијатива има седум члена. Во членот 1 од овој правилник се определуваат прашањата кои се уредуваат со него. Во членот 2 се утврдува дека годишното парично примање за закрепнување се исплаќа со уплатница на име и презиме на корисникот.

Во членот 3 од оспорениот правилник се утврдува дека надоместокот на трошоците за погреб во висина утврдена со Законот се остварува врз основа на поднесено барање поткрепено со соодветни докази за смртта и извршениот погреб. Исплатата на овој надоместок исто така се врши со уплатница на име на лицето кое го извршило погребот.

Во членовите 4, 5 и 6 од оспорениот правилник се уредуваат прашања во врска со евиденцијата за извршените исплати, а во членот 7 се уредува неговото влегување во сила.

4. Согласно член 8 став 1 алинеите 3 и 4 од Уставот владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 36 од Уставот, Републиката им гарантира посебни социјални права на борците од Антифашистичката војна и од

сите народноослободители војни на Македонија, на воените инвалиди, на прогонуваните и затвораните за идеите на самобитноста на македонскиот народ и неговата државност, како и на членовите на нивните семејства кои немаат можности за материјална и социјална егзистенција. Посебните права се уредуваат со закон.

Врз основа на овластувањето од наведениот член на Уставот, во Законот за правата на носителите на "Партизанска споменица 1941", на лицата одликувани со орден на народен херој и на борците од Шпанската националноослободителна и револуционерна војна од 1936 до 1939 година ("Службен весник на Република Македонија" бр.75/1993) на овие лица им се утврдени неколку права и тоа: право од здравствена заштита, право на годишно парично примање за закрепнување и право на бесплатен и повластен превоз (член 1 од Законот).

Од анализата на членовите 2, 3, 4 и 5 од наведениот закон произлегува дека со него не само што се утврдени правата на оваа категорија граѓани, туку истите се и целосно уредени, односно определени со самиот закон, со тоа што само во членот 2 од Законот во однос на правата од здравствена заштита се упатува дека тие се остваруваат согласно прописите за воените инвалиди. Тоа, од друга страна, укажува дека овластувањето на министерот за труд и социјална политика утврдено во оспорениот член 6 став 3 од Законот не се однесува за уредување или доуредување на правата пропишани со овој закон (во смисла на разработување или специфицирање на некои од елементите што ја определуваат нивната содржина и суштина), како што смета подносителот на иницијативата.

Според оспорената законска одредба министерот за труд и социјална политика е овластен да го пропише само начинот на остварувањето и исплатата на правата утврдени со овој закон, а овие прашања, што произлегува и од самата содржина на оспорениот правилник, по својот карактер се од оперативно-техничка природа и се во функција на извршување на Законот.

Имајќи го предвид наведеното, како и тоа дека органите на државната управа, кои се дел од извршната власт, согласно член 96 од Уставот работите од својата надлежност ги вршат самостојно и во рамките на Уставот и законите, Судот оцени дека со овластувањето на министерот за труд и социјална политика утврдено во оспорената законска одредба не се поврекува ниту принципот на

вландеењето на правото ни принципот на поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како што се наведува во иницијативата. Оттаму, пред Судот не се постави прашањето за согласноста на членот 6 став 3 од Законот со ни една одредба од Уставот, во однос на кои се оспорува неговата уставност.

Со оглед на тоа што единствена причина за оспорување на уставноста на оспорениот правилник е што тој е донесен врз основа на оспорената законска одредба за која подносителот на иницијативата смета дека е неуставна, а според Судот таа е во согласност со Уставот, од истите причини пред Судот не се постави прашањето за согласноста и на оспорениот правилник со Уставот.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.103/2005)

147.

- Слобода на здружување

- Freedom of association

- Постоенењето и делувањето на Стопанската комора на Македонија како стопанска асоцијација и јавно правно тело не е во спротивност со уставно прокламираните принципи што се однесуваат на слободата на здружување заради остварување и заштита на економските интереси, слободата на пазарот и претприемништвото, еднаквата правна положба на сите субјекти на пазарот, како и со обврската на Република Македонија да го поттикнува

економскиот напредок на државата и да се грижи за нејзиниот порамномерен просторен и регионален развој.

- The existence and operation of the Economic Chamber of Macedonia as an economic association and a public legal entity is not in contradiction with the constitutionally proclaimed principles that refer to the freedom of association for the purposes of realising and protecting the economic interests, the freedom of the market and entrepreneurship, equal legal position of all subjects on the market, as well as with the obligation of the Republic of Macedonia to stimulate the economic prosperity of the state and to take care of its more even spatial and regional development.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 8 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на Законот за Стопанската комора на Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.89/2004).

2. "Индустриска комора Македонија", "Трговска комора Македонија" и "Услужна комора Македонија" од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на законот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека со членот 1 од Законот за стопанските комори ("Службен весник на Република Македонија" бр.54/2002) било уредено дека со него се утврдуваат основањето, организирањето, финансирањето и престанокот на стопанските комори. Целта на овој закон била на нов начин и во целост да се уреди материјата на здружувањето на трговските друштва и другите стопански субјекти во комори.

Според членот 37 од Законот за стопанските комори со влегувањето во сила на овој закон престанал да важи Законот за Стопанската комора на Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.39/1990).

Со Законот за Стопанската комора на Македонија не се укинувал Законот за стопанските комори, така што во правниот поредок на Република Македонија суштествувале два закони - Закон на стопанските комори и Закон за Стопанската комора на Македонија - со кои паралелно се регулирала материјата на здружување (организирање) на трговските друштва и другите стопански субјекти во комори. Притоа, Законот за Стопанската комора на Македонија во однос на Законот за стопанските комори немал карактер на посебен закон со кој на поинаков начин би се уредувале или разработувале одделни специфични прашања од материјата на здружувањето на трговските друштва и другите стопански субјекти во комори. Законот за Стопанската комора на Македонија тргнувал од ставот како да не постои Законот за стопанските комори и како тој закон оригинално да ја уредува материјата на организирањето на стопанските комори во Македонија.

Според подносителите на иницијативата, Законот за Стопанската комора на Македонија воведувал паралелен систем на организирање на трговските друштва и другите стопански субјекти во комори, кој во основа се разликувал од системот на организирање на трговските друштва и другите стопански субјекти во комори согласно одредбите на Законот за стопанските комори. Првиот систем на организирање според Законот за Стопанската комора на Македонија бил заснован на принципот на единствена комора за целото стопанство во Република Македонија и концентрација на овластувањата во доменот на поврзувањето на трговските друштва и другите стопански субјекти на едно место, т.е. во Стопанската комора на Македонија. Вториот систем на организирање на коморите во Македонија бил заснован врз начелото на плурализам на комори и дисперзија на овластувањата во доменот на поврзување на трговските друштва и другите стопански субјекти на множество места. Од гледиштето на уставното начело на владеењето на правото самото суштествување на два закони за организирањето на стопанските комори бил сериозен проблем на правниот поредок, бидејќи законите морале да бидат исти за сите правни субјекти кои што се во иста положба односно не требало да се донесуваат за исти прашања различни закони за разни правни субјекти. Во таа смисла било повредено начелото на еднаквост на правните субјекти пред законот, ако прописите за коморите не биле

исти за сите комори. Секако повреда на начелото на еднаквост ќе имало, ако на некои комори со посебен закон им се доделувале привилегии со оглед на нивниот основач, како што бил случајот со Стопанската комора на Македонија.

Со Законот за Стопанската комора на Македонија не се прокламирала, како што било тоа направено во Законот за стопански комори, целта заради која овој закон се донесувал. Со молчењето во поглед на целите заради кои се донесувал законот, законодавецот ги оставал отворени сите можности, вклучувајќи ја и можноста за враќање на системот на организирање во комори воведен во 1990 година и тивко истиснување на системот на плурално организирање на коморите без притоа да се укине Законот за стопански комори. Законот ги употребувал категориите: "Стопанска комора на Македонија организирана согласно со Законот за Стопанската комора на Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.38/1990) и "Стопанска комора основана согласно одредбите на овој закон", т.е. Законот за Стопанската комора на Македонија од 2004 година. Од анализата посебно на преодните одредби на Законот за Стопанската комора на Македонија произлегувало дека целта на Законот не било создавање (основање) на Стопанска комора на Македонија, туку цел на Законот било едноставно "да се врати" во правниот живот Стопанската комора создадена согласно одредбите на Законот за Стопанската комора од 1990 година. Со тоа, во правниот поредок на Република Македонија се создавала сериозна правна конфузија и повреда на едно од основните начела на уставниот поредок на Република Македонија: владеењето на правото, утврдено во став 1, алинеја 3 на членот 8 од Уставот.

Повреда на принципот на владеењето на правото се правела со членот 28 од Законот за Стопанската комора на Македонија кој бил заснован врз една правна фикција, односно лукавство на правната техника која се состоела во претпоставувањето на постоење на факт или на ситуација која е различна од реалноста со цел да се произведе (создаде) определен правен ефект. Во случајот на Законот за Стопанската комора на Македонија законодавецот тргнувал од фактот на постоењето на Стопанската комора на Македонија како правно лице, иако тој факт не бил точен, односно Комората престанала да постои. Воведувањето на ваква правна фикција не можело да се оправда ниту со една вредност на правниот поредок на Република Македонија.

Содржината на членот 28 ја сочинувале две одредби: според правата одредба Стопанската комора на Македонија организирана согласно со Законот за Стопанската комора од 1990 година продолжува со работа како Стопанска комора на Македонија согласно новиот Закон за Стопанската комора од 2004 година; според втората одредба Стопанската комора на Македонија е должна да ја усогласи својата организација и работа со одредбите на новиот Закон за Стопанската комора на Македонија во рок од шест месеци од денот на неговото влегување во сила. Не било јасно, притоа, врз одредбите на кој закон ќе функционира Стопанската комора на Македонија во периодот на усогласувањето од шест месеци бидејќи Законот за Стопанската комора на Македонија донесен во 1990 година престанал да важи со денот на влегување во сила на Законот за стопанските комори кога престанал да важи и Статутот на Стопанската комора на Македонија.

Понатаму, според подносителите на иницијативата основни факти преку кои се искажувала нееднаквата положба на стопанските комори основани согласно Законот за стопанските комори во однос на Стопанската комора на Македонија биле особено следните: стопанските комори согласно Законот за стопанските комори се создавале врз принципот на слободно здружување, односно согласно волјата на трговските друштва и другите стопански субјекти додека Стопанската комора на Македонија била создадена од државата со закон независно од волјата на трговските друштва и другите стопански субјекти; државата на оваа Комора и "создала" имот потребен за работа со тоа што нераспределениот имот на престанатата Стопанска комора на Македонија едноставно и го префрлила на "новата" комора; државата, исто така, на Комората и создала и членство со пропишувањето дека правните и физичките лица кои биле членови на Стопанската комора на Македонија пред денот на влегувањето во сила на Законот за Стопанската комора на Македонија остануваат членови на Комората организирана согласно одредбите на новиот Закон за Стопанската комора на Македонија, доколку во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на законот не ја известат Комората дека истапуваат од членството во неа; Стопанската комора на Македонија се организирала врз територијалното начело што овозможувало таа да дејствува на територијата на Република Македонија и за членови да ги има стопанските субјекти независно од стопанската гранка во која е предметот на нивното работење, наспроти стопанските комори основани согласно Законот за стопанските комори кои се организирале само врз гранското начело; стекнувањето на правниот субјективитет

на Стопанската комора на Македонија било дело на законот, а не на уписот во трговскиот регистар.

Според наводите во иницијативата со оспорениот закон се повредувало уставното начело на еднаква положба на стопанските субјекти на пазарот, што Република Македонија е должна да им го обезбеди на стопанските субјекти согласно одредбата во став 2 на членот 55 од Уставот, како и уставното начело за еднаквост на сите субјекти пред законот, пропишано во став 2 на членот 9 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека во Дел I од Законот за Стопанската комора на Македонија кој се однесува на основните одредби е утврдено дека Стопанската комора на Македонија е деловно стручна асоцијација која ги усогласува, застапува и штити интересите на своите членови (член 1); во Комората се здружуваат правни лица со седиште во Република Македонија кои вршат стопанска дејност и се запишани во трговскиот регистар како и други субјекти кои со својата дејност придонесуваат за унапредување на работењето на стопанството, а здружувањето и истапувањето на членството е слободно и на доброволна основа (член 2); Комората е самостојна и независна организација со својство на правно лице (член 3); со Комората управуваат нејзините членови преку нивни претставници (член 4); Комората има свој делокруг на работа (член 5); Комората може да врши јавни овластувања утврдени со закон или со акт на надлежен државен орган, надзорот врз вршењето на јавните овластувања го спроведува министерството надлежно според дејноста, а за вршењето на јавните овластувања комората поднесува извештај до Владата на Република Македонија (член 6) и работењето на Комората е јавно (член 7).

Во Дел II од Законот (членовите 8 до 13) се утврдени органите на Комората и нивната надлежност и тоа: Собрание, Управен одбор, Надзорен одбор и претседател на Комората.

Во Дел III од Законот (членовите 14 до 18) е уредено дека во рамките на Комората, како облици на организирање и работење може да се организираат здруженија според дејности, регионални комори и други форми на организирање и работење.

Во деловите IV, V и VI од Законот (членовите 19 до 25) е утврдено што се уредува со Статутот на Комората, постоењето на постојан избран суд - арбитража при Комората и постоењето на Суд на честа при Комората и нивната надлежност.

Во Дел VII од Законот (член 26) е определен начинот на обезбедувањето на средства за работа на Комората, а Дел ВИИИ од Законот (член 27) се однесува на стручната служба на Комората.

Делот IX од Законот (членовите 28 до 31) содржи преодни и завршни одредби.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е владеењето на правото.

Согласно член 20 став 1 од Уставот, на граѓаните им се гарантира слободата на здружување заради остварување и заштита на нивните политички, економски, социјални, културни и други права и уверувања, а според ставот 2 од овој член, граѓаните можат слободно да основаат здруженија на граѓани и политички партии, да пристапуваат кон нив и од нив да истапуваат.

Согласно член 55 став 2 од Уставот, Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Републиката презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот.

Според член 57 од Уставот, Републиката го поттикнува економскиот напредок и се грижи за порамномерен просторен и регионален развој, како и за побрз развој на стопански недоволно развиените подрачја.

Тргувајќи од наведените уставни одредби произлегува дека Уставот го гарантира слободното здружување на граѓаните и дека Републиката го поттикнува економскиот напредок и обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот.

Со донесувањето на Законот за Стопанската комора на Македонија, законодавецот поставува правна рамка во коморското работење, со цел да не го препушти на случајноста основањето на комора на поширока основа отколку онаа што ја утврдил со Законот за стопанските комори.

Согласно законот, во Стопанската комора на Македонија се здружуваат правни лица со седиште во Република Македонија кои вршат стопанска дејност, како и други субјекти кои со своето работење придонесуваат за унапредување и развој на стопанството.

Истовремено, со овој закон, законодавецот врз основа на начелото на слобода на здружување на граѓаните им овозможува на правните лица на доброволна основа да членуваат во Стопанската комора на Македонија, како што впрочем е уредено и со Законот за стопанските комори. На тој начин, во однос на членувањето во која било комора, законодавецот го почитува принципот на доброволност и го поддржува плурализмот во коморското организирање и членување.

Имајќи предвид дека постоењето и делувањето на Стопанската комора на Македонија има за цел унапредување на пазарното стопанство, претприемништвото и поттикнувањето на конкуренцијата, таа покрај грижата за интересите на своите членови, истовремено обезбедува и размена на информации за значајни податоци од домашната и светската економија особено за системската регулатива од интерес за стопанството, развојните проекти, потенцијалите и можностите за соработка и инвестирање во Република Македонија, размена на стоки и услуги, електронска комерција, промоција на македонската економија во светот, глобалните текови и интегрирањето во светските бизнис центри и друго. Оттука, произлегува дека задача на Стопанската комора на Македонија е меѓу другото и остварување на цели од јавен интерес.

За одбележување е што Законот за Стопанската комора на Македонија утврдил дека при Комората постои Постојан избран суд - Арбитража како независен орган. Според Законот, овој суд може да решава не само за меѓусебните деловни спорови меѓу членовите на Комората, туку и за споровите меѓу членовите на Комората и трети лица, како и меѓу други правни лица во земјата и странство ако странките ја договорат надлежноста на овој суд. Притоа, одлуките на Постојаниот суд - Арбитража се конечни и имаат сила на правосилна пресуда со што се обезбедува начелото на правната сигурност и преземените обврски на Република Македонија во врска со арбитражното решавање на споровите и извршувањето на арбитражните одлуки.

При Комората, исто така, постои Суд на честа како независен орган кој има широко утврдена јавна обврска да ги штити принципите на пазарното стопанство, како и да ги штити граѓаните, Република Македонија, општините односно градот Скопје, ако со повреда на деловните обичаи им е нанесена штета.

Тргувајќи од анализата на содржината на одредбите од Уставот, а имајќи ги предвид во целина одредбите од Законот за Стопанската комора на Македонија, Уставниот суд оцени дека Стопанската комора на Македонија е стопанска асоцијација и јавно правно тело и дека нејзиното постоење и делување не е во спротивност со уставно прокламираните принципи што се однесуваат на слободата на здружување заради остварување и заштита на економските интереси, слободата на пазарот и претприемништвото, еднаквата правна положба на сите субјекти на пазарот, како и со обврската на Република Македонија да го поттикнува економскиот напредок на државата и да се грижи за нејзиниот порамномерен просторен и регионален развој.

Оттука, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на Законот за Стопанската комора на Македонија со член 8 став 1 алинеја 3, член 20, член 55 став 2 и член 57 од Уставот.

При оценувањето на уставноста на оспорениот закон, Судот не се впушти во оцена на наводите од иницијативата во однос на рационалноста и опортунитетот на решенијата содржани во различните закони, дотолку повеќе што имаше предвид дека со таквите решенија не се повредуваат горенаведените уставни принципи битни за оценување на уставноста на овој закон, а во однос на различноста на решенијата помеѓу законите Судот не е надлежен да ги оценува и отстранува.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.16/2005)

148.

- Надомест на штета

- *Compensation of damage*

- Со законската одредба во која се изразува општиот правен принцип според кој оној што ќе предизвика штета е должен да ја надомести, не се нарушува еден од темелните принципи на уставниот поредок на Република Македонија – владеењето на правото.

- *The legal provision expressing the general legal principle, according to which the person who causes damage is obliged to compensate it, does not violate one of the fundamental principles of the constitutional order of the Republic of Macedonia – the rule of law.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 8 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 22 став 3 и член 23 став 1, во делот: "а во спротивно се должни да ја надоместат штетата настаната од неизвршување на обврската за известување" од Законот за задолжителното осигурување во сообраќајот ("Службен весник на Република Македонија" бр.88/ 2005).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорените одредби биле несогласни со темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија владеењето на правото од член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот на Република Македонија. Подносителот на иницијативата смета дека со самото неизвестување на друштвото за осигурување не се причинувало никаква штета во смисла на член 142 од Законот за облигационите односи, според кој штетата е намалување на нечиј имот (обична штета) и спречувањето на негово зголемување (испуштена корист) како и нанесување на друга физичка или душевна болка или страв (нематеријална штета), и поради што со оспорените одредби од Законот се повредувале горенаведените уставни одредби.

Подносителот на иницијативата смета дека целта на законодавецот е доволно исполнета со предвидувањето на прекршок за правното и физичкото лице во членовите 69 и 70 од оспорениот закон, доколку не го извести друштвото за осигурување со кое склучило договор за осигурување од автомобилска одговорност за настанување на сообраќајна незгода во предвидениот рок согласно со членот 22 став 1 на овој закон.

3. Судот на седницата утврди дека согласно член 22 од Законот за задолжителното осигурување сопственикот на моторното возило е должен да го извести друштвото за осигурување со кое склучил договор за осигурување од автомобилска одговорност за настанување на сообраќајна незгода и да достави пополнет Европски извештај за сообраќајна незгода, во рок од 30 дена од денот на настанувањето на незгодата.

Непочитувањето на рокот за известување од ставот 1 на овој член не влијае врз правото на оштетеното лице за надомест на штета.

Доколку сопственикот на моторното возило не постапи согласно со одредбите од ставот 1 на овој член, друштвото за осигурување има право на регрес на сите исплатени средства или настанати трошоци кои не би настанале доколку сопственикот на моторното возило ги почитувал роковите за известување предвидени во ставот 1 на овој член.

Согласно член 23 од истиот закон учесниците во сообраќајната незгода се должни, на барање на одговорното друштво

за осигурување, да дадат опширно известување за околностите под кои се случила сообраќајната незгода, а во спротивно се должни да ја надоместат штетата настата од неизвршување на обврската за известување.

Органот за внатрешни работи, како и другите органи што ја водат постапката за сообраќајните несреќи, се должни на барање на друштвото за осигурување или оштетените лица да дадат податоци за сообраќајната несреќа.

4. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, во Република Македонија владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Републиката.

Со членот 51 од Уставот е утврдено дека во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Во членот 1 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот е предвидено дека со овој закон се уредува задолжителното осигурување на: а) патници во јавен превоз од последици на несреќен случај - незгода; б) сопственици, односно корисници на моторни и приклучни возила; в) сопственици, односно корисници на воздухоплови и г) сопственици, односно корисници на бродови, односно чамци на моторен погон, од одговорност за штети предизвикани на трети лица во сообраќајот и други прашања од значење за задолжителното осигурување во сообраќајот.

Оспорените членови од Законот се содржани во Глава III со наслов "Осигурување на сопствениците на моторни возила од одговорност за штети предизвикани на трети лица".

Во членот 14 од Законот е содржана обврската сопственикот, односно корисникот на моторното и приклучното возило да склучи договор за осигурување од одговорност за штети што со употреба на моторното возило ќе им ја причини на трети лица поради смрт, телесна повреда, нарушување на здравјето, уништување или оштетување на предмети (осигурување од автомобилска одговорност) освен од одговорност за штети за предметите што ги примил на превоз. Токму оваа законска одредба ја регулира обврската за задолжително осигурување во сферата на сообраќајот.

Во членот 15 од Законот се содржани исклучоците од правото на надомест на штета, во кои децидно е наведено дека право на надомест на штета по основ на осигурување од автомобилска одговорност има секое лице освен: 1) лицето кое управувало со моторното возило со чија употреба е предизвикана незгодата; 2) сопственикот, сосопственикот, договорувачот на осигурувањето и секој друг корис-ник на возилото кој во моментот на настанувањето на незгодата не управувал со моторното возило со чија употреба е предизвикана незгодата, но само за износот на штетата поради уништување или оштетување на предмети; 3) лицето кое на нелегален начин присвоило моторно возило, како и соучесникот во нелегалното присвојување на моторно возило, со чија употреба е предизвикана незгодата, без разлика дали истото управувало со моторното возило во моментот на настанување на незгодата и 4) лицата кои штетата ја претрпеле како резултат на употребата на моторно возило во спортски приредби за кои е добиена официјална согласност и на кои е потребно да се постигне максимална брзина и употреба на моторното возило во терористички акт или воени операции дефинирани согласно со Кривичниот закон.

Правото на оштетеното лице да поднесе барање за надомест на штета е регулирано во член 5 од истиот закон, во чиј став 1 е предвидено дека оштетеното лице има право да поднесе барање за надомест на штета директно до одговорното друштво за осигурување. Согласно ставот 2 од член 5 од истиот закон, оштетеното лице може да поднесе тужба за надомест на штета до надлежен суд само доколку претходно поднело барање за надомест на штета до одговорното друштво за осигурување.

Од анализата на цитираните одредби од Законот, јасно произлегува дека со истите всушност се регулираат прашањата кои се однесуваат на склучување на договор за задолжително осигурување, правото за надомест на штета, обврските на друштвата за осигурување за исплата на надомест на штета во предвидените рокови, а истовремено и обврската на лицата кои ја предизвикале штетата во сообраќајот со употреба на превозно средство да го известат друштвото за осигурување со кое склучиле договор за осигурување од автомобилска одговорност за предизвиканата штета и со обврска истиот да достави Европски извештај за сообраќајната незгода во рок од 30 дена од денот на настанувањето на незгодата.

Оттука, токму со регулирањето на овие прашања, според Судот, дикцијата на Законот е во насока на заштита на правата на

оштетените лица во постапката на обработка и исплата на штета, зајакнување на улогата и функционирањето на Националното биро за осигурување во меѓународниот систем на зелена карта како и зајакнување на системот на пресметка на тарифата на премии за осигурување од автомобилска одговорност.

Што се однесува до наводите во иницијативата дека со неизвестувањето на друштвото за осигурување за настанатата сообраќајна незгода не се причинувала никаква штета во смисла на одредбите од Законот за облигационите односи, Судот оцени дека се работи за прашања од фактичко значење за чие решавање е надлежен посебен орган - редовен суд, кој во судска постапка по изведување на неопходни докази, ќе утврди дали настапила штета и од колкави размери. Во оспорените одредби од Законот не се тврди дека поради неизвестувањето нужно настапува штета, туку дека ако од неизвестувањето настапи штета таа треба да се надомести. Според тоа, Уставниот суд не може да ја следи логиката на иницијативата и да постави претпоставка за постоење на еден факт кој дополнително треба да се утврди во случај на спор. Оттука, произлегува дека Уставниот суд не е надлежен да ги утврдува овие фактички прашања, на кои подносителот укажува во иницијативата, туку истиот е надлежен да ја оценува согласноста на оспорените законски одредби со Уставот на Република Македонија.

Според Судот, со оспорените законски одредби не се нарушува темелниот принцип на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото, на што се укажува во иницијативата од причини што оспорените одредби од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот го изразуваат општиот правен принцип според кој оној што ќе предизвика штета е должен да ја надомести.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 201/2005)

149.

- Приклучување на водоснабдителниот и канализациониот систем

- Connection to the water supply and sewerage systems

- Законските одредби според кои давателот на услугата е овластен да утврдува надоместок за приклучување на корисникот на услугата на водоснабдителниот и канализациониот систем и да ја утврдува неговата висина согласно критериумите утврдени, исто така, со закон, не се во спротивност со член 33 од Уставот затоа што овој надоместокот не е јавна давачка, туку се наплатува за извршување на конкретни работи, односно услуги што ги извршил давателот на услугата по барање на корисникот на услугата, а врз основа на договор меѓу него и давателот на услугата, односно јавното претпријатие што го извршило приклучувањето.

- The legal provisions under which the provider of the service is authorised to determine remuneration for the connection of the user of the service to the water supply and sewerage systems and to define its amount in line with the criteria established also by law, are not in contradiction with Article 33 of the Constitution since this remuneration is not a public fee, but it is charged for the performance of concrete jobs, that is, services carried out by the provider of the service upon the request of the user of the service, and on the basis of the agreement between him/her and the service provider, that is, the public enterprise that has made the connection.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 8 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 6 став 1 во делот: "и надоместокот за приклучување на водоснабдителниот и канализациониот систем" и член 7 од Законот за снабдување со вода за пиење и одведување на урбани отпадни води ("Службен весник на Република Македонија" бр.68/2004).

2. Петре Илиевски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од членот 6 став 1 и член 7 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорените одредби од Законот се наметнувал надоместок, што во суштина претставувал прибирање средства за вршење на дејностите и проширување на материјалната основа на давателот на услугите, спротивно на уставната определба за неможност на вакво здружување на средства од граѓаните. Имено, ваквото здружување на средства било својствено за поранешниот правен поредок, во услови на договорна економија и доминантна општествена сопственост, а не за сегашниот систем во кој постои слобода на пазарот и претприемништвото и правна заштита на сопственоста.

Во иницијативата се наведува и тоа дека пропишаниот надоместок за приклучување на корисниците на услугите на водоснабдителниот и канализациониот систем, иако зависел од трошоците за приклучување, хидротехничките услови и друго, во суштина бил услов за приклучување, меѓутоа термините "трошоци за приклучување и хидротехнички услови", кои биле општи и нејасни, а особено зборот "и друго" го правеле целосно неразбирлив овој надоместок, поради што се наметнувала дилема што се подразбира под тоа "друго" и кој субјект е надлежен да утврди дали постои или не постои тоа. Надоместокот како јавна давачка, иако се регулирал во наведените законски одредби, сепак бил неуставен, затоа што јавните давачки ги утврдувало Собранието, а не друг субјект.

Од тие причини подносителот на иницијативата смета дека оспорените одредби од Законот не се во согласност со член 8 став 1 алинеи 6 и 7 и член 55 од Уставот, па затоа предлага Судот да

поведе постапка за оценување на нивната согласност со Уставот и истите да ги укине.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 6 став 1 од Законот средствата за вршење на дејностите од членот 5 на овој закон се остваруваат од цената за користење на тие услуги и надоместокот за приклучување на водоснабдителниот и канализациониот систем (оспорен дел).

Во оспорениот член 7 од Законот е утврдено дека давателот на услугата е овластен да утврдува и надоместок за приклучување на корисникот на услугата на водоснабдителниот и канализациониот систем (став 1), дека висината на надоместокот од став 1 на овој член зависи од големината на водоводниот, односно канализациониот приклучок, трошоци за приклучување, хидротехничките услови и друго (став 2) и дека согласност на висината на надоместокот за приклучување од став 1 на овој член дава основачот (став 3).

4. Според членот 8 став 1 алинеите 3, 6 и 7 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се принципот на владеењето на правото, правната заштита на сопственоста и слободата на пазарот и претприемништвото.

Согласно член 33 од Уставот, секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намиравање на јавните давачки на начин утврден со закон.

Во членот 55 од Уставот се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото и се утврдува дека Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот и презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот.

Согласно член 56 став 1 од Уставот, со Законот за водите ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/1998, 9/2000 и 42/2005), водата е определена како добро од општ интерес за Републиката и ужива посебна заштита на начин и под услови утврдени со овој закон.

Со членот 3 од Законот за комунални дејности ("Службен весник на Република Македонија" бр.45/1997, 23/1999, 45/2002 и 16/2004) снабдувањето со вода за пиење, обработка и испорака на

технолошка вода, одведување и прочистување на отпадни води, како и одведување и испуштање на атмосферските води се дефинирани како комунални дејности од јавен интерес.

Во Законот за локална самоуправа (член 22 став 1 точка 4) е утврдено дека општините се надлежни за вршење на комуналните дејности, меѓу кои и за снабдување со вода за пиење, испорака на технолошка вода, одведување и пречистување на отпадните води и одведување и третманот на атмосферските води. Според ставот 2 на овој член од Законот општините овие дејности ги вршат во согласност со стандардите и постапките утврдени со закон.

Со донесувањето на Законот за снабдување со вода за пиење и одведување на урбани отпадни води, чии одредби се оспоруваат со оваа иницијатива, се обезбеди сите прашања значајни од областа на снабдувањето со вода за пиење и одведувањето на урбаните отпадни води во Република Македонија да бидат уредени на единствен начин и овие комунални дејности да се вршат во согласност со исти законски утврдени стандарди и правила.

Така, во Глава II од Законот, а во рамките на уредувањето на условите и начинот на вршење на дејноста законодавецот во членот 5 утврдува дека давателот на услугата врши снабдување со вода за пиење со зафаќање, обработка и дистрибуција на водата преку водоснабдителниот систем до главниот водомер на корисникот на услугата, одведување на урбани отпадни води во реципиентот, со нивно собирање од корисниците на услугата преку канализационата мрежа, прочистување и испуштање во реципиентот, одведување на атмосферските води во реципиентот со нивно прифаќање од урбаните површини, со одведување преку атмосферската канализациона мрежа и испуштање во реципиентот и управување и одржување на водоснабдителниот и канализациониот систем.

Според членот 6 став 1 од Законот, средствата за вршење на дејностите од членот 5 на овој закон се остваруваат од цената за користење на тие услуги и надоместокот за приклучување на водо- снабдителниот и канализациониот систем (оспорен дел). Во наредните ставови на овој член се утврдува мерната единица со која се изразува цената на водата за пиење и одведувањето на урбаните отпадни води и атмосферски води, потоа елементите и критериумите за определување на нејзината висина, начинот на нејзиното наплаќање и сл.

Субјектот, пак, кој што го утврдува надоместокот за приклучување на корисникот на услугата на водоснабдителниот и канализациониот систем, како и елементите од кои зависи висината на овој надоместок, кој исто како и цената на услугата според член 6 став 1 од Законот претставува основ за остварување на средствата за вршење на овие комунални дејности, се утврдени во членот 7 од Законот, кој што исто така е оспорен со оваа иницијатива.

Освен утврдувањето на надоместокот за приклучување, во Глава IV на Законот се утврдени и условите и начинот на приклучување на корисникот на услугата на водоснабдителниот и канализациониот систем, со тоа што во членот 26 став 1 е утврдено дека водоводната, односно канализационата мрежа на корисникот на услугата се приклучува со уличната водоводна, односно канализационата мрежа на водоводниот, односно канализациониот систем преку водоводен, односно канализационен приклучок на начин што го пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на комуналните работи. Во ставот 3 на истиот член од Законот е утврдено дека секој сопственик на изграден или делумно изграден објект е должен да ги спои својата куќна канализација со уличната канализација истовремено кога таа ќе биде изградена пред неговиот објект.

Според член 23 став 1 алинеја 2 од Законот, заради заштита и спречување на оштетување на водоснабдителен и канализационен систем се забранува приклучување на водоводна и канализациона мрежа без одобрение за приклучување, кое дејствие, пак, според член 44 од Законот е утврдено како прекршок за кое е определена и соодветна казна.

Од наведените и другите одредби од Законот за снабдување со вода за пиење и одведување на урбани отпадни води, според Судот, јасно произлегува дека надоместокот за кој станува збор во оспорените законски одредби се плаќа за приклучување на корисникот на услугата на водоснабдителниот и канализациониот систем, дека од овој надоместок, освен од цената на услугата, се остваруваат средства за вршење на дејноста од страна на давателот на услугата и дека висината на истиот, зависно од елементите утврдени во член 7 став 2 од Законот, ја утврдува давателот на услугата, односно јавното претпријатие во смисла на член 2 став 1 точка 16 од Законот, а согласност на висината дава основачот.

Затоа, за Судот не е спорно дека овој надоместок нема карактер на јавна давачка, ниту пак интенцијата на законодавецот била да го утврди како јавна давачка, каков што карактер му придава подносителот на иницијативата. Дека овој надоместок не е јавна давачка, туку е приход од сопственото работење, произлегува и од фактот што тој се плаќа само еднаш и тоа кога на барање на новиот корисник на услугата и врз основа на договор меѓу него и давателот на услугата, тој ќе биде приклучен на водоснабдителниот и канализациониот систем, што од друга страна значи дека овој надоместок се плаќа за конкретно извршена работа, односно услуга, а не по автоматизам по сила на закон, што е случај со даноците и некои други јавни давачки.

Во рамките на уредување на прашањата поврзани со надоместокот за приклучување на корисникот на услугата на водоснабдителниот и канализациониот систем, законодавецот во членот 7 став 2 од Законот ги утврдил и елементите, односно критериумите од кои зависи и неговата висина со тоа што оставал можност, освен од утврдените во овој член, висината на овој надоместок да зависи и од други критериуми кои ќе ги утврди давателот на услугата кој ја утврдува и висината на надоместокот во согласност со основачот. Ова решение, според Судот, е оправдано и логично затоа што со него не се ограничува правото и можноста на давателот на услугата, односно на јавното претпријатие што врши приклучување на водоснабдителниот и канализациониот систем, како и секој друг правен субјект на пазарот, висината на цената на своите услуги, каков што во суштина е и надоместокот за приклучување, во крајна линија да ја определува согласно пазарните законитости, во кои услови впрочем функционираат и овие јавни претпријатија.

Поради наведеното, а и поради тоа што значењето на некои од употребените термини во ставот 2 на членот 7 од Законот (како што се водоводен приклучок, канализационен приклучок и хидротехнички услови) е определено во членот 3 став 1 од самиот Закон, Судот утврди дека наводите во иницијативата според кои овие термини, а особено терминот "друго" биле нејасни и неразбирливи од кои причини посебно се оспорува уставноста на означените законски одредби, се неосновани и затоа не претставуваат оправдан основ за изразување на сомневање во нивната согласност со Уставот.

Оттука, со оглед на тоа што надоместокот за приклучување на водоснабдителниот и канализациониот систем утврден во оспорените законски одредби не е јавна давачка, туку се

наплатува за извршување на конкретни работи односно услуги што ги извршил давателот на услугата по барање на корисникот на услугата и врз основа на договор и дека неговата висина ја утврдува самиот давател на услугата, односно јавното претпријатие што го извршило приклучувањето, Судот оцени дека со овие законски одредби не само што не се повредува член 33 од Уставот, туку не се повредуваат ниту темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија утврдени во член 8 став 1 алинеите 6 и 7 и членот 55 од Уставот, поради што и не го постави прашањето за нивната согласност со овие одредби од Уставот, во однос на кои со иницијативата се оспорува нивната уставност.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.138/2005)

150.

**- Пренесување на правото за донесување на акти во
врска со извршување на законите**

*- Transfer of the right of passing acts related to the execution of
the laws*

- Органите на државната управа, како дел од извршната власт согласно нивната уставно утврдена положба можат со закон да бидат овластени да донесуваат акти за разработување и утврдување на одделни прашања во функција на извршување на законите. Оттука, законското овластување на министерот за транспорт и врски со свој акт да го пропишува начинот и постапката за добивање и одземање на

дозволата, образецот на дозволата, како и критериумите и начинот на утврдување и одобрување на возниот ред во меѓуопштинскиот и меѓународниот линиски превоз на патници, има уставна основа и со него не се повредува принципот на владеењето на правото и на поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, утврдени како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

За актот на министерот кој се оспорува само од аспект на законскиот основ за неговото донесување, а не и од аспект на неговата содржина, односно не и од причини дека со него се утврдуваат права и обрски или надлежности на други органи, Судот нема да го постави прашањето за неговата согласност со Уставот и со закон.

- Bodies of state administration, as part of the executive power, pursuant to their constitutionally defined position, may be empowered by law to adopt acts for working out and defining certain issues in the function of execution of the laws. Hence, the legal authorisation of the Minister for Transportation and Connections to prescribe, by his/her act, the manner and the procedure for obtaining and taking away of the licence, the form for the licence, as well as the criteria and the manner of determining and approving the timetable in intermunicipal and international lines for transportation of passengers, has a constitutional ground and it does not violate the principle of the rule of law and the division of powers into legislative, executive and judicial, envisaged as the fundamental values of the constitutional order of the Republic of Macedonia.

Since the act of the minister is contested only from the aspect of the legal ground for its adoption, and not from the aspect of its contents, that is, not for reasons that it defines rights and obligations or competences of other bodies, the Court shall not raise the question of its agreement with the Constitution and law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 8 март 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на:

а) уставноста на член 42 став 2 од Законот за превоз во патниот сообраќај ("Службен весник на Република Македонија" бр.68/2004) и

б) уставноста и законитоста на Правилникот за начинот и постапката за добивање и одземање на дозволата, образецот на дозволата, како и критериумите и начинот на утврдување и одобрување на возниот ред во меѓуопштинскиот и меѓународниот линиски превоз на патници, донесен од министерот за транспорт и врски ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2005).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 42 став 2 од Законот означен во точката 1 под а) од ова решение и за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот означен во точката 1 под б) од ова решение.

Според наводите во иницијативата овластувањето на министерот за транспорт и врски утврдено во оспорената законска одредба излегува надвор од уставните рамки и темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска. Ова дотолку повеќе што Законот не ги утврдил ни основните критериуми - рамки за добивање и одземање на дозволата и критериумите и начинот на утврдување и одобрување на возниот ред во меѓуопштинскиот и меѓународниот линиски превоз на патници, туку сето тоа за уредување го препуштил на министерот за транспорт и врски.

Оттука, таквото овластување за органот на државната управа не претставувало извршување на законска одредба, туку основ за утврдување начин и постапка за добивање и одземање на дозволата и начин на утврдување и одобрување на возниот ред во меѓуопштинскиот и меѓународниот линиски превоз на патници, што било исклучиво право и овластување на законодавната власт.

Според тоа, со оспорената законска одредба се повредувал член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 33, член 51, член 68 став 1 алинеја 2 и 3, член 91 алинеја 1 и 5 и член 96 од Уставот на Република Македонија.

Според подносителот на иницијативата, од истите причини и образложенија автоматски и оспорениот Правилник не бил во согласност со наведените уставни одредби, Законот за превоз во патниот сообраќај и Законот за организација и работа на органите на државната управа (27, 56 и 61).

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 42 став 2 од Законот министерот за транспорт и врски ги пропишува начинот и постапката за добивање и одземање на дозволата, образецот на дозволата, како и критериумите и начин на утврдување и одобрување на возниот ред во меѓуопштинскиот и меѓународниот линиски превоз на патници.

Во однос на оспорениот правилник Судот на седницата утврди дека министерот за транспорт и врски овој правилник го донел врз основа на оспорениот член 42 став 2 од Законот. Според членот 1, со овој правилник се пропишува начинот и постапката за добивање и одземање на дозволата, образецот на дозволата, како и критериумите и начинот на утврдување и одобрување на возниот ред во меѓуопштинскиот и меѓународниот линиски превоз на патници, донесен од министерот за транспорт и врски.

Сите овие прашања посебно се разработени, односно уредени во три одделни делови од Правилникот кои ја сочинуваат неговата содржина.

4. При оценување на согласноста на оспорената законска одредба со Уставот се имаа предвид одредбите од Уставот во однос на кои во иницијативата се оспорува нејзината уставност, а тоа се:

Член 8 став 1 алинеја 3 и 4 во кој како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Потоа, во член 33 од Уставот, кој исто така се наведува во иницијативата е утврдено дека секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Во член 68 став 1 алинеите 2 и 3 од Уставот е утврдено дека Собранието на Република Македонија донесува закони и ги утврдува јавните давачки.

Според член 91 алинеја 1 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и е одговорна за нивното извршување, а според алинејата 5 на овој член од Уставот таа донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Во членот 96 од Уставот, во однос на кој со иницијативата, исто така, се оспорува уставноста на означената законска одредба, е утврдено дека органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Тргувајќи од дикцијата и суштината на одредбата на член 96 од Уставот, а со оглед на тоа што во оспорената законска одредба станува збор токму за работи што се утврдени во надлежност на орган на државна управа конкретно на Министерството за транспорт и врски претставено од министерот, при оценување на согласноста на оваа одредба со Уставот треба да се има предвид и Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000) во кој, освен организацијата, системски се уредува и надлежноста и работата на овие органи.

Од овој аспект битно е да се наведе дека според член 13 од овој Закон, органите на државната управа, постапувајќи во рамките на своите надлежности во согласност со Уставот, законите и

ратификуваните меѓународни договори, меѓу другото, ја спроведуваат политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и прописите на Владата и се одговорни за нивното извршување.

За извршување на законите и другите прописи, согласно член 55 став 1 од Законот, министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми и други видови акти кога за тоа е овластен со закон.

Според член 61 од овој Закон, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Од наведените уставни и законски одредби произлегува дека органите на државната управа, како дел од извршната власт, со закон можат да се овластат да донесуваат правилници, наредби, упатства и други акти за извршување на законите и дека со тие акти може само да се утврдуваат и разработуваат одделни одредби од законите заради нивно извршување, да се пропишува начинот на постапувањето во нивното извршување и слично, а не да се утврдуваат права и обврски на граѓаните и правните лица и да се пропишува надлежност на други органи. Ова од причини што правата и обврските на граѓаните и правните лица, како и надлежностите на органите на државната власт согласно Уставот може да се утврдуваат со закон, а не и со подзаконски акт.

Со Законот за превоз во патниот сообраќај ("Службен весник на Република Македонија" бр.68/2004), чиј член 42 став 2 се оспорува со оваа иницијатива, се уредуваат условите и начинот за вршење превоз на патници и стоки во внатрешниот и меѓународниот патен сообраќај (член 1).

Согласно член 4 од Законот, домашен превозник може да врши превоз на патници и стока во внатрешниот и меѓународниот патен сообраќај врз основа на лиценца, а според член 11 став 1 од Законот превозникот може да започне да врши превоз на патници и стоки во внатрешниот и меѓународниот патен сообраќај откако ќе добие лиценца.

Посебните услови и начинот на вршење на меѓуопштинскиот линиски превоз на патници се регулирани во поднасловот "1.2

Меѓуопштински линиски превоз на патници" што ги опфаќа членовите од 24 до 35 од Законот.

Така, во член 24 став 1 од Законот утврдено е дека меѓуопштинскиот линиски превоз на патници се врши на одредена линија по однапред утврден возен ред, утврдена и објавена цена и други услови на превозот.

Според членот 25 став 1 од Законот, превозник може да врши меѓуопштински линиски превоз на патници врз основа на дозвола што ја издава Министерството за транспорт и врски. Според ставот 4 на овој член дозволата содржи: назив на линијата, назив и седиште на превозникот, како и рок на нејзиното важење, кој исто така е утврден во овој член и изнесува четири години. Составен дел на дозволата е и одобриениот возен ред за линијата регистриран во Министерството за транспорт и врски.

Според членот 32 став 2 од Законот ако превозникот од неоправдани причини не го врши меѓуопштинскиот линиски превоз на определена линија повеќе од седум дена непрекинато или со прекини во период од два месеци во текот на годината, министерот за транспорт и врски ќе донесе решение за одземање на дозволата. Против ова решение може да се изјави жалба во рок од осум дена до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управни работи во втор степен од областа на сообраќајот.

Во член 42 став 1 од Законот предвидено е дека одредбите од членовите 24 до 35 од Законот што се однесуваат на меѓуопштинскиот линиски превоз на патници се однесуваат и на меѓународниот линиски превоз на патници, доколку со меѓународна спогодба поинаку не е определено.

Од наведените законски одредби и од Законот во целина, произлегува дека за домашен превозник да може да отпочне со вршење на меѓуопштински и меѓународен линиски превоз на патници, освен лиценца, потребно е да има и дозвола за вршење на овој вид сообраќај издадена од Министерството за транспорт и врски. Од овие одредби, исто така, произлегува дека законодавецот, покрај утврдувањето на органот кој е надлежен за издавање и одземање на оваа дозвола, ја утврдил и нејзината содржина, рокот на важење, причините поради кои таа со решение на министерот за транспорт и врски може да се одземе, утврдувајќи дека против ова решение може да се изјави жалба до второстепениот орган, кој е исто така утврден во самиот закон.

Имајќи ги предвид наведените и други прашања што во Законот се уредени во врска со издавањето и одземањето на дозволата, а во тие рамки и за возниот ред, кој е составен дел на дозволата, јасно произлегува дека при утврдувањето на овластувањето на министерот за транспорт и врски во оспорената законска одредба интенцијата на законодавецот не била со актот на министерот да се утврдуваат нови права и обврски на превозниците, ниту пак услови за нивно остварување, односно во конкретниот случај ниту услови за издавање и одземање на дозволата врз основа на која според Законот може да се врши меѓуопштинскиот и меѓународниот линиски превоз на патници. Напротив, неговата интенција била со актот на министерот да се уредат одредени прашања или поточно да се утврди само начинот на постапување при спроведување, односно извршување на одредбите од Законот кои се однесуваат токму на издавањето и одземањето на дозволата, на нејзината содржина, како и на утврдувањето и одобрувањето на возниот ред. Впрочем, на ова упатува и самиот карактер и видот на прашањата за чие пропишување во оспорената законска одредба се овластува министерот за транспорт и врски.

Оттука, толкувајќи ја целта и суштината на оспорената законска одредба во наведената смисла, а притоа имајќи предвид дека органите на државната управа, како дел од извршната власт согласно нивната уставно утврдена положба со закон можат да бидат овластени да донесуваат акти за разработување и утврдување на одделни прашања во функција на извршување на законите, Судот оцени дека овластувањето на министерот за транспорт и врски утврдено во оспорената законска одредба има уставна основа и со него не се повредува принципот на владеењето на правото и на поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според тоа, наводите во иницијативата дека утврденото овластување на министерот да го пропишува начинот и постапката за добивање и одземање на дозволата и начинот на утврдување и одобрување на возниот ред не било во согласност, меѓу другото и со член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, затоа што овие прашања биле исклучиво законска материја, се неосновани и како такви не претставуваат оправдан основ за изразување на сомневање во уставноста на оспорената законска одредба.

Ова пред се и од причини што, според Судот, во конкретниот случај не е спорен од уставноправен аспект ниту делот на

овластувањето на министерот за транспорт и врски со својот акт, да ја пропише и постапката за издавање и одземање на дозволата, затоа што во услови кога во самиот закон се утврдени: органот кој е надлежен за издавање и одземање на дозволата, причините поради кои таа може да биде одземана, правото на жалба, рокот во кој таа се поднесува како и органот кој одлучува по жалбата, тогаш сосема е јасно дека во овој случај не се работи за прашања, односно постапка која треба да се уреди со закон, туку за уредување на постапка за спроведување и извршување на соодветните законски одредби во практиката.

Исто така, не може да се прифатат како основани ниту наводите во иницијативата дека Законот не содржел основни критериуми, односно рамка за пропишување на прашањата за кои е овластен министерот за транспорт и врски, затоа што рамка за ваквото овластување на министерот се самите одредби од Законот во кои се регулираат прашањата во врска со добивањето и издавањето на дозволата, нејзината содржина, како и утврдувањето и одобрувањето на возниот ред, кој што, согласно Законот го утврдува превозникот, а го одобрува и заверува Министерството за транспорт и врски. Всушност, како што произлегува и од самата содржина на член 42 став 2 од Законот, прописот за чие донесување е овластен министерот е во функција на операционализација и извршување токму на овие одредби од Законот.

Од друга страна, со оглед на тоа што возниот ред претставува стручно-оперативен документ, чија цел е обезбедување ефикасно и експедитивно пружање на услугите од областа на патниот сообраќај, Судот смета дека критериумите за утврдување и одобрување на возниот ред, исто така, не се исклучиво законска материја, како што смета подносителот на иницијативата, па затоа и овластувањето на министерот за транспорт и врски со свој акт да ги пропише овие критериуми не може да се проблематизира од уставноправен аспект.

Поради сето напред наведено, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за согласноста на член 42 став 2 од Законот со членовите од Уставот во однос на кои со иницијативата се оспорува неговата уставност, а меѓу нив се и членовите 33 и 68 став 1 алинеја 3 од Уставот, иако е нејасно зошто подносителот оваа законска одредба ја оспорува од аспект и на овие членови од Уставот, кога овластувањето на министерот утврдено во таа одредба не се однесува за прашања во врска со даноците и другите јавни давачки, за кои станува збор во тие одредби на Уставот.

Конечно, бидејќи уставноста на оспорениот правилник се оспорува во однос на истите одредби од Уставот и од истите причини како и членот 42 став 2 од Законот, Судот не го постави прашањето за согласноста ни на оспорениот правилник со тие одредби од Уставот, затоа што членот 42 став 2 од Законот врз основа на кој е донесен, според Судот е во согласност со Уставот па следствено на тоа и оспорениот правилник, исто така, е во согласност со Уставот.

Освен тоа, имајќи предвид дека во иницијативата Правилникот се оспорува во целина и тоа само од аспект на законскиот основ за неговото донесување, а не и од аспект на неговата содржина, односно не и од причини дека со него се утврдуваат права и обврски или надлежности на други органи, со што министерот за транспорт и врски евентуално го надминал утврденото овластување во член 42 став 2 од Законот, Судот не го постави прашањето за согласноста на овој правилник, ниту со Законот за превоз во патниот сообраќај, ни со членовите 27, 56 и 61 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, кои се наведуваат во иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.159/2005)

151.

- Издавање на гаранција за прием во државјанство на Република Македонија

- Issuing a guarantee for accepting to become a national of the Republic of Macedonia

- Со оглед на тоа што издавањето на гаранцијата за прием во државјанство на Република Македонија со Законот за државјанството на

Република Македонија не е утврдено во исклучива надлежност на министерот за внатрешни работи, нејзиното издавање, односно потпишување од државен службеник по овластување на министерот за внатрешни работи не е во спротивност ниту со Уставот ни со закон.

- Given that the issuance of the guarantee for acceptance to be a national of the Republic of Macedonia is not defined as an exclusive competence of the Minister of Internal Affairs by the Law on Citizenship of the Republic of Macedonia, its issuance, that is, signing by a civil servant upon the authorisation of the Minister of Internal Affairs is in contradiction neither with the Constitution nor with a law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 8 март 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот за изменување и дополнување на Правилникот за начинот на водење на евиденција за државјаните на Република Македонија и обрасците што се применуваат, односно издаваат, во делот "По овластување на министерот за внатрешни работи - началник" на Образецот бр. 2 - Гаранција за прием во државјанство на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/2005).

2. Народниот правобранител на Република Македонија на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста и законитоста на делот од Правилникот означен во точката 1 од ова решение или поконкретно на делот на Образецот број 2, кој е составен дел на тој правилник.

Според наводите во иницијативата со оспорениот дел на Образецот бр.2 се повредувале членот 51 од Уставот, член 21 од Законот за државјанството на Република Македонија и член 52 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, затоа што спротивно на овие уставни и законски одредби потпишувањето на гаранцијата за прием во државјанство на Република Македонија кое било во исклучива надлежност на министерот за внатрешни работи било делегирано на друг од него овластен државен службеник, конкретно на началникот на секторот за управно-надзорни работи при истоименото министерство.

Според наводите во иницијативата, исто така, примената на оспорениот дел од Образецот бр. 2 од страна на овластени лица на Министерството за внатрешни работи можела да доведе до повреда на слободите и правата на граѓаните преку нивно неодговорно постапување во конкретни управни предмети, и воопшто до дерогирање на принципот на законитост во управните постапки.

Од наведените причини во иницијативата се предлага Уставниот суд да го укине оспорениот дел од Образецот бр. 2 на Правилникот, бидејќи не бил во согласност со Уставот на Република Македонија и Законот за државјанството на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека Правилникот за начинот на водење на евиденција за државјаните на Република Македонија и за обрасците што се применуваат односно издаваат ("Службен весник на Република Македонија" бр.2/1998 и 80/2005) министерот за внатрешни работи го донел согласно овластувањето од членот 27 од Законот за државјанството на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.67/1992 и 8/2004).

Со Правилникот министерот за внатрешни работи, освен што го пропишал начинот на водење на евиденцијата за државјаните на Република Македонија, пропишал и четири обрасци за кои е овластен во членот 27 од Законот и тоа: образецот на барањето за стекнување, односно престанок на државјанството на Република Македонија (Образец бр.1), образецот за гаранцијата за прием во државјанство на Република Македонија (Образец бр. 2), образецот за заклетвата (Образец бр. 3) и образецот за уверението за државјанство на Република Македонија (Образец бр. 4).

Според членот 7, сите овие обрасци се составен дел на Правилникот и заедно со него се објавени во "Службен весник на Република Македонија".

Во однос на Образецот бр. 2 од овој Правилник Судот утврди дека тој содржински целосно кореспондира со членот 7-б од Законот во кој е утврдена и обврската за издавање на гаранцијата за прием во државјанство на Република Македонија. Во овој образец, во делот на потписникот се пропишува дека по овластување на министерот за внатрешни работи гаранцијата ја потпишува началник на соодветниот сектор, а не министерот, поради што со иницијативата и се оспорува овој дел од Правилникот.

4. Согласно член 8 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска претставуваат темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Устав и со закон и дека секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата на Република Македонија.

Со Законот за државјанството на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.67/1992, 8/2004) се уредуваат начинот и условите за стекнување и престанување на државјанството на Република Македонија, утврдување на државјанството, надлежниот орган за решавање на овие случаи, докажување на државјанството и водење на евиденција на државјаните на Република Македонија.

Освен со потекло и со раѓање, државјанство на Република Македонија согласно Законот може да се стекне и со природување, кој институт посебно е разработен и уреден со членовите од 7 до 15 од Законот. Така, според член 7 став 1 од Законот, државјанство на Република Македонија со природување може да стекне странец кој лично поднел барање за прием во државјанство на Република Македонија ако ги сполнува условите кои се децидно утврдени во овој

член од Законот, а меѓу нив е и да има отпуст од досегашното државјанство или да докаже дека ќе го добие ако биде примен во државјанство на Република Македонија (точка 10).

Согласно член 7-в од Законот, на странец кој поднел барање за прием во државјанство на Република Македонија ќе му се издаде гаранција дека ќе биде примен во државјанство на Република Македонија доколку ги исполнува условите од членот 7 став 1 точките од 1 до 9 на овој закон. Ако странецот во рок од две години од денот на врачувањето на гаранцијата не поднесе доказ во смисла на член 7 став 1 точка 10 од овој Закон, ќе се смета дека се откажал од своето барање.

Во Глава IV од Законот, која е насловена "Надлежен државен орган за решавање, водење на евиденција и докажување на државјанството на Република Македонија", во членот 21 став 1 е утврдено дека барање за стекнување, престанување или утврдување на државјанство на Република Македонија се поднесува до Министерството за внатрешни работи според живеалиштето на лицето или ако лицето живее во странство, до дипломатско-конзуларното претставништво на Република Македонија во странство. Во ставот 2 на истиот член е утврдено дека решение за стекнување, престанување или утврдување на државјанството на Република Македонија донесува министерот за внатрешни работи.

Според членот 22 став 1 од Законот, евиденција за државјаните на Република Македонија и за странските државјани кои се родени на територијата на Република Македонија се води во Министерството за внатрешни работи, а според ставот 2 на овој член Министерството за внатрешни работи води евиденција и за стекнување и престанок на државјанството на Република Македонија, според пропишаните стандарди и во согласност со закон.

Во членот 27 од Законот кој е поместен во преодните и завршните одредби утврдено е дека министерот за внатрешни работи ќе донесе подзаконски прописи за водење на евиденцијата за државјаните на Република Македонија, за државјаните на Република Македонија кои живеат во странство, за образецот на барањето за стекнување државјанство на Република Македонија, за образецот на гаранцијата за прием во државјанство на Република Македонија, за образецот на заклетвата и за образецот на уверението за државјанство на Република Македонија.

Врз основа на овластувањето од членот 27 од Законот, министерот за внатрешни работи го донел Правилникот за начинот на водење евиденција за државјаните на Република Македонија и за обрасците што се применуваат односно издаваат ("Службен весник на Република Македонија" бр.2/1993). Заради усогласување со изменувањата и дополнувањата на Законот за државјанство на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.8/2002) во 2005 година се извршени изменувања и дополнувања и на означениот правилник, или поточно донесен е Правилникот за изменување и дополнување на Правилникот за начинот на водење евиденција за државјаните на Република Македонија и за обрасците што се применуваат односно издаваат ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/2005), чиј дел и се оспорува со оваа иницијатива.

Разгледувајќи го оспорениот дел од Правилникот, поточно на Образецот број 2 во однос на член 21 од Законот за државјанството на Република Македонија, Судот утврди дека во овој член од Законот е предвидена надлежност на министерот за внатрешни работи за донесување само на решение за стекнување, престанување или утврдување на државјанството на Република Македонија, а не и за издавање на гаранцијата за прием во државјанство на Република Македонија, која според член 7-в од Законот му се издава на странецот пред да стекне државјанство на Република Македонија, односно пред донесување на решение за стекнување на државјанство за што исклучиво е надлежен министерот за внатрешни работи.

Оттука, имајќи предвид дека во членот 21 од Законот издавањето на гаранцијата за прием во државјанство на Република Македонија не е утврдена во исклучива надлежност на министерот за внатрешни работи, Судот оцени дека оспорениот дел од Правилникот не е во спротивност со овој член од Законот, поради што и наводите во иницијативата дека со овој дел од Правилникот се повредувал член 21 од Законот не ги прифати како основани.

Имајќи предвид дека согласно член 52 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната власт ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000, 44/2002), министерот може да овласти државен службеник да потпишува акти, да решава за определени прашања и да врши други работи од надлежност на министерството, освен за акти и работи кои согласно со закон се во надлежност на министерот, Судот утврди дека со оспорениот дел од

Правилникот не се повредува ниту овој член од Законот. Ова од причини што во конкретниот случај издавањето на гаранцијата за прием во државјанство на Република Македонија, како што е веќе наведено, со Законот за државјанството на Република Македонија не е утврдено во исклучива надлежност на министерот за внатрешни работи, па затоа и нејзиното издавање, односно потпишување од началникот по овластување на министерот за внатрешни работи не е во спротивност не само со членот 21 од Законот за државјанството на Република Македонија, туку и со членот 52 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

Со оглед на тоа што според Судот Правилникот во делот на Образецот број 2 во однос на потписникот на Гаранцијата за прием во државјанство на Република Македонија е во согласност со напред означените законски одредби, Судот не го постави прашањето за неговата согласност ниту со член 51 од Уставот во однос на кој и единствено се оспорува неговата уставност.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.190/2005)

152.

**- Уредување на статус трговец-поединец
Барање изјава од физичко лице дали му е изречена
забрана за вршење на дејност
(поведување на постапка)**

*- Regulation of the status of individual businessman
Requesting a statement by a natural person whether he/she has
been pronounced a prohibition to perform an activity
(initiation of a procedure)*

- Овластување на Владата на Република Македонија да уреди што преставува трговска дејност од мал обем и да го уреди начинот на регистрација на оваа дејност со што се уредува статусот на трговецот-поединец, без постоење на дополнителни критериуми во Законот за трговските друштва не е во согласност со владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Барањето изјава од физичкото лице за околноста дали му е изречена забрана за вршење на дејност не е во согласност со уставните принципи за презумпцијата на невиност и заштитата на човековото достоинство.

- The authorisation of the Government of the Republic of Macedonia to regulate what a small-scale business activity is and to regulate the manner of registration of this activity with which is regulated the status of the individual businessman, without the existence of additional criteria in the Law on Trade Companies, is not in accordance with the rule of law and the division of powers into legislative, executive and judicial as the fundamental values of the constitutional order of the Republic of Macedonia.

The request for a statement by the natural person regarding the circumstance whether he/she has been pronounced a prohibition to perform an activity is not in accordance with the constitutional principles of presumption of innocence and the protection of the dignity of the individual.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на елен 110 од Уставот на Република Македонија и елен 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 15 март 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 11 став 3 и членот 14 став 3 точка 2 од Законот за трговските друштва ("Службен весник на Република Македонија" бр.28/2004 и 84/2005).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот за трговските друштва, означени во точката 1 од ова решение.

Имено, по однос на член 11 став 3 од Законот за трговските друштва подносителот на иницијативата наведува дека со него се повредувале владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија од член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот. Воедно, постоела и повреда на член 51, член 61, член 68 став 1 алинеја 2, член 88 став 1 и член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот.

Согласно наведените уставни одредби, според наводите од иницијативата, Собранието на Република Македонија требало со закон да ги уреди дејностите од мал обем и начинот на регистрација, а тоа не можело да го направи Владата на Република Македонија, како носител на извршната власт.

По однос на член 14 став 3 точка 2 од Законот, подносителот на иницијативата наведува дека согласно член 12 став 3 од Уставот од лицето повикано, приведено или лишено од слобода не можело да се бара изјава, а исто така и според член 106 став 5 од Кривичниот законик, никој немал право да бара од граѓаните да поднесуваат докази за нивната осудуваност или неосудуваност.

Оттаму, законодавецот не смеел со друг закон да пропишува за граѓаните обврска да се произнесуваат дали им е изречена забрана да вршат некоја дејност.

Врз основа на наведеното, подносителот на иницијативата смета дека член 14 став 3 точка 2 од Законот не бил во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 12 став 3, член 13 став 1 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според член 11 став 1 од Законот за трговските друштва, физичките лица кои во согласност со овој закон, во вид на занимање, вршат трговска дејност од мал обем се регистрираат кај надлежниот орган на локалната самоуправа.

Според оспорениот став 3 на членот 11 од Законот, дејностите од мал обем и начинот на регистрација ги уредува Владата на Република Македонија.

Според член 14 став 2 од Законот, пријава за упис на трговец-поединец во трговскиот регистар поднесува физичкото лице, кое бара да биде запишано како трговец-поединец или негов полномошник со посебно полномошно во кое се наведуваат податоците што се запишуваат во трговскиот регистар.

Во ставот 3 од истиот член на Законот се определуваат доказите што се приложуваат за упис во трговскиот регистар.

Меѓу другото, со оспорената точка 2 на ставот 3 од членот 14 од Законот е предвидено дека кон пријавата се приложува и изјава од физичкото лице дека не му е изречена забрана да врши некоја од дејностите определени со овој закон.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 61 став 1 од Уставот, Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт на Републиката.

Според член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите.

Според член 88 од Уставот, Владата на Република Македонија е носител на извршната власт. Своите права и должности Вла-

дата ги врши врз основа на Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија, ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и е одговорна за нивното извршување и донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Според член 2 од Законот за Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" 59/2000, 12/2003 и 55/2005), Владата на Република Македонија како носител на извршната власт е орган на Република Македонија кој работите од својата надлежност ги врши самостојно, во рамките на Уставот, законите и ратификуваните меѓународни договори, а врз основа на принципите на транспарентност, ефикасност и заштита на човековите слободи и права.

Во член 8 од наведениот закон се утврдени надлежностите на Владата, а во член 35, пак, е утврдено дека за извршување на законите Владата донесува уредби, одлуки, упатства, програми, решенија и заклучоци.

Во член 36 точка 2 од Законот е предвидено дека со уредба Владата го уредува извршувањето на законите, утврдува начела на внатрешна организација на министерствата и другите органи на државната управа и уредува други односи во согласност со Уставот и со законите.

5. Од наведените уставни и законски одредби произлегува дека Владата на Република Македонија, во системот на организацијата на државната власт, заснована врз принципот на поделбата на власта е дефинирана како носител на извршната власт и како таква таа е самостојна и независна во утврдувањето на политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието, во донесувањето на прописи за извршување на законите и во вршење на другите работи, што ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Врз основа на таквата поставеност, Владата на Република Македонија, согласно член 11 став 3 од Законот ја донесе Уредбата за трговските дејности од мал обем и начинот на нивната регистрација ("Службен весник на Република Македонија" бр.64/2005).

Во член 2 од Уредбата е определено дека дејности од мал обем се оние дејности кои ги вршат физичките лица во вид на занимање (во натамошниот текст: вршители на дејност од мал обем) за кои не е задолжително да се вршат во простории или на друг вообичаен начин на којшто ги вршат трговските дејности трговците поединци и трговските друштва, туку се вршат на определени локации или во движење.

Понатаму во ставовите 2 и 3 од истиот член на Уредбата децидно се набројуваат видови на дејност од мал обем.

Тргувајќи од содржината на членот 11 од Законот, вклучувајќи го и оспорениот став 3, Судот оцени дека со наведените членови се определува статусот на физичкото лице кое во вид на занимање врши трговска дејност од мал обем, при што критериумите за определување на тој статус не се уредуваат со законски одредби, како што тоа е направено за останатите форми на вршење на трговска дејност, туку е оставено тој статус да се уреди од страна на Владата на Република Македонија.

Според тоа, Судот оцени дека законската рамка од членот 11 став 1 и 3 од Законот, не е доволно јасна за да би можело врз основа на неа Владата како носител на извршната власт во реализација на законската одредба да разработува одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување, бидејќи во неа недостасуваат дополнителни параметри според кои со сигурност би се утврдиле критериумите за статусот на лицата кои во вид на занимање вршат трговска дејност од мал обем.

Напротив, дури откако ќе се стават во релација член 11 став 1 од Законот со член 2 од Уредбата се добива појасна рамка на она што би преставувало трговска дејност од мал обем, или од двете одредби произлегува дека трговска дејност од мал обем е дејност што во вид на занимање ја врши физичко лице за која не е задолжително да се врши во простории или на друг вообичаен начин на којшто ги вршат трговските дејности трговците-поединци и трговските друштва, туку се врши на определени локации или во движење.

Оттаму, произлегува дека критериумите за дефинирање на дејноста од мал обем, а со тоа и за статусот на лицата што ги вршат тие дејности, се утврдени од Владата на Република Македонија, а не со закон.

Од наведеното, произлегува дека оспорениот член 11 став 3 од Законот може да се доведе под сомнение по однос на неговата согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот.

6. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 11 став 1 од Уставот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени.

Според член 12 став 3 од Уставот, лицето повикано, приведено или лишено од слобода мора веднаш да биде запознато со причините за неговото повикување, приведување или лишување од слобода и со неговите права утврдени со закон и од него не може да се бара изјава. Лицето има право на бранител во полициската и судската постапка.

Според член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска пресуда.

Согласно член 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Според член 33 став 1 точка 3 од Кривичниот законик, ("Службен весник на Република Македонија" бр.37/1996,80/1999,4/2002, 43/2003, 19/2004 и 81/2005), забраната за вршење професија, дејност или должност е предвидена како вид на казна.

Според член 106 став 5 од истиот законик, никој нема право да бара од граѓаните да поднесуваат докази за нивната осудуваност или неосудуваност.

7. Тргувајќи од содржината на член 11 став 1 и член 25 од Уставот, Судот оцени дека истите ја истакнуваат вредноста и неприкосновеноста на човечката личност како основа и смисла на гарантирањето на човековите права. Човечкото достоинство, во таа смисла, не е само едно од субјективните човекови права што изречно се препознава во член 25 од Уставот, туку и темелна вредност на демократското општество што ужива универзална заштита.

Почитувањето на моралниот интегритет и достоинството на граѓанинот во себе ја инкорпорира и улогата на државата која треба да гарантира заштита на интегритетот и достоинството на начин со кој ќе обезбеди заштита во случај кога овие вредности се загрозени од друг, но и со избегнување на поединецот да му се наметнуваат правни обврски кои во конкретниот случај во постапка на регистрација можат службено да се проверат.

Во тој контекст одредбата од член 106 став 5 од Кривичниот законик со која се забранува од граѓаните да се бараат докази за нивната осудуваност или неосудуваност е јасен израз на овој втор аспект на заштита на човековото достоинство, како што тоа е општо прифатениот принцип на забрана за самообвинување на осомничениот во казненото право, кој што е изграден подеднакво врз презумпцијата на невиност и заштитата на достоинството на поединецот.

Во конкретниот случај, барањето изјава од физичкото лице за околноста дали му е изречена забрана за вршење на дејност, неизбежно се сведува на барање изјава за неговата осудуваност или неосудуваност, со оглед на тоа што забраната за вршење на дејност е споредна казна што се изрекува како дел од осудителната пресуда. Иако оваа изјава не се бара во кривичноправен контекст, односно нема самообвинувачки квалитет, обврската за нејзино соопштување има ефект врз однесувањето на поединецот, што е проблематично како од аспект на заштита на човековото достоинство, така и од аспект на презумпцијата на невиност на која се надоврзува забраната од лицето да се бара било доказ за осудуваност, било доказ за неосудуваност.

Притоа, за Судот не е спорно дека забраната за вршење на дејност изречена со една осудителна пресуда мора да биде ефективна, односно дека не може да се дозволи лицето под таква забрана да ја врши таа дејност се додека таа забрана трае. Меѓутоа, утврдувањето на тој факт за едно физичко лице не може да биде обврска на поединецот кој е во прашање, туку на надлежниот орган што одлучува за регистрацијата на трговецот-поединец и којшто за утврдување на таа закон-ска обврска ја има на располагање службената казнена евиденција, како инструмент за правилно применување на законот.

Ова особено ако се има предвид дека според член 106 став 4 од Кривичниот законик на Централниот регистар на Република

Македонија (член 14 став 1 од Законот за трговските друштва), можат да му се дадат податоци од казнената евиденција на образложено барање, ако уште траат определени правни последици од осудата, или казни што се состојат во забрани секогаш кога за тоа постои оправдан интерес заснован врз закон.

Врз основа на изнесеното, Судот оцени дека може да се постави прашање за согласноста на 14 став 3 точка 2 од Законот со член 11 и член 25 став 1 од Уставот.

8. Врз основа на изнесеното Судот, одлучи како во точката 1 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 177/2005)

153.

**- Уредување на статус трговец-поединец
Барање изјава од физичко лице дали му е изречена
забрана за вршење на дејност**

*- Regulation of the status of individual businessman
Requesting a statement by a natural person whether he/she has
been pronounced a prohibition to perform an activity*

**- Овластување на Владата на Република
Македонија да уреди што преставува трговска
дејност од мал обем и да го уреди начинот на
регистрација на оваа дејност со што се уредува
статусот на трговецот-поединец, без постоење на
дополнителни критериуми во Законот за
трговските друштва не е во согласност со
владеењето на правото и поделбата на државната
власт на законодавна, извршна и судска како
темелни вредности на уставниот поредок на**

Република Македонија.

Барањето изјава од физичкото лице за околноста дали му е изречена забрана за вршење на дејност не е во согласност со уставните принципи за презумпцијата на невиност и заштитата на човековото достоинство.

- The authorisation of the Government of the Republic of Macedonia to regulate what a small-scale business activity is and to regulate the manner of registration of this activity with which the status of the individual businessman is regulated, without the existence of additional criteria in the Law on Trade Companies, is not in accordance with the rule of law and the division of powers into legislative, executive and judicial as the fundamental values of the constitutional order of the Republic of Macedonia.

The request for a statement by the natural person regarding the circumstance whether he/she has been pronounced a prohibition to perform an activity is not in accordance with the constitutional principles of presumption of innocence and the protection of the dignity of the individual.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 24 мај 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ членовите 11 став 3 и 14 став 3 точка 2 од Законот за трговските друштва ("Службен весник на Република Македонија" бр.28/2004 и 84/2005).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива на Стамен Филипov од Скопје со Решение У.бр. 177/2005 од 15 март 2006 година поведе постапка за оценување

на уставноста на членовите од Законот за трговските друштва, означени во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 11 став 1 од Законот за трговските друштва, физичките лица кои во согласност со овој закон, во вид на занимање, вршат трговска дејност од мал обем се регистрираат кај надлежниот орган на локалната самоуправа.

Според оспорениот став 3 на членот 11 од Законот, дејностите од мал обем и начинот на регистрација ги уредува Владата на Република Македонија.

Според член 14 став 2 од Законот, пријава за упис на трговец-поединец во трговскиот регистар поднесува физичкото лице, кое бара да биде запишано како трговец-поединец или негов полномошник со посебно полномошно во кое се наведуваат податоците што се запишуваат во трговскиот регистар.

Во ставот 3 од истиот член на Законот се определуваат доказите што се приложуваат за упис во трговскиот регистар.

Меѓу другото, со оспорената точка 2 на ставот 3 од членот 14 од Законот е предвидено дека кон пријавата се приложува и изјава од физичкото лице дека не му е изречена забрана да врши некоја од дејностите определени со овој закон.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 61 став 1 од Уставот, Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт на Републиката.

Според член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите.

Според член 88 од Уставот, Владата на Република Македонија е носител на извршната власт. Своите права и должности Владата ги врши врз основа на Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија, ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и е одговорна за нивното извршување и донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Според член 2 од Законот за Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" 59/2000, 12/2003 и 55/2005), Владата на Република Македонија како носител на извршната власт е орган на Република Македонија кој работите од својата надлежност ги врши самостојно, во рамките на Уставот, законите и ратификуваните меѓународни договори, а врз основа на принципите на транспарентност, ефикасност и заштита на човековите слободи и права.

Во член 8 од наведениот закон се утврдени надлежностите на Владата, а во член 35, пак, е утврдено дека за извршување на законите Владата донесува уредби, одлуки, упатства, програми, решенија и заклучоци.

Во член 36 точка 2 од Законот е предвидено дека со уредба Владата го уредува извршувањето на законите, утврдува начела на внатрешна организација на министерствата и другите органи на државната управа и уредува други односи во согласност со Уставот и со законите.

6. Од наведените уставни и законски одредби произлегува дека Владата на Република Македонија, во системот на организацијата на државната власт, заснована врз принципот на поделбата на власта, е дефинирана како носител на извршната власт и како таква таа е самостојна и независна во утврдувањето на политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието, во донесувањето на прописи за извршување на законите и во вршење на другите работи, што ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Врз основа на таквата поставеност, Владата на Република Македонија, согласно член 11 став 3 од Законот ја донесе Уредбата за трговските дејности од мал обем и начинот на нивната

регистрација ("Службен весник на Република Македонија" бр.64/2005).

Во член 2 од Уредбата е определено дека дејности од мал обем се оние дејности кои ги вршат физичките лица во вид на занимање (во натамошниот текст: вршители на дејност од мал обем) за кои не е задолжително да се вршат во простории или на друг вообичаен начин на којшто ги вршат трговските дејности трговците поединци и трговските друштва, туку се вршат на определени локации или во движење.

Понатаму во ставовите 2 и 3 од истиот член на Уредбата децидно се набројуваат видови на дејност од мал обем.

Тргувајќи од содржината на членот 11 од Законот, вклучувајќи го и оспорениот став 3, Судот оцени дека со наведените членови се определува статусот на физичкото лице кое во вид на занимање врши трговска дејност од мал обем, при што критериумите за определување на тој статус не се уредуваат со законски одредби, како што тоа е направено за останатите форми на вршење на трговска дејност, туку е оставено тој статус да се уреди од страна на Владата на Република Македонија.

Според тоа, Судот оцени дека законската рамка од членот 11 став 1 и 3 од Законот, не е доволно јасна за да би можело врз основа на неа Владата како носител на извршната власт во реализација на законската одредба да разработува одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување, бидејќи во неа недостасуваат дополнителни параметри според кои со сигурност би се утврдиле критериумите за статусот на лицата кои во вид на занимање вршат трговска дејност од мал обем.

Напротив, дури откако ќе се стават во релација член 11 став 1 од Законот со член 2 од Уредбата се добива појасна рамка на она што би преставувало трговска дејност од мал обем, или од двете одредби произлегува дека трговска дејност од мал обем е дејност што во вид на занимање ја врши физичко лице за која не е задолжително да се врши во простории или на друг вообичаен начин на којшто ги вршат трговските дејности трговците-поединци и трговските друштва, туку се врши на определени локации или во движење.

Оттаму, произлегува дека критериумите за дефинирање на дејноста од мал обем, а со тоа и за статусот на лицата што ги вршат тие дејности, се утврдени од Владата на Република

Македонија, а не со закон.

Со оглед на наведеното, Судот оцени дека оспорениот член 11 став 3 од Законот не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот.

7. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 11 став 1 од Уставот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени.

Според член 12 став 3 од Уставот, лицето повикано, приведено или лишено од слобода мора веднаш да биде запознато со причините за неговото повикување, приведување или лишување од слобода и со неговите права утврдени со закон и од него не може да се бара изјава. Лицето има право на бранител во полициската и судската постапка.

Според член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска пресуда.

Согласно член 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Според член 33 став 1 точка 3 од Кривичниот законик, ("Службен весник на Република Македонија" бр.37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004 и 81/2005), забраната за вршење професија, дејност или должност е предвидена како вид на казна.

Според член 106 став 5 од истиот законик, никој нема право да бара од граѓаните да поднесуваат докази за нивната осудуваност или неосудуваност.

8. Тргувајќи од содржината на член 11 став 1 и член 25 од Уставот, Судот оцени дека истите ја истакнуваат вредноста и неприкосновеноста на човечката личност како основа и смисла на гарантирањето на човековите права. Човечкото достоинство, во таа смисла, не е само едно од субјективните човекови права што изречно се препознава во член 25 од Уставот, туку и темелна вредност на

демократското општество што ужива универзална заштита.

Почитувањето на моралниот интегритет и достоинството на граѓанинот во себе ја инкорпорира и улогата на државата која треба да гарантира заштита на интегритетот и достоинството на начин со кој ќе обезбеди заштита во случај кога овие вредности се загрозени од друг, но и со избегнување на поединецот да му се наметнуваат правни обврски кои во конкретниот случај во постапка на регистрација можат службено да се проверат.

Во тој контекст одредбата од член 106 став 5 од Кривичниот законик со која се забранува од граѓаните да се бараат докази за нивната осудуваност или неосудуваност е јасен израз на овој втор аспект на заштита на човековото достоинство, како што тоа е општо прифатениот принцип на забрана за самообвинување на осомничениот во казненото право, кој што е изграден подеднакво врз презумпцијата на невиност и заштитата на достоинството на поединецот.

Во конкретниот случај, барањето изјава од физичкото лице за околноста дали му е изречена забрана за вршење на дејност, неизбежно се сведува на барање изјава за неговата осудуваност или неосудуваност, со оглед на тоа што забраната за вршење на дејност е споредна казна што се изрекува како дел од осудителната пресуда. Иако оваа изјава не се бара во кривичноправен контекст, односно нема самообвинувачки квалитет, обврската за нејзино соопштување има ефект врз однесувањето на поединецот, што е проблематично како од аспект на заштита на човековото достоинство, така и од аспект на презумпцијата на невиност на која се надоврзува забраната од лицето да се бара било доказ за осудуваност, било доказ за неосудуваност.

Притоа, за Судот не е спорно дека забраната за вршење на дејност изречена со една осудителна пресуда мора да биде ефективна, односно дека не може да се дозволи лицето под таква забрана да ја врши таа дејност се додека таа забрана трае. Меѓутоа, утврдувањето на тој факт за едно физичко лице не може да биде обврска на поединецот кој е во прашање, туку на надлежниот орган што одлучува за регистрацијата на трговецот-поединец и којшто за утврдување на таа законска обврска ја има на располагање службената казнена евиденција, како инструмент за правилно применување на законот.

Ова особено ако се има предвид дека според член 106 став 4 од Кривичниот законик на Централниот регистар на Република Македонија (член 14 став 1 од Законот за трговските друштва), можат да му се дадат податоци од казнената евиденција на образложено барање, ако уште траат определени правни последици од осудата, или казни што се состојат во забрани секогаш кога за тоа постои оправдан интерес заснован врз закон.

Врз основа на изнесеното, Судот оцени дека член 14 став 3 точка 2 од Законот не е во согласност со член 11 и член 25 став 1 од Уставот.

9. Врз основа на изнесеното Судот, одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

10. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова–Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 177/2005)

154.

- Важење, односно неважење на законски прописи во однос на законот што е во сила (поведување на постапка)

*- Validity, that is, invalidity of legal regulations in respect of the law in effect
(initiation of a procedure)*

- Со престанување на законот врз основа на кој се донесени подзаконски прописи не престануваат да важат и тие прописи доколку во новиот закон е предвидено да се применуваат до влегувањето во сила на подзаконските прописи што ќе се донесат врз основа на новиот закон.

Во состојба кога во новиот закон воопшто не се утврдени услови за остварување на определено право или вршење на определена дејност, туку е пропуштено тие целосно да се пропишат со подзаконски пропис, тогаш соодветниот подзаконски пропис донесен врз основа на стариот закон нема третман на пропис што е во функција на операционализација и извршување на закон, туку на пропис со кој изворно се уредуваат условите за остварување на определеното право или за вршење на дејноста. Поради тоа, таквиот подзаконски пропис во секој случај, а особено пак кога со него целосно е преземен меѓународен стандард пропишан од меѓународна организација не е во согласност со Уставот и законот со кој се уредува организацијата и работата на органите на државната управа.

- With the termination of the law on the basis of which sub-legal regulations have been adopted these regulations do not cease to be valid in case the new law stipulates that they be applied until coming into effect of the sub-legal regulations that will be adopted on the basis of the new law. In a situation when the new law has not defined at all conditions for the realisation of certain right or performance of certain activity, but it is left for them to be fully regulated by a sub-legal regulation, then the corresponding sub-legal regulation adopted on the basis of the old law is not treated as a regulation that is in the function of operationalisation and enforcement of a law, but a regulation which originally governs the conditions for the realisation of the certain right or the performance of the activity. Therefore, such sub-legal regulation is in any way, and notably when it has fully taken over an international standard prescribed by an international organisation, not in harmony with the Constitution and the law regulating the organisation and work of the bodies of state administration.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 29 март 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот за посебните услови што мора да ги исполнува правно лице за одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухопловот ("Службен весник на Република Македонија" бр.87/ 2004).

2. "МАТ - Македонски авио-транспорт" АД - Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот означен во точката 1 од ова решение.

Притоа, во иницијативата најпрво се наведува дека домашните авиопревозници во вршење на својата дејност до донесување на оспорениот правилник се раководеле од Законот за воздушна пловидба ("Службен лист на СФРЈ" бр.45/1986), ИЦАО стандарди, Чикашката конвенција и нејзините анекси (1-18) и Збирката на воздухопловни прописи.

Работењето според "Чикашката конвенција" од 1944 година и нејзините 18 анекси од кои Анекс 6 се однесувал на оперирањето на воздухопловите и стандардите за техничко одржување било содржано и во Законот за воздушна пловидба, поконкретно во Глава 3, член 89 од овој закон. Во врска со "Чикашката Конвенција" или Конвенцијата за цивилната воздушна пловидба се наведува дека била донесена од Генералното собрание на ИЦАО (Интернационал Цивил Авиатион Организатион) - Интернационална организација за цивилна авијација, а Република Македонија со членувањето во оваа организација од 9 јануари 1993 година ги прифатила сите нејзини правила и препораки.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека Република Македонија се уште не е членка на ЈАА - Јоин Авиатион Аутхоритиес – Здружени воздухопловни власти, па затоа според подносителот на

иницијативата, во Републиката не можеле да се применуваат прописите на оваа меѓународна организација.

Меѓутоа, Министерството за транспорт и врски, без да води сметка за членството на Република Македонија во меѓународните организации, со донесувањето на оспорениот правилник, во кој биле преземени посебните услови утврдени во ЈАР - 145 на меѓународната организација ЈАА, покрај тоа што го дерогирал Законот за воздушна пловидба, всушност се ставило и во функција на законодавен орган кој одлучува за членството на Република Македонија во меѓународни организации и за примена на нивните акти на територијата на Република Македонија.

Освен тоа, според наводите во иницијативата Министерството за транспорт и врски со утврдувањето во оспорениот правилник на посебните услови, односно стандарди што мора да ги исполнува правното лице за одржување и техничка контрола за одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухопловот, постапило спротивно и на член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, затоа што според овој член од Законот со актите на министерот не може за граѓаните и правните лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишуваат надлежности на други органи.

Покрај повредата на наведениот член од Законот за организација и работа на органите на државната управа, со оспорениот правилник била извршена повреда и на принципот на владеењето на правото утврден во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, потоа членот 51, како и членот 55 став 2 од Уставот, бидејќи со овој правилник субјектите се доведувале во нееднаква правна положба на пазарот.

Од наведените причини, во иницијативата се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот правилник и истиот да го поништи поради неговата неусогласеност со Уставот, законите и меѓународните акти.

3. Судот на седницата утврди дека министерот за транспорт и врски оспорениот правилник го донел согласно овластувањето утврдено во членот 263, а во врска со членот 90 став 1 од Законот за воздушна пловидба ("Службен лист на СФРЈ" бр.45/1986, 28/1988, 80/1989 и 29/ 1990), кој со член 5 од Уставниот закон за спроведување на Уставот на Република Македонија беше преземен

како републички пропис и како таков се применуваше и во времето кога е донесен оспорениот правилник.

Имено, согласно членот 263 од тој закон, републичкиот орган на управата надлежен за работи на сообраќајот и врските, меѓу другото, се овластуваше да донесе прописи и за посебните услови што мора да ги исполни организацијата на здружен труд за одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухопловот (член 90 став 1).

Според член 90 став 1, пак, од истиот закон овластено лице за одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов може да биде секое правно лице кое ги исполнува посебните услови во поглед на работните простории, опременоста со технички средства за работа, стручниот персонал за тие работи и оперативно - техничките постапки.

Понатаму, Судот уврди дека според членот 1, со оспорениот правилник се пропишуваат посебните услови што мора да ги исполни правно лице за одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухопловот.

Во членот 2 од овој правилник е утврдено дека за правно лице да врши одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухопловот треба да ги исполнува посебните услови наведени во меѓународниот стандард JAP - 145 на JAA, кој е даден во прилог и е составен дел на овој правилник.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Со членот 55 став 1 од Уставот, се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото, а според ставот 2, Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот и

презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот.

Според член 61 став 1 од Уставот, Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт.

Во членот 96 од Уставот е утврдено дека органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002) за извршување на законите и другите прописи, министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми и други видови акти кога за тоа е овластен со закон.

Според член 61 од овој Закон, во однос на кој посебно се оспорува законитоста на правилникот, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Од наведените уставни и законски одредби произлегува дека органите на државната управа, како дел од извршната власт, со закон можат да се овластат да донесуваат правилници, наредби, упатства и други акти за извршување на законите и дека со тие акти може само да се утврдуваат и разработуваат одделни одредби од законите заради нивно извршување, да се пропишува начинот на постапувањето во нивното извршување и слично, а не да се утврдуваат права и обврски на граѓаните и правните лица и да се пропишува надлежност на други органи. Ова од причини што правата и обврските на граѓаните и правните лица, како и надлежностите на органите на државната власт согласно Уставот може да се утврдуваат со закон, а не и со подзаконски акт.

Оттука, имајќи ја предвид содржината на наведените одредби од Законот за организација и работа на органите на државната управа, од една страна и на членовите 263 и 90 став 1 од Законот за воздушна пловидба, од друга страна, јасно произлегува дека министерот за транспорт и врски во времето кога е донесен правилникот

имал законско овластување за тоа и дека овој правилник всушност е донесен во функција на разработување, односно операционализација и извршување на членот 90 став 1 од тој закон во кој се упатува на условите што треба да ги исполни лицето за одржување и контрола на одржувањето на воздухоплов.

Меѓутоа, во конкретниот случај, по поднесување на иницијативата Собранието на Република Македонија го донесе Законот за воздухопловството кој е објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр.14/2006 од 3 февруари 2006 година. Со влегувањето во сила на овој закон престана да важи сојузниот Закон за воздушна пловидба кој се применуваше како републички пропис и врз основа на кој е донесен оспорениот правилник.

Според членот 192 од новиот Закон за воздухопловството, кој е преодна одредба, подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон (став 1). До денот на влегувањето во сила на подзаконските прописи, врз основа на овој закон, ќе се применуваат постојните прописи што важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон (став 2). Доколку меѓународните договори кои ги ратификувала Република Македонија содржат одредби кои се разликуваат од одредбите на овој закон и подзаконските акти донесени врз основа на овој закон, тогаш ќе се применуваат одредбите од меѓународните договори (став 3).

Од наведената содржина на членот 192 од Законот за воздухопловството, меѓу другото, произлегува дека важењето на подзаконските прописи донесени врз основа на стариот закон, вклучувајќи го и оспорениот правилник, е продолжено до денот на влегувањето во сила на подзаконските прописи што ќе се донесат врз основа на овој закон. Тоа со други зборови значи дека со овој член од Законот за воздухопловството важењето на оспорениот правилник е продолжено и по престанување на важењето на законот врз чија основа е донесен, односно и по влегувањето во сила на новиот Закон за воздухопловството.

Оттука, по престанувањето на членот од законот, како и на целиот закон врз основа на кој е донесен, правниот основ за постоење и важење на оспорениот правилник е членот 192 став 2 од Законот за воздухопловството.

Тргувајќи од тоа дека принципот на уставност и законитост, според кој законите мора да бидат во согласност со Уставот, а другите прописи, каков што е и оспорениот правилник, со Уставот и со законите, важи секогаш и се однесува на сите прописи па и на прописите што важеле до влегувањето во сила на новиот закон, а се применуваат во периодот до донесување на новите подзаконски прописи, Судот оцени дека преодното решение од членот 192 став 2 од Законот за воздухопловството не претставува пречка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот правилник кој, како што веќе е и наведено, не е спорно дека останува да важи и да е дел од правниот поредок и по влегувањето во сила на новиот Закон за воздухопловството.

Оттука, со оглед на причините и мотивите поради кои се оспорува Правилникот, Судот при оценување на неговата уставност и законитост ги имаше предвид и одредбите од Законот за воздухопловството кои се однесуваат на прашањата што се предмет на уредување на овој правилник, како и некои други одредби.

Така, во однос на меѓународните стандарди, во членот 3 од овој закон утврдено е дека подзаконските прописи предвидени со овој закон се изготвуваат во согласност со меѓународните воздухопловни стандарди, препорачаните практики и легислатива на ЕУ, ИЦАО, ЕЦАЦ, ЈАА/ЕАСА и ЕУРОЦОНТРОЛ (став 1). Меѓународните стандарди, регулативи, упатства и препорачани практики на кои подзаконските прописи вршат само упатување, директно се сметаат за прифатени и се применуваат (став 2).

Во однос на обврската за одржување и техничката контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов новиот Закон за воздухопловството во членовите 119 и 120 содржи скоро идентични одредби како и Законот за воздушна пловидба.

Според членот 122 став 1 од овој Закон, одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов може да врши, како и да изработува техничко-технолошка документација за одржувањето, правно лице кое ги исполнува условите пропишани од Агенцијата. Според ставот 2 на овој член, на правното лице кое ќе поднесе доказ дека ги исполнува условите од ставот 1 на овој член Агенцијата му издава уверение за работа.

Инаку, согласно член 7 од Законот, за вршење на работите од областа на воздухопловството утврдени со овој закон се основа Агенција за цивилно воздухопловство како самостоен орган на државната управа со својство на правно лице.

Од анализата на членот 122 од Законот за воздухопловството произлегува дека во него воопшто не се утврдени услови што треба да ги исполнува правното лице кое може да врши одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, туку за разлика од поранешниот Закон за воздушна пловидба, целосно е препуштено тие да се уредат, односно пропишат со подзаконски пропис на Агенцијата за цивилно воздухопловство, како нов посебен орган на државната управа.

Според тоа, при состојба кога оспорениот правилник е донесен од министерот за транспорт и врски кој според сега важечката регулатива не е овластен да ги утврдува условите за вршење на одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, туку за тоа е овластен друг орган, пред Судот основано се постави прашањето за неговата согласност со членот 122 став 1 од Законот за воздухопловството, а поврзано со тоа и со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

Од друга страна, во состојба кога законодавецот воопшто не ги утврдил условите за вршење на дејноста - одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, која во членот 14 став 1 точка 4 од Законот е утврдена како посебна дејност од областа на воздухопловството, произлегува дека во таква состојба оспорениот правилник не може да има третман на подзаконски акт што е во функција на операционализација и извршување на одделни законски одредби, со која цел и е донесен, туку на подзаконски акт со кој изворно се утврдени условите за вршење на оваа дејност, што не е дозволено.

Затоа, разгледувајќи го оспорениот правилник во контекст на наведеното, а притоа имајќи го предвид и досегашниот став на Судот според кој правата и условите за нивно остварување, како и за вршење на определена дејност може да се утврдуваат само со закон, а не и со акт на министерот или друг функционер што раководи со орган на државната управа (со чии акти, пак, може само да се разработуваат законски одредби заради нивно извршување, а не и да се утврдуваат права и обврски), освен со наведените уставни одредби, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста

на оспорениот правилник и со принципот на поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска утврден во членот 8 став 1 алинеја 4 од Уставот, како и со членот 61 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, во однос на кој со иницијативата се оспорува неговата законитост.

Ова дотолку повеќе што во конкретниот случај, а со оглед на содржината на оспорениот правилник, произлегува дека непосреден извор за остварување на правото за вршење на дејноста - одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов не е Законот за воздухопловството, туку меѓународниот стандард JAR - 145 на ЈАА кој што како правен акт на странски субјект целосно е преземан со овој правилник. Меѓународните стандарди, пак, не можат да претставуваат непосреден извор на правото, како што се Уставот, законите и ратификуваните меѓународни договори што произлегува не само од Уставот, туку и од членот 3 на самиот закон во кој се уредува односот помеѓу меѓународните стандарди и подзаконските прописи предвидени со овој закон.

5. Во однос на наводите во иницијативата според кои со оспорениот правилник субјектите на пазарот се доведувале во нееднаква правна положба, Судот утврди дека се неосновани, затоа што посебните услови предвидени во Правилникот генерално се однесуваат на сите правни лица кои претендираат да добијат дозвола, односно овластување за одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухопловот, поради што и не го постави прашањето за согласноста на овој правилник со член 55 став 2 од Уставот, во однос на кој, исто така, се оспорува неговата уставност.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.65/2005)

155.

- Важење, односно неважење на законски прописи во однос на законот што е во сила

- Validity, that is, invalidity of legal regulations in respect of the law in effect

- Со престанување на законот врз основа на кој се донесени подзаконски прописи не престануваат да важат и тие прописи доколку во новиот закон е предвидено да се применуваат до влегувањето во сила на подзаконските прописи што ќе се донесат врз основа на новиот закон.

Во состојба кога во новиот закон воопшто не се утврдени услови за остварување на определено право или вршење на определена дејност, туку е пропуштено тие целосно да се пропишат со подзаконски пропис, тогаш соодветниот подзаконски пропис донесен врз основа на стариот закон нема третман на пропис што е во функција на операционализација и извршување на закон, туку на пропис со кој изворно се уредуваат условите за остварување на определеното право или за вршење на дејноста. Поради тоа, таквиот подзаконски пропис во секој случај, а особено пак кога со него целосно е преземен меѓународен стандард пропишан од меѓународна организација не е во согласност со Уставот и законот со кој се уредува организацијата и работата на органите на државната управа.

- With the termination of the law on the basis of which sub-legal regulations have been adopted these regulations do not cease to be valid in case the new law stipulates that they be applied until coming into effect of the sub-legal regulations that will be adopted on the basis of the new law. In a situation when the new law has not defined at all conditions for the realisation of certain right or performance of certain activity, but it is left for them to be fully regulated by a sub-legal regulation, then the corresponding sub-legal

regulation adopted on the basis of the old law is not treated as a regulation that is in the function of operationalisation and enforcement of a law, but a regulation which originally governs the conditions for the realisation of the certain right or the performance of the activity. Therefore, such sub-legal regulation is in any way, and notably when it has fully taken over an international standard prescribed by an international organisation, not in harmony with the Constitution and the law regulating the organisation and work of the bodies of state administration.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 17 и 18 мај 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Правилникот за посебните услови што мора да ги исполнува правно лице за одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухопловот ("Службен весник на Република Македонија" бр.87/2004).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на "МАТ - Македонски авио-транспорт" АД - Скопје со Решение У.бр.65/2005 од 29 март 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот и со закон.

4. Судот на седницата утврди дека министерот за транспорт и врски оспорениот правилник го донел согласно овластувањето утврдено во членот 263, а во врска со членот 90 став 1 од Законот за воздушна пловидба ("Службен лист на СФРЈ" бр.45/1986, 28/1988, 80/1989 и 29/ 1990), кој со член 5 од Уставниот закон за

спроведување на Уставот на Република Македонија беше преземен како републички пропис и како таков се применуваше и во времето кога е донесен оспорениот правилник.

Имено, согласно членот 263 од тој закон, републичкиот орган на управата надлежен за работи на сообраќајот и врските, меѓу другото, беше овластен да донесе прописи и за посебните услови што мора да ги исполни организацијата на здружен труд за одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухопловот (член 90 став 1).

Според член 90 став 1, пак, од истиот закон овластено лице за одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов може да биде секое правно лице кое ги исполнува посебните услови во поглед на работните простории, опременоста со технички средства за работа, стручниот персонал за тие работи и оперативно - техничките постапки.

Понатаму, Судот уврди дека според членот 1, со оспорениот правилник се пропишуваат посебните услови што мора да ги исполни правно лице за одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухопловот.

Во членот 2 од овој правилник е утврдено дека правното лице за да врши одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухопловот треба да ги исполнува посебните услови наведени во меѓународниот стандард JAR - 145 на JAA, кој е даден во прилог и е составен дел на овој правилник.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Со членот 55 став 1 од Уставот се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото, а според ставот 2, Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот и

презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот.

Според член 61 став 1 од Уставот, Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт.

Во членот 96 од Уставот е утврдено дека органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002) за извршување на законите и другите прописи, министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми и други видови акти кога за тоа е овластен со закон.

Според член 61 од овој закон, во однос на кој посебно се оспорува законитоста на правилникот, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Од наведените уставни и законски одредби произлегува дека органите на државната управа, како дел од извршната власт, со закон можат да се овластат да донесуваат правилници, наредби, упатства и други акти за извршување на законите и дека со тие акти може само да се утврдуваат и разработуваат одделни одредби од законите заради нивно извршување, да се пропишува начинот на постапувањето во нивното извршување и слично, а не да се утврдуваат права и обврски на граѓаните и правните лица и да се пропишува надлежност на други органи. Ова од причини што правата и обврските на граѓаните и правните лица, како и надлежностите на органите на државната власт согласно Уставот може да се утврдуваат со закон, а не и со подзаконски акт.

Оттука, имајќи ја предвид содржината на наведените одредби од Законот за организација и работа на органите на државната управа, од една страна и на членовите 263 и 90 став 1 од Законот за воздушна пловидба, од друга страна, јасно произлегува дека министерот за транспорт и врски во времето кога е донесен правилникот

имал законско овластување за тоа и дека овој правилник всушност е донесен во функција на разработување, односно операционализација и извршување на членот 90 став 1 од тој закон во кој се упатуваше на условите што треба да ги исполни лицето за одржување и контрола на одржувањето на воздухоплов.

Меѓутоа, во конкретниот случај, по поднесување на иницијативата Собранието на Република Македонија го донесе Законот за воздухопловството кој е објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр.14/2006 од 3 февруари 2006 година. Со влегувањето во сила на овој закон престана да важи сојузниот Закон за воздушна пловидба кој се применуваше како републички пропис и врз основа на кој е донесен оспорениот правилник.

Според членот 192 од новиот Закон за воздухопловството, кој е преодна одредба, подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон (став 1). До денот на влегувањето во сила на подзаконските прописи, врз основа на овој закон, ќе се применуваат постојните прописи што важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон (став 2). Доколку меѓународните договори кои ги ратификувала Република Македонија содржат одредби кои се разликуваат од одредбите на овој закон и подзаконските акти донесени врз основа на овој закон, тогаш ќе се применуваат одредбите од меѓународните договори (став 3).

Од наведената содржина на членот 192 од Законот за воздухопловството, меѓу другото, произлегува дека важењето на подзаконските прописи донесени врз основа на стариот закон, вклучувајќи го и оспорениот правилник, е продолжено до денот на влегувањето во сила на подзаконските прописи што ќе се донесат врз основа на овој закон. Тоа со други зборови значи дека со овој член од Законот за воздухопловството важењето на оспорениот правилник е продолжено и по престанување на важењето на законот врз чија основа е донесен, односно и по влегувањето во сила на новиот Закон за воздухопловството.

Оттука, по престанувањето на членот од законот, како и на целиот закон врз основа на кој е донесен, правниот основ за постоење и важење на оспорениот правилник е членот 192 став 2 од Законот за воздухопловството.

Тргувајќи од тоа дека принципот на уставност и законитост, според кој законите мора да бидат во согласност со Уставот, а другите прописи, каков што е и оспорениот правилник, со Уставот и со законите, важи секогаш и се однесува на сите прописи па и на прописите што важеле до влегувањето во сила на новиот закон, а се применуваат во периодот до донесување на новите подзаконски прописи, Судот оцени дека преодното решение од членот 192 став 2 од Законот за воздухопловството не претставува пречка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот правилник кој, како што веќе е наведено, не е спорно дека останува да важи и да е дел од правниот поредок и по влегувањето во сила на новиот Закон за воздухопловството.

Оттука, со оглед на причините и мотивите поради кои се оспорува Правилникот, Судот при оценување на неговата уставност и законитост ги имаше предвид и одредбите од Законот за воздухопловството кои се однесуваат на прашањата што се предмет на уредување на овој правилник, како и некои други одредби.

Така, во однос на меѓународните стандарди, во членот 3 од овој закон утврдено е дека подзаконските прописи предвидени со овој закон се изготвуваат во согласност со меѓународните воздухопловни стандарди, препорачаните практики и легислатива на EU, ICAO, ECAC, JAA/EASA и EUROCONTROL (став 1). Меѓународните стандарди, регулативи, упатства и препорачани практики на кои подзаконските прописи вршат само упатување, директно се сметаат за прифатени и се применуваат (став 2).

Во однос на обврската за одржување и техничката контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов новиот Закон за воздухопловството во членовите 119 и 120 содржи речиси идентични одредби како и Законот за воздушна пловидба.

Според членот 122 став 1 од овој закон, одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов може да врши, како и да изработува техничко-технолошка документација за одржувањето, правно лице кое ги исполнува условите пропишани од Агенцијата. Според ставот 2 на овој член, на правното лице кое ќе поднесе доказ дека ги исполнува условите од ставот 1 на овој член Агенцијата му издава уверение за работа.

Инаку, согласно член 7 од Законот, за вршење на работите од областа на воздухопловството утврдени со овој закон се основа Агенција за цивилно воздухопловство како самостоен орган на државната управа со својство на правно лице.

Од анализата на членот 122 од Законот за воздухопловството произлегува дека во него воопшто не се утврдени услови што треба да ги исполнува правното лице кое може да врши одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, туку за разлика од поранешниот Закон за воздушна пловидба, целосно е препуштено тие да се уредат, односно пропишат со подзаконски пропис на Агенцијата за цивилно воздухопловство, како нов посебен орган на државната управа.

Според тоа, при состојба кога оспорениот правилник е донесен од министерот за транспорт и врски кој според сега важечката регулатива не е овластен да ги утврдува условите за вршење на одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, туку за тоа е овластен друг орган, Судот оцени дека овој правилник не е во согласност со членот 122 став 1 од Законот за воздухопловството, а поврзано со тоа и со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

Од друга страна, во состојба кога законодавецот воопшто не ги утврдил условите за вршење на дејноста - одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, која во членот 14 став 1 точка 4 од Законот е утврдена како посебна дејност од областа на воздухопловството, произлегува дека во таква состојба оспорениот правилник не може да има третман на подзаконски акт што е во функција на операционализација и извршување на одделни законски одредби, со која цел и е донесен, туку на подзаконски акт со кој изворно се утврдени условите за вршење на оваа дејност, што не е дозволено.

Затоа, разгледувајќи го оспорениот правилник во контекст на наведеното, а притоа имајќи го предвид и досегашниот став на Судот според кој правата и условите за нивно остварување, како и за вршење на определена дејност може да се утврдуваат само со закон, а не и со акт на министерот или друг функционер што раководи со орган на државната управа (со чии акти, пак, може само да се разработуваат законски одредби заради нивно извршување, а не и да се утврдуваат права и обврски), Судот оцени дека оспорениот правилник, освен со наведените уставни одредби, не е во согласност

и со принципот на поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска утврден во членот 8 став 1 алинеја 4 од Уставот, како и со членот 61 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, во однос на кој со иницијативата се оспорува неговата законитост.

Ова дотолку повеќе што во конкретниот случај, а со оглед на содржината на оспорениот правилник, произлегува дека непосреден извор за остварување на правото за вршење на дејноста - одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов не е Законот за воздухопловството, туку меѓународниот стандард JAR - 145 на ЈАА кој што како правен акт на странски субјект целосно е преземен со овој правилник. Меѓународните стандарди, пак, не може да претставуваат непосреден извор на правото, како што се Уставот, законите и ратификуваните меѓународни договори што произлегува не само од Уставот, туку и од членот 3 на самиот закон во кој се уредува односот помеѓу меѓународните стандарди и подзаконските прописи предвидени со овој закон.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.65/2005)

156.

**- Терминолошко усогласување на закони
(поведување на постапка)**

*- Terminological harmonisation of laws
(initiation of a procedure)*

- Законските одредби во кои е употребен терминот „Социјалистичка“ пред името на нашата држава, како и термините „општествени средства“, „општествено-политичка заедница“ и „организација на здружен труд“, не се во согласност со Уставот.

- The legal provisions in which the term “Socialist” is used in front of the name of our state, as well as the terms “social means”, “social-political community” and “organisation of associated labour”, are not in accordance with the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 5 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. **СЕ ПОВЕДУВА** постапка за оценување на уставноста на член 92 став 1, член 134 став 2 и 3, член 162 став 2 и 4, член 183 став 1 и 3, член 185 во делот "Социјалистичка", член 244 став 2 во делот "со општествените средства", член 277 став 1 во делот "на општествено - политичка заедница" и на ставот 2 на овој член во делот "на здружен труд" од Законот за вонпроцесната постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр.19/1979).

2. **НЕ СЕ ПОВЕДУВА** постапка за оценување на уставноста на Законот во целина означен во точката 1 од ова решение.

3. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на Законот за вонпроцесната постапка во целина и посебно на член 244 став 2, во делот: "ако таа не е во спротивност со задолжителните прописи за располагање со општествените средства".

Според наводите во иницијативата оспорениот закон во целина суштински и термилошки бил во спротивност со Уставот на Република Македонија, затоа што бил донесен во време на важење на Уставот на Социјалистичка Република Македонија од 1974 година, кога Социјалистичка Република Македонија била во состав на федеративно уредена заедница - СФРЈ, а се уште не бил усогласен со Уставот на Република Македонија од 1991 година и покрај истекот на рокот утврден во член 6 од Уставниот закон за спроведување на Уставот.

Во иницијативата се укажува на тоа дека Уставниот суд, со Одлука У.бр.18/1999 од 18 мај 2005 година укинал определени членови и делови од членови на Законот за вонпроцесната постапка, меѓутоа и по оваа интервенција на Судот овој закон во целина не бил во согласност со Уставот поради наведените причини. Ова можело да се заклучи и од примерите што ги наведува во иницијативата.

Така, посебно оспорениот дел на ставот 2 на членот 244 од Законот бил во спротивност со член 8 став 1 алинеја 3 и 6, член 30 и член 51 од Уставот, затоа што се вршело ограничување на правото на сопственост и правото на наследување и тоа пред се на приватната сопственост, а за сметка на општествената сопственост која била иманентна на социјалистичкото општествено уредување, а која повеќе нормативно не егзистира во Уставот на Република Македонија. Или, во членовите 162, 183 и 185 од оспорениот закон биле употребени термините "Социјалистичка" и платежното средство "динари", кое во Република Македонија поодамна не постои.

Понатаму, во членот 247 став 2 од Законот, се оперирало со "Службата на општественото книговодство" која јавна служба, исто така, поодамна не постоела во Република Македонија.

На крај, се наведува и членот 283 од Законот во кој се оперирало со "општински" суд, кој, како таков не постои, итн.

Од сето ова подносителот на иницијативата заклучува дека оспорениот закон во целина веќе е неупотреблив во практиката и дека со овој закон и со посебно оспорената одредба се повредувале член 1, член 8 став 1 алинеја 3 и 6, член 30 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

Врз основа на изнесеното, во инцијативата се предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на Законот за вонпроцесната постапка во целина и посебно на член 244 став 2 во делот: "ако таа не е во спротивност со задолжителните прописи за располагање со општествените средства".

4. Судот на седницата утврди дека според член 1 од Законот за вонпроцесната постапка, со овој закон се утврдуваат правила на постапката според кои постапуваат редовните судови за личните, семејните, имотните и другите правни состојби и односи одредени со овој или со друг закон.

Општите одредби на Законот се содржани во Глава I која ги опфаќа членовите од 1 до 33. Во останатите членови од Законот, кои се систематизирани во одделни делови, односно глави се утврдени правилата на: постапките за уредување на лични состојби, (лишување од деловна способност и прогласување на лице за деловно способно, задржување во здравствена организација за лекување на душевни болести, прогласување на исчезнато лице за умрено и докажување на смртта); постапките за уредување на семејни односи (давање дозвола за склучување на брак, продолжување на родителските права и должности по полнолетството, прогласување на дете за родено во брак); постапките за уредување на имотни односи (уредување на начинот на управување и користење на заеднички предмети, уредување на односите меѓу етажните сопственици, делба на заеднички предмет или имот, определување надоместок за експроприрана недвижност) и др.

Во член 244 од Глава XIV од Законот, која се однесува на постапката за определување на надоместокот за експроприрана недвижност е утврдено дека учесниците можат да се спогодат за видот и обемот, односно за висината на надоместокот во пари за експроприраната недвижност (став 1).

Спогодбата од ставот 1 на овој член судот ја внесува во својата одлука, ако таа не е во спротивност со задолжителните прописи за располагање со општествените средства (посебно оспорен дел) и со другите задолжителни прописи.

Судот на седницата, исто така, утврди дека оспорениот закон е донесен во време на важењето на Уставот од 1974 година, односно кога Република Македонија беше во состав на поранешната

СФРЈ и истиот досега не претрпел никакви изменувања и дополнувања во смисла на негово усогласување со Уставот од 1991 година.

Сепак, Уставниот суд, одлучувајќи по тогаш поднесена иницијатива, со Решение У.бр.18/1999 од 5 мај 1999 година повел постапка за оценување на уставноста на членовите 35, 75 и 133 став 1 во деловите што се однесуваат на употребата на термините "СФРЈ" и "Социјалистичка", на членовите 79 став 1 и 2 и 283 во деловите што се однесуваат на употребата на термините "Службен лист на СФРЈ", на член 133 став 3 во делот "Социјалистичка" како и на членовите 127 став 2, 133 став 2 и 178 став 2 од Законот за вонпроцесната постапка ("Службен весник на СРМ" бр.19/1979), додека со истото решение не повел постапка за оценување на уставноста на останатите делови на членовите 35, 75 и 133 од Законот.

Со оглед на тоа што во меѓувреме, а и до денес се уште не е извршено усогласување на оспорениот закон со Уставот на Република Македонија од 1991 година, Судот со Одлука У.бр.18/1999 од 18 мај 2005 година ги укина членовите и делови од членовите за кои претходно беше поведена постапка за оценување на нивната уставност. Оваа одлука е објавена во "Службен весник на Република Македонија" бр.42/2005.

Постапувајќи по оваа иницијатива, Судот утврди дека по укинувањето на наведените одредби со означената одлука на Судот терминот "Социјалистичка" покрај во членовите што се наведени во иницијативата се употребува и во членовите 92 став 1 и 134 став 2 и 3, додека во член 277 став 1 се употребува терминот "општествено - политичка заедница", а во ставот 2 на овој член, терминот "организација на здружен труд".

5. Во член 1 од Уставот, Република Македонија е дефинирана како суверена, самостојна, демократска и социјална држава и се утврдува дека суверенитетот на Република Македонија е неделив, неотуѓив и непренослив.

Согласно член 8 став 1 алинеите 3, 4 и 6 од Уставот, владеењето на правото, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска и правната заштита на сопственоста се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија утврдени во овој член од Уставот.

Во членот 30 став 1 од Уставот се гарантира правото на сопственост, како едно од основните економски права утврдени со Уставот.

Во членот 50 став 1 од Уставот, кој е поместен во делот за гаранциите на основните слободи и права, утврдено е дека секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот пред судовите и Уставниот суд на Република Македонија во постапка заснована врз начелата на приоритет и итност.

Разгледувајќи го оспорениот закон за вонпроцесна постапка во однос на наведените уставни одредби, во однос на кои и се оспорува неговата уставност, произлегува дека употребениот термин "Социјалистичка" во членовите 92 став 2, 134 став 2 и 3, 162 став 2 и 4, 183 став 1 и 3 и член 185 пред името на Републиката не е во согласност со карактерот и името на нашата држава утврдени во Уставот, со што директно се повредува член 1, а и другите членови од Уставот.

Исто така, термините "општествено-политичка заедница" и "организација на здружен труд" употребени во член 277 став 1 и 2 од Законот не се во согласност со основите на општествено-политичкиот и економски систем на Република Македонија воспоставен со Уставот од 1991 година.

Од тие причини, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста со Уставот на член 92 став 1, член 134 став 2 и 3, член 162 став 2 и 4, член 183 став 1 и 3 и на член 185 во делот "Социјалистичка", како и на член 277 став 1 во делот "на општествено-политичка заедница" и на ставот 2 на овој член во делот "на здружен труд" од оспорениот закон.

Со оглед на тоа што Уставот на Република Македонија од 1991 година воопшто не ја познава општествената сопственост која беше иманентна на претходниот систем на социјалистичкото општествено уредување на Републиката, поради што и со Уставниот закон за спроведување на Уставот е предвидена нејзина трансформација, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста со Уставот и на членот 244 став 2 од Законот, меѓутоа само во делот "со општествените средства", а не и во целиот оспорен дел во кој посебно се оспорува во иницијативата овој член од Законот.

Ова пред се од причини што според Судот основна и примарна цел на законодавецот со оспорениот дел на член 244 став 2 од Законот "ако таа не е во спротивност со задолжителните прописи за располагање со општествените средства" била не да го ограничи правото на приватната сопственост на сметка на општествената, како што смета подносителот на иницијативата, туку да се оневозможи располагањето со средствата во општествената сопственост спротивно на задолжителните прописи, (за кои се употребува и терминот присилни прописи) што, пак, од сегашен аспект значи дека интенцијата на законодавецот е да се спречи секое противправно располагање со средствата на корисникот на експропријацијата кој согласно Законот за експропријација е должен на поранешниот сопственик на недвижноста да му плати праведен надомест не понизок од пазарната вредност независно од тоа дали се работи за надомест во пари или замена со друга недвижност. Впрочем, оваа одредба од Законот со оваа своја цел соодветствува и кореспондира и со одредбата на член 3 став 3 точка 1 од новиот Закон за парничната постапка, која беше содржана и во Законот кој престана да важи, а според која судот нема да ги уважи располагањата на странките кои се во спротивност и со присилните прописи.

6. Што се однесува до наводите во иницијативата според кои оспорениот закон суштински во целина не бил во согласност со наведените уставни одредби, само поради тоа што истиот бил донесен во друг систем на уставно уредување на Република Македонија, се неприфатливи и не претставуваат доволно оправдан основ за да може основано да се постави прашањето за согласноста на овој закон во целина со Уставот. Ова дотолку повеќе што во конкретниот случај се работи за закон со кој се уредуваат прашања од процедурална, а не од материјална, суштинска природа, односно за закон со кој се уредува вонпроцесната судска постапка, а оваа постапка, како посебен вид на судска постапка, согласно Амандман XXV на Уставот се уредува со закон.

Исто така, ниту употребата на термините "Служба на општествено книговодство", "динари" и "општински", на кои исто така се укажува во иницијативата, а кои се резултат на времето кога е донесен Законот, според Судот не го прави оспорениот закон во целина неусогласен со Уставот и неприменлив, како што смета подносителот на иницијативата. Од друга страна, според Судот употребата на терминот "динари" во членот 183 став 4, на терминот "Службата на општественото книговодство" во член 247 став 2 и на

терминот "општински" во членовите 296 и 305 од Законот, не ги прави несогласни со Уставот и самите овие членови од Законот, затоа што организацијата на судовите и јавните служби, како и платежното средство во Републиката не се уставна материја, туку се уредуваат со закон, па затоа овие термини можат да имплицираат нивна несогласност само со одделни закони во кои се уредени наведените прашања, а не и со Уставот.

Поради наведените причини, Судот не го постави прашањето за согласноста на Законот за вонпроцесната постапка во целина со Уставот.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.110/2005)

157.

- Терминолошко усогласување на закони

- Terminological harmonisation of laws

- Законските одредби во кои е употребен терминот „Социјалистичка“ пред името на нашата држава, како и термините „општествени средства“, „општествено-политичка заедница“ и „организација на здружен труд“, не се во согласност со Уставот.

- The legal provisions in which the term “Socialist” is used in front of the name of our state, as well as the terms “social means”, “social-political community” and “organisation of associated labour”, are not in accordance with the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 17 и 18 мај 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ член 92 став 1, член 134 став 2 и 3, член 162 став 2 и 4, член 183 став 1 и 3, член 185 во делот "Социјалистичка", член 244 став 2 во делот "со општествените средства", член 277 став 1 во делот "на општествено - политичка заедница" и ставот 2 на овој член во делот "на здружен труд" од Законот за вонпроцесната постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр.19/1979).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипов од Скопје со Решение У.бр.110/2005 од 5 април 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот за вонпроцесната постапка означени во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 1 од Законот за вонпроцесната постапка, со овој закон се утврдуваат правила на постапката според кои постапуваат редовните судови за личните, семејните, имотните и другите правни состојби и односи одредени со овој или со друг закон.

Судот на седницата, исто така, утврди дека овој закон е донесен во време на важењето на Уставот од 1974 година, односно кога Република Македонија беше во состав на поранешната СФРЈ и истиот досега не претрпел никакви изменувања и дополнувања во смисла на негово усогласување со Уставот од 1991 година.

Уставниот суд со Решение У.бр.18/1999 од 5 мај 1999 година, одлучувајќи по тогаш поднесена иницијатива, повел постапка за оценување на уставноста на членовите 35, 75 и 133 став 1 во

деловите што се однесуваат на употребата на термините "СФРЈ" и "Социјалистичка", на членовите 79 став 1 и 2 и 283 во деловите што се однесуваат на употребата на термините "Службен лист на СФРЈ", на член 133 став 3 во делот "Социјалистичка" како и на членовите 127 став 2, 133 став 2 и 178 став 2 од Законот за вонпроцесната постапка ("Службен весник на СРМ" бр.19/1979), додека со истото решение не повел постапка за оценување на уставноста на останатите делови на членовите 35, 75 и 133 од Законот.

Со оглед на тоа што во меѓувреме, а и до денес се уште не е извршено усогласување на означениот закон со Уставот на Република Македонија од 1991 година, Судот со Одлука У.бр.18/1999 од 18 мај 2005 година ги укина членовите и делови од членовите за кои претходно беше поведена постапка за оценување на нивната уставност. Оваа одлука е објавена во "Службен весник на Република Македонија" бр.42/2005.

Постапувајќи по оваа иницијатива, со која се оспорува уставноста на Законот во целина, Судот утврди дека по укинувањето на наведените одредби со означената одлука на Судот терминот "Социјалистичка" покрај во членовите што се наведени во иницијативата се употребува и во членовите 92 став 1 и 134 став 2 и 3, додека во член 277 став 1 се употребува терминот "општествено - политичка заедница", а во ставот 2 на овој член, терминот "организација на здружен труд". Освен тоа, Судот утврди дека во членот 244 од Законот, чиј дел посебно се оспорува во иницијативата е предвидено дека во постапката за определување на надоместокот за експроприрана недвижност учесниците можат да се спогодат за видот и обемот, односно за висината на надоместокот во пари за експроприраната недвижност (став 1).

Спогодбата од ставот 1 на овој член судот ја внесува во својата одлука, ако таа не е во спротивност со задолжителните прописи за располагање со општествените средства (посебно оспорен дел) и со другите задолжителни прописи.

5. Во член 1 од Уставот, Република Македонија е дефинирана како суверена, самостојна, демократска и социјална држава и се утврдува дека суверенитетот на Република Македонија е неделив, неотуѓив и непренослив.

Согласно член 8 став 1 алинеите 3, 4 и 6 од Уставот, владеењето на правото, поделбата на државната власт на

законодавна, извршна и судска и правната заштита на сопственоста се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија утврдени во овој член од Уставот.

Во членот 30 став 1 од Уставот се гарантира правото на сопственост, како едно од основните економски права утврдени со Уставот.

Во членот 50 став 1 од Уставот, кој е поместен во делот за гаранциите на основните слободи и права, е утврдено дека секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот пред судовите и Уставниот суд на Република Македонија во постапка заснована врз начелата на приоритет и итност.

Разгледувајќи го оспорениот закон за вонпроцесна постапка во однос на наведените уставни одредби, во однос на кои и се оспорува неговата уставност, произлегува дека употребениот термин "Социјалистичка" во членовите 92 став 2, 134 став 2 и 3, 162 став 2 и 4, 183 став 1 и 3 и член 185 пред името на Републиката не е во согласност со карактерот и името на нашата држава утврдени во Уставот, со што директно се повредува член 1, а и другите членови од Уставот.

Термините "општествено-политичка заедница" и "организација на здружен труд" употребени во член 277 став 1 и 2 од Законот, исто така, не се во согласност со основите на општествено-политичкиот и економски систем на Република Македонија воспоставен со Уставот од 1991 година.

Од тие причини, Судот оцени дека член 92 став 1, член 134 став 2 и 3, член 162 став 2 и 4, член 183 став 1 и 3 и член 185 во делот "Социјалистичка", како и член 277 став 1 во делот "на општествено-политичка заедница" и ставот 2 на овој член во делот "на здружен труд" од Законот не се во согласност со Уставот.

Со оглед на тоа што Уставот на Република Македонија од 1991 година воопшто не ја познава општествената сопственост која беше иманентна на претходниот систем на социјалистичкото општествено уредување на Републиката, поради што и со Уставниот закон за спроведување на Уставот е предвидена нејзина трансформација, Судот, исто така, оцени дека и членот 244 став 2 од

Законот во делот "со општествените средства", а не во целиот оспорен дел, не е во согласност со Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.110/2005)

158.

- Ретроактивно дејство на законот

- Retroactive effect of the law

- Со законски предвидената можност органот за јавни приходи да поведе посебна постапка за задолжување на даночниот обврзник со данок за имот или средства поголеми од одданоочените или имотот и средствата кои потекнуват од приходи на кои данокот не е или не е доволно утврден, а во случај кога не настапила застареност, не настапува ретроактивно (повратно) дејство на законот, ниту пак се доведува во прашање правната сигурност на граѓаните.

- The legally envisaged possibility for the body for public revenues to initiate a special procedure for charging the taxpayer with a property tax or means bigger than the taxed one or the property and assets that come from revenues for which the tax is not or is not sufficiently defined, and in case when no statute of limitations has occurred, does not render a retroactive effect of the law, nor does it question the legal safety of citizens.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 26 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 94-а став 3 од Законот за персоналниот данок на доход ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/1993, 3/1994-исправка, 70/1994, 71/1996, 28/1997, 8/2001, 50/2001, 52/2001-исправка, 2/2002, 44/2002, 96/2004, 120/2005 и 52/2006).

2. Зоран Алексовски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Подносителот на иницијативата смета дека со оспорената одредба од Законот било обезбедено повратно дејство на членовите 94-а, 94-б, 94-в, 94-г и 94-д за пет години наназад, бидејќи правото на утврдување на данокот од доход застарувал за пет години од истекот на годината во која требало да биде утврден.

Од овие причини, според подносителот на иницијативата, овие членови од Законот, при обнова на постапка не биле поповолни за граѓаните и истите можеле да се применуваат само во случаи што ќе настанат со денот на влегувањето во сила на Законот во иднина, а не и на случаи настанати пред влегувањето во сила на Законот.

Имено, подносителот на иницијативата смета дека при обнова на постапката органот за јавни приходи бил должен да ги применува одредбите од законското решение што важело во времето на настанување на даночната обврска.

Поради наведеното, предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на членот 94-а став 3 од Законот за персонален данок на доход поради тоа што истиот не бил во согласност со членот 52 став

3 и 4 од Уставот на Република Македонија, а со цел да се спречело ретроактивното важење на законите.

3. Судот на седницата утврди дека во член 94-а од Законот за персоналниот данок на доход е предвидено дека кога лице поседува имот или располага со средства поголеми од оданочените, односно имотот кој го поседува и средствата со кои располага потекнуваат од приходи на кои не е утврден данок или не е доволно утврден, органот за јавни приходи може да поведе посебна постапка за задолжување со данок на тој имот или приход.

Во постапката од ставот 1 на овој член лицето е должно на органот за јавни приходи да му ги презентира доказите за изворите на средствата од кои е набавен имотот и средствата со кои располага лицето.

Постапката од ставот 1 на овој член може да се поведе доколку со одредбите на овој закон не настанала застареност на правото за утврдување на данок.

4. Согласно член 33 од Уставот на Република Македонија секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон.

Согласно член 52 став 3 од Уставот, законите влегуваат во сила најрано осмиот ден од денот на објавувањето, а по исклучок, што го утврдува Собранието, со денот на објавувањето. Според ставот 4 од истата уставна одредба, законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Според членот 1 од Законот за персоналниот данок на доход, со овој закон се воведува персонален данок од доход и се уредува начинот на оданочување на доходот на граѓаните.

Според членот 2 од истиот закон, персоналниот данок од доход се плаќа годишно на збирот на нето приходите од сите извори, освен на приходите што се изземени од оданичување со овој закон.

Со Законот за персоналниот данок на доход, е регулирано дека органот за јавни приходи врши утврдување и наплата на данокот на доход, а обврзникот на данокот од доход е должен да поднесе годишна даночна пријава за доходот што го остварил. Ова со оглед на

тоа што предмет на оданочување е доходот кој бил остварен од страна на даночниот обврзник.

Во членот 7 став 1 од истиот закон е предвидено дека обврзник на данокот од доход е секое физичко лице резидент на Република Македонија за доходот што го остварува во земјата и во странство.

Според членот 69 став 1 од Законот, обврзникот на данокот од доход е должен да поднесе годишна даночна пријава за остварениот доход по истекот на годината за која се утврдува данокот најдоцна до 15 март наредната година.

Основот за утврдување на данокот е всушност остварениот доход во годината за која се однесува данокот, при што е разработен систем на пресметување на аконтацијата на данокот на доход во текот на годината. За предвидените два вида аконтации и тоа аконтација на данокот по одбивка и аконтација на данокот по решение, Законот го пропишал начинот на утврдување и наплата на данокот.

Од анализата на оспорениот став 3 од членот 94-а од Законот, произлегува дека органот за јавни приходи може да поведе посебна постапка за задолжување со данок на имот или средства поголеми од оданочените на даночниот обврзник, само доколку не настапила застареност на правото за утврдување на данок.

Роковите за застареност се предвидени во членовите 142 и 143 од Законот за персонален данок на доход.

Според член 142 став 1 од овој Закон, правото на утврдување на данокот од доход застарува за пет години по истекот на годината во која требало да биде утврден.

Според ставот 2 на овој член, правото на наплата на данокот и правото на наплата на трошоците за присилна наплата застарува за пет години по истекот на годината во која требало да се изврши наплатата, а во ставот 3 на членот 142, пак, се предвидува дека правото на обврзникот на враќање на неправилно или на повеќе уплатени износи на име на данок, камата и трошоци за присилна наплата застарува за пет години по истекот на годината во која е извршена уплатата.

Според член 143 од Законот, по секој прекин на текот на застареноста настапува нов тек на застареност. Правото на утврдување, наплата и враќање во секој случај застарува по истекот на десет години од истекот на годината во која данокот требало да биде утврден, наплатен, односно во која износите биле платени.

Тргувајќи од содржините на цитираните законски одредби, според Судот оспорената одредба од член 94-а став 3, со која може да се поведе посебна постапка за задолжување со данок само во случај кога не настапила застареност на правото на утврдување на данок, не е во несогласност со Уставот на Република Македонија и не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека во конкретниов случај станува збор за повратно (ретроактивно) дејство на законот. Ова од причина што во периодот пред настанувањето на застареноста, органот за јавни приходи може да поведе постапка за задолжување со данок доколку констатира дека некое лице поседува имот или располага со средства поголеми од оданочените или имотот и средствата потекнуваат од приходи на кои не е утврден данок или пак не е доволно утврден.

Имено, според Судот со оспорениот дел од одредбата не настапува повратно дејство на законот, ниту пак се доведува во прашање правната сигурност на граѓаните, а со оглед на фактот што тие имаат обврска да ги пријават во целост своите приходи за оданочување. Во тој контекст органот за јавни приходи има право да ги преземе сите неопходни мерки, пред настапувањето на застареност на правото за утврдување на данок, за наплата на даночната обврска која со Устав е предвидена.

Тргувајќи од наведеното, а со оглед на тоа што со оспорената одредба на член 94-а став 3 од Законот за персоналниот данок на доход не се востановува повратно дејство, Судот утврди дека во конкретниов случај не може да се постави прашањето за нејзината согласност со член 52 став 3 и 4 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.17/2006)

159.

**- Определување висина на трошоците што се прават при вршење на определени анализи
Министерот го утврдува само износот на надоместокот
(поведување на постапка)**

*- Determination of the amount of expenses that are incurred in carrying out certain analyses
The minister defines only the amount of the compensation (initiation of a procedure)*

- Трошоците што се прават при вршење на определени анализи (хемиска анализа на води, проверка на емисијата на гасови и прашина, анализа на тешки метали во вода, почва и емисиона прашина, како и употреба на хроматографски техники), по барање на странките и надвор од редовната работа на државните органи се специфични и определувањето на нивната висина со акт на министерот е во функција на операционализација на одредбите од Законот за животната средина и не значи мешање на извршната во законодавната власт.

Од истите причини и оспорениот Правилник со кој министерот го утврдува само износот на надоместокот, а не и обврската на граѓаните да го плаќаат надоместокот на трошоците, не е во несогласност со Законот за животната средина.

- The expenses that are incurred while carrying out certain analyses (chemical analysis of waters, check of the emission of gases and dust, analysis of heavy metals in water, soil and emission dust, as well as the use of chromatographic techniques), upon the request of the parties and beyond the regular work of state bodies are specific ones and the determination of their amount by an act of the minister is in the function of operationalisation of the provisions in the Law on the Environment and does not mean interference of the executive power in the legislative power.

For the same reasons the challenged Rulebook with which the minister defines only the amount of the compensation, and not the obligation of the citizens to pay the compensation of the expenses, is not in disagreement with the Law on the Environment.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 70/1992) на седницата одржана на 26 април 2006 година донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 85 став 3 во делот “и надоместокот на трошоците” и членот 92 став 3 од Законот за животната средина (“Службен весник на Република Македонија” бр. 53/2005)

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 207 став 2 од Законот означен во точка 1 од ова решение и на уставноста и законитоста на Правилникот за трошоците за работите извршени надвор од управната постапка, по барање на странката (“Службен весник на Република Македонија” бр. 100/2005)

3. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 85 став 3, член 92 став 3 и член 207 став 2 од Законот означен во точка 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорените законски одредби немаат уставна основа, бидејќи со предвидените овластувањата на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, се отстапувало од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска и тие овластувања не можеле да се толкуваат како разработка на конкретни законски одредби. Ова особено ако се имал предвид член 61 став 1

од Законот за организација и работа на органите на државната управа, според кој со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи. Оспорените одредби според подносителот на иницијативата, воделе кон самоволност на извршната власт.

Фактот што Министерството за животна средина и просторно планирање ги врши работите што се однесуваат на следење на состојбата на животната средина; заштитата на водите, почвата, флората, фауната, воздухот и озонската обвивка од загадување; заштита од бучава, радијација, заштитата на биодиверзитетот, геодиверзитетот, националните паркови и заштитените области и реставрацијата на загадените делови од животната средина согласно член 28 став 1 алинеја 1, 2, 3 и 4 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, не можел да биде основа за навлегување во законодавната власт.

Поради тоа подносителот смета дека со постоењето на оспорените законски одредби се повредувале член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 51, член 68 став 1 алинеја 2 и член 96 од Уставот на Република Македонија.

Поради наведеното, подносителот на иницијативата предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на член 85 став 3, член 92 став 3 и член 207 став 2 од Законот за животна средина

Истиот подносител, со дополнително поднесена иницијатива, повторно го оспорува член 207 став 2 од Законот за животна средина, како и Правилникот за трошоците за работите извршени надвор од управната постапка по барање на странката, донесен од министерот за животна средина и просторно планирање.

Според подносителот на иницијативата, трошоците за работите извршени надвор од управната постапка по барање на странката можеле да се пропишуваат само со закон, а не со подзаконски пропис на министерот, особено поради тоа што Законот за животната средина не содржел никакви критериуми за утврдување на висината на трошоците извршени надвор од управната постапка, по барање на странката. Поради тоа, тој смета дека оспорената законска одредба не може да се толкува како разработка на конкретна законска норма во функција на нејзино извршување. Оспорената

законска одредба, според подносителот на иницијативата, немала уставна основа, поради што автоматски и оспорениот Правилник не бил во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 33, 51, 68 став 1 алинеја 2, член 91 алинеја 1 и 5 и член 96 од Уставот на Република Македонија, како и со член 55 став 1, член 56 став 1 и член 61 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, поради што предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот за трошоците за работите извршени надвор од управната постапка, по барање на странката.

4. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 85 став 3 од Законот за животната средина, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува дополнителните критериуми, начинот и постапката и надоместокот на трошоците на вклучување и исклучување од Листата од ставот 1 на овој член. Според оспорениот член 92 од Законот, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува висината на трошоците за спроведување на постапката за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, кои ги надоместува инвеститорот. Според оспорениот член 207 став 2 од истиот закон, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува надоместоците на трошоците од ставот 1 на овој член и начинот на нивното плаќање.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3, 4 и 10 од Уставот на Република Македонија, покрај другите, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се владеењето на правото, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и природата.

Според член 43 став 1 од Уставот секој човек има право на здрава животна средина, а според став 2 секој е должен да ја унапредува и штити животната средина и природата. Според ставот 3 на овој член, Републиката обезбедува услови за остварување на правото на граѓаните на здрава животна средина.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други

прописи со Уставот и со законите и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа (“Службен весник на Република Македонија” бр. 58/2000 и 44/2002), министерот, меѓу другото, донесува правилници за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Согласно член 56 став 1 од овој закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување, а според член 61 став 1 од истиот закон, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Врз основа на наведените уставни одредби, законодавецот го донел Законот за животната средина (“Службен весник на Република Македонија” бр. 53/2005). Предмет на уредување на овој закон согласно член 1 од Законот се правата и должностите на Република Македонија, на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, како и правата и должностите на правните и на физичките лица, во обезбедувањето услови за заштита и за унапредување на животната средина, заради остварување на правото на граѓаните на здрава животна средина.

Целите на Законот се дефинирани во членот 4 од Законот, и тоа се: зачувување, заштита, обновување и унапредување на квалитетот на животната средина; заштита на животот и на здравјето на луѓето; заштита на биолошката разновидност; рационално и одржливо користење на природните богатства и спроведување и унапредување на мерките за решавање на регионалните и глобалните проблеми на животната средина.

Согласно член 3 став 1 од Законот, мерките и активностите за заштита и унапредување на животната средина се од јавен интерес.

Оспорените одредби од членовите 85 став 3 и 92 став 3 од Законот се поместени во Глава XI од Законот со наслов “Оцена на влијанијата на определени проекти врз животната средина”.

Согласно членот 5 точка 23 од Законот (дефиниции на одделни изрази употребени во законот), ”проект” претставува развоен документ со кој се анализираат и се дефинираат конечните решенија за користење на природните и на создадените вредности и се уредува изградбата на објекти и инсталации и спроведувањето на други дејности и активности кои имаат влијание врз животната средина, пределот и врз здравјето на луѓето. Согласно точка 24 од истиот член, “инвеститор/барател” е правно или физичко лице кое поднесува барање за одобрување на приватен проект или државниот орган кој иницира проект.

Согласно точка 29 од член 5 на Законот, “оцена на влијанието врз животната средина” е процена на можните влијанија на одредени плански документи, проекти и планирани активности врз животната средина.

Според член 76 од Законот, предмет на оцената на влијанието врз животната средина се проектите определени во согласност со членот 77 од овој закон, кои поради нивниот карактер, обем или локацијата на којашто се изведуваат можат да имаат значително влијание врз животната средина. Оценувањето се врши преку определување, опис и процена на влијанијата кои ги има или би можел да ги има определениот проект во текот на неговата изведба, работење и престанок со работа врз: луѓето и биолошката разновидност, почвата, водата, воздухот и другите природни богатства, како и климата, историското и културното наследство како и врз меѓусебните влијанија на елементите од алинеите 1, 2 и 3 на овој став.

Во натамошните одредби (членовите 77-91) од оваа Глава од Законот детално е регулирана постапката, односно начинот на кој се врши оцена на влијанието на проектот врз животната средина. Согласно овие одредби, оваа постапка, која во суштина претставува управна постапка, опфаќа повеќе фази: известување за намерата за изведување на проектот што го прави инвеститорот и јавно

објавување на известувањето; постапка за утврдување на потребата од оценка на влијанието на проектот врз животната средина и определување на обемот на оцената на влијанието на проектот врз животната средина што го прави органот на управата надлежен за работите од областа на животната средина; изготвување на студија за оценка на влијанието на проектот врз животната средина што го прави инвеститорот; изготвување на извештај за соодветноста на студијата за оценка на влијанието на проектот врз животната средина; издавање на решение со кое се дава согласност или се одбива барањето за спроведување на проектот и јавна расправа по однос на студијата за оценка на влијанието на проектот врз животната средина.

Во рамките на овие одредби, Законот во оспорената одредба од член 85 предвидел дека органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина установува и води Листа на експерти за оценка на влијанието на проекти врз животната средина. Според ставот 2 од овој член, експерт за оценка на влијание врз животна средина може да биде секое физичко лице кое ги исполнува следиве услови: да има техничко познавање на експертско ниво од областа на животната средина, стекнато со високо образование од областа на природните и техничките науки, како и со обука и да има најмалку пет години работно искуство во соодветната област за која што се вклучува во Листата на експерти.

Според оспорениот став 3 од овој член министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува дополнителните критериуми, начинот и постапката и надоместокот на трошоците на вклучување и исклучување од Листата од ставот 1 на овој член.

Од анализата на оспорената одредба од членот 85, произлегува дека органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина води Листа на експерти за оценка на влијанието на проекти врз животната средина и ги утврдува условите што треба да ги исполнува физичкото лице за да може да биде вклучено во листата на експерти. Од анализата на останатите одредби од оваа глава (посебно одредбите на член 82, 83 и 86) произлегуваат и овластувањата на експертите од оваа листа, кои се состојат во учество на експертите во одделните фази од постапката за оценка на влијанието на проектот врз животната средина. Така согласно член 82 став 2, лицата од Листата на експерти можат како експерти овластени од страна на органот на управата надлежен за работите од областа на животната средина да учествуваат во

определувањето на обемот на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина. Согласно член 83 став 2, експерт од листата на експерти од членот 85 став 1 ја потпишува студијата како одговорно лице за нејзиниот квалитет. Согласно член 86 став 1 органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може да овласти лице од Листата на експерти за да го изготви извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина.

Од анализата на одредбата од членот 85 од законот, како и наведените одредби кои се однесуваат на овластувањата на лицата од Листата на експерти за оцена на влијанието на проекти врз животната средина од член 85 став 1, Судот оцени дека одредбата од член 85 претставува појдовна основа односно рамка министерот да ги определи дополнителните критериуми, начинот и постапката на вклучување и исклучување од оваа Листа на експерти, а во функција на операционализација на одредбите од Законот кои се однесуваат на оцената на влијанието на проектот врз животната средина. Во таа смисла, според Судот, одредбата од членот 85 став 2 во која се предвидени условите што треба да ги исполнува лицето за да може да биде вклучено во Листата на експерти, претставува доволно јасна законска рамка за да може министерот со подзаконски акт да ги утврди дополнителните критериуми, односно специфичните поблиски услови кои треба да ги исполнува лицето за да може да биде ставено на Листата на експерти, особено поради тоа што станува збор за експерти од различни области од науката и техниката. Од овие причини, Судот оцени дека со даденото овластување на министерот да ги пропише дополнителните критериуми, начинот и постапката на вклучување и исклучување од Листата на експерти за оцена на влијанието на проекти врз животната средина не се отстапува од уставното начело за поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Меѓутоа, според Судот, оспорената одредба во делот “и надоместокот на трошоците” би можела да се стави под сомнение од аспект на уставното начело за поделба на власта, од причина што во целината на законот, како и во оспорената законска одредба недостасуваат критериуми врз основа на кои министерот би ја определувал висината на надоместокот на трошоците на вклучување и исклучување од Листата на експерти од член 85 став 1. Одредбата би можела да се проблематизира и од аспект на начелото на владеење на правото од член 8 алинеја 3 од Уставот, од причина што од начинот на кој е формулирана одредбата не произлегува јасно

какви трошоци настануваат за органот во случај на вклучување на едно лице на Листата на експерти, односно какви и дали воопшто настануваат трошоци за органот кога едно лице треба да се исклучи од Листата на експерти. Според оцената на Судот, во таа смисла нејасна е и интенцијата на законодавецот во врска со оваа одредба, имено, дали целта на законодавецот била да се надоместат реалните административни трошоци што би настанале за органот при постапувањето со барањата на заинтересираните лица за вклучување на Листата на експерти или пак се работи за надоместок едно лице да биде вклучено на оваа листа. Од овие причини Судот ја стави под сомнение оспорената одредба од член 85 став 3 во делот “и надоместокот на трошоците” од Законот за животната средина од аспект на нејзината согласност со Уставот.

Во врска со второоспорената одредба од член 92 став 3 од Законот, од анализата на целината на одредбата на член 92, како и на целината на одредбите од оваа Глава на Законот која се однесува на оцена на влијанијата на определени проекти врз животната средина, произлегува дека законодавецот во Законот ги утврдил само видот на трошоците кои настануваат во постапката за оцена на влијанието на проектот врз животната средина и кои се на товар на инвеститорот (трошоци за постапување по известувањето за намерата за изведување на проект, трошоци за определување на обемот на оцената на влијанието врз животната средина, трошоци за подготвување на извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина), без да утврди критериуми, односно рамка за утврдување на нивната висина односно износ.

Даденото законско овластување на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина да ја пропише висината на трошоците за спроведување на постапката за оцена на влијанието на проектот врз животната средина без постоење на законска рамка, според Судот не е во функција на разработка, односно операционализација на Законот и заради негово извршување, туку води кон утврдување на права и обврски за граѓаните и правните лица со подзаконски акт и остава можност за арбитражност и мешање на извршната во законодавната власт што претставува повреда на уставното начело на поделбата на власта утврдено во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

6. Со трето оспорената одредба од член 207 став 2 од Законот, е дадено овластување на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина да ги пропише надоместоците на трошоците за работите извршени надвор од управната постапка, по барање на странката.

Врз основа на оваа одредба, министерот за животна средина и просторно планирање донел Правилник за трошоците за работите извршени надвор од управната постапка, по барање на странката (“Службен весник на Република Македонија” бр. 100/2005 година). Правилникот за трошоците за работите извршени надвор од управната постапка, по барање на странката се состои од 4 члена. Според член 1 од Правилникот, со овој правилник се пропишуваат трошоците за работите извршени надвор од управната постапка, по барање на странката. Според член 2 од Правилникот, трошоците за работите извршени надвор од управната постапка, по барање на странките во зависност од видот на работите се: хемиска анализа на води (со табела на параметри и цена во денари), емисија на гасови и прашина, анализа на тешки метали во вода, почва и емисиона прашина со употреба на AAS и ICP и анализи со употреба на хроматографски техники. Според член 3 од Правилникот, цените наведени во членот 2 важат за сите поединечни мерења. Со зголемување на бројот на мерните места (над 4 мерни места) и мострите за анализа, цената се намалува за 20%. Според член 4 од Правилникот, овој правилник влегува во сила со денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

Од анализата на оваа оспорена одредба и одредбите од оспорениот правилник произлегува дека станува збор за различни видови на трошоци кои се прават при вршење на хемиска анализа на води, проверка на емисијата на гасови и прашина, анализа на тешки метали во вода, почва и емисиона прашина, како и употреба на хроматографски техники.

Овие анализи се прават по барање на странките и надвор од редовната работа на државните органи кои по службена должност вршат вакви анализи, поради што е предвидено овие трошоци да ги сноси самата странка. Имајќи го предвид ова, а особено поаѓајќи од специфичноста на трошоците, според Судот, определувањето на висината на овие трошоци со акт на министерот е во функција на операционализација на одредбите од Законот за животната средина и не значи мешање на извршната во законодавната власт. Од овие

причини Судот утврди дека оспорената одредба од членот 207 став 2 од Законот, како и оспорениот Правилник не е во спротивност со принципот на поделбата на власта гарантиран со Уставот.

Од истите причини Судот смета дека оспорениот Правилник не е во несогласност со член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, бидејќи министерот со свој пропис не ја пропишува обврската на граѓаните да го плаќаат надоместокот на трошоците, туку таа обврска произлегува од самиот закон, така што министерот со оспорениот правилник го утврдува само износот на надоместокот во зависност од видот на анализите што се вршат по барање на странката. Поради наведените причини Судот не го постави прашањето за согласноста на оспорениот Правилник со наведените уставни и законски одредби.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Решението во однос на точка 1, Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов, а решението во однос на точка 2, Судот го донесе со мнозинство гласови. (У. бр. 151/2005, У. бр. 233/2005)

160.

- Овластување на министерот да го пропишува надоместокот на трошоците на вклучување и исклучување од Листата на експерти за оцена на влијанието на проекти врз животната средина

- Authorisation of the minister to prescribe the compensation of the costs of inclusion in or exclusion from the List of Experts for the assessment of the impact of projects on the environment

- Дадените законски овластувања на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина да го пропишува надоместокот на трошоците на вклучување и исклучување од Листата на експерти за оцена на влијанието на проекти врз животната средина, односно овластувањето да ја пропише висината на трошоците за спроведување на постапката за оцена на влијанието на проектот врз животната средина без постоење на законска рамка, не се во функција на разработка, односно операционализација на законот, како и заради негово извршување, туку водат кон утврдување на права и обврски за граѓаните и правните лица со подзаконски акт, оставајќи можност за арбитрерност и мешање на извршната во законодавната власт што претставува повреда на темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - владеење на правото и на поделбата на власта, утврдени во Уставот.

- The given legal authorisations of the minister managing the body of state administration competent for the environmental issues to stipulate the compensation of the costs for inclusion in or exclusion from the List of Experts for the assessment of the impact of projects on the environment, that is, the authorisation to prescribe the amount of the costs for the conduct of the procedure for the assessment of the impact of the project on the environment without the existence of any legal framework, are not in the function of developing, that is, operationalising the law, and for their execution, but lead to establishment of rights and obligations for the citizens and legal entities by a sub-legal act, leaving a possibility for arbitrariness and implication of the executive power in the legislative power, which is a violation of the fundamental values of the constitutional order of the Republic of Macedonia – the rule of law and the division of powers -, defined by the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 70/1992), на седницата одржана на 21 јуни 2006 година донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ член 85 став 3 во делот “и надоместокот на трошоците” и членот 92 став 3 од Законот за животната средина (“Службен весник на Република Македонија” бр. 53/2005 и 81/2005)

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипов од Скопје, со Решение У.бр. 151/2005 и 233/2005 од 26 април 2006 година, поведе постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 85 став 3 од Законот за животната средина, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува дополнителните критериуми, начинот и постапката и надоместокот на трошоците на вклучување и исклучување од Листата од ставот (1) на овој член. Според оспорениот член 92 од Законот, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува висината на трошоците за спроведување на постапката за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, кои ги надоместува инвеститорот.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3, 4 и 10 од Уставот на Република Македонија, покрај другите, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се предвидени владеењето на правото, поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска, како и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштита и унапредувањето на животната средина и на природата.

Според член 43 став 1 од Уставот секој човек има право на здрава животна средина, а според став 2 секој е должен да ја унапредува и штити животната средина и природата. Според ставот 3 на овој член, Републиката обезбедува услови за остварување на правото на граѓаните на здрава животна средина.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа (“Службен весник на Република Македонија” бр. 58/2000 и 44/2002), министерот, меѓу другото, донесува правилници за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Согласно член 56 став 1 од овој закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување, а според член 61 став 1 од истиот закон, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Врз основа на наведените уставни одредби, законодавецот го донел Законот за животната средина. Предмет на уредување на овој закон согласно член 1 од Законот се правата и должностите на Република Македонија, на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, како и правата и должностите на правните и на физичките лица, во обезбедувањето услови за заштита и за унапредување на животната средина, заради остварување на правото на граѓаните на здрава животна средина.

Целите на Законот се дефинирани во членот 4 од Законот, и тоа се: зачувување, заштита, обновување и унапредување

на квалитетот на животната средина; заштита на животот и на здравјето на луѓето; заштита на биолошката разновидност; рационално и одржливо користење на природните богатства и спроведување и унапредување на мерките за решавање на регионалните и глобалните проблеми на животната средина.

Согласно член 3 став 1 од Законот, мерките и активностите за заштита и унапредување на животната средина се од јавен интерес.

Оспорените одредби од членот 85 став 3 и 92 став 3, се поместени во Глава XI од Законот, со наслов Оцена на влијанијата на определени проекти врз животната средина.

Согласно членот 5 точка 23 од Законот (дефиниции на одделни изрази употребени во законот), "проект" претставува развоен документ со кој се анализираат и се дефинираат конечните решенија за користење на природните и на создадените вредности и се уредува изградбата на објекти и инсталации и спроведувањето на други дејности и активности кои имаат влијание врз животната средина, пределот и врз здравјето на луѓето. Согласно точка 24 од истиот член, "инвеститор/барател" е правно или физичко лице кое поднесува барање за одобрување на приватен проект или државниот орган кој иницира проект.

Согласно точка 29 од член 5 на Законот, "оцена на влијанието врз животната средина" е процена на можните влијанија на одредени плански документи, проекти и планирани активности врз животната средина.

Според член 76 од Законот, предмет на оцената на влијанието врз животната средина се проектите определени во согласност со членот 77 од овој закон, кои поради нивниот карактер, обем или локацијата на која што се изведуваат можат да имаат значително влијание врз животната средина. Оценувањето се врши преку определување, опис и процена на влијанијата кои ги има или би можел да ги има определениот проект во текот на неговата изведба, работење и престанок со работа врз: луѓето и биолошката разновидност, почвата, водата, воздухот и другите природни богатства, како и климата, историското и културното наследство, како и врз меѓусебните влијанија на елементите од алинеите 1, 2 и 3 на овој став.

Во членовите од 77 до 91 од оваа Глава од Законот конкретно е пропишана постапката, односно начинот на кој се врши оцена на влијанието на проектот врз животната средина. Согласно овие одредби, оваа постапка, која во суштина претставува управна постапка, опфаќа повеќе фази: известување за намерата за изведување на проектот што го прави инвеститорот и јавно објавување на известувањето; постапка за утврдување на потребата од оцена на влијанието на проектот врз животната средина и определување на обемот на оцената на влијанието на проектот врз животната средина што го прави органот на управата надлежен за работите од областа на животната средина; изготвување на студија за оцена на влијанието на проектот врз животната средина што го прави инвеститорот; изготвување на извештај за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина; издавање на решение со кое се дава согласност или се одбива барањето за спроведување на проектот и јавна расправа по однос на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина.

Во рамките на овие одредби, со член 85 од Законот е утврдено дека органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина установува и води Листа на експерти за оцена на влијанието на проекти врз животната средина. Според ставот 2 од овој член, експерт за оцена на влијание врз животна средина може да биде секое физичко лице кое ги исполнува следиве услови: да има техничко познавање на експертско ниво од областа на животната средина, стекнато со високо образование од областа на природните и техничките науки, како и со обука и да има најмалку пет години работно искуство во соодветната област за која што се вклучува во Листата на експерти.

Според оспорениот став 3 од овој член министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува дополнителните критериуми, начинот и постапката и надоместокот на трошоците на вклучување и исклучување од Листата од ставот (1) на овој член.

Од анализата на членот 85 од Законот, произлегува дека органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина води Листа на експерти за оцена на влијанието на проекти врз животната средина и ги утврдува условите што треба да ги исполнува физичкото лице за да може да биде вклучено во листата на експерти. Од анализата на останатите одредби од оваа глава (посебно одредбите на член 82, 83, 86) произлегуваат и

овластувањата на експертите од оваа листа. кои се состојат во учество на експертите во одделните фази од постапката за оценка на влијанието на проектот врз животната средина. Така, согласно член 82 став 2, лицата од Листата на експерти можат како експерти овластени од страна на органот на управата надлежен за работите од областа на животната средина да учествуваат во определувањето на обемот на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина. Согласно член 83 став 2, експерт од Листата на експерти од членот 85 став 1 ја потпишува студијата како одговорно лице за нејзиниот квалитет. Согласно член 86 став 1 органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, може да овласти лице од Листата на експерти за да го изготви извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина.

Врз основа на наведеното, Судот оцени дека одредбата од член 85 претставува појдовна основа односно рамка министерот да ги определи дополнителните критериуми, начинот и постапката на вклучување и исклучување од оваа Листа на експерти, а во функција на операционализација на одредбите од Законот кои се однесуваат на оценката на влијанието на проектот врз животната средина. Во таа смисла, според Судот, одредбата од членот 85 став 2 во која се предвидени условите што треба да ги исполнува лицето за да може да биде вклучен во Листата на експерти, претставува доволно јасна законска рамка за да може министерот со подзаконски акт да ги утврди дополнителните критериуми, односно специфичните поблиски услови кои треба да ги исполнува лицето за да може да биде ставен на Листата на експерти, особено поради тоа што станува збор за експерти од различни области од науката и техниката. Од овие причини, Судот оцени дека со даденото овластување на министерот да ги пропише дополнителните критериуми, начинот и постапката на вклучување и исклучување од Листата на експерти за оцена на влијанието на проекти врз животната средина не се отстапува од уставното начело за поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Според Судот, оспорената одредба во делот “и надоместокот на трошоците” не е во согласност со уставното начело за поделба на власта, од причина што во целината на Законот, како и во оспорената законска одредба недостасуваат критериуми врз основа на кои министерот би ја определувал висината на надоместокот на трошоците на вклучување и исклучување од Листата на експерти од член 85 став 1. Одредбата е проблематична и од

аспект на начелото на владеење на правото од член 8 алинеја 3 од Уставот, од причина што од начинот на кој таа е формулирана не произлегува јасно какви трошоци настануваат за органот во случај на вклучување на едно лице на листата на експерти, односно какви и дали воопшто настануваат трошоци за органот кога едно лице треба да се исклучи од Листата на експерти. Според оцената на Судот, во таа смисла нејасна е и интенцијата на законодавецот во врска со оваа одредба, имено, дали целта на законодавецот била да се надоместат реалните административни трошоци што би настанале за органот при постапувањето со барањата на заинтересираните лица за вклучување на листата на експерти или пак се работи за надоместок за да едно лице биде вклучено на оваа листа. Од овие причини Судот утврди дека оспорената одредба од член 85 став 3 во делот “и надоместокот на трошоците” од Законот за животната средина не е во согласност со Уставот.

Во врска со второоспорената одредба од член 92 став 3 од Законот, врз основа на анализата на целината на одредбата на член 92, како и на другите одредби од оваа Глава на Законот, која се однесува на оцена на влијанијата на определени проекти врз животната средина, произлегува дека законодавецот во Законот ги утврдил само видот на трошоците кои настануваат во постапката за оцена на влијанието на проектот врз животната средина и кои се на товар на инвеститорот (трошоци за постапување по известувањето за намерата за изведување на проект, трошоци за определување на обемот на оцената на влијанието врз животната средина, трошоци за подготвување на извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина), без да утврди критериуми односно рамка за утврдување на нивната висина односно износ.

Даденото законско овластување на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина да ја пропише висината на трошоците за спроведување на постапката за оцена на влијанието на проектот врз животната средина без постоење на законска рамка, според Судот не е во функција на разработка односно операционализација на законот и заради негово извршување, туку води кон утврдување на права и обврски за граѓаните и правните лица со подзаконски акт и остава можност за арбитражност и мешање на извршната во законодавната власт што претставува повреда на уставното начело на поделбата на власта утврдено во член 8 став 1 алинеја 4 од Уставот.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У. бр. 151/2005, У. бр. 233/2005)

161.

- За исклучување на јавноста во работата на Собранието одлучува мнозинство од пратениците кое е помало од двотретинското мнозинство утврдено во Уставот

(поведување на постапка)

*- The majority of representatives, which is less than the two-thirds majority defined in the Constitution, decides on the exclusion of the public from the work of the Assembly
(initiation of a procedure)*

- Одредба од Деловникот на Собранието на Република Македонија според која за исклучување на јавноста на работата на Собранието одлучува мнозинство од пратениците кое е помало од двотретинското мнозинство утврдено во Уставот не е во согласност со начелото на владеење на правото утврдено во член 8 став 1 алинеја 3, член 51 и член 70 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија.

- The provision in the Rules of Procedures of the Assembly of the Republic of Macedonia, under which the majority of the representatives, which is less than the two-thirds majority defined in the Constitution, decides on the exclusion of the

public from the work of the Assembly, is not in accordance with the principle of the rule of law as defined in Article 8 paragraph 1 line 3, Article 51 and Article 70 paragraphs 1 and 2 of the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 10 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 231 став 2 во делот "со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници" од Деловникот на Собранието на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.60/2002).

2. Митре Лазов од Неготино на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 231 став 2 во делот "со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници" од актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорената одредба не била во согласност со член 70 став 2 како и со членовите 8 став 1 алинеја 3 и 51 од Уставот, затоа што со неа се предвидува Собранието да одлучи да работи без присуство на јавноста со мнозинство кое е помало од мнозинството утврдено со Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 231 став 2 од Деловникот на Собранието на Република Македонија, Собранието може да работи без присуство на јавноста ако тоа го предлагаат претседателот на Собранието, Владата или најмалку 20 пратеници.

Во ставот 2 од членот 231 во делот кој е оспорен со иницијативата е предвидено дека по предлогот Собранието одлучува без претрес со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е едно од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Во членот 61 од Уставот е предвидено дека Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавна власт на Републиката.

Организацијата и функционирањето на Собранието се уредуваат со Уставот и со Деловникот.

Согласно член 66 став 4 од Уставот, Собранието донесува Деловник со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Врз основа на членовите 61 став 2 и 66 став 4 од Уставот, Собранието на Република Македонија донело Деловник на Собранието на Република Македонија.

Деловникот содржи општи одредби, односно начелни норми за работата на Собранието, како и одредби што се однесуваат на конституирањето на Собранието, правата и должностите на пратениците, правата и должностите на претседателот, потпретседателот и генералниот секретар на Собранието, седницата на Собранието, избор на Владата, избор и разрешување на носители на јавни функции, работните тела на Собранието, програмирање на работата на Собранието, постапка за донесување на закони и други прописи, постапка за измена на Уставот, предлог за покренување постапка за утврдување на одговорност на претседателот на Републиката, односи на Собранието со Владата, јавност во работата на Собранието и Служба на Собранието.

Според член 70 став 1 од Уставот на Република Македонија седниците на Собранието се јавни.

Во ставот 2 на наведениот член е предвидено дека Собранието може да одлучи да работи без присуство на јавност со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Имајќи ги предвид наведените уставни одредби како и прашањата кои се уредуваат со Деловникот на Собранието произлегува дека Деловникот претставува основен правен акт на претставнички орган со кој се уредува организацијата, основните елементи на работата и постапката преку кои Собранието ги остварува своите функции и надлежности, а во врска со прашањето на јавноста на работата на Собранието уставотворецот предвидел дека седниците на Собранието се јавни, при што јавноста може да биде исклучена само ако за тоа се изјаснат две третини од вкупниот број на пратениците.

Ваквиот однос на уставотворецот во однос на ова прашање произлегува од уставната концепција за улогата и значењето на слободата и правото на човекот и граѓанинот и гаранциите за нивно остварување утврдени во Уставот, а кои се однесуваат на правото на граѓаните да бидат јавно информирани, слободниот пристап до информациите, слободата на примање и пренесување на информации и го потврдува фактот дека јавноста на работата на органите на државната власт, односно во конкретниов случај јавноста на работата на Собранието е израз на степенот на остварување на демократијата и почитување и остварување на основните слободи и права во едно демократско општество.

Оттука, имајќи го предвид наведеното наспроти содржината на оспорената одредба од Деловникот според која за исклучување на јавноста во работата на Собранието одлучува мнозинство од пратениците кое е помало од двотретинското мнозинство утврдено во Уставот, пред Судот основано се постави прашањето за нејзината согласност со наведените уставни одредби.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.28/2006)

162.

- За исклучување на јавноста во работата на Собранието одлучува мнозинство од пратениците кое е помало од двотретинското мнозинство утврдено во Уставот

- The majority of representatives, which is less than the two-thirds majority defined in the Constitution, decides on the exclusion of the public from the work of the Assembly

- Одредба од Деловникот на Собранието на Република Македонија според која за исклучување на јавноста на работата на Собранието одлучува мнозинство од пратениците кое е помало од двотретинското мнозинство утврдено во Уставот не е во согласност со начелото на владеење на правото утврдено во член 8 став 1 алинеја 3, член 51 и член 70 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија.

- The provision in the Rules of Procedures of the Assembly of the Republic of Macedonia, under which the majority of the representatives, which is less than the two-thirds majority defined in the Constitution, decides on the exclusion of the public from the work of the Assembly, is not in accordance with the principle of the rule of law as defined in Article 8 paragraph 1 line 3, Article 51 and Article 70 paragraphs 1 and 2 of the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 12 јули 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 231 став 2 во делот "со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници" од Деловникот на Собранието на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.60/2002).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива на Митре Лазов од Неготино, со Решение У.бр.28/2006 од 10 мај 2006 година, поведе постапка за оценување на уставноста на член 231 став 2 во делот "со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници" од актот означен во точката 1 од оваа одлука.

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорениот член со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 231 став 2 од Деловникот на Собранието на Република Македонија, Собранието може да работи без присуство на јавноста ако тоа го предлагаат претседателот на Собранието, Владата или најмалку 20 пратеници.

Во ставот 2 од членот 231 во делот кој е оспорен со иницијативата е предвидено дека по предлогот Собранието одлучува без претрес со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е едно од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Во членот 61 од Уставот е предвидено дека Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавна власт на Републиката.

Организацијата и функционирањето на Собранието се уредуваат со Уставот и со Деловникот.

Согласно член 66 став 4 од Уставот, Собранието донесува Деловник со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Врз основа на членовите 61 став 2 и 66 став 4 од Уставот, Собранието на Република Македонија донело Деловник на Собранието на Република Македонија.

Деловникот содржи општи одредби, односно начелни норми за работата на Собранието, како и одредби што се однесуваат на конституирањето на Собранието, правата и должностите на пратениците, правата и должностите на претседателот, потпретседателот и генералниот секретар на Собранието, седницата на Собранието, избор на Владата, избор и разрешување на носители на јавни функции, работните тела на Собранието, програмирање на работата на Собранието, постапка за донесување на закони и други прописи, постапка за измена на Уставот, предлог за покренување постапка за утврдување на одговорност на претседателот на Републиката, односи на Собранието со Владата, јавност во работата на Собранието и Служба на Собранието.

Според член 70 став 1 од Уставот на Република Македонија седниците на Собранието се јавни.

Во ставот 2 на наведениот член е предвидено дека Собранието може да одлучи да работи без присуство на јавност со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Имајќи ги предвид наведените уставни одредби како и прашањата кои се уредуваат со Деловникот на Собранието произлегува дека Деловникот претставува основен правен акт со кој се уредува организацијата, основните елементи на работата и постапката преку кои Собранието ги остварува своите функции и надлежности, а во врска со прашањето на јавноста на работата на Собранието уставотворецот предвидел дека седниците на Собранието се јавни, при што јавноста може да биде исклучена само ако за тоа се изјаснат две третини од вкупниот број на пратениците.

Ваквиот однос на уставотворецот во однос на ова прашање произлегува од уставната концепција за улогата и значењето на слободата и правото на човекот и граѓанинот и

гаранциите за нивно остварување утврдени во Уставот, а кои се однесуваат на правото на граѓаните да бидат јавно информирани, слободниот пристап до информациите, слободата на примање и пренесување на информации и го потврдува фактот дека јавноста на работата на органите на државната власт, односно во конкретниов случај јавноста на работата на Собранието е израз на степенот на остварување на демократијата и почитување и остварување на основните слободи и права во едно демократско општество.

Оттука, имајќи го предвид наведеното, наспроти содржината на оспорената одредба од Деловникот, според која за исклучување на јавноста во работата на Собранието одлучува мнозинство од пратениците кое е помало од двотретинското мнозинство утврдено во Уставот, Судот оцени дека оспорениот член не е во согласност со наведените уставни одредби.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и Игор Спировски. (У.бр.28/2006)

163.

- Членови на изборни органи не можат да бидат лица кои биле осудувани за казниво дело
Надоместок на претседателот и членовите на изборните органи
Државната изборна комисија донесува правилник за начинот на постапување на полицијата за време на спроведување на изборите
Утврдување право за донесување на решенија како конкретни акти од надлежни органи

- Members of electoral bodies may not be persons who have been sentenced for a punishable offence

Compensation to the president and the members of the electoral bodies

State Electoral Commission adopts a rulebook about the manner of acting of the police during the conduct of the elections

Establishing a right to pass resolutions as concrete acts by competent authorities

- Законската определба во Изборниот законик со која законодавецот не дозволил спроведувањето на изборите како јавна функција да ја вршат членови на изборни органи кои биле осудувани за казниво дело поврзано со изборите е во согласност со Уставот и ги афирмира уставно определените вредности и начела.

Според уставносудската анализа на одредбите од Изборниот законик, неспорно е дека право на законодавецот е со закон да ги пропишува правата и обврските, а во тие рамки и правото на надоместок на претседателот и членовите на изборните органи чијашто функција нема карактер на професионален ангажман, за кое е дадено овластување да се доуреди со акт на Државната изборна комисија. Со Изборниот законик се утврдени критериумите и општите рамки кои го определуваат располагањето со средствата за спроведување на изборите, од што произлегува дека не може неограничено со акт на Државната изборна комисија да се уредува начинот на располагање со средствата и правото на надоместок. Ваквата законска определба е во согласност со Уставот.

Не постои уставно ограничување со Законикот да се пропише органот кој е надлежен за вршење на изборните функции, како и да се пропише и димензионира соработката на тој орган со другите државни органи, институции и единици на локалната самоуправа, како што е предвидено Државната изборна комисија како највисок изборен орган во соработка со Министерството за внатрешни органи да донесе правилник за

начинот на постапување на полицијата за време на спроведување на изборите.

Законските одредби со кои се утврдува право за донесување на решенија како конкретни акти од надлежни органи, под услови и за прашања кои се утврдени со Законикот во изборните постапки, не се во спротивност со Уставот.

- The legal determination in the Electoral Code whereby the legislator has not allowed the conduct of the elections as a public office to be carried out by members of electoral bodies who have been sentenced for a punishable offence connected with the elections is in accordance with the Constitution and affirms the constitutionally determined values and principles.

According to the constitutional court analysis of the provisions in the Electoral Code, it is undisputed that it is the right of the legislator to prescribe, by law, the rights and obligations, and within these frameworks also the right to compensation of the president and the members of the electoral bodies whose office has no character of professional engagement, for which a power is given to be further regulated by an act of the State Electoral Commission. The Electoral Code defines the criteria and general frameworks that determine the disposition with the means for the conduct of the elections, from which it arises that the manner of disposition with the means and the right to compensation may not be regulated indefinitely by an act of the State Electoral Commission.

There is no constitutional restriction by the Code to prescribe the body that is competent for the carrying out of the electoral functions, as well as to prescribe and shape the cooperation of that body with the other state bodies, institutions and local self-government units, as it is envisaged that the State Electoral Commission, being the highest electoral body, in cooperation with the Ministry of Internal Affairs adopt a rulebook about the manner of acting of the police during the conduct of the elections.

The legal provisions defining a right to pass resolutions as concrete acts by competent authorities, under conditions and about issues that are defined by the Code in the electoral procedures are not in contradiction with the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 17 и 18 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 18 став 1 алинеја 1, член 19 став 2, член 31 став 2 точки 24 и 37, и член 87, од Изборниот законик ("Службен весник на Република Македонија" бр.40/2006).

2. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорената одредба од членот 18 став 1 алинеја 1 од Законикот било предвидено дека член на избран орган не може да биде лице осудено за казниво дело поврзано со изборите. Со оглед на тоа што одредбата предвидувала по сила на закон да настапат правни последици од осуда за казниво дело, што се состојат во губење или ограничување на права, кои не се изречени од суд во рамки на одлучувањето за казната, произлегува дека оспорената одредба е неуставна.

Во однос на одредбата од членот 19 став 2 од Изборниот законик, во иницијативата се наведува дека таа предвидувала право на надомест за претседателот и членовите на изборните органи чијашто функција немала карактер на професионален ангажман и надоместокот го утврдувала Државната изборна комисија со свој акт, а во контекст на ова со оспорената законска одредба од членот 31 став 2 точка 24 било предвидено дека Државната изборна комисија донесувала правилник и упатство за надоместокот на членовите на изборните органи.

Со оглед на тоа што во Изборниот законик не биле предвидени одредби кои би содржеле критериуми и параметри врз основа на кои Државната изборна комисија со подзаконски акт би ја определувала содржината и висината на надоместоците на членовите на изборните органи, произлегувало дека со Законикот се давало овластување со подзаконски акт Државната изборна комисија да пропишува права и обврски кои само со закон можат да се уредат, па поради тоа одредбите од членот 19 став 2 и членот 31 став 2 точка 24 од Изборниот законик биле во несогласност со повеќе одредби од Уставот, и тоа членот 8 став 1 алинеја 3, 4 и 5, членот 51, членот 61 став 1 и членот 68 став 1 алинеја 2.

Понатаму, според иницијативата со оспорената одредба од членот 31 став 2 точка 37 од Изборниот законик било предвидено Државната изборна комисија во соработка со Министерството за внатрешни работи да донесе правилник за начинот на постапување на полицијата за време на спроведување на изборите. Меѓутоа, со оглед на тоа што било логично Владата на Република Македонија или министерот за внатрешни работи кој раководи со полицијата да го донесе прописот за извршување на Законикот, а не како во случајов Државната изборна комисија која немала врска со полицијата, произлегувало дека оспорената одредба давала овластување кое било спротивно на уставните начела за владеење на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска утврдени во членот 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, како и оспорената одредба била во спротивност со членот 51, членот 91 алинеја 1 и 5, членот 96 и членот 97 од Уставот.

Во однос на членот 87 од Изборниот законик, во иницијативата се наведува дека одредбата од ставот 1 на овој член предвидувала надлежниот орган врз основа на одлуката од членот 86 став 3 на овој законик да донесе решение за неисплаќање на надоместок на трошоците на организаторите на изборната кампања во согласност со членот 85 став 7 на овој законик. Меѓутоа, донесувањето на решение за неисплаќање на надоместок не произлегувало од членот 85 став 7, што значи, покрај другото, двете законски одредби не биле ниту усогласени. Имено, членот 85 став 7 од Законикот предвидувал само поведување на соодветна постапка и не упатувал на донесување на решение какво што било предвидено во членот 87 став 1. Од овие причини оспорената одредба од членот 87 став 1 била во спротивност со владеењето на правото и политичкиот плурализам и слободните непосредни и демократски избори од член 8 став 1 алинеја 3 и 5, како и со членот 51 од Уставот.

Оспорената одредба од ставот 2 на членот 87 од Изборниот законик, била во контекст со првооспорената законска одредба од членот 18 став 1 алинеја 1, и за двете со иницијативата се наведува дека поради истите причини биле во несогласност со членот 8 став 1 алинеја 3, 4 и 5, член 9, член 13 став 1, член 14 став 1, член 22, член 23, член 51, член 54 став 1 и член 98 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека во дел ИИИ од Изборниот законик со наслов „Органи за спроведување на избори“, во членот 18 став 1 е предвидено дека член на избран орган не може да биде, според алинеја 1, лице осудено за казниво дело поврзано со изборите, а според алинеја 2, лице кое претходно учествувало во спроведување на изборите и во чија работа како член на избран орган се утврдени неправилности поради кои е поништено гласањето.

Во членот 19 став 1 од овој законик е предвидено дека претседателот и членовите на изборните органи својата функција ја извршуваат непристрасно, совесно и одговорно во согласност со надлежностите утврдени со овој законик.

Според ставот 2 од овој член, претседателот и членовите на изборните органи, чијашто функција нема карактер на професионален ангажман, имаат право на надоместок што се утврдува со акт на Државната изборна комисија.

Според одредбата од членот 31 став 1 од овој законик, Државната изборна комисија се грижи за законитоста во подготовката и спроведување на изборите во согласност со овој законик и врши надзор над работата на изборните органи.

Во ставот 2 од овој член во точката 24 е предвидено дека Државната изборна комисија донесува правилник и упатство за надоместокот на членовите на изборните органи, а според точката 37 Државната изборна комисија во соработка со Министерството за внатрешни работи донесува правилник за начинот на постапување на полицијата за време на спроведување на изборите.

Во дел VI од Изборниот законик со наслов "Изборна кампања и финансирање на изборната кампања" во членот 87 став 1 е предвидено дека надлежниот орган врз основа на одлуката од членот 86 став 3 на овој законик ќе донесе решение за неисплаќање

на надоместок на трошоците на организаторите на изборната кампања во согласност со членот 85 став 7 од овој законик.

Според ставот 2, надлежната изборна комисија ќе донесе решение за поништување на листата на кандидати најдоцна до денот на одржување на изборите, ако со правосилна пресуда се утврди дека во текот на изборната кампања користеле средства стекнати од извршени казниви дела.

5. Според членот 1 став 1 од Уставот, Република Македонија е суверена, самостојна, демократска и социјална држава, а согласно членот 2 став 2, граѓаните на Република Македонија власта ја остваруваат преку демократски избрани претставници по пат на референдум и други облици на непосредно изјаснување.

Според членот 8 алинеја 3, 4 и 5 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се владеењето на правото, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска и политичкиот плурализам и слободните непосредни и демократски избори.

Со одредбата од членот 13 став 1 од Уставот е определено дека лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Со членот 14 став 1 од Уставот е определено дека никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според членот 22 од Уставот, секој граѓанин со наполнети 18 години живот стекнува избирачко право.

Избирачкото право е еднакво, општо и непосредно и се остварува на слободни избори со тајно гласање.

Избирачко право немаат лицата на кои им е одземена деловната способност.

Согласно членот 23 од Уставот, секој граѓанин има право во вршењето на јавни функции.

Имајќи ги предвид наведените уставни одредби произлегува дека во овој дел од нормите на Уставот не се прави разлика меѓу активното избирачко право, односно правото на граѓанинот да избира и пасивното избирачко право, односно правото на граѓанинот да биде избран. Избирачкото право е уставно определено како едно од најсуштествените политички права кое кореспондира со останатите демократски определби утврдени со Уставот, посебно во делот на организацијата и функционирањето на државната власт.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите морат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Поаѓајќи од уставното начело на поделба на власта, со Уставот се утврдени органите на власт, нивната организација и надлежности.

Според членот 61 од Уставот, Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт на Републиката. Организацијата и функционирањето на Собранието се уредуваат со Уставот и со Деловникот. Согласно членот 62 од Уставот, Собранието го сочинуваат од 120 до 140 пратеници кои се избираат на општи, непосредни и слободни избори со тајно гласање. Пратеникот ги претставува граѓаните и во Собранието одлучува по свое уверување. Пратеникот не може да биде отповикан. Во ставот 5 од овој член од Уставот е утврдено дека начинот и условите за избор на пратениците се уредуваат со закон што се донесува со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според членот 79 од Уставот, претседателот на Република Македонија ја претставува Републиката, тој е врховен командант на вооружените сили на Македонија. Претседателот на Републиката своите права и должности ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите. Според членот 80 став 1 од Уставот, претседателот на Републиката се избира на општи и непосредни избори, со тајно гласање, за време од пет години. Со Уставот, исто така, се утврдени начинот и постапката за избор на претседателот на Републиката.

Според членот 88 од Уставот, Владата на Република Македонија е носител на извршната власт. Своите права и должности Владата ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Уставот на Република Македонија во институционализацијата на власта воспоставил самостојно и независно судство со Врховниот суд на Република Македонија како највисок суд.

Според членот 108 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија е орган на Републиката кој ја штити уставноста и законитоста.

Согласно одредбите од членот 114 од Уставот, на граѓаните им се гарантира правото на локална самоуправа.

Со одредбите од Уставот кои се однесуваат на локалната самоуправа е утврдено дека единици на локалната самоуправа се општините а како посебна единица на локалната самоуправа е определен градот Скопје. Во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење.

6. Поаѓајќи од уставните норми произлегува дека власта се остварува преку демократски избрани претставници, по пат на референдум и други облици на непосредно изјаснување.

Во правниот поредок во Република Македонија спроведувањето на изборите беше регулирано со посебни закони за секој вид избори, но со донесувањето и влегувањето во сила на Изборниот законик ("Службен весник на Република Македонија" бр.40/2006) престанаа да важат посебните закони од областа на изборната регулатива и се кодифицираа прописите во еден законик.

Според членот 1 од Изборниот законик, со овој законик се уредуваат начинот, условите и постапката за избор на претседател на Република Македонија, за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија, за членови на советите на општините и Советот на градот Скопје, за избор на градоначалник на општина и градоначалник на градот Скопје, начинот и постапката на евидентирање на избирачкото право, водење на Избирачкиот список, определување на границите на изборните единици и утврдувањето, менувањето и објавувањето на избирачките места, како и условите за функционирање на избирачките места.

Во дел III од Изборниот законик, со наслов "Органи за спроведување на изборите", во членот 17 е определено дека органи за спроведување на изборите се: Државната изборна комисија, општинските изборни комисии и избирачките одбори.

Со оспорената одредба од членот 18 став 1 алинеја 1 од овој законик е утврдено дека член на изборен орган не може да биде лице осудено за казниво дело поврзано со изборите.

Според членот 26 од овој законик, Државната изборна комисија е составена од претседател, заменик и пет члена. Претседателот и заменикот се членови на Државната изборна комисија. Претседателот и членовите на Државната изборна комисија функцијата ја вршат професионално со мандат од пет години, со право на повторен избор.

Според одредбите од ставот 5 и ставот 6 од овој член, Државната изборна комисија има својство на правно лице, и средствата за работа на Државната изборна комисија се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

Понатаму, друг орган за спроведување на изборите се општинските изборни комисии.

Според членот 34 од Изборниот законик, општинската изборна комисија е составена од претседател, четири члена и нивни заменици, (има секретар и негов заменик). Претседателите, нивните заменици, четирите члена и нивните заменици се избираат од вработените во државната, општинската и администрацијата на градот Скопје, со високо образование по случаен избор за време од пет години.

Трет орган за спроведување на изборите е избирачкиот одбор.

Според членот 38 од Изборниот законик, избирачкиот одбор се формира за секое избирачко место, тој е составен од претседател, четири члена и нивни заменици. Претседателите на избирачките одбори и нивните заменици, се избираат од редот на државната, општинската и администрацијата на градот Скопје, а четирите члена и нивните заменици се избираат од редот на јавната администрација по случаен избор за време од четири години и по

правило тие имаат живеалиште во општината на која припаѓа избирачкото место.

Кога станува збор за Државната изборна комисија согласно членот 27 став 5 и 6 нејзиниот претседател, заменик и членовите ги избира Собранието со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници. На претседателот и членовите на Државната изборна комисија од денот на изборот им мирува работното место. Што се однесува до општинските изборни комисии и до избирачките одбори, со членот 35 став 2 и членот 39 став 3 од Изборниот законик, е утврдено дека начинот и постапката за именување на претседателот, неговиот заменик, членовите и нивните заменици, се уредуваат со акт на Државната изборна комисија.

Од изнесените законски норми произлегува дека својството на член на изборен орган, во Државната изборна комисија е децидно определено и тоа својство го имаат единствено претседателот, заменикот и петте члена на Државната изборна комисија (член 26). Надвор од тој круг на лица не се сметаат за членови на Државната изборна комисија други лица како што се генерален секретар на Државната изборна комисија и негов заменик, лица во стручна служба на Државната изборна комисија за вршење на стручно-административните и организационо-технички работи, кои се опфатени со законикот.

Својството на член на изборен орган, во општинските изборни комисии и избирачките одбори, го имаат сите лица во нивниот состав. Имено, претседателот, четирите члена и нивните заменици во општинските изборни комисии, како и претседателот, четирите члена и нивните заменици во избирачките одбори, се лица со својство на член на изборен орган.

Оттука, од анализата на оспорената одредба од членот 18 став 1 алинеја 1 од Изборниот законик произлегува дека со неа не се дозволува одредено лице да се стекне со својство на член на изборен орган, согласно одредбите од овој законик, доколку било осудено за казниво дело поврзано со изборите.

Значи, со оспорената одредба се поставува услов и критериум за стекнување на определената функција (член на изборен орган).

Имено, законодавецот не дозволил спроведувањето на изборите како јавна функција да ја вршат членови на изборни органи кои биле осудувани за казниво дело поврзано со изборите.

Делот од оспорената законска одредба кој се повикува на лице осудено за казниво дело поврзано со изборите, јасно определува дека се однесува на донесена правосилна судска одлука по кој момент едно лице може да се смета како осудено за виновно за сторено кривично дело утврдено со закон како казниво дело за кое е предвидена казна. Поради тоа не станува збор за претпоставена вина и повреда на начелото на презумција на невиност.

Оспорената законска одредба воедно не се однесува за било кое казниво дело туку за она кое е поврзано со изборите, а со тоа осудуваноста на лицето ја поврзува за казните дела посебно определени во глава четрнаесетта од Изборниот законик и за кривични дела против изборите и гласањето кои се посебно регулирани со одредбите во глава шеснаесетта во Кривичниот законик.

Во контекст на наведеното, треба да се има предвид дека согласно членот 88 од Изборниот законик, изборните органи, а со тоа нивните членови, имаат надлежност да располагаат и користат финансиски средства сопственост на државата кои се алиментираат од Буџетот на Републиката и од локалната самоуправа, што се обезбедуваат од јавните давачки кои ги плаќаат граѓаните. Поради тоа, право на законодавецот е со закон да го обезбеди остварувањето и спроведувањето на изборите преку издигање на кредибилитетот на изборните органи со состав на членови кои би можеле законито и квалитетно да ги извршуваат функциите во изборниот процес, уредувајќи ги за таа цел условите поради кои не може едно лице да биде член на изборен орган, како што е тоа случај со оспорената законска одредба. Ваквата законска определба според Судот е во согласност со одредбите од Уставот на кои се повикува подносителот на иницијативата и ги афирмира уставно определените вредности и начела.

Ова особено и поради тоа што согласно членот 2 став 1 од Уставот, во Република Македонија суверенитетот произлегува од граѓаните и им припаѓа на граѓаните, а според ставот 2 граѓаните на Република Македонија власта ја остваруваат преку демократски избрани претставници. Изборните органи треба да ги обезбедат токму овие уставни вредности и изборот на претставниците да произлегува

од граѓаните на кои со Уставот им е дадено вршењето на власта, а не нивниот избор да произлегува од манливи изборни постапки надвор од волјата на граѓаните, што би било спротивно на Уставот.

Оттука, меѓу другото постои и одговорноста на изборните органи да функционираат со членови во својот состав кои исполнуваат определени услови, меѓу кои тоа да се лица кои не се осудувани за казниво дело поврзано со изборите.

Со оспорената одредба од членот 19 став 2 од Изборниот законик е предвидено дека претседателот и членовите на изборните органи, чијашто функција нема карактер на професионален ангажман, имаат право на надоместок што се утврдува со акт на Државната изборна комисија, додека со оспорената одредба од членот 31 став 2 точка 24 од овој законик, во надлежност на Државната изборна комисија е предвидено донесување на правилник и упатство за надоместокот на членовите на изборните органи.

Овие одредби со иницијативата се оспоруваат од аспект дека давале законско овластување на Државната изборна комисија да донесува подзаконски акти за уредување на одредено прашање за кое во самиот Изборен законик немало критериуми и параметри врз основа на кои со подзаконските акти би се операционализирале одредбите од законикот.

Поаѓајќи од наводите во иницијативата и имајќи ја предвид содржината на оспорените одредби, според Судот неспорно е дека одредбите не можат изолирано и самостојно да се разгледуваат надвор од целината на Изборниот законик, туку тие се во врска со комплексот одредби со кои се регулира предметна материја во Законикот.

Врз основа на веќе изнесените одредби од Изборниот законик, произлегува дека карактер на професионален ангажман во изборен орган имаат претседателот и членовите на Државната изборна комисија. Ова согласно членот 26 став 3 и член 27 став 6 од овој Закон според кои тие функцијата ја вршат професионално со мандат од пет години, со право на повторен избор, и од денот на изборот работниот однос им мирува. Со одредбите од Изборниот законик функцијата на членовите на другите изборни органи (општински изборни комисији и избирачки одбори) не е определена да има карактер на професионален ангажман.

Оттука оспорените одредби од членот 19 став 2 и членот 31 став 2 точка 24 од Изборниот законик, се однесуваат за утврдување на право на надоместок со акт на Државната изборна комисија за претседателот и членовите на општинските изборни комисии и избирачките одбори.

Според Судот, во оспорената одредба од членот 19 став 2, само се утврдува едно право со Законикот, а тоа е право на надоместок за определени субјекти, кој ќе се уреди со акт на Државната изборна комисија, што е посебно определено како нејзина надлежност со оспорената одредба од членот 31 став 2 точка 24.

Според уставносудската анализа на оспорените одредби од Изборниот законик неспорно е дека право на законодавецот е со закон да ги пропишува правата и обврските а во тие рамки и правото на надоместок на кое се однесуваат оспорените одредби и од тој аспект, имајќи ја предвид целината на одредбите од овој Законик тие не се во спротивност со Уставот. Од друга страна, законодавецот исто така го уредил прашањето за средствата за спроведување на изборите, кое е непосредно поврзано со правата и обврските од наведените оспорени одредби.

Имено, според членот 88 од Изборниот законик, покрај тоа што во ставот 1 е определено дека средствата за спроведување на изборите се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и со нив располага Државната изборна комисија, во ставот 2 од овој член се дадени критериумите и општите рамки за располагањето на Државната изборна комисија со средствата, и децидно е определено дека од средствата наменети за изборите две третини служат за покривање на трошоците поврзани со изборните дејствија на органите за спроведување на изборите.

Располагањето на Државната изборна комисија со средствата за спроведување на изборите понатаму е определено и со одредбата од ставот 3 на овој член од Изборниот законик, според која една третина од средствата служи за покривање на дел од трошоците што ги направиле организаторите на изборната кампања чии кандидати се избрани.

Овие критериуми и општи рамки утврдени во ставот 2 и 3 од членот 88 од Изборниот законик го определуваат располагањето со средствата за спроведување на изборите.

Со Изборниот законик овие рамки воедно се определени и со бројот и опфатот на општинските изборни комисии и избирачките места на избирачките одбори на територијата на Република Македонија.

Според Судот тие не дозволуваат неограничено со подзаконски акти да се уредува начинот на располагањето со средствата за спроведување на изборите, а во тие рамки и правото на надоместок кое е утврдено во оспорените одредби, бидејќи Изборниот законик ги утврдил рамките на користењето на средствата, и на таа законска основа е дадено овластување со оспорените одредби со подзаконски акт да се операционализира извршувањето на Законикот.

Врз основа на изнесеното Судот оцени дека за оспорените одредби од членот 19 став 2 и членот 31 став 2 точка 24 од Изборниот законик не може основано да се постави прашањето за нивната согласност со одредбите од Уставот на кои се однесуваат наводите во иницијативата.

Со оспорената одредба од членот 31 став 2 точка 37 од Изборниот законик е предвидено Државната изборна комисија во соработка со Министерството за внатрешни работи да донесе правилник за начинот на постапување на полицијата за време на спроведување на изборите.

Оваа одредба не се оспорува со иницијативата во однос на овластувањето за донесување на правилник и природата на прашањата кои со него ќе се уредуваат, туку во однос на тоа дека Владата на Република Македонија или пак евентуално министерот за внатрешни работи биле органите кои можеле да го донесат подзаконскиот акт, а не Државната изборна комисија. Според иницијативата некомпетентен бил органот за донесување на конкретниот подзаконски акт па поради тоа оспорената одредба била неуставна.

Поаѓајќи од предметот на уредувањето, Изборниот законик во најголем дел содржи одредби со кои се утврдуваат права и обврски. Тие се однесуваат на субјектите инволвирани во постапката за избор и тоа на органите за спроведување на изборите и другите органи и на лицата со активно и пасивно избирачко право, односно правото на граѓанинот да биде избран и да избира. Во тие рамки се регулирани повеќе прашања кои се однесуваат на избирачките

списоци, подносителите на листи, кандидати, независни кандидати, политички партии, позиција и опозиција, овластен претставник, коалиција, изборна кампања, организатор на изборна кампања, набљудувачи, вработени во јавната администрација, вработени во државната, општинската администрација и администрацијата на градот Скопје, гласачки места, утврдување на резултати од гласањето и други прашања.

Меѓу другото, во рамките на оваа регулатива со членот 102 од Изборниот законик е уредено дека полицијата го обезбедува гласачкото место непрекинато почнувајќи од 6,00 часот до 19,00 часот. По затворањето на гласачкото место, за време на сумирањето на резултатите полицијата го обезбедува објектот и просторијата во која е сместено гласачкото место и избирачкиот одбор и ги отстранува сите неовластени лица од објектот. Полицијата го обезбедува избирачкиот одбор до предавање на записникот и изборниот материјал на општинската изборна комисија, ако е тоа побарано од страна на избирачкиот одбор.

Со оглед на комплексноста на постапките за спроведување на избор на претседател на Република Македонија, за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија, за избор на членови на советите на општините и Советот на градот Скопје и за избор на градоначалник на општина и градоначалник на градот Скопје со Изборниот законик е утврдена Државната изборна комисија како највисок изборен орган со определени надлежности, која согласно членот 31 став 1 ќе се грижи за законитоста во подготовката и спроведувањето на изборите во согласност со овој законик и врши надзор над работата на изборните органи. Нејзините компетенции произлегуваат од одредбите на Изборниот законик, според кои таа е правно лице со состав кој има професионален ангажман. Претседателот, заменикот и членовите на Државната изборна комисија ги избира Собранието со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, има генерален секретар и стручна служба.

Значи, со Изборниот законик е определен статусот на Државната изборна комисија како највисок изборен орган одговорен за законито подготвување и спроведување на изборите.

Оттука, со определениот статус и ингеренции на Државната изборна комисија се овозможува на соодветно институционално ниво да се вршат функциите на законито и

одговорно подготвување и спроведување на изборите кои опфаќаат разновидни активности во изборните постапки.

Според Судот поаѓајќи од тоа дека право на законодавецот е со Законикот да ги пропишува правата и обврските од предметната област, не постои уставно ограничување со Законикот да се пропише органот кој ќе биде надлежен за вршење на изборните функции, како и да ја пропише и димензионира соработката на тој орган со другите државни органи, институции и единици на локалната самоуправа, како што е тоа предвидено во случајов со оспорената одредба од членот 31 став 2 точка 37 од Изборниот законик.

Покрај тоа, прашањето кое произлегува од иницијативата дека Државната изборна комисија не била компетентен орган да донесува правилник за начинот на постапување на полицијата за време на спроведување на изборите и дека законското овластување за донесување на правилникот од страна на овој орган било нецелисходно законско решение, не е спорно прашање од уставноправен аспект што би ја довело под сомнение уставноста на одредбата.

Со оглед на наведеното со оспорената одредба од членот 31 став 2 точка 37 од Изборниот закон не се повредуваат уставните начела определени во членот 8 став 1 алинеја 3 и 4 во Уставот, кои се однесуваат на владеење на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, ниту се повредуваат други одредби од Уставот на кои се повикува подносителот во иницијативата. Ова особено што законитоста е обезбедена во давањето на овластување со одредба од Законикот. Прашањата кои треба да се уредат со подзаконскиот акт се исклучиво материја за разработка со правилник на изборниот орган на начин на кој е тоа всушност рамковно утврдено со Законикот.

Понатаму со оспорените одредби од членот 87 од Изборниот законик е предвидено во кои случаи надлежниот орган ќе донесе конкретно решение за прашања во текот на работењето во изборните постапки.

Според ставот 1 од овој член, надлежниот орган врз основа на одлуката од членот 86 став 3 на овој законик ќе донесе решение за неисплаќање на надоместок на трошоците на

организаторите на изборната кампања во согласност со членот 85 став 7 од овој законик.

Имено, со членот 86 став 1 и 2 е утврдено дека право на надоместок за трошоци за избори имаат организаторите на изборната кампања од чии листи на кандидати се избрани кандидати за пратеници, членови на совет, односно кандидат за градоначалник во висина од 15 денари по добиен глас. Надоместокот на трошоците за избори ќе се исплати од Буџетот на Република Македонија, односно од буџетот на општината и на градот Скопје најдоцна во рок од три месеци по поднесување на финансискиот извештај на организаторот за изборната кампања врз основа на извештајот на Државната изборна комисија за спроведените избори.

Според ставот 3 на овој член, надоместокот на трошоците за избори се определува со одлука на Собранието, советот на општината и на градот Скопје.

Според членот 85 став 7, Државниот завод за ревизија доколку утврди неправилности во финансискиот извештај на организаторот на изборната кампања, а се поврзани со надминување на лимитот за изборна кампања или финансирање на изборна кампања спротивно на одредбите на овој законик ќе ги извести надлежните органи заради поведување на соодветна постапка.

Оттука, следователно на изнесено е и предвиденото во оспорената одредба од членот 87 став 1 од Изборниот законик, со која се утврдува правото на надлежниот орган (Собранието, советот на општината и на градот Скопје) да донесе решение за неисплаќање на надоместокот.

Понатаму со одредбата од ставот 2 од членот 87 од Изборниот законик е утврдено дека надлежната изборна комисија ќе донесе решение за поништување на листата на кандидати најдоцна до денот на одржување на изборите, ако со правосилна пресуда се утврди дека во текот на изборната кампања користеле средства стекнати од извршени казниви дела.

Имено, ова решение за поништување на листата на кандидати може да биде донесено само во рок до денот на одржување на изборите и само доколку претходно е донесена правосилна пресуда со која било утврдено дека во текот на изборната кампања организаторот користел средства стекнати од извршени

казниви дела. Овие два услова се кумулативни и од нив зависи донесувањето на решението, што значи по определениот рок не може да се донесе решението и без правосилна судска одлука за казнивото дело исто така не може да се донесе решението.

Во контекст на ова треба да се има предвид дека согласно членот 72, за законитоста на спроведувањето на изборната кампања е одговорен организаторот на изборната кампања. Тој е одговорен и за оние дејствија на изборната кампања за кои ќе овласти други лица.

Од анализата на оспорените одредби од членот 87 од Изборниот законик, произлегува дека тие утврдуваат право за донесување на решение како конкретен акт од надлежни органи, под услови и за прашања кои се утврдени со Законикот.

Според Судот, оспорените одредби од ставот 1 и ставот 2 на членот 87 се разликуваат по однос на органите кои ги донесуваат решенијата и по однос на прашањата за кои се донесуваат тие решенија. Но, од уставноправен аспект битно е што станува збор за законски одредби со кои се утврдуваат права и обврски за донесување на конкретни акти под определени услови во изборните постапки, овие одредби се законски основ на надлежните органи да донесуваат решенија и не се во спротивност со Уставот. Имено, донесувањето на решението за неисплаќање на надомест од ставот 1 на членот 87, е резултат на постапката на која упатува ставот 7 од членот 85 од Изборниот законик и не може да се прифати наводот во иницијативата дека овие две одредби немале правен континуитет па поради тоа оспорената одредба била неуставна и посебно се повредувале уставните начела на владеење на правото, како и политичкиот плурализам и слободните непосредни демократски избори. Спротивно на тврдењето во иницијативата, всушност со оспорената одредба од ставот 1 на членот 87 правно се заокружува една постапка регулирана со одредбите од членот 85 од овој законик и како резултат на постапката се предвидува донесување на решение за неисплаќање на надоместокот од причините утврдени со Законикот.

Од друга страна и донесувањето на решението предвидено во ставот 2 од членот 87 од Изборниот законик според Судот е во согласност со Уставот, бидејќи оваа одредба претставува законски основ на надлежната изборна комисија за донесување на решение со кое може да се поништи листата на кандидати под услови и од причини утврдени со Законикот и на тој начин со Изборниот

законик да се спречи организаторот на изборната кампања да користи во кампањата средства стекнати од извршени казниви дела. Со оспорената одредба е определено дека решението може да се донесе доколку претходно е донесена правосилна пресуда што значи со судска одлука било утврдено конкретно казниво дело кое овозможило финансиски ефекти кои биле употребени од организаторот во изборната кампања. Поради тоа решението за поништување на листата на кандидати не претставува административен акт со кој се повредуваат граѓанските слободи и права утврдени со Уставот на кои посочува подносителот во иницијативата, туку е правно делување во изборните постапки во согласност и континуитет со фактите утврдени со правосилната судска пресуда.

Со оглед на тоа со оспорената одредба од ставот 2 на членот 87 од Изборниот законик, се афирмираат уставните определби во членот 2 од Уставот, кои се однесуваат на демократските принципи во изборот на претставници на граѓаните на Република Македонија во власта и уставното начело на политички плурализам и слободните непосредни и демократски избори определено во членот 8 став 1 алинеја 5 од Уставот. Од овие причини, според Судот не може ниту за одредбата од ставот 2 на членот 87 од Изборниот законик да се постави прашањето за согласноста со Уставот.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов.

Решението во однос на членот 87 од Изборниот законик е донесено едногласно, а во однос на останатите членови од овој законик е донесено со мнозинство гласови. (У.бр.74/2006)

164.

- Овластување на советот на општината и Советот на градот Скопје да ја пропишуваат висината на надоместокот

(поведување на постапка)

- Authorisation for the council of the municipality and the Council of the City of Skopje to prescribe the amount of the remuneration (initiation of a procedure)

- Даденото овластување со законската одредба на советот на општината и Советот на градот Скопје да ја пропишуваат висината на надоместокот, во рамките на критериумите утврдени од страна на Владата на Република Македонија, а не во Законот, значи налвегување во законодавната власт која е издвоена од извршната власт, што е спротивно на Уставот на Република Македонија.

- The given authorisation by the legal provision for the council of the municipality and the Council of the City of Skopje to prescribe the amount of the remuneration, within the frameworks of the criteria defined by the Government of the Republic of Macedonia, and not in the Law, means intrusion into the legislative power which is separated from the executive power, which is in contradiction with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 14 став 2 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 17 и 18 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 129 став 1 и 3 од Законот за животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/2005).

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 129 став 1 во делот: "Советот на општината и Советот на градот Скопје, ја пропишуваат висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите со Б - интегрирана еколошка дозвола" од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Уставниот суд на Република Македонија по сопствена иницијатива поведе постапка за оценување на уставноста на целиот став 1 од членот 129 и ставот 3 на истиот член од Законот.

Според подносителот на иницијативата оспорената одредба немала уставна основа, бидејќи ваквите овластувања на Советот на општините и Советот на градот Скопје отстапувале од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија, владеештето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Имено, подносителот на иницијативата смета дека советите на општината и Советот на градот Скопје немале уставни основи да ја пропишуваат висината на надоместокот кој требало да го плаќаат операторите на инсталациите со Б - интегрирана еколошка дозвола, бидејќи ова била исклучива законска материја, која можело да се пропишува само со закон.

Поради тоа, подносителот на иницијативата смета дека со наведениот дел од оспорената одредба од Законот се повредувале одредбите на член 8 став 1 алинеи 3, 4 и 9, членовите 33, 51, 68 став 1 алинеи 2 и 3, 114 став 4, 115 став 2, 117 став 3 и 4 од Уставот на Република Македонија.

Врз основа на изнесеното се предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорениот дел од членот 129 став 1 од Законот за животната средина.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 129 став 1 од Законот, советот на општината и Советот на градот Скопје, ја пропишуваат висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите со Б - интегрирана еколошка дозвола, освен за оние инсталации за кои се прибавува Б - интегрирана еколошка дозвола, а кои се во заштитено подрачје:

- при донесување на барање за добивање Б - интегрирана еколошка дозвола,
- при поднесување на барање за измени или пренос на Б - интегрирана еколошка дозвола,
- за поседување на Б - интегрирана еколошка дозвола, кој се плаќа годишно и
- за редовен надзор на инсталацијата, во согласност со условите во Б - интегрираната еколошка дозвола.

Според ставот 3 од овој член од Законот Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува критериумите и начинот на определување и пресметување на надоместокот од ставовите 1 и 2 на овој член.

4. Според член 8 став 1 алинеи 3, 4 и 10 од Уставот на Република Македонија темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени владеењето на правото, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и природата.

Согласно членот 43 став 1 од Уставот, секој човек има право на здрава животна средина, а според ставот 2 на овој член, секој е должен да ја унапредува и штити животната средина и природата.

Согласно Амандманот XVII точка 1 од Уставот на Република Македонија во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Во точката 2 од овој Амандман е утврдено дека во градот Скопје граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од значење за градот Скопје, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Со точката 1 на овој Амандман се заменува став 1 на членот 115 од Уставот на Република Македонија, а со точката 2 се заменува ставот 2 на членот 117 од Уставот на Република Македонија.

Според член 115 став 3 од Уставот, Републиката со закон може да и довери вршење на определени работи на општината.

Со Законот за животната средина се уредуваат правата и должностите на Република Македонија, на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, како и правата и должностите на правните и на физичките лица, во обезбедувањето услови за заштита и за унапредување на животната средина, заради остварување на правото на граѓаните на здрава животна средина (член 1 став 1).

Согласно член 3 став 1 од Законот, мерките и активностите за заштита и унапредување на животната средина се од јавен интерес.

Во членот 5 од Законот е утврдено значењето што го имаат одделни изрази употребени во овој закон.

Така, според точката 19 на овој член од Законот, инсталацијата го има следното значење:

- во однос на интегрираните еколошки дозволи е неподвижна техничка единица каде што се вршат една или повеќе пропишани активности и активности кои се непосредно поврзани со нив, а кои би можеле да имаат ефект врз емисиите и врз загадувањето и

- во однос на спречувањето и контролата на хавариите со учество на опасни супстанции, инсталација е техничка единица во рамките на еден систем во кој се произведуваат, употребуваат, складираат или се ракува со опасни супстанции. Тоа ја вклучува целокупната опрема, објектите, цевководите, машините, алатките, приватните железнички споредни колосеци, станиците за истовар кои ја опслужуваат инста-

лацијата, складовите или сличните градби, потребни за работа на инсталацијата.

Според точката 20 на член 5, постоечка инсталација во однос на интегрирани еколошки дозволи е инсталација која што е оперативна, односно работи пред 1 јули 2007 година, според точката 21 од овој член, промена на работењето е примена во природата на функционирањето или проширување на инсталацијата, која би можела да има последици за животната средина и значителна промена според точката 22 од членот 5 значи промена во работењето на инсталацијата за која што надлежниот орган утврдил дека би можела да има значителни негативни ефекти врз здравјето на луѓето или врз животната средина.

Според точката 27 од овој член од Законот, оператор е секое правно или физичко лице кое врши професионална активност или врши активности преку инсталацијата или ја контролира или лице на кое му се доверени или делегирани овластувања за донесување економски одлуки во однос на активноста или техничкото работење, вклучувајќи го и носителот на дозволата или овластувањето за таквата активност, односно лицето кое е задолжено да регистрира или алармира за активноста, а според точката 28 од овој член од Законот дозвола, во однос на интегрираното спречување и контролата на загадувањето, е оној дел од пишаната одлука или целата пишана одлука (или неколку такви одлуки) со која што се дава овластување за работа на целата или на дел од инсталацијата, а што е предмет на одредени услови со кои се гарантира дека инсталацијата е усогласена со барањата утврдени со овој закон. Дозволата да опфаќа една или повеќе инсталации или делови од инсталации на истата локација, со кои работи истиот оператор.

Во Глава XII "Интегрирани еколошки дозволи за работење на инсталациите кои што влијаат врз животната средина", односно во членот 95 став 1 од Законот е предвидено дека активностите на новите инсталации или значителните промени на постоечките, кои ги определува Владата на Република Македонија, можат да се вршат само по претходно добиена еколошка дозвола освен ако:

- инсталацијата се дефинира како постоечка според членот 5 точка 17 од овој закон во кој случај се применува членот 134 од овој закон и

- оператор на инсталацијата која започнува со работа пред 31 декември 2009 година одлучил да поднесе барање за дозвола за усогласување со оперативен план, во согласност со временскиот распоред од членот 135 став 5 на овој закон и со одредбите од Глава ЦИВ на овој закон.

Според ставот 2 на овој член, дозволата од став 1 на овој член се издава како А - интегрирана еколошка дозвола, која ја издава органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или Б - интегрирана еколошка дозвола, која ја издаваат општината или градот Скопје, согласно со членот 123 од овој закон.

Членот 122 од Законот зборува за Б - интегрирана еколошка дозвола.

Имено, според ставот 1 на овој член од Законот, операторите на нови инсталации со емисии штетни за животната средина и за животот и здравјето на луѓето, кои не се определени во согласност со прописот од член 95 став 1 на овој закон, се должни да обезбедат Б - интегрирана еколошка дозвола.

Според ставот 2 на овој член, Владата на Република Македонија ги определува инсталациите за кои е потребна Б -интегрирана еколошка дозвола.

Според ставот 3 на овој член, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, поблиску ја пропишува постапката за издавање, измена, целосен или делумен пренос на Б - интегрираната еколошка дозвола, условите за престанок на активноста и условите за одземање и престанок на дозволата.

Понатаму во членовите од 123 - 125 е предвидена постапката за издавање на Б - интегрирана еколошка дозвола.

Според оспорениот член 129 став 1 од Законот, Советот на општината и Советот на градот Скопје, ја пропишуваат висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите со Б - интегрирана еколошка дозвола, освен за оние инсталации за кои се прибавува Б - интегрирана еколошка дозвола, а кои се во заштитено подрачје:

- при донесување на барање за добивање Б - интегрирана еколошка дозвола,
- при поднесување на барање за измени или пренос на Б - интегрирана еколошка дозвола,
- за поседување на Б - интегрирана еколошка дозвола, кој се плаќа годишно и
- за редовен надзор на инсталацијата, во согласност со условите во Б - интегрираната еколошка дозвола.

Според ставот 2 од овој член од Законот операторите на инсталциите се должни да плаќаат надоместок:

- при поднесување на барање за добивање на Б-интегрирана еколошка дозвола во заштитено подрачје,
- при поднесување на барање за измени или пренос на Б-интегрирана еколошка дозвола во заштитено подрачје,
- за поседување на Б-интегрирана еколошка дозвола во заштитено подрачје, кој се плаќа годишно и
- за редовен надзор на инсталацијата, во согласност со условите во Б-интегрираната еколошка дозвола во заштитено подрачје.

Во ставот 3 од овој член е предвидено дека Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува критериумите и начинот на определување и пресметување на надоместокот од ставовите 1 и 2 на овој член.

Тргувајќи од содржината на член 115 став 3 од Уставот на Република Македонија произлегува дека државата има право со закон да и довери на општината вршење на определени работи.

Од друга страна, пак, надлежностите на општината и градот Скопје како единици на локалната самоуправа се утврдени со Законот за локалната самоуправа, односно со Законот за градот Скопје.

Така, во листата на надлежностите на општините согласно членот 22 став 1 точка 2 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002) е утврдено дека општината е надлежна за заштитата на животната средина и природата и мерки за заштита и спречување од загадување на водата, воздухот, земјиштето, заштита на природата, заштита од бучавата и нејонизирачкото зрачење.

Во членот 10 од Законот за градот Скопје („Службен весник на Република Македонија“ бр.55/2004) се утврдени надлежностите, односно работите од јавен интерес од локално значење на градот Скопје, меѓу кои и таа утврдена во точката 2 на ставот 1 од овој член од Законот според која градот Скопје е надлежен и за заштитата на животната средина.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот утврди дека општината, односно градот Скопје се надлежни за заштитата на животната средина, а во тие рамки и да ја пропишуваат висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталциите со Б-интегрирана еколошка дозвола, меѓутоа, со оглед на тоа што советот на општината и Советот на градот Скопје наведениот надоместок го пропишуваат согласно критериумите кои ги утврдува Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, за што нема уставна основа, Судот смета дека оспорената одредба од член 129 став 1 од Законот не е во согласност со Уставот на Република Македонија.

Имено, при анализа и оцена на членот 129 став 1 од Законот Судот утврди дека и ставот 3 на членот 129 од Законот според кој Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува критериумите и начинот на определување и пресметување на надоместокот од ставовите 1 и 2 на овој член, не е во согласност со принципот на поделбата на власта на законодавна, извршна и судска.

Со Уставот на Република Македонија точно и прецизно се дефинирани и утврдени носителите на законодавната, извршната и судската власт и јасно е направена разлика во поделбата на власта, при што со Уставот не е допуштено мешање на една во друга власт, туку власта е поставена како структура на самостојни релативно поделени власти чии статус, надлежности и односи се утврдени и гарантирани со Уставот.

Имајќи ги во вид наведените уставни и законски одредби во корелација со содржината на оспорената одредба од член 129 став 1 и 3 од Законот, Судот утврди дека овластувањата на советот на општината и Советот на градот Скопје да ја пропишуваат висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталциите со Б-интегрирана еколошка дозвола, а согласно критериумите и начинот на

пресметување и определување на надоместокот кои ги пропишува Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, немаат уставна основа.

Ваквата констатација се заснова, пред се врз фактот што Законот за животната средина не содржи критериуми и мерила за определување на висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталциите со Б-интегрирана еколошка дозвола. При ваква состојба, произлегува дека советот на општината и Советот на градот Скопје, висината на наведениот надоместок ја пропишуваат врз основа на критериумите утврдени од страна на Владата на Република Македонија, која пак за тоа нема уставна надлежност.

Оттука, даденото овластување со законската одредба на советот на општината и Советот на градот Скопје да ја пропишуваат висината на надоместокот, во рамките на критериумите утврдени од страна на Владата на Република Македонија, а не во Законот, значи навлегување во законодавната власт која е издвоена од извршната власт, што е спротивно на Уставот на Република Македонија, поради што пред Судот се постави прашањето за согласноста на оспорените одредби од Законот со Уставот на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот по однос на членот 129 став 1 го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.154/2005)

165.

- Овластување на советот на општината и Советот на градот Скопје да ја пропишуваат висината на надоместокот

- Authorisation for the council of the municipality and the Council of the City of Skopje to prescribe the amount of the remuneration (initiation of a procedure)

- Даденото овластување со законската одредба на советот на општината и Советот на градот Скопје да ја пропишуваат висината на надоместокот, во рамките на критериумите утврдени од страна на Владата на Република Македонија, а не во Законот, значи налвегување во законодавната власт која е издвоена од извршната власт, што е спротивно на Уставот на Република Македонија.

- The given authorisation by the legal provision for the council of the municipality and the Council of the City of Skopje to prescribe the amount of the remuneration, within the frameworks of the criteria defined by the Government of the Republic of Macedonia, and not in the Law, means intrusion into the legislative power which is separated from the executive power, which is in contradiction with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВА член 129 ставовите 1 и 3 од Законот за животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/2005).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијативата поднесена од Стамен Филипов од Скопје, со Решение У.бр.154/2005 од 17 и 18 мај 2006 година, поведе постапка за оценување на уставноста на член 129 став 1 во делот: „Советот на општината и Советот на градот Скопје, ја пропишуваат висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите со Б - интегрирана еколошка дозвола,“ од Законот означен во точката 1 од оваа одлука.

Уставниот суд на Република Македонија по сопствена иницијатива со истото решение поведе постапка за оценување на уставноста на целиот став 1 од членот 129 и ставот 3 на истиот член од Законот.

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорените одредби од овој член од Законот со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според членот 129 став 1 од Законот, советот на општината и Советот на градот Скопје, ја пропишуваат висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите со Б - интегрирана еколошка дозвола, освен за оние инсталации за кои се прибавува Б - интегрирана еколошка дозвола, а кои се во заштитено подрачје:

- при донесување на барање за добивање Б - интегрирана еколошка дозвола,
- при поднесување на барање за измени или пренос на Б - интегрирана еколошка дозвола,
- за поседување на Б - интегрирана еколошка дозвола, кој се плаќа годишно и
- за редовен надзор на инсталацијата, во согласност со условите во Б - интегрираната еколошка дозвола.

Според ставот 3 од овој член од Законот Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува критериумите и начинот на определување и пресметување на надоместокот од ставовите 1 и 2 на овој член.

5. Според член 8 став 1 алинеи 3, 4 и 10 од Уставот на Република Македонија темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се владеењето на правото, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и природата.

Согласно членот 43 став 1 од Уставот, секој човек има право на здрава животна средина, а според ставот 2 на овој член, секој е должен да ја унапредува и штити животната средина и природата.

Согласно Амандманот XVII точка 1 од Уставот на Република Македонија во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Во точката 2 од овој Амандман е утврдено дека во градот Скопје граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од значење за градот Скопје, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Со точката 1 на овој Амандман се заменува став 1 на членот 115, а со точката 2 се заменува ставот 2 на членот 117 од Уставот на Република Македонија.

Според член 115 став 3 од Уставот, Републиката со закон може да и довери вршење на определени работи на општината.

Со Законот за животната средина се уредуваат правата и должностите на Република Македонија, на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, како и правата и должностите на правните и на физичките лица, во обезбедувањето услови за заштита и за унапредување на животната средина, заради остварување на правото на граѓаните на здрава животна средина (член 1 став 1).

Согласно член 3 став 1 од Законот, мерките и активностите за заштита и унапредување на животната средина се од јавен интерес.

Во членот 5 од Законот е утврдено значењето што го имаат одделни изрази употребени во овој закон.

Така, според точката 19 на овој член од Законот, инсталацијата го има следното значење:

- во однос на интегрираните еколошки дозволи е неподвижна техничка единица каде што се вршат една или повеќе пропишани активности и активности кои се непосредно поврзани со нив, а кои би можеле да имаат ефект врз емисиите и врз загадувањето и

- во однос на спречувањето и контролата на хавариите со учество на опасни супстанции, инсталација е техничка единица во рамките на еден систем во кој се произведуваат, употребуваат, складираат или се ракува со опасни супстанции. Тоа ја вклучува целокупната опрема, објектите, цевководите, машините, алатките, приватните железнички споредни колосеци, станиците за истовар кои ја опслужуваат инсталацијата, складовите или сличните градби, потребни за работа на инсталацијата.

Според точката 20 на член 5 од Законот, постоечка инсталација во однос на интегрирани еколошки дозволи е инсталација која што е оперативна, односно работи пред 1 јули 2007 година, според точката 21 од овој член, промена на работењето е примена во природата на функционирањето или проширување на инсталацијата, која би можела да има последици за животната средина и значителна промена според точката 22 од членот 5 значи промена во работењето на инсталацијата за која што надлежниот орган утврдил дека би можела да има значителни негативни ефекти врз здравјето на луѓето или врз животната средина. Понатаму, според точката 27 од овој член од Законот, оператор е секое правно или физичко лице кое врши професионална активност или врши активности преку инсталацијата или ја контролира или лице на кое му се доверени или делегирани

овластувања за донесување економски одлуки во однос на активноста или техничкото работење, вклучувајќи го и носителот на дозволата или овластувањето за таквата активност, односно лицето кое е задолжено да регистрира или алармира за активноста, а според точката 28 од овој член од Законот дозвола, во однос на интегрираното спречување и контролата на загадувањето, е оној дел од пишаната одлука или целата пишана одлука (или неколку такви одлуки) со која што се дава овластување за работа на целата или на дел од инсталацијата, а што е предмет на одредени услови со кои се гарантира дека инсталацијата е усогласена со барањата утврдени со овој закон. Дозволата да опфаќа една или повеќе инсталации или делови од инсталации на истата локација, со кои работи истиот оператор.

Во Глава XII "Интегрирани еколошки дозволи за работење на инсталациите кои што влијаат врз животната средина", односно во членот 95 став 1 од Законот е предвидено дека активностите на новите инсталации или значителните промени на постоечките, кои ги определува Владата на Република Македонија, можат да се вршат само по претходно добиена еколошка дозвола освен ако:

- инсталацијата се дефинира како постоечка според членот 5 точка 17 од овој закон во кој случај се применува членот 134 од овој закон и

- оператор на инсталацијата која започнува со работа пред 31 декември 2009 година одлучил да поднесе барање за дозвола за усогласување со оперативен план, во согласност со временскиот распоред од членот 135 став 5 на овој закон и со одредбите од Глава XIV на овој закон.

Според ставот 2 на овој член, дозволата од став 1 на овој член се издава како А - интегрирана еколошка дозвола, која ја издава органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или Б - интегрирана еколошка дозвола, која ја издаваат општината или градот Скопје, согласно со членот 123 од овој закон.

Членот 122 од Законот го уредува прашањето за Б - интегрирана еколошка дозвола.

Имено, според ставот 1 на овој член од Законот, операторите на нови инсталации со емисии штетни за животната средина и за животот и здравјето на луѓето, кои не се определени во согласност со

прописот од член 95 став 1 на овој закон, се должни да обезбедат Б - интегрирана еколошка дозвола. Според ставот 2 на овој член, Владата на Република Македонија ги определува инсталациите за кои е потребна Б -интегрирна еколошка дозвола, а според ставот 3 на овој член, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, поблиску ја пропишува постапката за издавање, измена, целосен или делумен пренос на Б - интегрираната еколошка дозвола, условите за престанок на активноста и условите за одземање и престанок на дозволата.

Понатаму во членовите од 123 до 125 од Законот е предвидена постапката за издавање на Б - интегрирана еколошка дозвола.

Тргувајќи од содржината на член 115 став 3 од Уставот на Република Македонија произлегува дека државата има право со закон да и довери на општината вршење на определени работи.

Од друга страна, пак, надлежностите на општината и градот Скопје како единици на локалната самоуправа се утврдени со Законот за локалната самоуправа, односно со Законот за градот Скопје.

Така, во листата на надлежностите на општините согласно членот 22 став 1 точка 2 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002) е утврдено дека општината е надлежна за заштитата на животната средина и природата и мерки за заштита и спречување од загадување на водата, воздухот, земјиштето, заштита на природата, заштита од бучавата и нејонизирачкото зрачење.

Во членот 10 од Законот за градот Скопје („Службен весник на Република Македонија“ бр.55/2004) се утврдени надлежностите, односно работите од јавен интерес од локално значење на градот Скопје, меѓу кои и таа утврдена во точката 2 на ставот 1 од овој член од Законот според која градот Скопје е надлежен и за заштитата на животната средина.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот утврди дека општината, односно градот Скопје се надлежни за заштитата на животната средина, а во тие рамки и да ја пропишуваат висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталциите со Б-интегрирана еколошка дозвола. Меѓутоа, со оглед на тоа што советот на општината и Советот на градот Скопје наведениот надоместок го

пропишуваат согласно критериумите кои ги утврдува Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, за што нема уставна основа, Судот смета дека оспорената одредба од член 129 став 1 од Законот не е во согласност со Уставот на Република Македонија.

Имено, при анализа и оцена на членот 129 став 1 од Законот, Судот утврди дека и ставот 3 на членот 129 од Законот според кој Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува критериумите и начинот на определување и пресметување на надоместокот од ставовите 1 и 2 на овој член, не е во согласност со принципот на поделбата на власта на законодавна, извршна и судска.

Со Уставот на Република Македонија точно и прецизно се дефинирани и утврдени носителите на законодавната, извршната и судската власт и јасно е направена разлика во поделбата на власта, при што со Уставот не е допуштено мешање на една во друга власт, туку власта е поставена како структура на самостојни релативно поделени власти чии статус, надлежности и односи се утврдени и гарантирани со Уставот.

Имајќи ги во вид наведените уставни и законски одредби во корелација со содржината на оспорената одредба од член 129 став 1 и 3 од Законот, Судот утврди дека овластувањата на советот на општината и Советот на градот Скопје да ја пропишуваат висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталциите со Б - интегрирана еколошка дозвола, а согласно критериумите и начинот на пресметување и определување на надоместокот кои ги пропишува Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, немаат уставна основа.

Ваквата констатација се заснова, пред се врз фактот што Законот за животната средина не содржи критериуми и мерила за определување на висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталциите со Б-интегрирана еколошка дозвола. При ваква состојба, произлегува дека советот на општината и Советот на градот Скопје, висината на наведениот надоместок ја пропишуваат врз основа на критериумите утврдени од страна на Владата на Република Македонија, која пак за тоа нема уставна надлежност.

Оттука, даденото овластување со законската одредба на советот на општината и Советот на градот Скопје да ја пропишуваат висината на надоместокот, во рамките на критериумите утврдени од страна на Владата на Република Македонија, а не во Законот, значи навлегување во законодавната власт која е издвоена од извршната власт, што е спротивно на Уставот на Република Македонија, поради што Судот утврди дека оспорениот член 129 став 1 и 3 од Законот за животната средина не е во согласност со Уставот на Република Македонија.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.154/2005)

166.

- Овластување Владата на Република Македонија со подзаконски акт да ги определи категориите на социјално необезбедени лица на кои ќе се дава земјоделско земјиште на плодуюживање и условите за користење на земјиштето

- Power of the Government of the Republic of Macedonia to define with a sub-legal act the categories of socially unprotected persons to whom agricultural land for utilisation will be distributed and the conditions for the use of the land

- Со Законот за земјоделско земјиште се дава овластување Владата на Република Македонија со подзаконски акт да ги определи категориите на социјално необезбедени лица на кои ќе се дава земјоделско земјиште на плодуюживање и условите за користење на земјиштето, со цел да се операционализира законското право на

плодоуживање на земјоделското земјиште кое произлегува од правото на сопственост на државата и се однесува само за она земјоделско земјиште кое е во сопственост на државата. Поради тоа ова законско овластување е во согласност со Уставот, а подзаконскиот акт е во согласност со Устав и закон.

- The Law on Agricultural Land empowers the Government of the Republic of Macedonia to define, by a sub-legal act, the categories of socially unprotected persons who will be given agricultural land for utilisation and the conditions for the use of the land, with a view to operationalising the legal right to utilise the agricultural land that derives from the right to property of the state and refers only to that agricultural land that is owned by the state. Therefore, this legal power is in accordance with the Constitution, while the sub-legal act is in accordance with the Constitution and with law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 24 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на:

а) уставноста на членот 28 став 2 од Законот за земјоделско земјиште ("Службен весник на Република Македонија" бр.25/1998, 18/1999 и 2/2004), и

б) уставноста и законитоста на Одлуката за давање на земјоделско земјиште во сопственост на државата на плодоуживање на одредени категории социјално необезбедени лица и определување видот и висината на помошта ("Службен весник на Република Македонија" бр.111/2005), донесена од Владата на Република Македонија.

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на актите означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата законското овластување во членот 28 став 2 од Законот за земјоделско земјиште, според кое Владата на Република Македонија со подзаконски акт ги определувала категориите на социјално необезбедените лица, условите, критериумите и рокот на плодуюживање, немало уставна основа. Ова поради тоа што Владата врз основа на наведеното законско овластување можела со свој акт да регулира и пропишува права и обврски кои исклучиво се уредувале со закон, а не со подзаконски акт. Покрај тоа, овластувањето во оспорената одредба од Законот не било во функција на извршување на одредби од закон, туку значело Владата да пропишува законска материја. Со оглед на тоа што со оспорената одредба од Законот за земјоделско земјиште се овозможувало извршната власт да уредува прашања кои се во надлежност на законодавната власт оспорената законска одредба била во несогласност со Уставот, а донесената Одлука на Владата на Република Македонија, за давање на земјоделско земјиште во сопственост на државата на плодуюживање на одредени категории социјално необезбедени лица и за определување на видот и висината на помошта, била во несогласност со Устав и закон.

Во иницијативата е наведено дека оспорената одредба од Законот била во несогласност со членот 8 став 1 алинеја 3 и 4, членот 34, членот 51, членот 68 став 1 алинеја 2 и членот 91 алинеја 1 од Уставот. Во однос на оспорената Одлука, со иницијативата се наведува дека таа била во несогласност со наведените уставни норми, како и со членот 28 став 2 од Законот за земјоделско земјиште и членот 36 став 3 од Законот за Владата на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека Законот за земјоделско земјиште, во членот 28 став 1 предвидел дека во полза на одредени категории на социјално необезбедени лица (земјоделци без сопствена земја, стечајни работници, лица чиј работен однос престанал по основа на технолошки вишок, невработени лица, пријавени во Завод за вработување и корисници на социјална помош), Владата на Република Македонија може да даде земјоделско земјиште во државна сопственост на плодуюживање како вид на лична службеност.

Според ставот 2 на овој член од Законот, Владата на Република Македонија ги определува категориите на социјално необезбедени лица, условите, критериумите и рокот на плодоуживањето.

Судот, исто така утврди дека Одлуката за давање на земјоделско земјиште во сопственост на државата на плодоуживање на одредени категории социјално необезбедени лица и определување видот и висината на помошта, донесена од Владата на Република Македонија, во членот 1 утврдува дека со оваа одлука се определуваат категориите на социјално необезбедени лица, условите, критериумите и роковите за давање на земјоделско земјиште во сопственост на државата, на плодоуживање, како и видот и висината на помошта.

Во членот 2 од Одлуката е определено дека земјоделското земјиште во сопственост на државата се дава на плодоуживање во корист на домаќинството и едно лице од домаќинството, иден финансиски и правен носител подносител на барањето кое е: - корисник на социјална помош способен за работа, а социјално необезбеден, согласно Законот за социјална заштита; - невработени, евидентирани како невработени над 1 година во Агенцијата за вработување; - лица на кои им престанало правото на паричен надомест во рок од една година од престанувањето на правото на паричен надомест; - невработено лице - корисник на паричен надомест согласно Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност; - лице чиј работен однос престанал со технолошки вишок или со стечај; - социјално необезбеден земјоделец.

Со останатите одредби од Одлуката е уредено прашањето кое и колкаво земјоделско земјиште во сопственост на државата може да се дава на плодоуживање, кое го обезбедува Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, давањето на плодоуживање со објавување на јавен повик за заинтересирани лица и формирање на комисија за спроведување на постапката по јавниот повик, процедурални прашања за поднесување на барање по јавниот повик. Потоа се уредени приоритетите на лицата во однос на добивањето на земјиштето на плодоуживање, донесување на одлука на комисијата за доделување на земјоделското земјиште на плодоуживање и правото на жалба против таа одлука до Комисијата за решавање во управна постапка во втор степен од областа на земјоделството, шумарството, водостопанството и ветеринарството при Владата на Република Македонија, склучување

на договор помеѓу министерот и барателот на правото на плодуюживање, органите до кои се доставува договорот, времетраењето на договорот кој не може да биде покус од 3 години ниту подолг од 5 години со можност за уште едно продолжување за истиот период, потоа постапката за записничко воведување во владение на земјиштето, право на еднократна парична помош во износ од 24.000,00 денари на плодуюживателот од средствата на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство преку Програмата за поттикнување на развојот на земјоделството, исплаќање на еднократна парична помош во определена висина за оние домаќинства кои до денот на склучувањето на договорот примале социјална помош или во определена висина на оној кој користел паричен надоместок по основ на невработеност и овие средства се исплаќаат од Министерството за труд и социјална политика. Потоа е уредено дека спроведувањето на оваа одлука е во рамките на работењето на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и уредени се други прашања во врска со давањето на државното земјоделско земјиште на плодуюживање.

4. Според членот 8 став 1 алинеја 6 и 7 од Уставот на Република Македонија, темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е правната заштита на сопственоста и слободата на пазарот и претприемништвото.

Со членот 30 од Уставот се гарантира правото на сопственост и правото на наследување. Сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и заедницата. Никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Според членот 51 од Уставот, законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите.

Согласно членот 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони, а според членот 91 алинеја 1 и 5 Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршување на законите и другите прописи на Собранието и е одговорна за нивното извршување и донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Во делот на Уставот кој се однесува на основите на економските односи, во членот 55 е определено дека се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото и еднаквоста на субјектите на пазарот, при што државата е должна да презема мерки против монополското однесување на пазарот.

Според членот 56 од Уставот, сите природни богатства на Републиката, растителниот и животинскиот свет, добрата во општа употреба, како и предметите и објектите од особено културно и историско значење определени со закон се добра од општ интерес на Републиката и уживаат посебна заштита.

Законот за сопственост и други стварни права ("Службен весник на Република Македонија" бр.18/2001), во членот 5 утврдил дека правото на сопственост и другите стварни права се остваруваат врз основа на слободна диспозиција со нужни ограничувања предвидени во Уставот и законите.

Со одредбата од членот 16 на овој закон е определено дека сите природни богатства, растителниот и животинскиот свет, стварите во општа употреба, градежното земјиште, шумите и земјоделското земјиште, пасиштата и водите, како и стварите и објектите од особено културно и историско значење определени со закон се ствари (добра) од општ интерес за Републиката. Според ставот 2, стварите кои врз основа на Уставот или со посебни закони се прогласени за ствари од општ интерес за Републиката можат да бидат предмет на правото на сопственост на државата односно на физички и правни лица.

Во делот на одредбите од овој закон, кој се однесува на личните службености, со членот 210 е утврдено дека правото на плодоуживање е лична службеност која му дава овластување на нејзиниот носител (плодоуживателот) без надоместок целосно да се служи со некоја ствар (послужна ствар) во согласност со нејзината намена, чувајќи ја нејзината суштина.

Според членот 213 став 2 од овој закон, правото на плодоуживање врз недвижна ствар се стекнува со склучување на договор.

Сопственикот на послужната ствар мора да го трпи плодоуживањето, а своето право на сопственост може да го врши ако со тоа не го повредува правото на плодоуживателот.

Законот за земјоделско земјиште во членот 1 определил дека со овој закон се уредува користењето, располагањето и заштитата на земјоделското земјиште.

Согласно членот 2 од овој закон, земјоделското земјиште како добро од општ интерес за Републиката, ужива посебна заштита и се користи под услови и на начин утврдени со овој закон.

Според членот 5, правото на сопственост врз земјоделското земјиште, создава права и обврски и служи за доброто на сопственикот и на државата.

Со одредбите од Законот за земјоделско земјиште посебно е уреден правниот режим на земјоделското земјиште, според кој тоа може да биде во сопственост на државата и во сопственост на физички и правни лица, а во тие рамки е уредено располагањето со земјиштето под услови и на начин утврдени со законот.

Според членот 15 од овој закон, земјоделското земјиште во државна сопственост може да се даде на користење со концесија, под закуп и плодуюживање, додека согласно членот 29, земјоделското земјиште кое е во сопственост на физички и правни лица може да се дава во закуп (долгорочен и краткорочен) под услови утврдени со овој и друг закон освен ако договорните страни поинаку не се договорат.

Со одредбата од ставот 1 од членот 28 од овој закон е определено дека во полза на одредени категории на социјално необезбедени лица (земјоделци без сопствена земја, стечајни работници, лица чиј работен однос престанал по основа на технолошки вишок, невработени лица, пријавени во Завод за вработување и корисници на социјална помош), Владата на Република Македонија може да даде земјоделско земјиште во државна сопственост на плодуюживање како вид на лична службеност.

Со оспорената одредба од ставот 2 на овој член од Законот е дадено овластување Владата на Република Македонија да ги определи категориите на социјално необезбедените лица, условите, критериумите и рокот на плодуюживањето.

Од изнесените одредби произлегува дека со закон (а не со друг пропис или акт) е утврдено правото за давање на

земјоделското земјиште во државна сопственост на плодоуживање во полза на одредени категории на социјално необезбедени лица.

Според Судот со ваквата законска определба се регулира одреден начин на располагање на државата со земјоделското земјиште кое е во нејзина сопственост. Имено, со одредбите од членот 28 од Законот за земјоделско земјиште, се определува законски основ за давање на земјоделско земјиште во државна сопственост на плодоуживање, а со тоа ова земјиште како добро од општ интерес за Републиката кое ужива посебна заштита, се овозможува во случајов да служи посебно за потребите на онаа категорија на лица кои се социјално необезбедни, што ја изразува грижата на државата за социјалниот статус на граѓаните, покрај правото на државата да располага со земјиштето на друг начин и за други потреби и намени во Републиката. Од друга страна, со одредбите од членот 28 од наведениот закон и посебно во оспорената одредба од ставот 2 на овој член, се дава и овластување на Владата на Република Македонија за операционализација и извршување на законското право за плодоуживање на земјиштето во државна сопственост. Имено, со оспорената одредба е дадено овластување Владата на Република Македонија да ги определи категориите на социјално необезбедени лица, условите, критериумите и рокот на плодоуживање. Тоа претставува законско овластување Владата да донесе подзаконски акт со кој ќе ги уреди овие прашања во функција на извршување на одредбите од Законот.

Со оглед на тоа, според Судот со оспорената одредба од ставот 2 на членот 28 од Законот за земјоделско земјиште не се дава овластување на Владата на Република Македонија со подзаконски акт да утврдуват права и обврски кои единствено можат со закон да се утврдуваат на што се однесуваат наводите во иницијативата со кои одредбата се оспорува како неуставна, туку овластувањето се однесува Владата со подзаконски акт да ги определи категориите на социјално необезбедени лица на кои ќе се дава земјиштето на плодоуживање и условите за користење на земјиштето, со цел да се операционализира законското право на плодоуживање на земјоделското земјиште кое произлегува од правото на сопственост на државата и се однесува само за она земјоделско земјиште кое е во сопственост на државата.

Оттука, Судот оцени дека за оспорената законска одредба од ставот 2 на членот 28 од Законот, не може основано да се постави

прашањето за согласност со Уставот од причините наведени во иницијативата.

Во однос на оспорената Одлука на Владата на Република Македонија, пред Судот најнапред се постави прашањето дали таа по својата форма и содржина претставува пропис за чија уставност и законитост е надлежен да одлучува Уставниот суд, согласно членот 110 од Уставот. При одговорот на ова прашање се имаше предвид членот 35 од Законот за Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2000, 12/2003, 55/2005 и 37/2006) во кој е утврдено дека за извршување на законите, освен уредби со законска сила и уредби, Владата донесува и одлуки, упатства, програми, решенија и заклучоци.

Според Судот од содржината на оспорената Одлука и видот на прашањата кои се уредуваат со неа, произлегува дека таа содржи општи рамки на услови и категории кои се однесуваат на начинот на спроведувањето на правото на плодуживање на земјоделско земјиште во државна сопственост утврдено со Законот за земјоделско земјите, и се однесува општо за сите лица кои ги исполнуваат тие услови. Оттука, во случајов оспорената Одлука е пропис во уставно судска надлежност согласно членот 110 од Уставот.

Од анализата на оспорената Одлука од аспект на наводите во иницијативата, Судот оцени дека неможе основано да се постави прашањето за нејзина согласност со Устав и закон. Ова поради тоа што Одлуката е донесена од Владата на Република Македонија врз основа на овластувањето во одредбата од ставот 2 на членот 28 од Законот за земјоделско земјиште, која не е во спротивност со уставните норми и законската одредба за донесување на оспорената Одлука има уставен основ.

Со оглед на тоа што оспорената Одлука има законска определба за нејзино донесување од страна на орган на извршната власт, таа уредува прашања кои се во согласност со Уставот и со закон бидејќи произлегуваат од правото на државата на располагање со земјиште кое е во нејзина сопственост, па оттука Судот утврди дека во случајов не може да се доведе под сомнение уставноста и законитоста на оспорената Одлука, од причините поради кои се оспорува со иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.11/2006)

167.

- Овластување на Владата на Република Македонија да ги уредува начинот, условите и постапката за давање под закуп на станови во сопственост на Републиката

- The authorisation of the Government of the Republic of Macedonia to regulate the manner, conditions, and procedure for leasing apartments owned by the Republic

- Овластувањето на Владата на Република Македонија утврдено во Законот за домување, да ги уредува начинот, условите и постапката за давање под закуп на станови во сопственост на Републиката, е во рамките на нејзината позиција како носител на извршната власт да донесува уредби и други прописи за извршување на законите со што не се повредаат темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - владеење на правото и поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска

- The authorisation of the Government of the Republic of Macedonia defined in the Law on Housing, to regulate the manner, conditions, and procedure for leasing apartments owned by the Republic, is within the frameworks of its position as the holder of the executive power to adopt decrees and other regulations for the execution of the laws whereby the fundamental values of the constitutional order of the Republic

of Macedonia – the rule of law and the division of state powers into legislative, executive and judicial – are not violated.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 24 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 33 и член 34 алинеја 1 и 4 од Законот за домување ("Службен весник на Република Македонија" бр.21/1998, 48/2000, 39/2003, 96/2004 и 120/2005) и

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Уредбата за начинот, условите и постапката за давање под закуп на станови во сопственост на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" број 10/1999).

3. Сашо Талевски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актите означени во точка 1 и 2 на ова решение.

Според подносителот на иницијативата, согласно позитивните законски прописи во Република Македонија, Владата на Република Македонија не можела да биде овластена истовремено да го уредува начинот, условите и постапката за давање под закуп на станови во сопственост на Република Македонија и да одлучува за давање под закуп на овие станови. Прашањата кои се однесуваат на начинот, условите и постапката за давање под закуп на станови во сопственост на Република Македонија можеле да се уредат само со закон, а не и со уредба или друг подзаконски акт со кој може само да се доразработат и допрецизираат одделни законски одредби, а во функција на нивно спроведување, односно извршување.

Според тоа, ваквото овластување на Владата утврдено во оспорената одредба од Законот за домување не било во согласност со нејзината позиција како носител на извршната власт, поради што членот 33 од Законот за домување не бил во согласност со одредбите на членот 8 став 1 алинеја 3 и 4, членот 51, членот 68 став 1 алинеја 2, членот 88 и членот 91 алинеја 1 и 5 од Уставот на Република Македонија.

Според подносителот на иницијативата, и Уредбата за начинот, условите и постапката за давање под закуп на станови сопственост на Република Македонија не била во согласност со наведените уставни одредби. Посебно биле спорни одредбите на член 3 и 11 став 3 од оспорената уредба, со кои се врши толкување кои лица се сметаат за носители на избрани и именувани за вршење на јавни и други функции утврдени со Уставот и закон и што се смета под опремени станови, со што се повредувал членот 68 став 1 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија. Освен тоа, согласно член 32 став 5 од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се утврдуваат со закон и со колективни договори, а не со уредба или друг подзаконски акт, како во конкретниов случај.

Понатаму во иницијативата се наведува дека согласно оспорената законска одредба на член 34 алинеја 1 и 4 од Законот за домување, според која станови под закуп можат да добијат само носители избрани и именувани за вршење на јавни и други функции утврдени со Уставот и закон, како и вработените во државните органи кои вршат посебни должности неопходни за остварување на основната функција на органот, законодавецот правел разлика меѓу вработените во државните органи, помеѓу оние што вршат јавни и други функции и кои вршат посебни должности, и помеѓу останатите вработени кои не се функционери или не вршат посебни должности, со што однапред им се одземало правото на закуп на станови во сопственост на Република Македонија на определена група граѓани, а се повластувала друга група граѓани. Со наведената одредба се повредувал Уставот на Република Македонија и во однос на останатите нејзини граѓани, односно се повредувала одредбата на членот 8 став 1 алинеја 3 - владеење на правото како темелна вредност на уставниот поредок, како и се создавале услови за класичен пример на дискриминација спротивно на одредбите од член 9 од Уставот, според кој граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба.

4. Судот на седницата утврди дека според член 33 од Законот за домување, Владата на Република Македонија го уредува начинот, условите и постапката за давање под закуп на станови, сопственост на Република Македонија.

Согласно член 34 од истиот закон, Владата на Република Македонија одлучува за давање под закуп станови во сопственост на Република Македонија на:

- носители избрани и именувани за вршење на јавни и други функции утврдени со Уставот и закон;
- социјално загрозуени лица-станбено необезбедени, согласно Законот за социјална заштита;
- лица од подрачја прогласени за погодени од природни непогоди и епидемии и
- вработени во државните органи кои вршат посебни должности неопходни за остварување на основната функција на органот.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други про-писи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почи-тува Уставот и законите.

Согласно член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите.

Според член 88 од Уставот, Владата на Република Македонија е носител на извршната власт. Своите права и должности Владата ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите, а според алинеја 5 донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Односите во домувањето, начинот и условите за давање на станови под закуп, правата и обврските на сопствениците и

корисниците на становите и одржувањето на станбените згради, се уредуваат со Законот за домување.

Во членот 2 од овој закон е определено значењето на одделни поими употребени во законот. Имено, стан е вкупноста на просториите наменети за домување што сочинуваат функционална градежна целина и имаат одделен влез. Помошни станбени простории се простории што припаѓаат на станот (подруми, гаражи) и други помошни простории и се наоѓаат во или надвор од станбената зграда во која се наоѓа станот. Заеднички простории во станбена зграда се скали, ходници, тавани, пералници, сушалници, заеднички подруми, засолништа, простории за домарска служба, простории за куќен совет, простории за отпадоци и други простории кои служат за зградата како целина.

Во членот 5 од истиот закон се утврдува дека станбената зграда и становите се користат врз основа на право на сопственост и со право на закуп на стан.

Согласно член 7 од овој закон, даватели на стан под закуп можат да бидат домашни и странски правни и физички лица, Република Македонија, општината и градот Скопје. Согласно член 8 од истиот закон, закупец на стан за домување може да биде домашно и странско физичко лице, и домашно и странско правно лице за домување на физичко лице.

Според член 9 од истиот закон, на закупничките односи утврдени со овој закон се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи и Законот за сопственост и други стварни права, доколку со овој закон не е поинаку определено.

Во посебна глава III од Законот, законодавецот посебно ги уредил односите за станбените згради и становите во сопственост на Републиката. При тоа, во член 28 од овој закон е утврдено дека планирање и обезбедување на средства за изградба и одржување на станови во сопственост на Република Македонија се врши со годишна програма што ја донесува Владата на Република Македонија, на предлог на Министерството за транспорт и врски, а во член 29 се утврдува содржината на оваа програма.

Со член 30 од Законот се утврдува дека од вкупните финансиски средства за изградба и одржување на станбените згради

и станови најмалку 25% се наменуваат за социјално загрозени лица - станбено необезбедени, согласно со Законот за социјалната заштита.

Со членот 31 од Законот се утврдува изворот на средствата за изградба и одржување на станбените згради и станови во сопственост на Република Македонија (од продажба на становите, закупнината и други средства од Буџетот на Република Македонија, од донации, фондации, кредити и друго).

Со член 32 од Законот се утврдува дека Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор е надлежно за реализација на годишната програма за планирање и обезбедување на средства за изградба и одржување на станови во сопственост на Република Македонија, а министерот за транспорт и врски поднесува годишен извештај до Владата за реализација на оваа програма.

Во член 33 од овој закон е утврдено дека Владата на Република Македонија ги уредува начинот, условите и постапката за давање под закуп на станови во сопственост на Републиката, а во член 34 е утврдено дека Владата на Република Македонија одлучува за давање под закуп станови во сопственост на Република Македонија и се утврдува кругот на можните корисници.

Според член 35 од овој закон, договорот за закуп во име на Република Македонија го склучува Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија и тоа најдоцна во рок од 15 дена по добивањето на одлуката за давање на стан под закуп. Според член 36 од истиот закон, средствата од продажбата и закупнината собрани од становите во сопственост на Република Македонија, се уплатуваат во Буџетот на Република Македонија.

6. Од анализата на наведените одредби на Законот за домување произлегува дека Република Македонија се јавува како сопственик на станбени згради и станови кои има право да ги дава под закуп на определени лица утврдени во самиот закон. За давањето под закуп на конкретен стан одлучува Владата на Република Македонија, а договорот за закуп во име на Република Македонија го склучува Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија.

Според Судот, со тоа што со Законот за домување јасно се определува дека Владата на Република Македонија, како носител на извршната власт, одлучува за давање под закуп на станови во сопственост на Република Македонија, се определуваат корисниците на становите и се утврдува органот надлежен за склучување на договорот за закуп во име на Република Македонија, законодавецот ги утврдил законскиот основ, условите и начинот на остварување на правото на користење на станови во сопственост на Република Македонија.

Судот оцени дека овластувањето на Владата на Република Македонија утврдено во член 33 од овој закон, да ги уредува начинот, условите и постапката за давање под закуп на станови во сопственост на Републиката, е во функција на доработка и допрецизирање на наведените законски одредби, заради нивна операционализација, што е во согласност со членот 91 алинеја 1 и 5 од Уставот.

Имено, видно од содржината на Уредбата за начинот, условите и постапката за давање под закуп на станови во сопственост на Република Македонија донесена врз основа на наведеното законско овластување, прашањата кои се уредуваат со Уредбата по својот карактер не претставуваат законска материја, туку само доработка и прецизирање на законските одредби за користење на станови во сопственост на Република Македонија. Така, Судот утврди дека со Уредбата се прецизираат лицата кои се сметаат за избрани, именувани и назначени за вршење на јавни функции утврдени со Уставот и закон, што е во функција на операционализација на одредбата од член 34 алинеја 1 од Законот; се пропишува дека за остварување на правото на користење под закуп на стан во сопственост на Република Македонија се поднесува барање до Комисијата за станбени прашања на Владата на Република Македонија; се определува содржината на барањето во зависност од категоријата на корисникот на станот; се утврдува содржината на писменото решение кое се издава за користење на станот; се утврдува содржината на договорот за закуп и рокот за неговото склучување; се утврдува дека при вселување односно враќање на станот од закупецот се составува записник за примопредавање на станот во кој се внесуваат податоци за состојбата во која се наоѓа станот и опремата во станот. Исто така со Уредбата се определува дека опремени станови (гарсонии и еднособни станови) се издаваат под закуп само на лица избрани, именувани и назначени за вршење на јавни функции, се утврдува дека опремувањето на станот го врши

републичкиот орган со кој лицето има засновано работен однос, како и се утврдуваат условите за менување на амортизираната и неупотреблива опрема.

Оттука, според Судот, наведеното овластување на Владата е во рамките на нејзината позиција како носител на извршната власт да донесува уредби и други прописи за извршување на законите и не навлегува во законодавната власт, поради што со членот 33 од Законот не се повредуваат темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - владеење на правото и поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска утврдени со член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 51, 68 став 1 алинеја 2, член 88 и член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот на Република Македонија.

Судот оцени дека определбата искажана во членот 34 алинеја 1 и 4 од Законот, според која стан под закуп, сопственост на Република Македонија можат да добијат лица избрани, именувани и назначени за вршење на јавни функции утврдени со Уставот и закон, како и вработени во државните органи кои вршат посебни должности неопходни за остварување на основната функција на органот, а не и сите други вработени во државните органи, е право на Соб-ра-нието на Република Македонија кое произлегува од природата на неговата уставна положба и функции утврдени во членот 68 од Уставот.

Вака утврдената категоризација на субјектите кои имаат можност за стекнување на определено право - како што е правото на користење под закуп на стан во сопственост на Република Македонија, произлегува од карактерот на функцијата која тие ја извршуваат за потребите на граѓаните и Републиката и трае само за периодот додека ја обавуваат таа функција. Поради тоа со ваквата определба не се врши дискриминација на една група граѓани во однос на другите граѓани и не може да се постави прашањето дека со одредбата се повредуваат уставниот принцип на владеење на правото и еднаквоста на граѓаните во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското убедување, имотната и општествената положба утврдени со член 8 став 1 алинеја 3 и 9 на Уставот.

Судот, исто така, оцени дека е право на законодавецот кое произлегува од член 68 од Уставот, да определи кој орган е надлежен да одлучува за давање под закуп на стан во сопственост на Република Македонија. Во таа смисла е и определбата утврдена во

член 34 од Законот, Владата, како носител на извршната власт, да одлучува за давање под закуп на станови во сопственост на Република Македонија. Фактот што законодавецот ја овластил Владата да го уреди начинот, условите и постапката за давање под закуп на становите во сопственост на Република Македонија, според Судот нема ограничувачко влијание за определување на Владата да одлучува за давањето под закуп на конкретен стан во сопственост на Република Македонија. Напротив, и двете овластувања се во рамките на овластувањата на Владата да ја утврдува политиката на извршување на законите согласно член 91 од Уставот на Република Македонија, особено кога се има предвид значењето на прашањето во врска со регулирањето на сопственоста на државата на станбени згради и станови и условите и начинот на нивното користење.

Врз основа на наведеното, имајќи предвид дека користењето под закуп на стан во сопственост на Република Македонија е право утврдено со Законот за домување, а со Уредбата се врши само доразработување на законските одредби во функција на нивна операционализација, Судот утврди дека не се основани ниту наводите во иницијативата дека со Уредбата се повредува членот 68 став 1 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, според кој Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите. Од истите причини Судот оцени дека се неосновани и наводите во иницијативата дека со Уредбата, наместо со закон и колективен договор, се уредуваат прашања поврзани со остварување на правата на вработените и нивната положба, спротивно на член 32 став 5 од Уставот на Република Македонија.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.180/2005)

168.

- Почитувањето на добрите обичаи во облигационите односи води кон почитување на владеењето на правото

- The respect for the good customs in the obligations leads to respect for the rule of law

- Почитувањето на добрите обичаи во облигационите односи не е во несогласност со Уставот, законите и меѓународните договори, туку напротив води кон почитување на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија. Впрочем добрите обичаи не значат негирање на Уставот и законите поради што оспорената одредба во делот: „добрите обичаи“ е во согласност со Уставот.

- The respect for good customs in obligations is not in discordance with the Constitution, laws and international treaties, on the contrary, it lead to respect for the rule of law, as a fundamental value of the constitutional order of the Republic of Macedonia. As a matter of fact, good customs do not mean negation of the Constitution and laws, as a result of which the challenged provision in the part: “good customs” is in accordance with the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 31 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 3, членот 43 став 2 и членот 95 став 1 во делот:

„и добрите обичаи“ од Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/2001, 4/2002 и 5/2003).

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на делот: „и добрите обичаи“ од одредбите од Законот означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата делот: „и добрите обичаи“ од оспорените законски одредби не бил во согласност со Уставот на Република Македонија, бидејќи според член 8 став 2 од Уставот, во Република Македонија било слободно се што со Уставот и законите не било забрането. Потоа секој бил должен да ги почитува Уставот и законите, според член 51 став 2 од Уставот, меѓутоа изречна должност за почитување на добрите обичаи во Уставот не била содржана.

Оттаму, подносителот на иницијативата смета дека оспорениот дел на законските одредби не бил во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и став 2, како и со член 51 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 3 од Законот за облигационите односи, учесниците во прометот слободно ги уредуваат облигационите односи во согласност со Уставот, законите и добрите обичаи.

Според член 43 став 1 од Законот, секоја договорна обврска мора да има дозволена основа, а според став 2, основот е дозволен ако е во согласност со Уставот, законите и добрите обичаи.

Според член 95 став 1 од Законот, договорот кој не е во согласност со Уставот, законите и добрите обичаи е ништовен, ако целта на повреденото правило не упатува на некоја друга санкција или ако со законот во определениот случај не е предвидено нешто друго.

Сите одредби се оспоруваат во делот: “и добрите обичаи”.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 8 став 2 од Уставот, во Република

Македонија слободно е се што со Уставот и законот не е забрането.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според Амандманот XXV на Уставот, судската власт ја вршат судовите. Судовите се самостојни и независни. Судовите судат врз основа на Уставот и законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Забранети се вонредни судови. Видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Тргувајќи од содржината на наведениот амандман произлегува дека судовите судат врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот.

Што се однесува до законите, во случајот Законот за облигационите односи, во него постојат повеќе одредби (член 41, 67 став 1, 96 став 2 и 131 став 1), покрај трите оспорени, кои како рамка на однесување предвиделе почитувањето на добрите обичаи.

Имено, според концептот на Законот за облигационите односи со него се уредуваат основите на облигационите и договорните односи во прометот на стоки и услуги, помеѓу правните и физичките лица како учесници во тие односи, а тие во прометот се слободни да ги уредуваат облигационите односи во согласност со Уставот, законите и добрите обичаи. Оттаму, почитувањето на Уставот, законите и добрите обичаи во Законот е издигнато на ранг на општо начело (член 3).

Секако добриот обичај не е прецизно определена категорија, меѓутоа е општо познат како таков во правната терминологија и како начело ја добива својата конкретна содржина за определено време и простор.

Притоа, секој правен систем во мноштвото на правни норми наоѓа место и за едно подрачје на кое се поголеми можностите самите странки, според сопствената војла да ги уредат своите односи, но секогаш во рамките на законски утврдените норми, а таква

една област се токму облигационите односи.

Добрите обичаи воопшто, потоа, добрите деловни обичаи или пак добрите трговски обичаи не се непозната категорија во правото. Обичаите воопшто се правила на однесување кои не ги воспоставил законодавецот, туку тие се свесно или пак несвесно создадена мерка на однесување развиена од самите заедници или одделен нејзин дел. Добриот обичај има инструментална функција насочена кон одбрана од општествено опасното и овозможување на општествено корисното, при што во правото никој не може да се повика на примена на „лош обичај“.

Добрите обичаи се прекутно настанати и фактички преставуваат постоечки конвенционални норми што можат да се утврдат. На теренот на граѓанското право добрите обичаи се изедначени со постоечкиот морал. Добрите обичаи се од мошне важно значење за судовите во утврдувањето на фактичката состојба, интересите на странките при стапувањето во облигационите или пак договорните односи и нивното придржување до начелото на совесност и чесност, како меродавен стандард за постапувањето на странките од моментот на настанувањето на правниот однос до постапката во врска со нивното извршување.

Во конкретниот случај почитувањето на добрите обичаи се однесува на рамката во која треба да се движи слободата на учесниците во прометот во уредувањето на облигационите односи (член 3), потоа во кои рамки ќе се смета дека основот е дозволен (член 43 став1) и во кои случаи ќе се смета дека договорот е ништавен (член 95 став 1 од Законот).

При тоа за добрите обичаи да послужат на наведената цел во постапките пред судовите, треба да бидат во таа мера познати и распространети за да странките или учесниците во облигационите односи ги применуваат како непишано правило на однесување во конкретен облигационен однос.

Со оглед на наведеното, по однос на она што преставуваат добрите обичаи на теренот на правото, според Судот проилегува дека тие не можат да бидат во спротивност со член 8 став 1 алинеја 3 и став 2 од Уставот на Република Македонија.

Имено, во почитувањето на добрите обичаи неминовно е содржано и почитување на чесност и искреност на учесниците во

правните односи што, според Судот, во крајна линија води и кон почитување на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Од друга страна почитувањето на добрите обичаи не значи по автоматизам негирање на Уставот, законите и меѓународните договори, туку напротив води кон нивно почитување и зајакнување.

Врз основа на изнесеното произлегува дека неоснован е наводот во иницијативата за несогласност на делот од оспорените одредби од Законот со членот 8 став 1 алинеја 3 и став 2 од Уставот на Република Македонија и останатите одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 230/2005)

169.

- Овластување на Владата на Република Македонија со акт да ја определи висината на средствата за издржување

- Authorisation of the Government of the Republic of Macedonia to define the amount of the support means by an act

- Кога условите и критериумите за определување на висината на средствата за издржување се утврдени во самиот Закон, овластувањето на Владата на Република Македонија со акт да ја определи висината на средствата е во согласност

со уставно утврдената положба на Владата како носител на извршната власт. Оспорената одредба од член 12 став 2 од Законот за странците е во согласност со Уставот на Република Македонија.

- When the conditions and criteria for the determination of the amount of the support means are defined in the Law itself, the authorisation of the Government of the Republic of Macedonia to determine the amount of the means by an act is in accordance with the constitutionally defined position of the Government as the holder of the executive power. The contested provision of Article 12 paragraph 2 of the Law on Foreigners is in concordance with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 31 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 12 став 2 од Законот за странците („Службен весник на Република Македонија“ бр.35/2006).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на членот од законот означен во точката 1 од ова решение.

Подносителот на иницијативата смета дека од содржината на оспорената законска одредба произлегувало дека законодавецот предвидел овластување за Владата на Република Македонија да истата ја определува висината на средствата за издржување кои се неопходни да ги поседува странецот во периодот на престојот во Република Македонија. Меѓутоа, според подносителот на иницијативата, во Законот за странците недостасувале, односно истиот не содржел критериуми, односно конкретна законска рамка и

параметри за утврдување на висината на средствата за издржување поради што основано можело да се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба со принципот на поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Законското овластување Владата на Република Македонија да ја пропишува - определува висината на средствата за издржување без постоење на законска рамка, според подносителот на иницијативата, исто така, не било ниту во функција на утврдување и разработка на одделни законски одредби заради нивно извршување како што предвидел членот 91 алинеја 5 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 12 од Законот за странците е предвидено дека поседување на средства за издржување во смисла на членот 11 став 1 алинеја 3 и членот 38 став 1 алинеја 3 на овој закон странецот ги докажува на еден од следниве начини:

- поседува парични средства во готово во домашна или странска конвертибилна валута,
- поседува важечко средство на безготовинско плаќање (кредитни картички, травел чекови и слично),
- гарантно писмо или покана од правно лице,
- поседува недвижни ствари и други средства согласно со закон (недвижен имот или изнајмува недвижен имот во Република Македонија врз основа на кој може да обезбеди средства за издржување за време на престојот во Република Македонија, средства по основ на директни странски вложувања, производно-техничка соработка и корпорација и друго).

Владата на Република Македонија ја определува висината на средствата за издржување од ставот 1 на овој член.

4. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Во член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот е утврдено дека Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите.

Според член 91 алинеја 1 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и е одговорна за нивното извршување, а според алинејата 5 на овој член од Уставот таа донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Тргувајќи од дикцијата и суштината на одредбата на член 91 од Уставот, а со оглед на тоа што во оспорената законска одредба станува збор за овластување на носител на извршната власт кои своите права и должности ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите - Владата на Република Македонија, при оценување на согласноста на оваа одредба со Уставот треба да се има во предвид и Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.59/2000, 12/2003, 55/2005 и 37/2006), во кој освен организација, системски се уредува и надлежноста и начинот на работа на Владата на Република Македонија.

Од овој аспект според член 2 од овој закон, Владата како носител на извршната власт е орган на Република Македонија кој работите од својата надлежност ги врши самостојно, во рамките на Уставот, законите и ратификуваните меѓународни договори, а врз основа на принципите на транспарентност, ефикасност и заштита на човековите слободи и права.

Во членот 8 од овој закон се утврдува дека Владата, покрај надлежностите утврдени со Уставот, меѓу другото, врши и други работи утврдени со закон.

Според членот 35 од Законот, за извршување на законите Владата донесува уредби со законска сила, уредби, одлуки, упатства, програми, решенија и заклучоци.

Со Законот за странците („Службен весник на Република Македонија“ бр.35/2006) се уредуваат условите за влез, напуштање и престој на странците во Република Македонија, како и нивните права и должности (член 1 од Законот).

Членот 2 од Законот ја дава дефиницијата на поимот странец и според ставот 1 на овој член, странец во смисла на овој закон е лице кое не е државјанин на Република Македонија.

Според ставот 2 на истиот член, странец е и лице без државјанство, односно лице кое ни една држава по сила на својот закон не го смета за свој државјанин.

Глава II од овој закон го регулира прашањето за „Влез на странци и напуштање на Република Македонија“.

Членот 11 од Законот за странци кој влегува во Глава II, во поднасловот I „Услови за влез во Република Македонија“ ги предвидува „Општите услови за влез“. Имено, според овој член странец може да влезе во Република Македонија ако:

- има важечка и призната патна исправа,
- поседува важечка виза, доколку е потребна,
- има средства за издржување како за периодот на престојот, така и за враќање во државата од која доаѓа или за патување во трета држава во која е сигурно дека ќе биде прифатен или ќе биде во можност законски да се стекне со тие средства,
- приложи, доколку е потребно, документи што ја оправдуваат целта и околностите на предвидениот престој во Република Македонија и документи за патничко осигурување,
- не е протеран од Република Македонија и за кого нема важечка забрана за влез и
- не претставува опасност за јавниот ред, националната безбедност, јавното здравје или за меѓународните односи на Република Македонија.

По исклучок, може да се дозволи влез во Република Македонија на странец кој не ги исполнува условите од ставот 1 на овој член, ако тоа е од хуманитарни причини, од причини на национален интерес или врз основа на прифатени меѓународни обврски на Република Македонија.

Странецот може да влезе во Република Македонија без да поседува важечка виза, ако:

- е државјанин на држава со која Република Македонија има склучено договор за укинување на визи или е државјанин на држава за која со одлука на Владата на Република Македонија се

укинути визите за влез и поминување низ територијата на Република Македонија (во натамошниот текст: безвизен режим);

- поседува и државјанство на Република Македонија, и е носител на странска патна исправа и

- законски престојуваат во државата со која Република Македонија има воспоставено безвизен режим, а кои се ученици во рамките на училишна екскурзија и кои се придружувани од наставник кој располага со список на овие ученици изготвен од соодветното училиште кој треба да содржи податоци за секој од овие ученици и податоци за целта и околностите на планираниот престој во Република Македонија.

Оспорениот член 12 од Законот децидно наведува како и на кој начин странецот го докажува поседувањето на средствата за издржување.

Согласно член 13 од истиот закон гарантно писмо може да издаде државјанин на Република Македонија и странец кој има дозвола за престој во Република Македонија.

Покана од правно лице може да издаде домашно или странско правно лице регистрирано во Република Македонија кое го повикува странецот во деловна посета.

Гарантно писмо и покана од правното лице може да се прифатат како потврда за поседување на средства за издржување ако содржат изјава на давателот на гарантното писмо, односно правното лице дека ја презема обврската да обезбеди сместување и да ги покрие сите трошоци за престојот на странецот во Република Македонија и неговото напуштање на територијата на Република Македонија.

Гарантното писмо и поканата од правното лице мора да бидат заверени од страна на нотар.

Според член 14 од Законот целта и околностите на предвидениот престој во Република Македонија во смисла на членот 11 став 1 алинеја 4 и членот 38 став 1 алинеја 2 на овој закон странецот ги докажува со следниве документи:

а) за службени посети:

- покани од државни органи, трговски друштва или од други правни лица за учество на состанок или друг настан поврзан со трговија, индустрија или работа,

- друга документација врз основа на која може да се утврди постоење на трговска, деловна или друга соработка и
- покани од организатори на конгреси, семинари и други манифестации;

б) за патување заради посетување на курсеви или професионална обука чие времетраење не е подолго од три месеца:

- потврда за прием во образовна установа заради посетување на курсеви за стручна или теоретска обука;

в) за туристички или приватни посети:

- покана од лицето кај кое странецот доаѓа во посета,
- документација за платени туристички услуги,
- потврда за резервација на организираното патување и
- платена повратна патна карта или платена патна карта за државата во која странецот има намера да патува;

г) за корисници на пограничен сообраќај:

- пропусница или друг документ утврдени со билатерален меѓународен договор за пограничен сообраќај на лица и

д) за посети од други причини:

- покани од судови или други државни органи за учество во постапките што пред нив треба да се спроведат,
- покани за учество на политички, научни, културни, спортски или верски настани,
- потврди за медицински прегледи и краткотрајни медицински интервенции и
- потврди, односно уверенија, влезни билети и друго.

Во Глава IV од Законот за странци со наслов Престој на странци е содржан членот 46 во поднасловот „Дефинирање на престој на странец“, според кој престој на странец во смисла на овој закон е: 1) престој до три месеца; 2) престој врз основа на дозвола за привремен престој и 3) престој врз основа на дозвола за постојан престој.

Тргувајќи од анализата на наведените уставни и законски одредби во контекст на наводите во иницијативата, а имајќи ја предвид оспорената одредба од Законот, најнапред произлегува дека право на секоја држава е да ги определи општите услови за влез на странец во нејзината држава. Оттука, предвидувањето странец да може да влезе во Република Македонија ако има средства за

издржување како за периодот на престојот, така и за враќање во државата од која доаѓа или за патување во трета држава во која е сигурно дека ќе биде прифатен или ќе биде во можност законски да опстане со тие средства е во согласност со Уставот на Република Македонија.

Што се однесува до наводот во иницијативата дека законското овластување Владата на Република Македонија да ја определи висината на средствата за извршување од ставот 1 на оспорениот член, го повредува темелниот принцип на уставниот поредок на Република Македонија за поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска, според Судот, е неоснован. Ова од причина што во конкретниов случај Законот за странците дава доволна основа Владата на Република Македонија, како носител на извршната власт со свој акт да изврши операционализација на законот, односно да создаде услови за негово извршување.

Имено, имајќи го предвид погоре изнесеното, како и фактот дека условите и критериумите за определување на висината на средствата за издржување се утврдени во самиот Закон за странците, според Судот утврденото овластување на Владата на Република Македонија со акт да ја определи висината на средствата е во согласност со уставно утврдената положба на Владата како носител на извршната власт, чија организација и работа се уредува со закон.

Според тоа, Владата на Република Македонија при определувањето на висината на неопходните средства за издржување на странецот има јасни законски рамки за поседување на средства за издржување во кои се содржани критериумите за обемот на средствата потребни за издржување.

Оттука, овластувањето на Владата на Република Македонија, од оспорениот член 12 став 2 од Законот, претставува овластување за спроведување на законските одредби што се однесуваат на условите за влез во Република Македонија во границите на целите и критериумите утврдени во Законот, а не основ за самостојно уредување на материја што е во надлежност на законодавецот.

Поради наведеното Судот утврди дека овластувањето на Владата предвидено во оспорениот член 12 став 2 од Законот претставува операционализација на законските одредби, а во

функција на нивно извршување и не може да се доведе во сомнение по однос на одредбите од Уставот на кои се повикува подносителот на иницијативата, имено не е повредена темелната вредност од Уставот за поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска, ниту пак членот 91 алинеја 5 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.67/2006)

170.

- Обврска за пријавување на имотната состојба и промените на имотната состојба на лицата предвидени во Законот која настапува по влегување во сила нема повратно дејство на законот

- The obligation to report property status and changes in property status of the persons envisaged in the Law which takes effect upon the entry into force of the law.

- Оспорената одредба од Законот за спречување на корупцијата според која обврската за пријавување на имотната состојба и промените на имотната состојба на лицата предвидени во Законот која настапува по влегување во сила на истиот, односно ги опфаќа лицата кои во моментот на влегување во сила на Законот вршеле или продолжиле да вршат определена функција или должност, а не ги опфаќа случаите пред влегување во сила на Законот не може да биде доведена под сомнение во однос на член 52 став 4 од Уставот, односно таа одредба нема повратно дејство.

- The contested provision of the Law on the Prevention of Corruption under which the obligation to report property status and changes in property status of the persons envisaged in the Law that takes effect upon the entry into force of the same, that is, includes the persons who at the moment of entry into force of the Law have performed or have continued to perform certain function or duty, and does not include the cases prior to the entry into force of the Law, may not be questioned in view of Article 52 paragraph 4 of the Constitution, that is, that provision does not have a retroactive effect.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 31 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 36 став 1 и 2 од Законот за спречување на корупцијата ("Службен весник на Република Македонија" бр.28/2002 и 46/2004).

2. Миле Петровски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапката за оценување на уставноста на член 37 став 1 и 2 од Законот за спречување на корупцијата („Службен весник на Република Македонија“ бр.83/2004-пречистен текст), а во суштина се работи за член 36 став 1 и 2 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата со примената на оспорениот член се повредувало начелото на забрана на повратно дејство на законите предвидено во член 52 став 4 од Уставот.

Ова затоа што пред стапување во сила на Законот на многу лица за кои тој предвидел обврска да го пријават имотот, мандатот (подолго или пократко) веќе траел и за време на неговото траење до денот кога настапила примената на законот тие и членовите на нивните семејства веќе се стекнале со имот.

Со примената на одредбата од член 36 став 2 и испитување на имотот стекнат во траењето на тој период е овозможена нејзина ретроактивна примена.

Тоа ретрокативно испитување и проценка на вредноста на тој имот (стекнат од почетокот на мандатот до стапување во сила на законот) доведува до состојба на приклучување на таа вредност кон вредноста на имотот стекнат во периодот од стапување во сила на Законот до завршување на мандатот, по што, од така добиената вкупна вредност откако ќе се извадат вкупно остварените приходи се добива разлика која се зема како основ за задолжување со пеерсонален данок во висина од 70%.

Состојбата од која се гледа дека е овозможено апсолутно спротивно постапување од она што е забрането со член 52 став 4 од Уставот на Република Македонија значи ретрокативна примена на законот со која граѓаните се ставаат во понеповолна состојба, што доведува до тоа да органите кои го применуваат законот во поведените постапки за испитување и имот (па дури и неговото потекло) стекнат пред настапување на обврската предвидена со нов - дотогаш непознат закон.

Дека тоа е така зборува и фактот што Управата за јавни приходи дека има започнато и завршено постапка за испитување на имотот и имотната состојба во која е извршена процена на имотот кој е стекнат пред стапување во сила на законот, постапките со кои фактички се влегува во односи кои се завршени пред стапување во сила на законот и односи кои не подлежат на испитување, постапки во кои е овозможено да се испитува и имот стекнат од 1945 до денот на стапување во сила на законот.

Оттука, подносителот на иницијативата заклучува дека во сите случаи кога односите за стекнување на определен имот завршиле пред стапување во сила на Законот, а биле основ тој имот да се евидентира како сопственост на лице (или негов близок роднина) за кое со законот настапила обврска да го пријави преку

пополнување на анкетен лист тој имот не може да биде предмет во постапка за испитување на имотната состојба.

3. Судот на седницата утврди дека во оспорениот член 36 став 1 од Законот за спречување на корупцијата е предвидено дека против избран или именуван функционер, како и друго службено и одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице што располага со државен капитал може да се поведе постапка за испитување на имотот и имотната состојба ако лицето во анкетниот лист од член 33 на овој закон:

- не дало податоци;
- дало невистинити или непотполни податоци;
- или ако не пријавило промена на имотот, односно во пријавата од член 34 на овој закон дало невистинити и непотполни податоци.

Во оспорениот став 2 на овој член е уредено дека против лицата од ставот 1 на овој член постапка ќе се поведе иако се утврди дека неговиот имот или имотот на член на неговото семејство во текот на траењето на мандатот, односно вршењето на должност или траењето на вработувањето е несразмерно зголемен во однос на редовните примања во вид на плати, дивиденди и други приходи од вршење на дејност или имот.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, покрај другите темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија е и владеењето на правото.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба.

Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 52 став 1 од Уставот, законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила.

Според став 3 на овој член, законите влегуваат во сила најрано осмиот ден од денот на објавувањето, а по исклучок што го утврдува Собранието со денот на објавувањето.

Според став 4, пак, од наведениот член од Уставот законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство освен по исклучок, во случај кога тоа е поповолно за граѓаните.

Според член 68 од Уставот на Република Македонија, во рамките на надлежноста на Собранието едно од најзначајните надлежности на Собранието е донесување на закони во сите области на општествениот живот и уредување на тие односи.

Поаѓајќи од вака утврдената надлежност на Собранието како законодавно тело, а во насока на остварување на темелните вредности на уставниот поредок меѓу кои е владеење на правото и почитување на основните начела како што е начелото на еднаквост кои вредности и начела можат да бидат доведени во прашање со појавата на корупцијата како општествено зло донесен е Закон за спречување на корупцијата.

Со овој закон се утврдуваат мерки и активности за спречување на корупцијата во вршењето на власта, јавните овластувања и активности за спречување на судирот на интереси, мерките и активностите за спречување на корупцијата при вршењето работи од јавен интерес но правните лица сврзани со остварувањето на јавните овластувања како и мерките и активностите за спречување на корупцијата во трговските друштва (член 1).

Со наведениот закон се создаваат услови од исклучување или ограничување на можноста од злоупотреба на службената положба на лицата за лични цели, односно општествениот статус што го има одредено лице во определен период да не претставува основа која ќе му овозможи уживање на разни погодности за себе или за други.

Или поточно речено со наведениот закон во основа се утврдени мерки и активности со кои превентивно треба да се спречи искористувањето на функцијата, односно вршењето на власта и доверените јавни овластувања. За реализирање на овие цели во членовите 33 и 34 од Законот е предвидена обврска за пријавување на имотната состојба на избран и именуван функционер, службени и одговорни лица како и обврска за пријавување на промени во

имотната состојба на овие лица во текот на траење на мандатот и на членовите на нивните семејства.

Пријавувањето на имотната состојба се врши во рок од 30 дена од денот на изборот, именувањето односно по престанок на функцијата со пополнување на анкетните листови кои се доставуваат до Државната комисија за спречување на корупцијата и Управата за јавни приходи.

Доколку во текот на траењето на јавната функција настанало зголемување на неговиот имот или имотот на членовите на неговото семејство со кои живее во семејна заедница избраниот или именуваниот функционер - односно лицата утврдени со закон должни се да ги пријават промените.

Согласно член 35, пак, од Законот, анкетниот лист, изјавата и пријавата од членовите 33 и 34 се сметаат за службени исправи и се чуваат како службена тајна, освен ако Државната комисија не одлучи поинаку.

Во членот 73 од Законот е предвидено дека тој влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Од наведените одредби произлегува дека една од основните обврски на избран или именуван функционер, службено или одговорно лице што располага со државен капитал е обврската да го пријават својот имот и имотот на членовите на нивното семејство со кои живеат во семејна заедница со цел да се утврди имотната состојба на овие лица на денот на стапување на должноста и се овозможува нејзино следење до моментот на престанок на должноста.

Врз основа на така утврдената состојба односно, пресек на имотната состојба можат понатаму да се извлекуваат релевантни сознанија по однос на тоа дали во текот на траењето, односно вршењето на должноста имотот на одредено лице несраазмерно е зголемен.

Доколку избраниот или именуваниот функционер и други лица таксативно утврдени во законот не постапат согласно законот, односно не ги почитуваат точно утврдените законски обврски Управата за јавни приходи може да поведе постапка за испитување

на имотната состојба на овие лица со цел да се утврди дали постојат основи да се донесе решение за оданочување на имотот кој не е пријавен или несразмерно зголемен во однос на редовните примања во вид на плати, дивиденди и други приходи.

Доколку, пак, Управата за јавни приходи утврди дека имотот е зголемен во големи размери, поднесува кривична пријава до надлежното обвинителство за што ја известува Државната комисија за спречување на корупцијата.

Тргувајќи од наведеното, а имајќи предвид дека корупцијата претставува закана за правната држава, односно поткопување на темелите на владеење на правото со Законот за спречување на корупцијата во целина и со оспорените одредби во правниот систем се востановуваат заштитни механизми од оваа појава.

Имено според мислењето на Судот со оспорените одредби не настапува повратно дејство на законот ниту пак, се доведува во прашање правната сигурност на граѓаните имајќи предвид фактот што избраните или именувани лица имале законска обврска да го пријават својот имот, како и да ги пријават промените на имотната состојба кој имот согласно законот е предмет на оданочување, по влегување во сила на законот.

Имајќи ја предвид одредбата од член 52 од Уставот, член 73 од Законот за спречување на корупцијата, според кој законот влегол во сила осмиот ден од денот на неговото објавување во „Службен весник на Република Македонија“ како и содржината на оспорениот член 36 став 1 и 2 од наведениот закон, произлегува дека обврската за пријавување на имотната состојба и промените во имотната состојба на лицата предвидени во законот настапува по влегување во сила на законот, односно тоа не се однесува на случаи пред влегување во сила на законот, или поточно речено оспорената одредба се однесува, односно ги опфаќа лицата кои во моментот на влегување во сила на законот тие вршеле или продолжиле да вршат определена функција или должност.

Дали законот, односно оспорената одредба во практиката како што наведува подносителот на иницијативата се протеза наназад и ги опфаќа и лицата чии мандат или должност бил во тек или престанал пред влегување во сила на законот е фактичко прашање за

што Уставниот суд на Република Македонија не е надлежен да одлучува.

5. Со оглед на изнесеното Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од член 36 став 1 и 2 од Законот со член 52 став 4 од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.21/2006)

171.

- Овластување на министерот со подзаконски акт да го пропишува начинот на извршување на налозите за извршување кога е задолжена трезорската сметка

- Authorisation of the minister with a sub-legal act to prescribe the manner of execution of execution orders when the safe deposit box account is charged

- Даденото овластување на министерот за финансии во согласност со Законот за платниот промет, со подзаконски акт поблиску да го пропишува начинот на извршување на налозите за извршување кога е задолжена трезорската сметка, односно сметката на должникот која се наоѓа во трезорската сметка, не значи повреда на начелото на владеење на правото и поделба на власта на законодавна, извршна и судска и со одредбите на овој подзаконски акт не се суспендира извршување на правосилна извршна судска одлука, туку само се прецизира

постапувањето во извршувањето на платниот промет во Република Македонија кој се одвива преку трезорската сметка што се води во Министерството за финансии, во рамките на приоритети и постапка утврдени со закон.

- The authorisation given to the Minister of Finances in accordance with the Law on Payment Operations, with a sub-legal act to more specifically prescribe the manner of execution of the execution orders when the safe deposit box account is charged, that is, the debtor's account that is in the safe deposit box account, does not mean a violation of the principle of the rule of law and division of powers into legislative, executive and judicial and the provisions of this sub-legal act do not suspend the enforcement of an effective executive court decision, but they only specify the handling in the execution of the payment operations in the Republic of Macedonia that take place through the safe deposit box account being run in the Ministry of Finances, within the frameworks of priorities and a procedure defined by law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 14 јуни 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за:

а) оценување на уставноста на член 17-б од Законот за платен промет ("Службен весник на Република Македонија" бр. 32/2001, 50/2001, 52/2001, 103/2001, 37/2002, 41/2002, 61/2002, 42/2003 и 13/2006)

б) оценување на уставноста и законитоста на точките 14,15 и 15-а од Упатството за начинот на извршување на налозите по решенија за присилна наплата кои ја задолжуваат трезорската сметка, односно сметката на должникот која се наоѓа во рамките на

трезорската сметка ("Службен весник на Република Македонија" бр. 55/2003 и 45/2005).

2. Божидар Васовски од Тетово, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актите означени во точка 1 на ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорените одредби претставувале законска регулатива која му давала право на државен орган - Министерството за финансии, во секој момент, без согласност на доверителот и без судска одлука, да ги деблокира сметките на должникот што се наоѓаат во рамките на трезорската сметка, како би можело на истите да се префрлат средства за исплата на платите на вработените, а потоа повторно истите да ги блокира. Со постоењето на ваква законска регулатива практично се осуетувало извршувањето на извршен судски наслов, доверителот се ставал во положба да е зависен од државниот орган и да не може да се потпира на силата на извршниот наслов, а повеќе од очигледно било дека на ваков начин учесниците во платниот промет, стопанските субјекти, граѓаните и другите се наоѓале во подредена положба во однос на државниот орган, бидејќи тој се наоѓал во привилегирана положба.

Со постоењето на ваква законска регулатива, според подносителот на иницијативата, државниот орган, односно власта директно навлегувала во ингеренциите на судската власт и ги дерогирала нејзините одлуки, бидејќи само судот, покрај доверителот, имал право да блокира или деблокира сметки. Поради тоа оспорените членови од Законот и Упатството биле во директна спротивност на член 13 став 4 и член 17 од Законот за судовите ("Службен весник на Република Македонија" бр. 36/1995) каде било уредено дека никој, па ни државен орган, не може да го попречува извршувањето на извршен судски наслов. Постојната законска регулатива во врска со правото на државен орган да ги деблокира сметките на должникот што се наоѓаат во рамките на трезорската сметка, според подносителот на иницијативата биле во спротивност и со член 8 и 9 од Уставот на Република Македонија, односно со прокламираните темелни вредности за владеење на правото, па државата, по однос на тие права, не можела да има никакви привилегии во однос на кој било друг.

3. Судот на седницата утврди дека според член 17-б став 1 од Законот за платен промет, решенијата за присилна наплата кои ја задолжуваат трезорската сметка, односно сметката на должникот која се наоѓа во рамките на трезорската сметка, носителот на платниот промет ги извршува на начин што по истите изготвува налози за извршување кои ги доставува за извршување до Трезорот при Министерството за финансии каде што на должникот му се води сметката. Според став 2 на истиот член, министерот за финансии поблиску го пропишува начинот на извршување на налозите од став 1 на овој член кога е задолжена трезорската сметка, односно сметката на должникот која се наоѓа во рамките на трезорската сметка.

Судот, исто така утврди дека согласно точката 14 од Упатството за начинот на извршување на налозите по решенија за присилна наплата кои ја задолжуваат трезорската сметка, односно сметката на должникот која се наоѓа во рамките на трезорската сметка, во случај на целосен или делумен недостиг на средства за спроведување на налозите за извршување од точките 11 и 13 од ова упатство, Трезорот при Министерството за финансии налозите за извршување ги спроведува во висина на расположивите средства на сметките на должникот, а за преостанатиот дел ги блокира плаќањата на должникот (освен плаќањата за плати и надоместоци), од сите сметки на должникот (освен од сметките за приходи од кредити и донации, депозитните сметки, сметките за дотации и сметките за самопридонес), до потполно извршување на налозите и истите ги заведува во Евиденцијата за редоследот на плаќањата.

Согласно точката 15 од Упатството, доколку во доставениот налог за извршување не е наведена сметката на должникот која се води во рамките на трезорската сметка, налозите за извршување се спроведуваат во согласност со точките 12, 13 односно 14 од ова упатство.

Според точката 15-а од Упатството, Трезорот при Министерството за финансии примените налози кои гласат на сметките на Фондовите и општините ги спроведува од нивните сметки согласно точките 9, 11, 12, 13, 14 и 15 од ова упатство.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови на акти за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Според член 64 став 1 од овој закон, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Со Законот за платен промет се уредува платниот промет во земјата.

Со членот 2 од Законот се дава значењето на одделните поими употребени со овој закон, при што се утврдува дека "платен промет" се плаќања во денари што ги вршат учесниците во платниот промет преку носителите на платен промет; "учесник во платниот промет" е домашно или странско, правно или физичко лице кое врши регистрирана дејност или друго физичко лице кое врши плаќања во денари преку носителите на платниот промет; "плаќање" е уплата во готови пари на сметка, пренос на средства од една на друга сметка и исплата на готови пари од сметка; "решение за присилна наплата" е правосилна судска одлука за дозвола за извршување, извршно решение за казна за прекршок, извршно решение за наплата на јавни давачки или решение на други органи овластени со закон; "налог за блокада на средства" е налог во писмена форма со кој се врши

блокада на средствата од сметката на учесникот- должник, издаден од Министерството за финансии за пристигнати а ненаплатени побарувања пренесени со закон; "расположливи средства" се сите средства на денарските и девизните сметки на учесникот во платниот промет, од кои се извршуваат решенијата за присилна наплата, освен средствата на сметките со посебна намена кои се издвоени согласно со закон или пропис донесен врз основа на закон.

Согласно член 3 од Законот, носители на платниот промет се Народната банка на Република Македонија и банките кои добиле дозвола за вршење на платен промет согласно со закон.

Согласно член 4 точка 5 на истиот закон, носителот на платниот промет е должен да обезбеди рамноправност и еднаков третман на сите учесници во платниот промет.

Согласно член 5 точка 4 од истиот закон, Народната банка, како носител на платниот промет, отвора и води трезорска сметка преку која се врши централизирано извршување на плаќањата од сите сметки во рамки на трезорската сметка при што евиденција за приливите, одливите и состојбите на сметките во рамките на трезорската сметка се води во Трезорот при Министерството за финансии.

Согласно член 16 од овој закон, носителот на платниот промет е должен да ги извршува решенијата за присилна наплата во согласност со закон. Во случај да има повеќе решенија за присилна наплата и налози за блокада на средства, истите се заведуваат во евиденции според датумот и времето на нивното пристигнување и по ист редослед се извршуваат.

Според член 17 став 1 од Законот, решението за присилна наплата се доставува до носителот на платен промет назначен во решението за присилна наплата, а според став 2, носителот на платен промет го извршува решението за присилна наплата од сите расположливи средства, од учесникот во платниот промет-должник кај носителот на платниот промет.

Согласно став 3 од овој член на Законот, доколку учесникот во платниот промет-должник на денарските сметки нема средства за целосно извршување на решението за присилна наплата, носителот на платниот промет со примена на среден курс на Народната банка на Република Македонија кој важи на денот на

трансакцијата врши конверзија во денари на средства од девизни сметки и пренос на денарската сметка на учесникот во платниот промет-должник до износот потребен за целосно извршување на решението за присилна наплата.

Според став 4 од истиот член, во случај на недостиг на средства за потполно извршување на решението за присилна наплата, носителот на платниот промет го извршува решението до висината на расположливите средства и со доставување на даночниот број на учесникот-должник преку единствениот регистар на иматели на сметки ги известува сите други носители на платниот промет дека не смеат да вршат плаќање од средствата на денарските и девизните сметки на учесникот-должник до потполно извршување на решението, освен налози со кои се врши пренос на средствата на сметката кај носителот на платниот промет, којшто треба да го изврши решението за присилна наплата.

Согласно став 5 од овој член на Законот, по намирување на обврските, по даденото решение за присилна наплата, носителот на платниот промет преку единствениот регистар на иматели на сметки ги известува сите носители дека можат да продолжат да вршат платен промет за учесникот-должник.

Согласно член 17-а од Законот, Министерството за финансии дава налог за блокада на средствата за пристигнатите, а ненаплатени побарувања кои на Министерството за финансии му се пренесени со закон до носителот на платен промет каде што учесникот во платен промет има сметка.

Согласно член 17-б од Законот, решенијата за присилна наплата кои ја задолжуваат трезорската сметка, односно сметката на должникот која се наоѓа во рамките на трезорската сметка, носителот на платниот промет ги извршува на начин што по истите изготвува налози за извршување кои ги доставува за извршување до Трезорот при Министерството за финансии каде што на должникот му се води сметката (став 1). Министерот за финансии поблиску го пропишува начинот на извршување на налозите од став 1 на овој член кога е задолжена трезорската сметка, односно сметката на должникот која се наоѓа во рамките на трезорската сметка (став 2).

Согласно член 27 од Законот за извршната постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр. 53/1997, 59/2000 и 64/2003), како средства на извршување заради остварување на

парично побарување можат да се дозволат само: продажба на подвижни предмети, продажба на недвижности, пренос на парично побарување, претворање во пари на други имотни права и пренос на средства што се водат на сметката на носител на платен промет согласно со прописите за платен промет. Извршувањето заради остварување на парично побарување е уредено на истоветен начин (член 23) и со новиот Закон за извршување, кој започнува да се применува од 26 мај 2006 година („Службен весник на Република Македонија“ бр, 35/2005).

Согласно член 13 од Законот за судовите ("Службен весник на Република Македонија" бр. 36/1995 и 64/2003) судските одлуки се изрекуваат во името на граѓаните на Република Македонија (став 1). Правосилната судска одлука има неприкосновено дејство (став 2). Судската одлука може да ја менува или укинува само надлежен суд и во постапка пропишана со закон (став 3). Судските одлуки се задолжителни за сите правни и физички лица и имаат поголема сила во однос на одлуките на кој и да е друг орган (став 4). Секој е должен да ја почитува правосилната и извршната судска одлука под закана на законски санкции (став 5).

Според член 16 став 1 од истиот закон, секој државен орган е должен, кога тоа е ставено во негова надлежност, да го обезбеди извршувањето на судската одлука.

Согласно член 17 од истиот закон, извршувањето на правосилна и извршна судска одлука се спроведува на најбрз и најефикасен можен начин, и не може да биде попречено со одлука на кој било друг државен орган.

5. Тргувајќи од содржината на уставните одредби што се однесуваат на надлежностите на извршната власт во донесувањето на прописи за извршување на законите и од системските решенија содржани во Законот за организација и работа на органите на државната управа, а имајќи ја предвид целината на Законот за платниот промет и посебно содржината на оспорениот член 17-б во целина и посебно ставот 2 кој во суштина се оспорува со иницијативата, Судот оцени дека овластувањето на министерот за финансии поблиску да го пропише начинот на извршување на налозите за извршување кога е задолжена трезорската сметка, односно сметката на должникот која се наоѓа во рамките на трезорската сметка, е во согласност со одредбите од Уставот.

Имено, функционерите кои раководат со органите на државната управа можат да бидат овластени да донесуваат прописи со кои се разработуваат законски одредби заради нивно извршување, при што законот на чие извршување тие се однесуваат, мора да ја содржи рамката на овластувањето на функционерот, која во конкретниот случај е содржана во Законот за платниот промет.

Со оглед дека со Законот за платниот промет се утврдува дека Народната банка на Република Македонија, како еден од носителите на платниот промет, отвора и води трезорска сметка преку која се врши централизирано извршување на плаќањата од сите сметки во рамки на трезорската сметка при што евиденцијата за приливите, одливите и состојбата на сметките во рамките на трезорската сметка се води во Трезорот при Министерството за финансии; се уредува вршењето на работите на платниот промет, се регулира постапката за извршување на решението за присилна наплата од сите расположливи средства на учесникот во платниот промет, притоа јасно определувајќи што се подразбира под „расположливи средства“, се утврдува дека носителот на платниот промет решенијата за присилна наплата кои ја задолжуваат трезорската сметка, ги извршува на начин што по истите изготвува налози за извршување кои ги доставува за извршување до Трезорот при Министерството за финансии, според Судот, законодавецот утврдил рамка во која министерот за финансии, имајќи го предвид значењето и специфичноста на трезорската сметка, со подзаконски акт подетално ќе го пропише начинот на извршување на налозите за извршување кога е задолжена трезорската сметка, односно сметката на должникот која се наоѓа во рамките на трезорската сметка. Ваквото овластување претставува само доработување на одредбите на Законот, во функција на нивно извршување и не значи овластување кое задира во законодавната или судската власт, поради што Судот оцени дека не се повредува уставниот принцип на владеење на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, утврдени со член 8 алинеја 3 и 4 од Уставот.

6. Со Упатството за начинот на извршување на налозите по решенија за присилна наплата кои ја задолжуваат трезорската сметка, односно сметката на должникот која се наоѓа во рамките на трезорската сметка, кое министерот за финансии го донел врз основа на оспорениот член 17-б од Законот за платниот промет, се регулира техниката на спроведување на налозите изготвени од носителот на платниот промет, односно нивната достава, евиденција и проверка на налозите, спроведување на налозите за извршување, начинот на

постапување при одложување на извршувањето и запирање со наплатата.

Според Судот, при анализа на оспорената точка 14 од Упатството во смисла на наводите во иницијативата, треба да се има предвид членот 2 алинеја 12 од Законот за платниот промет, каде се утврдува значењето на поимот „расположливи средства“, од каде произлегува дека законодавецот определил дека решенијата за присилна наплата се извршуваат од сите сметки на должникот, освен од сметките со посебна намена кои се издвоени согласно со закон или пропис донесен врз основа на закон.

Со оспорената одредба од Упатство, како средства кои се водат на посебни сметки и како такви се изземени од извршување, се наведени: средствата за плати и надоместоци, средствата на сметките за приходи од кредити (заеми), средствата на сметките за донации, средствата на депозитните сметки, средствата на сметките за дотации и средствата на сметките за самопридонес.

Средствата за плати и надоместоци на буџетските корисници, како средства од посебна намена, се утврдени во фиксен износ во Буџетот на Република Македонија и истите, освен за плати и надоместоци, не можат да се користат за други намени. Во оваа насока е и член 33 став 6 алинеја 1 од Законот за буџетите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 64/2005), според кој, буџетските корисници од централната власт и фондовите не можат да вршат пренамена на буџетот со која се зголемува буџетот одобрен за плати и надоместоци.

Според Законот за буџетите, средствата на сметките за приходи на кредити (заеми) се средства од посебна намена и во член 2 точка 12 е дефиниран Буџетот на заеми како годишен план на приливи од заеми и одобрените средства кои се користат за финансирање на надлежност, програми и проекти. Согласно точката 25, заемите се повратни средства добиени по основа на задолжување кај домашни и странски заемодавачи, согласно со критериумите, постапките и со условите пропишани со закон.

Средствата на сметките за донации се средства од посебна намена и во членот 2 точка 10 од Законот за буџетите, буџетот на донации е дефиниран како годишен план на приходите од донации и одобрените средства кои се користат строго наменски и согласно со договор склучен со донаторот. Согласно точката 23,

донациите се неповратни средства добиени од влади на други држави или меѓународни организации, како и од домашни или странски правни или физички лица кои се користат за тековни или капитални расходи, согласно со условите и намените договорени со донаторот.

Средствата на сметките за дотации се средства од посебна намена и во членот 2 точка 11 од Законот за буџетите се утврдени како годишен план на приходите од дотации и одобрените средства кои се користат за финансирање на надлежностите на општината, за финансирање конкретна намена, надлежност, програми и инвестициони проекти. Согласно точката 24, дотации се трансфери од Буџетот на Република Македонија до буџетот на општината.

Средствата на депозитните сметки се средства од посебна намена и истите се депонирани средства од правни и физички лица и не претставуваат приход по ниту еден основ на буџетскиот корисник.

Средствата на сметките за самопридонес се средства од посебна намена, утврдена со член 7 од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр. 61/2004), каде е утврдено дека за задоволување на определени потреби на граѓаните, општината може да воведо самопридонес преку референдум. Со одлука на советот на општината се уредува намената, областа, времето за кое се воведува самопридонесот, вкупниот износ на средствата кои се собираат, обврзниците на самопридонесот, лицата кои се ослободуваат од плаќање самопридонес, висината на самопридонесот (основицата и стапката), начинот на пресметување, вршењето на надзорот од граѓаните над наменското користење на средствата и други прашања.

Од анализата на наведената законска регулатива, посебно имајќи предвид дека со членот 4 од Законот за буџетите е утврдено дека одредбите на друг закон во врска со остварувањето на приходите и другите приливи, расходите и другите одливи во буџетот, треба да бидат во согласност со овој закон, според Судот неспорно произлегува дека посебните сметки кои се изземени од извршување, наведени во оспорената одредба од Упатството, претставуваат доработка на членот 2 алинеја 12 од Законот за платниот промет заради негово извршување, во согласност со одредбите од Законот за буџетите и Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа во делот кој се однесува на уредувањето на платниот промет. Поради наведеното, Судот оцени дека не може основано да

се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од точка 14 од Упатството со член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија.

7. Од содржината на оспорената точка 15 од Упатството, произлегува дека доколку во доставениот налог за извршување не е наведена потсметката на буџетскиот корисник, а е наведен називот на буџетскиот корисник тогаш тој налог се спроведува согласно точките 12, 13 и 14 на ова упатство, односно примените налози за извршување кои гласат на посебните сметки на буџетските корисници се извршуваат од посебните сметки, доколку на истите нема средства наложите се спроведуваат од сметките за редовно работење а доколку и на тие сметки нема средства тогаш сметките на буџетскиот корисник се блокираат.

Оспорената точка 15-а се однесува на начинот на извршување на примените налози кои гласат на сметките на фондовите и општините кои Трезорот ги спроведува од нивните сметки согласно точките 9, 11, 12, 13, 14 и 15 од ова упатство, односно се однесува на сметките на фондовите и општините кои, согласно Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа, мигрираа во 2005 година во Трезорот.

Од анализата на овие одредби, според Судот, јасно произлегува дека истите се во функција на разработка и прецизирање на начинот на постапување во извршувањето на наложите согласно одредбите на Законот за платниот промет, поради што, Судот оцени дека немаат основ наводите во иницијативата дека со оспорените одредби од точка 15 и 15-а од Упатството се повредувал уставниот принцип на владеење на правото и поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска, утврдени со член 8 став 1 алинеите 3 и 4 на Уставот.

8. Во однос на наводите во иницијативата дека оспорените одредби од Законот и Упатството значеле осуетување од извршување на извршен судски наслов од страна на Министерството за финансии, кое се ставало во привилегирана положба во однос на учесниците во платниот промет, стопанските субјекти, граѓаните и другите, односно органот на државната управа навлегувал во ингеренциите на судската власт и ги дерогирал нејзините одлуки спротивно на член 13 став 4 и член 17 од Законот за судовите, Судот оцени дека нема основ да се постави прашањето за законитоста на оспорените одредби.

Ова од причина што со оспорените одредби не се суспендира извршување на правосилна извршна судска одлука, туку само се прецизира постапувањето во извршувањето на платниот промет во Република Македонија кој се одвива преку трезорската сметка што се води во Министерството за финансии, во рамките на приоритети и постапка утврдени со закон. Според Судот, евентуалното одложување на извршувањето на конкретна одлука, поради заштита на средствата што законодавецот, со оглед на нивната специфика ги утврдил како средства од посебна намена поради што ги изземал од извршување, не значи суспендирање на судската одлука, затоа што таа ќе се изврши штом ќе се исполнат законските услови за тоа. Дека платниот промет е од посебно значење за функционирањето на финансискиот систем во државата, според Судот може да се констатира и од фактот што законодавецот, при уредувањето на извршната постапка, во членот 27 од Законот за извршната постапка утврдил дека извршувањето заради остварување на парично побарување се остварува и согласно со прописите за платен промет.

9. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

10. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов, а по однос на точката 14 од Упатството означено во точката 1 под б), Решението е донесено со мнозинство гласови. (У.бр.51/2006)

172.

- Придржувањето кон моралот содржи во себе почитување на правичноста, совесноста, чесноста и хуманоста

- *The adherence to morals contains in itself respect for justness, conscientiousness, honourableness, and humanity*

- Придржувањето кон моралот, како правило на однесување не е во несогласност со Уставот, законите и меѓународните договори и не води кон нивно негирање.

Напротив, придржувањето кон моралот содржи во себе почитување на правичноста, совесноста, чесноста и хуманоста, кои како вредности произлегуваат од начелото на владеењето на правото врз кое, меѓу другото, е заснован Уставот на Република Македонија.

- *The adherence to morals, as a rule of conduct is not in disagreement with the Constitution, laws and international treaties, and does not lead to their negation.*

On the contrary, the adherence to moral in itself contains respect for justness, conscientiousness, honourableness, and humanity, which as values derive from the principle of the rule of law, upon which, inter alia, is based the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 14 јуни 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 3 став 3 точка 3 од Законот за парничната постапка (“Службен весник на Република Македонија,, бр.79/2005).

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 3 став 3 точка 3 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорената одредба не била во согласност со Уставот на Република Македонија, бидејќи во Република Македонија било слободно се што не било забрането во Уставот и законите, согласно член 8 став 2 од Уставот. Во таа смисла била и темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија-слободата на пазарот и претприемништвото од членот 8 став 1 алинеја 7 и член 55 став 1 и 3 од Уставот. Имено, слободата на пазарот и претприемништвото можеле да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето, но не и заради моралот.

Понатаму, според член 51 став 2 од Уставот, секој е должен да ги почитува Уставот и законите, од што произлегувало дека изречна должност за почитување на моралот во Уставот немало. Според членот 54 став 1 од Уставот слободите и правата на граѓаните можеле да се ограничат само во случаите утврдени со Уставот, поради што со оспорената одредба се вршело ограничување спротивно на наведената уставна одредба. Судовите според член 98 став 2 од Уставот, не можеле да судат врз основа на моралот.

Врз основа на наведеното, подносителот на иницијативата смета дека се повредувале темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија-основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и слободата на пазарот и претприемништвото од член 8 став 1 алинеја 1, 3 и 7, како и членот 8 став 2, членот 51, членот 54 став 1, членот 55 став 1 и 3 и членот 98 став 2 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според член 3 став 1 од Законот за парничната постапка, странките можат слободно да располагаат со барањата што се ставени во постапката.

Според член 3 став 2 од Законот, тие можат да се одречат од своето барање, да го признаат барањето на противникот и да се порамнат.

Според член 3 став 3 од Законот, судот нема да ги уважи располагањата на странките кои се: во спротивност со присилните прописи (точка 1), во спротивност со одредбите на меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот на Република Македонија (точка 2) и во спротивност со моралот (оспорената точка 3).

4. Според член 8 став 1 алинеја 1, 3 и 7 од Уставот на Република Македонија, основните права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и слободата на пазарот и претприемништвото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 8 став 2 од Уставот, во Република Македонија слободно е се што со Уставот и законот не е забрането.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Според член 55 став 1 од Уставот, се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото, а според став 3 од истиот член од Уставот, слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Според Амандманот XXV на Уставот, судската власт ја вршат судовите. Судовите се самостојни и независни. Судовите судат врз основа на Уставот и законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Забранети се вонредни судови.

Видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

5. Поаѓајќи од поставеноста на оспорената одредба во Законот, како и карактерот на самиот Закон, произлегува дека оваа одредба е од процедурална природа и се однесува на конкретен инструмент за ограничување на едно од фундаменталните начела на парничната постапка-начелото на диспозицијата на странките, според кое странките слободно располагаат со барањата што ги истакнале во постапката, кое начело може да биде ограничено само кога е во прашање располагање на странките кое е во спротивност со присилните прописи, меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот на Република Македонија, како и во спротивност со моралот.

Притоа, судовите по службена должност внимаваат дали во одрекувањето од барањето, признавањето на барањето на противникот или порамнувањето, странките во постапката не го пречекоруваат законското ограничување во располагањата и доколку таквото располагање е во спротивност, меѓу другото и со моралот, судот нема да го прифати таквото располагање. Во случај кога судот би ја засновал својата одлука врз недозволеното располагања на странките (член 3 став 3) би сторил суштествена повреда на одредбите на парничната постапка од член 343 став 2 точка 5 од Законот.

Оттаму, според Судот, отсуството на терминот "моралот" во Уставот не е релевантен факт и основ за заклучување дека овој термин не може да се употребува во законите, со оглед на тоа што со законите се врши операционализација на уставните одредби во функција на создавање правни претпоставки и услови за остварување на определени права и слободи утврдени со Уставот.

Моралот претставува збир на правила, морални норми на однесување кои ги искажуваат вредносните судови за поведението на луѓето. Моралните норми, како вид на општествени норми кои не се егзактно определени, ниту писмено средени, на поединецот му наложуваат да прави добро и да го пропушта (да се воздржува од) злото. Под поимот морал се подразбираат сфаќањата на луѓето за нивната должност спрема другите, спрема заедницата, спрема општеството и спрема самиот себе. Тоа се правила кои важат во една конкретна историска општествена средина и кои соодветствуваат на определени правила на однесување, па и на самото тоа однесување. Оттаму, мо-

ралноста претставува настојување сопствените дејствија да се раководат не само од своите лични цели, туку да се насочуваат, усогласуваат и ограничуваат и со целите на другите.

Самото придржување кон моралот се појавува како последица на тесната поврзаност на моралот и правото и неможноста на законодавството сеопфатно во сите подробности да ги регулира сите општествени вредности. Или, поинаку, почитувањето на моралот упатува како во практиката на конкретен случај треба да се примени некоја апстрактна правна норма. Таквото повикување е условено од овластувањето на судот или други службени лица да ги применуваат општите правни норми во решавањето на конкретни правни случаи. Моралноста се однесува на постапки кои за своја основа ја имаат правичноста, совесноста, чесноста и хуманоста и како вредности кои произлегуваат од начелото на владеењето на правото врз кое, меѓу другото, е заснован и Уставот на Република Македонија, што претставува дополнителен начин за елаборација на правото во кој е инкорпорирано знаење за оценување на општествените вредности.

Со оглед на значењето на моралот, како етичка категорија која има особено место во воспоставување на меѓусебните односи на луѓето, не е во несогласност со Уставот, определени правила на моралот да бидат вградени во правните норми, во кои извесни однесувања на странките се ограничени со моралот, односно со неговите правила.

Оттаму, во случаите кога законодавецот, согласно неговите уставни овластувања, ќе оцени дека уставната нормираност не е доволна основа и рамка за нивно остварување и реализирање, пристапува кон донесување на закони, во чие оживотворување не е во обврска да ги употребува само термините и институтите што се содржани во Уставот.

Со оглед на наведеното, според Судот произлегува дека истиот како етичка категорија не може да биде во спротивност со Уставот, законите и меѓународните договори и неговото почитување во крајна линија води кон оживотворување на владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија. Ова и од причина што почитувањето на моралот не значи по автоматизам негирање на Уставот, законите и меѓународните договори, туку напротив води кон нивно почитување и зајакнување.

Врз основа на изнесенето, пред Судот не се постави прашањето за согласност на оспорената одредба со членот 8 став 1 алинеја 3 и став 2 од Уставот.

Според Судот несовани се и наводите на подносителот на иницијативата за несогласност на оспорената одредба со членовите 8 став 1 алинеја 7, 54 став 1 и 55 став 1 и 3 од Уставот, бидејќи со оспорената одредба не се врши ограничување на слободите и правата или пак ограничување на слободата на пазарот и претприемништвото надвор од уставно определените рамки. Ова од едноставна причина што Уставот не го уредува прашањето во врска со правилата на однесување на физичките и правните лица во нивните меѓусебни односи, туку остава тие да се уредат со закон и тоа на начин што овие правила подеднакво ќе се однесуваат за сите учесници во правниот промет без притоа да станува збор за ограничување на слободите и правата на граѓаните или пак слободата на пазарот и претприемништвото.

Во иницијативата не се содржани конкретни причини во што би се состоела можната повреда на член 8 став 1 алинеја 1 од Уставот.

Конечно, во формирањето на правното становиште, се имаше предвид дека Уставниот суд со Решение У.бр.72/1999 од 2 јуни 1999 година, меѓу другото, не повел постапка за оценување на уставноста на член 3 став 3 точка 3 од Законот за парничната постапка, објавен во “Службен весник на Република Македонија,” бр.33/1998, која одредба имала иста содржина како сега оспорената одредба од Законот и во која постапка била оценувана нејзината согласност по однос на истите уставни одредби како и во оваа постапка.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова–Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 8/2006)

173.

- Овластување на министерот со свој акт да ги утврди критериумите за доделување на неповратни средства

- Authorisation of the minister with his/her act to define the criteria for allotment of non-repayable funds

- Кога во законот е содржана рамка, односно се предвидени критериуми врз основа на кои може да се определи висината на средствата кои се доделуваат заради вработување и адаптација на работното место на инвалидното лице, законското овластување министерот за труд и социјална политика со свој акт да ги утврди критериумите за доделување на неповратни средства е во согласност со Уставот на Република Македонија.

- When the law contains a framework, that is, there are criteria on the basis of which there may be determined the amount of the funds allotted for the purposes of employment and adaptation of the job of a disabled person, the legal authorisation of the minister of labour and social policy to define the criteria for the allotment of non-repayable funds by his/her act is in accordance with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 14 јуни 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 4 алинеја 1 од Законот за вработување на

инвалидни лица („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/2000, 16/2004, 62/2005 и 113/2005).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата во делот за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот за критериумите и начинот на доделување на средства од Посебниот фонд за обезбедување услови за вработување и работење на инвалидните лица („Службен весник на Република Македонија“ бр.34/2004).

3. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот од Законот означен во точката 1 од ова решение, односно уставноста и законитоста на актот означен во точката 2 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата со оспорената законска одредба се повредувале темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, затоа што критериумите и мерилата за доделување на неповратни средства за вработување на инвалидно лице и адаптација на работното место можеле да се уредуваат само со закон, а не со подзаконски акт, како што тоа било предвидено во оспорената одредба, а врз основа на што е донесен и сега оспорениот правилник.

Оттука, подносителот на иницијативата смета дека оспорената законска одредба не била во согласност со член 8 став 1 алинеи 3 и 4, член 51, член 68 став 1 алинеја 2, член 91 алинеи 1 и 5, членот 95 став 3 и членот 96 од Уставот на Република Македонија.

Оспорениот правилник, предвид на горе наведеното, не бил во согласност со членовите 56 став 1 и 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

4. Судот на седницата утврди дека во членот 4 од Законот за вработување на инвалидни лица се предвидува дека мерки за подобрување на условите за вработување и работење на инвалидното лице се:

- доделување на неповратни средства за вработување на неопределено време на невработено инвалидно лице, адаптација на работното место на кое ќе работи инвалидното лице доколку тоа е

потребно и набавка на опрема според критериумите и на начин утврден со акт на министерот за труд и социјална политика;

- ослободување од даноци и обезбедување на средства за придонеси, и

- финансиска поддршка во работењето.

Оспорениот Правилник за критериумите и начинот на доделување на средства од Посебниот фонд за обезбедување услови за вработување и работење на инвалидни лица содржи 19 (деветнаесет члена) и во членот 1 од истиот се предвидува дека со овој правилник се утврдуваат критериумите, начинот на доделувањето и употребата на средства на работодавецот од Посебниот фонд за обезбедување услови за вработување и работење на инвалидни лица.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот на Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите.

Во членот 91 алинеи 1 и 5 од Уставот е утврдено дека Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршување на законите и другите прописи на Собранието и е одговорна за нивното извршување и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а според член 96 од Уставот органите на државната власт работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според член 56 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2000 и 44/2002) со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување, а според член 61 став 1 од овој

закон со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Законот за вработување на инвалидни лица во членот 1 определил дека предмет на негово уредување се посебните услови за вработување и работење на инвалидните лица: кога самостојно вршат дејност како трговец поединец чиј работодавец има својство на работодавец во државната администрација, единиците на локалната самоуправа, јавните претпријатија, установи, агенции и фондови и други државни институции, како и условите за основање и погодностите за работење на трговското друштво за вработување на инвалидни лица.

Како цели на овој закон се определени потребите и обврката при вработување на инвалидно лице да се создадат соодветни услови за работење и адаптација на работното место во зависност од работното место, видот и степенот на образованието и видот и степенот на инвалидноста на инвалидното лице кое се вработува (член 5 став 2).

Главата ИВ ги регулира прашањата за финансирањето на работите за создавање на посебни услови за вработување и работење на инвалидно лице кој носи наслов „Посебен фонд за подобрување на услови за вработување и работење на инвалидни лица“.

Во оваа глава меѓу другите е содржан и член 16 став 7 во кој се предвидува дека при доделување на средствата од Посебниот фонд се тргнува од обемот и видот на посебните услови за вработување и адаптација на работните места кои треба да се создадат, видот и обемот на опремата во зависност од техничко-технолошкиот процес кои треба да се обезбедат заради подобрување на условите за вработување и работење на инвалидното лице.

Тргувајќи од анализата на овие законски одредби во контекст на наводите во иницијативата и имајќи ја предвид оспорената одредба од Законот, произлегува дека законодавецот ги утврдил основните, општите критериуми за доделување на неповратните средства за исполнување на целта на овој закон - вработување на инвалидно лице и адаптација на работното место на кое ќе работи, како и за набавка на неопходната опрема.

Имено, законодавецот во оспорениот закон дава рамка, односно општи критериуми врз основа на кои може да се определи висината на средствата кои се доделуваат заради вработување и адаптација на работно место на инвалидното лице, а тоа се посебно обемот и видот на посебните услови за вработување и адаптација на работното место, како и видот и обемот на опремата, а сето тоа во зависност од техничко-технолошкиот процес.

Оттука, обврската министерот за труд и социјална политика со свој акт да ги утврди критериумите за доделување на неповратни средства, која е содржана во оспорената законска одредба, не претставува повреда на една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска, од причина што во Законот се дадени рамките, односно општите критериуми, а согласно членот 56 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа министерот со подзаконски акт само ги разработил овие законски одредби. Значи, овластувањето на министерот е во функција на операционализација на Законот, а не навлегување на извршната во законодавната власт, како што се тврди во иницијативата.

Имајќи ја предвид содржината на изнесените законски одредби, како и Законот во целина, Судот утврди дека не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека Законот не содржи никакви критериуми за доделување на средства за вработување на инвалидно лице, адаптација на работното место на кое ќе работи и за набавка на опрема, од што произлегува дека оспорената одредба од Законот е во согласност со Уставот.

6. Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Согласно член 17 од Правилникот за критериумите и начинот на доделување на неповратни средства од Посебниот фонд за подобрување на условите за вработување и работење на инвалидните лица („Службен весник на Република Македонија“ бр.85/2005) со денот на влегувањето во сила на овој правилник (7 октомври 2005 година) престанува да важи Правилникот за критериумите и начинот на доделување на средства од Посебниот фонд за обезбедување на услови за вработување и работење на

инвалидните лица („Службен весник на Република Македонија“ бр.34/2004).

Со оглед на фактот што со донесувањето на Правилникот за критериумите и начинот на доделување на неповратни средства од Посебниот фонд за подобрување на условите за вработување и работење на инвалидните лица, сега оспорениот правилник престанал да важи, односно истиот не е повеќе во правниот поредок, Судот оцени дека во конкретниот случај постојат процесни пречки за одлучување по овој дел од иницијативата, а во смисла на член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.102/2006)

174.

- Овластување на Владата на Република Македонија утврдено во Законот за животната средина, таа да ги пропишува случаите кога се наплатува надоместокот на трошоците за дадената информација, како и случаите за ослободување од плаќање на овој надоместок (поведување на постапка)

*- Authorisation of the Government of the Republic of Macedonia defined in the Law on the Environment, to prescribe the cases when the remuneration of the costs for given information is charged, as well as the cases for exemption from paying this remuneration
(initiation of a procedure)*

- Овластувањето на Владата на Република Македонија утврдено во Законот за животната средина, таа да ги пропишува случаите кога се наплатува надоместокот на трошоците за дадената информација, како и случаите за ослободување од плаќање на овој надоместок, без за тоа во Законот да се утврдат мерила и критериуми, не е во согласност со принципот на владеењето на правото, со поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како и со уставно утврдените надлежности на Владата на Република Македонија.

- The authorisation of the Government of the Republic of Macedonia defined in the Law on the Environment to prescribe the cases when the remuneration of the costs for given information is charged, as well as the cases for exemption from paying this remuneration, without defining measures and criteria in the Law for that, is not in accordance with the principle of the rule of law, with the division of powers into legislative, executive and judicial, as well as with the constitutionally defined competences of the Government of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 21 јуни 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 58 став 3, во делот: „случаите и“, „како и случаите за ослободување од обврската за плаќање на надоместокот на трошоците за давање информации“, член 121 став 2 и член 144 став 13, во делот: „Висината на надоместокот и“ од Законот за животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/2005 и 81/2005).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 58 став 3 во делот: „висината на надоместокот“ и член 144 став 13 во делот: „начинот на плаќање на надоместокот го утврдува Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина“ од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точките 1 и 2 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорените законски одредби немале уставна основа, бидејќи утврдените овластувања на Владата на Република Македонија во овие одредби отстапувале од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Имено, со оглед на тоа што тие овластувања не можеле да се толкуваат како разработка на конкретни законски одредби, според подносителот на иницијативата, оспорените законски одредби воделе кон самоволност на извршната власт и нејзино навлегување во законодавната власт, а фактот што Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и донесува уредби и други прописи за извршување на законите согласно член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот на Република Македонија, не можел да биде основа за тоа.

Поради наведеното, тој смета дека со оспорените законски одредби се повредува член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 33, член 51, член 68 став 1 алинеја 2 и 3 и член 91 алинеи 1 и 5 од Уставот на Република Македонија и предлага на Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на нивната согласност со овие одредби од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 58 став 3 од Законот за животната средина, Владата на Република Македонија ги пропишува случаите и висината на надоместокот од ставот 2 на овој член, како и случаите за ослободување од обврската за плаќање на надоместокот на трошоците за давање информации.

Според член 121 став 2 од Законот, Владата на Република Македонија ја пропишува висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите.

Според член 129 став 3 од Законот, Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува критериумите и начинот на определување и пресметување на надоместокот од ставовите 1 и 2 на овој член.

Според член 144 став 13 од Законот, членовите на Комисијата имаат право на надоместок. Висината на надоместокот и начинот на плаќање на надоместокот го утврдува Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина (оспорената реченица).

5. Во член 8 став 1 алинеја 3, 4 и 10 од Уставот на Република Македонија, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени: владеењето на правото, поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска, како и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштита и унапредувањето на животната средина и природата.

Според член 43 став 1 од Уставот секој човек има право на здрава животна средина, а според став 2 секој е должен да ја унапредува и штити животната средина и природата. Според ставот 3 на овој член, Републиката обезбедува услови за остварување на правото на граѓаните на здрава животна средина.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Заради остварување на со Устав утврденото право на граѓаните на здрава животна средина, во Законот за животната средина чии одредби се оспоруваат со оваа иницијатива се уредуваат

правата и должностите на Република Македонија, на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, како и правата и должностите на правните и на физичките лица, во обезбедувањето услови за заштита и за унапредување на животната средина.

Според образложението на овој закон со него всушност се изврши надградба на дотогаш важечката регулатива од оваа област во Републиката, а истовремено се изврши и приближување, односно усогласување на домашното законодавство со меѓународните и европските стандарди во оваа област.

Содржината на Законот е систематизирана во XXIII глави и ја сочинуваат вкупно 228 члена, вклучувајќи ги и преодните и завршните одредби, што укажува дека материјата што се уредува со овој закон е обемна, сложена и комплексна.

Првооспорениот член 58 став 3 од Законот е поместен во Глава ВИИИ од Законот со наслов „Пристап до информациите кои се однесуваат на животната средина“. Оваа глава ја сочинуваат членовите од 51 до 58 и во неа, меѓу другото, утврдено е дека:

- Секој има право, без притоа да мора да го докажува својот интерес, од органите и правните и физичките лица утврдени во членот 52 став 1 од овој Закон, да бара валидизирани информации и податоци што се однесуваат на животната средина (член 51 став 1).

- Правото на пристап до информациите за животната средина се остварува во однос на сите информации во писмена, визуелна, аудио, електронска или на било кој друг начин достапна форма (член 51 став 2).

- Органи и правни и физички лица кои поседуваат или за кои се поседуваат информации за животната средина се: Владата на Република Македонија и органите на државната управа; органите на општината, на градот Скопје и на општините на градот Скопје; правните и физичките лица на кои, во согласност со закон, им се доверени јавни овластувања, и правните и физичките лица, кои врз основа на закон или договор, вршат дејност или услуга од јавен интерес во областа на животната средина (член 52 став 1).

- Субјектите од членот 52 на овој закон кои поседуваат или за кои се поседуваат информации во врска со животната средина,

се должни да обезбедат пристап до информациите најдоцна во роковите утврдени со овој закон (член 53 став 2).

- Информацијата се доставува во бараната форма освен ако не се работи за случај утврден во членот 54 од Законот.

- Субјектите од членот 52 од овој закон можат да го одбијат барањето за давање информации за животната средина доколку: бараната информација ја немаат во посед или не се поседува за нив, барањето е очигледно неразумно, барањето е премногу воопштено и доколку барањето се однесува на информација која што се наоѓа во фаза на дооформување или служи за интерни потреби и комуникации. Субјектите од членот 52 на овој закон можат да одбијат пристап до информацијата и во случај кога нејзиното објавување би имало негативни последици врз доверливоста на постапките кои ги водат надлежните органи, меѓународните односи, јавната безбедност и одбраната на земјата, судската постапка и др. (член 55 од Законот).

- Субјектите од членот 52 на овој закон за давање на бараните информации не наплатуваат надоместок. По исклучок, овие субјекти наплатуваат надоместок на трошоците за давање информации по барање на заинтересираната страна во случаи и во висина кои ги пропишува Владата на Република Македонија, која исто така ги пропушува и случаите за ослободување од обврската за плаќање на овој надоместок. Висината на надоместокот определена со прописот на Владата треба да биде разумна и да не ги надминува реалните трошоци направени со цел за да се достави бараната информација. Пребарувањето на регистрите или евиденциите на податоци, како и проверувањето на информациите на местото каде што се чуваат или се одржуваат се врши без надоместок (член 58 од Законот).

Од наведените законски одредби произлегува дека во нив законодавецот ги уредил скоро сите прашања (начинот, постапката и условите) што се од значење за остварување на правото на пристапот до информациите кои се однесуваат на животната средина, како еден сегмент од слободниот пристап до информациите воопшто, што се гарантира во членот 16 став 3 од Уставот. Во тие рамки, во членот 58 став 1 од Законот, законодавецот утврдил дека субјектите кои поседуваат или за кои се поседуваат информации за животната средина не наплатуваат надоместок за давање на бараната информација.

Меѓутоа, од анализата на другите одредби на членот 58 од Законот произлегува дека законодавецот направил отстапување од правилото за бесплатно давање на информации, со тоа што во ставот 2 на овој член утврдил дека по исклучок, субјектите од членот 52 на овој закон, наплатуваат надоместок на трошоците за давање информации по барање на заинтересираната страна, во определени случаи.

Понатаму, од анализата на овој член од Законот произлегува дека случаите и висината на надоместокот на трошоците за давање информации, како и случаите за ослободување од обврската за плаќање на овој надоместок, законодавецот во осорениот став 3 на член 58 од Законот препуштил да се утврдат со акт на Владата на Република Македонија.

Разгледувајќи го оспорениот став 3 на членот 58 од Законот, во контекст на целината на самиот овој член, кој носи наслов „Надоместок на трошоците за давањето на бараната информација“ произлегува дека во однос на висината на овој надоместок законодавецот веќе во наредниот став 4 на овој член утврдил рамка односно критериуми за нејзино определување, а тоа е дека неговата висина, определена со прописот на Владата треба да биде разумна и да не ги надминува реалните трошоци направени со цел за да се достави бараната информација. Тоа значи дека Владата на Република Македонија при определување на висината на надоместокот на трошоците за давање информации задолжително треба да води сметка висината на овој надоместок да биде разумна и соодветна, односно приближно еднаква на реалните трошоци на секоја посебно барана информација и никако не смее да ги надмине овие трошоци.

Оттука, имајќи предвид дека за наведеното законско овластување на Владата на Република Македонија таа со свој пропис да ја пропише висината на надоместокот на трошоците за давање информации, во Законот се пропишани критериуми, односно рамка, според Судот ова законско овластување не може да се доведе под сомневање од аспект на уставно утврдената положба и улога на Владата на Република Македонија, таа како носител на извршната власт да донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Согласно оспорениот член 58 став 3 од Законот, освен висината на надоместокот, Владата е овластена да ги пропише и

случаите во кои по исклучок од ставот 1 на овој член субјектите од членот 52 на овој закон наплатуваат надоместок на трошоците за давање информации по барање на заинтересираната страна, како и случаите за ослободување од обврската за плаќање на овој вид на надоместок.

Според Судот утврдувањето на обврската за плаќање на овој вид надоместок е во согласност со Конвенцијата за пристап до информации, учество на јавноста во одлучувањето и пристап до правда за прашања поврзани со животната средина, донесена во Архус, Данска на 25 јуни 1998 година, која Собранието на Република Македонија ја ратификува во 1999 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.40/1999). Така, според член 4 став 8 од оваа Конвенција - „Секоја страна може на своите јавни власти да им дозволи да го наплатуваат обезбедувањето информации, меѓутоа наплатуваните износи ќе се движат во разумни рамки. Јавните власти што имаат намера да го наплатуваат обезбедувањето информации ќе им ставаат на увид на барателите на информации ценовник на своите услуги, при тоа ќе биде наведено во кои случаи ќе мора да се плати за информациите, а во кои случаи е дозволено изземање од таа обврска, како и случаите кога обезбедувањето на бараната информација зависи од авансното плаќање на бараниот износ“.

Согласно означената Конвенција, слична обврска е утврдена и во членот 29 од Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/2006), според кој барателот на информацијата за добиениот препис, фотокопие или електронски запис на информацијата, плаќа надоместок во висина на материјалните трошоци, која, исто така, се утврдува со акт на Владата на Република Македонија. Меѓутоа, според овој закон, овој вид надоместок се плаќа во точно определени случаи, и тоа определени со закон, а не со акт на Владата на Република Македонија, како што е утврдено во членот 58 став 2 и 3 од Законот за животната средина.

Разгледувајќи го членот 58 од Законот во однос на наведените одредби на означената Конвенција и Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер, јасно произлегува дека надоместокот на трошоците за давање на бараната информација по својот карактер и природа не претставува јавна давачка, туку надоместок на реалните трошоци што субјектот од членот 52 од Законот ги направил за издавање на бараната информација или според Конвенцијата - цена на наведените услуги што овие субјекти ги

обезбедуваат. Тоа впрочем, произлегува и од самиот член 58 од Законот според кој субјектите од членот 52 од Законот, за давање на бараните информации не наплаќаат никаков друг вид на надоместок, освен надоместок на трошоците за давање информации по барање на заинтересираната страна.

Меѓутоа, со оглед на тоа што во конкретниот случај обврската за плаќање на надоместокот на трошоците за давање на информации по барање на заинтересираната страна, согласно членот 58 став 2 од Законот не се плаќа во сите, туку само во определени случаи, кои пак согласно оспорениот став 3 на истиот член од Законот ги утврдува Владата на Република Македонија, според Судот основано може да се проблематизира овој вид на овластување на Владата на Република Македонија, затоа што утврдувањето на случаите во кои се плаќа овој надоместок е прашање што може да се уреди само со закон, а не и со подзаконски акт, какви што се уредбите и другите прописи кои Владата на Република Македонија согласно Уставот може да ги донесува за извршување на законите.

Исто така, поради истите причини, според Судот основано може да се проблематизира и овластувањето на Владата утврдено во истиот оспорен член 58 став 3 од Законот таа со свој акт да ги утврди и случаите за ослободување од обврската за плаќање на надоместокот на трошоците за давање на информации. Ова дотолку повеќе што Законот не само што не ги пропишува случаите во кои се наплатува надоместокот на трошоците за издавање на бараната информација, како и случаите за ослободување од ова обврска, туку тој не содржи ниту критериуми и мерила за утврдување на тие случаи од страна на Владата.

Поради наведените причини, утврденото овластување на Владата на Република Македонија во оспорениот член 58 став 3 од Законот, таа да ги пропишува случаите кога се наплатува надоместокот на трошоците за дадената информација, како и случаите за ослободување од плаќање на овој надоместок без постоење на законски утврдени критериуми и рамка за тоа, според Судот, не е во функција на операционализација и разработка на одделни законски одредби заради нивно извршување, туку води во крајна линија кон утврдување на права и обврски за граѓаните и правните лица што не е дозволено. Ова особено ако се има предвид дека во конкретниот случај обврската за наплатување на надоместокот на трошоците за давање информации законодавецот ја утврдил само со една бланкетна одредба (ставот 2 на член 58),

додека сите елементи што ја определуваат суштината и содржината на оваа обврска се препушта да се уредат со подзаконски акт на Владата на Република Македонија, без за тоа од страна на законодавецот да се утврдат определени мерила и критериуми. Затоа, во таква ситуација, очигледно е дека подзаконскиот акт на Владата на Република Македонија не е во функција на прецизирање, специфицирање или дообјаснување на некои од елементите на обврската утврдена во ставот 2 на членот 58, но напротив е во функција на нивно целосно определување поради што во конкретниот случај извор на правото, односно на обврската за плаќање на надоместокот на трошоците, како и за ослободувањето од оваа обврска место Законот во суштина е подзаконскиот пропис на Владата на Република Македонија, како носител на извршната власт.

Оттука, Судот смета дека со утврдувањето на овластување на Владата на Република Македонија во оспорениот став 3 на член 58 од Законот таа да ги пропишува случаите во кои се наплатува надоместокот на трошоците за давање информации, како и случаите за ослободување од оваа обврска без за тоа да се утврдат било какви мерила и критериуми, законодавецот допушта мешање на извршната власт во законодавната.

Поради наведеното пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на членот 58 став 3 од Законот во делот „случаите и“ и „како и случаите за ослободување од обврската за плаќање на надоместокот на трошоците за давање информации“ со членот 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 51 и член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот.

6. Во врска со второоспорената одредба од членот 121 став 2 од Законот Судот го утврди следното:

Во Глава XII "Интегрирани еколошки дозволи за работење на инсталациите кои што влијаат врз животната средина", односно во членот 95 став 1 од Законот е предвидено дека активностите на новите инсталации или значителните промени на постоечките, кои ги определува Владата на Република Македонија, можат да се вршат само по претходно добиена еколошка дозвола освен ако:

- инсталацијата се дефинира како постоечка според членот 5 точка 17 од овој закон во кој случај се применува членот 134 од овој закон и

- оператор на инсталацијата која започнува со работа пред 31 декември 2009 година одлучил да поднесе барање за дозвола за усогласување со оперативен план, во согласност со временскиот распоред од членот 135 став 5 на овој закон и со одредбите од Глава ЦИВ на овој закон.

Според ставот 2 на овој член, дозволата од став 1 на овој член се издава како А - интегрирана еколошка дозвола, која ја издава органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или Б - интегрирана еколошка дозвола, која ја издаваат општината или градот Скопје, согласно со членот 123 од овој закон.

Во членовите од 96 до 119 од Законот се уредени постапките по барањето за добивање на А - интегрираната еколошка дозвола и за нејзино изменување и пренос.

Според членот 121 став 1 од Законот кој што е последен во делот со кој се регулира А-интегрираната еколошка дозвола, а чиј став 2 се оспорува со оваа иницијатива, операторите на инсталациите се должни да плаќаат надоместок:

- при поднесување на барање за А-интегрирана еколошка дозвола,
- при поднесување на барање за измени или пренос на А-интегрираната еколошка дозвола,
- за поседување на А-интегрирана еколошка дозвола, кој се плаќа годишно и
- за редовен надзор на инсталацијата, во согласност со условите во А-интегрираната еколошка дозвола.

Според оспорениот став 2 на член 121 од Законот Владата на Република Македонија ја пропишува висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите.

Од анализата на наведените законски одредби, како и од целината на Законот произлегува дека во Законот, освен што се утврдува обврската за плаќање на надоместок во него не се утврдени никакви критериуми врз основа на кои Владата би ја пропишала висината на надоместокот (пример големината на инсталацијата и висината на емисиите што се испуштаат или видот на инсталацијата, на кои инаку се укажува во делот од мислењето на Министерството за животна средина за членот 121 став 2 од Законот) кој што се должни да

го плаќаат операторите на инсталациите во случаите утврдени во овој член.

Според тоа, во услови кога Законот не содржи никакви критериуми произлегува дека утврденото овластување на Владата на Република Македонија во оспорениот став 2 на член 121 не е во функција на разработка, односно операционализација на законски одредби заради нивно извршување, туку води кон утврдување и определување на права и обврски на граѓаните и правните лица што не кореспондира со уставно утврдените надлежности на Владата на Република Македонија, што таа како носител на државната власт ги има според член 91 од Уставот и е во директна колизија со принципот на поделбата на државната власт утврден во член 8 став 1 алинеја 4 од Уставот.

Поради наведените причини пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на членот 121 став 2 од Законот со означените одредби од Уставот.

7. Во врска со оспорениот член 129 став 3 од Законот, Судот утврди дека по иницијатива од истиот подносител со Решение У.бр.154/2005 од 17 и 18 мај 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на член 129 став 1 од Законот. Меѓутоа, со истото решение Судот по сопствена иницијатива поведе постапка за оценување на уставноста и на став 3 на овој член од Законот, поради што во конкретниот предмет во однос на оспорениот став 3 на член 129 од Законот со ова иницијатива, не се впушти во оценување на неговата уставност.

8. Членот 144 од Законот, чиј став 13, исто така, е оспорен со оваа иницијатива, се однесува на формирањето и работата на Комисијата за решавање на спорите во врска со содржината и рокот за реализација на оперативните планови и во врска со преговорите од членот 141 од Законот кои не завршиле со постигнување на согласност. (Комисијата за оперативни планови).

Согласно ставот 2 на членот 144 од Законот означената Комисија ја формира министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за секој случај одделно и таа е составена од претседател и четири члена кои се избираат од Листата на експерти од областа на животната средина, економијата, техничките и правните науки.

При формирањето на Комисијата по два члена од Листата на експерти номинираат операторот и органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, односно градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје. Претседателот на Комисијата од Листата на експерти го назначуваат номинираните членови на Комисијата.

Во рамките на членот 144 и тоа во оспорениот став 13 на овој член, законодавецот предвидел дека членовите на Комисијата имаат право на надоместок чија висина и начинот на плаќање го утврдува Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на управата надлежен за работите од областа на животната средина.

Од анализата на членот 144 и од целината на Законот произлегува дека законодавецот го утврдил само правото на надоместок на членовите на Комисијата, а висината како елемент односно содржина на ова право препуштил целосно да ја утврди Владата, без притоа во Законот да се утврдат критериуми и мерила кои ќе претставуваат рамка во која Владата на Република Македонија би ја утврдила висината на надоместокот.

Оттука, во отсуство на законска рамка утврденото овластување на Владата на Република Македонија во членот 144 став 13 од Законот таа да ја утврдува висината на надоместокот на членовите на Комисијата, според Судот е спорно од аспект на начелото на владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како и од аспект на положбата и улогата на Владата, како носител на извршната власт.

Што се однесува пак до оспореното овластување на Владата што, исто така, е утврдено во став 13 на член 144 од Законот, а се однесува за утврдување на начинот на плаќање на надоместокот на членовите на Комисијата, тоа според Судот не може да се проблематизира од уставно правен аспект, со оглед на тоа што ова овластување на Владата се однесува за утврдување на чисто техничко, а не суштествено прашање во врска со плаќањето на надоместокот

Оттука, Судот основано го постави прашањето за согласноста со Уставот на ставот 13 на член 144 од Законот, само во делот „Висината на надоместокот и“, а не и во останатиот дел.

9. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

10. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.152/2005)

175.

- Овластување на Владата на Република Македонија утврдено во Законот за животната средина, таа да ги пропишува случаите кога се наплатува надоместокот на трошоците за дадената информација, како и случаите за ослободување од плаќање на овој надоместок

- Authorisation of the Government of the Republic of Macedonia defined in the Law on the Environment, to prescribe the cases when the remuneration of the costs for given information is charged, as well as the cases for exemption from paying this remuneration

- Овластувањето на Владата на Република Македонија утврдено во Законот за животната средина, таа да ги пропишува случаите кога се наплатува надоместокот на трошоците за дадената информација, како и случаите за ослободување од плаќање на овој надоместок, без за тоа во Законот да се утврдат мерила и критериуми, не е во согласност со принципот на владеењето на правото, со поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како и со уставно утврдените надлежности на Владата на Република Македонија.

- The authorisation of the Government of the Republic of Macedonia defined in the Law on the Environment to prescribe the cases when the remuneration of the costs for given information is charged, as well as the cases for exemption from paying this remuneration, without defining measures and criteria in the Law for that, is not in accordance with the principle of the rule of law, with the division of powers into legislative, executive and judicial, as well as with the constitutionally defined competences of the Government of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 28 септември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 58 став 3, во деловите: „случаите и“, „како и случаите за ослободување од обврската за плаќање на надоместокот на трошоците за давање информации“, член 121 став 2 и член 144 став 13, во делот: „Висината на надоместокот и“ од Законот за животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/2005 и 81/2005).

2. Оваа одлука произведува правно дејство со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива поднесена од Стамен Филипov од Скопје со Решение У.бр.152/2005 од 21 јуни 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано беше поставено прашањето за нивната согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 58 став 3 од Законот за животната средина, Владата на Република Македонија ги пропишува случаите и висината на надоместокот од ставот 2 на овој член, како и случаите за

ослободување од обврската за плаќање на надоместокот на трошоците за давање информации.

Според член 121 став 2 од Законот, Владата на Република Македонија ја пропишува висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите.

Според член 144 став 13 од Законот, членовите на Комисијата имаат право на надоместок. Висината на надоместокот и начинот на плаќање на надоместокот го утврдува Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

5. Во член 8 став 1 алинеја 3, 4 и 10 од Уставот на Република Македонија, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени: владеењето на правото, поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска, како и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштита и унапредувањето на животната средина и природата.

Според член 43 став 1 од Уставот секој човек има право на здрава животна средина, а според став 2 секој е должен да ја унапредува и штити животната средина и природата. Според ставот 3 на овој член, Републиката обезбедува услови за остварување на правото на граѓаните на здрава животна средина.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Заради остварување на со Устав утврденото право на граѓаните на здрава животна средина, во Законот за животната средина се уредуваат правата и должностите на Република Македонија, на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, како и правата и должностите на правните и на физичките

лица, во обезбедувањето услови за заштита и за унапредување на животната средина.

Според образложението на овој закон со него всушност се изврши надградба на дотогаш важечката регулатива од оваа област во Републиката, а истовремено се изврши и приближување, односно усогласување на домашното законодавство со меѓународните и европските стандарди во оваа област.

Содржината на Законот е систематизирана во ЦЦИИИ глави и ја сочинуваат вкупно 228 члена, вклучувајќи ги и преодните и завршните одредби, што укажува дека материјата што се уредува со овој закон е обемна, сложена и комплексна.

Првооспорениот член 58 став 3 од Законот е поместен во Глава ВИИИ од Законот со наслов „Пристап до информациите кои се однесуваат на животната средина“. Оваа глава ја сочинуваат членовите од 51 до 58 и во неа, меѓу другото, утврдено е дека:

- Секој има право, без притоа да мора да го докажува својот интерес, од органите и правните и физичките лица утврдени во членот 52 став 1 од овој закон, да бара валидизирани информации и податоци што се однесуваат на животната средина (член 51 став 1).

- Правото на пристап до информациите за животната средина се остварува во однос на сите информации во писмена, визуелна, аудио, електронска или на било кој друг начин достапна форма (член 51 став 2).

- Органи и правни и физички лица кои поседуваат или за кои се поседуваат информации за животната средина се: Владата на Република Македонија и органите на државната управа; органите на општината, на градот Скопје и на општините на градот Скопје; правните и физичките лица на кои, во согласност со закон, им се доверени јавни овластувања, и правните и физичките лица, кои врз основа на закон или договор, вршат дејност или услуга од јавен интерес во областа на животната средина (член 52 став 1).

- Субјектите од членот 52 на овој закон кои поседуваат или за кои се поседуваат информации во врска со животната средина, се должни да обезбедат пристап до информациите најдоцна во роковите утврдени со овој закон (член 53 став 2).

- Информацијата се доставува во бараната форма освен ако не се работи за случај утврден во членот 54 од Законот.

- Субјектите од членот 52 од овој закон можат да го одбијат барањето за давање информации за животната средина доколку: бараната информација ја немаат во посед или не се поседува за нив, барањето е очигледно неразумно, барањето е премногу воопштено и доколку барањето се однесува на информација која што се наоѓа во фаза на дооформување или служи за интерни потреби и комуникации. Субјектите од членот 52 на овој закон можат да одбијат пристап до информацијата и во случај кога нејзиното објавување би имало негативни последици врз доверливоста на постапките кои ги водат надлежните органи, меѓународните односи, јавната безбедност и одбраната на земјата, судската постапка и др. (член 55 од Законот).

- Субјектите од членот 52 на овој закон за давање на бараните информации не наплатуваат надоместок. По исклучок, овие субјекти наплатуваат надоместок на трошоците за давање информации по барање на заинтересираната страна во случаи и во висина кои ги пропишува Владата на Република Македонија, која исто така ги пропушува и случаите за ослободување од обврската за плаќање на овој надоместок. Висината на надоместокот определена со прописот на Владата треба да биде разумна и да не ги надминува реалните трошоци направени со цел за да се достави бараната информација. Пребарувањето на регистрите или евиденциите на податоци, како и проверувањето на информациите на местото каде што се чуваат или се одржуваат се врши без надоместок (член 58 од Законот).

Од наведените законски одредби произлегува дека во нив законодавецот ги уредил скоро сите прашања (начинот, постапката и условите) што се од значење за остварување на правото на пристап до информациите кои се однесуваат на животната средина, како еден сегмент од слободниот пристап до информациите воопшто, што се гарантира во членот 16 став 3 од Уставот. Во тие рамки, во членот 58 став 1 од Законот, законодавецот утврдил дека субјектите кои поседуваат или за кои се поседуваат информации за животната средина не наплатуваат надоместок за давање на бараната информација.

Меѓутоа, од анализата на другите одредби на членот 58 од Законот произлегува дека законодавецот направил отстапување од правилото за бесплатно давање на информации, со тоа што во

ставот 2 на овој член утврдил дека по исклучок, субјектите од членот 52 на овој закон, наплатуваат надоместок на трошоците за давање информации по барање на заинтересираната страна, во определени случаи.

Понатаму, од анализата на овој член од Законот произлегува дека случаите и висината на надоместокот на трошоците за давање информации, како и случаите за ослободување од обврската за плаќање на овој надоместок, законодавецот во осорениот став 3 на член 58 од Законот препуштил да се утврдат со акт на Владата на Република Македонија.

Разгледувајќи го оспорениот став 3 на членот 58 од Законот, во контекст на целината на самиот овој член, кој носи наслов „Надоместок на трошоците за давањето на бараната информација“ произлегува дека во однос на висината на овој надоместок законодавецот веќе во наредниот став 4 на овој член утврдил рамка односно критериуми за нејзино определување, а тоа е дека неговата висина, определена со прописот на Владата треба да биде разумна и да не ги надминува реалните трошоци направени со цел за да се достави бараната информација. Тоа значи дека Владата на Република Македонија при определување на висината на надоместокот на трошоците за давање информации задолжително треба да води сметка висината на овој надоместок да биде разумна и соодветна, односно приближно еднаква на реалните трошоци на секоја посебно барана информација и никако не смее да ги надмине овие трошоци.

Согласно оспорениот член 58 став 3 од Законот, освен висината на надоместокот, Владата е овластена да ги пропише и случаите во кои по исклучок од ставот 1 на овој член субјектите од членот 52 на овој закон наплатуваат надоместок на трошоците за давање информации по барање на заинтересираната страна, како и случаите за ослободување од обврската за плаќање на овој вид на надоместок.

Според Судот утврдувањето на обврската за плаќање на овој вид надоместок е во согласност со Конвенцијата за пристап до информации, учество на јавноста во одлучувањето и пристап до правда за прашања поврзани со животната средина, донесена во Архус, Данска на 25 јуни 1998 година, која Собранието на Република Македонија ја ратификува во 1999 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.40/1999). Така, според член 4 став 8 од

оваа Конвенција - „Секоја страна може на своите јавни власти да им дозволи да го наплатуваат обезбедувањето информации, меѓутоа наплатуваните износи ќе се движат во разумни рамки. Јавните власти што имаат намера да го наплатуваат обезбедувањето информации ќе им ставаат на увид на барателите на информации ценовник на своите услуги, при тоа ќе биде наведено во кои случаи ќе мора да се плати за информациите, а во кои случаи е дозволено изземање од таа обврска, како и случаите кога обезбедувањето на бараната информација зависи од авансното плаќање на бараниот износ“.

Согласно означената Конвенција, слична обврска е утврдена и во членот 29 од Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/2006), според кој барателот на информацијата за добиениот препис, фотокопие или електронски запис на информацијата, плаќа надоместок во висина на материјалните трошоци, која, исто така, се утврдува со акт на Владата на Република Македонија. Меѓутоа, според овој закон, овој вид надоместок се плаќа во точно определени случаи, и тоа определени со закон, а не со акт на Владата на Република Македонија, како што е утврдено во членот 58 став 2 и 3 од Законот за животната средина.

Разгледувајќи го членот 58 од Законот во однос на наведените одредби на означената Конвенција и Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер, јасно произлегува дека надоместокот на трошоците за давање на бараната информација по својот карактер и природа не претставува јавна давачка, туку надоместок на реалните трошоци што субјектот од членот 52 од Законот ги направил за издавање на бараната информација или според Конвенцијата - цена на наведените услуги што овие субјекти ги обезбедуваат. Тоа впрочем, произлегува и од самиот член 58 од Законот според кој субјектите од членот 52 од Законот, за давање на бараните информации не наплаќаат никаков друг вид на надоместок, освен надоместок на трошоците за давање информации по барање на заинтересираната страна.

Меѓутоа, со оглед на тоа што во конкретниот случај обврската за плаќање на надоместокот на трошоците за давање на информации по барање на заинтересираната страна, согласно членот 58 став 2 од Законот не се плаќа во сите, туку само во определени случаи, кои пак согласно оспорениот став 3 на истиот член од Законот ги утврдува Владата на Република Македонија, според Судот овој вид на овластување на Владата на Република Македонија не е во

согласност со Уставот, затоа што утврдувањето на случаите во кои се плаќа овој надоместок е прашање што може да се уреди само со закон, а не и со подзаконски акт, какви што се уредбите и другите прописи кои Владата на Република Македонија согласно Уставот може да ги донесува за извршување на законите.

Од истите причини, според Судот не е во согласност со Уставот ниту овластувањето на Владата таа со свој акт да ги утврди и случаите за ослободување од обврската за плаќање на надоместокот на трошоците за давање на информации, утврдено, исто така, во членот 58 став 3 од Законот. Ова дотолку повеќе што Законот не само што не ги пропишува случаите во кои се наплатува надоместокот на трошоците за издавање на бараната информација, како и случаите за ослободување од ова обврска, туку тој не содржи ниту критериуми и мерила за утврдување на тие случаи од страна на Владата.

Поради тоа, овластувањето на Владата на Република Македонија утврдено во оспорениот член 58 став 3 од Законот, таа да ги пропишува случаите кога се наплатува надоместокот на трошоците за дадената информација, како и случаите за ослободување од плаќање на овој надоместок, без постоење на законски утврдени критериуми и рамка за тоа, според Судот, не е во функција на операционализација и разработка на одделни законски одредби заради нивно извршување, туку води во крајна линија кон утврдување на права и обврски за граѓаните и правните лица, што не е дозволено. Ова особено ако се има предвид дека, во конкретниот случај обврската за наплатување на надоместокот на трошоците за давање информации законодавецот ја утврдил само со една бланкетна одредба (ставот 2 на член 58), додека сите елементи што ја определуваат суштината и содржината на оваа обврска се препушта да се уредат со подзаконски акт на Владата на Република Македонија, без за тоа од страна на законодавецот да се утврдат определени мерила и критериуми. Затоа, во таква ситуација, очигледно е дека подзаконскиот акт на Владата на Република Македонија не е во функција на прецизирање, специфицирање или дообјаснување на некои од елементите на обврската утврдена во ставот 2 на членот 58, туку напротив е во функција на нивно целосно определување поради што во конкретниот случај извор на правото, односно на обврската за плаќање на надоместокот на трошоците, како и за ослободувањето од оваа обврска место Законот во суштина е подзаконскиот пропис на Владата на Република Македонија, како носител на извршната власт.

Оттука, со оглед на тоа што со утврдувањето на овластување на Владата на Република Македонија во оспорениот став 3 на член 58 од Законот таа да ги пропишува случаите во кои се наплатува надоместокот на трошоците за давање информации, како и случаите за ослободување од оваа обврска без за тоа да се утврдат било какви мерила и критериуми, законодавецот допушта мешање на извршната власт во законодавната, Судот оцени дека членот 58 став 3 од Законот во делот „случаите и“ и „како и случаите за ослободување од обврската за плаќање на надоместокот на трошоците за давање информации“ не е во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 51 и член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот.

6. Во врска со членот 121 став 2 од Законот Судот го утврди следното:

Во Глава XII "Интегрирани еколошки дозволи за работење на инсталациите кои што влијаат врз животната средина", односно во членот 95 став 1 од Законот е предвидено дека активностите на новите инсталации или значителните промени на постоечките, кои ги определува Владата на Република Македонија, можат да се вршат само по претходно добиена еколошка дозвола освен ако:

- инсталацијата се дефинира како постоечка според членот 5 точка 17 од овој закон во кој случај се применува членот 134 од овој закон и

- оператор на инсталацијата која започнува со работа пред 31 декември 2009 година одлучил да поднесе барање за дозвола за усогласување со оперативен план, во согласност со временскиот распоред од членот 135 став 5 на овој закон и со одредбите од Глава XIV на овој закон.

Според ставот 2 на овој член, дозволата од став 1 на овој член се издава како А - интегрирана еколошка дозвола, која ја издава органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или Б - интегрирана еколошка дозвола, која ја издаваат општината или градот Скопје, согласно со членот 123 од овој закон.

Во членовите од 96 до 119 од Законот се уредени постапките по барањето за добивање на А - интегрираната еколошка дозвола и за нејзино изменување и пренос.

Според членот 121 став 1 од Законот кој што е последен во делот со кој се регулира А-интегрираната еколошка дозвола, операторите на инсталациите се должни да плаќаат надоместок:

- при поднесување на барање за А-интегрирана еколошка дозвола,
- при поднесување на барање за измени или пренос на А-интегрираната еколошка дозвола,
- за поседување на А-интегрирана еколошка дозвола, кој се плаќа годишно и
- за редовен надзор на инсталацијата, во согласност со условите во А-интегрираната еколошка дозвола.

Според оспорениот став 2 на член 121 од Законот Владата на Република Македонија ја пропишува висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите.

Од анализата на наведените законски одредби, како и од целината на Законот произлегува дека во Законот, освен што се утврдува обврската за плаќање на надоместок во него не се утврдени никакви критериуми врз основа на кои Владата би ја пропишала висината на надоместокот (пример: големината на инсталацијата и висината на емисиите што се испуштаат или видот на инсталацијата, на кои инаку се укажува во делот од мислењето на Министерството за животна средина за членот 121 став 2 од Законот), кој што се должни да го плаќаат операторите на инсталациите во случаите утврдени во овој член.

Според тоа, во услови кога Законот не содржи никакви критериуми произлегува дека утврденото овластување на Владата на Република Македонија во оспорениот став 2 на член 121 не е во функција на разработка, односно операционализација на законски одредби заради нивно извршување, туку води кон утврдување и определување на права и обврски на граѓаните и правните лица што не кореспондира со уставно утврдените надлежности на Владата на Република Македонија, што таа како носител на државната власт ги има според член 91 од Уставот и е во директна колизија со принципот на поделбата на државната власт утврден во член 8 став 1 алинеја 4 од Уставот.

Поради наведените причини Судот оцени дека членот 121 став 2 од Законот не е во согласност со означените одредби од Уставот.

7. Судот утврди дека членот 144 од Законот, чиј став 13, исто така, е оспорен со оваа иницијатива, се однесува на формирањето и работата на Комисијата за решавање на спорите во врска со содржината и рокот за реализација на оперативните планови и во врска со преговорите од членот 141 од Законот кои не завршиле со постигнување на согласност. (Комисијата за оперативни планови).

Согласно ставот 2 на членот 144 од Законот означената Комисија ја формира министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за секој случај одделно и таа е составена од претседател и четири члена кои се избираат од Листата на експерти од областа на животната средина, економијата, техничките и правните науки.

Во рамките на членот 144 и тоа во оспорениот став 13 на овој член, законодавецот предвидел дека членовите на Комисијата имаат право на надоместок чија висина и начинот на плаќање го утврдува Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на управата надлежен за работите од областа на животната средина.

Од анализата на членот 144 и од целината на Законот произлегува дека законодавецот го утврдил само правото на надоместок на членовите на Комисијата, а висината како елемент, односно содржина на ова право препуштил целосно да ја утврди Владата, без притоа во Законот да се утврдат критериуми и мерила кои ќе претставуваат рамка во која Владата на Република Македонија би ја утврдила висината на надоместокот.

Оттука, во отсуство на законска рамка утврденото овластување на Владата на Република Македонија во членот 144 став 13 од Законот таа да ја утврдува висината на надоместокот на членовите на Комисијата, според Судот е спротивно на владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како и на положбата и улогата на Владата, како носител на извршната власт, поради што оцени дека ставот 13 на овој член од Законот, во делот „Висината на надоместокот и“ не е во согласност со Уставот.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

9. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.152/2005)

176.

**- Дисциплинска казна
Упатување во самица
Постапка на извршување на казни**

*- Disciplinary sentence
Referral to a cell for solitary confinement
Procedure for execution of sentences*

- Дисциплинска казна упатувањето во самица не е во спротивност со уставната гаранција за заштита на физичкиот и морален интегритет на човекот од член 11 став 1 и 2 од Уставот и нејзината примена не води кон нечовечко или понижувачко однесување и казнување на лицето што се наоѓа на издржување на казна затвор.

Со упатувањето во самица не се повредува членот 12 од Уставот, бидејќи оваа уставна одредба не ги сублимира случаите кога слободата на човекот е веќе претходно ограничена врз основа на законски спроведена постапка и донесена судска одлука.

Постоењето на одредена санкција во казненото законодавство во принцип не го исклучува постоењето на иста или слична таква санкција и во дисциплинската сфера во постапка на извршување на казни.

- The disciplinary sentence of referral to a cell for solitary confinement is not in contradiction with the constitutional guarantee for the protection of physical and moral integrity of

the individual under Article 11 paragraphs 1 and 2 of the Constitution and its application does not lead to an inhuman or degrading treatment and punishment of the person that is serving a prison term.

The referral to a cell for solitary confinement does not violate Article 12 of the Constitution, since this constitutional provision does not subsume the cases when the freedom of the individual has already been previously restricted on the basis of a legally conducted procedure and taken court decision.

The existence of certain sanction in the penal legislation in principle does not exclude the existence of the same or similar sanction also in the disciplinary sphere in the procedure for the execution of sentences.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 21 јуни 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 178 точка 5 од Законот за извршување на санкциите ("Службен весник на Република Македонија" бр.2/2006).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста член 178 точка 5 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Подносителот на иницијативата по цитирање на оспорената одредба, наведува дека со неа се повредувале член 11 став 1 и 2 и член 12 став 2 од Уставот на Република Македонија, бидејќи осуденото лице без одлука на суд се ставало во целосна сензорна изолација што преставувало нечовечко, нецивилизирано и понижувачко однесување и казнување. Ова, затоа што смислата на казната не била да се обесчовечи лицето што дошло во судир со

закон, туку спротивното. Лицето лишено од слобода, исто така било граѓанин и субјект на правото.

Понатаму, подносителот на иницијативата наведува дека дисциплинската казна самица се применувала во старите и ненародни режими и за него било несфатливо таа да постои и во ова време.

Поради наведеното, подносителот на иницијативата смета дека со оспорената законска одредба се повредувале член 8 став 1 алинеја 1, 3 и 4, член 11 став 1 и 2, член 12 став 2, член 51, член 54 став 1 и 4 и член 98 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според содржината на член 178 од Законот за извршување на санкциите, за повреди на редот и дисциплината спрема осудените лица можат да се применат следните дисциплински казни: опомена (точка 1), јавна опомена (точка 2), одземање на дел од надоместокот за работа во висина до 20% (точка 3), ограничување на доделување погодности до три месеци ако осуденото лице ги злоупотребило дадените погодности (точка 4), и упатување во самица од 3 до 15 дена со или без право на работа (оспорената точка 5).

4. Според член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени во Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 11 став 1 од Уставот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени, а според став 2 од истиот член од Уставот, се забранува секаков облик на мачење, нечовечко или понижувачко однесување и казнување.

Според член 12 став 2 од Уставот, никому не може да му биде ограничена слободата, освен со одлука на судот и во случаи и во постапка утврдена со закон.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот. Според став 4 од истиот член од Уставот, ограничувањето на слободите и правата не може да се однесува на правото на живот, забрана на мачење, на нечовечко и понижувачко постапување и казнување, на правната одреденост на казнивите дела и казните, како и на слободата на уверувањето, совеста, мислата, јавното изразување на мислата и веросиповеста.

Со точката 1 на Амандманот XXV се заменува членот 98 од Уставот на Република Македонија. Според наведениот Амандман, судската власт ја вршат судовите. Судовите се самостојни и независни. Судовите судат врз основа на Уставот и законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Забранети се вонредни судови. Видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Законот за извршување на санкциите во Глава XI ја уредува материјата за одржување на редот и дисциплината во казнено-поправните и воспитно-поправните установи.

Според член 176 од Законот, редот и дисциплината се одржуваат во интерес на безбедноста на установата, за да се овозможи заеднички живот на осудените лица и за постигнување на целите на третманот (став 1). Осудените лица се должни да се придржуваат на одредбите на овој закон и на куќниот ред, да ги исполнуваат обврските од програмата за третман и да се придржуваат на наредбите на службените лица (став 2).

Според член 177 став 1 точка 1 од Законот, дисциплинските повреди можат да бидат потешки и полесни.

Според член 177 став 1 точка 2 од Законот, потешки дисциплински повреди се:

- неисполнување на наредба на службено лице со што би се предизвикале поголеми нарушувања во работата на установата,
- физички напад на службено или друго осудено лице,
- внесување или изготвување на предмети што можат да се користат за напад, бегство или за вршење на кривично дело,

- бегство од издржување на казната затвор,
- злоупотреба на доделените погодности,
- внесување или изработка на алкохолни пијалаци и нарко-тични средства, нивно уживање или растурање,
- намерна повреда на прописите за заштита при работа, заштита од пожар, експлозија или други природни несреќи,
- предизвикување на поголема материјална штета, ако била предизвикана намерно или од големо невнимание,
- занимавање со препродавање,
- позајмување на пари и меѓусебно задолжување за лихва-рска камата,
- присилување, вршење на психички притисок и физички облик на притисок над други осудени лица и поттикнување кон тоа и
- повторување на полесни повреди.

Според став 2 од истиот член од Законот, полесните повреди на дисциплината се утврдуваат со куќниот ред на установата.

Во членот 178 од Законот се содржани видовите на дисциплински казни, меѓу кои спаѓа и упатувањето во самица од три до 15 дена со или без право на работа (оспорената точка 5 од член 178 од Законот).

Според член 179 од Законот, дисциплинските казни ги изрекува директорот на установата или лице кое го заменува (став 1). Во дисциплинската постапка осуденото лице мора да биде сослушано и неговата изјава проверена (став 2). При изрекувањето на дисциплинската казна ќе се земе предвид поведението на осуденото лице и дали порано било дисциплински казнувано (став 3). Пред издржувањето на дисциплинската казна за упатување во самица ќе се прибави мислење од лекарот за здравствената состојба на осуденото лице (став 4).

Според член 180 од Законот, дисциплинските мерки ограничување на доделување погодности до три месеци ако осуденото лице ги злоупотребило дадените погодности и упатување во самица од 3 до 15 дена со или без право на работа, можат да се изречат за потешки повреди на дисциплината (став 1). Извршувањето на дисциплинските казни, ограничување на доделување на погодности и упатување во самица може условно да се одложи до шест месеци ако основано се очекува дека и без извршување на изречената казна ќе се постигне целта на дисциплинското казнување (став 2).

Условното одлагање на извршувањето на дисциплинската казна ќе се отповика ако условно казнетото осудено лице во рокот за кој е одложено извршувањето е повторно дисциплински казнето. Ако се отповика изречената казна ќе се изрече една казна и за поранешната и за новата дисциплинска повреда, при што упатувањето во самица може да се изрече во траење до 30 дена (став 3).

Според член 181 од Законот, при извршувањето на дисциплинската казна упатување во самица на осуденото лице му се обезбедуваат потребните хигиенски и здравствени услуги и му се овозможува читање на книги и весници (став 1). Просторијата во која се извршува дисциплинската казна упатување во самица мора да е во големина од најмалку 9 м³, да е осветлена со дневно светло, да има санитарен јазол, вода за пиење, кревет со постелнина, маса и столица и да е загреана (став 2). На дисциплински казнениот со упатување во самица му се обезбедува престојување на свеж воздух надвор од затворените простории еден час дневно (став 3). Казнетото лице секојдневно го посетува лекар, а директорот на установата еднаш неделно (став 4).

Според член 182 од Законот, дисциплинската казна упатување во самица нема да се изврши или ќе се прекине ако со извршувањето се загрозува здравјето на осуденото лице. Притоа, изречената дисциплинска казна може да се замени со друга поблага казна.

Според член 183 од Законот, директорот на установата може да го запре извршувањето на дисциплинската казна ако утврди дека со дотогашното извршување на казната е постигната целта на дисциплинското казнување.

Според член 185 од Законот, против решението за изречената дисциплинска казна, како и против решението од член 184 на овој закон со кое е одлучено за надоместување на штетата, осуденото лице има право на жалба во рок од три дена до директорот на Управата (став 1). Жалбата на осуденото лице не го задржува извршувањето на казната (став 2). Постапката за решавање по жалбата е итна (став 3).

5. Тргувајќи од содржината на член 11 став 1 и 2 од Уставот, произлегува дека правото на заштита на физичкиот и

моралниот интегритет е општоприфатена лична слобода и право гарантирано во Уставот на Република Македонија, а механизмот за обезбедување на вака предвидената гаранција е содржан во забраната за секаков облик на мачење, нечовечко или понижувачко однесување и казнување.

Оттаму, физичкиот и морален интегритет на човекот и граѓанинот мора да бидат почитувани во секоја пригода, како од страна на државните органи задолжени за реприсија, така и од граѓаните како единки. Уставот го штити граѓанинот од секаков вид малтретирање, изложување на понижување, груб третман кој има за цел да ја деградира неговата личност или пак да биде изложен на намерно предизвикување на физичко или духовно страдање, независно дали се наоѓа на слобода или пак е во затвор. Имено, граѓанинот било да се наоѓа на слобода или пак да се наоѓа во затвор, ги ужива уставно загарантираните права. За таа цел, тој има право да дава забелешки на постапките на државните органи и да бара почитување на неговиот интегритет.

Ценејќи го упатувањето во самица, како дисциплинска казна со најголема доза на реприсија, според поставеноста во Законот, произлегува дека до нејзина примена доаѓа како крајно решение за дисциплинирање на осуденото лице кое прибегнало кон кршење на редот и дисциплината, за точно законски дефинирани делувања (член 177 став 1 точка 2). Оваа казна се применува по претходно спроведена законски пропишана постапка од страна на затворската управа, во која постапка, меѓу другото, е предвидено и задолжително сослушување на осуденото лице и проверување на неговата изјава (член 179 став 2 од Законот).

Со оглед на околноста што во примената на оваа казна би можело да се очекува и настапување на негативни ефекти врз физичкото и душевното здравје на осуденото лице, во член 179 став 4 од Законот е предвидено пред упатувањето во самица задолжително да се прибави мислење од лекар за здравствената состојба, а според член 191 став 4 од Законот, казнетото лице секојдневно го посетува лекар.

Оттаму, произлегува дека упатувањето во самица како најтежок вид на дисциплинска казна се применува во случај на потешки повреди на дисциплината, децидно определени во член 177 став 1 точка 2 од Законот, која мерка се изрекува според точно утврдена постапка во која е предвидено и право на жалба (член 185

став 1 од Законот) и до нејзино извршување може да дојде ако тоа го дозволува здравствената состојба на осуденото лице со водење на сметка за принципот на индивидуализација и претпоставениот ефект од нејзиното извршување.

Понатаму, Судот со цел да утврди дали и од кои причини е потребно постоење на ваков вид дисциплинска казна ги имаше предвид околностите што можат да доведат до нејзина примена.

Имено, осудените лица во затворски услови треба да го прилагодат своето однесување на посебните општествени норми и на нормите на затворските установи, содржани во куќните редови на казнено-поправните установи во кои ја издржуваат казната затвор. Двата система на норми за осудените лица преставуваат системи на разновидни лишувања и ограничувања на дотогаш уживаните права и слободи, што во некои случаи може да доведе до чувство на деперсонализација на личноста и тие лица да прибегнат кон кршење на редот и дисциплината во казнено-поправната установа.

За одржување на редот и дисциплината во случај кога превоспитните норми нема да дадат ефект во примена доаѓаат дисциплинските казни кои се поставени како посебен метод на превоспитен третман. Секако тие треба внимателно да се применуваат посебно водејќи сметка за принципот на индивидуализација и претпоставеното влијание што би го имале врз осуденото лице.

Ваквото дисциплинирање на осудените лица не смее во себе да содржи даградирање и понижување и треба да биде израз на објективната потреба од одржување на редот и дисциплината во согласност со потребата од превоспитување на осуденото лице.

Оттаму, според концептот на Законот воопшто и уредноста на постапката за изрекување на овој вид дисциплинска казна не може да се прифати дека оспорената законска одредба отстапува од уставната гаранција за заштита на физичкиот и морален интегритет на човекот, како и тоа дека води кон нечовечко или понижувачко однесување и казнување. Ова особено ако се има предвид дека просторијата во која се спроведува изречената дисциплинска казна упатување во самица треба да ги исполнува законски предвидените хигиено-технички услови, предвиденоста за секојдневен престој на свеж воздух во траење од 1 час, секојдневната посета од лекар, можноста за читање на книги и весници (член 181 од

Законот), што во крајна линија не преставува драстично отстапување по однос на условите што ги уживаат останатите затворени лица.

Според Судот неоснован е наводот во иницијативата за ставање на осуденото лице во позиција на сензорна изолација за време на извршувањето на изречената дисциплинска казна упатување во самица. Ова и од причина што овој термин подразбира престој во просторија со целосна звучна и светлосна изолација што не е карактеристика на просторијата во која се извршува наведената дисциплинска мерка.

Конечно, поаѓајќи од причините поради кои може да дојде до упатување во самица, уреденоста на постапката за изрекување на овој вид дисциплинска казна, нејзиното времетраење (од 3 до 15 дена), како и целта што треба да се постигне со така изречената казна (член 176 став 1 од Законот) според Судот оспорената одредба не може да биде ставена под сомнение по однос на нејзината согласност со членот 11 од Уставот на Република Македонија. Притоа, треба да се има предвид и околноста што според целокупната концепција на упатувањето во самица како дисциплинска казна, истата во реализацијата спрема конкретно лице не преставува радикална промена во востановениот секојдневен затворски режим.

6. Според Судот оспорената одредба не може да биде предмет на оцена по однос на нејзината согласност со членот 12 од Уставот, од едноставна причина што оваа уставна одредба не ги сублимира случаите кога слободата на човекот е веќе претходно ограничена врз основа на законски спроведена постапка и донесена судска одлука.

Понатаму, во ставот 4 на членот 54 од Уставот е содржан посебен вид заштитна клаузула за одредени слободи и права и неможност таа категорија слободи и права да се ограничат ниту со Уставот. Ограничувањето на слободите и правата не може да се однесува на правото на живот, забраната на мачење, на нечовечко и понижувако постапување и казнување, на правната одреденост на казните дела и казните, како и на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата и вероисповеста.

Оттаму, Судот оцени дека оспорената законска одредба не може да биде ставена под сомнение и по однос на нејзината согласност со член 54 од Уставот, бидејќи Уставот во овој дел го изразува принципот на постоење на слободи и права, децидно

наброени во ставот 4, што се неприкосновени и недопирливи дури и во воена или вонредна состојба, што не е случај со карактерот на оспорената законска одредба. Дисциплинската казна упатување во самица има за цел осудените лица да бидат санкционирани заради сторени потешки дисциплински повреди и непочитување на законски утврден режим на однесување во затворските установи. Оттаму, тоа што една санкција постои во казненото законодавство во принцип не го исклучува постоењето на иста или слична таква санкција и во дисциплинската сфера.

Судот, исто така, во поткрепа на изнесеното гледиште констатираше дека во ревидираниот текст на Европските затворски правила е предвидена можност за казнување со дисциплинско притворање што значи дека на поширокото европското законодавство не му е непознат ваков вид на дисциплинирање на затворениците. Имено, според правилото 38.1 од Европските затворски правила, казнувањето со дисциплинско притворање, како и секоја друга казна што би можела да има спротивен ефект врз физичкото и душевното здравје на затвореникот, може да се применува само ако лекар по извршениот преглед даде писмена потврда дека затвореникот е способен да го поднесе тој вид казна.

Оттаму, според Судот оспорената одреба не може да биде ставена под сомнение ни по однос на нејзината согласност со член 8 став 1 алинеја 1 и 3, член 51 и Амандманот XXV на Уставот.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова–Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.16/2006)

177.

- Овластување на министерот да пропишува критериуми за определување на наплатувањето на наградата за извршените дејствија во процесот на извршување, значи навлегување на извршната власт во законодавната власт (поведување на постапка)

- Authorisation of the minister to prescribe criteria for the determination of the charge of the reward for performed actions in the process of execution means interference of the executive power in the legislative power (initiation of a procedure)

- Имајќи ја предвид содржината на оспорениот Правилник, овластувањето на министерот за правда со подзаконски акт да ја пропишува наградата на извршителите за извршените дејствија, нема уставна основа, од причина што во Законот за извршување не се содржани критериуми и мерила во однос на ова прашање.

- Taking into consideration the contents of the challenged Rulebook, the authorisation of the Minister of Justice to prescribe, by a sub-legal act, the reward for the executors for the actions enforced, has no constitutional ground, for a reason that the Law on Enforcement does not contain criteria and measures in view of this issue.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 28 јуни 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на:

а) уставноста на член 46 став 2 од Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр.35/2005) и

б) уставноста и законитоста на Правилникот за тарифа за награда на извршителите („Службен весник на Република Македонија“ бр.117/2005).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста, односно уставноста и законитоста на актите означени во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата во оспорената одредба од членот 46 став 2 од Законот за извршување било предвидено дека министерот за правда по предлог на Комората на извршители ја пропишува тарифата за награда на извршителите, а министерот за правда оспорениот правилник го донел без предлог на Комората за ивршители.

Во иницијативата се наведува дека овластувањето кое произлегувало од оспорената законска одредба немало уставна основа со оглед на тоа што законот не содржел никакви параметри за пропишување на тарифата за награда на извршителите ниту, пак, критериуми за видот и висината на наградата на извршителите, кои ќе се разработеле со тарифата за награда на извршителите, поради што смета дека оспорената законска одредба не била во согласност со членовите 8 став 1 алинеи 3 и 4, 33, 51, 68 став 1 алинеи 2 и 3, 91 алинеи 1 и 5 и член 96 од Уставот на Република Македонија.

Подносителот на иницијативата воедно, го оспорува и наведениот Правилник од причини што со него не се разработувале одделни одредби од законите заради нивно извршување и дека спротивно на членот 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, се пропишувале права и обврски кои единствено можеле да се утврдат со закон, а не со подзаконски акт донесен од страна на министерот за правда.

Со оспорениот Правилник се повредувал и членот 46 став 2 од Законот за извршување, бидејќи во него не било предвидено да се донесе правилник туку тарифа за награда на извршителите и тоа не можело министерот за правда да ја донесе се додека Комората на извршители не му достави предлог за тоа.

Во членот 67 став 1 точка в) од Законот за извршување било предвидено дека Собранието на Комората ги утврдува предлогот на тарифата и предлогот на програмата за континуирана едукација на извршителите кои му ги предлага на министерот за правда на усвојување. Така што, со оспорениот Правилник била повредена и оваа законска одредба.

Врз основа на изнесеното, се предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на член 46 став 2 од Законот за извршување и на уставноста и законитоста на Правилникот за тарифа за награда на извршителите, донесен од министерот за правда.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 46 став 2 од Законот за извршување, Министерот за правда по предлог на Комората на извршители ја пропишува тарифата за награда на извршителите.

Судот, исто така, утврди дека според членот 1 од оспорениот Правилник за тарифи за награда на извршителите се пропишува наградата на извршителите за извршените дејствија.

Според член 2 од Правилникот извршителот за извршените дејствија наплаќа награда според ставките за:

- награда за реализирање на извршната исправа.
- цена за администрирање на предметот.
- цена за извршените дејствија.

Според членот 3 од Правилникот наградата на извршителот за извршените дејствија се определува според:

- видот на извршната исправа и видот на побарувањето кое треба да се изврши;
- износот кој треба присилно да се наплати, односно вредноста на предметот на извршување;
- износот на наплатените средства односно вредноста на предметот на реализираното извршување,

Во зависност од видот на извршната исправа и видот на побарувањето кое треба да се изврши наградата се наплатува согласно Табелите 1 и 2 од овој правилник.

При утврдувањето на вредноста се зема само главното побарување.

Во членот 4 од Правилникот е утврдено дека извршителот определува наплата на паушален износ на име цена за администрирање на предметот, а со оглед на износот кој треба принудно да се наплати утврден во Табела 1, односно вредноста на предметот на извршување утврден во Табела 2 од овој правилник.

Цената за администрирање на предметот извршителот ја наплатува пред да започне со извршните дејствија. Доколку доверителот му предал на извршителот извршна исправа, но не ги плати трошоците до започнувањето со извршните дејствија, извршителот има право да му/и го врати барањето за извршување на извршната исправа.

Според член 5 од Правилникот цената за извршни дејствија извршителот ја наплаќа согласно Табела 3 од овој правилник. Доверителот и извршителот може да се договорат да ги одложат овие плаќања до завршување на извршувањето.

Согласно член 6 од Правилникот доколку должникот постапи по налогот на извршителот во определениот рок за доброволно исполнување на обврската утврдена во извршната исправа, се наплатуваат само цената за администрирање на предметот и цената за преземените извршни дејствија.

Според член 7 од Правилникот кога извршната исправа е извршена должникот ја плаќа наградата, цената за администрирање на предметот и цената за извршените дејствија.

Во одредени ситуации доколку извршувањето е запрено по барање на доверителот или доколку извршната исправа е укината, преиначена или ставена вон сила, цената за преземените извршни дејствија ги покрива доверителот.

Според член 8 од Правилникот табелите 1, 2 и 3 кои се прикажани во Прилог број 1 се составен дел на овој правилник, а според членот 9 од Правилникот, овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Според членот 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Во членот 33 од Уставот е утврдено дека секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон, а според ставот 2 на овој член од Уставот секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 68 став 1 алинеи 2 и 3 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите и ги утврдува јавните давачки.

Според член 91 алинеи 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Со Законот за извршување (член 1) се уредуваат правилата според кои извршителите постапуваат заради присилно извршување на судска одлука која гласи на исполнување на обврска, според ставот 2 на овој член од Законот, одредбите на овој закон се применуваат и врз присилно извршување на одлука донесена во управна постапка која гласи на исполнување на парична обврска, а според ставот 3 на овој член од Законот, одредбите на овој закон се применуваат и на извршување на брод и на воздухоплов.

Согласно членот 3 став 1 од Законот, извршителот го спроведува извршувањето, а според ставот 2 од овој член од Законот извршителот не смее да го одбие спроведувањето на извршувањето, освен во случај ако се исполнети условите за негово изземање и ако има сознание дека за истата извршна исправа се спроведува извршување кај друг извршител.

Во Глава втора „Извршители“ е поместен членот 31 од Законот според кој извршителот е лице именувано согласно со одредбите на овој закон, според ставот 2 на овој член од Законот извршителот се именува за подрачјето на основен суд и извршува извршни исправи на судот или органот чие седиште е на подрачјето за кое што е именуван, а при спроведување на извршувањето презема дејствија на целата територија на Република Македонија. Според ставот 3 на овој член извршителот може да врши и други работи ако така е определено со закон, а според ставот 4 од овој член бројот на извршителите за подрачјето на основниот суд го определува министерот за правда врз основа на претходно прибавено мислење од претседателот на основниот суд за бројот на правосилните и извршните одлуки на основниот суд, а од Владата на Република Македонија податок за конечните управни одлуки кои гласат на парични побарувања кои би можеле да бидат предмет на извршување.

Условите за именување и именувањето на извршителите се предвидени во членовите 32 и 33 од Законот.

Согласно член 46 став 1 од Законот, извршителот за извршените дејствија има право да наплати награда по тарифа.

Според оспорениот став 2 на овој член од Законот, министерот за правда по предлог на Комората на извршители ја пропишува Тарифата за награда на извршителите.

Правилникот за Тарифа за награда на извршителите е донесен согласно оспорениот став 2 на член 46 од Законот за извршување и содржи 9 члена, како и три табели кои се составен дел на овој правилник.

Од анализата на наведените уставни одредби произлегува дека со Уставот точно и прецизно се дефинирани и утврдени носителите на законодавната, извршната и судската власт и јасно е направена разлика во поделбата на власта, при што со Уставот не е допуштено мешање на една во друга власт, туку власта е поставена како структура на самостојни релативно поделени власти чии статус, надлежности и односи се утврдени и гарантирани со Уставот.

Имајќи ги во вид наведените уставни и законски одредби во корелација со оспорената законска одредба, Судот утврди дека

овластувањето на министерот за правда да ја пропишува наградата на ивршителите за извршените дејствија, нема уставна основа.

Ваквата констатација се заснова, пред се врз фактот што Законот за извршување не содржи критериуми и мерила за определување на висината на наградата на ивршителите за извршените дејствија. При ваква состојба произлегува дека министерот за правда при утврдувањето, односно пропишувањето на Тарифникот за награда на ивршителите ги утврдил и критериумите за определување на висината на наградата за извршените дејствија.

Оттука, даденото овластување со оспорената законска одредба, во конкретниот случај министерот за правда да пропишува критериуми за определување на наплатувањето на наградата за извршените дејствија во процесот на извршувањето, според Судот значи навлегување во законодавната власт која е издвоена од извршната власт, што е спротивно на членот 8 став 1 алинеи 3 и 4, член 91 алинеи 1 и 5 и член 96 од Уставот на Република Македонија. Од овие причини Судот утврди дека членот 46 став 2 од Законот за извршување не е во согласност со наведените одредби од Уставот.

Согласно член 17 став 1 алинеја 12 од Законот за организација и работа на органите на државната управа министерството за правда ги врши работите што се однесуваат меѓу другото и на извршната и управната постапка.

Согласно член 55 став 1 од овој закон, министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и други прописи, кога за тоа е овластен со закон, а според членот 96 став 1 од Законот со правилник се утврдуваат и се разработуваат одделни одредби на законите и други прописи заради нивно извршување.

Во членот 61 став 1 од Законот е утврдено дека со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Тргувајќи од наведените уставни и законски одредби, а имајќи ја предвид содржината на одредбите од оспорениот Правилник, овластувањето на министерот за правда со подзаконски акт да ја пропишува наградата на ивршителите за извршените дејствија, нема уставна основа, од причина што во Законот за

извршување не се содржани критериуми и мерила во однос на ова прашање.

Според тоа, ова овластување отстапува од општиот принцип на поделба на власта на законодавна, извршна и судска. Ваквата формулација не може да се смета како разработка на конкретна законска норма во функција на нејзино извршување.

Со оглед на наведеното, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на членот 46 став 2 од Законот за извршување со Уставот, како и согласноста на Правилникот за тарифа за награда на извршителите со Уставот и Законот за извршување.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.12/2006)

178.

- Овластување на министерот да пропишува критериуми за определување на наплатувањето на наградата за извршените дејствија во процесот на извршување, значи навлегување на извршната власт во законодавната власт

- The authorisation that the contested legal provision gives to the Minister of Justice to prescribe criteria for the determination of the charge of the reward for performed actions in the process of enforcement means interference of the executive power in the legislative power

- Имајќи ја предвид содржината на оспорениот Правилник, овластувањето на министерот за правда со подзаконски акт да ја пропишува наградата на извршителите за извршените дејствија, нема уставна основа, од причина што во Законот за извршување не се содржани критериуми и мерила во однос на ова прашање.

- Taking into consideration the contents of the challenged Rulebook, the authorisation of the Minister of Justice to prescribe, by a sub-legal act, the reward for the executors for the actions enforced, has no constitutional ground, for a reason that the Law on Enforcement does not contain criteria and measures in view of this issue.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 18 октомври 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ:

а) член 46 став 2 од Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр.35/2005) и

б) Правилникот за тарифа за награда на извршителите („Службен весник на Република Македонија“ бр.117/2005).

2. Оваа одлука произведува правно дејство со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива поднесена од Стамен Филипov од Скопје со Решение У.бр.12/2006 од 28 јуни 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на членот 46 став 2 од Законот означен во точката 1-а и уставноста и законитоста на Правилникот означен во точката 1-б од оваа одлука,

затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот, односно со Уставот и законот.

4. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 46 став 2 од Законот за извршување, Министерот за правда по предлог на Комората на извршители ја пропишува тарифата за награда на извршителите.

Судот, исто така, утврди дека според членот 1 од оспорениот Правилник за тарифи за награда на извршителите се пропишува наградата на извршителите за извршените дејствија.

Според член 2 од Правилникот извршителот за извршените дејствија наплаќа награда според ставките за:

- награда за реализирање на извршната исправа.
- цена за администрирање на предметот.
- цена за извршените дејствија.

Според членот 3 од Правилникот наградата на извршителот за извршените дејствија се определува според:

- видот на извршната исправа и видот на побарувањето кое треба да се изврши;
- износот кој треба присилно да се наплати, односно вредноста на предметот на извршување;
- износот на наплатените средства односно вредноста на предметот на реализираното извршување,

Во зависност од видот на извршната исправа и видот на побарувањето кое треба да се изврши, наградата се наплатува согласно Табелите 1 и 2 од овој правилник.

При утврдувањето на вредноста се зема само главното побарување.

Во членот 4 од Правилникот е утврдено дека извршителот определува наплата на паушален износ на име цена за администрирање на предметот, а со оглед на износот кој треба принудно да се наплати утврден во Табела 1, односно вредноста на предметот на извршување утврден во Табела 2 од овој правилник.

Цената за администрирање на предметот извршителот ја наплатува пред да започне со извршните дејствија. Доколку доверителот му предал на извршителот извршна исправа, но не ги

плати трошоците до започнувањето со извршните дејствија, извршителот има право да му/и го врати барањето за извршување на извршната исправа.

Според член 5 од Правилникот цената за извршни дејствија извршителот ја наплаќа согласно Табела 3 од овој правилник. Доверителот и извршителот може да се договорат да ги одложат овие плаќања до завршување на извршувањето.

Согласно член 6 од Правилникот доколку должникот постапи по налогот на извршителот во определениот рок за доброволно исполнување на обврската утврдена во извршната исправа, се наплатуваат само цената за администрирање на предметот и цената за преземените извршни дејствија.

Според член 7 од Правилникот кога извршната исправа е извршена должникот ја плаќа наградата, цената за администрирање на предметот и цената за извршените дејствија.

Во одредени ситуации доколку извршувањето е запрено по барање на доверителот или доколку извршната исправа е укината, преиначена или ставена вон сила, цената за преземените извршни дејствија ги покрива доверителот.

Според член 8 од Правилникот табелите 1, 2 и 3 кои се прикажани во Прилог број 1 се составен дел на овој правилник, а според членот 9 од Правилникот, овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

5. Според членот 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Во членот 33 од Уставот е утврдено дека секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон, а според ставот 2 на овој член од Уставот секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 68 став 1 алинеи 2 и 3 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите и ги утврдува јавните давачки.

Според член 91 алинеи 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Со Законот за извршување (член 1) се уредуваат правилата според кои извршителите постапуваат заради присилно извршување на судска одлука која гласи на исполнување на обврска, според ставот 2 на овој член од Законот, одредбите на овој закон се применуваат и врз присилно извршување на одлука донесена во управна постапка која гласи на исполнување на парична обврска, а според ставот 3 на овој член од Законот, одредбите на овој закон се применуваат и на извршување на брод и на воздухоплов.

Согласно членот 3 став 1 од Законот, извршителот го спроведува извршувањето, а според ставот 2 од овој член од Законот извршителот не смее да го одбие спроведувањето на извршувањето, освен во случај ако се исполнети условите за негово изземање и ако има сознание дека за истата извршна исправа се спроведува извршување кај друг извршител.

Во Глава втора „Извршители“ е поместен членот 31 од Законот, според кој извршителот е лице именувано согласно со одредбите на овој закон, според ставот 2 на овој член од Законот извршителот се именува за подрачјето на основен суд и извршува извршни исправи на судот или органот чие седиште е на подрачјето за кое што е именуван, а при спроведување на извршувањето презема дејствија на целата територија на Република Македонија. Според ставот 3 на овој член извршителот може да врши и други работи ако така е определено со закон, а според ставот 4 од овој член бројот на извршителите за подрачјето на основниот суд го определува министерот за правда врз основа на претходно прибавено мислење од претседателот на основниот суд за бројот на правосилните и извршните одлуки на основниот суд, а од Владата на Република Македонија податок за конечните управни одлуки кои

гласат на парични побарувања кои би можеле да бидат предмет на извршување.

Условите за именување и именувањето на извршителите се предвидени во членовите 32 и 33 од Законот.

Согласно член 46 став 1 од Законот, извршителот за ивршените дејствија има право да наплати награда по тарифа.

Според оспорениот став 2 на овој член од Законот, министерот за правда по предлог на Комората на извршители ја пропишува Тарифата за награда на извршителите.

Правилникот за Тарифа за награда на извршителите е донесен согласно оспорениот став 2 на член 46 од Законот за извршување и содржи 9 члена, како и три табели кои се составен дел на овој правилник.

Од анализата на наведените уставни одредби произлегува дека со Уставот точно и прецизно се дефинирани и утврдени носителите на законодавната, извршната и судската власт и јасно е направена разлика во поделбата на власта, при што со Уставот не е допуштено мешање на една во друга власт, туку власта е поставена како структура на самостојни релативно поделени власти чии статус, надлежности и односи се утврдени и гарантирани со Уставот.

Имајќи ги во вид наведените уставни и законски одредби во корелација со оспорената законска одредба, Судот утврди дека овластувањето на министерот за правда да ја пропишува наградата на ивршителите за извршените дејствија, нема уставна основа.

Ваквата констатација се заснова, пред се врз фактот што Законот за извршување не содржи критериуми и мерила за определување на висината на наградата на извршителите за извршените дејствија. При ваква состојба произлегува дека министерот за правда при утврдувањето, односно пропишувањето на Тарифникот за награда на извршителите ги утврдил и критериумите за определување на висината на наградата за извршените дејствија.

Оттука, даденото овластување со оспорената законска одредба, во конкретниот случај министерот за правда да пропишува критериуми за определување на наплатувањето на наградата за

извршените дејствија во процесот на извршувањето, според Судот значи навлегување на извршната во законодавната власт, што е спротивно на членот 8 став 1 алинеи 3 и 4, член 91 алинеи 1 и 5 и член 96 од Уставот на Република Македонија. Од овие причини Судот утврди дека членот 46 став 2 од Законот за извршување не е во согласност со наведените одредби од Уставот.

Согласно член 17 став 1 алинеја 12 од Законот за организација и работа на органите на државната управа министерството за правда ги врши работите што се однесуваат меѓу другото и на извршната и управната постапка.

Согласно член 55 став 1 од овој закон, министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и други прописи, кога за тоа е овластен со закон, а според членот 96 став 1 од Законот со правилник се утврдуваат и се разработуваат одделни одредби на законите и други прописи заради нивно извршување.

Во членот 61 став 1 од Законот е утврдено дека со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Тргувајќи од наведените уставни и законски одредби, а имајќи ја предвид содржината на одредбите од оспорениот Правилник, овластувањето на министерот за правда со подзаконски акт да ја пропишува наградата на извршителите за извршените дејствија, нема уставна основа, од причина што во Законот за извршување не се содржани критериуми и мерила во однос на ова прашање.

Според тоа, ова овластување отстапува од општиот принцип на поделба на власта на законодавна, извршна и судска. Ваквата формулација не може да се смета како разработка на конкретна законска норма во функција на нејзино извршување.

Со оглед на наведеното, Судот утврди дека членот 46 став 2 од Законот за извршување не е во согласност со Уставот, како и тоа дека Правилникот за тарифа за награди на извршителите не е во согласност со Уставот и Законот за извршување.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.12/2006)

179.

- Определување на висината на надоместокот на пратениците за користење автомобил во лична сопственост за службени цели и надоместок на трошоците за патарина (поведување на постапка)

*- The determination of the amount of remuneration for representatives for the use of an automobile in personal possession for official purposes and remuneration of the costs for payroll
(initiation of a procedure)*

- Определбата за ретроактивна примена на Одлуката за висината на надоместокот на пратениците за користење автомобил во лична сопственост за службени цели и надоместок на трошоците за патарина, пред нејзиното објавување во „Службен весник на Република Македонија“, освен што претставува повреда на уставната обврска за објавување на законите и другите прописи пред нивното влегување во сила, доведува до ситуација во одреден период во правна сила да бидат две одлуки на ист орган (Комисија за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија) со кои се утврдуваат исти права за пратениците, со што се доведува во прашање принципот на владеење на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

- The determination for a retroactive application of the Decision on the amount of remuneration for representatives for the use of an automobile in personal possession for official purposes and remuneration of the costs for payroll, prior to its publication in the "Official Gazette of the Republic of Macedonia", except for being a violation of the constitutional obligation for publication of the laws and other regulations prior to their entry into force, also brings about a situation in certain period of time to have two decision by a same body in legal force (Commission for Issues about Elections and Appointments of the Assembly of the Republic of Macedonia) which define same rights for representatives, which questions the principle of the rule of law, as a fundamental value of the constitutional order of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 6 и 12 јули 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на точката 6 од Одлуката за висината на надоместокот на пратениците за користење на автомобил во лична сопственост за службени цели и надоместок на трошоци за патарина, донесена од страна на Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 51/2006).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката во целина, означена во точката 1 на ова решение.

3. Стамен Филипков од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување

постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, со оспорената одлука се повредувале темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија - владеење на правото од член 8 став 1 алинеја 3, еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите од член 9, членот 51, членот 52 став 1, 2 и 4, членот 61 став 2, членот 64 став 6 и членот 68 став 2 од Уставот на Република Македонија, како и членот 31 став 1 алинеја 10 и став 2 од Законот за пратениците.

Имено, спорен бил називот на Одлуката, затоа што согласно членот 31 став 2 од Законот за пратениците, било предвидено дека условите и начинот на личните примања и надоместоци на трошоци уредени со овој закон, како и нивната примена ги определувало Собранието, односно надлежното работно тело на Собранието. Во оваа смисла, според подносителот на иницијативата, Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија немала уставна и деловничка надлежност да ја донесе оспорената одлука, бидејќи како работно тело на Собранието, согласно член 76 од Уставот, единствено можела да му предложи на Собранието донесување на соодветна одлука, но не и да ја донесе таа одлука. Ова затоа што согласно член 68 став 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија ги донесува одлуките, а не наведената комисија, како во случајот.

Понатаму, според подносителот на иницијативата, правото на пратениците на надомест за користење автомобил во лична сопственост за службени цели, можело да биде утврдено само со закон, како што е веќе сторено со членот 31 став 1 алинеја 10 од Законот за пратениците, а не со Одлука на ненадлежна комисија.

Правото на пратениците на надомест на трошоците за исплатените патарини на наплатните пунктови на јавните патишта во Република Македонија предвидено во точка 4 од Одлуката, не било предвидено ниту во Уставот на Република Македонија, ни во Законот за пратениците, така што со овие одредби од Одлуката се повредувал членот 8 став 1 алинеја 3, членот 9 и членот 51 од Уставот.

Според точката 6 од Одлуката, Одлуката влегува во сила со денот на донесувањето (13 април 2006 година), ќе се применува од 15 март 2006 година, а објавена е во „Службен весник на Република Македонија“ на 19 април 2006 година, односно истата имала повратно дејство со што се повредувале одредбите на членот 52 став 1, 2 и 4 од Уставот.

Со оспорената одлука не се разработувале определени законски одредби, туку изворно се утврдувале наведените права, што можело да се заклучи од точките 1, 2, 3 и 4 од Одлуката.

4. Судот на седницата утврди дека Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија на 13 април 2006 година донела Одлука за висината на надоместокот на пратениците за користење на автомобил во лична сопственост за службени цели и надоместок на трошоци за патарина, заведена под број 14-1650/1.

Според точка 1 од оспорената одлуката, пратениците во Собранието на Република Македонија имаат право на надоместок за користење на автомобил во лична сопственост за службени цели во висина од 30% од продажната цена на еден литар гориво според изминат километар за возилото кое го користат за седница на Собранието на Република Македонија и седницата на работно тело на Собранието на Република Македонија.

Според точка 2 од Одлуката, правото од точка 1 на оваа одлука на пратениците им припаѓа доколку се определени од Собранието на Република Македонија за учество во работата на: делегации, пратенички групи за соработка со парламентите на други држави, семинари, средби и конференции.

Согласно точката 3 од оспорената одлука, лицата од точките 1 и 2 имаат право на надоместок на трошоците за исплатените патарини на наплатните пунктови на јавните патишта во Република Македонија.

Според точката 4 од Одлуката, надоместокот на трошоците од точката 3 се исплатува во висина на поднесениот официјален документ на наплатните пунктови на јавните патишта во Република Македонија (фискална сметка или службена белешка).

Согласно тчката 5 од истата одлука, со денот на влегувањето во сила на оваа одлука престанува да важи Одлуката за висината на надоместокот на пратениците за користење автомобил во лична сопственост за службени цели и надоместок на трошоци за превоз на другите избрани и именувани лица во Републиката („Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/2000, 51/2000 и 104/2000).

Според точката 6 од истата одлука, Одлуката влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се применува од 15.03.2006 година.

Согласно точката 7 од Одлуката, оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 52 став 1 од Уставот, законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила, а според став 4 на истиот член, законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога е тоа поповолно за граѓаните.

Според член 61 став 2 од Уставот, организацијата и функционирањето на Собранието се уредуваат со Уставот и со Деловникот.

Согласно член 64 став 6 од Уставот, пратеникот има право на надомест утврден со закон.

Согласно член 68 став 2 од Уставот, Собранието за вршење на работите од својата надлежност донесува и одлуки, декларации, резолуции, препораки и заклучоци.

Согласно член 76 став 1 од Уставот, Собранието основа постојани и повремени комисиии.

Со Законот за пратениците („Службен весник на Република Македонија“ бр. 84/2005), покрај платата и другите надоместоци на пратениците, се утврдуваат и другите лични примања и надоместоци на трошоци на кои пратениците имаат право. Така во член 31 став 1 од овој закон, се утврдува дека пратениците имаат право на примања и надоместоци на трошоците за: превоз до работа и од работа, оброк во работно време (хранарина), селење од местото на постојано живеалиште во местото каде се врши функцијата пратеник, стручно усовршување и образование, погребни трошоци, дневница за службено патување во земјата, трошоци за ноќевање, дневница за службено патување во странство, надоместок за користење автомобили во лична сопственост за службени цели, надоместок за одвоен живот од семејството и отпремнина при заминување во пензија.

Согласно ставот 2 на истиот член, условите и начинот за утврдување на износот за остварување на личните примања и надоместоци на трошоци, уредени со овој закон, како и нивната примена ги определува Собранието, односно надлежното работно тело на Собранието.

Согласно член 114 од Деловникот на Собранието на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 60/2002), Собранието избира постојани и повремени работни тела. Работните тела разгледуваат предлози за донесување на закони, нацрти на закони, предлози на закони и предлози и други општи акти што ги донесува Собранието, како и други прашања од надлежност на Собранието и вршат други работи утврдени со овој деловник.

Согласно член 115 став 1 од Деловникот, постојаните работни тела се основаат со одлука на Собранието, а согласно став

3 на истиот член, со одлуката за основање на работни тела се утврдуваат делокругот и бројот на членовите.

Со Одлука за основање на постојани работни тела на Собранието на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 85/2002), како постојано работно тело на Собранието е основана и Комисија за прашања на изборите и именувањата. Во точката 6 од Одлуката е утврден бројот на членовите на Комисијата, како и нејзината надлежност, при што во ставот 2 алинеја 15 е утврдено дека во надлежност на Комисијата е да ги разгледува прашањата што се однесуваат за определување во согласност со прописите, на висината на дневниците, на трошоците за одвоен живот, на надоместокот за годишен одмор, на селидбени и други трошоци.

6. Тргувајќи од анализата на членот 31 од Законот за пратениците, произлегува дека законодавецот ги утврдил личните примања и надоместоци на трошоци на кои имаат право пратениците, како и определил дека Собранието, односно надлежното работно тело на Собранието, во функција на операционализација на одредбата, е овластено да ги уреди условите и начинот за утврдување на износот за остварување на личните примања на пратениците и надоместоци на трошоци утврдени со овој закон.

Имајќи ја предвид наведената уставна и законска регулатива, Деловникот на Собранието на Република Македонија и Одлуката за основање на постојани работни тела на Собранието на Република Македонија, Судот утврди дека Комисијата за прашањата на изборите и именувањата како постојано работно тело на Собранието надлежно за определувањето на висината на надоместокот на трошоците кои, во согласност со прописите им се признаваат на пратениците, е надлежен орган за донесување на оспорената одлука.

Поради тоа, Судот ги оцени како неосновани наводите во иницијативата за тоа дека Комисијата немала уставна и деловничка надлежност за донесување на оспорената одлука. Делокругот на Комисијата се утврдува со Одлуката за основање на постојани работни тела на Собранието на Република Македонија, а не произлегува од називот на Комисијата, поради што се неосновани наводите во иницијативата дека поради називот на Комисијата, истата не била надлежна за донесување на Одлуката.

Оттука, Судот утврди дека немаат основ наводите во иницијативата дека со оспорената одлука се повредува принципот на владеење на правото утврден со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, како и член 51, 61 став 2 и 68 став 2 од Уставот.

7. Правото кое пратениците го имаат на надомест за користење на автомобили во лична сопственост за службени цели и висината на овој надомест, се утврдени со Законот за пратениците. Со оспорената одлука се разработуваат условите за остварување на ова право, односно се прецизираат случаите кога се смета дека возилото се користи за службени цели, а тоа се случаите кога пратениците го користат возилото за доаѓање на седница на Собранието или работно тело на Собранието, како и доколку се определени од Собранието за учество во работата на делегации, пратенички групи за соработка со парламентите на други држави, семинари, средби и конференции. Судот утврди дека на овој начин, во согласност со членот 31 став 2 од Законот за пратениците, се операционализира законската одредба со која се утврдува наведеното право, со што не се повредува принципот на владеење на правото утврден со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

8. Со Законот за изменување на Законот за јавните патишта („Службен весник на Република Македонија“ бр. 31/2006 и 33/2006-исправка) се утврдува дека од плаќање на надоместок за употреба на автопат или магистрален пат, нивен дел или објект на патот (автопатска такса), се ослободуваат: возила со полициска придружба; видливо означени возила на Армијата на Република Македонија, полицијата, итната медицинска помош, Црвениот крст на Република Македонија, противпожарната служба и возила погребални и возила на лица заболени од дистрофија, мултиплекс склероза, церебрална парализа, параплегија, хемиплегија, квадриплемија, детска парализа (полиомиелитис), лица на дијализа и лица со ампутација на рака или нога со призната телесно оштетување над 80%, утврдено со акт на надлежната комисија во Фондот зжна пензиското и инвалидското осигурување на Македонија.

Со законската регулатива која беше во сила пред донесувањето на овие измени во Законот за јавните патишта (член 109 од Законот за јавните патишта - „Службен весник на Република Македонија“ бр. 26/1996, 40/1999, 96/2000, 29/2002 и 68/2004), од плаќање на надоместок за употреба на автопат или магистрален

пат, нивен дел или објект на патот (автопатска такса), се ослободуваа и возилата на Собранието и Владата на Република Македонија и собранијата на единиците на локалната самоуправа, посебно означени.

Од анализата на наведената законска регулатива од аспект на наводите во иницијативата, според Судот произлегува дека точките 3 и 4 од оспорената одлука се во согласност со последните измени во Законот за јавните патишта. Имено, со овие законски измени возилата на Собранието повеќе не се ослободени од плаќање надомест за автопатска такса, што значи дека за возилата на Собранието на Република Македонија и возилата во лична сопственост кои пратениците ги користат за службени цели кога не се во можност да користат службени возила на Собранието, се врши плаќање на наплатните пунктови на јавните патишта во Република Македонија.

Со оглед дека се работи за возила кои се користат за службени цели на орган на државната власт, трошоците за исплатените патарини претставуваат трошок на органот за чии потреби е извршено патувањето. Во оваа смисла, Судот утврди дека трошоците за исплатените патарини на наплатните пунктови на јавните патишта во Република Македонија, потврдени со официјален документ - фискална сметка или службена белешка, во согласност со точката 4 од оспорената одлука, претставуваат материјални трошоци поврзани со извршување на функцијата на Собранието и паѓаат на товар на Собранието на Република Македонија, а не претставуваат личен трошок на пратениците, поради што основано произлегува истите да им се надоместуваат на пратениците кои ги платиле трошоците за возилото.

Поради наведеното, Судот утврди дека се неосновани наводите во иницијативата дека со точките 3 и 4 од оспорената одлука изворно се утврдува одредено право за пратениците со што се повредувал членот 8 став 1 алинеја 3, член 9 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

9. Имајќи предвид дека со точката 6 од оспорената одлука е утврдено дека Одлуката влегува во сила со денот на донесувањето (13 април 2006 година), а ќе се применува од 15 март 2006 година, со што се утврдува нејзина примена пред објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, Судот оцени дека

точката 6 од Одлуката може да се стави под сомнение по однос на согласноста со членот 52 став 1 од Уставот.

Освен тоа, според Судот во овој случај не станува збор за повратно дејство што е поповолно за граѓаните како што определил членот 52 став 4 од Уставот, туку за повратно дејство поповолно за конкретно определен помал број на лица - пратеници, поради што точката 6 од Одлуката може да се стави под сомнение и по однос на нејзината согласност со оваа уставна одредба.

Имајќи предвид дека согласно точката 5 од Одлуката, со денот на влегувањето во сила на оваа одлука престанува да важи Одлуката за висината на надоместокот на пратениците за користење автомобил во лична сопственост за службени цели и надоместок на трошоци за превоз на другите избрани и именувани лица во Републиката, а согласно точката 6 од оспорената одлука е утврдено повратно дејство на Одлуката, произлегува дека во одреден период (од примената на оспорената одлука до престанувањето на важењето на претходната одлука), во правна сила се две одлуки на истиот орган со кои се уредуваат исти права на пратениците, што го доведува во прашање принципот на владеење на правото, поради што Судот оцени дека точката 6 од Одлуката може да се стави под сомнение и по однос на согласноста со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

10. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 и 2 од ова решение.

11. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и Игор Спировски. (У.бр.85/2006)

180.

- **Определување на висината на надоместокот на пратениците за користење автомобил во лична сопственост за службени цели и надоместок на трошоците за патарина**

- *The determination of the amount of remuneration for representatives for the use of an automobile in personal possession for official purposes and remuneration of the costs for payroll*

- **Определбата за ретроактивна примена на Одлуката за висината на надоместокот на пратениците за користење автомобил во лична сопственост за службени цели и надоместок на трошоците за патарина, пред нејзиното објавување во „Службен весник на Република Македонија“, освен што претставува повреда на уставната обврска за објавување на законите и другите прописи пред нивното влегување во сила, доведува до ситуација во одреден период во правна сила да бидат две одлуки на ист орган (Комисија за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија) со кои се утврдуваат исти права за пратениците, со што се доведува во прашање принципот на владеење на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.**

- *The determination for a retroactive application of the Decision on the amount of remuneration for representatives for the use of an automobile in personal possession for official purposes and remuneration of the costs for payroll, prior to its publication in the “Official Gazette of the Republic of Macedonia”, except for being a violation of the constitutional obligation for publication of the laws and other regulations prior to their entry into force, also brings about a situation in certain period of time to have two decision by a same body in legal force (Commission for Issues about Elections and Appointments of the Assembly of the Republic*

of Macedonia) that define same rights for representatives, which questions the principle of the rule of law, as a fundamental value of the constitutional order of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ПОНИШТУВА точката 6 од Одлуката за висината на надоместокот на пратениците за користење на автомобил во лична сопственост за службени цели и надоместок на трошоци за патарина, донесена од страна на Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 51/2006).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија со Решение У. бр. 85/2006 од 6 и 12 јули 2006 година, поведе постапка за оценување на уставноста на точката 6 од Одлуката за висината на надоместокот на пратениците за користење на автомобил во лична сопственост за службени цели и надоместок на трошоци за патарина, донесена од страна на Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 51/2006).

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба со Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија на 13 април 2006 година донела Одлука за висината на

надоместокот на пратениците за користење на автомобил во лична сопственост за службени цели и надоместок на трошоци за патарина, заведена под број 14-1650/1.

Според точка 1 од оспорената одлуката, пратениците во Собранието на Република Македонија имаат право на надоместок за користење на автомобил во лична сопственост за службени цели во висина од 30% од продажната цена на еден литар гориво според изминат километар за возилото кое го користат за седница на Собранието на Република Македонија и седницата на работно тело на Собранието на Република Македонија.

Според точка 2 од Одлуката, правото од точка 1 на оваа одлука на пратениците им припаѓа доколку се определени од Собранието на Република Македонија за учество во работата на: делегации, пратенички групи за соработка со парламентите на други држави, семинари, средби и конференции.

Согласно точката 3 од оспорената одлука, лицата од точките 1 и 2 имаат право на надоместок на трошоците за исплатените патарини на наплатните пунктови на јавните патишта во Република Македонија.

Според точката 4 од Одлуката, надоместокот на трошоците од точката 3 се исплатува во висина на поднесениот официјален документ на наплатните пунктови на јавните патишта во Република Македонија (фискална сметка или службена белешка).

Согласно тчката 5 од истата одлука, со денот на влегувањето во сила на оваа одлука престанува да важи Одлуката за висината на надоместокот на пратениците за користење автомобил во лична сопственост за службени цели и надоместок на трошоци за превоз на другите избрани и именувани лица во Републиката („Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/2000, 51/2000 и 104/2000).

Според точката 6 од истата одлука, Одлуката влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се применува од 15.03.2006 година.

Согласно точката 7 од Одлуката, оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 52 став 1 од Уставот, законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила, а според став 4 на истиот член, законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога е тоа поповолно за граѓаните.

Според член 61 став 2 од Уставот, организацијата и функционирањето на Собранието се уредуваат со Уставот и со Деловникот.

Согласно член 64 став 6 од Уставот, пратеникот има право на надомест утврден со закон.

Согласно член 68 став 2 од Уставот, Собранието за вршење на работите од својата надлежност донесува и одлуки, декларации, резолуции, препораки и заклучоци.

Согласно член 76 став 1 од Уставот, Собранието основа постојани и повремени комисии.

Со Законот за пратениците („Службен весник на Република Македонија“ бр. 84/2005), покрај платата и другите надоместоци на пратениците, се утврдуваат и другите лични примања и надоместоци на трошоци на кои пратениците имаат право. Така во член 31 став 1 од овој закон, се утврдува дека пратениците имаат право на примања и надоместоци на трошоците

за: превоз до работа и од работа, оброк во работно време (хранарина), селење од местото на постојано живеалиште во местото каде се врши функцијата пратеник, стручно усовршување и образование, погребни трошоци, дневница за службено патување во земјата, трошоци за ноќевање, дневница за службено патување во странство, надоместок за користење автомобили во лична сопственост за службени цели, надоместок за одвоен живот од семејството и отпремнина при заминување во пензија.

Согласно ставот 2 на истиот член, условите и начинот за утврдување на износот за остварување на личните примања и надоместоци на трошоци, уредени со овој закон, како и нивната примена ги определува Собранието, односно надлежното работно тело на Собранието.

Согласно член 114 од Деловникот на Собранието на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 60/2002), Собранието избира постојани и повремени работни тела. Работните тела разгледуваат предлози за донесување на закони, нацрти на закони, предлози на закони и предлози и други општи акти што ги донесува Собранието, како и други прашања од надлежност на Собранието и вршат други работи утврдени со овој деловник.

Согласно член 115 став 1 од Деловникот, постојаните работни тела се основаат со одлука на Собранието, а согласно став 3 на истиот член, со одлуката за основање на работни тела се утврдуваат делокругот и бројот на членовите.

Со Одлука за основање на постојани работни тела на Собранието на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 85/2002), како постојано работно тело на Собранието е основана и Комисија за прашања на изборите и именувањата. Во точката 6 од Одлуката е утврден бројот на членовите на Комисијата, како и нејзината надлежност, при што во ставот 2 алинеја 15 е утврдено дека во надлежност на Комисијата е да ги разгледува прашањата што се однесуваат за определување во согласност со прописите, на висината на дневниците, на трошоците за одвоен живот, на надоместокот за годишен одмор, на селидбени и други трошоци.

6. Тргувајќи од анализата на членот 31 од Законот за пратениците, произлегува дека законодавецот ги утврдил личните

примања и надоместоци на трошоци на кои имаат право пратениците, како и определил дека Собранието, односно надлежното работно тело на Собранието, во функција на операционализација на одредбата, е овластено да ги уреди условите и начинот за утврдување на износот за остварување на личните примања на пратениците и надоместоци на трошоци утврдени со овој закон.

Имајќи ја предвид наведената уставна и законска регулатива, Деловникот на Собранието на Република Македонија и Одлуката за основање на постојани работни тела на Собранието на Република Македонија, Судот утврди дека Комисијата за прашањата на изборите и именувањата како постојано работно тело на Собранието надлежно за определувањето на висината на надоместокот на трошоците кои, во согласност со прописите им се признаваат на пратениците, е надлежен орган за донесување на оспорената одлука.

Поради тоа, Судот ги оцени како неосновани наводите во иницијативата за тоа дека Комисијата немала уставна и деловничка надлежност за донесување на оспорената одлука. Делокругот на Комисијата се утврдува со Одлуката за основање на постојани работни тела на Собранието на Република Македонија, а не произлегува од називот на Комисијата, поради што се неосновани наводите во иницијативата дека поради називот на Комисијата, истата не била надлежна за донесување на Одлуката.

Оттука, Судот утврди дека немаат основ наводите во иницијативата дека со оспорената одлука се повредува принципот на владеење на правото утврден со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, како и член 51, 61 став 2 и 68 став 2 од Уставот.

7. Правото кое пратениците го имаат на надомест за користење на автомобили во лична сопственост за службени цели и висината на овој надомест, се утврдени со Законот за пратениците. Со оспорената одлука се разработуваат условите за остварување на ова право, односно се прецизираат случаите кога се смета дека возилото се користи за службени цели, а тоа се случаите кога пратениците го користат возилото за доаѓање на седница на Собранието или работно тело на Собранието, како и доколку се определени од Собранието за учество во работата на делегации, пратенички групи за соработка со парламентите на други држави, семинари, средби и конференции. Судот утврди дека на овој начин,

во согласност со членот 31 став 2 од Законот за пратениците, се операционализира законската одредба со која се утврдува наведеното право, со што не се повредува принципот на владеење на правото утврден со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

8. Со Законот за изменување на Законот за јавните патишта („Службен весник на Република Македонија“ бр. 31/2006 и 33/2006-исправка) се утврдува дека од плаќање на надоместок за употреба на автопат или магистрален пат, нивен дел или објект на патот (автопатска такса), се ослободуваат: возила со полициска придружба; видливо означени возила на Армијата на Република Македонија, полицијата, итната медицинска помош, Црвениот крст на Република Македонија, противпожарната служба и возила погребални и возила на лица заболени од дистрофија, мултиплекс склероза, церебрална парализа, параплегија, хемиплегија, квадриплемија, детска парализа (полиомиелитис), лица на дијализа и лица со ампутација на рака или нога со призната телесно оштетување над 80%, утврдено со акт на надлежната комисија во Фондот за пензиското и инвалидското осигурување на Македонија.

Со законската регулатива која беше во сила пред донесувањето на овие измени во Законот за јавните патишта (член 109 од Законот за јавните патишта - „Службен весник на Република Македонија“ бр. 26/1996, 40/1999, 96/2000, 29/2002 и 68/2004), од плаќање на надоместок за употреба на автопат или магистрален пат, нивен дел или објект на патот (автопатска такса), се ослободуваа и возилата на Собранието и Владата на Република Македонија и собранијата на единиците на локалната самоуправа, посебно означени.

Од анализата на наведената законска регулатива од аспект на наводите во иницијативата, според Судот произлегува дека точките 3 и 4 од оспорената одлука се во согласност со последните измени во Законот за јавните патишта. Имено, со овие законски измени возилата на Собранието повеќе не се ослободени од плаќање надомест за автопатска такса, што значи дека за возилата на Собранието на Република Македонија и возилата во лична сопственост кои пратениците ги користат за службени цели кога не се во можност да користат службени возила на Собранието, се врши плаќање на наплатните пунктови на јавните патишта во Република Македонија.

Со оглед дека се работи за возила кои се користат за службени цели на орган на државната власт, трошоците за исплатените патарини претставуваат трошок на органот за чии потреби е извршено патувањето. Во оваа смисла, Судот утврди дека трошоците за исплатените патарини на наплатните пунктови на јавните патишта во Република Македонија, потврдени со официјален документ - фискална сметка или службена белешка, во согласност со точката 4 од оспорената одлука, претставуваат материјални трошоци поврзани со извршување на функцијата на Собранието и паѓаат на товар на Собранието на Република Македонија, а не претставуваат личен трошок на пратениците, поради што основано произлегува истите да им се надоместуваат на пратениците кои ги платиле трошоците за возилото.

Поради наведеното, Судот утврди дека се неосновани наводите во иницијативата дека со точките 3 и 4 од оспорената одлука изворно се утврдува одредено право за пратениците со што се повредувал членот 8 став 1 алинеја 3, член 9 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

9. Имајќи предвид дека со точката 6 од оспорената одлука е утврдено дека Одлуката влегува во сила со денот на донесувањето (13 април 2006 година), а ќе се применува од 15 март 2006 година, со што се утврдува нејзина примена пред објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, Судот оцени дека точката 6 од Одлуката не е во согласност со членот 52 став 1 од Уставот.

Освен тоа, според Судот во овој случај не станува збор за повратно дејство што е поповолно за граѓаните како што определил членот 52 став 4 од Уставот, туку за повратно дејство поповолно за конкретно определен помал број на лица - пратеници, поради што точката 6 од Одлуката не е во согласност и со оваа уставна одредба.

Имајќи предвид дека согласно точката 5 од Одлуката, со денот на влегувањето во сила на оваа одлука престанува да важи Одлуката за висината на надоместокот на пратениците за користење автомобил во лична сопственост за службени цели и надоместок на трошоци за превоз на другите избрани и именувани лица во Републиката, а согласно точката 6 од оспорената одлука е утврдено повратно дејство на Одлуката, произлегува дека во одреден период (од примената на оспорената одлука до престанувањето на важењето на претходната одлука), во правна

сила се две одлуки на истиот орган со кои се уредуваат исти права на пратениците, што го доведува во прашање принципот на владеење на правото, поради што Судот оцени дека точката 6 од Одлуката не е во согласност и со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

10. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 од оваа одлука.

11. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.85/2006)

181.

**- Уредување на прашањето на времетраењето на мандатот на пратениците во Собранието на Република Македонија
(поведување на постапка)**

*- Regulation of the issue regarding the length of the term of office of the representatives in the Assembly of the Republic of Macedonia
(initiation of a procedure)*

- Уставот на Република Македонија го уредува прашањето на времетраењето на мандатот на пратениците во Собранието на Република Македонија и не може со закон, спротивно на уставните норми да се уредува ова прашање.

- The Constitution of the Republic of Macedonia governs the issue regarding the length of the term of office of the representatives in the Assembly of the Republic of Macedonia and this issue may not be regulated by law, contrary to the constitutional norms.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 15 став 4 од Изборниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр.40/2006).

2. Тодор Петров од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 15 став 4 од Законикот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорената одредба од Изборниот законик се предвидувало дека мандатот на пратениците траел од денот на неговото верификување до денот на верификувањето на мандатот на новоизбраните пратеници, меѓутоа оваа законска одредба била во спротивност со членот 63 од Уставот на Република Македонија. Имено, во ставот 1 од овој член од Уставот било утврдено дека пратениците во Собранието на Република Македонија се избираат за време од четири години. Мандатот на пратениците го верифицира Собранието, а мандатот почнувал да тече од конститутивната седница на Собранието.

Со оглед на тоа, во иницијативата се наведува дека мандатот на пратениците во Собранието утврден во Изборниот законик се разликувал од мандатот утврден во Уставот.

Во иницијативата, исто така се наведува дека Уставот не утврдил одредба со која би било предвидено дека Собранието останувало на должност до изборот на нови пратеници, во случај на распуштање на Собранието односно не било утврдено право на пратеникот во Собранието да остане на должност до изборот на нов пратеник на неговото испразнето место во случај на индивидуален престанок на мандатот по различни основи (оставка, осуда за кривично дело, итн.). Уставот не предвидел мандатот на пратениците да трае од денот на неговото верификување до денот на

верификувањето на мандатот на новоизбраните пратеници. Со оглед на тоа не можело со закон да се прошируваат правата на пратениците надвор од Уставот, на начин како тоа било предвидено со оспорената одредба од Законикот.

Од овие причини со иницијативата се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорената одредба од Изборниот законик, а до донесување на конечната одлука се предлага Судот да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на оспорената одредба.

3. Судот на седницата утврди дека Изборниот законик во членот 15 став 1 предвидел дека изборите за пратеници се одржуваат секоја четврта година во последните 90 дена од мандатот на претходниот пратенички состав или во рок од 60 дена од денот на распуштањето на Собранието.

Според ставот 2 од овој член од Законикот, предвремени избори за пратеници се спроведуваат во согласност со одредбите на овој законик, а сите рокови за изборните дејствија се скратуваат за пет дена, освен рокот утврден за спроведување на изборната кампања.

Со одредбата од ставот 3 од овој член е предвидено дека роковите за спроведување на изборните дејствија од ставот (2) на овој член со роковникот ги утврдува Државната изборна комисија.

Со оспорената одредба од ставот 4 од овој член од Изборниот законик е предвидено дека мандатот на пратениците трае од денот на неговото верификување до денот на верификувањето на мандатот на новоизбраните пратеници.

4. Според членот 1 став 1 од Уставот, Република Македонија е суверена, самостојна, демократска и социјална држава, а согласно членот 2 став 2, граѓаните на Република Македонија власта ја остваруваат преку демократски избрани претставници по пат на референдум и други облици на непосредно изјаснување.

Според членот 8 алинеја 3, 4 и 5 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се владеењето на правото, поделбата на државната власт на

законодавна, извршна и судска и политичкиот плурализам и слободните непосредни и демократски избори.

Согласно членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според членот 61 од Уставот, Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт на Републиката.

Организацијата и функционирањето на Собранието се уредуваат со Уставот и со Деловникот.

Согласно членот 62 од Уставот, Собранието го сочинуваат од 120 до 140 пратеници кои се избираат на општи, непосредни и слободни избори со тајно гласање. Пратеникот ги претставува граѓаните и во Собранието одлучува по свое уверување.

Пратеникот не може да биде отповикан.

Во ставот 5 од овој член од Уставот е утврдено дека начинот и условите за избор на пратениците се уредуваат со закон што се донесува со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според членот 63 став 1 од Уставот пратениците во Собранието се избираат за време од четири години. Мандатот на пратениците го верифицира Собранието. Мандатот почнува да тече од конститутивната седница на Собранието. Новоизбраното Собрание се состанува на конститутивна седница најдоцна 20 дена по одржаните избори. Конститутивната седница ја свикува претседателот на Собранието од претходниот состав.

Според ставот 2 на овој член од Уставот, доколку не се закаже конститутивна седница во предвидениот рок, пратениците сами се состануваат и го конституираат Собранието на дваесет и првиот ден од денот на завршувањето на изборите.

Во ставот 3 од овој член е определено дека избори за пратеници во Собранието се одржуваат во последните 90 дена од мандатот на стариот пратенички состав или во рок од 60 дена од денот на распуштањето на Собранието.

Со одредбата од ставот 4 на овој член од Уставот е утврдено дека мандатот на пратениците во Собранието може да се продолжи само во случај на воена или вонредна состојба, а со ставот 5 е утврдено дека со закон се утврдува неспојливоста и неизберливоста на функцијата пратеник во Собранието со вршење на други јавни функции или професии.

Според ставот 6 од овој член од Уставот Собранието се распушта ако за тоа се изјасни мнозинството од вкупниот број пратеници.

5. Од изнесените уставни норми Судот утврди дека остварувањето на власта преку демократски избрани претставници е уставен принцип врз основа на кој е уредена и организацијата на државната власт со нормите во ИИИ дел од Уставот.

Собранието на Република Македонија е определено како претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт во Републиката.

Статусните прашања на овој орган на државната власт се уредени со Уставот. Единствено организацијата и функционирањето на Собранието и начинот и условите за избор на пратеници покрај со Уставот се уредуваат со Деловник односно со закон што се донесува со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Следователно на уставната определба со закон да се уредува начинот и условите за избор на пратеници во Собранието, е дефиниран предметот на уредување на Изборниот законик, и со членот 1 е утврдено дека со овој законик се уредуваат начинот, условите и постапката за избор на претседател на Република Македонија, за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија, за членови на советите на општините и градот Скопје, за избор на градоначалник на општина и градоначалник на градот Скопје, начинот и постапката на евидентирање на избирачкото право, водење на Избирачкиот список, определување на границите на изборните единици и утврдувањето, менувањето и објавувањето на избирачките места, како и условите за функционирање на избирачките места.

Со II дел од Изборниот законик (од член 12 до член 16) е уредено „распишувањето и одржувањето на изборите“, чии одредби се однесуваат на отпочнувањето на постапката на изборите. Според овие

одредби актот за распишување на изборите го донесува претседателот на Собранието и со него се определува денот од кога почнуваат да течат роковите за извршување на изборните дејствија и денот на одржување на изборите. Потоа утврдено е дека актот за распишување на изборите се доставува до Државната изборна комисија и Министерството за правда и тој се објавува во „Службен весник на Република Македонија“, а од денот на распишување на изборите до денот на одржување на изборите не може да помине повеќе од 90 дена, ниту помалку од 70 дена. Граѓаните за изборите се известуваат преку јавен повик и истакнување плакати на видни места и тоа го врши надлежната изборна комисија, како и се уредени други прашања во врска со постапката за изборите.

Со членот 15 од Изборниот законик се уредени прашањата за одржување на изборите конкретно за пратениците во Собранието, меѓутоа со одредбата од ставот 4 на овој член од Законикот, која е оспорена со иницијативата пред овој Суд, е предвидено дека мандатот на пратениците трае од денот на неговото верификување до денот на верификувањето на мандатот на новоизбраните пратеници.

Од уставносудската анализа на оспорената одредба од Изборниот законик, имајќи ги предвид изнесените уставни и законски одредби според Судот произлегува дека таа уредува прашање кое покрај тоа што излегува од предметот на уредување со нормите во овој дел од Законикот, кои се однесуваат на „распишување и одржување на изборите“, туку излегува и од предметот на уредување на Изборниот законик кој има уставен основ само да го уредува начинот и условите за избор на пратеници, а не да го регулира мандатот на пратениците. Имено, мандатот на пратениците е веќе уставно уредено прашање.

Од означените одредби од Уставот е неспорно дека мандатот на пратениците започнува да тече од конститутивната седница на Собранието и трае 4 години и единствено може да продолжи во случај на воена или вонредна состојба, како и да се скрати во случај на распуштање на Собранието или кога новото собрание се конституира пред истекот на четири години.

Со Уставот не е утврдено мандатот на пратениците во Собранието да продолжи во случај на распуштање на Собранието, ниту е предвидено во таков случај тие да продолжат со должноста.

Со Уставот, исто така не е утврдено мандатот на пратениците во Собранието да трае односно да продолжи по истекот

на четири години до денот на верификување на мандатот на новоизбраните пратеници, како што тоа го допушта оспорената одредба од Изборниот законик.

Оттука, неспорно е дека со Уставот мандатот на пратениците во Собранието, а со тоа и вршењето на законодавната функција на овој орган на државната власт, е ставен во временски рамки кои не дозволуваат вршење на власт по истекот на четирите години или по распуштањето на Собранието, како и по конституирање на новото собрание пред истекот на 4 години.

Притоа треба да се има предвид исклучокот за продолжување на мандатот „само во случај“ на воена или вонредна состојба во членот 63 став 4 од Уставот.

Судот исто така утврди дека наспроти наведеново, во делот на Уставот кој се однесува на Владата на Република Македонија, во членот 93 став 5 е утврдено дека Владата на која и е изгласана недоверба, која поднела оставка или на која мандатот и престанал поради распуштање на Собранието, останува на должност до изборот на нова Влада.

Оттука, со Уставот е дозволен непрекинат континуитет во вршењето на должностите на Владата до изборот на нова Влада. Меѓутоа, за разлика од извршната власт, мандатот на пратениците во Собранието е прецизно определен со Уставот и надвор од него не е предвидено вршење на должностите на пратениците до конституирање на новото Собрание.

Врз основа на изнесената анализа, Судот оцени дека поради тоа што со оспорената законска одредба се уредува времетраењето на мандатот на пратениците во Собранието спротивно на наведените уставни норми, основано може да се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот.

Воедно, Судот оцени дека до конечното одлучување нема услови согласно членот 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за донесување на решение за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на оспорената одредба.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.87/2006)

182.

- Уредување на прашањето на времетраењето на мандатот на пратениците во Собранието на Република Македонија

- Regulation of the issue regarding the length of the term of office of the representatives in the Assembly of the Republic of Macedonia

- Уставот на Република Македонија го уредува прашањето на времетраењето на мандатот на пратениците во Собранието на Република Македонија и не може со закон, спротивно на уставните норми да се уредува ова прашање.

- The Constitution of the Republic of Macedonia governs the issue regarding the length of the term of office of the representatives in the Assembly of the Republic of Macedonia and this issue may not be regulated by law, contrary to the constitutional norms.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 15 ноември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 15 став 4 од Изборниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр.40/2006).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива поднесена од Тодор Петров од Скопје со Решение У.бр.87/2006 од 13 септември 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на член 15 став 4 од Изборниот законик, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека Изборниот законик во членот 15 став 1 предвидел дека изборите за пратеници се одржуваат секоја четврта година во последните 90 дена од мандатот на претходниот пратенички состав или во рок од 60 дена од денот на распуштањето на Собранието.

Според ставот 2 од овој член од Законикот, предвремени избори за пратеници се спроведуваат во согласност со одредбите на овој законик, а сите рокови за изборните дејствија се скратуваат за пет дена, освен рокот утврден за спроведување на изборната кампања.

Со одредбата од ставот 3 од овој член е предвидено дека роковите за спроведување на изборните дејствија од ставот (2) на овој член со роковникот ги утврдува Државната изборна комисија.

Со оспорената одредба од ставот 4 од овој член од Изборниот законик е предвидено дека мандатот на пратениците трае од денот на неговото верификување до денот на верификувањето на мандатот на новоизбраните пратеници.

5. Според членот 1 став 1 од Уставот, Република Македонија е суверена, самостојна, демократска и социјална држава, а согласно членот 2 став 2, граѓаните на Република Македонија власта ја остваруваат преку демократски избрани претставници по пат на референдум и други облици на непосредно изјаснување.

Според членот 8 став 1 алинеја 3, 4 и 5 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се владеештото на правото, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска и политичкиот плурализам и слободните непосредни и демократски избори.

Согласно членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според членот 61 од Уставот, Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт на Републиката.

Организацијата и функционирањето на Собранието се уредуваат со Уставот и со Деловникот.

Согласно членот 62 од Уставот, Собранието го сочинуваат од 120 до 140 пратеници кои се избираат на општи, непосредни и слободни избори со тајно гласање. Пратеникот ги претставува граѓаните и во Собранието одлучува по свое уверување.

Пратеникот не може да биде отповикан.

Во ставот 5 од овој член од Уставот е утврдено дека начинот и условите за избор на пратениците се уредуваат со закон што се донесува со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според членот 63 став 1 од Уставот пратениците во Собранието се избираат за време од четири години. Мандатот на пратениците го верифицира Собранието. Мандатот почнува да тече од конститутивната седница на Собранието. Новоизбраното Собрание се состанува на конститутивна седница најдоцна 20 дена по одржаните избори. Конститутивната седница ја свикува претседателот на Собранието од претходниот состав.

Според ставот 2 на овој член од Уставот, доколку не се закаже конститутивна седница во предвидениот рок, пратениците сами се состануваат и го конституираат Собранието на дваесет и првиот ден од денот на завршувањето на изборите.

Во ставот 3 од овој член е определено дека избори за пратеници во Собранието се одржуваат во последните 90 дена од мандатот на стариот пратенички состав или во рок од 60 дена од денот на распуштањето на Собранието.

Со одредбата од ставот 4 на овој член од Уставот е утврдено дека мандатот на пратениците во Собранието може да се продолжи само во случај на воена или вонредна состојба, а со ставот 5 е утврдено дека со закон се утврдува неспојливоста и неизберливоста на функцијата пратеник во Собранието со вршење на други јавни функции или професии.

Според ставот 6 од овој член од Уставот Собранието се распушта ако за тоа се изјасни мнозинството од вкупниот број пратеници.

6. Од изнесените уставни одредби Судот утврди дека остварувањето на власта преку демократски избрани претставници е уставен принцип врз основа на кој е уредена и организацијата на државната власт со одредбите во III дел од Уставот.

Собранието на Република Македонија е определено како претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт во Републиката.

Статусните прашања на овој орган на државната власт се уредени со Уставот. Единствено организацијата и функционирањето на Собранието и начинот и условите за избор на пратеници покрај со Уставот се уредуваат со Деловник односно со закон што се донесува со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Следователно на уставната определба со закон да се уредува начинот и условите за избор на пратеници во Собранието, е дефиниран предметот на уредување на Изборниот законик, и со членот 1 е утврдено дека со овој законик се уредуваат начинот, условите и постапката за избор на претседател на Република Македонија, за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија, за членови на советите на општините и градот Скопје, за избор на градоначалник на општина и градоначалник на градот Скопје, начинот и постапката на евидентирање на избирачкото право, водење на Избирачкиот список, определување на границите на изборните единици и утврдувањето, менувањето и објавувањето на избирачките места, како и условите за функционирање на избирачките места.

Со II дел од Изборниот законик (од член 12 до член 16) е уредено „распишувањето и одржувањето на изборите“, чии одредби се однесуваат на отпочнувањето на постапката на изборите. Според овие одредби актот за распишување на изборите го донесува претседателот на Собранието и со него се определува денот од кога почнуваат да течат роковите за извршување на изборните дејствија и денот на одржување на изборите. Потоа, утврдено е дека актот за распишување на изборите се доставува до Државната изборна комисија и Министерството за правда и тој се објавува во „Службен весник на Република Македонија“, а од денот на распишување на изборите до денот на одржување на изборите не може да помине повеќе од 90 дена, ниту помалку од 70 дена. Граѓаните за изборите се известуваат преку јавен повик и истакнување плакати на видни места и тоа го врши надлежната изборна комисија, како и се уредени други прашања во врска со постапката за изборите.

Со членот 15 од Изборниот законик се уредени прашањата за одржување на изборите конкретно за пратениците во Собранието, меѓутоа, со оспорената одредба од ставот 4 на овој член од Законикот, е предвидено дека мандатот на пратениците трае од денот на неговото верификување до денот на верификувањето на мандатот на новоизбраните пратеници.

Од уставносудската анализа на оспорената одредба од Изборниот законик, имајќи ги предвид изнесените уставни и законски одредби според Судот произлегува дека таа уредува прашање кое покрај тоа што излегува од предметот на уредување со нормите во овој дел од Законикот, кои се однесуваат на „распишување и одржување на изборите“, туку излегува и од предметот на уредување на Изборниот законик кој има уставен основ само да го уредува начинот и условите за избор на пратеници, а не да го регулира мандатот на пратениците. Имено, мандатот на пратениците е веќе уставно уредено прашање.

Од означените одредби од Уставот е неспорно дека мандатот на пратениците започнува да тече од конститутивната седница на Собранието и трае 4 години и единствено може да продолжи во случај на воена или вонредна состојба, како и да се скрати во случај на распуштање на Собранието или кога новото собрание се конституира пред истекот на четири години.

Со Уставот не е утврдено мандатот на пратениците во Собранието да продолжи во случај на распуштање на Собранието, ниту е предвидено во таков случај тие да продолжат со должноста.

Со Уставот, исто така не е утврдено мандатот на пратениците во Собранието да трае односно да продолжи по истекот на четири години до денот на верификување на мандатот на новоизбраните пратеници, како што тоа го допушта оспорената одредба од Изборниот законик.

Оттука, неспорно е дека со Уставот мандатот на пратениците во Собранието, а со тоа и вршењето на законодавната функција на овој орган на државната власт, е ставен во временски рамки кои не дозволуваат вршење на власт по истекот на четирите години или по распуштањето на Собранието, како и по конституирање на новото собрание пред истекот на 4 години.

Притоа, треба да се има предвид исклучокот за продолжување на мандатот „само во случај“ на воена или вонредна состојба во членот 63 став 4 од Уставот.

Судот, исто така, утврди дека наспроти наведеново, во делот на Уставот кој се однесува на Владата на Република Македонија, во членот 93 став 5 е утврдено дека Владата на која и е изгласана недоверба, која поднела оставка или на која мандатот и престанал поради распуштање на Собранието, останува на должност до изборот на нова Влада.

Оттука, со Уставот е дозволен непрекинат континуитет во вршењето на должностите на Владата до изборот на нова Влада. Меѓутоа, за разлика од извршната власт, мандатот на пратениците во Собранието е прецизно определен со Уставот и надвор од него не е предвидено вршење на должностите на пратениците до конституирање на новото Собрание.

Врз основа на изнесената анализа, Судот утврди дека поради тоа што со оспорената законска одредба се уредува времетраењето на мандатот на пратениците во Собранието спротивно на наведените уставни норми, таа не е во согласност со Уставот.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.87/2006)

183.

- Непредвидувањето на правото на жалба против одлуката на судот со која се одбива предлогот на тужителот да донесе пресуда поради изостанок Повторување на постапката по повод конечна пресуда на Европскиот суд за човекови права.

- Failure to envisage a right to an appeal against the decision of the court rejecting the plaintiff's proposal for it to adopt a judgment in absentia

Reopening of the procedure on the occasion of a final judgment by the European Court for Human Rights

- Со непредвидувањето на правото на жалба против одлуката на судот со која се одбива предлогот на тужителот да донесе пресуда поради изостанок не се доведува во прашање принципот на правото на ефективен лек пред домашните судови со оглед на фактот што правото на жалба е одложено до моментот на донесување на конечна пресуда.

Предвидувањето на можноста против пресудата на второстепениот суд без оглед на вредноста на спорот странките да можат да изјават ревизија е во интерес на странката, а со цел за единствена примена на законот и решавање на некое процесно правно или материјално правно прашање.

Предвидувањето на вонредниот правен лек повторување на постапката по повод конечна пресуда на Европскиот суд за човекови права во

Стразбур само за странката која аплицирала пред Европскиот суд, а не и за сите граѓани кои се нашле во иста правна положба, не аплицирале пред судот има за цел странката во спорот да не трпи последици како резултат на повреда на одредбите од Конвенцијата за човекови права.

-By not envisaging the right of appeal against the decision of the court by rejecting the motion of the prosecutor for passing of a judgment in absentia, the right to an effective remedy before domestic courts is not violated, since the right of appeal is postponed until the moment of bringing the final decision.

Envisaging the possibility for an extraordinary legal remedy (revision) against the decision of the second instance court regardless of value of the dispute, is in the interest of the party and for the purpose of uniform implementation of the law and resolving some procedural or substantial issues.

Envisaging an extraordinary legal remedy- re-opening of the procedure on the occasion of a final decision of the European Court for Human Rights in Strasbourg, only for the party which applied before the European Court, and not for all citizens who are found in the same legal position, but have not applied before the Court has an aim the party to the dispute not to endure adverse consequences as a result of the violation of the provisions of the Convention on Human Rights.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 320 став 6, член 372 став 2, 3 и 4 и член 400 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.79/2005).

2. Ѓорѓија Бошевски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата член 320 став 6 од Законот кој се однесувал за недозволеноста на посебната жалба против одлуката на судот со која се одбива предлогот на тужителот да се донесе пресуда поради изостанок не бил во согласност со членовите 15 и 51 став 1 од Уставот и со член 13 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи. Ова затоа што според наведените уставни одредби и одредбата од член 13 од Конвенцијата на секој чие право и слобода е повредено му се гарантира дека ќе има право на ефективен лек пред домашните судови без оглед на тоа што повредата била сторена од лица кои вршеле службена должност.

Според подносителот на иницијативата членот 372 став 2, 3 и 4 од наведениот закон не биле во согласност со член 51 од Уставот затоа што и ако новиот Закон за парничната постапка е подобар од претходниот со оглед на тоа што лимитот на вредноста на предмет на спорот за дозволеност на правото за изјавување на ревизија е намален од 1.000.000 на 500.000 (став 1), со предвидувањето на можност за дозволување на изјавување на ревизија без оглед на вредноста на спорот во зависност од видот на спорот како и можност второстепениот суд во изреката на пресудата што ја донел да дозволи изјавување на ревизија ќе се злоупотребува против „политички неподобните“ страни и тие нема да имаат право на третостепена судска заштита и ако согласно член 9 од Уставот граѓаните пред Уставот и законите се еднакви. Од тие причини подносителот смета дека во законот треба да опстои само член 372 став 1 според кој сите странки ќе имаат право да изјават ревизија против второстепена судска пресуда.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорениот член 400 не бил во согласност со член 9 став 2 и член 118 од Уставот како и со членовите 46 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи. Ова затоа што граѓаните пред Уставот и законите се еднакви, па не постоело уставна можност за различен третман на граѓаните при остварување на нивните права како што е правото на откуп на општествени станови или поточно речено некои граѓани ова право да го остваруваат пред надлежни управни органи, други преку нашите судови и трети пред Европскиот суд за човекови права во Стразбур.

Притоа, граѓаните кои го оствариле правото пред Европскиот суд за човекови права согласно оспорениот член 400 според подносителот на иницијативата требало повторно да бараат да одлучува суд во Република Македонија наместо пресудата на Судот во Стразбур да ја применат директно и таа пресуда да се однесува на сите случаи кои по ист основ барат остварување на правото на откуп на општествен стан што е непотребно.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 320 од Законот за парничната постапка поместен во Глава ЦЦИИ „Пресуда“ е уредено прашањето кога судот ако се исполнети одредени услови ќе донесе пресуда поради изостанок.

Во оспорениот став 6 на членот 320 од Законот е уредено дека „Против одлуката на судот со која се одбива предлогот на тужителот да се донесе пресуда поради изостанок не е дозволена посебна жалба“.

Според член 8 став 1 алинеја 1 и 3 од Уставот, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, како и владеењето на правото, се утврдени како едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според Амандман XXI со кој е заменет член 15 став 1 од Уставот се гарантира правото на жалба против одлуки донесени во постапка во прв степен пред суд.

Согласно член 50 став 1 од Уставот, секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот пред судовите и пред Уставниот суд на Република Македонија во постапка заснована врз начелата на приоритет и итност.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот, а според став 2 на истиот член, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот.

Според Амандман XXV со кој е заменет член 98 од Уставот, видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон, што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Од наведените уставни одредби произлегува дека посебна гаранција за остварување на личните граѓански и политички слободи и права утврдени со Уставот претставува правото на граѓанинот на жалба против поединечите правни акти донесени во постапка во прв степен пред судовите. Користејќи го ова право, граѓаните не само што имаат можност да ги заштитат своите права и интереси, туку преку правото на жалба се постигнува и отстранување на незаконитостите во работењето на судовите, со што се придонесува за јакнење на законитоста. Оттука, правото на жалба ја има својата основа во оправданата претпоставка дека првостепената одлука не мора секогаш да биде законита и справедлива и поради тоа по жалбата одлучува секогаш повисок суд со што се прокламира и двостепеност во одлучувањето како една од гаранциите за остварување на правата и врз закон заснованите интереси.

Со Законот за парничната постапка се определуваат правилата на постапката врз основа на кои судот расправа и одлучува за основните права и обврски на човекот и граѓанинот во споровите од личните и семејните односи, од работните односи, како и од имотните и другите граѓанско правни односи на физичките и правните лица, освен ако за некои од наведените спорови со посебен закон не е предвидено за нив судот да одлучува според правилата на некоја друга постапка.

Според член 121 од Законот, судот донесува одлуки во форма на пресуда или решение. Со пресуда судот одлучува за

главната работа и за споредните барања. Решението претставува вид на судска одлука со кое судот одлучува за процесни прашања за основаноста на тужбеното барање. Со решение судот одлучува само по исклучок и тоа во постапката пореди смеќавање на владение и во постапката за издавање на платен налог.

Во Законот за парничната постапка во поголем број на одредби се предвидени случаите кога судот во текот на постапката донесува решенија како и тоа дали против тие решенија е дозволена посебна жалба, не е дозволена посебна жалба и решение против кое не е дозволена жалба.

Во конкретниов случај, со оспорениот член 320 став 6 од Законот, во ситуации кога судот го одбива барањето на тужителот да донесе пресуда поради изостанок не е дозволена посебна жалба.

Во членот 368 став 2 од овој закон во делот „Жалба против решение“ е предвидено дека ако овој закон изрично определува дека посебна жалба не е дозволена, решението на првостепениот суд може да се побива само во жалба против конечната одлука.

Тргувајќи од наведените уставни одредби со кои се гарантира правото на жалба, анализата на Законот за парничната постапка како и содржината на оспорената одредба според која против решението со кое се одбива барањето на тужителот судот да донесе пресуда поради изостанок, Судот смета дека не се основани наводите во иницијативата дека со оспорената одредба се нарушува едно од основните права, а тоа е правото на жалба. Остварувањето на правото на жалба е одложено до моментот на донесување на конечната одлука на судот со цел судската постапка да се спроведе без одолговлекување во разумен рок со што помалку трошоци и да оневозможи злоупотреба на правата на странките во постапката.

Со оглед на наведеното, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одредбата од член 15 и 50 од Уставот.

4. Судот, понатаму утврди дека во членот 372 од Законот поместен во Глава XXV „Вонредни правни лекови“ како вонреден правен лек е предвидена ревизијата.

Согласно наведениот член против правосилна пресуда донесена во втор степен, странките можат да изјават ревизија во рок од 30 дена од денот на доставувањето на препис на пресудата (став 1).

Во оспорениот став 2 на овој член е предвидено дека „странките можат да изјават ревизија против второстепена пресуда ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 500.000.

Во оспорениот став 3 на овој член е предвидено дека „По исклучок од ставот (2) на овој член, без оглед на вредноста на спорот ревизијата секогаш е дозволена: 1) во спорови за издршка; 2) во спорови за надоместок на штета за загубена издршка поради смрт на давателот на издршката; 3) во спорови од работните односи по повод престанок на работен однос; 4) во спорови од авторско право и 5) во спорови што се однесуваат на заштита и употреба на пронајдоци и технички унапредувања, мостри, модели и жигови и на правата на употреба на фирма или назив, како и во спорови од нелојален натпревар и монополски однесувања.

Во оспорениот став 4 на член 372 од Законот е уредено дека:

Ревизијата по исклучок е дозволена и против второстепена пресуда против која не може да се изјави ревизија според ставот (2) од овој член, ако второстепениот суд во изреката на пресудата што ја донел тоа го дозволи. Второстепениот суд може така да одлучи ако оцени дека одлуката во спорот зависи од решавање на некое материјално правно или процесно правно прашање важно за обезбедување на единствена примена на законот и уедначување на судската практика. Во образложението на пресудата второстепениот суд е должен да наведе заради кое правно прашање ја дозволува ревизијата и да ги наведе причините поради кои смета дека ова е важно за обезбедување на единствена примена на законот и уедначување на судската практика.

Според Амандман XXV став 4 со кој е заменет членот 98 од Уставот, видовите, надлежноста, основаноста, укинувањето, организацијата и составот на судовите како и постапката пред нив се уредуваат со закон, што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр.36/1995 и 64/2003) и Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2006) кој ќе започне да се применува од 1 јануари 2007 година, судската власт ја вршат судовите во Република Македонија и тие се самостојни и независни државни органи.

Според наведените закони, судовите судат и своите одлуки ги засноваат врз основа на Уставот и законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Судовите во примената на правото ги заштитуваат човековите слободи и права.

Постапката пред судот се уредува со закон и се заснова врз начелата на законитост и легитимност, рамноправност на странките, судење во разумен рок, правичност, јавност, контрадикторност, двостепеност, зборност, усност, непосредност, право на одбрана односно застапување и економичност.

Со законите за одделните постапки поблиску се уредуваат начелата на постапката, начинот на нивното остварување и можното отстапување кај одделни начела.

Во судскиот систем судската власт ја вршат основните судови, апелационите судови и Врховниот суд на Република Македонија, а со Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2006) покрај наведените видови на судови востановен е и Управниот суд.

Според член 101 од Уставот на Република Македонија Врховниот суд на Република Македонија е највисок суд во Републиката и го обезбедува единството во примената на законот од страна на судовите.

Според член 34 односно 35 од наведените закони за судовите, Врховниот суд на Република Македонија е надлежен, покрај другото да решава по вонредни правни лекови против правосилните одлуки на судовите и одлуките на своите совети кога тоа е определено со закон, а според член 35 односно 37 од горенаведените закони, пак, Врховниот суд на општа седница утврдува начелни ставови и начелни правни мислења по прашања од значење за обезбедување на единство во примената на законот од страна на

судовите по сопствена иницијатива или по иницијатива на седницата на судот или судски оддели од судовите.

Со Законот за парничната постапка се определуваат правилата на постапката врз основа на кои судот расправа и одлучува за основни права и обврски на човекот и граѓанинот во спорови од личните и семејните односи, од работните односи, како и од имотните и другите граѓанско правни односи на физичките и правни лица, освен ако за некои од наведените спорови со посебен закон не е предвидено за нив судот да одлучува според правилата на некоја друга постапка.

Во Законот за парничната постапка покрај правото на жалба како редовен правен лек со кој се прокламира и оживотворува двостепеноста во одлучувањето како гаранција за остварување на правото и врз закон засновани интереси предвидени се и вонредни правни лекови и тоа ревизија и повторување на постапката.

Согласно Законот, ревизијата е вонреден правен лек што странките можат да го изјават против правосилната пресуда донесена во втор степен во рок од 30 дена од доставувањето на преписот на пресудата. Правото на поднесување на ревизија е ограничено со вредноста на предлогот на спорот при што вредноста на спорот на побивање на пресудата да надминува 500.000 денари (член 372 став 1 и 2).

Меѓутоа и покрај наведеното генерално правило, Законот прави исклучоци при што правото странките да изјават ревизија не го условува со вредноста на спорот, туку секогаш дозволува без оглед на вредноста на спорот за точно определени спорови да може да се изјави ревизија (спорови за издршка, работни спорови и друго - член 372 став 3 и 4).

Понатаму, во Законот за парничната постапка е направен уште еден исклучок од општото правило за изјавување на ревизија како вонреден правен лек.

Имено, според ставот 4 на членот 372 од Законот ревизија може да се изјави и против второстепена пресуда и ако вредноста на спорот на побиваниот дел не надминува 500.000 денари ако второстепениот суд во изреката тоа го дозволил имајќи предвид дека одлуката на спорот зависи од решавањето на некое материјално-правно или процесно-правно прашање, а со цел за обезбедување на

единствена примена на законот и воедначување на судската практика.

Тргувајќи од наведените уставни одредби, Законот за судовите како и Законот за парничната постапка во однос на оспорената одредба од член 372 став 2 и 3 Судот смета дека право е на законодавецот покрај жалбата како редовен правен лек да предвиди и вонредени правни лекови, односно да ја предвиди ревизијата како вонреден правен лек кој странките можат да го изјават доколку се исполнети одредени предуслови, а тоа е вредноста на спорот или видот на спорот поради што не може да се постави прашањето за нивната согласност со уставните одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата.

Воедно Судот смета дека оспорениот став 4 на член 372 од Законот за парничната постапка не може да биде подведен под сомнение во однос на уставните одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата. Ова затоа што имајќи ја предвид уставната поставеност на Врховниот суд на Република Македонија како највисок суд во Републиката кој обезбедува единствена примена на законите предвидувањето на можноста против пресудата на второстепениот суд без оглед на вредноста на спорот странките да можат да изјават ревизија е во интерес на странката со цел за единствена примена на законот и решавање на некое процесно правно или материјално правно прашање, а кое е битно за одлучување во спорот на кој начин се обезбедува максимално можна заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот, како темелни вредности на уставниот поредок.

5. Судот исто така утврди дека во оспорениот член 400 од Законот за парничната постапка поместен во поднасловот „Повторување на постапката по повод конечна пресуда на Европскиот суд за човекови права во Стразбур“ е уредено дека:

„Кога Европскиот суд за човекови права ќе утврди повреда на некое човеково право или на основните слободи предвидени во Европската конвенција за заштита на основните човекови права и слободи и во Дополнителните протоколи на Конвенцијата, кои Република Македонија ги ратификувала, странката може во рок од 30 дена од конечноста на пресудата на Европскиот суд за човекови права да поднесе барање до судот во Република Македонија кај судел во прв степен во постапката во која е донесена одлуката со која е повредено некое од човековите права или основните слободи за

измена на одлуката со која тоа право или основна слобода е повредена.

Во постапката од ставот (1) на овој член соодветно се применуваат одредбите за повторување на постапката.

Во повторувањето на постапката судовите се должни да ги почитуваат правните ставови изразени во конечната пресуда на Европскиот суд за човекови права со која е утврдена повреда на основните човекови права и слободи“.

Според член 8 алинеја 1 и 11 од Уставот на Република Македонија покрај другите темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и почитувањето на општоприфатените норми на меѓународното право.

Според член 50 од Уставот секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот пред судовите и пред Уставниот суд во постапка заснована врз начелото на приоритет и итност.

Според Амандман XXV став 2 со кој е заменет член 98 од Уставот судовите се самостојни и независни. Судовите судат врз основа на Уставот и законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот, а според ставот 4 видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство на гласови од вкупниот број пратеници.

Според член 118 од Уставот, меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од правниот поредок и не можат да се менуваат со закон.

Според член 13 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи изменети со Протокол 11 заедно со протоколи 1, 4, 6 и 7 („Службен весник на Република Македонија“ бр.11/1997) секој човек чии права и слободи признати со оваа Конвенција се нарушени, има право на ефикасен правен лек пред националните власти, дури и тогаш кога повредата на овие права и слободи ја сториле лица при вршењето службена должност.

Според член 19 од наведената Конвенција поместен во Глава ИИ - „Европски суд за правата на човекот“ со цел да се обезбеди почитување на обврските што за Високите страни договорнички произлегуваат од Конвенцијата и нејзините протоколи, се основа Европски суд за правата на човекот.

Според член 32 од Конвенцијата Судот е надлежен за сите прашања во врска со интерпретацијата и примената на Конвенцијата и на нејзините протоколи што ќе му бидат доставени според условите предвидени во членовите 33, 34 и 47.

Според член 34 од Конвенцијата, Судот прима жалби што му ги доставуваат физички лица, невладини организации или група поединци кои се сметаат за жртва на повреда на правото признати во Конвенцијата.

Високите страни договорнички се обврзуват со никаква мерка да не го спречуваат ефикасното врешење на ова право, при што согласно член 35, пак, Судот може да прифати случај само откако ќе бидат исцрпени сите домашни правни средства, врз основа на општоприфатените принципи од меѓународното право и во рок од 6 месеци сметано од датумот на кој е донесена конечната интерна одлука.

Според член 46 од Конвенцијата високите договорнички страни се обврзуват да се придржуваат кон конечната пресуда на судот во споровите во кои се странки.

Конечната пресуда на Судот се доставува на Советот на министри кој го надгледува нејзиното извршување.

Од наведеното произлегува дека за остварување на загарантираните слободи и права утврдени во Конвенцијата која Република Македонија ја ратификувала и таа станала дел од внатрешниот правен поредок, Република Македонија ја прифатила и обврската да ги почитува конечните одлуки на Европскиот суд за човекови права како меѓународна институција компетентна да постапува по барањето на лицата кои се жалат дека им е повредено некое право гарантирно со Конвенцијата.

Во пресудата со која ја усвојува жалбата, Судот декларира дека одговорната држава повредила одредено право

загарантирано со Конвенцијата, а воедно во одредени случаи може да определи и паричен надоместок за апликантот (член 41).

Со пресудата на Европскиот суд за човекови права не се менува домашната пресуда, не се наметнува обврска за повторно отварање на случајот, ниту пак може да се наметне обврската на државата што повредила некое право во иднина да прекине во повредите.

Имајќи го предвид декларативниот карактер на пресудата на Европскиот суд за човекови права, а со цел за ефикасна заштита на слободите и правата утврдени со Конвенцијата, а кои во одредени случаи се повредени од државите потписнички на Конвенцијата Комитетот на министри за земјите членки на 19 јануари 2000 година донел Препорака бр. Р (2000) 2 во врска со повторното разгледување или повторно отварање на одредени случаи на национално ниво по пресудите на Европскиот суд за човекови права.

Имено Комитетот на министри имајќи ги предвид практичните согледувања во врска со спроведување на пресудата на Европскиот суд за човекови права: 1) ги повикува договорните страни на национално ниво да обезбедат постоење на соодветна можност за постигнување, колку што е можно реститутио ин интегрум; 2) ги поттикнува договорните страни особено да ги рзгледуваат нивните национални правни системи со цел да обезбедат постоење на адекватни можности за повторно разгледување на случајот, вклучително и повторно отварање на постапката во случаите кога судот утврдил прекршување на Конвенцијата, а особено кога оштетената страна и натаму трпи сериозни негативни последици поради исходот на одлуката на национално ниво по конкретното прашање, кои не се соодветно корегирани преку правично обештетување и не можат да се корегираат освен со повторно разгледување или отварање на случајот и пресудата на Судот води до заклучок дека оспорената одлука на национално ниво е во своето битие спротивно на Конвенцијата или се утврдило прекршување врз основа на процедурални грешки или недостатоци со таква тежина со што се фрла сериозна сенка на сомневање врз исходот на постапката на национално ниво за која е поднесена претставката.

Комитетот на министри на 12 мај 2004 година донел Препорака РЕЦ (2004) 6 за подобрување на домашните правни лекови, покрај другото, повикувајќи се на супсидијарниот карактер на механизмот за надзор воспоставен со Конвенцијата, кој имплицира во

согласност со член 1, дека правата и слободите гарантирани со Конвенцијата се заштитени на прво место на национално ниво и применувани од страна на државните органи на власта препорачува земјите членки: 1) да утврдат преку постојано преиспитување, во светлина на прецедентното право на Судот, дека домашните правни лекови постојат за секој кој има аргументирана жалба за прекршување на Конвенцијата и дека овие правни лекови се ефективни така што може да резултираат во одлука врз база на правната заснованост на жалбата и во соодветно обештетување за секое утврдено прекршување, 2) да ја преиспитаат, следејќи ги пресудите на Судот кои упатуваат на структурни или општи недостатоци во националното право или практично, ефективноста на постоечките домашни правни лекови и ако е потребно да воспостават ефикасни правни лекови со цел да се избегне случаите што се повторуваат да бидат доставени пред Судот.

Имајќи го предвид наведеното, а во духот на почитување на Конвенцијата за заштита на човековите слободи и права како и препораките на Комитетот на министри, Република Македонија како потписник на наведената Конвенција во Законот за парничната постапка го предвидел институтот повторување на постапката по повод конечна пресуда на Европскиот суд за човекови права во Стразбуг. Целта на воведувањето на овој вонреден правен лек е странката во спорот да не трпи последици како резултат на повреда на одредбите од Конвенцијата, поради што Судот смета дека оспорениот член 400 од Законот за парничната постапка не може да биде доведен под сомнение во однос на одредбите од Уставот на кои се повикува подносителот на иницијативата, а особено во однос на член 9 од Уставот.

Ова оттаму што оспорената одредба се однесува на граѓаните кои се наоѓаат во еднаква правна положба, односно кои аплицирале пред Европскиот суд за човекови права кој со пресуда утврдил дека е повредено некое од човековите права или основни слободи, што претставува основ за повторување на постапката, а не и за сите граѓани без оглед на тоа дали се обратиле до Судот во Стразбур. Поточно речено, во конкретниов случај подносителот на иницијативата во суштина бара не само директна примена на пресудата од Судот во Стразбур без повторување на постапката пред домашен суд туку и таквата пресуда да претставува и извор на правото, односно „пилот одлуката“ на Судот во Стразбур да се применува на сите случаи кои можат да бидат подведени под ист основ, што според мислењето на Уставниот суд е неприфатливо. Ова

оттаму што судовите согласно Уставот судат врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани согласно Уставот, поради што и од овој аспект оспорената одредба не може да биде доведена под сомнение во однос на Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов, а во однос на член 372 став 4 Судот решението го донесе со мнозинство гласови. (У.бр.35/2006)

184.

- Право на законодавецот со закон да ги утврди и уреди сите прашања што се од значење за референдумот и за другите облици на непосредното изјаснување на граѓаните

- Right of the legislator to define and regulate, by law, all the issues that are important for the referendum and for the other forms of direct coming out of citizens

- Со оглед на тоа што со Уставот само начелно се уредени некои од прашањата во врска со распишувањето на референдумот, како облик на непосредно изјаснување на граѓаните, право е на законодавецот со закон да ги утврди и уреди сите прашања што се од значење за референдумот и за другите облици на непосредното изјаснување на граѓаните. Во рамките на уредувањето на тие прашања, законодавецот, меѓу другото, има право со закон да утврди и за кои прашања воопшто не е можно распишување на референдумот.

- Given that the Constitution regulates only in principle some of the issues in connection with the announcement of a referendum, as a form of direct coming out of citizens, it is the right of the legislator to define and regulate by law all the issues that are important for the referendum and for the other forms of direct coming out of citizens. Within the framework of the regulation of these issues, the legislator, inter alia, has the right to define by law for which issues it is not possible at all to announce a referendum.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 28 став 3 од Законот за референдум и други облици на непосредно изјаснување на граѓаните („Службен весник на Република Македонија“ бр.81/2005).

2. Политичката партија ВМРО-ДПМНЕ и Томе Тодоровски од Свети Николе на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста на член 28 став 3 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата поднесена од политичката партија ВМРО-ДПМНЕ, со оспорената законска одредба се вршело ограничување на правото на граѓаните да барат распишување на референдум по прашањата утврдени во неа и со тоа всушност се вршело повреда на членот 9 и на членот 54 од Уставот.

Во оваа иницијатива се наведува дека оспорениот член 28 став 3 од Законот, исто така, нема уставна основа да го ограничува правото на граѓаните да бараат распишување на референдум кога тие согласно член 73 став 3 од Уставот ќе поднесат предлог за

распишување од најмалку 150.000 избирачи. Ова од причини што во таков случај Собранието на Република Македонија било должно да распише референдум, односно Уставот императивно налагал да се распише референдум и не оставал можност ова прашање да се уредува со закон, како што тоа било уредено на пример во членот 27 од Уставот. Секое поинакво одлучување на пратениците за распишување на референдум кога предлогот е поднесен од 150.000 избирачи значело кршење на Уставот, на неговите начела утврдени со членот 2 став 2, членот 8 став 1 алинеја 1, членот 9, членот 50, членот 51, членот 54 и членот 73 став 3 од Уставот.

Според подносителот на оваа иницијатива со Амандманот Ц на Уставот на Република Македонија бил уреден само начинот на кој се донесуваат законите наведени во овој амандман, а не и прашањето на референдум и дека со распишување на референдум за прашањата од оспорениот член 28 став 3 од Законот немало да биде повредено правото на заедниците утврдено во тој амандман на Уставот.

За подносителот на оваа иницијатива, исто така, е апсурдно што 150.000 избирачи не можат да бараат распишување на референдум за прашањата од членот 28 став 3 од Законот, а согласно членот 130 од Уставот истите имаат право да поднесат предлог за пристапување кон измена на Уставот.

Поради наведените причини, подносителот на оваа иницијатива смета дека оспорениот член 28 став 3 од Законот не е во согласност со член 2 став 2, член 8 став 1 алинеја прва, член 9, член 50, член 51, член 54 и член 73 став 3 од Уставот на Република Македонија поради што предлага Уставниот суд на Република Македонија да закаже јавна седница и по одржаната расправа согласно член 110 и 112 од Уставот на Република Македонија да донесе одлука со која ќе го поништи или укине оспорениот став 3 од член 28 на Законот.

Според наводите во иницијативата поднесена од Томе Тодоровски членот 28 став 3 од Законот е во спротивност со член 9 и член 73 став 3 од Уставот.

Како причини, односно аргументи за оспорување на уставноста на означената законска одредба во оваа иницијатива се наведува дека и во случај кога 150.000 избирачи ќе соберат потписи тие согласно оспорената законска одредба ќе бидат неважечки,

односно не можат да произведат правно дејство во смисла на членот 73 став 3 од Уставот. Тоа практично значело дека граѓаните што припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија, а се застапени во Собранието на Република Македонија преку свои пратеници, имаат повеќе права од сите граѓани што припаѓаат на другите заедници, па и од „мнозинскиот народ“, кое нешто било во спротивност со членот 9 од Уставот.

Понатаму, во оваа иницијатива се наведува дека во Уставот никаде немало ограничување за распишување на референдум, а за тоа говорел и фактот дека Собранието е должно да распише референдум кога предлог ќе поднесат најмалку 150.000 избирачи. Исто така, се наведува дека во конкретниот случај не може да се говори за еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, затоа што распишувањето, односно нераспишувањето на референдумот согласно оспорената законска одредба се условувало, односно зависело исклучиво од волјата на пратениците кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија.

Со оглед на тоа што со оспорената законска одредба практично се вршело ограничување на правото на слободно изразување на волјата на граѓаните преку уставно загарантираниот облик на референдум спротивно на Уставот, во оваа иницијатива се предлага Уставниот суд на Република Македонија да го поништи целиот Закон или само членот 28 став 3 од Законот, како неуставни.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот став 3 на членот 28 од Законот референдум на државно ниво не може да се распише за прашања за кои Собранието одлучува со мнозинство гласови од присутните пратеници при што мора да има мнозинство гласови од присутните пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија.

4. Според член 2 став 1 од Уставот, во Република Македонија суверенитетот произлегува од граѓаните и им припаѓа на граѓаните, а според ставот 2 на истиот член, граѓаните на Република Македонија власта ја остваруваат преку демократски избрани претставници, по пат на референдум и други облици на непосредно изјаснување.

Согласно член 61 став 1 од Уставот, Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт во Републиката. Согласно ставот 2 на истиот

член од Уставот, организацијата и функционирањето на Собранието се уредуваат со Уставот и со Деловникот.

Во членот 68 од Уставот, во рамките на работите од надлежност на Собранието на Република Македонија, меѓу другото, утврдено е дека Собранието го донесува и изменува Уставот, донесува закони и дава автентично толкување на закони, ги утврдува јавните давачки, ратификува меѓународни договори, одлучува за мир и војна, донесува одлука за менување на границата на Републиката, донесува одлука за стапување и истапување од сојуз или заедница со други закони и распишува референдум.

Во точката 1 од Амандман X на Уставот, а со кој е заменет членот 69 од Уставот, утврдено е дека Собранието може да одлучува ако на седницата присуствува мнозинство од вкупниот број пратеници. Собранието одлучува со мнозинство гласови од присутните пратеници, а најмалку со една третина од вкупниот број пратеници, ако со Уставот не е предвидено посебно мнозинство. Во точката 2 од овој Амандман утврдено е дека, пак, за закони кои директно ги засегаат културата, употребата на јазиците, образованието, личните документи и употребата на симболите, Собранието одлучува со мнозинство гласови од присутните пратеници, при што мора да има мнозинство гласови од присутните пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија. Спорот во врска со примената на оваа одредба го решава Комитетот за односи меѓу заедниците.

Понатаму, во Амандман XVI на Уставот, со кој е заменет ставот 5 на членот 114 од Уставот, утврдено е дека локалната самоуправа се уредува со закон кој се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, при што мора да има мнозинство гласови од вкупниот број пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија. Законите за локално финансирање, локални избори, општинските граници и за градот Скопје, се донесуваат со мнозинство гласови од присутните пратеници, при што мора да има мнозинство гласови од присутните пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија.

Во членот 73 став 1 од Уставот утврдено е дека Собранието одлучува за распишување на референдум за одделни прашања од својата надлежност со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници. Според ставот 3 на овој член, Собранието е должно

да распише референдум кога предлог ќе поднесат најмалку 150.000 избирачи. Одлуката донесена на референдумот согласно ставот 4 на истиот овој член од Уставот е задолжителна.

Член 74 став 2 од Уставот предвидува дека одлуката за менување на границата на Република Македонија е усвоена на референдум, доколку за неа гласале мнозинството од вкупниот број избирачи.

Согласно член 120 став 3 од Уставот одлуката за стапување и истапување од сојуз или заедница со други држави е усвоена, ако на референдумот за неа гласало мнозинството од вкупниот број избирачи.

Со Амандман XVIII на Уставот, со кој се додава нов став 4 на член 131 од Уставот, утврдено е дека одлука за измена на Преамбулата, членовите за локална самоуправа, членот 131, која било одредба што се однесува на правата на припадниците на заедницата, вклучувајќи ги особено членовите 7, 8, 9, 19, 48, 56, 69, 77, 78, 86, 104 и 109, како и одлука за додавање која било нова одредба која се однесува на предметот на тие одредби и тие членови, ќе биде потребно двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници во кое мора да има мнозинство гласови од вкупниот број пратеници кои припаѓаат на заедниците што не се мнозинство во Република Македонија.

Од наведените уставни одредби произлегува дека граѓаните на Република Македонија, од кои произлегува и на кои им припаѓа суверенитетот, согласно Уставот власта ја остваруваат на два начини и тоа посредно (преку своите демократски избрани претставници) и непосредно (по пат на референдум и други облици на непосредно изјаснување).

Посредниот начин на остварување на власта, го наоѓа својот целосен израз во поставената организација на државната власт со Уставот, според кој Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт на Републиката, како една од трите власти, согласно начелото на поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска утврдено како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Определувајќи го Собранието на Република Македонија како претставнички орган на граѓаните на Република Македонија, Уставот истовремено го утврдува и неговиот состав, надлежностите, организацијата и начинот на работа и одлучување, со тоа што некои од овие прашања препушта поконкретно да се уредат со закон и Деловникот.

Меѓу работите кои со Уставот се утврдени во надлежност на Собранието на Република Македонија спаѓа и распишувањето на референдумот, како облик на непосредно изјаснување, односно остварување на власта на граѓаните, утврден со Уставот.

Воведувањето на референдумот како облик на непосредно учество на граѓаните во остварувањето на власта во Република Македонија не е новина во Уставот на Република Македонија од 1991 година. Референдумот, беше предвиден и во уставите од 1963 и 1974 година кои што важеа во претходниот систем на државното уредување на Република Македонија, а предвиден е во уставите и на многу други земји.

Она што е карактеристично за уредувањето на референдумот со Уставот е тоа што тој не ги уредува сите прашања, туку само начелно утврдува и уредува некои прашања кои се поврзани со референдумот, како што се на пример органот кој е надлежен за распишување на референдумот, за кои прашања и по чиј предлог се распишува и слично.

Од содржината на членот 73 став 1 и член 68 став 1 алинеја 10 од Уставот произлегува дека за распишување на референдум одлучува Собранието на Република Македонија и тоа за одделни прашања од својата надлежност со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници. Според Судот интенцијата на уставотворецот со членот 73 став 1 од Уставот била Собранието да може да одлучува за распишување на референдум за одделни прашања од неговата надлежност по правило по сопствена иницијатива, односно по барање на самите пратеници и доколку за тоа се одлучи со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Исклучок од наведеното правило е утврден во членот 73 став 3 од Уставот според кој Собранието е должно да распише референдум кога предлог за распишување ќе поднесат најмалку 150.000 избирачи. Според Судот, ставот 3 на членот 73 од Уставот треба да се толкува во смисла дека распишувањето на референдумот

од овој став на член 73 е задолжително не според предметот односно прашањето поради кое треба да се распише референдумот, туку според својството на предлагачот (150.000 избирачи). Имено, во овој случај Уставот не остава можност Собранието да одлучува или проценува дали треба или не да распише референдум, туку едноставно е обврзано да го распише референдумот за предлог-прашањето за кое се собрани 150.000 потписи.

Што се однесува, пак, за тоа кои прашања можат да бидат предмет на референдумско одлучување, Уставот не содржи децидни одредби, како што е тоа на пример во уставите на некои европски земји (Австрија, Данска, Франција, Хрватска, Шпанија, Италија, Швајцарија и др.) во кои се предвидени изречно т.н. уставен референдум и законодавен референдум, односно референдум за уставни прашања и за законски прашања.

Исто така, Уставот изречно не содржи ниту забрани ни ограничување за распишување на референдум за било кои прашања од надлежност на Собранието, а не содржи одредби ниту за видовите на референдуми според времето на нивното распишување (претходен или дополнителен) и слично. Оттука, сите овие, како и другите прашања од значење за референдумот и другите облици на непосредно изјаснување на граѓаните, се уредени со Законот за референдум и други облици на непосредно изјаснување на граѓаните, чиј член се оспорува со овие иницијативи.

Според членот 1 од означениот закон, со овој закон се уредуваат начинот и постапката за распишување и спроведување на референдум, покренување граѓанска иницијатива, свикување и одржување собир на граѓани, како и други прашања од значење за непосредно изјаснување на граѓаните. Впрочем, сите овие прашања кај нас и досега на соодветен начин беа предмет на законско регулирање, иако Уставот изречно не упатува на тоа, како што е на пример во некои други земји, во чии уставы, исто така е предвиден референдумот како облик на непосредно изјаснување на граѓаните.

Во членот 2 на Законот, референдумот е дефиниран како облик на непосредно изјаснување на граѓаните во одлучувањето за одделни прашања од надлежност на Собранието на Република Македонија, за прашања од надлежност на општините, на градот Скопје, како и за други прашања од локално значење.

Понатаму, според членот 8 од Законот, референдумот се распишува заради одлучување на граѓаните и за нивно консултирање. Одлуката донесена на референдумот за одлучување е задолжителна, а одлуката донесена на референдумот за консултирање не е задолжителна. Во овој член, според Судот, законодавецот, зависно од задолжителноста на одлуката донесена на референдумот, покрај облигаторниот, односно задолжителниот референдум, утврдува и т.н. факултативен, односно советодавен референдум и одлуката донесена на овој референдум не е задолжителна како кај облигаторниот референдум, затоа што таа не предизвикува правна, туку само морална обврска Собранието да постапи согласно со волјата на граѓаните. Според територијата, односно подрачјето за кое се распишува и територијалниот принцип за правното дејство на неговата одлука, согласно овој закон постојат два вида референдуми и тоа: референдум на државно ниво и референдум на локално ниво.

Начинот и постапката за распишување на референдумот за целата територија на Република Македонија, односно на референдумот на државно ниво, потоа прашањата за кои мора, може или не може да се распише овој референдум, како и органите за негово спроведување посебно се уредни од член 20 до член 35 од Законот, меѓу кои спаѓа и членот 28 чиј став 3 се оспорува со оваа иницијатива.

Така, според членот 20 став 2 од Законот, Собранието на Република Македонија распишува референдум на државно ниво по сопствена иницијатива и по предлог на најмалку 150.000 граѓани. Според ставот 2 на член 21 од Законот Собранието е должно во рок од 30 дена од поднесувањето на предлогот за распишување на референдумот да донесе одлука за распишување на референдум.

Во членот 23 од Законот се утврдуваат прашањата за кои задолжително се распишува референдум на државно ниво и тоа се: за усвојување на одлука на Собранието за менување на границата на Република Македонија и на одлуката за стапување или истапување од сојуз или заедница со други држави. Тоа се всушност истите прашања за кои референдумското одлучување единствено се наметнува и по сила на самиот Устав (член 74 став 2 и член 120 став 3) односно за кои и со Уставот е предвиден задолжителен референдум. Во наредните членови 24 до 27 од Законот се утврдени прашањата за кои Собранието може да распише референдум на државно ниво било по сопствена иницијатива или по предлог на најмалку 150.000 граѓани (избирачи). Така, согласно овие членови од Законот, меѓу другото,

референдум на државно ниво може да се распише и за прашања што треба да се уредат со закон (претходен референдум) или за преоценување на закон што претходно е донесен (дополнителен референдум).

Покрај прашањата за кои задолжително се распишува референдум и прашањата за кои може да се распише референдум на државно ниво, Законот во членот 28 утврдува за кои прашања пак воопшто не може да се распише референдум на државно ниво. Тоа се прашањата што се однесуваат на Буџетот на Република Македонија и завршната сметка на Буџетот, за јавните давачки, за резервите на Република Македонија, за прашања на изборите, за именувањата и разрешувањата, за амнестијата (став 1 на член 28), потоа, за прашањата што се однесуваат на одбраната, воена и вонредна состојба и за уредбите со законска сила донесени за време на воена или вонредна состојба (став 2 на член 28). Референдум на државно ниво не може да се распише и за прашања за кои Собранието одлучува со мнозинство гласови од присутните пратеници при што мора да има мнозинство гласови од присутните пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија (став 3 на член 28 од Законот).

Имајќи ја предвид содржината на целиот член 28 од Законот, а разгледувајќи го неговиот оспорен став 3 во контекст на целината на самиот член 28, може да се констатира дека прашањата што се утврдени во овој став не се единствени за кои не може да се распише референдум на државно ниво, туку претставуваат само дел од тие прашања што се утврдени во член 28 од Законот, а сепак во иницијативите се оспорува само ставот 3 на овој член.

Со оглед на тоа што Собранието на Република Македонија, како претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт, согласно генералното уставно овластување за донесување на закони има право прашањата кои само начелно се утврдени и уредени со Уставот да ги уреди со закон, според Судот негово уставно право е со закон поконкретно да ги разработи и уреди прашањата поврзани со референдумот, како што впрочем тоа го направил во Законот, чија одредба се оспорува со овие иницијативи.

Во однос на тоа пак дали законодавецот во рамките на уредувањето на прашањата што се од значење за остварување на непосредното изјаснување на граѓаните по пат на референдум (како што се на пример начинот и постапката на распишување и

спроведување на референдумот), со закон може да ги утврди и прашањата од надлежност на Собранието за кои воопшто не е можно распишување на референдум (член 28 од Законот), Судот смета дека за тоа нема уставна пречка од повеќе причини и тоа:

Прво, од самиот факт што Собранието на Република Македонија согласно Уставот мора да распише задолжителен референдум само во два случаја, односно за две прашања и тоа за усвојување на одлука на Собранието за менување на границата на Република Македонија и за усвојување на одлука на Собранието за стапување или истапување од сојуз или заедница со други држави, произлегува дека за распишувањето на референдум за другите прашања од негова надлежност Уставот препушта Собранието само да одлучува.

Второ, ниту членот 73 став 3 од Уставот во однос на кој посебно се оспорува уставноста на членот 28 став 3 од Законот, не претставува уставна пречка од причина што обврската на Собранието да распише референдум кога предлогот за тоа ќе го поднесат најмалку 150.000 избирачи утврдена во член 73 став 3 од Уставот, според Судот е од процедурален, а не е од суштински односно материјален карактер и како таква се однесува само во случај кога поднесениот предлог за распишување на референдумот е за прашање за кое мора или може да се распише референдум, а не за секое прашање од надлежност на Собранието, а најмалку пак за прашање што не е од негова надлежност. Имено, во одредбата на ставот 3 на членот 73, според толкувањето на Судот, Уставот го определува само субјектот (150.000 избирачи) кој може да поднесе предлог за распишување на референдум и односот на Собранието по тој предлог, а тоа е дека во тој случај мора да се распише референдум.

Трето, Уставот иако не го забранува, ниту ограничува на експлицитен начин референдумското одлучување за одделни прашања од надлежност на Собранието, тие забрани според Судот произлегуваат од самата негова концепција за остварување на власта на граѓаните на Република Македонија според која референдумот е утврден само како еден од облиците на непосредно учество, односно изјаснување на граѓаните, додека како основен облик на нивно одлучување или поточно како систем на остварување на власта Уставот сепак ја има воспоставено претставничката парламентарна демократија. Во таков систем, тежиштето на одлучувањето, односно на остварувањето на власта на граѓаните не е преку референдумот и

другите облици на непосредно изјаснување, туку преку нивните демократско избрани претставници во Собранието на Република Македонија. Или со други зборови, референдумот како облик на непосредна демократија не може секогаш и за сите прашања од надлежност на Собранието да претставува алтернатива на претставничката демократија или целосно да ја надоместува.

Оттука, не случајно референдумот според Уставот е институционализиран и врзан за Собранието на Република Македонија, како претставнички орган на граѓаните, кое во тоа својство и како носител на законодавната власт во системот на посредна, односно претставничка парламентарна демократија, е и единствено надлежно да одлучува не само формално за распишување на референдумот, туку да одлучи и за кои прашања од својата надлежност не може да се распишува референдум, како што впрочем тоа го направил во членот 28 од Законот.

Исклучувањето на можноста за примена, односно за распишување на референдумот, според Судот во одделни случаи основано и оправдано е и заради самата природа на некои прашања, како и посебниот интерес на државата за одделни прашања, како што се на пример прашањата што се од финансиска природа, а од кои непосредно зависи извршувањето на функциите на државата, потоа прашањата од областа на одбраната и безбедноста на земјата и слично.

Тргувајќи од тоа дека референдумското одлучување е исклучок, а не правило при донесување на законите, и во многу други земји (Италија, Данска, Швајцарска, Франција) предвидено е референдум да не може да се распишува за некои закони од наведените и други области.

Дека Уставот сепак не ја исклучува можноста со закон за одделни прашања да се забрани распишувањето на референдум произлегува и од јазичното толкување на самата формулација на член 73 став 1 од Уставот, според кое може да се заклучи дека и определбата на самиот уставотворец била Собранието да може да распишува референдум не за сите, туку само за „одделни прашања“ од неговата надлежност. Оттука, термините „одделни прашања“ употребени во ставот 1 на овој член од Уставот не случајно, се преземени и во членот 2 од Законот при генералното определување на прашањата од надлежност на Собранието за кои може да се распише референдум.

Во прилог на уставната оправданост на решението на членот 28 од Законот, вклучувајќи го и оспорениот став 3 на овој член, според Судот е и начелото содржано во членот 8 став 2 од Уставот според кое во Република Македонија слободно е се што со Уставот и законот не е забрането.

Имајќи го предвид наведеното, а толкувајќи ја целта и смислата на решението на оспорениот член 28 став 3 од Законот исклучиво во функција на заштита и обезбедување на уставниот принцип на одлучување на Собранието на Република Македонија, кој како нов принцип на парламентарната демократија се вовеле со Амандманите X, XVI и XVIII на Уставот, донесени во 2001 година, Судот оцени дека оспорениот став 3 на член 28 од Законот не е во несогласност со ниеден член од Уставот во однос на кои се оспорува неговата уставност, затоа што со него не се повредува, односно не се ограничува ниедно со Устав утврдено право и слобода на човекот и граѓанинот, ниту пак се повредува уставното начело на еднаквост на граѓаните, како што се наведува во иницијативите.

Имено, според Судот, во конкретниот случај не може да стане збор за повреда на основните слободи и права на човекот и граѓанинот, ниту за нивно ограничување, од причини што референдумот, а во тој контекст и правото на предлагање на распишување на референдум и правото на учество во референдумот, на кои права се повикуваат подносителите на иницијативите, не спаѓаат во корпусот на основните слободи и права признати во меѓународните конвенции и други документи, ниту пак како такви посебно се утврдени во ИИ поглавје на Уставот на Република Македонија, во кое се утврдени основните слободи и права на човекот и граѓанинот.

Од наведените причини, наводите во иницијативите дека со оспорената законска одредба се повредувале член 2 став 2, член 8 став 1 алинеја 1, член 9, член 50, член 51, член 54 и член 73 став 3 од Уставот, според Судот се неосновани и поради тоа Судот не го постави прашањето за согласноста на членот 28 став 3 од Законот со овие членови од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.197/2005)

185.

- Јавен собир заради мирно изразување на мислење или протест може да се одржува на секое место кое е соодветно за таа намена

Ограничувањата на правото на мирно собирање, кои се однесуваат на начинот, времето, местото на одржувањето на јавни собири се оправдани поради потребата да бидат земени предвид сите интереси кои конкурираат со слободата на собирањето (поведување на постапка)

- Public assembly for the purposes of peaceful expression of an opinion or a protest may be held at any place that is appropriate for that purpose

The restrictions of the right to a peaceful assembly, which refer to the manner, time, and place of holding public assemblies, are justified due to the need to take into consideration all the interests that compete with the freedom of assembly (initiation of a procedure)

- Со законската одредба според која јавен собир заради мирно изразување на мислење или протест може да се одржува на секое место кое е соодветно за таа намена, освен: до здравствени установи, на начин кој го оневозможува пристапот на возила на брза помош и го нарушува мирот на болните, до детски градинки и училишта додека децата престојуваат во нив и на автопатишта и магистрални патишта, на начин со кој се загрозува патниот сообраќај не се забранува одржување на јавен собир на овие места, туку се воспоставува рамнотежа помеѓу

уставно загарантираното право на јавно собирање на граѓаните заради изразување на протест и правото на граѓаните на здравствена заштита, заштитата на правата на децата како и правото на граѓаните на слободно движење и јавниот интерес за непречено и безбедно одвивање на сообраќајот.

Ограничувањата на правото на мирно собирање, кои се однесуваат на начинот, времето, местото на одржувањето на јавни собири се оправдани поради потребата да бидат земени предвид сите интереси кои конкурираат со слободата на собирањето.

- The legal provision under which a public assembly for the purposes of peaceful expression of an opinion or a protest may be held at any place appropriate for that purpose, except: next to health institutions, in a manner that disables the access to ambulances and disturbs the peace of the ill, next to kindergartens and schools while children are staying inside and on highways and main roads, in a manner that endangers the road traffic, does not prohibit the holding of a public assembly in these places but establishes a balance between the constitutionally guaranteed right to a public assembly of the citizens for the purposes of expressing a protest and the right of the citizens to health care, the protection of the rights of children, as well as the right of the citizens to free movement and the public interest in unobstructed and safe traffic.

The restrictions of the right to a peaceful assembly, which refer to the manner, time, and place of holding public assemblies, are justified due to the need to take into consideration all the interests that compete with the freedom of assembly.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 20 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 1-а, во делот: „и притоа нема да се ограничува правото на граѓаните кои не учествуваат во јавниот собир на слободно движење и другите права утврдени со Уставот на Република Македонија“, од Законот за јавните собири („Службен весник на Република Македонија бр. 55/1995 и 19/2006);

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 2-а и член 3 став 2 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Политичката партија “Демократски сојуз” од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означен во точките 1 и 2 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, со Законот за изменување и дополнување на Законот за јавните собири („Службен весник на Република Македонија” бр. 19/2006) се ограничувало уставно загарантираното право на собирање и изразување на протест без претходна најава и дозвола. Со оспорениот член 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за јавните собири (односно новиот член 1-а) се создавале законски основи секаде и на било кое место да се спречи и забрани одржување на јавен собир, бидејќи секогаш ќе било загрозено правото на други граѓани на слободно движење, но и некои други права утврдени со Уставот (на пр. ако е тоа плоштад, ќе им се загрозело правото на другите слободно по него да се движат, ако е тоа улица или друг простор пред зградите на Владата, Парламентот и др. исто така нечие право ќе било попречено бидејќи не ќе можело да се стигне до тие институции).

Во иницијативата се наведува дека со членот 2-а, став 1 алинеја 3 практично во целост се забранувале јавните собири, затоа што речиси сите важни државни институции биле покрај патишта кои можат да се третираат како магистрални или автопати.

Спротивен на Уставот бил и член 4 од Законот за изменување и дополнување на Законот за јавните собири (односно членот 3 став 2 од Законот за јавните собири), со кој се предвидува обврска организаторот на јавниот собир во рок од 48 часа пред

одржувањето на собирот да ја извести подрачната единица на Министерството за внатрешни работи.

Според подносителот на иницијативата, овие членови не биле во согласност со член 21 од Уставот на Република Македонија кој го гарантира правото на граѓаните на мирно собирање и изразување на јавен протест без претходна најава и без посебна дозвола и кој предвидува ограничување на користењето на ова право во услови на вонредна и воена состојба.

Според подносителот на иницијативата, јавни собири и протести можат да се одржуваат во секое време, на секое место и без било каква претходна најава. Ова е демократско и цивилизациско право кое извира од Уставот на Република Македонија и никој не може да го ограничува и суспендира правото на протест и слободата на говорот и изразување мислење на јавно место.

Поради наведеното, Демократскиот сојуз предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста на членовите 1, 3 и 4 од Законот за изменување и дополнување на Законот за јавните собири и нив да ги укине.

Покрај тоа, подносителот на иницијативата предлага Уставниот суд до завршување на постапката да донесе временна мерка за одложување на примената на Законот за изменување и дополнување на Законот за јавните собири, бидејќи со неговата примена би можеле да настанат штетни последици по правата на граѓаните.

4. Судот на седницата утврди дека со оспорениот член 1-а од Законот за јавните собири предвидено е дека правото на граѓаните на мирно собирање може да се оствари на начин со кој мирно ќе го изразуваат јавниот протест и притоа нема да се ограничува правото на граѓаните кои не учествуваат во јавниот собир на слободно движење и другите права утврдени со Уставот на Република Македонија. Според оспорениот член 2-а од Законот, јавен собир заради мирно изразување на мислење или протест може да се одржува на секое место кое е соодветно за таа намена, освен: до здравствени установи, на начин кој го оневозможува пристапот на возила на брза помош и го нарушува мирот на болните, до детски градинки и училишта додека децата престојуваат во нив и на автопатишта и магистрални патишта, на начин со кој се загрозува патниот сообраќај. Според оспорениот став 2 на член 3 од Законот,

известувањето за јавен собир од ставот 1 на овој член се поднесува во подрачната единица на Министерството за внатрешни работи на чие подрачје се одржува јавниот собир најдоцна 48 часа пред почетокот на одржувањето на јавниот собир.

5. Според член 8 став 1 алинеја 1 од Уставот, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 16 став 1 од Уставот, се гарантира слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, а со став 2 од истиот член, меѓу другото, се гарантира слободата на говорот и јавниот настап.

Според член 21 став 1 од Уставот, граѓаните имаат право мирно да се собираат и да изразуваат јавен протест без претходно пријавување и без посебна дозвола. Според ставот 2 на овој член, користењето на ова право може да биде ограничено само во услови на воена и вонредна состојба.

Според член 27 од Уставот, секој граѓанин на Република Македонија има право слободно да се движи на територијата на Републиката и слободно да го избира местото на своето живеалиште.

Според член 39 став 1 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита, а според став 2 граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите.

Според член 42 став 1 од Уставот, Републиката посебно ги заштитува мајчинството, децата и малолетните лица.

Според член 44 став 1 од Уставот секој има право на образование.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според член 54 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот. Слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот. Ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба. Ограничувањето на слободите и правата не може да се однесува на правото на живот, забраната на мачење, на нечовечко и понижувачко постапување и казнување, на правната одреденост на казните дела и казните, како и на слободата на уверувањето, совеста, мислата, јавното изразување на мислата и вероисповеста.

Според член 20 од Универзалната декларација за човековите права, секој има право на слобода на мирни собири и здружување.

Според член 21 од Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права, се признава правото на мирно собирање. Вршењето на ова право може само да биде предмет на ограничувања, предвидени во согласност со законот, а кои се потребни во едно демократско општество во интерес на националната безбедност, на јавната безбедност, на јавниот ред или заради заштита на јавното здравје или на моралот или на правата и слободите на други лица.

Според член 5 став 1, точка г) под 9 од Меѓународната конвенција за укинување на сите форми на расна дискриминација, државите членки се обврзуваат, меѓу другото, да му гарантираат на секој право на еднаквост пред законот без разлика на расата, бојата или националното или етничкото потекло, особено во поглед на уживањето на другите граѓански права, меѓу кои и правото на слобода на мирен собир и здружување.

Според член 15 од Конвенцијата за правата на детето, државите членки го признаваат правото на детето на слобода на здружување и слобода на мирно собирање. Според ставот 2 на овој член, не можат да се наметнат никакви ограничувања на

остварувањето на овие права освен оние што се во согласност со законот и што се неопходни во демократското општество во интерес на националната безбедност или јавната сигурност, јавниот ред, заштитата на јавното здравје или моралот или заштитата на правата и слободите на другите.

Според член 11 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, секој има право на слободно, мирно собирање и на здружување со други, вклучувајќи го и правото да основа и да стане член на синдикат за да ги заштити своите интереси. Според став 2, остварувањето на овие права може да се ограничи само со закон и само доколку тоа е неопходно во едно демократско општество, во интерес на националната безбедност или јавната сигурност, за спречување на неред или кривично дело, за заштита на здравјето и моралот или за заштита на правата и слободите на другите. Овој член не го спречува поставувањето на законски ограничувања за припадниците на вооружените сили, полицијата или државната администрација.

Според став 9.2. од Документот од состанокот на Конференцијата за човековата димензија на КЕБС во Копенхаген, секое лице има право на мирно собирање и демонстрации. Секое евентуално ограничување во остварувањето на овие права се пропишува со закон и во согласност со меѓународните стандарди.

Уставните одредби кои се однесуваат на правото на граѓаните на мирно собирање и изразување на јавен протест, се операционализирани во Законот за јавните собири („Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/95) како и во Законот за изменување и дополнување на Законот за јавните собири („Службен весник на Република Македонија“ бр. 19/2006) чии одредби се оспорени со оваа иницијатива.

Согласно член 1 од Законот, со овој закон се уредуваат начинот на остварување на правото на граѓаните на јавно собирање заради мирно изразување на мислење и јавен протест, како и случаите кога ќе се прекине одржувањето на јавен собир.

Според членот 1-а од Законот кој е оспорен со иницијативата, правото на граѓаните на мирно собирање може да се оствари на начин со кој мирно ќе го изразуваат јавниот протест и притоа нема да се ограничува правото на граѓаните кои не

учествуваат во јавниот собир на слободно движење и другите права утврдени со Уставот на Република Македонија.

Согласно членот 2 од Законот, јавните собири на повеќе од 20 граѓани се дефинирани како собирања на отворен или затворен простор заради остварување на забавни, културни, верски, хуманитарни, социјални, политички, економски, спортски или слични интереси на граѓаните, организирани заради јавно изразување на мислење или протест.

Во членот 3 од Законот предвидено е дека заради интересите на безбедноста организаторот на јавниот собир може да го извести Министерството за внатрешни работи за одржување на јавниот собир и мерките што се преземени за неговото одржување.

Во известувањето организаторот ги наведува следниве податоци: целите на одржувањето на јавниот собир; местото и времето на одржувањето; организаторот на јавниот собир; мерките што организаторот ги презел во врска со непречено организирање и одвивање на јавниот собир и податоците за организирање на редарската служба.

Според член 4 став 1 од Законот, заради заштита на правата на граѓаните, нормалното одвивање на сообраќајот, снабдувањето на населението со лекови, храна, гориво и слични неодложни потреби, како и заради почитување на обврските од меѓународни договори, организаторот на јавниот собир е должен да го обезбеди одржувањето на редот на јавниот собир и да организира редарска служба.

Според ставот 2 од истиот член, доколку организаторот побара, а Министерството за внатрешни работи определи обезбедувањето на одржувањето на редот на јавниот собир да го врши полицијата, трошоците за тоа обезбедување ги поднесува организаторот.

Во ставот 3 на овој член од Законот, предвидена е обрска за организаторот да го прекине одржувањето на јавниот собир, ако дојде до загрозување на животот и здравјето, безбедноста и личната сигурност на луѓето и имотот и да го извести веднаш Министерството за внатрешни работи за тоа.

Членот 5 од Законот, им забранува на лицата кои присуствуваат на јавниот собир да носат оружје и општо опасно орудије, како и алкохолни пијалоци и опојни дроги.

Во членот 6 од Законот, предвидени се случаите кога Министерството за внатрешни работи го прекинува одржувањето на јавен собир (во случаите кога истиот е насочен кон загрозување на животот, здравјето, безбедноста, личната сигурност и имотот на граѓаните; вршење или поттикнување на вршење кривични дела утврдени со закон и загрозување на животната средина). Според ставот 2 на овој член од Законот, министерството за внатрешни работи ќе го прекине одржувањето на јавниот собир во случај кога неговото одржување е во спротивност со меѓународните договори со кои е предвидена обврска за непречено одвивање на сообраќајот.

Во член 9 и 10 од Законот, предвидена е прекршочна одговорност за правни и физички лица за повреда на обврските од Законот.

6. Уставниот суд, при уставносудската анализа на оспорените одредби од Законот за јавните собири, поаѓа од фундаменталниот карактер на правото, односно слободата на мирното собирање како едно од основните права во едно слободно и демократско општество. Правото на граѓанинот да се собира со други без попречување и без посебна дозвола претставува симбол за слободата, независноста и зрелоста на граѓанинот во едно општество кое е директен израз на човековата личност и едно од највисоко вреднуваните човекови права. Со оглед на тоа што слободата на собирањето претставува еден вид колективно изразување на мислењата и убедувањата, остварувањето на ова право овозможува постојана дебата и судир на мислења како витален елемент на демократскиот државен поредок.

Применето на политичките настани и процеси, ова право е израз на суверенитетот на граѓаните, односно демократското право на граѓаните да учествуваат во политичкиот процес што не се исцрпува само со гласање на изборите, туку и со влијанието на граѓаните врз формирањето на политичкото мислење како еден континуиран процес, кој во едно демократско општество треба да се остварува слободно, отворено и во принцип без интервенција на државата. Собирите на граѓаните претставуваат суштински елемент на демократската отвореност, тие даваат можност за остварување на јавно влијание врз политичките процеси и донесувањето одлуки за

прашања од јавен интерес, за развој на плуралистички иницијативи и алтернативи, па дури и на јавна критика и протест и како такви содржат елементи на директна демократија.

И покрај високото рангирање на слободата на собирањето во корпусот на фундаменталните слободи и права на граѓанинот, слободата на собирањето во европската правна култура не е апсолутно право, што е очигледно од увидот во регулативата на бројни држави, како и од меѓународните акти. Ова особено се однесува на собирањето кои се одржуваат на јавни места на отворено, каде што поради контактот со надворешниот свет вообичаено е регулирање заради создавање на потребните предуслови за остварување на самото право на јавно собирање од една страна, како и заради зачувување, односно заштита на правата и интересите на другите, кои права честопати можат да дојдат во колизија. Тое е израз на важењето на општиот принцип дека слободите и правата на другите се граница на остварувањето на индивидуалното право и слободата, се разбира кога се работи за права и слободи што се подобни да ги повредат другите. Тој принцип е особено изразен во Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, што е посебно значајно за домашниот правен поредок.

Република Македонија ја ратификуваше Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи во 1997 година и таа е објавена во Службен весник на Република Македонија бр. 11/1997. Согласно член 118 од Уставот на Република Македонија со чинот на ратификација, таа станала составен дел од правниот поредок на Република Македонија.

Од формулацијата на ставот 2 на член 11 од Европската конвенција за човекови права како и од практиката на Европскиот суд за човекови права произлегува дека Конвенцијата допушта остварувањето на правото на мирно собирање да се ограничи само со закон и само доколку тоа е неопходно во едно демократско општество во интерес на националната безбедност или јавната сигурност, за спречување на неред или кривично дело, за заштита на здравјето и моралот или за заштита на правата и слободите на другите.

За разлика од член 11 став 2 од Европската конвенција, Уставот на Република Македонија во членот 21 став 2 како околности кога е можно да се ограничи остварувањето на правото на мирно собирање и изразување на јавен протест ги споменува воената и

вонредната состојба. Уставна основа за ограничување на слободите и правата на граѓаните во случај на воена и вонредна состојба е содржана и во член 54 став 2 од Уставот на Република Македонија. Притоа, Уставот предвидува определени услови, односно забрани како што се ограничувањето на слободите и правата да не може да биде дискриминаторско и тоа не може да се однесува на правото на живот, забраната на мачење, на нечовечно и понижувачко постапување и казнување, на правната одреденост на казнивите дела и казните, како и на слободата на уверувањето, совеста, мислата, јавното изразување на мислата и вероисповеста.

Одредбата од членот 54 став 2 од Уставот, според толкувањето на Судот, допушта привремено dérogiрање, односно суспендирање на остварувањето на уставно загарантираните слободи и права, а поради вонредните околности што постојат за време на воена и вонредна состојба. Во таа смисла и уставната одредба од член 21 став 2, се однесува на оние случаи кога во воена и вонредна состојба може привремено да се забрани одржување на мирно собирање и изразување на јавен протест.

Отсуството на изрична уставна одредба за можноста од ограничување на остварувањето на правото на мирно собирање во редовни, односно мирновременски услови, според мислењето на Судот, не би требало да се толкува во смисла дека правото на мирно собирање во редовни околности е апсолутно право кое се остварува без какви и да е граници и без секаков респект кон слободите и правата на другите. Таков принцип на апсолутна исклучивост не постои било во европскиот, било во меѓународен контекст, а Судот смета дека не може да се воспостави ни според Уставот на Република Македонија.

Поаѓајќи од член 8 став 1 алинеја 1 од Уставот, според која една од темелните вредности на уставниот поредок се и основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, имајќи го предвид значењето на Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи не само како дел од внатрешниот правен поредок на Република Македонија, туку поради општите принципи на кои се потпира и ги промовира, Судот оцени дека интерпретацијата на член 21 од Уставот треба да се потпира на тие општи правни принципи.

Оттука, според Судот, слободата на мирно собирање треба да се посматра во контекст на останатите основни човекови слободи и права и заштитениот јавен интерес. Ова особено поради фактот што мешањето во остварувањето на слободата на собирање може да ја загрози уставно загарантираната слобода на уверување и изразување, но истовремено, и начинот на остварувањето на правото на мирно собирање може да го попречи или ограничи остварувањето на други, исто така уставно гарантирани права. Ваквата меѓусебна испреплетеност на правата покажува дека честопати линијата на разграничување помеѓу она што претставува неопходно ограничување на правото на јавно собирање во функција на заштита на останатите човекови права, и она што претставува повреда на правото на јавно собирање и изразување е мошне суптилна и тенка. Токму од овие причини, според мислењето на Судот, секое ограничување на остварувањето на слободата на јавно собирање мора да го помине тестот на пропорционалност, да биде постигнат фер баланс помеѓу правото на граѓаните што ја остваруваат слободата на мирно собирање и правата и интересите на останатите граѓани, односно другите вредности и заштитениот јавен интерес како легитимна цел на ограничувањето.

Притоа, мора да се има предвид дека речиси по правило, секогаш јавните собири предизвикуваат определени непријатности за определен дел од јавноста, односно граѓаните што не учествуваат во нив. Меѓутоа, ограничувањето на правото на јавно собирање е оправдано само тогаш кога е неопходно да се заштити дефиниран и пропишан јавен интерес, односно кога тие непријатности добиваат карактер на сериозна повреда на вредностите што се јавен интерес, како и на слободите и правата на другите.

7. Имајќи ги предвид овие напомени, пред Судот како спорно се постави прашањето дали границите на правото на мирно собирање утврдени во оспорените членови 1-а и 2-а претставуваат ограничување на правото на мирно собирање гарантирано со член 21 од Уставот на Република Македонија.

Од формулацијата на првооспорената одредба од член 1-а, произлегува дека со неа се определува начинот на кој граѓаните можат да го остварат правото на мирно собирање. Имајќи ја предвид содржината на одредбата (која всушност се надоврзува на членот 1 од Законот за јавните собири според кој со овој закон се уредуваат начинот на остварување на правото на граѓаните на јавно собирање заради мирно изразување на мислење и јавен протест, како и

случаите кога ќе се прекине одржувањето на јавен собир) и нејзиното место во Законот, би можело да се заклучи дека не станува збор за одредба која го ограничува правото на граѓаните на мирно собирање, туку за општа одредба која утврдува еден општ принцип за одржувањето на мирните јавни собири, со почитување на правата на граѓаните кои не учествуваат во јавниот собир.

Од ваквата линија на анализа на оваа оспорена одредба би произлегло дека во Законот за јавните собири, законодавецот почитувајќи го уставното право на граѓаните за јавно собирање, дозволил остварување на ова право на начин кој овозможува истовремено и заштита на правата на граѓаните, посебно правото на слободно движење кое исто така е гарантирано со Уставот. Дека интенцијата на законодавецот со оваа одредба не била да го ограничи правото на мирно собирање би произлегло и оттаму што законодавецот одредбата не ја формулирал во форма на обврска, ниту пак предвидел санкции, односно прекршочна одговорност за нејзино евентуално прекршување.

Меѓутоа, начинот на кој е формулирана оспорената одредба е сосема поинаков од онаа во став 2 на член 11 од Европската конвенција за човекови права, поради што пред Судот се постави прашањето за тоа дали законодавецот успеал разбирливо да го определи интензитетот на ограничувањето на другите слободи, посебно слободата на движење, како основ за „растурање“ на собирот. Имено, член 11 став 2 од Конвенцијата инсистира на утврдување „неопходност“ за ограничување на правото на мирно собирање заради заштита на другите вредности и права, што подразбира дека собирот сериозно ги загрозил другите права. Оспорената одредба од Законот, според Судот, не содржи таков квалитет и налог за надлежните органи, туку општа формулација дека со јавниот собир не треба да се ограничуваат другите слободи и права, а посебно слободата на движење. Во тој контекст, Судот не е на становиште дека попречувањето на сообраќајот на една улица од неколку часови, било со статичен собир или со поворка, би можело да претставува ограничување на слободата на движење, ако собирот има јасна цел да соопшти порака, ако во градот има и други улици по кои може да се помине и слично. Меѓутоа, оспорената одредба лесно може да биде основ за надлежниот орган да препознае ограничување на слободата на движење според резонот на сообраќајните прописи и за најмало попречување на сообраќајот, токму затоа што во таа норма не е содржан квалитативен критериум или налог за неопходноста за ограничување на собирот, а со тоа и јасен показател

дека целта на законот е собирањето да успее, а не да се оневозможи. Според тоа, иако оспорената одредба на прв поглед изгледа само како опис за тоа како еден собир треба да изгледа, според мислењето на Судот, таа одредба, во вториот дел содржи преопшти основи за неговото ограничување на кои органите лесно може да се повикаат. Овие основи за ограничување на собирањето, во отсуство на критериуми за балансирање, го прикажуваат правото на собирање како опасна работа, што според Судот, не може со ништо да се оправда. Од овие причини пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од членот 1-а во делот: „и притоа нема да се ограничува правото на граѓаните кои не учествуваат во јавниот собир на слободно движење и другите права утврдени со Уставот на Република Македонија“, од Законот за јавните собири со Уставот и во врска со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

8. Во врска со втората оспорена одредба од членот 2-а од Законот за јавните собири, подносителот во иницијативата се осврнува само на став 1 алинеја 3 - јавен собир на автопатишта и магистрални патишта и смета дека со оваа одредба практично во целост се забранувале јавните собири, затоа што скоро сите важни државни институции се покрај патишта кои можат да се третираат како магистрални или автопати.

Имајќи ги предвид овие наводи, при уставно судската анализа на оваа оспорена одредба беа земени предвид и одредбите од Законот за јавните патишта („Службен весник на Република Македонија бр. 26/1996, 40/1999, 96/2000, 29/2002, 68/2004, 31/2006 и 33/2006 – исправка). Имено, согласно член 1 од овој закон, со законот се уредуваат условите и начинот на изградбата, реконструкцијата, одржувањето, заштитата, користењето, управувањето, финансирањето на јавните патишта и надзорот.

Членот 2 од Законот ги дефинира јавните патишта како добра во општа употреба и определува дека тие се во државна сопственост.

Законот за јавните патишта утврдува повеќе категории на јавни патишта и истите ги дефинира. Така, согласно членот 3 од Законот „пат“ е секој јавен пат и некатегоризиран пат на кој се врши сообраќај; „јавен пат“ е сообраќаен објект од општо значење што може слободно да се користи за сообраќај под услови определени со закон и кој е прогласен за јавен пат. Јавни патишта се и улиците во

населените места и градовите; „автопат“ е јавен пат од највисок сообраќаен ранг посебно изграден и наменет исклучиво за сообраќај на моторни возила означен со пропишан сообраќаен знак, кој има две физички одвоени коловозни ленти за сообраќај од спротивни насоки, без вкрстување со попречни патишта и железнички линии во исто ниво и на кој сообраќајот може да се вклучи, односно исклучи само на одредени и посебно изградени приклучоци на јавните патишта на соодветна коловозна лента на автопат и кој е заштитен од пристап надвор од овие површини, а „магистрален пат“ е јавен пат кој ги поврзува поважните стопански подрачја на државата и кој се надоврзува на соодветните патишта на соседните држави.

Прашањето за намената на авто-патиштата е уредено со самиот Закон за јавните патишта. Така согласно член 39 од Законот, автопатиштата се наменети исклучиво за сообраќај на моторни возила и мораат да ги исполнуваат условите пропишани во самиот закон.

Во делот на одредбите од Законот кои се однесуваат на заштитата на патиштата во членот 73 е предвидено дека, заради заштита на јавните патишта и улици и на објектите на нив, како и на редовноста и безбедноста на сообраќајот, не е дозволено да се изведуваат работи или други активности на патот, патниот појас и заштитниот појас, ако со тие работи и активности би можело да се оштети и загрози патот и улицата, објектите на патот и улицата, да се зголемат трошоците за одржување на патот и објектите на патот и улицата, да се попречи или да се загрози безбедноста на сообраќајот.

Од наведените одредби од Законот за јавните патишта произлегува дека при уредувањето на намената на јавните патишта, Законот поаѓа првенствено од обезбедување на непречено одвивање на сообраќајот и неговата безбедност и во таа смисла забранува секакви други дејствија кои би можеле да го загрозат или попречат сообраќајот на јавните патишта.

За разлика од цитираните одредби од Законот за јавните патишта, оспорената одредба од членот 2-а став 1 алинеја 3 од Законот за јавните собири, воопшто не забранува одржување на јавен собир и на автопатишта и магистрални патишта, туку го определува начинот на остварувањето на правото на јавно собирање на автопат односно магистрален пат, кое не треба да го загрози патниот сообраќај. Со оваа одредба законодавецот всушност воспоставува рамнотежа помеѓу уставно загарантираното право на јавно собирање

на граѓаните заради изразување на протест и правото на граѓаните на слободно движење, како и јавниот интерес за непречено и безбедно одвивање на сообраќајот. Во оваа смисла за Судот се неприфатливи наводите во иницијативата дека интенцијата на законодавецот била во целост да се забранат јавните собири, бидејќи сите важни државни институции биле покрај патишта што можеле да се третираат како магистрални патишта или автопатишта, затоа што поимите „пат“, „јавен пат“, „автопат“ и магистрален пат“ се децидно дефинирани во Законот за јавните патишта и истите се целосно почитувани од страна на законодавецот при формулирањето на оспорената одредба. Се разбира, од ова не произлегува дека секое фактичко запоседнување на јавен пат претставува загрозување на сообраќајот. Оценката за тоа ќе зависи од околностите на секој конкретен случај како што се на пример, временското траење, достапноста на алтернативни патишта и други околности.

Со одредбата од алинеја 1 на член 2-а, законодавецот го гарантира правото на јавно собирање заради мирно изразување на мислење или протест, водејќи сметка и правото на здравствена заштита на граѓаните, односно правото на граѓанинот да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите. Според Судот, со оваа оспорена одредба законодавецот не ги забранува јавните собири во близина на здравствени установи, туку го определува начинот на кој граѓаните можат да го остваруваат правото на јавно собирање водејќи сметка за правата на граѓаните кои имаат потреба од итна медицинска помош, односно пациентите што престојуваат во здравствените установи.

Според мислењето на Судот, одредбата од алинеја 2, според која јавен собир до детски градинки и училишта не може да се одржи додека децата престојуваат во нив, исто така, не значи генерална забрана за одржување на јавен собир во близина на овие установи. Оваа одредба предвидува забрана која е временски прецизно утврдена, во таа смисла што јавни собири не можат да се одржуваат за времето додека децата престојуваат во овие институции. Оваа одредба е мотивирана од потребата за заштита на правата на децата, што претставува и посебна обврска на Републиката утврдена во член 42 став 1, за посебна заштита на децата и малолетните лица. Заштитата на правата на детето претставува обврска на државата која произлегува и од меѓународните конвенции ратификувани од страна на Република Македонија – Конвенцијата за правата на детето на ООН и Европската конвенција за остварување на правата на децата, за кои

водечки принцип претставува заштитата и унапредувањето на најдобрите интереси на детето.

Врз основа на анализата на целината на оспорената одредба од членот 2-а, Судот утврди дека со оваа одредба законодавецот предвидел определени ограничувања на правото на мирно собирање, кои се однесуваат на начинот и времето на одржување на јавни собири на определени места кои поради својата природа и намена се значајни за општеството и правно заштитените интереси. Во таа смисла и регулирањето на местото, времето и начинот на остварувањето на правото на мирно собирање е оправдано поради потребата да бидат земени предвид сите интереси кои конкурираат со слободата на собирањето.

Ограничувањата предвидени во оспорената одредба од член 2-а од Законот за јавни собири, според Судот се минимални и содржат јасен и разбирлив критериум на неопходност. Ова од причина што со овие одредби законодавецот не ги забранува јавните собири во близина на наведените установи, туку го определува начинот, односно условите под кои може да се оствари правото на јавно собирање, водејќи сметка за остварувањето на другите уставно загарантирани права на граѓаните. Законодавецот и во однос на оваа оспорена одредба, како и во случај со претходно оспорената одредба од член 1-а, воопшто не предвидел санкции, односно прекршочна одговорност за нејзино непочитување.

Во Законот за јавните собири воопшто не е предвидена можноста за превентивна забрана на јавен собир, односно забрана на јавниот собир пред неговото одржување (како што е случај во многу земји во кои постои систем на задолжително претходно пријавување на јавниот собир или во ретки случаи, и систем на претходна дозвола). Во Законот е предвидена само можноста за прекинување на јавниот собир од страна на организаторот (член 4 став 3 – во случај на загрозување на животот и здравјето, безбедноста и личната сигурност на луѓето и имотот), односно од страна на полицијата (член 6 – загрозување на животот, здравјето, безбедноста, личната сигурност и имотот на граѓаните; вршење или поттикнување на вршење кривични дела утврдени со закон и загрозување на животната средина; како и во случај кога со меѓународен договор е предвидена обврска за непречено одвивање на сообраќајот).

Поради наведените причини Судот утврди дека ограничувањата предвидени со оспорениот член 2-а не претставуваат

прекумерно и непропорционално ограничување на правото на мирно собирање, поради што не го постави прашањето за согласноста на оваа оспорена одредба со членот 21 од Уставот.

9. По однос на прашањето за известувањето за одржување на јавен собир, покренато во иницијативата во врска со третата оспорена одредба од член 3 став 2 од Законот за јавните собири, Уставниот суд се има произнесено во Решение У. бр. 122/2001 од 6 февруари 2002 година со кое не повел постапка за оценување уставноста на членовите 3, 4, 7, 9 и 10 од Законот за јавните собири ("Службен весник на РМ" бр. 55/95). Според ставот на Судот изразен во ова решение, со предвидувањето на можноста за известување на Министерството за внатрешни работи за одржувањето на јавниот собир и обврските на организаторот во врска со тоа, законодавецот имал цел превентивно да обезбеди мирно одржување на собирот и дека не станува збор за императив според кој организаторот на собирот би морал да постапува, од причина што казнените одредби од оспорените членови 9 и 10 на овој закон, не се однесуваат на повреда на членот 3 од истиот.

Во таа смисла и новододадениот оспорен став 2 на членот 3 од Законот, претставува допрецизирање на можноста што законодавецот ја предвидел во истиот член во ставот 1, кој предвидува дека заради интересите на безбедноста, организаторот на јавниот собир може да го извести Министерството за внатрешни работи за одржување на јавниот собир и мерките што се преземени за неговото одржување. Оттука, според Судот, неосновани се наводите во иницијативата дека со оспорената одредба се утврдува обврска организаторот на јавниот собир да го пријави одржувањето на јавниот собир во подрачната единица на Министерството за внатрешни работи во определениот рок, затоа што таа претставува само прецизно утврдување на начинот на кој организаторот може да ја реализира можноста утврдена во членот 3 став 1 од Законот за јавните собири, во врска со субјектот што се известува за одржувањето на јавниот собир и временскиот рок за негово известување.

Поради наведеното Судот утврди дека и оваа оспорена одредба не би можела да се стави под сомнение во поглед на нејзината согласност со член 21 од Уставот.

10. Во однос на барањето за изрекување на временна мерка, Судот оцени дека не се исполнети условите од член 27 од Деловникот на Уставниот суд.

11. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

12. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 31/2006)

186.

- Ограничување на правото на мирно собирање

- Restrictions on the right to peaceful assembly

- Оспорената одредба од Законот за јавните собири според која, со јавниот собир не треба да се ограничуваат другите слободи и права, а посебно слободата на движење, содржи преопшти основи за ограничување на правото на мирно собирање, кои во отсуство на квалитативни критериуми за неопходноста за ограничување на собирот и балансирање, го прикажуваат правото на јавно собирање како опасна работа, што е во спротивност со Уставот и Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

- Disputed provision of the Law on Public Assemblies, stipulating that the peaceful assembly should not limit other rights and freedoms, in particular the freedom of movement, contains too broad grounds for restriction of the right to peaceful assembly, which in the absence of balancing and qualitative criteria for the necessity of the restriction of assembly, present the right of assembly as something dangerous, contrary to the Constitution and the European Convention for Human Rights.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 70/1992), на седницата одржана на 1 ноември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 1-а, во делот: „и притоа нема да се ограничува правото на граѓаните кои не учествуваат во јавниот собир на слободно движење и другите права утврдени со Уставот на Република Македонија“, од Законот за јавните собири („Службен весник на Република Македонија бр. 55/1995 и 19/2006).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на политичката партија „Демократски сојуз“ од Скопје, со Решение У. бр. 31/2006 од 20 септември 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на делот од членот од Законот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека со оспорениот член 1-а од Законот за јавните собири предвидено е дека правото на граѓаните на мирно собирање може да се оствари на начин со кој мирно ќе го изразуваат јавниот протест и притоа нема да се ограничува правото на граѓаните кои не учествуваат во јавниот собир на слободно движење и другите права утврдени со Уставот на Република Македонија.

5. Според член 8 став 1 алинеја 1 од Уставот, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло,

политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 16 став 1 од Уставот, се гарантира слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, а со став 2 од истиот член, меѓу другото, се гарантира слободата на говорот и јавниот настап.

Според член 21 став 1 од Уставот, граѓаните имаат право мирно да се собираат и да изразуваат јавен протест без претходно пријавување и без посебна дозвола. Според ставот 2 на овој член, користењето на ова право може да биде ограничено само во услови на воена и вонредна состојба.

Според член 27 од Уставот, секој граѓанин на Република Македонија има право слободно да се движи на територијата на Републиката и слободно да го избира местото на своето живеалиште.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според член 54 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот. Слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот. Ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба. Ограничувањето на слободите и правата не може да се однесува на правото на живот, забраната на мачење, на нечовечко и понижувачко постапување и казнување, на правната одреденост на казните дела и казните, како и на слободата на уверувањето, совеста, мислата, јавното изразување на мислата и вероисповеста.

Според член 20 од Универзалната декларација за човековите права, секој има право на слобода на мирни собири и здружување.

Според член 21 од Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права, се признава правото на мирно собирање. Вршењето на ова право може само да биде предмет на

ограничувања, предвидени во согласност со законот, а кои се потребни во едно демократско општество во интерес на националната безбедност, на јавната безбедност, на јавниот ред или заради заштита на јавното здравје или на моралот или на правата и слободите на други лица.

Според член 5 став 1, точка г) под 9 од Меѓународната конвенција за укинување на сите форми на расна дискриминација, државите членки се обврзуваат, меѓу другото, да му гарантираат на секој право на еднаквост пред законот без разлика на расата, бојата или националното или етничкото потекло, особено во поглед на уживањето на другите граѓански права, меѓу кои и правото на слобода на мирен собир и здружување.

Според член 15 од Конвенцијата за правата на детето, државите членки го признаваат правото на детето на слобода на здружување и слобода на мирно собирање. Според ставот 2 на овој член, не можат да се наметнат никакви ограничувања на остварувањето на овие права освен оние што се во согласност со законот и што се неопходни во демократското општество во интерес на националната безбедност или јавната сигурност, јавниот ред, заштитата на јавното здравје или моралот или заштитата на правата и слободите на другите.

Според член 11 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, секој има право на слободно, мирно собирање и на здружување со други, вклучувајќи го и правото да основа и да стане член на синдикат за да ги заштити своите интереси. Според став 2, остварувањето на овие права може да се ограничи само со закон и само доколку тоа е неопходно во едно демократско општество, во интерес на националната безбедност или јавната сигурност, за спречување на неред или кривично дело, за заштита на здравјето и моралот или за заштита на правата и слободите на другите. Овој член не го спречува поставувањето на законски ограничувања за припадниците на вооружените сили, полицијата или државната администрација.

Според став 9.2. од Документот од состанокот на Конференцијата за човековата димензија на КЕБС во Копенхаген, секое лице има право на мирно собирање и демонстрации. Секое евентуално ограничување во остварувањето на овие права се пропишува со закон и во согласност со меѓународните стандарди.

Уставните одредби кои се однесуваат на правото на граѓаните на мирно собирање и изразување на јавен протест, се операционализирани во Законот за јавните собири („Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/95) како и во Законот за изменување и дополнување на Законот за јавните собири („Службен весник на Република Македонија“ бр. 19/2006).

Согласно член 1 од Законот, со овој закон се уредуваат начинот на остварување на правото на граѓаните на јавно собирање заради мирно изразување на мислење и јавен протест, како и случаите кога ќе се прекине одржувањето на јавен собир.

Според членот 1-а од Законот кој е оспорен со иницијативата, правото на граѓаните на мирно собирање може да се оствари на начин со кој мирно ќе го изразуваат јавниот протест и притоа нема да се ограничува правото на граѓаните кои не учествуваат во јавниот собир на слободно движење и другите права утврдени со Уставот на Република Македонија.

Согласно членот 2 од Законот, јавните собири на повеќе од 20 граѓани се дефинирани како собирања на отворен или затворен простор заради остварување на забавни, културни, верски, хуманитарни, социјални, политички, економски, спортски или слични интереси на граѓаните, организирани заради јавно изразување на мислење или протест.

Во членот 3 од Законот предвидено е дека заради интересите на безбедноста организаторот на јавниот собир може да го извести Министерството за внатрешни работи за одржување на јавниот собир и мерките што се преземени за неговото одржување.

Во известувањето организаторот ги наведува следниве податоци: целите на одржувањето на јавниот собир; местото и времето на одржувањето; организаторот на јавниот собир; мерките што организаторот ги презел во врска со непречено организирање и одвивање на јавниот собир и податоците за организирање на редарската служба.

Според член 4 став 1 од Законот, заради заштита на правата на граѓаните, нормалното одвивање на сообраќајот, снабдувањето на населението со лекови, храна, гориво и слични неодложни потреби, како и заради почитување на обврските од меѓународни договори, организаторот на јавниот собир е должен да го

обезбеди одржувањето на редот на јавниот собир и да организира редарска служба.

Според ставот 2 од истиот член, доколку организаторот побара, а Министерството за внатрешни работи определи обезбедувањето на одржувањето на редот на јавниот собир да го врши полицијата, трошоците за тоа обезбедување ги поднесува организаторот.

Во ставот 3 на овој член од Законот, предвидена е обрска за организаторот да го прекине одржувањето на јавниот собир, ако дојде до загрозување на животот и здравјето, безбедноста и личната сигурност на луѓето и имотот и да го извести веднаш Министерството за внатрешни работи за тоа.

Членот 5 од Законот, им забранува на лицата кои присуствуваат на јавниот собир да носат оружје и општо опасно орудие, како и алкохолни пијалоци и опојни дроги.

Во членот 6 од Законот, предвидени се случаите кога Министерството за внатрешни работи го прекинува одржувањето на јавен собир (во случаите кога истиот е насочен кон загрозување на животот, здравјето, безбедноста, личната сигурност и имотот на граѓаните; вршење или поттикнување на вршење кривични дела утврдени со закон и загрозување на животната средина). Според ставот 2 на овој член од Законот, Министерството за внатрешни работи ќе го прекине одржувањето на јавниот собир во случај кога неговото одржување е во спротивност со меѓународните договори со кои е предвидена обврска за непречено одвивање на сообраќајот.

Во член 9 и 10 од Законот, предвидена е прекршочна одговорност за правни и физички лица за повреда на обврските од Законот.

6. Уставниот суд, при уставносудската анализа на оспорените одредби од Законот за јавните собири, поаѓа од фундаменталниот карактер на правото, односно слободата на мирното собирање како едно од основните права во едно слободно и демократско општество. Правото на граѓанинот да се собира со други без попречување и без посебна дозвола претставува симбол за слободата, независноста и зрелоста на граѓанинот во едно општество кое е директен израз на човековата личност и едно од највисоко вреднуваните човекови права. Со оглед на тоа што слободата на

собирањето претставува еден вид колективно изразување на мислењата и убедувањата, остварувањето на ова право овозможува постојана дебата и судир на мислења како витален елемент на демократскиот државен поредок.

Применето на политичките настани и процеси, ова право е израз на суверенитетот на граѓаните, односно демократското право на граѓаните да учествуваат во политичкиот процес што не се исцрпува само со гласање на изборите, туку и со влијанието на граѓаните врз формирањето на политичкото мислење како еден континуиран процес, кој во едно демократско општество треба да се остварува слободно, отворено и во принцип без интервенција на државата. Собирите на граѓаните претставуваат суштински елемент на демократската отвореност, тие даваат можност за остварување на јавно влијание врз политичките процеси и донесувањето одлуки за прашања од јавен интерес, за развој на плуралистички иницијативи и алтернативи, па дури и на јавна критика и протест и како такви содржат елементи на директна демократија.

И покрај високото рангирање на слободата на собирањето во корпусот на фундаменталните слободи и права на граѓанинот, слободата на собирањето во европската правна култура не е апсолутно право, што е очигледно од увидот во регулативата на бројни држави, како и од меѓународните акти. Ова особено се однесува на собирите кои се одржуваат на јавни места на отворено, каде што поради контактот со надворешниот свет, вообичаено е регулирање заради создавање на потребните предуслови за остварување на самото право на јавно собирање од една страна, како и заради зачувување, односно заштита на правата и интересите на другите, кои права честопати можат да дојдат во колизија. Тое е израз на важењето на општиот принцип дека слободите и правата на другите се граница на остварувањето на индивидуалното право и слободата, се разбира кога се работи за права и слободи што се подобни да ги повредат другите. Тој принцип е особено изразен во Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, што е посебно значајно за домашниот правен поредок.

Република Македонија ја ратификуваше Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи во 1997 година и таа е објавена во Службен весник на Република Македонија бр. 11/1997. Согласно член 118 од Уставот на Република Македонија со чинот на ратификација, таа станала составен дел од правниот поредок на Република Македонија.

Од формулацијата на ставот 2 на член 11 од Европската конвенција за човекови права како и од практиката на Европскиот суд за човекови права произлегува дека Конвенцијата допушта остварувањето на правото на мирно собирање да се ограничи само со закон и само доколку тоа е неопходно во едно демократско општество во интерес на националната безбедност или јавната сигурност, за спречување на неред или кривично дело, за заштита на здравјето и моралот или за заштита на правата и слободите на другите.

За разлика од член 11 став 2 од Европската конвенција, Уставот на Република Македонија во членот 21 став 2 како околности кога е можно да се ограничи остварувањето на правото на мирно собирање и изразување на јавен протест ги споменува воената и вонредната состојба. Уставна основа за ограничување на слободите и правата на граѓаните во случај на воена и вонредна состојба е содржана и во член 54 став 2 од Уставот на Република Македонија. Притоа, Уставот предвидува определени услови, односно забрани како што се ограничувањето на слободите и правата да не може да биде дискриминаторско и тоа не може да се однесува на правото на живот, забраната на мачење, на нечовечко и понижувачко постапување и казнување, на правната одреденост на казнивите дела и казните, како и на слободата на уверувањето, совеста, мислата, јавното изразување на мислата и вероисповеста.

Одредбата од членот 54 став 2 од Уставот, според толкувањето на Судот, допушта привремено déroгирање, односно суспендирање на остварувањето на уставно загарантираните слободи и права, а поради вонредните околности што постојат за време на воена и вонредна состојба. Во таа смисла, и уставната одредба од член 21 став 2, се однесува на оние случаи кога во воена и вонредна состојба може привремено да се забрани одржување на мирно собирање и изразување на јавен протест.

Отсуството на изрична уставна одредба за можноста од ограничување на остварувањето на правото на мирно собирање во редовни, односно мирновременски услови, според мислењето на Судот, не би требало да се толкува во смисла дека правото на мирно собирање во редовни околности е апсолутно право кое се остварува без какви и да е граници и без секаков респект кон слободите и правата на другите. Таков принцип на апсолутна исклучивост не постои било во европскиот, било во меѓународен контекст, а Судот

смета дека не може да се воспостави ни според Уставот на Република Македонија.

Поаѓајќи од член 8 став 1 алинеја 1 од Уставот, според која една од темелните вредности на уставниот поредок се и основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, имајќи го предвид значењето на Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи не само како дел од внатрешниот правен поредок на Република Македонија, туку поради општите принципи на кои се потпира и ги промовира, Судот оцени дека интерпретацијата на член 21 од Уставот треба да се потпира на тие општи правни принципи.

Оттука, според Судот, слободата на мирно собирање треба да се посматра во контекст на останатите основни човекови слободи и права и заштитениот јавен интерес. Ова особено поради фактот што мешањето во остварувањето на слободата на собирање може да ја загрози уставно загарантираната слобода на уверување и изразување, но истовремено, и начинот на остварувањето на правото на мирно собирање може да го попречи или ограничи остварувањето на други, исто така уставно гарантирани права. Ваквата меѓусебна испреплетеност на правата покажува дека честопати линијата на разграничување помеѓу она што претставува неопходно ограничување на правото на јавно собирање во функција на заштита на останатите човекови права, и она што претставува повреда на правото на јавно собирање и изразување е мошне суптилна и тенка. Токму од овие причини, според мислењето на Судот, секое ограничување на остварувањето на слободата на јавно собирање мора да го помине тестот на пропорционалност, да биде постигнат фер баланс помеѓу правото на граѓаните што ја остваруваат слободата на мирно собирање и правата и интересите на останатите граѓани, односно другите вредности и заштитениот јавен интерес како легитимна цел на ограничувањето.

Притоа, мора да се има предвид дека речиси по правило, секогаш јавните собири предизвикуваат определени непријатности за определен дел од јавноста, односно граѓаните што не учествуваат во нив. Меѓутоа, ограничувањето на правото на јавно собирање е оправдано само тогаш кога е неопходно да се заштити дефиниран и пропишан јавен интерес, односно кога тие непријатности добиваат карактер на сериозна повреда на вредностите што се јавен интерес, како и на слободите и правата на другите.

7. Имајќи ги предвид овие напомени, пред Судот како спорно се постави прашањето дали границата на правото на мирно собирање утврдена во оспорениот член 1-а претставува ограничување на правото на мирно собирање гарантирано со член 21 од Уставот на Република Македонија.

Од формулацијата на оспорената одредба од член 1-а, произлегува дека со неа се определува начинот на кој граѓаните можат да го остварат правото на мирно собирање. Имајќи ја предвид содржината на одредбата (која всушност се надоврзува на членот 1 од Законот за јавните собири според кој со овој закон се уредуваат начинот на остварување на правото на граѓаните на јавно собирање заради мирно изразување на мислење и јавен протест, како и случаите кога ќе се прекине одржувањето на јавен собир) и нејзиното место во Законот, би можело да се заклучи дека не станува збор за одредба која го ограничува правото на граѓаните на мирно собирање, туку за општа одредба која утврдува еден општ принцип за одржувањето на мирните јавни собири, со почитување на правата на граѓаните кои не учествуваат во јавниот собир.

Од ваквата линија на анализа на оваа оспорена одредба би произлегло дека во Законот за јавните собири, законодавецот почитувајќи го уставното право на граѓаните за јавно собирање, дозволил остварување на ова право на начин кој овозможува истовремено и заштита на правата на граѓаните, посебно правото на слободно движење кое исто така е гарантирано со Уставот. Дека интенцијата на законодавецот со оваа одредба не била да го ограничи правото на мирно собирање би произлегло и оттаму што законодавецот одредбата не ја формулирал во форма на обврска, ниту пак предвидел санкции, односно прекршочна одговорност за нејзино евентуално прекршување.

Меѓутоа, начинот на кој е формулирана оспорената одредба е сосема поинаков од онаа во став 2 на член 11 од Европската конвенција за човекови права, поради што пред Судот се постави прашањето за тоа дали законодавецот успеал разбирливо да го определи интензитетот на ограничувањето на другите слободи, посебно слободата на движење, како основ за „растурање“ на собирот. Имено, член 11 став 2 од Конвенцијата инсистира на утврдување „неопходност“ за ограничување на правото на мирно собирање заради заштита на другите вредности и права, што подразбира дека собирот сериозно ги загрозил другите права. Оспорената одредба од Законот, според Судот, не содржи таков

квалитет и налог за надлежните органи, туку општа формулација дека со јавниот собир не треба да се ограничуваат другите слободи и права, а посебно слободата на движење. Во тој контекст, Судот не е на становиште дека попречувањето на сообраќајот на една улица од неколку часови, било со статичен собир или со поворка, би можело да претставува ограничување на слободата на движење, ако собирот има јасна цел да соопшти порака, ако во градот има и други улици по кои може да се помине и слично. Меѓутоа, оспорената одредба лесно може да биде основ за надлежниот орган да препознае ограничување на слободата на движење според резонот на сообраќајните прописи и за најмало попречување на сообраќајот, токму затоа што во таа норма не е содржан квалитативен критериум или налог за неопходноста за ограничување на собирот, а со тоа и јасен показател дека целта на законот е собирањето да успее, а не да се оневозможи. Според тоа, иако оспорената одредба на прв поглед изгледа само како опис за тоа како еден собир треба да изгледа, според мислењето на Судот, таа одредба, во вториот дел содржи преопшти основи за неговото ограничување на кои органите лесно може да се повикаат. Овие основи за ограничување на собирањето, во отсуство на критериуми за балансирање, го прикажуваат правото на собирање како опасна работа, што според Судот, не може со ништо да се оправда.

8. Поради наведените причини, Судот утврди дека оспорената одредба од членот 1-а во делот: „и притоа нема да се ограничува правото на граѓаните кои не учествуваат во јавниот собир на слободно движење и другите права утврдени со Уставот на Република Македонија“, од Законот за јавните собири не е во согласност со Уставот, а во врска со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

9. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

10. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 31/2006)

187.

- Усвојување на позитивни мерки, покрај другите и од страна на судската власт

- Adoption of positive measures, by the judicial power in addition to the others

- Со оспорената одредба според која е предвидено усвојување на позитивни мерки, покрај другите и од страна на судската власт, а во согласност со организационата поставеност и начинот на работа на судовите не се доведува во прашање начелото на поделба на власта на законодавна, извршна и судска.

- The contested provision under which it is envisaged to adopt positive measures, by the judicial power in addition to the others, and in concordance with the organisational setup and the manner of work of the courts, does not question the principle of division of powers into legislative, executive and judicial.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 28 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 8 став 1 во делот „и судската власт“ од Законот за еднакви можности на жените и мажите („Службен весник на Република Македонија“ бр.66/2006).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување

постапка за оценување на уставноста на член 8 став 1 во делот „и судската власт“ од законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата со оспорениот дел од одредбата се повредувале темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија владеење на правото и поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска од член 8 став 1 алинеја 3 и 4 и се повредувале одредби од член 51 и 98 став 1 и 2 од Уставот. Ова затоа што судската власт суди врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот, а не усвојува или донесува какви било мерки. Оттука, позитивните мерки од член 6 од наведениот закон не можеле да ги усвојува и судската власт, бидејќи за тоа не била овластена со Уставот, односно Уставот не допушта судската власт да ја води политиката и да врши работи од член 6 што може да се заклучи и од Глава 4 од Законот.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 8 став 1 од Законот за еднакви можности на жените и мажите поместен во Глава ИИИ „Усвојување на посебни мерки за воспоставување на еднакви можности“ е предвидено дека позитивните мерки од членот 6 на овој закон се усвојуваат „од органи на законодавната, извршната и судската власт“ (оспорен дел) во согласност со организационата поставеност и начинот на работа, друго тело во јавниот сектор, јавни претпријатија, политички партии и граѓанскиот сектор.

4. Според член 8 став 1 алинеја 1, 3, 4 и 11 од Уставот на Република Македонија темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како и почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата, независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верско уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 1 од Универзалната декларација за правата на човекот („Службен весник на Република Македонија“ бр.57/1993) сите човечки суштества се раѓаат слободни и еднакви во достоинст-

вото и правата. Тие се обдарени со разум и свест и едни спрема други треба да се однесуваат во духот на општо човековата припадност.

Според член 2 став 1 од наведената декларација, секому му припаѓаат сите права и слободи наведени во ова декларација без оглед на нивните разлики во поглед на расата, бојата, полот, јазикот, религијата, политичкото и друго мислење, националното или општественото потекло, сопственоста, раѓањето или други околности.

Во членот 7 од Декларацијата е предвидено дека сите луѓе се еднакви пред законот и на сите без каква и да е дискриминација им припаѓа еднаква заштита со закон. На сите им припаѓа еднаква заштита од каква и да е дискриминација што е во спротивност на оваа Декларација и од какво и да е поттикнување на таква дискриминација.

Во членот 1 под а) од Конвенцијата за елиминирање на сите форми на дискриминација на жените е предвидено дека државите членки ја осудуваат дискриминацијата на жената и, покрај другото, доколку тоа веќе не го сториле, се обврзуваат да го внесат принципот на рамноправност на мажите и жените во своите национални уставни или во соодветните закони, како и со законски или други соодветни мерки да обезбедат, практична примена на тој принцип.

Според член 3 од наведената конвенција државите членки во сите области, посебно во политичката, општествената, економската и културната, ги преземаат сите погодни мерки вклучувајќи ги и законодавните, заради обезбедување целосен развој и напредок на жените за рамноправно со мажот да им се гарантира остварување и уживање на правата на човекот и на основните слободи.

Според член 4, пак, од Конвенцијата усвојувањето на посебни привремени мерки од страна на државите членки што имаат за цел да се забрза остварување на рамноправноста на мажите и жените де факто не се смета за дискриминација, но на кој и да е начин не смее да има за последица нееднакви или различни мерила, а овие мерки ќе престанат да важат кога ќе се оствари целта на сите да им се дадат еднакви можности и третмани.

Во член 5 под а) од наведената конвенција е предвидено дека државите членки ги преземаат сите погодни мерки заради измена на општествените и културните обичаи во поглед на однесувањето на мажите и жените за да се отстранат предрасудите како и вообича-

ената и секоја друга практика заснована врз сфаќањето за инфериорност или супериорноста на едниот или другиот пол или за традиционалната улога на мажите, односно жените.

Имајќи ја предвид содржината на Универзалната декларација за правата на човекот, која претставува заеднички стандард кон кој се стремат сите народи во остварувањето на основните човекови права и слободи, како и другите меѓународни документи кои Република Македонија ги прифатила и кои станале дел од внатрешниот правен поредок, донесен е Законот за еднакви можности на мажите и жените.

Со овој закон се уредуваат основните и посебните мерки за воспоставување на еднакви можности на жените и мажите, надлежностите, задачите и обврските на одговорните субјекти за обезбедување на еднакви можности, постапка за утврдување нееднаков третман на жените и мажите, правата и должностите на застапеност, како и правата и обврските на субјектите кои учествуваат во таа постапка.

Прашањата од значење за воспоставување на еднакви можности на жените и мажите се уредуваат со овој и друг закон.

Целта на донесување на наведениот закон е промовирање на принципот за воспоставување еднакви можности за жените и мажите во политичката, економската, социјалната, образовната област, како и во другите области на општествениот живот.

За промовирање на наведениот принцип и воспоставување на еднакви можности, што е обврска на целото општество, со наведениот закон се предвидени основни и посебни мерки.

Според член 5 од Законот, основни мерки за остварување на принципот на еднакви можности се нормативни мерки од различни области со кои се забранува дискриминација врз основа на пол и се предвидува обврска за субјектите утврдени со овој закон за грижа и создавање на услови за обезбедување на еднаков третман во остварувањето и заштита на правата и слободите и со кои се предвидуваат санкции за непочитување на барањата и прекршување на забраните.

Според став 2 на наведениот член од Законот, покрај нормативните мерки од различни области, основни мерки се и

мерките поврзани со креирање и остварување на политиките, функциите и надлежностите на органите на законодавната, извршната и судската власт, органите на единиците на локалната самоуправа, правните лица на кои со закон им е доверено вршење дејности од јавен интерес, здруженија на граѓани и фондации, образовните установи, установите во областа на социјалната заштита, здравствените установи, научни, културни установи, политичките партии и средствата за јавно информирање, насочени кон воспоставување на еднакви можности од аспект на информирање на индивидуата и јавните програми на активности и развојни стратегии за посебните области на општествениот живот.

Во членот 7 од Законот е предвидено дека посебните мерки се усвојуваат во областа на образованието, вработувањето, професионалниот живот, јавната и политичката активност и на други места во рамките на посебните области на општествениот живот.

Во членот 6 став 1 и 2, пак, од Законот е предвидено дека посебни мерки се насочени кон воспоставување на еднакви можности како и промовирање и унапредување на еднакви можности во посебни области на општествениот живот.

Во ставот 3 алинеја 1 на член 6 од Законот е предвидено дека посебните мерки од ставот 1 вклучуваат позитивни мерки со кои се дава приоритет, во случај на нееднакво учество на жените и мажите во телото на власта на сите рамништа, вклучувајќи ја судската, законодавната и извршната власт, локалната самоуправа како и сите други јавни установи и служби, политичките функции, комисии и одбори, вклучувајќи и учествување во телата што ја претставуваат државата на меѓународно рамниште додека еднаквото учество не биде постигнато. Нееднаквото учество на жените и мажите постои кога застапеноста на жените и мажите во телата на власта на сите рамништа, вклучувајќи ја судската, законодавната и извршната власт, локалната власт како и сите други јавни установи и служби, политичката функција, комисии и одбори, вклучувајќи и учествување во телата што ја претставуваат државата на меѓународно рамниште е помало од 40%. Во ставот 3 алинеја 2 и 3 се предвидени посебни охрабрувачки и програмски мерки.

Во членот 8 став 1 од Законот е предвидено дека позитивни мерки од член 6 на овој Закон се усвојуваат од органите на законодавната, извршната и судската власт во согласност со организаци-

оната поставеност и начинот на работа, други тела во јавниот сектор, јавни претпријатија, политички партии и граѓанскиот сектор.

Субјектите од ставот 1 на овој член се должни да преземат позитивни мерки во рамките на периодичните планови за унапредување на родовата еднаквост и воспоставување на еднакви можности засновани врз анализа за статусот на жените и мажите во рамките на нивното поле на дејствување.

Од анализата на целината како и од наведените одредби од Законот произлегува дека, за воспоставување на еднакви можности на жените и мажите, како и за нивно унапредување во посебните области на општествениот живот во кои е утврдено нееднаква застапеност на двата пола или нееднаков статус, се пропишуваат посебни мерки коишто вклучуваат позитивни, охрабрувачки и програмски мерки кои во согласност со организационата поставеност и начинот на работа се усвојуваат од органите на законодавната, извршната и судската власт.

Имајќи го предвид наведеното, според Судот наводите во иницијативата поради кои се оспорува член 8 став 1 во делот „и судска власт“ се неосновани и неаргументирани, односно оспорениот дел од одредбата не може да биде доведен во корелација со уставните одредби на кои се повикува подносителот, а според кои се доведува во прашање начелото на владеење на правото, како и начелото на поделба на власта на законодавна, извршна и судска. Имено, со оспорената одредба не се навлегува во надлежност на судската власт, односно во извршувањето на надлежностите на судовите утврдени со закон, туку напротив како што произлегува и од самиот закон, усвојувањето на посебни мерки кои во себе вклучуваат позитивни, охрабрувачки и програмски мерки, утврдени со овој закон и други закони во посебните области на општествениот живот треба да придонесе во отстранувањето на објективните пречки кои доведуваат до нееднаква застапеност на жените и мажите и мерки со кои се дава приоритет во случај на нееднакво исполнување на пропишаните стандарди и услови на лицата од полот што е помалку застапен или кои имаат нееднаков статус.

Со усвојување на позитивни мерки покрај другите и од страна на судската власт, а во согласност со организационата поставеност и начинот на работа се овозможува промовирање и воспоставување на принципот на еднаквоста меѓу мажите и жените при вработувањето, професионалното ангажирање, едукацијата и другите

активности на лицата кои се вклучени во извршување на судската власт без оглед на полот.

Со оглед на изнесеното, Судот оцени дека оспорениот член 8 став 1 во делот „и судската власт“ не може да биде доведен под сомнение во однос на уставните одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата поради што не го постави прашањето за согласноста на оспорениот дел на одредбите со Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.120/2006)

188.

- Уредба донесена врз основа на одредба која не е во правниот поредок (поведување на постапка)

- A decree adopted on the basis of a provision that is not in the legal order (initiation of a procedure)

- Уредбата на Владата на Република Македонија донесена врз основа на одредба од Законот за трговските друштва која не е во правниот поредок, не е во согласност со Уставот.

- The decree of the Government of the Republic of Macedonia adopted on the basis of a provision from the Law on Trade Companies that is not in the legal order is not in accordance with the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 28 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Уредбата за трговските дејности од мал обем и начинот на нивна регистрација, донесена од Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.64/2005).

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на уредбата означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорената уредба не била во согласност со член 8 став 1 аинеја 3 и 4 од Уставот со оглед на фактот што истата е донесена врз основа на одредба од Законот за трговските друштва (член 11 став 3) која Уставниот суд на Република Македонија со Одлука У.бр.177/2005 од 24 мај 2006 година ја укинал.

3. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 11 од Законот за трговските друштва Владата на Република Македонија на 27 јули 2005 година донела Уредба за трговските дејности од мал обем и начинот на нивна регистрација.

Според член 1 со оваа уредба се уредуваат трговските дејности од мал обем и начинот на нивната регистрација.

Во член 2 од Уредбата е определено дека дејности од мал обем се оние дејности кои ги вршат физички лица во вид на занимање за кои не е задолжително да се врши во простории или на друг вообичаен начин на кој што ги вршат трговските дејности трговците поединци и трговските друштва, туку се врши на определени локации или во движење.

Видови на дејности од мал обем се: трговија на мало со овошје и зеленчук, бижутерија и галантерија, позамантерија, метли и производи од трска, украсни птици, грнчарски производи, сувенири, уметнички слики и предмети, продажба на печени и варени костени, конфекционери, сладолед, печени и варени пченки, мед, семки, кикирики, леблебии, лешници, бадеми, оџачарски услуги, чистење на станови, чистење на вариолајт завеси и ролетни, чистење на обувки, чување на деца (бегиситер), обука на ученици и студенти во простории во сопствен дом.

Дејностите од мал обем кои можат да се вршат на организирани пазари од дејности од став 2 алинеја 1 и 2 како и трговија на мало со: јајца, сирење, домашни преработки (конзервиран зеленчук и слично) кори и кадаиф, доколку се вршат на само едно продажно место и ако дејноста ја врши самиот барател.

Во членот 3 од Уредбата е предвидено кој го поднесува барањето за вршење на дејноста од мал обем како и документите што треба да се приложат кон барањето, а во член 4, пак, е предвидено дека градоначалникот донесува решението по барањето, во кој рок истото се донесува, како и времето на важењето и можноста од продолжување.

Во член 5 од Уредбата е предвидено дека за издадените решенија се води евиденција во општинската администрација, а според член 6, пак, градоначалникот е должен во рок од осум дена од денот на издавање на решението, примерок да достави до Управата за јавни приходи и Агенцијата за вработување.

Во членовите 7 до 14 од Уредбата е уредено во кои случаи се врши бришење од регистарот на вршење на дејност од мал обем, условите под кои се вршат дејностите од мал обем, местото каде може да се врши дејноста од мал обем, надоместокот за доделената локација за вршење на дејноста, данокот за вршење на дејноста од мал обем, работното време во кое се врши дејноста, контролата над вршењето на дејноста и начинот на користење на локацијата.

Судот, исто така утврди дека со Одлука У.бр.177/2005 од 24 мај 2006 година го укинал член 11 став 3 од Законот за трговските друштва во кој било предвидено дека дејностите од мал обем и начинот на регистрација ги утврдува Владата на Република Македонија.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владееењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 88 од Уставот, Владата на Република Македонија е носител на извршната власт. Своите права и должности Владата ги врши врз основа на Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија, ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и е одговорна за нивното извршување и донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Според член 2 од Законот за Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" 59/2000, 12/2003 и 55/2005), Владата на Република Македонија како носител на извршната власт е орган на Република Македонија кој работите од својата надлежност ги врши самостојно, во рамките на Уставот, законите и ратификуваните меѓународни договори, а врз основа на принципите на транспарентност, ефикасност и заштита на човековите слободи и права.

Во член 8 од наведениот закон се утврдени надлежностите на Владата, а во член 35, пак, е утврдено дека за извршување на законите Владата донесува уредби со законска сила, уредби, одлуки, упатства, програми, решенија и заклучоци.

Во член 36 точка 2 од Законот е предвидено дека со уредба Владата го уредува извршувањето на законите, утврдува начела на внатрешна организација на министерствата и другите органи на државната управа и уредува други односи во согласност со Уставот и со законите.

Од наведените уставни и законски одредби произлегува дека Владата на Република Македонија, во системот на организаци-

јата на државната власт, заснована врз принципот на поделбата на власта е дефинирана како носител на извршната власт и како таква таа е самостојна и независна во утврдувањето на политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието, во донесувањето на прописи за извршување на законите и во вршење на другите работи, што ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Имајќи го предвид наведеното, Судот смета дека Владата има уставно овластување да донесува подзаконски акти во функција на извршување на законите, особено кога законодавецот препуштил операционализација на законските одредби да се направи со акт на Владата, поаѓајќи од местото и улогата на Владата во системот на организацијата на власта.

Меѓутоа, со оглед на тоа што во конкретниов случај оспорената уредба е донесена врз основа на одредба од Законот за трговските друштва која не е во правниот поредок, поради фактот што истата не содржела основи и рамки според која Владата би утврдила кои дејности би можеле да се подведат под категоријата дејности од мал обем, Судот смета дека основано може да се постави прашањето за нејзината согласност со наведените уставни одредби.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.84/2006)

189.

- Уредба донесена врз основа на одредба која не е во правниот поредок

- A decree adopted on the basis of a provision that is not in the legal order

- Уредбата на Владата на Република Македонија донесена врз основа на одредба од Законот за трговските друштва која не е во правниот поредок, не е во согласност со Уставот.

- The decree of the Government of the Republic of Macedonia adopted on the basis of a provision from the Law on Trade Companies that is not in the legal order is not in accordance with the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 1 ноември 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Уредбата за трговските дејности од мал обем и начинот на нивна регистрација, донесена од Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.64/2005).

2. Оваа одлука произведува правно дејство со денот на објавување во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијата од Стамен Филипov од Скопје со Решение У.бр.84/2006 од 28 септември 2006 година поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на Уредбата означена во точката 1 од оваа одлука.

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот и Законот за трговските друштва.

4. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 11 од Законот за трговските друштва Владата на Република Македонија на 27 јули 2005 година донела Уредба за трговските дејности од мал обем и начинот на нивна регистрација.

Според член 1 со оваа уредба се уредуваат трговските дејности од мал обем и начинот на нивната регистрација.

Во член 2 од Уредбата е определено дека дејности од мал обем се оние дејности кои ги вршат физички лица во вид на занимање за кои не е задолжително да се врши во простории или на друг вообичаен начин на кој што ги вршат трговските дејности трговците поединци и трговските друштва, туку се врши на определени локации или во движење.

Видови на дејности од мал обем се: трговија на мало со овошје и зеленчук, бижутерија и галантерија, позамантерија, метли и производи од трска, украсни птици, грнчарски производи, сувенири, уметнички слики и предмети, продажба на печени и варени костени, конфекционери, сладолед, печени и варени пченки, мед, семки, кикирики, леблебии, лешници, бадеми, оџачарски услуги, чистење на станови, чистење на вариолајт завеси и ролетни, чистење на обувки, чување на деца (бегиситер), обука на ученици и студенти во простории во сопствен дом.

Дејностите од мал обем кои можат да се вршат на организирани пазари од дејности од став 2 алинеја 1 и 2 како и трговија на мало со: јајца, сирење, домашни преработки (конзервиран зеленчук и слично) кори и кадаиф, доколку се вршат на само едно продажно место и ако дејноста ја врши самиот барател.

Во членот 3 од Уредбата е предвидено кој го поднесува барањето за вршење на дејноста од мал обем како и документите што треба да се приложат кон барањето, а во член 4, пак, е предвидено дека градоначалникот донесува решението по барањето, во кој рок истото се донесува, како и времето на важењето и можноста од продолжување.

Во член 5 од Уредбата е предвидено дека за издадените решенија се води евиденција во општинската администрација, а според член 6, пак, градоначалникот е должен во рок од осум дена од денот на издавање на решението, примерок да достави до Управата за јавни приходи и Агенцијата за вработување.

Во членовите 7 до 14 од Уредбата е уредено во кои случаи се врши бришење од регистарот на вршење на дејност од мал обем, условите под кои се вршат дејностите од мал обем, местото каде може да се врши дејноста од мал обем, надоместокот за доделената локација за вршење на дејноста, данокот за вршење на дејноста од мал обем, работното време во кое се врши дејноста, контролата над вршењето на дејноста и начинот на користење на локацијата.

Судот, исто така утврди дека со Одлука У.бр.177/2005 од 24 мај 2006 година го укинал член 11 став 3 од Законот за трговските друштва во кој било предвидено дека дејностите од мал обем и начинот на регистрација ги утврдува Владата на Република Македонија.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 88 од Уставот, Владата на Република Македонија е носител на извршната власт. Своите права и должности Владата ги врши врз основа на Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија, ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и е одговорна за нивното извршување и донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Според член 2 од Законот за Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" 59/2000, 12/2003 и 55/2005), Владата на Република Македонија како носител на извршната власт е орган на Република Македонија кој работите од својата надлежност ги врши самостојно, во рамките на Уставот, законите и ратификуваните меѓународни договори, а врз основа на принципите на транспарентност, ефикасност и заштита на човековите слободи и права.

Во член 8 од наведениот закон се утврдени надлежностите на Владата, а во член 35, пак, е утврдено дека за извршување на законите Владата донесува уредби со законска сила, уредби, одлуки, упатства, програми, решенија и заклучоци.

Во член 36 точка 2 од Законот е предвидено дека со уредба Владата го уредува извршувањето на законите, утврдува начела на внатрешна организација на министерствата и другите органи на државната управа и уредува други односи во согласност со Уставот и со законите.

Од наведените уставни и законски одредби произлегува дека Владата на Република Македонија, во системот на организацијата на државната власт, заснована врз принципот на поделбата на власта е дефинирана како носител на извршната власт и како таква таа е самостојна и независна во утврдувањето на политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието, во донесувањето на прописи за извршување на законите и во вршење на другите работи, што ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека Владата има уставно овластување да донесува подзаконски акти во функција на извршување на законите, особено кога законодавецот препуштил операционализација на законските одредби да се направи со акт на Владата, поаѓајќи од местото и улогата на Владата во системот на организацијата на власта.

Меѓутоа, со оглед на тоа што во конкретниов случај оспорената уредба е донесена врз основа на одредба од Законот за трговските друштва која не е во правниот поредок, поради фактот што истата не содржела основи и рамки според која Владата би утврдила кои дејности би можеле да се подведат под категоријата дејности од мал обем, Судот оцени дека таа не е во согласност со наведените уставни одредби.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.84/2006)

190.

**- Утврдување на висината на трошоците за присилна наплата
(поведување на постапка)**

*- Determination of the amount of the costs for forced collection
(initiation of a procedure)*

- Трошоците направени во постапката за присилна наплата согласно одредбите на Законот за даночна постапка, претставуваат надоместок на стварните трошоци што службените лица на органот, по укажана потреба, ги направиле во постапката на реализирање на јавна давачка утврдена со закон и сами по себе не претставуваат јавна давачка, поради што, утврдувањето на нивната висина од страна на Владата е во функција на операционализација на Законот.

- The expenses incurred in the procedure for forced collection pursuant to the provisions of the Law on Tax Procedure, are remuneration of the real costs that the officials of the body, after an emerged need, have made in the procedure for realising a public fee defined by law and in themselves are not a public fee, as a result of which the determination of their amount by the Government is in the function of operationalisation of the Law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 18 октомври 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на точките 3, 4 и 5 од Тарифата за висината на трошоците за присилна наплата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/2006).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 131 став 4 од Законот за даночна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 13/2006).

3. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актите означени во точка 1 и 2 на ова решение.

Според подносителот на иницијативата, овластувањето утврдено во член 131 став 4 од Законот за даночна постапка, Владата на Република Македонија со тарифа да ја определи висината на трошоците за присилна наплата немало уставна основа, со оглед дека Законот за даночна постапка не содржел доволно прецизни параметри за утврдување на висината на трошоците за присилна наплата, ниту пак критериуми за тоа што се подразбира под поимот „присилна наплата“. Утврдувањето на критериуми и мерила за определувањето на висината на трошоците за присилна наплата претставувало законска материја. Даденото овластување не би можело да биде ниту во функција на утврдување и разработка на одделни законски одредби заради нивно извршување и водело кон утврдување на права и обврски за граѓаните и праваните лица со подзаконски акт, што не било дозволено со член 61 од Законот за организација и работа на органите на државната управа. Поради тоа, основано можело да се постави прашањето за согласноста на оспорениот член 131 став 4 од Законот за даночна постапка со член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 33, член 51, член 68 став 1 алинеја 3 и член 91 алинеја 5 од Уставот на Република Македонија.

Со оглед дека не постоел уставен основ за постоење на оспорената законска одредба, подносителот на иницијативата смета дека не постоел уставен и законски основ за донесување на оспорената тарифа. Поради тоа смета дека оспорената тарифа во целина можела да се доведе под сомнение по однос на нејзината согласност со владеењето на правото како темелна вредност на

уставниот поредок на Република Македонија од член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека согласно член 131 став 1 од Законот за даночна постапка, во постапката за присилна наплата се наплатуваат трошоци. Според став 2 на истиот член, побарувањето кое треба да биде наплатено во присилната наплата се зголемува за еднократна посебна такса во висина од 5% од износот кој треба да биде наплатен во присилната наплата. Согласно ставот 3, трошоците за присилна наплата наведени во ставот 1 на овој член и посебната такса наведена во ставот 2 на овој член, паѓаат на товар на должникот во присилната наплата, а според ставот 4 на истиот член, висината на трошоците за присилна наплата со тарифа ја определува Владата на Република Македонија.

Судот, исто така, утврди дека согласно точка 1 од Тарифата за висината на трошоците за присилна наплата, донесена од Владата на Република Македонија, со оваа тарифа се определува висината на трошоците во постапката на присилна наплата на пристигнат даночен долг, кои паѓаат на товар на должникот во присилната наплата.

Според точката 2 од оваа тарифа, висината на трошоците во постапката на присилна наплата се плаќаат во висина на износи за: 1) секое излегување на даночен извршител заради пописи и процена на движни предмети или на недвижности на должникот, во постапка на обезбедување на даночно побарување во присилна наплата (залог) и во постапка на присилна наплата на даночен долг...2.000,00 денари; 2) секое излегување на даночен извршител заради заплена на попишани движни предмети, односно недвижности на должникот, во постапка на обезбедување на даночно побарување во присилна наплата од движни предмети и во постапка на присилна наплата на даночен долг...2.000,00 денари; 3) секоја одржана постапка на продажба на движни предмети, односно недвижности по пат на аукција...3.000,00 денари; 4) присуство на сведок при преземање на дејствија на даночен извршител во постапка на обезбедување на даночно побарување во присилна наплата и во постапка на присилна наплата на даночен долг - по ден...1.500,00 денари

Согласно точката 3 од Тарифата, трошоците за процена на попишани движни предмети на должникот и за утврдување на почетна цена на недвижности од страна на друго стручно лице се

определуваат земајќи го предвид барањето на тоа лице во поглед на висината на наградата за извршена проценка.

Според точката 4 од истата тарифа, трошоците за чување и продажба на заплени хартии од вредност на должникот во постапка на присилна наплата се определуваат со договор за депонирање, чување и продажба на хартиите од вредност.

Согласно точката 5 од оваа тарифа, трошоците за превоз, складирање и чување на одземени движни предмети од даночниот обврзник во постапката на присилна наплата на даночен долг, како и трошоците за огласување на продажба на движни предмети, односно на недвижности која се врши по пат на усна јавна аукција, се утврдуваат во висина на вистинските износи.

Според точката 6 од Тарифата, трошоците за присилна наплата на даночен долг, должникот во присилна наплата ги уплатува на посебна сметка на Управата за јавни приходи, а согласно точката 7, оваа тарифа влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и е одговорна за нивното извршување, а според алинеја 5 од истиот член, Владата донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Согласно член 1 од Законот за даночна постапка, со овој закон особено се уредува општото даночно право, постапката на утврдување на данок, постапката на контрола на данок, постапката на наплата на данок, правата и обврските на даночниот обврзник и други прашања од даночната постапка. Овој закон е единствена основа на општото даночно право и на даночната постапка.

Со член 3 од Законот се утврдува односот на овој закон спрема другите закони, при што согласно ставот 4 на овој член, во однос на постапките уредени со овој закон, се применуваат одредбите од други закони по прашања што поинаку не се уредени со овој закон.

Со член 4 од истиот закон е утврдено значењето на одделни изрази употребени во овој закон, при што според точка 3 од овој член, даноци се давачки на даночниот обврзник кои мора да бидат платени без противуслуги, кои служат за општо државно добро и кои на сите даночни обврзници им се наметнати со закон, а согласно точка 4 на истиот член, споредни даночни давачки особено се парични казни, даночни казни, камати и трошоци на присилна наплата на данок.

Согласно член 22 став 1 од овој закон, обврската за исполнување на даночен долг претставува должност на даночниот обврзник да го плати утврдениот данок под услови пропишани со овој закон или друг даночен закон, а согласно став 2 на истиот член, одредбата за плаќање на даночниот долг се применува и на обврската за плаќање споредни даночни давачки, доколку со овој закон не е поинаку пропишано.

Според член 23 од истиот закон, даночниот долг престанува со: плаќање на даночниот износ; пребивање на даночни побарувања и даночни долгови на ист даночен обврзник; присилна наплата на даночен долг и застарување на даночен долг.

Редовното намирување на данок, согласно член 116 од Законот, по правило се врши со плаќање на паричен износ на пристигнатиот даночен долг на пропишани уплатни сметки за јавни приходи во рокови пропишани со закон.

Согласно член 119 став 2 од Законот, распоредувањето на уплатениот износ се врши по следниот распоред: 1) трошоци за наплата, 2) парична казна, 3) камата и 4) износ на главната даночна обврска.

На износот на помалку или повеќе платениот данок и споредните даночни давачки, согласно член 123 од Законот, се пресметува и наплатува камата во висина од 0,05% за секој ден задоцнување.

Во Законот се уредува присилната наплата, како еден од начините за престанување на даночниот долг. Така, согласно член 125 од Законот, доверител во присилната наплата на даночните долгови кои треба присилно да бидат наплатени е Управата за јавни приходи, а должник во присилната наплата е лицето кое должи данок или споредна даночна давачка кои што треба да бидат присилно наплатени.

Со член 131 од овој закон, се утврдува дека во постапката за присилна наплата се наплатуваат трошоци, дека трошоците паѓаат на товар на должникот во присилната наплата, а нивната висина со тарифа ја определува Владата на Република Македонија. Исто така, се утврдува дека побарувањето кое треба да биде наплатено во присилната наплата се зголемува за еднократна посебна такса во висина од 5% од износот кој треба да се наплати во присилната наплата, која посебна такса паѓа на товар на должникот во присилната наплата.

Согласно член 132 од Законот, наплатата на даноци во постапката на присилна наплата се спроведува на: парични средства на должникот во присилната наплата; парични побарувања на должникот во присилната наплата; непарични побарувања и други права на должникот во присилната наплата; готови пари и хартии од вредност; движни предмети и недвижности.

Дејствијата што даночните извршители ги преземаат во постапката за присилна наплата се определени во одредбите на Законот со кои се уредува обезбедувањето на даночно побарување во присилна наплата со воспоставување законско заложно право во корист на Република Македонија како даночен доверител (постапка за воспоставување залог-член 135; попис на движни ствари-член 137; попис на недвижности-член 138); во одредбите на Законот со кои се уредува присилната наплата од движни предмети (процена на движни предмети-член 147; заплenuвање на движни предмети-член 148; продажба на движни предмети-аукција-член 151), како и во одредбите на Законот со кои се уредува присилната наплата од недвижности (попис на недвижности-член 152; заплenuвање на недвижност која не е запишана во соодветен регистар-член 153; продажба на недвижност по пат на усна јавна аукција-член 155).

Од анализата на наведените законски одредби, Законот во целина и обраложењето за донесување на Законот, произлегува

дека целта на донесувањето на овој закон е создавање единствена основа за даночно право и даночна постапка, со што ќе се надмине досегашната спора и неефикасна управна даночна постапка како последица на уреденоста на даночната материја во повеќе закони.

Законот ја уредува во целина даночната постапка, при што во посебна глава ја уредува постапката за присилна наплата на даночните побарувања.

Постапката за присилна наплата ја спроведува Управата за јавни приходи. Дејствијата кои ги преземаат службениците на Управата за јавни приходи овластени да ја спроведуваат присилната наплата-даночни извршители, се точно утврдени во Законот, и тоа: попис на движни ствари и попис на недвижности во функција на обезбедување (залог) на даночното побарување во корист на Република Македонија како даночен доверител, како и попис, процена, заплenuвање и продажба на движни предмети и на недвижности во функција на присилна наплата.

Во постапката за присилна наплата, покрај даночните извршители, можат да учествуваат и други лица во својство на сведоци при попис на движни ствари или при заплenuвање на недвижности кои не се запишани во соодветен регистар, како и во својство на стручно лице-проценител.

Трошоците што даночните извршители и другите лица ги имаат во постапката за присилна наплата (излегување на лице место, трошоци за чување, превоз и сл.), паѓаат на товар на должникот во присилната наплата, а нивната висина, согласно оспорената одредба од Законот, ја определува Владата на Република Македонија со тарифа.

Трошоците за присилна наплата на данок претставуваат споредни даночни давачки кои подлежат на обврска за плаќање исто како и даноците.

Наводите во иницијативата дека Законот не содржи критериуми за тоа што се подразбира под поимот трошоци за присилна наплата, Судот оцени дека се неосновани. Ова од причина што Законот, согласно член 3 став 4 упатува дека во однос на постапките уредени со овој закон, се применуваат одредбите од други закони по прашања што поинаку не се уредени со овој закон. Во оваа смисла, според Судот, треба да се има предвид Законот за општата

управна постапка (“Службен весник на Република Македонија” број 38/2005), кој е *Lex generalis* во однос на сите управни постапки, во кои спаѓа и даночната постапка. Оттука, при анализата на поимот трошоци за присилна наплата, треба да се има во вид членот 116 став 1 од Законот за општата управна постапка, со кој се утврдува дека посебните издатоци во готови пари на органот што ја води постапката, како што се: патните трошоци на службените лица, издатоците за сведоци, вештаци, толкувачи, увид, огласи и слично, а кои настанале со спроведување на постапката по некоја управна работа, по правило ги поднесува оној што ја предизвикал целата постапка.

Имајќи предвид дека Законот за даночната постапка во целост ги утврдува дејствијата кои ги преземаат даночните извршители, сведоците и овластените лица во постапката за присилна наплата, како и фактот дека видот на трошоците во управната постапка се утврдени со Законот за општата управна постапка, според Судот претставува доволна законска рамка која определува што се подразбира под трошоци за присилна наплата, односно дека тоа се трошоците на службените лица, издатоците за сведоци, вештаци, толкувачи, увид, огласи и слично предизвикани при спороведувањето на законски утврдените дејствија за присилна наплата. Поради тоа, Судот оцени дека не може да се прифатат наводите во иницијативата дека Законот не содржи критериуми за тоа што се подразбира под поимот трошоци за присилна наплата, со што се повредувале членот 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија.

Трошоците за присилна наплата произлегуваат од дејствија кои службените лица ги преземаат не по барање на даночниот обврзник, односно не во функција на остварување на одредено уставно и законско гаранитирано право на даночниот обврзник, туку во функција на остварување на уставно и законски утврдена обврска на даночниот обврзник, која тој доброволно не ја намирал во законски утврдениот рок, а од чие извршување зависи обезбедувањето на финансиски средства за остварување на функциите на државата утврдени со Уставот и со закон, кои ги вршат нејзините органи и институции.

Имајќи го предвид значењето на остварувањето на данокот и другите јавни давачки за функционирањето на државата, од една страна, како и местото и улогата на Владата во организацијата на државната власт, која како носител на извршната власт е

самостојна и независна во утврдувањето на политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието, во донесувањето на прописи за извршување на законите и во вршење на другите работи врз основа и во рамките на Уставот и законите, од друга страна, Судот оцени дека овластувањето на Владата, со тарифа да ја определи висината на трошоците за присилна наплата, има своја уставна основа во членовите 33 и 91 од Уставот.

Ова особено затоа што трошоците направени во постапката за присилна наплата претставуваат надоместок на стварните трошоци што службените лица на органот, по укажана потреба, ги направиле во постапката на реализирање на јавна давачка утврдена со закон и сами по себе не претставуваат јавна давачка, поради што, според Судот, утврдувањето на нивната висина од страна на Владата е во функција на операционализација на Законот.

Оттука, Судот оцени дека овластувањето на Владата утврдено со оспорениот член 131 став 4 од Законот, не може да се доведе под сомневање од аспект на уставно утврдената положба и улога на Владата на Република Македонија, таа како носител на извршната власт да донесува уредби и други прописи за извршување на законите, поради што не го постави прашањето за согласноста на оваа одредба со Уставот.

6. Анализата на содржината на Тарифата за висината на трошоците за присилна наплата, упатува на констатација дека одделни одредби - точки од Тарифата немаат карактер на одредби на тарифа, туку имаат карактер на одредби на тарифен систем, што според Судот, не произлегува од членот 131 од Законот за даночна постапка.

Имено, со точките 3, 4 и 5 од Тарифата не се утврдува конкретна висина на трошокот за присилна наплата (како што е случај во точката 2 од Тарифата), туку претставуваат одредби на тарифен систем со кој се пропишува начинот на утврдување на висината на одделни трошоци, а не и самата висина на трошоците.

Оттука, Судот оцени дека точките 3, 4 и 5 од Тарифата основано можат да се стават под сомнение во однос на согласноста со член 131 став 4 од Законот за даночната постапка, според кој Владата на Република Македонија со тарифа ја определува висината на трошоците за присилна наплата..

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.92/2006)

191.

- Утврдување на висината на трошоците за присилна наплата

- Determination of the amount of the costs for forced collection

- Точките 3, 4 и 5 од Тарифата за висината на трошоците за присилна наплата претставуваат одредби на тарифен систем со кој се пропишува начинот на утврдување на висината на одделни трошоци, а не и самата висина на трошоците, со што се надминати законските рамки на овластувањето на Владата на Република Македонија.

- Items 3, 4 and 5 of the Tariff for the Amount of the Costs for Forced Collection are provisions of a tariff system which prescribes the manner of determination of the amount of certain costs, and not the very amount of the costs, whereby the legal frameworks of the authorisation of the Government of the Republic of Macedonia have been exceeded.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 27 декември 2006 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВААТ точките 3, 4 и 5 од Тарифата за висината на трошоците за присилна наплата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/2006), донесена од Владата на Република Македонија.

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијатива поднесена од Стамен Филипov од Скопје, со Решение У.бр.92/2005 од 18 октомври 2006 година поведе постапка за оценување на законитоста на точките 3, 4 и 5 од актот означен во точката 1 на оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со член 131 став 4 од Законот за даночна постапка.

4. Судот на седницата утврди дека согласно член 131 став 1 од Законот за даночна постапка („Службен весник на Република Македонија“ број 13/2006), во постапката за присилна наплата се наплатуваат трошоци. Според став 2 на истиот член, побарувањето кое треба да биде наплатено во присилната наплата се зголемува за еднократна посебна такса во висина од 5% од износот кој треба да биде наплатен во присилната наплата. Согласно ставот 3, трошоците за присилна наплата наведени во ставот 1 на овој член и посебната такса наведена во ставот 2 на овој член, паѓаат на товар на должникот во присилната наплата, а според ставот 4 на истиот член, висината на трошоците за присилна наплата со тарифа ја определува Владата на Република Македонија.

Судот, исто така, утврди дека согласно точка 1 од Тарифата за висината на трошоците за присилна наплата, донесена од Владата на Република Македонија, со оваа тарифа се определува висината на трошоците во постапката на присилна наплата на пристигнат даночен долг, кои паѓаат на товар на должникот во присилната наплата.

Според точката 2 од оваа тарифа, висината на трошоците во постапката на присилна наплата се плаќаат во висина на износи за: 1) секое излегување на даночен извршител заради пописи и процена на движни предмети или на недвижности на должникот, во

постапка на обезбедување на даночно побарување во присилна наплата (залог) и во постапка на присилна наплата на даночен долг...2.000,00 денари; 2) секое излегување на даночен извршител заради заплена на попишани движни предмети, односно недвижности на должникот, во постапка на обезбедување на даночно побарување во присилна наплата од движни предмети и во постапка на присилна наплата на даночен долг...2.000,00 денари; 3) секоја одржана постапка на продажба на движни предмети, односно недвижности по пат на аукција...3.000,00 денари; 4) присуство на сведок при преземање на дејствија на даночен извршител во постапка на обезбедување на даночно побарување во присилна наплата и во постапка на присилна наплата на даночен долг - по ден...1.500,00 денари

Согласно точката 3 од Тарифата, трошоците за проценка на попишани движни предмети на должникот и за утврдување на почетна цена на недвижности од страна на друго стручно лице се определуваат земајќи го предвид барањето на тоа лице во поглед на висината на наградата за извршена проценка.

Според точката 4 од истата тарифа, трошоците за чување и продажба на заплени хартии од вредност на должникот во постапка на присилна наплата се определуваат со договор за депонирање, чување и продажба на хартиите од вредност.

Согласно точката 5 од оваа тарифа, трошоците за превоз, складирање и чување на одземени движни предмети од даночниот обврзник во постапката на присилна наплата на даночен долг, како и трошоците за огласување на продажба на движни предмети, односно на недвижности која се врши по пат на усна јавна аукција, се утврдуваат во висина на вистинските износи.

Според точката 6 од Тарифата, трошоците за присилна наплата на даночен долг, должникот во присилна наплата ги уплатува на посебна сметка на Управата за јавни приходи, а согласно точката 7, оваа тарифа влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и е одговорна за нивното извршување, а според алинеја 5 од истиот член, Владата донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Согласно член 1 од Законот за даночна постапка, со овој закон особено се уредува општото даночно право, постапката на утврдување на данок, постапката на контрола на данок, постапката на наплата на данок, правата и обврските на даночниот обврзник и други прашања од даночната постапка. Овој закон е единствена основа на општото даночно право и на даночната постапка.

Според член 23 од истиот закон, даночниот долг престанува со: плаќање на даночниот износ; пребивање на даночни побарувања и даночни долгови на ист даночен обврзник; присилна наплата на даночен долг и застарување на даночен долг.

Во Законот за даночна постапка се уредува присилната наплата, како еден од начините за престанување на даночниот долг. Трошоците што даночните извршители и другите лица ги имаат во постапката за присилна наплата (излегување на лице место, трошоци за чување, превоз и сл.), согласно член 131 став 3 од Законот паѓаат на товар на должникот во присилната наплата, а нивната висина, согласно став 4 на истиот член, ја определува Владата на Република Македонија со тарифа.

Од анализата на содржината на Тарифата за висината на трошоците за присилна наплата, донесена од Владата на Република Македонија, Судот констатира дека одделни одредби - точки од Тарифата немаат карактер на одредби на тарифа, туку имаат карактер на одредби на тарифен систем, што не произлегува од членот 131 од Законот за даночна постапка.

Имено, со точките 3, 4 и 5 од Тарифата не се утврдува конкретна висина на трошокот за присилна наплата (како што е случај во точката 2 од Тарифата) и на што упатува законската одредба, туку претставуваат одредби на тарифен систем со кој се пропишува

начинот на утврдување на висината на одделни трошоци, а не и самата висина на трошоците, со што се надминати законските рамки на овластувањето на Владата на Република Македонија.

Со оглед на наведеното, Судот утврди дека точките 3, 4 и 5 од Тарифата не се во согласност со член 131 став 4 од Законот за даночната постапка.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот, Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.92/2006)

192.

- Трошоците за асистенција на Министерството за внатрешни работи да ги сноси подносителот на барањето за асистенција

Овластување на министерот со подзаконски акт да ја уреди висината на трошоците за асистенција во зависност од бројот на ангажирани припадници на полицијата, времетраењето на асистенцијата, како и целокупните материјално-технички и други стварно екстра направени трошоци

- The costs for assistance of the Ministry of Internal Affairs to be borne by the submitter of the request for assistance

The authorisation of the Minister to regulate, by a sub-legal act, the amount of the costs for assistance depending on the number of engaged police officers, the length of the assistance, as well as the entire material-technical and other real extra incurred expenses

- Не е во спротивност со Уставот, трошоците за асистенција на Министерството за внатрешни работи да ги сноси подносителот на барањето за асистенција, а во случаите кога при спроведувањето на извршувањето на извршна одлука донесена од државен орган, би можело да се најде на физички отпор или таков отпор оправдано би можело да се очекува, како и во други случаи утврдени со закон, бидејќи станува збор за негова посебна должност и овластување. Не е во спротивност со Уставот и со Законот за внатрешни работи, овластувањето на министерот за внатрешни работи, со одредба од Правилникот за вршење на работите на Министерството за внатрешни работи да ја уреди висината на трошоците за асистенција во зависност од бројот на ангажирани припадници на полицијата, времетраењето на асистенцијата, како и целокупните материјално-технички и други стварно екстра направени трошоци, а при состојба кога отсуствува доброволно спроведување на извршувањето.

- It is not in contradiction with the Constitution that the costs for assistance of the Ministry of Internal Affairs be borne by the submitter of the request for assistance, and in the cases when while carrying out the enforcement of an enforceable decision taken by a state body there could be a physical resistance or such a resistance would be justified to expect, as well as in other cases defined by law, since it concerns its special duty and authorisation.

The authorisation of the Minister of Internal Affairs with a provision in the Rulebook for the performance of the jobs of the Ministry of Internal Affairs to regulate the amount of the costs for assistance depending on the number of engaged police officers, the length of the assistance, as well as the entire material-technical and other real extra incurred expenses, and in a situation when there is no voluntary execution of the enforcement, is not in contradiction with both the Constitution and the Law on Internal Affairs.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 1 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на:

а) уставноста на членот 23 став 4 од Законот за внатрешни работи („Службен весник на Република Македонија“ бр.19/1995, 55/1997, 38/2002, 33/2003, 19/2004 и 51/2005)

б) уставноста и законитоста на членот 96 од Правилникот за вршење на работите на Министерството за внатрешни работи („Службен весник на Република Македонија“ бр.12/1998 и 15/2003)

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 23 став 4 од Законот и уставноста и законитоста на членот 96 од Правилникот, означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата, предвидувањето од членот 23 став 4 од Законот, подносителот на барањето за асистенција да ги сноси трошоците за асистенција „не држело“ од уставноправен аспект. Ова од причина што асистенцијата од страна на Министерството за внатрешни работи требало да се врши како негова законска обврска и должност и трошоците направени во врска со неа требале да паднат на товар на буџетските средства на Републиката, а не како што предвидувала оспорената законска одредба да паднат на товар на барателот на асистенцијата. Освен тоа, оспорената законска одредба не содржела никакви критериуми за утврдување на висината на трошоците, ниту пак што се подразбира под ваков вид на трошоци.

Оттаму, оспорената законска и подзаконска одредба немале уставна основа и отстапувале од владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија од членот 8 став 1 алинеја 3 и 4 и воедно се повредувале член

33, член 51, член 68 став 1 алинеја 2 и 3, член 91 алинеја 1 и 5 и член 96 од Уставот на Република Македонија.

Врз основа на наведеното, подносителот на иницијативата смета дека оспорениот член 96 од Правилникот не бил во согласност со наведените уставни одредби, со член 74 од Законот за внатрешни работи кој ги уредува овластувањата на министерот за внатрешни работи, како и со член 49 став 1, член 55 став 1 и член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, бидејќи министерот можел да донесува акти само кога за тоа бил изречно овластен со закон и со тие акти не можел да утврдува права и обврски за граѓаните и правните лица, а во таа смисла и не можел да утврдува трошоци за асистенција. Тоа било законска материја.

3. Судот на седницата утврди дека според член 23 од Законот, на образложено барање на надлежниот субјект за спроведување на извршна одлука, донесена од државен орган, Министерството ќе укаже помош ако при спроведувањето на извршувањето се најде на физички отпор или таков отпор оправдано може да се очекува, како и во други случаи утврдени со закон (став 1).

Барање за асистенција се поднесува до Министерството, најдоцна пет дена пред спроведување на извршувањето, освен за итни и неодложни случаи (став 2).

За барањето од став 1 на овај член одлучува министерот или од него овластен работник и за истото навремено се известува подносителот на барањето. (став 3).

Трошоците за асистенција ги сноси подносителот на барањето (оспорениот став 4).

Според член 96 од Правилникот, трошоците за асистенција ги сноси подносителот на барањето (став 1).

Трошоците за асистенција се наплаќаат врз основа на записник кој по завршувањето на асистенцијата го составува одговорниот работник на полицијата и го потпишува службено лице—преставник на барателот на асистенцијата (став 2).

Во записникот од ставот 2 на овој член се содржани следните податоци: назив на организационата единица на Министерството

која ја дава асистенцијата; време и место на извршувањето; број на барањето за асистенција; број на ангажирани полицајци; вкупно реализирани работни часови; број на употребени службени возила и вкупно поминати километри; трошоци (дневници, исхрана и слично), како и податоци за одговорниот работник на полицијата кој го составува записникот и службено лице-преставник на барателот на асистенцијата (став 3).

Записникот се изготвува во три примероци од кои едниот се предава на службеното лице-преставник на барателот на асистенцијата (став 4).

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 33 од Уставот, секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според член 68 став 1 алинеја 2 и 3 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите и ги утврдува јавните давачки.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на собранието и е одговорна за нивното извршување и донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002), министерот донесува правилници,

наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и други прописи кога е за тоа овластен со закон. Според член 56 став 1 од овој закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и други прописи заради нивно извршување, а според член 61 став 1 од овој закон, со актите што ги донесува министерот не може за граѓаните и правните лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Во членот 16 од Законот за организација и работа на органите на државната управа е определена надлежноста на Министерството за внатрешни работи, која се поклопува со надлежноста определена во член 1 од Законот за внатрешни работи.

Имено, според наведениот член, внатрешни работи во смисла на Законот за внатрешни работи се работи кои се однесуваат на:

- заштита на животот, личната сигурност и имотот на граѓаните;
- спречување на вршење на кривични дела, откривање и фаќање на сторители на кривични дела и нивно предавање на надлежни органи;
- заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот загарантирани со Уставот;
- спречување на насилно уривање на демократските институции утврдени со Уставот на Република Македонија;
- одржување на јавниот ред и мир;
- спречување на разгорување на национална, расна или верска омраза или нетрпеливост;
- обезбедување на определени личности и објекти;
- регулирање и контрола на сообраќајот на патиштата и други работи сврзани со безбедноста на сообраќајот на патиштата;
- заштита на државната граница, контрола на преминување преку државната граница и престој во граничниот појас;
- престој и движење на странци;
- утврдување и решавање на граничните инциденти и други повреди на државната граница;
- поставување, контрола и одржување на ознаките со кои се обележува граничниот појас на копно и вода;
- заштита од пожари и експлозии;
- контрола на условите во врска со производство, промет, набавување, поседување и носење на оружје, делови за муниција и муниција;

- производство, промет, складирање, превоз и заштита од експлозивни и други опасни материи и складирање и заштита од запаливи течности и гасови;
- контрола на пријавување и одјавување на живеалиштето и престојувалиштето на граѓаните;
- укажување на помош при отстранување на последиците предизвикани од природни непогоди и епидемии кои можат да ги загрозат животот и здравјето на граѓаните и имотот;
- истражување и развој во областите на негова надлежност и
- други работи утврдени со закон.

Оспорениот член 23 став 4 од Законот е поместен во Глава ИИИ со наслов: „Посебни должности и овластувања на министерството и права и дополжности на овластените службени лица“.

Според член 74 став 1 алинеја 1 од истиот Закон, се овластува министерот да донесе подзаконски пропис за вршење на работите на Министерството.

Од изнесените уставни одредби произлегува дека со Уставот точно и прецизно се дефинирани и утврдени носителите на законодавната, извршната и судската власт и јасно е направена разлика во поделбата на власта, при што со Уставот не е допуштено мешање на една во друга власт, туку власта е поставена како структура на самостојни релативно поделени власти чии статус, надлежности и односи се утврдени и гарантирани со Уставот.

Исто така, од изнесените уставни и законски одредби, произлегува дека Министерството за внатрешни работи е орган на државната управа, кој работите од својата надлежност ги извршува врз основа и во рамките на Уставот и законите. Во тој контекст, врз основа на Законот за организација и работа на органите на државната управа, министерот е овластен да донесува акти за извршување на законите. Таквото овластување произлегува и од членот 74 став 1 алинеја 1 од Законот за внатрешни работи и врз основа на оваа одредба министерот за внатрешни работи го донел Правилникот за вршење на работите на Министерството за внатрешни работи, чиј член 96 е оспорен во иницијативата.

Понатаму, од цитираните член 1 и целината на Глава ИИИ, како и воопшто од поставеноста и утврдените надлежности на

Министрството за внатрешни работи во Законот, произлегува дека ова министерство покрај другото извршува и посебни должности и овластувања, во кои спаѓа и укажувањето помош во вид на асистенција. Според член 23 став 1 од Законот, Министерството ќе укаже помош ако при спроведувањето на извршувањето на извршна одлука донесена од државен орган, би можело да се најде на физички отпор или таков отпор оправдано би можело да се очекува, како и во други случаи утврдени со закон.

Оттаму, во овој случај станува збор за законска надлежност на Министерството за внатрешни работи, што не спаѓа во редовните работи што ги врши ова министерство, туку за превентивно делување во одржувањето на јавниот ред и мир и тоа секогаш кога од образложеното барање на овластениот субјект би било извесно дека спроведувањето на извршување би можело да се попречи на недозволен начин.

Со оглед на тоа што станува збор за дејствија што не спаѓаат во кругот на редовни работи што ги извршува Министерството, според Судот неосновани се наводите од иницијативата според кои асистенцијата од страна на Министерството за внатрешни работи требало да се врши како негова законска обврска и должност и трошоците направени во врска со неа требале да паднат на товар на буџетските средства на Републиката, а не на товар на барателот на асистенцијата.

Ова и ако се има предвид дека ваквиот вид на давачка, според својот карактер не е јавна давачка чиј вид, висина, олеснувања и ослободувања неминовно мора да биде утврдена со закон, туку станува збор за трошоци што произлегуваат од спроведена постапка за асистенција од министерството за внатрешни работи, секогаш на барање на овластен субјект и тоа со цел непречено спроведување на конкретно извршување.

Оттаму, законодавецот при креирањето на оспорениот член 23 став 4 од Законот немал обврска да ги определи поблиските критериуми за определување на висината на овој вид на трошоци, од каде произлегува дека оваа одредба не може да се стави под сомнение по однос на нејзината согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и 4 и член 96 од Уставот.

Имајќи го предвид карактерот на овој вид на трошоци произлегува дека оваа одредба не може да биде оценувана и по

однос на нејзината согласност со член 33 и член 68 став 1 алинеја 2 и посебно со алинеја 3 од истиот член од Уставот.

5. Тргувајќи од содржината на цитираните одредби од Законот за организација и работа на органите на државната управа, како и од содржината на членот 74 став 1 алинеја 1 од Законот за внатрешни работи, и при состојба кога во овој случај не станува збор за јавна давачка за која критериумите за нејзината висина би требале да бидат утврдени со закон, произлегува дека министерот за внатрешни работи, во функција на разработка и извршување на членот 23 од Законот за внатрешни работи, го уредил, меѓу другото и оспорениот член 96 од Правилник. Од оваа одредба, пак, произлегува дека висината на трошоците за асистенција се во директна зависност од бројот на ангажирани припадници на полицијата, времетраењето на асистенцијата, како и целокупните материјално-технички и други стварно екстра направени трошоци, заради отсуство на доброволно спроведување на извршувањето.

Оттаму, според Судот оспорениот член 96 од Правилникот не може да биде доведен под сомнение по однос на неговата согласност со уставните и законските одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 52/2006)

193.

- Можноста за стекнување на бесплатни акции и акции со повластена цена не задира во сопственоста на акционерите

- The possibility to acquire free-of-charge stocks and stocks with a reduced fare does not infringe upon the ownership of shareholders

- Со законската можност за стекнување на бесплатни акции и акции со повластена цена не се задира во сопственоста на акционерите, односно не им се ограничува сопственоста и правата кои произлегуваат од неа и не се повредува член 30 од Уставот на Република Македонија.

- The legal possibility to acquire free-of-charge stocks and stocks with a reduced fare does not infringe upon the ownership of shareholders, that is, their ownership and the rights deriving from it are not restricted, while Article 30 of the Constitution of the Republic of Macedonia is not violated.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 1 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 281 од Законот за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија“ бр.28/2004 и 84/2005).

2. Иљо Масинов од Струмица на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот од законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорената законска одредба не била во согласност со повеќе други членови од Законот за трговските друштва и Уставот на Република Македонија.

Имено, подносителот на иницијативата смета дека со оспорената законска одредба директно се кршел членот 30 од

Уставот на Република Македонија бидејќи според содржината на оспорената одредба некој друг, а не сопственикот, одлучува за неговата сопственост. Покрај тоа, ваквата одредба, според наводите во иницијативата била спротивна и на член 321 став 2 од Законот за трговските друштва, од причина што со донесената одлука на сопствениците на две третини од претставните акции на Собранието се повредувале правата и интересите на другите сопственици на акции што не биле присутни на Собранието и не гласале за измената на статутот на начин што нивната сопственост, без нивна изрично изразена воља, ќе се подари на друг.

Оспорениот член, исто така, не бил во согласност ниту со членот 238 ставовите 1, 2 и 3 од Законот за трговските друштва, бидејќи со истиот било предвидено стекнувањето со акциите да се одвива по Програма што ја носи собранието, односно стекнувањето на акциите од вработените да се одвива во одреден временски интервал. Имено, од содржината на оспорениот член не можело точно да се заклучи на кој вработен се мисли кога им се дава можност да се стекнат со бесплатни акции или акции по повластена цена, односно дали со тоа лицето кој во моментот на донесување на одлуката за основање на фонд од кој би се стекнале со акции, се вработени во друштвото, или лицата кој биле порано вработени во друштвото, а сега од различни причини не се вработени или лицата кои допрва ќе се вработат во друштвото?

Во ставот 2 од оспорениот член било предвидено дека критериумите за распределба на бесплатните акции ги донесува собранието, што значи дека законски не е дефиниран уделот во делбата на бесплатните акции и акциите со повластена цена, што според иницијативата, се оставало можност едно вработено лице да се стекне со различен број акции од друго вработено лице.

Од овие причини со иницијативата се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста на член 281 од Законот за трговските друштва.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 281 од Законот за трговските друштва е предвидено дека со статутот може да се определи основање фонд од кој што вработените можат да стекнат акции на друштвото бесплатно или по повластена цена. Акциите кои што вработените можат да ги стекнат од фондот, можат да изнесуваат најмногу до една десеттина од основната главнина.

Со статутот се уредува организацијата и управувањето со акциите на фондот, како и користењето и начинот на распределбата на средствата наменети за акции за вработените. Ако се основа фондот од ставот 1 на овој член, собранието донесува програма според која вработените ќе можат да стекнуваат акции. Одлука за издавање акции наменети за фондот од ставот 1 на овој член, како и за критериумите за нивната распределба донесува собранието.

Акциите од ставот 1 на овој член, фондот може да ги стекнува од сопствените акции што во согласност со овој закон ги стекнало друштвото или од акциите издадени од имотот на друштвото што ја надминува основната главнина, од резервите и акумулираната добивка со истовремено зголемување на номиналниот износ на основната главнина.

4. Согласно член 30 од Уставот на Република Македонија се гарантира правото на сопственост и правото на наследување. Сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и на заедницата. Според ставот 3 на овој член од Уставот никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон, а во ставот 4 на овој член е предвидено дека во случај на експропријација на сопственоста или во случај на ограничување на сопственоста се гарантира праведен надомест кој не може да биде понизок од пазарната вредност.

Во членот 3 став 1 точка 3 од Законот за трговските друштва е предвидено дека акција е хартија од вредност, во која што е претставен дел од основната главнина и во која се отелотворуваат правата на акционерот кој, како сопственик на акцијата не е доверител на друштвото ниту сопственик на еден дел од имотот на друштвото.

Оспорениот член 281 од Законот е поместен во Глава ИВ со наслов „Акционерско друштво“ во Оддел 2 - со поднаслов „Акции“.

Според член 270 од Законот акционерското друштво е трговско друштво во кое акционерите учествуваат со влогови во основната главнина, која што е поделена на акции. Според ставот 2 од истиот член, акционерите не одговараат за обврските на акционерското друштво. Во ставот 3 од овој член од Законот, е предвидено дека од одредбите од овој закон, со кои што се уредува

акционерското друштво, може да се отстапува на начин и според условите пропишани со овој закон и со други закони.

Според член 274 од Законот, акциите се издаваат, се пренесуваат и се водат во форма на електронски запис во Централниот депозитар за хартии од вредност на Република Македонија, во согласност со закон. Согласно ставот 2 на овој член од Законот, акциите спрема друштвото се неделиви.

Од анализата на наведените законски одредби произлегува дека акцијата е долгорочна хартија од вредност и е дел од основната главнина на друштвото. Акцијата претставува збир на правата и обврските и не толку цврсто врзани за акционерскиот статус на акционерот во друштвото, туку од поседувањето на акцијата, односно од правата кои произлегуваат од нејзиниот имотен карактер за акционерот, кои главно се состојат во тоа дека акционерот има право на учество во распределбата на добивката на друштвото, право на остатокот кој ќе преостане по ликвидацијата или стечајот на друштвото, право на купување нови акции, доколку друштвото издаде нови акции и право на плаќање на надоместок за намирување на дополнителните обврски.

Имено, акцијата, како хартија од вредност, означува инструмент, договор, чија цел е остварување добивка врз основа на претпримачкиот и менаџерскиот труд на други. Акцијата се издава, пренесува и води како електронски запис во Централниот депозитар на хартии од вредност и таа претставува сопственичка хартија од вредност која претставува доказ за сопственост на идеален дел од основната главнина на акционерското друштво.

Акциите се стекнуваат со уплата при првото издавање, купување, наследување, подарување, компензација, залог и на други начини утврдени со Законот за хартии од вредност („Службен весник на Република Македонија“ бр.63/2000).

Според член 277 став 1 од Законот, друштвото издава обични акции, а може да издава и други акции со различни права. Според ставот 2 на овој член, акциите што даваат исти права сочинуват ист род акции. Според правата акциите можат да бидат обични и приоритетни.

Според член 278 став 1 од Законот, обичните акции се акции кои им даваат на нивните сопственици право на глас во

собранието на друштвото, право на исплата на дел од добивката (дивиденда) и право на исплата на дел од остатокот од ликвидационата, односно стечајната маса на друштвото.

Во ставот 2 од членот 278 од истиот Закон, се предвидува дека приоритетните акции покрај правата од ставот 1 на овој член даваат и други повластени права, како што се правото на дивиденда во однапред утврден паричен износ, или во процент од номиналниот износ на акцијата, право на првенство при исплата на дивиденда, правото на исплата на остаток од ликвидационата, односно стечајна маса и други права определени во статутот и во одлуката за издавање акции, во согласност со закон.

Бесплатните акции или акциите по повластена цена кои се предвидени со оспорената одредба, се посебен род, односно класа на акции кои се разликуваат од обичните (редовните) акции. Имено, обичните (редовните) акции се акции кои на сопственикот на акциите му даваат право на глас во собранието, исплата на дел од дивидендата (добивката) и исплата од остатокот на ликвидационата, односно стечајната маса на друштвото. За разлика од нив, бесплатните акции или акциите по повластена цена на сопственикот на акциите му даваат некои повластени права (на пример правото на превенствено купување на акциите во случај на смрт или престанок на работниот однос на вработен, освен во случај на пензионирање). Акциите од овој род можат да се издаваат само од имотот на друштвото и, притоа, кој ја надминува основната главнина, и тоа најмногу до една десетина од основната главнина.

Оттука, според Судот, со оспорената одредба на вработените во друштвото, под определени услови со основање на посебен фонд им се дава можност да стекнат акции на друштвото бесплатно или по повластена цена. Имено, од содржината на оспорената законска одредба неспорно произлегува дека во конкретниот случај станува збор за средства односно акции кои се во сопственост на друштвото, а со кои вработените во друштвото можат да ги стекнат од фондот на начин, организација и управување регулирано со статутот на друштвото. Исто така, во случај на основање на овој фонд, собранието на друштвото донесува посебна Програма според која вработените ќе можат да стекнуваат акции.

Определената законска можност, со сега оспорената одредба, вработените да стекнуваат акции од ваков род и вид, според Судот не е во спротивност со член 30 од Уставот на Република

Македонија, на што се повикува иницијативата, од причина што со давањето на ваквата можност на вработените воопшто не се задира во правата на акционерите кои им произлегуваат од акциите во зависност од родот на акциите (право на глас во собранието на друштвото, право на исплата на дел од добивката и право на исплата на дел од остатокот од ликвидационата, односно стечајна маса на друштвото).

Имено, од анализата на оспорениот член од Законот произлегува дека бесплатните акции, акциите по повластена цена, фондот може да ги стекнува од сопствените акции на друштвото стекнати во согласност со закон (што значи не се акции на акционерите, туку на друштвото) или пак од акциите издадени од имотот на друштвото што ја надминува основната главнина, кој имот е сопственост на друштвото, како и од резервите и од акумулираната добивка со истовремено зголемување на номиналниот износ на основната главнина.

Оттука, не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека акциите кои што можат вработените да ги стекнат бесплатно или по повластена цена се одземаат од акционерите, со што се повредувало правото на сопственост на акционерите. Ова од причина што со овој вид, односно род на акции вработените се стекнуваат, односно издаваат само од имотот на друштвото кој ја надминува основната главнина најмногу до една десеттина од основната главнина.

Во членот 3 став 1 точка 21 од Законот за трговските друштва децидно е определено значењето на изразот „имот на друштвото“, кое подразбира севкупност на правата, сопственички и други стварни права што друштвото ги стекнува на добрата (парите, стварите и правата) што содружниците, односно акционерите ги вложиле или кои што друштвото ги стекнало со своето работење.

Имајќи го во вид значењето на изразот, според Судот со стекнувањето на бесплатните акции и акциите со повластена цена не се задира во сопственоста на акционерите, и нема повреда на член 30 од Уставот, бидејќи во конкретниов случај станува збор за имот на друштвото, а не на акционерите. Со тоа, не може да се прифати дека со оспорената законска одредба на акционерите им се одзема односно ограничува сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, бидејќи истите такво право и немаат.

Што се однесува до наводот во иницијативата дека оспорената законска одредба не била во согласност со членовите 283 и 321 од Законот за трговските друштва, Уставниот суд на Република Македонија не е надлежен да ја оценува меѓусебната согласност на одредбите од Законот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.47/2006)

194.

- Утврдување на функцијата и дејноста на објектите на државата, како и начинот и условите на нивното работење

- Determination of the function and activity of state facilities, as well as the manner and conditions of their work

- Не е спротивно на Уставот и Законот за пензиското и инвалидското осигурување државата како сопственик на домови и станови за живеење на корисниците на пензија, објекти наменети за клубови за дневен престој, објекти наменети за одмор и рекреација на корисниците на пензија и други објекти да го отстапи правото на управување со наведените објекти на Фондот за пензиското и инвалидското осигурување, како институција со јавни овластувања и истиот со општ акт да ги утврди функцијата и дејноста на овие објекти, како и начинот и условите на нивното работење.

- It is not in contradiction with the Constitution and the Law on Pension and Disability Insurance that the state as the owner of houses and apartments for living of the users of pension, facilities intended for clubs for daily stay, facilities for rest and recreation of the users of pension, and other facilities releases the right to management with the facilities mentioned to the Pension and Disability Insurance Fund, as an institution with public authorisations and the same to define, by a general act, the function and the activity of these facilities, as well as the manner and conditions of its operation.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 15 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законноста на Правилник за условите и начинот за издавање деловен простор под закуп со кој управува Фондот за пензиското и инвалидското осигурување на Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.67/2003).

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законноста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Имено, според подносителот на иницијативата, членот 163 разгледуван во врска со членот 179-а од Законот за пензиското и инвалидското осигурување не го овластувал Фондот за пензиското и инвалидското осигурување со општ акт да ги утврдува условите и начинот за издавање деловен простор под закуп, туку само да ги утврди функциите и дејноста на тие објекти, како и условите и начинот на нивното работење. Оттаму, според подносителот на иницијативата Фондот ги пречекорил законските овластувања кога го донел оспорениот акт.

Ова од причина што закупот се уредувал со членовите 570 до 602 од Законот за облигационите односи, а не со подзаконски акт, каков што бил оспорениот правилник.

Понатаму, подносителот на иницијативата го цитира членот 61 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, за кој смета дека е повреден со донесениот правилник и воедно наведува дека со оспорениот правилник се повредувале исто така и членовите 8 став 1 алинеја 3 и 51 од Уставот, како и член 179-а од Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

3. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 163, а во врска со член 179-а од Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/1993, 3/1994, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000 и 50/2001) Управниот одбор на Фондот за пензиското и инвалидското осигурување на Македонија на седницата одржана на 14 октомври 2003 година, го донел оспорениот правилник, кој содржи 19 членови.

Во член 1 од Правилникот е определено дека со овој правилник се утврдуваат условите и начинот за издавање на деловен простор под закуп што се наоѓа во домовите за живеење и клубовите за дневен одмор на корисниците на пензија со кои управува Фондот за пензиското и инавалидското осигурување на Македонија (во натамошниот текст: Фондот).

Во натамошните членови се разработува материја што се однесува на следните околности: кому може да му биде издаден просторот под закуп, забрана за издавање на просторот во подзакуп и се разработуваат околностите од кои зависи висината на почетната закупнина. Потоа во Правилникот се содржани одредби за работите што ги врши Комисијата за издавање деловен простор под закуп, како се врши огласувањето за издавање на деловниот простор и што содржи огласот, што треба да содржи понудата, кои понуди се земаат предвид при изборот на најповолниот понудувач, кој и кога го склучува договорот, кога ќе се смета дека избраниот понудувач се откажал од деловниот простор, кога престанува да важи договорот, услови за раскинување и откажување на договорот и временскиот период на важење на договорот. На крај во Правилникот е содржана одредба за престанок на важење на претходно донесениот Правилник и одредба за влегување во сила на Правилникот и тоа осмиот ден од објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 61 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000 и 44/2002), со актите кои ги донесува директорот кој раководи со самостојниот орган на државната управа, односно со управна организација не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Според член 8 и 9 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. (80/1993, 3/1994, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005, 101/2005 и 70/2006), Фондот за пензиско и инвалидско осигурување има својство на правно лице и како такво врши дејност од јавен интерес.

Според член 163 став 1 точка 1 од Законот, Управниот одбор на Фондот донесува Статут и други општи акти на Фондот.

Според член 179-а од Законот, со домовите и становите за живеење на корисниците на пензија, објектите наменети за клубови за дневен престој, објектите наменети за одмор и рекреација на корисниците на пензија и други објекти што се во државна сопственост, управува Фондот (став 1). Фондот со општ акт ги утврдува функцијата и дејноста на овие објекти, како и начинот и условите на нивното работење (став 2).

Тргувајќи од содржината на членот 179-а став 1 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување произлегува дека државата е сопственик на домови и станови за живеење на корисниците на пензија, објекти наменети за клубови за дневен престој, објекти наменети за одмор и рекреација на корисниците на пензија и други објекти и врз основа на оваа одредба државата го отстапила правото на управување на Фондот за пензиското и инвалидското осигурување.

гурување, како институција со јавни овластувања. Воедно со ставот 2 од истата одредба, државата, преку Законот го овластила Фондот со општ акт да ги утврди функцијата и дејноста на овие објекти, како и начинот и условите на нивното работење.

Притоа, според Судот вака даденото овластување на Фондот во име и за сметка на државата да управува со наведените објекти воедно преставува и законско овластување за поблиско определување и на условите и начинот за издавање објектите под закуп. Ова од причина што државата како сопственик и држател на имотот што се дава под закуп има право, како и секој друг сопственик, да определи субјект кој во нејзино име и за нејзина сметка ќе управува со нејзиниот имот. Во овој случај, државата ценела дека Фондот е најповиканата институција за спроведување, реализација на постапката за давање на нејзиниот имот под закуп, а имајќи го предвид карактерот и наменатата на имотот, предмет на закуп и во таа смисла на Фондот му дала широки овластувања во управувањето со имотот, вклучувајќи го и овластувањето да ги операционализира со свој акт условите за издавање на имотот под закуп.

Според Судот, државата, како сопственик, е овластена да го определи начинот на кој ќе се врши издавањето на нејзиниот имот под закуп и со тоа да определи уредувањето на ова прашање да се направи со општ акт на Фондот, кој како институција со јавни овластувања во реализација на вака пренесеното право, во името на државата ги определува и условите за издавање под закуп. Имено, тоа подразбира дека Фондот е овластен со оспорениот Правилник, меѓу другото да ја операционализира висината на закупнината, да склучува или раскинува договори за закуп, да води евиденција на имотот од каде произлегува дека истиот има законско овластување во целост да стопанисува со наведениот имот на Републиката.

Според тоа, Фондот во реализација на законското овластување го донел оспорениот правилник и при тоа не се направени повреди на законските одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата. Врз основа на наведеното пред Судот не се постави прашањето за согласноста на оспорениот правилник со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот на Република Македонија, како и за согласноста со член 179-а од Законот за пензиското и инвалидното осигурување и член 61 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 93/2006)

195.

- Републиката и нејзините органи, како и органите на општините и на градот Скопје во остварувањето на нивните права и должности постапуваат врз основа на овластувањата утврдени со Устав и со закон

- The Republic and its bodies, as well as the bodies of the municipalities and of the City of Skopje in the realisation of their rights and duties act on the basis of the authorisations defined by the Constitution and law

- Со оглед на тоа што Републиката и нејзините органи, како и органите на општините и на градот Скопје во остварувањето на нивните права и должности постапуваат врз основа на овластувањата утврдени со Устав и со закон, прекршувањето, односно повредата на тие овластувања не е прекршок и затоа тие не може прекршочно да одговараат, како другите правни лица.

- Given that the Republic and its bodies, as well as the bodies of the municipalities and of the City of Skopje in the realisation of their rights and duties act on the basis of the authorisations defined by the Constitution and law, the breach, that is, the violation of these authorisations is not a minor offence and as a result of that they cannot be subject to a minor offence procedure, as the other legal entities.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 15 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 7 став 4 во делот „со исклучок на Република Македонија, државните органи и органите во единиците на локалната самоуправа“ и член 44 став 3 од Законот за прекршоците („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2006).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбите од законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорените законски одредби биле противуставни затоа што во Уставот на Република Македонија не било предвидено дека Република Македонија, државните органи и органите во единиците на локалната самоуправа не се правни лица и дека тие можат да се изземаат од прекршочна одговорност.

Сметајќи дека по логиката на работите сите правни лица во Република Македонија мора да имаат ист третман, според подносителот на иницијативата со оспорените законски одредби се повредувале темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото од член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 7, став 4 од Законот, за делата определени со закон прекршочно се одговорни сите правни лица, со исклучок на Република Македонија, државните органи и органите на единиците на локалната самоуправа. (оспорен дел)

Во оспорениот член 44 став 3 од Законот е утврдено дека: „Поимот правно лице не ги опфаќа Република Македонија, државните органи и органите на единиците на локалната самоуправа“.

4. Во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е утврдено како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Согласно Амандманот ЦЦ со кој се дополнува членот 13 од Уставот, за прекршоци определени со закон, санкција може да изрече орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања.

Според член 14 став 1 од Уставот никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Овие и други одредби од Уставот се операционализирани, меѓу другото, и со Законот за прекршоците, чии одредби се оспоруваат со оваа иницијатива. Имено, според член 1 со овој закон се определуваат општите услови за пропишување на прекршоците и прекршочните санкции, општите услови за утврдување на прекршочната одговорност, за изрекувањето и извршувањето на прекршочните санкции и се пропишува прекршочната постапка што ја водат судовите, односно врз основа на овој и друг закон органите на државната управа или организациите и другите органи што вршат јавни овластувања надлежни за изрекување на прекршочни санкции (во натамошниот текст: прекршочни органи).

Во член 5 од Законот прекршокот е дефиниран како противправно дело кое со закон е определено како прекршок, чии облежја се определени со закон и за кое е предвидена прекршочна санкција.

Во членот 7 од Законот насловен со „Одговорност на правно лице“, се определени општите услови за прекршочна одговорност на правното лице. Имено, според овој член правното лице може да одговора за прекршок само ако тоа е посебно определено со законот со кој е пропишан прекршокот. (став 1)

Правното лице е одговорно за прекршок ако до извршување на прекршокот дошло со дејствие или со пропуштање на должен надзор од страна на надлежниот орган или на одговорното лице во правното лице или со дејствие или пропуштање на друго лице кое било овластено да постапува од името на правното лице, во рамките на неговите овластувања, или кога тоа ги пречекорило своите овластувања заради остварување корист за правното лице. (став 2)

Прекршочната одговорност на правното лице не ја исклучува одговорноста на сторителот на прекршокот. (став 3)

За делата определени со закон прекршочно се одговорни сите правни лица, со исклучок на Република Македонија, државните органи и органите во единиците на локалната самоуправа (оспорен став 4).

Одговорноста на службеното лице во државен орган и во орган на единицата на локална самоуправа за прекршок извршен во рамките на неговите службени овластувања или при пречекорување на службените овластувања е утврдена во членот 10 на Законот.

Прекршочните санкции кои можат да се изречат за прекршоци на правно лице се утврдени во членот 38 од Законот, а тие се: глоба и привремена забрана за вршење одделна дејност.

Прекршочната постапка е уредена во Дел трети на Законот. Според членот 53 став 1, прекршочна постапка може да води и прекршочна санкција може да изрече само надлежен суд. Според ставот 2 на овој член од Законот, за одделни прекршоци определени со закон прекршочна постапка може да води и прекршочна санкција може да изрече орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања на надзор над спроведување на законите со кои се пропишани прекршоците.

Постапката пред прекршочниот орган и судската прекршочна постапка посебно се уредени од членовите 59 до 145 од Законот.

Од наведените одредби и од Законот во целина, меѓу другото, произлегува дека согласно Амандман ЦЦ со кој е дополнет член 13 и согласно член 14 од Уставот, законодавецот со овој закон прекршоците ги определил како казниви дела, а ги утврдил и казните, односно санкциите кои можат да се изречат за овие дела. Исто така, со овој закон, тој ги утврдил органите надлежни за водење на прекршочната постапка и ја пропишал постапката што ја водат тие органи. Во рамките на уредувањето на сите тие прашања законодавецот во членовите 6 до 10 ги определил и субјектите кои под условите утврдени со овој закон подлежат на прекршочна одговорност, што е во согласност посебно со принципот на точно правно одредени субјекти во смисла на член 14 став 1 од Уставот.

Во контекст на наведеното, законодавецот ги утврдил и оспорените одредби на членот 7 став 4 и членот 44 став 3 од Законот, според кои од прекршочна одговорност се исклучени Република Македонија, државните органи и органите во единиците на локалната самоуправа и согласно овој закон тие не се опфатени под поимот правно лице.

Имајќи предвид дека членот 7 став 4 во оспорениот дел и член 44 став 3 од Законот во иницијативата најпрво се оспоруваат, затоа што во Уставот не било предвидено дека Република Македонија, државните органи и органите на единиците на локалната самоуправа не се правни лица и дека тие можат да се изземат од прекршочна одговорност, Судот утврди дека овие наводи во иницијативата не се издржани и аргуменитрани, пред се од причини што според Судот, неутврдувањето на наведените прашања во Уставот не е пречка тие да се утврдат со Законот, па затоа оцени дека поради овие наводи не може да се изрази сомневање во согласноста на оспорените одредби со Уставот.

Исто така, според Судот, неосновани и неиздржани се и наводите во иницијативата дека сите правни лица во Република Македонија мора да имаат ист третман, што во конкретниот случај би значело дека и Република Македонија, државните органи и органите на единицата на локалната самоуправа треба прекршочно да се одговорни, како и сите други правни лица и дека и тие во смисла на овој закон треба да бидат опфатени под поимот правно лице.

Имено, според Судот, Републиката, државните органи и органите на единиците на локалната самоуправа, во поглед на прекршочната одговорност не може да имаат ист третман со другите

правни лица, како што се јавните претпријатија, трговските друштва, установите, политичките партии и здруженијата на граѓаните, фондовите, финансиските организации и други со закон одредени организации и заедници регистрирани како правни лица или на кои им е признаено својство на правно лице. Основна причина за тоа е што Република Македонија според Уставот е суверена, самостојна, демократска и социјална држава, во чиј систем на организација на државната власт секој од нејзините органи (Собранието, Владата, судовите, органите на државната управа) е носител на една од трите власти утврдени во Уставот и тоа на законодавната, извршната и судската. Сите овие носители на државната власт, вклучувајќи ги тука условно и единиците на локалната самоуправа, со нивните органи, во извршување на функциите на државата, како целина имаат посебни права, должности и одговорности, по што тие битно се разликуваат од другите правни лица.

Исто така, треба да се има предвид дека Република Македонија, како држава и нејзините органи и органите на општините и градот Скопје, како единици на локалната власт, своите права и должности ги вршат врз основа и во рамките на Уставот и законите. Во остварувањето на нивните права и должности тие превенствено донесуваат закони и други прописи во кои се уредуваат одделни општествени односи, кои се од заеднички, односно општ интерес за сите граѓани и се утврдуваат правни правила, односно норми за однесување. Истовремено се надлежни и за обезбедување на примената на законите и другите прописи, а вршат и други со Устав и закон утврдени работи.

Според тоа, актите и дејствијата кои државните органи и органите на единиците на локалната власт практично ги донесуваат, односно преземаат се засноваат врз овластувањата што за тоа на овие органи им се утврдени со Устав и закон.

Оттука, со оглед на тоа што овие органи постапуваат по овластување утврдени со Устав и закон, прекршувањето, односно повредата на тие овластувања не е прекршок и затоа тие не може прекршочно да одговараат, како другите правни лица. Ова дотолку повеќе што според член 7 став 2 од Законот за прекршоците правното лице е одговорно за прекршок ако до извршување на прекршокот дошло со дејствие или со пропуштање на должен надзор од страна на надлежниот орган или на одговорното лице во правното лице или со дејствие или пропуштање на друго лице кое било овластено да постапува од името на правното лице, во рамките на неговите

овластувања заради остварување корист за правното лице. Според ставот 3 на овој член од Законот, прекршочната одговорност не ја исклучува одговорноста на сторителот на прекршокот. Впрочем, Републиката и државните органи не само што според Законот за прекршоци за делата определени со закон како прекршок не се одговорни, туку тие според Кривичниот законик, исто така, не се и кривично одговорни, што не е случај со другите правни лица кои се и кривично одговорни за кривични дела определени со закон.

Како аргумент, односно причина за оправданоста на решението во оспорените законски одредби според кои Републиката, државните органи и органите на единиците на локалната власт се исклучени од прекршочната одговорност и не се опфатени под поимот правно лице во смисла на овој закон, е и самата природа, односно видот на прекршочните санкции што согласно Законот за прекршоци можат да се изречат за прекршок на правното лице. Ова особено се однесува за прекршочната санкција - привремена забрана за вршење дејност која не може да се изрече на овие органи, затоа што тие всушност вршат државна власт, односно извршуваат државни функции врз основа и во рамките на со Устав и закон утврдени овластувања, а не вршат дејност како другите правни лица, кои по правило и се основаат заради тоа.

При оценување на уставноста на оспорените законски одредби, Судот го имаше предвид и фактот дека својство на правно лице, согласно постојната регулатива има само Република Македонија, како држава, општините и градот Скопје, како единици на локалната самоуправа, и само на некои, а не на сите државни органи со закон посебно и е утврдено својство на правно лице. Исто така, се имаше предвид и тоа што со оспорените одредби не се исклучува прекршочната одговорност на службените лица во Собранието и Владата на Република Македонија, потоа во органите на државната управа, во судовите и другите државни органи, како и во единиците на локалната самоуправа, туку напротив, согласно член 10 од Законот, овие лица се прекршочно одговорни ако прекршокот го извршиле во рамките на своите службени овластувања или ако при нивното вршење ги пречекориле службените овластувања.

Со оглед на наведените причини, Судот оцени дека со оспорените законски одредби не се повредува принципот на владеењето на правото утврден во член 8 став 1 алинеја 3, ниту член 51 од Уставот, поради што не го постави прашањето за нивната согласност со тие членови од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.139/2006)

196.

- Исполнување на услови за формирање на испитна комисија за полагање на возачкиот испит

- Meeting conditions for setting up an examining panel for taking the driver's test

- Дадената можност на министерот за внатрешни работи во испитната комисија да вклучи лице кое не е во работен однос, не е со цел автошколите да бидат доведени во нееднаква положба на пазарот кои преку вршење на дејноста стекнуваат профит, туку министерството за внатрешни работи кое не е субјект на пазарот како империум на власта настапува тогаш кога субјектите на пазарот не ги исполнуваат условите во поглед на формирањето на испитна комисија за полагање на возачкиот испит поради што не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба со Уставот.

- The possibility given to the Minister of Internal Affairs to include in the examining panel a person who is not employed, is not aimed at bringing driving schools which gain profit through the performance of the activity in an unequal position on the market, but the Ministry of Internal Affairs which is not a subject on the market as an imperium of the power acts in a situation when the subjects on the

market do not meet the conditions in view of the setting up of an examining panel for taking the driver's test as a result of which there may not be a question of the concordance of the challenged provision with the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 29 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 6 став 1 и 2 од Правилникот за програмата, организацијата, начинот на полагање на возачкиот испит, проверката на оспособеноста на кандидатите за возачи, посебните критериуми во поглед на стручната подготовка што треба да ги исполнуваат претседателот и членовите на испитната комисија како и просториите и опремата во кои ќе се спроведува испитот и водењето на евиденција во врска со возачкиот испит („Службен весник на Република Македонија“ бр.79/2002).

2. Друштвото за обука на кандидати за возачи, производство, трговија и услуги „Тара ДООЛ“ од Кочани и Друштвото за производство, услуги и промет увоз-извоз „СОН ДОО“ од Радовиш преку полномошникот Томислав Николовски адвокат од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за оценување уставноста на член 6 став 1 и 2 од актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорениот член 6 од Правилникот не бил во согласност со член 55 од Уставот со кој се обезбедувала еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Ова затоа што комисијата што ја формира министерот била во поповолна положба во економскиот живот бидејќи нејзините членови не морале да бидат вработени така што за нив немало да се плаќаат јавни обврски како персонален данок, придонес за пензиско и инвалидско осигурување, придонес за

здравство и друго, додека нив комисијата на автошколите ги плаќало со што биле доведени во понеповолна економска ситуација и на пазарот биле помалку конкурентни од првите.

Оттука, подносителот бара Судот да го поништи член 6 од Правилникот, а министерот за внатрешни работи да биде задолжен да го уреди составот на комисиите на единствен начин за сите правни субјекти со цел да се обезбедела еднаквост на правните субјекти во економскиот живот на земјата.

Видно од наводите во иницијативата подносителот го оспорува член 6 став 1 и 2, а не и другите ставови од член 6, поради што Судот ги ценеше ставовите 1 и 2 на член 6 од Правилникот.

3. Судот на седницата утврди дека во член 6 став 1 од Правилникот е предвидено дека претседателот и членовите на испитната комисија на установите за средно или високо образование и на авто школите се од редот на лицата кои се во постојан работен однос кај основачот.

Во оспорениот став 2 на член 6 е предвидено дека претседателот и членовите на испитната комисија што ја образува министерот за внатрешни работи може да бидат работници на Министерството за внатрешни работи или лица што не се во работен однос во Министерството за внатрешни работи, а ги исполнуваат условите утврдени во член 261 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата.

4. Според член 55 од Уставот, се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото. Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Републиката презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот.

Со Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата („Службен весник на Република Македонија“ бр.14/1998, 38/2002 и 38/2004) се уредуваат правилата на сообраќајот на патиштата, системот на сообраќајни знаци, должностите во случај на сообраќајна незгода, условите за стекнување право на управување со возила, оспособување на кандидатите за возачи, полагање на испитот за возачи и други прашања.

Во член 257 од Законот е предвидено дека возачкиот испит за управување со моторно возило, трактор, работна машина, мотокултиватор, велоспиед со мотор, трицикл и четирицикл се полага пред испитна комсија на установата за средно или високо образование која оспособува кадри за занимање возач, на авто школата или пред испитна комисија што ја образува министерот за внатрешни работи според местото каде што се спроведува испитот. Установата за средно и високо образование која оспособува кадри за занимање возач спроведува испит само за своите ученици.

Според член 259 од Законот, авто школата може да образува испитна комисија доколку по нејзиниот упис во судскиот регистар вршела дејност оспособување на кандидати за возачи најмалку три години непрекинато за секоја категорија поединечно и ако ги исполнува пропишаните услови во поглед на стручниот кадар, просториите и опремата што се констатира со решение на Министерството за внатрешни работи.

Надзор над исполнувањето на условите од став 1 на овој член и над спроведување на возачкиот испит врши Министерството за внатрешни работи.

Според став 3 на член 259 од Законот, ако Министерството за внатрешни работи во вршењето на надзорот утврди дека испитната комисија од член 257 став 1 на овој закон не ги исполнува условите или возачките испити не ги спроведува на пропишан начин, со решение ќе определи испитната комисија привремено да престане со спроведување на испитот во траење од три месеци до една година.

Според став 5 на наведениот член, претседателот и членовите на испитната комисија на која и е изречена забрана за спроведување на возачки испит не смеат да вршат испитување на кандидати за возачи во друга испитна комисија.

Според член 261 од Законот испитна комисија е составена од претседател и испитувач. Претседател и испитувач може да биде лице кое има високо образование и ако врз основа на дозвола за инструктор непрекинато оспособувал или испитувал кандидати за возачи најмалку три години. Испитувачи за практично управување на моторно возило или трактор може да биде лице кое има најмалку средно образование и вршело оспособување или испитување на

кандидати за возачи најмалку три години од онаа категорија за која врши испитување.

Едно лице може да биде претседател или испитувач само во една испитна комисија.

Според член 273 од Законот, се овластува министерот за внатрешни работи во согласност со министерот за образование и физичка култура и министерот за сообраќај и врски да донесе поблиски прописи за програмата, организацијата, начинот на полагање на возачкиот испит, проверката на оспособеноста на кандидатите за возачи, посебни критериуми во поглед на стручната подготовка што треба да ја исполнуваат претседателот и членовите на испитната комисија како и просториите и опремата во кои ќе се спроведува испитот и водењето на евиденција во врска со возачките испити.

Врз основа на наведениот член од Законот, министерот за внатрешни работи во согласност со министерот за образование и наука и министерот за транспорт и врски донел Правилникот за програмата, организацијата, начинот на полагање на возачкиот испит, проверката на оспособеноста на кандидатите за возачи, посебните критериуми во поглед на стручната подготовка што треба да ги исполнуваат претседателот и членовите на испитната комисија како и просториите и опремата во кои ќе се спроведува испитот и водењето на евиденција во врска со возачкиот испит со кој е утврдена програмата за полагање на возачкиот испит за управување на моторно возило, организацијата на возачкиот испит, начинот на полагање на возачкиот испит и водењето на евиденцијата во врска со возачкиот испит.

Во членот 5 од Правилникот е предвидено дека возачкиот испит се полага пред испитна комисија која се состои од претседател, испитувач по теоретски дел и испитувач по практичен дел на Програмата за полагање на возачкиот испит. Претседателот и испитувачот на испитната комисија пред која се полага возачкиот испит може да има свои заменици.

Во членот 6 од Правилникот кој е оспорен со иницијативата е утврден составот на испитната комисија, при што членовите на испитната комисија во установите за средно или високо образование и на авто школите се од редот на лицата кои се во постојан работен однос кај основачот, а додека пак, членовите на комисијата што ја образува министерот можат да бидат и лица кои не се во работен

однос во Министерството за внатрешни работи, а кои ги исполнуваат условите утврдени во Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата.

Од анализата на наведените законски одредби а кои се однесуваат на полагањето на возачкиот испит и составот на испитната комисија, како и содржината на оспорената одредба, произлегува дека авто школите кои обучуваат кандидати за возачи можат да имаат сопствена испитна комисија доколку ги исполнуваат предвидените услови со законот, односно определено време вршеле обука на кандидати и ако имаат кадар кој ги исполнува посебните услови во поглед на стручната подготовка.

Доколку, авто школата поради неисклучување на предвидените услови со закон или ако поради привремено донесено решение за неможност испитната комисија да спроведува возачки испит, министерот формира испитна комисија од редот на работници во Министерството за внатрешни работи или од лица што не се во работен однос во Министерството за внатрешни работи а кои исто така мора да ги исполнуваат со закон предвидените услови.

Со оглед на наведеното, Судот смета дека наводите во иницијативата дека со оспорениот член се повредува слободата на пазарот и претприемништвото не се основани. Ова затоа што авто школата и Министерството за внатрешни работи не се наоѓаат во еднаква правна положба на пазарот. Имено авто школата настапува на пазарот со цел преку вршење на дејност обука на кандидати и плаќање на возачкиот испит да стекне профит, а Министерството за внатрешни работи не е субјект на пазарот, туку како империум на власта настапува тогаш кога субјектите на пазарот не ги исполнуваат условите во поглед на формирање на испитна комисија за полагање на возачкиот испит.

Оттука, според мислењето на Судот дадената можност на министерот за внатрешни работи во испитната комисија да вклучи лице кое не е во работен однос не е со цел авто школите да бидат доведени во нееднаква положба, туку државата преку министерството односно министерот во насока на операционализација на Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, има за цел да овозможи граѓаните кандидати за полагање на возачки испит да не трпат последици, односно да можат да го полагаат испитот и тоа пред комисија чии членови ги исполнуваат условите предвидени со закон и за нив е ирелевантно кој ја формира комисијата односно дали

членовите се во редовен работен однос во авто школата или членовите на комисијата која ја формира министерот не се во работен однос со министерството.

Со оглед на изнесеното Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот член со начелото на слобода на пазарот и претприемништвото утврдено во член 55 од Уставот.

5. Врз основа на наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр190/2006)

197.

- Центарот за социјална работа постапува по работите утврдени во кривично-правните прописи

- The Centre for Social Work acts upon the issues defined in the criminal-legal regulations

- Законската одредба со која се упатува дека центарот за социјална работа постапува по работите утврдени во кривично-правните прописи, само за себе не е во несогласност со Амандман XXV на Уставот и со другите одредби на Уставот.

- The legal provision directing that the Centre for Social Work acts upon the issues defined in the criminal-legal regulations, only by itself is not in disagreement with the Amendment XXV of the Constitution and with the other provisions in the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 2 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 29 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 62 алинеја 3 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.50/1997, 16/2000, 17/2003, 65/2004, 62/2005 и 111/2005).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата во делот за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 34 став 4 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точките 1 и 2 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорениот член 34 став 4 од Законот немал основа во Уставот, затоа што определувањето на износот на еднократна парична помош било прашање што се утврдува со закон, а не со акт на министерот за труд и социјална политика, како што било утврдено во став 4 на член 34 од Законот.

Исто така, подносителот на иницијативата смета дека овластувањето на министерот утврдено во став 4 на член 34 од Законот не било во функција ниту на извршување на одделни законски одредби, туку истото значело навлегување на извршната во законодавната власт со можност од арбитражност и нееднаков третман кон субјектите, поради што со оспорениот став 4 на член 34 од Законот се повредувал член 8 став 1 алинеите 3 и 4, член 51, член 68 став 1 алинеја 2, член 91 алинеите 1 и 5 и член 96 од Уставот на Република Македонија.

Според наводите во иницијативата со оспорената одредба на членот 62 алинеја 3 од Законот се повредувал член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 51 и членот 98 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, затоа што по работите утврдени со кривично-правните прописи можеле да постапуваат само судовите кои ги донесуваат правосилните судски одлуки, а не центарот за социјална работа, како што било утврдено во оваа законска одредба.

4. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 34 став 4 од Законот за социјалната заштита „Износот на еднократната парична помош со акт го определува министерот“.

Според оспорениот член 62 алинеја 3 од Законот, од делокругот на јавните овластувања центарот ги врши, односно постапува по работите утврдени со кривично-правните прописи.

Судот на седницата, исто така утврди дека уставноста на член 34 став 4 од Законот за социјалната заштита веќе ја има оценувано. Имено, Уставниот суд по иницијатива од истиот овој подносител со Решение У.бр.80/1998, од 21 октомври 1998 година не повел постапка за оценување уставноста на членовите: 18 став 3, 31 став 2 и став 3, 33 став 4, 34 став 4, 35 став 3, 40 став 2, 43 став 3, 57 став 1 и став 3, 58, 59 став 2, 102 став 3, 107 став 4, 110 став 3 и 131 од Законот за социјална заштита ("Службен весник на Република Македонија" бр.50/97).

Според образложението на ова решение, Судот не повел постапка за оценување на уставноста на овие членови од Законот за социјална заштита, затоа што утврдил дека во конкретниов случај, министерот за труд и социјална политика бил овластен да донесува подзаконски прописи во функција на извршувањето на овој и други закони, што се во врска со остварувањето на социјалната заштита, и што таквите акти содржеле одредби од процедурален карактер со кои се уредува начинот на остварувањето на претходно утврдените права во Законот за социјална заштита или во други закони кои, исто така, утврдуваат права од областа на социјалната заштита.

5. Согласно член 1 од Уставот на Република Македонија, Република Македонија е суверена, самостојна, демократска и социјална држава.

Според член 8 став 1 алинеја 3, 4 и 8 од Уставот, владеењето на правото, поделбата на државната власт на

законодавна, извршна и судска и хуманизмот, социјалната правда и солидарноста се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 34 од Уставот, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и колективен договор.

Согласно член 35 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност. Републиката им гарантира право на помош на немоќните и на неспособните за работа граѓани. Републиката им обезбедува посебна заштита на инвалидните лица и услови за нивно вклучување во општествениот живот.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 96 од Уставот органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно Амандман XXV на Уставот, судската власт ја вршат судовите, а видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, постапката пред нив и други прашања, се уредуваат со закон.

Во членот 1 од Законот за социјалната заштита, чии одредби се оспоруваат со оваа иницијатива, утврдено е дека државата е основен носител на социјалната заштита на граѓаните и обезбедува услови за нејзино остварување. Државата го воспоставува системот на социјална заштита и го овозможува неговото функционирање, обезбедува услови за вршење на социјално-заштитната дејност и развива форми на самопомош.

Според член 4 од овој закон, социјалната заштита е организирана дејност од страна на Републиката за спречување и надминување на основните социјални ризици на кои е изложен граѓанинот, семејството и групи население во текот на животот.

Членот 62 од Законот е поместен во делот од Законот во кој се утврдени организационите видови на установи за социјална заштита, кои всушност и го остваруваат системот на социјалната заштита утврден со овој закон. Определувајќи ги конкретните видови на социјални установи законодавецот во делот 4 „Видови на установи за социјална превенција и вонинституционална заштита“ истовремено го утврдил и видот на работите, односно услугите кои ги обезбедува секоја од тие установи.

Така, во членот 61 став 1 од Законот утврдено е дека центар за социјална работа се основа како јавна установа за социјална заштита со јавни овластувања заради вршење на работи од социјална заштита. Инаку, центарот за социјална работа согласно член 37 од Законот може да го основа само Владата на Република Македонија.

Од делокругот на јавните овластувања, центарот за социјална работа според член 62 од Законот ги врши следните работи: решава за правата од социјалната заштита, утврдени со овој закон (алинеја 1); решава за работите утврдени во семејно правните прописи (алинеја 2); постапува по работите утврдени во кривично-правните прописи (оспорената алинеја 3) и врши и други работи утврдени со закон.

Согласно член 65 од Законот, функциите утврдени во овој закон и другите прописи центарот ги врши со формите на стручна, советодавна, советувалишна и терапевска интердисциплинарна тимска работа.

Имајќи ги предвид наведените законски одредби, како и Законот во целина, а во тој контекст разгледувајќи ја оспорената одредба на членот 62 алинеја 3 од Законот, Судот оцени дека истата не е во несогласност со Уставот, затоа што уставно право е на законодавецот уредувајќи го системот на социјалната заштита да ги утврди и органите и организациите, како и нивните надлежности во спроведувањето на тој систем, а во рамките на тоа право да го утврди и центарот за социјална работа како посебен вид на јавна установа за социјална заштита за вршење на определени работи како јавни овластувања.

Јавните овластувања утврдени во членот 62 од Законот во надлежност на центарот за социјална работа се тесно поврзано со видот и карактерот на работите, односно на активностите што ги

презема центарот согласно членот 63 од Законот во кој, меѓу другото, е предвидено дека центарот открива, следи и проучува социјални појави и проблеми, применува и спроведува социјални облици на социјална заштита, презема превентивни дејствија во спречување и отстранување на причините за настанување на социјални ризици, води евиденција и прибира документација за корисниците на социјалната и семејно-правната заштита и за тоа поднесува извештај до Министерството за труд и социјална политика.

За да се сфати смислата и суштината на јавните овластувања на центарот за социјална работа од член 62, а особено оние од алинеите 2 и 3 на овој член од Законот, исто така, треба да се има предвид дека центарот за социјална работа, освен во системот на социјалната заштита има посебно место и улога и во системот на семејно-правните односи уреден со Законот за семејството. Со овој закон, во кој се уредува бракот и семејството, односите на бракот и семејството, посебните облици на заштита на бракот и семејството и друго, центарот за социјална работа, меѓу другото, е овластен да презема низа мерки и активности заради заштита на правата и интересите на децата и тоа особено на децата без родители и без родителска грижа.

Посебната заштита што Републиката им ја обезбедува на децата без родители и без родителска грижа се остварува преку старателството, чии работи според член 125 од Законот ги врши центарот за социјална работа непосредно, преку старатели или други лица кои вршат работи сврзани со старателството.

Од наведеното произлегува дека центарот за социјална работа, како јавна установа за социјална заштита, освен што ги врши работите согласно Законот за социјална заштита, тој ги врши работите кои му се ставени во надлежност и со Законот за семејството, меѓу кои се и работите поврзани со организирањето и спроведувањето на старателството, со тоа што сите овие работи согласно член 62 алинеја 2 од Законот центарот ги врши како јавни овластувања.

Тргувајќи од надлежностите на центарот за социјална работа утврдени во Законот за социјалната заштита и Законот за семејството, а особено од тоа дека тој со својата стручна работа и преку разните облици на социјална заштита и старателството, се грижи, меѓу другото, за комплетната личност на малолетниците и тоа како во поглед на нивното чување, воспитување, образование така и

во поглед на нивното однесување, преземајќи соодветни мерки сето тоа да се одвива во нормални услови и граници, законодавецот утврдил центарот да постапува по одредени работи и во судските постапки, кога е засегнато детето, односно малолетното лице.

Меѓу законите кои ги регулираат постапките пред судовите, а во кои за центарот за социјална работа се утврдени определени работи спаѓаат и Законот за кривичната постапка и Законот за прекршоците. Во овие закони, во кои посебно е уредена кривичната и прекршочната постапка спрема малолетници, меѓу другото, утврдено е дека пред донесување на одлуката за кривично дело, односно за прекршок, судот ќе прибави мислење од органот за старателство за личноста на малолетникот. Во мислењето овој орган ќе укаже на сите околности што се од значење за донесување на правилна и законита одлука, а особено на поранешното однесување на малолетникот и на неговите семејни прилики. Соодветни работи за центарот за социјални работи се утврдени и во Законот за извршување на санкциите.

Оттука, според Судот очигледно е дека подносителот на иницијативата при оспорување на одредбата на член 62 алинеја 3 од Законот за социјална заштита не го имал предвид карактерот и видот на работите по кои согласно кривично-правните прописи центарот за социјална работа постапува, било како орган за старателство или како социјален орган, па затоа тој и погрешно изведува заклучок дека по работите утврдени во тие прописи може да постапуваат само судовите, а не центарот за социјална работа. Впрочем, од оваа причина која е и единствена за оспорување на уставноста на членот 62 алинеја 3 од Законот и неможе да се оспорува оваа одредба, со оглед на тоа што работите по кои центарот постапува, а за подносителот се спорни, се утврдени во кривично-правните прописи, а со конкретно оспорената законска одредба само се упатува на нив.

Тргувајќи од наведеното, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за согласноста на член 62 алинеја 3 од Законот, со член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 51 и Амандман XXV од Уставот во однос на кои со иницијативата се оспорува уставноста на оваа законска одредба.

6. Во однос на оспорениот член 34 став 4 од Законот, Судот утврди дека овластувањето на министерот за труд и социјална политика утврдено во оваа одредба е во функција на операционализација и извршување на ставот 3 на истиот член од

Законот, во кој е утврдена највисоката граница до која министерот може да го определи износот на еднократната парична помош со актот што ќе го донесе согласно наведеното овластување.

Од тие причини, а имајќи го предвид фактот дека Судот веќе ја оценувал уставноста на ставот 4 на член 34 од Законот и со Решение У.бр.80/1998 од 21 октомври 1998 година не повел постапка за оценување на неговата уставност, не наоѓајќи основи за поинакво одлучување по оваа иницијатива, Судот одлучи истата во тој дел да ја отфрли согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.83/2006)

198.

- Извршување на меѓународни договори

- Enforcement of international treaties

- Со оспорените заклучоци за постапување по Договорот за прашања на сукцесија по основ на право и обврски на државите наследници на поранешна СФРЈ, Владата на Република Македонија преземала мерки за извршување на меѓународен договор кој станал дел од внатрешниот поредок на Република Македонија, што претставува нејзина надлежност утврдена со член 91 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија и член 23 од Законот за склучување, ратификација и извршување на меѓународни договори.

- With the contested conclusions for the action upon the Treaty for Succession Issues on ground of rights and obligations of the states successors of former SFRY, the Government of the Republic of Macedonia undertook measures for the enforcement of an international treaty which has become an integral part of the internal order of the Republic of Macedonia, which is its competence defined in Article 91 line 1 of the Constitution of the Republic of Macedonia and Article 23 of the Law on Concluding, Ratifying and Enforcing International Treaties.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 29 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Заклучоците на Владата на Република Македонија за постапување по Договорот за прашања на сукцесија по основ на право и обврски на државите наследници на поранешна СФРЈ, донесени на седницата на 16.11.2004 година.

2. Драган Стојановски од Битола, Живко Фидановски од Скопје, Ламбе Цепенковски од Охрид, Миле Николовски од Охрид, Божо Тешиќ од Битола и Кирил Димов од с. Кравари-Битола, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точка 1 на ова решение.

Според подносителите на иницијативата, со оспорените заклучоци Владата на Република Македонија неосновано одлучувала во врска со остварувањето и користењето на правата од пензиското и инвалидското осигурување на корисниците на воена пензија, спротивно на постојната регулатива за овие прашања утврдена со Законот за пензиското и инвалидското осигурување и Договорот за прашања на сукцесија.

Имено, со оспорените заклучоци, на корисниците на воена пензија, споротивно на членот 9 став 2 од Уставот на Република Македонија, не им била обезбедена еднаковост со другите граѓани пред Уставот и законите. Согласно член 34 од Уставот, граѓаните имале право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор, а не со заклучоци на Владата, како во овој случај.

Со оспорените заклучоци суштествено се менувала и прилагодувала примената на Анексот Д-Пензии од Договорот за прашања на сукцесија, со што се кршела уставната одредба од членот 118, според која меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот правен поредок и не можат да се менуваат со закон.

Исто така, со оспорените заклучоци била определувана висина на пензијата спротивно на членот 197 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување, според кој пензиите на воените осигуреници остварени пред денот на почетокот на примената на овој закон според Законот за пензиското и инвалидското осигурување на воените осигуреници, им се обезбедувале и по денот на почетокот на примената на овој закон во обем и во висина определени со тие прописи, а најмногу до износот на највисоката пензија утврдена со овој закон.

Според член 135 став 2 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување, Фондот за пензиското и инвалидското осигурување бил надлежен и кога правата од пензиското и инвалидското осигурување се остварувале врз основа на меѓународен договор, така што според подносителите на иницијативата, немало потреба од донесување на оспорените заклучоци, туку доследно почитување и примена на одредбите од Анексот Д-пензии од Договорот за прашање на сукцесија.

Согласно член 140 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување, решение за правата од пензиското и инвалидското осигурување донесувал Фондот за пензиското и инвалидското осигурување, така што според подносителите на иницијативата, заклучокот на Владата дека исплатата на воена пензија ќе се врши по барање на корисникот, а без донесување на решение, бил во спротивност со наведената законска одредба.

Со оглед на наведеното, подносителите на иницијативата сметаат дека Владата со оспорените заклучоци уредила прашања што се законска материја и кои како такви спаѓаат во надлежност на законодавната власт, поради што Заклучоците не биле во согласност со член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 4, член 9 став 2, член 34, член 52 став 1 и 2, член 88, член 91 алинеи 1 и 5 и член 118 од Уставот, член 35 и 36 став 7 од Законот за Владата на Република Македонија, Анексот Д-Пензии од Договорот за прашања за сукцесија, Договорот меѓу Република Македонија и Сојузна Република Југославија за социјално осигурување, како и член 135 став 2 и член 140 и 197 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Поради наведеното, се предлага Уставниот суд, до донесување на конечна одлука, да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечни акти и дејствија што се преземаат врз основа на оспорените заклучоци.

3. Судот на седницата утврди дека Владата на Република Македонија на Триесеттата седница одржана на 16.11.2004 година, разгледувајќи ја Информацијата за постапување по Договорот за прашања на сукцесија по основ на право и обврски на државите-наследници на поранешна СФРЈ, поднесена од Министерството за труд и социјална политика, усвоила Заклучоци според кои: 1. Корисниците на воена пензија- македонски државјани кои правото на пензија го оствариле заклучно со 31.12.1993 година, според прописите за воените осигуреници, Фондот за пензиското и инвалидското осигурување на Македонија-Централа Скопје, ги презема во исплата, сметано од 03.06.2004 година, без донесување на решение; 2. Исплатата на воената пензија ќе се врши по барање на корисникот со поднесување на потребните докази: доказ за државјанство, решение за признато право на пензија и доказ дека не се врши исплата на пензијата; 3. На овие корисници ќе им се исплатува аконтативен износ на пензија во висина на просечната исплатена плата во декември 2003 година во износ од 11.955,00 денари. Семејната пензија од умрен осигуреник односно корисник на воена пензија, се определува од пензијата што би му припаѓала на денот на смртта. Усогласувањето на пензиите се врши на ист начин како и за другите пензии на корисниците на Република Македонија; 4. Средствата за исплата на овие пензии се обезбедуваат од Буџетот на Републиката, во рамките на утврдените средства во ставката 441411 - Трансфери до Фондот за ПИОМ утврдени со закон, од Разделот 15020 - Социјална заштита, и 5. Целосната примена на Анексот -Д пензии ќе се обезбеди со преземање на активностите во рамките на

Постојниот комитет за спроведување на Договорот за прашања на сукцесија. За потребите на Постојниот комитет ќе се формира Помошно тело за прашања на пензии.

4. Во член 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени принципот на владеењето на правото, како и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Според членот 9 став 2 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви пред Уставот и законите.

Според членот 34 од Уставот, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Согласно член 52 став 1 од Уставот, законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила, а согласно став 2 на истиот член, законите и другите прописи се објавуваат во „Службен весник на Република Македонија“ најдоцна во рок од седум дена од денот на нивното донесување.

Според членот 88 од Уставот, носител на извршната власт во Република Македонија е Владата на Република Македонија, која своите права и должности ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Меѓу надлежностите на Владата на Република Македонија утврдени во членот 91 од Уставот спаѓа и надлежноста да ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и да е одговорна за нивното извршување (алинеја 1), како и да донесува уредби и други прописи за извршување на законите (алинеја 5).

Согласно член 23 од Законот за склучување, ратификација и извршување на меѓународни договори („Службен весник на Република Македонија“ број 5/1998), за извршување на меѓународните договори на Република Македонија се грижи Владата на Република Македонија и претседателот на Републиката.

Според член 135 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на РМ", број 80/93, 3/1994, 14/95,

71/96, 32/97, 24/2000, 96/2000, 5/2001, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005 и 84/2005), правата од пензиското и инвалидското осигурување се остваруваат во Фондот за пензиското и инвалидското осигурување, ако во него осигуреникот бил последен пат осигурен. Фондот е надлежен и кога правата од пензиското и инвалидското осигурување се остваруваат врз основа на меѓународни договори.

Согласно член 140 став 1 на истиот закон, Решение за правата од пензиското и инвалидското осигурување донесува Фондот, најдоцна во рок од 30 дена од денот на поднесување на уредно барање.

Согласно член 197 на овој закон, пензиите на воените осигуреници остварени пред денот на почетокот на примената на овој закон според Законот за пензиското и инвалидското осигурување на воените осигуреници, им се обезбедуваат и по денот на почетокот на примената на овој закон во обем и во висина определени со тие прописи, со тоа што овие пензии можат да се исплатуваат најмногу до износот на највисоката пензија утврдена со овој закон.

Со Договорот за прашања на сукцесија, склучен помеѓу Босна и Херцеговина, Република Хрватска, Република Македонија, Република Словенија и Сојузна Република Југославија, кои се пет еднакви држави наследнички на поранешната Социјалистичка Федеративна Република Југославија, кој договор Собранието на Република Македонија го ратификува на 30 јануари 2002 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 12/2002), со анексот Д поединечно се определуваат условите според кои е уредена областа на пензиите. Овој анекс има три члена, со кои се утврдува дека секоја држава ќе преземе одговорност за и редовно ќе ги исплаќа легално заснованите пензии финансирани од страна на таа држава во нејзиното поранешно својство како конститутивна република на СФРЈ, без разлика на националноста, државјанството, резиденцијата или домицилот на корисникот (член 1); се утврдува дека секоја држава ќе преземе одговорност за и редовно ќе ги исплаќа пензиите кои им ги должи на своите државјани или воени чиновници на СФРЈ независно од местото каде тие имаат живеалиште или престојувалиште, ако тие пензии биле финансирани од сојузниот буџет или од други сојузни ресурси на СФРЈ (член 2); се утврдува дека, доколку е потребно, државите ќе склучат билатерални аранжмани за обезбедување на исплата на пензии според член 1 и 2 од овој анекс на лица лоцирани во држава која не е онаа што ги исплаќа пензиите за овие лица, за пренос на потребните средства за

обезбедување на исплата на овие пензии, и за исплата на пензии пропорционално на уплатата на придонесите. Било какви билатерални договори склучени помеѓу било кои две од државите ќе имаат предност над одредбите од овој анекс и ќе го решат прашањето на заемните побарувања помеѓу пензиските фондови на државите што се однесуваат на исплати на пензии направени пред стапување во сила на таквите договори (член 3).

Министерството за труд и социјална политика, како надлежно министерство за спроведување на наведениот договор, до Владата на Република Македонија доставило Информацијата за постапување по Договорот за прашања на сукцесија по основ на право и обврски на државите-наследници на поранешна СФРЈ.

Според Информацијата, при спроведувањето на Договорот, констатирано било дека постојат државјани на Република Македонија кои стекнале право на исплата на воена пензија согласно членот 197 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување и членот 2 од Анексот Д на Договорот, но кои до моментот на поднесување на Информацијата, не биле опфатени во кругот на лица на кои Република Македонија им исплаќа воена пензија. Ова од причина што оваа категорија на лица немала постојано живеалиште во Република Македонија на 31 март 2002 година, што било услов утврден со Одлуката за начинот и постапката за исплата на пензиите и другите примања на воените осигуреници кои остануваат на територијата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.33/92), за исплата на пензија на овие лица. Со влегувањето во сила на Договорот за сукцесија (3 јуни 2004 година), Република Македонија преземала обврска за исплата на пензиите и на овие лица, поради што со наведената информација се бара Владата на Република Македонија да донесе заклучоци со кои ќе ги уреди начинот и постапката за исплата на пензиите на овие корисници, имајќи предвид дека постои законски основ за нивната исплата.

Во оваа смисла, Владата на Република Македонија ги донела оспорените заклучоци, со кои се регулира начинот и постапката за исплаќање на наведените пензии, при што целосна примена на Анексот Д - пензии од Договорот за прашања на сукцесија ќе се обезбеди со преземање на активности во рамките на Постојниот комитет за спроведување на Договорот.

Според член 35 од Законот за Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2000, 12/2003, 55/2005 и 37/2006), за извршување на законите Владата донесува уредби со законска сила, уредби, одлуки, упатства, програми, решенија и заклучоци. Согласно член 36 став 7 од истиот закон, со заклучок Владата зазема ставови по прашањата што ги претресувала на седница, утврдува мислење по предлозите на закони и други прописи и по материјали што до Собранието ги поднеле други овластени предлагачи, одлучува за определени прашања на внатрешната организација и односи на Владата, ги определува задачите на министерствата и органите на државната управа и задачите на своите служби и зазема ставови за прашањата од своја надлежност.

Согласно член 100 од Деловникот за работа на Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2005-пречистен текст), со кој се уредува прашањето за објавување на актите на Владата на Република Македонија, уредбите, одлуките и упатствата на Владата се објавуваат во "Службен весник на Република Македонија", решенијата се објавуваат во "Службен весник на Република Македонија" доколку така одлучи Владата, а Владата може да одлучи да се објават и определени програми и заклучоци.

Судот утврди дека со оспорените заклучоци Владата не утврдува начин и постапка за стекнување право на пензија на поединци, како што се наведува во иницијативата, туку утврдува начин на постапување на надлежните органи во Република Македонија во функција на реализација на веќе стекнато право на пензија на одредена категорија корисници, утврдено со претходно донесени решенија, при што целосна примена на Анексот Д од Договорот за прашања за сукцесија ќе се обезбеди со преземање на активности во рамките на Постојниот комитет за спроведување на Договорот.

Имено, со заклучоците се задолжува Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија - Централа Скопје, како надлежен орган за остварување на правата од пензиското и инвалидското осигурување, сметано од 3 јуни 2004 година, од кога е влезен во сила Договорот за прашања за сукцесија, без донесување на посебно решение за тоа, да ја преземе исплатата на пензиите на корисниците на воена пензија - македонски државјани кои оствариле право на пензија заклучно со 31 декември 2003 година според

прописите за воените осигуреници, а на кои не им била исплаќана пензијата од причина што немале живеалиште или престојувалиште на територијата на Република Македонија на 31 март 2002 година. Ова од причина што со член 2 од Договорот се утврдува дека секоја држава ќе преземе одговорност за и редовно ќе ги исплаќа пензиите кои им ги должи на своите државјани или воени чиновници на СФРЈ независно од местото каде тие имаат живеалиште или престојувалиште, ако тие пензии биле финансирани од сојузниот буџет или од други сојузни ресурси на СФРЈ. Во оваа смисла, со Заклучоците му се укажува на Фондот дека исплатата на пензиите треба да се врши врз основа на барање на корисникот и доставување на доказ за државјанство на Република Македонија, решение за признато право на пензија според прописите за воените осигуреници и доказ дека не се вршела исплата на пензијата. Понатаму, му се укажува на Фондот дека пензијата на овие лица ќе треба да им се исплаќа аконтативно, во висина на просечната исплатена плата во декември 2003 година, и дека усогласувањето на пензиите ќе се врши на ист начин како и за другите пензии на корисниците во Република Македонија. Средствата за исплата на овие пензии се обезбедуваат од Буџетот на Републиката, а целосна примена на Анексот Д -пензии од Договорот за сукцесија ќе се обезбеди со преземање на активности во рамките на Постојниот комитет за спроведување на Договорот за сукцесија.

Имајќи го предвид наведеното, Судот утврди дека со овие заклучоци Владата на Република Македонија преземала мерки за извршување на меѓународен договор кој станал дел од внатрешниот поредок на Република Македонија, што претставува нејзина надлежност утврдена со член 91 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија и член 23 од Законот за склучување, ратификација и извршување на меѓународни договори.

Наводите во иницијативата дека со донесените заклучоци Владата одлучувала во врска со остварување и користење на правата од пензиското и инвалидското осигурување, кои се веќе утврдени со закон и меѓународен договор, Судот оцени дека се неосновани, од причина што со Заклучоците само се определува техниката на постапување на надлежниот орган во Република Македонија во функција на остварување на стекнато право од областа на пензиското и инвалидското осигурување, што како обврска за Република Македонија произлегува од Договорот за прашања за сукцесија. Притоа, како основ за исплата на пензијата, Фондот за пензиското и инвалидското осигурување ги прифаќа претходно донесените

решенија за остварување на право на пензија на корисниците, согласно со прописите за воените осигуреници, поради што наводите во иницијативата дека исплатата на пензијата, спротивно на член 140 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување, ќе се врши без донесување на решение, а само по барање на странката, се неосновани.

Исто така, според Судот, неосновани се и наводите дека со оспорените заклучоци Владата, спротивно на член 9 став 2 од Уставот на Република Македонија, ги довела во нееднаква положба граѓаните корисници на воена пензија. Ова од причина што со Заклучоците се пропишува начин на постапување заради извршување на меѓународен договор со цел изедначување во остварувањето на правото на пензија на државјаните на Република Македонија кои тоа право го стекнале на просторите на поранешна СФРЈ, без оглед на местото на нивното живеалиште или престојувалиште. Притоа, Судот констатира дека начинот на постапување заради извршување на меѓународниот договор, пропишан со овие заклучоци, е соодветен на начинот и постапката за исплата на пензиите на воените осигуреници утврден со Одлуката на Владата за начинот и постапката за исплата на пензиите и другите примања на воените осигуреници кои остануваат на територијата на Република Македонија.

Врз основа на наведеното, Судот оцени дека немаат основ наводите во иницијативата дека со оспорените заклучоци Владата уредила прашања што претставуваат законска материја и навлегла во ингеренциите на законодавната власт, поради што не го постави прашањето за согласност на оспорените заклучоци со одредбите на член 8 алинеи 1 и 3, член 34, член 52 став 1 и 2, член 88, член 91 алинеи 1 и 5 и член 118 од Уставот на Република Македонија, член 35 и член 36 став 7 од Законот за Владата на Република Македонија, Анексот Д-Пензии од Договорот за прашања за сукцесија, Договорот меѓу Република Македонија и Сојузна Република Југославија за социјално осигурување, како и член 135 став 2 и член 197 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

5. Со оглед на тоа што нема основ за изразување на сомневање за уставноста и законитоста на оспорените заклучоци од причини изнесени во иницијативата, Судот оцени дека не се исполнети ниту условите за прифаќање на посебното барање во иницијативата, до донесување на конечната одлука, да се донесе

решение за запирање на извршувањето на поединечни акти или дејствија што се преземаат врз основа на оспорените заклучоци.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.36/2006)

199.

**- Утврдување на обврзниците, основицата, висината и начинот на плаќање на радиодифузната такса
Утврдување на извршни исправи**

*- Determination of the payers, basis, amount and manner of payment of the radio diffusion fee
Determination of executive titles*

- Тргувајќи од тоа дека радиодифузната такса е утврдена како јавна давачка, која е уставна категорија, одредбите од Законот за радиодифузната дејност во кои се утврдени обврзниците, основицата, висината и начинот на плаќање на оваа јавна давачка, се во согласност со членот 33 од Уставот, според кој секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки на начин утврден со закон.

Законодавецот има право со Законот за извршување, покрај таксативно утврдените извршни исправи, да предвиди и други исправи да се сметаат како извршни доколку со друг закон се утврдени како такви.

- Given that the radio diffusion fee is established as a public fee, which is a constitutional category, the provisions of the

Law on Radio Diffusion Activity in which are defined the payers, the basis, the amount and the manner of payment of this public fee are in accordance with Article 33 of the Constitution, under which each person is obliged to pay taxes and other public fees in a manner defined by law.

The legislator is entitled in the Law on Enforcement to envisage, in addition to the specifically defined executive titles, other titles that may be considered executive, if they are defined as such by another law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 13 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на:

а) Член 146 став 1 во целина и посебно на алинеја 3 од истиот член, како и на членот 147 став 2 во делот: „за утврдување на годишниот износ на радиодифузната такса со кое обврзникот се задолжува да ја плати во 12 месечни износи“ од Законот за радиодифузната дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 100/2005), и

б) Член 12 став 1 точка 4 од Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр.35/2005, 50/2006 и 129/2006).

2. СЕ ОТФРЛААТ иницијативите за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 147 став 2 во делот: „кое има карактер на извршна исправа согласно со Законот за извршување“ и на член 148 од Законот означен во точката 1 под а) од ова решение, како и за оценување на законитоста на решенијата издадени врз основа на Законот.

3. Владимир Стефановски од Скопје, Елизабета Оцевиќ-Мандева од Битола и Мирјана Димитровска од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбите од законите означени во точката 1 од ова решение, како и за оценување на законитоста на решенијата означени во точката 1 под б), исто така, од ова решение.

Во иницијативата поднесена од Елизабета Оцевиќ-Мандева од Битола се оспорува уставноста на членот 146 став 1 алинеја 3 и на членот 147 став 2 од Законот, во означениот дел.

Според наводите во оваа иницијатива со оспорениот член 146 став 1 алинеја 3 од Законот, вработените лица биле ставени во нерамноправна положба спрема сите останати лица, затоа што тие, покрај радиодифузната такса од истиот член алинеја 1, како припадници на едно семејно домаќинство, имале обврска да плаќаат и плус 1/20 од неа. Освен тоа, оваа оспорена одредба била и недефинирана, затоа што докрај не го определувала начинот, ниту критериумите и роковите на утврдување на бројот на вработените лица во едно правно лице, при ситуација кога работниот однос, согласно член 46 од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2005), можел да се склучи со договор за вработување на определено време за помалку од една година, потоа за извршување на сезонска работа до 3 месеци, за вработување со скратено работно време или за вршење работа дома.

Од тие причини, а со оглед на тоа што обврската за плаќање на радиодифузната такса била годишна, а бројот на вработените во правното лице во текот на годината согласно Законот за работните односи можел да биде променлив, според наводите во оваа иницијативата, со оспорената одредба на членот 146 став 1 алинеја 3 од Законот се создавала правна несигурност кај правните лица, поради што се повредувал принципот на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија утврден во членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Во врска со членот 147 став 2 од Законот, во оваа иницијатива, најпрво се наведува дека утврдувањето на радиодифузната такса во годишен износ бил предолг период, во кој можело да настане престанување на обврската за плаќање на оваа такса од објективни околности, како што е повеќемесечно лекување во установа или патување во странство, во кој период обврзникот не ја користи услугата и

не се остварувале целите од член 2 и 3 од Законот. Понатаму се наведува дека членот 147 став 2 од Законот не содржел одредба за жалба против решението на Македонска радиотелевизија (МРТ) за утврдување, односно плаќање на радиодифузната такса, кое имало карактер на извршна исправа. Имено, со оглед на тоа што ова решение со неговото донесување, односно прием веднаш станувало конечно и извршно, член 147 став 2 од Законот не бил во согласност со Амандман ЦЦИ од Уставот кој го гарантирал правото на жалба против акти на органи што вршат јавни овластувања, каква што е МРТ. Во оваа иницијатива се наведува и тоа дека поимот „решение кое има карактер на извршна исправа согласно Законот за извршување“, употребен во оспорениот член 147 став 2 од Законот, не бил јасен, доколку се имале предвид одредбите на член 14 став 2 од Законот за извршување или член 12 став 2 од Законот за извршната постапка.

Поради наведеното, во оваа иницијатива се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста на член 146 став 1 алинеја 3 и член 147 став 2 од Законот, а потоа истите да ги поништи. Исто така се предлага, до донесување на конечната одлука, Судот да донесе решение за запирање на извршувањето на сите поединечни акти донесени врз основа на оспорените законски одредби.

Во иницијативата поднесена од Мирјана Димитровска од Скопје се бара поведување на постапка за оценување на уставноста на член 146, 147 и 148 од Законот.

Членот 146 од Законот се оспорува, затоа што според него едно исто лице кое е основач на правно лице се задолжувало да плаќа такса и тоа еднаш како физичко лице, а втор пат како правно лице, што значело дека оваа такса се наплаќа два пати од истото лице. Ова не било во согласност со основните слободи и права на човекот и граѓанинот утврдени во глава ИИ од Уставот, меѓу кои во основните економски права била утврдена и обврската дека секој е должен да плаќа данок и други давачки, но не било предвидено иста јавна давачка да се плаќа два пати, како што произлегувало од членот 146 или поконкретно од ставот 1 на овој член од Законот.

Понатаму, подносителката на оваа иницијатива го поставува и прашањето дали во услови кога согласно Уставот граѓаните имаат право на слободен пристап кон информациите и слобода на примање и пренесување на информации и кога имаат можности на избор за следење на други ТВ програми, е оправдано да се плаќа радиодифузна такса за нешто што не следи.

Со оглед на тоа што Државниот завод за статистика нето платата по работник ја утврдувал секој месец и таа варираше од месец до месец, а согласно член 148 од Законот основа за утврдување на висината на радиодифузната такса била просечната исплатена нето плата по работник во Република Македонија за последните три месеци, според податоците објавени од Државниот завод за статистика, според подносителката на оваа иницијатива, решенијата за наплата на радиодифузната такса требало да се доставуваат тромесечно, а не месечно. Бидејќи издадените решенија не биле засновани на членот 148 од Законот, таа, исто така, предлага Судот да ги укине и овие решенија.

Во иницијативата поднесена од Владимир Стефановски од Скопје се оспорува уставноста на член 147 од Законот за радиодифузната дејност и уставноста на членот 12 став 1 точка 4 од Законот за извршување.

Според наводите во оваа иницијатива оспорениот член 147 од Законот за радиодифузната дејност бил спротивен со член 15, член 50 став 2 и член 51 од Уставот, затоа што со него не се гарантирало правото на жалба и судска заштита. Од друга страна, во Законот никаде не било утврдено дека ЈП „Македонска радиотелевизија“, е институција која врши јавни овластувања (како што бара Уставот), за да носи било какви решенија, со кои ќе се задолжуваат граѓаните со одредена давачка.

Во однос на оспорениот член 12 став 1 точка 4 од Законот за извршување, се наведува дека со предвидувањето во оваа одредба како извршна исправа да се смета и „друга исправа, која како извршна исправа е предвидена со закон“, законодавецот излегол надвор од уставните рамки и се отвара можност за правна несигурност на граѓаните, затоа што разни акти, донесени од неовластени институции, можеле да добијат сила на извршна исправа.

4. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 146 став 1 од Законот за радиодифузната дејност, радиодифузна такса плаќа:

- секое семејно домаќинство во Република Македонија;
- хотели и мотели, по една радиодифузна такса за секои пет соби;

- правни лица и сопственици на деловен простор, на секои 20 вработени или други лица кои го користат деловниот простор, по една радиодифузна такса (посебно оспорена алинеја)

- и сопственици на угостителски и други јавни објекти опремени со радио или телевизиски приемник, за секој приемник плаќаат по една радиодифузна такса.

Според член 147 став 2 од овој закон, МРТ врз основа на регистарот на обврзници на радиодифузна такса донесува решение кое има карактер на извршна исправа согласно со Законот за извршување, за утврдување на годишниот износ на радиодифузната такса со кое обврзникот се задолжува да ја плати во 12 месечни износи. (оспорен дел) Обврзникот е должен радиодифузната такса да ја плаќа месечно најдоцна до 15-ти во месецот, во спротивно за секое задоцнување се плаќа камата утврдена со закон. Наплата се врши на сметка на МРТ која уплатените средства ги насочува на корисниците наведени во членот 145 на овој закон, во износи утврдени во членот 149 на овој закон“.

Во оспорениот член 148 од истиот закон е утврдено дека радиодифузната такса се плаќа секој месец во висина од 2,5% од просечната исплатена нето плата по работник во Република Македонија за последните три месеца според податоците објавени од Државниот завод за статистика.

Корисниците кои поседуваат само радио приемник плаќаат една третина од утврдениот износ на радиодифузната такса од ставот 1 на овој член“.

Според оспорениот член 12 став 1 точка 4) од Законот за извршување, извршни исправи се и „друга исправа која како извршна исправа е предвидена со закон“.

Со поединечните решенија се врши конкретно задолжување на обврзниците на радиодифузната такса.

Судот на седницата, исто така, утврди дека со Решение У.бр.172/2006 од 15 ноември 2006 година не повел постапка за оценување на уставноста на неколку членови од Законот за радиодифузната дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр.100/2005) меѓу кои и на членот 147 став 2 во делот „кое има карактер на извршна исправа согласно со Законот за извршување“.

Според наводите во иницијативата по која е одлучувано со означеното решение, со оспорениот дел од членот 147 став 2 од Законот за радиодифузната дејност, се повредувале членот 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот, како и ставот 2 од Амандманот ЦЦИ на Уставот на Република Македонија, бидејќи со истиот не се предвидувало правото на жалба или друг вид на правна заштита против првостепеното решение кое го донесува МРТ, туку автоматски и веднаш било определено ова решение да има карактер на извршна исправа согласно со Законот за извршување.

Во образложението на ова решение Судот изразил став дека јавната давачка е уставна категорија, која секој е должен да ја плаќа и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон.

Во однос на законската одредба според која решението за утврдување на годишниот износ на радиодифузната такса донесено од МРТ има карактер на извршна исправа, Судот изразил став дека не е во спротивност со Уставот на Република Македонија, односно со ставот 2 на Амандман ЦЦИ на Уставот на Република Македонија, затоа што правото на жалба, односно на правна заштита против поединечните акти донесени во прв степен не се гарантира, како што е случај со судските одлуки туку се остава тоа да се уреди со закон. Имено, според Судот, со оспорениот дел од членот 147 став 2 од Законот за радиодифузната дејност, не се повредува ставот 2 на Амандманот ЦЦИ од Уставот на Република Македонија и не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека со истата се повредува темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото предвидено во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија“.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според Амандман XXI од Уставот, со кој е заменет член 15 од Уставот се гарантира правото на жалба против одлуки донесени во постапката во прв степен пред суд. Правото на жалба или друг вид на правна заштита против поединечни правни акти донесени во постапка во прв степен пред орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овалстувања се уредува со закон.

Според член 33 од Уставот секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон.

Во член 50 став 2 од Уставот се гарантира судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според член 1 од Законот за радиодифузната дејност, со овој закон се уредуваат условите и начинот на вршење на радиодифузната дејност и работите од јавен интерес во областа на радиодифузијата.

Согласно член 115 од Законот, функциите на радиодифузен сервис на Република Македонија, ги врши Македонската радиотелевизија, чиј скратен назив е МРТ. Освен од други извори, според член 116 став 1 од Законот МРТ се финансира и од радиодифузната такса.

Според членот 145 став 2 од Законот, радиодифузната такса е јавна давачка.

Во оспорениот став 1 на член 146 од Законот се утврдуваат обврзниците кои се должни да ја плаќаат радиодифузната такса, а тоа се: секое семејно домаќинство, хотели и мотели, по една радиодифузна такса за секои пет соби, потоа правните лица и сопственици на деловен простор, по една радиодифузна такса на секои 20 вработени или други лица кои го користат деловниот простор и сопствениците на угостителски и други јавни објекти опремени со радио или телевизиски приемник, за секој приемник по една радиодифузна такса.

Според ставот 1 на член 147 од Законот, работите во врска со пресметувањето, наплатувањето и насочувањето на средствата од радиодифузната такса на корисниците од членот 146 на овој закон, како и водењето на регистарот на обврзници за плаќање на радиодифузната такса, ги врши МРТ.

Според член 148 став 1 од Законот, радиодифузната такса се плаќа секој месец во висина од 2,5% од просечната исплатена нето плата по работник во Република Македонија за последните три месеци според податоците објавени од Државниот завод за статистика. Според став 2 од овој член на Законот, корисниците кои поседуваат само радио приемник плаќаат 1/3 од утврдениот износ на радиодифузната такса од ставот 1 на овој член.

Тргувајќи од тоа дека во наведените законски одредби радиодифузната такса е утврдена како јавна давачка, која е уставна категорија, а истовремено се утврдени и обврзниците, основницата, висината и начинот на плаќање на оваа јавна давачка, Судот оцени дека овие законски одредби се во согласност со членот 33 од Уставот, според кој секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки на начин утврден со закон.

Притоа, во врска со наводите во иницијативите дека член 146 став 1 во целина и посебно алинеја 3 од Законот не се во согласност со член 9 и член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, затоа што според нив радиодифузната такса граѓаните двапати ја плаќале и тоа прво, како физички лица (според член 146 став 1 алинеја 1 од Законот) и второ, како правни лица или сопственици на деловен простор, (според алинеја 3 на став 1 од овој член од Законот), во случај кога едно исто физичко лице е основач на правно лице, Судот утврди дека се неосновани со оглед на тоа што статусот на граѓаните - физички лица и на правните лица е различен и тие во однос на правата, обврските и должностите не може да се изедначуваат, односно во тој поглед не може да се стави знак на еднаквост меѓу овие две категории на субјекти на правото.

Од друга страна, со оглед на тоа што членот 9 од Уставот се однесува за еднаквоста само на граѓаните, а не и за правните лица, според Судот ваквите и слични наводи во иницијативите, не може да претставуваат основ за изразување на сомневање во согласноста на член 146 став 1 во целина, ниту на алинејата 3 од овој член на Законот со член 8 став 1 алинеја 3 и член 9 од Уставот, во однос на кои се оспорува нивната уставност.

Исто така, не може да се изрази сомневање во уставноста на член 146 став 1 од Законот ниту поради наводите дека во оваа оспорена одредба не се предвидувал начинот, условите, роковите и постапката за утврдување и промената на бројот на вработените во правните лица и слично. Ова од причина што водењето на регистарот

на обврзници за плаќање на радиодифузната такса согласно член 147 став 1 од Законот го врши Македонската радиотелевизија. Водењето, пак, на овој регистар всушност ги опфаќа сите работи за определување, односно утврдување на обврзникот за плаќање на таксата и претставува технички услов за нејзиното плаќање.

Имајќи предвид дека во иницијативата поднесена од Елизабета Оцевиќ-Мандева членот 147 став 2 од Законот посебно се проблематизира во делот кој се однесува за утврдување на годишниот износ на радиодифузната такса, кој период според наводите во оваа иницијатива бил предолг, Судот утврди дека делот од членот 147 став 2 од Законот кој гласи: „за утврдување на годишниот износ на радиодифузната такса со кое обврзникот се задолжува да ја плати во 12 месечни износи“ доколку се разгледува во целината на овој став на член 147 од Законот, произлегува дека тешко може да се стави приговор во однос на јасноста, прецизноста и применливоста на овој дел од одредбата.

Доколку, пак, овој дел од членот 147 став 2 од Законот се разгледува во корелација со одредбите на членот 148 став 1 и на членот 146 став 1 алинеја 3 од Законот, (во однос на кој се наведува дека не е утврдено на кој начин и во каква постапка ќе се утврдува бројот на вработените во правните лица и дека тој број во текот на годината е променлив), тогаш произлегува дека овој дел на членот 147 став 2 од Законот може да создаде определени потешкотии во неговата примена, што во основа е фактичко прашање за кое Уставниот суд не е надлежен да одлучува.

Меѓутоа, со оглед на тоа што во иницијативата поднесена од Елизабета Оцевиќ-Мандева од Битола овој дел на член 147 став 2 од Законот не се наведува во релација со членот 148 став 1 од Законот, туку дека обврската за плаќање на радиодифузната такса настанувала независно дали се користи или не услугата, при што не бил запазен принципот на еквивалентност во давањето што важел за облигационо правните односи и за другите јавни давачки, Судот утврди дека радиодифузната такса всушност е јавно правен, а не облигационо правен однос и дека поради ваквите наводи не може да се изрази сомневање во согласноста на членот 147 став 2 од Законот во делот „за утврдување на годишниот износ на радиодифузната такса со кое обврзникот се задолжува да ја плати во 12 месечни износи“ со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

Што се однесува до наводите во иницијативите со кои се бара поведување на постапка за оценување на уставноста на оспорениот дел на член 147 став 2 од Законот, меѓу другото, и од причините по кои Судот веќе расправал и со Решение У.бр.172/2006 од 15 ноември 2006 година одлучил да не поведе постапка за оценување на уставноста на овој став на член 147 во делот „кое има карактер на извршна исправа согласно со Законот за извршување“, а не наоѓајќи основа за поинакво одлучување, согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот, Судот одлучи овие иницијативи во тој дел да ги отфрли. Ова и од причина што, според Судот, согласноста на овој дел на член 147 став 2 од Законот со Уставот не може да се проблематизира, ниту од аспект на наводите во иницијативите поднесени од Владимир Стефановски од Скопје и Елизабета Оцевиќ-Мандева од Битола дека овој член во наведениот дел не бил во согласност со Уставот не само затоа што не се предвидувало право на жалба, туку не се предвидувало ни судска заштита против решението од овој член, а исто така никаде во Законот не се споменувало дека МРТ има јавни овластувања за да можела да донесува решенија за задолжување на граѓаните со јавни давачки, односно во конкретниот случај за плаќање на радиодифузната такса.

Имено, според Судот овие наводи се неосновани, затоа што согласно Уставот, законодавецот има право со закон на одредени органи, организации или институции да им пренесува вршење на јавни овластувања (тоа посредно произлегува од Амандман ЦЦИ на Уставот, потоа од член 50 став 2 и член 77 став 2, односно од точката 2 на Амандман ЦИ на Уставот, со која се дополнува ставот 2 на член 77 од Уставот), каков што карактер има всушност и овластувањето од членот 147 став 2 од Законот, МРТ да донесува решенија за утврдување на радиодифузна такса со кои обврзниците се задолжуваат со плаќање на оваа јавна давачка.

Исто така, со оглед на тоа што судската заштита на законитоста на поединечните акти, како на државната управа, така и на другите институции, односно организации што вршат јавни овластувања, (која заштита во член 50 став 2 од Уставот подеднакво се гарантира и на актите на овие институции, односно организации) се остварува под услови и во постапка утврдени во Законот за управните спорови, Судот оцени дека отсуството на одредба за судска заштита на решението од членот 147 став 2 од Законот не го прави овој член, а и другите членови од Законот, спротивни со Уставот.

Во однос на наводите во иницијативата поднесена од Мирјана Димитрова од Скопје со која се бара Судот да поведе постапка за оценување на уставноста и на член 148 од Законот, Судот одлучи во овој дел оваа иницијатива да ја отфрли, затоа што тој фактички се оспорува не од аспект на неговата содржина, туку поради начинот на утврдувањето на висината на радиодифузната такса од 330,00 денари утврдена во решенијата издадени од МРТ, кое прашање, пак, е од фактичка природа и навлегува во сферата на примената на овој член од Законот, за кое Судот, исто така, не е надлежен да одлучува.

Тргувајќи од тоа дека со оваа иницијатива се бара Судот да ја оцени законитоста на сите поединечни решенија доставени до граѓаните на Република Македонија за плаќање на радиодифузната такса, затоа што тие не биле засновани на одредбата од членот 148 од Законот, Судот одлучи оваа иницијатива и во овој дел да ја отфрли, од причини што наведените решенија се поединечни акти, а не се прописи во смисла на член 110 алинеја 2 од Уставот и Судот не е надлежен да ја оценува нивната законитост, односно согласност со означениот член од Законот.

6. Во однос на прашањето, пак, дали законодавецот со оспорената одредба на членот 12 став 1 точка 4 од Законот за извршување излегол надвор од рамките на Уставот, како што се наведува во иницијативата поднесена од Владимир Стефановски од Скопје, Судот утврди дека согласно Уставот законодавецот има право со Законот за извршување, покрај другите работи, да утврди и кои одлуки или други акти се извршни исправи, што според членот 2 став 1 од Законот претставуваат и основа за извршување. Во таа смисла, во членот 12 став 1 точките 1, 2 и 3 од Законот, законодавецот таксативно ги утврдил извршните исправи, со тоа што во оспорената точка 4 на ставот 1 на овој член од Законот предвидел и други исправи да се сметаат како извршни доколку со друг закон се утврдени како такви. Ова, според мислењето на Судот не значи дека со оспорената законска одредба се овозможува разни акти донесени од неовластени институции да добијат сила на извршна исправа и со тоа да се создава правна несигурност на граѓаните, како што смета овој подносител, туку напротив, оваа одредба е во функција да се спречи и оневозможи токму тоа.

Оттука, Судот утврди дека причините поради кои се оспорува уставноста на одредбата на член 12 став 1 точка 4 од

Законот за извршување се неосновани и затоа не го постави прашањето за нејзината согласност со Уставот.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од судијата д-р Трендафил Ивановски кој го заменува претседателот на Судот и судиите Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.153/2006)

**II. БАРАЊА ЗА ЗАШТИТА НА СЛОБОДИ И ПРАВА
НА ЧОВЕКОТ И ГРАЃАНИНОТ**

**II. REQUESTS FOR THE PROTECTION OF FREEDOMS AND RIGHTS
OF THE INDIVIDUAL AND CITIZEN**

200.

- Уставниот суд ги штити слободите и правата само на човекот и граѓанинот, а не и правата на правните лица

- The Constitutional Court protects the freedoms and rights of the individual and citizen, and not the rights of legal entities

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71, а во врска со членот 68 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 17 и 18 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на:

а) Борис Младеновски од Велес за заштита на слободите и правата повредени со Решението ССЖ.бр.122/2006 од 2 февруари 2006 година на Апелациониот суд Скопје и дејствијата кои претходеа на донесувањето на ова решение и

б) "Економски промет" ДООЕЛ експорт-импорт од Велес, застапувано од Тодор Жабева, кое нема правен субјективитет во смисла на член 110 алинеја 3 од Уставот.

2. Тодор Жабева, законски застапник на правното лице "Економски промет" од Велес и Борис Младеновски од Велес на

Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа барање за заштита на слободи и права утврдени во членот 110 алинеја 3 од Уставот.

Подносителите во барањето како акти и дејствија со кои им биле повредени слободите и правата конкретно го наведуваат Решението ССЖ.бр.122/2006 од 2 февруари 2006 година донесено од Апелациониот суд Скопје и дејствијата од 15 јули 2005 година кои претходеле на донесување на ова решение.

Според наводите содржани во барањето за заштита на слободите и правата причините за поднесување на ова барање се што на двајцата подносителите не им било доставено Решението Ст.бр.71/ 96 од 15 јули 2005 година донесено од Основниот суд Велес, иако за тоа, во својство на доверители на стечајната маса на стечајниот должник "Графичар" АД-Велес, повеќе пати се обраќале до Стечајниот совет. Исто така, не им биле доставени ниту останатите спорни и сомнителни одлуки во врска со стечајната постапка, "особено со криминалната продажба на целокупниот имот на стечајниот должник", како што се наведува во барањето.

Понатаму, во барањето се наведува дека со овие акти и дејствија на службените лица во стечајната постапка подносителите на барањето биле грубо дискриминирани, односно им биле узурпирани и оштетени нивните права и слободи утврдени во членовите 8, 9, 15, 24 и 30 од Уставот. Со овие акти и дејствија, според наводите во барањето, сериозно се доведувале во прашање и темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија утврдени во членот 8 од Уставот.

Како доказ за наведеното, кон барањето за заштита на слободите и правата подносителите приложија соодветна документација и предлагаат увид во списите на стечајниот предмет Ст.бр.71/96.

3. Судот на седницата, врз основа на приложената документација утврди дека подносителите на барањето "Економски промет" - Велес чиј законски застапник е Тодор Жабеv и Борис Младеноvски, се доверители во постапката што се води против стечајниот должник "Графичар" - АД Велес. Во тоа својство, а во врска со стечајната постапка подносителите на барањето иницирале соодветни други судски постапки (граѓански и кривични) од кои некои се завршени, а други се уште се во тек.

Меѓу постапките што тие ги иницирале е и постапката што се водела по нивната жалба по која е донесено Решението ССЖ. бр.122/06 од 2 февруари 2006 година на Апелациониот суд Скопје, кое се посочува како акт со кој им биле повредени слободите и правата за кои подносителите на барањето бараат заштита од Уставниот суд на Република Македонија. Според изреката, со ова решение жалбата на доверителите "Економски промет" - Велес и Борис Младеновски од Велес, изјавена против решението на Основниот суд Велес Ст.бр.71/96 од 15 јули 2005 година, се отфрла како ненавремена. Со ова решение, се отфрла како недозволен и предлогот на истите доверители за дополнување на решението на Апелациониот суд Скопје, ССЖ.бр.2102/05 од 15 декември 2005 година.

4. Согласно член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт му е повредено право или слобода утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија може да бара заштита од Уставниот суд на Република Македонија во рок од два месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавање за преземање дејствие со кое е сторена повредата, но не подоцна од пет години од денот на неговото преземање.

Од наведените уставни и деловнички одредби произлегува дека Уставниот суд на Република Македонија не е надлежен да ги штити сите утврдени со Уставот основни слободи и права на човекот и граѓанинот, туку само оние кои се децидно наведени во членот 110 алинеја 3 од Уставот.

Од овие одредби, исто така, произлегува дека Судот е надлежен да ги штити слободите и правата само на човекот и граѓанинот, а не е и на правните лица што тие како посебни субјекти во правниот промет можат да ги имаат.

Имајќи го предвид наведеното, а во тој контекст разгледувајќи го барањето за заштита на слободите и правата поднесено од Тодор Жабев, во својство на овластен застапник на "Економски промет" - ДООЕЛ експорт-импорт од Велес и од Борис Младеновски од Велес, Судот утврди дека барањето, иако е насловено како барање за заштита на слободите и правата утврдени во членот 110 алинеја 3 од Уставот, подносителите во него воопшто не се повикуваат на ниедна од тие слободи и права, освен што само на едно место попатно наведуваат дека биле дискриминирани (без да наведат податоци и докази по кој основ биле дискриминирани).

Затоа, според наводите содржани во барањето произлегува дека тоа во суштина се однесува на заштита на темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија утврдени во членот 8, на правото на еднаквост утврдено во член 9, потоа на правото на жалба утврдено во Амандман ЦЦИ на Уставот на Република Македонија, правото на поднесување претставки и добивање на одговор утврдено во член 24, како и на правото на сопственост утврдено во членот 30 од Уставот, кои права, пак, не спаѓаат во корпусот на слободите и правата за чија заштита согласно член 110 алинеја 3 од Уставот е надлежен Уставниот суд на Република Македонија.

Разгледувајќи го барањето, Судот исто така, утврди дека во конкретниот случај со ова барање истовремено се бара заштита на сите наведени права и на правното лице "Економски промет" - ДООЕЛ експорт-импорт - Велес, застапувано од Тодор Жабев.

Оттука, со оглед на тоа што во овој случај барањето за заштита на слободите и правата поднесено од Борис Младеновски од Велес не се однесува за заштита на слободи и права утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот, туку за други права чија заштита не е во надлежност на Уставниот суд, согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот Судот одлучи истото да го отфрли.

Со оглед на тоа што согласно член 110 алинеја 3 од Уставот и член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија јасно произлегува дека Уставниот суд ги штити слободите и правата само на човекот и граѓанинот, а не и правата на правните лица, Судот одлучи да го отфрли и барањето за заштита на правата на "Економски промет" ДООЕЛ експорт-импорт - Велес, поднесено од Тодор Жабев, како негов овластен застапник без ограничување, поради ненадлежност.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.64/2006)

201.

- Барање Уставниот суд да одлучува за права и интереси на странки по конкретен предмет од надлежност на судовите

- Request the Constitutional Court to decide on rights and interests of parties in a concrete case within the competence of the courts

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71, а во врска со членот 68 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 28 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Наташа Ушлиновска и Марија Ушлиновска, од Скопје, поднесено преку полномошникот Валентина Блажева, адвокат од Скопје за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забраната на дискриминација по основ на социјална припадност.

2. Наташа Ушлиновска и Марија Ушлиновска од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа барање за

заштита на слободи и права утврдени во членот 110 алинеја 3 од Уставот.

Подносителите во барањето како акти со кои им биле повредени слободите и правата конкретно ги наведуваат пресудата на Основниот суд Скопје ИИ - Скопје П.бр. 1846/03 од 14 јуни 2004 година, пресудата на Апелациониот суд во Скопје Гж. Бр. 5255/04 од 20 октомври 2004 година и пресудата на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр. 165/05 од 15 февруари 2006 година.

Според наводите содржани во барањето за заштита на слободите и правата, со наведените пресуди била создадена нееднаквост и дискриминација помеѓу родителите бидејќи обврските и трошоците на мајката за чувањето, воспитувањето и подигнувањето на малолетното дете биле многу поголеми од износот на издршката што требало да го плаќа таткото. Придонесот на мајката во издржувањето на малолетната Марија бил многу поголем и е изразен преку чувањето и воспитувањето на детето, што не било обврска на таткото. Таквата обврска не можела да се изрази парично, и во секој случај е поголема од 20% износ на издршка што треба да ги плаќа таткото. Според подносителката на барањето, постои очигледна несразмерност во давањата на двата родитела, од што произлегувала нееднаквост помеѓу нив.

Во конкретниот случај, според наводите во барањето, таткото ги остварувал само своите права кон малолетната Марија, а ја избегнувал обврската за редовно плаќање на законската издршка.

Понатаму во барањето, подносителката на барањето цитира повеќе одредби од Законот за семејството, како и член 42 од Уставот кои, според неа, биле повредени со донесувањето на наведените пресуди. Наведените пресуди биле неправилни и поради тоа што не предвидувале обврска за плаќање на законска затезна камата во случај на задоцнување со плаќање на издршката, како и поради тоа што не била утврдена обврска за таткото да плаќа издршка за периодот од фактичкиот прекин на брачната заедница до правосилноста на пресудата.

Во таа смисла подносителката на барањето ги цитира одредбите од член 202 од Кривичниот законик кој предвидува кривична одговорност за одбивање на давање издршка определена со извршна судска одлука или порамнување. Со оваа законска одредба, таткото е ослободен од плаќање на издршка од престанокот

на брачната заедница до правосилноста и извршноста на судската одлука. Од друга страна, согласно член 198 од Кривичниот законик, предвидена е кривична одговорност за тој што ќе спречи малолетно лице да биде кај лице кое има право на тоа. Во овој случај не се барало ниту извршност на правосилност на одлуката за остварување на контакти на малолетното дете со другиот родител, туку се барало само спречување, што се докажувало само и исклучиво со изјава на таткото. Овие одредби според подносителката на барањето, биле дискриминаторски и спротивни на Уставот и на Конвенцијата за правата на детето чиј потписник е и Република Македонија.

На крајот, подносителите на барањето бараат Уставниот суд да ги укине првостепената и второстепената пресуда и да наложи повторно постапување и одлучување по овој граѓанско-правен предмет пред првостепениот суд, и истиот да го разгледа од аспект на дискриминација на граѓаните по основ на социјална положба и припадност.

Од Судот, исто така, се бара да ја укине одредбата од член 202 од Кривичниот законик, и да наложи изготвување, совесно и во духот на одредбите од Уставот, соодветна кривично-правна одредба со која целосно ќе се заштитат правата на малолетниците.

3. Судот на седницата, врз основа на приложената документација, утврди дека подносителите на барањето биле странки во граѓански спор за развод на брак кој бил правосилно завршен и за кој се водела постапка по вонреден правен лек пред Врховниот суд, која исто така била завршена.

Основниот Суд Скопје 2 Скопје со пресудата П.бр. 1846/03 од 14 јуни 2004 го уважил тужбеното барање на Наташа Ушлиновска, па бракот склучен помеѓу странките констатирал дека се разведува, а малолетното дете Марија Ушлиновска, родена на 16 март 2003 година ја доверил на чување, воспитување и делумно издржување на нејзината мајка – тужителката. Го задолжил тужениот – таткото да дава месечен придонес во издржувањето во износ од 20% од неговите месечни примања, сметано од 25 јуни 2003 година па во иднина и определил дека истиот има право да одржува лични односи со малолетното дете, се додека не се променат околностите кои можат да доведат до измена на ваквата одлука. Судот го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителката за разликата од досудениот износ на име издршка до предјавениот износ во висина од 40% од месечните примања на тужениот, како и барањето истиот да

даде допринос на име издршка за периодот од 1 април 2003 година до 25 јуни 2003 година.

По повод поднесената жалба од тужителката Наташа Ушлиновска со која барала укинување на првостепената пресуда и враќање на предметот на повторно судење или преиначување на пресудата на начин што ќе се задолжи тужениот да плаќа законска месечна издршка во висина од 40% од неговите месечни примања, Апелациониот суд од Скопје на 20 октомври 2004 година ја донел пресудата ГЖ. Бр. 5255/04 (против која исто така е насочено ова барање) со која жалбата ја одбил како неоснована и пресудата на Основниот суд Скопје 2, П.бр. 1846/03 од 14 јуни 2004 година ја потврдил.

Против двете пресуди полномошникот на тужителката поднела и ревизија до Врховниот суд на Република Македонија, кој на 15 февруари 2006 година ја одбил ревизијата како неоснована.

4. Согласно член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт му е повредено право или слобода утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија може да бара заштита од Уставниот суд на Република Македонија во рок од два месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавање за преземање дејстие со кое е сторена повредата, но не подоцна од пет години од денот на неговото преземање.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Од наведените уставни и деловнички одредби произлегува дека Уставниот суд на Република Македонија не е надлежен да ги штити сите утврдени со Уставот основни слободи и

права на човекот и граѓанинот, туку само оние кои се децидно наведени во членот 110 алинеја 3 од Уставот.

Од наводите содржани во барањето, произлегува дека во суштина барањето се однесува на испитување од страна на Уставниот суд на уставноста и законитоста на пресуди на Основниот суд Скопје 2 Скопје, Апелациониот суд од Скопје и Врховниот суд на Република Македонија донесени во граѓански спор за развод на брак, во кој странката е незадоволна од висината на досудената издршка за малолетното дете.

Врз основа на изнесеното, произлегува дека поднесеното барање не претставува барање за заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот, кои во согласност со член 110 алинеја 3 од Уставот, ги штити Уставниот суд, туку дека претставува барање Уставниот суд да одлучува како инстанционен суд за права и интереси на странка по конкретен предмет од надлежност на судовите, за што Уставниот суд не е надлежен да одлучува.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.157/2006)

202.

- Барање Уставниот суд да одлучува за права и интереси на странки по конкретен предмет од надлежност на судовите

- Request the Constitutional Court to decide on rights and interests of parties in a concrete case within the competence of the courts

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Божица Антонијевска и 178 потписници од Гостивар за заштита на слободите и правата утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот повредени со Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Гзз.бр.67/2006 и Рев.бр.299/2006 од 5 април 2006 година.

2. Божица Антонијевска и 178 потписници од Гостивар на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа барање-иницијатива за заштита на слободите и правата утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот повредени со Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија означени во точката 1 од ова решение.

Во писмениот поднесок доставен од наведените лица се истакнува дека тие како поранешни и сегашни вработени во ТП „Гостиварска трговија“ - АД „Гетро“ Гостивар, поради фактот што организацијата не им исплатила надоместоци на име регрес за годишен одмор, хранарина и камата поради задоцнување на исплата на плата за период од 1993 до 1994 година, повеле спор пред надлежниот суд во Гостивар. Меѓутоа бидејќи биле повеќе тужители истите се поделиле во две групи. Првата група на тужители ги остварила своите права во рок од 2 години, а додека втората група кои се подносителите на предметното барањето - иницијативата не успеале да ги остварат своите права. Оттука, подносителите на барањето - иницијативата сметаат дека иако се работи за иста правна и фактичка состојба надлежните органи донеле две дијаметрално спротивни одлуки на кој начин е повреден член 9 од Уставот, односно начелото на еднаквост и тие биле дискриминирани во однос на првата група на тужители кои ги оствариле своите права.

Понатаму, подносителите на барањето - иницијативата кои воделе спор повеќе од 11 години во текот на целата постапка, за што се донесени повеќе првостепени и второстепени пресуди, укажувале дека на првата група на подносителите (тужбеното барање

за исплата на надомест на регрес за годишен одмор, хранарина), тужбеното барање им било усвоено, а на втората група тужбеното барање не им било усвоено. Со оглед на тоа подносителите бараат од Уставниот суд согласно член 11, член 56 и член 71 став 1 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд, да донесе решение за поведување на постапка за оценување на уставноста на поединечниот акт и по спроведената постапка да ја поништи Пресудата на Врховниот суд на Република Македонија Гзз.67/2006 и Рев.бр.299/2006 од 5 април 2006 година.

Со дополнување на барањето - иницијативата подносителите наведуваат дека со Пресудата на Врховниот суд на Република Македонија е повреден член 9, член 51 и член 54 од Уставот, член 5 став 1, точка г) под 9 од Меѓународната конвенција за укинување на сите форми на расна дискриминација, член 1 од Протоколот на Европската конвенција за човековите права и член 14 од наведената Конвенција, член 26 од Меѓународниот пакт за граѓанските и политички права, член 4 од Европската социјална повелба како и член 7 и член 23 став 2 од Универзалната декларација за човековите права.

Воедно, подносителите се повикуваат дека со Пресудата на Врховниот суд се повредувале и одредбите од член 7 став 4 точка 4 член, 66 став 2 и член 105 став 1 од Законот за работни односи од кои произлегува дека работникот има право на заработувачка согласно закон, колективен договор и договор за вработување.

3. Судот на седницата утврди дека Врховниот суд на Република Македонија на 5 април 2006 година одлучувајќи по барањето за заштита на законитоста подигната од Јавниот обвинител на Република Македонија и Ревизијата против Пресуда на Апелациониот суд во Скопје Гж.бр.4361/05 од 8.12.2005 година донел Пресуда, со која барањето за заштита на законитоста се уважува, а Пресудата на Апелациониот суд Скопје Гж.4361/2005 од 8.12.2005 се преиначува и се пресудува жалбата на тужителите да се одбие како неоснована, а Пресудата на Основниот суд Гостивар П.бр.1009/98-ИИ од 6 февруари 2004 година под ставовите И и ИИ се потврдува и решил ревизијата да се отфрли како недозволена.

Во образложението на Пресудата се наведува дека Основниот суд во Гостивар со Пресуда П.бр.1009/98-ИИ од 6 февруари 2004 година под став И го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителите поединечно наведени во Пресудата

да се задолжи тужената страна ТП „Гостиварска трговија“ „Гетро“ Гостивар по основ на неисплатен регрес за годишен одмор на тужителите да им исплати одреден износ за 1993 и 1994 година.

Со истата пресуда под став ИИ било одбиено тужбеното барање на сите тужители наведени во изреката под став 1 да се задолжи тужениот да им исплати надомест за хранарина и затезна камата за ненавремено исплатена плата.

Апелациониот суд во Скопје со Пресуда Гж.бр.4361/2005 од 8.12.2005 година жалбата на тужителите ја усвоил, Пресудата на Основниот суд во Гостивар П.бр.1009/98 од 6 февруари 2004 година во став И и ИИ од изреката во делот на одбиеното тужбено барање ја преиначил и пресудил на начин што го усвоил тужбеното барање на тужителите и го задолжил тужениот да им исплати на тужителите по основ на неисплатен регрес за годишен одмор и надомест за исхрана во одреден износ за период од наводите во изреката на побивањата пресуда.

Против Пресудата на Апелациониот суд, Јавното обвинителство подигнало барање за заштита на законитоста поради погрешна примена на материјалното право кое барање било уважено. Имено, Врховниот суд констатирал дека правилен бил заклучокот на првостепениот суд дека правото на надомест за регрес за годишен одмор и надомест за исхрана не им следува, бидејќи тужениот немал можности да исплаќа вакви надоместоци од кои причини го одбиле како неосновано тужбеното барање на тужителите.

Во однос на барањето за ревизија Врховниот суд донел решение со кое утврдил дека ревизијата како вонреден правен лек е недозволена имајќи предвид дека тужбеното барање на тужителот за исплата на регрес за годишен одмор и надомест за исхрана, а во износот посебен за секој од тужителите не го преминува износот од 1.000.000 денари.

4. Според член 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Согласно член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејствие му е повредено право или слобода утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејствие со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање.

Членот 52 од Деловникот на Уставниот суд утврдува дека во барањето од член 51 е потребно да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствијата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Имајќи ги предвид наводите содржани во барањето, како и од појаснувањето на барањето произлегува дека во суштина барањето не се однесува на заштита на слободите и правата на што барателите само начелно се повикуваат, туку барањето се однесува на испитување од страна на Уставниот суд на уставноста на акт на суд од аспект на различно пресудување по предмети со исти тужбени барања. Имено подносителите бараат Уставниот суд да постапува како инстанционен суд и да одлучува за уставноста на Пресудата на Врховниот суд на Република Македонија и да утврди дека постои повреда на членовите 9, 51 и 54 од Уставот, член 5 став 1 точка 1 точка г) под 9 од Меѓународната конвенција за укинување на сите форми на расна дискриминација, член 1 од Протоколот и член 14 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, член 26 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права, член 4 од Европската социјална повелба како и членовите 7 и 23 став 2 од Универзалната декларација за човекови права.

Врз основа на изнесеното, произлегува дека поднесеното барање не претставува барање за заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот, кои во согласност со член 110 алинеја 3 од Уставот, ги штити Уставниот суд, туку дека претставува барање Уставниот суд да одлучува за права и интереси на странки по конкретен предмет од надлежност на судовите, за што Уставниот суд не е надлежен да одлучува.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од судијата д-р Трендафил Ивановски кој го заменува претседателот на Судот и судиите Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.219/2006)

III. РЕШЕНИЈА ЗА ОТФРЛАЊЕ НА ИНИЦИЈАТИВИТЕ

III. RESOLUTIONS TO DISMISS INITIATIVES

1. Акти кои немаат карактер на пропис или општ акт во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија

1. Acts not having the character of a regulation or a general act in the sense of Article 110 of the Constitution of the Republic of Macedonia

203.

- Програма за подготовка за враќање на воениот персонал на служба во Армијата на Република Македонија во цивилен живот, донесена од министерот за одбрана под бр.17-5271/1 од 21 октомври 2005 година

- Programme for the preparation and restoration of the military personnel serving in the Army of the Republic of Macedonia for civilian life, adopted by the Minister of Defence under no.17-5271/1 of 21 October 2005

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 25 јануари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Програмата за подготовка за враќање на воениот персонал на служба во Армијата на Република Македонија во цивилен живот, донесена од министерот за одбрана под бр.17/1-5271/1 од 21 октомври 2005 година.

2. Самостојниот синдикат на вработените во одбраната, преку претседателот Ристо Ајтов на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Програмата означена во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата со оспорената програма не се утврдуваат и разработуваат ниту одделни прашања за извршување на законите и што е најлошо, во случајот, со оспорената Програма спротивно на член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа за граѓаните офицерите и подофицерите во АРМ се утврдувале права и обврски за нивно противуставно и противзаконито отпуштање од Армијата на Република Македонија, односно од Министерството за одбрана. Со оспорената Програма се утврдувале права и обврски на Министерството за образование и наука, Министерството за внатрешни работи, Министерството за труд и социјална политика, Министерството за финансии, Агенцијата за вработување, државните универзитети во Република Македонија, трговските друштва итн.

Согласно член 32 став 5 од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат само со закон и со колективни договори. Меѓутоа, со оглед на тоа што во конкретниот случај со оспорената програма се уредувале прашања за правата на вработените кои исклучиво се уредувале со закон и колективен договор, подносителот на иницијативата смета дека таа не била во согласност со напред наведената уставна одредба.

Оспорената програма била донесена без посебен законски основ и била надвор од овластувањата што ги имал неговиот донесувач и била заснована на Стратегијата за управување со човечки ресурси во Министерството за одбрана, а наводно тоа било во согласност со проекцијата утврдена во Стратегискиот одбранбен преглед. Меѓутоа, од оспорената програма неможело да се

утврди дали е донесена Стратегијата за управување со човечки ресурси во Министерството за одбрана и Стратегискиот одбранбен преглед кој орган и кога ги донел и дали тие акти воопшто се објавени во "Службен весник на Република Македонија". Притоа, смета дека со оглед на тоа што и овие прописи биле подзаконски прописи не можело само врз основа на нив да биде донесена оспорената програма.

Во иницијативата, исто така, се наведува дека оспорената програма не била објавена во "Службен весник на Република Македонија" со што се повредувала и уставната одредба на член 52 став 1 и 2 од Уставот, според која законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила. Законите и другите прописи се објавуваат во "Службен весник на Република Македонија" најдоцна во рок од седум дена од денот на нивното донесување.

Според тоа, со донесувањето на оспорената програма грубо се повредувале темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија-влaдеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска од член 8 став 1 алинеја 3 и 4, како и членовите 9, 32 став 1 и 5, 51, 52 став 1 и 2, 54 став 1, 68 став 1 алинеја 2, 91 алинеја 1 и 5 и 96 од Уставот на Република Македонија, членовите 1, 5, 49 став 1, 55 став 1, 56 став 4 и 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, Законот за одбрана (член 20), Законот за служба во Армијата на Република Македонија (член 225) и членовите 1, 23 и 24-а од Законот за Воената академија.

Врз основа на изнесеното, се предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на програмата за подготовка за враќање на воениот персонал на служба во Армијата на Република Македонија во цивилен живот.

3. Судот на седницата утврди дека оспорената програма содржи "Вовед" и 13 точки: 1. воен персонал на служба во АРМ кој се квалификува за преобука; 2. цели; 3. целна група; 4. начин на остварување на целите; 5. дефинирање на процесот на враќање во цивилен живот; 6. учесници и партнери во процесот за враќање на воените старешини во цивилен живот; 7. внатрешна и надворешна комуникација; 8. очекувани резултати; 9. временска рамка; 10. буџет; 11. имплементација; 12. мониторинг; 13. евалуација на процесот и прилог.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Имајќи ја во вид содржината на оспорената програма, Судот утврди дека таа не претставува пропис, туку е акт што Министерството за одбрана го донело и кој произлегува од Стратегијата за управување со човечки ресурси во Министерството за одбрана, а во согласност со проекцијата утврдена во Стратегискиот одбранбен преглед.

Оспорената програма, исто така, има за цел да го реши статусот на воениот персонал кој претставува вишок во смисла на програмата за трансформација на Министерството за одбрана и Армијата на Република Македонија за редукација на персоналот.

Со оглед на тоа што оспорената програма не претставува пропис во смисла на членот 110 од Уставот на Република Македонија, туку оперативен, интересен акт на министерството, Судот утврди дека не е надлежен да одлучува за нејзината согласност со Уставот, Законот за организација и работа на органите на државната управа, Законот за одбрана, Законот за служба во Армијата на Република Македонија и Законот за Воена академија, во однос на кои се оспорува нејзината уставност и законитост, поради што се исполнети условите од членот 28 алинеја 1 од Деловникот, за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.206/2005)

204.

- Одлука за определување на процент на акции на АД ЕСМ-Скопје за продажба во постапка на приватизација донесена под бр.19-3408/1 од 9 септември 2005 година од Владата на Република Македонија

- Decision on the determination of a percentage of stocks of the stock company ESM- Skopje for a sale in a privatisation procedure, taken under no.19-3408/1 of 9 September 2005 by the Government of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 8 март 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за определување на процент на акции на АД ЕСМ-Скопје за продажба во постапка на приватизација донесена под бр.19-3408/1 од 9 септември 2005 година од Владата на Република Македонија.

2. Војо Ушевски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлука на Владата на Република Македонија за продажба на ЕСМ бр.19-3408/1.

Според наводите во иницијативата и двете дополнувања, со вака означената одлука се повредувал член 52 став 1 и 2 од Уставот, бидејќи истата не била објавена во "Службен весник на Република Македонија". За постоењето на оваа одлука, подносителот на иницијативата дознал од Јавниот повик за учество на меѓународен тендер за приватизација на мнозинскиот пакет на акции во

претпријатието за дистрибуција и снабдување на електрична енергија на Република Македонија, АД Електростопанство на Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.107/2005).

По цитирање на член 7 став 3 и член 8 од Законот за преобразба на Електростопанството на Македонија, акционерско друштво за производство, пренос и дистрибуција на електрична енергија во државна сопственост, подносителот на иницијативата наведува дека со оспорената одлука се повредувале споменатите законски одредби од причина што не било почитувано начелото на транспарентност, заради тоа што истата не била објавена.

Со оспорената одлука, исто така, се повредувале, член 8 став 1 алинеја 3 и 7, член 51, член 52 став 1 и 2 и член 55 од Уставот на Република Македонија.

Во последното дополнување на иницијативата се наведува дека со оспорената одлука се повредувале член 8 став 1 алинеја 6, 10 и 11, член 16 алинеја 1, член 20 став 1, 3 и 4, член 25, член 28 став 1, член 30 став 2, 3 и 4, член 35 став 1, член 39 став 2, член 43, член 47, член 57, член 58, член 59, член 79, член 91 алинеја 14, член 92 став 1, член 110 став 1 алинеја 3 и член 111 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија. Меѓутоа, од наводите во дополнувањето на иницијативата не можат да се согледаат јасни и разбирливи причини за оспорување на Одлуката по однос на означените уставни одредби.

Инаку, подносителот на иницијативата мотивот за оспорување на одлуката го наоѓа во одбивањето на Владата на Република Македонија, по барање на подносителот на иницијативата, да наложи на некоја компетентна институција да направи прото тип на неговиот пронајдок "Турбина за движење на течности и предмети по природен пат".

Во дополнувањата на иницијативата е содржано и посебно барање, Судот да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземаат врз основа на оспорената одлука, бидејќи со нејзиното извршување би можеле да настапат тешко отстранливи последици за Република Македонија, па и пошироко.

3. Судот на седницата од прибавениот акт од Владата на Република Македонија утврди дека истиот има сосема поинаков назив

и содржина од она што се означува како оспорен акт во иницијативата и двете дополнувања.

Имено, врз основа на член 36 став 3 од Законот за Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2000, 12/2003 и 55/2005), член 7 и 8 од Законот за преобразба на Електростопанството на Македонија, акционерско друштво за производство, пренос и дистрибуција на електрична енергија во државна сопст-веност и член 382 и 383 од Законот за трговските друштва, Владата на Република Македонија, во својство на Собрание на АД ЕСМ, на седни-цата одржана на 9 септември 2005 година донела Одлуката за опреде-лување на процент на акции на АД ЕСМ-Скопје за продажба во постап-ка на приватизација.

Според член 1 од Одлуката, Владата на Република Македонија во својство на Собрание на АД ЕСМ-Скопје, со оваа одлука го определува процентот на акции на АД ЕСМ-Скопје, кои ќе се продадат на стратешки инвеститор и на ЕБОР, во постапка за приватизација на АД ЕСМ-Скопје.

Според член 2 од Одлуката, се определува 90% од вкупните акции на АД ЕСМ-Скопје, сопственост на Република Македонија да се продадат на стратешки инвеститор. Во овој процент е вклучен и процентот на акции кои ќе може да ги купи ЕБОР.

Според член 3 од Одлуката, оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето.

Одлуката е донесена под бр.19-3408/1 од 9 септември 2005 година.

4. Согласно член 88 од Уставот, Владата на Република Македонија е носител на извршната власт и своите права и должности ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Согласно член 110 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Тргувајќи од содржината на актот, произлегува дека АД Електростопанство на Македонија е акционерско друштво во сопственост на Република Македонија во кое е започнат процес на преобразба. Во овој случај Владата на Република Македонија врз основа на закон-ските овластувања, при донесувањето на оспорената одлука постапува како овластен надлежен орган во реализација на започнатиот процес на преобразба на акционерското друштво, сопственост на државата и го определува процентот на акции за продажба во постапката за приватизација, со цел таквата преобразба да биде реализирана.

Според тоа Судот оцени дека оспорената одлука нема карактер на пропис подобен за уставносудска оценка, туку дека станува збор за поединечен и конкретен комерцијален акт донесен во процесот на преобразба на конкретно акционерско друштво.

Имено, за конкретен акт да биде предмет на уставносудска оценка, меѓу другото треба да содржи општи норми, да уредува односи на општ начин, од него да произлегуваат права и обврски за неопределен број на субјекти во правото, што не е случај со оспорената одлука.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.238/2005)

205.

- Одлука за утврдување на висината на коморскиот уписан влог, донесена од Адвокатската комора на Република Македонија на 30 мај 2003 година

- Decision on determining the amount of the chamber entry deposit, taken by the Bar Association of the Republic of Macedonia on 30 May 2003

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 2 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 8 март 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на Одлуката за утврдување на висината на коморскиот уписен влог, донесена од Адвокатската комора на Република Македонија на 30 мај 2003 година ("Службен весник на Република Македонија" бр.39/2003).

2. Филип Пејчиновски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорената одлука имала дејство ерга омнес и тоа спрема сите правници со положен правосуден испит на територијата на Република Македонија и преставувала општ акт на Управниот одбор на Адвокатската комора на Република Македонија, што бил донесен врз основа на одредби од Законот за адвокатурата. Оттаму, подносителот на иницијативата смета дека согласно член 112 став 1 и 2 од Уставот, оспорената одлука по својот карактер требало да биде предмет на оцена на уставноста пред Уставниот суд на Република Македонија.

Понатаму, подносителот на иницијативата посочува на становиште на Судот заземено во постапката по предметот У.бр. 51/2003, кога било утврдено дека коморскиот уписен влог е дополнителен и неоправдан услов и смета дека Судот во друга постапка отстапил од ваквото становиште, меѓутоа поконкретно означување на таа постапка нема (наведен е само датум на донесување на решението).

3. Судот на седницата утврди дека Управниот одбор на Адвокатската комора на Република Македонија на 30 мај 2003 година, врз основа на член 34 став 1, член 35 став 1 точка 2 и член 36 од Законот за адвокатурата, како и член 23 став 1 алинеја 14 и член 82 став 1 алинеја 2 од Статутот на Адвокатската комора на Република Македонија донел Одлуката за утврдување на висината на коморскиот уписен влог.

Во членот 1 од Одлуката е предвидено дека, "Висината на коморскиот уписен влог изнесува 61.500,00 денари." Во членот 2 од Одлуката е определено дека истата влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Одлуката е објавена во "Службен весник на Република Македонија" бр.39/2003.

4. Според член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 став 1 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Со Решение У.бр.109/2003 од 22 октомври 2003 година Судот ја отфрлил иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста по однос на сега оспорената одлука. Ова од причини што утврдил дека истата не содржи општи норми, не утврдува права и обврски, туку напротив претставува акт за реализација, операционализација на членот 36 од Законот за адвокатурата и членот 23 алинеја 14 од Статутот на Адвокатската комора на Република Македонија, во кои одредби определувањето на висината на коморскиот уписен влог е предвидено како надлежност на Управниот одбор.

Во оваа постапка, Судот сметал дека е потребно да го нагласи фактот што донесената Одлука на Комората од 29 јануари 2003 година, укината со Одлука на Судот У.бр.51/2003 од 22.05.2003 година, содржела правило, по уписот во Именикот на адвокатите да се плати определениот коморски уписен влог, со што се воведувал услов за добивање лиценца што не е предвиден со закон. За разлика

од таа Одлука, Судот во постапката по предметот У.бр.109/2003 утврдил дека оспорениот акт, кој и сега е предмет на оспорување, не содржи услови за стекнување на својство адвокат, туку само ја определува висината на коморскиот уписен влог, што по својата правна суштина е извршен акт на Управниот одбор на Комората кој не третира нови односи и затоа нема нормативен карактер.

По однос на сега оспорената одлука Судот, исто така донел решенија У.бр.7/2004 од 25 февруари 2004 година, У.бр.32/2004 од 23 јуни 2004 година и У.бр.122/2005 од 12 октомври 2005 година и во сите случаи иницијативите биле отфрлани согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Судот. Имено, во наведените постапки Судот не наоѓал основи за поинакво одлучување за работа за која веќе одлучувал.

Врз основа на наведеното произлегува дека пред Судот во повеќе наврати била оспорувана Одлуката на Управниот одбор на Адвокатската комора на Република Македонија за утврдување на висината на коморскиот уписен влог донесена на 30 мај 2003 година, во последниот случај токму по иницијатива на Филип Пејчиновски, при што Судот во сите случаи не нашол дека оспорениот акт има нормативен карактер.

5. Имајќи предвид дека оспорената одлука не е пропис и повеќе пати била предмет на оцена пред Уставниот суд на Република Македонија, а не постојат основи за поинакво одлучување, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 224/2005)

206.

- Одлука бр.02-630 од 5 јули 1995 година и Одлука бр.02-196 од 28 февруари 1997 година донесени од Собранието на акционери на АД во приватна сопственост Конфекција и трикотажа "Единство" од Струмица

- Decision no.02-630 of 5 July 1995 and Decision no.02-196 of 28 February 1997, taken by the Assembly of shareholders of a stock company in private ownership ready-made clothing and knitted fabrics "Edinstvo" from Strumica

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 70/1992) на седницата одржана на 5 април 2006 година донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката бр. 02-630 од 5 јули 1995 година и Одлука бр. 02-196 од 28 февруари 1997 година донесени од Собранието на акционери на АД во приватна сопственост Конфекција и трикотажа "Единство" од Струмица.

2. Александар Китанов од Струмица на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на одлуките ознаќени во точка 1 од ова решение.

Изложувајќи ја содржината на двете оспорени одлуки, подносителот на иницијативата укажува дека со начинот на кој била организирана општествената исхрана во АД во приватна сопственост Конфекција и трикотажа "Единство" од Струмица според првооспорената одлука, не се овозможувало користење на дневен оброк, а основицата и висината на надоместокот за исхрана не бил во

согласност со член 45 став 2 точка 1 од Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија.

Во врска со второоспорената одлука, подносителот во иницијативата наведува дека оваа одлука правото на надоместок за исхрана од право по основ на работен однос го третира како дисциплинска мерка, што било во спротивност со член 45 став 2 точка 1 од Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија. И двете оспорени одредби биле спротивни на член 5 и член 86 став 2 од Законот за работните односи, како и на член 3 став 2 од Општиот колективен договор за стопанството.

Подносителот на иницијативата предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорените одлуки и да ги поништи поради тоа што нивната содржина била противуставна и противзаконита.

3. Судот на седницата утврди дека со Одлуката бр. 02-630 од 5 јули 1995 година е уреден начинот на организирање на општествена исхрана на работниците во АД во мешовита сопственост Конфекција и трикотажа “Единство” од Струмица, а со Одлуката бр. 02-196 од 28 февруари 1997 година е уреден начинот на распределба на надоместокот за општествена исхрана на вработените во АД во приватна сопственост Конфекција и трикотажа “Единство” од Струмица.

Првоспорената одлука бр. 02-630 ја донело Собранието на акционери на АД во мешовита сопственост Конфекција и трикотажа “Единство” од Струмица на 5 јули 1995 година.

Второспорената одлука бр. 02-196 ја донело Собранието на акционери на АД во приватна сопственост Конфекција и трикотажа “Единство” од Струмица на 28 февруари 1997.

Подносителот на иницијативата ги спротивставува оспорените одлуки на член 5 и член 86 од веќе неважечкиот Закон за работните односи (“Службен весник на Република Македонија” бр. 80/93, 14/95, 53/97, 21/98, 25/2000, 3/2001, 50/2001, 25/2003 и 40/2003) кој престана да важи со донесувањето на новиот Закон за работните односи (“Службен весник на Република Македонија” бр. 62/2005) и кои предвидувале дека правата од работен однос утврдени со Устав, закон и колективен договор не можат да се одземат или ограничат со акти и дејствија на работодавачот (член 5), односно дека

колективниот договор не може да содржи одредби со кои на работниците им се утврдуваат помали права или понеповолни услови за работа од правата и условите утврдени со закон, а ако содржи такви одредби, се применуваат соодветните одредби од закон (член 86 став 1). Според ставот 2 од овој член, одлуките и актите со кои се одлучува за правата на работниците не смеат да бидат во спротивност со колективниот договор, освен ако се поповолни за работникот.

Соодветните прашања во новиот Закон за работните односи се уредени во член 12 став 2, 3 и 4, додека пак прашањето за надоместоците од работниот однос новиот Закон за работните односи го уредува во член 113. Според став 1 од овој член, работникот има право на надомест на трошоците поврзани со работата, меѓу другите и за исхрана за време на работа, доколку се исплатува во паричен износ. Според ставот 2 од истиот член од Законот, висината, основицата и рокот за пресметување и исплата на надоместокот на овие трошоци се утврдува со колективен договор.

Според член 45 став 1 од Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 20/1994, 30/1994 и 87/2001) работникот има право и на други надоместоци и примања утврдени со колективен договор. Според став 2 од истиот член, основица за пресметување на надоместоците на работниците претставува просечната месечна плата во стопанството на земјата исплатена во претходните три месеци. Согласно овој член, работникот има право на надоместок во висина од 25% за регрес за исхрана, доколку исхраната не е организирана.

4. Според член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Имајќи го предвид доносителот на оспорените одлуки, како и нивната содржина, Судот утврди дека тие немаат карактер на пропис кој би бил подобен за уставносудска оценка. Имено, од анализата на двете оспорени одлуки произлегува дека станува збор

за интерни акти на акционерско друштво во приватна сопственост со кои се уредува начинот на организирање на општествена исхрана, односно начинот на распределба на надоместокот за општествена исхрана на вработените во акционерското друштво.

Со оглед на тоа што оспорените одлуки не претставуваат пропис во смисла на членот 110 алинеја 2 од Уставот, туку интерни акти на акционерско друштво, Судот оцени дека не е надлежен да одлучува за нивната согласност со Уставот и Законот за работните односи и Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија.

Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У. бр. 38/2006)

207.

- Одлука бр.08/458 донесена од Советот на општина Македонски Брод на седницата одржана на 9 ноември 2005 година

- Decision no.08/458 made by the Council of the Municipality Makedonski Brod at its session held on 9 November 2005

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 12 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката бр.08/458 донесена од Советот на општина Македонски Брод на седницата одржана на 9 ноември 2005 година ("Службен гласник на општина Македонски Брод" бр.2/2005).

2. Градоначалникот на општина Македонски Брод Милосим Војнески на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, Советот на општина Македонски Брод на седницата одржана на 9 ноември 2005 година донел Одлука за одземање на мандатите на советниците Страшо Блажески и Максим Грозданоски поради неоправдано отсуство на три последователни седници на Советот.

Подносителот на иницијативата – градоначалникот на општината донел Решение бр.07-500/1 од 25 ноември 2005 година со кое го запрел објавувањето на оспорената одлука во службениот гласник на општината и го известил Советот, односно претседателот на Советот кој во оставениот рок ја потврдил оспорената одлука. Градоначалникот на општината постапувајќи согласно членот 51 од Законот за локалната самоуправа ја објавил оспорената одлука и истовремено поднел иницијатива за поведување постапка за оценување на нејзината уставност и законитост.

Во иницијативата понатаму се наведува дека оспорената одлука, Советот на општината ја донел без притоа да им даде можност на наведените советници да го оправдаат нивното отсуство, а претседателот на Советот работел тенденциозно и закажувал седници со телеграми без да им остави време на советниците што живеат надвор од градот да стигнат на седница и истовремено со својата советничка група закажувал седници како што бил случајот и со донесувањето на оспорената одлука. Ниедна седница на Советот не била свикана во законски рок, седум дена пред денот на одржувањето на седницата и немало никаква соработка помеѓу Советот и градоначалникот на општината. Сето тоа било направено тенденциозно со цел мандатот на член на Советот да го добие

наредниот кандидат од пропорционалната листа, кој бил во блиска роднинска врска со претседателот на Советот.

Во прилог на оваа иницијатива се доставува и примерок од потврдата за прием на телеграмата за свикување на вонредна седница од која се гледало дека советникот (на кого му бил одземан мандатот) поканата ја примил во 10 часот во село Самоков, кое било оддалечено 45 км. од градот, а седницата била закажана во 10,30 часот.

Врз основа на изнесеното се бара Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука.

3. Судот на седницата утврди дека Советот на единицата на локалната самоуправа на општина Македонски Брод на седницата од 9 ноември 2005 година донел одлука за одземање на мандатот на следните советници:

- Максим Грозданоски од Самоков како советник од ВМРО НП, поради тоа што не присуствувал на седниците на Советот на деновите 25 април 2005, 6 мај 2005, 15 јуни 2005 и 4 јули 2005 година и

- Страшо Блажески од Македонски Брод како советник од група избирачи, кој што не присуствувал на седниците на Советот и тоа на 25 април 2005, 6 мај 2005 и 15 јуни 2005 година.

Оваа одлука за одземање на мандат на советници е донесена согласно предлогот на Мандатно-имунитетната комисија донесен на седницата одржана на 31 октомври 2005 година.

Во Одлуката е предвидено дека таа влегува во сила со денот на нејзиното донесување и истата ќе биде објавена во Службен гласник на општина Македонски Брод.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија меѓу другото одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Поаѓајќи од правните елементи кои го определуваат прописот тој треба да содржи општи норми на однесување, да уредува односи на субјектите во правото на општ начин и да утврдува права и обврски на неопределен круг на субјекти во правото. Во случајов оспорената одлука нема карактер на пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија и не може да биде предмет на уставносудска оценка.

Имено, од содржината на оспорената одлука произлегува дека со неа не се регулираат никакви односи, туку поименично се наведуваат членовите на Советот (двајца членови) на кои им е одземен мандатот и по својот карактер и содржина претставува поединечен акт, со кој не се уредуваат односи помеѓу неопределен број на субјекти на општ начин, истиот не е пропис и нема основа за мериторна оценка на оспорената одлука.

5. Врз основа на изнесеното се одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.4/2006)

208.

- Заклучоци бр.0701-2057/2 од 28 октомври 2005 година, донесени од Советот на општина Штип на седницата одржана на 28 октомври 2005 година

- Conclusions no.0701-2057/2 of 28 October 2005, adopted by the Council of the Štip Municipality at its session held on 28 October 2005

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 12 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Заклучоците бр.0701-2057/2 од 28 октомври 2005 година, донесени од Советот на општина Штип на седницата одржана на 28 октомври 2005 година ("Службен гласник на општина Штип" бр.12/2005).

2. Панде Сарев, градоначалник на општина Штип, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Заклучоците означени во точката 1 на ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата, Советот на општината Штип при донесување на оспорениот акт ги пречекорил своите овластувања и навлегол во надлежноста на градоначалникот.

Имено, според член 50 став 1 точка 9 од Законот за локалната самоуправа, градоначалникот избирал директор на јавните служби што ги основала општината, врз основа на јавен конкурс. Меѓутоа, Советот на општината Штип, повикувајќи се на одредби од Законот за јавните претпријатија го разрешил директорот на ЈП "Исар"-Штип и покрај укажувањата дека на овој начин се навлегувало во надлежноста на градоначалникот.

Постапувајќи според член 51 став 1 од Законот за локалната самоуправа, градоначалникот донел решение за запирање на објавувањето на оспорениот акт. Во образложението на истото му појаснил на Советот дека според содржината на членот 96 од Законот за локалната самоуправа, одредбите од постојните закони со кои се уредуваат прашањата што согласно со наведениот закон се надлежност на општините можеле да се применуваат се до нивното

усогласување со одредбите од Законот за локалната самоуправа, но најдоцна до 31 декември 2003 година. Ова го направил од причина што сметал дека членот 40 точка 1 од Законот за јавните претпријатија не бил усогласен со членот 50 став 1 точка 9 од Законот за локалната самоуправа.

Меѓутоа, Советот на општината Штип не ги прифатил укажувањата и повторно ги донел оспорените заклучоци, по што градоначалникот го објавил оспорениот акт и поднел иницијатива до Уставниот суд на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 21 точка 35 и член 46 од Статутот на општината Штип (“Службен гласник на општина Штип” бр.1/2003), Советот на општина Штип на седницата одржана на 28 октомври 2005 година, ги донел оспорените заклучоци.

Според точка I од Заклучоците, поради нарушување на работењето на ЈП “Исар”, а врз основа на член 39 од Законот за јавните претпријатија (“Службен весник на Република Македонија” бр.38/1996), ЈП “Исар” со начинот на работењето не обезбеди трајно и непречено вршење на дејноста и пружање на услуги на корисниците, не го остварува планот за развој и нанесува штета на граѓаните корисници и со располагањето со средствата, се менуваат и основните услови за работата на ЈП утврдени согласно Законот, и поради неостварувањето на јавниот интерес во ЈП со што суштествено се отежнува вршењето на неговата дејност.

Поради наведеното, врз основа на член 40 точка 1 се разрешува директорот Лазо Богатинов; врз основа на член 40 точка 2 се распушта Управниот одбор; врз основа на член 40 точка 3 се распушта Одборот за контрола; врз основа на член 41 став 1 за вршител на должноста директор во времетраење од 6 месеци се назначува (именува) Марија Чанева; врз основа на член 41 точка 2 за член на Управниот одбор на ЈП “Исар” се назначува (именува) дипл.економист Стојче Самарџиев; се задолжува комисијата за прашањата на изборите и именувањето на Советот на општината Штип за наредната седница да предложи претставници на Советот кои покрај Стојче Самарџиев ќе влезат во Управниот одбор на ЈП “Исар” и да предложи претставници во Одборот за контрола со мандат од 6 месеци, и се задолжува в.д. директорот и Управниот одбор од најмногу 30 дена, да го информираат Советот за материјално финансиската состојба на ЈП, состојбата и функционалноста на основните средства, обврските и побарувањата и сите показатели за

состојбата во ЈП “Исар” за да се обезбедат услови за непречено работење на ЈП и предлог мерки за остварување на истите.

Според точката II од Заклучоците, тие влегуваат во сила наредниот ден од денот на објавувањето во “Службен гласник на општината Штип”.

4. Според член 110 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на прописите и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Поаѓајќи од правните елементи кои го определуваат прописот, тој треба да содржи општи норми на однесување, да уредува односи на субјектите во правото на општ начин и да утврдува права и обврски на неопределен круг на субјекти во правото. Во случајов оспорените заклучоци немаат карактер на пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија и не може да биде предмет на уставносудска оценка.

Имено, од содржината на оспорените заклучоци произлегува дека станува збор за конкретен, поединечен акт со кој се уредуваат статусни прашања на конкретно претпријатие и поименично се врши именување и разрешување на одговорни лица во претпријатието, поради што истиот не е пропис и не е подобен за уставносудска оценка.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.207/2005)

209.

- Апликација на Република Македонија за членство во Европската Унија, потпишана од Претседателот на Република Македонија и Претседателот на Владата на Република Македонија

- Application of the Republic of Macedonia for European Union membership, signed by the President of the Republic of Macedonia and the President of the Government of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 12 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на Апликацијата на Република Македонија за членство во Европската Унија, потпишана од Претседателот на Република Македонија и Претседателот на Владата на Република Македонија на 26 февруари 2004 година.

2. Македонската народна партија, преку претседателот Владимир Стефановски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на Апликацијата поднесена од Претседателот на Република Македонија и Владата на Република Македонија означена во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата со Апликацијата на Владата на Република Македонија за членство во Европската Унија, Република Македонија требало да пренесе дел од суверенитетот на унијата.

Според член 1 став 2 од Уставот на Република Македонија суверенитетот на Република Македонија е неделив, неотуѓив и непренослив. Овие одредби од Уставот го ограничувале правото на Република Македонија да пристапи кон каков било сојуз на држави, било тоа да е и па и кон Европската Унија поради тоа што суверенитетот на Република Македонија не можел да се пренесе на ниеден сојуз на држави.

Од овие причини подносителот на иницијативата смета дека сите активности на Владата кои се во правец на пристапување на Република Македонија кон Европската Унија, биле спротивни на одредбите од Уставот на Република Македонија и требало да бидат поништени од страна на Уставниот суд.

Според подносителот на иницијативата со новиот Устав на Европската Унија (кој е во фаза на усвојување), одлуките ќе се донесуваат со двотретинско мнозинство на земјите членки на Европската Унија. Оттука, според него во случај Република Македонија да биде примена за членка на Европската Унија, таа и кога би имала поинаков став за определено прашање, ќе мора да ја почитува одлуката на мнозинството членки и таа одлука ќе има правна сила на територијата на Република Македонија.

Во меѓувреме според подносителот на иницијативата спротивно на Уставот, во Република Македонија се донесуваат закони, според кои како да е извесен нашиот прием во Европската Унија. Таков бил случајот со Законот за задолжително осигурување во сообраќајот ("Службен весник на Република Македонија" бр.88/2005), каде во преодните одредби, во членовите 73 и 74 се говори за тоа, кои делови од Законот ќе важат до нашиот пристап во Европската Унија, а кои делови од Законот ќе важат од денот на нашето пристапување во Европската Унија, односно добивањето на полноправно членство.

Од наведените причини, подносителот на иницијативата предлага да бидат поништени сите акти и договори кои ги потпишала Владата на Република Македонија со органите и телата на ЕУ, а кои водат кон приклучување на Република Македонија кон Сојуз на држави, а со тоа и пренос на дел од суверенитетот на Република Македонија на тој сојуз.

Подносителот на иницијативата, исто така, бара Судот да донесе временна мерка со која ќе и забрани на Владата да поднесува

апликации за членство во кој било сојуз на држави, или пак да потпишува договори за пристап кон сојуз на држави.

3. Судот на седницата утврди дека Апликацијата на Република Македонија за членство во Европската Унија е заснована на Декларацијата за поднесување на барање за членство на Република Македонија во Европската Унија, донесена од Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 13 февруари 2004 година и објавена во "Службен весник на Република Македонија" бр.7/2004, која во името на Република Македонија ја потпишале Претседателот на Република Македонија и Претседателот на Владата на Република Македонија на 26 февруари 2004 година.

4. Според член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува меѓу другото и за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи со Уставот и со законите.

Согласно член 88 од Уставот, Владата на Република Македонија е носител на извршната власт.

Своите права и должности Владата ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Согласно член 120 од Уставот кој е сместен во Глава VI "Меѓународни односи" предлог за стапување во сојуз или заедници со други држави или истапување од сојуз или заедница со други држави можат да поднесат претседателот на Републиката, Владата или најмалку 40 пратеници.

Одлуката за стапување или истапување од сојуз или заедница со други држави ја донесува Собранието со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Одлуката за стапување или истапување од сојуз или заедница со други држави е усвоена, ако на референдум за неа гласало мнозинството од вкупниот број избирачи.

Од содржината на овие уставни одредби произлегува дека со Уставот точно е дефинирана постапката за стапување или истапување од сојуз или заедници со други држави и одлуката зависи од резултатите на референдумот.

Меѓутоа, во конкретниот случај не станува збор за одлука, туку за определба на Република Македонија за интегрирање во Европската Унија, изразена преку Декларацијата за поднесување на барање за членство на Република Македонија во Европската Унија донесена од Собранието на Република Македонија.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Според Судот, наведената Апликација, која е потпишана од Претседателот на Република Македонија и Претседателот на Владата на Република Македонија, со која се бара членство на Република Македонија во Европската Унија, всушност претставува документ кој ги одразува погледите и ставовите што имаат за цел да се обезбеди оптимален начин за приближување, членување и интегрирање на нашата земја во Европската Унија.

Барањето (Апликацијата) е дејствие на Претседателот на Република Македонија и Владата на Република Македонија и е израз на политичка волја, во рамките на нивните уставни овластувања со што отпочнува постапката за пристапување на Република Македонија кон Европската Унија и не претставува пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија поради што согласно членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија иницијативата се отфрла.

5. Врз основа на изнесеното се одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.213/2005)

210.

- Одлука за привремено запирање на постапката за изградба на турски гробишта во с. Василево бр.07-796/1 донесена од Советот на општина Василево на 7 ноември 2005 година

- Decision on an interim suspension of the procedure for the construction of Turkish cemetery in the village of Vasilevo no.07-796/1 made by the Council of the municipality of Vasilevo on 7 November 2005

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 19 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката за привремено запирање на постапката за изградба на турски гробишта во с. Василево бр.07-796/1 донесена од Советот на општина Василево на 7 ноември 2005 година ("Службен гласник на општина Василево" бр.7/2005 од 12 декември 2005 година).

2. Славе Христов градоначалник на општина Василево на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорената одлука не била во согласност со член 120 од Законот за градење, затоа што решение за запирање на натамошната изградба можел да донесе градежен инспектор, а не советот на општината.

Имено, тој смета дека со донесување на оспорената одлука Советот на општината ги пречекорил надлежностите утврдени во Законот за локалната самоуправа.

3. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Василево на 7 ноември 2005 година донел Одлука за усвојување на барањето за измена на урбанистичкиот план, односно дислокација на делот предвиден за изградба на турски гробишта и Одлука за привремено запирање на постапката за изградба на турски гробишта која е оспорена со иницијативата.

По донесување на наведените одлуки од страна на Советот на општина Василево, градоначалникот на општина Василево согласно член 50 став 1 точка 2 и член 51 од Законот за локалната самоуправа донел Решение за запирање на објавување на Одлуката за усвојување на барањето за измена на Урбанистичкиот план и Решение за запирање на објавување на Одлуката за привремено запирање на постапката за изградба на турски гробишта во Василево.

По донесување на Решението за запирање на објавувањето на Одлуката за привремено запирање на постапката за изградба на турски гробишта во кое се наведува дека донесената одлука не е во согласност со член 120 од Законот за градење, Советот на општината оспорената одлука не ја изменил поради што градоначалникот согласно Законот за локалната самоуправа ја објавил оспорената одлука ("Службен гласник на општина Василево" бр.7/2005) и поднел иницијатива до Уставниот суд на Република Македонија.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија, меѓу другото, одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Судот, Уставниот суд на Република Македонија ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Поаѓајќи од правните елементи кои го определуваат прописот, тој треба да содржи општи норми на однесување, да уредува односи на субјектите во правото на општ начин и да утврдува права и обврски на неопределен круг на субјекти во правото. Во

случајов оспорената одлука нема карактер на пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија и не може да биде предмет на уставносудска оценка.

Имено, од содржината на оспорената одлука произлегува дека станува збор за конкретен акт, односно дејствие кој советот на општината го донел како резултат на преземени активности за измена на урбанистички план, поради што истиот не е пропис и не е подобен за уставносудска оценка.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.235/2005)

211.

- Решение за распишување на избори за пратеници во Собранието на Република Македонија

U.no.86/2006

- Resolution to announce elections for representatives in the Assembly of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 10 мај 2006 година донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Решението за распишување на избори за пратеници во Собранието на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.52/2006).

2. Тодор Петров од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на решението означено во точка 1 од ова решение.

3. Според наводите во иницијативата со оспореното решение за распишување на избори за пратеници во Собранието на Република Македонија се повредуваат член 9, член 20 став 1 и 2, член 22, член 23, член 51, член 62 став 5 и член 63 од Уставот на Република Македонија, како и член 15 од Изборниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 40/2006). Во иницијативата се наведува дека со оспореното решение претседателот на Собранието на Република Македонија определил дека изборите ќе се одржат на 5 јули 2006 година, а роковите за извршување на изборните дејствија почнуваат да течат од денот на објавувањето на Решението во Службен весник на Република Македонија (20 април 2006 година) што било спротивно на Уставот и Изборниот законик, со што претседателот на Собранието на Република Македонија извршил злоупотреба на службената должност што претставува кривично дело што се гони по службена должност. Ова од причини што според подносителот на иницијативата, правото на претседателот на Собранието на Република Македонија да распишува избори за пратеници од член 67 став 4 од Уставот, не е апсолутно и произволно, туку е определено со роковите во член 63 од Уставот и член 12 од Изборниот законик. Претседателот на Собранието на Република Македонија не можел со денот на одржувањето на изборите да го скусува или продолжува мандатот на пратениците, доколку тоа е спротивно на Уставот (член 63 став 1 и 4 во врска со чен 124 и 125 од Уставот) и Изборниот законик, односно доколку Собранието не се распушти (член 63 став 3 од Уставот).

Со решението за распишување на избори за пратеници во Собранието на Република Македонија, претседателот на Собранието на Република Македонија не можел да го супституира Собранието, да ја суспендира волјата на пратениците, ниту да ја

претпостави волјата на пратениците, доколку за тоа не постоела одлука за распуштање на Собранието на Република Македонија.

Поради наведените причини, подносителот на иницијативата бара Уставниот суд да го поништи решението за распишување на избори за пратеници во Собранието на Република Македонија, и предлага, до донесувањето на конечната одлука, врз начелата на приоритет и итност, Уставниот суд да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечните акти и дејствија што се преземаат врз основа на оспореното решение.

4. Уставниот суд на седницата утврди дека Решението за распишување на избори за пратеници во Собранието на Република Македонија содржи 5 точки означени со римски бројки од I-V. Според точка I, се распишуваат избори за пратеници во Собранието на Република Македонија. Според точка II, изборите ќе се одржат на 5 јули 2006 година. Според точка III, роковите за извршување на изборните дејствија почнуваат да течат од денот на објавувањето на Решението во “Службен весник на Република Македонија”. Според точка IV, решението ќе го спроведат Државната изборна комисија и општинските изборни комисији. Според точка V, ова решение влегува во сила со денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 1 и 5 од Уставот, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и политичкиот плурализам и слободните непосредни и демократски избори претставуваат темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 22 став 1 од Уставот, секој граѓанин со наполнети 18 години живот стекнува избирачко право. Според ставот 2 на овој член, избирачкото право е еднакво, општо и непосредно и се остварува на слободни избори со тајно гласање.

Согласно член 62 став 2 од Уставот, пратениците се избираат на општи, непосредни и слободни избори со тајно гласање.

Согласно член 63 став 1 од Уставот, пратениците во Собранието на Република Македонија се избираат за време од 4 години, а според ставот 3 избори за пратеници за Собранието се одржуваат во последните 90 дена од мандатот на стариот пратенички

состав, или во рок од 60 дена од денот на распуштањето на Собранието.

Согласно член 67 став 4 од Уставот, претседателот на Собранието распишува избори за претеници и избор на претседател на Републиката.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот. Согласно став 3 на овој член, ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло или општествена положба.

Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија меѓу другото, одлучува за согласноста на законите со Уставот, за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и законите.

Имајќи ја предвид досегашната уставносудска практика (Решението на Уставниот суд на Република Македонија У.бр. 156/1994 од 28 септември 1994 и У. бр.169/1994 од 19 октомври 1994) пред Уставниот суд се постави прашањето дали оспореното решение воопшто претставува пропис, односно акт подобен за уставносудска оценка. Имено, поаѓајќи од правните елементи кои го определуваат прописот тој треба да содржи општи норми на однесување, да уредува односи на субјектите во правото на општ начин и да утврдува права и обврски на неопределен круг на субјекти во правото. Оспореното решение според Судот, не содржи општи норми на однесување, односно не уредува воопшто односи на општ начин. Тоа според неговата форма и доносител спаѓа во групата правни акти што имаат поединечен карактер односно со кои се одлучува за поединечни правни ситуации во кои примената на некој општ пропис се исцрпува еднократно. Според Судот, оспореното решение, и според неговата содржина не уредува правни односи на општ начин. Со оспореното решение не се вршат никакви измени и дополнувања на системот на општи норми кои се однесуваат на изборите, затоа што со него не се утврдуваат ниту условите за избор на претеници во Собранието на Република Македонија, ниту

постапката за избор, ниту пак, на општ нашин се утврдува времето, односно роковите за спроведување на изборите, а неговата функција се исцрпува единствено во тоа тие општи норми што се однесуваат на роковите за изборите да ги примени на еден конкретен случај на избор на пратеници за Собранието на Република Македонија кој ќе се исцрпи со спроведувањето на изборните дејствија.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Имајќи ги предвид наведените причини, Судот оцени дека оспореното решение не претставува општ правен акт, односно пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија по кој би постапувал Уставниот суд и дека се исполнети условите за отфрлање на иницијативата.

6. Во врска со предлогот во иницијативата за донесување на решение за запирање на извршувањето на поединечните акти и дејствија што се преземаат врз основа на оспореното решение, имајќи ја предвид одлуката на Судот да ја отфрли иницијативата, Судот оцени дека не се исполнети условите од член 27 од Деловникот за донесување на вакво решение.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У. бр. 86/2006)

212.

- Упатство за постапката и начинот на примена на оперативно-технички средства од работници со посебни должности и овластувања во Министерството за внатрешни работи донесено од министерот за внатрешни работи во 2000 година

- Instruction about the procedure and manner of implementation of operational-technical means by workers with special duties and authorisations in the Ministry of Internal Affairs adopted by the Minister of the Interior in the year 2000

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 10 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Упатството за постапката и начинот на примена на оперативно-технички средства од работници со посебни должности и овластувања во Министерството за внатрешни работи, кое според наводите на подносителот на иницијативата било донесено од министерот за внатрешни работи во 2000 година.

2. Стамен Филипov од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Упатството означено во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата согласно ова Упатство можеле да се применат следните оперативно-технички средства и мерки: тајна контрола на телефон и други средства за комуникација;

тајно фото, видео и аудио снимање; таен претрес; тајна контрола на писма и други пратки и соработка со лица.

Оспореното упатство било донесено без посебен законски основ и надвор од овластувањата што ги имал министерот за внатрешни работи. Имено, министерот за внатрешни работи се повикувал само на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, не почитувајќи го и делот од одредбата на овој член, според кој тој може да донесува прописи, но само ако со закон е овластен, а такво овластување не постоело ниту во членот 74 од Законот за внатрешни работи.

Освен тоа, во иницијативата се наведува дека ова Упатство не било јавно објавено во "Службен весник на Република Македонија", со што бил повреден и членот 52 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија.

Поради наведените причини, подносителот на иницијативата смета дека со оспореното Упатство се повредувале темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија утврдени во член 8 став 1 алинеја 3 и 4, потоа член 12 став 1 и 2, член 17, член 26, член 51, член 52 став 1 и 2, член 61, член 68 став 1 алинеја 2, член 95 став 3 и член 96 од Уставот на Република Македонија, член 74 од Законот за внатрешни работи и членовите 55 став 1, 56 став 3 и 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа и предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на неговата уставност и законитост.

Со поднесената иницијатива, подносителот не приложи, односно не му презентира на Судот примерок од оспореното упатство.

3. Судот на седницата врз основа на доставеното известување од Министерот за внатрешни работи под бр.13.1-20154/1 од 4 април 2006 година утврди дека во текот на 2000 година во Министерството за внатрешни работи не било донесено оспореното упатство, односно дека воопшто не е донесен подзаконски акт со таков назив.

4. Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд е надлежен да одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби, а со оглед на тоа што Министерот за внатрешни работи во 2000 година не донел подзаконски акт со назив на актот што се оспорува со оваа иницијатива, Судот утврди дека во конкретниот случај постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата, поради што согласно член 110 од Уставот и член 28 алинеја 3 од Деловникот одлучи истата да ја отфрли.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.145/2005)

213.

- Одлука за пренесување на користење на полетно слетните патеки (бетонски) и стабилизирани тревнати патеки бр.23-5457/1 донесена од Владата на Република Македонија на 21 декември 1999 година

- Decision on the transfer for use of the take-off and landing ways (concrete) and stabilised grass ways no.23-5457/1, taken by the Government of the Republic of Macedonia on 21 December 1999

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 24 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за пренесување на користење на полетно слетните патеки (бетонски) и стабилизирани тревнати патеки бр.23-5457/1 донесена од Владата на Република Македонија на 21 декември 1999 година ("Службен весник на Република Македонија" бр.85/1999).

2. Ана Шекерова од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на одлуката означена во точката 1 од ова решение. Според наводите на подносителот на иницијативата оспорената одлука не била во согласност со член 8 алинеја 3, 6 и 11, член 9, член 11 став 1, член 24, член 25, член 30, член 88 став 1 и 2, член 98 од Уставот на Република Македонија со член 43 став 1 од Законот за сопственост и други стварни права, член 65 од Законот за градежно земјиште, член 29 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, Законот за премер и катастар на земјиштето и член 5, 8 и 10 од Уредбата за начинот и условите за трансформација на правото на користење на градежно земјиште сопственост на Република Македонија во право на сопственост или право на долготраен закуп.

Ова затоа што предметната недвижност не претставувала државна сопственост, туку приватна сопственост на ПОС-АТС ЦЕО Скопје кој бил правен следбеник на Агрохемизација кој според делбен биланс од 1990 година на оргинерен начин се стекнал со право на сопственост и со одлука за трајно користење на предметниот имот и на подносителот на иницијативата кој се стекнала со право на користење на земјиште и право на сопственост на регуларно изградените објекти на КП.683/2 со површина од 93.602 м².

Меѓутоа, без оглед на тоа Владата на Република Македонија со оспорената одлука со насилно одземање на сопственоста и правото на трајно користење на земјиштето, а не со цел сопственоста да биде евидентирана на друг субјект ги повредила уставните принципи на владеење на правото и правната сигурност како и начелото на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите.

3. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 46 од Законот за Владата на Република Македонија ("Службен весник на

СРМ" бр.38/1990 и "Службен весник на Република Македонија" бр.63/1994 и 63/1998) Владата на Република Македонија на седницата одржана на 21 декември 1999 година донела Одлука за пренесување на користење на полетно-слетните патеки (бетонски) и стабилизираниите тревнати патеки ("Службен весник на Република Македонија" бр.85/1999).

Според член 1 со оваа одлука се пренесуваат на користење полетно-слетните патеки (бетонски) и стабилизираниите тревнати патеки кои се изградени на следните локации: "Логоварди" Битола, катастарска општина Логоваради КП.724 со површина 73.305; "Даме Груев" кај Битола, катастарска општина Беронци КП.бр.3235/2 со површина од 98.541 м²; "Сарадиново" кај Прилеп, катастарска општина Сарадиново КП.бр.501/3 со површина од 92.472 м²; "Каратманово" кај Велес, катастарска општина Каратманово КП.бр.852/2 со површина од 75.099 м²; "Пеширово" кај Свети Николе катастарска општина Пеширово КП.бр.890/2 со површина од 85.859 м²; "Врсаково" кај Штип катастарска општина Сарачиново КП.644/2 со површина 73.061 м²; "Црвени брегови" кај Неготино катастарска општина Кривлоак КП.бр.683/2 со површина од 93.602 м² и "Росоман" кај Градско катастарска општина Росоман КП.бр.101/1 со површина од 125.124 м² во сопственост на Република Македонија, се пренесуваат на користење на Министерството за сообраќај и врски - Дирекција за цивилна воздушна пловидба.

Според член 2 од одлуката составен дел на оваа одлука е графичкиот приказ на леталиштата во размер 1 : 2500 кој не се објавува, а се наоѓа во Дирекцијата за цивилна воздушна пловидба.

Членот 3 од Одлуката е завршна одредба за објавување и влегување во сила на Одлуката.

4. Согласно член 110 алинеја 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Тргувајќи од содржината на оспорената одлука истата по својот карактер не може да има карактер на пропис во смисла на член 110 алинеја 2 од Уставот, имајќи предвид дека со неа полетно

слетните патеки (бетонски) и стабилизираниите тревнати патеки изградени на наведените локации во сопственост на Република Македонија се пренесуваат на користење на Министерството за сообраќај и врски - Дирекција за цивилна воздушна пловидба.

Имено за одреден акт да има својство на нормативен акт не е доволно само да носи назив што е вообичаен за нормативните акти како еден од елементите, туку да содржи и други елементи како што е содржината од која произлегува регулирање на општ начин на права и обврски за неопределен број на субјекти во правото што не е случај со оспорената одлука.

Со оглед на фактот што оспорената одлука нема карактер на пропис, туку е конкретен акт, Судот утврди дека не е надлежен за оценување на нејзината согласност со Уставот и законот, поради што иницијативата ја отфрли.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.57/2006)

214.

- Одлука за изменување на Одлуката за разрешување, избор и именување на членови на Управниот одбор на Македонската радио-телевизија

- Decision on changing the Decision on discharge, election and appointment of members of the Board of Directors of the Macedonia Radio and Television

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 24 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за изменување на Одлуката за разрешување, избор и именување на членови на Управниот одбор на Македонската радио-телевизија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 117/2005).

2. Адвокатот Јорданка Мицкова од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата со оспорената одлука повеќе од 1/4 од единаесетчлениот состав на Управниот одбор на Македонската радио-телевизија (во натамошниот текст: МРТ) бил променет на незаконит начин.

Имено, член 134 став 2 од новиот Закон за радиодифузна дејност ("Службен весник на Република Македонија" бр. 100/2005) предвидувал дека членовите на Управниот одбор на МРТ ги избира Советот на МРТ врз основа на претходно спроведена постапка на јавен конкурс. Законот влегол во сила на 29 ноември 2005 година и секоја промена во составот на Управниот одбор на МРТ можела единствено и законито да се спроведе според одредбите на овој закон.

Меѓутоа, оспорената одлука била донесена на 27 декември 2005 година, од страна на Собранието на Република Македонија, а врз основа на член 13 од Законот за основање на Јавно претпријатие Македонска радио-телевизија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 6/1998, 98/2000 и 78/2004) кој Закон престанал да важи со денот на влегувањето во сила на Законот за

радиодифузна дејност, со што престанал да постои и законскиот основ за донесување на Одлуката.

Управниот одбор на МРТ во вака променетиот состав на седницата одржана на 10 април 2006 година донел Правилник за измени и дополнување на Правилникот за организација и систематизација на работните места, бр. 01-1853/5 од 14 април 2006 година, со кој спротивно на член 142 од Законот за радиодифузна дејност била извршена промена во организацијата на МРТ, без притоа да се донесе нов статут на МРТ.

Поради наведеното подносителот на иницијативата предлага Уставниот суд на Република Македонија да ја укине оспорената одлука како незаконита, односно спротивна на членот 134 став 2 од Законот за радиодифузна дејност.

Истовремено, поради можноста од преземање на натамошни незаконити дејствија од страна на Управниот одбор на МРТ, како и можноста со примената на незаконито донесениот правилник да се направат и други поединечни повреди на правата на работниците во МРТ, подносителот на иницијативата предлага, Уставниот суд, согласно член 57 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, до конечното одлучување, да забрани учество на новоизбраните членови во работата на Управниот одбор на МРТ и да ја забрани примената на Правилникот за измени и дополнување на Правилникот за организација и систематизација на работните места.

3. Судот на седницата утврди дека Одлуката за изменување на Одлуката за разрешување, избор и именување на членови на Управниот одбор на Македонската радио-телевизија, донесена од Собранието на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 117/2005) во својата содржина има две точки.

Според точката I, во Одлуката за разрешување, избор и именување на членови на Управниот одбор на Македонската радио-телевизија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 89/2002), под II. за членови, во точката 1 наместо " д-р Ѓорѓе Иванов, професор на Правниот факултет во Скопје" треба да стои "д-р Горан Коевски, професор на Правниот факултет во Скопје" и во точката 2 наместо "Дарко Марковиќ, приватник на сопствено студио" треба да стои

"Славе Младеновски, менаџер за надворешна комуникација, вработен во Македонски телекомуникации".

Под III. за членови, во точката 4 наместо "Вера Жбајнова, раководител на Одделение за правни работи" треба да стои "Бранислава Јаневска, новинар во Секторот за играна програма на Македонската телевизија".

Според точката II., оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективни договори со Уставот и законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Тргувајќи од правните елементи кои го определуваат прописот, а според кои тој треба да содржи општи норми на однесување, да уредува односи на субјектите во правото на општ начин и да утврдува права и обврски на неопределен круг на субјекти во правото, Судот утврди дека во конкретниот случај оспорената одлука има карактер на поединечен акт, односно нема карактер на пропис во смисла на наведената уставна одредба, поради што оцени дека истата не може да биде предмет на уставносудска оценка.

Имено, од содржината на оспорената одлука произлегува дека со неа се врши поименично разрешување на претходно именувани и именување на нови членови на Управниот одбор на Македонската радио-телевизија, од што произлегува дека одлуката, по својата форма и содржина претставува поединечен акт со кој не се уредуваат односи помеѓу неопределен број на субјекти на општ начин, поради што не се исполнети условите Уставниот суд да се впушта во анализа на основаноста на наводите во иницијативата.

Со оглед дека Одлуката нема карактер на пропис во смисла на член 110 од Уставот, Судот оцени дека се исполнети

условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на наведеното, Судот утврди дека не постојат услови за донесување решение за забрана за учество на новоизбраните членови во работата на Управниот одбор на МРТ, како и забрана за примена на Правилникот за измени и дополнување на Правилникот за организација и систематизација на работните места.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.78/2006)

215.

- Решение бр.17-6025/1 од 2 декември 2002 година за разрешување од должноста претседател и членови на Управниот одбор на Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството Битола, донесено од Владата на Република Македонија

- Resolution no.17-6025/1 of 2 December 2002, for discharging from duty the president and members of the Board of Directors of the Agency for an Incentive to the Development of Agriculture Bitola, passed by the Government of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 31 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на Решението бр.17-6025/1 од 2 декември 2002 година за разрешување од должноста претседател и членови на Управниот одбор на Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството-Битола, донесено од Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.94/2002).

2. Ставре Јанев од Кочани на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, Владата на Република Македонија со оспореното решение ги разрешила од должност претседателот и членовите на Управниот одбор на Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството-Битола, притоа повикувајќи се на член 5 од Законот за основање на Агенција за поттикнување на развојот на земјоделството („Службен весник на Република Македонија,, бр.3/1998), според која одредба претседателот и членовите на Управниот одбор се именувале и разрешувале за период од четири години.

Со оглед на тоа што со оспореното решение се именувале претседател и членови на Управен одбор на означената Агенција пред да истече мандатот на претходно именуваните (решение на Владата на Република Македонија бр.17-6025/1 од 30 јули 2002 година) подносителот на иницијативата смета дека оспореното решение е незаконито.

Врз основа на наведеното, подносителот на иницијативата бара Судот да поведе постапка за оценување на законитоста на оспореното решение, а потоа и истото да го поништи.

3. Судот на седницата утврди дека Владата на Република Македонија врз основа на член 5 од Законот за основање на Агенција за поттикнување на развојот на земјоделството („Службен весник на Република Македонија,, бр.3/1998), на седницата одржана на 2 декември 2002 година, го донела оспореното решение за разрешување од должноста претседател и членови на Управниот одбор на Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството-Битола.

Во член 1 од Решението е определено дека од должноста претседател и членови на Управниот одбор на Агенијата за поттикнување на развојот на земјоделството-Битола, се разрешуваат претседателот и членовите на Управниот одбор.

Во член 2 од решението е определено дека истото влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Решението е заведено под бр.17-6025/1 од 2 декември 2002 година и е објавено во „Службен весник на Република Македонија“ бр.94/2002.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективни договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Тргувајќи од правните елементи кои го определуваат прописот, а според кои тој треба да содржи општи норми на однесување, да уредува односи на субјектите во правото на општ начин и да утврдува права и обврски на неопределен круг на субјекти во правото, Судот оцени дека во конкретниов случај оспореното решение нема карактер на пропис во смисла на наведената уставна одредба, поради што истото не може да биде предмет на уставносудска оценка.

Имено, од содржината на оспореното решение произлегува дека со него се врши поименично разрешување од должноста на претседател и членови на Управен одбор на Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството-Битола, од што произлегува дека по својата форма и содржина претставува поединечен акт и нема карактер на пропис во смисла на член 110 од Уставот. Со оспорениот акт не се уредуваат односи помеѓу неопределен број на субјекти на општ начин, поради што не се исполнети условите Уставниот суд да се впушта во анализа на основаноста на наводите во иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 23/2006)

216.

- Одлуката за давање на користење на недвижна ствар бр.19-2832/11 од 7 јуни 2006 година донесена од Владата на Република Македонија

- Decision on rendering for utilisation of an immovable thing no.19-2832/11 of 7 June 2006, taken by the Government of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 28 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за давање на користење на недвижна ствар бр.19-2832/11 од 7 јуни 2006 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.79/2006) донесена од Владата на Република Македонија.

2. Клубот за гимнастика и рекреација „Партизан Чаир“ - Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата во конкретниот случај објектот, предмет на оспорената одлука, никогаш не бил користен од ниту еден државен орган. Подносителот на иницијативата наведува дека траен корисник на објектот бил подносителот на иницијативата кој вложувал во овој објект како за одржување така и за негово непречено функционирање со што објектот се здобил со значително поголема употребна вредност.

Со донесување на оспорената одлука, според иницијативата, погрешно е применет Законот за користење и располагање со стварите на државните органи и со тоа биле ставени во нерамноправна положба другите правни субјекти.

Врз основа на наведеното, се предлага да се укине оспорената одлука.

3. Судот на седницата утврди дека оспорената одлука содржи 3 (три) члена.

Во член 1 е предвидено дека недвижната ствар-објект спортска сала ДТВ Партизан, евидентирана во Поседовен лист бр.8464 и КП.12440, сопственост на Република Македонија, се дава на користење на општина Чаир.

Членот 2 предвидува дека на општина Чаир недвижниот имот од член 1 се дава заради развој на локален и масовен спорт на своја територија, а членот 3 предвидува дека ваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Тргувајќи од содржината на оспорената одлука, според Судот таа не е пропис во смисла на член 110 од Уставот бидејќи со неа се дава на користење точно утврден објект. Всушност оспорената одлука претставува поединечен акт кој има правно дејство само за еден субјект, а не и за другите учесници во правниот промет, односно не делува врз неопределен број субјекти. Со давањето на користење на точно определена недвижност на општината Чаир, фактички дејството на оспорената одлука се исцрпува.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.158/2006)

217.

- Одлука за потврдување на Одлуката за укинување на Одлуката за утврдување на најголем број одржани седници на Совет, бр. 07-3588/10 од 1 август 2006 година

- Decision on confirming the Decision on repealing the Decision on establishing the largest number of held sessions of a council, no.07-3588/10 of 1 August 2006

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 3 октомври 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката за потврдување на Одлуката за укинување на Одлуката за утврдување на најголем број одржани седници на Совет, бр. 07-3588/10 од 1 август 2006 година („Службен гласник на општина Аеродром“, бр. 10/2006).

2. Кирил Тодоровски, градоначалник на општина Аеродром, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на актот означен во точка 1 на ова решение.

Подносителот на иницијативата смета дека донесувањето на оспорената одлука со која се потврдува укинувањето на Одлуката за утврдување на најголем број одржани седници на Совет, ќе имало за последица закажување на огромен број на седници на Советот на општина Аеродром, што претставувало директно кршење на член 39 од Законот за локалната самоуправа, со кој се предвидува дека денот, часот и местото на одржување на седниците на советот, како и предлогот на дневниот ред по кој ќе се работи задолжително се објавуваат најдоцна седум дена пред денот на одржување на седницата. Со член 59 од Деловникот на Советот на општина Аеродром, било предвидено дека покана за седница на Советот им се испраќа на сите членови на Советот, најдоцна седум дена пред денот определен за одржување на седницата. Заедно со поканата, на членовите на Советот им се доставувал предлог на дневен ред и соодветен материјал за прашањата што се предлагаат на дневен ред. Имајќи предвид дека пред одржувањето на секоја седница на Советот од страна на стручните служби во општинската администрација се изготвуваале материјали по кои ќе се расправа на седницата, објективно било невозможно одржување на повеќе од три седници на Советот месечно, што било предвидено со Одлуката за утврдување на најголем број одржани седници на Совет.

Со оглед на наведеното, подносителот на иницијативата му предлага на Уставниот суд оспорената одлука да ја поништи како спротивна на Законот за локалната самоуправа и Деловникот на Советот на општина Аеродром.

3. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Аеродром, на својата Триесетишеста седница одржана на 19 јули

2006 година, донел Одлука за укинување на Одлуката за утврдување на најголем број одржани седници на Совет, бр. 07-1767/4.

Градоначалникот на општина Аеродром, согласно член 51 од Законот за локалната самоуправа, донел Решение бр. 08-3485/1 од 24 јули 2006 година, со кое го запрел објавувањето на наведената одлука.

На Триесетиседмата седница одржана на 31 јули 2006 година, Советот на општина Аеродром донел Одлука за потврдување на Одлуката за укинување на Одлуката за утврдување на најголем број одржани седници на Совет, број 07-3588/10.

Со член 1 на оваа одлука, се укинува Одлуката за утврдување на најголем број одржани седници на Совет, број 07-1767/4 донесена на 27 април 2006 година.

Согласно член 2 на Одлуката, оваа одлука стапува на сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен гласник на општина Аеродром“.

Одлуката е објавена во „Службен гласник на општина Аеродром“, број 10/2006.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Тргувајќи од правните елементи кои го определуваат прописот, а според кои тој треба да содржи општи норми на однесување, да уредува односи на субјектите во правото на општ начин и да утврдува права и обврски на неопределен круг на субјекти во правото, Судот оцени дека во конкретниот случај, оспорената одлука има карактер на конкретен, интересен акт, односно нема карактер на пропис во смисла на наведената уставна одредба, поради што истата не може да биде предмет на уставносудска оценка.

Имено, од содржината на оспорената одлука произлегува дека истата претставува конкретен акт донесен од Советот на општината кој се однесува на организациски прашања во врска со одржување на седници на советот на општината, од што произлегува дека Одлуката, по својата форма и содржина претставува конкретен, интерен акт со кој не се уредуваат односи помеѓу неопределен број на субјекти на општ начин, поради што не се исполнети условите, Уставниот суд да се впушта во анализа на основаноста на наводите во иницијативата.

Со оглед дека Одлуката нема карактер на пропис во смисла на член 110 од Уставот, Судот утврди дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.148/2006)

218.

- Одлуката за состојбите во Јавното претпријатие „Исар“-Штип, бр. 0701-1664/1 од 24 мај 2006, донесена од советот на општина Штип

- Decision on the conditions in the Public Enterprise "Isar" – Štip, no.0701-1664/1 of 24 May 2006, taken by the Council of the Štip Municipality

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија

("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 18 октомври 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за состојбите во Јавното претпријатие „Исар“-Штип, бр. 0701-1664/1 од 24 мај 2006, донесена од советот на општина Штип ("Службен гласник на општина Штип" бр.9/2006).

2. Панде Сарев, градоначалник на општина Штип, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точка 1 на ова решение.

Според подносителот на иницијативата, со донесувањето на оспорената одлука, Советот на општина Штип ги пречекорил законските овластувања и навлегол во надлежностите на градоначалникот на општината.

Имено, Советот на општина Штип, на седницата одржана на 24 мај 2006 година, донел Одлука за состојбите во Јавното претпријатие „Исар“-Штип, со која го задолжил градоначалникот на општината, во рок од 8 дена да распише јавен конкурс за избор на директор на Јавното претпријатие. Исто така, со оспорената одлука се задолжувале стручните служби на Советот да покренат постапка пред Министерството за локална самоуправа и Републичкиот инспектор за управни работи за поништување на Решението за именување вршител на должноста директор на Јавното претпријатие „Исар“.

Градоначалникот на општината, сметајќи дека со оспорената одлука, спротивно на член 50 став 1 точка 9 од Законот за локалната самоуправа и член 23 став 3 од Законот за јавни претпријатија, се повредувало правото на градоначалникот да избира директори на јавните служби кои ги основала општината, како и спротивно на член 50 став 1 точка 13 од Законот за локалната самоуправа и член 23 и 24 од Законот за државните службеници, се повредувало правото на градоначалникот да раководи со

општинската администрација, донел решение со кое наведената одлука ја запрел од објавување.

Со оглед дека Советот на општината донел заклучок за неприфаќање на Решението за запирање на објавувањето на Одлуката и Одлуката ја потврдил, Одлуката била објавена, по што градоначалникот, согласно член 51 од Законот за локалната самоуправа, ја поднел оваа иницијатива за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука, предлагајќи му на Уставниот суд истата да ја поништи.

3. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Штип, на седницата одржана на 24 мај 2006 година, донел Одлука за состојбите во Јавното претпријатие „Исар“-Штип, бр. 0701-1664/1.

Со член 1 од Одлуката се утврдува дека градоначалникот на општина Штип, со преземање на благовремени мерки за распишување на јавен конкурс за избор на директор на Јавното претпријатие „Исар“-Штип, го довел претпријатието во состојба да остане без директор од 27 април 2006 година.

Според член 2 од истата одлука, градоначалникот спротивно на член 50 став 1 точка 9 од Законот за локалната самоуправа, извршил именување на вршител на должноста директор.

Согласно член 3 од Одлуката, се задолжува градоначалникот врз основа на член 50 став 1 точка 9 од Законот за локалната самоуправа во рок од 8 дена да распише јавен конкурс за избор на директор на Јавното претпријатие „Исар“-Штип, а со член 4 од Одлуката, се задолжуваат стручните служби на Советот да покренат постапка за поништување на Решението за именување вршител на должноста директор на ЈП „Исар“-Штип, број 08-1433/1 од 4 мај 2006 година пред Министерството за локална самоуправа и пред Републичкиот инспектор за управни работи.

Според член 5 од истата одлука, оваа одлука влегува во сила со објавувањето во „Службен гласник на Општина Штип“.

4. Според член 110 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на прописите и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Тргувајќи од наведените уставни и деловнички одредби, а притоа имајќи ја предвид содржината, односно прашањата на кои се однесува оспорената одлука, Судот оцени дека Одлуката не претставува пропис подобен за уставносудска оценка.

Имено, оспорената одлука, иако е донесена од Советот на општина Штип, не претставува пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија, со оглед на тоа што не содржи никакви правни норми со кои на општ начин се регулираат определени прашања или односи за неопределен број субјекти, туку со неа се констатираат одредени состојби во конкретно јавно претпријатие во општината, предизвикани со неспроведување постапка за избор на директор, што според Судот, на Одлуката и дава карактер на конкретен, поединечен акт, а не на пропис подобен за уставносудска оценка.

Со оглед на фактот што оспорената одлука нема карактер на пропис, туку претставува конкретен, поединечен акт, Судот утврди дека не е надлежен за оценување на нејзината согласност со Уставот и законот, поради што се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за отфрлање на иницијативата.

Во однос на наводите за судирот на надлежностите помеѓу органите на општината, Уставниот суд, исто така, не е надлежен да одлучува.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Махмут Јусуфи, и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.134/2006)

219.

- Член 76 од Статутот на Акционерското друштво „Металец Битола“ - Битола

- Article 76 of the Statute of the stock company "Metalec Bitola" from Bitola

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 18 октомври 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на член 76 од Статутот на Акционерското друштво „Металец Битола“ - Битола.

2. Винко Корчуланин од Битола, Ристо Стојановски од Скопје и Слободан Секуловски од Битола на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителите на иницијативата Акционерското друштво „Металец Битола“ од Битола, спротивно на член 606 точка 3 од Законот за трговските друштва, наместо да го усогласи стариот, донело нов Статут чиј член 76 не бил во согласност со одредбите од Законот за трговските друштва.

Имено, според нив, Законот во член 363 точка 8 утврдил дека при отповикување на повеќе од еден член на надзорен одбор, се пристапува кон гласање за отповикување на сите членови, а изборот се спроведува со кумулативно гласање.

Во точката 7 од истиот член, Законот утврдил обврска за трговските друштва член на надзорен одбор кој бил избран со кумула-

тивно гласање, да може да биде отповикан само ако за тоа се изјасниле најмалку 90% од акционерите со право на глас претставени од Собранието.

Од причина што со член 76 од Статутот, не било постапено како што предвидувала наведената одредба од Законот, според подносителите на иницијативата, истиот не бил во согласност со Законот за трговските друштва, поради што се предлага да се поведе постапка за оценување на неговата законитост.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 76 од Статутот на Акционерското друштво „Металец Битола“ - Битола Собранието може да ги отповика сите членови на Надзорниот одбор и пред истекот на времето за кое што биле избрани. За одлуката за отповикување е потребно мнозинство гласови од акциите со право на глас, претставени на Собранието.

Ако Собранието донело одлука за отповикување на сите членови на Надзорниот одбор, на истата седница се пристапува кон избор на нови членови на Надзорниот одбор ако Собранието одлучи така и ако на Собранието на акционерите, во писмена форма им се достават податоците за кандидатите кои што треба да бидат избрани.

Одлуката на Собранието за отповикување на Надзорниот одбор, односно на негов член влегува во сила од денот на донесувањето.

Пријавата за упис во трговскиот регистар на избраните, односно на отповиканите членови од Надзорниот одбор ја поднесува лицето кое што ќе биде овластено со одлуката на Собранието за избор, односно отповикување.

4. Согласно член 110 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Тргувајќи од наведената уставна одредба, оспорениот акт - Статутот на Акционерското друштво „Металец Битола“ од Битола не претставува пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија и не е погоден за уставно судско оценување.

Имено, овој акт не е пропис во смисла на член 110 алинеа 2 од Уставот затоа што не е донесен од орган на државната власт, ниту од организација или институција што врши јавни овластувања доверени со закон, туку е донесен од акционерско друштво и уредува прашања од интересен карактер на друштвото.

Имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби Уставниот суд не е надлежен да одлучува за барањето во иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.144/2006)

220.

- Член 6 став 2 алинеја 5 од Царинскиот закон

- Article 6, paragraph 2 line 5 of the Law on Customs

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 8 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 6 став 2 алинеја 5 од Царинскиот закон („Службен весник на Република Македонија“ бр.39/2005).

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 6 став 2 алинеја 5 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорената одредба од Царинскиот закон било предвидено кон пријавата за полагање на стручен испит за вршење на застапување во царинските постапки да се приложувал доказ дека кандидатот немал правосилна и извршна пресуда за сторено кривично дело од областа на економскиот или нелегалниот промет во изминатите две години (потврда за неосидуваност од надлежен суд).

Со оглед на тоа што со оспорената законска одредба се наметнувала обврска на граѓаните, заради полагање на наведениот стручен испит да приложуваат доказ за неосудуваност што е спротивно на презумцијата на невиност и достоинството на поединецот, а одредбата имала елементи и на правна последица од осуда врз лицето што не произлегувало од осуда туку настапувала по сила на закон, со иницијативата се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорената одредба од Законот како несогласна со членот 8 став 1 алинеја 1, 3 и 4, член 11 став 1, член 12 став 3, член 13, член 14, член 25, член 32 став 1 и 2, член 51 и член 54 став 1 од Уставот, како и ставовите 1 и 2 од Амандманот ЦЦВ на Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 6 став 2 од Царинскиот закон е предвидено дека одобренија за вршење на работи за застапување во царинските постапки може да добие правно лице кое ги исполнува следниве услови: - да е регистрирано за царинско подрачје на Република Македонија; - да е регистрирано за вршење на дејност на застапување во царински работи на царинското подрачје на Република Македонија; - да има вработено најмалку едно лице кое има царинска лиценца за вршење на застапување.

4. Според членот 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Имајќи предвид дека во членот 6 од Царинскиот закон не е содржана одредбата која со иницијативата се цитира и како таква се оспорува, Судот оцени дека постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.173/2006)

221.

- Член 62 од Правилата за начинот на однесување и меѓусебните односи на работниците со посебни должности и овластувања во Министерството за внатрешни работи, број 151-24515/1 од 13 мај 2003 година, донесени од министерот за внатрешни работи на Република Македонија

- Article 62 of the Rules for the manner of conduct and mutual relations of the workers with special duties and authorisations in the Ministry of the Interior, number 151-24515/1 of 13 May 2003, adopted by the Minister of the Interior of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 15 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛААТ иницијативите за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на членот 62 од Правилата за начинот на однесување и меѓусебните односи на работниците со посебни должности и овластувања во Министерството за внатрешни работи, број 151-24515/1 од 13 мај 2003 година, донесени од министерот за внатрешни работи на Република Македонија.

2. Слободанка Симјановска од Скопје и Илчо Илиев од Делчево преку полномошникот Николчо Атанасоски од Делчево, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа посебни иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативите со оспорената одредба од Правилата донесени од министерот за внатрешни работи било предвидено во случај на приватно патување во странство овластеното службено лице требало писмено да се обрати до раководниот работник заради добивање на одобрение за патување. Со ограничување на слободното одлучување на граѓанинот за движење и патување, како во случајов за одредени вработени лица во Министерството за внатрешни работи, се повредувал Уставот на Република Македонија во однос на членот 27 став 2 кој определува дека секој граѓанин има право да ја напушти територијата на Републиката и да се врати во Републиката и членот 8 став 1 алинеја 3 кој се однесува на владеењето на правото, како и се повредувал Законот за внатрешни работи на Република Македонија кој во членот 67 предвидел дека министерот може да забрани патување во странство само во еден случај и тоа само кога е потребно заради заштита на безбедноста и одбраната на Република Македонија.

Од овие причини со иницијативите се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на

оспорениот член 62 од Правилата донесени од министерот за внатрешни работи.

3. Судот на седницата утврди дека Правила за начинот на однесување и меѓусебните односи на работниците со посебни должности и овластувања во Министерството за внатрешни работи, во членот 62 предвидел дека овластените службени лица кои времено заминуваат од подрачната организациона единица на службен пат, годишен одмор, боледување, во странство и слично, се јавуваат пред заминувањето и по враќањето на својот непосреден раководен работник.

Овластеното службено лице кое сака да патува во странство по приватна работа мора претходно писмено да се обрати на раководниот работник, заради добивање на одобрение за патување.

4. Согласно членот 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Поаѓајќи од правните елементи кои го определуваат прописот, а според кои тој треба да содржи општи норми на однесување, да уредува односи на субјектите на општ начин и на неопределен круг на субјекти во правото, Судот оцени дека во случајов Правилата за начинот на однесување и меѓусебните односи на работниците со посебни должности и овластувања во Министерството за внатрешни работи, донесени од министерот за внатрешни работи, немаат карактер на пропис во смисла на изнесената уставна одредба и не се подобни за уставно-судска оценка.

Имено, наведениот акт на министерот во кој се оспорува конкретната одредба со иницијативите, не се заснива на законско овластување на министерот за донесување на Правилата во функција на извршување на конкретни права и обврски утврдени со Законот за внатрешни работи или друг закон, туку претставува интересен акт за организација на работењето наменет за службените лица вработени во Министерството за внатрешни работи.

Поаѓајќи од оценката дека оспорениот акт нема карактер на пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија, а согласно членот 28 од Деловникот на Уставниот суд на

Република Македонија според кој Судот ќе ја отфрли иницијативата ако утврди дека не е надлежен да одлучува по барањето во иницијативата, Судот утврди дека во случајов се исполнети процесните претпоставки за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.123/2006)

222.

- Одлука за распишување избори за избор на претставници на членовите на Комората во здруженијата според дејности и во регионалните комори и на претставници на здруженијата според дејности и на регионалните комори во Собранието на Стопанската комора на Македонија, број 07-256/3 од 28 јануари 2005 година

Одлука за утврдување на регионалните комори во рамките на Стопанската комора на Македонија, број 07-256/4 од 28 јануари 2005 година; Одлуката за утврдување на здруженијата според дејности во рамките на Стопанската комора на Македонија, број 07-256/5 од 28 јануари 2005 година

Одлука за верификација на мандатот на новоизбраните претставници (членови) во Собранието на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/3 од 10 март 2005 година

Одлука за донесување на Статутот на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/4 од 10 март 2005 година

Одлука за избор на претседател на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/9 од 10 март 2005 година

Одлука за избор на членови на Управниот одбор на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/10 од 10 март 2005 година

Одлука за избор на претседавач на Собранието на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/11 од 10 март 2005 година

Одлука за избор на претседател и членови на Надзорниот одбор на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/12 од 10 март 2005 година

Финансискиот план на Стопанската комора на Македонија и Одлуката за утврдување на висината на придонесот на Стопанската комора на Македонија, усвоени на 10 март 2005 година

- Decision on scheduling elections for the election of representatives of the members of the Chamber of Associations according to activities and in the regional chambers and of representatives of the associations according to activities and of the regional chambers in the Assembly of the Economic Chamber of Macedonia, number 07-256/3 of 28 January 2005

Decision on the determination of the regional chambers within the framework of the Economic Chamber of Macedonia, number 07-256/4 of 28 January 2005

Decision on the determination of the associations according to activities within the framework of the Economic Chamber of Macedonia, number 07-256/5 of 28 January 2005

Decision on verification of the mandate of the newly-elected representatives (members) in the Assembly of the Economic Chamber of Macedonia, number 07-1018/3 of 10 March 2005

Decision on adopting the Statute of the Economic Chamber of Macedonia, number 07-1018/4 of 10 March 2005

Decision on the election of a president of Economic Chamber of Macedonia, number 07-1018/9 of 10 March 2005

Decision on the election of members of the Board of Directors of the Economic Chamber of Macedonia, number 07-1018/10 of 10 March 2005

Decision on the election of chairman of the Assembly of the Economic Chamber of Macedonia, number 07-1018/11 of 10 March 2005

Decision on the election of a president and members of the Supervisory Board of the Economic Chamber of Macedonia, number 07-1018/12 of 10 March 2005

The Financial Plan of the Economic Chamber of Macedonia and the Decision on the determination of the amount of the

*contribution to the Economic Chamber of Macedonia, adopted on
10 March 2005*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 29 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на:

- Одлуката за распишување избори за избор на претставници на членовите на Комората во здруженијата според дејности и во регионалните комори и на претставници на здруженијата според дејности и на регионалните комори во Собранието на Стопанската комора на Македонија, број 07-256/3 од 28 јануари 2005 година;

- Одлуката за утврдување на регионалните комори во рамките на Стопанската комора на Македонија, број 07-256/4 од 28 јануари 2005 година; Одлуката за утврдување на здруженијата според дејности во рамките на Стопанската комора на Македонија, број 07-256/5 од 28 јануари 2005 година;

- Одлуката за верификација на мандатот на новоизбраните претставници (членови) во Собранието на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/3 од 10 март 2005 година;

- Одлуката за донесување на Статутот на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/4 од 10 март 2005 година;

- Одлуката за избор на претседател на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/9 од 10 март 2005 година;

- Одлуката за избор на членови на Управниот одбор на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/10 од 10 март 2005 година;

- Одлуката за избор на претседавач на Собранието на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/11 од 10 март 2005 година;

- Одлуката за избор на претседател и членови на Надзорниот одбор на Стопанската комора на Македонија, број 07-1018/12 од 10 март 2005 година;

- Финансискиот план на Стопанската комора на Македонија и Одлуката за утврдување на висината на придонесот на Стопанската комора на Македонија, усвоени на 10 март 2005 година.

2. Владимир Николиќ од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на актите донесени од Стопанската комора на Македонија, кои се означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорените одлуки на Стопанската комора на Македонија биле изработени, предложени и донесени од ненадлежни органи и неовластени лица во Комората, па поради тоа тие биле во несогласност со одредбите од Законот за Стопанската комора на Македонија, но и со Статутот на Комората. Имено, група граѓани стопанственици како „иницијативен одбор за трансформација и конституирање на Стопанската комора“ изработила предлог акти со потпис од поранешниот претседавач на Собранието на Комората и на 28 јануари 2005 година на седница на Собранието без соодветно мнозинство на членови, биле донесени актите кои се наведени во записникот од седница на Собранието, при што биле донесени и оспорените одлуки.

Со оглед дека се работело за нелегитимно преземање на имотот и работата на Стопанската комора на Македонија од неовластени лица кои не биле избрани во согласност со законот и актите на Комората и поради тоа што оспорените одлуки на Комората не биле донесени од надлежен орган и во пропишана постапка, со иницијативата се предлага Судот да поведе постапка за оценување на законитоста на оспорените одлуки.

3. Судот на седницата утврди дека оспорените акти се донесени од Собрание на Стопанската комора на Македонија и по својата содржина уредуваат материјата за која се насловени.

4. Според член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Поаѓајќи од наведените уставни и деловнички одредби, а имајќи предвид дека оспорените акти се донесени од Стопанската комора на Република Македонија, која согласно членот 1 од Законот за стопанската комора на Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.89/2004) претставува деловно-стручна асоцијација која ги усогласува, застапува и штити интересите на своите членови (правни лица со седиште во Република Македонија кои вршат стопанска дејност и се запишани во трговскиот регистар и други субјекти) и имајќи ја предвид содржината на оспорените акти со кои Комората уредува конкретни прашања од своето работење, Судот оцени дека оспорените акти не претставуваат прописи подобни за уставносудска оценка. Имено, оспорените акти не содржат правни норми со кои на општ начин се регулират прашања и се однесуваат на неопределен број субјекти, туку со нив се уредуваат интерни односи во Стопанската комора на Македонија, и тие имаат карактер на поединечни односно конкретни акти а не на прописи поради што Судот утврди дека се исполнети процесните претпоставки за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.180/2006)

223.

- Член 46 став 3 од Статутот на Македонскиот полициски синдикат

- Article 46, paragraph 3 of the Statute of the Macedonian Police Trade Union

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 29 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 46 став 3 од Статутот на Македонскиот полициски синдикат.

2. Љупчо Велковски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 46 став 3 од Статутот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорената одредба од Статутот според која, кандидат за претседател на Македонскиот полициски синдикат може да биде секој кој е член на МПС најмалку 5 години и кој има висока стручна спрема, била спротивно на членот 7 точка 1 подточка 7 од Статутот со тоа што го ограничувало правото на членот на Македонскиот полициски синдикат.

Исто така, оспорената одредба од Статутот не била во согласност и со членот 9 и 24 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 46 од Статутот, Конгресот на предлог на Претседателството избира претседател на Македонски полициски синдикат, од редот на кандидатите кои ги исполнуваат условите.

4. Согласно член 110 алинеја 7 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за уставноста на програмите и статутите на политичките партии и здруженијата на граѓаните.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Според член 37 од Уставот, заради остварување на своите економски и социјални права граѓаните имаат право да основаат синдикат.

Синдикатот е посебен облик на организирање на граѓаните во кој работниците доброволно се обединуваат заради остварување на економски и социјални цели што произлегуваат од работен однос.

Со оспорениот Статут на Македонскиот полициски синдикат се уредува внатрешната организација на синдикатот која се бори за остварување, унапредување на економските и социјалните права и правата од работен однос, како и културните и другите интереси на своето членство.

Тргувајќи од правните елементи кои го определуваат прописот, а според кои тој треба да содржи општи норми на однесување, да уредува односи на субјектите во правото на општ начин, сметаме дека во случајов Статутот на Македонскиот полициски синдикат, нема карактер на пропис во смисла на членот 110 од Уставот и не е подобен за уставно судска оцена.

Со оглед на тоа што наведениот Статут не претставува пропис во смисла на наведената уставна одредба, туку е интересен акт на Македонскиот полициски синдикат кој ја уредува внатрешната организација на синдикатот, согласно членот 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија според кој Судот ќе ја отфрли иницијативата ако утврди дека не е надлежен да одлучува по барањето во иницијативата, Судот утврди дека во случајов се исполнети процесните претпоставки за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.181/2006)

224.

- Член 4 од Правилникот за систематизација на работните места на општинската администрација на општина Делчево

- Article 4 of the Rulebook for the systematisation of the jobs of the municipal administration of Delčevo Municipality

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 20 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на член 4 од Правилникот за систематизација на работните места на општинската администрација на општина Делчево, во сектор В, одделение В.1 одделение за урбанизам, заштита на животна средина и комунални дејности за работно место бр. 2., бр. 08-1196/1 од 28 септември 2005 година.

2. Љубица Ѓеоргиевска од Делчево, преку полномошник Николчо Атанасовски, адвокат од Делчево, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на актот означен во точка 1 на ова решение.

Според подносителот на иницијативата, условите за извршување на работите на работното место - соработник за издавање решенија за локација, услови за градба, решенија за градба (високо образование - завршен градежен или архитектонски факултет и работно искуство од една година), утврдени во оспорениот член 4 од Правилникот за систематизација на работните места на општинската администрација на општина Делчево, не биле во согласност со потребните услови за извршување на овие работи, утврдени со член 52 став 2 од Законот за просторно и урбанистичко

планирање (дипломиран инженер архитект со работно искуство од најмалку три години во областа на урбанистичкото планирање).

Подносителот на иницијативата, како градежен инженер, бил распореден на наведеното работно место, поради што имал поднесено тужба за поништување на решението за распоредување, бидејќи не ги исполнувал законските услови.

Поради наведеното, се предлага Уставниот суд да ја поништи како незаконита оспорената одредба од Правилникот, во делот на степенот на образование и во делот на работното искуство за наведеното работно место, со што ќе се создаде правни претпоставки за постапување на граѓанскиот суд во постапката по тужба за поништување на решението за распоредување на подносителот на иницијативата на наведеното работно место.

3. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 50 став 1 точка 12 од Законот за локалната самоуправа, член 36 став 1 алинеја 7 од Статутот на општина Делчево, како и Одлуката бр. 07-1054/1 од 31.08.2005 година, градоначалникот на општина Делчево донел Правилник за систематизација на работни места на општинската администрација во општина Делчево, бр. 08-1196/1 од 28.09.2005 година.

Со овој правилник се утврдува вкупниот број на вработени потребни за вршење на работите од надлежност на општинската администрација во општина Делчево, називот и распоредот на работните места, условите потребни за вршење на работите и задачите и описот на работните места.

Правилникот содржи 61 член, распоредени во следниве тематски целини: основни одредби; распоред на работните места по организациони облици и услови за нивно извршување, прикажани во табеларен преглед; опис на работните места, како и преодни и завршни одредби.

Во членот 4, кој е сместен во тематската целина - Распоред на работните места по организациони облици и услови за нивно извршување, во делот В „Сектор за урбанизам и заштита на животната средина, комунални дејности, уредување и одржување на градежно земјиште и изградба и одржување на локални патишта и улици“, дел В.1 „Одделение за урбанизам, заштита на животната средина и комунални дејности“, во табеларниот преглед под реден

број 2, е утврдено работното место - соработник за издавање решенија за локација, услови за градба, решенија за градба, во звање соработник, утврдена е потреба од еден извршител, како и утврдени се потребните услови за тоа работно место - ВСС ВИИ1 градежен или архитектонски факултет и една година работно искуство.

4. Според член 110 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на прописите и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Поаѓајќи од правните елементи што го определуваат прописот, а според кои тој треба да содржи општи норми на однесување, да уредува односи на субјектите во правото на општ начин и за неопределен број субјекти во правото, Судот оцени дека оспорениот акт нема карактер на пропис во смисла на изнесената уставна одредба, поради што не е подобен за уставносудска оцена.

Имено, оспорениот правилник има карактер на интересен акт со кој се определуваат работните места во општинската администрација, се утврдуваат условите потребни за извршување на овие работни места и се утврдува описот на работите и задачите кои се извршуваат на секое работно место, со што се овозможува остварување на работите од надлежност на општина Делчево, како единица на локалната самоуправа.

Со оглед на фактот што оспорениот правилник нема карактер на пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија, туку претставува интересен акт, Судот утврди дека не е надлежен за оценување на неговата согласност со Уставот и со законот, поради што се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Махмут Јусуфи, и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.205/2006)

225.

- Правилник за утврдување на основите и коефициентите на платите, додатоците и надоместоците на воените претставници на Република Македонија во странство и на други воени и цивилни лица на служба во странство

- Rulebook on the establishment of the bases and the coefficients of the salaries, contributions and remunerations to military representatives of the Republic of Macedonia abroad and to other military and civilian persons serving abroad

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 27 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот за утврдување на основите и коефициентите на платите, додатоците и надоместоците на воените претставници на Република Македонија во странство и на други воени и цивилни лица на служба во странство, број 01-4135/1 од 21.06.2002 година, број 01-2761/1 од 14.04.2003 година, број 01-2761/3 од 27.05.2003 година, број 01-2761/4 од 24.07.2003 година, број 01-5114/1 од 13.10.21005 година, број 01-4069/1 од 25.07.2006 година и број 01-4069/3 од 22.08.2006 година, донесен од министерот за одбрана на Република Македонија.

2. Стамен Филипov од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точка 1 на ова решение.

Според подносителот на иницијативата, министерот за одбрана немал законско овластување да го донесе оспорениот правилник.

Имено, Правилникот бил донесен врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа и член 9 од Уредбата за утврдување на платите и другите надоместоци на вработените во дипломатско-конзуларните и други претставништва на Република Македонија во странство, и покрај определбата утврдена во член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, дека министерот донесува правилници и други видови акти за извршување на законите и другите прописи само кога за тоа изречно е овластен со закон.

Дека не постоел правен основ за донесување на овој правилник од страна на министерот за одбрана, можело да се утврди и од член 188 став 2 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија, според кој професионален војник и воен старешина кој учествува во хуманитарни операции и мировни мисии надвор од територијата на Републиката има право на плата согласно со прописите за плата и надоместоци на плата на вработените во дипломатско-конзуларните и други претставништва на Републиката во странство и право на бесплатно сместување и исхрана. Па, според член 76 став 2 од Законот за надворешни работи („Службен весник на Република Македонија“ број 46/2006), само со акт на Владата се уредувал начинот и постапката за утврдување на платите, додатоците на плати и надоместоците на определени трошоци во дипломатско-конзуларно претставништво, а не со акт на министерот, како во случајов.

Со оспорениот правилник, покрај изворно утврдување на права и обврски на воените претставници на Република Македонија во странство и на други воени и цивилни лица на служба во странство, изворно се утврдувале и посебни (специјални) права, како што била репрезентацијата, ангажирањето на послуга, режиски трошоци и уредување соба за дневен престој, што било спротивно на член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, според кој со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Оспорениот правилник, согласно член 33, влегувал во сила со денот на донесувањето, што не било во согласност со член

52 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, според кои законите и другите прописи се објавуваат во „Службен весник на Република Македонија“ пред да влезат во сила, и тоа најдоцна во рок од седум дена од денот на нивното донесување.

Врз основа на наведеното, подносителот на иницијативата смета дека со оспорениот правилник се повредувала темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија - владеење на правото од член 8 став 1 алинеја 3, член 51, член 52 став 1 и 2, член 91 алинеите 1 и 5 и член 96 од Уставот, член 188 став 2 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија и член 55 став 1, член 56 став 1 и член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, поради што предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот.

3. Судот на седницата утврди дека министерот за одбрана, врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа и член 9 од Уредбата за утврдување на платите и другите надоместоци на вработените во дипломатско-конзуларните и други претставништва на Република Македонија во странство, донел Правилник за утврдување на основите и коефициентите на платите, додатоците и надоместоците на воените претставници на Република Македонија во странство и на други воени и цивилни лица на служба во странство, број 01-4135/1 од 21.06.2002 година, број 01-2761/1 од 14.04.2003 година, број 01-2761/3 од 27.05.2003 година, број 01-2761/4 од 24.07.2003 година, број 01-5114/1 од 13.10.21005 година, број 01-4069/1 од 25.07.2006 година и број 01-4069/3 од 22.08.2006 година.

Правилникот содржи 33 члена, распоредени во следниве тематски целини: основни одредби; плати; додатоци на плата; надоместоци; посебни права; аконтација; право на привремено сместување и завршни одредби.

Во делот на Основните одредби (член 1 до член 3) се определува кругот на лица на кој се однесува овој правилник, а тоа се воените претставници на Република Македонија во странство и другите воени и цивилни лица од Министерството за одбрана упатени на служба во странство, како и се определува дека правото на плата, додатоци и надоместоци на овие лица се остварува под услови и критериуми утврдени со закон, Уредбата за утврдување на платите и другите надоместоци на вработените во дипломатско-конзуларните и

други претставништва на Република Македонија во странство и овој правилник.

Во делот - Плати (член 5 до член 7) се определуваат коефициентите за секоја должност, односно звање на кои се упатуваат воените претставници на Република Македонија во странство и другите воени и цивилни лица од Министерството за одбрана на служба во странство, како елемент од кој зависи утврдувањето на платата.

Во делот - Додатоци на плата (член 8 и 9) се определува висината на додатокот за плата кој се остварува за придружба на невработен брачен другар и додатокот за посебни услови на престој и работа.

Во делот - Надоместоци (член 11 до 22) се определуваат условите за остварување на посебните надоместоци (за превоз до и од работа; за изнајмување, уредување и користење на стан; за школување на деца и за други трошоци кои се однесуваат на патни и дневни трошоци, селидби и друго), како и се определува нивната висина.

Во делот - Посебни права (член 23 до 27) се утврдуваат посебните права (репрезентација, ангажирање на послуга, режиски трошоци и уредување на соба за дневен престој), се определуваат лицата кои имаат право на овие погодности и висината на надоместокот.

Во делот - Аконтација (член 28 до 30) се определува правото на аконтација на плата при стапување на должност во претставништво во странство, а во делот - Право на привремено сместување (член 31) се определуваат условите под кои се остварува привременото сместување на лицето упатено на служба во странство, до обезбедување услови за сместување.

Во завршните одредби (член 32 и 33) се определува влегувањето во сила на овој правилник, односно дека овој правилник влегува во сила со денот на донесувањето.

4. Според член 110 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на прописите и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Поаѓајќи од правните елементи што го определуваат прописот, а според кои тој треба да содржи општи норми на однесување, да уредува односи на субјектите во правото на општ начин и за неопределен број на субјекти во правото, Судот оцени дека оспорениот акт нема карактер на пропис во смисла на изнесената уставна одредба, поради што не е подобен за уставносудска оцена.

Имено, оспорениот правилник има карактер на интерен акт со кој се определуваат платите, додатоците и надоместоците на една категорија вработени во Министерството за одбрана, односно на воените претставници на Република Македонија во странство и другите воени и цивилни лица од Министерството за одбрана за времето додека се упатени на служба во странство.

Согласно член 186 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ број 62/2002, 98/2002, 25/2003, 71/2003 и 112/2005), воени претставници на Република Македонија во странство се воените аташеа и членовите на воените мисии во странство со чин мајор и повисок. Овие воени претставници имаат дипломатски статус. Министерот за одбрана може со решение да упати воен старешина и цивилно лице на служба во Армијата да врши должност во воени претставништва и воени мисии на Републиката во странство, во меѓународни организации или во меѓународни воени единици. Поблиски прописи за работата на воените претставништва на Републиката во странство донесува министерот за одбрана.

Согласно член 187 од истиот закон, воените претставници во странство и воените и цивилните лица од член 186 на овој закон, имаат право на плата и надоместоци на плата согласно со прописите за плата и надоместоците на плата на вработените во дипломатско-конзуларните и другите претставништва на Републиката во странство.

Според член 188 став 2 на овој закон, професионален војник и воен старешина кој учествува во хуманитарни операции и мировни мисии надвор од територијата на Републиката има право на плата согласно со прописите за плата и надоместоците на плата на вработените во дипломатско-конзуларните и други претставништва

на Републиката во странство и право на бесплатно сместување и исхрана.

Вработените во дипломатско - конзуларните и други претставништва на Република Македонија во странство остваруваат право на плата согласно Уредбата за начинот на утврдување на платите и другите надоместоци на вработените во дипломатско-конзуларните и другите претставништва на Република Македонија во странство („Службен весник на Република Македонија“, број 52/1993, 34/1996, 62/1996, 97/2000 и 54/2006).

Согласно член 9 од оваа уредба, со посебен акт министерот за односи со странство, министерот за одбрана, министерот за внатрешни работи и министерот за култура ги утврдуваат основите и коефициентите за платите посебно за сите работи и задачи (дипломатски и административни), додатоците и надоместоците изразени во проценти.

Согласно член 76 став 2 од Законот за надворешни работи („Службен весник на Република Македонија“ број 46/2006), чија примена е одложена од 1 јануари 2007 година, со акт на Владата се уредува начинот и постапката за утврдување на платите, додатоците на плата и надоместоците на определени трошоци во дипломатско-конзуларните претставништва.

Наведената регулатива претставува правен основ за донесување на оспорениот правилник.

Тргувајќи од содржината на оспорениот правилник во целина, Судот оцени дека со овој правилник само се доуредуваат одредени прашања кои се однесуваат на вработените во Министерството за одбрана додека извршуваат служба во странство, што на овој правилник му дава карактер на интерен акт на Министерството за одбрана и не претставува пропис донесен од министерот за одбрана за вршење на јавни овластувања утврдени со закон.

Со оглед на фактот што оспорениот правилник нема карактер на пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија, туку претставува интерен акт, Судот утврди дека не е надлежен за оценување на неговата согласност со Уставот и со закон, поради што се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Махмут Јусуфи, и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.198/2006)

**2. Акти кои еднаш биле пред оценка на Судот
(res iudicata)**

**2. Acts that have already been assessed by the Court
(res iudicata)**

226.

- Член 17 став 1 од Законот за пензиско и инвалидско осигурување

- Article 17, paragraph 1 of the Law on Pension and Disability Insurance

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 71 и член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 1 февруари 2006 година, донесе

Р Е Ш Е Н И Е

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 17 став 1 од Законот за пензиско и инвалидско осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/1993, 3/1994, 14/1995, 71/1996,32/1997, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005 и 101/2005).

2. Иванка Јакимовска од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одред бата од Законот означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорената одредба од Законот била во спротивност со членот 9 од Уставот кој предвидувал дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во

слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичко и верско уверување, имотната и општествената положба. Со оглед на тоа што со оспорената одредба била пропишана полова нерамноправност за остварување на правата утврдени со Законот за пензиско и инвалидско осигурување, со иницијативата се предлага Судот да поведе постапка за оценување на нејзината уставност.

3. Судот на седницата утврди дека Законот за пензиско и инвалидско осигурување во членот 17 став 1 предвидел дека осигуреникот стекнува право на старосна пензија кога ќе наполни 64 години живот (маж), односно 62 години живот (жена) и најмалку 15 години пензиски стаж.

4. Според членот 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд, меѓу другото, одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Согласно членот 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а не постојат основи за поинакво одлучување.

Оспорената одредба од Законот за пензиско и инвалидско осигурување била предмет на оценување на Уставниот суд на Република Македонија по однос на нејзината согласност со одредби од Уставот од аспект на наводите во иницијативата, и Судот со Решение У.бр.107/2004 од 29 септември 2004 година не повел постапка за оценување на уставноста на одредбата.

Имено, според ставот на Судот утврдувањето на поповолни услови односно скратувањето на годините на старост на жената работник за остварување на право на старосна пензија е во функција на остварување на еднаквост со мажот. Со оспорената одредба според која осигуреникот жена стекнува право на старосна пензија порано од осигуреникот маж во суштина се прокламира принципот на афирмативна акција, односно принципот на позитивна дискриминација на жената поради што не може да се постави прашањето за нејзината согласност со наведените уставни одредби.

Со оглед на тоа, а имајќи ги предвид изнесените уставни и деловнички одредби, Судот утврди дека не постојат основи за поинакво одлучување и по однос на иницијативата во овој предмет.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова - Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.231/2005)

227.

- Член 58 став 3 и 4, член 60 став 4 алинеја 1, член 70 став 3 алинеја 1 и член 73 став 2 алинеја 1 од Законот за Народната банка на Република Македонија

- Article 58, paragraphs 3 and 4, Article 60 paragraph 4 line 1, Article 70 paragraph 3 line 1 and Article 73 paragraph 2 line 1 of the Law on the National Bank of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 22 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 58 став 3 и 4, член 60 став 4 алинеја 1, член 70 став 3 алинеја 1 и член 73 став 2 алинеја 1 од Законот за Народната банка на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.3/2002).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 58 став 3 и 4, член 60 став 4 алинеја 1, член 70 став 3 алинеја 1 и член 73 став 2 алинеја 1 од законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорениот член 58 став 3 и 4 од Законот не бил во согласност со членовите 9, 20 став 1 и 2, 23, 32 став 1 и 2 и член 54 од Уставот, затоа што слободите и правата на граѓаните не можат да се ограничуваат со закон како што тоа е утврдено во конкретниов случај. Според подносителот на иницијативата согласно член 95 став 2 од Уставот политичкото организирање и дејствување се забранува само во органите на државната управа.

Понатаму, според наводите на подносителот на иницијативата член 60 став 1, член 70 став 3 алинеја 1 и член 73 став 2 алинеја 1 од Законот за Народната банка не биле во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 13 став 1, член 14 став 1, член 23, член 32 став 1 и 2, член 51 и член 54 од Уставот затоа што казненоправниот однос се исцрпува на релација на казниво дело и судски изречена казна за неговиот сторител и дека натамошните последици од неговото извршување, односно од осудата за тоа дело кои се состојат во ограничување на правата на граѓаните не се допуштени.

Воедно, подносителот на иницијативата наведува дека прашањата што се однесуваат на кривичните дела и кривичната одговорност, мерките на безбедност, меѓу кои и забраната за вршење на професија, дејност или должност, правните последици од осудата и рехабилитацијата спаѓаат во кривичноправната материја и се уредени со Кривичниот законик. Со член 101 став 1 од овој закон е уредено дека правните последици од осудата што се надоврзуваат на осудите за определени кривични дела може да настапат само кога за кривичното дело на сторителот му е изречена казна затвор.

3. Судот на седницата утврди дека во оспорениот член 58 став 3 од Законот за Народната банка ("Службен весник на Република Македонија" бр. 3/2002) било предвидено дека "член на Советот на Народната банка и вицегувернерот кој не е член на Советот на Народната банка не можат да бидат на раководни места, да се вработат или да основаат банка или штедилница една година по завршувањето на нивниот мандат или отповикување.

Во оспорениот став 4 од наведениот член било предвидено дека "лице кое е член на политичка партија може да биде член на Советот на Народната банка само доколку по сопствена волја се повлече од партијата за време на мандатот во Советот на Народната банка".

Во оспорениот член 60 став 4 алинеја 1 од Законот било предвидено дека член на Советот на Народната банка може да биде отповикан "во случај кога е осуден за кривично дело".

Во оспорениот член 70 став 3 алинеја 1 од Законот било предвидено дека Гувернерот може да биде отповикан "во случај кога е осуден за кривично дело".

Во оспорениот член 73 став 2 алинеја 1 од Законот било предвидено дека вицегувернерот може да биде отповикан "во случај кога е осуден за кривично дело".

Во натамошната постапка Судот утврди дека со Законот за изменување и дополнување на Законот за Народната банка ("Службен весник на Република Македонија" бр.51/2003) оспорениот став 3 на член 58 станал став 4 со променета содржина. Имено, во овој член е предвидено дека: "Член на Советот на Народната банка и вицегувернерот кој не е член на Советот на Народната банка не можат да бидат членови на органи на управување, во банка или штедилница, да се вработат или да основаат банка или штедилница за време на мандатот и две години по истекот на мандатот односно отповикувањето".

Оспорениот член 58 став 4 останал со истата содржина, но го променил нумеричкиот број и сега тој е член 58 став 5.

Оспорените членови 60 став 4 алинеја 1, 70 став 3 алинеја 1, 73 став 2 алинеја 1, содржински се променети и во нив е предвидено дека член на Советот на Народната банка, Гувернерот и вице-гувернерот може да биде отповикан: "во случај кога е осуден за кривично дело со казна затвор и тоа:

а) во периодот од правосилноста на пресудата до денот на издржување на казната и пет години од денот кога ја издржал казната во случај на осуденост со правосилна судска пресуда со казна затвор до три години.

б) во периодот од правосилноста на пресудата до денот на издржување на казната и десет години од денот кога ја издржал

казната во случај на осуденост со правосилна судска пресуда со казна затвор над три години".

4. Според член 110 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби, утврдената фактичката состојба, како и наводите во иницијативата од кои произлегува дека во моментот на поднесување на иницијативата, подносителот немал предвид дека оспорените законски одредби што ги оспорува содржински се изменети, а одредбата од член 58 став 4 нумерички е изменета, Судот оцени дека согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд иницијативата се отфрла.

5. Со оглед на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.205/2005)

228.

- Член 14 од Уредбата за начинот и постапката за утврдување на вредноста на имотот кој е предмет на денационализација

- Article 14 of the Decree about the manner and procedure for the determination of the value of the property that is the object of denationalisation

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, и на членовите 28 алинеја 2 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 15 март 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 14 од Уредбата за начинот и постапката за утврдување на вредноста на имотот кој е предмет на денационализација ("Службен весник на Република Македонија" бр. 43/2000 и 19/2001).

2. Консалтинг ВЕЛКОВСКИ Дооел од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на членот 14 од Уредбата означена во точката 1 од ова решение.

Како причини за оспорување на наведениот член од Уредбата во иницијативата се наведува дека Владата на Република Македонија немала законско овластување со Уредбата да ја утврдува цената на градежното земјиште, туку само начинот и постапката за утврдување на неговата вредност, односно на вредноста на имотот кој е предмет на денационализација.

Имено, подносителот смета дека постои суштествена разлика да се утврди фиксна цена и да се утврди начин и постапка за утврдување на цената, односно вредноста на градежното земјиште. Тоа се покажало и во пракса, за што наведува и примери со градежно земјиште во центарот на Скопје, чиј надоместок согласно член 14 од Уредбата изнесувал 2000,00 денари по м², а од друга страна за градежното земјиште, исто така во центарот на Скопје спроти комплексот на банки, кое било продадено по 30.000,00 денари м². Оттука, подносителот на иницијативата, изведува заклучок дека граѓаните на кои им се враќа градежно неизградено земјиште, во однос на граѓаните на кои им се плаќа надомест, поради тоа што земјиштето не може да им се врати, биле во поповолна, односно привилегирана положба.

Затоа подносителот во продолжение на иницијативата наведува дека во случај кога одземениот имот што е предмет на денационализација не може да се врати, тогаш надоместокот што се давал за тој имот требало да биде еквивалент на вредноста на имотот, односно на неговата пазарна вредност. Во спротивно, државата "задржувала" дел од имотот што на некој начин претставува еден вид на фактичка експропријација.

3. Судот на седницата утврди дека според член 14 од Уредбата вредноста на градежното земјиште кое е предмет на денационализација се проценува и надоместува според реонизацијата и зоните на градовите и населените места во Република Македонија, прикажани во графичкиот прилог кој е составен дел на оваа Уредба. Инаку, според Табеларниот преглед на реонизацијата и зоните на градовите и населените места во Република Македонија, според кој се врши проценка на вредноста на градежното земјиште кое е предмет на денационализација, проценката на вредноста на градежното земјиште се изразува во денарска вредност по м².

Судот на седницата, исто така, утврди дека со Решение У.бр.129/2000 од 29 ноември 2000 година не повел постапка за оценување на уставноста и законитоста на Уредбата во целина, чиј член 14 сега се оспорува со оваа иницијатива. Со тогаш поднесената иницијатива оваа уредба била оспорена од причини што мерилата и критериумите утврдени во неа не обезбедувале правичен надоместок еднаков на пазарната вредност и тоа посебно за станбено-деловните згради и градежното земјиште поради што тоа не било во согласност со членот 30 став 4 од Уставот.

Во постапката по овој предмет Судот изразил став дека со оглед на тоа што самиот Закон за денационализација не содржи одредба надоместокот што се дава за одземен имот кој согласно овој закон не се враќа во сопственост да не може да биде понизок од пазарната вредност, таква одредба не можела да се утврди ниту во оспорената уредба, бидејќи таа претставува пропис со кој што Владата може само да го уреди извршувањето на Законот, а не да утврдува други и поинакви права од оние кои се утврдени во Законот.

Од овие и други причини, Судот оценил дека прашањето за согласноста на оспорената уредба не може да се постави не само во однос на членот 30 став 4 од Уставот, туку и во однос на другите уставни и законски одредби.

Судот, исто така, утврди дека со Решение У.бр. 219/2004 од 13 и 14 април 2005 година, меѓу другото, не повел постапка за оценување на уставноста и законитоста и на членовите 12 и 13 од истата оваа уредба.

Со овие одредби од Уредбата, како и со одделни членови од Законот за денационализација кои, исто така, се оспорувале со тогаш поднесената иницијатива, според подносителот на таа иницијатива се повредувале начелата на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, владеењето на правото, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, правната заштита на сопственоста и др.

Во постапката по овој овој предмет, Судот, меѓу другото, изразил став дека критериум за висината на надоместокот кој се дава како компензација за одземениот имот што не може да се врати не е пазарната вредност на имотот, туку вредноста утврдена според состојбата во која се наоѓал предметниот имот во моментот на одземањето, што произлегува и од соодветните одредби на Законот.

Во однос на оспорените членови 12 и 13 од Уредбата, Судот изразил став дека утврдениот начин на пресметување на вредноста на имотот кога се работи за земјоделско земјиште, шуми и шумско земјиште е во духот на интенцијата на законодавецот вредноста на имотот да се проценува според состојбата и вредноста на тој имот во моментот на неговото одземање од страна на државата.

Со оглед на тоа што Судот утврдил дека Уредбата е донесена врз основа на овластувањето од член 10 од Законот кое е во согласност со уставната положба на Владата на Република Македонија, како и тоа дека со Уредбата не се уредува прашањето за надоместокот на имотот што е предмет на денационализацијата, туку само начинот и постапката за утврдување на неговата вредност, Судот не го поставил прашањето за согласноста на членовите 12 и 13 од Уредбата со Уставот и со Законот за денационализација.

Судот со Решение У.бр. 52/2005 од 15 јуни 2005 година, меѓу другото, ја отфрлил и иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на законитоста на Уредбата за начинот и постапката за утврдување на вредноста на имотот кој е предмет на денационализација ("Службен весник на Република Македонија" бр. 43/2000).

Според наводите во тогаш поднесената иницијатива со одредбите на Уредбата и табеларниот преглед се предвидувал надомест по административни цени што биле далеку пониски од пазарните цени со што во значителна мера се оштетувале граѓаните.

Судот ја отфрлил оваа иницијатива затоа што веќе ја оценувал Уредбата, а немало основи за поинакво одлучување.

4. Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакви одлучувања.

Имајќи предвид дека Судот веќе ја оценувал уставноста и законитоста на Уредбата во целина, а тоа значи и на сега оспорениот член 14 и притоа со Решение У. бр. 129/2000 од 29 ноември 2000 година не повел постапка, а подоцна со Решение У. бр. 219/2004 од 13 и 14 април 2005 година не повел постапка за оценување на уставноста и законитоста и на членовите 12 и 13 од Уредбата и дека во постапките по наведените предмети тој веќе на соодветен начин се има произнесено по прашањата што се покренуваат и во оваа иницијатива, Судот оцени дека во конкретниот случај нема основи за поинакво одлучување, поради што и ја отфрли иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.227/2005)

229.

- Членот 37 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување

- Article 37 of the Law on Pension and Disability Insurance

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 19 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 37 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/1993, 3/1994-исправка, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005 и 101/2005).

2. Младен Веселинов, Љубомир Јанев, Михаил Прекотеров, Филип Јованов и Александар Гарвански, сите од Штип, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означена во точката 1 од ова решение.

Подносителите на иницијативата сметаат дека начинот на усогласување на старосните пензии според оспорениот член, пензионерите во Република Македонија ги ставал во нееднаква положба, и истиот бил во директна спротивност со член 9 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија. Усогласувањето на пензиите според овој член било во зависност од индексот на трошоците на животот, кој изнесувал 80%, а само 20% го следеле порастот на платите, што значело дека стандардот на пензионерите немало да се подобри.

Според подносителите на иницијативата примената на одредбите од членот 37 од Законот бил во дирекна спротивност со член 8 став 1 точка 1 од Уставот на Република Македонија.

Од наведените причини, предлагаат Уставниот суд на Република Македонија да го укине членот 37 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

3. Судот на седницата утврди дека согласно член 10 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.24/2000) членот 37 се менува и гласи:

"Усогласувањето на старосната пензија се врши според движењето на индексот на трошоците на животот во висина од 80% и движењето на просечно исплатената нето плата на сите вработени во Република Македонија во висина од 20%.

Пензијата од став 1 на овој член се усогласува од 1 јануари и од 1 јули секоја година според процентот кој се добива како збир на движењето на индексот на трошоците на животот во претходното полугодие и процентот на движењето на просечно исплатената нето плата на сите вработени во Република Македонија во претходното полугодие во однос на полугодието кое му претходи.

Заради примена на став 1 од овој член пензијата остварена во тековната година претходно се сведува во месечен износ според порастот на платите од декември претходната година во однос на просечната плата од истата година".

4. Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Во конкретниов случај, Судот утврди дека се работи за иницијатива со која се оспорува ист член од Законот и се покренуваат исти прашања кои веќе биле предмет на оценка на Судот кој со Решение У.бр.65/2000 од 5 јули 2000 година не повел постапка за оценување на уставноста на оспорениот член. Со Решение У.бр.22/2002 од 23 октомври 2002 година, Судот ја отфрлил иницијативата за оценување на уставноста на оспорениот член од законот, поради *res iudicata*.

Оттука, со оглед на тоа што Судот веќе во неколку наврати одлучувал за истата работа и утврдил отсуство на елементи за неуставност на предметната одредба, а во конкретниов случај не постојат основи за поинакво одлучување, Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.61/2006)

230.

- Закон за пензиското и инвалидското осигурување

- Law on Pension and Disability Insurance

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 19 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 154 став 1 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр. 80/1993, 3/1994-исправка, 14/1995,

71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005. 84/2005 и 101/2005).

2. Рамизи Веселъ од Куманово, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорената одредба од Законот се ограничувало остварувањето на едно стекнато право на граѓанинот по основ на работен однос од поранешен период за примање на пензија за која биле исполнети условите врз основа на вложувањата на средства во пензискиот фонд во текот на траењето на работниот однос. Оспорената законска одредба поради тоа била во несогласност со членот 54 од Уставот на Република Македонија, според кој слободите и правата на човекот и граѓанинот можеле да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот, но конкретно во случајов ограничувањето во оспорената законска одредба не било предвидено со Уставот. Воедно, со оспорената одредба од Законот се повредувале уставните определби кои се однесувале на еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите, на правото на сопственост, правото на работа и правото на соодветна заработувачка, правото на социјална сигурност и социјално осигурување.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 154 став 1 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување, на корисникот на пензија, додека е во работен однос или додека врши дејност во Републиката или во странство му се запира исплатата на пензија.

Судот, исто така, утврди дека со Решение У.бр.10/1997 од 26 февруари 1997 година не повел постапка за оценување на уставноста на наведената одредба од членот 154 од Законот, со образложение дека заради обезбедување на начелото на социјална праведност определено во членот 35 став 1 од Уставот, не постои уставна пречка со закон да се предвиди на лицата кои на друг начин ја обезбедуваат својата социјална сигурност по стекнувањето на право на лична пензија, привремено да им мирува користењето на пензијата. Со привременото запирање на исплатата на пензија не се задира во веќе стекнатите права, што значи дека тие ниту се оттуѓуваат, ниту се одземаат, туку како што предвидел и самиот закон во членот 6 став 3, привремено се ограничува нивното користење во

случаи предвидени со закон, како што е предвидено и во наведениот случај со оспорената законска одредба.

4. Според членот 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Со оглед на тоа што Судот со Решение У.бр.10/1997 од 26 февруари 1997 година не повел постапка за оценување на уставноста на одредбата од ставот 1 на членот 154 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување, од причини што не се повредувале уставните одредби кои се однесувале на правата на граѓаните утврдени со Уставот, а на кои се повикува и подносителот во иницијативата по овој предмет, Судот оцени дека иницијативата треба да се отфрли согласно членот 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.237/2005)

231.

- Членот 261 став 2 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата

- Article 261, paragraph 2 of the Law on Traffic Safety on the Roads

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, членовите 28 алинеи 1 и 2 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 26 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 261 став 2 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата ("Службен весник на Република Македонија" бр.14/1998, 38/2002 и 38/2004).

2. Пано Аргиев од Кавадарци на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 261 став 2 од законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорената одредба од Законот била неуставна од причини што во членот 81 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата било предвидено дека одредбите од член 261 став 2 од Законот ќе се применувале по една година од денот на неговото влегување во сила, а имало случај во други закони, како што бил Законот за основното образование кој во членот 119 став 2 предвидел дека наставниците кои не ги исполнувале условите согласно членот 66 став 3 (според кои наставник во одделенска настава можело да биде лице со завршено соодветно високо образование) биле должни да се стекнат со соодветно образование најдоцна за две години повеќе од времето што било пропишано за редовно завршување на тој вид образование.

Подносителот на иницијативата противуставноста на оспорената одредба ја гледа во тоа што во Законот за основното образование рокот за стекнување со соодветно образование на наставниците бил поразумен отколку тој во сега оспорениот закон.

Подносителот на иницијативата споредувајќи ги двата закона кои за слични ситуации предвиделе различни решенија смета дека е повреден членот 9 од Уставот на Република Македонија - еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите, како и членот 32 став 2 од Уставот на Република Македонија.

Понатаму подносителот на иницијативата наведува дека функцијата претседател на испитна комисија и испитувач ја има вршено совесно, чесно и во согласност со законот девет години. Со измените што биле направени со оспорената одредба тој се чувствувал оштетен и како граѓанин со нееднакви права со другите граѓани затоа што се нашол во ситуација да биде технолошки вишок.

Врз основа на изнесеното се бара Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на член 261 став 2 од Законот и со тоа да ја исправи неправдата така што на подносителот на иницијативата и на неговите колеги да им даде право и понатаму да ги вршат своите функции со тоа што ќе им даде можност во "разумен рок" да се стекнат со соодветно образование, а со тоа ќе биле изедначени со правата на сите други граѓани во Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 261 став 2 од Законот, претседател и испитувач може да биде лице кое има високо образование, и ако врз основа на дозвола за инструктор непрекинато оспособувало или испитувало кандидати за возачи, најмалку три години.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеи 1 и 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето и ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Со Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата се уредуваат правилата на сообраќајот, системот на сообраќајните знаци, должностите во случај на сообраќајна незгода, условите за стекнување право на управување со возила, оспособување на

кандидатите за возачи и полагање испити за возачи, уредите и опремата што мораат да ги имаат возилата, димензиите, вкупната маса и основното оптоварување на возилата, условите кои мора да ги исполнуваат возилата во сообраќајот, посебните мерки за безбедност, како и организацијата и задачите на советите за безбедност на сообраќајот на патиштата.

Според членот 261 став 1 од Законот испитната комисија е составена од претседател и испитувачи. Во оспорениот став 2 на овој член од Законот е предвидено дека претседател и испитувач може да биде лице кое има високо образование и ако врз основа на дозвола за инструктор непрекинато оспособувало или испитувало кандидати за возачи, најмалку три години.

Согласно членот 81 од Законот за изменување и дополнување на Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата ("Службен весник на Република Македонија" бр.38/2004), овој закон влегол во сила осмиот ден од денот на објавувањето во Службен весник на Република Македонија, освен одредбата на членот 20, што се однесува на членот 244 став 2 на овој закон, одредбата на членот 30, што се однесува на членот 261 ставови 2 и 3 на овој закон и одредбата на членот 54, што се однесува на членот 353-а што ќе влезат во сила по една година од денот на неговото влегување во сила.

Оспорената одредба од Законот веќе била предмет на оценување пред Уставниот суд на Република Македонија кој со Решение У.бр.28/2005 од 13 април 2005 година ја отфрлил иницијативата согласно членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Судот, затоа што постоеле процесни пречки за одлучување по иницијативата бидејќи со неа се барало оспорената одредба да содржи решение какво што сака подносителот на иницијативата.

Според подносителот на иницијативата оспорената одредба требало да им остави подолг (разумен) рок за затекнатите членови и претседателот на испитната комисија да можат да се стекнат со соодветно образование, како што било случај со решенијата предвидени во Законот за основното образование, од каде и го извлекува заклучокот дека оспорената одредба е противуставна. Значи, подносителот на иницијативата бара оспорената одредба да содржи решение какво што тој сака да има.

Со оглед на тоа што со иницијативата противуставноста на оспорената одредба се гледа преку друг закон - Законот за основното образование, и тоа дека оспорената одредба нема содржина каква што тој смета дека треба да има, а за што Уставниот суд согласно членот 110 од Уставот не е надлежен да одлучува и со оглед на тоа што Уставниот суд веќе ја оценил уставноста на оспорената одредба, Судот утврди дека се исполнети условите од член 28 алинеи 1 и 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.236/2005)

232.

- Член 80-г од Законот за основното образование

- Article 80-g of the Law on Primary Education

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 10 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 80-г од Законот за основното

образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 63/2004, 55/2005, 81/2005, 113/2005 и 35/2006).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 80-г од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорената законска одредба била неодржлива од уставноправен аспект, затоа што ги исклучувала сите други стручни лица кои исто така можеле да напишат современи учебници, а особено оние кои работеле непосредно со учениците и ја познавале душата на учениците или поранешните автори на тие или слични учебници. А дека е тоа така, можело да се заклучи и од одредбата на членот 6 од Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.35/2006), според која во членот 80-в по ставот 4 се додавал нов став 5, кој гласи: "На конкурсот можат да учествуваат и авторите на учебниците".

Според тоа, ако авторите на учебниците можеле да учествуваат на конкурсот, без оглед на тоа што не се лица опфатени со оспорената законска одредба, тоа значело дека тие лица можат да бидат и автори на учебниците.

Според тоа, подносителот на иницијативата смета дека со оспорената законска одредба се повредува темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото од член 8 став 1 алинеја 3, еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите од член 9, како и членот 51 од Уставот на Република Македонија.

Врз основа на изнесеното, се предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на член 80-г од Законот за основното образование.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 80-г од Законот автор на учебник може да биде лице со високо образование, магистер или доктор на науки од областа за која е наменет учебникот, доколку со овој закон поинаку не е утврдено.

4. Согласно член 110 став 1 алинеја 1 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Според член 28 алинеи 2 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување, и ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Уставниот суд на Република Македонија со Решение У.бр.143/2003 од 8 и 9 октомври 2003 година не повел постапка за оценување на уставноста на член 80-г од Законот за дополнување на Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.42/2003).

Според образложението на наведеното решение со утврдувањето на условот што треба да го исполнува едно лице за да може да биде автор на книга која ќе се користи како учебник во основното образование, а тоа е високо образование, магистратура или докторат на науки од областа за која е наменет учебникот, не се нарушува начелото на еднаквост, односно овие лица не се ставени во поповолна положба во однос на другите педагошки работници со понизок степен на образование имајќи предвид дека тие не се во еднаква правна положба.

Подносителот на иницијативата споредувајќи ја оспорената законска одредба со членот 6 од Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование, според кој во членот 80-в по ставот 4 се додава нов став 5 кој гласи: "На конкурсот можат да учествуваат и авторите на учебниците", смета дека авторите на учебниците можат да учествуваат на конкурсот, без оглед на тоа што не се лица како што предвидува оспорената законска одредба.

По однос на овие наводи Судот утврди дека Уставниот суд на Република Македонија согласно членот 110 од Уставот, е надлежен да ја оценува меѓу другото и согласноста на законите со Уставот, а не и меѓусебната согласност на одредени членови од ист закон.

Со оглед на тоа што Судот веќе ја оценувал оспорената законска одредба, а нема основи за поинакво одлучување, и со оглед на тоа што постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата, Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеи 2 и 3 од

Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.82/2006)

233.

- Член 31-ѓ од Законот за средното образование

- Article 31-đ of the Law on Secondary Education

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 24 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 31-г од Законот за средното образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005 и 35/2006).

2. Стамен Филипov од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување

постапка за оценување на уставноста на членот 31-г од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорената законска одредба било предвидено дека автор на учебник можело да биде лице со високо образование, магистер или доктор на науки од областа за која бил наменет учебникот, меѓутоа од уставноправен аспект одредбата била неодржлива. Ова поради тоа што со одредбата се исклучувале сите други стручни лица од можноста да бидат автори на учебници особено оние кои непосредно работеле со ученици како и оние кои биле поранешни автори на учебници. Од овие причини, оспорената законска одредба била во несогласност со член 8 став 1 алинеја 1, член 9 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 31-г од Законот за средното образование автор на учебник може да биде лице со високо образование, магистер или доктор на науки од областа за која е наменет учебникот, доколку со овој закон поинаку не е утврдено.

4. Според членот 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Со Решение У.бр.127/2003 од 19 ноември 2003 година Уставниот суд на Република Македонија не повел постапка за оценување на уставноста на одредбата од членот 31-г од Законот за средно образование, која и сега е предмет на оспорување со иницијативата поднесена до Судот.

Имено, Судот во наведеното решение оценил дека со оспорената одредба од членот 31-г од Законот било утврдено кој може да биде автор на учебник и тоа не е во насока на ограничување на научното, уметничкото и другите видови творештва, туку е во насока на поттикнување и помагање на научниот опфат. Со утврдување на законските услови што треба да ги исполнува едно

лице за да може да биде автор на книга која ќе се користи како учебник во средното образование, а тоа е лицето да има високо образование, магистратура или докторат од областа за која е наменет учебникот, не се нарушувале уставните вредности кои се однесувале на еднаквоста на граѓаните, односно определените лица не се ставени во поповолна положба во однос на другите педагошки работници со понизок степен на образование и не се ограничувале слободите и правата на граѓаните, бидејќи вршењето на авторската дејност во образованието на учениците треба да произлегува од научното и образовно творештво на лица чија стручност е верификувана преку степенот на нивното образование.

Со оглед на тоа што Судот со наведеното Решение не повел постапка за оценување на уставноста на членот 31-г од Законот за средното образование, од причини што не се повредувале уставните одредби кои се однесуваат на правата на граѓаните утврдени со Уставот, а на кои се повикува и подносителот на иницијативата во овој предмет, Судот утврди дека се исполнети условите од членот 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.81/2006)

234.

- Член 449 став 2 од Законот за облигационите односи

- Article 449, paragraph 2 of the Law on Obligations

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 31 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 449 став 2 од Законот за облигационите односи ("Службен весник на Република Македонија" бр.18/ 2001, 4/2002 и 5/2003).

2. Славко Анакијев од Кочани на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 449 став 2 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Имено, подносителот на иницијативата по цитирање на: оспорената одредба, член 8 став 1 алинеја 3, 6 и 7, член 30 став 1, 2 и 3, член 55 од Уставот на Република Македонија, одредби од Законот за адвокатурата и член 1 став 2 од Тарифата за наградата и надоместокот на трошоците за работа на адвокатите, наведува дека оспорената одредба била излишна сама по себе.

Потоа, подносителот на иницијативата ги цитира ставот 1 и оспорениот став 2 од член 449 од Законот за облигационите односи и поставува прашање која би била обврската на продавачот спрема купувачот на спорното право, па макар бил адвокат, или некој друг налогопримач и која би била смислата и целта на договор во кој не би имало еднаква вредност на взаемните давања, како што утврдил членот 8 од Законот или би останале само обврски на страна на купувачот на спорното право?

Врз основа на вака поставеното прашање, подносителот на иницијативата констатира дека оспорениот член се косел со член 8 од Законот за облигационите односи и се нарушувал принципот на диспозитивниот карактер на одредбите од наведениот закон.

Оттаму, одредбата особено била “безсмислена и неодржлива“ и со оглед на фактот што во денешни услови побарувањата од доверителите тешко се наплатувале.

Врз основа на изнесеното, подносителот на иницијативата смета дека оспорената одредба не во согласност со наведените одредби од Уставот и предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста, а потоа и да ја поништи одредбата.

3. Судот на седницата утврди дека со став 1 од членот 449 од Законот за облигационите односи е предвидено дека спорно право може да биде предмет на договор за продажба, а со оспорениот став 2 на овој член од Законот е утврдено дека ништовен е договорот со кој адвокат или некој друг налогопримач би купил спорно право чиешто остварување му е доверено, или би договорил за себе учество во поделбата на износот досуден на неговиот налогодавец.

4. Според член 110 алинеи 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Во конкретниот случај, во претходната постапка Судот утврди дека по повод иницијатива на Димитрија Атанасовски од Скопје, која содржела слични наводи како предметната иницијатива е донесено Решение У.бр.53/2003 од 30 април 2003 година, со кое не е поведена постапка за оценување на уставноста на член 449 став 2 од Законот за облигационите односи ("Службен весник на Република Македонија" бр.18/2001, 4/2002 и 5/2003).

Според гледиштето на Судот, определбата на законската одредба за ништовност на договор за купување на спорно право, се однесува на адвокатите или други налогопримачи, во случај кога на истите им е доверено остварувањето на спорно право. Имено, својството и улогата на наведените лица при вршењето на адвокатската дејност и вршењето на правото, признато во правниот поредок, во рамките на нивната професија мора да се движи во

нормирани рамки. Според Судот, нормирање од страна на законодавецот на конкретниот облигационен однос со оспорената законска одредба, на начин што не се дозволува продажба на спорно право и за таквата продажба се пропишува ништовност на договорот за купување, преставува директно ставање во функција на начелото на совесност и чесност пропишано во членот 5 од Законот, според кое во засновањето на облигационите односи и остварувањето на правата и обврските од тие односи учесниците се должни да се придржуваат кон начелото на совесност и чесност.

Имено, спорното право е она право за кое се води судски спор или за кое постои оспорување на неговиот обем, или вистинитост и таквото право изразува спротиставени интереси на повеќе учесници во еден правен однос. Заинтересираните лица за решавање на спорното право можат да го доверат остварувањето на тоа право на адвокати или други налогопримачи. Доколку овластените лица на кои им е доверено остварувањето на спорното право излезат од рамките на вршењето на правната помош и со правна работа за себе земаат лично учество за работите внатре во односот на спорното право, преку договор за купување или во поделбата на износот досуден на нивниот налогодавец, се доведува во прашање заштитата од недозволено користење на правната положба на адвокатите или други налогопримачи и постои можност од злоупотреба на правото.

Оттаму, Судот во постапката по предметот У.бр.53/2003 заклучил дека со оспорената законска одредба адвокатите и другите налогопримачи не се ставаат во нееднаква положба со останатите граѓани поради тоа што не им се дозволува купување на спорно право и со оспорената одредба не им се ограничува слободата на пазарот и претприемништвото. Ова особено поради тоа што токму со содржината на оспорената одредба од Законот се афирмира владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, согласно членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Врз основа на изнесената аргументација, Судот во постапката по предметот У.бр.53/2003 утврдил дека за оспорената одредба од Законот не може основано да се постави прашањето за согласност со членот 9 и членот 55 од Уставот.

Судот, исто така, со Решение У.бр.221/2004 од 26 јануари 2005 година ја отфлил иницијатива на Владимир Стефановски од

Скопје, согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд, бидејќи оспорениот член веќе бил предмет на оценување пред Уставниот суд на Република Македонија, по повод идентични наводи, а во конкретниот случај немало основи за поинакво одлучување.

Во иницијативите што беа предмет на оцена во постапката по предметите У.бр. 53/2003 и У.бр.221/2004, се бараше оцена на согласноста на оспорената одредба во однос на член 9 став 2 и член 55 од Уставот. Во иницијативата на Славко Анакијев од Кочани, се наведува дека одредбата се оспорува и по однос на член 8 став 1 алинеја 6 и 7, како и по однос на член 30 став 1, 2 и 3 од Уставот, меѓутоа конкретни наводи за несогласноста со овие одредби нема.

Оттаму, станува збор за работа за која Судот веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 37/2006)

235.

- Одлука за усвојување на измени и дополнувања на дел од Деталниот урбанистички план за втора станбена заедница во Тетово, бр.07-838/6 од 7 август 2002 година

- Decision on the adoption of changes and supplements to part of the Detailed Urban Plan for second housing unit in Tetovo, no.07-838/6 of 7 August 2002

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 став 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 6 и 12 јули 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката за усвојување на измени и дополнувања на дел од Деталниот урбанистички план за втора станбена заедница во Тетово, бр.07-838/6 од 7 август 2002 година ("Службен гласник на општина Тетово" бр.5/2002), донесена од Советот на општина Тетово.

2. Минир Реџа, Вјолца Реџа, Бафти Реџа, Сулејман Реџа, Ракип Реџа, Сабрије Реџа, Агрон Реџа, Абдурахман Реџа, Абдурахим Реџа и Шурафет Реџа, сите од Тетово на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, постапката за донесување на измените и дополнувањата на Деталниот урбанистички план за втората станбена заедница во Тетово, била водена незаконито и спротивно на Правилникот за поблиска содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на урбанистичките планови ("Службен весник на Република Македонија" бр.2/2002). Ова поради тоа што во постапката не биле земени во предвид забелешките на подносителите на иницијативата кои ги поднеле на јавната анкета по нацрт планот, а кои се однесувале на неправилно испланираниот простор на дел од нивното дворно место, кое во површина од 70 м² било планирано за соседната градежна парцела изградена со бесправен објект, со цел за негова легализација и остварување на имотните интереси на други лица. Поради тоа, со иницијативата се предлага Судот да поведе постапка за оценување на законитоста на оспорената Одлука и да донесе временна мерка со која ќе се забрани примената на урбанистичкиот план.

3. Судот на седницата утврди дека со Одлуката бр.07-838/6 од 7 август 2002 година донесена од Советот на општина Тетово, се усвоени измени и дополнувања на Деталниот урбанистички план за втора станбена заедница во Тетово, ограничен со Улиците "Илинденска", "Браќа Миладиновци", "Мурат Бафтјари" и "Кочо Рацин". Составен дел на оваа одлука е графичкиот прилог изработен од АД "Комуна проект" - Тетово, со технички бр.23/2002. Во Одлуката е утврдено дека влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен гласник на општина Тетово".

4. Врз основа на наводите изнесени во иницијативата, Судот утврди дека оспорената Одлука за усвојување на измени и дополнувања на дел од Деталниот урбанистички план за втора станбена заедница во Тетово бр.07-838/6 од 7 август 2002 година ("Службен гласник на општина Тетово" бр.5/2002) донесена од Советот на општина Тетово, веќе била предмет на уставносудска оценка и со решение на Судот У.бр.159/2002 од 2 април 2002 година не била поведена постапка за оценување на нејзината законитост, а во случајов се оспорува од истите причини за кои Судот го донел наведеното решение.

Судот, исто така со Решение У.бр.35/2005 од 16 и 17 март 2005 година ја отфрлил иницијативата од истите подносителите од причини што за истата работа веќе одлучувал.

Согласно членот 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата во случај ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Покрај тоа, намерата на подносителите на иницијативата во овој предмет е преку конкретни акти односно управно решение на Министерството за транспорт и врска и пресуда на Врховниот суд на Република Македонија да ја прикаже состојбата на катастарските и градежните парцели на предметното подрачје како аргумент да се поведе постапка од Судот за оценување на законитоста на Одлуката. Меѓутоа според Судот тоа се прашања во доменот на управната постапка и управниот спор за решавањето на имотно правните односи врз основа на тој план, а не и од аспект на донесувањето на самиот план кои би ја довеле во прашање уставноста на Одлуката.

Со оглед на фактот дека повторно пред Судот се оспорува законитоста на наведената Одлука а нема основи за поинакво одлучување, Судот оцени дека иницијативата треба да се отфрли.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и Игор Спиоровски. (У.бр.118/2006)

236.

- Членот 22 од Законот за објавување на законите и другите прописи и акти во „Службен весник на Република Македонија,,

- Article 22 of the Law on Publication of the Laws and Other Regulations and Acts in the "Official Gazette of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 2 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 3 октомври 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 22 од Законот за објавување на законите и другите прописи и акти во „Службен весник на Република Македонија,, („Службен весник на Република Македонија,, бр.56/1999 и 43/2002).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 22 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, со оспорената одредба на неуставен начин бил прогласен за државна сопственост имотот што го стекнала и со кој располагала Новинско-издавачката работна организација Службен весник на Република Македонија. Ова од причина што во член 8 став 1 алинеја 6 и член 30 од Уставот не постоела државна сопственост, туку право на сопственост, а тоа право врз основа на целосно самофинансирање во периодот 1950 до 1999 година го имала наведената организација и нејзините вработени. Во прилог на наведеното бил и членот 1 став 1 од Протоколот кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи од 1952 година.

Врз основа на наведеното подносителот на иницијативата, смета дека особено бил повреден членот 30 од Уставот, а од причина што на наведената организација и била одземена сопственоста и правата што произлегуваат од неа и притоа не и бил исплатен праведен надомест, согласно уставните одредби.

Воедно во иницијативата се наведува дека со Законот за објавување на законите и другите прописи и акти во „Службен весник на Република Македонија,“ не можело да се одлучува за правото на сопственост како што било направено со оспорената одредба.

Врз основа на вака изнесените наводи, подносителот на иницијативата смета дека со оспорената одредба се повредувале член 8 став 1 алинеја 1, 3 и 6, член 9, член 30 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според член 22 од Законот, со денот на влегувањето во сила на овој закон, имотот со кој располага постојната Новинско издавачката работна организација Службен весник на Република Македонија - Скопје станува државна сопственост.

4. Според член 110 алинеи 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Во конкретниот случај, Судот во претходна постапка утврди дека по повод иницијатива на Душан Топаловски од Скопје, која содржела слични наводи како предметната иницијатива било донесено Решение У.бр.12/2003 од 2 февруари 2003 година, со кое не е поведена постапка за оценување на уставноста на членот 22 од Законот за објавување на законите и другите прописи и акти во Службен весник на Република Македонија.

Во постапката по предметот У.бр.12/2003, Судот тргнал од членот 30 од Уставот, според кој се гарантира правото на сопственост и правото на наследување (став 1), сопственоста создава права и обврски и треба да служи за доброто на поединецот и на заедницата (став 2) и никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон (став 3).

Исто така, Судот анализираше повеќе одредби од Законот и утврдил дека:

Според член 2 од Законот за објавување на законите и другите прописи и акти во "Службен весник на Република Македонија", објавувањето на законите и другите прописи, акти и издавањето на службеното гласило "Службен весник на Република Македонија" е од јавен интерес.

Според член 11 став 1 од Законот, работите од јавен интерес од член 2 од овој закон ги врши Јавното претпријатие Службен весник на Република Македонија-Скопје, а според член 21 од Законот, со денот на влегување во сила на овој закон (влегол во сила на 8 септември 1999 година) постојната Новинско издавачка работна организација Службен весник на Република Македонија-Скопје продолжува да работи како јавно претпријатие од член 11 на овој закон, а Владата на Република Македонија ги презема основачките права во него.

Согласно член 23 од Законот, вработените, средствата, правата и обврските на постојната Новинско издавачка работна

организација Службен весник на Република Македонија-Скопје ги презема Јавното претпријатие.

Врз основа на направената анализа, Судот застанал на гледиште дека од цитираните уставни и законски одредби, јасно произлегува дека објавувањето на законите, другите прописи и акти и издавањето на службеното гласило на државата е дејност од јавен интерес и дека тоа се врши преку посебно јавно претпријатие чиј статус и положба е утврден со самиот закон и спрема кое основачките права ги има Републиката.

Притоа, Судот имал предвид дека Новинско издавачката работна организација Службен весник на Република Македонија–Скопје, до донесување на Законот од 1999 година имала статус и делувала како организација од посебен општествен интерес, какви што биле и другите организации од информативно–издавачката дејност.

Понатаму, Судот имал предвид дека, според Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал („Службен весник на Република Македонија“ бр.38/1993, 48/1993, 21/1998, 25/1999, 81/1999, 49/2000 и 6/2002) трансформацијата според овој закон, не се врши на претпријатија и организации кои со закон е утврдено дека вршат работи и дејности од посебен општествен интерес, препуштајќи ја можноста тие да се трансформираат со друг закон.

Со донесувањето на Законот за објавувањето на законите и другите прописи и акти во "Службен весник на Република Македонија", законодавниот орган, поаѓајќи од дотогашниот статус и положба, се определил Новинско-издавачката работна организација со имот во општествена сопственост, да ја организира, односно да продолжи со работа како Јавно претпријатие, спрема кое основачките права во него ги презема Владата на Република Македонија.

Оттаму, Судот застанал на гледиште дека со оспорената одредба, според која имотот на поранешната Новинско-издавачката работна организација станува државна сопственост, не се нарушуваат правата на вработените во Јавното претпријатие и таа одредба не е во несогласност со уставните принципи на правото на сопственост, поради што пред Судот не се поставило прашањето за согласноста на оспорениот член 22 од Законот со одредбата на член 30 од Уставот.

Во однос на наводите во иницијативата дека службеното гласило на Републиката требало да се приватизира како и другите новинско-издавачки организации, Уставниот суд застанал на гледиште дека не е надлежен да одлучува.

Врз основа на изнесеното, произлегува дека во постапката по предметот У.бр.12/2003 Судот се произнел по однос на идентични наводи како по предметната иницијатива кои се однесуваат на согласноста на одредбата со членот 30 од Уставот и по однос на неможноста со наведениот Закон да се одлучува за правото на сопственост.

Понатаму, во иницијативата на Стамен Филипov од Скопје, се наведува дека одредбата се оспорува и по однос на член 8 став 1 алинеја 1 и 3, како и по однос на членовите 9 и 51 од Уставот, меѓутоа конкретни наводи за несогласноста со овие уставни одредби не се содржани.

Оттаму, произлегува дека Судот веќе одлучувал за истата работа и нема основи за поинакво одлучување.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 96/2006)

237.

- Закон за постапување по претставките и предлозите

- Law on Acting upon Petition Requests and Proposals

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 1 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на Законот за постапување по претставките и предлозите („Службен весник на СРМ“ бр.36/1977, 12/1984 и 19/1990).

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорениот закон не бил во согласност со член 1, член 8 став 1 алинеја 3, член 24 и член 51 од Уставот на Република Македонија, затоа што тој бил донесен во време на важење на Уставот на СРМ од 1974 година кога Социјалистичка Република Македонија била во состав на СФРЈ со сосема друг уставен поредок од уставниот поредок востановен со Уставот на Република Македонија од 1991 година, според кој Република Македонија е дефинирана како суверена, самостојна, демократска и социјална држава.

Притоа, и покрај наведеното оспорениот закон не бил усогласен со Уставот од 1991 година и со член 6 од Уставниот закон за спроведување на Уставот. Оспорениот закон не бил во согласност со член 24 од Уставот и од причина што Уставот се служи со терминот

„претставки“ а не и со предлози како што тоа е предвидено во Законот.

Исто така, Законот оперирал со терминот „општествен договор“ кој веќе не постоел. Воедно подносителот наведува дека членот 27 (а во случајот се работи за член 28) во кој се предвидени казни одредби во практиката не бил спроведлив поради неусогласеноста.

Понатаму, подносителот на иницијативата наведува дека и покрај фактот што Уставниот суд на Република Македонија со Одлука У.бр.199/1997 од 28 јануари 1998 година укинал повеќе членови од Законот, тој и понатаму во целина не бил во согласност со Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека Со Законот за постапување по претставките и предлозите се уредува прашањето на постапување по претставките и предлозите што граѓаните ги поднесуваат до органите на државната власт, општините и градот Скопје и нивните тела и други органи и организации.

Во член 2 од оспорениот закон е предвидено дека под претставки во смисла на овој закон се подразбираат молби, поплаки и други поднесоци со кои подносителите се обраќаат до органите и организациите заради заштита и ефикасно остварување на општествениот интерес, своите права, обврски и интереси или заради поведување на политичка или друга иницијатива од општ интерес.

Постапувањето по претставките опфаќа прибирање на податоци, известувања и мислења за околностите од значење за правилно оценување на претставките, нивно непосредно испитување, анализирање и евидентирање на појавите и причините за нивно поднесување и преземање на потребните дејствија и мерки за отстранување на повредата на правата на подносителот или повредата на општествениот интерес (член 5).

Понатаму, во Законот е уредена постапката што ја спроведува органот до кого е поднесена претставката, односно е утврдено кои дејствија ги презема органот, кои наводи од претставката особено се испитуваат, роковите во кои треба да се постапи по претставката, кои мерки ги презема државниот орган до кого е доставена претставката и што треба да презема органот со чии акти или дејствија е повредено некое право на подносителот.

Во членовите 28 и 29 од Законот се утврдени парични казни за сторен прекршок и е утврдена висината на паричната казна.

4. Согласно член 110 алинеи 1 и 2 од Уставот на Република Македонија Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби, наводите во предметната иницијатива кои се идентични со наводите во иницијативата изнесени по предметот У.бр.199/1997, Судот оцени дека не постојат основи повторно да се впушти во анализа на Законот и да врши негова уставно судска оценка. Со наведената одлука на Судот се укинати член 1, член 6-а, член 8 став 1, 2 и 4, член 11 став 1 алинеја 1, 2 и 3, член 12 став 1 и 2, член 13, член 14, член 15, член 20, член 21, член 26 став 2 и 3, член 28 и член 29 поради нивната несогласност со Уставот.

Според Судот предметната иницијатива не содржи елементи кои би биле основ за поинакво одлучување односно повторно разгледување на Законот во целина и негова оценка поради терминолошка неусогласеност.

Ова дотолку повеќе што потребата од терминолошко усогласување на Законот е вообичаена работа на законодавниот дом, а тоа што Собранието уште не го усогласил Законот, како што тоа произлегувало од Одлуката на Уставниот суд, исто така, Судот не е надлежен да постапува.

5. Со оглед на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.161/2006)

238.

- Член 15 став 1 точка 1 од Законот за здравственото осигурување

- Article 15, paragraph 1 item 1 of the Law on Health Insurance

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 2 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 1 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 15 став 1 точка 1 од Законот за здравственото осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005 и 37/2006).

2. Васил Нецев од Струмица на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 15 став 1 точка 1 од законот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата најпрво се наведува дека Уставниот суд на Република Македонија со Одлука У.бр.85/2000 од 22 ноември 2000 година го укинал членот 14 став 1 од Законот за здравственото осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.25/2000) во делот: „и по таа основа биле здравствено осигурани најмалку шест месеци пред започнување на отсуството“ со оценка дека оспорениот член не е во согласност со Уставот.

Понатаму, се наведува дека со Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.84/2005), со кој во членот 15 став 1 се додала сега оспорената точка на овој член, законодавецот повтор-

но ја вратил во правниот поредок веќе укинатата одредба на Законот, со таа разлика што истата место во поранешниот член 14 сега ја вметнал во член 15 став 1, како нова точка 1, притоа не водејќи сметка дека Уставниот суд веќе еднаш ја укинал таквата одредба.

Изнесувајќи ги наведените околности, а имајќи ја предвид веќе донесената одлука на Судот, потоа членот 112 став 1 од Уставот, како и мислењето на Врховниот суд во врска со карактерот и правното дејство на одлуките на Уставниот суд изнесено во неговата одлука - Пресуда У.бр.1934/95, за подносителот на иницијативата се поставувало прашањето дали оспорената одредба која веќе еднаш е укината од Судот може да произведува правно дејство и доколку таа остане во сила, која би била улогата на Уставниот суд и дали неговите одлуки служат само за еднократна употреба.

Врз основа на изнесеното, во иницијативата се предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорената одредба од Законот, а потоа истата да ја поништи, како неуставна.

3. Судот на седницата утврди дека во член 15 од Законот, чиј став 1 точка 1 се оспоруваат со оваа иницијатива, се предвидува следното:

„Осигурениците од членовите 13 и 14 на овој закон можат да остварат право на надоместок на плата, ако ги исполнуваат следните услови:

1) Ако здравственото осигурување траело најмалку шест месеци пред настанување на случајот, освен во случаите на повреда на работа и професионално заболување, (оспорена точка)

2) придонесот за задолжителното здравствено осигурување редовно да е уплатуван или со задоцнување од најмалку 60 дена, и

3) оценката за привремената спреченост за работа ја дал избраниот лекар, односно лекарската комисија“.

Судот на седницата, исто така, утврди дека веќе ја оценувал уставноста на член 15 став 1 точка 1 од Законот што се оспорува со ова иницијатива и со Решение У.бр.120/2005 од 13 септември 2006 година не повел постапка за оценување на нејзината уставност.

Според образложението на ова решение постапка за оценување на уставноста на наведената законска одредба не е поведена, затоа што Судот оценил дека со неа не се ставаат во нееднаква правна положба осигурениците, ниту пак се врши дискриминација на осигурениците - жени кои користат породилно отсуство, како што се наведувало во тогаш поднесената иницијатива. При ваквата оценка, Судот го имал предвид фактот дека условот утврден во оваа одредба (здравственото осигурување да трае најмалку шест месеци пред настанување на случајот) се однесува еднакво на сите осигуреници и за сите основи поради кои може да се оствари право на паричен надоместок (болест, повреда, породилно отсуство).

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 112 став 1 од Уставот, Уставниот суд ќе укине или поништи закон ако утврди дека не е во согласност со Уставот. Според ставот 3 на овој член од Уставот, одлуките на Уставниот суд се конечни и извршни.

Во член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) утврдено е дека Судот ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби, како и фактот дека Уставниот суд на Република Македонија веќе ја оценувал уставноста на законската одредба што се оспорува со оваа иницијатива и со Решение У.бр.210/2005 од 13 септември 2006 година не повел постапка за оценување на нејзината уставност, а ненаоѓајќи основи за поинакво одлучување по ова иницијатива, Судот одлучи истата да ја отфрли согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот.

Ова, пред се од причини што Судот утврди дека Одлуката У.бр. 85/2000 од 22 ноември 2000 година, со која Уставниот суд го укина член 14 став 1 од Законот за здравственото осигурување, а на која подносителот на иницијативата се повикува и ги темели причините за оспорување на уставноста на членот 15 став 1 точка 1 од истиот закон, не соодветствува на овој случај, затоа што во овие

два случаи се работи за две суштинско различни, а не за исти законски одредби, како што смета подносителот на иницијативата.

Имено, во укинатиот член 14 став 1 од Законот условот од најмалку шест месеци траење на здравственото осигурување пред настанување на случајот за остварување на правото на надоместок на плата се однесуваше само доколку отсуство од работа беше поради бременост, раѓање и мајчинство, со што жените-осигуреници беа ставени во нерамнопоравна положба во однос на другите осигуреници, што беше и основна причина за укинување на таа одредба со Одлуката на Судот У.бр.85/2000 од 21 ноември 2000 година. Во сега оспорената одредба на член 15 став 1 точка 1 од Законот овој услов е утврден и се однесува еднакво за сите осигуреници, што е квалитетно ново и различно решение во однос на решението од членот 14 став 1 од Законот, кое е укинато.

Оттука, очигледно е дека подносителот на иницијативата, не правејќи разлика меѓу двете наведени законски одредби, неправилно ја има разбрано смислата и содржината на Одлуката на Уставниот суд на Република Македонија У.бр.85/2000 од 22 ноември 2005 година, поради што и повикувањето на таа одлука е погрешно. Од тие причини аргументите, односно правното мислење изнесено во означената одлука на Уставниот суд, како и другите наводи во иницијативата, не се од влијание за поинакво одлучување на Судот по оваа иницијатива од она што веќе одлучил со Решението У.бр.210/ 2005 од 13 септември 2006 година.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.175/2006)

239.

- Членовите 3, 14, 17, 18, 19, 20, 24, 34, 35, 37, 38, 41, 43, 44, 45, 46, 50, 51, 71, 73 и 83 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост

- Articles 3, 14, 17, 18, 19, 20, 24, 34, 35, 37, 38, 41, 43, 44, 45, 46, 50, 51, 71, 73 and 83 of the Law on Privatisation and Lease of State-Owned Construction Land

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 8 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите 3, 14, 17, 18, 19, 20, 24, 34, 35, 37, 38, 41, 43, 44, 45, 46, 50, 51, 71, 73 и 83 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост („Службен весник на Република Македонија“ бр.4/2005).

2. Елизабета Оцевиќ Мандева од Битола, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорените одредби од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост содржеле неправедни законски решенија, не можеле да се имплементираат, биле неусогласени со други одредби од Законот како и со други закони во правниот поредок, и во суштина се оспоруваат целите за донесување на Законот и предметот што тој го уредува.

Според наводите во иницијативата, оспорените одредби од Законот биле во несогласност со Преамбулата на Уставот на Република Македонија која имала цел да го воспостави владеењето на правото определено во членот 8 алинеја 3 од Уставот, со уставната определба за еднаквост на граѓаните во членот 9 од Уставот, и со членовите 30 и 55 од Уставот, како и со Законот за облигационите односи, Законот за градежното земјиште, Законот за сопственост и други стварни права и Законот за просторно и урбанистичко планирање.

3. Судот на седницата утврди Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост, во делот на основните одредби со членот 1 определил дека со овој закон се уредува приватизацијата, долготрајниот закуп, времениот закуп, одземањето и престанувањето на правото на користење на градежното земјиште во државна сопственост, на кое право на користење имаат физички и правни лица.

Со членот 3 од овој закон е уредено дека корисниците на градежното земјиште во државна сопственост, за стекнување право на сопственост, долготраен закуп и времен закуп се должни да поднесат барање под услови, на начин и во постапка утврдени со овој закон. Ако корисниците на градежното земјиште во државна сопственост за стекнувањето на правата од овој член во роковите определени со овој закон не поднесат барање, правото се установува под услови и на начин утврдени со овој закон.

Со одредбите од членовите 14, 17, 18, 19 и 20 од Законот се уредени прашањата кои се однесуваат на начинот и условите за приватизација на градежното земјиште во државна сопственост.

Според членот 24 од Законот, висината на надоместокот за градежното земјиште што е предмет на приватизација, како и начинот и постапката за наплата на надоместот за приватизација, на предлог на министерот за финансии ги пропишува Владата на Република Македонија со посебен пропис. Висината на надоместот за градежното земјиште што е предмет на приватизација се утврдува во зависност од зоните утврдени во членот 83 од овој закон.

Долготрајниот закуп на градежното земјиште во државна сопственост е предмет на уредување со оспорените одредби од членовите 34, 35, 37, 38, 41, 43 и 44 од Законот, а посебно постапката за стекнување право на долготраен закуп на градежното земјиште е

предмет на уредување со оспорените одредби од членовите 45, 46, 50 и 51 од Законот.

Со одредбите од членот 71 и членот 73 од Законот се уредуваат прашања кои се однесуваат на одземањето и престанокот на правото на користење на градежното земјиште во државна сопственост, а со членот 83 од Законот е уредено прашањето за реонизација и зонирање на градовите и населените места во Република Македонија.

4. Согласно членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Согласно членот 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето, ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување и ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Поаѓајќи од содржината на наводите во иницијативата Судот утврди дека со неа се оспоруваат одредбите од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост од аспект на нивната целисходност во уредувањето на предметните прашања во правниот поредок и од аспект на нивната имплементација и меѓусебната усогласеност на законските норми. Меѓутоа, право на законодавецот е со закон да ги пропишува прашањата од сферата која ја уредува, а целисходноста и имплементацијата на законските норми не се прашања од уставноправен аспект што би можеле да ја доведат под сомнение уставноста на законските одредби. Имено, Судот не ја оценува оправданоста на постоењето на законските норми во правниот поредок од наведените аспекти, ниту има надлежност за тоа, бидејќи уставна надлежност на законодавната власт е вршењето на законодавната функција.

Воедно, со Решение на Судот У.бр.215/2005 од 17 и 18 мај 2006 година, по поднесена иницијатива на друго лице не е поведена постапка за оценување на уставноста на одредби од Законот меѓу кои и на оспорениот член 18 ставот 2 точка 2, а со Решение на Судот

У.бр.140/2005 од 5 април 2006 година не е поведена постапка за оспорениот член 14 во ставовите 2 и 5 од Законот.

Поаѓајќи од наведените уставни и деловнички одредби а имајќи ги предвид причините во иницијативата со кои се оспорува уставноста на оспорените одредби од Законот, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.152/2006)

240.

- Член 55 став 2 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите

- Article 55 paragraph 2 of the Law on Survey, Cadastre and Entry of the Rights to Immovable Properties

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 15 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 55 став 2 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите („Службен весник на Република Македонија“ бр.27/1986, 17/1991, 84/2005, 109/2005 и 70/2006).

2. Милан Аџиевски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорената одредба од член 55 став 2 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите бил во дирекна спротивност со член 30 од Уставот на Република Македонија. Имено, со оспорениот член со кој бил утврден преклузивен рок од три години за поднесување на тужба кај редовниот суд да се бара бришење на запишаните права на недвижностите и враќање на запишаните права во поранешна состојба се ограничувало и не се гарантирало правото на сопственост на граѓанинот.

3. Судот на седницата утврди дека во член 55 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите е предвидено дека секој што смета дека со запишувањето на правата на недвижностите е повредено неговото право на недвижностите, може со тужба кој редовниот суд да бара бришење на запишаните права на недвижностите и враќање на запишаните права во поранешна состојба.

Тужбата од став 1 на овој член може да се поднесе во рок од 3 години од денот на извршеното запишување (оспорен став).

По барање на заинтересирано лице спорот може да се прибележи во имотниот лист.

4. Согласно член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд, меѓу другото одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а не постојат основи за поинакво одлучување.

Уставниот суд на Република Македонија, со Решение У.бр.165/1997 од 5 ноември 1997 година, не поведе постапка за оценување на уставноста на член 55 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите од што произлегува дека оспорените одредби од Законот била предмет на оценување по однос

на нејзината согласност со Уставот. При тоа, Судот утврдил дека оспорената одредба не е во несогласност со Уставот од причини што лицето кое претендира на правото на сопственост на конкретна недвижност која во катастарот е запишна на име на друго лице, во секое време може да го докаже своето право на сопственост во судски спор по сопственичка тужба и да добие пресуда врз основа на која не може да му биде одбиен уписот во катастарот. Ова право на сопственост произлегува од Законот за сопственост и други стварни права со кој е уредена постапката за заштита на правата на сопственост кои одредби во никој случај не се дерогираат со оспорената одредба.

Уставниот суд со Решение У.бр.100/2000 од 24 јануари 2001 година иницијативата, по однос на истата одредба и нејзината согласност со член 30 од Уставот, наоѓајќи дека нема услови за поинакво одлучување, ја отфрлил.

Од причина што и по повод сега поднесената иницијатива на Милан Аџиевски од Скопје, не постојат поинакви основи за одлучување од утврдените при донесувањето на погоре цитираните решенија, Судот оцени дека се исполнети претпоставките од членот 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

5. Врз основа на наведеното, Судот оцени како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.193/2006)

241.

- Член 142 став 7 во делот: „Повиканото лице“ од Законот за кривичната постапка

- Article 142 paragraph 7 in the part: “the summoned person” of the Criminal Procedure Code

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 29 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 142 став 7 во делот: „Повиканото лице“ од Законот за кривичната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 15/1997, 44/2002 и 74/2004).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на одредбата од законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорената одредба од член 142 став 7 од Законот, се предвидувало дека повиканото лице може присилно да се доведе само со судска одлука и само тогаш кога очигледно одбегнувало да се јави на уредно доставена покана во која бил предупреден на можноста од присилно доведување и тогаш кога своето недоаѓање немало да го оправда. Лицето кое се јавило на поканата или било присилно доведено, а одбило да даде известување не можело повторно да се повикува од исти причини. Според подносителот на иницијативата, присилно не можело да се доведува кое било лице, туку само осомничено лице. Ова произлегувало од член 12 став 3 од Уставот, според кој од лицето повикано, приведено или лишено од слобода не можело да се бара изјава, како и од втората реченица на наведениот законски став, и од

став 8 на истиот член од Законот, според кој, лицето кое било повикано или присилно доведено ќе се поучи дека истото не е лишено од слобода и дека откако ќе даде или одбие да даде известување може да си оди. Подносителот на иницијативата смета дека ако од повиканото или приведеното лице не може да се бара изјава, тогаш неговото присилно доведување било излишно и уставно недопуштено, посебно ако тоа лице не било ниту осомничено.

Подносителот на иницијативата, исто така, смета дека со дадените законски овластувања за да може кое било повикано лице, а не само осомниченото лице, присилно да се доведува, макар и со судска одлука, не биле обезбедени гаранции за да се спречат злоупотреби на полициската и судската власт, како и недозволените малтретирања на граѓаните.

Од наведените причини, со оспорениот дел од законската одредба се повредувале темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија – основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати со меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право од член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 11, членот 11 став 1, членот 12 ставови 1 и 3, членот 27 став 1, членот 51 и членот 54 став 1 од Уставот на Република Македонија.

Поради наведените причини со иницијативата се предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на член 142 став 7, во делот: „Повиканото лице“ од Законот за кривичната постапка.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 142 став 7 од Законот за кривичната постапка, повиканото лице може присилно да се доведе само со судска одлука и само тогаш кога очигледно одбегнува да се јави на уредно доставена покана во која бил предупреден на можноста од присилно доведување и тогаш кога своето недоаѓање нема да го оправда. Лицето кое се јавило на поканата или било присилно доведено, а одбило да даде известување не може повторно да се повикува од исти причини.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 112 став 1 од Уставот, Уставниот суд ќе укине или поништи закон ако утврди дека не е во согласност со Уставот. Според ставот 3 на овој член од Уставот, одлуките на Уставниот суд се конечни и извршни.

Според член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Оспорената одредба од Законот за кривичната постапка веќе била предмет на уставно-судска оценка во предметот У.бр. 211/2004 во кој бил оспорен член 49 став 7 и 8 од Законот за изменување и дополнување на Законот за кривичната постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр.74/2004). Со оваа одредба всушност се изменил членот 142 од основниот текст на Законот за кривичната постапка, чиј став 7 во еден дел е оспорен со оваа иницијатива.

Во образложението на Решението У.бр. 211/2004 година, Судот застанал на становиште дека оспорените одредби од ставот 7 и 8 од член 49 од Законот за изменување и дополнување на Законот за кривичната постапка, кои присилното доведување на лицето во органот на Министерството за внатрешни работи го условуваат со кумулативно исполнување на двата услови: постоење на судска одлука и постоење на определени случаи и утврдена постапка, всушност го доработуваат став 6 од истиот член според кој заради собирање на потребни известувања, Министерството за внатрешни работи може со писмена покана да повикува граѓани.

Судот имал предвид и дека оспорената одредба од Законот е сместена во главата А - претходна постапка што укажува дека не станува збор за лишување од слобода, туку за приведување на лице на кое претходно му била уредно доставена покана и во која било предупредено за можноста од присилно доведување, а своето недоаѓање нема да го оправда.

Имајќи предвид дека Законот за кривичната постапка ги утврдува правилата со кои се осигурува никој невин да не биде осуден, а на виновникот да му се изрече кривична санкција, тогаш е несомнено дека законодавецот мора да предвиди претходна постапка, во која спаѓаат и оспорените одредби од Законот кои всушност претставуваат баланс помеѓу заштитата на човековите

права и слободи и овластувањето на Министерството за внатрешни работи, во откривањето на сторителите на кривичните дела.

Од тие причини, Судот оценил дека не може основано да се постави прашањето за уставноста на оспорените одредби од Законот за кривичната постапка.

И во оваа иницијатива, како и во иницијативата по наведениот предмет, одредбата од член 142 став 7 се оспорува од истите причини, односно од аспект на членот 12 од Уставот. Наводите во иницијативата според мислењето на Судот, не се од влијание за поинакво одлучување по оваа иницијатива од она за кое Судот веќе одлучил со Решението У.бр. 211/2004 од 13 и 14 април 2005 година.

Имајќи го предвид наведеното, Судот утврди дека се исполнети условите за отфрлање на иницијативата согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Судот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова-Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 200/2006)

242.

- Член 52 ставовите 1 и 2 од Законот за здравствено осигурување

- Article 52 paragraphs 1 and 2 of the Law on Health Insurance

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 2 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 52 ставовите 1 и 2 од Законот за здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002 и 31/2003).

2. Ѓорге Чурлинов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 52 ставовите 1 и 2 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорениот член 52 став 1 од Законот не бил во согласност со член 39 од Уставот затоа што на граѓанинот-осигуреник му се ускратувало едно од основните права на здравствена заштита. Во Законот за здравствена заштита не е утврдена постапка за начинот на ускратување на правото на здравствена заштита и почитување на волјата на двете страни, кои со поднесената пријава за здравствено осигурување која пријава претставува договор помеѓу Фондот и осигуреникот, Фондот еднострано го раскинува договорот и на граѓанинот не му го обезбедува уставното право на здравствена заштита.

3. Судот на седницата утврди дека според член 52 став 1 од Законот за здравственото осигурување, за осигуреници за кои Фондот ќе утврди дека придонесот не е редовно уплатуван или уплатата задоцнила повеќе од 60 дена, правата од задолжителното здравствено осигурување на осигурените лица се ускратуваат, освен правата на итна медицинска помош.

Ускратените права од став 1 на овој член повторно се воспоставуваат со денот на намирувањето на сите пристигнати, а не уплатени обврски.

Воедно Судот утврди дека Уставниот суд на Република Македонија, со Решение У.бр.171/2001 од 14 ноември 2001 година, не повел постапка за оценување уставноста на член 52 од Законот за здравствено осигурување.

Во образложението на решението се наведува дека тргнувајќи од уставните одредби на членовите 34, 35 и 39 од Уставот, како и од карактерот на Република Македонија како социјална држава

што има за цел воспоставување на социјална заштита и правда, Републиката обезбедува здравствена заштита што има основа и во темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - хуманизмот, социјалната правда и солидарноста. При тоа, Уставот само утврдил право на социјално осигурување и го гарантирал правото на здравствена заштита, а условите, начинот и обемот на правата препуштил да се уредат со закон.

Остварувањето на правата од здравствената заштита непосредно е поврзано со плаќање на придонес за здравствено осигурување што произлегува од задолжителното здравствено осигурување воспоставено со закон. Оттука и произлегува дека во здравственото осигурување е воспоставен принцип на заемност помеѓу правата на осигурениците и плаќањето на придонес за здравствено осигурување. Ова од причини што законска обврска е да се обезбедат средства за остварување на уставната гаранција за правото на здравствена заштита преку уплата на придонес за здравствено осигурување во Фондот за здравственото осигурување. Според тоа принципот на солидарност и заемност воспоставен со Законот се состои во различните вложувања на осигурениците во Фондот за здравственото осигурување, а не и во изедначување на правата на осигурениците без оглед дали се исполнети обврските за плаќање на придонесот.

Со оспорената одредба од Законот не се нарушува еднаквоста на граѓаните затоа што за осигурените лица се еднакви и правата но и обврските за плаќање на придонес. Напротив, еднаквоста на граѓаните би била нарушена со ставот наведен во иницијативата редовно да се обезбедува здравствена заштита и на оние кои не плаќаат. Со тоа тие би биле привилегирани во однос на оние осигуреници кои редовно го плаќаат придонесот. Ако тоа е дозволено и натаму ќе се зголемува бројот на оние кои не плаќаат придонес, а тоа ќе доведе до распаѓање на здравственото осигурување.

Врз основа на изнесеното, Судот оценил дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба со Уставот.

4. Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Имајќи ја предвид содржината на оспорената одредба наводите во иницијативата, како и фактот што Уставниот суд на Република Македонија по предметот У.бр.177/2001 ја оценувал оспорената одредба од Законот, при што не нашол основ за поведување на постапка за оценување на нејзината уставност, а во предметната иницијатива не се наведени нови причини и аргументи кои би можеле да претставуваат основ за поинакво одлучување, Судот утврди дека постојат основи за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од судијата д-р Трендафил Ивановски кој го заменува претседателот на Судот и судиите Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.204/2006)

3. Ненадлежност

3. Competence.

243.

- Одлуката за донесување детален урбанистички план за централно зеленило покрај реката Вардар – јужен дел (Градски парк) – Скопје, во делот на урбан модул бр. М5, донесена под бр.07-1250/1 на 6 јули 2004 година од Советот на општина Центар

- Decision on the adoption of a detailed urban plan for central greenery along the River Vardar – southern part (City Park) – Skopje, in the part of urban module no.M5, adopted under no.07-1250/1 on 6 July 2004 by the Council of the Centar Municipality

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 25 јануари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката за донесување детален урбанистички план за централно зеленило покрај реката Вардар - јужен дел (Градски парк) - Скопје, во делот на урбан модул бр. М5, донесена под бр.07-1250/1 на 6 јули 2004 година од Советот на општина Центар ("Службен гласник на град Скопје" бр.8/2004).

2. Јавното правобранителство на Република Македонија на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на делот од одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека оспорената одлука во дел од урбанистичкиот план за локацијата на објектот Кермес означена во планот како Модул 5 парцела 5.3. била спротивна на член 14 од Законот за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.53/2001) и на член 4 од Правилникот за изменување и дополнување на Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот ("Службен весник на Република Македонија" бр.50/2003).

Притоа во иницијативата, а ниту во нејзиното појаснување, не се наведуваат конкретни причини поради кои оспорената одлука не е во согласност со наведените одредби од означениот закон и правилник, односно во што точно се состојат повредите на тие одредби направени со оспорената одлука. Наместо тоа, како доказ дека оваа одлука е во спротивност со наведените одредби од Законот и Правилникот, во прилог на иницијативата е доставено копие од "Синтензен приказ - планиран развој" од Деталниот урбанистички план чии измени и дополнувања се извршени со оспорената одлука.

Поради наведеното, а врз основа на приложениот доказ, во иницијативата се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста (иако во иницијативата не се наведува во однос на кој член од Уставот се оспорува одлуката) и законитоста на оспорената одлука и истата да ја поништи во делот кој се однесува на парцелата 5.3, урбан модул 5 (локација Кермес). Во иницијативата, исто така, се предлага Судот да донесе и решение за запирање од извршување на Одобрението за градење бр.34-16-3287/6 од 13 мај 2005 година на Министерството за транспорт и врски, Подрачна единица Центар, издадено врз основа на оспорената одлука, а со цел да се спречат последиците кои би настанале со извршување на одобрението.

3. Судот на седницата утврди дека во член 1 став 1 од оспорената одлука се пропишува дека со оваа одлука се донесува Детален урбанистички план за Централно зеленило покрај реката Вардар - јужен дел (Градски Парк) - Скопје. Во ставот 2 на истиот член се утврдува дека Одлуката ги почитува определбите на Генералниот урбанистички план на град Скопје ("Службен гласник на град Скопје" бр.8/2002), Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/1996), Правилникот за поблиска содржина и начин на графичка обработка на плановите ("Службен весник на Република Македонија" бр.2/2002) и Правилникот

за стандарди и нормативи за планирање на просторот ("Службен весник на Република Македонија" бр.2/2002 и 50/2003).

Во членот 2 од Одлуката е утврдена површината и границите на просторот за кој се донесува овој детален урбанистички план. Во овој член, исто така, е содржан и билансот на показатели за површината на урбаниот опфат, парковското зеленило, спорт и рекреација, површина под пешачки патеки, површини под сообраќајници, тротоари и паркинзи, површина во рамките на урбанистички парцели, површина за градба и др.

Според членот 3 од Одлуката, Деталниот урбанистички план содржи: текстуален дел и графички прилози, кои истовремено се и составен дел на самата одлука. Според овој член графички прилози на планот се: Извод од Генералниот урбанистички план од 2002 година, Извод од Деталниот урбанистички план од 1997 година, Постојна состојба на објекти, Постојна состојба - височина на објекти и Синтезен план - планиран развој.

Во наредните членови на Одлуката се уредуваат прашања во врска со заверувањето и потпишувањето на планот (член 4), рокот во кој треба да се обезбеди комплетна документација за остварување на планот (член 5), чувањето и грижата за реализација на Одлуката, со сите нејзини делови (член 6) и на крајот во членот 7 се утврдува дека оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен гласник на град Скопје".

4. Согласно член 110 алинеите 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето во иницијативата.

Разгледувајќи ја содржината на иницијативата, како и приложеното фотокопие од синтезниот приказ, Судот утврди дека подносителот на иницијативата, законитоста на Одлуката фактички ја оспорува поради неправилна примена на нормативите и стандардите во случај на спорната парцела бр.5.3, урбан модел 5, а не поради повреда на постапката во која е донесена оваа одлука.

Имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби, како и фактот дека во иницијативата се бара оценување на законитоста на дел од Одлуката не поради повреда на постапката во која таа е донесена, туку затоа што при планирање на објектот на спорната парцела не биле почитувани, односно неправилно биле применети нормативите и стандардите утврдени во членот 4 од Правилникот за изменување и дополнување на Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот ("Службен весник на Република Македонија" бр.50/2003), Судот утврди дека во конкретниот случај не е надлежен да одлучува по барањето во иницијативата. Ова од причини што во членот 21-а од Законот за просторно и урбанистичко планирање, кој што е изменет со член 14 од Законот за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.53/2001), а на кој се повикува подносителот во иницијативата, само се упатува на задолжителната примена на нормативите и стандардите за уредување на просторот, додека тие се утврдени во соодветниот правилник донесен согласно овој член од Законот.

Оттука, со оглед на тоа што стандардите и нормативите за планирање на просторот не се утврдени во Законот за просторно и урбанистичко планирање, туку во подзаконски акт (правилник), постапувањето на Судот по барањето во иницијативата за оценување на законитоста на оспорениот дел од Одлуката од аспект на причините поради кои таа се оспорува, во суштина би значело Судот да одлучува за согласноста на оспорената одлука со Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот ("Службен весник на Република Македонија" бр.2/2002 и 50/2003), а за тоа Уставниот суд, пак, согласно член110 од Уставот не е надлежен, затоа што и Одлуката и овој правилник се подзаконски прописи, односно прописи со иста правна сила.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.211/2005)

244.

- Член 55 став 2 алинеја 5 од Законот за здравствено осигурување и член 55 став 2 алинеја 5 од Законот за здравствено осигурување со членовите 11 став 1 алинеја 8, 108, 118 и 144 - 160 од Законот за здравствена заштита

- Article 55 paragraph 2 line 5 of the Law on Health Insurance and Article 55 paragraph 2 line 5 of the Law on Health Insurance with Article 11 paragraph 1 line 8, Article 108, Article 118 and Articles 144-160 of the Law on Health Care

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 22 февруари 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на:

а) уставноста на член 55 став 2 алинеја 5 од Законот за здравствено осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр. 25/2000, 34/2000, исправка 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003 и 84/2005) и

б) согласноста на член 55 став 2 алинеја 5 од Законот за здравствено осигурување со членовите 11 став 1 алинеја 8, 108, 118 и 144 - 160 од Законот за здравствена заштита ("Службен весник на Република Македонија" бр.38/1991, 46/1993, 55/1995, 10/2004 и 84/2005).

2. Фармацевтската комора на Македонија на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 11 став 1 алинеја 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствено осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.84/2005),

а во суштина се работи за член 55 став 2 алинеја 5 од Законот за здравствено осигурување означен во точката 1-а од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорената одредба не била во согласност со член 39 став 1 од Уставот и не била во согласност со членовите 11 став 1 алинеја 8, член 108, член 118 и членовите 144 - 160 од Законот за здравствена заштита.

Ова затоа што со оспорената одредба од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствено осигурување на Фармацевтската комора и се одземало правото на рамноправна застапеност во Управниот одбор на Фондот за здравствено осигурување. Имено фармацевтската комора на Македонија се ставала во нерамноправна положба во однос на другите две комори од областа на здравството, затоа што во работата и донесувањето на одлуките од страна на Управниот одбор на Фондот за остварување на правата на осигурениците од областа на здравството целосно се исклучува еден сегмент од здравствената заштита - фармацијата.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека оспорениот член не бил во согласност со Законот за здравствена заштита имајќи предвид дека со Законот за здравствена заштита е дефирнирано и регулирано уставното право на здравствена заштита на граѓаните, кое меѓу другото, го опфаќа и правото на лекови, помошни материјали кои служат за примена на лековите и санитарски материјал потребен за лекување според листата на лекови што ја утврдува Министерството за здравство.

3. Судот на седницата утврди дека Според член 53 од Законот за здравствено осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002 и 31/2003) за спроведување на правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување се основа Фонд за здравствено осигурување. Фондот врши дејност од јавен интерес и врши јавни оваластувања утврдени со овој закон.

Во членот 54 од наведениот закон е определен делокругот на работата на Фондот за здравствено осигурување со таксативно набројување на правата, обврските, одговорностите во спроведувањето на задолжителното здравствено осигурување.

Според член 55 став 1 од Законот, со Фондот управува Управен одбор.

Според став 2 на член 55 од Законот Управниот одбор се состои од 13 члена кои ги именува Собранието на Република Македонија за време од две години и тоа: шест претставници на осигурениците, двајца претставници од работодавците, тројца претставници од здравствените установи на предлог на коморите од областа на здравството, еден претставник од Министерството за здравство и еден претставник од Министерството за финансии.

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствено осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.84/2005) односно со оспорениот член 11 се менува членот 55 став 2.

Според овој член Управниот одбор се состои од 7 члена кои ги именува и разрешува Владата на Република Македонија за време од четири години и тоа: еден претставник предлага Министерството за здравство, еден претставник предлага Министерството за финансии, еден претставник предлага Сојузот на синдикатите на Македонија, еден претставник предлага Стопанската комора, еден претставник предлага Лекарската комора на Македонија и Стоматолошката комора на Македонија, еден претставник предложен од Здружението на пензионери и еден претставник на осигурениците предлага Здружението на потрошувачите.

Од анализата на Законот за здравствено осигурување произлегува дека во Управниот одбор на Фондот за здравствено осигурување до донесување на Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствено осигурување, Лекарската, Стоматолошката и Фармацевтската комора предлагале тројца претставници од здравствените установи, а со измените на Законот, Лекарската и Стоматолошката комора предлагаат еден заеднички претставник за член во Управниот одбор во Фондот за здравствено осигурување, односно Фармацевтската комора не учествува во предлагањето на кандидати за претставници во Управниот одбор односно заеднички претставник имаат само Лекарската и Стоматолошката комора.

4. Согласно член 110 од Уставот на Република Македонија Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за

согласноста на другите прописи и колективни договори со Уставот и законите.

Според член 28 алинеја 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето и ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Имајќи ја предвид наведената одредба од Уставот со која е утврдена надлежноста на Уставниот суд на Република Македонија, содржината на оспорениот член како и наводите во иницијативата произлегува дека со неа се бара Судот да ја оцени уставноста на член 55 став 2 алинеја 5 не затоа што содржи норма која не е во согласност со Уставот, туку затоа што содржината на нормата не е таква што според подносителот би требало да биде.

Оттука, тргнувајќи од надлежноста на Уставниот суд, Судот оцени дека барањето во иницијативата излегува надвор од рамките на неговата надлежност, па согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд постојат процесни пречки за постапување по барањето, поради што одлучи како во точката 1-а од ова решение.

5. Воедно, Судот оцени дека имајќи ја предвид уставната одредба од член 110 и деловничката одредба од член 28 алинеја 1 иницијативата треба да биде отфрлена и по однос на барањето за оценување на согласноста на оспорениот член од Законот за здравствено осигурување со одделните одредби од Законот за здравствена заштита, поради што одлучи како во точката 1-б од ова решение.

6. Со оглед на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.225/2005)

245.

- Членовите 82, 83, 84, 85 и 86 од Законот за локалната самоуправа

- Articles 82, 83, 84, 85, and 86 of the Law on Local Self-Government

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 8 март 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите 82, 83, 84, 85 и 86 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2005).

2. Републичкиот одбор на месните заедници на Република Македонија од Скопје и Здружението на граѓани "Љубители на љубанишкиот крај" од с. Љубаништа, Охрид, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителите на иницијативата оспорените законски одредби премногу рестриктивно го уредувале уставното право на месна самоуправа, односно сметаат дека во Законот треба да се прошират ингеренциите на месната самоуправа за сметка на општинската самоуправа.

Имено, Уставот во членот 8, локалната самоуправа ја сврстувал во темелните вредности на уставниот поредок, а со ставот 1 на член 114, на граѓаните им се гарантирало правото на локална самоуправа во општините, како единици на локалната самоуправа и

во облиците на месната самоуправа, како делови на локалната самоуправа.

При регулирањето на прашања од непосреден интерес на граѓаните-жители на месната самоуправа, прописите со кои тоа се прави морале да бидат заемно усогласени: законите со Уставот, а другите прописи со Уставот и законите (член 51 од Уставот), за да се оневозможело избраните претставници, со прописите што ги донесуваат, на граѓаните да им ги одземат или намалат правата утврдени со Уставот, како што, според подносителите на иницијативата, тоа бил случајот со одредбите на членовите 83, 84 и 85 од Законот за локалната самоуправа. Имено, со одредбите на Глава 12, овој закон правото на граѓаните во месната самоуправа го имал сведено на собири: само да разгледуваат прашања, изготвуваат предлози и заземаат ставови за прашања од непосредно и секојдневно значење за животот и работата на жителите од тоа подрачје, но не и право да одлучуваат за нив.

Според подносителите на иницијативата, било несфатливо и уште повеќе недопустливо толку рестриktivно да се толкуваат и применуваат уставните одредби за правата на граѓаните во одлучувањето за прашања од значење за месната самоуправа, за прашања и проблеми карактеристични и актуелни само за конкретна месна самоуправа, а за кои општинските органи и администрација по правило немале ниту време, ниту слух.

Ригидно-рестриktivниот пристап на законодавецот во операционалозацијата на уставната поставеност на локалната и месната самоуправа во Законот за локалната самоуправа, според подносителите на иницијативата, не помалку бил очигледен и во отсуството на одредби со кои на органите на месната самоуправа би им се дала можност сами, без посредување на градоначалникот да свикуваат собири. Свикувањето и одлучувањето на собир, според подносителите на иницијативата, било изворно право на граѓаните жители на месната самоуправа, а не изведено од градоначалникот, кој пак овластувањето од член 27 став 2 од Законот за локалната самоуправа го вршел за прашања во надлежност на општината како единица на локалната самоуправа, заради претходно изјаснување на граѓаните на ниво на општина (членовите 2 став 2 и 115 став 1 од Уставот, од една страна и членовите 82 став 2 и 83 од Законот за локалната самоуправа од друга страна).

Понатаму, подносителите на иницијативата наведуваат дека важечкиот Закон за локалната самоуправа не утврдувал можност месната самоуправа да може да има средства во сопственост и да биде субјект во правниот промет, односно да има својство на правно лице, што е меѓусебно поврзано и заемно условено, што претставувало »молчеливо« одземање на сопственоста и средствата кои месните заедници ги имаат и ги користат, не признавајќи им го својството на правно лице. Дури и да немале средства во сопственост, требало да им се овозможи да имаат средства, бидејќи без нив правото на локална, односно месна самоуправа е само флоскула, со која се заматувале очите и свеста на носителите на суверенитетот-граѓаните кои живеат во месната заедница.

Според подносителите на иницијативата, Законот за локалната самоуправа, во регулирањето на организацијата на власта и надлежностите на органите на ниво на општина, доследно го применувал уставното начело на поделба на власта на законодавна, извршна и судска, меѓутоа отстапувал од тоа начело во одредбите со кои ги уредувал, односно не ги уредувал прашањата сврзани со органите кои може да се избираат во месната самоуправа, нивната надлежност и постапката за избор. Во ниеден член од наведената Глава 12 не била утврдена можност месната самоуправа да донесува свои акти, а со решението за избор на претседателот на советот од страна и од редот на членовите на советот не била дадена можност со статутот на општината и (или) со општ акт на месната самоуправа, изборот на советот, односно претседателот на единицата на месната самоуправа да се врши на друг начин, на пример со тајно гласање и непосредни избори, што би ја збогатило демократската практика во облиците на месната самоуправа.

Понатаму, подносителите на иницијативата наведуваат дека Уставот во ставот 3 на членот 114 утврдувал можност во општините да се основаат облици на локална самоуправа. Меѓутоа, правната формулација дадена во ставот 1 на членот 82 од Законот за локалната самоуправа, не била во согласност со уставната рамка, бидејќи само привидно утврдувала два облици на месна самоуправа, а всушност станувало збор само за еден облик-заедница на граѓани кои живеат на определена територија, во ставовите 2 и 3 означена како подрачје, кое пак претставувало еден облик на месна самоуправа доколку се наоѓало во границите на градовите како урбани(зирани) целини и се именуvalo во "урбана заедница", а доколку се простирало надвор од границите на тие урбани(зирани) целини, се именуvalo како месна заедница. Формулациите од ставот

1 и 4 од овој член биле несогласни со член 51 од Уставот, поради тоа што Законот со наведените формулации ја бетонирал креативноста што Уставот ја овозможувал со ставот 3 на членот 114, оневозможувајќи им на општините со статутите да утврдуваат и други облици на месна самоуправа, кои зависно од специфичностите на одделни општини, би нуделе поуспешен развој.

Подносителите на иницијативата укажуваат дека правните стојалишта во оваа иницијатива се совпаѓаат со стојалиштата на Уставниот суд содржани во Одлуката У. бр. 162/97, кога бил во важност Законот за локалната самоуправа од 1995 година.

Во меѓувреме, до донесувањето на Законот за локалната самоуправа од 2002 година, според подносителите на иницијативата, во Уставот не се променило ништо што би можело да биде повод и причина за така драстично “дерогирање” на уставната позиција на месната самоуправа, како што е тоа (не) нормирано во посочените одредби на Законот. Напротив, овој дел на Законот противречел на смислата и основната цел: децентрализација на власта од повисоко на пониско ниво. Во тој контекст би било многу пологично и “поуставно” да се проширеле ингеренциите на месната самоуправа за сметка на општинската (што било предмет на оваа иницијатива), како изворно право на граѓаните кои живеат на подрачјето на месната самоуправа, а не тие да биле “дарувани” од градоначалникот на општината.

Поради наведеното, подносителите на иницијативата сметаат дека со оспорените законски одредби се повредувале членот 114 и 115, а во врска со член 2, член 8 став 1 алинеја 6, член 30 став 1, 2 и 3 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според член 82 став 1 од Законот за локалната самоуправа («Службен весник на Република Македонија» бр. 5/2005), во општината можат да се основаат облици на месна самоуправа, и тоа:

- во градовите-урбани заедници и
- во другите населени места-месни заедници.

Според ставот 2 на истиот член, подрачјето за кое се основаат урбаните заедници се границите на урбаните единици, според урбанистичкиот план на градот.

Според ставот 3 на истиот член, подрачјето за кое се основаат месните заедници се границите на катастарските општини на населените места.

Според ставот 4 на истиот член, со статутот на општината поблиску се определуваат: облиците на месна самоуправа што се основаат на подрачјето на општината согласно ставот 1 на овој член; односите со органите на општината; работите од надлежност на градоначалникот чие извршување може да се делегира на претседателот на советот на месната самоуправа; начинот на обезбедување на средства за делегираните работи и други прашања од значење за месната самоуправа.

Согласно член 83, жителите во урбаните, односно месните заедници, на собири на граѓаните:

- разгледуваат прашања, заземаат ставови и изготвуваат предлози за прашања од непосредно и секојдневно значење за животот и работата на жителите од тоа подрачје;
- можат да изберат совет на урбаната, односно месната заедница, на начин и во постапка што се утврдени со статутот на општината.

Според член 84, советот на урбаната, односно месната заедница се избира на собири на граѓаните на урбаната, односно месната заедница, на начин и во постапка што се утврдени со статутот на општината.

Согласно член 85 став 1, советот на урбаната, односно месната заедница, од редот на своите членови избира претседател, со мандат од четири години.

Согласно став 2 на истиот член, за изборот и обврските на претседателот на советот на урбаната, односно месната заедница соодветно ќе се применуваат одредбите од членовите 47 и 48 на овој закон.

Според член 86 став 1, градоначалникот може да делегира вршење на определени работи од непосреден интерес и секојдневно значење за животот и работата на жителите, на претседателот на советот на урбаната, односно месната заедница, на начин утврден со статутот.

Според став 2 на истиот член, со решението од ставот 1 на овој член, се утврдуваат и средствата за вршење на работите од ставот 1 на овој член, како и начинот на вршење надзор над нивното извршување.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Законот за локалната самоуправа (во Глава 12, во членовите 82, 83, 84, 85 и 86), ја разработува месната самоуправа, како право кое произлегува од локалната самоуправа.

Од анализата на содржината на оспорените законски одредби, како и од наводите во иницијативата, произлегува дека подносителите на иницијативата го оспоруваат Законот поради тоа што не содржи одредби за уредување на месната самоуправа какви што тие сметаат дека би требало да содржи.

Имено, сметаат дека оспорените одредби во Законот премногу рестриктивно го уредувале уставното право на месна самоуправа, односно сметаат дека во Законот треба да се прошират ингеренциите на месната самоуправа за сметка на општинската самоуправа.

Имајќи ја предвид наведената уставна одредба со која е утврдена надлежноста на Уставниот суд на Република Македонија, содржината на оспорените членови, како и наводите во иницијативата, произлегува дека со иницијативата се бара изменување на постојната законска регулатива со која се уредува месната самоуправа, што согласно член 68 од Уставот, претставува надлежност на Собранието на Република Македонија.

Оттука, тргнувајќи од надлежностите на Уставниот суд, Судот оцени дека барањето на иницијативата излегува надвор од рамките на надлежноста на Судот, па согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.22/2006)

246.

- Член 3 и член 55-а од Законот за персоналниот данок од доход

- Article 3 and Article 55-a of the Law on Personal Income Tax

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 3 и членот 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 5 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 3 и член 55-а од Законот за персоналниот данок од доход ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/1993, 3/1994-исправка, 70/1994, 71/1996, 28/1997, 8/2001, 50/2001, 52/2001-исправка, 2/2002, 44/2002, 96/2004 и 120/2005).

2. Друштвото за производство, промет и услуги "МЕТЕОРА БЦ" ДООЕЛ - Гостивар, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Со иницијативата, која по барање на Судот дополнително е прецизирана се бара да се оцени уставноста на третманот на приходите на собирачите на шумски печурки кои се третирале од страна на Министерството за финансии на Република Македонија согласно одредбите од член 55-а од Законот за персоналниот данок од доход, како други приходи. Меѓутоа, според подносителот на иницијативата, Министерството за финансии наметнувало незаконска даночна обврска од причина што собирањето на шумски печурки претставувало дејност која влегува во класата 02.01 поткласа 9 од Националната класификација на дејности односно спаѓа во земјоделство, лов и шумарство. Оттука, доходот што физичките лица го остварувале со собирање на шумски печурки, спаѓа во доход остварен од земјоделска дејност - шумарство - собирање на шумски печурки (класа 02.01).

Со подведувањето на приходите на собирачите на шумски печурки како други приходи, се наметнувала незаконска даночна обврска спрема исплатувачите правни лица кои вршеле откуп на печурки. Имено, согласно членот 68 од Уставот на Република Македонија, само Собранието на Република Македонија ги утврдува јавните давачки. Со тоа што Министерството за финансии - Управата за јавни приходи, спротивно на одредбите од Законот за персонален данок од доход, приходите кои ги остварувале собирачите на шумски печурки ги третирала како други приходи, подносителот на иницијативата смета дека се правела повреда на член 68 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, бидејќи со тоа се наметнувала јавна давачка која не била пропишана со Законот за персонален данок од доход.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека дејностите кои физичките и правните лица ги вршат во Република Македонија биле класифицирани и утврдени со одредбите од Законот за национална класификација на дејностите и врз основа на кој закон и член 45 од Законот за Владата на Република Македонија била донесена Одлуката за утврдување на национална класификација на дејностите. "Сектор А" од Националната класификација на дејностите кој гласи "Земјоделство, лов и шумарство" во која според структурата утврдена од Заводот за статистика или 31 потсектор, 60 удели, 222 групи, 502 класи и 602 поткласи на дејности кои спаѓаат во земјоделство, лов и шумарство. Класа 02.01 - Одгледување, користење и заштита на шуми која спаѓала во група 02.01 т.е. во соодветни услужни активности во класата одгледување, користење и заштита на шуми, меѓу другите ја содржела и поткласата собирање на

шумски печурки, тартуфи, која дејност, според подносителот на иницијативата спаѓала во доход остварен од земјоделска дејност - шумарство. Во тој случај, подносителот на иницијативата, смета дека обврзник на данокот на доход кој остварува приходи од земјоделство и шумарство е физичко лице кое како сопственик или корисник на земјиштето се води во катастарските книги, со состојба од 31 декември во годината што и претходи на годината за која се утврдува данокот (член 19 од Законот за персонален данок од доход).

Со одредбите од Законот за персонален данок од доход, според наводите во иницијативата, се оданочувале приходите од земјоделска дејност во кои влегувале и приходите од собирање на печурки. Според тоа, ако приходите биле подведени под оданочување со Законот за персонален данок од доход, врз истите не се применувале одредбите за оданочување како за други видови на приходи од член 55-а, кој ако биле оданочени според законот, ги исклучува од одредбата за оданочување според членот 55-а. Оттука, подносителот на иницијативата смета дека собирањето на шумски печурки не може да се подведе под "други приходи" од аспект на оданочување на доходот. Ова дотолку повеќе што за истото биле предвидени одредби, според кои се оданочуваат за данок од доходот, остварен со вршење на земјоделска и шумарска дејност. Имено, од наведеното во членот 55-а, според иницијативата, било исклучено оданочување на сите видови на приходи, за кои било пропишано оданочување со други одредби од Законот за персонален данок на доход.

Со оглед на тоа што во случајов не станувало збор за доход, кој се оданочувал по одбивка, според подносителот на иницијативата, исплатувачот на приходите по основ извршен откуп на печурки воопшто не е обврзан да пресмета и уплати аконтација на данокот на доход кој се утврдува со решение. Околноста дека станувало збор за приход од вршење на земјоделска дејност кој не влегувал во групата на "други приходи" од членот 55-а, туку во земјоделски приходи, според иницијаторот, укажувал и царинскиот третман на откупените и извезени производи, кои согласно Законот за царинската тарифа ("Службен весник на Република Македонија" бр.86/2004) биле распределени во зеленчуци, корења и грутки за јадење под тарифен број 8709.59, под друг зеленчук.

Од наведените причини, подносителот смета дека оспорените членови 3 и 55- а од Законот за персоналниот данок на доход биле погрешно третираны, односно применувани од Управата

за јавни приходи, во постапката на определување на доходот што подлежи на оданочување според видот на приходот.

3. Судот на седницата утврди дека согласно член 3 од оспорениот закон доходот што подлежи на оданочување го сочинуваат следниве видови приходи остварени во земјата и во странство: 1) лични примања; 2) приходи од земјоделска дејност; 3) приходи од самостојна дејност; 4) приходи од имот и имотни права; 5) приходи од авторски права и права од индустриска сопственост; 6) приходи од капитал; 7) капитални добивки; 8) добивки од игри на среќа и други наградни игри, и 9) други приходи.

На оданочување подлежат сите приходи од став 1 на овој член што се остварени во пари, хартии од вредност, во натура или во некој друг вид.

Според членот 55-а од истиот закон други приходи во смисла на овој закон, се сметаат и приходите кои ги остваруваат физички лица, кои не се оданочени или не се изземени од оданочување со овој закон.

Основа за пресметување на данокот од ставот 1 на овој член е нето приходот кој се утврдува со одбивање на нормираните трошоци од бруто приходот во висина од 35%.

Како други приходи, во смисла на овој закон, се сметаат и приходите остварени со стекнување на хартии од вредност и учество во капиталот без надоместок, а основа за пресметување на данокот претставува пазарната вредност на денот на стекнувањето.

4. Согласно член 110 алинеи 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот, како и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Имајќи ја предвид содржината на оспорените одредби, како и причините за оспорување во иницијативата, Судот утврди дека

подносителот на иницијативата всушност ја оспорува практичната примена на оспорените одредби, односно нивно толкување од страна на Министерството за финансии - Управа за јавни приходи при определувањето на видот на приходот, за што согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија не е надлежен да одлучува.

Имено, причините за оспорување наведени во иницијативата не може да се доведат во корелација со предметот на уредување на самите одредби од чија содржина не произлегуваат основите на оспорување на кои се повикува подносителот во иницијативата. Оттука, според Судот не постојат процесни претпоставки Судот да се впушти во мериторна оценка на оспорените одредби, односно постојат процесни пречки за постапување по иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.221/2005)

247.

- Законот за парнична постапка

- *Law on Contentious Procedure*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 19 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на Законот за парнична постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр.79/2005).

2. Роберт Бабамов од Струмица, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на Законот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека причините за нејзино поднесување биле на Судот да му се презентираат фактите во што се состоела неуставноста на Законот за парнична постапка, да се понуди предлог како тоа да се отстрани и да се презентира конкретен пример од судската пракса од кој можело да се види како се повредувале правата на граѓаните, токму поради тоа што недостасувала одредба во Законот со која би се гарантирало правото на жалба кое е предвидено во членот 15 од Уставот на Република Македонија. Имено, со членот 361 и членот 370 од Законот за парничната постапка било предвидено дека второстепениот суд со пресуда може да ја преиначи првостепената пресуда кога одлучува по жалба. Но, Законот не предвидел право на жалба против второстепената пресуда со која предметната работа била мериторно одлучена од второстпениот суд, па поради тоа странката која била незадоволна од второстепената пресуда автоматски била ставена во ситуација да не може да изјави жалба и да ги заштити своите правни интереси со редовен правен лек.

Воедно, требало да се има предвид дека и во претходно важечкиот закон и во новиот Закон за парнична постапка, останало исто законското решение со кое не се предвидувало право на жалба против одлуките на второстепениот суд со кои се преиначувале првостепените пресуди, и законодавецот на тој начин го оневозможил остварувањето на уставното право на жалба.

Според иницијативата во Законот за парнична постапка требало да се предвиди одредба со која "ако второстепениот суд со своја одлука ја преиначи првостепената одлука, против таквата одлука може да се изјави жалба до Врховниот суд на Република Македонија". На тој начин незадоволната странка ќе можела против

второстепената одлука да изјави жалба до повисок суд, кој со своја одлука ќе оценел дали второстепениот суд правилно го применил материјалното право и ќе се спречеле злоупотреби во примената на законот од страна на апелационите судови.

Со иницијативата се изнесува и конкретен предмет од постапката, за да се видеела оправданоста и потребата од вградување во Законот на нова одредба која ќе го разрешила изнесеното спорно прашање.

Од овие причини предлогот во иницијативата е Судот да поведе постапка за оценување на уставноста на Законот за парнична постапка.

3. Судот на седницата утврди дека со иницијативата се оспорува во целина Законот за парнична постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр.79/2005) од аспект дека не содржи одредба која според подносителот на иницијативата Законот требало да ја содржи.

Оттука, треба да се истакне дека според членот 1 предмет на уредување на Законот за парнична постапка се правилата на постапката врз основа на кои судот расправа и одлучува за основните права и обврски на човекот и граѓанинот во споровите од личните и семејните односи, од работните односи, како и од имотните и другите граѓанскоправни односи на физичките и правните лица, освен ако за некои од наведените спорови со посебен закон не е предвидено за нив судот да одлучува според правилата на некоја друга постапка.

4. Според членот 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Од изнесените уставни и законски норми произлегува дека Уставниот суд на Република Македонија во рамки на своите уставно определени надлежности одлучува за уставноста и законитоста на прописите што се во правниот поредок, а во тие рамки може да ја оценува уставноста на одредбите од Законот за парничната постапка

кои се предвидени и содржани во Законот, но нема надлежност да одлучува за тоа што овој закон не содржел, а требало да содржи, на што впрочем и се однесува барањето во предметната иницијатива.

Поаѓајќи од иницијативата со која се оспорува уставноста на Законот за парнична постапка од аспект дека не предвидува одредби какви законот според подносителот на иницијативата требало да ги содржи, па поради тоа тој бил спротивен на Уставот, а имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби, Судот оцени дека се исполнети условите за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.3/2006)

248.

- Членовите 145, 146 и 147 од Законот за радиодифузна дејност

- Articles 145, 146 and 147 of the Law on Radio Diffusion Activity

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 17 и 18 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите 145, 146 и 147 од Законот за радиодифузна дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр.100/2005).

2. Тања Василева, Моника Цветковска, Александра Цветковска и Светлана Деспотовска, сите од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите на законот означен во точката 1 од ова решение.

Подносителите на иницијативата, која по барање на Судот дополнително е прецизирана, ги спорат членовите 145, 146 и 147 од Законот за радиодифузна дејност од причина што сметаат дека не се во согласност со членот 55 став 2 од Уставот на Република Македонија, односно дека со оспорените членови не се предвидувале еднакви права за сите субјекти на пазарот. Имено, Републиката требала да обезбеди еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот, но со решенијата дадени во оспорените законски одредби субјектите на пазарот не биле во иста правна положба, со што на одредени субјекти им се овозможувало да имаат монополска положба и монополско однесување, односно во оспорените членови не биле предвидени мерки против монополската положба.

Во иницијативата, исто така, се наведува дека оспорените членови од Законот, не биле во согласност со членовите 7 и 12 од Законот за облигационите односи, како и со член 12 од Законот за извршување.

3. Судот на седницата утврди дека според член 145 од Законот за радиодифузна дејност средствата за покривање на трошоците за создавање и емитување на програмите и за техничко-технолошки развој на јавниот радиодифузен сервис, за одржување, употреба и развој на јавната радиодифузна мрежа, за регулирање и развој на радиодифузната дејност во Република Македонија, се обезбедуваат од радиодифузна такса.

Радиодифузна такса е јавна давачка.

Од средствата на радиодифузната такса се финансираат следниве корисници:

- ЈП Македонска радио-телевизија;
- ЈП Македонска радио дифузија и
- Совет за радио дифузија.

Според член 146 од истиот закон радиодифузна такса плаќа:

- секое семејно домаќинство во Република Македонија;
- хотели и мотели, по една радиодифузна такса за секои пет соби;
- правни лица и сопственици на деловен простор на секои 20 вработени или други лица кои го користат деловниот простор, по една радиодифузна такса и
- сопственици на угостителски и други јавни објекти опремени со радио или телевизиски приемник, за секој приемник плаќаат по една радиодифузна такса.

Владата на Република Македонија на предлог на Советот за радиодифузија ќе определи кои обврзници од ставот 1 на овој член во населени места што не се покриени со радиодифузни сигнали нема да плаќаат радиодифузна такса.

Семејно домаќинство кое има слепо лице со оштетувања на видот од над 90% и глуво лице со оштетување на слухот од над 60 децибели утврдено согласно со прописите за инвалидското осигурување е ослободено од плаќање на радиодифузна такса за станот во кој живее неговото семејно домаќинство.

Според член 147 од Законот работите во врска со пресметувањето, наплатувањето и насочувањето на средствата од радиодифузната такса на корисниците од членот 146 на овој закон, како и водењето на регистарот на обврзници за плаќање на радиодифузна такса, ги врши МРТ.

МРТ врз основа на регистарот на обврзници на радиодифузна такса донесува решение кое има карактер на извршна исправа согласно со Законот за извршување, за утврдување на годишниот износ на радиодифузната такса со кое обврзникот се задолжува да ја плати во 12 месечни износи. Обврзникот е должен радиодифузната такса да ја плаќа месечно најдоцна до 15 во месецот, во спротивно за

секоје задоцнување се плаќа камата утврдена со закон. Наплатата се врши на сметка на МРТ која уплатените средства ги насочува на корисниците наведени во членот 145 на овој закон, во износи утврдени во членот 149 на овој закон.

4. Во членот 110 од Уставот на Република Македонија е определено дека Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Согласно член 28 алинеи 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето и ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Тргувајќи од содржината на оспорените одредби, како и од причините за оспорување истакнати во иницијативата, подносителите на иницијативата, според Судот не ја спорат содржината на оспорените законски одредби, туку наведуваат што треба уште да содржат истите. Имено, подносителите на иницијативата наведуваат дека Република Македонија треба да преземе мерки против монополската положба и однесување на пазарот, а такви мерки не се содржани во оспорените членови од Законот за радиодифузна дејност. Оттука, произлегува дека подносителите укажуваат што треба да содржат оспорените одредби, односно по својата содржина какви според нив би требало тие законски одредби да бидат, а за што Уставниот суд на Република Македонија согласно цитираната уставна одредба не е надлежен.

Имено, причините за оспорување наведени во иницијативата не може да се доведат во корелација со предметот на уредување на самите одредби од чија содржина не произлегуваат основите на оспорување на кои се повикува подносителот на иницијативата. Оттука, според Судот не постојат процесни претпоставки Судот да се впушти во мериторна оцена на оспорените одредби, односно постојат процесни пречки за постапување по иницијативата.

Што се однесува до наводите во иницијативата дека оспорените одредби од Законот не биле во согласност со член 7 и 12 од Законот за облигационите односи и член 12 од Законот за извршување, Судот оцени дека станува збор за прописи од ист правен ранг, за чија меѓусебна согласност Уставниот суд согласно

член 110 од Уставот на Република Македонија не е надлежен да одлучува.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.32/2006)

249.

- Анекс Правилникот за измена и дополна на Правилникот за внатрешна организација и систематизација на работните места со опис и попис на ЈЗО Медицински центар „Борис Канчески“ Гостивар бр.01-675/1 од 31 мај 2004 година

- Annex Rulebook for changes and supplements to the Rulebook about the internal organisation and systematisation of the jobs and description and a list of the public health institution medical centre "Boris Kančeski" Gostivar no.01-675/1 of 31 May 2004

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 7 јуни 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Анекс Правилникот за

измена и дополна на Правилникот за внатрешна организација и систематизација на работните места со опис и попис на ЈЗО Медицински центар „Борис Канчески“ Гостивар бр.01-675/1 од 31 мај 2004 година.

2. Александра Поповска од Гостивар на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Анекс Правилникот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата при донесување на оспорениот Анекс Правилник тогашниот директор на Медицинскиот центар „Борис Канчески“ Гостивар постапил спротивно на одредбите на Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.10 од 15 март 2003 година), поточно на одредбите од членовите 200-а, 200-л, 200-м и 200-ч од овој закон. Имено, покрај забраната од Министерството за здравство поради трансформацијата и приватизацијата, Анекс Правилникот бил донесен без да директорот има законски овластувања за тоа и без да направи консултации со вработените во здравствената организација и синдикатот.

Со овој Анекс Правилник се повредувале некои уставни начела, како начелото на еднаквост на граѓаните во слободите и правата, правото на работа и достапноста на работното место под еднакви услови за сите, поточно членовите 9, 32 и други од Уставот.

Од иницијативата произлегува дека непосреден мотив и причина за оспорување на уставноста и законитоста на Анекс Правилникот е укинувањето на работното место на кое подносителката на иницијативата работела и нејзиното распоредување на друго работно место во друга работна единица, за што таа води и работен спор.

3. Судот на седницата утврди дека со оспорениот Анекс Правилник всушност се вршат определени измени и дополнувања во однос на дотогашната внатрешна организација и систематизација на работните места во ЈЗО Медицински центар „Борис Канчески“ - Гостивар. Во рамките на овие изменувања и дополнувања е и членот 13 од Анекс Правилникот, со кој меѓу другото се врши и укинување на работното место биолог во диспанзерот за кожни заболувања, на кое работела подносителката на иницијативата.

4. Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби, како и содржината на оспорениот Анекс Правилник, Судот утврди дека со него не се уредуваат права и обврски од работниот однос на работниците, туку се уредуваат прашања во врска со внатрешната организација и систематизација на работните места, односно прашања во врска со функционирањето на Медицинскиот центар „Борис Канчески,, Гостивар, заради извршување на работите за кои е основан.

Оттука, според Судот оспорениот Анекс Правилник не претставува пропис во смисла на членот 110 алинеја 2 од Уставот, туку е интересен акт на јавната здравствена установа што го донела, а за чија согласност со Уставот и законите не е надлежен да одлучува Уставниот суд на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.90/2006)

250.

- Членовите 2 и 3 од Одлуката за верификација на мандатите на членовите на Советот на општина Делчево, бр.07-301/1 од 6 април 2005 година

- Articles 2 and 3 of the Decision on verification of the mandates of the members of the Council of the Delčevo Municipality, no.07-301/1 of 6 April 2005

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 14 јуни 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на членовите 2 и 3 од Одлуката за верификација на мандатите на членовите на Советот на општина Делчево, бр.07-301/1 од 6 април 2005 година.

2. Гоце Стоиловски од с. Драмче - Делчево на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на членовите 2 и 3 од одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека оспорените членови 2 и 3 на Одлуката биле спротивни на член 7 став 3 и член 62 став 5, од Законот за локалната самоуправа, како и на членот 50 од Статутот на општина Делчево, затоа што Одлуката влегувала во сила со денот на донесувањето, а не осмиот ден од денот на објавувањето или со денот на објавувањето, како што се предвидувало во наведените одредби од Законот и Статутот.

Овие членови биле спротивни и на членот 52 став 1 од Уставот според кој законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила.

3. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Делчево, Одлуката чии членови се оспоруваат со оваа иницијатива ја има донесено на својата прва (конститутивна) седница одржана на 6 април 2005 година, врз основа на член 18 од Статутот на општината и поднесениот извештај од Верификационата комисија на Советот, а во врска со известувањето на Општинската изборна комисија.

Според член 1 од оваа одлука, се верифицираат мандатите на поединечно наведените членови на Советот на општина Делчево избрани на локалните избори одржани на 13 март 2005 година.

Според оспорениот член 2 од Одлуката, мандатот на членовите на Советот трае 4 (четири) години, сметано од 6 април 2005 година, а според оспорениот член 3, оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен гласник на општина Делчево“.

4. Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби, како и досегашниот став во однос на правните елементи што треба да ги содржи еден пропис, Судот утврди дека одлуката чии членови се оспоруваат со оваа иницијатива не содржи општи норми на однесување, односно не уредува на општ начин определени односи, ниту утврдува права и обврски на неопределен број на субјекти во правото, туку со неа се врши верификација на мандатот поименично на секој член на Советот на општината избран на локалните избори одржани во 2005 година.

Оттука, според Судот Одлуката, чии членови се оспоруваат со оваа иницијатива, не претставува општ акт, односно пропис во смисла на членот 110 алинеја 2 од Уставот, ниту на член 7 став 3 од Законот за локалната самоуправа, на кој се повикува подносителот на иницијативата, туку е конкретен акт за чија согласност со Уставот и

законите Уставниот суд на Република Македонија не е надлежен да одлучува.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.112/2006)

251.

- Одлука за продажба на становите во сопственост на Република Македонија, донесена од Владата на Република Македонија број 19-2223/2 од 14 јули 2005 година

- Decision on the sale of the apartments owned by the Republic of Macedonia, made by the Government of the Republic of Macedonia number 19-2223/2 of 14 July 2005

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, членот 28 алинеја 1 и членот 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 21 јуни 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛААТ иницијативите за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за продажба на становите во сопственост на Република Македонија, донесена од Владата на Република Македонија број 19-2223/2 од 14 јули 2005 година ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2005).

2. Градот Скопје и Лепа Лазарова од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата на Градот Скопје, со оспорената Одлука било одлучено да се продадат станови во сопственост на Републиката, кои биле определени во посебен преглед, меѓутоа одделни станови не можеле да бидат содржани во прегледот а со тоа и да бидат предмет на продажба со Одлуката, бидејќи тие по основ на присилни прописи во минатото биле стекнати во сопственост на државата и евентуално би биле предмет на денационализација. Од овие причини оспорената Одлука била во несогласност со Законот за продажба на станови во општествена сопственост, и во спротивност со уставните начела на владеење на правото и правната сигурност на граѓаните, како и со членот 51 став 1 од Уставот според кој законите во Република Македонија мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Во иницијативата на Лепа Лазарова од Скопје, се наведува дека оспорената Одлука за продажба на становите во сопственост на Република Македонија, е донесена од Владата на Република Македонија без постоење на законски основ за тоа. Со оглед на тоа, оспорената Одлука била во несогласност со членот 91 став 1 алинеја 5 од Уставот на Република Македонија, според кој Владата донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а во случајов оспорената Одлука не е во функција на извршување на закон.

Владата, исто така со донесувањето на оспорената Одлука се ставила во улога на законодавна власт бидејќи пропишала начин на оттуѓување на имот на Република Македонија, што всушност претставува материја која се уредува со закон. Поради тоа, оспорената Одлука била во несогласност и со членот 88 од Уставот, според кој Владата е носител на извршната власт, а не на законодавната власт.

3. Судот на седницата утврди дека Владата на Република Македонија ја донела Одлуката за продажба на станови во сопственост на Република Македонија, со која се определуваат становите за продажба на кои права, должности и одговорности во

поглед на располагањето има Републиката, а се во владение на лица без правен основ.

Со одредбите на Одлуката се определени условите и начинот на продажба на предметните станови во сопственост на Републиката.

4. Според членот 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија, меѓу другото, одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето.

Имајќи ја предвид содржината на оспорената одлука Судот оцени дека таа претставува конкретен акт донесен од Владата на Република Македонија со кој се одлучува за прашања од стопанисувањето со конкретен станбен простор во сопственост на Републиката, кој е во владение на лица без постоење на правен основ за тоа, и воедно, Владата определила дека реализацијата на продажбата на становите ќе ја спроведе Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија на начин утврден со Одлуката.

Со оглед на тоа што оспорената Одлука не уредува прашања на општ начин туку одлучува за продажба на точно определени станови односно на станови во државна сопственост кои се во владение на лица без правен основ, Судот утврди дека оспорената Одлука нема карактер на пропис и не може да биде предмет на уставносудска оценка.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.136/2005)

252.

- Член 21 став 5 од Законот за спречување на корупцијата

- Article 21, paragraph 5 of the Law on Prevention of Corruption

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 21 јуни 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 21 став 5 од Законот за спречување на корупцијата ("Службен весник на Република Македонија" бр.28/2002 и 46/2004).

2. Јавното претпријатие за поштенски сообраќај „Македонска пошта,, ц.о. Скопје, во текот на постапката трансформирано во Акционерско друштво „Македонска пошта,, ц.о. Скопје во државна сопственост, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 21 став 5 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Имено, подносителот на иницијативата по цитирање на оспорената одредба, појаснува дека претпријатието, односно сега друштвото е еден од тројцата основачи на "Поштенска банка" АД Скопје, дека е сопственик на 1/3 од основачкиот влог на наведената банка, потоа се означува висината на акционерскиот капитал на банката и се означува бројот на обични акции врз основа на кои акционерите имаат право да управуваат со банката.

Во иницијативата се цитираат член 48 и член 58 став 4 од Законот за банките ("Службен весник на Република Македонија" бр.

63/2000, 37/2001, 51/2003 и 85/2003) и се појаснува дека одредбите од овој закон, како *lex specialis* и посебно второозначената одредба не забранувале лицата наведени во оспорената одредба да бидат членови или претседател на Управен одбор на банка.

Меѓутоа, врз основа на оспорената одредба, а постапувајќи по мислењето на Државната комисија за спречување на корупцијата, Управниот одбор на "Поштенска банка" донел одлука со која го разрешил Директорот на "Македонска пошта" од функцијата член односно претседател на Управниот одбор на наведената банка.

Врз основа на наведеното, подносителот на иницијативата предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорената одредба, бидејќи истата не била во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

Инаку, во иницијативата се оспорува член 22 став 5 од пречистениот текст на Законот ("Службен весник на Република Македонија" бр.83/2004), а станува збор за член 21 став 5 од основниот текст на Законот, кој е предмет на уставносудска оценка во оваа постапка.

3. Судот на седницата утврди дека според содржината на член 21 став 5 од Законот за спречување на корупцијата, избран или именуван функционер, службено лице и одговорно лице во јавно претпријатие или друго правно лице што располага со државен капитал не може да врши функција на член на управен одбор или на друг орган на управување во трговско друштво или во друго правно лице што се занимава со дејност со која се остварува профит.

4. Според член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето.

Во иницијативата, како единствена причина за несогласноста на оспорената одредба од Законот за спречување на корупцијата со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, односно

влaдеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија се наведува нејзината неусогласеност со членовите 48 и 58 став 4 од Законот за банките.

Тргувајќи од содржината на член 110 од Уставот на Република Македонија, а во контекст на изнесените наводи од иницијативата, Уставниот суд не е надлежен да ја оценува неусогласеноста на одредби од исти или други закони, од каде постоењето на евентуалната таква неусогласеност не може да биде причина за оценување на уставноста на конкретна законска норма.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова–Ристова, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 62/2005)

253.

- Одлука за донесување на Детален урбанистички план за град Прилеп за Урбан блок 9/1 за квартал 1 и квартал 2, донесена од Советот на општина Прилеп под бр.07-237/5 од 15 февруари 2005 година

- Decision on the adoption of a Detailed Urban Plan for the City of Prilep for Urban Bloc 9/1 for areas 1 and 2, taken by the Council of the Prilep Municipality under no.07-237/5 of 15 February 2005

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 6 и 12 јули 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за град Прилеп за Урбан блок 9/1 за квартал 1 и квартал 2, донесена од Советот на општина Прилеп под бр.07-237/5 од 15 февруари 2005 година („Службен гласник на општина Прилеп“ бр. 4 од 22 февруари 2005 година).

2. Методија Стевананџија од Прилеп на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со предметниот урбанистички план биле предвидени содржини кои ги нарушувале имотните интереси на подносителот на иницијативата. Ова поради тоа што во постојното урбано подрачје за кое се однесувал планот, веднаш до објектот на парцелата на подносителот на иницијативата, се предвидувале други објекти од соседните парцели со чија реализација би се попречило нормалното функционирање на неговиот изграден објект уште од 1987 година бидејќи не биле со предвидено соодветно растојание и оддалеченост. За овој конкретен проблем подносителот на иницијативата дал приговор на анкетен лист број 8 во текот на јавниот увид на изложениот нацрт-план во текот на постапката за донесување на планот меѓутоа по приговорот не се отстранил наведениот конкретен проблем. Со иницијативата се оспорува законитоста на оспорената Одлука од причини што во планот не се почитувани нормите од Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот со кој се уредува растојанието на објектите, а воедно и Законот за просторно и урбанистичко планирање во членот 11 уредил дека постојната состојба е основа на проекциите на деталниот урбанистички план, кои треба да се во согласност со стандардите и нормативите.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 1 од оспорената Одлука се утврдува дека се донесува Деталниот урбанистички план за град Прилеп, за урбан блок 9/1 за квартал 1 и 2 и планот го опфаќа локалитетот кој е опишан во овој член од Одлуката. Со членот 2 се утврдени прилозите кои ги содржи предметниот план, текстуалниот и графичкиот дел на планот и документационата основа на планот.

Според членот 3 од Одлуката, планот се заверува во рок од 8 дена од денот на донесувањето, а заверката со потпис и печат ја врши претседателот на Советот на општината Прилеп.

Со членот 4 е утврдено дека планот ќе го спроведува Министерството за транспорт и врски во подрачната единица врз основа на добиената согласност бр.24-181/1 од 9 февруари 2005 година од Министерството за транспорт и врски - Сектор за уредување на просторот - Скопје.

Со членовите 5 и 6 од Одлуката е определено дека заверен примерок од планот и од Одлуката се доставува до Министерството за транспорт и врски и оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во Службен гласник на општина Прилеп.

Оваа одлука е донесена од Советот на општина Прилеп под број 07-237/5 од 15 февруари 2005 година и е објавена во „Службен гласник на општина Прилеп“ број 4 од 22 февруари 2005 година.

Постапката била спроведена и Одлуката била донесена врз основа на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.4/1996, 28/1997, 18/1999, 53/2001 и 45/2002), односно пред донесувањето на новиот Закон за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005 од 30 јуни 2005 година).

4. Согласно членот 110 алинеи 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето во иницијативата.

Поаѓајќи од наводите во иницијативата, подносителот ја оспорува законитоста на Одлуката за донесување на Деталниот урбанистички план за град Прилеп, за урбан блок 9/1, за квартал 1 и квартал 2, не од причини на повреда на постапката во која планот бил донесен, имајќи предвид дека и од самата иницијатива произлегува дека тој на јавниот увид на изложениот нацрт-план имал поднесено

приговор на анкетен лист број 8 и фазите во постапката биле запазени, туку од причини што не успеал во постапката да ги реализира имотните интереси по однос на растојанието на новопредвидените објекти од неговиот објект и поради тоа не се согласувал со содржините во донесениот план. Имено, со оглед на тоа што подносителот на иницијативата не успеал во рамки на постапката за донесување на планот да ги измени планираните содржини на начин на кој тој сметал дека требале да бидат испланирани, се бара со иницијативата Уставниот суд да го поништи планот како несогласен со Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот, па поради тоа оспорената Одлука била незаконита. Одредбата од членот 11 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.4/1996, 28/1997, 18/1999, 53/2001 и 45/2002) на која се повикува подносителот во иницијативата упатува на документацијата која се доставува на стручната ревизија во постапката на донесување на планот, во која е документацијата на деталниот урбанистички план за постојната состојба и проекциите заедно со нацрт планот, а деталниот урбанистички план содржи билансни показатели во кои се и урбаните модули предвидени согласно со соодветните стандарди и нормативи.

Оттука, со оглед на тоа што стандардите и нормативите за планирање на просторот не се утврдени во Законот за просторно и урбанистичко планирање, туку во подзаконски акт (правилник), Судот оцени дека постапувањето на Судот по барањето во иницијативата за оценување на законитоста на оспорената Одлука, од аспект на причините поради кои таа се оспорува, во суштина би значело Судот да одлучува за согласноста на оспорената Одлука со Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот („Службен весник на Република Македонија“ бр.2/2002 и 50/2003), а за тоа Уставниот суд, согласно членот 110 од Уставот не е надлежен, затоа што оспорениот акт и правилникот се подзаконски прописи, односно прописи со иста правна сила.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова-Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и Игор Спировски. (У.бр.18/2006)

254.

- Програмата за престанување на потребата од работници поради економски и структурални промени и права на работниците за чија работа престанала потребата во Стручната служба на Сојузот на синдикатите на Македонија, бр.0703-60/1 од 7 април 2001 година.

Одлуката за престанок на работен однос со отказ поради економски и структурални промени, бр.0703-61/1 донесена на 10 април 2001 година од Претседателството на Советот на ССМ и

Колективниот договор за уредување, односно доуредување на правата, обврските и одговорностите од работен однос во Советот на Сојузот на синдикатите на Македонија, бр.0703-180/1 од 27 јули 2000 година

- Programme for termination of the need for workers due to economic and structural changes and rights of the workers for whose job the need has terminated in the Professional Service of the Association of the Trade Unions of Macedonia, no.0703-60/1 of 7 April 2001

Decision on the termination of employment with a notice as a result of economic and structural changes, no.0703-61/1 taken on 10 April 2001 by the Presidency of the Council of the Association of Trade Unions of Macedonia and

Collective agreement for the regulation, that is, further regulation of the rights, obligations and responsibilities of employment in the Council of the Association of the Trade Unions of Macedonia, no.0703-180/1 of 27 July 2000

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на:

а) Програмата за престанување на потребата од работници поради економски и структурални промени и права на работниците за чија работа престанала потребата во Стручната служба на Сојузот на синдикатите на Македонија, бр.0703-60/1 од 7 април 2001 година.

б) Одлуката за престанок на работен однос со отказ поради економски и структурални промени, бр.0703-61/1 донесена на 10 април 2001 година од Претседателството на Советот на ССМ и

в) Колективниот договор за уредување, односно доуредување на правата, обврските и одговорностите од работен однос во Советот на Сојузот на синдикатите на Македонија, бр.0703-180/1 од 27 јули 2000 година.

2. Љиљана Савиќ-Тодоровска од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актите означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, која по барање на Судот дополнително е прецизирана, се наведува дека оспорената Програма не била во согласност со член 32 став 5 и член 51 од Уставот на Република Македонија, ниту пак со членовите 2 и 3 од Законот за работните односи.

Имено, подносителот на иницијативата смета дека точката 2 од Програмата која утврдува категорија на „нераспоредени работни места“ не е во согласност со член 32 став 5 од Уставот и со членовите 84, 86, 92, 94 и 206 точки 1 и 2 од Законот за работните односи.

Точката 4 од Програмата која предвидувала еднократен надоместок во вид на испратнина со најмногу 12 месечни плати, а Законот за работните односи определува и други поповолни права, според подносителот на иницијативата, не била во согласност со членовите 96, 130 и 139 од Законот за работните односи.

Исто така и точката 5 од Програмата не била во согласност со Законот за работните односи, бидејќи од содржината на

оваа одредба произлегувала обврска, за содржината на оваа Програма да биде известена само Синдикалната организација, а не и работниците.

Што се однесува до второоспорениот акт - Одлуката за престанок на работен однос, според наводите во иницијативата не била во согласност со член 126 и член 134 од Законот за работните односи, од причина што истата била донесена и објавена заедно со Програмата во ист ден.

Имено, Програмата и Одлуката, според подносителот на иницијативата биле во взаемна спротивност во поглед на бројот на работници на кои ќе им престанел работниот однос. Исто така, одредбата од членот 4 од Одлуката не биле во согласност со членовите 130 и 139 од Законот за работните односи, бидејќи на работникот не му биле понудени и другите определени права.

Поради наведеното, подносителот на иницијативата смета дека погоре наведените општи акти не биле во согласност со Уставот на Република Македонија и Законот за работните односи.

Со иницијативата, исто така, се оспорува и Колективниот договор, поточно членовите 11, 64 и 72 од истиот од причините поради кои членот 11 од Колективниот договор бил спротивен на членовите 59 и 88 од Законот за работните односи, членот 64 од Колективниот договор со кој се предвидувала категоријата „не распоредено работно место“ не бил во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3, член 9 став 2 и член 51 став 1 од Уставот, а оспорениот член 72 не бил во согласност со Уставот и Законот за работните односи.

Врз основа на изнесеното, се предлага укинување на оспорените акти.

3. Судот на седницата утврди дека Програмата за престанување на потребата од работници поради економски и структурални промени и права на работниците за чија работа престанала потребата во Стручната служба на Сојузот на синдикатите на Македонија содржи II (два) дела од кои во првиот (I) дел во точката 1 се наведува дека со Програмата се утврдуваат работни места кои се укинуваат со актот за систематизација на работни места, врз основа на кои ќе им престане работниот однос на работниците кои ги извршувале тие работни задачи, додека биле вработени во општинските синдикални

организации, односно во регионите и потоа, децидно се наведени регионите и укинатите работни места.

Одлуката за престанок на работен однос со отказ поради економски и структурални промени содржи 7 (седум) члена, во која меѓу другото се утврдуваат причините за намалување на бројот на вработените во Стручната служба, како и нивниот број.

Со оспорениот колективен договор се уредуваат прашањата во однос на: засновање на работен однос; правата на работниците и нивната положба; плата, надоместоци на плата и други примања; материјална одговорност; престанок на работен однос; заштита на правата на работниците, решавање на спорови и арбитража, и преодни и завршни одредби.

Во членот 119 од Колективниот договор се предвидува дека овој колективен договор се склучува за време од 4 (четири) години.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Имајќи го во вид основот за донесување на прво и второ оспорениот акт, односно Програмата и Одлуката, како и нивната содржина, Судот оцени дека тие не претставуваат пропис, туку тие се акти што Советот на Сојузот на синдикатите на Македонија ги донел во врска со потребата за воведување на нови промени во структурата, реорганизацијата, програмата и технологијата, кои ќе предизвикаат намалување на бројот на работниците на кои ќе им престане работниот однос од тие причини.

Со оглед на тоа што, Програмата и Одлуката не претставуваат пропис во смисла на членот 110 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, туку оперативни, интерни акт на Сојузот на синдикатите на Македонија, Уставниот суд оцени дека не е надлежен да одлучува за нивната согласност со Уставот и Законот за работните односи, во однос на кои се оспорува нивната уставност и законитост.

5. Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со поднесената иницијатива се оспоруваат одредби од Колективниот договор за уредување односно доуредување на правата, обврските и одговорностите од работен однос во Советот на Сојузот на синдикатите на Македонија, склучен на 27 јули 2000 година.

Членот 119 од Колективниот договор предвидува дека овој Колективен договор се склучува за време од 4 (четири) години.

Тргувајќи од фактот дека колективниот договор е од времен карактер, односно истиот е во важност само за периодот за кој е склучен (27 јуни 2000 - 27 јуни 2004 година) Судот оцени дека истиот повеќе нема правна сила, односно не е во правниот поредок бидејќи престанал да важи.

Имено, согласно член 227 став 1 од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2005) колективен договор склучен на определено време престанува да важи со истекот на времето за кое е склучен.

Ова дотолку повеќе што, согласно членот 269 став 1 од Законот за работните односи, постојните колективни договори и акти на работодавачот ќе се усогласат со овој закон најдоцна во рокот од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон (6 февруари 2006 година), а според ставот 2 од членот 269 од Законот, колективните договори кои нема да се усогласат во рокот определен во ставот (1) на овој член, престануваат да важат.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.73/2006)

255.

- Член 7 од Одлуката за отпочнување на постапката на приватизација бр. 19-1464/2 од 7 април 2006 донесена од Владата на Република Македонија и член 5 од Одлуката за изменување на Одлуката за отпочнување на постапката за приватизација, бр. 19-1464/3 од 9 мај 2006 година донесена од Владата на Република Македонија

- Article 7 of the Decision on initiating the privatisation procedure no.19-1464/2 of 7 April 2006, taken by the Government of the Republic of Macedonia, and Article 5 of the Decision on changing the Decision on initiating the privatisation procedure, no.19-1464/3 of 9 May 2006, made by the Government of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 7 од Одлуката за отпочнување на постапката на приватизација бр. 19-1464/2 од 7 април 2006 донесена од Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 47/2006), и член 5 од Одлуката за изменување на Одлуката за отпочнување на постапката за приватизација, бр. 19-1464/3 од 9 мај 2006 година донесена од Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 60/2006).

2. Ристе Величковски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на членовите од одлуките означени во точката 1 од ова Решение.

Во иницијативата и нејзиното дополнително подносителот наведува дека оспорените членови од двете оспорени одлуки на Владата на Република Македонија предвидувале одлуките да стапат во сила со денот на нивното донесување, поради што биле во спротивност со член 52 став 1 од Уставот кој предвидува дека законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила, а не откако ќе влезат во сила.

Во иницијативата се наведува дека првооспорената Одлука бр. 19-1464/2 била во спротивност со членовите 200-д, 200-ѓ и други членови од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 10/2004), поради што бара оценување на нејзината законитост. Меѓутоа, со дополнувањето на иницијативата подносителот се откажува од ова барање, поради измените на Законот за здравствената заштита направени во меѓувреме.

Во иницијативата подносителот се осврнува и на објавениот Оглас за продажба на удел во ЈЗО Градска аптека „Скопје“ - Скопје, укажувајќи дека одделни негови делови се во спротивност со одредбите од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 10/2004 и 84/2005), поради што предлага Судот да донесе решение за запирање на извршувањето на објавениот оглас од 12 мај 2006 година за продажба на удели на ЈЗО Градска аптека „Скопје“ - Скопје закажана за 2 јуни 2006 година, до донесување на конечна одлука по поднесената иницијатива.

Во дополнувањето на иницијативата, подносителот укажува дека во врска со двете оспорени одлуки на Владата на Република Македонија останува при своето барање за оценување на уставноста на член 7 од Одлуката за отпочнување на постапката на приватизација (Одлука бр. 19-1464/2 од 7 април 2006 донесена од Владата на Република Македонија) и член 5 од Одлуката за изменување на Одлуката за отпочнување на постапката за приватизација од 7 април 2006 година, (Одлука бр. 19-1464/3 од 9 мај 2006 година донесена од Владата на Република Македонија), како и на предлогот за донесување на временна мерка по однос на објавениот оглас.

3. Судот на седницата утврди дека со оспорениот член 7 од Одлуката за отпочнување на постапката на приватизација бр. 19-1464/2 од 7 април 2006 и член 5 од Одлуката за изменување на

Одлуката за отпочнување на постапката за приватизација од 7 април 2006 година, бр. 19-1464/3 од 9 мај 2006 година донесени од Владата на Република Македонија предвидено е дека одлуките влегуваат во сила со денот на донесувањето, а ќе се објават во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Согласно член 88 од Уставот, Владата на Република Македонија е носител на извршната власт и своите права и должности ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Согласно член 110 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Од содржината на двете оспорени одлуки произлегува дека ЈЗО Градска аптека „Скопје“ – Скопје е јавна здравствена организација со 100% капитал во државна сопственост, и која Владата, согласно Одлуката за приватизација бр. 23-3887/1 од 25 октомври 2004 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 78/2004), одлучила да ја приватизира во целина. Со оспорените одлуки, Владата на Република Македонија врз основа на законските овластувања, ја отпочнува постапката за приватизација и ја определува структурата на капиталот, проценетата вредност на ЈЗО Градска аптека „Скопје“ - Скопје и начинот на нејзината трансформација.

Имајќи ја предвид содржината на одлуките, Судот оцени дека оспорените одлуки немаат карактер на пропис подобен за уставно судска оценка, туку дека станува збор за поединечни и конкретни акти донесени во функција на отпочнување на процесот на преобразба на конкретна јавна здравствена организација.

Имено, за да еден конкретен акт биде предмет на уставно судска оценка, меѓу другото, треба да содржи општи норми, да уредува односи на општ начин, од него да произлегуваат права и обврски за неопределен број на субјекти во правото, што не е случај со оспорените одлуки.

Поради наведеното, а врз основа на наведените уставни и деловнички одредби, Судот утврди дека не е надлежен да ја оценува уставноста на оспорените одлуки, односно дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 116/2006)

256.

- Одлука бр.1399 донесена од Одборот на директори при „Хелматекс“ АД Струмица, на 15 септември 2005 година

- Decision no.1399 taken by the Board of Directors at "Helmateks" AD Strumica, on 15 September 2005

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката бр.1399 донесена од Одборот на директори при „Хелматекс“ АД Струмица, на 15 септември 2005 година.

2. Основната синдикална организација при „Хелматекс“ АД Струмица претставена од претседателот Маре Тиродиева на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата со оспорената одлука на работниците кои имале боледување помалку од 15 дена во периодот од 1 јануари 2005 година до 31 август 2005 година им се покачувала вредноста на бодот за 4% на платата почнувајќи од месец август па натаму, а додека за останатите работници кои во истиот временски период користеле боледување повеќе од 15 дена немало покачување на платата. Ова било спротивно на членовите 69 и 72 од поранешниот Закон за работните односи кој важел во времето на донесувањето на оспорената одлука, членот 43 од Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија, како и членовите 105 и 112 од сегашниот Закон за работните односи.

Подносителот на иницијативата смета дека начинот на исплатата се регулирал со закон, колективен договор и договор за работа, а не како што било сторено со оспорената одлука која исто така била спротивна и на член 32 став 5 од Уставот на Република Македонија според кој остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

3. Судот на седницата утврди дека Одборот на директори при „Хелматекс“ АД Струмица, на 15 септември 2005 година ја донесе Одлуката под бр.1399.

Според членот 1 од оспорената одлука, поради големите проблеми што се јавија во процесот на производството при самото работење, посебно во периодот јануари-август 2005 година, и обврските спрема странските и домашни купувачи за предиво, фротир и доработка на јоги навлаки не ќе можат да се исполнат во целост.

Сето ова произлегува главно од големата отсутност на работници кои се на боледување кој број драстично порасна во периодот јуни-август 2005 година.

Според членот 2 од оспорената одлука, Заради стимулирање на редовноста во работењето и за постигање на бараните резултати, на работниците кои имаат боледување помалку од 15 дена во периодот од 1.01.2005 до 31.08.2005 година, да им се

покачи вредноста на бодот за 4% на платата, почнувајќи од месец август па натаму.

На сите останати работници платата да им остане иста.

Според членот 3 од Одлуката, се задолжува финансискиот сектор при АД да постапи според горенаведената одлука, а според членот 4, оваа одлука стапува во сила со денот на донесувањето.

4. Согласно член 110 алинеја 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Тргувајќи од наведената уставна одредба, Судот утврди дека оспорената Одлука на „Хелматекс“ АД Струмица, не претставува пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија.

Имено овој акт не е пропис затоа што не е донесен од орган на државната власт, ниту од организација или институција што врши јавни овластувања доверени со закон, туку е донесен од акционерско друштво, конкретно од АД „Хелматекс“ Струмица и уредува прашања од интересен карактер на Друштвото.

Имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби, Уставниот суд утврди дека не е надлежен да одлучува за барањето во иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.124/2006)

257.

- Точка 1, алинеја 5 од Конкурсот за пријавување на кандидати за посетување на почетна обука за медијатори и за напредна обука за медијатори за лица кои веќе посетувале обука за медијатори од признаени институции, распишан од Министерството за правда и објавен во весникот „Дневник“ стр. 26, од 31 мај 2006 година

- Item 1, line 5 of the Competition for application of candidates for attending beginners' training for mediators and for advanced training for mediators for persons who have already attended training for mediators by recognised institutions, announced by the Ministry of Justice and published in the newspaper "Dnevnik" page 26, of 31 May 2006

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 20 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на точка 1, алинеја 5 од Конкурсот за пријавување на кандидати за посетување на почетна обука за медијатори и за напредна обука за медијатори за лица кои веќе посетувале обука за медијатори од признаени институции, распишан од Министерството за правда и објавен во весникот „Дневник“ стр. 26, од 31 мај 2006 година.

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста и законитоста на Конкурсот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека со точка 1 алинеја 5 од оспорениот конкурс, која предвидува за пријавување на конкурсот за посетување на почетна обука за медијатори, кандидатот да достави и потврда дека не му е изречена казна забрана на вршење на професија, дејност или должност се повредувал член 8 став 1 алинеи 1 и 3, член 9, член 11 став 1, член 13 став 1, член 14 став 1, член 25. член 32 став 1 и 2, член 54 став 1 и член 96 од Уставот на Република Македонија, и член 11 став 1 алинеја 3 од Законот за медијација, како и член 106 став 3,4, 5 и 6 од Кривичниот законик. Ова од причини што според член 106 став 6 од Кривичниот законик, на граѓаните по нивно барање може да им се дадат податоци за нивната осудуваност или неосудуваност само ако овие податоци им се потребни заради остварување на нивните права во странство.

Согласно на тоа, Министерството за правда немало уставно и законско овластување со оспорената одредба од Конкурсот непосредно од кандидатот да бара да достави и потврда дека не му е изречена казна забрана на вршење на професија, дејност или должност.

Поради наведеното, со иницијативата се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставност и законитоста на точка 1 алинеја 5 од Конкурсот за пријавување на кандидати за посетување на почетна обука за медијатори и за напредна обука за медијатори за лица кои веќе посетувале обука за медијатори од признаени институции.

3. Судот на седницата утврди дека во оспорената точка 1 алинеја 5 од оспорениот конкурс, е предвидено дека за пријавување на конкурсот за посетување на почетна обука за медијатори, кандидатот меѓу другите документи, треба да достави и потврда дека не му е изречена казна забрана на вршење на професија, дејност или должност.

4. Според член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Согласно член 1 од Законот за медијација („Службен весник на Република Македонија“ бр. 60/2006) , со овој закон се уредуваат принципите на медијацијата како алтернативен начин на решавање на спорови, условите за медијатор, постапката на медијација и организирањето на медијаторите.

Според член 11 од Законот, медијаторот мора да ги исполнува следниве услови: 1) да има диплома за завршено високо образование; 2) да има најмалку пет години работно искуство; 3) да не му е изречена казна забрана на вршење професија, дејност или должност; 4) да има сертификат издаден од Комората на медијатори за завршена обука според Програмата за обука на медијатори. Програмата за обука на медијатори и Образецот за завршена обука за медијатор ќе ја донесе министерот за правда, и 5) да биде запишан во Именикот на медијатори.

Согласно член 36 од преодните и завршните одредби од Законот, во рок од еден месец од влегувањето во сила на овој закон, министерот за правда ќе донесе Програма за обука на медијатори и Образец за обука на медијатори. Во рок од два месеца од влегувањето во сила на овој закон и во согласност со Програмата за обука на медијатори, а врз основа на јавен конкурс, Министерството за правда ќе организира почетна обука за медијатори и напредна обука за медијатори за лица кои веќе посетувале обука за медијатори од признаени институции, за што ќе им бидат издадени сертификати.

Имајќи ги предвид овие одредби од Законот за медијација, а поаѓајќи од содржината на Конкурсот во целина, според Судот, во конкретниот случај, конкурсот претставува општ повик за неограничен број на заинтересирани лица да се пријават како кандидати за посетување на обука за медијатори и тој по својот карактер не е пропис, туку преземено дејствие за реализација на постапката за да може едно лице да стане медијатор.

Поради наведеното, а врз основа на наведените уставни и деловнички одредби, Судот утврди дека не е надлежен да ја оценува уставноста на оспорениот конкурс, односно дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 121/2006)

258.

- Член 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност со Законот за ратификација на Протоколот за пристапување на Република Македонија кон Светската трговска организација, Анекс 1, Табела 4б

- Article 5 of the Law on Changing and Supplementing the Law on Value-Added Tax with the Law on Ratification of the Protocol for Accession of the Republic of Macedonia to the World Trade Organisation, Annex 1, Table 4b

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 20 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на меѓусебната усогласеност на член 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност ("Службен весник на Република Македонија" бр.21/2003) со Законот за ратификација на Протоколот за пристапување на Република Македонија кон Светската трговска организација, Анекс 1, Табела 4б. („Службен весник на Република Македонија“ бр. 7/2003).

2. Јавното сообраќајно претпријатие СКОПЈЕ - Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност.

Подносителот на иницијативата смета дека оспорениот член од Законот е во спротивност со Законот за ратификација на Протоколот за пристапување на Република Македонија кон Светската трговска организација, Анекс 1, Табела 4б.

Имено, Законот за ратификација на Протоколот за пристапување на Република Македонија кон Светската трговска организација бил донесен пред да биде донесен Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност, што значи бил во сила и обврзувал да се почитуваат неговите одредби.

Меѓутоа, со оспорениот член 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност, целосно бил избришан ставот 2 од членот 30 од Законот за данокот на додадена вредност, каде бил опфатен и „превозот на лица“ што претставувало основна дејност на подносителот на иницијативата, со што престанала да важи повластената даночна стапка од 5% за овој вид на услуга и истата била вратена на општата стапка на ДДВ од 18%, и покрај тоа што Република Македонија се определила да ги следи директивите на Европската унија, особено Шестата системска директива 77/388/ЕЕЗ која дава можност земјите да применуваат повластена стапка на определени категории на стоки и услуги, меѓу кои и за „транспорт на патници“.

Со донесувањето на Законот за ратификација на Протоколот за пристапување кон Светската трговска организација, според подносителот на иницијативата, Република Македонија се обврзала да се придржува кон истиот, конкретно кон Анексот 1, Табела 4б, наслов „Услуги кои подлежат на повластена стапка на ДДВ“, поднаслов „Превоз на лица-превоз на багаж на патници“. Меѓутоа, со донесувањето на Законот за измените и дополнувањата на Законот за данокот на додадена вредност, Република Македонија ја прекршила оваа обврска.

Според подносителот на иницијативата, законите во Република Македонија освен што требало да бидат во согласност со

Уставот на Република Македонија, требало да бидат усогласени и со меѓународните договори чиј потписник е државата и претставуваат составен дел на правниот поредок во Република Македонија.

Поради наведеното, подносителот на иницијативата предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на членот 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност, да утврди дека е спротивен на Анексот 1, Табела 4б, наслов „Услуги кои подлежат на повластена стапка на ДДВ“, поднаслов „Превоз на лица-превоз на багаж на патници“ од Законот за ратификација на Протоколот за пристапување кон Светската трговска организација и да го укине.

3. Судот на седницата утврди дека согласно член 5 став 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 21/2003), со кој се менува членот 30 од Законот за данокот на додадена вредност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/1999, 59/1999, 86/1999, 11/2000 и 8/2001), повластена даночна стапка од 5% се применува врз прометот и увозот на производи за човечка исхрана; вода за пиење од јавните системи за снабдување; публикации, и тоа: книги, брошури и слични печатени материјали, весници и други периодични публикации, детски сликовници, книги за цртање и боење за деца и картографски производи од секаков вид, освен публикации кои служат претежно за рекламни цели, како и публикации со порнографска содржина.

Согласно став 2 на истиот член, производите за човечка исхрана од точката 1 и публикациите од став 1 точка 3 од овој член, кои подлежат на повластена стапка на данокот на додадена вредност, ги определува Владата на Република Македонија.

Судот, исто така, утврди дека со Законот за ратификација на Протоколот за пристапување на Република Македонија кон Светската трговска организација што Собранието на Република Македонија го донесе на 23 јануари 2003 година, овој протокол стана дел од внатрешниот правен поредок на Република Македонија.

Согласно ДЕЛ I ОПШТ ДЕЛ став 1 од овој протокол, триесет дена по датумот на кој ќе биде прифатен овој протокол од страна на Република Македонија, Република Македонија ќе пристапи

кон Спогодбата за Светската трговска организација и со тоа ќе стане членка на Светската трговска организација.

Согласно ДЕЛ II ЛИСТИ НА ОБВРСКИ од овој протокол, кон Протоколот, во Анекс I, се приложени Листа на отстапки и обврски приложени кон Општата спогодба за царини и трговија од 1994 (ГАТТ 1994) и Листа на специфични обврски приложени кон Општата спогодба за трговија со услуги (ГАТС) кои се однесуваат на Република Македонија.

4. Согласно членот 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд е надлежен да одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите, како и за други прашања утврдени во Уставот, но не и за меѓусебната согласност на законите и меѓусебната согласност на другите прописи од ист ранг во хиерархијата на правните акти.

Според членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Имајќи ја предвид наведената одредба на членот 110 од Уставот со која е утврдена надлежноста на Уставниот суд на Република Македонија, како и наводите во иницијативата со кои се бара оценување на меѓусебната согласност на членот 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност со Законот за ратификација на Протоколот за пристапување на Република Македонија кон Светската трговска организација, Анекс 1, Табела 4б., Судот оцени дека барањето во иницијативата излегува надвор од рамките на надлежноста на Судот, поради што се исполнети условите за отфрлање на иницијативата согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.141/2006)

259.

- Член 86 став 2 од Законот за извршување

- *Article 86, paragraph 2 of the Law on Enforcement*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 28 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 86 став 2 од Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр.35/2005 и 50/2006).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 86 став 2 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата во оваа законска одредба а ниту во било која друга одредба од Законот за извршување не било предвидено - уредено правото на жалба или друг вид на правна заштита против налогот за извршување од член 86 од наведениот закон, со што се повредувал членот 8 став 1 алинеја 3, член 51 и член 54 став 1 од Уставот на Република Македонија.

Според подносителот на иницијативата и при издавањето на налогот за извршување од страна на извршителот биле можни грешки и пропусти кои единствено можеле да се отстранат со уставно загарантираното право на жалба или друг вид правна заштита против налогот за извршување.

Врз основа на изнесеното, предлага, Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на член 86 став 2 од Законот за извршување.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 86 став 1 од Законот, извршителот пред да пристапи кон пописот со налог ќе му наложи на должникот да го плати износот утврден во извршната исправа заедно со каматата и трошоците.

Според оспорениот став 2 од Законот налогот од ставот (1) на овој член содржи:

- име/назив на доверителот, живеалиште/престојувалиште или седиште;
- бројот на извршната исправа која се извршува и органот кој ја донел;
- долгуван износ како главен долг;
- споредни побарувања;
- трошоци на постапката и на извршувањето;
- забрана за располагање;
- рок од три дена за плаќање на долгот по извршната исправа;
- место на пописот и
- начин на вршење на пописот.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија, меѓу другото, одлучува и за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување.

Имајќи ја предвид наведената одредба од Уставот со која е утврдена надлежноста на Уставниот суд на Република Македонија, содржината на оспорениот член, како и наводите во иницијативата произлегува дека со неа се бара Судот да ја оцени уставноста на член 86 став 2 од Законот за извршување не затоа што содржи норма која не е во согласност со Уставот, туку затоа што содржината на нормата не е таква каква што подносителот на иницијативата смета дека треба да биде.

Оттука, тргнувајќи од надлежноста на Уставниот суд, Судот утврди дека барањето во иницијативата излегува надвор од рамките на неговата надлежност, па согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија иницијативата се отфрла поради процесни пречки за постапување по неа.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.174/2006)

260.

- Закон за исплата на платите во Република Македонија

- Law on the Payment of Salaries in the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 18 октомври 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на Законот за исплата на платите во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1994, 62/1995, 33/1997, 50/2001, 26/2002, 46/2002 и 37/2005).

2. Васил Гагачев од Битола на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на актот означен во точката 1 од ова решение. Имено, тој на 6 јуни 2006 година до Уставниот суд на Република Македонија поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на Законот за исплата на платите во Република Македонија и по повод овој поднесок е формиран предметот У.бр.129/2006. Од причина што овој поднесок не ги содржеше сите елементи од членот 15 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, односно во истиот само се наведува дека спротивно на Уставот, платата на подносителот на иницијативата му била исплаќана со ограничување, за кое имал и заведено граѓански спор пред надлежниот суд во Битола, со писмо У.бр.129/2006 од 11 септември 2006 година, согласно член 15 став 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија од подносителот на иницијативата е побарано во рок од 10 дена од приемот на писмото појаснување на иницијативата, односно да прецизира со дополнителен поднесок на кои одредби од оспорениот закон се бара оценување на уставноста, како и причините за нивното оспорување и одредбите од Уставот со кои не се во согласот оспорените одредби од Законот.

Постапувајќи по барањето на Судот на 26 септември 2006 година, подносителот на иницијативата достави поднесок од кој не може да се прифати дека истиот постапил по барањето на Судот, односно не го даде бараното појаснување. Имено, подносителот само наведува некои одредби од Уставот, без да наведе дали го оспорува Законот во целина или пак некои негови одредби, ниту пак ги наведува причините за оспорување.

3. Судот на седницата утврди дека со Законот за исплата на платите во Република Македонија се уредува исплатата на нето платите и одделни надоместоци кај работодавците со седиште во Република Македонија.

4. Во членот 110 од Уставот на Република Македонија е определено дека Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Тргувајќи од фактот што причините наведени во иницијативата не може да се доведат во корелација со предметот на уредување на оспорениот Закон, а и од самата содржина на иницијативата, која што дополнително е прецизирана, не произлегуваат основите на оспорување, според Судот во конкретниов случај не постојат процесни претпоставки Судот да се впушти во мериторна оцена на оспорениот Закон, односно постојат процесни пречки за постапување по иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.129/2006)

261.

- Одлука за донесување Детален урбанистички план за градска четврт „Старо Водно“ - Скопје, број 07-545/1 од 24 мај 2001 година

Одлука за изменување и дополнување на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за „Старо Водно“ урбани модули М¹, М², М³, М⁴ и М⁵ - Скопје, број 07-467/1 од 18 февруари 2005 година

- Decision on adopting a Detailed Urban Plan for the city quarter “Staro Vodno” – Skopje, no.07-545/1 of 24 May 2001

Decision on changing and supplementing the Decision on adopting a Detailed Urban Plan for “Staro Vodno” urban modules М¹, М², М³, М⁴, and М⁵ – Skopje, number 07-467/1 of 18 February 2005

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 6 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на:

а) Одлуката за донесување Детален урбанистички план за градска четврт „Старо Водно“ - Скопје, број 07-545/1 од 24 мај 2001 година („Службен гласник на град Скопје“ број 9 од 22 јуни 2001 година); и

б) Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за „Старо Водно“ урбани модули М¹, М², М³, М⁴ и М⁵ - Скопје, број 07-467/1 од 18 февруари 2005 година („Службен гласник на град Скопје“ број 2 од 3 март 2005 година).

2. Група граѓани од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на одлуките кои се означени во точката 1 од ова решение.

Со иницијативата се оспоруваат одлуките за донесување и за изменување и дополнување на Деталниот урбанистички план „Старо Водно“ во Скопје, поради тоа што се предвидувало изградба на станбени објекти на улицата „Елисие Поповски“, кои според нивото на градба и планираната висина и обем од П+З+П, би го нарушиле нормалното функционирање на објектите во постојното урбано подрачје на жителите од улиците „Козара“ и „Антон Панов“ во Скопје, од аспект на осветлувањето и малото растојание меѓу објектите. Во иницијативата, исто така се наведува дека согласно членот 52 став 7 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005) е предвидено дека надлежниот орган што го донесува решението за локациски услови писмено ги информира за содржината на решението непосредните соседи на градежната парцела за која се однесува решението. Со оглед на тоа

што надлежниот орган во општината има издадено услови за градба на предметните стамбени објекти број 34-16-1535/2 од 1 јуни 2004 година, а за тоа никој од непосредните соседи не бил известен, со иницијативата се предлага Судот да го укине планот односно одлуките за негово донесување и изменување и дополнување, како несогласни со Законот.

3. Судот на седницата утврди дека Советот на општината Центар - Скопје ја донело Одлуката за донесување Детален урбанистички план за градска четврт „Старо Водно“ - Скопје, со која во членот 1 е определено дека планот се донесува, а во членот 2 се дефинирани границите на планот.

Во членот 3 од Одлуката е утврдено дека планот содржи документациона и планирана состојба и дека составен дел на оваа одлука се текстуалниот дел на планот, графички прилози, одредби за спроведување на планот и извештајот од јавната анкета со осврт од стручната комисија.

Според членот 4 од Одлуката, планот се заверува со печат на Советот на општината Центар и потпис на претседателот на Советот, според членот 5 и членот 6 Одделението за урбанизам на Општината во определен рок треба да обезбеди документација за остварување на планскиот документ и се грижи за негова реализација, а во членот 7 е определено дека оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на град Скопје“.

Советот на општина Центар - Скопје ја донело и Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за „Старо Водно“ урбани модули М¹, М², М³, М⁴ и М⁵ - Скопје, со која во членот 1 е определено дека со оваа одлука се вршат измени и дополнувања на планот, а во членот 2 се дефинирани границите на опфатот на измените и дополнувањата поединечно за урбаните модули.

Во членот 3 од Одлуката е определено дека планот содржи текстуален и графички дел, а според членот 4, оваа одлука се заверува со печат на Советот на општината и потпис на претседателот на Советот на општината. Оваа одлука, согласно членот 7 влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањет во „Службен гласник на град Скопје“.

4. Согласно членот 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Со иницијативата се оспоруваат Одлуките донесени од Советот на општина Центар - Скопје од аспект дека не биле во согласност со членот 52 став 7 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, според кој надлежниот орган што го донесува решението за локациски услови писмено ги информира за содржината на решението непосредните соседи на градежната парцела за која се донесува решението.

Наведената одредба од Законот е во делот кој се однесува на „Спроведување на плановите“ во кој е меѓу другото уредено дека решението за локациски услови важи една година од неговата правосилност и во тој рок барателот е должен да обезбеди одобрение за градење.

Оттука, Судот оцени дека со иницијативата се оспоруваат одлуките од аспект на нивното спроведување односно од аспект дека тие не биле во согласност со членот 52 став 7 од Законот за просторно и урбанистичко планирање бидејќи во текот на постапката за спроведувањето на планот (донесен и изменет со наведените одлуки) не се почитувала законската одредба, па поради тоа оспорените одлуки биле незаконити.

Воедно, Судот оцени дека Одлуката за донесување на Деталниот урбанистички план за градската четврт „Старо Водно“ - Скопје, е донесена од Советот на општината Центар - Скопје, на 24 мај 2001 година и е објавена во „Службен гласник на град Скопје“ број 9 од 22 јуни 2001 година, а Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за донесување на Деталниот урбанистички план за „Старо Водно“ урбани модули М¹, М², М³, М⁴ и М⁵ - Скопје е донесена од Советот на општината на 18 февруари 2005 година и е објавена во „Службен гласник на град Скопје“ број 2 од 3 март 2005 година.

Со оглед на тоа што оспорените одлуки не се оспоруваат од аспект на согласноста на постапките за донесување, изменување и

дополнување на планот, со законот кој важел во време на водење на тие постапки за што Судот е надлежен да одлучува, туку исклучиво се оспоруваат во однос на спроведувањето на планот во урбаниот простор и тоа со одредби од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005) кој стапил во сила на 30 јуни 2005 година и е во важност во однос на примената на планот, што не е предмет на уставносудска оцена, Судот утврди дека согласно наведените уставни и деловнички одредби постојат услови за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.187/2006)

262.

- Член 44, членот 45, членот 46, членот 51, членот 52 и членот 66 став 1 точка 7 од Законот за задолжителното осигурување во сообраќајот

- Article 44, Article 45, Article 46, Article 51, Article 52, and Article 66 paragraph 1 item 7 of the Law on Compulsory Insurance in the Traffic

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, членовите 28 алинеја 1 и 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 13 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 44, членот 45, членот 46, членот 51, членот 52 и членот 66 став 1 точка 7 од Законот за задолжителното осигурување во сообраќајот („Службен весник на Република Македонија“ бр.88/2005 и 71/2006).

2. Горан Ангелковиќ од Битола на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот за задолжителното осигурување во сообраќајот означени во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорените одредби од Законот биле во директна колизија со членот 55 од Уставот.

Имено, најновото поскапување на задолжителното осигурување на моторните возила и на зелените картони „добро го илустрирало однесувањето“ на Владата на Република Македонија кон граѓаните на Република Македонија, бидејќи определените цени немале никаква врска со економската стварност во Македонија.

Потоа, по однос на оспорениот член 44 од Законот се наведува дека Владата на Република Македонија, на предлог на Комисијата за автомобилска одговорност ја утврдувала минималната и максималната стапка на премијата на осигурување, но определбата за постоење на максимална стапка делувала лицемерно, бидејќи никој никогаш немал да ја примени, ниту да побара да ја плати и се чинело, служела само за да обезбедела привид дека постоел избор и дека се штителе граѓаните.

Притоа, не постоела објективна потреба Владата на Република Македонија или пак Комисијата да ја утврдуваат тарифата на премијата на осигурување, бидејќи на пазарот на осигурителните услуги постоеле доволно параметри, врз основа на кои секоја поединечна компанија можела да ги формира своите цени. Меѓутоа, со овој закон Владата на Република Македонија ги штитела компаниите од меѓусебна конкуренција и □ овозможувала на групацијата да лобира за високи цени на осигурувањето, со што остварувале монополски, непазарни профити на сметка на граѓаните. За таа

цел, со оспорениот член 66 точка 7 од Законот, се создавала директна забрана на пазарната конкуренција.

Потоа, во иницијативата се наведува дека Владата на Република Македонија ги штитела компаниите, но не и граѓаните кои заради високо одредените цени за регистрација на возилата се почесто се определувале да не ги регистрираат возилата. Тоа, пак, доведувало до нови зголемувања на цените за осигурување, отсутствувала внатрешна контрола на реалниот пазар и токму тоа го попречувало Владата на Република Македонија, со помош на Законот.

Со ваквата состојба Владата на Република Македонија ја загрозувала безбедноста на граѓаните, ги ставала во конфликтна и нерамноправна положба, бидејќи ги казнувала сите оние што би биле спремни да ја платат цената на осигурувањето, доколку таа би била разумна.

Потоа, следува компаративен осврт на цените на зелените картони за возила, моторцикли и скутери во Македонија и други држави, со приказ на поединечни цени и проценти на зголемување со заклучок, според кој, доколку би возеле во странство штетата што таму би ја причиниле би била сто пати поголема од онаа што би ја направиле во Македонија.

За подносителот на иницијативата ваквиот модел на поскапување имал изнудувачки карактер и бил овозможен токму со одредбите од Законот, бидејќи анализирајќи ги членовите 51 и 52 од Законот, според него произлегувало како да националното биро за осигурување само си ги напишало овие одредби. Напротив, иако Законот требало да предвиди механизам за спречување на злоупотребата на монополот, го легализирал монополот и го промовирал Националното биро во картел кој им се наметнал на граѓаните по пат на принуда и не им давал право на избор.

Според подносителот на иницијативата, Владата на Република Македонија, го загрозувала правото на граѓаните да поседуваат возила и да ги користат за патување во странство, бидејќи ова не одело кон олеснување на визниот режим и намалување на цените на визите со оглед да едnodневно излегување од земјата со сопствено возило би чинело 40 евра.

3. Судот на седницата утврди дека членот 44 од Законот, е со наслов: „Формирање Комисија за осигурување од автомобилска одговорност“. Според став 1 од овој член од Законот, Владата на Република Македонија формира Комисија за осигурување (во натамошниот текст: Комисија). Според став 2, Комисијата од ставот 1 на овој член е составена од пет члена и претседател. Двајца членови и претседателот се именуваат на предлог на Министерството за финансии, а другите тројца се именуваат на предлог на Националното биро за осигурување.

Членот 45 од Законот е со наслов: „Надлежности на Комисијата“. Според став 1 на овој член од Законот, Комисијата изготвува тарифа на премија за осигурување од автомобилска одговорност и □ предлага на Владата на Република Македонија минимална и максимална стапка на техничка премија за осигурување од автомобилска одговорност.

Притоа, иако во иницијативата се означува како оспорена целината на овој член, од наводите од иницијативата произлегува дека за подносителот на иницијативата останатите надлежности на Комисијата дадени во продолжение на одредбата, не се спорни.

Членот 46 од Законот е со наслов: „Утврдување на минималната и максималната стапка на техничка премија,“ и во него е определено дека, Владата на Република Македонија на предлог на Комисијата еднаш годишно ја утврдува минималната и максималната стапка на техничка премија за осигурување од автомобилска одговорност.

Членот 51 од Законот е со наслов: „Формирање на национално биро за осигурување“. Според став 1 од овој член, Друштвата за осигурување со договор основаат Национално биро за осигурување (во натамошниот текст: Биро). Според став 2, Бирото од став 1 на овој член го основаат најмалку две друштва за осигурување кои имаат дозвола за вршење работи на осигурување во класата на осигурување од автомобилска одговорност. Според став 3, Бирото стекнува својство на правно лице со уписот во трговскиот регистар. Според став 4, Бирото донесува Статут на кој согласност дава Министерството за финансии.

Членот 52 од Законот е со наслов: „Работи на бирото,“. Во него се содржани девет точки. Според точката 1 на овој член, Бирото врши работи согласно со меѓународните спогодби за осигурување од

одговорност на сопствениците и корисниците на моторни возила (зелена карта) и ги преставува друштвата за осигурување пред меѓународните организации на друштвата за осигурување. Според точката 2 Бирото издава и печати меѓународни зелени картони за потребите на членките. Според точката 3, Бирото ја определува висината на дополнителната премија за издавање на меѓународни зелени картони.

И во овој случај, иако во иницијативата се означува како оспорена целината на овој член, од наводите од иницијативата произлегува дека за подносителот на иницијативата се спорни само првите три точки кои се однесуваат на така наречената зелена карта.

Според членот 66 став 1 точка 7 од Законот, со парична казна од 250.000 до 300.000 денари ќе се казни за прекршок друштвото за осигурување ако примени стапка на премија спротивно на членот 46 од овој закон.

4. Согласно член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд, меѓу другото, одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 15 став 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на закон, односно одделни негови одредби, меѓу другото содржи причини за нивното оспорување.

Според член 28 алинеја 1 и 3 од Деловникот, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по иницијативата и ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Во конкретниот случај, во поднесената иницијатива на Горан Ангелковиќ од Битола се содржани причини за оспорување на уставноста на одредбите, но истите, според нас не содржат аргументи кои би оделе во прилог на нивната несогласност со Уставот. Ова од причина што за да поднесената иницијатива биде подобна за оценка пред Уставниот суд не е доволно само во неа да се содржани било какви причини за оспорување, туку причините треба да бидат подобни за да врз основа на нив Судот пристапи кон оценка на уставноста, или пак законитоста на оспорениот акт, што не е случај со предметната иницијатива.

Исто така, во одделни сегменти иницијативата како да се движи од оспорување на уставноста на конкретни одредби кон оспорување на уставноста и на целината на Законот, па не е јасно што треба да биде предмет на оцена пред Уставниот суд.

Гледано во целина, станува збор за поднесена иницијатива која се заснова на фактички прашања, како и за иницијатива која не содржи аргументи во прилог на неуставноста на оспорените одредби, што преставува процесна пречка за постапување, од каде произлезе дека истата треба да се отфрли, согласно член 28 алинеја 1 и 3 од Деловникот на Судот.

Што се однесува на наводот за непостоење на заштитен механизам во Законот, а тргнувајќи од член 110 од Уставот на Република Македонија, Судот, исто така, утврди дека не е надлежен да одлучува за тоа што би требало да биде содржано во одредбите според подносителот на иницијативата, туку за тоа што е содржано во нив.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од судијата д-р Трендафил Ивановски, кој го заменува претседателот на Судот, и судиите: Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.156/2006)

263.

- Законот за извршување

- *Law on Enforcement*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 20 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 35/2005, 50/2006 и 129/2006).

2. Јовица Јовевски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на Законот означен во точка 1 од ова решение.

Со иницијативата, Законот за извршување се оспорува во целина поради тоа што во него не била предвидена двостепеност на постапките. Подносителот смета дека со Амандманот ЦЦИ од Уставот, била гарантирана двостепеноста во постапките што се водат пред орган на државната управа или организација и пред друг орган што врши јавни овластувања. Со Законот за извршување, извршителите вршат јавни овластување во рамките предвидени со Законот. Во Законот за извршување не постоеле одредби со кои се уредувало правото на жалба или друг вид на правна заштита против поединечните акти (налози за извршување) донесени од страна на извршителот. Понатаму, подносителот на иницијативата се повикува на член 51 став 1 и член 108 од Уставот, со образложение дека поради отсуството на одредби за правото на жалба против актите донесени во прв степен, односно поради тоа што со Законот не била овозможена двостепеноста во постапката, биле исполнети условите Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на Законот за извршување. Бидејќи до донесување на одлуката по повод иницијативата, можеле да настанат несогледливи последици од натамошната примена на Законот за извршување, се предлага Уставниот суд да донесе одлука со која ќе се запре извршувањето на Законот за извршување до донесувањето на одлука по поднесената иницијатива.

3. Судот на седницата утврди дека со иницијативата се оспорува во целина Законот за извршување од аспект дека не содржи одредба која според подносителот на иницијативата Законот требало да ја содржи.

Оттука, треба да се истакне дека според членот 1 од Законот за извршување, со овој закон се уредуваат правилата според кои извршителите постапуваат заради присилно извршување на судска одлука која гласи на исполнување на обврска. Одредбите од

овој закон се применуваат и врз присилно извршување на одлука донесена во управна постапка која гласи на исполнување на парична обврска, освен ако со друг закон поинаку не е определено, како и на извршување на брод и на воздухоплов.

4. Според членот 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Од изнесените уставни и законски норми произлегува дека Уставниот суд на Република Македонија во рамки на своите уставно определени надлежности одлучува за уставноста и законитоста на прописите што се во правниот поредок, а во тие рамки може да ја оценува уставноста на одредбите од Законот за извршување кои се предвидени и содржани во Законот, но нема надлежност да одлучува за тоа што овој закон не содржел, а требало да содржи, на што впрочем и се однесува барањето во предметната иницијатива.

Поаѓајќи од иницијативата со која се оспорува уставноста на Законот за извршување од аспект дека не предвидува одредби какви Законот според подносителот на иницијативата требало да ги содржи, па поради тоа тој бил спротивен на Уставот, а имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби, Судот оцени дека се исполнети условите за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.209/2006)

4. Оспорениот акт (одредба) престанал/а да важи

4. The contested act (provision) has ceased to be valid

264.

- Член 228 став 1 точка 3 од Законот за супервизија на осигурување

- Article 228, paragraph 1 item 3 of the Law on Supervision of Insurance

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 70/1992) на седницата одржана на 11 јануари 2006 година донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 228 став 1 точка 3 од Законот за супервизија на осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр. 27/2002 и 98/2002).

2. Комисијата за заштита на конкуренцијата на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 228 став 1 точка 3 од законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорената одредба со која е утврдена надлежноста на Националното биро за осигурување да ја определува висината на дополнителната премија за издавање на меѓународни зелени карти, се создавал заеднички

монопол на претпријатијата кои делуваат на овој пазар, бидејќи се овозможувало склучување на договори помеѓу конкурентите на пазарот со кои директно или индиректно се фиксирале куповните или продажните цени или некои други услови за тргување. Со тоа се спречувала или ограничувала ефективната конкуренција што претставувало едно од најсериозните и најштетни нарушувања на пазарот. Со оспорениот член била повредена одредбата на членот 55 од Уставот на Република Македонија со која се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото.

Врз основа на оспорената одредба, Управниот одбор на Националното биро за осигурување донел Одлука за утврдување на дополнителна премија за издавање на зелена карта бр. 0201-974/04 од 10 јуни 2004 година, со чие спроведување, според подносителот на иницијативата, можеле да настанат тешко отстранливи последици по конкуренцијата на овој пазар, а корисниците да бидат трајно оштетени со скратувањето на правото на избор на давател на услуги, поаѓајќи од нивниот квалитет и цени.

Истовремено се предлага до донесување на конечната одлука, Судот да донесе решение за запирање на извршувањето на наведената одлука на Управниот одбор на Националното биро за осигурување.

3. Судот на седницата утврди дека согласно член 1 од Законот за супервизија на осигурувањето со овој закон се уредуваат условите под кои можат да се вршат работи на осигурување на живот, неживотно осигурување и реосигурување, осигурително брокерски работи, основање, работење, супервизија и престанок со работа на трговските друштва за осигурување и реосигурување, осигурителните брокерски друштва. Во Делот четиринаесетти од Законот се уредува положбата и надлежностите на Националното биро за осигурување.

Според член 227 од Законот, Националното биро за осигурување го основаат со договор најмалку две друштва за осигурување и тоа има својство на правно лице.

Во членот 228 се определени работите што ги врши Бирото: врши работи согласно меѓународните спогодби за осигурување од одговорност на сопствениците и корисниците на моторни возила (зелена карта) и ги претставува друштвата за осигурување пред меѓународните организации на друштвата за осигурување; издава и печати меѓународни зелени карти за потребите на членките;

ја определува висината на дополнителната премија за издавање на меѓународни зелени карти (оспорена одредба); врши работи во врска со гарантниот фонд; донесува осигурителни статистички стандарди; врши работи кои се од заеднички интерес на друштвата за осигурување, пропишани во Законот за трговските друштва или статутот, како и други работи за кои е овластена од нејзините членови; донесува кодекс на однесување на друштвата за осигурување и соработува со други органи за прашања од областа на осигурувањето.

Понатаму Судот утврди дека по поднесувањето на иницијативата (13 септември 2005 година), на 12 октомври 2005 година Собранието на Република Македонија го донело Законот за задолжително осигурување во сообраќајот (“Службен весник на Република Македонија” бр. 88/2005). Со членот 76 од овој закон, меѓу другото, е предвидено дека со денот на влегувањето во сила на овој закон одредбите од Делот четиринаесетти од Законот за супервизија на осигурувањето престануваат да важат. Законот за задолжително осигурување во сообраќајот влегол во сила на 27 октомври 2005 година. Во рамките на Делот четиринаесетти се наоѓа и одредбата на членот 228, чиј став 1 точка 3 е оспорен со иницијативата. Тоа значи дека на 27 октомври 2005 година престанал да важи и оспорениот член 228, став 1 точка 3 од Законот за супервизија на осигурувањето.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија, меѓу другото, одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективни договори со Уставот и законите.

Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Имајќи предвид дека оспорената одредба на член 228 став 1 точка 3 од Законот за супервизија на осигурување престанала да важи со денот на влегувањето во сила на Законот за задолжително осигурување во сообраќајот Судот утврди дека постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.166/2005)

265.

- Колективен договор за уредување на правата, обврските и одговорностите на работниците на Фондот за здравствено осигурување на Македонија, бр.04-4198/1 од 26 мај 2003 година склучен помеѓу директорот и Синдикалната организација на Фондот за здравствено осигурување.

- Collective agreement on the regulation of the rights, obligations and responsibilities of the workers of the Fund for Health Insurance of Macedonia, no.04-4198/1 of 26 May 2003, concluded between the director and the Trade Union organisation of the Fund for Health Insurance

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 12 април 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Колективниот договор за уредување на правата, обврските и одговорностите на работниците на Фондот за здравствено осигурување на Македонија, бр.04-4198/1 од 26 мај 2003 година склучен помеѓу директорот и Синдикалната организација на Фондот за здравствено осигурување.

2. Јулијана Димитровска од Битола, Кире Сотировски од Крушево и Маја Петрова од Велес, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Колективниот договор означен во точката 1 од ова решение.

Подносителите на иницијативата, најпрво повикувајќи се на членот 138 од Законот за работните односи, наведуваат дека оспорениот колективен договор бил незаконит, затоа што не бил склучен од овластен орган, односно претставник на работодавачот утврден во членот 98 став 1 од Законот за работните односи (Управен орган или друг соодветен орган на управување) и дека овој договор, според членот 114, влегувал во сила со денот на потпишувањето, а се огласувал на огласна табла, поради што бил во несогласност и со членот 100 од истиот закон, во кој се утврдувало дека колективниот договор на ниво на работодавец се објавува на начин утврден во договорот.

Поради наведените причини, според подносителите на иницијативата оспорениот колективен договор истовремено не бил во согласност и со членовите 51 и 52 од Уставот и затоа предлагаат Судот да поведе постапка за оценување на неговата уставност и законитост.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот колективен договор е донесен врз основа на член 90 од Законот за работните односи ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/1993, 3/1994, 14/1995, 53/1997, 59/1997, 21/1998, 25/2000, 34/2000, 3/2001 и 25/2003).

Според членот 1, со овој колективен договор во согласност со закон и други прописи се доуредуваат правата, обврските и одговорностите на работниците и директорот од работниот однос, како и обемот и начинот на остварување на правата, обврските и други прашања од интерес на работниците во Фондот за здравствено осигурување на Македонија.

Прашањата на кои се упатува во членот 1, се уредени во вкупно 114 членови, заедно со завршните одредби, кои ја сочинуваат и содржината на оспорениот колективен договор.

Судот на седницата, исто така, утврди дека одлучувајќи по иницијатива која била поднесена од првите двајца подносители на оваа иницијатива, со Решение У.бр.163/2003 од 18 февруари 2004 година не повел постапка за оценување на уставноста и законитоста на

членовите 92 и 95 став 1 точка 6 од истиот колективен договор кој се оспорува со оваа иницијатива.

4. Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд е надлежен да одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Постапувајќи по оваа иницијатива, Судот утврди дека членовите 98, 100 и 138 во однос на кои се оспорува законитоста, а преку неа и уставноста на овој колективен договор се содржани во Законот за работните односи кој престанал да важи пред поднесување на самата иницијатива. Имено, согласно член 271 од новиот Закон за работните односи кој е објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр.62 од 28 јули 2005 година, (иницијативата во Судот е примена на 22 декември 2005 година) со денот на неговото влегување во сила престанува да важи Законот за работните односи ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/1993, 3/1994, 14/1995, 53/1997, 59/1997, 21/1998, 25/2000, 34/2000, 3/2001 и 25/2003).

Оттука, имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби, а со оглед на тоа што во конкретниот случај се бара оценување на согласноста на оспорениот колективен договор со одредби од закон кој престанал да важи и повеќе не е дел од правниот поредок на Република Македонија, Судот утврди дека поради непостоење на законот во однос на кој се оспорува овој колективен договор постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата, поради што согласно член 110 од Уставот и член 28 алинеја 3 од Деловникот одлучи истата да ја отфрли.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.234/2005)

266.

- Член 210 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување

- Article 210 of the Law on Pension and Disability Insurance

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 10 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 210 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/1993, 3/1994-исправка, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005 и 101/2005), во делот според кој престанува да важат членовите 132 и 137 од Законот за внатрешни работи означен во оспорениот член 210 од Законот.

2. Владо Грујовски од Скопје, во свое име и во име на други пет граѓани, во својство на нивни полномошник на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на дел од членот 210 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата најпрво се наведува дека со член 210 од Законот, кој што е преодна одредба, е определено дека со почетокот на примената на овој закон (на 01.01.1994 година), престанува да важат одредбите на членовите: 127, 128, 129, 130, 132, 133, 134, 135, 237, 138, 139, 147 и 161 од Законот за внатрешни работи - пречистен текст ("Службен весник на СРМ" бр.37/1980, 24/1988 и "Службен весник на Република Македонија" бр.36/1991 и 19/1992).

Понатаму, во иницијативата се наведува дека дел од оваа материја што со цитираните одредби се регулирала со Законот за внатрешни работи, како права на посебна категорија осигуреници, на сличен или на ист начин била регулирана со одредбите на членовите: 100, 101, 104, 105, 106, 107, 108 и 109 на постојниот Закон за пензиското и инвалидското осигурување.

Меѓутоа, правата кои произлегувале, односно биле предвидени во членовите 132 и 137 од тогашниот Закон за внатрешни работи не биле опфатени и утврдени со Законот за пензиското и инвалидското осигурување. Токму поради ова и поради фактот што во преодните и завршните одредби на членот 210 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување не бил даден потребен преоден период на важност на наведените членови од поранешниот Закон за внатрешни работи, според наводите во иницијативата била создадена голема разлика во висината на пензиите меѓу осигуреници од иста категорија, едните пензионирани пред влегувањето во сила на Законот за пензиското и инвалидското осигурување, односно до 01 јануари 1994 година, а другите пензионирани по овој датум.

Според наводите во иницијативата, со решението на оспорениот член 210 од Законот, за престанување на важноста на членовите 132 и 137 од Законот за внатрешни работи не бил испочитуван и принципот на преодност, односно било оневозможено остварување на ретроактивно стекнати права на осигурениците кои во моментот на влегување во сила на Законот за пензиското и инвалидското осигурување имале 15-30 години ефективно поминати на работи на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење. Исто така не била испочитувана и правната обврска спрема споменативе осигуреници, истите правото на пензија да го остварат според членовите 132 и 137 од Законот за внатрешни работи, како стекнат услов.

Со оглед на тоа што на ова категорија осигуреници со Законот за пензиското и инвалидското осигурување суштествено им се менувале условите за нивните права што произлегуваат од работниот однос во врска со условите за остварување право за пензија, а притоа не бил предвиден потребен преоден-еволутивен период на постепено прилагодување на новите услови на пензионирање, подносителите на иницијативата сметаат дека е повредено владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија утврден во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

Во иницијативата се наведува и тоа дека со укинувањето, односно со престанокот на важење на членовите 132 и 137 од поранешниот Закон за внатрешни работи, без притоа да се утврди "потребен преоден период" истовремено била извршена дискриминација, социјална неправда и нееднаквост за осигурениците со посебни должности и овластувања од Министерството за внатрешни работи пензионирани по 01 јануари 1994 година во однос на осигурениците со иста положба од Министерството за внатрешни работи пензионирани до 01 јануари 1994 година. Според тоа не била испочитувана ни уставната обврска од принципот на еднаквост - граѓаните што се наоѓаат во иста положба и еднакво да бидат третирани.

Поради наведените причини, во иницијативата се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста на член 210 од Законот во делот кој се однесува на престанување на важењето на членовите 132 и 137 од поранешниот Закон за внатрешни работи и да донесе одлука за негово поништување. Исто така се предлага Судот да го определи и начинот на отстранување на последиците од неговата досегашна примена.

3. Судот на седницата утврди дека во член 210 од Законот е предвидено дека со денот на почетокот на примената на овој закон, меѓу другото, престануваат да важат и одредбите на членовите 132 и 137 од Законот за внатрешни работи - пречистен текст ("Службен весник на СРМ" бр.37/1980, 24/1988 и "Службен весник на Република Македонија" бр.36/1991 и 19/1992), во кој дел со иницијативата се оспорува овој член од Законот.

4. Според членот 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според членот 28 алинеја 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето и ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Од изнесените уставни и деловнички одредби произлегува дека Уставниот суд на Република Македонија во рамките на своите уставно определени надлежности одлучува за уставноста и

законитоста на прописите што се во правниот поредок. Тоа од друга страна значи дека уставноста и законитоста на прописите Судот ја оценува само од аспект на нивната содржина, а нема надлежност да одлучува за тоа што тие не содржат, а требало да содржат, на што впрочем и се укажува во ова иницијатива.

Имено, имајќи го предвид наведеното, а разгледувајќи ја содржината на иницијативата во тој контекст, јасно произлегува дека уставноста на член 210 од Законот со иницијативата се оспорува токму поради тоа што во него не бил утврден рок ("потребен преоден период") во кој осигурениците со посебни должности и овластувања од Министерството за внатрешни работи би можеле да ги остваруваат правата од пензиското и инвалидското осигурување утврдени во членовите 132 и 137 од поранешниот Закон за внатрешни работи и по престанување на важењето на овие членови, односно и по 1 јануари 1994 година, од кога почнува примената на Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Оттука, со оглед на тоа што со иницијативата уставноста на член 210 од Законот се оспорува затоа што во овој член не била предвидена содржина, односно одредба каква според подносителите на иницијативата требало да се содржи, па поради тоа тој бил во спротивност со Уставот, согласно наведените уставни и деловнички одредби и досегашната уставносудска практика во исти случаи, Судот одлучи иницијативата да ја отфрли. Ова дотолку повеќе што суштината на барањето во иницијативата е Судот да ги врати во правниот поредок членовите 132 и 137 од поранешниот Закон за внатрешни работи кои се веќе укинати, односно престанале да важат, а за тоа Судот не е надлежен да одлучува.

5. Во однос на прашањето, пак, дали со Законот за пензиското и инвалидското осигурување воопшто, а не со конкретно оспорениот дел на член 210 од Законот, законодавецот ги довел граѓаните - работници со посебни должности и овластувања во Министерството за внатрешни работи во нееднаква положба поради тоа што некои правото на пензија го оствариле според претходниот правен режим, кој бил поповолен, а други ова право го оствариле и ќе го остваруваат според сега важечкиот Закон за пензиското и инвалидското осигурување, а кое прашање посредно се наметнува со оваа иницијатива, според Судот во конкретниот случај не може да стане збор за нееднаквост бидејќи овие две категории граѓани правото на пензија го оствариле или треба да го остваруваат врз основа на два различни правни режими. Имено, од аспект на

начелото на еднаквост, според Судот битно е што важечкиот правен режим за правата од пензиското и инвалидското осигурување еднакво се однесува за сите работници со посебни должности и овластувања од Министерството за внатрешни работи од денот на примената на Законот за пензиското и инвалидското осигурување (1 јануари 1994 година) и што со овој закон тие се ставени во еднаква, а не во нееднаква правна положба.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.223/2005)

267.

- Член 21 од Законот за изменување и дополнување на Законот за стечај

- Article 21 of the Law on Changing and Supplementing the Law on Bankruptcy

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 70/1992) на седницата одржана на 24 мај 2006 година донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 21 од Законот за изменување и дополнување на Законот за стечај (“Службен весник на Република Македонија” бр. 17/2004).

2. Ефтим Тасев од Радовиш на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означен во точката 1 од ова Решение.

Според наводите во иницијативата, оспорената одредба била спротивна на член 52 став 4 од Уставот на Република Македонија, според која законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Во иницијативата се наведува дека со оспорениот член се ограничува важењето на членовите 8 и 16 од Законот за измени и дополнување на Законот за стечај кои се поповолни за граѓаните - работници и Фондот за пензиско и инвалидско осигурување за плаќање на придонесите од плата од друштвата кои се во стечај, а чии извештајни рочишта се поминати пред донесувањето на Законот, а стечајните постапки сеуште не се окончани и не е извршена конечна распределба на стечајната маса. Подносителот на иницијативата смета дека со тоа е ограничено правото на примена на поповолниот закон за граѓаните, во конкретниот случај на работниците чии друштва се во стечајна постапка со сеуште неизвршена конечна распределба на стечајната маса. Во иницијативата се наведува дека оспорениот член ги подвојува граѓаните и дека тие не се еднакви пред законот.

Поради тоа предлага Уставниот суд да донесе решение за поведување на постапка за оценување на уставноста на овој член и да го укине во делот: “а по кои до денот на влегувањето во сила на овој Закон не е одржано извештајно рочиште”.

3. Судот на седницата утврди дека според член 21 од Законот за изменување и дополнување на Законот за стечај, одредбите на овој закон ќе се применуваат на стечајните постапки отворени по влегувањето во сила на овој закон, како и на стечајните постапки кои се во тек, а по кои до денот на влегувањето во сила на овој закон не е одржано извештајно рочиште.

4. Иницијативата е поднесена на 7 март 2006 година, а е заведена во Судот на 13 март 2006 година.

На 14 март 2006 година Собранието на Република Македонија го донесе Законот за стечај (“Службен весник на Република Македонија” бр. 34/2006). Со членот 364 од законот, предвидено е

дека со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за стечај (“Службен весник на Република Македонија” бр. 55/97, 53/2000, 37/2002 и 17/2004).

Новиот Закон за стечај влегол во сила на 30 март 2006 година. Тоа значи дека на овој датум престанал да важи Законот за стечај, заедно со сите измени и дополнувања (“Службен весник на Република Македонија” бр. 55/97, 53/2000, 37/2002 и 17/2004).

5. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија, меѓу другото, одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективни договори со Уставот и законите.

Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Имајќи предвид дека оспорената одредба на член 21 од Законот за изменување и дополнување на Законот за стечај (“Службен весник на Република Македонија” бр. 17/2004) престанала да важи со денот на влегувањето во сила на Законот за стечај (“Службен весник на Република Македонија” бр. 34/2006), Судот оцени дека оспорената одредба не е веќе дел од правниот поредок, односно дека постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У. бр. 46/2006)

268.

- Член 180 став 7 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување

- Article 180, paragraph 7 of the Law on Pension and Disability Insurance

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 31 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 180 став 7 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/1993, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000, 5/2001, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005 и 101/2005).

2. Елизабета Баковска, Арлинда Идризи, Слободанка Матакова Лакинска, Верица Андреевска и Јулијана Анчевска, сите од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за оценување на уставноста на одредбата од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, со оспорената законска одредба било предвидено основницата за пресметување и плаќање на придонесот од плата, односно основницата на осигурување не може да биде повисока од три просечни плати по работник во Републиката објавена во тековниот месец. Со ваквата законска определба вработените кои имале примања поголеми од три просечни плати биле ставени во нерамноправна положба, во однос на останатите вработени, бидејќи им било ограничено правото да плаќаат придонес за пензиско и инвалидско осигурување врз основа на своите реални приходи. Тоа значи, овие работници биле во иднина лишени и од

нивното право на пензиски надоместок кој ќе соодветствувал на реалните приходи кои ги остварувале за време на својот работен век. Од овие причини, оспорената законска одредба била во несогласност со повеќе одредби од Уставот и тоа со членот 8 алинеи 1, 6 и 8, според кои темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, правната заштита на сопственоста и хуманизмот, социјалната правда и солидарноста; потоа со членот 9 став 1 кој се однесува на еднаквоста на граѓаните во слободите и правата; со членот 30 кој се однесува на гаранцијата на правото на сопственост кое никому не може да му биде одземено или ограничено освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон; и со членот 51 според кој во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека членот 180 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/1993, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000, 5/2001, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005 и 101/2005) содржи одредби според кои:

"Основица за пресметување и плаќање на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување, како и за стажот на осигурување кој се смета со зголемено траење, претставува бруто платата, во која се содржани придонесите и даноците што се плаќаат од платата.

Основица за пресметување и плаќање на придонесите за пензиското и инвалидското осигурување за физичките лица што вршат дејност, претставува просечната нето плата по работник, утврдена на ниво на одделот за дејноста која ја врши, согласно со националната класификација на дејности.

Физичките лица што вршат дејност по нивно барање придонесот можат да го плаќаат и на повисока основица од основицата определена во ставот 2 на овој член.

За работниците кои се упатени на работа во странство од работодавците, како основица за пресметување и плаќање на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување, се зема просечната плата на работникот остварена во годината пред упатување на работа во странство, усогласена за просечен месечен пораст на платите кај работодавецот кој го упатил на работа во странство.

Основица за пресметување и плаќање на придонес за пензиското и инвалидското осигурување за време на привремена спреченост за работа претставува основицата од која е пресметан надоместокот .

Основица за пресметување и плаќање на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување за невработените лица, претставува основницата од која е утврден паричниот надоместок во случај на невработеност, но не повеќе од 80% од просечната месечна нето плата по работник во Републиката, објавена за последникот месец.

Основица за пресметување и плаќање на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување за скратено работно време поради неѓа на потешко хендикепирано дете што го исплатува надлежен орган претставува основницата од која е пресметан надоместокот.

Основица за пресметување и плаќање на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување за осигуреник кој користи право на паричен надоместок врз основа на намалена, односно преостаната работна способност, претставува основницата од која е определен надоместокот.

На осигурениците кои не се опфатени со ставовите од 1 до 8 на овој член, придонесот за пензиско и инвалидско осигурување ги утврдува Фондот со акт.

Основницата за пресметување и плаќање на придонесот, односно основницата на осигурување, не може да биде пониска од 65% од просечната нето плата по работник во Републиката објавена во тековниот месец.

Основици за пресметување и плаќање на придонес за пензиско и инвалидско осигурување на индивидуалните земјоделци, претставуваат основици на осигурување. Основиците на осигурување се определуваат според висината на катастарскиот приход од земјоделска дејност.

Индивидуалниот земјоделец, по негово барање, може да биде распореден во повисока основница на осигурување од онаа во која би бил распореден според висината на катастарскиот приход.

Основницата за пресметување и плаќање на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување на индивидуалните земјоделци, не може да биде помала од 30% од просечната плата остварена во Републиката во претходната година.

Основиците на осигурување од ставот 13 на овој член на почетокот на годината се усогласуваат со планираниот пораст на платите согласно со макроекономската политика за тековната година.

Фондот со акт ги определува основиците на осигурување за индивидуалните земјоделци."

Цитираните одредби од овој член се влезени во сила со Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и

инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.85/2003).

Со иницијативата се оспорува одредба од членот 180 од Законот која не е во правниот поредок и која била предвидена пред измената на овој член.

4. Според членот 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективни договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Имајќи предвид дека со влегување во сила на Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.85/2003) е изменет членот 180 од Законот и со тоа во правниот поредок престанала да постои одредбата која со иницијативата се оспорува, Судот оцени дека постојат процесни претпоставки за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.25/2006)

269.

- Член 4 и член 11 став 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за енергетика

- Article 4 and Article 11 paragraph 5 of the Law on Changing and Supplementing the Law on Energy

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 7 јуни 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 4 и членот 11 став 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за енергетика ("Службен весник на Република Македонија" бр.40/2005).

2. „Макпетрол“ АД Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означени во точката 1 на ова решение.

Според наводите во иницијативата со членот 4 од Законот се повредувале член 9 став 2 и член 55 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија. Имено, со законската определба дејностите пренос на природен гас и управувањето со системот за пренос на природен гас да се доделат на јавно претпријатие, односно акционерско друштво основано од Владата на Република Македонија, се овозможувало Републиката да се стекне со монополска положба на пазарот. Ова од причина што кога било во прашање организирање и вршење на стопанските дејности од јавен интерес, преку создавање на јавни претпријатија, по однос на нив не влијаеле пазарните законитости. Според подносителот на иницијативата државата им обезбедувала монополска положба на трговските друштва основани

од неа, а истите без оглед од кого биле основани биле еднакви на пазарот и не можеле на кој било начин да бидат изземени од дејствувањето на пазарните законитости. Ова од причина што во случаите кога државата дејствувала како претприемач (трговец) во се имала еднаква положба на пазарот како останатите трговци.

Според тоа со оспорената одредба директно се повредувал принципот на еднаквост на субјектите на пазарот, се создавала монополска положба и се повредувала слободата на пазарот и претприемништвото.

Имено, слободата на пазарот и претприемништвото значеле слободен пристап на сите физички и правни лица кон вршење на трговската дејност, а Уставот во членот 55 став 3 предвидел во кои случаи истите можеле да бидат ограничени.

По однос на членот 11 од Законот, подносителот на иницијативата наведува дека со определбата ЈП ГА-МА Скопје, односно неговиот правен наследник да биде носител на лиценцата за пренос на природен гас и лиценцата за управување со системот за пренос на природен гас, се создавала можност правниот наследник на акционерското друштво основано од Владата на Република Македонија да се стекне со монополска положба на пазарот, со што се исклучувале другите трговски друштва од можноста да добијат лиценца за вршење на наведените дејности.

На овој начин се ограничувал слободниот пристап на трговските друштва кон вршењето на трговската дејност, што не било во согласност со член 55 став 1 од Уставот.

Инаку, од содржината на иницијативата и цитираниот текст на одредбата јасно произлегува дека оспорувањето се однесува само на ставот 5 од членот 11 од Законот, а не по однос на целината на овој член.

3. Судот на седницата утврди дека според член 4 од Законот за изменување и дополнување на Законот за енергетика ("Службен весник на Република Македонија" бр.40/2005), членот 5 се менува и гласи:

"За вршење на дејности од членот 4 на овој закон, можат да се основаат јавни претпријатија, односно акционерски друштва (став 1). Според став 4 на истиот член, дејностите на пренос на

електрична енергија од членот 4 точки 2, 5, 6 и 7 на овој закон и дејностите пренос на природен гас од членот 4 точки 9 и 10 на овој закон ги вршат јавни претпријатија, односно акционерски друштва основани од Владата на Република Македонија."

Според член 11 став 5 од наведениот закон, ЈП ГА-МА Скопје, односно, неговиот правен наследник ќе биде носител на лиценца за пренос на природен гас и лиценца за управување со ситемот за пренос на природен гас.

Судот, исто така, утврди дека Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 11 мај 2006 година го донесе Законот за енергетика кој е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.63/2006.

Во член 163 од Законот е предвидено дека со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за енергетика „Службен весник на Република Македонија“ бр.47/1997, 40/1999,, 98/ 2000, 94/2002, 38/2003 и 40/2005).

Новиот закон влезе во сила на 31 мај 2006 година, што значи дека на овој датум престанал да важи претходно донесениот Законот за енергетика со сите изменувања и дополнувања.

4. Согласно член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија, меѓу другото, одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Имајќи предвид дека оспорените одредби од Законот за изменување и дополнување на Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр.40/2005) престанале да важат на 31 мај 2006 година со влегувањето во сила на новодонесениот Закон за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр.63/2006“), Судот оцени дека постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Лилјана Ингилизова - Ристова, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.162/2005)

270.

- Одлука за утврдување на цените на услугите за користење и одржување на објектите, инсталациите и платото во рамките на границата на опфат на граничните премини во Република Македонија со кои стопанисува Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија донесена од Управниот одбор на Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија

- Decision on the determination of the costs of the services for the use and maintenance of the facilities, installations and the plateau within the frameworks of the scope of border crossing points in the Republic of Macedonia which are managed by the public enterprise for management with housing and business space of the Republic of Macedonia, taken by the Board of Directors of the public enterprise for managing housing and business space of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 13 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на уставноста и законитоста на член 1 под В, Д и Ѓ од Одлуката за утврдување на цените на услугите за користење и одржување на објектите, инсталациите и платото во рамките на границата на опфат на граничните премини во Република Македонија со кои стопанисува Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 6/1997 и 54/1997) донесена од Управниот одбор на Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија.

2. Асоцијацијата на независни синдикати на камионските транспортери на Република Македонија „Макамтранс“ од Скопје, преку полномошникот Ефимија Дуковска, адвокат од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста и законитоста на членовите од Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата и нејзиното дополние, се наведува дека со Одлука У. бр. 136/1997 од 29 април 1998 година Уставниот суд го укинал член 1 под А точка 2 од оспорената одлука, се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 1 под точка Д и Ѓ (надоместок за престој на домашни и странски возила на царински терминали) кои биле исто така спротивни на Уставот и на законите. Во иницијативата се наведува дека во внатрешноста на Република Македонија постоеле царински терминали за конечно царинење на стоки кои биле во приватна сопственост и наместо државата да наплаќа закуп за изнајмениот простор, им дала право на сопствениците да наплатуваат такса за влез од секое возило која се движела од 1.200,00 ден. до 1.920,00 денари. Од друга страна, државата одредувала во кои царински терминали во внатрешноста ќе се царини при увоз или извоз, со што давала можност одредени сопственици на царински терминали да наплатуваат провизија. Возилата без платена белешка за терминал не можеле да поднесат документација за царинење на робата.

Во дополнението на иницијативата се проширува барањето за поведување на постапка за оценување на уставноста и на точка В од оспорената одлука (надоместок за користење на колски ваги на граничните премини), а како причини се наведуваат причините

содржани во Одлуката на Уставниот суд на Република Македонија У.бр.136/1997 од 29 април 1998 година, имено дека граничниот премин и царинските терминали во внатрешноста на државата се објекти на државата воспоставени заради остварување на нејзините функции, па и неговото одржување вклучително и хигиената е нејзин интерес и функција и не може да се сведе на услуга на граѓаните спротивно на член 33 од Уставот. Задолжителноста на надоместокот при преминување на државната граница се јавувало како услов, а со тоа и како ограничување на слободата на преминување на државната граница, што било спротивно на член 27 став 2 од Уставот и Законот за преминување на државната граница и движењето на граничниот појас.

Во дополнението на иницијативата подносителот бара да се оцени уставноста на одобрените издадени од Царинската управа на Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор и на приватни трговски друштва за работа со царински терминали, без при тоа тие поединечно да се конкретизираат.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 1 од оспорената одлука, цената на услугите по видови на активности за користење и одржување на објектите, инсталациите и платото во рамките на границата на опфат на граничните премини во Република Македонија со кои стопанисува Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија (во понатамошен текст: Јавно претпријатие) изнесува:

В. Надоместок за користење на колски ваги на граничните премини:

1.. Вагање на возила со странска регистрација	20 ДЕМ
2. Вагање на возила со домашна регистрација	400 ден.

Д. Надоместок за користење и престој на домашни возила на царински терминали

1. Престој на возила до 12 часа	1.200 ден.
2. Престој на возила за секои наредни 12 часа се
Наплатува плус	1.200 ден.
3. Престој на возила – цистерни за превоз на
запаливи – експлозивни и опасни материји до 12 часа	2.400 ден.
4. Престој на возила – цистерни за превоз на запаливи
– експлозивни и опасни материји за секои наредни	

12 часа се наплатува плус	2.400 ден.
5. Престој на лесни возила до 12 часа	100 ден.
6. Престој на лесни возила за секои наредни 12 часа се наплатува плус	100 ден.

Ѓ. Надоместок за користење и престој на странски возила на царински терминали

1. Престој на возила до 12 часа	50 ДЕМ
2. Престој на возила за секои наредни 12 часа плус	50 ДЕМ
3. Престој на возила – цистерни за превоз на запаливи – експлозивни и опасни материи до 12 часа	100 ДЕМ
4. Престој на возила – цистерни за превоз на запаливи – експлозивни и опасни материи за секои наредни 12 часа плус	100 ДЕМ
5. Престој на лесни возила до 12 часа	5 ДЕМ
6. Престој на лесни возила за секои наредни 12 часа се наплатува плус	5 ДЕМ

Судот на седницата исто така утврди дека оспорената Одлука за утврдување на цените на услугите за користење и одржување на објектите, инсталациите и платото во рамките на границата на опфат на граничните премини во Република Македонија со кои стопанисува Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија ја донел Управниот одбор на Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија на 25 декември 1996 година и таа е објавена во "Службен весник на РМ" бр.6/97 и 54/97.

Управниот одбор на јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија на 27 декември 2001 година донел Одлука за утврдување на цените на услугите што ги врши Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија на граничните премини .

Со оваа одлука се утврдуваат цените на услугите по видови на активности што ЈП ги врши на граничните премини и тоа:

А. Надоместок за користење на колски ваги на гранични премини

Б. Надоместок за користење на организиран паркинг простор (за домашни и странски возила)

В. Надоместок за користење и престој на возила на царински терминали (за домашни и странски возила)

Г. Надоместок за користење на јавни санитарии (за домашни и странски лица).

Во членот 3 од оваа одлука е предвидено дека таа се објавува во Службен весник на Република Македонија, а според член 4 од Одлуката, таа ќе се применува од 1 јануари 2002 година.

Одлуката е заведена под број 02-7493/1 од 27 декември 2001 година.

Оваа одлука важела се до 27 јуни 2003 година кога Управниот одбор на јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија донел нова Одлука за утврдување на цените на услугите што ги врши Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија на граничните премини.

Во оваа одлука, предвидени се истите услуги, а измена е направена само во износите на одделните надоместоци.

Со член 3 од оваа одлука е предвидено дека со влегувањето во сила на оваа одлука престануваат да важат Одлуката за утврдување на цените на услугите што ги врши Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија на граничните премини бр. 02-7493/1 од 27 декември 2001 година и Одлуката за утврдување на цените на услугите за користење на излезен терминал од времен карактер на граничниот премин „Блаце Стенковец“ 02-7493/3 од 27 декември 2001 година.

Во член 4 од Одлуката е предвидено таа да се објави во Службен весник на Република Македонија по добиена согласност од Владата на Република Македонија.

Владата на Република Македонија на седницата одржана на 22 ноември 2004 година дала согласност на оваа одлука, и Одлуката за давање на согласност е објавена во Службен весник на Република Македонија бр. 93/2004 година.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија, меѓу другото, одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Имајќи предвид дека Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија, по донесувањето на оспорената одлука, во два наврата (во 2001 и 2003 година) донел одлуки со кои ја уредувал истата материја која е оспорена со иницијативата, (утврдување на надоместоци за користење на колски ваги на гранични премини и надоместок за користење и престој на домашни и странски возила на царински терминали) Судот оцени дека со самото донесување, односно со примената на Одлуката за утврдување на цените на услугите што ги врши Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија на граничните премини од 27 декември 2001 година (која престанала да важи со донесувањето на Одлуката за утврдување на цените на услугите што ги врши Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија на граничните премини од 27 јуни 2003 година), оспорената одлука престанала да важи, и покрај тоа што во одлуката од 2001 година недостасува изрична одредба за ставање вон сила на оспорената одлука.

Овој заклучок произлегува од таму што во сите три одлуки е уредена истата материја што се оспорува со иницијативата, а разликите се состојат само во износите на одделните надоместоци, што практично значи дека Јавното претпријатие по истекот на определен временски период прави ревизија, односно измена на цените на услугите, што на определен начин им дава на самите одлуки привремен односно темпорален карактер. Оттука, според Судот, со самото донесување и примената на Одлуката за утврдување на цените на услугите што ги врши Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија на граничните премини од 2001 година, со која се утврдени истите надоместоци како и во оспорената Одлука, се исцрпела содржината и дејството на оспорената Одлука, така што таа веќе не е во правниот поредок. Имајќи го предвид ова, Судот утврди дека постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата

односно дека се исполнети условите од член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 108/2006)

271.

- Член 1 во делот „во врска со извршувањето на задачите кои им ги доверил Советот“, член 2 став 2 и 3, член 4 и член 5 во делот „односно евиденцијата од секторот за управни работи на Управата за внатрешни работи - Скопје при Министерството за внатрешни работи на Република Македонија и Министерството за правда за членовите на Советот ангажирани за склучување на бракови“ од Одлуката за утврдување на надоместоци на трошоци на членови на Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања на Советот на општината Ѓорче Петров бр.10-46/2 донесена на 22 јануари 2001 година

- Article 1 in the part “in connection with the execution of the tasks entrusted to them by the Council”, Article 2 paragraphs 2 and 3, Article 4, and Article 5 in the part “that is, the records from the sector for administrative matters of the Directorate for Internal Matters – Skopje within the Ministry of the Interior of the Republic of Macedonia and the Ministry of Justice for the members of the Council engaged for concluding marriages” of the Decision on the determination of remunerations for costs to the members of the Commission for Mandates Issues, Elections and Appointments of the Council of Gjorče Petrov Municipality, no.10-46/2, taken on 22 January 2001

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 28 септември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 1 во делот „во врска со извршувањето на задачите кои им ги доверил Советот“, член 2 став 2 и 3, член 4 и член 5 во делот „односно евиденцијата од секторот за управни работи на Управата за внатрешни работи - Скопје при Министерството за внатрешни работи на Република Македонија и Министерството за правда за членовите на Советот ангажирани за склучување на бракови“ од Одлуката за утврдување на надоместоци на трошоци на членови на Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања на Советот на општината Ѓорче Петров бр.10-46/2 донесена на 22 јануари 2001 година („Службен гласник на град Скопје“ бр.3/2001).

2. Јонче Цветковски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорената одлука терминолошки и суштински не била усогласена со решенијата на Уставот и законот, поради што не можело да опстојува во правниот поредок.

Исто така, оспорената одлука не била во согласност и со членот 52 став 1 од Уставот на Република Македонија бидејќи со членот 7 од оспорената одлука било предвидено таа да влезе во сила со денот на донесувањето, а не по објавувањето во службеното гласило на општината.

Во иницијативата понатаму се наведува дека законот не предвидува посебни права за надоместоци за извршување на задачи кои им ги доверил Советот за непосредно следење на одредени

прашања кои произлегуваат од работата на Советот, за учество за изготвување и проучување на материјали за седница на Советот, за контакти со институции и граѓани, за посета на определени објекти на населени места во општината и други непосредни задачи како и за учество во склучување на бракови, како што било определено со оспорените одредби од наведената одлука.

Исто така, според иницијативата, законот не содржел обврска за органите на државната управа да водат евиденција за членовите на Советот на општината за нивно учество во постапката за склучување на брак, ниту пак има овластување општината да создава такви обврски за органите на државната управа.

3. Судот на седницата утврди дека според член 1 од оспорената одлука се утврдуваат патните, дневните трошоци и надоместоци (трошоците) на членовите на Советот на општина Ѓорче Петров во врска со извршувањето на задачите кои што им ги доверил Советот.

Според членот 6 од Одлуката со влегувањето во сила на оваа одлука, престанува да важи одлуката за утврдување на надоместоци и трошоци на членовите на Советот на општина Ѓорче Петров бр.07-651/10 од 20.06.1998 година („Службен гласник на град Скопје“ бр.14/1998).

Според членот 7, оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, ќе се применува од 1.02.2001 година.

Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања на Советот на општина Ѓорче Петров на седницата одржана на 21 март 2002 година донела Одлука за утврдување на надоместоците, дневни и патни трошоци на членовите на Советот на општина Ѓорче Петров бр.10-323/1.

Со донесувањето на наведената одлука, оспорената Одлука бр.10-46/2 од 22 јануари 2001 година престанала да важи.

4. Согласно член 110 алинеја 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со оглед на тоа што со иницијативата се оспорува уставноста и законитоста на Одлука која со влегувањето во сила на одлуката за утврдување на надоместоците, дневни и патни трошоци на членови на Советот на општината Ѓорче Петров бр.10-323/1 од 21 март 2002 година, престана да важи и повеќе не е дел од правниот поредок, Судот утврди дека во конкретниот случај постојат процесни пречки за одлучување, поради што согласно членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија иницијативата ја отфрли.

5. Врз основа на изнесеното, се одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.131/2006)

272.

- Одлука за потврдување на Одлуката за утврдување на надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром за седница на работни тела, број 07-2029/10 донесена од Советот на општина Аеродром

- Decision on verification of the Decision on the determination of remunerations to the members of the Council of the Aerodrom Municipality for a session of working bodies, number 07-2029/10, taken by the Council of the Aerodrom Municipality

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 3 октомври 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката за потврдување на Одлуката за утврдување на надоместоци на членовите на Советот на општина Аеродром за седница на работни тела, број 07-2029/10 („Службен гласник на општина Аеродром“ број 4 од 16 мај 2006 година), донесена од Советот на општина Аеродром.

2. Градоначалникот на општината Аеродром на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорената Одлука било предвидено на членовите на советот на општина Аеродром за работа на седница на работните тела да им се утврдува надомест во износ од 20% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, без оглед на одржаните седници, за секоја комисија поодделно.

Во членот 3 од Одлуката, исто така било предвидено дека на членовите на советот на општината Аеродром им се определувал надоместок на дневни трошоци во износ од 800,00 денари без оглед на бројот на одржани седници, за секоја комисија поодделно.

Со оглед на тоа што со членовите 45 и 100 од Законот за локалната самоуправа било предвидено членовите на советот на локалната самоуправа да имаат право на надоместок за присуство на седница најмногу до 30% од просечната нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, како и право на надомест на патни и дневни трошоци, според прописите за државни службеници, но не се предвидени посебни надоместоци за членовите на советот за присуство на седници и учество во работата на работните тела на советот, произлегувало дека оспорената Одлука била незаконита и во несогласност со наведените одредби од Законот за локалната самоуправа.

Воедно со иницијативата се бара Судот да го запре извршувањето на поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на оспорената одлука.

3. Согласно членот 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со оглед на тоа што Советот на општината Аеродром со Одлука број 07-3256/11 од 20 јули 2006 година („Службен гласник на општина Аеродром“ број 9 од 24 јули 2006 година) ја укинал оспорената Одлука и таа не е во правниот поредок, Судот оцени дека не постојат процесни претпоставки согласно наведената деловничка одредба да ја оценува законитоста на оспорениот акт.

4. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.110/2006)

273.

- Член 2 од од Законот за изменување и дополнување на Законот за локалните избори

- Article 2 of the Law on Changing and Supplementing the Law on Local Elections

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 6 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 2 од од Законот за изменување и дополнување на Законот за локалните избори („Службен весник на Република Македонија“ бр.60/2004).

2. Илчо Илиев од Делчево, преку Николчо Атанасовски, адвокат од Делчево на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 2 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Имено, по цитирање на Амандманот XVI на Уставот, подносителот на иницијативата наведува дека овој амандман бил основ за донесување на Законот за локалните избори како и на Законот за локалната самоуправа.

Потоа, во иницијативата се цитираат член 1 и член 49 од Законот за локалната самоуправа, како и член 1 од Законот за локалните избори и се изведува заклучок дека во второнаведениот закон не било предвидено траењето на мандатот ниту на градоначалникот, ниту на советниците, ниту на претседавачот на советот. Според подносителот на иницијативата времетраењето на мандатите било пропишано со Законот за локалната самоуправа, од каде тој смета дека само со овој закон можел да биде продолжен мандатот на градоначалниците и на членовите на советот, а не тоа да се прави преку оспорената одредба.

Оттаму, подносителот на иницијативата имајќи ги предвид наведените уставни и законски одредби, смета дека оспорената одредба била противуставна.

Понатаму, во иницијативата се појаснува дека против подносителот на иницијативата Илчо Илиев од Делчево, кој бил градоначалник на општината Делчево се до последните локални избори, бил подигнат обвинителен акт за сторено кривично дело Злоупотреба на службената положба по член 353 став 5 од Кривичниот законик. Заради ваквата негова положба се бара од Судот оспорената одредба по поведување на постапка за оценување на уставноста да биде поништена, но не и да биде укината, бидејќи само со поништувачка одлука тој би го изгубил својството на службено лице и не би одговарал за наведеното кривично дело. Ова од причини што

иако Законот престанал да важи за подносителот на иницијативата од него се уште произлегувале правни последици.

Во одговор на вака поднесената иницијатива Уставниот суд со писмо У.бр.210/2004 од 23 октомври 2006 година, го известил подносителот на иницијативата дека веќе е одлучувано за уставноста на оспорената одредба и со Решение У.бр.210/2004 од 2 февруари 2005 година Судот одлучил да не поведе постапка за оценување на уставноста.

По повод дописот на Судот, подносителот на иницијативата, во оставениот рок, го известил Судот дека покрај сознанието дека веќе било одлучувано за истата правна работа инсистира повторно да се одлучува.

3. Судот на седницата утврди дека според член 2 од Законот, членот 75-а се менува и гласи: „Првите наредни локални избори за членови на совети и градоначалници ќе се одржат до 31 март 2005 година(став1). Мандатот на постојните градоначалници и членовите на советите трае до изборот на нови градоначалници и членови на советите (став 2)“.

4. Според член 110 алинеи 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Имено, според член 192 од Изборниот законик („Службен весник на Република Македонија, бр.40/2006), со денот на влегувањето во сила на овој законик (31 март 2006 година), меѓу другото престанува да важи и Законот за локалните избори („Службен весник на Република Македонија“ бр.45/2004, 52/2004, 60/2004 и 4/2005).

Оттаму, Законот за локалните избори, заедно со сите негови измени и допонувања, вклучувајќи ја и оспорената одредба, престанал да биде дел од правниот поредок на Република Македонија сметано од наведениот датум.

Притоа, овој неспорен факт на подносителот на иницијативата му е познат, а тој, исто така, има и сознание дека оспорениот член бил предмет на оцена пред Уставниот суд на Република Македонија и Судот со Решение У.бр.210/2004 од 2 февруари 2005 година не повел постапка за оценување на неговата уставност. Меѓутоа, и покрај сето наведено инсистира Судот повторно да одлучува и да донесе интервентна, поништувачка одлука како евентуално би бил ослободен од кривична одговорност во постапката што против него е во тек.

Тргувајќи од суштината на член 110 од Уставот произлегува дека Судот ја оценува уставноста само на оние закони кои што се дел од правниот поредок на Република Македонија, што со други зборови значи дека Уставниот суд е надлежен да ја оценува уставноста само на оние закони кои се во правна сила, односно важат и се применуваат на територијата на Република Македонија, а не и на закони кои што престанале да важат.

Притоа, во член 47 алинеја 1 од Деловникот, постои исклучок од вака определената надлежност и тоа за случаите кога Судот ќе најде основи за оценување на уставност во времето на важење на оспорените акти, но само под услов актот да престанал да важи во текот на постапката пред Уставниот суд за оценување на неговата уставност, а не и пред тоа, што овде не е случај.

Имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби и пред се фактот што оспорената одредба како дел од Законот за локалните избори престанала да важи со влегувањето во сила на Изборниот законик, и повеќе не е дел од правниот поредок на Република Македонија, Судот оцени дека како таква не може да биде предмет на оцена на уставноста пред Уставниот суд, заради постоење на процесни пречки за одлучување.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.206/2006)

274.

- Член 185 став 1 точка 1 во делот „или на општ акт на Министерството за здравство“ од Законот за здравствена заштита

- Article 185 paragraph 1 item 1 in the part “or of a general act of the Ministry of Health” of the Law on Health Care

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 27 декември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 185 став 1 точка 1 во делот „или на општ акт на Министерството за здравство“ од Законот за здравствена заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/1991, 46/1993, 55/1995, 10/2004, 84/2005 и 111/2005).

2. Стамен Филипov, од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на актот означен во точка 1 на ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорената одредба со која се пропишувало дека ќе се казни за прекршок здравствена и друга организација ако спротивно на одредбите на општ акт на Министерството за здравство ги скуси или ограничи правата што му припаѓаат на осигуреникот, немала уставна основа, затоа што согласно член 51 став 2 од Уставот на Република Македонија, секој бил должен да ги почитува Уставот и законите, а не и општите акти на органите на државната власт.

Според член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, со актите кои ги донесува министерот не можеле за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Исто така, согласно член 5 од Законот за прекршоците, прекршокот бил противправно дело што со закон било определено како прекршок и чии обележја биле утврдени со закон. За разлика од претходниот Закон за прекршоци, кој прекршокот го дефинирал како повреда на јавниот поредок утврден со закон или друг пропис за кој е пропишана казна и заштитна мерка, овде дефиницијата била идентична со новата дефиниција за кривично дело. Радикално решение било и тоа што прекршокот не смеел да биде определен со друг пропис, освен со закон.

Врз основа на наведеното, подносителот на иницијативата смета дека со оспорената одредба се повредувала темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија - владеење на правото од член 8 став 1 алинеја 3, член 51, член 95 став 3 и член 96 од Уставот, поради што предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорената одредба.

3. Судот на седницата утврди дека Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 29 март 2000 година го донесе Законот за здравственото осигурување кој е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.25/2000.

Во член 94 став 1 од Законот за здравственото осигурување се утврдува дека со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат одредбите на член 1 зборовите: „односителите и правата од здравственото осигурување, постапката на користењето на здравствената заштита“, членовите 3, 4, 5, 11 до 31, 33, 34 до 45, 58 до 75, 76-б, 76-в, 77, 78, 82 до 89, 182 став 1 точка 1, 183 став 1 точка 1, 184, 185 и 189 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/1991, 46/1993 и 55/1995).

Законот влезе во сила на 7 април 2000 година, што значи дека на овој датум престанале да важат наведените членови од Законот за здравствената заштита, меѓу кои и оспорениот член 185.

Судот исто така утврди дека според член 185 став 1 точка 1 од Законот за здравствената заштита, во време на неговото важење, било пропишано дека со парична казна од четири до десет плати ќе се казни за прекршок здравствената и друга организација ако спротивно на одредбите на овој закон или на општ акт на Министерството за здравство, ги скуси или ги ограничи правата што му припаѓаат на осигуреникот.

4. Според членот 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективни договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Имајќи предвид дека со влегување во сила на Законот за здравственото осигурување, престанал да важи оспорениот член 185 од Законот за здравствената заштита, Судот утврди дека постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата, поради што се исполнети условите од член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Махмут Јусуфи, и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.212/2006)

5. Меѓусебна согласност на општи акти

5. *Mutual concordance of general acts*

275.

- Член 12 став 4 од Законот за државните службеници

- *Article 12, paragraph 4 of the Law on Civil Servants*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 29 ноември 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 12 став 4 од Законот за државните службеници („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 69/2004, 81/2005 и 61/2006).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека според член 12 став 4 од Законот за државните службеници, кандидатите од ставовите 2 и 3 на овој член до Агенцијата за државни службеници доставуваат докази за исполнување на условите од членот 9 од овој Закон. Тоа значело дека кандидатите мора да достават и докази дека не им се изречени казни забрана на вршење професија, дејност или должност, согласно член 9 став 1 точка 5 од наведениот закон. Согласно пак

член 9 став 2 од Законот за државните службеници, исполнувањето на општиот услов од ставот 1 точка 5 од овој член се потврдува со акт кој го издава органот надлежен за водење на казнена евиденција.

Според наводите во иницијативата, оспорената законска одредба немала уставна основа, поради тоа што никој нема право да бара од граѓаните да поднесуваат докази за својата осудуваност или неосудуваност, согласно член 106 став 5 од Кривичниот законик, и поради тоа да трпат штетни последици како што е предвидено во член 12 став 5 од Законот, според кој ако кандидатот кој е на листата од ставовите 2 и 3 на овој член не докаже дека ги исполнува условите од членот 9 на овој закон, тогаш на негово место доаѓа наредниот кандидат од листата.

Според подносителот на иницијативата со оспорената одредба се повредувала презумпцијата на невиност и достоинството на поединецот, бидејќи кандидатите со оспорената одредба се сметале за виновни пред да биде утврдена нивната вина со правосилна судска одлука, поради што таа по својата суштина била казнена одредба, односно има елементи на правна последица од осуда врз лицето што не произлегува од осудата, но настапува по сила на законот и на тој начин се проширувало правното дејство на осудата, за што не постоел уставен основ.

Со оспорената одредба се повредувал член 8 став 1 алинеја 1, 3 и 4, член 11 став 1, член 12 став 3, член 13, член 14, член 25, член 32 ставовите 1 и 2, член 51 и член 54 став 1 од Уставот на Република Македонија, поради што се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста на член 12 став 4 од Законот за државните службеници.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот став 4 на член 12 од Законот за државните службеници, кандидатите од ставовите (2) и (3) на овој член до Агенцијата за државни службеници доставуваат докази за исполнување на условите од членот 9 на овој закон.

4. Според член 110 став 1 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Според член 28 алинеја 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да

одлучува за барањето и ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Во конкретниот случај со иницијативата се оспорува уставноста на член 12 став 4 од Законот за државните службеници. Меѓутоа, во образложението на причините за оспорување, подносителот се повикува на одредбата од член 9 став 1 точка 5 од Законот. Имено, во образложението на причините за неуставноста на оспорената одредба, се наведува дека кандидатите со оспорената одредба се сметале за виновни пред да биде утврдена нивната вина со правосилна судска одлука, поради што таа по својата суштина била казнена одредба, односно имала елементи на правна последица од осуда.

Според Судот, ваквите наводи во иницијативата се нејасни и непрецизни. Имено од содржината на оспорената одредба воопшто не произлегува дека со неа се пропишува правна последица од осуда, бидејќи таа се однесува на доставување на докази од страна на кандидатите кои положиле стручен испит за вработување како државни службеници.

Како причина за неуставноста на оспорената одредба од Законот за државните службеници, подносителот го наведува член 106 став 5 од Кривичниот законик. Меѓутоа, тргнуваќи од надлежноста на Уставниот суд определена во член 110 од Уставот, Уставниот суд не се впушти во оценување на меѓусебната согласност на одредбите од два закона.

Оттука, Судот утврди дека поради нејасност и непрецизност на иницијативата, односно поради отсуството на причини за оспорување на одредбата од член 12 став 4 од Законот за државните службеници од аспект на Уставот, постојат процесни пречки за постапување по оваа иницијатива, односно дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 и 3 за нејзино отфрлање.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Махмут Јусуфи и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова-Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 171/2006)

**6. Нема процесни претпоставки за уставно-судска
оценка**

***6. No process preconditions for assessment
of the Constitutional Court***

276.

**- Закон за изменување и дополнување на Законот за
пензиското и инвалидското осигурување**

*- Law on Changing and Supplementing the Law on Pension and
Disability Insurance*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 13 декември 2006 година, донесе

Р Е Ш Е Н И Е

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на:

а) членот 30 и членот 31 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.24/2000) и

б) членот 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.101/2005).

2. Славе Серафимовски, Благој Апостолов и Глигур Близнаковски, сите од Струмица на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означени во

точката 1 а.) од ова решение, како и на членот од Законот означен во точката 1 б.) од ова решение.

Според наводите од иницијативата, поднесена во Судот на 17 мај 2006 година подносителите на иницијативата бараат Уставниот суд, врз основа на член 8 став 1 алинеја 8, член 35 став 1 и член 50 од Уставот да ги заштити нивните права и бараат „праведност“, бидејќи за разлика од сите останати осигуреници, со оспорените одредби тие биле ставени во понеповолна положба.

Понатаму, следува појаснување дека подносителите на иницијативата биле примени во редовите на Полицијата на 23 јуни 1976 година, а пензиски стаж со зголемено траење им се сметал од 1 јануари 1977 година и како таков континуирано траел. На 1 септември 2006 година, навршувале 40 години пензиски стаж со зголемено траење, кога и стекнувале право на старосна пензија.

Меѓутоа, поради предвидениот услов на 1 септември 2000 година да имаат 33 години пензиски стаж, кога тие имале по 32 години и 2 месеци пензиски стаж, им било навестено дека нема да можат да остварат право на старосна пензија на 1 септември 2006 година, иако на овој датум би имале пензиски стаж од по 40 години. Поради тоа, сметаат дека се во понеповолна положба од другите осигуреници.

Во дополнувањето на иницијативата, поднесено во Судот на 12 јуни 2006 година, повторно се појаснува дека на 1 септември 2000 година тие не можеле да имаат 33 години пензиски стаж, меѓутоа на 1 септември 2007 година, до кога важела примената на оспорениот член 1 од Законот, тие би имале по 40 години пензиски стаж, а сепак не ќе можат да го остварат правото на старосна пензија.

Потоа, во дополнувањето на иницијативата се бара Судот да направи измена на оспорените одредби, со предлог тие да гласат: „Со навршување на 40 години работен стаж за мажи и 35 години работен стаж за жени до 1 септември 2007 година да може да се оствари право на старосна пензија“.

3. Судот на седницата утврди дека, според оспорениот член 30 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување, („Службен весник на Република Македонија“ бр.24/2000), осигурениците кои на денот на почетокот на примената на овој закон имале најмалку исполнет

пензиски стаж од 35 години (маж) односно 30 години (жена), правото на старосна пензија го стекнуваат под условите утврдени во Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/1993, 3/1994, 14/1995, 71/1996 и 32/1997).

Според оспорениот член 31 од истиот закон, осигурениците кои работат на работни места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, правото на старосна пензија можат да го остварат и со исполнување на 40 години (маж), односно 35 години (жена) пензиски стаж, без оглед на возраста, најдоцна до 1 септември 2005 година.

Согласно член 35 од Законот, овој закон влегува во сила осмиот ден од објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“(објавен на 29 март 2000 година), но за членовите 30 и 31 (меѓу другите) е определено дека ќе се применуваат одложено, односно од 1 септември 2000 година.

Според член 10 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.50/2001), во членот 30 во Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.24/2000), по зборот: „пензија“ зборовите: “го стекнуваат под условите утврдени во Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/1993, 3/1994, 14/1995, 71/1996 и 32/ 1997)“ се менуваат со зборовите: „можат да остварат и со исполнување на 40 години (маж) , односно 35 години (жена) пензиски стаж, без оглед на возраста“.

Со оспорениот член 1 од Законот за изменување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.101/2005), се уредува дека во Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/1993, 3/1994, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000, 5/2001, 50/2001, 85/2003, 50/2004 и 4/2005) во членот 30 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/2000) бројот „35“ се заменува со бројот „33“, а бројот „30“се заменува со бројот „28“. Според член 2 од Законот, овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“ (24 ноември 2005 година).

Според член 19 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инавлидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/2006), во член 1 од Законот за изменување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.101/2005), по зборот: „возраста“ точката се заменува со запирка и се додаваат зборовите: „најдоцна до 1 септември 2007 година“.

4. Согласно член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд, меѓу другото, одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 15 став 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на закон, односно одделни негови одредби, меѓу другото содржи означување на законот, односно одделни негови одредби што се оспоруваат, како и причини за нивното оспорување.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Во конкретниот случај, во поднесената иницијатива и дополнувањето на иницијативата, не се означува дека составен дел на оспорените одредби се и измените и дополнувањата направени со Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.50/2001) кој влегол во сила пред поднесувањето на иницијативата и последно донесениот Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инавлидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/2006), кој влегол во сила по поднесувањето на иницијативата.

Тргувајќи од фактот што одредбите што се означуваат како оспорени, од нивното прво појавување во правниот поредок до денес, биле предмет на повеќе измени и дополнувања што не се опфаќаат во иницијативата и нејзиното дополнување, Судот ја утврди содржината што ја имаат во време на нивната оценка.

Имено, членовите 30 и 31 од Законот, како изворна содржина за прв пат се појавуваат во правниот поредок во 2000 година со влегување во сила на Законот за изменување и дополнување на Зако-

нот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.24/2000). Во нив било предвидено дека правото на старосна пензија осигурениците можат да го остварат со најмалку исполнет пензиски стаж од 35 години (маж) односно 30 години (жена), а за осигурениците на кои стажот на осигурување им се смета со зголемено траење, правото го остваруваат и со исполнување на 40 години (маж), односно 35 години (жена) пензиски стаж, без оглед на возраста, најдоцна до 1 септември 2005 година. Според Законот наведените одредби ќе се применуваат од 1 септември 2000 година.

Во 2001 година, членот 30 од Законот претрпел измени и дополнувања со Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување, („Службен весник на Република Македонија“ бр. 50/2001). Според оваа измена и дополнување осигурениците можат да остварат старосна пензија со 35 односно 30 години пензиски стаж, со достигнување на одредена возраст, како и со исполнување на 40 години (маж), односно 35 години (жена) пензиски стаж, без оглед на возраста.

Во 2005 година во Законот за изменување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.101/2005), е направена измена на членот 30 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување, објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.24/2000, на начин што осигурениците можат да го остварат правото на пензија наместо со најмалку 35 години исполнет пензиски стаж со 33 години (маж), односно наместо со 30 години пензиски стаж со 28 години (жена).

Оспорениот член 1 од Законот за изменување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.101/2005) во суштина не е самостојна првна содржина и тој во неговите измени и дополнувања всушност секогаш е поврзан со содржината на членот 30 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување, („Службен весник на Република Македонија“ бр.24/2000).

Со членот 19 од Законот за изменување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/2006) се врши дополнување на оспорениот член 1 со тоа што по зборот: „возраста“ се додаваат

зборовите: „најдоцна до 1 септември 2007 година“. Меѓутоа, зборот возраст не е содржина на членот 1 од Законот изменување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.101/2005) на кој се повикува законодавецот, туку според својата суштина е содржина на членот 30 од службените гласила бр.24/2000 и 50/2001.

Оттаму, содржината на оспорените член 30 и член 1, единствено може да се разледува како една целина, која гласи:

„Осигурениците кои на денот на почетокот на примената на овој закон (на 1 септември 2000 година) имале најмалку исполнет пензиски стаж од 33 години (маж) односно 28 години (жена), право на старосна пензија можат да остварат и со исполнување на 40 години (маж), односно 35 години (жена) пензиски стаж, без оглед на возраста, најдоцна до 1 септември 2007 година“.

Споредувајќи ја содржината на оспорените одредби и нивното означување со бројот на службените гласила во поднесената иницијатива и дополнување на иницијативата со актуелната содржина и означување на оспорените одредби, произлегува дека во наведените поднесоци не е содржано правилно содржинско и нумеричко означување на оспорените одредби. На овој недостаток им беше укажано на подносителите на иницијативата во направените консултативни разговори, но истиот не беше отстранет.

Оттаму, фактот што оспорените одредби пред и по поднесувањето на иницијативата претрпеле измени и дополнувања, кои не се опфатени со иницијативата, претставува околност што е од суштинско значење за идентификација на одредбите што треба да бидат предмет на оцена пред Уставниот суд, што според Судот е недостаток на процесна претпоставка за натамошно постапување по иницијативата, согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Судот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од судијата д-р Трендафил Ивановски, кој го заменува претседателот на Судот, и судиите: Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.104/2006)

ПРЕДМЕТЕН РЕГИСТЕР*

А

- акти кои немаат карактер на пропис или општ акт во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225;
- акти кои биле еднаш пред оценка на Судот 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242;
- актот престанал да важи 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274;
- акредитација (постапка) 128;

В

- водоснабдителен и канализационен систем 149;
- влегување во сила со денот на објавувањето 136;
- Влада на Република Македонија (овластување)..... 77, 152, 153, 166, 167, 169, 174, 175, 190, 191;
- Влада на Република Македонија 30;
- владеење на правото 148, 168, 172;
- времени објекти, мебел и урбана опрема 88, 89;
- воени инвалиди (права на воени инвалиди) 131;

Г

- градежно земјиште 54;
- групни звања на државните службеници 73;

Д

- државјанство (прием во државјанство) 151;

* Изработен е според идентификацискиот број на одлуката/решението на Судот.

- државен завод (овластување) 53, 57, 58;
- добра од општ интерес 56;
- договор за вработување 74;
- државна изборна комисија 163;

Е

- еднаквост (начело на еднаквост)..... 3, 143;

З

- Закон за животна средина 159, 160;
- законски пропис во однос на закон што е во сила
(важење-невање) 154, 155;
- застапеност (правична застапеност на граѓаните) 66;
- закуп (долготраен закуп) 64, 65;
- здравствена заштита.....139;

И

- извршување на санкции 40;
- извршување на акти на совет на општина 92;
- исклучување на јавноста на работата на Собранието 161;
- испитна комисија за полагање на возачки испит 196;
- извршител (именување, односно престанок на
функцијата извршител) 37;

Ј

- јавни давачки 199;
- јавен интерес (критериуми) 59;

К

- категоризација на автобуските станици 144, 145;
- комора на медијација – овластување 49, 50;
- конверзија на податоците 55;
- казниви дела 33, 34;
- коефициенти на сложеност 75;

Л

- лиценца (вршење на курирски работи) 16.,17;

М

- мандат на пратеник 181,182;
- мандат на советник 99;
- месечен пашал за присуство на седници 11, 12, 86, 87;
- меѓусебна согласност на општи акти 275;
- меѓународни договори (извршување) 198;
- мировен совет 70;
- министер - овластувања 7, 18, 19, 24, 25, 51, 61, 62,
100, 101, 120, 121, 124, 146,
171, 173, 177,1 78, 192;

Н

- надлежност за донесување прописи 95, 96;
- надоместок за добивање на овластување 115, 116, 117;
- ненадлежност 243, 244, 245, 246, 247, 248,
249,250,251,252,253, 254,255,
256,257,258,259,260,261,262,
263;
- неосудуваност 36;
- нострификација 127;

О

- образование (испит за директор)122,129;
- образование (завршен испит) 123;
- оружје 2;
- операционализација на закон 15, 69, 76;
- општина (овластување) 8, 81;
- основица за осигурување 137;
- својство на осигуреник (докажување)138;

П

- парична казна (замена за казна затвор) 38, 39;
- платен промет 5
- подзаконски акт (важење - неважење) 110, 112, 113;

- подзаконски акт донесен врз основа на одредба што престанала да важи	13,14,111;
- постапка за извршување на казни	176;
- пожарничарски работи	80;
- право на користење на земјоделско земјиште	31;
- право на учество при распределба	32;
- право на посебна жалба	43;
- право на работа со регулирана воена обврска	41, 42;
- право на сопственикот да располага со својата недвижност	60;
- право на плата и надоместоци на плата	90, 91, 142;
- право на пензија (стекнување)	130, 134, 135;
- право на здравствено осигурување	140, 141;
- право на жалба против одлука на суд	183;
- право на мирно собирање	185, 186;
- правна последица од осуда	102;
- предвремена пензија на пратениците	132, 133;
- премер и катастар на земјиште	26, 103;
- презумпција на невиност	46, 47;
- пренесување на акти во врска со извршување на законите	150;
- преминување на напуштена недвижност во државна сопственост	52;
- пренесување право на сопственост	63;
- пријавување имотна состојба и промени на имотна состојба	170;
- притвор (определување мерка притвор)	44, 45;
- процесни претпоставки за уставно-судска оценка	276;
- приватизација на државен катипат	10;

Р

- работен однос – без огласување со склучување и заверка на договор за работа	67, 68;
- радиодифузна дејност	29;
- Републиката и нејзините органи, како и органите на општините и на градот Скопје (овластувања)	195;
- ретроактивна примена на одлука	179, 180;
- ретроактивно дејство на закон	158;
- режим за присилна наплата	4;
- референдум и други облици на непосредно изјаснување на граѓаните	184;
- референдум (воведување на референдум)	21;

С

- средства за репродукција 20;
- слободи и права на човекот и граѓанинот 200, 201, 202;
- слобода на здружување 147;
- Собрание (исклучување на јавноста на работата на Собранието) 162;
- совет на општина (овластување) 82, 83, 164, 165;
- совет на општина (надомест за присуство на седници) 23, 78, 79, 93, 94, 97, 98;
- совет на општина (надомест за присуство на работни тела) 27, 28;
- стандарди за поставување мебел и опрема 84, 85;
- Статут на универзитет 125, 126;
- стекнување на бесплатни акции и акции со повластена цена 193;
- средства (буџетски средства) 9;
- Судски совет 48;
- судска заштита од страна на лица кои не се адвокати 35;

Т

- трошоци (патни и дневни трошоци) 22;

У

- усогласување на колективните договори со закон 72;
- усогласување на закон со Устав 156, 157;
- урбанистичка документација 104;
- урбан план (детален) постапка 105, 106, 109, 119;
- урбанистички план (детален) јавна анкета 107, 108;
- урбанистички план (меѓусебна согласност на генерален со детален урбанистички план) 114, 118;
- уредување постапка за управување со кризи 1;
- усвојување на позитивни мерки 187;
- уредба донесена врз основа на одредба што не е во правниот поредок 188, 189;

Ф

- функција и дејност на објектите на државата 194;

Ц

- Центар за социјална работа 197;
- царинска контрола 6;

Ш

- штрајк и медијација на работните спорови 71;

ALPHABETICAL INDEX*

A

- accreditation (procedure) 128;
- acquiring free-of-charge stocks and stocks
at a reduced fare 193;
- the act has terminated to be valid 264, 265, 266, 267, 268,
269, 270, 271, 272, 273,
274,

- acts that do not have the character of a regulation or
a general act in the sense of Article 110 of the
Constitution of the Republic of Macedonia 203, 204, 205, 206, 207, 208,
209, 210, 211, 212, 213, 214,
215, 216, 217, 218, 219, 220,
221, 222, 223, 224, 225;

- acts that have already been assessed
by the Court 226, 227, 228, 229, 230, 231,
232, 233, 234, 235, 236, 237,
238, 239, 240, 241, 242;
- adoption of positive measures 187;
- arms 2;
- Assembly (exclusion of the public from the work of the
Assembly) 162;

B

- base for insurance 137;

C

- capacity of an insured person (proving)..... 138;
- categorisation of the bus stations 144, 145;
- Centre for Social Work 197;
- chamber of mediation - authorisation 49, 50;
- citizenship (acceptance to be a national) 151;
- coefficients of complexity 75;
- compensation for acquiring authorisation 115, 116, 117;

* Drafted on the basis of the identification number of the decision/resolution of the Court.

- competence to adopt regulations 95, 96;
- construction land 54;
- conversion of the data 55;
- council of a municipality (authorisation) 82 ,83, 164, 165;
- council of a municipality (remuneration for attending sessions) 23, 78, 79, 93, 94, 97, 98;
- council of a municipality (remuneration for attending working bodies) 27, 28;
- court protection by persons who are not lawyers 35;
- no criminal records 36;
- customs control 6;

D

- decree adopted on the basis of a provision that is not in the legal order 188, 189;
- detention (rendering a measure of detention) 44 ,45;

E

- early pension of representatives 132, 133;
- education (examination for a principal) 122, 129;
- education (final examination) 123;
- employment contract 74;
- employment – without an announcement by concluding and certification of a job contract 67, 68;
- entry into force on the date of publication 136;
- equality (principle of equality) 3, 143;
- examining panel for taking driver’s test 196;
- exclusion of the public from the work of the Assembly 161;
- executor (appointment, that is, termination of the office of an executor) 37;
- execution of sanctions 40;
- execution of acts of a council of a municipality 92;
- expenses (travel and daily expenses) 22;

F

- fine (replacement for a prison term) 38,39;
- fire fighting tasks 80;
- freedoms and rights of the individual and citizen 200, 201, 202;
- freedom of association 147;

- *function and activity of the facilities of the state* 194;
- *funds (budget funds)* 9;

G

- *goods of general interest* 56;
- *Government of the Republic of Macedonia* 30;
- *Government of the Republic of Macedonia (authorisation)*.....77, 152, 153, 166,167, 169,174, 175, 190,191;
- *group titles of civil servants* 73;

H

- *harmonisation of a law with the Constitution* 156, 157;
- *harmonisation of the collective agreements with a law* 72;
- *health insurance*.....139;

I

- *incompetence* 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263;
- *international treaties (implementation)* 198;

J

- *Judicial Council* 48;

L

- *Law on the Environment* 159, 160;
- *lease (long-term lease)* 64, 65;
- *legal consequence from a conviction* 102;
- *legal regulation in view of a law that is in force (validity-invalidity)* 154,155;
- *licence (performing courier tasks)* 16,17;

M

- *mandate of a representative* 181, 182;
- *mandate of an advisor* 99;
- *means for reproduction* 20;
- *minister – authorisations* 7, 18, 19, 24, 25, 51, 61, 62,
100, 101, 120, 121, 124, 146,
171, 173, 177, 178, 192;
- *monthly lump-sum for attending sessions* 11, 12, 86, 87;
- *municipality (authorisation)* 8, 81;
- *mutual concordance of general acts* 275;

O

- *operationalisation of a law* 15, 69, 76;

P

- *payment operations* 5;
- *peace council* 70;
- *presumption of innocence* 46, 47;
- *privatisation of state capital* 10;
- *procedure for execution of penalties* 176;
- *process preconditions for assessment of the Constitutional Court*276;
- *public fees* 199;
- *public interest (criteria)* 59;
- *punishable offences* 33, 34;

R

- *radio diffusion activity* 29;
- *regime for forced collection*4;
- *regulation of a procedure for crises management* 1;
- *referendum and other forms of direct
coming out of citizens* 184;
- *referendum (introduction of a referendum)* 21;
- *reporting property status and changes in property status* 170;
- *representation (equitable representation of the citizens)* 66;
- *the Republic and its bodies, as well as the bodies of
the municipalities and of the City of Skopje (authorisations)* 195;
- *right to a peaceful assembly* 185, 186;
- *right to a special appeal* 43;

- *right to an appeal against a decision of a court* 183;
- *right to health insurance* 140 ,141;
- *right to pension (gaining)* 130, 134, 135;
- *right to salary and remunerations to salary*, 90, 91, 142;
- *right to take part in distribution* 32;
- *right of the owner to dispose with his/her immovable property* 60;
- *right to use agricultural land* 31;
- *right to work with a regulated military service* 41,42;
- *retroactive implementation of a decision* 179, 180;
- *retroactive effect of a law* 158;
- *the rule of law* 148, 168, 172;

S

- *standards for placing furniture and equipment* 84, 85;
- *Statute of a university* 125, 126;
- *state bureau (authorisation)* 53, 57, 58;
- *state electoral commission* 163;
- *strike and mediation of labour disputes* 71;
- *sub-legal act (validity - invalidity)* 110, 112, 113;
- *sub-legal act adopted on the basis of
a provision that ceased to be valid* 13, 14, 111;
- *survey and cadastre of land* 26, 103;

T

- *temporary facilities, furniture and urban equipment* 88, 89;
- *transfer of acts in connection with the execution of the laws* 150;
- *transfer of abandoned immovable property
into state property* 52;
- *transfer of a right to ownership* 63;

U

- *urban plan documentation* 104;
- *urban plan (detailed) procedure* 105, 106, 109, 119;
- *urban plan (detailed) public polls* 107, 108;
- *urban plan (mutual agreement of
the general with a detailed urban plan)* 114, 118;

V

- *validation* 127;

W

- *war disabled persons (rights of war disabled persons)* 131;

- *water supply and sewerage systems* 149;